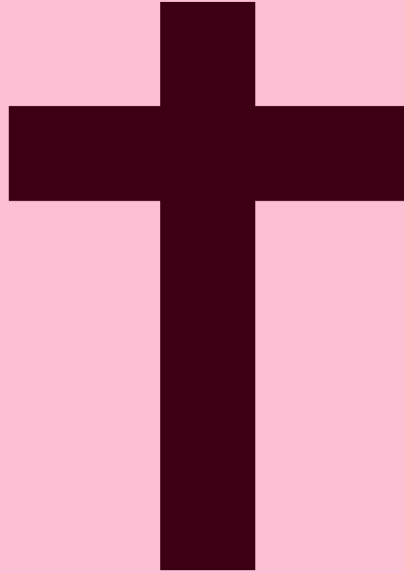

Alla la Kitabu Seniman

Portions of the Holy Bible in the Sankaran Maninka language
of Guinea

Alla la Kitabu Seniman
Portions of the Holy Bible in the Sankaran Maninka language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue Sankaran Maninka de Guinée

copyright © 2022 Pioneer Bible Translators

Language: Sankaran Maninka

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 15 May 2025
bb49d365-c43a-57d0-a386-570745648030

Contents

A Damira	1
Hərəya Suran	61
Josuwe	116
Ruti	148
Yunusa	152
Matiyu	155
Luka	198
Yuhana	244
Kewaliilu	276
Kalatikailu	320
Efəsikailu Suran	328
Filipikailu Suran	335
Kələsikailu la Suran	340
Yakuba	345
Piyəri Fələ	351
Piyəri Filana Suran	356
Yuhana Fələ	359
Yuhana Filana	364
Yuhana Sawana	365
Judi Suran	366

A Damira A Damira

Kitabu Nin ye a Nan Fɔ Kuma Damira

Kitabu nin ye Tariku le ri men farini Nabi Musa la, ni a ri fɔ a ma A Damira. Suran biloolu le ye a kɔndɔ. Suran biloolu wo ri se latalanna sii diyama naanin.

Ka damira suran fɔlɔ, ka ta se sura tan ni kelen ma wo ye dunuɲa dan ɲa le ri. Alla ka dunuɲa dan. Adama ni Hawa wo kera a la dalifen na ban de ri. A ka ii dan ka ii jamari waati taminnin kɔrɔ ii ka Alla la tɔn tɲan. Ka damira wo waati ma, adamadenilu ka tɔrɔya damira. Kɛbi wo waati adamaden na ko bɛɛ kera a juuman de. Adamadenilu la kojuu danna taminda, ii ka hake sɔrɔn Alla la. Alla ka a lateɛ ko a ri dunuɲa tɲan sanciba la. Miriya wo bɔni Alla seniman de rɔ. Julumun gboyani Alla ye ka a dan natamin. Kɔni Alla la kininkinin kɔsɔn a ma sɔn adamaden bɛɛ halaki la. Wo rɔ, a ka Nabi Nuhan a ni sobo su bɛɛ ladon kulunba kɔndɔ ka ii kisi halaki ma.

Ka bɔ suran tan ni fila ma ka se suran muwan ni loolu ma, tariku le ri men farani Nabi Iburahima la. Alla ka Nabi Iburahima suwandi ka a kɛ mɔɔ ri men di se adamaden bɛɛ madonna. A ka baraka don a la ko rɔ, a ri kɛ jama siyaman benba ri. A ka lahidi ta a ye. A ka Kanaan jamana lahidi Isirayeli ni a bɔnsɔn le ye. Kɔni lahidi wo ti se mafala fo Iburahima wa dence sɔrɔn waati men na. Iburahima muso Saran wa yen ko a ti se den sɔrɔnna tuma men na, a ka a la jɔnmuso Hajara di a la cɛɛ ma. Wo ka Isumayila sɔrɔn Iburahima ye. Kɔni Alla ma sɔn Isumayila ye kɛ a cɛtala ri. A ka Isiyaka di Iburahima ni Saran ma a la mɔɔbaya waati le rɔ. A ka lahidi kelen wo ta Isiyaka ye, a ka men ta Iburahima ye.

Ka bɔ suran muwan ni wɔrɔn ka se suran bisawa ni wɔrɔn, wo ye tariku le ri men farani Nabi Isiyaka ni Nabi Yakuba la. Rebeka ka filani sɔrɔn

Isiyaka ye. Alla sɔnda Yakuba, men sɔrɔnda to la, wo ri a kɔrɔcɛ Esawu cɛta a bolo. Esawu ka wo lɔn men kɛ, a lɔɔ tere ye a la ka a dɔɔcɛ Yakuba faa. Wo fanan ka a bori a kɔrɔ ka wa a barince wara, a na kɔrɔcɛ kɔnin. A tora ye, a ka Leya ni Rasayeli furu. Ii ka dence mɔɔ tan ni fila sɔrɔn a ye. Dence mɔɔ tan ni fila woilu kera kɛbila tan ni fila le benba ri men bɔni Isirayelika rɔ.

Ka bɔ suran bisawa a ni wɔrɔɔfila ma ka se suran biloolu ma, wo ye Nabi Yusufu la tariku le ri. Yakuba dence Yusufu tere ma di a kɔrɔcɛilu ye. Ka ben Alla la kibaro men la Yusufu ɲa ma a tere ye kɛkɔrɔ ii la mansa ri. Wo bolo ma ii ka a majiira janya rɔ Misirrankailu ma. Kɔni Alla sɔnda Yusufu la ko ma ko a ye kɛ Misiran ɲemɔɔba ri. Alla ka a yiraka a ye ko a ri dunuɲa bɛɛ kisi kɔnkɔba ma, kɔnkɔ men dontɔ. San wɔrɔnwula tamin kɔrɔ, kɔnkɔba ri dunuɲa bɛɛ mira. Kɔnkɔ ti don na Misiran kelen pe le rɔ, ka a ben Yusufu la ko ma. Ni Yakuba ka a denceilu lawa Misiran balo ɲinin diya, woilu ri Yusufu yen jamana wo kɔndɔ. Yusufu ka a la mɔɔilu lana Misiran ka ii kisi kɔnkɔba ma.

An di hankili sɔrɔn kitabu nin ma. Alla ye a jere yirakala tariku nin de rɔ. Alla la fanka ka bon fen bɛɛ ri. A ye a fe adamadenilu ye telenbaya kɛ. Julumun bɔyani Alla ye ka a dan natamin. Alla ye julumun tiilu kiti la ii la julumun de la. Kɔni a ti sɔn ka adamadenilu halaki. Adamaden duman a ye. A ye a fe ka ii demem ka ii tubi ka ii kisi, ka a ben a la kaninteya ma. Sila nin yirakani Alla la kitabu fɔlɔ le rɔ.

Alla ye an demen an ye wo bɛɛ lɔn. An di se kela a duɲɔɔ bere ri ɲa men ma. Allama wo kera. Amina.

Alla ka dunuɲa dan ɲa men ma

¹ Fɔlɔfɔlɔ, Alla ka sankolo dan ka duukolo dan,

² kɔni duu rabenni tere te waati wo rɔ. Fen fen tere sa a kan. Ji dunba le tere a yɔrɔ bɛɛ rɔ, a ni dibi. Alla la Nii tere ye taa ni se kela ji kunna san ma.

³ Alla ka a fɔ ko: «Kɛnɛ ye bɔ!» Kɛnɛ bɔra.

⁴ Alla ka a yen ko kɛnɛ ka ɲi. A ka kɛnɛ ni dibi fara i ɲɔn na.

⁵ A ka kɛnɛ tɔ la ko tele, ka dibi tɔ la ko su. Nba, su kora ka kɛnɛ bɔ. Wo kera lon fɔlɔ ri.

⁶ Alla kumara ikɔ ko: «Dan ye kɛ jiilu tɛma, ka ii fara i ɲɔn na.»

⁷ Wo kera. Ji mɛn tɛrɛ san ma, a ni mɛn tɛrɛ duu ma, a ka woilu fara i ɲɔn na, ka kɛnɛgbɛ ladan ii tɛma. Alla ka a fɔ ɲa mɛn ma, a kera ten.

⁸ A ka kɛnɛgbɛ tɔ la ko san. Nba, su kora ka kɛnɛ bɔ. Wo kera lon filana ri.

⁹ Alla kumara ikɔ ko: «Ji mɛn ye san kɔrɔ, wo bɛɛ ye lɛn yɔrɔ kelen dɔ, kosa gbelemala ye bɔ gbɛ ma.» A ka a fɔ ɲa mɛn ma, a kera wo ɲa ma.

¹⁰ A ka gbelemala wo tɔ la ko duu, ka ji lɛnɛnɛn tɔ la ko kɔɔji. Alla ka a yen ko wo ka ɲi.

¹¹ Nba, a ka a fɔ ko: «Binilu ni sumanilu ye fɛrɛn duu kan ka ii kisɛilu labɔ ka kɛ si ri. Jiri denta su bɛɛ fanan ye bɔ, mɛn ye kisɛ ni kolo kɛla ii den dɔ.» Alla ka a fɔ ɲa mɛn ma, a kera wo ɲa.

¹² Duu ka bin su bɛɛ labɔ, mɛn ye kisɛ kɛla. Jiri denta su bɛɛ fanan bɔra, mɛn ye kisɛ ni kolo kɛla ii den dɔ. Alla ka a yen ko wo ka ɲi.

¹³ Nba, su kora ka kɛnɛ bɔ. Wo kera lon sawana ri.

¹⁴ Alla kumara ikɔ ko: «Kɛnɛbɔlan ye bɔ san dɔ, ka tele ni su fara i ɲɔn na. Woilu ye sali lonilu yiraka, a ni lon damira ni san damira.

¹⁵ Woilu ye kɛ san dɔ, ka kɛnɛ labɔ duu kan.» Alla ka a fɔ ɲa mɛn ma, a kera ten.

¹⁶ Alla ka kɛnɛbɔlan belebele fila rabɛn, tele ni karo. Woilu rɔ bonba ba, tele kɔnin, Alla ka wo lasii lon kun na. Mɛn dɔɔman, karo kɔnin, a ka wo lasii su kun na. A ka loloilu fanan dan.

¹⁷ A ka kɛnɛbɔlan woilu kɛ san dɔ, kosa ii ri kɛnɛ labɔ duu kan.

¹⁸ A ka ii lasii tele ni su kun na, ka kɛnɛ ni dibi fara i ɲɔn na. Alla ka a yen ko wo ka ɲi.

¹⁹ Nba, su kora ka kɛnɛ bɔ. Wo kera lon naaninna ri.

²⁰ Alla kumara ikɔ ko: «Niimafen ye kɛ ji rɔ ka siyaya kosɛbɛ. Kɔnɔilu ye ii gban san ni duu tɛ.»

²¹ A ka ji rɔ niimafen masilani belebelebailu dan, a ni ji rɔ niimafen tɔ bɛɛ. Fen woilu bɛɛ kera ji rɔ ka siyaya, a bɛɛ ni a su. A ka kɔnɔ su bɛɛ fanan dan. Alla ka a yen ko wo ka ɲi.

²² A kumara ka baraka don ii rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai ye jiri ka siyaya kɔɔji fan bɛɛ rɔ.» A ka a fɔ kɔnɔilu ye ko: «Ai ye jiri ka siyaya duukolo kan.»

²³ Nba, su kora ka kɛnɛ bɔ. Wo kera lon looluna ri.

²⁴ Alla kumara ikɔ ko: «Niimafen su bɛɛ ye kɛ duu kan, so kɔndɔ kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo, ni niimafen mɛsɛn mɛn ye taamala duu ma, a bɛɛ ni a su!» A ka a fɔ ɲa mɛn ma, a kera ten.

²⁵ Waarɔ sobo ni so kɔndɔ kolofen ni niimafen mɛsɛn mɛn ye taamala duu ma, a ka woilu su bɛɛ dan. Alla ka a yen ko wo ka ɲi.

²⁶ Wo kɔ, Alla ka a fɔ ko: «An di adamaden dan ka a kɛ an munuɲa ri, ka a su sudunya an ɲɔn na. Ii ri ii sii duu bɛɛ kun na, ka ii sii jɛɛ kun na, a ni kɔnɔilu ni kolofenilu ni niimafen mɛsɛn mɛn ye taamala duu ma.»

²⁷ Nba, Alla ka adamaden dan ka a kɛ a jɛrɛ munuɲa le ri. Wo rɔ, a ka cɛɛ dan, ka muso fanan dan. A ka adamaden dan ten de.

²⁸ Alla kumara ka baraka don ii rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai ye jiri ka jɛnsɛn duu fan bɛɛ rɔ, ka ai la fanka sii duu kan. Ai ye ai sii jɛɛ ni kɔnɔilu ni niimafen tɔilu bɛɛ kun na.»

²⁹ A ka a fɔ ii ye ko: «Duu suman su su, n da wo bɛɛ di ai ma. Ka a la wo kan, jiri denta fen fen ye duu kan, n da wo fanan bɛɛ di ai ma, mɛn ye kisɛ ni kolo kɛla ii denilu rɔ. Wo bɛɛ ri kɛ ai balo ri.

³⁰ So kɔndɔ kolofenilu ni waa rɔ soboilu ni kɔnɔilu ni niimafen mɛsɛn mɛn ye taamala duu ma, niimafen bɛɛ kɔnin, n da bin ni fira bɛɛ di woilu ma ka kɛ ii balo ri.» Nba, a ka a fɔ ɲa mɛn ma, a kera ten.

³¹ Alla ka dalifen mɛn dan, a ka a yen ko wo ka ɲi bakɛ. Nba, su kora ka kɛnɛ bɔ. Wo kera lon wɔɔrɔna ri.

2

¹ Nba, sankolo ni duukolo ni ii kɔndɔfen bɛɛ danda ja mɛn ma, wo le wo ri.

² Tele wɔrɔnwulana sera ka a tɛrɛn Alla ra ban baarala. A ka a la baara bɛɛ ban tele wɔrɔ wo le kɔrɔ. Tele wɔrɔnwulana lon, a ka ja ja wo lon.

³ Alla ka tele wɔrɔnwulana bonya ka a bɔ lon tɔilu ma, ka a masɔrɔn a ma baara si kɛ wo lon.

Alla ka cɛɛ dan ja mɛn ma

⁴ Nba, Alla ka sankolo ni duukolo dan ja mɛn ma, wo le ye ja di. Allabatala Alla ka sankolo ni duukolo dan tuma mɛn na,

⁵ bin ni jiri tun tɛ duukolo kan fɔlɔ, baa Allabatala Alla tun ma sancɪ lana duu kan fɔlɔ. Mɔɔ si tun tɛ ye fɔlɔ ka duu sɛnɛ fanan.

⁶ Tenke le tɛrɛ bɔla duu kɔrɔ ka duu yɔrɔ bɛɛ sɔ.

⁷ Allabatala Alla ka duu buuri ta ka adamaden dabɛn wo la. A ka jenemaya fɔjɔ fɛ adamaden nunwo rɔ. Wo rɔ, adamaden wo kɛra nima ri.

Edɛni jamana nakɔ juma

⁸ Nba, Allabatala Alla ka nakɔ labɔ Edɛni jamana rɔ, mɛn ye telebɔ fan fɛ. A tun ka adamaden mɛn dan, a ka wo bila nakɔ wo kɔndɔ.

⁹ Allabatala Alla ka jiri su bɛɛ lafɛrɛn yɔrɔ wo rɔ, jiri mɛnilu ka ja kɔsɛbɛ. Ii den duman. A ka jiri su fila gbɛrɛ lafɛrɛn nakɔ tɛma. Kelen tɛrɛ jenemaya jiri ri. A tɔ kelen tɛrɛ mɔɔ lalɔnnɪjala kɔjuma ni kojuu faranfaasi la.

¹⁰ Ba do tɛrɛ bɔni Edɛni jamana rɔ ka latamin nakɔ wo rɔ, mɛn ye a yɔrɔ bɛɛ sɔla ji la. A bɔ mɛn kɛni nakɔ wo rɔ, a farara ka kɛ ba bolo naanin di.

¹¹ Ba fɔlɔ tɔɔ ko Pisɔn. Wo ye woyenna ka Habila jamana laminin. Sanin ye bɔla jamana wo rɔ.

¹² Sanin wo ye sanin jɛrɛwolo le ri. Jiri kasɪla latikɔlɔnnaman fanan ye ye. Kabakurun do fanan ye bɔla ye, mɛn tɔɔ ko onikisi.

¹³ Ba filana tɔɔ ko Kiyɔn. Wo le ye woyenna ka Kusi bɔnsɔn na jamana bɛɛ laminin.

¹⁴ Ba sawana tɔɔ ko Tikire. Wo le ye woyenna ka wa Asuri so telebɔ fan fɛ. Ba naaninna tɔɔ ko Efirati.

¹⁵ Nba, Allabatala Alla ka adamaden bila Edɛni nakɔ juma rɔ, ko a ye a sɛnɛ ka a janto a rɔ.

¹⁶ Allabatala Alla ka a fɔ a ye ko: «Jiriden dɔɔnta fen fen ye yan, i ye wo bɛɛ dɔɔn.

¹⁷ Kɔni, jiri mɛn ye mɔɔ lalɔnnɪjala kɔjuma ni kojuu faranfaasi la, i kana wo den dɔɔn de! Ni i ka a dɔɔn lon mɛn na, i ri faa.»

Allabatala Alla ka muso dan ja mɛn ma

¹⁸ Wo kɔ, Allabatala Alla ka a fɔ ko: «Ka cɛɛ to a kelen na, wo ma ja. N di a dɛmɛnba rabɛn, mɛn di bɛn a ma.»

¹⁹ Wo rɔ, Allabatala Alla ka sobo su bɛɛ ni kɔnɔ su bɛɛ dan duu buuri la, ka ii bɛɛ lana cɛɛ ma, kosa a ri ii kelen kelenna bɛɛ tɔɔ la. A ka tɔɔ mɛnilu fɔ, woilu kɛra ii tɔɔilu ri.

²⁰ Cɛɛ ka tɔɔ la so kɔndɔ kolofɛn ni kɔnɔilu, ni waa rɔ soboilu bɛɛ la. Kɔni a dɛmɛnba ma sɔrɔn woilu rɔ, mɛn bɛnni a ma kɔnin.

²¹ Wo rɔ Allabatala Alla ka sunoo ba don cɛɛ ja rɔ. A sunoora. Ka a to sunoo rɔ, Allabatala Alla ka barasa kolo kelen ta cɛɛ fari rɔ, ka sobo bila wo nɔ rɔ ka a da tuun wo la.

²² Allabatala Alla ka barasa kolo wo ta ka muso rabɛn, ka na muso di cɛɛ ma.

²³ Cɛɛ ka a fɔ ko: «A koloilu bɔni n koloilu le rɔ. A fari bɔni n fari le rɔ. N di a tɔɔ la ko muso, ka a masɔrɔn a bɔni cɛɛ le rɔ.»

²⁴ Wo le kosɔn, cɛɛ ri a mataa a fa ni a na la, ka to a muso fɛ. A fila ri kɛ mɔɔ kelen di.

²⁵ Nba, wo tuma cɛɛ ni a muso fila bɛɛ fari makolon de tɛrɛ, kɔni fari makolontɔya maloya tun tɛ ii la.

3

Cɛɛ ni muso ka Alla la tɔn tɪjan

¹ Nba, Allabatala Alla ka waa rɔ sobo mɛnilu dan, duuma sa le kewuyani tɛrɛ wo tɔ bɛɛ ko. Lon do rɔ, sa ka a fɔ muso ye ko: «Tɪja wa, Alla ka a fɔ ko: «Ai kana nakɔ juma jiriden si dɔɔn?»»

2 Muso ka a jabi: «A sɔnni an ye nakɔɔ puma jiriden dɔɔn.

3 Kɔni jiri mɛn ye nakɔɔ puma tɛma, Alla ka a fɔ an ye ko: «Ai kana wo le den dɔɔn. Ai kana ai maa a la. Ni ai ka ai maa a la, ai ri faa.»

4 Sa ka a fɔ muso ye ko: «Tɔɔna tɛ wo rɔ. Ai tɛ faa fɛwu!

5 Alla ka a lɔn ko ai wa jiriden wo dɔɔn lɔn mɛn na, ai ri kɛ hankilimailu ri. Ai ri kɛ ikomin Alla, ka koɔpuma ni kojuu faranfasi lɔn.»

6 Muso ka a yen ko jiriden wo ka ɔi, a duman kosɛbɛ. A ka a yen fanan ko jiriden wo ri mɔɔ kɛ hankilima ri. Wo rɔ, muso ka do kadi ka a dɔɔn, ka do di a cɛɛ ma, mɛn lɔni tɛrɛ a tɔɔfɛ. Wo ka a ta ka a dɔɔn.

7 Ii banni a dɔɔnna, ii ka hankili sɔrɔn ka ii jɛrɛ yen ɔa gbɛrɛ ma. Ii ka a yen ko ii fari makolon de. Ii ka toro firailu kara i ɔɔn na ka ii kɛ feriyabɔ ri ka ii jɛrɛ sutura.

8 Nba, wura fɛ, Allabatalla Alla tɛrɛ ye a mataamala nakɔɔ puma rɔ, fɔɔɔ tɛɛra dooni dooni waati mɛn na. Cɛɛ ni a muso ka a natɔla kan mɛn ka ibori a kɔrɔ ka wa ii dokon Alla ma jiriilu tɛma.

9 Allabatalla Alla ka a kan nabɔ cɛɛ ma ko: «I ye mi?»

10 Cɛɛ ka a jabi: «N ka i natɔla kan mɛn nakɔɔ puma rɔ tuma mɛn na, n silanda, baa n fari makolon de. Wo le kosɔn, n ka n dokon.»

11 Allabatalla Alla ka a fɔ ko: «Yon de ka a fɔ i ye ko i fari makolon de? N ka tɔn sii jiri mɛn na, i ra wo le den dɔɔn wa?»

12 Cɛɛ ka a fɔ ko: «I ka muso mɛn di n ma, wo le ka jiriden wo di n ma. N ka a dɔɔn.»

13 Allabatalla Alla ka a fɔ muso ye ko: «I ka nfen kɛ ɔin di?» Muso ka a fɔ ko: «Sa le ka n manɛn ka n lɔɔ a dɔɔnna.»

Allabatalla Alla ka bɔnɔ la mɔɔilu kan

14 Allabatalla Alla ka a fɔ sa ye ko: «I ra wo kɛ. Wo le kosɔn, n di tɔrɔya la i kan ka tamin kolofen ni waa rɔ sobo bɛɛ kan. Sisen i ri i sɔmɔn i kɔnɔ kan, ka buuri dɔɔn i la dunuɔaratee bɛɛ rɔ.

15 N di juuya ladon i ni muso tɛ, ka a ladon i bɔnsɔn ni a bɔnsɔn tɛ. A ri i kun gbasi. I fanan di a sen tintiri cin.»

16 Allabatalla Alla ka a fɔ muso ye ko: «N di do la i la tin tɔrɔya kan. I ri i la kɔnɔmaya bɛɛ kɛ dun ba rɔ. A lɔɔ ri kɛ i la, ka sii i cɛɛ kun na, kɔni i ri to a fanka kɔrɔ.»

17 Allabatalla Alla ka a fɔ Adama ye ko: «I ra i muso kan lamɛn ka jiriden dɔɔn, n ka tɔn sii mɛn na ko i kana a dɔɔn. Wo rɔ, n di duu tɔɔan ile kosɔn. Duu tɛ sɔn ka i balo di i ma fo i wa baara siyaman kɛ. A ri kɛ wo ɔa i la dunuɔaratee bɛɛ rɔ.

18 Tiriwɔnin ni bin juu ri fɛrɛn duukolo kan kɔni i balo ri kɛ sɛnɛsumanilu ri.

19 I tɛ balo sɔrɔn ni i ma wasi. A ri kɛ wo ɔa haan i wa i kɔsɛ duu rɔ, i dannii duu mɛn dɔ kɔnin. I kɔsɛtɔ buuri wo le rɔ, baa i bɔni buuri le rɔ.»

20 Nba, Adama ka a muso tɔɔ la ko Hawa, baa ale le kɛra mɔɔ bɛɛ na ri.

21 Allabatalla Alla ka gbolo faanin doilu ladan ka woilu kɛ durukibailu ri ka ii bila Adama ni a muso kan na.

22 Allabatalla Alla ka a fɔ ko: «Awa, cɛɛ ra kɛ ikomin ande do, ka koɔpuma ni kojuu lɔn. A kana a bolo rasɔmɔn ma ɔenemaya jiri ma ka a den kadi ka a dɔɔn. Ni a ka a dɔɔn a ri to ɔenema rɔ habadan.»

23 Wo rɔ, Allabatalla Alla ka ii labɔ Edeni nakɔɔ puma rɔ, ko ii ye wa duu sɛnɛ, Alla ka ii dan duu mɛn dɔ.

24 Nba, Allabatalla Alla ka Adama ni Hawa gbɛn ɔa wo le ma. A ka mɛlɛkailu lalɔ nakɔɔ puma donda la telebɔ fan fɛ. A ka fanmuru fanan bila ye, ta ye mɛnɛnna mɛn na. Fanmuru tama wo ye mininmininna tuma bɛɛ. A ka woilu bila le ye, kosa mɔɔ si kana tamin ka wa ɔenemaya jiri ma.

4

Kabila ni Abila

1 Nba, nbenba Adama ni a muso nma Hawa dɛnda. Nma Hawa ka kɔnɔ ta ka Kabila sɔrɔn. A ka a fɔ ko: «Allabatalla da n dɛmɛn ka dɛncɛ sɔrɔn.»

2 Wo kɔ, a ka kɔnɔ ta ikɔ tuun ka Kabila dɔɔcɛ Abila sɔrɔn. Abila kɛra kolofengbɛngbɛnna ri. Kabila kɛra sɛnɛkɛla ri.

3 Lon do rɔ, Kabila ka a la senesuman doilu ta ka na a la sɔ ka na woilu di Allabatata ma.

4 Abila fanan ka a la saa doilu di Allabatata ma. Saa woilu tɛɛ ii na den fɔlɔ le ri. Abila ka ii kannatɛɛ ka Allabatata sɔ ii ken dɔ. Abila ni a la saraka diyara Allabatata yɛ.

5 Kɔni Kabila ni a la saraka ma diya Allabatata yɛ. Kabila mɔnɛra wo rɔ kojuuya, ka a ja wulen kosebɛ!

6 Allabatata ka a fɔ Kabila yɛ ko: «Nfenna i ye mɔnɛla fɔ ka i ja wulen ten?»

7 Ni i ka kojuma kɛ, n di n ban i rɔ wa? Ni i ma kojuma kɛ, kojuu a ri kɛ ikomin wara, mɛn ye i makɔnɔla i la bon da la. A lɔɔ ri kɛ a la, ka sii i kuna, kɔni i kana sɔn a rɔ le, fo i ye se a la le.»

8 Nba, Kabila ka a fɔ a dɔɔcɛ Abila yɛ ko: «An ye wa waa rɔ.» Ii sera ye tuma mɛn na Kabila bera a dɔɔcɛ kan ka a faa.

9 Allabatata ka a fɔ Kabila yɛ ko: «I dɔɔcɛ Abila ye mi?» Kabila ka a fɔ ko: «N ma a diya lɔn. Nde le a kɔnɔgbɛnba ri wa?»

10 Allabatata ka a fɔ ko: «I ka nfen kɛ jin? I dɔɔcɛ jeli bɔtɔla kule kan bɔra duu ma ka se n ma yan, ko ka a ta sara i la.

11 Sisen, n di tɔrɔya la i kan. I wa fen fen sɛnɛ, a tɛ sɔn butun, baa i ra i dɔɔcɛ jeli le bɔ ka kɛ duu wo kan.

12 I wa duu sɛnɛ, i tɛ suman foyi sɔrɔn a rɔ. I ri kɛ mɔɔ ri, sii yɔrɔ kelen tɛ mɛn bolo.»

13 Kabila ka a fɔ Allabatata yɛ ko: «I ra n jahadi mɛn la n kan, wo ka bon ka tamin. N ti se wo kɔrɔ.

14 A ragbɛ! I ra n gbɛn ka bɔ duu kan bi. Fɔ n ye wa n dokon ka n bɔ i jakɔrɔ, ka kɛ mɔɔ ri, sii yɔrɔ kelen tɛ mɛn bolo. Mɛn wa n sɔrɔn wo ri n faa.»

15 Allabatata ka a fɔ Kabila yɛ ko: «Ni mɔɔ mɔɔ ka Kabila faa, n di i jeli sara wo la sija wɔrɔnwula.» Allabatata ka a tɔɔmasere la Kabila kan, sa mɔɔ mɛn wa a yen, wo kana a faa.

16 Wo rɔ, Kabila bɔra Allabatata jakɔrɔ ka wa i sii Nodi jamana rɔ, mɛn ye Eɔni jamana telebɔ fan fɛ.

Kabila bɔnsɔn

17 Nba, Kabila ni a muso dɛnda. A muso ka kɔnɔ ta ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Hanɔki. Wo sɔrɔn kɔ, Kabila ka so do sii ka wo tɔɔ la a dɛncɛ Hanɔki la.

18 Hanɔki ka Iradi sɔrɔn. Iradi ka Metujayeli sɔrɔn. Metujayeli ka Metusayeli sɔrɔn. Metusayeli ka Lamɛki sɔrɔn.

19 Lamɛki ka muso fila ta. Kelen tɔɔ ko Ada. A tɔ kelen tɔɔ ko Tisila.

20 Ada ka dɛncɛ sɔrɔn ka wo tɔɔ la ko Jabali. Mɔɔ mɛnilu ye ii siila faaninbonilu la ka ii la kolofenilu kɔnɔgbɛn, Jabali kɛra wo bɛɛ benba ri.

21 Jabali dɔɔcɛ le Jubali ri. Wo le kɛra korafɔla ni fulefɔla bɛɛ benba ri.

22 Tisila fanan ka dɛncɛ sɔrɔn ka wo tɔɔ la ko Tubali Kabila. Wo kɛra numun di. A tɛɛ ye sula ni nɛɛfin nadanna. Tubali Kabila dɔɔmuso tɔɔ ko Nama.

23 Lon do rɔ, Lamɛki ka a fɔ a musoilu yɛ ko:

«Ada ni Tisila, ai ye n kan namɛn. Ai, Lamɛki musoilu, ai ye ai tolo malɔ n na kuma la.

Cɛɛ mɛn ka n madimin, n da wo faa. Kanberen mɛn sera n ma, n da wo faa.

24 A fɔra ko ni mɔɔ mɛn ka Kabila faa, a julu ri sara wo tii la sija wɔrɔnwula.

Kɔni Lamɛki la julu ri sara fɔɔ sija biwɔrɔnwula ni sija wɔrɔnwula.»

Seti ni Enosi

25 Nba, Adama ni a muso dɛnda. A muso ka kɔnɔ ta ka dɛncɛ sɔrɔn ikɔ tuun. A ka wo tɔɔ la ko Seti, baa a ka a fɔ ko: «Alla ra dɛncɛ gbɛɛ di n ma Abila nɔ rɔ, Kabila ka mɛn faa kɔnin.»

26 Nba, Seti fanan ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Enosi. Mɔɔilu ka Allabatata tara damira Enosi tele le rɔ, ko a ye ii dɛmɛn.

5

Adama bɔnsɔn

1 Adama bɔnsɔn tɔɔ le sɛbeni jin di. Alla ka mɔɔ dan lon mɛn na, a ka a dan ka a kɛ a jɛɛ munuɔa le ri.

2 A ka ii dan ka ii kɛ cɛɛ ni muso ri. A banni ii danna, a kumara ka baraka don ii rɔ ka ii tɔɔ la ko mɔɔ.

³ Adama sɔrɔn ka san kɛmɛ ni san bisawa bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn, mɛn kɛra a la munuɲa ri. Adama ni a dɛncɛ tɛrɛ su kelen de ri. A ka a tɔɔ la ko Seti.

⁴ Seti sɔrɔn kɔrɔ, Adama ka san kɛmɛ seyin de kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

⁵ A si san bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san bisawa le ri. Wo dafanin, a sara.

⁶ Seti si ka san kɛmɛ ni san loolu bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Enosi.

⁷ Enosi sɔrɔn kɔrɔ, Seti ka san kɛmɛ seyin ni san wɔrɔnwula le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

⁸ Seti si san bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san tan ni fila le ri. Wo dafanin, a sara.

⁹ Enosi si ka san bikɔnɔndɔ bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Kenan.

¹⁰ Kenan sɔrɔn kɔrɔ, Enosi ka san kɛmɛ seyin ni san tan ni loolu le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

¹¹ Enosi si san bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san loolu le ri. Wo dafanin, a sara.

¹² Kenan si ka san biwɔrɔnwula bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Mahalalɛli.

¹³ Mahalalɛli sɔrɔn kɔrɔ, Kenan ka san kɛmɛ seyin ni san binaanin de kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

¹⁴ Kenan si san bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san tan de ri. Wo dafanin, a sara.

¹⁵ Mahalalɛli si ka san biwɔrɔ ni san loolu bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Jɛrɛdi.

¹⁶ Jɛrɛdi sɔrɔn kɔrɔ, Mahalalɛli ka san kɛmɛ seyin ni san bisawa le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

¹⁷ Mahalalɛli si san bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ seyin ni san bikɔnɔndɔ ni san loolu le ri. Wo dafanin, a sara.

¹⁸ Jɛrɛdi si ka san kɛmɛ ni san biwɔrɔ ni san fila bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Hanɔki.

¹⁹ Hanɔki sɔrɔn kɔrɔ, Jɛrɛdi ka san kɛmɛ seyin de kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

²⁰ Jɛrɛdi si san bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san biwɔrɔ ni san fila le ri. Wo dafanin, a sara.

²¹ Hanɔki si ka san biwɔrɔ ni san loolu bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Metusalemu.

²² Metusalemu sɔrɔn kɔrɔ, Hanɔki ka san kɛmɛ sawa le kɛ Alla la dɛn dɔ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

²³ Hanɔki si san bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ sawa ni san biwɔrɔ ni san loolu le ri.

²⁴ Hanɔki mɛnda Alla la dɛn dɔ. A tunurɔ ka a masɔrɔn Alla ka a ta ka wa a ri.

²⁵ Metusalemu si ka san kɛmɛ ni san biseyin ni san wɔrɔnwula bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Lamɛki.

²⁶ Lamɛki sɔrɔn kɔrɔ, Metusalemu ka san kɛmɛ wɔrɔnwula ni san biseyin ni san fila le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

²⁷ Metusalemu si bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ kɔnɔndɔ ni san biwɔrɔ ni san kɔnɔndɔ le ri. Wo dafanin, a sara.

²⁸ Lamɛki si ka san kɛmɛ ni san biseyin ni san fila bɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔrɔn.

²⁹ A ka wo tɔɔ la ko Nuhan. A ka a fɔ ko: «Allabatalla ka duu tɪɲan ka an bila baara gbɛlɛn dɔ. Kɔni cɛɛ ɲin de ketɔ an masabarila baara gbɛlɛn jusukasi kosɔn.»

³⁰ Nuhan sɔrɔn kɔrɔ, Lamɛki ka san kɛmɛ loolu ni san bikɔnɔndɔ ni san loolu le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔrɔn.

³¹ Lamɛki si bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ wɔrɔnwula ni san biwɔrɔnwula ni san wɔrɔnwula le ri. Wo dafanin, a sara.

³² Nuhan ka san kɛmɛ loolu sɔrɔn tuma mɛn na, a ka Sɛmu ni Hamu ni Jafeti sɔrɔn.

6

Alla ka adamadenilu halaki ii la kojuu kosɔn

¹ Nba, mɔɔilu tɛrɛ ye siyaya la duukolo kan tuma mɛn na, ii ka denmusoilu sɔrɔn.

² Wo kɛni, Alla dɛncɛilu ka ii ɲa lɔ denmuso woilu rɔ ka a yen ko woilu kɛɲi kosɛbɛ. Mɛnilu diyara ii ye, ii ka woilu ta ka ii kɛ ii musoilu ri.

³ Wo le rɔ, Allabatalla ka a fɔ ko: «N ka n na nii don mɔɔilu rɔ, kɔni n tɛ sɔn a ye mɛn ii rɔ fɔɔ habadan, baa ii tɛ foyi ri fo faribanku, fen banta

kənin. Ii si san bεε ladennin tε tamin san kεmε ni san muwan kan.»

⁴ Alla denceilu sera mɔɔilu denmu-soilu ma tuma mɛn na, woilu ka kɔnɔ ta ka deni sɔrɔn. Den woilu kɛra mɔɔilu jan belebele ri, mɛnilu tɔɔ ko Nefilimu. Kɛbi waati taminni, woilu kɛra cεε fadiyanin di. Ii tɔɔilu bɔra kɔsɛbɛ.

⁵ Allabatata ka a yen ko adamadenilu kɔnɔrɔjuuya ra wara dunuɲa rɔ. A ka a yen ko fen si tɔ adamadenilu jusu rɔ fɔɔ miriyajuu tuma bεε.

⁶ Allabatata nimisara adamadenilu dan ko rɔ duukolo kan. A sɛwani tun tɛ.

⁷ A ka a fɔ ko: «N da mɔɔ mɛnilu dan, n di woilu halaki ka ii bɔ duukolo kan. Adamadenilu wo, kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo, kɔnɔilu wo, ni niimafen mɛsɛn mɛnilu ye taamala duu ma, n di wo bεε halaki ka a masɔrɔn n da nimisa ii dan ko rɔ.»

⁸ Kɔni Nuhan diyara Allabatata yɛ.

⁹ Nuhan bɔnsɔn de ɲin di. Nuhan de tɛrɛ mɔɔ telenni ri. A kelen de ma kojuu kɛ a la waati rɔ. A mɛnda Alla la dɛn dɔ.

¹⁰ A ka dence sawa sɔrɔn, sɛmu ni Hamu ni Jafeti.

¹¹ Wo tuma, juuya warani fan bεε Alla ɲakɔrɔ duukolo kan. Mɔɔilu karagbeleman tɛrɛ i ɲɔɔn na fan bεε rɔ.

¹² Alla ka a yen ko duukolo ra tɲan juuya la. Mɔɔ bεε kɛwali ra juuya fɔɔ ka a dan natamin.

¹³ Wo rɔ, Alla ka a fɔ Nuhan yɛ ko: «N da a lateɛ ko mɔɔilu bεε ri halaki n bolo, baa karagbeleya ra jɛnsɛn ii bolo fɔɔ ka duukolo fa. N kɛtɔ ii bεε ni duukolo halakila i ɲɔɔn fɛ le.

¹⁴ Wa jiri ɲuma ɲinin ka kulunba rabɛn i jɛrɛ yɛ. I ye a kɔndɔ ratala ka a kɛ bonkɔndɔilu ri, ka ban ka a kɔndɔla ni a kɔkanna bεε mamun tulubɔ fasani la.

¹⁵ I ye a rabenna ɲa mɛn ma, wo le ye ɲin di. I ye a janya kɛ nunkan ɲa kɛmɛ sawa ri, ka a kɔndɔ kɛ nunkan ɲa biloolu ri, ka a lɔ kɛ nunkan ɲa bisawa ri.

¹⁶ I ye fɔɲɔ don yɔrɔ bɔ a san fɛ, ka wo lɔ kɛ nunkan ɲa kelen di. I ye donda bɔ kulunba fan kelen fɛ, ka kulunba kɛ ikomin sankaso, ka a kɛ

duuma bon ni tɛma bon ni san ma bon di.

¹⁷ N jɛrɛ kɛtɔ ji dunba lanala duu kan. Fen fen ye a niilakili san kɔrɔ, wo bεε ri halaki. Fen bεε ri faa duu kan.

¹⁸ Kɔni n di teriya ta i yɛ ka i kisi. I ri don kulunba kɔndɔ, i ni i denceilu, a ni i muso ni i denceilu musoilu.

¹⁹ I ye niimafen su bεε fila fila ladon i fɛ kulunba kɔndɔ, cɛman ni musoman, sa woilu ri to niimaya rɔ.

²⁰ Kɔnɔilu wo, kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo, ni niimafen mɛsɛn mɛnilu ye taamala duu ma, a su bεε fila fila ri na i ma sa ii ri to niimaya rɔ.

²¹ I ye dɔɔnninfen su bεε do ta ka a lamara i fɛ kulunba kɔndɔ. Wo ri kɛ balo ri ile ni woilu yɛ.»

²² Nba, Alla ka Nuhan jamari ko ko la, Nuhan ka wo bεε kɛ ikomin a fɔra a yɛ ɲa mɛn ma.

7

Nuhan donda kulunba kɔndɔ

¹ Nba, Allabatata ka a fɔ Nuhan yɛ ko: «I ye don kulunba kɔndɔ, i ni i la denbaya. N da a yen ko i kelen pe le telenni n ɲakɔrɔ adamaden bεε tɛma.

² I ye sobo sɛniman su bεε ta i fɛ, a cɛman wɔrɔnwula ni a musoman wɔrɔnwula. Sobo mɛn sɛniman tɛ, i ye wo su bεε fanan ta, cɛman kelen ni musoman kelen.

³ I ye kɔnɔ su bεε fanan ta, cɛman wɔrɔnwula ni musoman wɔrɔnwula, sa ii siya kana tunu duukolo kan.

⁴ A ra to tele wɔrɔnwula ma. Wo wa dafa, n di sancilana duukolo kan. Sanci wo ri tele binaanin ni su binaanin kɛ nali la. Wo ri kɛ sababu ri. Fen mɛnilu dannin n bolo, wo bεε ri halaki ka bɔ duu kan.»

⁵ Allabatata ka Nuhan jamari ko ko la, a ka wo bεε kɛ.

⁶ Nba, ka a tɛrɛn Nuhan sɔrɔn da san kɛmɛ wɔrɔrɔ bɔ, ji dunba nara duukolo kan.

⁷ Nuhan ni a denceilu ni a muso ni a denceilu musoilu, ii bεε donda kulunba kɔndɔ kosa ii ri kisi ji dunba ma.

⁸ Wo lon, sobo mɛnilu sɛniman a ni mɛnilu sɛniman tɛ, a ni kɔnɔilu ni niimafen mɛsɛn mɛnilu ye taamala duu ma,

9 wo bεε fila fila nara Nuhan ma, a cεman ni a musoman. Ii bεε donda kulunba kɔndɔ, ikomin Alla ka Nuhan jamari ja mɛn ma.

10 A tele wɔrɔnwulana, sancu nara duukolo kan.

11 Nuhan sɔrɔn san kεmε wɔrɔna, wo karo filana tele tan ni wɔrɔnwulana, ji bondon mɛn ye duu kɔrɔ, wo tera ka ji bɔn duu kan. Sankolo ji bondon fanan da lakara.

12 Wo rɔ, sancu ba nara duu kan. A ka tele binaanin ni su binaanin kε, a ma tεε.

13 Sancu nara lon mɛn, wo lon kelen Nuhan ni a dencεilu donda kulunba kɔndɔ. A dencεilu le tεrε Sεmu ni Hamu ni Jafeti ri. Nuhan muso donda ii fε, a ni a dencεilu muso sawa.

14 Nimafen su bεε donda kulunba kɔndɔ ii fε. Waarɔ soboilu wo, kolofenilu wo, niimafen mεsɛn mɛnilu ye taamala duu ma, a ni kɔnɔilu wo, kawa ye fen fen na, woilu su bεε donda.

15 Nba, fen fen ye a niilakili, wo bεε fila fila donda kulunba kɔndɔ Nuhan fε.

16 Nimafen su bεε donda, cεman ni musoman, ikomin Alla ka jamarili kε ja mɛn ma. Ii bεε donda tuma mɛn na, Allabatala ka kulunba da tuun Nuhan ma.

17 Nba, sancu ka tele binaanin kε, a ye nala duukolo kan. Ji siyayara ka kε ji dunba ri, ka kulunba kɔrɔta ka bɔ duu ma.

18 Ji yelera ka siyaya kosebε. Kulunba funda ji kan ka wa.

19 Ji tora yelega kojuuya fɔɔ ka koyinkε bεε latunun fan bεε san kɔrɔ.

20 Ji yelera koyinkε woilu kun na ka se fo nunkan ja tan ni loolu, ka koyinkε latunun fewu!

21 Nimafen bεε faara duukolo kan. Kɔnɔilu wo, kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo, niimafen mεsɛnilu wo, mɛnilu ye taamala duu ma, mɔɔilu wo, ii bεε faara.

22 Fen fen ye duukolo kan, ni a ye a niilakilila, wo bεε faara.

23 Allabatala ka duukolo niimafen bεε halaki wo ja le ma. Mɔɔilu wo, soboilu wo, kɔnɔilu wo, ni niimafen mεsɛn mɛnilu ye taamala duu ma, ii

bεε halakira ka bɔ duukolo kan. A tora Nuhan dɔrɔn de ma, a ni mɛnilu tεrε a kun kulunba kɔndɔ.

24 Ji ka tele kεmε ni biloolu kε duukolo kan, a ma majii.

8

Alla ka sancu ba lab

1 Kɔni Alla hankili tora Nuhan dɔ, a ni waa rɔ soboilu ni so kɔndɔ kolofenilu, mɛnilu tεrε a kun kulunba kɔndɔ. Wo rɔ, Alla ka fɔrɔ lawuli ka a tεε duu kan ka ji majii.

2 Duukolo ji bondon da tuunda, a ni sankolo ji bondon. Sancu tεera.

3 Ji tora majiila dooni dooni duukolo kan. Tele kεmε ni tele biloolu taminda tuma mɛn na, ji madooyara.

4 A karo wɔrɔnwulana tele tan ni wɔrɔnwulana, kulunba nara i sii Arara jamana koyinkε do kan.

5 Ji tora madooyala fɔɔ ka se karo tanna ma. Wo karo tele fɔlɔ, koyinkεilu kunilu bɔra.

6 Tele binaanin taminda tuma mɛn na, Nuhan ka fɔrɔ don da laka, a tun ka mɛn bɔ kulunba la.

7 A ka jaɲasila do bila. Wo bɔra ka taa ni se kε haan ji yara duukolo kan tuma mɛn na.

8 Wo kɔ, a ka kanba do bila ka a kɔrɔsi ni ji ra dɔɔya duukolo kan.

9 Kanba wo bɔ mɛn keni, a ma sii yɔrɔ sɔrɔn. A ka a kɔsε ka na Nuhan ma kulunba kɔndɔ, baa ji tεrε ye duukolo yɔrɔ bεε kan fɔlɔ. Nuhan ka a bolo labɔ ka kanba mira ka a ladon a fε kulunba kɔndɔ.

10 Nuhan ka a to tele wɔrɔnwula ye tamin ikɔ tuun, ka ban ka kanba bila ikɔ.

11 Wura fε, kanba ka a kɔsε Nuhan ma. Olibiye fira kende ye a da la. Nuhan ka a lon wo le rɔ ko ji ra fɔlɔ madɔɔyala duukolo ka a fɔ kosebε.

12 A ka a to tele wɔrɔnwula ye tamin ikɔ, ka ban ka kanba bila. Kanba wa mɛn keni, a ma a kɔsε Nuhan ma wo kɔ.

13 Nuhan sɔrɔn san kεmε wɔrɔ ni kelen, wo karo fɔlɔ tele fɔlɔ, ji tun tε duukolo kan butun. Nuhan ka kulunba kunafen waranka ka a yen ko duu ra fɔlɔ jala.

14 A karo filana tele muwan ni wɔrɔnwulana sera ka a tɛrɛn duu ra ja fewu!

Nuhan bɔra kulunba kɔndɔ

15 Nba, Alla kumara Nuhan fɛ ko:

16 «I ye bɔ kulunba kɔndɔ sisen, i ni i muso ni i dencɛilu ni ii musoilu.

17 I ye niimafen bɛɛ labɔ. Kɔnɔilu wo, waa rɔ soboilu wo, so kɔndɔ kolofenilu wo, ni niimafen mɛsɛn mɛnilu ye taamala duu ma, i ye ii bɛɛ labɔ, sa ii ri jiri ka siyaya duukolo fan bɛɛ rɔ.»

18 Wo rɔ, Nuhan bɔra kulunba kɔndɔ, a ni a dencɛilu ni a muso ni a dencɛilu musoilu.

19 Niimafen bɛɛ bɔra. Waarɔ soboilu wo, so kɔndɔ kolofenilu wo, kɔnɔilu wo, ni niimafen mɛsɛn mɛnilu ye taamala duu ma, bɛɛ ni a la siya bɔra kulunba kɔndɔ.

20 Nuhan ka Alla saraka janin diya do lɔ ka Allabatala bato kanma. A ka sobo sɛniman ni kɔnɔ sɛniman su bɛɛ do ta ka Allabatala sɔ ii rɔ. A ka ii janin Alla saraka janin diya wo kan, ka ii kɛ buuri ri.

21 Saraka wo suma diyara Allabatala yɛ. Allabatala ka a latɛɛ ko: «N tɛ duu danka adamaden kosɔn butun. N ka a lɔn ko ka bɔ ii den mɛsɛnya waati ma fɔɔ ka na se ii la mɔɔya laban ma, ii miriya bɛnni kojuu le ma. Hali wo, n tɛ sɔn ka niimafen bɛɛ halaki butun, ikomin n ka a kɛ ja mɛn ma fɔlɔ.

22 Ka bɔ bi ma ka wa haan dunuɔa laban, si foyi tuma ni suman ka tuma, nɛnɛ tuma ni tara tuma, sanma ni telema, su ni tele, wo si tɛ ban.»

9

Alla ni Nuhan na teriya

1 Alla kumara ka baraka don Nuhan ni a dencɛilu rɔ. A ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ye jiri ka siyaya duukolo fan bɛɛ rɔ ka a fa.

2 Niimafen bɛɛ ri silan ai yɛ kosebɛ. Waarɔ soboilu wo, so kɔndɔ kolofenilu wo, kɔnɔilu wo, jɛɛilu wo, ni niimafen mɛsɛn mɛnilu ye taamala duu ma, wo bɛɛ ri silan ai yɛ. Ii bɛɛ ri kɛ ai la fanka kɔrɔ.

3 Niimafen bɛɛ ri kɛ balo ri ai yɛ. N ka suman di ai ma ja mɛn ma, n ye

niimafenilu fanan dila ai ma ja kelen wo le ma.

4 Kɔni ai kana sobo ni a jeli dɔɔn muumɛ! Baa a nimaya ye a jeli le rɔ.

5 Ni sobo do ka mɔɔ jeli labɔ ka a faa, sobo wo ka kan ka faa. Ni mɔɔ do ka a mɔɔjɔɔ faa, wo fanan di faa.

6 Nde Alla ka mɔɔ dan ka a kɛ n jɛrɛ munuɔa le ri. Wo rɔ, mɔɔ mɔɔ wa a mɔɔjɔɔ jeli labɔ ka a faa, mɔɔ ri wo fanan jeli labɔ ka a faa.

7 Nba, ai kɔnin, ai ye jiri ka siyaya. Ai ye sɛrɛya ka siyaya duukolo fan bɛɛ rɔ ka a fa.»

8 Alla ka a fɔ Nuhan ni a dencɛilu ye ko:

9 «Sisen teriya ri tɔ nde ni aile tɛma, a ni ai bɔnsɔn mɛn ye nala ai kɔ

10 a ni duukolo niimafen, mɛn bɛɛ tɛrɛ ai kun, fen fen bɔra ai fɛ kulunba kɔndɔ, kɔnɔilu wo, so kɔndɔ kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo.

11 Teriya jin ye tɔla n ni duukolo niimafen bɛɛ tɛma. Ji dunba tɛ niimafen bɛɛ halaki butun. Ji dunba tɛ kɛ butun ka duukolo bɛɛ tɔjan.»

12 Alla ka a fɔ ikɔ ko: «N ye teriya mɛn tala ai yɛ a ni ai bɔnsɔn bɛɛ ni niimafen bɛɛ fɔɔ habadan, wo tɔmasere le jin di.

13 N di nincinankan labɔ san fɛ bandafin kɔrɔ. Nincinankan wo le n na teriya tɔmasere le ri, n ye teriya mɛn tala dunuɔa bɛɛ yɛ.

14 Tuma tuma, ni n ka bandafin naden duukolo kun na, ni nincinankan fanan bɔra,

15 wo rɔ, n di n hankili bila n na teriya rɔ, n ka mɛn ta ai ni niimafen su bɛɛ yɛ. N tɛ ji siyaya ka a kɛ ji dunba ri butun ka niimafen bɛɛ halaki.

16 Nincinankan wa bɔ bandafin kɔrɔ, n di wo yen ka n hankili bila n na teriya banbali rɔ, n ka mɛn ta duukolo niimafen su bɛɛ yɛ.»

17 Alla ka a fɔ Nuhan yɛ ko: «N da teriya mɛn ta duukolo niimafen bɛɛ yɛ, wo tɔmasere le wo ri.»

Nuhan dencɛ sawa la ko

18-19 Nba, Nuhan dencɛ mɛnilu bɔra a fɛ kulunba kɔndɔ, woilu le tɛrɛ Sɛmu ni Hamu ni Jafeti ri. Nuhan dencɛ sawa le woilu ri. Woilu le bɔnsɔn

jensenda ka se duukolo fan bεε rɔ. Wo rɔ, Kanaan fa le tεε Hamu ri.

²⁰ Nba, Nuhan ka sεε damira. Ale le fɔlɔ ka rεsεnfε sεε.

²¹ Lon do rɔ, Nuhan ka rεsεnji do min ka a ja laminin. A fari makolon lani tεε a la faaninbon kɔndɔ.

²² Kanaan fa Hamu ka a fa Nuhan fari makolon yen, ka wa wo fɔ a badenma fila yε lu ma.

²³ Sεmu ni Jafeti ka durukiba ta ka a la ii kanbankun kan ka don ii kɔnkɔma ii fa la faaninbon na ka ii fa sutura. Ii ma sɔn ii jayen na ii fa kan, kosa ii kana a fari makolon yen fewu.

²⁴ Nba, rεsεnji ka Nuhan bila tumana mεn na, a dence dɔɔmanni Hamu ka ko mεn kε a la, wo fɔra a yε.

²⁵ Wo rɔ, Nuhan ka a fɔ ko: «Alla ma tɔrɔya lara Hamu dence Kanaan kan.

Ka a kε a kɔrɔcεilu la jɔntajɔn di, Alla ma wo kεra.»

²⁶ Nuhan ka a fɔ ko: «N di Allabatata tando, Sεmu Maari Alla kɔnin. Alla ma Kanaan kε Sεmu la jɔn di, Alla ma wo kεra.

²⁷ Alla ma Jafeti bonyara, Ka a bɔnsɔn sii Sεmu bɔnsɔn fε, Alla ma wo kεra. Alla ma Kanaan kε ii la jɔn di, Alla ma wo kεra.»

²⁸ Nba, ji dunba tamin kɔ, Nuhan ka san kεmε sawa ni san biloolu le kε.

²⁹ A si bεε ladennin kεra san kεmε kɔnɔndɔ ni san biloolu le ri. Wo bεε taminni, a sara.

10

Nuhan denceilu la bɔnsɔn

¹ Ji dunba tamin kɔ, Nuhan denceilu Sεmu ni Hamu ni Jafeti ka denceilu sɔrɔn. Ii bɔnsɔn le jɔn di.

² Jafeti denceilu le ten: Komɛri, Makɔki, Madayi, Jaban, Tubali, Mesɛki a ni Tirasi.

³ Komɛri denceilu le Asikεnasi, ni Rifati ni Tokarima ri.

⁴ Jaban denceilu le ten: Elisiya, Tarasisi, Kitimu a ni Dodanimu.

⁵ Jaban bɔnsɔn jensenda ka wa i sii kɔɔji da la, a bεε ni a la duu, a bεε ni a la kumakan, a bεε ni a mɔɔilu, a bεε ni a la jamana.

⁶ Hamu denceilu le ten: Kusi, Misiran, Puti a ni Kanaan.

⁷ Kusi denceilu le ten: Seba, Habila, Sabita, Rayεma a ni Sabiteka. Rayεma denceilu le Seba ni Dedan di.

⁸ Kusi dence do le Nimurodu ri. Wo le fɔlɔ kεra fankatii ri duukolo kan.

⁹ A kεra donso fadimanba ri Allabatata jaana. Wo rɔ a ye fɔla doilu ma ko: «A keni donso fadimanba le ri, Allabatata jakɔrɔ ikomin Nimurodu tεε ja mεn ma.»

¹⁰ Nimurodu kεra faama ri. A fɔlɔma le ka a sii Babilɔni ni Erekɛni ni Akadi soilu kun na. So sawa wo bεε tεε Sineyari jamana le rɔ.

¹¹ A bɔra jamana wo rɔ ka wa Asuri jamana rɔ. A ka Ninibe ni Rehobotiri ni Kalasi

¹² ni Reseni soilu sii ka ii lɔ. Reseni ye Ninibe ni Kalasi so fila le tε. So ba le wo ri.

¹³ Misiran kεra mεnilu benba ri, woilu le ten: Ludi bɔnsɔn, Anamu bɔnsɔn, Lehabi bɔnsɔn, Nafitu bɔnsɔn,

¹⁴ Patirusi bɔnsɔn, Kafitori bɔnsɔn a ni Kasiluhi bɔnsɔn. Filisitiilu bɔra Kasiluhi bɔnsɔn le rɔ.

¹⁵ Kanaan dence fɔlɔ le tεε Sidɔn di, ka Hεti tuun wo la.

¹⁶⁻¹⁸ Mɔɔ mεnilu fanan bɔra Kanaan dɔ, woilu le ten: Jebusikailu, Amɔrikailu, Kirikasikailu, Hifikailu, Arikailu, Sinikailu, Arifadikailu, Semarikailu a ni Hamarikailu.

Kanaanka jensenda.

¹⁹ Ii la jamana ye damirala Sidɔn de ka wa Kerari fan fε, ka wa se fɔɔ Kasa. A ye wala Sɔdɔmu ni Kɔmɔri ni Adima ni Seboyimu fan fε, ka wa se fɔɔ Lesa.

²⁰ Hamu bɔnsɔn de woilu ri, a bεε ni a la mɔɔilu, a bεε ni a kumakan, a bεε ni a la duu, a bεε ni a la jamana.

²¹ Jafeti kɔrɔcε Sεmu fanan ka denceilu sɔrɔn. Sεmu wo le kεra Eberɛ bɔnsɔn bεε benba ri.

²² Sεmu denceilu le ten: Elamu, Asuri, Aripasadi, Ludi a ni Aramu.

²³ Aramu denceilu le ten: Usi, Huli, Kεteri a ni Masi.

²⁴ Aripasadi wo ka Selasi sɔrɔn. Selasi ka Eberɛ sɔrɔn.

²⁵ Eberɛni ka dence fila sɔrɔn. Kelen tɔɔ ko Peleji ka a masɔrɔn duukolo

ratalara a tele le rɔ. A dɔɔɔ tɔɔ ko Jokitan.

²⁶⁻²⁹ Jokitan denceilu le ten: Alimodadi, Selɛfu, Hasamawɛti, Jeraki, Hadoramu, Usali, Dikila, Obali, Abimayeli, Seba, Ofiri, Habila a ni Jobabu. Nba, woilu bɛɛ tɛɛ Jokitan denceilu le ri.

³⁰ Duu mɛn ye Mesa ni Sefari tɛ, ii ta le tɛɛ wo bɛɛ ri. Yɔɔ wo ye koyinkeilu kɔɔ telebɔ fan fɛ.

³¹ Nba woilu bɛɛ kɛra Sɛmu denni le ri, a bɛɛ ni a la mɔɔilu, a bɛɛ ni a la kumakan, a bɛɛ ni a la duu, a bɛɛ ni a la jamana.

³² Nba, Nuhan denceilu bɔnsɔn de woilu ri, a bɛɛ ni a bɔnsɔn, a bɛɛ ni a jamana. Mɔɔ woilu le jɛnsɛnda ka kɛ jamana siyaman di duukolo kan ji dunba kɔ.

11

Babeli sankaso jan na ko

¹ Dunuɔa mɔɔilu bɛɛ tɛɛ ye kan kelen de mɛnna. Ii bɛɛ tɛɛ ye i jɔɔn famunna.

² Ii bɔra telebɔ fan dɔ, ka wa gbekannan ba do tɛɛn Sineyari jamana rɔ. Ii ka i sii dinkira wo rɔ.

³ Lon do rɔ, ii ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «An ye birikiilu gbasi ka ii janin kosebɛ.» Ii ma kabakurun ta fɔɔ biriki. Ii ma boro fanan ta, fɔɔ tulubɔ fasani.

⁴ Ii ka a fɔ ko: «An ye so lɔ an jɛɛ ye, ka sankaso jan lɔ a kɔndɔ. Wo lɔ ye se haan sankolo ma, sa an di tɔɔ sɔɔn. Ni an ma wo kɛ, an di jɛnsɛn duukolo fan bɛɛ fɛ.»

⁵ Allabatata jiira ka so ni sankaso jan dagbɛ, adamadenilu ka mɛn lɔ.

⁶ A ka a fɔ ko: «A ragbɛ. Ii bɛɛ ye siya kelen de ri, ii bɛɛ ye kan kelen de mɛnna. Ii ye baara mɛn kan jɛn, ii la baara fɔlɔ le wo ri. A tɛ mɛn bakɛ, ii wa ii miri fen fen ma, ii ri se wo kɛla.

⁷ An ye jii ka ii kan basan, sa ii kana se i jɔɔn kan mɛnna butun.»

⁸ Wo rɔ, Allabatata ka ii farafara ka ii bɔ dinkira wo rɔ, ka ii jɛnsɛn duukolo fan bɛɛ rɔ. Ii la so lɔ ko ra dan wo rɔ.

⁹ Wo le kosɔn, dinkira wo tɔɔ lara ko Babeli, baa Allabatata ka dunuɔa

mɔɔilu bɛɛ kumakan basan ye le, ka ban ka ii jɛnsɛn duukolo fan bɛɛ rɔ.

Sɛmu bɔnsɔn

¹⁰ Nba, Sɛmu bɔnsɔn de jɛn di.

Sɛmu sɔɔn ka san kɛmɛ bɔ tuma mɛn na, a ka Aripasadi sɔɔn. Wo kɛra san fila ji dunba kɔ.

¹¹ Aripasadi sɔɔn kɔɔ, Sɛmu ka san kɛmɛ loolu le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔɔn.

¹² Aripasadi sɔɔn ka san bisawa ni san loolu bɔ tuma mɛn na, a ka Selasi sɔɔn.

¹³ Selasi sɔɔn kɔɔ, Aripasadi ka san kɛmɛ naanin ni san sawa le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔɔn.

¹⁴ Selasi sɔɔn ka san bisawa bɔ tuma mɛn na, a ka Eberɛ sɔɔn.

¹⁵ Eberɛ sɔɔn kɔɔ, Selasi ka san kɛmɛ naanin ni san sawa le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔɔn.

¹⁶ Eberɛ sɔɔn ka san bisawa ni san naanin bɔ tuma mɛn na, a ka Peleji sɔɔn.

¹⁷ Peleji sɔɔn kɔɔ, Eberɛ ka san kɛmɛ naanin ni san bisawa le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔɔn.

¹⁸ Peleji sɔɔn ka san bisawa bɔ tuma mɛn na, a ka Eruhu sɔɔn.

¹⁹ Eruhu sɔɔn kɔɔ, Peleji ka san kɛmɛ fila ni san kɔnɔndɔ le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔɔn.

²⁰ Eruhu sɔɔn ka san bisawa ni san fila bɔ tuma mɛn na, a ka Seruki sɔɔn.

²¹ Seruki sɔɔn kɔɔ, Eruhu ka san kɛmɛ fila ni san wɔɔnɔwula le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔɔn.

²² Seruki sɔɔn ka san bisawa bɔ tuma mɛn na, a ka Nakɔri sɔɔn.

²³ Nakɔri sɔɔn kɔɔ, Seruki ka san kɛmɛ fila le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔɔn.

²⁴ Nakɔri sɔɔn ka san muwan ni san kɔnɔndɔ bɔ tuma mɛn na, a ka Teraki sɔɔn.

²⁵ Teraki sɔɔn kɔɔ, Nakɔri ka san kɛmɛ ni san tan ni kɔnɔndɔ le kɛ, ka dence ni denmusoilu sɔɔn.

²⁶ Teraki sɔɔn ka san biwɔɔnɔwula bɔ tuma mɛn na, a ka Iburama ni Nakɔri ni Haran sɔɔn.

²⁷ Teraki bɔnsɔn de jɛn di. A ka Iburama ni Nakɔri ni Haran sɔɔn. Haran ka Luti sɔɔn.

²⁸ Haran sara ka a fa kɛndɛ to. A la saya kɛra a sɔɔn jamana le rɔ, Kalide jamana kɔnin. A sara Uri so le kɔndɔ.

²⁹ Iburama ni Nakəri ka furu ke. Iburama muso tɔɔ le tere ko Sarayi. Nakəri ka Haran denmuso do furu, men tɔɔ ko Milika. Haran denmuso do fanan tɔɔ ko Sisika.

³⁰ Sarayi tere densɔrɔnbali le ri. Den tun te a bolo.

³¹ Nba, Teraki ka a dence Iburama ni a mamarence Luti ta ka wa Kanaan jamana rɔ. Luti ye Haran den de ri. Teraki ka a biranmusoni Sarayi fanan ta, men ye Iburama muso ri. Ii beɛ bɔra Uri so la ka Kanaan bɔnsɔn na jamana sila mira. Uri wo ye Kalide jamana le rɔ. Kɔni ii se men keni Haran, ii ka i sii ye.

³² Teraki si beɛ ladennin kera san keme fila ni san loolu le ri. A sara Haran ye.

12

Alla kumara Iburama ye

¹ Nba, Allabatata kumara Iburama ye ko: «Iburama, i ye bɔ i la jamana rɔ, ka bɔ i badenmailu tema, ka bɔ i fa la lu ma. I ye wa jamana do rɔ, n keto men yirakala i la.

² N di i bɔnsɔn ke jamana ba ri ye. N di baraka don i rɔ, ka i tɔɔ bonya. Mɔɔilu ri baraka sɔrɔn i la sababu rɔ.

³ Mɔɔ men ba duwa i ye ka i miri kɔɔɔma, n di jumaya ke wo tii ye. Mɔɔ men ba i danka, n di tɔrɔya la wo kan. I ri ke sababu ri, siyailu beɛ ri baraka sɔrɔn n bolo.»

⁴ Iburama wulira ka wa ikomin Allabatata ka a fɔ a ye na men ma. Luti taara a fe. Iburama bɔra Haran ka wa, ka a teren a sɔrɔn da san biwɔrɔnwula ni san loolu bɔ.

⁵ Iburama ka a muso Sarayi ta a ni a kɔrɔce dence Luti a ni a jɔnilu a ni a bolofen beɛ. A tun ka fen fen sɔrɔn Haran, a ka wo beɛ ta. Ii bɔra wo na le ma ka wa Kanaan jamana rɔ.

Iburama ni a la mɔɔilu seni ye,

⁶ ii ka jamana rateɛ ka wa Sekemu, More la jiriju ba lɔni dinkira men dɔ. Wo tuma, Kanaanka tere jamana wo rɔ ye fɔlɔfɔlɔ.

⁷ Awa Allabatata ka a jere yiraka Iburama la, ka a fɔ a ye ko: «N di duu jin beɛ di i bɔnsɔn ma.» Wo

le rɔ, Iburama ka saraka janin diya lɔ Allabatata bato kanma, Allabatata men ka a jere yiraka a la.

⁸ Iburama bɔra ye ka wa koyinkɛilu fan fe, menilu ye Beteli so telebɔ fan fe. A ka a la faaninbon lɔ ye, ka Beteli to a telebe fan fe, ka Ayi to a telebɔ fan. A ka saraka janin diya lɔ Allabatata bato kanma ye ka a tara.

⁹ Iburama bɔra ye ka jamana wo rataama ka wa Nεkεbi mara.

¹⁰ Nba, wo tuma kɔnkɔ ba ra don jamana kɔndɔ. Wo juuyara kosebe. Wo rɔ, Iburama wara Misiran jamana rɔ ka men ye.

¹¹ Ii dontɔla Misiran, Iburama ka a fɔ a muso Sarayi ye ko: «N ka a lɔn ko i kenji ba le.

¹² Ni Misirankailu ka i yen, ii ri a lɔn ko n muso le i ri. Wo rɔ, ii ri n faa ka i kendε to.

¹³ I jaandi, ni an sera ye, i ye a fɔ ko n dɔɔmuso le i ri, sa ii ri n damira kɔɔɔma ka n to i la ko kɔsɔn.»

¹⁴ Iburama ni a muso sera Misiran tuma men na, Misirankailu ka a yen ko Sarayi kenji kosebe.

¹⁵ Misiran mansa Ferawuna* la mɔɔbailu ka Sarayi yen tuma men na, ii wara a mankutun fɔ Ferawuna ye. A ka wo men ka mɔɔilu lɔ Sarayi tala ka na a ri a wara.

¹⁶ A ka Iburama mira kɔɔɔma Sarayi la ko kɔsɔn, ka kolofen su beɛ di Iburama ma: saailu wo, bailu wo, nisiilu wo, jɔɔmɛilu wo, faliilu wo, jɔnilu a ni jɔnmusoilu.

¹⁷ Kɔni Allabatata ka yankaro juuulu bila Ferawuna ni a la bonkɔndɔmɔɔilu la Iburama muso Sarayi la ko kɔsɔn.

¹⁸ Wo rɔ, Ferawuna ka Iburama kili ka a fɔ a ye ko: «I ra nfen ke n na ten? Nfenna i ma a fɔ n ye ko i muso le?

¹⁹ Nfenna i ka a fɔ ko i dɔɔmuso le? Wo le ka a ke, nde ka a ta ko n ye a kɛla n muso ri. Hen, i muso le jin de. A mira, i ye wa a ri!»

²⁰ Ferawuna ka a fɔ a la mɔɔilu ye ko ii ye Iburama ni a muso labɔ Misiran, a ni ii bolofenilu beɛ.

* 12:15 Misirankailu ii a fɔla ii la mansa ma le ko Ferawuna.

13

Luti ni Iburama farara

¹ Iburama ni a muso bɔra Misiran ka wa Nekebi. A wara a bolofenilu bɛɛ ri. Luti wara a fɛ.

² Iburama tun da kɛ fentii ba ri. Kolofen ni wodigbɛ ni sanin tɛɛ a bolo a ja ma.

³ A bɔra Nekebi ka wa Beteli. A tun ka a la faaninbon lɔ dinkira mɛn dɔ kɔrɔman, a sera ye. Dinkira wo tɛɛ Beteli ni Ayi soilu tɛ le,

⁴ Iburama tun ka Alla saraka janin diya lɔ dinkira mɛn dɔ. A se mɛn keni ye, a ka Allabatala matara.

⁵ Kolofenilu ni mɔɔilu tun ka siya Luti fanan bolo, mɛn tɛɛ ye taamala Iburama fɛ.

⁶ Wo le kosɔn, dinkira wo dɔɔyara ii fila bolo, baa ii bolofenilu ka siya kosebɛ. Ii fila tun ti se tola dinkira kelen dɔ.

⁷ Lon do rɔ, kɛɛ wulira Iburama la kolofen kɔnɔmadenilu ni Luti la kolofen kɔnɔmadenilu tɛ. Wo tuma, Kanaanka ni Peresikailu fanan siini jamana wo rɔ ye.

⁸ Wo rɔ, Iburama ka a fɔ Luti ye ko: «An kana sɔn kɛɛ ye wuli ile ni nde tɛ ma, wala ile la kolofen kɔnɔmadenilu ni nde la kolofen kɔnɔmadenilu tɛ ma. An ye badenma le ri.

⁹ I ye jamana mafɛnɛ. Nin bɛɛ tɛ dinkira le ri wa? An ye fara. Ni bolomaran yan fan fɛ la le duman i ye, i ye wo ta. Nde ri to bolokinin yan fan fɛ. Ni bolokinin yan fan fɛ la le duman i ye, i ye wo ta. Nde ri to bolomaran yan fan fɛ.»

¹⁰ Luti ka a ja lɔ ka Juriden Ba dinban bɛɛ ragbɛ. A ka a yen ko ji kɔ nɔɔman dinkira wo rɔ, ikomin a nɔɔman Allabatala la nakɔɔɔma rɔ ja mɛn ma, wala ikomin Misiran ye ja mɛn ma ji ko rɔ. A tɛɛ wo ja haan Sowari so. Dinkira wo ka ji tɛɛ fɔlɔ. Tuma wo, Allabatala tun ma Sɔdɔmu ni Kɔmɔri soilu halaki fɔlɔ.

¹¹ Nba, Luti ka wo yen ka Juriden Ba dinban bɛɛ janatɔnbɔn ka a kɛ a ta ri. Wo rɔ, a bɔra Iburama fɛ ka wa telebɔ fan fɛ. Badenma fila wo farara wo ja le ma.

¹² Iburama ka i sii Kanaan jamana rɔ. Luti wara i sii ba dinban soilu fan fɛ, ka a la faaninbonilu lɔ Sɔdɔmu so donda la.

¹³ Sɔdɔmukailu tun ka juu kosebɛ, ka kojuu siyaman kɛ, ka Allabatala hake ta.

¹⁴ Luti ni Iburama farani kɔ rɔ, Allabatala ka a fɔ Iburama ye ko: «Iburama, i ja lɔ. Ka bɔ i lɔ dinkira ye i ja lawa tele kankan bolomaran fan fɛ, a ni tele kankan bolokinin fan fɛ, telebɔ fan fɛ a ni telebe fan fɛ.

¹⁵ I ja ye jamana mɛn bɛɛ la jin, n di wo bɛɛ di i ni i bɔnsɔn ma, ka a kɛ ai ta ri kadawu!

¹⁶ N di i bɔnsɔn siyaya ka ii kɛ ikomin dunuɔa kije. Ni mɔɔ ri se dunuɔa kije jatela, i bɔnsɔn fanan di se jatela.

¹⁷ I wuli ka jamana rataama, ka a janya ni a bonya ragbɛ, baa n ye a bɛɛ dila ile le ma.»

¹⁸ Iburama ka a la faaninbonilu bɔ, ka wa i sii Mamere la jiriju bailu kɔrɔ. Dinkira wo ye Heburɔn so da la. A ka saraka janin diya wɔse rabɛn Allabatala ye.

14

Luti mirara

¹ Wo tuma, Amurafɛli ye Sineyari jamana mansaya la. Ariyɔki ye Elasari jamana mansaya la. Kedorilamɛri ye Elamu jamana mansaya la. Tidali ye Koyimu jamana mansaya la.

² Mansa naanin woilu ka ii laden ka wa mansa Bera kɛɛ, a ni mansa Birisa ni mansa Sineyabu ni mansa Semɛberi ni mansa mɛn siini Bela so kun na. Bela tɔɔ fanan ko Sowari. Bera siini tɛɛ Sɔdɔmu so kun na. Birisa siini tɛɛ Kɔmɔri so kun na. Sineyabu siini tɛɛ Adima so kun na. Semɛberi siini tɛɛ Seboyimu so kun na.

³ Mansa loolu woilu wara i laden Sidimu dinban dɔ, Dalaba Kɔɔjilama ye dinkira mɛn dɔ bi.

⁴ Ii tun da san tan ni fila kɛ, ii ye mansa Kedorilamɛri la fanka kɔrɔ. A san tan ni sawana, ii muruntira a ma.

⁵ A san tan ni naaninna, Kedorilamɛri ni a fɛ mansailu wulira ka

na, ka mansa menilu kele; Refayikailu menilu siini Asiteroti Karinayimu so la, Sisikailu menilu siini Hamu so la, Emukailu menilu siini Sawe Kiriya-atayimi so la, ka ye mawilu kele ka ii se woilu la.

⁶ Ii wara Horilu kele woilu bara, koyinke ma dinkira do ro, Seyiri la jamana ro, ka se woilu la. Ii ka ii gben haan Heliparan, so men ye wula kondɔ.

⁷ Wo ko, Kedorilameri ni a dafanawilu ka ii kose ka na En Misipati, men to ko Kadesi. Maw menilu tere ye Amaleki banson na jamana ro, ii ka woilu kele ye, ka se woilu la ka ai la jamana bee ta. Ii sera Amarikailu fanan na, menilu siini tere Asaron Tamari so la.

⁸ Wo ro, Sodamu mansa bora, a ni Komari mansa ni Adima mansa ni Seboyimu mansa ni Bela mansa. Bela wo to fanan ko Sowari. Mansa woilu bora ka wa kele diya Sidimu dinban do.

⁹ Ii wara ka Elamu mansa Kedorilameri kele, a ni Koyimu mansa Tidali ni Sineyari mansa Amurafeli ni Elasari mansa Ariyoki. Mansa loolu woilu ka mansa naanin kele.

¹⁰ Nba, Sodamu mansa ni Komari mansa ni ii la mawilu ka i bori ii juuili je. Ii siyaman borimantɔ bera tulubɔ fasani denkailu ro, baa wo ka siya tere Sidimu dinban do. Menilu ma be denka ro, woilu ka i bori fo tindilu kan.

¹¹ Wo ro, Kedorilameri ni a la mawilu wara ka Sodamu ni Komari nanfulu bee ta, a ni ii la dannonfenilu bee. Ii ka wo bee ta ka wa a ri.

¹² Ii ka Iburama badenma Luti fanan mira ka wa a ri, a ni a bolofen bee, baa ale fanan siini tere Sodamu so le kondɔ.

Iburama ka Luti kisi

¹³ Maw do borimantɔ nara ka wo bee nafɔ Iburama ye, a ye fola men ma ko Heburu ce. Wo tuma, Iburama siini tere Mamere la jiriju bailu torofe. Mamere wo tere Amerika maw do le ri. A badenmailu le Esikoli ni Aneri ri. Wo bee tere Iburama denkuruilu le ri.

¹⁴ Iburama badenma mira ko fora a ye tuma men na, a ka a la mawilu kili, menilu kusan kelela. Ce fadinman

maw keme sawa ni maw tan ni seyin men bee soranni Iburama wara woilu bora, ka mansailu kosaran fo Daan so la.

¹⁵ Su ro, Iburama ka a la mawilu ratalan ka be mansailu kan. Iburama ka ii kele ka se ii la, ka ii gben haan Hoba. So wo ye Damasi so tele kankan bolomaran fan fela.

¹⁶ Mansailu tere ra nanfulu men bee ta, Iburama ka wo bee mira ii la ka na a ri. A nara a badenma Luti fanan di, a ni Luti bolofenilu bee ni muso menilu mirani tere wo ni maw tawilu bee.

Melikisedeki ka Iburama kunben

¹⁷ Nba, Iburama ka mansa Kedorilameri ni a mansa jawilu kele ka se ii la, ka ban ka i kose. Akoseto, Sodamu mansa wara a kunben Sawe dinban do, mawilu ye a fola men ma ko mansa la dinban.

¹⁸ Salemu so mansa Melikisedeki nara Iburama kunben ka so buru ni resenji a ro. Alla Korotaniba sarakalasele le wo ri.

¹⁹ A duwara Iburama ye ko: «Alla ye jumaya ke Iburama ye, Alla Korotaniba, men ka san dan ka duu dan.

²⁰ An ye Alla Korotaniba tando, men ka i juuili di i ma.» Iburama ka menilu soron kele ro, a ka wo bee ja bo ka a di Melikisedeki ma.

²¹ Sodamu mansa ka a fo Iburama ye ko: «N na mawilu lase n ma. Koni i ka nanfulu men mira, i ye wo ta.»

²² Iburama ka a jabi: «N da n bolo korota ka n kali Allabatala la, Alla Korotaniba, men ka san dan ka duu dan.

²³ N da n kali wo la ko n te i bolofen si tala, hali jisikari, wala sanbara julu. N te a foyi ta, sa i kana a fo ko ile le ka Iburama ke nanfulutii ri.

²⁴ N te foyi tala fo n na mawilu ka men ke ii balo ri. Koni menilu wara n kofe, Aneri wo, Esikoli wo, Mamere wo, fen menilu soronda kele ro woilu ri ii nii bo wo ro.»

15

Alla ni Iburama la teriya

¹ Wo waati taminni ko ro, Iburama ka Allabatala kumakan men kibarɔ misaliya ro. A ka a fo ko: «Iburama i

kana silan. N di i lantanka fen bεε ma ka i sara koseβε.»

² Iburama ka a jabi: «N Tii Allabatala, den te n bolo. I ri nfen de di n ma wo rɔ? Damasika men tɔɔ ko Eliyεseri, wo le ketɔ n na bon cɛtala ri.»

³ Iburama ka a fɔ ko: «I ma den si di n ma. Wo rɔ, n na jɔn, men ye n wara yan, wo le ketɔ n cɛtala ri.»

⁴ Iburama ka Allabatala kumakan men jabili rɔ ko: «Wo kuma te. Cεε wo te kela i cɛtala ri, fo i jεε den, i ketɔ men sɔrɔnna. Wo le ketɔ i cɛtala.»

⁵ Allabatala ka Iburama labɔ kenema ka a fɔ a ye ko: «Iburama, i ja lɔ san dɔ, ka lolo bεε jate, ni i ri se wo dan lɔnna.» Allabatala ka a fɔ ko: «Loloilu siyaman ja men ma, i bɔnsɔn di siyaya wo ja.»

⁶ Iburahima lara Allabatala la kuma la, wo rɔ Allabatala ka a jate mɔɔ telenni ri.

⁷ Allabatala ka a fɔ a ye ko: «Nde le Allabatala ri, men ka lɔ i jɔrɔ ka i labɔ Uri so kɔndɔ Kalide jamana rɔ. N ka i lana yan de, ka jamana jin di i ma ka a ke i cɛtala ri.»

⁸ Kɔni Iburama ka a jabi: «N tii Allabatala, n di se a lɔnna di ko jamana jin di ke n ta ri?»

⁹ Allabatala ka a fɔ ko: «Nisi muso kelen mira ka na a di n ma, a ni bamuso kelen ni saaji kelen. Wo bεε ye ke san sawa sawa ri. I ye kanba kelen fanan mira, a ni sokɔndɔkanbanin kelen.»

¹⁰ Iburama nara woilu bεε di a ma, ka ii faa ka kolofenilu sensen a tema fila ri, kɔni a ma kɔnɔilu sensen. A ka kunkundun woilu bilabila ka ii jaben i jɔɔn na.

¹¹ Duwailu jiira soboilu ma tuma men na, Iburama ka ii gben.

¹² Nba, tele be tumana, sunɔɔ ba donda Iburama ja rɔ. Ka a tɛren a ye sunɔɔ rɔ, silan juu ni dibi ba sera a ma.

¹³ Allabatala ka a fɔ a ye ko: «Iburama, i ye a lɔn ko i bɔnsɔn di ke lɔndanilu ri jamana gberε rɔ. Ii ri ke jɔnɔlu ri, ka tɔrɔ kojuyaya haan san kemε naanin wa dafa.

¹⁴ Kɔni jamana men ketɔ ii bilala jɔnya rɔ, n di kititεε jamana wo kan.

Kiti wa ke, i bɔnsɔn di bɔ jamana wo rɔ nanfulu siyaman di.

¹⁵ Ile kɔnin di i la kɔrɔya diya bɔ, ka sa hεε rɔ. Ii ri i su don.

¹⁶ I denilu bɔnsɔn naaninna ri ii kɔse yan, baa yan mɔɔilu, ni woilu ye Amɔrikailu le ri, ii la kojuu ma dan natamin fɔlɔ ka se ii gben ma.»

¹⁷ Nba, tele bera ka dibi don tuma men na, sinkɔn sisima ni kala melen taminda sobo kunkundunilu tema.

¹⁸ Wo lon jεε rɔ, teriya donda Allabatala ni Iburama tema. A ka a fɔ a ye ko: «N di duu jin di i bɔnsɔn ma, ka bɔ Misiran Ba ma, ka wa haan ba belebele ba ma, men ye Efirati Ba ri kɔnin.

¹⁹ Dinkira wo ye Kenikailu bolo, a ni Kenisikailu ni Kadimonikailu

²⁰ ni Hεtikailu ni Peresikailu ni Refayikailu

²¹ ni Amɔrikailu ni Kanaanka ni Kirikasikakailu ni Jebusikailu.»

16

Isumayila sɔrɔn ko

¹ Iburama muso Sarayi tun ma den sɔrɔn a ye. Wo tuma, Misiranka sunkurun do tεε Sarayi bolo jɔnya la, men tɔɔ ko Hajara.

² Lon do rɔ, Sarayi ka a fɔ Iburama ye ko: «N cεε, Allabatala ma sɔn n ye den sɔrɔn. I ye wa i la n na jɔnmuso Hajara fε. Ni Alla sɔnda, a ri den sɔrɔn n ye.»

Iburama sɔnda Sarayi la kuma ma.

³ Wo rɔ, a muso Sarayi ka a la jɔn Misiranka sunkurun di a ma ka a ke a muso ri, wo ka a tɛren Iburama ra san tan ke Kanaan jamana rɔ.

⁴ Iburama wara a la Hajara fε. Hajara ka kɔnɔ ta. Hajara ka a yen tuma men na ko a kɔnɔ ma le, a ma a tii Sarayi jii foyi le ri, fo ka a dɔɔya.

⁵ Wo rɔ, Sarayi ka a fɔ Iburama ye ko: «Ko men ye kela n na, wo bɔni ile le rɔ. N ka n na jɔn di i ma ka a ke i muso ri. Kɔni a ka a yen tuma men na ko a kɔnɔ ma le, a ma n jii foyi le ri. Allabatala, a ye wo kititεε nde ni ile tema!»

⁶ Iburama ka Sarayi jabi: «Ale le wo ri. I la jɔnmuso ye i la fanka le kɔrɔ. Men wa i diya, i ye wo ke a la.» Wo

rɔ, Sarayi ka Hajara tɔrɔ kojuuya, fɔ Hajara ka i bori a kɔrɔ ka wa.

⁷ Allabatala la mɛɛka ka Hajara yen tenke do rɔ wula kɔndɔ; tenke wo ye Suri sila dafɛ.

⁸ Mɛɛka ka a fɔ a yɛ ko: «Ile, Hajara, Sarayi la jɔnmuso, i bɔni mi? I watɔ mi?» Hajara ka a jabi: «N borini n tii Sarayi le kɔrɔ.»

⁹ Allabatala la mɛɛka ka a fɔ a yɛ ko: «I kɔsɛ i tii wara, ka wa i fanmajii a yɛ ka a kan mira.»

¹⁰ Mɛɛka ka a fɔ ko: «N di i bɔnsɔn siyaya a ja ma, fɔ mɔɔ tɛ wo jate lɔn muumɛ!»

¹¹ Habadan Mansala la mɛɛka ka a fɔ a yɛ ikɔ tuun ko: «I ja lɔ. I kɔnɔ ma le, i ri dence sɔrɔn. I ye wo tɔɔ la ko Isumayila, baa Allabatala da i la jusukasi kan namɛn.

¹² Den wo ri kɛ ikomin waa rɔ sofali, mɛn bilani a jɛɛ ma. A ti se a la yala a badenma tɛma. A ni a badenmailu tɛ bɛn.»

¹³ Hajara ka a fɔ ko: «Allabatala jayen n na», wo rɔ a ka tɔɔ do la ko: «Alla mɛn kɔrɔtanin jayen n na.»

¹⁴ Wo le rɔ, kɔkun mɛn ye Kadɛsi so ni Bɛɛdi so tɛ, mɔɔilu ye wo kilila ko Lasayi Rɔyi.

¹⁵ Wo taminni kɔ, Hajara ka dence sɔrɔn Iburama yɛ. Iburama ka den tɔɔ la ko Isumayila.

¹⁶ Hajara ka Isumayila sɔrɔn tuma mɛn na, Iburama sɔrɔn tun da san biseyin ni san wɔrɔ bɔ.

17

Alla ni Iburama la teriya tɔɔmasere

¹ Iburama sɔrɔn ka san bikɔnɔndɔ ni san kɔnɔndɔ bɔ tuma mɛn na, Allabatala ka a jɛɛ yiraka a la ka a fɔ a yɛ ko: «Nde le Alla Sebɛɛtii ri. I ye n na sila taama ka kɛ mɔɔ telenni ba ri.

² Wo wa kɛ, n di an na teriya mafa i yɛ ka i bɔnsɔn siyaya kɔsɛbɛ.»

³ Iburama ka wo mɛn ka a jakɔrɔ bɛn duu ma. Alla kumara a yɛ ko:

⁴ «An ye teriya mɛn tala, wo le ye jɔn di. Jamana siyaman di bɔ i rɔ.

⁵ A tɛ fɔ i ma butun ko Iburama. I kilitɔ le sisen ko Iburahima, baa n di i kɛ jamana siyaman benba ri.

⁶ N di i jiri kɔsɛbɛ. I bɔnsɔn di siyaya ka kɛ jamanailu ri. Mansailu ri bɔ i bɔnsɔn dɔ.

⁷ An na teriya wo ri tɔ an tɛma a ni i bɔnsɔnilu fanan, mɛnilu bɛɛ natɔ i kɔ. Teriya wo tɛ banna habadan. N di kɛ i Maari Alla ri, a ni i bɔnsɔn ta.

⁸ I ye londanya la jamana mɛn dɔ bi, n di jamana wo di ile ni i bɔnsɔn bɛɛ ma. Kanaan jamana wo ri kɛ ile ni i bɔnsɔn ta ri habadan. N di kɛ i bɔnsɔn na Maari Alla ri.»

⁹⁻¹⁰ Alla ka a fɔ Iburahima yɛ ko: «I ni i bɔnsɔn bɛɛ ye an na teriya sila taama ka n kan mira. Ai ka kan ka diyagboya ko mɛn kɛ, wo le ye jɔn di. Ai cɛɛ kelen kelenna bɛɛ ye faaninta kɛ.

¹¹ Ai wa faaninta kɛ, wo ri kɛ an na teriya tɔɔmasere ri nde ni aile tɛma.

¹² Ka bɔ bi ma haan ka wa, denceilu bɛɛ ye faaninta kɛ ii sɔrɔn tele seyin ma. Hali jɔnilu. Jɔn fen fen wa sɔrɔn i wara, i ye a faaninta kɛ wo ja le ma. I wa jɔn fen fen san wodi la siya gbɛɛilu ma, wo fanan ye faaninta kɛ ja kelen wo ma.

¹³ Ni a sɔrɔnda i wara, ni i ka a san i la wodigbɛ la, a bɛɛ ye faaninta kɛ. Wo le rɔ, n na teriya tɔɔmasere ri kɛ ai fari ma, ka a yiraka ko teriya wo ri mɛn kadawu.

¹⁴ Ni cɛɛ mɛn ma faaninta kɛ ka wo nɔ kɛ a fari ma, wo ye fara a badenmailu la, baa n kan mɛn diyagboya le, a ma wo kɛ. Wo rɔ, a ra n na teriya sila bila.»

¹⁵ Nba, Alla ka a fɔ Iburahima yɛ ko: «I kana a fɔ i muso ma butun ko Sarayi. A tɔɔ le sisen ko Saran.

¹⁶ N di baraka don a rɔ. N di a kɛ, a ri dence sɔrɔn i yɛ. N di baraka don Saran na kɔ rɔ ka a kɛ siyailu ma ri. Mansailu ri bɔ a bɔnsɔn dɔ.»

¹⁷ Iburahima ka a jakɔrɔ bɛn duu ma. Kɔni a ka Alla la kuma mɛn a yɛlɛra ka a fɔ a jɛɛ kɔndɔ ko: «Cɛɛ mɛn sɔrɔn da san kɛmɛ bɔ, wo ketɔ den sɔrɔnna di? Saran fanan da san bikɔnɔndɔ sɔrɔn. Wo ri se moyila den na wa?»

¹⁸ A ka Alla madiya ko: «I jaandi. I ye baraka don Isumayila la ko rɔ, ka i janto a rɔ.»

19 Alla ka a jabi: «Wo kuma tε, kɔni i muso Saran di dence sɔrɔn i ye. I ri a tɔɔ la ko Isiyaka. Teriya ri don n ni Isiyaka tεma, a ni a bɔnsɔn menilu natɔ a kɔ. Teriya wo ri men kadawu.

20 Mɛn lɔni Isumayila la ko ma, i ka men dali n fε, n di wo kε. N di baraka don a la ko rɔ ka den siyaman di a ma, ka a bɔnsɔn siyaya kosεbε. A ri faama tan ni fila sɔrɔn. N di jamana ba do bɔ a rɔ.

21 Kɔni n na teriya ri tɔ n ni Saran dence Isiyaka le tεma, mɛn Saran di sɔrɔn i ye jin tuma sandɔ.»

22 Alla banda kumala Iburahima ye tumana mɛn na, a bɔra Iburahima fε.

23 Wo lon kelen dɔ, Iburahima ka Isumayila la faaninta kε, ka a la jɔn bεε fanan faaninta kε, menilu sɔrɔnni a wara a ni menilu sanni a bolo. Cεεman kelen kelenna mɛn bεε tεrε a wara, Iburahima ka wo bεε faaninta kε ikomin Alla ka a fɔ a ye ja mɛn ma.

24 Iburahima jεrε ka faaninta kε ka a tεrɛn a sɔrɔn da san bikɔnɔndɔ ni san kɔnɔndɔ bɔ.

25 A dence Isumayila ka faaninta kε ka a tεrɛn a sɔrɔn da san tan ni sawa bɔ.

26 Wo lon kelen dɔ, Iburahima ni a dence Isumayila fila bεε ka faaninta kε,

27 a ni cεεman menilu bεε tεrε Iburahima wara. Jɔn menilu sɔrɔnni a wara, a ni menilu sanni a bolo siya gbεrɛilu ma, woilu bεε ka faaninta kε a fε.

18

Isiyaka sɔrɔn ko

1 Lon do rɔ, Allabatata ka a jεrε yiraka Iburahima la Mamere la jiriju bailu kɔrɔ. Wo ka Iburahima siini tεrε a la faaninbon da la tele kunna rɔ.

2 Iburahima ka a ja lɔ ka cεε sawa lɔni yen. Ii tun ma jan a la. A ka ii yen tuma mɛn na, a borimantɔ bɔra a la faaninbon da la ka wa ii labɛn, ka a majii bakε ka ii fo.

3 A ka a fɔ ii ye ko: «N tiilu, ai jaandi, ai kana tamin n wara ten.

4 Ko ji ye na ka ai sen mako, ka ban ka ai jɔjɔ lulen na.

5 N ye wa dɔnninfen jinin a ye dɔnnin kε. Baa, ai ra na ai la baaraden wara. Ai ti se bola yan wo ja a ma dɔnnin ke. A wa banda dɔnninna a ri sila mira ka wa.» Ii ka Iburahima jabi: «Ale le wo ri, wo tε baasi ri.»

6 Iburahima borimantɔ donda a la faaninbon na ka a fɔ Saran ye ko: «I kaliya ka farinin muun juma sumanifen ja sawa suman, ka a gbasi ka a kε buru ri.»

7 Iburahima ka a bori ka wa nisi ware rɔ, ka nisiden tɔlɔni do mira, mɛn sobo duman. A ka wo don a la jɔn do bolo. Jɔn wo ka a kaliya ka nisiden kannatεε ka a sobo tibi.

8 Iburahima ka nɔnɔ sunɔni ni nɔnɔ kendε ta, ka nisiden sobo tibini la woilu kan ka wa wo bεε sii london sawa kɔrɔ. Ii tεrε ye dɔnninna tuma mɛn na, Iburahima ka a lɔ ii dafε jiri kɔrɔ.

9 Ii ka Iburahima maɓininka ko: «I muso Saran ye mi?» A ka a fɔ ko: «A ye faaninbon na.»

10 Kelen ka a fɔ ko: «N di na bɔ i fε jin tuma sandɔ. Wo ri a tεrɛn i muso Saran da dence sɔrɔn.»

Saran siini tεrε londance wo kɔfε faaninbon da la, ka a tolo malɔ a la.

11 Wo tuma, Iburahima ni Saran da kɔrɔ kosεbε. Den sɔrɔn waati ra tamin Saran kan.

12 Saran ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, a yelera a jεrε ma, ka a fɔ ko: «Nde kɔrɔni ba le. N cεε fanan da cεmɔɔya kosεbε. N di se den sɔrɔnna wo rɔ, ka sɛwa wo rɔ wa?»

13 Wo rɔ, Allabatata ka a fɔ Iburahima ye ko: «Nfenna Saran ye yelɛla ka sika a den sɔrɔn ko rɔ a kɔrɔya waati?»

14 Allabatata se kapala fen su juman de kɛla? Nin tuma sandɔ, n di na bɔ i fε yan. Wo ri a tεrɛn i la muso Saran da dence sɔrɔn.»

15 Saran silanda ka wuya fɔ ko: «Nde ma ye de!» Kɔni Allabatata ka a fɔ ko: «I yelera le jɔ!»

Iburahima ka Alla tara Sɔdɔmukailu ye

16 Nba, london woilu wuli mɛn keni ka wa, Iburahima wara ii bilasila. Ii

sera tindi do kan ka ii ja lo Sədamu so fan fe lala.

¹⁷ Allabatala ka a fo a jere ma ko: «N ketə men kela, n di wo dokon Iburahima ma wa?»

¹⁸ Baa a ri ke jamatii ba ri, fanka ye men na. Iburahima ri ke sababu ri, siya bee ri baraka sərən n bolo.

¹⁹ N da a jənematəmən, kosa a ri a denilu ni a bənsən bee jamari ko ii ye n na sila taama telenbaya rə. Ni ii ka wo ke, n di n na teriya mafa, n ka men ta Iburahima ye.»

²⁰ Nba, Allabatala ka a fo Iburahima ye ko: «Sədamukailu ni Kəmərīkailu jalakili kan da siyaya. Ii la ko haramunnin a ra wara kosebe.»

²¹ Wo rə, n watə ii ragbela, sa n di a lən ni ii ra kojuu ke ikomin a fəra n jana ja men ma.»

²² Cee woilu bəra Iburahima tərəfe ka wa Sədamu fan fe. Kəni Iburahima ləni tora Allabatala jakərə.

²³ A ka a madon a la ka a fo a ye ko: «Allabatala, i ri jahadi la məo telenniilu ni məo telenbaliilu bee jəon kan wa?»

²⁴ Ni i ka məo telenni biloolu tərən so kəndə ye, i ri jahadi la so kəndə məoilu bee kan wa? I ti se so kəndə məoilu tola ye məo telenni biloolu woilu la ko kosən wa?

²⁵ Ka məo telenniilu faa məo telenbaliilu fe, i te ko su wo kela fewu. I te sənna ka məo teleni ni məo telenbaliilu jate kelen di ka jahadi la ii bee kan. I te ko su wo kela fewu! Ile le dunu ja bee kititeela ri, men ye kojuu ni kojuma faranfaasila.»

²⁶ Allabatala ka Iburahima jabi: «Ni n ka məo telenni biloolu tərən Sədamu, n di so kəndə məo bee to ye məo juma biloolu woilu la ko kosən.»

²⁷ Iburahima ka a fo a ye ikə tuun ko: «Maari, i ye dijne. N te foyi ri fo banku, kəni n ye n dajala ka kuma i ye.»

²⁸ Ni i ka a tərən məo telenni te məo biloolu bə don? Ni məo loolu dərən ka məo biloolu jan, i ri jahadi la so bee kan məo loolu woilu la ko kosən wa?» Allabatala ka a jabi: «Ni n ka məo telenni binaanin ni loolu tərən so kəndə, n te jahidi la so kan.»

²⁹ Iburahima kumara a ye ikə ko: «Ni məo telenni ma tamin məo binaanin kan don?» Allabatala ka a fo ko: «Məo binaanin woilu la ko kosən, n te jahadi la so kan.»

³⁰ Iburahima ka a fo ko: «Maari, i jaandi, i kana diminya n ma, kəni n ye kumala ikə. Ni i ka məo telenni bisawa dərən tərən so kəndə don?» Allabatala ka a fo ko: «Ni n ka məo telenni bisawa tərən ye, n te jahadi la so kan.»

³¹ Iburahima ka a fo ko: «Maari, ye n dijne. N ye n dajala ka kuma i ye ikə. Ni i ka a tərən ko məo telenni te tamin məo muwan kan don?» Allabatala ka a jabi: «N te jahadi la so kan məo muwan woilu la ko kosən.»

³² Iburahima ka a fo ko: «Maari, i kana diminya n ma. N na kuma dan de jin di. Ni məo telenni muume kera məo tan di don?» Allabatala ka a fo ko: «N te jahadi la so kan məo tan woilu la ko kosən.»

³³ Allabatala banni kumala Iburahima fe, a wara. Iburahima ka i kose ka wa a wara.

19

Sədamu ni Kəmərī soilu Jahadi ja

¹ Nba, mələka fila wo sera Sədamu wura fe. Luti tere siini so donda la. A ka ii yen tuma men na, a wulira ka wa ii laben ka majii bake ka ii tuwa.

² A ka a fo ko: «N tiilu, ai jaandi, ai ye dijne ka na jiya n wara. Ai ye ai sen mako ka sii yan. Səoma jona, n di sila di ai ma, sa ai ri wa ai la taama rə.» Mələkailu ka Luti jabi: «Een. An di sii kenema yan.»

³ Kəni Luti kumara ii ye ka a magbeleya, fo ii sonda ka wa jiya a wara. A la məoilu ka buru fununbali ni dənnin ba raben. Luti ka wo bee sii a la londonilu kərə. Ii ka dənnin ke.

⁴ Ka a tərən ii ma i la fəlo, Sədamukailu bəra fan bee rə ka na bon naminin. Kanberenilu wo, məobakərəilu wo, ii bee nara.

⁵ Ii ka ii kan nabə Luti ma ko: «Cee men nani i wara yan su jin də, ii ye mi? I ye ii lana an ma. An ye a fe ka an na ii fe.»

⁶ Luti bɔra bon na, ka bon da tuun londonilu ma.

⁷ A ka fɔ: «N badenmailu. Ai jaandi, ai kana kojuu jin ke.

⁸ N denmuso fila ye yan, wo si ma cɛɛ lɔn fɔlɔ. N di woilu lana ai ma ka ii di ai ma. Fen fen wa diya ai ye, ai ye wo ke ii la. Kɔni ai kana foyi ke cɛɛ jinilu la, baa ii nani londanya le la n wara.»

⁹ So kɔndɔ mɔɔilu ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «Cɛɛ jin te foyi le ri fɔɔ london, kɔni sisen a ye a fe ka ke an na kuntii ri.» Ii ka a fɔ Luti ye ko: «I bɔ sila la an tema. Ni i ma i bɔ an yɔrɔ, an di mɛn ke i la, wo ri juuya i la londonilu ta ri.» Ii ka Luti tuntun fanka la ka sudunya bon na sa ii ri da kadi ka don.

¹⁰ Kɔni cɛɛ fila woilu ka da laka ka ii boloilu labɔ ka Luti mira. Ii ka a ladon bon na ka da sɔɔ tuma mɛn na,

¹¹ ii ka mɔɔilu bɛɛ ja fuyenya bonda kɔrɔ. Fen fen tɛɛ don ko rɔ bon na, woilu bɛɛ ja fuyenyara, kanberen wo, mɔɔbakɔrɔ wo, woilu bɛɛ. Wo rɔ, ii ka bonda jinin ka kɔra.

¹² Cɛɛ fila wo ka a fɔ Luti ye ko: «I la mɔɔ doilu ye so kɔndɔ yan wa? I ye a bɛɛ labɔ so kɔndɔ. I biran wo, i dencɛilu wo, i denmusoilu wo, i la mɔɔ bɛɛ labɔ,

¹³ baa an ketɔ so jin bɛɛ halakila le. Ii jalakili kan da siyaya Allabatata jana. Wo rɔ, ale le ka an lɔ ii halakila.»

¹⁴ Nba, Luti bɔra ka wa kuma a biranilu ye, menilu ka a denmusoilu mamira. A ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye wuli. An ye an bori ka bɔ so kɔndɔ. Allabatata ketɔ so halakila le!» Kɔni, Luti biranilu ka a kuma jate yelemako le ri.

¹⁵ Sɔɔma da la, meleka woilu ka a fɔ Luti ye ka a magbeleya a ye ko: «I kaliya! I ye i muso ni i denmuso fila ta ka wa. Ni wo te, ai ri halaki so jahadi rɔ.»

¹⁶ Kɔni, Luti ka a la sumaya. Wo rɔ, ii ka a mira a bolo ma, a ni a muso ni a denmuso fila ka wa ii ri so kɔkan. Allabatata kininkinira ii ma wo ja le ma.

¹⁷ Ii bɔ mɛn kɛni so kɔndɔ, meleka kelen ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye ai bori ka wa ka ai jɛɛ kisi. Ai kana ai kɔfɛɛ.

Ai kana ai lɔ dinban yɔrɔ si rɔ. Ai ye i bori ka wa koyinke kan, sa ai kana halaki.»

¹⁸ Luti ka fɔ: «ɛɛ, n tii. I jaandi.

¹⁹ I ra ban ka n kisi, kɔni n ti se n borila fɔɔ koyinke kan. Sani n ye se ye, n di jahadi sɔrɔn.

²⁰ I ja lɔ. I ma so wo yen, mɛn ma jan yan na. So wo ka doo. N di se wo sɔrɔnna. N tii, i jaandi. N ye n bori ka wa so mɛsɛn wo la, sa n di kisi.»

²¹ Meleka ka a fɔ ko: «Ale le wo ri. N da diɛ wo ma. I kan so mɛn ma wo ri, n te jahadi la wo kan.

²² Kɔni ai ye i kaliya ka wa don ye. Ni ai ma se ye, n ti se foyi kɛla.» So mɛn Luti ka a fɔ a ma ko a dɔɔman, so wo tɔɔ lara ko Sowari.

²³ Luti donda Sowari so kɔndɔ ka a tɛɛn tele ra yeɛ.

²⁴ Wo tuma, Allabatata ka ta tinbiriki lamaa lajii Sɔɔmu ni Kɔmɔri kan ikomin sancɛ kise. Allabatata jɛɛ le ka wo lajii ka bɔ sankolo rɔ.

²⁵ Wo rɔ, Allabatata ka so woilu bɛɛ janin, a ni dinban bɛɛ. Mɔɔilu bɛɛ halakira, a ni jiri ni bin bɛɛ.

²⁶ Ii watɔla, Luti muso ka kɔfɛɛ dinkira mɛn dɔ, a yelemanda ka ke kɔɔ kaba ri.

²⁷ Wo sɔɔma da la jona, Iburahima wara kuma diya wo rɔ, a ni Allabatata tun kumara i jɔɔn fe dinkira mɛn kɔnin.

²⁸ A ka a ja lɔ ka Sɔɔmu ni Kɔmɔri soilu ragbe, a ni dinban bɛɛ. A ka sisi wulitɔla yen. Sisi bɔra ikomin ta wa jiri mira furu kɔndɔ.

²⁹ Nba, Alla ka dinban so bɛɛ halaki tuma mɛn na, a ka a miri Iburahima ma ka Luti kisi ta la halakili ma. Ta wo ka so bɛɛ halaki, Luti siini tɛɛ dinkira mɛn dɔ.

Luti ni a denmuso fila la ko

³⁰ Luti ma sɔn ka to Sowari ka a masɔrɔn a silanni. Wo rɔ, a ka a denmuso fila ta ka wa ii ri koyinke kan. Ii ka ii sii falan na ye.

³¹ Lon do rɔ a denmuso kɔrɔmamɔɔ ka a fɔ a dɔɔmuso ye ko: «An fa ra kɔrɔya. Cɛɛ fanan te yan, mɛn di an furu, ikomin a ye kɛla dunuɔna fan bɛɛ rɔ ja mɛn ma.

³² An ye dɔlɔ di an fa ma. A wa a min ka a ja laminin, an di an na a fe, sa an di den sɔrɔn, sa an fa bɔnsɔn kana tunun dunuɲa ma.»

³³ Ii ka dɔlɔ di ii fa ma su wo rɔ. A ka a min fɔɔ ka a ja laminin. A denmuso kɔrɔmamɔɔ wara a la a fe. Luti ma a la tumana lɔn. A ma a wuli tumana fanan lɔn.

³⁴ Wo sɔɔma da la, Luti denmuso kɔrɔmamɔɔ ka a fɔ a dɔɔmuso ye ko: «Su rɔ, n ka n la n fa fe. Su ba ko: an ye dɔlɔ di a ma ikɔ. A wa a min ka a ja laminin, ile ri wa i la a fe, sa an fa bɔnsɔn kana tunun dunuɲa ma.»

³⁵ Ii ka dɔlɔ di ii fa ma su wo rɔ ikɔ. A ka a min fɔɔ ka a ja laminin. A denmuso dɔɔmamɔɔ wara a la a fe. Luti ma a la tumana lɔn. A ma a wuli tumana fanan lɔn.

³⁶ Nba, Luti denmuso fila bɛɛ ka kɔnɔ ta Luti fe ja wo le ma.

³⁷ A denmuso kɔrɔmamɔɔ ka dence sɔrɔn ka a tɔɔ la ko Mowabu. Mowabu bɔnsɔn mɛn ye ye bi, wo benba le wo ri.

³⁸ A dɔɔmuso fanan ka dence sɔrɔn, ka a tɔɔ la kɔ Benami. Amoni bɔnsɔn mɛn ye ye bi, wo benba le wo ri.

20

Ko mɛn taminda Iburahima ni Abimeleki tema

¹ Nba, Iburahima bɔra Mamere ka wa Nɛkɛbi, ka taa i sii Kadɛsi a ni Suri so fila tema. Ka a tɛrɛn a ye Kerari,

² Iburahima ka a fɔ ye mɔɔilu ye Saran na ko rɔ ko: «N dɔɔmuso le.» Wo le rɔ, Kerari mansa Abimeleki ka a la mɔɔilu lɔ Saran mirala kosa a ri a kɛ a la muso ri.

³ Kɔni su do rɔ, Alla ka a jɛrɛ yiraka Abimeleki la sibo rɔ, ka a fɔ a ye ko: «Abimeleki i ja lɔ. A tɛ mɛn i ri faa dɛ, baa i nɔ muso mɛn mirala jin di, a furunin de.»

⁴ Wo ka a tɛrɛn, Abimeleki tun ma a la Saran fe fɔlɔ. Wo rɔ, a ka Alla jabi: «Faama, i ri se n na jamana halakila hali an ma kojuu kɛ wa?»

⁵ A cɛɛ le ma a fɔ n ye ko a dɔɔmuso le jin di wa? Muso fanan ma a fɔ ko ale kɔrɔcɛ le wa? N kɔnin ka ko jin kɛ jusu gbɛya le la. N ma kojuu kɛ.»

⁶ Alla ka Abimeleki jabi sibo kelen wo rɔ ko: «N ka a lɔn ko i ka ko jin kɛ jusu gbɛya le rɔ. Wo le rɔ, nde le ka a kɛ, i ma i la a fe fɔlɔ ka ko haramunnin kɛ.

⁷ Nba, cɛɛ wo muso lasɛ a ma. N na nabi de a ri. A ri madiyali kɛ i ye sa i kana faa. Ni i ma a muso lasɛ a ma, i ye la a la ko i ri faa fewu, i ni i la mɔɔ bɛɛ!»

⁸ Sɔɔma da la jona, Abimeleki ka a la mɔɔilu kili ka ko wo bɛɛ ja fɔ ii ye. Ii ka wo mɛn ka silan kojuuya.

⁹ Abimeleki ka Iburahima kili ka a fɔ a ye ko: «Cɛɛ, i ka nfen kɛ an na jin de ten? N na kojuu su juman kela i la fo i ra kojuu jin jɔɔn nase nde ni n na jamana mɔɔilu ma? I ra mɛn kela n na jin, mɔɔ ma kan ka wo kɛ i mɔɔjɔɔ na habadan!

¹⁰ I ka ko jin kɛ nfenna?»

¹¹ Iburahima ka a jabi: «N tɛrɛ ye n mirila le ko n tɛ mɔɔ sɔrɔn jamana jin dɔ, mɛn silanni Alla ye. N ko yan mɔɔilu ri n faa n na muso kosɔn. Wo le rɔ, n ka a fɔ i ye ko n dɔɔmuso le.

¹² Wo bɛɛ ni a ta, n dɔɔmuso bɛrɛ bɛrɛ le a ri. An bɛɛ ye fa kelen de la, kɔni an tɛ na kelen na. N ka a furu ka a kɛ n muso ri.

¹³ Alla ka n nabɔ n fa wara tuma mɛn na n ka wa taama rɔ, n ka a fɔ Saran ye ko: «I ka kan ka jumaya mɛn kɛ n ye wo rɔ, wo le ye jin di. An wa wa yɔrɔ yɔrɔ, i ye a fɔ ye mɔɔilu ye ko «N kɔrɔcɛ le a ri.»»

¹⁴ Abimeleki ka Iburahima muso Saran nasɛ a ma, ka saailu ni bailu ni nisiilu la a kan, a ni jɔnilu.

¹⁵ A ka a fɔ Iburahima ye ko: «N na jamana ragbɛ. A yɔrɔ mɛn wa diya i ye, i ye wa i sii ye.»

¹⁶ A ka a fɔ Saran ye ko: «A ragbɛ! N da wodigbɛ waa kelen di i kɔrɔcɛ ma ka a yiraka ai wara mɔɔ bɛɛ la ko i ma kojuu kɛ. Mɔɔ bɛɛ ri a lɔn ko i ra jɔ sɔrɔn.»

¹⁷ Iburahima ka Alla tara Abimeleki ye. Wo rɔ, Alla ka Abimeleki lakɛndɛya, a ni a la muso ni a la jɔn muso bɛɛ, wo le rɔ ai ri se den sɔrɔn ikɔ tuun

¹⁸baa Allabatala tun da dence sɔrɔn baliya ¹⁴Wo duusagbeni, Iburahima ka jankarɔ le bila Abimeleki muso bɛɛ la Iburahima muso Saran mira kosɔn.

21

Isiyaka sɔrɔn ko

¹Allabatala hinara Saran na ikomin a tun ka a fɔ ɲa mɛn ma. A ka lahidi mɛn ta a ye fɔlɔ, a ka wo mafa.

²Wo rɔ, Iburahima la cɛmɔɔbaya waati rɔ, Saran ka kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn a ye, waati mɛn fɔni Alla bolo kɔrɔmanna.

³Saran ka dence mɛn sɔrɔn, Iburahima ka wo tɔɔ la ko Isiyaka*.

⁴Isiyaka sɔrɔn tele seyin, Iburahima ka a faaninta ke, ikomin Alla ka a jamari a ye ɲa mɛn ma fɔlɔ.

⁵Isiyaka sɔrɔnda ka a tɛrɛn Iburahima sɔrɔn da san kɛmɛ bɔ.

⁶Saran ka a fɔ ko: «ɛɛ! Alla ra n nasewa fɔɔ n da ɲalen ka yeɛɛ bake. Ko ɲin wa fɔ mɔɔ mɛn ye, wo fanan di sewa ka yeɛ n fe.»

⁷Saran kumara ikɔ ko: «Yon tun di a fɔ Iburahima ye ko Saran di sin di den ma wa? Kɔni n da dence sɔrɔn a ye, ka a tɛrɛn a ra cɛmɔɔya kosebe.»

Hajara ni a den gbɛnda

⁸Nba, den bonyara. Ii ka a da bɔ sin na lon mɛn dɔ, Iburahima ka tolon ba ke.

⁹Misiranka muso Hajara ka dence mɛn sɔrɔn Iburahima ye, wo tɛrɛ ye Isiyaka mayɛɛɛ. Saran ka wo yen

¹⁰ka a fɔ Iburahima ye ko: «I ye ɲɔnmuso wo ni a dence gben. N dence Isiyaka le dɔrɔn di ke i cɛtala ri. A dence tɛ ke i cɛtala ri fewu!»

¹¹Saran na kuma wo gbara Iburahima la kosebe, ka a masɔrɔn Isumayila fanan ye a den de ri.

¹²Kɔni Alla ka a fɔ a ye ko: «Iburahima, wo kana gba i la i dence ni i la ɲɔnmuso la ko. Saran ba fen fen ɲinin i fe, i ye wo ke a ye, baa n ka bɔnsɔn mɛn lahidi ta i ye, bɔnsɔn wo bɔtɔ Isiyaka le rɔ.

¹³Kɔni n di i la ɲɔnmuso dence bɔnsɔn fanan siyaya ka a ke jamatii ri ka a masɔrɔn a bɔra ile le rɔ.»

buru ta ka a di Hajara ma, ka ji ke jikɛfen gbololama kɔndɔ ka wo fanan di a ma. A ka a den di a ma ko ii ye wa. Hajara bɔra Iburahima wara wo rɔ ka wa a mataama wula kɔndɔ, Bɛri-Seba so kɔkan.

¹⁵Ii ka ii mataama wula kɔndɔ haan ji banda jikɛfen kɔndɔ. Ji banda tuma mɛn na, Hajara ka a den to jirin do lulen na.

¹⁶A ka a mabɔ a den na ko biɲɛ sɔmɔndiya ko kelen jatela ka a sii, baa a ka a miri ko a tɛ a fe ka a den faatɔla yen. A ka a sii ye ka kasi kojuuya.

¹⁷Kɔni Alla ka den kasi kan mɛn. Wo rɔ, Alla la mɛɛka ka a kan nabɔ Hajara ma ka bɔ sankolo rɔ. A ka a fɔ ko: «Hajara, nfen kɛni? I kana silan. Alla ra i den kasi kan mɛn.

¹⁸I wuli ka wa den bolo mira. N di a bɔnsɔn siyaya ka a ke jamana ba ri.»

¹⁹Alla ka Hajara ɲa laka. A ka kɔlɔn do yen. A wara jikɛfen nafa ji rɔ ka na a di den ma. Den ka ji min.

²⁰Alla tora den fe. A kunbayara, ka a sii wula kɔndɔ ka a ke biɲɛfilila ri.

²¹A siini tɛrɛ Paran wula kɔndɔ. A na ka Misiranka muso do furu ka wo di a ma.

Iburahima ni Abimeleki la teriya

²²Nba, lon do rɔ Abimeleki ka a la keɛden kuntii Pikɔli ta ka wa Iburahima wara. A ka a fɔ Iburahima ye ko: «Alla ye i fe i la ko bɛɛ rɔ.

²³Wo rɔ, n ye a fe i ye i kali Alla la yan bi, ko nde ni n denilu, a ni n mamarenilu, ko i tɛ an si janfa. I ye london de ri n na jamana rɔ yan. N ka ɲumaya mɛn ke i ye wo rɔ, n da wo ke. Wo ɲa kelen ma, i ka kan ka ɲumaya wo ke n ye, i ye wo ke. I ye an na jamana mɛn dɔ bi, i ka kan ka ɲumaya mɛn ke wo la mɔɔilu ye, i ye wo fanan ke.»

²⁴Iburahima ka a fɔ ko: «Ale le wo ri, n da n kali wo la.»

²⁵Kɔni Iburahima ka Abimeleki jalaki kɔlɔn do la ko rɔ, baa Abimeleki la ɲɔnilu tun da wo mira fanka la.

* **21:3** Isiyaka kɔrɔ ye le ko a ye yeɛɛɛ

26 Abimelēki ka Iburahima jabi: «N ma a lɔn n na jɔn mɛn ka kɔlɔn mira. Ile ma foyi fɔ n yɛ. N ma a lɔn fo bi.»

27 Iburahima ka a la saa doilu bɔ, a ni a la bailu a ni a la nisiilu bɔ ka a di Abimelēki ma, ii la teriya rɔ.

28 Iburahima ka saadenni musoman wɔrɔnwula gbɛɛ fanan bɔ a la saa kuru rɔ.

29 Abimelēki ka a maɲininka ko: «I ka saaden musoman wɔrɔnwula ɲin bɔ nfenna ko rɔ?»

30 Iburahima ka a fɔ ko: «Saadenni musoman wɔrɔnwula ɲin mira. Ii ye kɛ an sere ri ka a yiraka ko nde le ka kɔlɔn ɲin sen.»

31 Wo le rɔ, ii ka dinkira wo tɔɔ la ko Beri-Seba†, baa Iburahima ni Abimelēki ka ii kali ii ɲɔɔn yɛ dinkira wo le rɔ.

32 Ii ka ii kali ii ɲɔɔn yɛ tuma mɛn na, Abimelēki ni a la kɛlɛden kuntii Pikɔli ka ii kɔsɛ ii wara Filisiti jamana rɔ.

33 Iburahima ka tamarisiju turu Beri-Seba ka Allabatala bato, Maari mɛn tɛ banna kɔnin.

34 Iburahima mɛnda Filisiti jamana wo rɔ ka waati jan kɛ ye.

22

Alla ka Iburahima kɔrɔbɔ a dencɛ la ko rɔ

1 Nba, waati wo taminni kɔ rɔ, Alla ka Iburahima kɔrɔbɔ. A ka a kili ko: «Iburahima.» Iburahima ka a fɔ ko: «Naamun.»

2 Alla ka a fɔ ko: «I ye Isiyaka ta, i dencɛ kelen pe, mɛn duman i yɛ. I ye wa a ri Morija mara rɔ. N di koyinke do yiraka i la ye. I ye wa koyinke wo kan ka Isiyaka kɛ saraka ri ka n sɔ a la ye. I ye a faa ka a janin ka a kɛ buuri ri.»

3 Wo Duusa gbeni, Iburahima wulira jona ka lɔɔ tɛɛ Alla sɔlifɛn janin kanma ka a la fali rabɛn. A ka a la jɔncɛ fila kili, a ni a dencɛ Isiyaka. Ii bɛɛ ka sila mira ka wa. Alla ka dinkira mɛn ko fɔ a yɛ, ii wara ye.

4 Ii ka tele sawa kɛ taaman na. Iburahima ka a ɲa lɔ wula jan na ka dinkira wo yen.

5 Iburahima ka a fɔ a la jɔnɪlu yɛ ko: «N ni n dencɛ watɔ koyikɛ wo kan ka Alla bato. Ai ye an makɔnɔ fali dafɛ yan. An natɔ.»

6 Iburahima ka Alla sɔlifɛn janin lɔɔ sii a dencɛ Isiyaka kun ma, ka a la muru ta, a ni takisɛ. Ii fila wara ii ɲɔɔn fɛ.

7 Isiyaka ka a fɔ a fa yɛ ko: «N fa.» Iburahima ka a fɔ ko: «Naamun.» Isiyaka ka a fɔ ko: «Takisɛ ye an bolo, lɔɔ fanan ye an bolo. Saadennin ye mi, an ye mɛn kela saraka janinta ri Alla ma?»

8 Iburahima ka a jabi: «N den, Alla ri an mako ɲa ka saadennin ko ɲanabɔ.» Ii fila tora wa la i ɲɔɔn fɛ.

9 Dinkira mɛn ko fɔni a yɛ Alla bolo, ii sera ye. Iburahima ka saraka janin diya lɔ ka lɔɔ la wo kan. Wo kɛni, a ka a dencɛ Isiyaka sidi ka a lala saraka janin diya kan lɔɔ kun na.

10 A ka a la muru ta ko a ye a dencɛ kannatɛɛla.

11 Kɔni Allabatala la mɛlɛka tora sankolo rɔ ka a kan nabɔ Iburahima ma ko: «Iburahima, Iburahima!» Iburahima ka a fɔ ko: «Naamun.»

12 Mɛlɛka ka a fɔ ko: «I kana i bolo lase i den ma de! I kana foyi kɛ a la. N da a lɔn sisen ko i silanni Alla yɛ, ka a masɔrɔn i ma i ban ka i dencɛ kelen pe di Alla ma.»

13 Iburahima ka a ɲa lɔ ka saaji do yen. A mirani a kere ma tunin do rɔ. Iburahima wara saaji wo mira ka a kɛ saraka ri Allabatala sɔ kanma a dencɛ nɔ rɔ. A ka a faa ka a janin ka a kɛ buuri ri.

14 Iburahima ka dinkira wo tɔɔ la ko: «Allabatala ri mɔɔ mako ɲa.» Wo le rɔ, mɔɔilu ye a fɔla bi ko: «Allabatala ri mɔɔ mako ɲa a la koyinke kan.»

15 Allabatala la mɛlɛka tora sankolo rɔ ka Iburahima kili a sɲa filana rɔ,

16 ka a fɔ a yɛ ko: «Allabatala ka a fɔ ko: «I ma i ban i dencɛ kelen pe faala ka a kɛ saraka ri ka a di n ma. Ikomɪn i ra wo kɛ, n da n kali n jɛɛ tɔɔ la, ko

17 i ri baraka. N di i bɔnsɔn siyaya ikomin lolo ye sankolo rɔ ɲa mɛn ma, wala kɔɔji da la kiɲɛ siyaman yɛ ɲa

† 21:31 Beri-Seba kɔrɔ ye le ko Teriya Kɔlɔn

mɛn dɔ. I bɔnsɔn di se ii juuilu la, fɔɔ ka woilu la soilu mira ii la.

¹⁸ Wo ri kɛ sababu ri, siya bɛɛ ri baraka sɔrɔn n bolo i bɔnsɔn fɛ, baa i ra n kan mira ka a kɛ.»

¹⁹ Nba, Iburahima ni a dencɛ ka ii kɔsɛ ka wa a la jɔnilu tɛrɛn ye. Ii bɛɛ ka sila mira ka wa Bɛri-Seba. Iburahima ka a sii ye le ka mɛn.

²⁰ Waati wo taminni, a fɔra Iburahima yɛ ko a badenma cɛɛ Nakɔri muso Milika fanan da dencɛilu sɔrɔn.

²¹ A dencɛ fɔlɔma tɔɔ ko Usi. A dencɛ filana tɔɔ ko Busi. A dencɛ sawana tɔɔ ko Kemuhɛli. Kemuhɛli wo ye Aramu fa le ri.

²² Milika dencɛ naaninna tɔɔ ko Kesɛdi, ka Haso tuun wo la, ka Pili-dasi tuun wo la, ka Jidilafe tuun wo la, ka ban ka Betuwɛli tuun wo la.

²³ Betuwɛli wo le denmuso le Rebeka ri. Milika ka dencɛ seyɛn wo le sɔrɔn Iburahima badenma cɛɛ Nakɔri yɛ.

²⁴ Nakɔri jɔn muso*, mɛn tɔɔ ko Rehumu, wo fanan ka dencɛilu sɔrɔn a yɛ. Wo dencɛilu tɔɔ le ten: Tebaki, Kahamu, Tahasi a ni Maaka.

23

Saran na saya

¹ Saran ka san kemɛ ni san muwan ni wɔrɔnwula bɔ tuma mɛn na,

² a sara Kanaan jamana Kiriya-ati Ariba so kɔndɔ, mɛn tɔɔ bi ko Heburɔn. Iburahima ka a sii Saran su kun na a ka kasi.

³ Iburahima bɔra a muso Saran su dafɛ, ka wa kuma Hɛtika yɛ,

⁴ a ka a fɔ ko: «Nde ye london de ri ai wara yan. Ai ye dinkira do san n ma, sa n di a kɛ kaburu so ri ka n muso su don ye.»

⁵ Hɛtika ka Iburahima jabi:

⁶ «An fa, i tolo malɔ an kan na. Ile ye Alla la faamaden de ri an tɛma yan. An na kaburu so dinkira mɛn ba diya i yɛ, i ye i la su don ye. An si tɛ an ban wo ma ka an na duu di i ma. I ye i muso su don.»

⁷ Iburahima ka a wuli ka a majii Hɛtikailu jana.

⁸ A ka a fɔ ii yɛ ko: «Nba, ni ai sɔnda n ye n muso sutura, ai jaandi, ai ye Sohari dencɛ Efurɔn madiya n yɛ.

⁹ Falan mɛn ye a bolo Makipela, a la sɛnɛ kɔnkɔ fɛ kɔnin, a ye wo san n ma. A sɔnkɔ wa kɛ wodi mɛn di, n di wo di a ma ai jɔkɔrɔ yan, sa dinkira wo ri kɛ n na kaburu so ri.»

¹⁰ Wo ka a tɛrɛn Efurɔn jɛrɛ siini Hɛtika tɛma so donda la ye, baa ale fanan tɛrɛ Hɛtika de ri. A ka Iburahima jabi jama bɛɛ jana ko:

¹¹ «An fa, i tolo malɔ n kan na. N di sɛnɛ ni falan bɛɛ di i ma ka a la a jɔɔn kan. N ye a bɛɛ dila i ma ka n badenmailu kɛ a sere ri. Wa, i muso su don.»

¹² Iburahima ka a majii so kɔndɔ mɔɔ bɛɛ jana.

¹³ A ka a fɔ Efurɔn yɛ wo bɛɛ jɔkɔrɔ ko: «I jaandi, i tolo malɔ n na. N di sɛnɛ jɔn sankɔ di i ma. I ye a mira, sa n di wa n muso su don ye.»

¹⁴ Efurɔn ka a fɔ Iburahima yɛ ko:

¹⁵ «N na faama, i tolo malɔ n na. Sɛnɛ jɔn sankɔ tɛ tamin wodigbɛ kilo naanin a ni tala la. Wo ri nfen jɔa nde ni ile tɛma? Wa i muso su don.»

¹⁶ Efurɔn ka sɛnɛ sankɔ mɛn fɔ, Iburahima sɔnda wo ma. A ka wodigbɛ wo suman Hɛtika bɛɛ jana ka a di Efurɔn ma, wodigbɛ kilo naanin a ni tala la, ka bɛn julailu la sumanni jɔa ma.

¹⁷ Wo rɔ, Iburahima ka Efurɔn na sɛnɛ san a ma, sɛnɛ mɛn tɛrɛ Makipela, Mamere fan fɛ. Sɛnɛ wo ni a falan ni a jiri bɛɛ haan ka wa se sɛnɛ dan na,

¹⁸ wo bɛɛ kɛra Iburahima ta ri. Hɛtika mɛn bɛɛ siini tɛrɛ laden dɔ so donda la ye, woilu kɛra ii sere ri.

¹⁹ Iburahima bɔra ye ka a wa a muso Saran su don falan na Makipela, Mamere fan fɛ Kanaan jamana. Mamere wo tɔɔ le fanan ko Heburɔn.

²⁰ Wo le kosɔn, sɛnɛ wo ni a falan bɛɛ kɛra Iburahima ta ri, ka a kɛ a la kaburu so ri. A ka wo san Hɛtika de ma.

* **22:24** jɔn muso la sariya sɛbɛni Hɔrɔya suran 21 kuma diya 7 haan 11 kɔndɔ. Jɔn de woilu ri, a ka menilu kɛ a muso ri.

24

Isiyaka ka Rebeka furu

¹ Nba, Iburahima kərəyara kosebe, Allabatata tun ka baraka don a la ko beɛ rɔ.

² Lon do rɔ, a ka a demenba kili, men ye a la nanfulu kunnasiila ri, a ka a fɔ a ye ko: «I bolo la n woro kərə ka lahidi ta n ye ka i kali.

³ An siini Kanaanka le tema yan, kɔni n ye a fe i ye i kali Allabatata tɔɔ rɔ, men ye sankolo ni duukolo tii ri, ko i te Kanaanka denmuso si furu ka a di n dence ma.

⁴ I ye i kali ko i ri wa n fa jamana rɔ, ka wa denmuso do furu n dence Isiyaka ye n badenmailu wara.»

⁵ Demenba wo ka a fɔ ko: «Ni denmuso ma sɔn ka na nde kɔfe yan don? N ye wa i dence ri i fa jamana rɔ wa?»

⁶ Iburahima ka a fɔ ko: «Eɛn de! I kana wa n dence ri ye fewu!

⁷ Allabatata Alla, men ye sankolo tii ri, wo ka n nabɔ n fa so la, ka n nabɔ n sɔrɔn jamana rɔ. A kumara ka a kali n ye ko a ri jamana jin di n bɔnsɔn ma. Ale le jere ketɔ a la mɛleka bilala i je ka wa n fa jamana rɔ, sa i ri muso do sɔrɔn n dence ye ye.

⁸ Ni muso ma sɔn ka na i kɔfe, wo kalili kunko ri bɔ i ma, kɔni i kana wa n dence ri de!»

⁹ A demenba ka a bolo la a tii Iburahima woro kərə ka a kali ko a ri wo beɛ ke.

¹⁰ Wo rɔ, Iburahima la demenba ka nɔɔme tan ta a tii la nɔɔmɛilu rɔ ka wa Nakəri la so la, Aramu Naharayimu mara rɔ. A tii la fen juma ba doilu wara a kun ma.

¹¹ A se men keni ye, a ka nɔɔmɛilu lala kɔlɔn da la so kɔkan. A donda wura da le fe, musoilu ye wala ji ta diya kɔlɔn da la waati men dɔ.

¹² A ka Alla tara ko: «Allabatata, n tii Iburahima Maari Alla, i jaandi, i ye n na sila diya n na bi. I ye jumaya ke n tii Iburahima ye.

¹³ N lɔni kɔlɔn da la yan, so kɔndɔ sunkurunilu ri na ji ta diya yan sisen.

¹⁴ N ba a fɔ sunkurun men ye ko: «I la jitafen najii ka n sɔ ji rɔ, n ye n min», ni wo ka n sɔ, ka ban ka n na nɔɔmɛilu fanan namin, nba sunkurun wo ye ke

i la baarden Isiyaka muso ri, i jere ka men nateɛ a ma. Ni wo beɛ kera, n di a lɔn ko i ra jumaya ke n tii ye ka a masɔrɔn i ra ke a Maari Alla ri.»

¹⁵ Sani a ye ban Alla matarala, Rebeka nara ka a teren a la jitafen ye a kanbankun kan. Rebeka ye Betuweli denmuso le ri. Betuweli ye Milika dence le ri. Milika ye Nakəri la muso le ri, Iburahima kərəɔɛ kɔnin.

¹⁶ Sunkurun wo kenpi kosebe. A ma cee lɔn fɔlɔ. A wara ji ta diya, ka a la jitafen nafa ka a kɔse.

¹⁷ Iburahima demenba ka i bori ka wa a laben, ka a fɔ a ye ko: «N na, i jaandi, i ye n sɔ ji rɔ, n ye n min.»

¹⁸ Sunkurun ka a kaliya ka a la jitafen majii, ka cee wo jabi: «N fa, i min.» A ka a la jitafen mira a bolo la ka cee sɔ ji rɔ.

¹⁹ A banni ji minna, sunkurun ka a fɔ ko: «I lɔ, n di wa ji ta ka i la nɔɔmɛilu fanan sɔ ji rɔ. A beɛ ye ii min ka wasa.»

²⁰ A ka i kaliya ka a la jitafen najii ka ji ke kolofen na jiminfen kɔndɔ ka i bori ka wa ji ta ikɔ. A tora ji tala ka na haan nɔɔmɛilu beɛ banda ii minna.

²¹ A tere ye baara wo kan tuma men na, cee wo ka a lɔ ka a mafene. A ma foyi fɔ. A ka sunkurun kərəsi ka a lɔn ni Allabatata da a la sila diyala.

²² Nɔɔme beɛ banda ji minna tuma men na, cee ka nundɔlafɛn sanin do labɔ, men sumannin di karamun loolu bɔ. A ka bololafɛn sanin fila fanan nabɔ, men sumannin di karamun keme a ni karamun tan ni loolu bɔ.

²³ A ka sunkurun majininka ko: «Hake to, yon denmuso ye ile ri? I fa ri sɔn ka nde ni n taama nɔɔnɛnilu jiya a wara wa?»

²⁴ Rebeka ka a jabi: «Nakəri ni Milika dence Betuweli, wo denmuso le nde ri.

²⁵ Ai ri jiya diya sɔrɔn an wara. Bin ni fira siyaman ye an bolo fanan ka a di i la nɔɔmɛilu ma.»

²⁶ Cee ka wo men ka a tin birin ka Allabatata bato.

²⁷ A ka a fɔ ko: «N di Allabatata tando, n tii Iburahima Maari Alla, a ma ban a la kaninteya ma. Allabatata

le ka a lɔ n jɔrɔ ka n na n di n tii Iburahima badenmailu ma yan.»

²⁸ Sunkurun ka a bori ka wa a bɛɛ jafɔ mɔɔilu ye a na wara.

²⁹ Wo ka Rebeka kɔrɔcɛ do tɛrɛn ye, mɛn tɔɔ ko Laban. Wo ka wo bɛɛ mɛn tuma mɛn na, a bɔra ka a bori ka wa cɛɛ wo kɔ kɔlɔn da la,

³⁰ baa Laban tun ka nundɔlafɛn ni bololafɛn yɛn a dɔɔmuso bolo la. Rebeka ka a dantɛɛli mɛn kɛ, Laban tolo tɛrɛ ye wo bɛɛ la. A sera kɔlɔn da la, ka cɛɛ lɔni tɛrɛn a la jɔɔmɛilu dafɛ.

³¹ Laban ka a fɔ a ye ko: «N fa, ile, Allabatata ka baraka don ile mɛn na kɔ rɔ, nɛnna i lɔni kɔkan yan? An ye wa lu ma. N da dinkira rabɛn i ye, ka dinkira fanan dabɛn i la jɔɔmɛilu ye.»

³² Wo rɔ, cɛɛ wara Laban kɔfɛ lu ma. Ii sisen ye, Laban ka jɔɔmɛilu la donin bɛɛ lajii, ka bin ni fira di ii ma. A nara ji di cɛɛ ni a taamaɲɔɔnilu ma. Ii ka ii sen mako.

³³ A ka dɔɔnnin sii ii kɔrɔ. Kɔni cɛɛ ka a fɔ ko: «N tɛ dɔɔnnin kɛla fɔlɔ, fo n ye dantɛɛli kɛ fɔlɔ.» Laban ka a jabi: «Ale le wo ri. I ye dantɛɛli fɔlɔ kɛ.»

³⁴ Cɛɛ ka a fɔ ko: «N ye Iburahima demɛnba le ri.

³⁵ Allabatata ka baraka don n tii la wo rɔ kɔsɛbɛ ka a kɛ nanfulutii ri. A ra saa ni baa ni nisiilu di a ma, a ni wodigbɛ ni sanin, a ni jɔnilu ni jɔnmusoilu, a ni jɔɔmɛilu ni faliiilu.

³⁶ N tii Iburahima muso Saran ka dɛncɛ sɔrɔn a ye a la musokɔrɔbaya waati rɔ. N tii ra a bolofɛn bɛɛ di a dɛncɛ wo le ma.

³⁷ Nba, lon do rɔ, n tii ka a fɔ n ye ko n ye n kali a ye ko a siini Kanaan bɔnsɔn wara mɛn dɔ jɔn, ko n kana sɔn ka wo denmuso si furu a dɛncɛ ye.

³⁸ Ko n ye wa a fa jamana rɔ ka muso jɔnin a dɛncɛ ye a badenmailu wara.

³⁹ N ka a maɲininka ko ni denmuso ma a sɔn ka na n kɔfɛ don?

⁴⁰ A ka n jabi a ye taamala ka bɛn Allabatata mɛn kan ma, wo jɛrɛ ri a la mɛɛka bila n jɛ ka n na sila diya n na, kosa n di muso furu a dɛncɛ ye a badenmailu wara a fa jamana rɔ.

⁴¹ N tii ka a fɔ ko n ba se a fa la jamana rɔ, ko ni a badenmailu ka i

ban muso dila n ma, ko n na kalili kunko ri bɔ n ma wo rɔ. Ko kalili kunko wo tɛ bɔ n ma jɔ gberɛ si ma fo wo ba kɛ.

⁴² «Nba, n se mɛn kɛni kɔlɔn da la bi, n ka Alla matara ko: «Allabatata, n tii Iburahima Maari Alla, i jaandi, i ye n na sila diya n na.

⁴³ N lɔni kɔlɔn da la yan. Sunkurun mɛn ba na ji ta diya yan, ni n ka a fɔ wo ye ko: «Na, i ye i la jitaɛn najii ka n sɔ ji rɔ.»

⁴⁴ ni a ka n jabi: «Do min, n ye wa do fanan ta ka na a di i la jɔɔmɛilu ma,» nba sunkurun wo ye kɛ n tii la dɛncɛ la muso ri, Allabatata jɛrɛ ka mɛn natɛɛ a ma.»

⁴⁵ Nba, sani n ye ban madiyali kɛla n kɔndɔ, n ka Rebeka natɔla yɛn. A la jitaɛn ye a kanbankun kan. A wara jitaɛn wo lafa. N ka a fɔ a ye ko: «N na, n sɔ ji rɔ.»

⁴⁶ A ka a kaliya ka jitaɛn majii a kanbankun na ka a fɔ ko: «I min. N di i la jɔɔmɛilu fanan sɔ ji rɔ.» Wo rɔ, n ka n min. N banni n minna, a ka n na jɔɔmɛilu fanan sɔ ji rɔ.

⁴⁷ N ka a maɲininka ko: «Yon denmuso ye ile ri?» A ka a fɔ ko: «Nakɔri ni Milika dɛncɛ Betuwɛli denmuso le nde ri.» N ka nundɔlafɛn don a nun dɔ, ka a bololafɛn bila a bolo la.

⁴⁸ N ka n tin birin ka Allabatata bato, n tii Iburahima Maari Alla kɔnin. N ka wo tando ka a masɔrɔn a ka a lɔ n jɔrɔ ka na n di n tii Iburahima badenmailu wara, ka ii denmuso sɔrɔn n tii dɛncɛ ye.

⁴⁹ Nba, ni ii ye a fɛ ka kaninteya yirika n tii la, ai ye wo fɔ n ye. Ni ai fanan ti se wo kɛla, ai ye wo fɔ n ye, kosa n ka kan ka mɛn kɛ, n ye wo kɛ.»

⁵⁰ Laban ni Betuwɛli ka a jabili kɛ ko: «Ko jɔn bɔni Allabatata jɛrɛ le rɔ. An ti se wo masɔsɔla.

⁵¹ Rebeka le jɔn di. A ta, i ye wa a ri. A ye kɛ i tii dɛncɛ la muso ri, ikɔ Allabatata a ra a latɛɛ jɔa mɛn ma.»

⁵² Iburahima demɛnba ka jabili wo mɛn tuma mɛn na, a ka a jɔkɔrɔ bɛn duu ma ka Allabatata bato.

⁵³ A ka wodigbɛ masidilifɛn ni sanin masidilifɛn labɔ ka woilu di Rebeka ma, a ni faanin. A ka fen

ɲuma bailu di a kɔrɔcɛ ni a na fanan ma.

⁵⁴ Wo rɔ, kuma wo banni, cɛɛ ni a taamaɲɔɔnilu ka dɔɔnnin kɛ, ka ii min, ka su si. Ii kununni sɔɔma da la, cɛɛ ka a fɔ Rebeka la mɔɔilu ye ko: «Ai ye sila di n ma sa n di n kɔsɛ n tii wara.»

⁵⁵ Rebeka kɔrɔcɛ ni a na ka jabili kɛ ko: «A to sunkurun ye tele tan ɲɔɔn kɛ an fɛ yan fɔlɔ. Wo ba tamin, a ri wa.»

⁵⁶ Cɛɛ ka a fɔ ko: «Ai jaandi, ai kana n nanɔɔ butun, baa Allabatala a ra n na sila diya n na. Ai ye a to n ye kɔsɛ n tii wara jona.»

⁵⁷ Ii ka a jabi: «Nba, an ye sunkurun kili ka a maɲininka.»

⁵⁸ Ii ka Rebeka kili ka a maɲininka ko: «I ri taa cɛɛ ɲin kɔfɛ sisen wa?» A ka a fɔ ko: «N di wa.»

⁵⁹ Wo rɔ, ii ka ii badenma muso Rebeka bila ka wa Iburahima demenba ni a taamaɲɔɔnilu kɔfɛ. Jɔnmuso mɛn ka a mamira, wo wara Rebeka malɔ.

⁶⁰ Ii watɔla, Rebeka wara mɔɔilu duwara a ye. Ii ka a fɔ ko: «An badenma muso, Alla ye i bɔnsɔn siyaya ka a kɛ mɔɔ waa siyaman siyaman di, Alla ma wo kɛra. Alla ye ii se ii juuilu la, Alla ma wo kɛra.»

⁶¹ Rebeka ni a la jɔnmusoilu ka ii rabɛn ka yeɛ ɲɔɔmɛilu kan, ka ii bila Iburahima demenba kɔfɛ. A wara Rebeka ri wo ɲa le ma.

⁶² Wo ka a tɛrɛn, Isiyaka ra bɔ Bɛri Lasayi Rɔyi fan fɛ, Nɛkɛbi mara rɔ.

⁶³ Lon do rɔ, Isiyaka wara a mataa-mala diya wula kɔndɔ wura da fɛ. A ka a ɲa lɔ ka ɲɔɔmɛilu natɔla yen.

⁶⁴ Rebeka ka a ɲa lɔ ka Isiyaka yen tuma mɛn na, a jiira ka bɔ a la ɲɔɔmɛ kan.

⁶⁵ A ka Iburahima demenba maɲininka ko: «Mɛn bɔtɔ wula rɔ ka na an kunbɛn ɲin, yon de wo ri?» Cɛɛ ka a fɔ ko: «N tii le wo ri.» Wo rɔ, Rebeka ka a la kunnabirin kɛ a kunnana.

⁶⁶ Nba, cɛɛ tun ka fen fen kɛ a la taama rɔ, a ka wo bɛɛ ɲafɔ Isiyaka ye.

⁶⁷ Isiyaka wara Rebeka ri a na Saran na faaninbon na, ka a furu ka a kɛ a muso ri. Isiyaka ka Rebeka kanin

kosɛbɛ, a diyara a ye. Wo rɔ, Isiyaka jususumara a na la saya ko rɔ.

25

Iburahima la saya

¹ Nba, Iburahima ka muso gbɛrɛ furu, mɛn tɔɔ ko Ketura.

² Wo ka dencɛilu sɔrɔn Iburahima ye: Simiran, Jokisan, Medan, Madiyan, Sisibaki a ni Suwahi.

³ Iburahima dencɛ Jokisan fanan ka dencɛ fila sɔrɔn: Seba ni Dedan. Dedan dencɛilu kɛra Asirikailu ni Letusikailu ni Lemikailu le ri.

⁴ Iburahima dencɛ Madiyan dencɛilu le ten: Efa, Efɛri, Hanɔki, Abida a ni Elida. Wo bɛɛ ye Ketura bɔnsɔn de ri.

⁵ Iburahima ka a cɛ bɛɛ di Isiyaka le ma,

⁶ kɔni a ka a jɔn muso tɔilu dencɛilu fanan sɔ fen doilu rɔ. Sani a ye sa, Iburahima ka woilu lawa telebɔ jamana rɔ, ka ii mabɔ a dencɛ Isiyaka la.

⁷ Iburahima si san bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ ni san biwɔrɔnwula ni san loolu le ri.

⁸ A ka a la kɔrɔya diya bɔ kosɛbɛ ka sa ka la a benbailu kan.

⁹ A dencɛ fila, mɛnilu ye Isiyaka ni Isumayila ri, woilu ka a su don Makipela falan na, Mamere fan fɛ. Dinkira wo tɛrɛ ye Hɛtika Sohari dencɛ Efurɔn bolo kɔrɔman na,

¹⁰ kɔni Iburahima ka wo le san a ma. A ni a muso Saran su donda ye.

¹¹ Iburahima sani kɔ rɔ, Alla ka baraka don a dencɛ Isiyaka la kɔ rɔ. Isiyaka siini tɛrɛ Bɛri Lasayi Rɔyi le la.

Isumayila bɔnsɔn

¹² Nba, Iburahima dencɛ Isumayila bɔnsɔn de ɲin di, Saran na jɔnmuso Misiranka Hajara a ka mɛn sɔrɔn Iburahima ye.

¹³ Isumayila dencɛilu tɔɔ le ɲin di, ka bɛn ii sɔrɔn waati ma. A dencɛ fɔlɔ tɔɔ ko Nebayɔti, ka Kedari tuun wo la, ka Adibeli tuun wo la, ka Mibisamu tuun wo la,

¹⁴ ka Misima tuun wo la, ka Duma tuun wo la, ka Masa tuun wo la,

¹⁵ ka Hadadi tuun wo la, ka Tema tuun wo la, ka Jeturi tuun wo la, ka

Nafisi tuun wo la, ka Kedima tuun wo la.

¹⁶ Isumayila dencɛilu le wo ri, menilu kera faama tan ni fila le ri, ka ii sii kabila tan ni fila kun na, bɛɛ ni ii la so.

¹⁷ Isumayila ka san kemɛ ni san bisawa ni san wɔrɔnwula le sɔrɔn, ka sa ka la a benbailu kan.

¹⁸ A bɔnsɔn siini tɛrɛ Asuri so sila la, Misiran telebɔ fan fɛ, Habila ni Suri soilu tɛma. Ii ni ii badenma tɛrɛ ma i sii i jɔɔn fɛ.

¹⁹ Nba, Iburahima dencɛ Isiyaka bɔnsɔn de jɔn di. Iburahima ka Isiyaka sɔrɔn.

²⁰ Isiyaka sɔrɔn ka san binaanin bɔ tuma mɛn na, a ka Rebeka furu. Rebeka fa le tɛrɛ Betuwɛli ri. Betuwɛli ye Aramu bɔnsɔn do le ri ka bɔ Padani Aramu. Rebeka kɔrɔcɛ le tɛrɛ Aramu bɔnsɔn Laban di.

²¹ Isiyaka ka Allabatata matara a muso ye ka a masɔrɔn a tɛrɛ densɔrɔnbali le ri. Allabatata ka a la tarali kan mira, Rebeka ka filani kɔnɔ ta.

²² Ka a tɛrɛn ii ma sɔrɔn fɔlɔ, denilu bilara i jɔɔn na ii na kɔnɔ rɔ. Rebeka ka a fɔ ko: «Nfenna jɔn ye kela n na?» A wara Allabatata maɔnininka ko wo ma.

²³ Allabatata ka a jabi: «Jamana fila le ye i kɔnɔ. Jamana fila ri bɔ i kɔnɔ rɔ. Kelen fanka ri bonya kelen ta ri. Kɔrɔmamɔɔ ri kɛ dɔɔmamɔɔ la baaraden de ri.»

²⁴ Nba, Rebeka moyi lon seni, a moyira filani le la.

²⁵ Mɛn fɔlɔma sɔrɔnda, wo wulenni de tɛrɛ, si le tɛrɛ ye a fari ma. Wo rɔ ii ka wo tɔɔ la ko Esawu.

²⁶ Wo kɔ rɔ, a dɔɔcɛ nara, a kɔrɔcɛ sen tintiri mirani a bolo. Ii ka wo tɔɔ la ko Yakuba. Rebeka ka ii sɔrɔn ka a tɛrɛn Isiyaka sɔrɔn da san biwɔrɔ bɔ.

²⁷ Denilu bonyara ka kɛ kanberen di. Esawu kera donso fadiman di, waa rɔ taama diyara a ye. Kɔni, Yakuba kera mɔɔ masumanin di, a tun tɛ a mabɔla faaninbon na kosebɛ.

²⁸ Esawu duman tɛrɛ Isiyaka ye, ka a masɔrɔn a tɛrɛ ye sobo sɔrɔnna

Esawu le sababu le rɔ. Yakuba duman tɛrɛ Rebeka ye.

²⁹ Lon do rɔ, Yakuba tɛrɛ ye sɔsɔ tibila. Esawu kɔnkɔto ba nara ka bɔ wula kɔndɔ.

³⁰ A ka a fɔ Yakuba ye ko: «Kɔnkɔ ba le n na jɔn. I jaandi, i ye n sɔ i la sɔsɔ wulen dɔ. N ye a dɔɔn.» Nba, kuma wo kera sababu ri, mɔɔilu ka a fɔ Esawu ma ko Edɔmu*.

³¹ Yakuba ka a jabi: «Ni i ka i la kɔrɔmamɔɔya di n ma fɔlɔ, n di i sɔ.»

³² Esawu ka a fɔ ko: «Kɔnkɔ ketɔ n faala. Kɔrɔmamɔɔya ye nfen jala n ma?»

³³ Yakuba ka a jabi: «I kali Alla la fɔlɔ.» Esawu ka a kali a ye, ka a la kɔrɔmamɔɔya falen Yakuba ma wo jɔn le ma.

³⁴ Wo rɔ Yakuba ka a sɔ sɔsɔ ni buru rɔ. Esawu ka a dɔɔn ka ji min ka a wuli ka wa.

Nba, a kera ten de. Esawu ma a la kɔrɔmamɔɔya jate foyi ri.

26

Isiyaka wara Filisitiilu la jamana rɔ

¹ Nba, wo bɛɛ taminni kɔ rɔ, kɔnkɔ donda jamana kɔndɔ. Kɔni kɔnkɔ mɛn donda Iburahima la waati rɔ, wo ni jɔn tɛ kelen di. Isiyaka wara Filisitiilu la mansa Abimeleki wara, Kerari so la.

² Allabatata bɔra gbɛ rɔ Isiyaka ye, ka a fɔ a ye ko: «I kana wa Misiran! N ketɔ jamana mɛn yirakala i la, i ye wa i sii ye.

³ I ye mɛn jamana wo rɔ fɔlɔ. N di to i fɛ, ka baraka don i la ko rɔ, ka yɔrɔ jɔn bɛɛ di i ni i bɔnsɔn ma. Wo rɔ n di n na lahidi mafa, n ka mɛn ta i fa Iburahima ye.

⁴ Ko lolo ka siya jɔn mɛn ma, n di i bɔnsɔn siyaya wo jɔn ma, ka duu jɔn bɛɛ di ii ma. Siyailu bɛɛ ri baraka sɔrɔn n bolo i bɔnsɔn na sababu rɔ.

⁵ N di baraka don i la ko rɔ, ka a masɔrɔn Iburahima ka n kan mira ka a kɛ. N ka mɛn fɔ a ye, a ka wo bɛɛ kɛ. A ka n na jamarili ni n na sariya bɛɛ latelen.»

⁶ Wo rɔ, Isiyaka ka a sii Kerari ye.

* 25:30 Edɔmu kɔrɔ ye le ko wuleman

⁷Ye cɛɛɪlu tun ba Isiyaka maɲininka a muso la ko ma, a ri a fɔ ko a dɔɔmuso le. A silanni tɛɛ a fɔla ii ye ko a muso le, sa ii kana a faa ka Rebeka ta, baa Rebeka kenɲi ba le tɛɛ.

⁸Nba, Isiyaka mɛnda Kerari. Lon do rɔ, Filisiti la mansa Abimeleki ka a ɲa labɔ a la bon na ka Isiyaka ni a muso Rebeka yen. Ii ye tolon kɛla i ɲɔɔn fɛ.

⁹Abimeleki ka Isiyaka kili ka a fɔ a ye ko: «I muso le ɲin di jɔ! Nfenna i ka a fɔ an ye ko i dɔɔmuso le?» Isiyaka ka a jabi: «N ka a fɔ ka a masɔɔn a tɛɛ n kɔndɔ ko ai ri n faa ka a ta.»

¹⁰Abimeleki ka a fɔ ko: «I ka nfen ko kɛ an na ɲin de ten? Ni n na jamana mɔɔ do tun ka a la i muso fɛ wo rɔ don? Ni wo tun kɛra, i tun di an lɔ ko haramunnin kɛla ril!»

¹¹Abimeleki ka a jasere mala a la mɔɔ bɛɛ ye ko: «Mɔɔ mɛn ba a maa Isiyaka la, wala a muso la, n di wo tii faa.»

¹²Nba, wo san kelen Isiyaka ka suman sɛnɛ jamana wo rɔ. A la suman sɔnda kɔsɛbɛ, a ka suman si mɛn foyi, a ka wo ɲɔɔn kɛmɛ sɔɔn, baa Allabatata ka baraka don a la suman dɔ.

¹³Isiyaka bolofen siyayara, fɔɔ ka a kɛ nanfulutii ba ri.

¹⁴Saa ni ba ni nisi ni jɔnilu tɛɛ a bolo. Wo rɔ, a la ko ɲangboya ka Filisitiilu sɔɔn.

¹⁵Wo bolo ma, ii ka bɔɔ kɛ a la kɔlɔn bɛɛ kɔndɔ fo ka ii ja. A fa Iburahima la jɔnilu le tun ka kɔlɔn woilu sen a la tele rɔ.

¹⁶Abimeleki ka Isiyaka kili ka a fɔ a ye ko: «I ye bɔ an wara yan. I fanka ka bon an ta ri.»

Filisitiilu ka Isiyaka kɛɛ a la kɔlɔnilu fɛ

¹⁷Wo rɔ, Isiyaka bɔra ye ka wa a la faaninbon lɔ Kerari dinban dɔ, ka a sii dinkira wo rɔ.

¹⁸A fa Iburahima tun ka kɔlɔn mɛnilu sen dinkira wo rɔ a tele rɔ, Filisitiilu nara ka woilu bɛɛ lafa a la saya kɔ rɔ. Isiyaka ka kɔlɔn wo bɛɛ rabɔ ko kura. A fa tun ka tɔɔ mɛn la kɔlɔnilu la, Isiyaka ka tɔɔ kelen kelenna kɔlɔnilu la ii la.

¹⁹Lon do rɔ, Isiyaka la jɔnilu ka kɔlɔn do sen dinban dɔ ka se ji ma.

²⁰Kerari kolofen kɔnɔmadenilu nara ka Isiyaka la kolofen kɔnɔmadenilu kɛɛ, ka a fɔ ko: «Kɔlɔn ɲin ye an ta le ri.» Isiyaka ka kɔlɔn wo tɔɔ la ko Eɛki, ka a masɔɔn ii kɛɛra a fɛ.

²¹Isiyaka la jɔnilu ka a kɔlɔn dogbɛɛ sen. Kɔni Kerarikailu nara ka ii kɛɛ wo fanan fɛ. Isiyaka ka wo tɔɔ la ko Sitina.

²²A ka yɔrɔ wo bila ka wa yɔrɔ gbɛɛ, ka kɔlɔn gbɛɛ sen ye ikɔ. Mɔɔ si ma ii kɛɛla wo fɛ. Wo rɔ, Isiyaka ka wo tɔɔ la ko Rehoboti. A ka a fɔ ko: «Sisen Allabatata da dinkira di an ma. An di sabati jamana ɲin kɔndɔ.»

²³Isiyaka bɔra ye ka wa Bɛri-Seba.

²⁴Su wo rɔ, Allabatata bɔra gbɛ rɔ a ye, ka a fɔ a ye ko: «Nde ye i fa Iburahima Maari Alla le ri. I kana silan, baa n ye i fɛ. N di ɲumaya kɛ i ye ka i bɔnsɔn siyaya n na baaraden Iburahima la ko kɔsɔn.»

²⁵Isiyaka ka Alla saraka janin diya lɔ ye Allabatata bato kanma. A ka a la faaninbon lɔ dinkira wo rɔ. A la jɔnilu ka kɔlɔn gbɛɛ sen.

Abimeleki ni Isiyaka ka lahidi sisi

²⁶Lon do rɔ, mansa Abimeleki ni a lalila Ahusati ni a la kɛɛden kuntii Pikɔli bɔra Kerari ka na Isiyaka wara.

²⁷Isiyaka ka ii maɲininka ko: «Waati taminni, ai ka n tɔrɔ ka n gbɛn ka n nabɔ ai la jamana rɔ. Nfenna ai nani n wara yan sisen?»

²⁸Ii ka a jabi: «An da a yen ko Allabatata ye i fɛ. An ye teriya sisi an ɲɔɔn tɛma, ka bɛn kan kelen ma.

²⁹Ikomin an ma kojuu kɛ i la, i fanan tɛ kojuu kɛ an na. An ka kɔɲuma le kɛ i ye. I bɔra an tɔrɔfɛ hɛɛ le rɔ. An da a yen sisen ko Allabatata ra baraka don i la ko rɔ.»

³⁰Isiyaka ka tibili ba kɛ ii ye. Ii ka dɔɔnnin kɛ ka ii min.

³¹Wo duusa gbɛ jona, ii ka ii kali i ɲɔɔn ye ko ii tɛ kojuu kɛ i ɲɔɔn na. Wo banni, Isiyaka ka sila di ii ma. Ii bɔra hɛɛ le rɔ ka wa.

³²Nba, wo lon kelen, Isiyaka la jɔnilu bɔra kɔlɔn sen diya ka na a fɔ a ye ko: «An da kɔlɔn sen ka se ji ma.»

³³ Isiyaka ka kəlɔn wo tɔɔ la ko Seba. Wo le ka a kɛ, so wo tɔɔ lara ko Beri-Seba haan bi.

Esawu musoilu

³⁴ Nba, Esawu sərɔn ka san bi-naanin bɔ tuma mɛn na, a ka Hetika sunkurun fila furu. Kelen tɔɔ ko Yuditɪ. Wo fa tɛrɛ Bɛɛri le ri. A tɔ kelen tɔɔ ko Basimati. Wo fa tɛrɛ Elɔn de ri.

³⁵ Muso woilu la ko ka Isiyaka ni Rebeka jusu tɔrɔ kosɛbɛ.

27

Isiyaka Duwara Yakuba ye

¹ Nba, Isiyaka kərɔra kosɛbɛ. A ja tɛrɛ tɛ fen na sa la wula rɔ. Lon do rɔ, a ka a dence fɔlɔ Esawu kili ko: «N dence.» Esawu ka a jabi: «Naamun.»

² Isiyaka ka a fɔ ko: «A ragbɛ, n da kərɔ. N ma n sa waati lɔn.

³ I ye i la donsoya muran ta, i la biɲɛkala ni i la biɲɛ, ka wa sobo ɲinin wula kɔndɔ. I ye na sobo di n ma.

⁴ Suman mɛn duman n ye, i ye wo tibi ka a sii n kərɔ. N di wo dɔɔn ka duwa i ye sani n ye sa waati mɛn dɔ.»

⁵ Jaa, Isiyaka ka mɛn fɔ a dence Esawu ye, Rebeka tolo tɛrɛ ye wo bɛɛ la. Esawu bɔra ka wa sobo ɲinin diya wula kɔndɔ tuma mɛn na,

⁶ Rebeka ka a fɔ a dence Yakuba ye ko: «N da i fa kumakan mɛn. A ra a fɔ i kərɔcɛ Esawu ye ko:

⁷ «I ye na sobo ri. Ko suman mɛn duman n ye, ko i ye wo tibi ka a sii n kərɔ. Ko n di wo dɔɔn ka duwa i ye Allabatala ɲana sani n ye sa waati mɛn dɔ.»

⁸ Rebeka ka a fɔ ko: «Nba, n dence, i tolo malɔ. N ye mɛn fɔla i ye, i ye wo kɛ.

⁹ Wa badenni ɲuma fila mira baa kuru rɔ ka na ii ri. Suman mɛn duman i fa ye, n di wo tibi.

¹⁰ N ba ban wo tibila, i ri wa a di i fa ma. A ri wo dɔɔn ka duwa i ye sani a ye sa waati mɛn dɔ.»

¹¹ Yakuba ka a na jabi: «Kɔni i ka a lɔn ko n kərɔcɛ Esawu fari fan bɛɛ ye si le ri. Si don tɛ nde ma.

¹² Ni n fa ka a maa n na don? Ni wo kɛra, a ri n jate janfate ri. N tɛ duwa si sərɔn, fo danka.»

¹³ A na ka a fɔ ko: «N dence, Alla ye a kɛ danka wo kana i mira fo nde. N ka mɛn fɔ, i ye wo kɛ dərɔn. Wa bailu mira ka na ii ri.»

¹⁴ Yakuba wara baa fila mira ka na ii di a na ma. A na ka a fa diyanan tibili kɛ.

¹⁵ Esawu la faanin ɲuma tɛrɛ ye a na bolo bon na. Rebeka ka faanin wo ta ka wo don a dence dɔɔmanni Yakuba bolo. A ka a bila a ma.

¹⁶ Rebeka ka badenni gbolo ta ka Yakuba bolokailu masidi. A ka a kan fanan masidi, si tun tɛ a fan mɛnilu ma.

¹⁷ A ka suman tibini wo don Yakuba bolo, ka buru la a kan, a tun ka mɛn gbasi.

¹⁸ Yakuba wara wo ri a fa wara, ka a fa kili ko: «N fa.» Isiyaka ka a fɔ ko: «Naamun. N dence ɲuman de kan?»

¹⁹ Yakuba ka a fa jabi: «I dence fɔlɔ Esawu le kan. I ka mɛn fɔ n ye, n da wo kɛ. I wuli ka i sii ka n na sobo dɔɔn, sa i ri duwa n ye.»

²⁰ Isiyaka ka a fɔ a dence ye ko: «ɛɛ, n dence! I ra kaliya. I ka sobo sərɔn jona di?» Yakuba ka a fɔ ko: «Allabatala, i Maari Alla, wo le ka n harijee fulɛn.»

²¹ Isiyaka ka a fɔ ko: «N dence, i madon n na yan. N ye n bolo maa i la ka a lɔn ni Esawu le ile ri.»

²² Yakuba ka a madon a fa la. A fa ka a maa a la ka a fɔ ko: «I kan bɔni Yakuba kan na, kɔni i boloilu ye Esawu boloilu le ri.»

²³ Isiyaka filira Yakuba ma, ka a masərɔn si tɛrɛ ye a boloilu ma ikomin Esawu boloilu tɛrɛ ye ɲa mɛn ma, wo bolo ma a duwara a ye.

²⁴ Isiyaka ka Yakuba maɲininka ko: «Tuɲa le wa, ko n dence Esawu le ile ri?» Yakuba ka a jabi «Nde le.»

²⁵ Isiyaka ka a fɔ ko: «Suman di n ma. N di i la sobo dɔɔn ka duwa i ye.» Yakuba ka suman sii a kərɔ. A ka dɔɔnnin kɛ. Yakuba nara rɛsɛnji fanan di. A ka wo min.

²⁶ Isiyaka banda dɔɔnninna ka a fɔ a ye ko: «N den, i madon n na ka n sunbu.»

²⁷ Yakuba ka a madon a la ka a sunbu. Isiyaka ka a la faanin suma mɛn tuma mɛn na, a ka a duwa a ye

ko: «N dence suma ye ikomin sene suma duman ja men ma, Allabatala ka baraka don sene men do.»

²⁸ N dence, Alla ma i la seneke duu jumaya ka sancu juma lana a kan,

Alla ma wo kera.

Ka i la suman ni i la resenji siyaya kosebe,

Alla ma wo kera.

²⁹ Ka moailu bila i la fanka korɔ,

Alla ma wo kera.

Ka siyailu lana ka ii majii i korɔ,

Alla ma wo kera.

Ka i lasii i badenmailu kun na,

Alla ma wo kera.

Ka i na la den bee lana ka ii majii i korɔ,

Alla ma wo kera.

Moo men ba i danku,

Alla ma torɔya lara wo kan.

Moo men ba duwa i ye,

Alla ma jumaya kera wo ye.»

Esawu ka a fo ko Isiyaka ye duwa a fanan ye

³⁰ Nba, Isiyaka banni duwala Yakuba ye, Yakuba bora a fa torofe. A ma men baka wo korɔ, a korɔce Esawu nara ka bo donsoya diya wula kondɔ.

³¹ A ka suman duman tibi, ka wa a di a fa ma. A ka a fo a fa ye ko: «N fa, i ye i wuli. I ye i dence la sobo don, ka duwa n ye.»

³² A fa ka a fo ko: «Yon de kan?» A ka a jabi: «Nde le kan, i dence folo Esawu.»

³³ Isiyaka yereyerera kojuuya. A ka a fo ko: «Yon wara sobo faa ka wo tibi ka na a sii n korɔ? N ka wo don ka duwa a tii ye sani i ye na. N da duwa a ye, n ti se wo yelemanna butun.»

³⁴ Nba, Esawu ka a fa la kuma wo men tuma men na, a jusu kasira. A kulera kojuuya ka a fo a fa ye ko: «N fa, i ye duwa n fanan ye!»

³⁵ Isiyaka ka a jabi: «I donce le nara janfa ro ka i la duwawu soron.»

³⁶ Esawu ka a fo ko: «Men ka a too la ko Yakuba*, jo ye wo fe, baa a ra janfa don n ma sija fila. A too benni a ma fewu! A ka n na koromamɔya mira n na ka wo ke a ta ri. A ra n na duwawu

fanan ta. N fa, i ma duwa si bila n ye wa?»

³⁷ Isiyaka ka a jabi: «A ragbe! N da a lasii i kun na, ka a badenma to bee ke a la baaraden di. N da suman ni resenji siyaman baraka don a la ko ro. N dence, n ye nfen ke i ye?»

³⁸ Esawu ka a fa madiya iko tuun ko: «N fa, duwa kelen pe wo le teren i bolo wa? I ye duwa n fanan ye.» Esawu kulera ka woyɔ ka kasi kosebe.

³⁹ A fa ka a fo a ye ko: «Duu juma ye yoro men do, sancu juma ye na la a kan, i ri janya wo la.

⁴⁰ I ri i balo soron i la fanmuru le la. I ri ke i donce la baaraden de ri, koni i wa murunti tuma men na, i ri i jere bo a la fanka korɔ.»

Yakuba ka i bori ka wa a barince wara

⁴¹ Nba, Isiyaka ka duwawu men ke Yakuba ye, wo kera sababu ri, Yakuba gboyara Esawu ye. Esawu ka a miri ko: «N fa la sa waati a ra sudunya. Ni a sara, an ba ban a su don na, n di n donce Yakuba faa.»

⁴² Esawu miri tere ye men di, wo fora Rebeka ye. Wo ro, a ka a dence Yakuba kili ka a fo a ye ko: «I tolo mala. A lo ye i korɔce Esawu la ka i faa ka a la mone bo i ro.

⁴³ N den, i ye n kan mira ka a ke. I bori sisen ka wa n korɔce Laban wara Haran.

⁴⁴ I ye men a wara ye doni, fo i korɔce jusu ye ban sumala.

⁴⁵ I korɔce la diminya ba mala, i ka men ke a la, a ri jina wo korɔ. Wo ba ke, n di kela di i ma ko i ye na. Ni wo te n kana bono ai fila bee la ko ro lon kelen do.»

⁴⁶ Nba Rebeka ka a fo Isiyaka ye ko: «N korɔ, Esawu ka Hetika sunkurun menilu furu jin, woilu ra n see kojuuya, fo ka dunuɔa lo bo n na. Ni Yakuba fanan ka Hetika sunkurun do ta, men ye woilu joon di, wo ri n toro wo ja jere jere ma. Saya ka fisa wo ri paaon!»

* 27:36 Yakuba korɔ ye le ko sen tintiri a fo ja gberɛ ye ko janfate

28

¹ Wo rɔ, Isiyaka ka Yakuba kili ka duwa a ye, ka a fɔ a ye ko: «I kana muso ta Kanaan jamana denmusoilu rɔ de!

² Wa i benba Betuweli wara Padami Aramu, ka i barince Laban denmuso do furu.

³ Alla Sebɛɛtii ye baraka don i la ko rɔ ka i jiri ka i bɔnsɔn siyaya. Alla ye jama siyaman bɔ i rɔ.

⁴ Alla ka baraka mɛn ke i benba Iburahima la ko rɔ, a ye baraka wo jɔɔn ke i ni i bɔnsɔn na ko rɔ, kosa jamana jin di ke i ta ri, i yɔrɔ mɛn dɔ jin di i ye london de ri haan bi, baa Alla ka jamana jin di Iburahima le ma.»

⁵ Isiyaka ka Yakuba lawa Padani Aramu, ko a ye wa Laban wara, mɛn ye Aramu bɔnsɔn Betuweli dence ri. Laban de Yakuba ni Esawu na Rebeka kɔrɔce ri.

Esawu ka muso gberɛ furu

⁶ Nba, Esawu ka a yen ko Isiyaka ra duwa Yakuba ye ka a lawa Padani Aramu, ko a ye muso do ta ye. A ka a yen fanan ko a fa ra duwa Yakuba ye tuma mɛn na, a ka a fɔ a ye ko a kana muso ta Kanaan jamana denmusoilu rɔ de!

⁷ Esawu ka a yen fanan ko Yakuba ka a fa ni a na kan mira ka wa Padani Aramu.

⁸ Esawu ka a lɔn wo le rɔ ko Kanaan jamana sunkurun ma di a fa Isiyaka ye.

⁹ Wo rɔ, a wara Isumayila wara, mɛn ye Iburahima dence ri. A ka wo denmuso do furu ka a la a musoilu kan. Sunkurun wo tɔɔ le ko Mahalati. A kɔrɔce tɔɔ ko Nebayɔti.

Yakuba sibora

¹⁰ Nba, Yakuba bɔra Beri-Seba ka wa Haran.

¹¹ A ye sila kan tuma mɛn na, a sera dinkira do rɔ ka si ye, baa su tun da ko a ma. A ka a la, ka kabakurun do ta ka a don a kun kɔrɔ a sunɔra.

¹² Ka a tɔ sunɔɔ rɔ a ka sankale do yen sibo rɔ. Wo lɔni duu ma, a kun seni fɔɔ bandakolo ma. Alla la mɛlekailu ye jii ni yelela sankale wo ma.

¹³ Allabatala jɛɛ ka a fɔ ko: «Nde le Allabatala ri, i benba Iburahima ni i fa Isiyaka Maari Alla. I lani duu mɛn kan jin de, n di wo di i ni i bɔnsɔn ma.

¹⁴ I bɔnsɔn di siyaya ikomin duukolo kijɛ, ka jɛnsɛn ka wa telebɔ ni telebe rɔ, ka wa tele kankan bolomaran ni tele kankan bolokinin dɔ. I ni i bɔnsɔn di ke sababu ri, siyailu bɛɛ di baraka sɔrɔn n bolo.

¹⁵ I tolo malɔ. N ye i fɛ tuma bɛɛ rɔ. I wa ke wa la yɔrɔ yɔrɔ rɔ, n di i latanka kojuu ma. N di i kɔsɛ ka i lana jamana jin dɔ ikɔ. N tɛ bɔ i fɛ haan n da n lahidi mafa, mɛn n da ta i ye.»

¹⁶ Yakuba kunura sunɔɔ rɔ tuma mɛn na, a ka a fɔ ko: «Allabatala ye dinkira jin dɔ yan. N tun ma a lɔn.»

¹⁷ Yakuba silanda. A ka a fɔ ko: «Dinkira masilannin de jin di de! Dinkira jin tɛ foyi di fo Alla la bon! Sankolo don dinkira ri tɛɛn yan.»

¹⁸ Yakuba wulira sɔɔma da la jona. A tun ka kabakurun mɛn don a kun kɔrɔ, a ka wo ta ka a lalɔ ka a ke tɔɔmasere ri ka tulu mun a kan.

¹⁹ A ka dinkira wo tɔɔ la ko Beteli. A tɔɔ fɔlɔ le tɛɛ ko Lusi.

²⁰ Yakuba ka dakan ta Alla ye ko: «Ni Alla tora n fɛ ka n natanka n na taama jin dɔ, ka suman ni fereyabɔ di n ma,

²¹ sa n di n kɔsɛ hɛɛ rɔ ka na n fa so la, ni i ka wo bɛɛ ke ten, Allabatala ri ke n Maari Alla ri.

²² N da kabakurun mɛn nalɔ ka a ke tɔɔmasere ri yan, wo ri ke Alla la bon di. I wa fen fen di n ma, n di wo ja di i ma.»

29

Yakuba sera a barince Laban wara

¹ Yakuba ka sila mira ka wa telebɔ jamana rɔ.

² A seni yɔrɔ do rɔ, a ka kɔlɔn do yen wula rɔ. Saa kuru sawa lani tɛɛ kɔlɔn da la. Wo ye laminna kɔlɔn wo le rɔ. Kɔlɔn wo da tuunni kabakurun mɛn na, wo ka bon tɛɛ kosebe.

³ Kolofen kɔnɔmadenilu ii wa ii la saa bɛɛ laden tuma mɛn na, ii ri kabakurun makurukuru ka a labɔ kɔlɔn da la, ka saa ii lamin. Saa wa ban ii minna tuma mɛn na, ii ri kabakurun makurukuru ka kɔlɔn da latunun a la ikɔ.

⁴ Yakuba ka kolofen kɔnɔmadenilu maɲininka ko: «N badenmailu, ai bɔni mi?» Ii ka a jabi: «An bɔni Haran de.»

⁵ Yakuba ka a fɔ ko: «Ai ka Laban lɔn wa, Nakɔri mamaren?» Ii ka a jabi: «An ka a lɔn.»

⁶ Yakuba ka ii maɲininka ko: «Tana tɛ a la ye?» Ii ka a fɔ ko: «Tana si tɛ a la ye. I ma a denmuso Raseli yen? A natɔla a la saailu ri.»

⁷ Yakuba ka a fɔ ko: «Ai ɲa lɔ. Tele ka jan fɔlɔ, saailu laden waati ma se fɔlɔ. Ai ye saailu lamin ka wa ii ri bin dɔɔn diya.»

⁸ Kolofen kɔnɔmadenilu ka a jabi: «An ti se wo kɛla, fɔɔ saa bɛɛ wa ban nala fɔlɔ. Ii wa na, an di kabakurun makurukuru ka a bɔ kɔlɔn da la ka saailu lamin.»

⁹ Yakuba ye kumala kolofen kɔnɔmadenilu fɛ tuma mɛn na, Raseli nara a fa la saailu ri. Ale le tɛrɛ ii kɔnɔmaden de.

¹⁰ Yakuba ka a barincɛ Laban denmuso Raseli ni a la saailu yen tuma mɛn na, a wara kabakurun makurukuru ka a bɔ kɔlɔn da la, ka a barincɛ la saailu lamin.

¹¹ Yakuba ka Raseli sunbu ka sɛwa kɔsɛbɛ fɔɔ ka kasi.

¹² A ka a fɔ Raseli ye ko: a ye a fa dɔɔmuso Rebeka den de ri. Raseli borimantɔ wara wo fɔ a fa ye.

¹³ Laban ka a dɔɔmuso dencɛ Yakuba la ko mɛn tuma mɛn na, a ka a bori ka wa a kɔfɛ. A seni a tɔrɔfɛ, a ka a bolo mininminin a kan ma ka a sunbu, ka wa a ri lu ma. Yakuba ka dantɛli kɛ Laban ye.

¹⁴ Laban ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, a ka a jabi: «An bɛɛ ye buruju kelen de ri jɔ!» Yakuba ka karo kelen kɛ Laban tɔrɔfɛ.

¹⁵ Lon do rɔ, Laban ka a fɔ Yakuba ye ko: «N badenma le i ri fewu, kɔni wo bɛɛ ni a ta, i ma kan ka baara kɛ n ye ni n ma i sara. I sara ka kan ka kɛ mɛn di, i ye wo fɔ n ye.»

¹⁶ Wo ka a tɛrɛn, denmuso fila ye Laban bolo. Kɔrɔmamɔɔ tɔɔ ko Leya. A dɔɔmuso tɔɔ ko Raseli.

¹⁷ Leya ɲakisɛ tɛrɛ ye kenɲi, kɔni Raseli kenɲi ɲa bɛɛ ma.

¹⁸ Raseli diyara Yakuba ye kɔsɛbɛ. Wo rɔ, a ka Laban jabi: «N di san wɔrɔnwula kɛ baara la i ye yan, kosa i ri i denmuso filana Raseli di n ma.»

¹⁹ Laban ka a fɔ ko: «N wa a di ile ma, wo ka fisa a dini ri mɔɔ gbɛrɛ ma. To n tɔrɔfɛ yan.»

²⁰ Wo rɔ, Yakuba ka san wɔrɔnwula kɛ baara la Raseli sɔrɔn kanma, kɔni Raseli ladiyaɲɛ kɔsɔn san wɔrɔnwula wo kɛra a ɲana ikomin tele dando

²¹ San wɔrɔnwula dafanin, Yakuba ka a fɔ Laban ye ko: «N muso di n ma sisen. Waati mɛn fɔni, wo ra dafa. N ye a fɛ an ye dɛn.»

²² Nba, Laban ka a siɲɔɔ bɛɛ kili ka tibili ba kɛ,

²³ kɔni su wo rɔ, a ka a denmuso Leya ta ka wa a di Yakuba ma. Yakuba ni Leya dɛnda.

²⁴ Laban ka a la jɔnmuso do di Leya ma ka a kɛ a la jɔn di. Jɔnmuso wo tɔɔ ko Silipa.

²⁵ Duusagbɛni, Yakuba ka Leya le yen ye! A wara a fɔ Laban ye ko: «I nɔ nfen de kɛla n na ɲin ten? N ka baara kɛ i ye Raseli le sɔrɔn ko rɔ. Nfenna i ra n janfa?»

²⁶ Laban ka a jabi: «Ka dɔɔmamɔɔ furu kɔrɔmuso ɲɛ, wo tɛ kɛla an wara yan.

²⁷ I sabari ka lɔɔkun ɲin dafa Leya la kɔɲɔ bon na. Wo wa tamin, n di Raseli fanan di i ma. Wo rɔ, i ri san wɔrɔnwula gbɛrɛ kɛ n ye.»

²⁸ Yakuba sɔnda wo ma. A ka lɔɔkun wo dafa Leya fɛ. Wo taminni, Laban ka a denmuso Raseli fanan di a ma.

²⁹ Laban ka a la jɔnmuso Bilaha di Raseli ma ka a kɛ a la jɔnmuso ri.

³⁰ Yakuba ni Raseli dɛnda. Raseli diyara a ye ka tamin Leya kan. Yakuba ka san wɔrɔnwula kɛ baarala Laban ye ikɔ tuunni.

³¹ Allabatata ka a yen ko Leya ma duman Yakuba ye kɔsɛbɛ, tuma mɛn na, a ka den sɔrɔn nɔɔya Leya ye, kɔni Raseli tɛrɛ ye densɔrɔnbali le ri.

³² Leya ka kɔnɔ ta ka dencɛ sɔrɔn. A ka a fɔ ko: «Allabatata ra n na tɔrɔya

* 29:32 Rubɛn kɔrɔ ye le ko «i ɲa lɔ, dencɛ le»

yen. N di diya n cee ye sisen.» Wo le rɔ, a ka den tɔɔ la ko Ruben*.

³³ A ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni ka dence sɔrɔn. A ka a fɔ ko: «Allabatala ra a men ko n ma duman n cee ye. Wo rɔ, a ra den jin fanan di n ma.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Simeyɔn†.

³⁴ Leya ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni ka dence sɔrɔn. A ka a fɔ ko: «Sisen kɔni, n cee ri i fasa n ma, ka a masɔrɔn n da dence sawa sɔrɔn a ye.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Lebi‡.

³⁵ A ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni ka dence sɔrɔn. A ka a fɔ ko: «Sisen, n di Allabatala tando.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Yahuda§. Wo kɔ, a ka den sɔrɔn madooya.

30

Yakuba den tɔɔlu

¹ Nba, Raseli ka a yen tuma men na ko a ma den sɔrɔn Yakuba ye, a kɔrɔmuso la keleya ka a mira. A ka a fɔ Yakuba ye ko: «I ye den di n fanan ma. Ni wo tɛ n di faa.»

² Yakuba jusu bɔra. A ka a fɔ a ye ko: «N ye Alla le jɔɔn jala wo rɔ wa? Ale le ma i lakanya den sɔrɔnna wa?»

³ Raseli ka a fɔ ko: «Nba, n na jɔnmuso Bilaha ta, i ye si a fe, sa a ri den sɔrɔn n ye, sa n fanan di ke denbatii ri.»

⁴ Wo rɔ, Raseli ka a la jɔnmuso Bilaha di Yakuba ma, ka a ke a muso ri. Yakuba ni wo sira.

⁵ Bilaha ka kɔnɔ ta Yakuba la, ka dence sɔrɔn a ye.

⁶ Raseli ka a fɔ ko: «Alla ra jo di n ma. N ka men fɔ, a ra wo men ka n sɔ dence la.» Wo le rɔ, Raseli ka den wo tɔɔ la ko Daan*.

⁷ Raseli la jɔnmuso Bilaha ka kɔnɔ ta Yakuba la ikɔ, ka a dence filana sɔrɔn a ye.

⁸ Raseli ka a fɔ ko: «Nde ni n kɔrɔmuso bilani tere an jɔɔn na kojuyaya. Sisen, n kɔnin da se a la.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la Nafitali†.

⁹ Nba, Leya ka a yen tuma men na ko a tɛ kɔnɔ tala butun, a ka a la

jɔnmuso Silipa ta ka a di Yakuba ma ka a ke a muso ri.

¹⁰ Silipa ka kɔnɔ ta. A ka dence sɔrɔn Yakuba ye tuma men na,

¹¹ Leya ka a fɔ ko: «N da kunnadiya.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Kadi‡.

¹² Silipa ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni. A ka a dence filana sɔrɔn Yakuba ye tuma men na,

¹³ Leya ka a fɔ ko: «Ee, n da sewa kosɛbe. Musoilu ri a fɔ n ma sisen ko mɔɔjalenni le n di.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Aseri§.

¹⁴ Suman ka waati, Ruben wara jiri lulu doilu tɛren sene rɔ. A ka lulu woilu bɔ ka na ii di a na ma. Raseli ka jiri lulu woilu yen Leya bolo tuma men na, a ka a fɔ ko: «I jaandi, i ye n sɔ i dence la janman basi jiri lulu doilu rɔ.»

¹⁵ Kɔni Leya ka a jabi: «I ra n cee bɔ n bolo kɔni wo ma i wasa, ko di? I ri n dence la janman basi jiri lulu fanan bɔ n bolo wa?» Raseli ka a fɔ ko: «Ale le wo ri. Ni i ka n sɔ i dence la janman basi jiri lulu rɔ, n na cee Yakuba ri si i fe su jin dɔ.» Leya sɔnda wo ma.

¹⁶ Wura fe, Yakuba nara ka bɔ sene rɔ. Leya ka i bori ka wa a kunben, ka a fɔ a ye ko: «I sitɔ nde le wara bi. N da i sɔrɔn n dence la janman basi jiri lulu la.» Yakuba sira Leya fe su wo rɔ.

¹⁷ Alla tolo tere ye Leya la tarali kan na. Wo rɔ, Leya ka kɔnɔ ta ka a dence looluna sɔrɔn Yakuba ye.

¹⁸ Leya ka a fɔ ko: «Alla ra n sara ka a masɔrɔn n ka n na jɔnmuso di n cee ma.» Wo le rɔ, a ka dence wo tɔɔ la ko Isakari*.

¹⁹ Leya ka kɔnɔ ta ikɔ tuunni ka a dence wɔɔrɔna sɔrɔn Yakuba ye.

²⁰ A ka a fɔ ko: «Alla ra ko ba ke n ye. N cee ri n bonya sisen, ka a masɔrɔn n da dence wɔɔrɔ sɔrɔn a ye.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Sabulɔn†.

²¹ Wo kɔ rɔ, a ka denmuso fanan sɔrɔn, ka wo tɔɔ la ko Dina.

† 29:33 Simeyɔn kɔrɔ ye le ko Alla ye n kan menna ‡ 29:34 Lebi kɔrɔ ye le ko masidi § 29:35 Yahuda kɔrɔ ye le ko bato * 30:6 Daan kɔrɔ ye le ko n da jo sɔrɔn † 30:8 Nafitali kɔrɔ ye le ko n da sɛedon ‡ 30:11 Kadi kɔrɔ ye le ko kunnadiya § 30:13 Aseri kɔrɔ ye le ko sewa * 30:18 Isakari kɔrɔ ye le ko sara † 30:20 Sabulɔn kɔrɔ ye le ko bonya

²² Nba, Alla hankili tora Raseli la ko kɔ, ka a la tarali kan namɛn, ka den ko nɔɔya a ye.

²³ Wo rɔ, a ka kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn. A ka a fɔ ko: «Alla ra maloya bɔ n na.

²⁴ Allabatala ye dence gberɛ la jin kan.» Wo le rɔ, a ka den wo tɔɔ la ko Yusufu‡.

Yakuba kɛra nanfulutii ri.

²⁵ Nba, Raseli ka Yusufu sɔrɔn tuma mɛn na, Yakuba ka a fɔ Laban ye ko: «Sila di n ma. N ye n kɔsɛ n wara.

²⁶ I ye n musoilu ni n denilu di n ma. N ka baara kɛ i ye, woilu le la ko rɔ. I ye ii di n ma, sa n di wa. N da baara mɛn kɛ i ye, i jɛrɛ ka wo lɔn.»

²⁷ Laban ka a jabi: «N fa, i sabari. N da jɔnininnin kɛ ka a yen ko Allabatala ka baraka don n ko rɔ ile le la ko kɔsɔn.

²⁸ Wo rɔ, i sara ka kan ka bɛn mɛn na, i ye wo fɔ n ye. N di wo di i ma.»

²⁹ Yakuba ka a jabi: «Nde ka baara kɛ i ye ja mɛn ma, i jɛrɛ ka wo lɔn. I la kolofenilu siyayara ja mɛn ma nde bolo, i ka wo fanan lɔn.

³⁰ N nara kolofen mɛn tɛrɛn i bolo, woilu ma siya tɛrɛ, kɔni sisen, ii ra siyaya ka kɛ kolofen kuru ba ri. Allabatala ka baraka don i la ko rɔ nde le la ko kɔsɔn. Wo rɔ, n tɛ baara kɛ n jɛrɛ ye sisen, ka n na denbaya balo wa?»

³¹ Laban ka a fɔ ko: «N ye nfen di i ma ka a kɛ i sara ri?»

Yakuba ka a jabi: «I kana foyi di nde ma, kɔni ni i ka ko kelen pe jin kɛ n ye, n di to yan ka i la saailu gbɛn ka ii kada.

³² I ye dijɛ, n ye wa i la kolofen bɛɛ kɔrɔsi bi. N wa kolofen finman mɛnilu yen, n di woilu bɔ a rɔ, a ni kolofen manjɛnman. Woilu ri kɛ n sara ri.

³³ Lon do natɔ, ni i ka n na kolofen kɔrɔsi i ri a lɔn ni n telenni wala n telenni tɛ. Ni i ka baa do yen n bolo, mɛn manjɛnman tɛ, i ri a lɔn ko n da wo sonya ile ma. Ni i ka saa do yen n bolo, mɛn finni tɛ, i ri a lɔn ko n da wo sonya ile ma.»

³⁴ Laban ka a fɔ ko: «Ale le wo ri. I ka a fɔ ja mɛn ma, a ri kɛ wo ja ma.»

³⁵ Wo lon kelen, Laban wara bakɔrɔn manjɛnman ni bamuso manjɛnman bɛɛ bɔ a la kolofenilu rɔ. Fen fen, ni gbɛ ye a rɔ, a ka wo bɛɛ bɔ ii rɔ. A ka saa finilu la woilu kan ka a bɛɛ karifa a denceilu la.

³⁶ Ii ka tele sawa taama kɛ kolofen woilu ri ka ii mabɔ Yakuba la fewu! Yakuba tora Laban na kolofenilu gbenna ka ii lakandan.

³⁷ Nba, Yakuba ka jiribolo kɛnde doilu tɛɛ jiri su sawa la, pepiliye, amande§, a ni pilatani. A ka jiribolo kɛnde woilu fara doilu bɔ ii ma ka jiribolo woilu manjɛn.

³⁸ A ka jiribolo kɛnde manjɛnmin woilu bilabila bailu la jiminfen kɔndɔ, sa bailu wa na ii min diya, ii ri jiribolo manjɛnnilu yen, baa bailu ye yeɛla i jɔɔn kan i min waati le.

³⁹ Ii wa yeɛ i jɔɔn kan jiribolo woilu jɛ, ii ri den manjɛnnilu sɔrɔn.

⁴⁰ Yakuba ka saamusoilu bɔ kolofen toilu rɔ, ka ii bila Laban na saa manjɛnnilu ni finmanilu jakɔrɔ, sa ii ri Laban na saa woilu yen. Wo rɔ, Yakuba la saa woilu ka den manjɛnman ni den finmanilu sɔrɔn. Wo bolo ma, Yakuba ka kolofen kuru sɔrɔn a jɛrɛ ye. A ma sɔn a ta ni Laban ta ye basan.

⁴¹ Ni kolofen tɔlɔnninilu nara ka i min, Yakuba ri jiribolo manjɛnnilu bila jiminfen kɔndɔ ii jakɔrɔ. Wo rɔ, ii ri yeɛ i jɔɔn kan jiribolo dafɛ,

⁴² kɔni ni kolofen baraninilu nara ka i min, Yakuba tɛ jiribolo bila jiminfen kɔndɔ ii jakɔrɔ. Wo bolo ma, kolofen baranin denilu kɛra Laban ta ri, kɔni kolofen tɔlɔnni denilu kɛra Yakuba ta ri.

⁴³ Nba, Yakuba kɛra fentii ri wo ja le ma. A ka kolofen mɛsɛn siyaman sɔrɔn. A ka jɔnɔni ni jɔnmusoilu fanan sɔrɔn, a ni jɔɔmɛilu ni faliilu.

31

Yakuba ka a dokon ka bɔ Laban wara

¹ Laban denceilu tɛrɛ ye a fɔla ko: «Yakuba ra an fala nanfulu bɛɛ ta. A ra

‡ 30:24 Yusufu kɔrɔ ye le ko ka do la a kan § 30:37 Amade ye jiriden dɔnta le ri.

a jere ke fentii ri wo ro an fa bolofen do.» Wo kuma fora Yakuba ye.

² Yakuba ka Laban nakorosi ka a yen ko Laban tere ye a mirila a ma ja men ma folo, a te a mirila a ma wo ja ma butun.

³ Lon do ro, Allabatata ka a fo Yakuba ye ko: «I kose i fa so la, ka wa i badenmailu tema. N di to i fe.»

⁴ Wo ro, Yakuba ka kela di Raseli ni Leya ma ko ii ye na a teren wula kondo, a la kolofen ye yoro men.

⁵ Ii seni ye, Yakuba ka a fo ii ye ko: «N da a yen ai fa ja ro ko a tere ye mirila n ma ja men ma folofolo, a te mirila n ma wo ja ma butun, koni n fa Maari Alla ra to n fe.»

⁶ Ai jere ka a lon ko n da baara ke ai fa ye n fanka bee la.

⁷ Hali wo, ai fa ka n janfa, ka do bo n sara la ko tan, koni Alla ma son a ye kojuu ke n na.

⁸ Ni ai fa ka a fo ko finman ni gbeman ye kolofen menilu ro, ko woilu ri ke n sara ri, nba, kolofen bee ra ke finman ni gbeman di. Ni a ka a fo ko kolofen menilu manjennin, ko woilu ri ke n ta ri, nba, kolofen bee ri manjen.

⁹ Alla le ka ai fa la kolofenilu bo a bolo ka ii di nde ma.»

¹⁰ Yakuba ka a fo a musoilu ye ikoto tuun ko: «Kolofen ye yelala i jooon kan waati men na, n sibora. N ka a yen sibo ro ko bakoron menilu ye yelala baamusoilu kan, wo bee manjennin de.»

¹¹ Wo waati ro, Alla la meleka ka a fo n ye ko: «Yakuba.» N ka a fo ko: «Naamun.»

¹² A ka a fo ko: «Bakoron menilu ye yelala bamusoilu kan, i ye woilu korosi. A bee manjennin de. A ye wo ja le ka a masoron Laban ka fen fen ke i la, n ka wo bee yen.»

¹³ A ka a fo ko: «Alla le nde ri, men ka a jere yiraka i la Beteli. I ka tulu mun kabakurun kan dinkira men do ka a ke tomasere ri, ka i dakan ta n ye. Nba, sisen, i wuli ka bo jamana jin do, ka i kose i fa so la.»

¹⁴ Raseli ni Leya ka a jabi: «An te foyi soronna yan an fa la ce ro a la saya koru.»

¹⁵ An fa jere te an jatela foyi ri sisen fo siya gberere mao. A ra an san, ka an furu fen bee doonnin ka a ban.»

¹⁶ Ii ka a fo ko: «Alla ra nanfulu men bee mira an fa la ka a di i ma, an ta le wo bee ri, a ni an denilu. Nba, Alla ka men fo i ye, i ye wo ke fasayi.»

¹⁷ Wo ro, Yakuba wulira ka a musoilu ni a denilu layele joomailu kan, ka sila mira ka wa.

¹⁸ A ka a la kolofen bee bila a je ka wa a fa Isiyaka wara, Kanaan jamana ro. A ka a la kolofenilu ni a bolofen bee ta, a tun ka fen fen soron Padani Aramu.

¹⁹ Ii watola, Raseli ka a fa Laban na jooilu sonya ka wa ii ri a bolo. A ka woilu sonya a fa ko ma, baa Laban wani tere a la saailu si mali diya.

²⁰ Yakuba ka Aramu banson Laban janfa wo ja le ma. A ma a sara a la fo ka a dokon a ma ka wa.

²¹ A ka a bolofen bee ta ka a bori. A ka Efirati Ba tee, ka wa Kiliyadi koyinke jamana fan fe.

Laban ka Yakuba kasan

²² Yakuba wa tele sawanan lon, a fora Laban ye ko Yakuba ra a bori.

²³ Laban ka a badenmailu laden ka wa Yakuba ko. Ii ka tele woronwula ke a kasananna. Ii ka Yakuba teren Kiliyadi koyinke yoro ro,

²⁴ koni sani ii ye i jooon yen, Alla ka a jere yiraka Aramu banson Laban na sibo ro, ka a fo a ye ko: «Laban, i ye a ke kojuma. I kana Yakuba danka, i kana duwawu ke a ye!»

²⁵ Nba, Laban wara Yakuba teren tumana men na, Yakuba tun da a la faaninbonilu lo koyinke do le kan. Laban ni a badenmailu ka ii la faaninbonilu lo Kiliyadi koyinkeilu koru.

²⁶ Laban wara ka a fo Yakuba ye ko: «I ka nfen de ko ke n na jin ten? I ra janfa don n ma ka n denmusoilu ta ikomin jon ye mirala kele ro ja men ma.»

²⁷ Nfenna i ka i dooko n ma ka i bori? I ma i sara n na fo ka n janfa. Ni wo te, n tun di tolon ba ke i ye. An tun di sewa ka donkilila, ka sese fo, ka kora fo ka i bilasila.

²⁸ Hali ka n denmusoilu ni n marenilu kondon, i ma wo fere di n

ma. I na nfen nalonmaya ko kela jin di?

²⁹ An ye yɔrɔ mɛn dɔ jin, a se ye n ye ka kojuu ke i la, kɔni su taminni, i fa Maari Alla kumara n ye sibo rɔ. A ka a fɔ ko: «Laban, i ye a ke kojuma. I kana Yakuba danka, i kana duwawu ke a ye.»

³⁰ Nba, n ka a lɔn ko i kunfani ba le tɛɛ ka wa i fa so la, kɔni nfenna i ka n na jooilu sonya?»

³¹ Yakuba ka Laban jabi: «N ka n bori ka a masɔrɔn n silanni tɛɛ i jɛ. A tɛɛ ye n kɔndɔ ko i ri i denmusoilu bɔ n bolo fanka la

³² kɔni i la jooilu ta fan fɛ, ni i ka woilu tɛɛn mɔɔ mɛn bolo yan, wo tii ri faa de! An badenmailu siini yan ka ke an sereilu ri. Wa i jalankalan an na dinkira bɛɛ rɔ. Ni i ka i la fen do yen, i ye a ta.» Yakuba tun ma a lɔn ko Raseli le ka a fa Laban na jooilu sonya.

³³ Laban wara a jalankalan Yakuba la faaninbon na, ka bɔ ye ka wa a jalankalan Leya la faaninbon na, ka bɔ ye ka wa a jalankalan jɔnmuso fila la faaninbonilu la. A ma fen si yen ye. A bɔra ye ka wa a jalankalan Raseli la faaninbon na.

³⁴ Jaa, Raseli le tun ka a fa la jooilu dookoma jɔɔmɛ siifen kɔrɔ, ka a sii a kan. Laban ka a jalankalan fan bɛɛ rɔ bon na, kɔni a ma foyi yen.

³⁵ Raseli ka a fɔ a ye ko: «N fa, i ri hake to. N ye n bolo kela ji rɔ karo la bi. Wo rɔ, n ti se n wulila.» Laban ka a la jooilu jinin fan bɛɛ rɔ, kɔni a ma ii yen.

³⁶ Wo rɔ, Yakuba jusu bɔra Laban kanma fɔ ka a kele lɔɔ tɛɛ ye a la. A ka a fɔ a ye ko: «I ra n kɔsaran ten nfenna? N ka kojuu su juman de ke i la? N ka hake su juman ta i la?

³⁷ Nba, i ra i jalankalan ka n bolofen bɛɛ mafɛnɛ sisen, i ka i la fen su juman yen? I ka mɛn yen, wo labɔ an badenma bɛɛ jana yan, sa ii ri kititɛɛ an tɛma.

³⁸ Nde ka san muwan ke i wara. I la saamusoiilu ni i la bamusoiilu fen fen kɔnɔ ma tɔpan. N ma i la saaji si mafaa ka a dɔɔn.

³⁹ Wara wa mɛn mira ka wo faa, n tɛ wo yiraka i la. N jɛɛ ri wo jɔɔn sara. Mɛn wa sonya su rɔ, a ni mɛn wa sonya tele rɔ, i ri a fɔ ko n ye wa wo jɔɔn jinin.

⁴⁰ Tara gbara n na tele rɔ. Nɛnɛ ka n mira su rɔ. N ma se sunoola.

⁴¹ N ka san muwan ke i wara. N ka san tan ni naanin ke baarala i ye i denmuso fila ko kɔsɔn. N ka san wɔɔrɔ ke baarala ka kolofen doilu sɔrɔn, kɔni i ka do bɔ n sara la sɔja tan.

⁴² N benba Iburahima Maari Alla, n fa silanni Maari Alla mɛn ye kɔnin, ni wo tun ma ke n fɛ, sa i ra n bolokolon gben a to, kɔni Alla ka n na tɔrɔya le yen. N ka baara mɛn ke, ale le ka wo lɔn. Wo le kɔsɔn, a ka kititɛɛ ile ni nde tɛ su taminni jin dɔ.»

⁴³ Laban ka Yakuba jabi: «Muso jin ye n denmusoiilu le ri. Ii den ye n mamaren de ri. Kolofen jin ye n na kolofen de ri. I jayen fen fen na jin, n ta le wo bɛɛ ri, kɔni n ti se n denmusoiilu ni n mamarenilu bɔla i bolo butun.

⁴⁴ Wo rɔ, An ye teriya sidi an ni jɔɔn tɛma, sa sereya ri ke nde ni ile tɛma ka a yiraka ko jususuma ye to an tɛma.»

⁴⁵ Yakuba ka kabakurun do ta ka a lalɔ ka a ke tɔɔmasere ri.

⁴⁶ A ka a fɔ a badenmailu ye ko: «Ai ye na kabakurun di.» Ii ka kabakurun ta ka a ton i jɔɔn kan. Wo kɛni, ii bɛɛ ka i ladɛn ka dɔɔnnin ke kabakurun ton tɔrɔfɛ.

⁴⁷ Laban ka kabakurun ton wo tɔɔ la ko Sekari Sahaduta. Yakuba ka a tɔɔ la ko Kalɛdi.

⁴⁸ Laban ka a fɔ ko: «Kabakurun ton mɛn ye sereya le ri nde ni ile tɛma bi.» Wo le kɔsɔn yɔrɔ wo tɔɔ lara ko Kalɛdi.

⁴⁹ A ye kilila fanan ko Misipa, ka a masɔrɔn Laban ka a fɔ Yakuba ye ko: «An wa fara, Allabatata ye an fila bɛɛ kɔrɔsi.

⁵⁰ Ni i ka kojuu ke n denmusoiilu la, ni i ka muso gberɛilu ta, hali n ma ko lɔn a rɔ, Alla jayen an fila bɛɛ la. I kana jina wo kɔ rɔ.»

⁵¹ Laban ka a fɔ Yakuba ye ko: «I ja lɔ kabakurun ton jin dɔ, ka i ja lɔ kabakurun jin dɔ, n ka mɛn lɔ ka a ke tɔɔmasere ri.

⁵² Kabakurun ton jin di ke sereya ri. Kabakurun lɔni jin fanan di ke sereya ri. Wo rɔ, n kana tamin ii la ka wa i kele. I fanan kana tamin ii la ka na n kele.

⁵³ I benba Iburahima ni n benba Nakɔri a ni ii failu Maari ri kititeɛ nde ni ile tema.»

Yakuba ka a kali Alla la, a fa Isiyaka silanni men ye.

⁵⁴ Yakuba ka kolofen do faa ka Alla sɔ wo rɔ koyinke kan ye, ka a janin ka a badenma beɛ kili ko ii ye na dɔnnin ke. Ii ka dɔnnin ke ka si koyinke kan ye.

32

Yakuba ka kela lawa Esawu ma

¹ Wo sɔma da la jona, Laban wulira ka a denmusoilu ni a mamarenilu kɔndɔn ka duwa ii ye, ka ban ka sila mira ka a kɔse a wara.

² Yakuba ni a la mɔoilu ka sila mira ka wa. Ii watɔla, Alla la meleka doilu nara ben Yakuba la.

³ A ka ii yen waati men na, a ka a fɔ ko: «Dinkira jin ye Alla la daa make diya le ri.» Wo rɔ, a ka dinkira wo tɔ la ko Mahanimu.

⁴ Yakuba ka keladenilu lawa a je a kɔrɔce Esawu ma Seyiri la jamana rɔ, Edomu mara rɔ kɔnin.

⁵ A ka ii kelaya ko: «Ai ye wa a fɔ n tii Esawu ye ko a la jɔnce Yakuba ka a fɔ ko n wani tere Laban wara. Ko n tun da men ye, kɔni sisen n da n kɔse.

⁶ Ko nisi ye n bolo, a ni fali, a ni saa, a ni baa, a ni jɔnilu ni jɔnmusoilu. Ko n ye kela la wala a ma, sa n na ko ri diya n tii Esawu ye.»

⁷ Keladenilu wara kela wo fɔ Esawu ye. Ii ban men kenii kela fɔla, ii ka ii kɔse Yakuba ma ka a fɔ a ye ko: «An wara i kɔrɔce Esawu teren ye. A natɔ i labenna. Cee kemɛ naanin ye a bolo.»

⁸ Yakuba silanda kojuuya fɔ ka a kɔnɔ rakaliya. A ka a la mɔoilu ratala ka ii ke kuru fila ri, ka a la saa a ni ba a ni nisi a ni jɔmɔoilu fanan data la wo ja ma.

⁹ A tere ye a mirila ko: «Ni Esawu nara be kuru kelen kan, a tɔ kelen di i bori ka bɔ a bolo.»

¹⁰ A ka Alla tara ko: «Eɛ Allabatala, n benba Iburahima ni n fa Isiyaka

Maari, ile le ka a fɔ n ye ko n ye n kɔse n fa so la, ka wa n badenmailu tema. I ka a fɔ ko i ri hɛɛ ke n ye ye.

¹¹ I la kaninteya ka bon nde ma. N ka Juriden Ba tee fɔlɔman, foyi tere te n bolo, fo n na taama gbeleke dɔrɔn, kɔni bi, n na mɔoilu ra siyaya kosebe, fɔ ka ke kuru fila ri.

¹² I jaandi, i ye n bɔ n kɔrɔce Esawu bolo. N silanni a je. A kana na be n kan, ka n na denilu ni ii nailu faa.

¹³ I jere le ka a fɔ ko i ri hɛɛ ke n ye ka n bɔnsɔn siyaya ikomin kɔɔji kijɛ, mɔ te wo men dan lɔnna.»

¹⁴ Yakuba banda Alla matarala ka su si dinkira wo rɔ. A ka a la kolofen doilu jenematɔmɔn, ka ii sanba a kɔrɔce Esawu ma.

¹⁵ A ka bamuso kemɛ fila ni bakɔrɔn muwan bɔ, ka saamuso kemɛ fila ni saaji muwan la woilu kan.

¹⁶ A ka jɔmɔmɔmɔ bisawa ni woilu sinmindenilu fanan bɔ. Ka la woilu beɛ kan, a ka nisimuso binaanin ni tora tan fanan bɔ, a ni falimuso muwan ni falice tan.

¹⁷ A ka kolofen woilu ke kuru doilu ri, beɛ ni a ta. A ka kuru kelen kelenna beɛ karifa a la jɔn kelen kelenna la. A ka a fɔ ii ye ko: «Ii ye wa n je, ka tee ladon kolofen kuruilu tema.»

¹⁸ A ka a fɔ jɔn fɔlɔ ye ko: «I wa n kɔrɔce Esawu yen, a ri i majininka ko: «I tii ye yon di? I watɔ mi ten? Kolofen jinilu ye yon ta ri?»

¹⁹ A wa jininkali ke ten, i ye a jabi: «I la jɔnce Yakuba ta le. A ka ii lana ile le ma, ko ka a tii Esawu sanba. A jere natɔ kɔfe.»»

²⁰ Yakuba ka kuma kelen wo fɔ jɔn filana ye, a ni jɔn sawanan, a ni a tɔ beɛ, kolofen kuruilu karifani menilu la. A ka a fɔ ii ye ko: «Ai wa n kɔrɔce Esawu yen, ai ye jabili kelen wo di a ma.

²¹ Ai ye a fɔ a ye fanan ko a la jɔnce Yakuba natɔ le jin di.» Yakuba ye a mirila ko: «Ni n ka a ladiya kolofenilu la fɔlɔ, a jusu ri suma. Wo rɔ, an wa an jɔɔn yen, n na ko ri diya a ye.»

²² Nba, Yakuba ka sanba fen woilu lawa a je, kɔni ale jere ka su si dinkira wo rɔ ye.

Yakuba ka sɛdon

²³ Su kelen wo rɔ, Yakuba wulira. A ka a muso fila ni a la jɔnmuso fila, a ni a dence tan ni kelen, natamin Jabɔki ba kɔma.

²⁴ A ka ii latamin ba kɔ, ka ban ka a bolofenilu bɛɛ fanan natamin.

²⁵ Yakuba kelen pe tora ba fan kelen wo fɛ. Su wo rɔ, cɛɛ do nara be Yakuba kan. Ii ka sɛɛdon fɔɔ ka kɛnɛ bɔ.

²⁶ Cɛɛ wo ka a yen ko a ti na lasela Yakuba la waati mɛn na, a ka Yakuba gbasi a worokudu rɔ. Wo rɔ, Yakuba woro kolo mukara.

²⁷ Cɛɛ ka a fɔ ko: «I ye n bila. Kɛnɛ bɔtɔ le.» Yakuba ka a jabi: «N tɛ! Ni i ma baraka don n dɔ, n tɛ i bila fewu!»

²⁸ Cɛɛ ka a fɔ ko: «I tɔɔ di?» A ka a jabi: «N tɔɔ le Yakuba.»

²⁹ Cɛɛ ka a fɔ ko: «I tɔɔ tɛ wo ri butun. I tɔɔ le sisen ko Isirayeli, ka a masɔrɔn i ni Alla ra sɛɛdon, i ni mɔɔilu ra sɛɛdon, wo bɛɛ rɔ fanka ye i bolo.»

³⁰ Yakuba ka a fɔ a ye ko: «I jaandi, i tɔɔ fɔ n ye.» Cɛɛ ka a fɔ ko: «Nfenna i ye n tɔɔ maɲininkala?» A ka baraka don Yakuba la ko rɔ.

³¹ Yakuba ka wo dinkira tɔɔ la ko Penuyeli. Wo kɔrɔ le ko: «N da Alla yen ɲa ni ɲa, kɔni n ma faa.»

³² Yakuba bɔra Penuyeli telebɔ waati. A tɛrɛ ye taamala ka jii a sen kelen ma ka a masɔrɔn a sen da muka.

³³ Nba, Yakuba gbasira a worokudu le rɔ wo ɲa le ma. Wo le ka a kɛ, Isirayelika tɛ kolofen worokudu fasa dɔɔnna, haan bi.

33

Yakuba ni Esawu ka i ɲɔɔn bɛn

¹ Nba, Yakuba ka a ɲa lɔ ka Esawu natɔla yen. Cɛɛ mɔɔ kɛmɛ naanin ye a kɔfɛ. Wo rɔ, Yakuba ka a denilu ratala Raseli ni Leya tɛma, a ni jɔnmuso fila tɛma, bɛɛ ni a na.

² A ka jɔnmusoilu ni ii den bila ɲɛfɛ, ka Leya ni a denilu tuun woilu la, ka Raseli ni Yusufu bila kɔfɛ.

³ A jɛrɛ taminda ɲɛfɛ. A wara ka i majii bake sɲa wɔrɔnwula, ka i madon a kɔrɔcɛ Esawu la.

⁴ Esawu ka i bori ka na a labɛn. A ka a to a kan ka a sunbu. Ii fila bɛɛ kasira.

⁵ Esawu ka a ɲa lɔ ka Yakuba musoilu ni a denilu yen. A ka a fɔ ko: «Mɛnilu nani i fɛ ɲin di, yon de woilu ri?» Yakuba ka a fɔ ko: «N tii, Alla ra a ɲumaya yiraka n ma ka den mɛnilu di n ma, woilu le ten.»

⁶ Jɔnmusoilu ni ii deni ka ai madon ka ai majii ka a fɔ.

⁷ Leya ni a denilu fanan nara ka ii majii. A laban, Raseli ni Yusufu nara ka ii majii.

⁸ Esawu ka Yakuba maɲininka ko: «N bɛnda kolofen kuru siyaman di. Wo kɔrɔ ye nfen di?» Yakuba ka a jabi: «N tii, n ka ii lawa i ma, kosa n na ko ri diya i ye.»

⁹ Esawu ka a fɔ ko: «N doo, fen siyaman ye nde fanan bolo. I bolofenilu ye to i bolo.»

¹⁰ Kɔni Yakuba ka a fɔ ko: «I jaandi. Ni n na ko ra diya i ye, i ye woilu mira. N ɲa la i kan sisen, wo le ikomin n da n ɲa la Alla kan ka a masɔrɔn i ra n damira kɔɲuma.

¹¹ I jaandi. N ka i sanba fen mɛnilu la, i sabari ka woilu mira. Alla ra ɲumaya kɛ n ma. N bolofen ka siya, n dɛsɛni tɛ foyi la.» Yakuba ka wo magbɛleya kɔsɛbɛ fɔɔ Esawu diɲɛra wo ma.

¹² Esawu ka a fɔ a ye ko: «An ye wa. N di wa i malɔ.»

¹³ Yakuba ka a jabi: «N tii, i jɛrɛ ka a lɔn ko denilu la ko ka gbɛlɛn. Fanka tɛ ii la. Kolofenilu ni ii sinmindenilu ye n bolo fanan. N kana ɲina woilu kɔ. Ni n ka taama lakaliya tele kelen kɔrɔ dɔrɔn, wo tɛ bɛn. Kolofenilu ri faa.

¹⁴ N tii, i ye wa n ɲɛ sisen. N di wa dɔɔni dɔɔni, ka bɛn kolofenilu ni denilu taama ɲa ma. N di i tɛrɛn Seyiri la jamana rɔ.»

¹⁵ Esawu ka a fɔ ko: «Ale le wo ri. N na mɔɔ doilu ri to n kɔ ka i malɔ.» Yakuba ka a fɔ ko: «N tii, i kana i jɛrɛ tɔrɔ butun. Ni n diyara i ye, wo ri n wasa.»

¹⁶ Wo rɔ, Esawu ka sila mira wo lon kelen ka wa Seyiri la jamana rɔ.

¹⁷ Kɔni Yakuba wara Sukɔti. A ka a la bon lɔ ye, ka gba lɔ a la kolofenilu ye. Wo le kosɔn, ii ka dinkira wo tɔɔ la ko Sukɔti.

Yakuba sera Sekemu so kəndə

¹⁸ Yakuba bəra Padani Aramu ka wa. A juma donda Sekemu so kəndə, mən ye Kanaan jamana rə. A seni ye, a ka a la faaninbon lə so kəkan.

¹⁹ A la faaninbon ləni dinkira mən, a ka wo dinkira san Sekemu fa Haməri bənsən de ma. A ka a san wodigbε kemε le la.

²⁰ A ka Alla saraka janin diya lə dinkira wo rə, ka wo təə la ko Alla ye Isirayeli Maari le ri.

34*Dina ni Sikemu la ko*

¹ Nba, Leya ka denmuso mən sərən Yakuba ye, wo təə le tere ko Dina. Lon do rə, Dina wara bə diya sunkurunilu fe so kəndə.

² Kanberen do tere ye, mən təə ko Sekemu. Wo fa le Hifika Haməri ri, mən ye jamanatiiya la. Sekemu ka Dina yen waati mən na, a ka a mira fanka la ka a la a fe ka a ratijan.

³ Yakuba denmuso Dina diyara Sekemu ye kosebe. A ka a kanin. Wo rə, Sekemu kumara a ye kojuma, kosa a la ko ri diya sunkurun ye.

⁴ Sekemu ka a fə a fa Haməri ye ko: «I ye sunkurun jin furu n ye.»

⁵ A fəra Yakuba ye ko Sekemu ra a denmuso ratijan. Wo tuma, a denceilu ye kolofen dafε wula kəndə. Wo rə, Yakuba ma foyi fə fo ka ii makəndə.

⁶ Sekemu fa Haməri nara bə Yakuba fe, ka na kuma a ye.

⁷ Yakuba denceilu nara ka bə wula kəndə. A fəra ii ye tuma mən na ko Sekemu ra ii dəəmuso ratijan, ii dunyara ka mənε kojuuya, baa Sekemu na mən kela, kojuu ba le wo ri Isirayeli la məəilu wara. Məə te wo kela muumε!

⁸ Haməri ka a fə Yakuba ye ko: «I denmuso duman n dence Sekemu ye kosebe. N ye ai madiyahala, ai ye a di n ma, a ye ke a muso ri.

⁹ An ye ke furu pəənmailu ri. Ai ye ai denmusoilu di an ma. An fanan di an denmusoilu di ai ma.

¹⁰ Ai di to an fe an wara yan. Jamana bεε labilani ai ye. Ai ye i sii yan ka a julaya ke. Ai ye duu san ka a ke ai ta ri.»

¹¹ Sekemu ka a fə Dina fa ni a kərəceilu ye ko: «Ai jaandi, ai ye hina n na. Ai ye dijne n ye. Ai wa fen fen jinin n fe, n di wo bə ka a di ai ma.

¹² Ai ye furu nanfulu ba ni wodi siyaman fə. N di wo bεε bə ikomin ai ka a fə ja mən ma, sa ai ri denmuso di n ma ka a ke n muso ri.»

¹³ Ikomin Sekemu tun da ban ii dəəmuso ratijanana, Yakuba denceilu ka Sekemu ni a fa Haməri jabi janfa kuma la.

¹⁴ Ii ka a fə ko: «Ka an dəəmuso di kojiibali ma, wo te ben. Maloya ko ba le wo ri an wara.

¹⁵ An te sən wo ma fəə ai ceman bεε ye a wara fəə wo bεε wa faaninta ke ikomin an bεε faaninta keni ja mən ma.

¹⁶ Ni wo kera, an di an denmusoilu di ai ma. An fanan di ai denmusoilu furu. An di an sii ai tema yan ka ke məə kelen di.

¹⁷ Ni ai kənin ma sən faaninta ke ko ma, an di an denmuso mira ka wa a ri.»

¹⁸ Kuma wo diyara Haməri ni a dence Sekemu ye.

¹⁹ Sekemu bəra ye i kərə ka wa ko wo raben, baa Yakuba denmuso duman a ye kosebe. Sekemu wo bonyani tere ka tamin məə bεε kan a fa wara.

²⁰ Haməri ni a dence Sekemu wara laden diya so donda la ka kuma so kəndə məəilu ye.

²¹ Ii ka a fə ko: «Məə mən ye an durnənilu le ri. An ye dijne ii ye to an na jamana kəndə ka julaya ke an na jamana rə, baa an na jamana ka bon, an bεε ri kun a kəndə. An di ii denmusoilu furu ka an denmusoilu di ii ma.

²² Kəni ko do ye an tema. Ni cεε bεε ma sən ka faaninta ke, ikomin ii bεε faaninta keni ja mən ma, ii te sən ka ii sii an tema ka an ke məə kelen di.

²³ Ni ii ka ii sii an tema yan, ii la kolofen ni ii bolofen bεε te ke an ta ri wa? An ye sən faaninta ke ko wo ma, sa ii ri to an tema yan.»

²⁴ So kəndə məəilu bεε sonda Haməri ni a dence Sekemu la kuma wo ma. Wo rə, cεε mənlu tere ye so kəndə, wo bεε faanintara.

²⁵ Nba, ii la faaninta ke tele sawana lon, ka dimin to ii kan, Yakuba dence fila, Simeyon ni Lebi konin, menilu ni Dina ye fa kelen ni na kelen na, woilu ka ii la fanmuruilu ta ka na be so kondɔ mɔɔilu kan, mɔɔilu men hankili te kele wo ma. Ii nara don so kondɔ mɔɔilu jɛnama, ka cɛɛilu bɛɛ faa.

²⁶ Ii ka Hamori ni a dence Sekemu fanan faa fanmuru la, ka ii dɔɔmuso Dina ta Sekemu la bon na ka wa a ri.

²⁷ Yakuba dence tɔilu nara fureilu lani teren ye tuma men na, ii ka so kondɔ mɔɔilu bolofen bɛɛ ta, ka a masɔɔn Sikemu ka ii dɔɔmuso ratijan.

²⁸ Ii ka saa ni baa ni nisi ni faliilu ta. Ii ka fen menilu yen so kondɔ a ni senɛilu rɔ, ii ka wo bɛɛ ta.

²⁹ Ii ka nanfulu bɛɛ mira, ka musoilu ni denilu bɛɛ mira. Fen fen tere ye bon na so kondɔ, ii wara wo bɛɛ ri.

³⁰ Yakuba ka a fɔ Simeyon ni Lebi ye ko: «Ai ka men ke jin di, wo ri ke ko ba ri n kun na. Ai ra n gboya yan mɔɔilu ye, Kanaanka ni Peresikailu konin. N na mɔɔilu ma siya. Ni yan mɔɔilu ka ii laden ka be an kan, n ni n na denbaya bɛɛ ri faa.»

³¹ Ii ka a jabi: «A ka an dɔɔmuso jate ikomin sunkurunba. Wo benni wa?»

35

Yakuba wara Beteli

¹ Lon do rɔ, Alla ka a fɔ Yakuba ye ko: «I ye wa i sii Beteli. I wa se ye, i ye saraka janin diya do la Alla ye, men ka a jere yiraka i la wo lon ka a teren i borito i korɔɔ Esawu korɔ.»

² Wo rɔ, Yakuba ka a fɔ a la denbaya ni a la mɔɔilu bɛɛ ye ko: «Joo menilu ye ai bolo, ai ye wo bɛɛ lafili. Ai ye ai jere seninya, ka ai la faanin senimanilu bila ai kan na.

³ An botɔ yan ka wa Beteli. N wato saraka janin diya do lala Alla ye ye, men ka n na tarali lamɛn ka n demɛn n na tarɔya waati rɔ. A ra to n fe n na taama bɛɛ rɔ.»

⁴ Joo menilu tere ye ii bolo, ii nara wo bɛɛ di Yakuba ma, a ni tololafen menilu tere ye ii tolo la. Yakuba ka

denka sen jiriju ba do korɔ Sekemu so dafɛ, ka wo fen bɛɛ dokon.

⁵ Ii wulira ka wa tuma men na, Alla ka silan ba bila ye mɔɔilu la so bɛɛ kondɔ. Wo le ka a ke, mɔɔ si ma bo ka bila Yakuba ni a denceilu ko.

⁶ Yakuba ni a la mɔɔilu sera Lusi, so men tɔɔ bi ko Beteli. Wo ye Kanaan jamana le rɔ.

⁷ Yakuba ka saraka janin diya la Alla ye ye, ka a tɔɔ la ko: «Beteli la Alla,» baa a ka a bori a korɔɔ Esawu korɔ tuma men na, Alla ka a jere yiraka a la dinkira wo le rɔ.

⁸ Wo tuma, Debora sara, men tun ka Rebeka lamɔ. Ii ka wo su don jiriju do korɔ Beteli so dafɛ, ka jiri wo tɔɔ la ko An Ye Kasila Jiri Nin Korɔ.

⁹ Yakuba nara Beteli ka bo Padani Aramu tuma men na, Alla ka a jere yiraka a la ikɔ tuunni, ka kuma ka baraka don a la ko rɔ.

¹⁰ Alla ka a fɔ a ye ko: «I tɔɔ le tere ko Yakuba, koni i tɔɔ te ten butun ko Yakuba. I tɔɔ le sisen ko Isirayeli.» Alla ka a tɔɔ la ko Isirayeli wo ja le ma.

¹¹ Alla ka a fɔ a ye ikɔ tuunni ko: «Alla Sebɛetii le nde ri. I ye jiri ka siyaya. Jamana siyaman di bo i rɔ. I bɔnsɔn doilu ri ke mansailu ri.

¹² N ka duu men di Iburahima ni Isiyaka ma, n di wo di i ma. I bɔnsɔn menilu natɔ i ko, n di a di woilu fanan ma.»

¹³ Alla kumara Yakuba ye dinkira men na, a wara.

¹⁴ Yakuba ka tɔɔmasere kabakurun do la dinkira wo rɔ, Alla kumara a ye dinkira men do konin. A ka resenji labɔn kabakurun wo kan, ka Alla so wo rɔ. A ka tulu fanan nabɔn a kan.

¹⁵ Alla kumara a ye dinkira men na, Yakuba ka wo dinkira tɔɔ la ko Beteli.

Raseli la saya ko

¹⁶ Ii bora Beteli ka wa. Ii tun ma sudunya Efirata la tuma men na, Raseli moyi lon sera. A la tin gbɛɛyara kosebe.

¹⁷ A ye tin kan tuma men na, tinkorɔsilali ka a fɔ a ye ko: «I kana silan, i ra dence kura sɔɔn.»

* **35:18** Benoni korɔ ye le ko «tarɔya dence» † **35:18** Beniaminu korɔ ye le ko «bolokinima dence»

¹⁸ Kɔni Raseli ma bɔ a rɔ. A satɔla ka a den tɔɔ la ko Benoni*. A sanin kɔrɔ, Yakuba ka den tɔɔ la ko Beniyaminu†.

¹⁹ Nba, Raseli sara. Ii ka a su don Efirata sila da la. Efirata wo tɔɔ le bi ko Betilehemu.

²⁰ Yakuba ka tɔɔmasere kabakurun do lɔ Raseli kaburu kan. Kabakurun wo lɔni ye haan bi.

Yakuba denceilu

²¹ Isirayeli ni a la mɔɔilu bɔra ye ka wa ai la faaninbonilu lɔ Mikidali Ederi kɔma.

²² Ai siini ye tuma mɛn na, Ruben ka i la Bilaha fɛ, mɛn ye a fa Isirayeli jɔn muso do ri. Ruben ka mɛn kɛ, wo fɔra a fa Isirayeli ye.

Yakuba denceilu tɛrɛ mɔɔ tan ni fila le ri.

²³ Leya ka Ruben de fɔlɔ sɔrɔn, ka Simeyɔn tuun wo la, ka Lebi tuun wo la, ka Yahuda tuun wo la, ka Isakari tuun wo la, ka Sabulɔn tuun wo la. Ruben tɛrɛ Yakuba den fɔlɔ le ri.

²⁴ Raseli denceilu tɛrɛ ye Yusufu ni Beniyaminu ri.

²⁵ Raseli la jɔnmuso Bilaha ka Daan ni Nafitali sɔrɔn.

²⁶ Leya la jɔnmuso Silipa ka Kadi ni Aseri sɔrɔn. Nba, woilu le Yakuba denceilu le ri, a musoilu ka mɛn sɔrɔn a ye Padani Aramu.

Isiyaka la saya ko

²⁷ Nba, Yakuba sera a fa Isiyaka wara Mamere, Kiriyati Ariba so da la. Bi, mɔɔilu ye a fɔla Kiriyati Ariba le ma ko Heburɔn. Iburahima siini tɛrɛ dinkira wo le rɔ. Isiyaka fanan siini tɛrɛ ye le.

²⁸ Isiyaka sɔrɔn ka san kemɛ ni san biseyin bɔ tuma mɛn na,

²⁹ a sara ka la a benbailu kan. A kɔrɔra ka a la kɔrɔya diya bɔ. A dence fila Esawu ni Yakuba ka a su don.

36

Esawu ka i mabɔ Yakuba la

¹ Esawu bɔnsɔn de jɔn di. Mɔɔilu ye a fɔla Esawu le ma ko Edɔmu.

² Esawu ka Kanaan jamana sunkurun doilu furu. Do tɔɔ ko Ada, mɛn tɛrɛ Hɛtika Elɔn denmuso le ri. Do fanan tɔɔ ko Olibama, mɛn tɛrɛ Ana

denmuso le ri. A benba tɛrɛ Hifi do le ri, mɛn tɔɔ ko Sibeyɔn.

³ Esawu ka Basimati fanan furu, Isumayila denmuso kɔnin. Basimati kɔrɔcɛ tɔɔ ko Nebayɔti.

⁴ Ada ka Elifasi sɔrɔn Esawu ye. Basimati ka Reweli sɔrɔn a ye.

⁵ Olibama ka Jɛwusi ni Jalamu ni Kora sɔrɔn. Esawu denceilu le woilu ri, a musoilu ka mɛnilu sɔrɔn a ye Kanaan jamana rɔ.

⁶ Nba, lon do rɔ, Esawu wara jamana gbɛrɛ rɔ ka a mabɔ a dɔɔcɛ Yakuba la. A ka a musoilu ta, a ni a denceilu ni a denmusoilu a ni a la mɔɔ tɔɔlu bɛɛ. A ka a la kolofen ni a bolofen fanan bɛɛ ta, a tun ka mɛn bɛɛ sɔrɔn Kanaan jamana rɔ. A ka wo bɛɛ mira ka wa yɔrɔ gbɛrɛ rɔ,

⁷ baa a ni a dɔɔcɛ Yakuba bolofenilu ka siya tɛrɛ kɔsɛbɛ. Wo kɛra sababu ri ii fila ma se tola i jɔn kan yɔrɔ kelen dɔ. Ii siini tɛrɛ jamana mɛn dɔ, wo dɔɔman tɛrɛ ii fila bolo ka a masɔrɔn ii la kolofenilu wara kojuyaya.

⁸ Wo rɔ, Esawu bɔra ye ka wa i sii koyinkɛ ma yɔrɔ do rɔ, Seyiri la jamana rɔ. Mɔɔilu ye a fɔla Esawu ma ko Edɔmu.

⁹ Esawu le kɛra Edɔmukailu bɛɛ benba ri, mɛnilu siini Seyiri la koyinkɛ ma jamana rɔ. A bɔnsɔn de jɔn di.

¹⁰ Esawu denceilu le ten: Elifasi, Esawu muso Ada dence. Reweli, Esawu muso Basimati dence.

¹¹ Esawu dence Elifasi denceilu le ten: Teman, Omar, Sefo, Katamu a ni Kenasi.

¹² Esawu dence Elifasi ka jɔn muso do fanan ta. Wo tɔɔ ko Timina. Ale le ka Amaleki sɔrɔn a ye. Esawu muso Ada bɔnsɔn de woilu ri.

¹³ Esawu dence Reweli denceilu le ten: Nahati ni Serahi ni Sama ni Miša ri. Esawu muso Basimati bɔnsɔn de woilu ri.

¹⁴ Esawu muso Olibama, wo tɛrɛ Ana denmuso le ri. A benba tɛrɛ Sibeyɔn de ri. Olibama ka dence mɛnilu sɔrɔn Esawu ye, woilu le tɛrɛ Jɛwusi ni Jalamu ni Kora ri.

¹⁵ Nba, mɛnilu kɛra kabilabatii ri Esawu bɔnsɔn dɔ, woilu le ten. A dence fɔlɔ Elifasi dence woilu rɔ,

mēnilu kera kabilatii ri, woilu le ten: Teman, Omar, Sefo, Kenasi,

¹⁶ Kora, Katamu a ni Amaleki. Kabilatii mēnilu bōra Elifasi rō Edōmukailu na jamana rō, woilu le le tere jin di. Esawu la muso Ada bōnsōn de woilu ri.

¹⁷ Esawu dence Reweli dence mēnilu kera kabilabatii ri, woilu le ten: Nahati, Serahi, Sama a ni Misa. Kabilatii mēnilu bōra Reweli rō Edōmukailu na jamana rō, woilu le tere jin di. Esawu muso Basimati bōnsōn de woilu ri.

¹⁸ Esawu muso Olibama dence mēnilu kera kabilabatii ri, woilu le ten: Jēwusi, Jalamu a ni Kora. Esawu muso Olibama dence mēnilu kera kabilatii ri, woilu le tere jin di. Olibama tere Ana denmuso le ri.

¹⁹ Nba, woilu le Esawu dence ri, a ni kabilatii. Edōmukailu de woilu ri.

Seyiri denceilu

²⁰ Nba, Esawu ka Hori Seyiri denceilu mēnilu tere Edōmukailu na jamana rō, woilu le ten Lotan, Sobali, Sibeyōn, Ana,

²¹ Disōn, Eseri a ni Disan. Seyiri denceilu le woilu ri, mēnilu kera Horilu la kabilatii ri Edōmukailu na jamana rō.

²² Lotan denceilu le tere Hori ni Heman ri. Lotan dōmuso le tere Timina ri.

²³ Sobali denceilu le ten: Aliban, Manahati, Ebali, Sefo a ni Onamu.

²⁴ Sibeyōn denceilu le tere Aja ni Ana ri. Ana wo tere ye a fa la faliilu gbenna tuma mēn na, ale le fōfōfō ka ji kaliman yen bō duu rō wula kōndō ye.

²⁵ Ana dence le tere Disōn di. A denmuso tere Olibama ri.

²⁶ Disōn denceilu le ten: Hemedan, Esiban, Jitiran a ni Keran.

²⁷ Eseri denceilu le tere Bilan ni Saban ni Akan di.

²⁸ Disan denceilu le tere Usi ni Aran di.

²⁹ Nba, Horilu la kabilatii le ten: Lotan, Sobali, Sibeyōn, Ana,

³⁰ Disōn, Eseri a ni Disan. Mēnilu kera Horilu la kabilatii ri Seyiri la jamana rō, woilu le tere jin di.

Edōmu mansailu

³¹ Sani mansa ye a sii Isirayelika kun na, mansa mēnilu tere ye mansaya la Edōmukailu na jamana rō, woilu le jin di.

³² Beyōri dence Bela kera mansa ri Edōmukailu na jamana kun na. A siini tere so mēn na, wo le tō ko Dinhaba.

³³ Bela sani, Serahi dence Jobabu kera mansa ri a nō rō. Wo siini tere so mēn na, wo le tō ko Bōsira.

³⁴ Jobabu sani, Husamu siira mansaya la a nō rō. Ale bōra Temanka jamana le rō.

³⁵ Husamu sani, Bedadi dence Hadadi siira mansaya la a nō rō. Wo le ka Madiyan bōnsōn kele Mowabu bōnsōn na jamana rō ka se ii la. A siini tere so mēn na, wo le tō ko Abiti.

³⁶ Hadadi sani, Samula siira mansaya la a nō rō. Ale bōni Masirekan de.

³⁷ Samula sani, Sawuli le kera mansa ri a nō rō. Wo bōra Rehoboti, mēn ye ba da la.

³⁸ Sawuli sani, Akibori dence Bahali-Hanan siira mansaya la a nō rō.

³⁹ Akibori dence Bahali-Hanan sani, Hadari siira mansaya la a nō rō. Ale siini tere so mēn na, wo le tō ko Pawu. A muso tō le ko Metabeli. Metabeli tere Matiredi denmuso le ri. A benba le tere Me-Sahabu le ri.

⁴⁰ Nba, kabilatii mēnilu bōra Esawu denilu rō, woilu tō le jin di, a bē ni a la mōilu, a bē ni a la duu. Ii tō le ten: Timina, Aliba, Jeteti,

⁴¹ Olibama, Ela, Pinon,

⁴² Kenasi, Teman, Misari,

⁴³ Madiyeli a ni Iramu. Woilu le kera kabilatii ri Edōmukailu na jamana rō, a bē ni a la duu. Esawu le kera Edōmukailu bē benba ri.

37

Yusufu la siboilu kan

¹ Nba, Yakuba ka i sii Kanaan jamana rō, a fa siini tere dinkira mēn dō kōnin.

² Yakuba denceilu la ko le jin di.

Yusufu sōrōn ka san tan ni wōrōnwula bō tuma mēn na, a tere ye saailu ni bailu gbenna a kōrōceilu fe.

A tere ye a fa la jon musoilu Bilaha ni Silipa denceilu demenna. Dence woilu tere ye ko benbali menilu kela la, Yusufu tere ye wo bee nafola a fa ye.

³ Yusufu duman tere Isirayeli ye ka tamin a den to bee la ka a masoron a ka Yusufu saron a la cemobaya waati le ro. Wo ro, Yakuba ka duruki korabila manjennanman do di Yusufu ma.

⁴ Yusufu koraceilu ka a yen ko a duman ii fa ye ka tamin ii to bee la. Wo ro, Yusufu gboyara ii ye fo ii ka ii ban kuma numa fola a ye.

⁵ Lon do ro, Yusufu sibora. A ka wo nafo a koraceilu ye tuma men na, do lara a la gboyane kan.

⁶ A ka a fo ii ye ko: «Ai ye i tolo malon na sibo kan na!»

⁷ N sibora an bee ye sene ro. An tere ye suman kala ka a lasidi. Wo yaroni bee, n ta sumansidi ka i wuli ka i lo. Ai la sumansidilu nara n ta laminin ka i majii a koroo.»

⁸ A koraceilu ka a jabi: «A ye di? A lo ye i la ka i sii an kun na ka ke an na mansa ri wa?» A gboyara ii ye ikoo tuunni ka tamin foloman na a la sibo ni a la kumailu koson.

⁹ Yusufu sibora ikoo. A ka wo fanan nafo a koraceilu ye. A ka a fo ko: «Ai la tolo malon na. N da sibo ikoo tuun. N ka tele yen a ni karo ni lolo tan ni kelen. Wo bee ka i majii n koroo.»

¹⁰ A ka sibo nafo a fa ni a koraceilu ye tuma men na, a fa jamanda a ma ko: «Sibo su numan de wo ri? I ye a fe nde ni i na ni i koraceilu bee ye na an majii i koroo wa?»

¹¹ A la ko nangboya ka a koraceilu mira, koni a fa tere ye i mirila sibo wo ma waati bee ro.

Yusufu koraceilu ka a san

¹² Nba, lon do ro Yusufu koraceilu wara ii fa la kolofenilu ghen diya Sekemu.

¹³ Isirayeli ka a fo Yusufu ye ko: «I koraceilu ra wa kolofenilu ghen diya Sekemu. N ye a fe i ye wa bo ye.» Yusufu ka a fo ko: «Ale le wo ri.»

¹⁴ Yakuba ka a fo a ye ko: «Wa bo ii fe. Ni ii kende, ni ko te kolofenilu fanan na, i ye na wo fo n ye.» Wo ro, a ka

Yusufu lawa ka bo Heburon dinbando.

A se men keni Sekemu,

¹⁵ a tere ye a mataamala wula kondoo. Cee do ka a teren ye ka a manininka ko: «I ye nfen jininna?»

¹⁶ Yusufu ka a fo ko: «N ye n koraceilu le jininna. Ii ye kolofenilu gbenna. I ka ii diya lon wa?»

¹⁷ Cee ka a fo ko: «Ii ra bo yan. N ka ii kan men ko ii watoo Dotan.» Yusufu bora ye ka wa ii ko. A ka ii teren Dotan.

¹⁸ A koraceilu ka a natola yen fo yoro jan. Sani a ye se ii ma, a koraceilu ka janfa don a ma ko ii ri a faa.

¹⁹ Ii ka a fo i joon ye ko: «Ai ja lo, sibotii wo nato la le ten!»

²⁰ An ye an wuli ka a faa. An ye a lafilu kolon jaran kondoo ka a fo ko wara juu le ka a faa ka a doon. A la sibo ri ke men di wo ro, an di wo yen.»

²¹ Ruben ka kuma wo men tuma men na, a lo tere ye a la ka Yusufu kisi ii ma. A ka a fo ko: «An kana a faa.

²² Ai kana a jeli labo. Ai ye a lafilu kolon jaran jin kondoo wula kondoo yan, ai kana ko ke a la.» Ruben ka wo fo kosa a ri wa ii kofe ka Yusufu layele kolon do ka wa a di a fa ma.

²³ Nba, Yusufu se men keni ii ma, ii ka a la duruki korabila manjennanman wo bo a kan na.

²⁴ Ii ka a mira ka a lafilu kolon do kondoo. Kolon wo jani le tere, ji tun te a kondoo.

²⁵ Ii siini tere doonninna tuma men na, ii ka ii ja lo ka jula doilu tamintola la yen. Woilu tere ye Isumayilaka le ri. Ii botoo Kiliyadi ka wa Misiran. Wusulan ni tulu suma duman ni latikolon tere ye ii la joomailu la donin do.

²⁶ Yahuda ka a fo a badenmailu ye ko: «Ni an ka an dooce faa ka a dokon, an di tonoo su numan saron wo la?»

²⁷ An ye a san Isumayilaka julailu ma. An jere kana a faa. An dooce le. An bee ye badenma le ri.» A badenmailu sonda wo ma.

²⁸ Wo ro, Madiyanka julailu tamintola, Yusufu koraceilu ka a layele kolon kondoo, ka a san Isumayilaka woilu ma wodigbe muwan na. Woilu ka a san ka wa a ri Misiran.

29 Nba, Ruben nara kəlɔn da la ii kəfɛ, kəni a ma Yusufu tɛrɛn kəlɔn kəndɔ. Wo gbara a la kojuuya fɔɔ a ka a la duruki rafarafara.

30 A wara a dɔɔcɛilu tɛrɛn ye ka a fɔ ii ye ko: «Kanberen tɛ kəlɔn kəndɔ ye butun! N ye wala di?»

31 Wo rɔ, ii ka bakɔrɔn do faa ka Yusufu la duruki kɔrɔbila ta ka a bila wo jeli rɔ.

32 Ii wara duruki kɔrɔbila di ii fa ma ka a fɔ ko: «An ka duruki kɔrɔbila jin tɛrɛn wula rɔ. I ye a ragbɛ ni i dencɛ ta le.»

33 Yakuba ma fili a ma. A ka a fɔ ko: «N dencɛ la duruki kɔrɔbila le jɔ. Wara juu ra a faa ka a dɔɔn. Ɛɛ, n dencɛ Yusufu! Wara ra a rafarafara.»

34 Yakuba ka a la duruki rafarafara jusukasi kosɔn, ka landa faanin bila a kan na ikomin landa faanin. A ka tele siyaman kɛ kasila kojuuya a dencɛ la saya ko rɔ.

35 A dencɛilu ni a denmusoilu tɛrɛ ye nala ko ii ye ii fa jususumala. Kəni a ma sɔn a jususuma ko ma. A ka a fɔ ko: «N kasimantɔ ri to n dencɛ la ko la haan n di faa.» Yusufu fa kasira ten de a la saya ko rɔ.

36 Nba, Madiyanka julailu sera Misiran ka Yusufu san Ferawuna jɛmɔɔ Potifari ma. Potifari tɛrɛ Ferawuna la kandaninnailu la kuntii le ri.

38

Yahuda ni Tamari la ko

1 Nba, a ma mɛn bakɛ, Yahuda bɔra a badenmailu tɛma, ka wa a sii Adulamuka do tɔrɔfɛ mɛn tɔɔ ko Hira.

2 Yahuda ka Kanaanka sunkurun do yen ye, mɛn fa tɔɔ ko Suwa. A ka sunkurun wo furu. Ii dɛnda.

3 Muso ka kɔnɔ ta ka dencɛ sɔrɔn Yahuda yɛ. Yahuda ka den wo tɔɔ la ko Ɛri.

4 A ka kɔnɔ gbɛrɛ ta, ka dencɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Onan.

5 A ka kɔnɔ gbɛrɛ ta ikɔ tuun ni, ka dencɛ sɔrɔn. A ka wo tɔɔ la ko Sela. Den wo sɔrɔnda ka Yahuda tɛrɛn Akesibu so kəndɔ.

6 Waati wo taminni kɔ, Yahuda ka muso do furu Ɛri yɛ, a dencɛ folɔ kənin. Muso wo tɔɔ le tɛrɛ ko Tamari.

7 Kəni, Ɛri kɛra mɔɔ juu le ri Allabatala jana. Wo rɔ, Allabatala ka a faa.

8 Yahuda ka a fɔ a dencɛ Onan yɛ ko: «I ye i numɔɔmuso ta, i kɔrɔcɛ muso kənin. Ai ye dɛn, sa den di sɔrɔn i kɔrɔcɛ yɛ, sa i kɔrɔcɛ bɔnsɔn kana tunun.»

9 Kəni Onan ka a yen ko ni den wo sɔrɔnda, a tɛ jate ale ta ri, fo a kɔrɔcɛ ta ri. Wo rɔ, Onan ni muso wo wa dɛn, a tɛ sɔnna a siji ye don a rɔ. A ri wo bɛɛ kɛ duu ma, kosa a kana bɔnsɔn di a kɔrɔcɛ ma.

10 Onan tɛrɛ ye mɛn kɛla, wo ma diya Allabatala yɛ. Wo rɔ, Allabatala ka ale fanan faa.

11 Yahuda ka a fɔ Tamari yɛ ko: «I kana sii cɛɛ gbɛrɛ kun. I wa, to i fa wara fo n dencɛ Sela wa se i furu ma.» Yahuda ka wo fɔ ka a masɔrɔn a silanni ka Tamari di Sela ma, baa Sela kana faa ikomin a kɔrɔcɛilu faara ja mɛn ma. Tamari wara a fa wara wo rɔ.

12 Waati wo taminni kɔ, Yahuda muso sara, Suwa denmuso kənin. Yahuda la jusukasi sumara tuma mɛn na, a wara Timina, mɔɔilu tɛrɛ ye a la saailu si malila dinkira mɛn dɔ. A dujɔɔncɛ Adulamuka Hira wara a fɛ.

13 A fɔra Tamari yɛ ko a birancɛ Yahuda watɔ a la saailu si mali diya Timina.

14 Tamari ka a lɔn ko a numɔɔcɛ Sela ra se furu ma, kəni a birancɛ Yahuda ma sɔn a ye sii wo kun. Wo rɔ, Tamari ka a la landa faanin bɔ a fari ma, ka a la bitiran birin a kun na, ka a ja latunun. A wara ka a sii a jɛrɛ ma Enayimu so donda la, Timina sila la ye.

15 Yahuda tamintɔ ka Tamari siini yen. A ka a jate jatɔmuso le ri, ka a masɔrɔn Tamari tun da a ja matunun.

16 Yahuda filira a ma fewu! A ma a lɔn ko a biranmuso le. A wara a fɔ a ye ko: «N ye a fɛ ka n la i fɛ.» Tamari ka a fɔ ko: «Ni n dijɛra, i ri nfen di n ma?»

17 Yahuda ka a jabi: «N di badenni kelen bɔ n na bailu rɔ ka a lana i ma.» Tamari ka a fɔ ko: «I ri nfen bila a kun kɔrɔ sani i ye ba lana n ma?»

18 Yahuda ka a fɔ ko: «N ye nfen di i ma?» Tamari ka a jabi: «I tɔɔ tɔɔmasere ye fen mɛn kan, i ye wo ni a julu di n ma, ka i la gbeleke la woilu kan.» Yahuda ka wo bɛɛ di a ma. Ii dɛnda. Wo rɔ, Tamari ka kɔnɔ ta Yahuda fɛ.

19 Tamari ka a kɔsɛ a wara. A ka bitiran bɔ a kun na ka a la landa faanin bila a kan na ikɔ.

20 Yahuda ka badenni lawa muso ma a dɔpɔɔncɛ Adulamuka bolo, kosa a ka fen mɛnilu di muso ma, a dɔpɔɔncɛ ye woilu mira ka na. Cɛɛ wo wara, kɔni a ma muso yen.

21 A ka cɛɛ doilu mapininka Enayimu ko: «Jatɔmuso mɛn tɛrɛ ye a siila sila la yan so donda la, a ye mi?»

Ii ka a jabi: «An ma jatɔmuso si yen yan fɔlɔ.»

22 Cɛɛ ka a kɔsɛ ka a fɔ Yahuda ye ko: «N ma muso wo tɛrɛn ye. Ye cɛɛilu ka a fɔ ko ii ma jatɔmuso si yen ye fɔlɔ.»

23 Yahuda ka a fɔ ko: «Baasi tɛ wo ri. Fen woilu ye tɔ a bolo. An kana an jɛrɛ lamaloya a jininna. Kɔni n ka baden nawa a ma. Ni i ma a yen, a ma ban?»

24 Nba, karo sawa taminni kɔ rɔ, a fɔra Yahuda ye ko a biranmuso Tamari ra jatɔya kɛ. Ko sisen, ko a ra kɔnɔ ta. Yahuda ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, a ka a fɔ ko: «Ai ye wa a labɔ kenɛma ka a janin!»

25 Mɔɔilu wara Tamari mira. Ii ye a labɔla kenɛma tuma mɛn na, a ka kela lawa a birancɛ ma ko: «Mɛn ka kɔnɔ la n na, a la fenilu le jin di. I ye tɔɔmasere fen jin ni a julu ragbɛ, ka gbeleke fanan dagbɛ ni i ka woilu tii lɔn.»

26 Yahuda ka wo fenilu ragbɛ ka a yen ko a ta le. A ka a fɔ ko: «Muso jin telenni ka tamin nde la, baa n tun ka kan ka a di n dencɛ Sela le ma ka a kɛ a muso ri, kɔni n ma sɔn wo ma.» Yahuda ma a la Tamari fɛ wo kɔ.

27 Nba, a moyi waati sera tuma mɛn na, den kɛra filani ri.

28 A moyitɔla, den kelen ka a bolo labɔ. Tinkɔrɔsilali ka a bolo mira ka kari wulen do sidi a la ka a fɔ ko: «Nin de ye fɔlɔ ri.»

29 Kɔni den ka a bolo ladon ikɔ tunni. A filani-ɲɔɔn bɔra. Tinkɔrɔsilali le ka a fɔ ko: «Ile le ra sila bɔ jɔ!» Wo rɔ, a ka wo tɔɔ la ko Pɛrɛsi*.

30 A dɔɔmanin bɔra a kɔ, kari wulen sidini wo bolo la. Ii ka wo tɔɔ la ko Serahi†.

39

Yusufu sanda Potifari ma

1 Nba, Isumayilaka julawoilu wara Yusufu ri Misiran ka a san Ferawuna la ɲɛmɔɔ Potifari ma. Potifari tɛrɛ mansa la kandaninnailu la kuntii le ri.

2 Allabatata tora Yusufu fɛ ka a la ko bɛɛ sabati. A tɛrɛ ye baarala a tii Potifari la bon na, Misiranka wo kɔnin.

3 A tii ka a yen ko Allabatata ye Yusufu fɛ ko bɛɛ rɔ, baa a wa a bolo bila fen fen dɔ, Allabatata ri wo bɛɛ sabati.

4 Yusufu diyara a tii ye. Wo rɔ, a ka Yusufu kɛ a jɛrɛ demenba ri, ka a lasii a la mɔɔilu bɛɛ kun na, ka a kɛ a la nanfulu kunnasiiba ri.

5 Kebi Misiranka cɛɛ wo ka Yusufu lasii a la nanfulu ni a la mɔɔ bɛɛ kun na, Allabatata ka ɲumaya kɛ a ye ka ko bɛɛ sabati a wara ka a masɔrɔn Yusufu la ko rɔ. Allabatata ka Potifari bolofen bɛɛ ɲumaya, mɛnilu ye so kɔndɔ, a ni mɛnilu ye sɛnɛ rɔ.

6 Potifari ka a la ko bɛɛ to Yusufu bolo. A ma a jɛrɛ tɔrɔ foyi la fɔɔ a tɛrɛ ye mɛnilu dɔɔnna.

Yusufu tɛrɛ ye kanberen kenyanin de ri. A fari dafanin a kan. A ɲada fanan kenɲi.

Potifari muso ɲabɔra Yusufu la

7 Lon do rɔ, Potifari muso ɲabɔra Yusufu la. A ka a fɔ Yusufu ye ko: «Na, i la n fɛ.»

8 Yusufu ma sɔn fewu. A ka a fɔ muso wo ye ko: «I ɲa lɔ. N tii tɛ a jɛrɛ tɔrɔla foyi la a wara yan ka a masɔrɔn n ye yan. A ra a bolofen bɛɛ karifa n na.

9 A la fanka ni n ta bɛɛ ka kan a wara yan. N sawo ye fen bɛɛ rɔ lu ma yan fɔ ile, baa i ye a muso le ri. N ti se kojuu su wo kɛla, ka haramu kɛ Alla ɲana.»

* 38:29 Pɛrɛsi kɔrɔ ye le ko a gberɛnda † 38:30 Serahi kɔrɔ ye le ko kari wulen

¹⁰ Hali wo, muso wo ma a boloka wo si rɔ. Lon lon a tere ye Yusufu madiyahala, kɔni Yusufu ma sɔn ka i la a fɛ.

¹¹ Lon do rɔ, Yusufu wara baara diya bon na. Wo ka a teren bonkɔndɔ jɔn si tun te ye.

¹² Muso ka Yusufu mira a la duruki ma, ko a ye a la a fɛ. Kɔni Yusufu ka a bori a ye ka bɔ bon na ka a la duruki to muso bolo.

¹³ Muso ka a yen tuma mɛn na ko Yusufu borimantɔ ra bɔ bon na ka a la duruki to a bolo,

¹⁴ a ka a kan nabɔ bonkɔndɔ jɔnilu ma. Woilu nani, a ka a fɔ ii ye ko: «Ai la ragbɛ. N cɛɛ ka Heburu cɛɛ mɛn nana an ma, wo ra an dɔɔya. A ra don n ka a fɔ ko a ye i lala n fɛ. Kɔni n kulera fanka la.

¹⁵ A ka n kule kan mɛn tuma mɛn na, a borimantɔ bɔra bon na ka a la duruki to n dafɛ yan.»

¹⁶ Muso ka duruki wo lamara a dafɛ ka Yusufu tii Potifari makɔnɔ.

¹⁷ Wo nani, muso ka dantɛɛli bɛɛ kɛ a cɛɛ ye ja kelen wo ma ko: «I ka Heburu jɔnce mɛn nana an ma, wo ra don n kan ka n dɔɔya.

¹⁸ Kɔni n kulera tuma mɛn na, a borimantɔ bɔra bon na ka a la duruki to n dafɛ yan.»

¹⁹ Nba, a ka a muso la kuma mɛn Yusufu la ko rɔ tuma mɛn na, a jusu bɔra kojuuya.

²⁰ Wo rɔ, a wara Yusufu mira ka a bila kaso la, mansa la kasodeni bilani dinkira mɛn. Yusufu tora kaso la ye.

²¹ Kɔni Allabatala tora Yusufu fɛ. A ka jumaya kɛ Yusufu ye. Wo rɔ, a ka Yusufu demɛn ka a la ko diya kaso bon kuntii ye.

²² Wo rɔ, kaso bon kuntii ka Yusufu lasii kasoden tɔ bɛɛ kun na kaso bon na. Yusufu le tere ko bɛɛ janabɔla ye.

²³ Kasobon kuntii ka ko mɛn bɛɛ to Yusufu bolo, a ma hamin wo si la butun baa Allabatala tere ye Yusufu fɛ. A ka fen fen kɛ, Allabatala ka wo bɛɛ sabati.

¹ Waati wo taminni kɔ, Misiran mansa la minninfendila ni a la burugbasila ka kojuu do kɛ a la.

² Ferawuna jusu bɔra mɔɔba fila woilu kanma, a la minninfendilailu la kuntii ni a la burugbasilailu la kuntii kɔnin.

³ A ka ii mira ka ii bila kaso la, Yusufu bilani dinkira mɛn dɔ. Kaso wo tere ye kasoden kandaninna kuntiiba la bon dafɛ.

⁴ Kasoden kandaninna kuntiiba ka ii karifa Yusufu la, ko a ye kɛ ii demɛnba ri. Ii mɛnda kaso la.

⁵ Lon do rɔ, mansa la minninfendila ni a la burugbasila sibora su rɔ. Wo ka a teren ii ye kaso la fɔlɔ. Ii fila sibora, kɔni sibo kelen tun te. Ii kɔrɔilu tun te kelen di fanan.

⁶ Wo duusa gbɛ, Yusufu ka a yen ko hamin ba ye ii la.

⁷ A ka mansa la jemɔɔ majininka ko: «Nfen kɛni ai sɛwani te bi?»

⁸ Ii ka a jabi: «An fila ra sibo, kɔni mɔɔ te yan mɛn di sibo woilu kɔrɔilu fɔ an ye.» Yusufu ka a fɔ ko: «Sibo kɔrɔ lonba te Alla le ri wa? Ai ka mɛnilu yen sibo rɔ, ai ye woilu jafɔ n ye.»

⁹ Wo rɔ, mansa la minninfendilailu la kuntii ka mɛn yen, a ka wo fɔ Yusufu ye. A ka a fɔ ko: «N siboni le, n ka resɛnju do yen n jɛ.

¹⁰ Bolo sawa ye a la. A fira wa bɔ damira, a ri a fɛɛn ka den ka kɛ resɛn mɔnɛnilu ri i kɔrɔ.

¹¹ Misiran mansa la minninfen tere ye n bolo. Wo rɔ, n ka resɛn mɔni woilu kadi, ka ii rabirin mansa la minninfen kɔndɔ, ka a di a ma.»

¹² Yusufu ka a fɔ ko: «Wo kɔrɔ le jɔn di. Bolo sawa wo ye tele sawa le ri.

¹³ Tele sawa wa tamin, mansa ri i bɔ kaso la, ka i bila i la baara kɔrɔ la. I ri a la minninfen don a bolo ikomin i darini a kɛla ja mɛn ma kɔrɔman.

¹⁴ I wa hɛɛ wo sɔrɔn tuma mɛn na, i jaandi, i kana jina n kɔ. I ka kan ka jumaya kɛ n ye baa n ka i demɛn. I ye n na ko fɔ Ferawuna ye wo rɔ, kosa a ri n nabɔ kaso la,

¹⁵ baa mɔɔilu ka n mira fanka le la ka n nabɔ Heburuilu la jamana rɔ. Kɛbi ii ka n nana yan, n ma kojuu kɛ, mɔɔ ri mɔɔ bila kaso la mɛn dɔ.»

40

Yusufu ka siboilu kɔrɔ fɔ

16 Nba, burugbasilailu la kuntii ka a yen ko Yusufu ka a duɲɔnce la sibo kɔrɔ fɔ ka a diya. Wo rɔ, ale ka a fɔ Yusufu ye ko: «N fanan sibora. N ka see sawa yen n kun ma.»

17 See men tere ye sanfe, burun su bee tere ye wo kɔndɔ. Wo bee rabenni tere Ferawuna ye, kɔni kɔnɔilu tere ye jiila a ma ka fen woilu dɔɔn see kɔndɔ n kun dɔ ma.»

18 Yusufu ka a fɔ ko: «Sibo wo kɔrɔ le ɲin di. Seye sawa wo fanan ye tele sawa le ri.»

19 Tele sawa wa tamin, Ferawuna ri i bɔ kaso la, ka i kun tee a la ka i su dun jiri la. Kɔnɔilu ri na i sobo dɔɔn.»

20 Nba, tele fila a sawana, wo kera Ferawuna sɔrɔn lon sankunben tolon di. Wo rɔ, Ferawuna ka tibili ba ke a la jamana mɔɔbailu ye. A ka minninfendilailu la kuntii ni burugbasilailu la kuntii labɔ kaso la ka ii lana mɔɔbailu bee ɲana.

21 A ka minninfendilailu kuntii bila a la baara kɔrɔ la, kosa a ri Ferawuna la minninfen don a bolo ikɔ.

22 Kɔni Ferawuna ka burugbasilailu la kuntii wo dun jiri la ikomin Yusufu ka a fɔ ɲa men ma.

23 Minninfendilailu la kuntii ma a miri Yusufu ma wo kɔ. A ɲinara a kɔ fewu.

41

Misiran mansa la siboilu

1 San fila taminnin kɔ rɔ, Misiran mansa sibora ka a jere lɔni yen Nili Ba dala.

2 A lɔni tora ye tuma men na, nisimuso tɔlɔni wɔrɔnwula bɔra ji rɔ ka na bin dɔɔn diya ba dala.

3 A ma men bake, nisimuso barani wɔrɔnwula fanan bɔra Nili Ba ji rɔ. Woilu nara ii lɔ nisimuso tɔlɔni woilu tɔrɔfe ba dala.

4 Nisimuso barani kojuuyani woilu ka nisimuso ɲuma tɔlɔni wɔrɔnwula woilu dɔɔn ka ban. Wo keni, mansa kunura sunɔ rɔ.

5 A sunɔra ikɔ ka sibo gberɛ fanan la. A ka sumantɔnsɔn wɔrɔnwula yen. Wo bee bɔni sumangbala kelen de la. Ii kise bee kunba. Ii ka ɲi.

6 A ma men bake, sumantɔnsɔn wɔrɔnwula gberɛ bɔra. Woilu kise mesenman. Ii keni ikomin fɔɲɔ ba wa suman janfɔ a gban na.

7 Sumantɔnsɔn menilu kiseni mesenman, woilu ka suman ɲuma wɔrɔnwula woilu dɔɔn, menilu kise kunba. Wo keni, mansa kunura ka a yen ko sibo le tere.

8 Wo duusagbeni, mansa jusumakasara.

Wo rɔ, a ka Misiran jamana felelilailu bee ni a hankilimailu bee kili. A ka men yen sibo rɔ, a ka wo ɲafɔ ii ye, kɔni wo si ma se ka a la sibo kɔrɔ fɔ a ye.

9 A la minninfendilailu la kuntii kumara a ye ko: «Mansa, n hankili ra bila n na kojuu keni rɔ sisen.»

10 I mɔnera an, i la ɲɔnilu ma tuma men na wo lon, i ka nde ni i la burugbasilailu la kuntii bila kaso la kasoden kandaninna kuntiiba la ɲala kaso la.

11 An mɔɔ fila bee sibora su kelen dɔ. Sibo woilu kɔrɔilu tun te kelen di.

12 Heburu kanberen do tere ye an fe kaso la. Kasoden kandaninna kuntiiba la ɲɔn de tere. An mɔɔ fila ka men yen sibo rɔ, an ka wo ɲafɔ a ye. A ka woilu kɔrɔilu fɔ an ye.

13 A ka a kɔrɔ men fɔ, a kera wo ɲa le ma! I ka nde lase n na baara kɔrɔ la, ka ban ka burugbasilailu la kuntii dun jiri la.»

Yusufu ka Misiran mansa la sibo kɔrɔ fɔ

14 Mansa ka kela lawa ko Yusufu ye na. Mɔɔilu borimantɔ wara Yusufu labɔ kaso la. Yusufu ka a bonbosi li ka a la faanin mayeleman, ka wa i lɔ Misiran mansa ɲakɔrɔ.

15 A seni ye, mansa ka a fɔ a ye ko: «N da sibo le ke. Mɔɔ si ma se ka wo kɔrɔ fɔ n ye. A fɔra n ye ko i ri se sibo kɔrɔ fɔla.»

16 Yusufu ka mansa jabi: «Mansa, nde ti se, kɔni Alla ri a kɔrɔ ɲuma di i ma.»

17 Mansa ka a fɔ a ye ko: «N sibora ka n lɔni yen Nili Ba dala.»

18 N lɔni tora ye tuma men na, nisimuso wɔrɔnwula bɔra ji rɔ ka na bin dɔɔn diya ba dala. Ii ka ɲi kosɛbe. Ii tɔlɔni.

19 A ma men, nisimuso wərənwula gbere fanan bəra ji rə. Woilu barani tere kojuyaya. Ii kejuuyani ka tamin. Sobo jənjən tun tɛ ii la. N tun ma nisi gbere kejuuyani woilu jəən yen fələ munun Misiran jamana muume rə yan.

20 Nisimuso barani woilu, menilu kejuuyani kənin, woilu ka nisimuso tələn wərənwula wo dəən, menilu fələma bəra ji rə.

21 Hali ii ka woilu dəən, məə ti se wo lən na, ka a masərən ii fari barani tere na men ma fələ, a ye na kelen wo ma munun. Wo keni, n kunura sunəə rə.

22 N sunəəra ikə ka sibo. N ka sumantənsən juma wərənwula yen. Woilu bəni sumangban kelen de la. Ii bɛɛ kise kunba.

23 A ma men bake, sumantənsən wərənwula gbere bəra. Woilu tun kiseni tɛ jənjən. Ii bɛɛ kise mɛsɛnman. Ii keni ikomin fəjə ba wa suman janfə a gban na.

24 Sumantənsən mɛsɛnman woilu ka Sumantənsən juma wərənwula wo dəən. Nba, n ka wo bɛɛ fə n na fələlailailu ye, kəni woilu si ma se wo kərə fəla n ye.»

25 Yusufu ka a fə mansa ye ko: «I la sibo fila bɛɛ ye kərə kelen de ri. Alla natə men kela, a ra wo le yiraka i la.

26 Nisimuso juma wərənwula wo misaliya ye san wərənwula le ri. Sumantənsən juma wərənwula wo fanan misaliya ye san wərənwula le ri. Sibo fila wo bɛɛ ye kərə kelen de ri.

27 Nisimuso barani kejuuyani wərənwula men bəra ji rə kəfɛ, wo ye san wərənwula le ri. Sumantənsən mɛsɛnman wərənwula wo, fəjə ka menilu ja, wo fanan ye san wərənwula kənkə le ri.

28 Mansa, n ka a fə i ye na men ma, a ye wo na le ma. Alla ketə men kela, a ra wo le yiraka i la.

29 San wərənwula menilu natə, suman di sən a na jere jere ma Misiran jamana fan bɛɛ rə.

30 San woilu wa tamin, kənkə ri na ka san wərənwula ke. Məəilu ka suman ba men sərən san diyani wərənwula woilu kərə, ii ri jina wo

bɛɛ kə, kənkə ri juuya jamana bɛɛ rə.

31 Kənkə ri juuya kosebɛ. Məəilu ka suman men sərən san diyani wərənwula wo rə, wo bɛɛ ri jina ii la fewu.

32 Mansa, i ka sibo jin ke sija fila. Wo kərə le ko Alla ra ban wo ko lateɛ la. Alla ri wo ke lakaliyali bolo ma.

33 «Wo rə, mansa, i ye məə hankilima do jinin, men ka ko kərə lən, ka wo lasii Misiran jamana kun na.

34 I ye məəba doilu lasii jamana kəndə, sa məə woilu wa suman men sərən, məəba woilu ye a tala looluna lamara. Ii ye a ke wo na jamana fan bɛɛ rə san diyani wərənwula bɛɛ kərə.

35 I ye a fə ii ye ko ii ye suman woilu bɛɛ ladɛn wo na le ma san woilu kərə, ka wo bɛɛ ladɛn jamana soilu la i təə rə ka a kəngben.

36 Sa san wərənwula kənkə ba don Misiran jamana rə tuma men na, suman lamarani woilu ri ke jamana məəilu la balo ri.»

Misiran mansa ka Yusufu lasii jamana kun na

37 Yusufu ka men fə, wo diyara Misiran mansa ni a la jəməəilu bɛɛ ye.

38 Mansa ka a fə a la jəməəilu ye ko: «An di məə sərən Misiran yan, Alla la Nii ye men də ikomin cɛɛ jin?»

39 Mansa ka a fə Yusufu ye ko: «Alla ra wo bɛɛ yiraka i la. Wo rə, məə si tɛ yan, men hankili ka bon i ta ri, men ka ko kərə lən ile ri.

40 N di i lasii n na jamana kun na. I wa men fə, n na məəilu ri wo ke. Mansaya dərən de ri ke i ni nde tɛma.

41 N da i lasii Misiran jamana bɛɛ kun na.»

42 Mansa ka a la bolola koyini bə a bolo la, a la mansaya təmasere ye men kan, ka wo don Yusufu bolo la. A ka faanin jumajuma di a ma, ka kanna nɛɛ saninnaman bila a kan na.

43 A ka a la sowontoro filana don Yusufu bolo. Məəilu wara sowontoro wo jɛ ka ii kan nabə ko: «Bɛɛ ye ii majii!» Misiran mansa ka Yusufu lasii Misiran jamana bɛɛ kun na wo na le ma.

44 Mansa ka a fə Yusufu ye ko: «Nde le Misiran mansa ri, kəni məəilu kana

foyi ke Misiran jamana ro butun fo ile wa son men ma.»

⁴⁵ Mansa ka Yusufu too la ko Sasinati Paneya, ka Potifera denmuso Asanati di a ma ka a ke a muso ri. Potifera wo tere ye Jni so mooilu la joo sarakalasele le ri.

Nba, Yusufu kera Misiran jamana kunnasiila ri wo ja le ma.

⁴⁶ A ka baara wo damira Ferawuna ye ka a teren a saron da san bisawa bo. A bara mansa dafɛ, ka wa Misiran jamana rataama.

⁴⁷ Awa, san waronwula kera, suman ye sonna a ja jere jere ma.

⁴⁸ San san, Yusufu ri suman naden suman ka waati la Misiran jamana fan bee ro a so mesen a ni a so kunba. Suman kanin yoro yoro a ka suman namara wo yoro kelen de bee ro.

⁴⁹ Wo ro, Yusufu ti se a jatela butun baa a tere ka siya kojuuya ikomin ba kije.

⁵⁰ Sani san waronwula konko ye don jamana kondɔ, Yusufu muso Asanati ka dence fila saron a ye. Asanati wo tere ye Jni so mooilu la joo sarakalasele Potifera denmuso le ri.

⁵¹ Yusufu ka a dence folo too la ko Manase, baa a ka a fo ko Alla ra a lajina a la toroya bee ko ro, ka a han-kili bo a fa wara ro.

⁵² A ka a dence filana too la ko Efirayimu, baa a ka a fo ko Alla ka a ke, a toroni tere jamana men do, a ra jiri ye.

⁵³ San diyani waronwula wo dafara Misiran tuma men na,

⁵⁴ san waronwula konko donda ikomin Yusufu ka a fo ja men ma. Konko donda jamana gberɛilu bee ro, koni suman namarani tere fan bee ro Misiran.

⁵⁵ Konko sera Misirankailu ma tuma men na, ii wara Misiran mansa madiya ko a ye suman di ii ma. Mansa ka ii jabi: «Ai ye wa Yusufu teren ye. A wa men fo ai ye, ai ye wo ke.»

⁵⁶ Konko juuyara ka se Misiran jamana yoro bee ro, tuma men na, Yusufu ka suman namara bondonilu da laka, ka suman san Misirankailu ma.

⁵⁷ Mooilu bara jamana bee ro ka na suman san diya Yusufu ma Misiran,

baa konko gbeleyara dunuja fan bee ro.

42

Yusufu korocɛilu wara suman san diya Misiran

¹ Nba, a fɔra Yakuba ye ko suman ye saronna Misiran tuma menna, a ka a fo a denceilu ye ko: «Nfenna ai siini ai jooɔn dagbela yan ten?»

² N da a men ko suman ye saronna Misiran. Ai ye wa do san an ye, sa an kana faa konko bolo yan.»

³ Wo ro, Yusufu korocɛilu moɔtan wulira ka wa suman san diya Misiran,

⁴ koni Yakuba ma son Yusufu doɔce Beniyaminu ye wa a korocɛilu kofɛ, baa Yakuba silanni tere ko kojuu kana a saron sila la.

⁵ Isirayeli denceilu ni moɔ gberɛilu wara suman san diya Misiran, baa konko tere ye Kanaan jamana ro.

⁶ Wo ka a teren, Yusufu ye jamana kuntiia la Misiran. Ale le tere suman sanna moɔ bee ma. Wo le ka a ke, a korocɛilu nara Yusufu ma, ka ii majii a korɔ, ka ii kun majii.

⁷ Yusufu ka a korocɛilu yen tuma men na, a ma fili ii ma, koni a ka a ke ikomin a ma ii lon. A jamanda ii ma ka a fo ko: «Ai boni mi?» Ii ka a jabi: «An boni Kanaan jamana le ro, ka na suman ninin diya yan.»

⁸ Yusufu ma fili a korocɛilu ma, koni woilu filira ale ma.

⁹ Yusufu hankili bilara a la siboilu ro, a ka a korocɛilu yen sibo ro ja men ma. A ka a fo ii ye ko: «Ai nani jamana lakorosi diya le, sa ai ri a lon ai ri se an na ja men ma.»

¹⁰ Ii ka a jabi: «An tii, wo kuma te! Ande, i la jonilu nani suman san diya le doron.»

¹¹ An bee ye ceɛ kelen den de ri. Moɔ telenniilu le ande ri. An te jamana si lakorosila.»

¹² Yusufu ka a fo ko «Eɛn de! Ai nani jamana lakorosi diya le.»

¹³ Ii ka a fo ko: «An ye i la jonilu le ri. An bee ye fa kelen de la. An fa siini Kanaan jamana le ro. A denceilu tere

məɔ tan ni fila le ri. An dɔɔɔe ye an fa dafɛ ye bi. A tɔ kelen da sa.»

¹⁴ Yusufu ka a fɔ ko: «N ka a fɔ ja mɛn ma, a ye wo ja kelen de ma jɔ! Ai nani jamana lakɔrɔsi diya le!

¹⁵ N di ii la kuma fɛsɛfɛsɛ ja mɛn ma, wo le ye jin di. Ni ai dɔɔɔe dɔɔmani ma na yan, ai tɛ bɔ yan fewu. N ye n kali la wo la Misiran mansa tɔɔ le rɔ.

¹⁶ Ai mɔɔ kelen ye wa ai dɔɔɔe ta ka na a ri. Ai tɔilu ri wo makɔnɔ kaso la yan. Wo rɔ, n di ai la kuma fɛsɛfɛsɛ. Ni ai ka tujɔ le fɔ, n di wo lɔn. Ni wo tɛ, ai ma na foyi kanma, fo ka an na jamana lakɔrɔsi dɔrɔn. N ye n kalila wo rɔ Misiran mansa tɔɔ le rɔ!»

¹⁷ Wo rɔ, a ka ii bila kaso la. Ii ka tele sawa kɛ ye.

¹⁸ A tele sawana, Yusufu ka a fɔ ii ye ko: «Nba, n silanni Alla ye. Wo rɔ, n ye mɛn fɔla ai ye, ai ye wo mira, sa ai ri kisi.

¹⁹ Ni mɔɔ telenniilu le ai ri, mɔɔ kelen ye to kaso la yan ai bɛɛ nɔ rɔ. Ai tɔilu ye wa suman di ai la denbaya kɔnkɔto ma,

²⁰ kɔni a fɛrɛ tɛ fo ai ye na ai dɔɔɔe dɔɔmani ri yan. A wa na, n di a lɔn ko ai ka tujɔ le fɔ n ye, sa ai kana faa.» Ii sɔnda wo ma.

²¹ Ii ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «Sika tɛ a rɔ, tɔrɔya jin da an sɔrɔn Yusufu le kosɔn. Wo lon, a tɔrɔra an jakɔrɔ. A ka an madiya ko an ye hina a la, kɔni an ka an ban a rɔ. Wo le kosɔn kojuu jin da an sɔrɔn bi.»

²² Rubɛn ka a fɔ ii ye ko: «N ma a fɔ ai ye ko ai kana kojuu kɛ den na wa, kɔni ai ma sɔn n na kuma ma? Nba, a jeli jininkali le jin ka a hake bɔ an dɔ.»

²³ Ii ma a lɔn ko Yusufu tolo ye ii kan na, baa ii ni Yusufu wa kuma, kan nataminna ri ii kan natamin i jɔɔn ma.

²⁴ Yusufu ka a mabɔ ii la ka wa kasi. A kɔsɛ mɛn kɛni, a kumara ii ye, ka ban ka Simeyɔn bɔ ii rɔ ka a bolo sidi ii jana.

Yusufu kɔrɔɔɛilu ka i kɔsɛ Kanaan bɔnsɔn na jamana rɔ

²⁵ Yusufu ka a fɔ a la mɔɔilu ye ko ii ye a kɔrɔɔɛilu la bɔrɔilu lafa suman

na, ka ii kelen kelenna bɛɛ la wodi bila ii la bɔrɔ woilu kɔndɔ, ka suman fanan di ii ma ka a kɛ ii sila fanda ri. Ii ka wo bɛɛ kɛ ikomin Yusufu ka a fɔ ja mɛn ma.

²⁶ Ii ka bɔrɔilu la ii la faliilu kɔ kan, ka sila mira ka wa.

²⁷ Su kora ii ma tuma mɛn na, ii ka ii lɔ yɔrɔ do rɔ ka sii ye. Mɔɔ kelen ka a la bɔrɔ da laka ko a ye dɔɔnnin dila a la fali ma. A ka a la wodi yen bɔrɔ kɔndɔ.

²⁸ A ka a fɔ a badenmailu ye ko: «N na wodi a ra lasɛ n ma. A ye n na bɔrɔ kɔndɔ yan.» Ii kɔndafilira kojuu. Ii kɔndakaliyara ka a fɔ ii jɔɔn ye ko: «Alla ra nfen de kɛ an na jin de ten?»

²⁹ Nba, ii se mɛn kɛni ii fa Yakuba wara Kanaan jamana rɔ, ko mɛn ka ii sɔrɔn, ii ka wo bɛɛ dantɛɛli kɛ a ye. Ii ka a fɔ ko:

³⁰ «Misiran jamana kuntii jamanda an ma kɔsɛbɛ! A ka an jalaki ko an wani ii la jamana lakɔrɔsi diya le.

³¹ An ka a jabi an ye mɔɔ telenniilu le ri, ko an ma jamana si lakɔrɔsi fɔlo habadan.

³² An ka a fɔ ko an bɛɛ ye fa kelen de la, ko an mɔɔ tan ni fila le tɛrɛ an fa bolo. Ko kelen da sa. Ko an dɔɔɔe dɔɔmani ye an fa dafɛ ye Kanaan jamana rɔ,

³³ kɔni jamana kuntii wo ka a fɔ ko a ri a lɔn ko an ye mɔɔ telenniilu ri ja mɛn ma, ko wo le ye jin di. Ko an ye mɔɔ kelen to a bolo ye, ka na suman di an wara mɔɔilu kɔnkɔto ma.

³⁴ Ko an ye wa an dɔɔɔe dɔɔmani ri a ma. Wo wa kɛ, ko a ri a lɔn ko an ma wa jamana lakɔrɔsi kanma, ko a ri a lɔn ko an ye mɔɔ telenniilu le ri, kosa a ri an badenma bɔ kaso la. Ko a ri jamana bɛɛ labila an ye.»

³⁵ Nba, ii ka suman nabɔ ii la bɔrɔilu kɔndɔ tuma mɛn na, ii bɛɛ ka ii la wodi bila bɔrɔneilu sidini yen suman bɔrɔilu kɔndɔ. Ii ni ii fa ka wodi sidini wo yen tuma mɛn na, ii bɛɛ silanda.

³⁶ Ii fa Yakuba ka a fɔ ii ye ko: «ɛɛ! Ai ye n denilu bɔla n bolo. Yusufu tɛ yan butun. Simeyɔn fanan tɛ yan butun. Sisen ai ye a fɛ ka Beniyaminu fanan mira ka wa wo ri. Nin tɔrɔya bɛɛ ye nde le kan.»

³⁷ Ruben ka a fɔ a fa ye ko: «I ye Beniyaminu karifa nde la. N di a lasɛ i ma. Ni n ma na Beniyaminu ri, i ye n denceɛ fila bɛɛ faa Beniyaminu nɔ rɔ.»

³⁸ Yakuba ka a fɔ ko: «ɛɛn de! N denceɛ tɛ wala ai kɔfɛ! A kɔrɔcɛ Yusufu ra sa ka wo kelen pe to. Sisen n da kɔrɔ. Ni ko ka ale fanan sɔrɔn taama rɔ, n di faa jusumakasa bolo.»

43

Yusufu kɔrɔcɛilu wara Misiran ikɔ

¹ Nba, kɔnkɔ juuyara jamana kɔndɔ.

² Yakuba denceɛilu nara suman mɛn di ka bɔ Misiran, wo bantɔla le tɛrɛ. Wo rɔ, Yakuba ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye wa suman do san an ye Misiran.»

³ A denceɛ Yahuda ka a jabi: «Cɛɛ wo ka a fɔ an ye le ka a magbɛleya kɔsɛbɛ ko an tɛ a yen butun fo an dɔɔcɛ wa kɛ an kɔfɛ.»

⁴ Ni i sɔnda an dɔɔcɛ Beniyaminu ye wa an kɔfɛ, an di wa ka suman san i ye.

⁵ Ni i kɔnin ma sɔn, an tɛ wa ye, baa cɛɛ wo ka a fɔ an ye ko an tɛ a yen butun fo an dɔɔcɛ wa kɛ an kɔfɛ.»

⁶ Isirayɛli ka a fɔ ko: «Ai ra kojuu kɛ n na de! Nfenna ai ka a fɔ cɛɛ wo ye ko ai dɔɔcɛ ye ai kɔma?»

⁷ A denceɛilu ka a jabi: «Cɛɛ wo ka jɛninkali siyaman kɛ an kun, ka an maɲininka an na ko ma, a ni an na denbaya la ko ma. A ka a fɔ ko: «Ai fa kɛndɛ wa? Ai dɔɔcɛ ye ye?» An ka a jabi ten tuun. An ma wo lɔn ko a ri a fɔ an ye ko an ye wa an dɔɔcɛ ri.»

⁸ Yahuda ka a fɔ a fa Isirayɛli ye ko: «N fa, i ye n dɔɔcɛ karifa n na, sa an di wa i kɔrɔ. Wo wa kɛ, kɔnkɔ tɛ ile ni ande a ni an denilu faa yan.»

⁹ Nde jɛrɛ ri n lɔ den kunko la. Ni ko ka a sɔrɔn, i ye nde maɲininka. Ni n ma na a ri i ma, ka a lalɔ i jɔkɔrɔ, wo jalakili tɛ bɔ n kan habadan.

¹⁰ Ni an kɔnin tun ma lanɔɔ yan, sa an da wa ka na sɲa fila.»

¹¹ Ii fa Isirayɛli ka a fɔ ko: «Nba, diyagboya le. Wo rɔ, ai ye an na jamana fen juma doilu bila ai la bɔrɔilu kɔndɔ ka jamana kuntii wo sanba. Ai ye tulu do ta, a ni li ni wusulan ni

latikɔlɔn ni jiriden doilu, pisitasi ni amande kɔnin.

¹² Ai wara wodi mɛn di fɔlɔ, ai ye wo jɔɔn fila ta, baa wodi mɛn bilani tɛrɛ ai la bɔrɔilu kɔndɔ, fo ai ye ai kɔsɛ wo ri. Ai ri a sɔrɔn, ii jɛninanin de.

¹³ Nba, ai ye ai dɔɔcɛ ta ka wa cɛɛ wo tɛrɛn ye sisen.

¹⁴ Alla Sebɛtɛii ye ai la hina don a rɔ, kosa a ri Beniyaminu ni Simeyɔn nase ai ma, kɔni ni n bɔnɔra n deni la, n di bɔnɔ wo rɔ kɔsɛbɛ.»

¹⁵ Wo rɔ, ii ka Beniyaminu ta, a ni sanba fenilu, a ni wodi wo jɔɔn fila, ka sila mira ka wa Misiran. Ii se mɛn kɛni ye, ii wara Yusufu tɔrɔfɛ, ka ii lɔ a jɔkɔrɔ.

¹⁶ Yusufu ka Beniyaminu yen ii fɛ tuma mɛn na, a ka a fɔ a la bon kunnasiila ye ko: «Wa mɔɔ jɛnilu ri n na bon na, ka kolofen do faa ka a tibi. Ii kɛtɔ telerɔ dɔɔnnin kɛla nde le fɛ bi.»

¹⁷ Cɛɛ wo ka ii malɔ Yusufu la bon na ikomin Yusufu ka a fɔ a ye jɔa mɛn ma.

¹⁸ Ii watɔla Yusufu la bon na, wo ka ii masilan. Ii ka a fɔ ko: «An da lana yan wodi ko le rɔ, wodi mɛn bilara an na bɔrɔilu kɔndɔ an na ko fɔlɔ rɔ. Ii kɛtɔ bela an kan de, ka an na faliilu ta, ka an mira ka an kɛ jɔnilu ri.»

¹⁹ Wo rɔ, ii ka i madon Yusufu la bon kunnasiila la bonda la ka kuma a ye.

²⁰ Ii ka a fɔ ko: «An fa, hake to an ye. Waati taminni, an nara suman san diya yan.»

²¹ An bɔ mɛn kɛni yan, an ka an lɔ an sii diya. An ka an na bɔrɔilu da laka ka wodi bilani yen bɔrɔilu kɔndɔ. An na wodi bɛɛ le tɛrɛ, an ka mɛn san suman na. Wodi wo nani an bolo ka a lasɛ ai ma.

²² Suman sankɔ fanan nani an bolo, kɔni mɛn ka wodi do wo bila an na bɔrɔilu rɔ wo lon, an ma wo lɔn.»

²³ Bon kunnasiila ka ii jabi: «Ai kana hamin wo la. Ai kana silan. Ai Maari Alla a ni ai fa Maari Alla, wo le ka wodi wo bila bɔrɔilu kɔndɔ ai ye. Ni wo tɛ, ai ka suman sankɔ mɛn bɔ, n ka wo sɔrɔn.»

Wo rɔ, cɛɛ wo wara Simeyɔn ta ka na a di ii ma,

²⁴ ka ii bεε ladon Yusufu la bon na. A ka ji di ii ma ko ii ye ii sen mako. A ka dōnnin di ii la faliilu fanan ma.

²⁵ Ii nara sanba fen mēnilu ri, ii ka woilu labo ka Yusufu makono, baa a fōra ii ye ko a ri na telerō dōnnin diya ii fε ye.

²⁶ Yusufu sera a wara tuma mēn na, ii nara a la sanbailu di a ma bon na ka ii majii a koro.

²⁷ Yusufu ka ii fo ko: «Tana tε ai la? Wo lon, ai ka ai fa la ko fo n ye ko a ra koroya. Ale don? A kende folo?»

²⁸ Ii ka Yusufu jabi: «Tana si tε an fa la, i la jonce konin. A kende.» Ii ka ii kun majii Yusufu koro.

²⁹ Yusufu ka a panakalan ka a dooce Beniyaminu yen, a jere na la den. A ka a fo ko: «Ai ka ai dooce mēn na ko fo, wo le ye jin di wa?» Ii ka a fo ko: «Don, ale le.» Yusufu ka a fo a ye ko: «N den, Allama numaya kera i ye.»

³⁰ Beniyaminu hina donda Yusufu la kosebe. Wo ro, a kasitola le tere. A ka bo ii torofe i koro ka wa a jere la bon kondo ka kasi.

³¹ A ka ban kasila tuma mēn na, a ka a na lako, ka wa ii teren ye. A ka a jere mira ka a fo a la mooilu ye ko ii ye na balo di ii ma.

³² Ii ka Yusufu la balo bo a la a dan na, ka a badenmailu ta bo a dan na. Misiranka mēnilu tere ye, ii ka woilu fanan ta bo a dan na, baa Misirankailu ti son ka dōnnin ke Heburuilu fe. Ii tana le wo ri.

³³ Yusufu ka a badenmailu lasii a jakoro, ka ii tuun i joon na ka ben ii si kasabiya ma, ka a damira koromamoo ma ka wa se doomamoo ma. Ii ka ii siina wo yen tuma mēn na, ii ka i joon dagbe ka kabannakoya.

³⁴ Balo mēn tere ye Yusufu koro, a la mooilu ka a badenmailu bεε so wo le ro. Beniyaminu ka mēn saron, wo kera a korocailu ta joon loolu le ri. Ii ka dōnnin ke ka ii min, ka sewa Yusufu la kosebe.

44

Yusufu ka a korocailu korabo

¹ Nba Yusufu ka a fo a la bon kunnasiila ye ko: «Ii la borailu lafa suman na. Ii la faliilu di se donin mēn koro, i

ye wo jate di ii ma. I wa borailu lafa, i ye ii kelen kelenna bεε la wodi la suman kan ii la borailu kondo.

² I ye n na wodigbe minninfen bila doomamoo la borō kondo a la wodi kan.» Bon kunnasiila ka wo bεε ke ikomin Yusufu ka a fo a ye na mēn ma.

³ Wo duusagbeni jona Yusufu ka sila di ii ma. Ii ka ii la doninilu la ii la faliilu ko kan, ka wa.

⁴ Ka a teren ii ma janfa so la folo, Yusufu ka a fo a la bon kunnasiila ye ko: «Wa ii ko! I wa se ii ma tuma mēn na, i ye a fo ii ye ko: «Nfenna ai ka koruma sara kojuu la?»

⁵ Nfenna ai ka n tii la minninfen sonya? A ye a minna wo le la, a ye najinin kela wo le la. Ai ra kojuu ba le ke jin di del!»

⁶ Bon kunnasiila wara se ii ma tuma mēn na, a kumara ii ye ikomin Yusufu ka a fo a ye na mēn ma.

⁷ Ii ka a jabi: «An tii, nfenna i ye an jalakila ten? An tε ko su wo kela fewu!

⁸ I jere ka a lon ko an nani wodi ri an na borailu kondo wo lon, ka bo Kanaan jamana ro ka na wodi wo di i ma. A ye di? An di wodigbe wala sanin sonya i tii la bon na wo ro wa?»

⁹ An tii, ni i ka minninfen yen an si kunma, wo tii ri faa. Ka a la wo kan fanan, an tōilu ri ke i la jonilu ri.»

¹⁰ Bon kunnasiila ka a fo ko: «Ale le wo ri, n da dije wo ma, koni minninfen wa yen moo mēn kunma, wo ri ke n na jon di. Ai tōilu tε jalakili.»

¹¹ Wo yoro wo ro, ii ka ii la borailu lajii duu ma ka ii da laka.

¹² Bon kunnasiila ka borailu ragbe. A ka a damira koromamoo ta ma, ka wa se doomamooilu ta ma. A ka minninfen yen Beniyaminu la borō kondo.

¹³ Wo le ro, ii ka ii la durukiilu rafara ii kan na jusukasi bolo ma. Ii ka ii la borailu la faliilu ko kan, ka ii kose so kondo.

¹⁴ Yahuda ni a badenmailu sera Yusufu wara ka a teren a ye ye folo. Ii ka ii la duu ma a koro.

¹⁵ Yusufu ka a fo ii ye ko: «Ai na nfen ko kela jin ten? Ai ma a lon ko nde joon di najinin ke ka koilu lon wa?»

¹⁶ Yahuda ka a fo ko: «N tii, an ti se foyi folo. Kuma tε an bolo butun.

An ti se an bɔla ko jin dɔ. Alla jɛɛ le ra an sɔnjuu labɔ gbɛ rɔ. An bɛɛ ye i la jɔnilu le ri sisen, minninfen yenni mɛn kunma, a ni an tɔilu bɛɛ.»

¹⁷ Yusufu ka a jabi kɔnin ko: «Ka ii bɛɛ jalaki ten, n tɛ ko su wo kɛla fewu! Minninfen yenni mɛn kunma, wo le kɛtɔ n na jɔn di. Ai tɔilu ye wa hɛɛ rɔ ai fa wara.»

Yahuda ka Yusufu madiya Beniyaminu la ko rɔ

¹⁸ Yahuda ka a madon Yusufu la, ka a fɔ a yɛ ko: «N tii, i jaandi, i ye dijɛ n ye kuma i yɛ. N ka a lɔn ko i ni Misiran mansa bɛɛ ka kan. I kana mɔnɛ n ma.

¹⁹ N tii, an na ko fɔlɔ yan, i ka an maɲininka an fa ni an badenmailu ma.

²⁰ An ka i jabi an fa ye ye, ko a ra kɔrɔya kɔsɛbɛ. Ko an dɔɔcɛ dɔɔmani fanan ye ye, an fa kɔrɔyanin ka mɛn sɔrɔn. Doomamɔɔ wo kɔrɔcɛ ra faa, ka a kelen pe to. Dogbɛɛ tɛ ye butun, a ni mɛn ye na kelen na. A la ko duman an fa yɛ kɔsɛbɛ.

²¹ I ka a fɔ an yɛ ko an ye na a ri yan, kosa i ja ri la a kan.

²² An ka a fɔ i yɛ wo lon ko den ti se bɔ la an fa tɔrɔfɛ. Ni a bɔra a tɔrɔfɛ an fa ri faa,

²³ kɔni, an tii, i ka an jabi ni an dɔɔcɛ ma na an kɔfɛ yan, ko an tɛ i yen butun.

²⁴ «Wo rɔ, an ka an kɔsɛ an fa wara tuma mɛn na, an ka i la kuma lase a ma.

²⁵ Lon do rɔ, an fa ka a fɔ ko an ye na suman do san ikɔ.

²⁶ An ka a jabi an ti se nala suman san diya fɔ an dɔɔcɛ wa na an kɔfɛ, baa cɛɛ wo ka a fɔ ko an tɛ a yen butun fɔ an dɔɔcɛ wa kɛ an kɔfɛ.

²⁷ An fa ka a fɔ an yɛ ko an ka a lɔn ko a muso Raseli ka dencɛ fila-pe le sɔrɔn a yɛ.

²⁸ Ko kelen da tunun a ma. Ko a miri rɔ, ko wara juu le ka a mira ka a rafarafara. Ko kebi wo lon, a ma a yen butun.

²⁹ Ko ni an wara do jin fanan di don? Ni ko ka a sɔrɔn taama rɔ, ko a kɔrɔyani ri faa niilafin dɔ. An fa kan ten.

³⁰ «Nba, ni n ka n kɔsɛ i la jɔncɛ, n fa, ma sisen ka den to n kɔ yan, wo tɛ bɛn. Den wo le ye n fa la ko bɛɛ ri.

³¹ N fa wa a yen tuma mɛn na ko den wo ma a kɔsɛ an fɛ, a ri faa. An fa kɔrɔyani ri faa jusumakasa rɔ, wo le rɔ an di kɛ wo sababu ri.

³² Ka a la wo kan, n ka n lɔ den na kunko la. N ka a fɔ n fa yɛ ko ni n ma kɔsɛ den di a ma, n fa hake ri to nde kan kadawu.

³³ I jaandi, i ye n kɛ i la jɔn di den nɔ rɔ, kosa den di a kɔsɛ a kɔrɔcɛilu kɔfɛ.

³⁴ N ye n kɔsɛla n fa ma di, ni den tɛ n bolo? N tɛ i se n fa jusumakasani yenna fewu.»

45

Yusufu ka a jɛɛ yiraka a badenmailu la

¹ Nba, Yahuda banni kumala, Yusufu ma se a jɛɛ mirala a la jɔnilu jana. A ka ii jamari ko ii bɛɛ ye bɔ. Mɔɔ gbɛɛ si tun tɛ ye tumana mɛn na, fɔ Yusufu ni a badenmailu, Yusufu ka a jɛɛ yiraka ii la.

² A kasira kɔsɛbɛ, fɔ Misirankailu ka a kasi kan mɛn kɔkan. Wo ko fɔra mɔɔilu jana Misiran mansa wara.

³ Yusufu ka a fɔ a badenmailu yɛ ko: «Yusufu le nde ri! N fa kɛndɛ wa?» Yusufu badenmailu ma se a jabila, baa ii silanni tɛɛ kojuuya.

⁴ Yusufu ka a fɔ ko: «Ai ye i madon n na.» Ii ka i madon a la tuma mɛn na, a ka a fɔ ko: «Ai badenma Yusufu le nde ri, ai ka mɛn san Isumayila bɔnsɔn julailu ma mɛn ye taala Misiran.

⁵ Ai jusu kana a lafin. Ai kana mɔnɛ ai jɛɛ ma n san ko rɔ. Alla le ka n nana ai jɛɛ yan sa n di kɛ sababu ri ka mɔɔilu kisi kɔnkɔ ma.

⁶ Kɔnkɔ san fila le jamana kɔndɔ jin. A ra to san loolu le ma, senekelailu ti nala foyi sɔrɔnna sɛnɛ rɔ.

⁷ Alla le ka n lɔ ai jɛɛ yan ka an to yan an fa bɔnsɔnilu kisibaya kanma, sa ai bɔnsɔn kana tunun dunuya ma.

⁸ Aile ma n nana yan de. Alla le ka n nana yan ka n kɛ Misiran mansa lalila ri, ka n nasii mansa la bon kun na, ka n nasii Misiran jamana bɛɛ kun na.

⁹ Ai ye ai kaliya ka i kɔsɛ n fa ma. Ai ye a fɔ a ye ko a dence Yusufu ka a fɔ ko Alla ra a lasii Misiran jamana bɛɛ kun na. Ko a ye a kaliya ka na n tɛrɛn yan.

¹⁰ Ko a ri a sii Kosɛni jamana rɔ, ka to n tɔrɔfɛ yan. Ko a ye na, a ni a la denilu ni a la mamarenilu ni a la kolofenilu ni a bolofen bɛɛ.

¹¹ Ko n di ii balo, baa kɔnkɔ ri san loolu kɛ fɔlɔ. Sa a ni a la mɔɔ bɛɛ kana bolokolonya kojuuya.»

¹² Yusufu ka a fɔ ko: «Nba, ai jayen n na sisen. N dɔɔcɛ Bɛniyaminu fanan jayen n na. Ai ra a yen ko Yusufu jɛrɛ le kumala ai ye.

¹³ Mɔɔilu ye n bonyala ja mɛn ma Misiran yan, ai ye wo fɔ n fa ye. Ai ra fen fen yen ai ja la yan, ai ye wa wo bɛɛ fɔ a ye, ka ban ka na a ri jona.»

¹⁴ Nba, Yusufu ka a ton a dɔɔcɛ Bɛniyaminu kan ka kasi. Bɛniyaminu fanan ka a ton a kan ka kasi.

¹⁵ Yusufu kasimantɔ ka a ton a kɔrɔcɛ kelen kelenna bɛɛ kan ka ii sunbu. Wo le ka a kɛ, a kɔrɔcɛilu ka kuma damira a fɛ.

Misiran mansa ka a fɔ ko Yakuba ye na Misiran

¹⁶ Nba, Yusufu badenmailu na ko fɔra Ferawuna wara tuma mɛn na, wo diyara mansa ni a la jɛmɔɔ bɛɛ ye.

¹⁷ Mansa ka Yusufu kili ka a fɔ a ye ko: «A fɔ i badenmailu ye ko ii ye ii doninilu la ii la faliilu kɔ kan ka ii kɔsɛ Kanaan jamana rɔ.

¹⁸ Ii wa se ye, ii ye ii fa ni ii la mɔɔ bɛɛ ta ka na ii ri n ma. N di duu juma di ii ma, mɛn ka ji duu bɛɛ ri Misiran. Ii ri an na jamana balo juma dɔɔn.

¹⁹ I ye a fɔ i badenmailu ye fanan ko ii wa kɛ wala, ii ye wontoro doilu ta Misiran yan. Ii wa se ii fa wara, ii ri ii musoilu ni ii denilu ni ii fa lasii wontoro woilu kɔndɔ ka na woilu ri yan.

²⁰ Ni ii bolofen doilu tora ii kɔ ye, ii kana hamin woilu la, baa Misiran fen jumajumailu le ditɔ ii ma yan.»

²¹ Nba, Misiran mansa ka mɛn fɔ Isirayɛli denilu ye, ii ka wo kɛ. Yusufu ka wontoroilu di ii ma, ka bɛn mansa la kuma ma. A ka sila fanda suman fanan di ii ma.

²² A ka faanin kura di ii kelen kelenna bɛɛ ma, kɔni a ka wodigbɛ kemɛ sawa ni faanin kura loolu di Bɛniyaminu ma.

²³ A ka a fa sanba falicɛ tan ni falimuso tan na. A ka falicɛ woilu donin Misiran fen jumailu la, ka falimusoilu donin sumankisɛ ni buru ni dɔɔnninfen gbɛrɛilu la, mɛnilu ri a fa balo taama rɔ.

²⁴ A ka sila di a badenmailu ma wo rɔ ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana silan de!»

²⁵ Ii bɔra Misiran ka wa ii fa Yakuba tɛrɛn Kanaan jamana rɔ.

²⁶ Ii seni ye, ii ka a fɔ a ye ko: «Yusufu kɛndɛ le! Ale le jɛrɛ siini Misiran jamana bɛɛ kun na sisen.» Kuma wo bararɔ Yakuba rɔ fɔ ka a dan natamin. A ma la a la fewu.

²⁷ A dencɛilu ka Yusufu la kuma bɛɛ lase a ma tuma mɛn na, Yakuba ka wo bɛɛ mɛn ka wontoroilu yen fanan, Yusufu ka mɛnilu lana a ta kanma. Wo le rɔ, a sɛwara ka a jaalen.

²⁸ A ka a fɔ ko: «N dence Yusufu kɛndɛ fɔlɔ! Nde tɛ foyi jininna butun ka tamin wo kan. N di wa n ja la a kan sisen sani n ye sa.»

46

Yakuba watɔla Misiran

¹ Wo rɔ, Isirayɛli ka a bolofen bɛɛ ta ka sila mira ka wa Misiran. A sera Bɛri-Seba, a ka saraka bɔ ka a di a fa Isiyaka Maari Alla ma.

² Su wo rɔ, Alla ka Isirayɛli kili ko: «Yakuba, Yakuba!» A ka jabi: «Naa-mun.»

³ Alla ka a fɔ ko: «N ye i fa Maari Alla le ri. I kana silan Misiran taa ko rɔ, baa n di i bɔnsɔn siyaya ye kɔsɛbɛ kɔsɛbɛ.

⁴ N jɛrɛ di wa i kɔfɛ Misiran. N jɛrɛ le ketɔ i bɔnsɔn nanala yan fanan. I sa tuma wa se, Yusufu jɛrɛ ri i jakise latunun.»

⁵ Wo rɔ, Yakuba wulira ka bɔ Bɛri-Seba. A dencɛilu ka a ladon wontoro kɔndɔ, Misiran mansa ka mɛn nana a ta kanma. Ii ka ii denilu ni ii musoilu fanan nadon wontoroilu kɔndɔ.

⁶ Ii ka ii la kolofenilu fanan ta, a ni ii bolofenilu bɛɛ, ii ka mɛnilu sɔrɔn Kanaan jamana rɔ. Yakuba ni a la denbaya bɛɛ wara Misiran wo ja le ma.

⁷ A denceilu bεε wara a kɔfε, a ni a denmusoilu, a ni a mamarenilu, a la denbaya bεε kɔnin. Woilu bεε wara Misiran Yakuba kɔfε.

⁸ Nba Isirayelika menilu wara Misiran, Yakuba ni a la denceilu kɔnin, wo tɔɔilu le jin di.

Yakuba dence fɔlɔ tɔɔ le ko Ruben.

⁹ Ruben denceilu le ten: Hanaki, Palu, Hεsirɔn a ni Karimi.

¹⁰ Simeyɔn, wo denceilu le ten: Jemuweli, Jamin, Owadi, Jakin, Sohari, Sawuli. Sawuli na tεre Kanaanaka do le ri.

¹¹ Lebi, wo denceilu le Kerisɔn ni Kohati ni Merari ri.

¹² Yahuda, wo denceilu le ten: Eri, Onan, Sela, Pεresi a ni Serahi, kɔni Eri ni Onan sara Kanaan jamana rɔ. Pεresi denceilu le Hεsirɔn ni Hamuli ri.

¹³ Isakari, wo denceilu le ten: Tola, Puwa, Yɔbu a ni Simirɔn.

¹⁴ Sabulɔn, wo denceilu le Seredi ni Elɔn ni Jalɔli ri.

¹⁵ Leya ka dence menilu sɔrɔn Yakuba yε Padani Aramu, woilu le woilu ri. A ka denmuso do fanan sɔrɔn a yε ye, mɛn tɔɔ ko Dina. Yakuba bɔnsɔn menilu bɔni Leya rɔ, wo bεε ladennin kεra mɔɔ bisawa ni mɔɔ sawa le ri.

¹⁶ Kadi, wo denceilu le ten: Sefɔn, Haki, Suni, Esibon, Eriya, Arɔdi, a ni Arelɔ.

¹⁷ Aseri, wo denceilu le ten: Imina, Isiba, Isibi a ni Beriya. Aseri denmuso tɔɔ ko Sera. Beriya denceilu le Hebera ni Malikiyeli ri.

¹⁸ Silipa wo tεre jɔnmuso le ri, Laban ka mɛn di a denmuso Leya ma. Yakuba bɔnsɔn menilu bɔni Silipa rɔ, wo bεε ladennin kεra mɔɔ tan ni wɔɔrɔ le ri.

¹⁹ Yakuba muso Raseli denceilu le Yusufu ni Beniyaminu ri.

²⁰ Asanati ka dence fila sɔrɔn Yusufu yε Misiran. Do tɔɔ ko Manase. Do tɔɔ ko Efirayimu. Asanati tεre Potifera denmuso le ri, mɛn tεre ye Jni so mɔɔilu la joo sarakalasela ri.

²¹ Beniyaminu denceilu le ten: Bela, Bekeri, Asibeli, Kera, Naman, Ehi, Rɔsi, Mupimi, Hupimi a ni Aridi.

²² Raseli ka dence menilu sɔrɔn Yakuba yε, woilu le woilu ri. Yakuba bɔnsɔn menilu bɔni Raseli rɔ, wo bεε ladennin kεra mɔɔ tan ni naanin le ri.

²³ Daan, wo dence le Husimu ri.

²⁴ Nafitali, wo denceilu le ten: Jaseli, Kuni, Jeseri, a ni Silemu.

²⁵ Bilaha ka dence menilu sɔrɔn Yakuba yε woilu le woilu ri. Bilaha wo tεre jɔnmuso le ri, Laban ka mɛn di a denmuso Raseli ma. Yakuba dence menilu bɔni Bilaha rɔ, wo bεε ladennin kεra mɔɔ wɔrɔnwula le ri.

²⁶ Mɔɔ menilu wara Misiran Yakuba kɔfε, menilu bɔni ale rɔ kɔnin, woilu bεε ladennin tεre mɔɔ biwɔɔrɔ ni mɔɔ wɔɔrɔ le ri. A biranmusoilu ma jate.

²⁷ Yusufu ka dence fila sɔrɔn Misiran. Nba, Yakuba la mɔɔ menilu nara Misiran, wo bεε ladennin kεra mɔɔ biwɔrɔnwula le ri.

Yakuba sera Misiran

²⁸ Nba, Yakuba ka Yahuda lawa a jε Misiran, ka wa a fɔ Yusufu yε ko ii ye i jɔɔn bɛn Koseni jamana rɔ. Yakuba ni a la mɔɔilu sera Koseni tuma mɛn na,

²⁹ Yusufu donda a la sowontoro kɔndɔ ka wa a fa kunbɛn Koseni. A ka a fa yen tuma mɛn na, a ka a fa labɛn ka a kε a kɔnkɔndɔ ka kasi. A mɛnda kasila kosεbε.

³⁰ Yakuba ka a fɔ Yusufu yε ko: «Hali ni n sara bi, wo tε baasi ri, baa n da i yen, ka a lɔn ko i kɛndε le.»

³¹ Yusufu ka a fɔ a badenmailu ni a fa la tɔilu yε ko: «N di wa a fɔ mansa yε ko n badenmailu ni n fa la mɔɔilu bεε ra bɔ Kanaan jamana rɔ ka na n ma.

³² N di a fɔ a yε ko ai bεε ye kolofen kɔnɔmadenilu le ri, ko ai la baara le kolofen namara ri. N di a fɔ a yε ko ai ra na ai la kolofen bεε ri, a ni ai bolofenilu bεε.

³³ Wo rɔ, ni mansa ka ai kili ka ai la baara maɔnininka,

³⁴ Ai ye a jabi: «An tii, an ye kolofen namarala le ri kɛbi an na denniya tumanana. An benbailu bεε ka wo baara le kε.» Ni ai ka a jabi wo ja mɛn ma, a ri sɔn ai ye ai sii Koseni jamana rɔ, baa kolofen kɔnɔmadenilu ma di Misirankailu yε muumε.»

47

Yusufu ka a la mɔɔilu yiraka Misiran mansa la

¹ Wo rɔ, Yusufu wara a fɔ Misiran mansa yɛ ko: «N fa ni n badenmailu ra na ka bɔ Kanaan jamana rɔ. Ii nani ii la kolofenilu ri, a ni ii bolofen bɛɛ. Ii ye Kosɛni sisen.»

² Yusufu ka a badenma loolu yiraka mansa la, a ka mɛnilu lana wo kanma mansa wara.

³ Mansa ka woilu maɲininka ko: «Ai la baara ye nfen di?» Ii ka mansa jabi: «An tii, an ye kolofen kɔnɔmadenilu le ri, ikomin an benbailu tɛɛ ye ɲa mɛn ma.»

⁴ An nani sii diya ɲininna i wara yan, ka a masɔɔn kɔnkɔ ra gbɛɛya an kan Kanaan jamana rɔ. Kolofenilu la dɔɔnnin tɛ ye butun. Wo rɔ, an tii, an ye i madiyala, i jaandi, i ye diɲɛ an ye an sii Kosɛni jamana rɔ.»

⁵ Mansa ka a fɔ Yusufu yɛ ko: «I fa ni i badenmailu ra na i ma.»

⁶ An na jamana Misiran ye i ta le ri. Wa i fa ni i badenmailu lasii yɔɔ ɲumaɲuma rɔ, yɔɔ mɛn ka ɲi a tɔ bɛɛ ri. Ii ye ii sii Kosɛni. Ni i ka doilu sɔɔn ii rɔ, mɛnilu kusan kolofen marala kɔɛbɛ, i ye n na kolofen fanan don woilu bolo.»

⁷ Yusufu ka a fa Yakuba lana ka a yiraka mansa la. Yakuba duwara mansa yɛ.

⁸ Mansa ka Yakuba maɲininka ko: «N fa, i sɔɔn da san yɛli bɔ?»

⁹ Yakuba ka a fɔ ko: «N da san kɛmɛ ni san bisawa sɔɔn n na dunɲaratɛɛ bɛɛ rɔ, wo bɛɛ rɔ, n si ma siya a ni n da tɔɔya siyaman sɔɔn. N si ma siyaya ikomin n failu ka si sɔɔn ii la dunɲaratɛɛ rɔ ɲa mɛn ma.»

¹⁰ Yakuba duwara mansa yɛ ikɔ ka wa.

¹¹ Yusufu ka duu di a fa ni a badenmailu ma ka ii lasii Misiran jamana rɔ ikomin mansa ka a fɔ a yɛ ɲa mɛn ma. Duu wo tɛɛ ye Ramɛsisi le. Yɔɔ wo ka ɲi jamana yɔɔ tɔ bɛɛ ri.

¹² Yusufu ka a fa ni a badenmailu ni a fa la mɔɔ balo, bɛɛ ni a la denbaya.

Kɔnkɔ juuyara

¹³ Nba, kɔnkɔ juuyara kɔɛbɛ, ka a masɔɔn suman tun tɛ sɔɔnna fan si. Mɔɔilu fanka tɛɛ ye dɛsɛla kɔnkɔ bolola Misiran jamana ni Kanaan jamana rɔ.

¹⁴ Misirankailu ni Kanaankailu ka ii la wodi bɛɛ san Yusufu ma suman na. Yusufu ka wodi wo mira Misiran mansa yɛ ka wa a di a la bon na.

¹⁵ Wodi banda Misirankailu ni Kanaankailu bolo la tuma mɛn na, Misiranka bɛɛ nara Yusufu tɛɛn ka a fɔ a yɛ ko: «Suman di an ma. I kana sɔn an ye faa i ɲana ten. An na wodi bɛɛ ra ban fewu.»

¹⁶ Yusufu ka ii jabi: «Ni ai la wodi banda, ai ye na ai la kolofenilu ri, ka wa woilu falɔn suman na.»

¹⁷ Wo rɔ, ii nara ii la kolofenilu ri Yusufu ma. Soilu ni saailu ni bailu ni nisiilu ni faliilu, ii nara wo bɛɛ ri. Yusufu ka kolofen wo bɛɛ falɔn suman na, ka mɔɔilu balo san kelen wo kɔɔ.

¹⁸ San wo taminni, ii nara Yusufu tɛɛn ikɔ, ka a fɔ a yɛ ko: «An fa, i ka a lɔn ko an na wodi ra ban. An na kolofen bɛɛ ra kɛ i ta ri fanan. Foyi ma to an bolo fo an jɛɛ ni an na duu.»

¹⁹ I jaandi, i kana sɔn an ye faa i ɲana ten, sa an na duu rakolon kana to. I ye an ni an na duu san suman na. An di kɛ mansa la ɲonilu ri. An na duu ri kɛ a ta ri. I ye suman di an ma, sa an di balo. I ye si di an ma, sa an na sɛnɛilu lakolon kana to.»

²⁰ Wo rɔ, Yusufu ka Misiran duu bɛɛ san mansa yɛ. Misirankailu bɛɛ ka ii la sɛnɛilu san, ka a masɔɔn kɔnkɔ ra juuya fɔɔ ka a dan natamin. Jamana duu bɛɛ kɛra mansa ta ri ɲa wo le ma.

²¹ Ka bɔ jamana kun do la, ka wa bila a kun do la, Yusufu ka jamana mɔɔilu kɛ ɲonilu ri.

²² A ka duu bɛɛ san, fɔɔ duu mɛn tɛɛ ye mɔɔilu la joo sɔlailu bolo, baa mansa tɛɛ ye mɔɔilu la joo sɔlailu sɔla suman na tuma bɛɛ. Suman wo kɛra woilu balo ri. Wo le kɔɔn woilu ma ii la duu san.

²³ Yusufu ka a fɔ mɔɔilu yɛ ko: «N da ai ni ai la duu san mansa yɛ bi. Nba, ai ye si ɲin ta ka wa a foyi ai la sɛnɛilu rɔ,

24 kɔni ai wa suman mɛn ka, ai ye wo tala loolu ri, ka tala kelen di mansa ma. A tɔ naanin, ai ta le wo ri. Ai ye do kɛ si ri, ka do kɛ balo ri, sa ai ri ai jɛrɛ ni ai denilu ni ai wara mɔɔilu bɛɛ balo.»

25 Ii ka Yusufu jabi: «An fa, i ra koɲuma kɛ an ye ka an kisi kɔnkɔ ma. An di kɛ mansa la jɔnilu ri.»

26 Yusufu ka sariya sii Misiran jamana rɔ ko mɔɔilu wa suman mɛn ka, wo ye tala loolu ri, ka tala kelen di mansa ma. Sariya wo siini ye fɔlɔ haan bi. Mɔɔilu la joo sarakalaselailu la duu le dɔrɔn ma kɛ mansa ta ri.

27 Nba, Isirayɛli la mɔɔilu ka ii sii Kosɛni jamana rɔ Misiran. Ii ka nanfulu sɔrɔn ye ka jiri kɔsɛɛ.

28 Yakuba si bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛ ni san binaanin ni san wɔrɔnwula le ri. A ka san tan ni wɔrɔnwula kɛ Misiran jamana rɔ.

29 A sa waati sudunyanin tuma mɛn na, a ka a dencɛ Yusufu kili ka a fɔ a ye ko: «Ni n duman i ye, i ye i bolo la n woro kɔrɔ ka lahidi ta n ye ko i ka kan ka ɲumaya mɛn kɛ n ye, i ri wo kɛ ka kankelentiya kɛ n ye n na saya kɔ rɔ, ko i tɛ n su don Misiran jamana rɔ yan fewu.»

30 N ye a fɛ i ye n su don n benbailu su don diya. I ye n su ta ka bɔ Misiran ka wa a don diya wo rɔ.» Yusufu ka a fɔ ko: «N di a kɛ ikomin i ka a fɔ ɲa mɛn ma.»

31 Yakuba ka a fɔ ko: «I kali n ye.» Yusufu ka a kali a ye. Wo rɔ, Yakuba ka i birin a la lafen kun na ka Alla bato.

48

Yakuba duwara Yusufu dencɛilu ye

1 Waati wo taminni a fɔla Yusufu ye ko a fa ma kɛndɛ. Wo rɔ, a ka a dencɛ fila ta, Manase ni Efirayimu kɔnin, ka wa a fa tuwa.

2 A fɔra Yakuba ye tuma mɛn na ko a dencɛ Yusufu ra na, a ka a raja ka i wuli, ka i sii a la lafen kan.

3 Yakuba ka a fɔ Yusufu ye ko: «Alla Sebɛɛtii bɔra gbɛ rɔ n ye Lusi so dafɛ Kanaan jamana rɔ, ka ɲumaya kɛ ka baraka don n na kɔ rɔ.

4 A ka a fɔ n ye ko: «N di i jiri, ka i bɔnsɔn siyaya ka a kɛ jama siyaman ba ri. N di jamana ɲin di i bɔnsɔn ma i kɔma rɔ, ka a kɛ ii ta ri kadawu.»»

5 Yakuba ka a fɔ Yusufu ye ko: «I ka i dencɛ Efirayimu ni i dencɛ Manase sɔrɔn Misiran yan ka a tɛrɛn n tun ma na i tɔrɔfɛ fɔlɔ, kɔni sisen, n da woilu kɛ n denilu ri. Efirayimu ni Manase ra kɛ n ta ri sisen ikomin Rubɛn ni Simeyɔn ye n ta ri ɲa mɛn ma.

6 Ni i ka den mɛnilu sɔrɔn woilu kɔ, woilu ri kɛ i ta ri. Woilu bɔnsɔn di duu sɔrɔn Efirayimu ni Manase bɔnsɔn ta ni rɔ.

7 N bɔra Padani Aramu rɔ ka n kɔsɛ n fa wara tuma mɛn na, Rasɛli sara ka n niilafin kojuuya. A sara sila la Kanaan jamana rɔ, ka a tɛrɛn an tun da sudunya Efirata so la. N ka a su don Efirata sila la ye.» Efirata mɛn tɔɔ bi ko Bɛtilɛhemu.

8 Isirayɛli ka Yusufu dencɛilu yen tuma mɛn na, a ka a fɔ ko: «Yon de ɲinilu ri?»

9 Yusufu ka a fa jabi: «Alla ka dencɛ fila mɛn di n ma yan, woilu le ɲin di.» Yakuba ka a fɔ ko: «Ii lana n ma yan, sa n di duwawu kɛ ii ye.»

10 Isirayɛli ɲa lafinni tɛrɛ. A tun tɛ fen nasala kɔsɛɛ butun. Yusufu ka a dencɛilu madon a la tuma mɛn na, Isirayɛli ka a ton ii kan ka ii sunbu.

11 A ka a fɔ Yusufu ye ko: «N ma a lɔn fewu ko n di i yen butun, kɔni Alla ra a kɛ n da i dencɛilu fanan yen sisen.»

12 Yusufu ka a dencɛilu ta ka ii bɔ a fa sen kan, ka a majii, ka a kun majii a fa kɔrɔ.

13 A wulira ka a dencɛilu madon a fa la, ka Efirayimu lasii a fa bolomaran fɛ, ka Manase lasii a fa bolokinin fɛ.

14 Hali wo, Isirayɛli ka a bolo latamin a ɲɔɔn kɔ rɔ. A ka a bolokinin natamin ka a la Efirayimu kun dɔ, ni a ye dɔɔmamɔɔ ri. A ka a bolomaran natamin ka a la Manase kun dɔ, wo mɛn ye den fɔlɔ ri.

15 Wo rɔ, a duwara Yusufu ye ko: «N benba Iburahima ni n fa Isiyaka tɛrɛ ye taamala ka bɛn Alla mɛn kan ma, wo ye ɲumaya kɛ den ɲinilu ye.

Alla mɛn ka a lɔ n ɲɔrɔ ka a damira
n sɔrɔn waati ma haan ka se bi
ma,

wo ye ɲumaya kɛ den ɲinilu ye.

¹⁶ Alla mɛn nara n ma ikomin mɛlɛka,
ka n kisi kojuu bɛɛ ma,

Wo ye ɲumaya kɛ den ɲinilu ye.

Denilu sababu la n tɔɔ kana tunun,

A ni n benba Iburahima tɔɔ ni n fa
Isiyaka tɔɔ.

Ka ii bɔnsɔn siyaya a ɲa jɛɛ jɛɛ ma
duukolo kan,

Alla ma wo kɛra.»

¹⁷ Yusufu ka a yen tuma mɛn na ko
a fa ra a bolokinin la Efirayimu kun
dɔ, wo ma diya Yusufu ye. A ka a fa
bolo mira ka a bɔ Efirayimu kun dɔ,
ka a la a dence fɔlɔ Manase kun dɔ.

¹⁸ A ka a fɔ a fa ye ko: «N fa, i filinin
de. Den fɔlɔ le Manase ri. I bolokinin
la wo kun dɔ.»

¹⁹ A fa, kɔnin, ma sɔn wo ma. A ka a
fɔ ko: «N dence, n ye mɛn kɛla, n ka wo
lɔn jɔ. Manase bɔnsɔn fanan di siyaya
ka kɛ kabila ba ri. A ri bonya, kɔni a
dɔɔɛ ri bonya ka tamin a kan. A dɔɔɛ
bɔnsɔn di kɛ jama siyaman di.»

²⁰ A duwara ii ye wo lon. A ka a
fɔ ko: «Isirayɛlika di duwa mɔɔilu ye
ai tɔɔ le rɔ ka a fɔ ko: «Alla ma i kɛra
ikomin Efirayimu ni Manase ye ɲa
mɛn ma.»»

Wo rɔ, Yakuba ka Efirayimu bila
Manase ɲɛ.

²¹ A ka a fɔ Yusufu ye ko: «N satɔ le,
kɔni Alla ri to ai fɛ. A ri ai lasɛ ai fa
wara Kanaan jamana rɔ ikɔ.

²² N di i sɔ ka tamin i badenmailu
kan, ka Sɛkɛmu koyinkɛ ma yɔrɔ di i
ma. N ka Amɔrikailu kɛlɛ n na fan-
muru ni biɲɛkala la ka yɔrɔ ɲuma wo
mira ii la.»

49

Yakuba ka mɛn fɔ a satɔla la

¹ Yakuba ka a denceilu kili ko:
«Ai ye na ai laden n tɔrɔfɛ. N ye a fɛ ka
koilu lasɛ ai ma, menilu ketɔ ii
la sini natɔ kɔnin.

² N denceilu, ai ye na ai tolo malɔ nde
ai fa Yakuba la,

a ye fola n ma ko Isirayɛli.

³ Rubɛn, ile le n dence fɔlɔ ri.

I fɔlɔ le kɛra n na cɛya ni n na fanka
fɔlɔ ri.

Bonya ni sebaya ye i bolo ka tamin i
dɔɔɛilu kan,

⁴ kɔni i ye ikomin ji ba woyetɔ, mɛn ti
se a jɛɛ mirala.

I ti nala kɛla bonkun ri fewu, baa i ra i
la i fa la lafen kan ka si a muso
fɛ.

A ka a la n na lafen kan ka a manɔɔ.

⁵ Simeyɔn ni Lebi miriya ye ko kelen
de ri.

Ii ka ii la fanmuruilu ta ka wa
tijannin kɛ.

⁶ Ii wa kuma gbundu rɔ, n tɛ sɔn ka n
sen bila wo rɔ.

Ii wa laden kɛ, n di n ban wala,

baa ii mɔnɛra ka mɔɔilu faa.

Ii juuyara ka nisiilu sen fasailu tɛɛ.

⁷ Alla ye tɔrɔya la ii kan ii la mɔnɛ wo
kosɔn, baa ii la mɔnɛ ka juu,
a ni ii la ɲenikɛjuuya wo kosɔn, baa
ii la ɲenikɛjuuya ka ii kɛ hina-
baliilu le ri.

N di ii bɔnsɔn data la Yakuba bɔnsɔn
na jamana rɔ.

N di ii lajɛnsɛn Isirayɛlika la jamana
yɔrɔ bɛɛ rɔ.

⁸ Yahuda, i badenmailu ri ile le tando.
I ri se i juuila.

I faludenmailu ri ii majii i kɔrɔ.

⁹ Yahuda ye ikomin yara kanberen
de,

mɛn di wa sobo faa ka wo dɔɔn,

ka na i rasɔmɔn ka i la.

Yon di a lawuli?

¹⁰ Faamaya gbeleke tɛ bɔ Yahuda
bolo.

Mansaya gbeleke ri to a bɔnsɔn bolo

fo mansaya tii wa na,

dunuɲa bɛɛ ri i majii mɛn kɔrɔ.

¹¹ A ri a la fali sidi rɛsɛnju la,
ka a la faliden sidi rɛsɛnju ɲuma
ɲuma la.

A ri a la faanin ko rɛsɛnji la,

ka a la durukiba ko rɛsɛnji la, mɛn
wulenni ikomin jeli.

¹² A ɲailu ri lafin ikomin rɛsɛnji.

A ɲinilu ri lagbɛ ikomin nɔnɔ.

¹³ Sabulɔn di i sii kɔɔji da la.

Kulunbailu lɔ diya ri kɛ a wara ri.

A la duu ri wa fɔɔ Sidɔn so fan fɛ.

¹⁴ Isakari ye ikomin fali, fanka ba ye
mɛn na.

A ri a la a la donin bɔrɔilu tɛma.

15 Ni a ka a yen tuma men na
ko jamana wo ka ni,
ko yorɔ wo duman kosɛɛ,
a ri a kɔ rabɛn donin ta kanma
ka kɛ jɔn di ka diyagboya baara kɛ.
16 Daan di a sii a la mɔɔilu kun na ka
ii la kiti tɛɛ,
a ri kɛ ikomin Isirayɛli kabila tɔilu
fanan.
17 Daan ye ikomin sa, men lani sila
dafaɛ,
ikomin fɔnfɔnni, men ye sila mɛsɛnilu
la.
A ri so cin a sen ma,
ka so tii labe a kɔ kan.»
18 Yakuba ka a fɔ ko: «ɛɛ Allabatala,
n ye i makɔnɔla, i ye n kisi.»
19 A ka a fɔ ko:
«Benkaninnailu ri na be Kadi kan,
kɔni a ri ii gbɛn ka ii kɔsaran kojuuya.
20 Asɛri ri suman duman sɔrɔn;
a ri dɔɔnninfen duman di mansailu
ma.
21 Nafitali a la fɛrɛnin ikomin minan-
muso, men ye a jɛrɛ ma,
men ye den jumailu sɔrɔnna a jɛrɛ
ma.
22 Yusufu ye ikomin jiri men ye a
denna kosɛɛ,
jiri men lɔni tenke dafaɛ,
men bolo ye janyana fɔɔ ka tamin
dandan kun na.
23 Kalabijɛtiilu wulira a kanma koju-
uya.
Ii ka bijɛilu lafilii a ma ka a tɔrɔ kosɛɛ,
24 kɔni Yusufu la bijɛkala ma
yerɛyerɛ.
A boloiilu ka fanka sɔrɔn Alla Sebɛetii
bolo,
men ye Yakuba demɛnna.
Wo le ye mɔɔ latankala le ri,
men ye Isirayɛli lakandanna,
men barakani ikomin farakolo.
25 I fa Maari ye i demɛnna.
Alla Sebɛetii ye jumaya kɛla i ye.
A ri fen jumailu di i ma ka bɔ san ma.
A ri ji di i ma ka bɔ duu kɔrɔ.
A ri i denilu ni i la kolofenilu siyaya.
26 Fen jumailu ye bɔla koyinkɛ kɔrɔilu
la,
nanfuluilu ye bɔla fɔlɔ tindilu la,
kɔni Alla ka jumaya menilu kɛ i fa ye,
woilu ka bon woilu bɛɛ ri.
Alla ye wo jɔɔn kɛ Yusufu ye.

Alla ye a kɛ, jumaya woilu ye men
Yusufu fɛ,
men jɛnematɔmɔnni ka bɔ a baden-
mailu rɔ.
27 Beniyaminu fadima ikomin wara
juu.
Sɔɔma a ye sobo mirala ka do dɔɔn.
Wura la, a ri a tɔ ratalan.»
28 Nba, Isirayɛli kabila tan ni fila le
woilu ri. Ii fa duwara ii ye tuma men
na, a ka kuma woilu fɔ. A duwara ii
kelen kelenna bɛɛ ye, bɛɛ ni a la duwa.

Yakuba la saya

29 Nba, Yakuba ka a fɔ a dencɛilu
ye ko: «N satɔla le ka la n benbailu
kan. Ni n sara, ai ye wa n su don n
benbailu dafaɛ falan na, falan men ye
Hɛtika Efurɔn na sɛnɛ rɔ.
30 Falan wo ye Makipela, Mamere
telebɔ fan fɛ Kanaan jamana rɔ. N
benba Iburahima ka dinkira wo le
san Hɛtika Efurɔn ma, ka a kɛ a la su
don diya ri.
31 N benba Iburahima ni a muso n
ma Saran su don diya ye ye le. N fa
Isiyaka ni a muso n na Rebeka fanan
su don diya ye ye le. N ka Leya su don
ye le fanan.
32 Duu wo ni falan bɛɛ sanda Hɛtika
de ma.»
33 Nba, Yakuba banni kumala, a
ka a la a la lafen kan ka sa, ka la a
benbailu kan.

50

1 Yusufu ka a ton a fa su kan ka a
sunbu ka kasi.
2 Nba, Yusufu ka a fɔ a la dan-
dalilaiilu ye ko ii ye a fa fure rabɛn ka
baara kɛ kosa a kana toli, ka ban ka a
mamininminin. Ii wara Isirayɛli fure
rabɛn.
3 Ii ka tele binaanin kɛ baarala. Ii la
fure rabɛn ja le wo ri. Misirankailu
ka tele biwɔrɔnwula kɛ a saya kasila.
4 Saya kasi waati wo taminni,
Yusufu ka a fɔ Misiran mansa la
mɔɔbailu ye ko: «Ni n na ko diyara
ai ye ai ye wa kuma mansa ye. Ai ye a
fɔ a ye ko
5 n fa ka kuma do fɔ n ye a sa tu-
mana la. A ka a fɔ ko n ye n kali a ye ko
ni a sara, ko n di wa a su don Kanaan
jamana rɔ. Ko a ka su don diya men

daben a jere ye, ko n ye wa a su don dinkira wo rɔ. N fa kan de wo ri. Wo rɔ, n ye mansa madiyala, a ye sɔn n ye wa n fa su don. N wa ban, n di na.»

⁶ Ferawuna ka jabi: «Wa i fa su don ikomin i ka i kali a ye na men ma.»

⁷ Wo rɔ, Yusufu wara a fa su don diya. Misiran mansa la jemɔɔ bɛɛ wara a malɔ, a ni mansa wara mɔɔbailu ni Misiran jamana mɔɔbailu.

⁸ Yusufu wara mɔɔ bɛɛ fanan wara, a ni a kɔrɔɔɛilu ni a dɔɔɔɛ ni a fa wara mɔɔ bɛɛ. A den ni a la kolofenilu le tora ii kɔ ma Koseni.

⁹ Sowontoro laborilailu ni so laborilailu fanan wara Yusufu malɔ. A kera jama siyaman ba le ri.

¹⁰ Ii sera Atadi la suman magbasi gberɛ la Juriden Ba dala waati men na, ii bɛɛ ka san kasi ke ye, ka kule kan ba labɔ. Yusufu ka tele wɔrɔnwula ke san kasila ye.

¹¹ Ye duurenilu, Kanaanka kɔnin, woilu ka wo yen tuma men na ii ka a fɔ ko: «Misirankailu ra saya kasi ba le ke ten de!» Wo le kosɔn dinkira wo tɔɔ lara ko Abeli-Misirayimu, yɔrɔ men ye Juriden Ba dala.

¹² Nba, Yakuba satɔla ka men fɔ a denceilu ye, ii ka wo ke.

¹³ Ii wara a su ri Kanaan jamana rɔ, ka a su don falan na Makipela, Mamere telebɔ fan fe, falan a ni duu men Iburahima ka san Hetika Efurɔn ma, ka a ke a la su don diya ri.

¹⁴ Yusufu banda a fa su donna tuma men na, a ka a kɔsɛ Misiran. A badenmailu ni menilu bɛɛ wara a fe a fa su don diya, woilu bɛɛ ka ii kɔsɛ a fe.

¹⁵ Nba, Yusufu kɔrɔɔɛilu ka a yen ko ii fa Yakuba te ii fe butun. Wo rɔ, ii ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «An ka kojuu men ke Yusufu la, ni an gboyara a ye don? A te wo julɔ sara an na wa?»

¹⁶ Wo le rɔ, ii ka kela lawa Yusufu ma ko: «Sani i fa ye sa, a ka kuma do fɔ.

¹⁷ A ka a fɔ ko an ye a fɔ i ye. Ko i jaandi, i ye i kɔrɔɔɛilu la hake ni ii la juluman yafa ii ma, ii ka men ke i la. An fa kan de wo ri. Wo rɔ, an ye i madiyala, i ye yafa an ma an na

kojuuili rɔ, ande menilu ye i fa Maari la jɔnɔlu ri.» Kela wo fɔra Yusufu ye tuma men na, a kasira.

¹⁸ A kɔrɔɔɛilu jere nara ii majii a kɔrɔ duu ma, ka a fɔ a ye ko: «Ande ye i la jɔnɔlu le ri.»

¹⁹ Yusufu ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana silan. N ye Alla nɔ le rɔ wa?»

²⁰ Men kera n na, ai ka wo ke kojuu ke kanma, kɔni Alla ka wo ke kojuma le ke kanma, kosa mɔɔ siyaman di kisi n bolola yan bi.

²¹ Wo rɔ, ai kana silan. N di n janto ai rɔ, ai ni ai denilu bɛɛ.» Yusufu kumara ii ye kaninteya la, ka ii jususuma.

Yusufu la saya

²² Nba, Yusufu ni a fa la mɔɔilu tora Misiran. Yusufu si bɛɛ ladennin kera san kemɛ ni san tan de ri.

²³ A ka a tolmirailu yen, a dence Efrayimu ni a dence Manase marenilu kɔnin. Manase dence Makiri,* wo ka denilu sɔrɔn tuma men na, ii nara a la Yusufu sen kan.

²⁴ Lon do rɔ, Yusufu ka a fɔ a badenmailu ye ko: «N satɔla le, kɔni Alla ri a janto ai rɔ ka ai ta ka bɔ jamana jin do ka wa ai ri lahidi jamana rɔ, baa a ka kali an benba Iburahima ni an benba Isiyaka ni an fa Yakuba ye ko jamana wo ri ke ii ta ri.»

²⁵ Yusufu ka a fɔ a badenmailu ye ko: «Ai ye i kali n ye ko Alla wa na ai demen ka ai labɔ Misiran yan, ko ai ri wa n koloilu ri.»

²⁶ Yusufu sara Misiran ka a teren a sɔrɔn tun da san kemɛ ni san tan bɔ. Misirankailu ka a su raben ka baara ke sa a kana toli. Wo banda men ke, ii ka a mamininminin ka a la su balankari kɔndɔ Misiran.

* 50:23 Yusufu le ka Makiri la den nabalo

Hərəya Nabi Musa Ka Alla la Kuma Mən Səbə

Tawureta Musa yərə filana le ten. A ye Isirayelikailu jənya ni ii hərəya le la ko jəbəla Misiran jamana. Alla ka ii hərəya kosa ii ye bə Misiran jamana. Ale ka ii kunka, wo le rə, ka ii kə a ta ri, ka a sariyailu di ii ma. Alla mən ka Isirayeli jama kunka a kaninteya rə, wo le a fəni jama ye ko ii ye ii la kaninteya yiraka a la a sariyailu mira la.

Isirayelikailu ban kərə sii diya sərənna Misiran də, san siyaman taminni, ii kera jama ba ri. Kəni ii kera Misiran mansa jənilu ri. Alla tə a kənkə donna Isirayelikailu jənya tərəya, a ka cəe do suwandi ii ye mən təə le ko Musa kosa a ye lə ii jəfə. Alla ka Misirankailu diyagboya a fanka la kosa ii ye hərəya di Isirayelikailu ma, ka ii bila ka wa. Musa ka a lə ii jəkərə, ka wa ii ri Sinayi koyinkə ma wula kəndə. Alla ka Isirayeli kə a jama ri, ka teriya sidi ii təma Sinayi koyinkə kan. A ka a sariyailu fə ii ye. Musa ka koyinkə kan sariyailu laban diya waati mən ma, ka bən yərə sənimanni lə ko ma. Kitabu yərə jən banni yərə sənimanni lə ko le ma, Alla nara a jərə lənkenəmayala yərə mən.

*Isirayelika siyayara Misiran ja-
mana rə*

¹ Nba, Yakuba mən təə fanan ko Isirayeli, wo wa mən kəni Misiran ja-
mana rə, a ni a denceilu wara, bəe ni a
la denbaya. A denceilu təə le jən di:

² Rubən, Simeyən, Lebi, Yahuda,

³ Isakari, Sabulən, Bəniyaminu,

⁴ Daan, Nafitali, Kadi a ni Aseri.

⁵ Yakuba la məəilu bəe ladennin
kera məə biwərənwula le ri. A dence
Yusufu kelen de tərə ye Misiran.

⁶ Nba, Yusufu a ni a dəcə ni a
kərəcəilu, a ni mənlu tərə ye a tərəfə
waati wo rə, woilu bəe kərəra ka sa.

⁷ Isirayelika jirira ka siyaya kosebə
ii ka ban ka fanka ba sərən ka jamana
lafa ii la məəilu la.

Tərəya damira waati Misiran

⁸ Nba, waati jan taminni kə rə,
mansa kura do siira Misiran jamana
kun na, mən tun ma foyi lən Yusufu la
ko rə.

⁹ Mansa wo ka a fə a la məəilu ye ko:
«Ai ma a yen? Isirayelika ka siya an
di. Ii la jama ka bon an na jama ri, a
ni ii la fanka ka bon an na fanka ri.

¹⁰ Wo rə, an ye jəninin ii la ko ma.
Ni wo tə, ii ri to siyayala. Ni kəe nara
lon mən na, ii ri la an juuilu kan ka an
kəe, ka ban ka bə an na jamana rə.»

¹¹ Wo le rə, ii ka baara kuntiilu lasii
Isirayelika kun na, ka ii tərə baara
gbəlen na. Wo bolo ma, Isirayelika ka
Pitən so ni Raməsiso so lə. So woilu
kera Ferawuna* la fen namara dinki-
railu ri.

¹² Misirankailu ka Isirayelika tərə
kojuuya, kəni Isirayelika tora siyay-
ala ka jənsən. Wo le kera sababu ri,
Isirayelika la ko jii tərəyaya donda Misir-
ankailu la kojuuya.

¹³ Ii ka Isirayelika mira karagbəleya
la ka ii bila baara gbəlen na.

¹⁴ Ii ka ii tərə fəə ka a dan natamin,
ka ii bila baara gbəlen bailu la. Ii
ka ii lə diyagboya biriki gbasila, a ni
bəə bərənna, ka ii lə diyagboya sənə
baara su bəe kəla. Ii ka ii lə diyag-
boya baara mənlu kəla, woilu bəe
kera baara gbəlen de ri.

*Misiran mansa ka mən natəe
Isirayelika kanma*

¹⁵ Nba, lon do rə, Misiran mansa
kumara Heburuulu la tinkərəsila fila
ye. Wo kelen təə le ko Sifira, do wo təə
ko Puwa.

¹⁶ A ka a fə woilu ye ko: «Ai wa
wa Heburu musoilu dəmən den sərən
diya tuma tuma, ai ye den dagbə. Ni a
kera cəe ri, ai ye a faa. Ni a kera muso
ri, ai ye a kəndə to.»

¹⁷ Tinkərəsilailu kənin silanda Alla
ye. Misiran mansa ka mən fə, ii ma
sən wo kəla. Ii ka den cəman kəndə to.

¹⁸ Misiran mansa ka tinkərəsilailu
kili ka ii mənininka ko: «Nfenna ai ka

* **1:11** Misirankailu ka ii la mansa bəe təə kilili ko Ferawuna

wo kε? Nfenna ai ra Heburu ilu den cεman to ye?»

¹⁹ Tinkərəsilailu ka a fə ko: «Heburu musoilu tε ikomin Misiran musoilu. Ii kaliman moyila. Sani an ye don ii kan, wo ri a tεren ii ra ban moyila.»

²⁰ Awa, Isirayelika tora siyayala. Fanka ba kera ii la. Alla ka jumaya kε tinkərəsila woilu ye.

²¹ A ka denbaya di woilu fanan ma, ka a masərən ii silanda a ye.

²² Misiran mansa ka a la məə bεε jamari ko: «Heburu musoilu wa den cεmanta mēnilu sərən, ai ye wo bεε mira ka ii lafili Nili Ba ji rə, kəni ai ye den musomanta kende to.»

2

Musa sərən ko

¹ Nba, waati wo la, Lebi bənsən cεε do ka Lebi bənsən muso do furu.

² Muso wo ka kəndə ta ka dence sərən. A ka a yen tuma mən na ko den ka ji, a ka a dokon fəə karo sawa.

³ Karo sawa taminni kə rə, muso ma se den doonna butun. Wo rə, a ka see do ta, mən nadanni bin kala jan na. A ka wo mamun tulubə fasani ni mananji la. A ka den ta ka a lala see wo kəndə, ka wa wo sii jirəbin kuruilu tεma Nili Ba rə.

⁴ Den wo kərəmuso wara i lə dinkira do rə, mən ma jan den na kosebε, sa a ri a lən ko mən ketə den sərən na.

⁵ Ferawuna denmuso nara a ko diya ba la. Jən sunkurun mēnilu nani a maləla, woilu wara ii mataama ba dala. Ferawuna denmuso ka see yen jirə binilu tεma, ka a la jənmuso do lə a tala.

⁶ Jənmuso nani see ri, Ferawuna denmuso ka a da laka ka den yen a kəndə. A hina ba donda a rə, baa den ye kasila. A ka a fə ko: «Heburu do dence le jin di.»

⁷ Den kərəmuso nara ka Ferawuna denmuso ma jininka ko: «I ye a fε n ye wa Heburu muso do jinin wa, mən di den sə sin də i ye?»

⁸ Ferawuna denmuso ka a jabi: «Ale le wo ri. Wa.» Sunkurun wara ka den na le kili.

⁹ Den na nani, Ferawuna denmuso ka a fə a ye ko: «I ye den jin ta ka a sə sin də n ye. N di i sara.» Muso ka den ta ka a sə sin də.

¹⁰ Den kunbayara dəni tuma mən na, a na wara ka a di Ferawuna denmuso ma. Wo ka den kε a jεε dence ri. A ka a fə ko: «N di den təə la ko *Musa, baa n ka a ta ba ji le kan.»

Musa ka i bori ka wa Madiyan bənsən na jamana rə

¹¹ Nba, Musa kunbayara. Lon do rə, a wara bə a badenma Heburu ilu fε. A ka a yen ko Misirankailu tεre ye ii diyagboyala baara gbelenilu la. A ka Misiranka cεε do yen Heburu cεε do gbasila, mən ye Musa badenma do ri.

¹² Musa ka a jalakalan fan bεε rə, məə si tεre sa a laminin də. A ka Misiranka cεε wo gbasi ka a faa, ka a su dokon kijε rə.

¹³ Wo duusa gbε, Musa wara bə a badenmailu tərəfε ikə tuun. Sisen a ka Heburu cεε fila tεren ye, ii ye kεlela. Jo tε mən bolo, Musa ka a fə wo ye ko: «Nfenna i ye i badenma wo gbasila?»

¹⁴ Wo ka a jabi: «Yon ka i kε an na kuntii ri a ni an na kititεela ri? I ye a fε ka nde fanan faa wa, ikomin i ka Misiranka cεε faa ja mən ma kunun?» Musa silanda. A ka i miri ko: «Sika tε a rə, n ka mən kε kunun, məə ilu ra wo lən.»

¹⁵ Musa la məəfaa ko fəra Ferawuna ye tuma mən na, a tεre ye Musa jininna fəə ka a faa, kəni Musa ka i bori a kərə ka wa Madiyan bənsən na jamana rə. A se mən keni ye, a ka a sii kələn do tərəfε ye.

¹⁶ Awa, Madiyan bənsən na sarakalasela do tεre ye, denmuso wərənwula tεre ye mən bolo. Denmuso woilu nara ii fa la kolofen mēsenilu ri ii lamin diya kələn na ye. Denmusoilu ka ji ta damira ka a kε kolofenilu minfen kəndə.

¹⁷ Ka denmusoilu to baara wo la, saagbenbenna doilu nara ka ii gbən, kəni Musa ka wuli ka denmuso woilu lakandan, ka ji layεε kələn kəndə, ka denmusoilu la kolofenilu lamin.

* **2:10** Musa kərə le ko n da n bə fen ma ji kan

18 Denmusoilu ka i kəse ii fa Reweli wara tuma mən na, wo ka ii mañininka ko: «Nfen de ka a ke ai ra na jona bi?»

19 Ii ka a fə ko: «Misiranka cee do le ka an bə saagbengbennailu bolo. Ka a la wo kan, ka ban ka ji layele kolon do an ye ka an na kolofenilu lamin.»

20 Reweli ka a denmusoilu mañininka ko: «Cee wo ye mi? Nfenna ai ka a to ai kəma ye? Ai ye wa a kili. A ye na dənnin ke an tərəfe.»

21 Musa sonda ka a sii cee wo wara, mən ka a denmuso Sefora di Musa ma.

22 Sefora ka kəno ta ka dence sərən Musa ye. Musa ka den təo la ko †Kerison, baa a ka a fə ko a ye london de ri jamana wo rə.

23 Nba, san siyaman taminni kə rə, Misiran mansa wo sara. Isirayelika tere ye ii kule kan nabəla fəlo, baa jonya baara tun da ii see fəo ka a dan natamin. Ii tere ye ii makasila Alla ye ko a ye ii demen.

24 Alla tolo tere ye ii la makasila kan na. A jan tere ye a la teriya rə, a tun ka mən sidi Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye.

25 A ka Isirayelika yen tuma mən na, ii hina donda a la.

3

Alla ka Musa kelaya

1 Nba, Musa tere ye a birance Reweli la kolofen mēsenilu marala. A birance tere ye Madiyan bənsən na sarakalasele le ri. Awa, lon do rə, Musa wara kolofenilu ri wula kəndo, fəo ka wa se Horebu koyinke kəro, mən təo le ko Alla la koyinke.

2 Ka Musa to yəro wo rə, Allabatala la meleka ka a jere yiraka a la jiri tunin tamelenama rə. Musa ka a ragbe. Ta ye jiri tunin na kəni a te janinna.

3 Musa miri ko: «N ye n madon a la ka kabanana ko jin mafene. Nfenna jiri tunin jin te janinna?»

4 Allabatala ka a yen tuma mən na ko Musa ra madon ka a ragbe, a tora jiri tunin do ka a kan nabə Musa ma

ko: «Musa, Musa.» Musa ka a jabi: «Naamun.»

5 Allabatala ka a fə ko: «I kana i madon yan na. I la sanbara bə i sen do, baa i ləni yəro mən do jin, yəro seniman de wo ri.

6 N ye i fa Maari le ri. N ye i benba Iburahima Maari le ri, a ni i benba Isiyaka, a ni i benba Yakuba Maari.» Musa ka a jakəro dokon ka a masərən a silanda ka Alla ragbe.

7 Allabatala ka a fə ko: «Misirankailu ye n na məoilu tərəla ja mən ma Misiran, n da wo yen. Ii la baara kuntiilu ye mən kela ii la, n da wo fanan yen ka ii kasi kan mən. N ka ii la tərəya lən.

8 N da jii ka ii bə Misirankailu bolo, ka ii labə Misiran jamana rə, ka wa ii ri jamana ba do rə, mən ka ji, a duman kosebe. Damanunta duman ye bəla jamana wo rə a ja jere jere ma, li ni nənə a ni jiri denta su bee ye bəla ye. Kanaanka siini ye le, a ni Hetika ni Amərikailu ni Peresikailu ni Hifikailu ni Jebusikailu.

9 Isirayelika kasi kan da se n ma yan. Misirankailu karagbeleman ii ja mən ma, n da wo bee yen.

10 Nba, sisen n ye i lawala ka kuma Ferawuna ye. Wa! I ye i lə n na məoilu jəro ka ii labə Misiran jamana kəndo.»

11 Musa ka Alla jabi: «Nde wa? N te foyi ri! N di se n ləla Ferawuna jakəro di, ka n lə Isirayelika jəro ka ii labə Misiran?»

12 Alla ka a fə ko: «N di ke i kəfe. I wa n na məoilu labə Misiran jamana rə tuma mən na, ai ri na n bato koyinke jin kan yan. Wo ri ke təomasere ri i ye ko nde le ka i kelaya.»

13 Musa ka a fə ko: «Ni n di wa Isirayelika tere ye, n di a fə ii ye ko ii benbailu Maari ra n kelaya ii ma. Ii wa n mañininka i təo ma don? N ye nfen fə ii ye wo rə?»

14 Alla ka Musa jabi: «Mən Ye Ye, nde le wo ri. I ye a fə Isirayelika ye ko «Mən Ye Ye* a jere ka n lawa ai ma.»

15 I ye wa a fə Isirayelika ye ko «Allabatala le ka n kelaya ai ma, ale mən

† 2:22 Kerison kəro le ko londanya * 3:14 Mən Ye Ye Mən Ye Ye a təo ye kilila fanan Allabatala

ye ai benba Iburahima Maari Alla ri, a ni ai benba Isiyaka ta, a ni ai benba Yakuba ta. A tɔɔ ye ten de haan ka wa habadan. Mɔɔilu ketɔ a kilila tɔɔ wo le la tuma bɛɛ.»

¹⁶ I ye wa Misiran. I wa se ye, i ye Isirayɛlika la mɔɔbakɔɔilu ladɛn ka a fɔ ii ye ko: «Maari Allabatata ra a jɛɛ yiraka n na. Ko a ye ai benbailu Maari Alla le ri, Iburahima ta a ni Isiyaka ta ni Yakuba ta kɔnin. A fɔ ko: «Mɛn bɛɛ ye kɛla ai la Misiran, ko n da wo yen.»

¹⁷ Ko wo le rɔ, n ka a fɔ ko n di ai labɔ tɔɔya rɔ Misiran, ka wa ai ri jamana do rɔ, Kanaankailu ni Hɛtikailu ni Amɔrikailu ni Peresikailu ni Hifikailu ni Jebusikailu siini jamana mɛn kɔndɔ, dɔɔnninta duman ye bɔla jamana wo rɔ a ɲa jɛɛ jɛɛ ma, li ni nɔnɔ a bɛɛ ye bɔla ye.»

¹⁸ «Isirayɛlika di la i la kuma la ka wo mira. I ni Isirayɛlika la mɔɔbakɔɔilu ri wa Misiran mansa tɛɛn ye, ka a fɔ a ye ko: «Heburuulu Maari Allabatata ra an nabɛn. Ko wo rɔ, ko an ye Misiran mansa madiyala ko i ye an bila, kosa an di tele sawa kɛ taamana wula kɔndɔ ka wa ka saraka bɔ an Maari Allabatata ma.»

¹⁹ N ka a lɔn fewu ko a tɛ sɔn ka ai bila hali n wa diyagboya fanka la a kan.

²⁰ Wo le rɔ, n di n wuli Misirankailu kanma ka n na sebaya yiraka ii la. N di kabannakoilu kɛ, mɛnilu ri tɔɔya su bɛɛ la ii kan. N wa ban woilu kɛla, Ferawuna ri ai bila sa ai ri wa.

²¹ N jɛɛ ri a kɛ, Misirankailu ri ai bonyaya. Wo rɔ, ai bɔtɔla ye, ai bolokolon ti nala bɔla ka wa.

²² Isirayɛlika muso kelen kelenna bɛɛ ri a Misiranka musoman siɲɔɔ a ni Misiranka musoman mɛn siini a bon na tara fen saninnamanilu ni fen wodigbelamanilu la, a ni faaninilu la. Ai Isirayɛlika ri faanin ni masidifen woilu bila ai dɛncɛilu ni ai dɛnmusoilu kan na. Ai ri Misirankailu bolokolonya wo ɲa ma.»

4

Alla ka tɔɔmasere kabannakoilu yiraka Musa la

¹ Musa ka Allabatata jabi: «Ni ii ma la n na ka sɔn n na kuma ma don? Ni ii ka a fɔ ko «Allabatata ma a jɛɛ yiraka i la,» n ye nfen kɛla wo rɔ?»

² Allabatata ka a maɲininka ko: «Nfen de ye i bolo ye?» Musa ka a fɔ ko: «N na gbeleke le n bolo.»

³ Allabatata ka a fɔ ko: «A lafilu duu ma.» A ka a lafilu duu ma tuma mɛn na, gbeleke yelemanda ka kɛ duuma sa ri. Musa ka a bori a kɔrɔ.

⁴ Allabatata ka a fɔ Musa ye ikɔ tuun ko: «I bolo rasɔmɔn ka sa wo mira a ko ma.» A ka a bolo rasɔmɔn ka a mira a ko ma. Sa yelemanda ka kɛ gbeleke ri a bolo ikɔ tuun.

⁵ Allabatata ka a fɔ a ye ko: «I ri wo kɛ, sa ii ri la a la ko Allabatata a ra a jɛɛ yiraka i la, Allabatata mɛn ye ii benbailu Maari ri, Iburahima Maari Alla a ni Isiyaka Maari Alla a ni Yakuba fanan Maari Alla kɔnin.»

⁶ Allabatata ka a fɔ a ye ikɔ tuun ko: «I bolo ladon i la duruki kɔrɔ ka a la i sisi kan.» A ka a bolo ladon a la duruki kɔrɔ ka a la a sisi kan. A ka a labɔ tuma mɛn na, a gbɛni tɛɛ fɛfɛ, baa kuna tun da a mira.

⁷ Allabatata ka a fɔ ko: «I bolo ladon i la duruki kɔrɔ ikɔ tuun.» Musa ka a bolo ladon a la duruki kɔrɔ ikɔ tuun. A ka a labɔ tuma mɛn na, a bolo kɛndɛyara ikomin a tɛɛ ye ɲa mɛn ma fɔlɔ.

⁸ Allabatata ka a fɔ ko: «I la gbeleke wa yeleman ka kɛ sa ri tuma mɛn na, ni Isirayɛlikailu ma sɔn fɔlɔ ka la i la ka i la kuma jate, i ye tɔɔmasere kabannako filana ɲin yiraka ii la. Ii ri la i la wo rɔ.

⁹ Ni ii ma la tɔɔmasere kabannako fila ɲin na ka sɔn i la kuma ma, i ye ji do ta Nili Ba rɔ ka a labɔn duu ma. Wo ri yeleman ka kɛ jeli ri duu ma.»

Allabatata ka Haruna kɛ Musa dɛmɛnba ri

¹⁰ Musa ka a fɔ Allabatata ye ko: «Faama, i ri hake to. N ma kusan kumala. Sani i ye kuma n ye fɔlɔ, n tun ma kusan kumala. I ra kuma n ye bi fanan, hali bi n ma kusanya kumala fɔlɔ. N da a radiyani tɛ fewu. N nɛn sidini le.»

¹¹ Allabatata ka a fɔ a ye ko: «Yon de ka mɔɔ da ladan? Yon de ye mɔɔ kɛla

bobo ri, wala tolo gbēden? Yon ka a kē mǎǎ ɲa ye fen yenna, wala ka a ɲa fuyen? Nde Allabatata de woilu kēla.

¹² I ye wa sisen. I wa kē kumala, n jere ri kē i tǎrǎfē ka i demen. I ka kan ka men fǎ, n di wo yiraka i la.»

¹³ Musa ka a fǎ ko: «Ee Allabatata, i jaandi, i ye mǎǎ gbere lawa.»

¹⁴ Allabatata mǎnera Musa kanma ka a fǎ a ye ko: «I kǎrǎce Haruna don, men ye Lebi bǎnsǎn mǎǎ le ri? N ka a lǎn ko wo kusan kumala a ɲa ma. A ye sila kan sisen ka na i laben. A wa i yen tuma men na, a jusu ri sewa kosebe.»

¹⁵ I ri kuma a ye ka kuma don a da rǎ, a ka kan ka men fǎ. N di ai mǎǎ fila demen kumala. Ai ka kan ka menilu kē, n di ai karan woilu la.

¹⁶ A ri kuma jama ye i nǎ rǎ. A ri kē i la kumafǎba ri. A ri i la kuma fǎ ikomin i ye Alla la kuma fǎla ɲa men ma.

¹⁷ I la gbeleke ye wa i bolo, baa i ri tǎmasere kabannakoilu kē wo la.»

Musa ka a kǎse Misiran

¹⁸ Nba, Musa bǎra ye ka a kǎse a birance Jetiro* wara, ka wa a fǎ a ye ko: «I ye sila di n ma, sa n di n kǎse n badenmailu ma Misiran. N ye a fē ka a lǎn ni ii kende le.» Jetiro ka a fǎ ko: «I ye wa fasayi! Alla ye jususuma don i ye.»

¹⁹ Ka Musa to Madiyan, Allabatata ka a fǎ a ye ko: «I ye i kǎse Misiran, baa menilu tere ye i faa ko rǎ, woilu ra sa.»

²⁰ Wo rǎ, Musa ka a muso ni a denceilu ta, ka ii layele fali do kan, ka Misiran sila mira. Alla la gbeleke tere ye a bolo.

²¹ Allabatata ka a fǎ Musa ye ikǎ tuun ko: «N da sebaya di i ma ka ko makabani kē. I wa i kǎse Misiran tuma men na, i ye woilu bere kē Ferawuna ɲakǎrǎ, kǎni nde le ri a kē a jusu ri a ragbeleya. A tē sǎn ka Isirayelikailu bila kǎma.

²² I ye a fǎ Ferawuna ye ko: «Nde Allabatata ka a fǎ ko: «Isirayelikailu ye n dence fǎlǎ le ri.

²³ N ka a fǎ i ye ko i ye a bila sa a ri wa n bato, kǎni i ra i ban a bila ko ma. Wo rǎ, n di i dence fǎlǎ faa.»»

* 4:18 Jetiro men fanan tǎ ko Reweli

²⁴ Nba, Musa watǎla Misiran, a ni a la denbaya sira sila la yǎrǎ do rǎ. Allabatata wulira Musa kanma ye ko a ketǎ a faala.

²⁵ Kǎni Musa muso Sefora ka kaba leseni do ta ka a dence a la faaninta kē wo la. A ka a dence ɲǎǎrǎ gbolo wo maa a sen na ii tema, ka a fǎ a ye ko: «I ra kē n furuce jelitii ri.»

²⁶ Allabatata ka Musa to ye wo rǎ. Sefora tun ka a fǎ Musa ma ko «n furuce jelitii» ka a masǎrǎn faaninta kē ko wo le fē.

Haruna ka Musa laben

²⁷ Nba, Allabatata ka a fǎ Haruna ye ko: «I ye wa Musa laben wula rǎ.» Haruna ka a wuli ka wa. A wara Musa tere Alla la koyinke kǎrǎ, ka a sunbu tuwali rǎ.

²⁸ Allabatata ka kuma menilu fǎ Musa ye a la kelaya tuma, Musa ka woilu bere fǎ Haruna ye. Allabatata ka tǎmasere kabannako menilu yiraka Musa la ko a ye woilu kē Misiran, Musa ka woilu fanan ɲafǎ Haruna ye.

²⁹ Musa ni Haruna wara ka Isirayelikailu la mǎǎbakǎrǎilu bere laden.

³⁰ Allabatata tun ka kuma menilu bere fǎ Musa ye, Haruna ka woilu fǎ mǎǎbakǎrǎilu ye. A ka tǎmasere kabannakoilu kē Isirayelikailu ɲakǎrǎ fanan.

³¹ Isirayelikailu lara kuma ni tǎmasere kabannako woilu la. Ii ka a men tuma men na ko Allabatata a ra ii la tǎroya yen ka na ii demen kanma, ii ka ii ɲakǎrǎ ben duu ma ka a bato.

5

Baara gbeleya ka tamin a fǎlǎma kan

¹ Nba, wo kǎ rǎ, Musa ni Haruna wara Ferawuna wara, ka a fǎ a ye ko: «Isirayelika Maari Allabatata ka a fǎ ko i ye a la mǎǎilu bila sa ii ri wa ka sali ba kē wula kǎndǎ ale bato kanma.»

² Ferawuna ka a fǎ ko: «Yon ye Allabatata wo ri? Nfenna n ye a kan mirala ka Isirayelika bila? Nde ma Allabatata wo lǎn fewu. N tē Isirayelika bilala.»

³ Musa ni Haruna ka a jabi: «Heburuilu Maari Alla a ra a jere yiraka ana. An ye i madiyala, i ye an bila. An ye tele sawa ke taamala wula kondo, ka wa saraka doilu bo an Maari Allabatala ye, sa Allabatala kana an gbasi jankaro la, wala fanmuru la.»

⁴ Ferawuna ka a fo ko: «Ai, Musa ni Haruna, nfenna ai ye moilu labanna ii la baara ma? Ai ye i kose baara diya!»

⁵ Heburuilu ra siyaya baka sisen jamana kondo yan. Nfenna ai ye ii la baara lalala?»

⁶ Wo lon kelen do Ferawuna ka baara korosilabailu ni baara kuntuilu jamari ko:

⁷ «Heburuilu ye bin men kela bo ro ka birikiilu gbasi, ai ye wo da boloka. Ii ye wa bin wo ninin ii jere ye.»

⁸ Hali wo, ii darini biriki jate men gbasila, ai ye a fo ii ye ko ii ye wo non jate gbasi folo fasayi. Ai kana foyi bo wo la, baa ii ra ke salabatailu ri. Wo le koson, ii ye a folo ko: An ye wa saraka bo an Maari Alla ma.

⁹ Ai ye baarala siyaya ii ma, ka ii nagba kosebe. Wo wa ke, ii te ii tolo malɔ wuyafala kuma la butun.»

¹⁰ Nba, baara korosilabailu ni baara kuntuilu wara kuma wo fo Isirayelika ye ko: «Ferawuna ka a fo ko a sa bin dila ai ma butun.

¹¹ Ko ai ye wa bin ninin ai jere ye yoro yoro ro. Wo bee ni a ta, ai tere ye biriki jate men gbasila koroman na, fo ii ye wo jate gbasi folo. Fen te bola jate wo la.»

¹² Wo le ro, Isirayelika jensenda Misiran jamana fan bee ro, ka wa bin wo ninin.

¹³ Baara kuntuilu tere ye ii latuntunna, ka a fo ii ye ko: «Ai darini tere biriki jate men gbasila tele kelen korɔ ka a teren an ye bin dila ai ma, ai ye wo non jate gbasi lon lon.»

¹⁴ Ferawuna la baara kuntuilu wulira ka baara Isirayelika korosibailu gbasi, baara kuntuilu tun ka Isirayelika menilu lasii mo tolu kun na baara korosi kanma konin. Baara kuntuilu ka a fo ii ye ko: «Ai darini tere biriki jate men gbasila,

nfenna ai ma wo non jate gbasi kunun ni bi?»

¹⁵ Nba baara korosiba woilu wara Ferawuna wara ka ii makasi. Ii ka a fo a ye ko: «Nfenna i ye nin non kela i la jonilu la?»

¹⁶ Bin te dila an ma, koni baara kuntuilu ye an jamarila ko an ye biriki gbasi. Ka a la wo kan, ii ye an gbasila. Jo te i la moilu bolo la.»

¹⁷ Ferawuna koni ka a fo ko: «Ai ye salaba jere jereilu le ri. Wo le ro, ai ye a folo tuma bee ko: «An ye wa saraka bo Allabatala ye.»

¹⁸ Ai ye wa baara ke sisen. Bin te dila ai ma butun, koni ai darini tere biriki jate men gbasila koroman, ai ye biriki jate wo gbasi fanan.»

¹⁹ Nba, a fora baara korosilabailu ye tuma men na ko ii darini tere biriki jate men gbasila koroman, ko ii ye wo jate gbasi lon lon, ii ka a yen ko ii ni Isirayelika bee a ra toroya ba soron.

²⁰ Ii botala Ferawuna wara, ii benda Musa ni Haruna ri. Woilu tere ye ii makonla ye.

²¹ Ii ka a fo Musa ni Haruna ye ko: «Ai ka ko men ke, Allabatala ye wo ragbe ka wo hake bo ai ro. Ai ra an magboya Ferawuna ni a la moilu nakoro. A keni ikomin ai ka fan de di Ferawuna ma ko a ye an faa fanmuru la.»

²² Awa, Musa bora ye ka wa Allabatala matara, ka a fo a ye ko: «N Maari Alla, nfenna i ka kojuu ke i la moilu la? Nfenna i ka n kelaya ka n nana yan?»

²³ Kabi n wara ka kuma Ferawuna ye i too ro, a ra kojuu ke i la moilu la. Ile fanan ma foyi ke ka ii bo a bolo.»

6

Allabatala ka a fo ko a ri Isirayelika kisi

¹ Allabatala ka a fo Musa ye ko: «N keto men kela Ferawuna la, i jere ri wo yen i na la sisen. N di a diyagboya n na sebaya a la fo a ri Isirayelika bila. Non, n di a diyagboya n na sebaya a la fo a ri ii ghen ka ii labo a la jamana kondo.»

² Alla ka a fə Musa yε fanan ko: «Nde le Allabatala ri.

³ N ka n jεε yiraka Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba la, ka a fə ii yε ko n ye Alla Sebεεtii le ri, kəni n təə mən ye Allabatala ri, ii ma n lən təə wo la.

⁴ N ka teriya sidi ii yε ko n di Kanaan jamana di ii ma, ii siini tεε londanya la jamana mən də.

⁵ Nba, sisen n da Isirayelika kurun kan mən, baa ii bilani jənya rə Misirankailu bolo. N ka teriya mən sidi, n hankili ye wo rə.

⁶ «Wo le rə, i ye wa a fə Isirayelika yε ko: «Nde le Allabatala ri. Misirankailu ra diyagboya baara mən la ai kan, ko n kətə ai bəla wo rə. Ko n di ai labə Misirankailu bolo, sa ai kana to woilu la jənya wo rə butun. Ko n di ai kunka n na sebaya ba la, ka Misirankailu la kεwaliilu hake bə ii rə.

⁷ Ko n di Isirayelika kε n na məoilu ri. Ko n di kε ai Maari Alla ri. Ko ai ri a lən ko n ye ai Maari Allabatala de ri, mən ye ai labəla diyagboya baara rə Misirankailu bolo.

⁸ Ko n ka n kali Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba yε n bolo layelenin, ko n di jamana mən di ii ma, ko n di ai ladon jamana wo kəndə. Ko n di jamana wo kε ai ta ri. Nde le Allabatala ri.»

⁹ Nba, Musa wara kuma wo fə Isirayelika yε, kəni woilu jiiεeni tεε kojuyaya ii la jənya gbelenya bolo ma. Wo rə, ii ma sən lala a la kumakan na.

¹⁰ Awa, Allabatala ka a fə Musa yε ikə tuun ko:

¹¹ «I ye wa a fə Misiran mansa Ferawuna yε ko a ye Isirayelika bila sa ii ri bə a la jamana rə.»

¹² Musa ka Allabatala jabi: «Ni Isirayelika ma sən n na kuma ma. Ferawuna ri sən n na kuma ma wo rə wa? Wo kuma tε, baa nde ma kusan kumala.»

¹³ Allabatala kənin kumara Musa ni Haruna yε Isirayelika ni Misiran mansa Ferawuna la ko rə. A ka a fə ko ii ye Isirayelika labə Misiran.

Haruna ni Musa buruju

¹⁴ Isirayelika denbaya la kuntiilu təə le jin di.

Isirayeli dence fələ təə le ko Ruben. Ruben denceilu təə le ten: Hanaki, Palu, Həsirən, a ni Karimi. Nba, Ruben bənsən de jin di.

¹⁵ Simeyən denceilu təə le ten: Jemuweli, Jamin, Owadi, Jakin, Sohari, a ni Sawuli. Sawuli na tεε ye Kanaanka le ri. Nba, Simeyən bənsən de jin di.

¹⁶ Isirayeli dence Lebi ka san kεmε ni san bisawa ni san wəronwula le sərən. Wo denceilu təə le ko Kerisən ni Kohati ni Merari.

¹⁷ Kerisən denceilu tεε ye Libini ni Simeyi ri, wo bεε ni a denbayala.

¹⁸ Kohati denceilu təə le jin di: Amuramu, Isehari, Heburən, a ni Usiyeli. Kohati ka san kεmε ni san bisawa a ni san sawa le sərən.

¹⁹ Merari denceilu tεε ye Mahili ni Musi ri. Nba, woilu bεε tεε ye Lebi bənsən məə le ri.

²⁰ Amuramu ka a tənεnmuso Jokebedi furu. Wo ka dence fila sərən a yε, mənili ye Haruna ni Musa ri. Amuramu ka san kεmε ni san bisawa ni san wəronwula le sərən.

²¹ Isehari denceilu tεε ye Kora ni Nεfeki ni Sikiri ri.

²² Usiyeli denceilu tεε ye Misayeli ni Elisafan ni Sitiri ri.

²³ Haruna ka Aminadabu denmuso Eliseba le furu, mən ye Nasən dəəmuso ri. Eliseba ka dence naanin sərən Haruna yε. Woilu təə ko Nadabu ni Abihu ni Elasari a ni Itamari.

²⁴ Kora denceilu tεε ye Asiri ni Elakana ni Abiyasafu ri. Kora la bənsən le jin di.

²⁵ Haruna dence Elasari ka Putiyeli denmuso do furu. Wo ka dence sərən a yε, mən təə ko Finehasi.

Nba, məə mənili a ra madan jin, woilu ye Lebi bənsən məə la denbayala kuntiilu le ri, a bεε ni a la məoilu.

²⁶ Allabatala kumara Haruna ni Musa woilu le yε, ka a fə ii yε ko ii ye Isirayelika labə Misiran ikomin kεlɛden dekuru.

²⁷ Musa ni Haruna le wara ka a fə Misiran mansa Ferawuna yε ko a ye Isirayelika bila sa ii ri bə a la jamana rə.

Alla ka baara mən di Musa ni Haruna ma

²⁸ Nba, Allabatata kumara Musa ye Misiran tuma mən na,

²⁹ a ka a fə a ye ko: «Nde le Allabatata ri. N ketə fen fen fəla i ye, i ye wa wo fə Misiran mansa Ferawuna ye.»

³⁰ Wo tuma, Musa ka Allabatata jabi: «Nde ma kusan kumala. Nfenna Ferawuna ri a tolo malə nde la wa?»

7

¹ Allabatata ka Musa jabi: «N di ile ke Ferawuna jana ikomin Alla. I kərəcə Haruna ri ke ikomin i la nabi.

² N wa fen fen fə i ye, i ye wo fə i kərəcə Haruna ye. Ale ri wo lase Ferawuna ma. Haruna ri a fə a ye ko a ye Isirayelika bila sa ii ri bə a la jamana rə,

³ kəni nde le a kəla Ferawuna jusu ri a ragbeleya. N di n na təmasere ni kabannakoilu siyaya Misiran jamana rə.

⁴ Hali wo, Ferawuna te sən ai la kuma ma. Wo rə, n di n wuli Misirankailu kanma ka n na sebaya ba yiraka ii la, ka ko latən ii la kojuuya. N di n na jama Isirayelika labə Misiran ikomin keleden kuru.

⁵ N wa n wuli Misirankailu kanma ka n na sebaya yiraka ii la, ka ban ka Isirayelika labə ii tema, Misirankailu ri a lən ko nde le ye Allabatata ri.»

⁶ Musa ni Haruna ka Allabatata kan mira ka a ke ikomin a ka a fə ii ye ja mən ma.

⁷ Musa ni Haruna wara kuma Ferawuna ye tuma mən na, Musa sərən tun da san biseyin bə. A kərəcə Haruna sərən tun da san biseyin ni san sawa bə.

Gbeleke yelemanda ka a ke sa ri

⁸ Nba, Allabatata ka a fə Musa ni Haruna ye ko:

⁹ «Ferawuna a wa a fə ai ye tuma mən na ko ai ye təmasere kabannako do ke, ile Musa, i ye a fə Haruna ye ko a ye a la gbeleke lafile duu ma Ferawuna jakərə. Gbeleke ri yeleman ka ke sa ri.»

¹⁰ Musa ni Haruna wara ii lə Ferawuna jakərə. Allabatata tun ka mən fə ii ye, ii ka wo ke. Haruna ka a la

gbeleke lafile duu ma Ferawuna ni a la məoilu jakərə. Gbeleke yelemanda ka ke sa ri ii jakərə.

¹¹ Ferawuna ka Misiran məə funnininilu ni senkolailu kili. Woilu fanan ka ko wo jəən ke ii la daliluilu la.

¹² Ii bəe ka ii la gbelekeilu lafile duu ma. Woilu fanan yelemanda ka ke sailu ri, kəni Haruna ta ka ii tailu lakunun.

¹³ Wo bəe ni a ta, Ferawuna jusu a ragbeleyanin de tere fələ. A ma sən Musa ni Haruna la kuma ma ikomin Allabatata tun ka a fə a ye ja mən ma fələ.

Tərçya fələ: Ji yelemanda ka ke jeli ri

¹⁴ Nba, Allabatata ka a fə Musa ye ko: «Ferawuna jusu a ragbeleyanin. A banni məoilu bila ko ma.

¹⁵ Sini səəma Ferawuna ri bə ka wa Nili Ba da la. I ye wa a tere ye a wa tumana. Gbeleke mən yelemanda ka ke sa ri, i ye wo ta i bolo ka wa a jəənben ba da la ye.

¹⁶ I ye a fə a ye ko: «Allabatata mən ye Heburuilu Maari Alla ri, a ka n lawa i ma. Ko a ka a fə i ye ko: «N na məoilu bila sa ii ri wa n bato kanma wula kəndə.» Ko kəni haan bi, i ma sən kuma wo ma fələ.

¹⁷⁻¹⁸ Ko Allabatata ka a fə ko: «I ye i ja lə! Ko n di Nili Ba ji gbasi n na gbeleke la, gbeleke mən ye n bolo. Ko ba ri yeleman ka ke jeli ri wo rə. Ko jee mənlu ye ba ji rə, ko woilu ri faa. Ko ba ri toli ka a suma bə. Ko Misirankailu ti nala sela Nili Ba ji minna. Ko ka a la wo kan, ko ale Ferawuna ri a lən ko nde le Allabatata ri.»»

¹⁹ Allabatata ka a fə Musa ye ikə tuun ko: «I ye a fə Haruna ye ko a ye a la gbeleke ta ka a rasəmən Misiran jililu kun na, bailu wo, kəilu wo, dalailu wo, a ni denka jimanilu wo. Ji wo bəe ri yeleman ka ke jeli ri. Ji ye yərə yərə rə, hali mən ye daa jirilamanilu ni daa kabalamanilu kəndə, wo bəe ri yeleman ka ke jeli ri.»

²⁰ Allabatata ka mən fə Musa ni Haruna ye, ii ka wo mira ka a ke. A ka a la gbeleke kərətə ka Nili Ba ji gbasi

a la Ferawuna ni a la mǝǝilu ɲakǝrǝ. Ji wo bεε yelɛmanda ka kε jeli ri.

²¹ Jεεilu faara. Ba tolira ka a suma bǝ. Wo rǝ, Misirankailu ma se ba ji minna. Ji yelɛmanda ka kε jeli ri Misiran yǝrǝ bεε rǝ.

²² Misiran senkolailu kǝnin wo fanan ka wo ɲǝǝn kε ii la daliluilu la. Wo rǝ, Ferawuna jusu a ragbɛɛyanin tora ikomin Allabatata ka a fǝ a yε ɲa mɛn ma. A ma sǝn Musa ni Haruna la kuma ma.

²³ A ka a kǝ don ii la ka a kǝsε a wara. Musa ni Haruna tun ka mɛn kε, a ma wo jate.

²⁴ Misirankailu bεε ka denkailu sen Nili Ba dafε min ji ɲinin kanma, baa ii tun ti se ba ji minna.

Tǝrşya filana: Todilu ka Misirankailu tǝrşya

²⁵ Nba, Allabatata ka Nili Ba ji yelɛman ka a kε jeli ri. Wo ka tele wǝrǝnwula le kε. Wo dafara.

²⁶ Wo kǝ rǝ, Allabatata ka a fǝ Musa yε ko: «Ai ye wa a fǝ Ferawuna yε ko: «Allabatata ka a fǝ ko: «N na mǝǝilu bila sa ii ri wa n bato kanma.

²⁷ Ko ni i ma sǝn ka ii bila sa ii ri wa, ko n di todilu lasiyaya ka i la jamana yǝrǝ bεε lafa. Ko woilu ri kε tǝrşya ba ri.

²⁸ Ko Nili Ba ji ri lafa todilu la. Ko ii ri bǝ ba ji rǝ ka wa i jεrε la bon kǝndǝ, ka don i sibon kǝndǝ, ka yelε hali i la lafen kan, ka don i la jamana ɲemǝǝilu ni i la mǝǝilu bεε la bonilu kǝndǝ. Ko todilu ri don hali buru gbasi diyailu rǝ, a ni buru gbasi muranilu kǝndǝ.

²⁹ Ko todilu ri yelε ile ni i la jamana ɲemǝǝilu ni i la mǝǝilu bεε kan.»»

8

¹ Allabatata ka a fǝ Musa yε ko: «I ye a fǝ Haruna yε ko a ye a la gbeleke ta ka wo rasǝmǝn bailu ni kǝilu ni denka jiman yǝrǝilu kun na ka todilu lana Misiran jamana rǝ.»

² Wo rǝ, Haruna ka a la gbeleke rasǝmǝn Misiran jiilu kun na. Todilu bǝra ji rǝ wo rǝ, ka Misiran jamana yǝrǝ bεε fa.

³ Ferawuna la senkolailu kǝnin fanan ka wo ɲǝǝn kε ii la daliluilu la. li

fanan ka todilu lana Misiran jamana rǝ.

⁴ Ferawuna ka Musa ni Haruna kili ka a fǝ ii yε ko: «Ai ye Allabatata madiya ko a ye todi ɲinilu bǝ nde ni n na mǝǝilu kan. Ni wo kεra, n di Isirayelika bila sa ii ri wa saraka bǝ Allabatata yε.»

⁵ Musa ka a fǝ Ferawuna yε ko: «N fa, bonya ye i bolo sisen ka a waati lateε. I ye a fε n ye Allabatata madiya ile ni i la ɲemǝǝilu ni i la jamana kǝndǝ mǝǝilu yε waati ɲuman na, sa todilu ri mabǝ ai ni ai la bonilu la? N wa Allabatata madiya, todilu tε kε yǝrǝ si rǝ butun fǝǝ Nili Ba rǝ.»

⁶ Ferawuna ka a fǝ ko: «I ye madiyali kε n ye sini.» Musa ka a fǝ ko: «I ka mɛn fǝ, a ri kε ten, sa i ri a lǝn ko an Maari Allabatata ɲǝǝn si tε.

⁷ Todilu ri mabǝ i ni i la bonilu la, a ni i la jamana ɲemǝǝilu ni i la mǝǝilu bεε la. Todilu tε kε yǝrǝ si butun fǝǝ Nili Ba rǝ.»

⁸ Musa ni Haruna bǝra Ferawuna wara ka wa. Musa ka Allabatata madiya kosεbε todilu la ko rǝ, Allabatata tun ka mɛnilu lana Ferawuna tǝrşya diya.

⁹ Musa ka Allabatata madiya mɛn na, Allabatata ka wo kε. Todilu bεε faara bonilu kǝndǝ, a ni bondailu kǝndǝ, a ni sɛnɛilu rǝ.

¹⁰ Misirankailu ka todi suilu ton naden ii ɲǝǝn kan. Woilu tolira ka ii suma bǝ jamana yǝrǝ bεε rǝ.

¹¹ Ferawuna ka a yen tuma mɛn na ko tǝrşya wo ra bǝ a kan, a ka a jusu nagbɛɛya ikǝ tuun kosεbε, ikomin Allabatata tun ka a fǝ ɲa mɛn ma. A tun tε sǝnna Musa ni Haruna la kuma ma.

Tǝrşya Sawana: Wolowoloniilu ka Misirankailu tǝrşya

¹² Nba, Allabatata ka a fǝ Musa yε ko: «I ye a fǝ Haruna yε ko a ye a la gbeleke kǝrǝta ka duu buuri gbasi a la. Buuri ri yelɛman ka kε wolowoloniilu ri Misiran jamana fan bεε rǝ.»

¹³ Musa ni Haruna ka Allabatata kan mira ka wo kε. Haruna ka a la gbeleke kǝrǝta ka duu buuri gbasi a la. Buuri yelɛmanda ka kε wolowoloniilu ri Misiran jamana fan

bεε rə. Wolowoloniilu tεε ye məöilu ni niimafen bεε kan.

¹⁴ Ferawuna la senkolailu tεε ye a tərəfε ii ka buuri yεleman ka a kε wolowoloniilu ri ii la daliluilu la, kəni ii ma se wo kela. Wolowoloniilu tora məöilu ni niimafenilu tərəla.

¹⁵ Ferawuna la senkolailu ka a fə Ferawuna ye ko: «Ko nın kəni Alla le bolo de!» Ferawuna kənin a jusu a ragbεyanin de tεε. A ma sən Musa ni Haruna la kuma ma ikomin Allabatala tun ka a fə nıa mən ma.

Tərşya Naaninna: Sitenilu ka Misirankailu tərşya

¹⁶ Nba, Allabatala ka a fə Musa ye ko: «I ye i wuli səoma da la jona ka wa Ferawuna kunben. A wa kε wala ji da la tuma mən na, i ye wa a tεren ye. I ye a fə a ye ko: «Allabatala ka a fə ko: «N na məöilu bila sa ii ri wa n bato.

¹⁷ Ko ni i ma sən n na məöilu bila ko ma, n di siten siyaman siyaman ba lana, siten mənilu ye məöilu cinna. Ko woilu ri wara i ni i la nεməöilu ni i la jamana məöilu ma. Ko sitenilu ri don i jεε la bonilu la, ka Misirankailu la bonilu fanan fa. Ko sitenilu ri siyaya ka duu lafin.

¹⁸ Ko kəni n wa sitenilu lana lon mən, n di Koseni jamana wo mara ka ii latanka woilu ma, n na məöilu siini yərə mən də kənin. Ko sitenilu ti se yərə wo rə muumε. Ko n di wo kε sa i ri a lən ko nde Allabatala ye Misiran jamana rə yan.

¹⁹ Ko i la məöilu ri tərşya mən sərən sitenilu bolo, n di n na məöilu latanka wo ma. Ko təomasere kabannako wo ri kε sini.»»

²⁰ Nba, Allabatala tun ka a fə nıa mən ma, a ka a kε wo nıa. Sitenilu siyaman siyaman ba nara don Ferawuna la bon na, a ni a la nεməöilu la bonilu la. Jamana yərə bεε tınanda sitenilu bolo.

²¹ Ferawuna ka Musa ni Haruna kili, ka a fə ii ye ko: «Ai ye wa saraka bə ai Maari Alla ma, kəni ai ye to jamana kəndə yan.»

²² Musa ka a fə ko: «Wo ti se kela, baa an di saraka mənibu bə an Maari Allabatala ye, saraka woilu ye Misirankailu tana le ri. Fen mən ye ii tana

do ri, ni an ka wo kε saraka di ii nıana, ii ti an mabon kaba la wa?

²³ An Maari Allabatala da an jamari ko an ye tele sawa kε taamala ka wa wula rə. Ko a wa saraka mən fə an ye ye, ko an ye wo bə a ye ye.»

²⁴ Ferawuna ka a fə ko: «Awa, n di ai bila sa ai ri wa wula rə ka saraka bə ai Maari Allabatala ye, kəni ai kana wa yərə jan de. Ai ye madiyali kε n ye.»

²⁵ Musa ka a fə ko: «N wa bə i wara yan, n di Allabatala madiya i kərə. Wo rə, sitenilu ri bə ile ni i la nεməöilu ni i la jamana məöilu kan sini, kəni i kana janfa kε ikə tuun, ka i ban Isirayelika bila ko ma sa ii ri wa saraka bə Allabatala ye.»

²⁶ Musa bəra Ferawuna tərəfε ka wa Allabatala madiya.

²⁷ Allabatala ka a kε ikomin Musa ka a madiya nıa mən ma. A ka sitenilu bə Ferawuna ni a la nεməöilu ni a la jamana məöilu kan. Hali siten kelen ma to ye.

²⁸ Ferawuna kənin a ka a jusu ragbεeya ikə tuunni. A ma sən Isirayelika bila ko ma.

9

Tərşya Looluna: Misirankailu la kolofenilu faara

¹ Wo tamin kə rə, Allabatala ka a fə Musa ye ko: «I ye wa a fə Ferawuna ye ko: «Heburuulu Maari Allabatala ka a fə ko: «N na məöilu bila sa ii ri wa n bato.

² Ko ni i ka i ban ii bila ko ma ka ii to i bolo,

³ ko i la kolofen mənibu ye sənε rə, ko nde Allabatala ri i wuli woilu kanma n na sebaya la. Ko n di jankarə juu bila i la soilu la, a ni i la faliilu, a ni i la nεməöilu, a ni i la nisiilu, a ni i la saailu ni bailu.

⁴ Ko kəni nde Allabatala n di danafarabə kε Isirayelika la kolofenilu ni Misirankailu la kolofenilu tεma. Isirayelika la kolofen si tε faa.»»

⁵ Nba, Allabatala ri ko wo kε lon mən, a ra ban wo latεela, baa a ka a fə ko: «Nde Allabatala n di ko wo kε jamana kəndə sini.»

⁶ Wo duu sa gbε, Allabatata ka a kε ikomin a tun ka a fɔ ɲa mɛn ma. Misirankailu la kolofenilu bεε faara, kɔni foyi ma faa Isirayelika la kolofenilu rɔ.

⁷ Ferawuna ka mɔɔilu lawa ko wo lakɔrɔsi kanma. Woilu wara ko wo lakɔrɔsili diya ka na a fɔ a yε ko foyi ma faa Isirayelika la kolofenilu rɔ. Wo bεε ni a ta kɔnin, Ferawuna jusu a ragbeleyanin de tεrε. A ma sɔn ka Isirayelika bila sa ii ri wa.

Tərşya Wɔrşana: Sumunin bəra mɔɔilu ma

⁸ Wo kε mɛn kεra, Allabatata ka a fɔ Musa ni Haruna yε ko: «Ai ye wa bolo ɲa dando ta buurigbε rɔ fen janin diya. Musa ye wa buurigbε wo lasadi san ma Ferawuna ɲakɔrɔ.

⁹ Wo ri jɛnsɛn Misiran jamana fan bεε rɔ ikomin gbangban, ka sumuni bɔ mɔɔilu ni kolofenilu ma. Sumunilu ri kε dailu ri mɔɔilu ni kolofenilu fariilu ma Misiran jamana fan bεε rɔ.»

¹⁰ Nba, Musa ni Haruna wara buurigbε do ta fen janin diya ka wa ii lɔ Ferawuna ɲakɔrɔ. Musa ka buurigbε wo lasadi san ma. Buurigbε wo ka sumuni bɔ mɔɔilu ni kolofenilu ma. Sumunilu kεra dailu ri woilu fari ma.

¹¹ Ferawuna la senkolailu ma se nala ii lɔla Musa ɲakɔrɔ, baa sumunilu tun da bɔ ii fari fan bεε ma, ikomin Misiranka tɔilu bεε.

¹² Allabatata le ka a kε Ferawuna jusu gbεleyani tεrε. Ferawuna ma sɔn Musa ni Haruna la kuma ma ikomin Allabatata tun ka a fɔ Musa yε ɲa mɛn ma.

Tərşya Wərşnwulana: Allabatata ka sancikolo lajii

¹³ Wo tamin kɔ rɔ, Allabatata ka a fɔ Musa yε ko: «I ye i wuli sɔma da la jona ka wa Ferawuna tεrɛn ye. I ye a fɔ a yε ko: «Allabatata, Heburuulu Maari Alla kɔnin, wo ka a fɔ ko: «N na mɔɔilu bila sa ii ri wa n bato.

¹⁴ Ko sisen, ko n di tərşya lase ile ma, tərşya mɛn di juuya kosebε. Ko tərşya wo ri se i la ɲemɔɔilu ni i la mɔɔilu fanan ma. Ko n di tərşya wo lase ii bεε ma sa ile ri a lɔn ko n ɲɔɔn si tε dunuɲa ɲin dɔ.

¹⁵ Ko n tun di se ka n bolo lawuli i ni i la mɔɔilu kanma, ka jankarɔ fitinna ba la ii kan. Ko ni n tun ka a kε ten, sa ii ra ban latununna ka bɔ duɲa rɔ.

¹⁶ Ko kɔni n da i kɛndε to kosa n di n na sebaya yiraka i la. Ko ka a la wo kan, ko n da i kɛndε to sa n tɔɔ ri bonya dunuɲa fan bεε rɔ fanan.

¹⁷ Ko kɔni jεrɛdabaya ye i rɔ fɔlɔ, baa i banni n na mɔɔilu bila ko ma.

¹⁸ Ko ale le wo ri. Ko ɲin tuma sini, ko n di sancikoloilu lajii. Ko sancikoloilu wo ri juuya fɔɔ ka a dan natamin. Ko wo ɲɔɔn ma jii Misiran kɛbi Misiran jamana siira.

¹⁹ Ko wo rɔ, ko i ye i la mɔɔilu jamari sisen ko ii ye wa ii la kolofenilu ni ii bolofenilu bεε ta ka wa woilu ri yɔrɔ lakandannin do rɔ, sa sancikolo kana se ii ma. Ko mɔɔ ni kolofen mɛnilu wa to gbε rɔ sɛnε rɔ, mɛnilu ma ladon yɔrɔ lakandannin do rɔ, sancikolo di jii woilu kan ka woilu kelen kelenna bεε faa.»»

²⁰ Nba, Ferawuna la ɲemɔɔ mɛnilu silanda Allabatata la kuma yε, woilu borimantɔ wara ii la jɔnilu ni ii la kolofenilu ladon yɔrɔ lakandannin doilu rɔ.

²¹ Mɛnilu kɔnin ma Allabatata la kuma jate, woilu ka ii la jɔnilu ni ii la kolofenilu to sɛnε rɔ ye.

²² Allabatata ka a fɔ Musa yε ko: «I ye i bolo kɔrɔta san ma sa sancikolo a ri jii Misiran jamana bεε kan. A ri jii mɔɔilu ni kolofenilu ni sɛnɛfenilu bεε kan Misiran fan bεε rɔ.»

²³ Awa, Musa ka a la gbεleke kɔrɔta san ma tuma mɛn na, Allabatata ka bandakan nabɔ ka sancikoloilu lajii, ka ta lajii fɔɔ duu ma. Allabatata ka sancikoloilu lajii Misiran jamana kan ikomin sancɔ ba.

²⁴ Sancikoloilu tεrε ye jiila. Ta tεrε ye jiila yɔrɔ bεε. Kɛbi Misiran jamana siira, sancikoloilu wo ɲɔɔn tun ma jii fɔlɔ, baa a juuyara kosebε.

²⁵ Sancikoloilu ka mɔɔilu ni kolofenilu halaki Misiran jamana fan bεε rɔ, mɔɔ ni kolofen mɛnilu tora gbε ma sɛnɛnilu rɔ kɔnin. A ka sɛnɛfenilu bεε tɲan fanan, ka jiriilu bεε kadi kadi.

²⁶ Wo kεra fan bεε rɔ fɔ Koseni mara kelen, Isirayelika siini yɔrɔ mɛn

kənin. Sancikoloilu ma se ye le.

²⁷ Ferawuna ka Musa ni Haruna kili ka a fə ii ye ko: «N da kojuu kə sija jin də. Jo ye Allabatata de bolo. Jo tē nde ni n na məəilu le bolo.

²⁸ Ai ye Allabatata madiya, baa Alla la bandakan ni a la sancikoloilu ii ra an bə. N di ai bila. N tē ai lələla butun.»

²⁹ Musa ka a fə a ye ko: «N wa bə so kəndə tuma mən na, n di n boloilu kərətə Allabatata ye. Bandakan ni sancikoloilu ri i lə, sa i ri a lən ko dunuğa ye Allabatata ta le ri,

³⁰ kəni n ka a lən ko ile ni i la jəməəilu ma silan Allabatata Alla ye fələ fewul!»

³¹ Nba, sənəfen mən təə ko lin, wo tun da feren. Mən təə ko horija, wo tun da a kise. Sancikoloilu ka wo fila bəe tija,

³² kəni sənəfen mən təə ko bile, wo su fila ma tija sancikolo bolo baa woilu tē ferenna jona.

³³ Nba, Musa bəra Ferawuna wara ka wa so kəkan. A ka a bolo lawuli Allabatata ye ka a madiya. Bandakan ni sancikolo tēera. Sanci tēera.

³⁴ Ferawuna ka a yen tuma mən na ko sanci ni sancikolo ni bandakan a ra lələ, a ka kojuu kə ikə tuunni, baa a ni a la jəməəilu ka ii jusu gbəleya.

³⁵ Ferawuna jusu a ragbəleyanin de tere. A ma sən ka Isirayelikailu bila sa ii ri wa. Wo kera ikomin Allabatata a tun ka kuma don Musa da rə ja mən ma.

10

Tərşya Seyinnan: Təənkasailu ka Misirankailu tərşya

¹ Sancikolo ban kə jii la Misirankailu kan wo kə, Allabatata ka a fə Musa ye ko: «I ye wa Ferawuna teren ye. Nde le ka a kə a ni a la jəməəilu jusu gbəleyani, sa n di se n na təəmasere kabannako jinilu kəla ii jana.

² Ka a la wo kan, nde le ka wo kə sa ai ri a fə ai denilu ni ai mamarenilu ye n ka təəmasere kabannako menilu kə Misirankailu tema ka ii dəşya ja mən ma. Ai bəe ri a lən ko Allabatata le nde ri.»

³ Musa ni Haruna wara Ferawuna teren ye, ka a fə a ye ko: «Heburuilu Maari Allabatata ka a fə ko: «I ri sən ka i fanmajii nde ye lon juman? Ko i ye n na məəilu bila sa ii ri wa n bato.

⁴ Ko ni i ka i ban n na məəilu bila ko ma, ko n di təənkasailu lana i la jamana kəndə sini.

⁵ Ko woilu ri siyaya ka yərə bəe mira fəə ka duu fin. Ko wo rə, ko məəilu ti nala sela ka duu yen butun. Ko sancikoloilu ma sənəfen menilu tija, təənkasailu ri wo bəe dəən. Ko jiri jiri ye sənə rə, təənkasailu ri wa firailu bəe dəən.

⁶ Ko ii ri i la bonilu fa, ka i la jəməəilu ni Misirankailu bəe la bonilu fa. Ko n di kə təənkasa siyaman ba ri, i failu ni i benbailu ma mən jəən yen kebi ii ka ii sii jamana kəndə yan.» Musa banni wo fəla, a bəra Ferawuna wara ka wa.

⁷ Ferawuna la jəməəilu ka a fə Ferawuna ye ko: «An fa, cəe wo ri an tərə haan waati juman? I ti sən ka ii la məəilu bila wa, sa ii ri wa ii Maari Allabatata bato? Misiran da tija, i ma wo jayen fələ wa?»

⁸ Wo rə, Ferawuna ka Musa ni Haruna kili ikə tuun, ka a fə ii ye ko: «Ai ye wa ai Maari Allabatata bato, kəni yon ni yon watə?»

⁹ Musa ka a jabi: «An bəe ri wa, den mēsənilu wo, məəbakərəilu wo, cəeilu wo, musoilu wo, an bəe ri wa. An na kolofenilu bəe ri wa an bolo fanan, baa an watə sali ba le kəla Allabatata ye.»

¹⁰ Ferawuna ka a fə ii ye ko: «Ka ai ni ai musoilu ni ai denilu bəe bila sa ai ri wa, n ti sən wo ma habadan! Ai ye n janfa ko le rə.

¹¹ Eən de! Cəeilu dərən ye wa Allabatata bato, baa ai ka wo le mapininka.» Ferawuna ka Musa ni Haruna gben wo rə, ka ii labə a wara.

¹² Allabatata ka a fə Musa ye ko: «I ye i bolo kərətə Misiran jamana kun na sa təənkasailu ri na jamana kəndə. Ii ri na jamana kəndə sənəfen ni bin bəe dəən, menilu tora ye sancikolo bolo kənin.»

¹³ Musa ka a la gbeleke kərətə Misiran jamana kun na. Allabatata

ka fəşnə ba do lana ka bə telebə fan fe. Fəşnə ka tele ni su bəe ke tēla. Wo duusa gbə da ka a tərən fəşnə a ra tənkasailu lana.

¹⁴ Tənkasailu jənsənda ka Misiran yəşə bəe mira, ka i sii fan bəe rə. Ii ka siya tere kojuuya. Misirankailu tun ma wo şəən yen fələ fewu. Ii ti nala wo şəən yenna butun.

¹⁵ Tənkasailu ka duu bəe mira fəş ka a bəe fin. Ii ka sənəfenilu ni binilu bəe dəən, a ni jiridenilu bəe. Sancikolo tun ma menilu tışan, ii ka wo bəe dəən. Ii ma fira si to jiriilu la. Ii ma sənəfen ni bin si to sənəilü rə, men ma dəən. A kəra wo şa le ma Misiran jamana yəşə bəe.

¹⁶ Ferawuna ka Musa ni Haruna kili i kəşə, ka a fəş ii ye ko: «Nde le ra kojuu ke ai Maari Allabatata la. N da kojuu ke ai fanan na.

¹⁷ Ai jaandi, ai ye yafa n ma men fanan də. Ai ye ai Maari Allabatata madiya n ye, sa a ri tərşya juu şin mabə n na.»

¹⁸ Musa bəra Ferawuna wara wo rə, ka wa Allabatata madiya.

¹⁹ Wo rə, Allabatata ka fəşnə ba lana ka bə telebe rə. Fəşnə wo ka tənkasailu ta ka wa ii lafilü Kəşji Fararəşin də. Tənkasa kelen ma to Misiran jamana kəndə.

²⁰ Kəni, Allabatata le ka Ferawuna jusu a ragbēşya. A ma şən ka Isirayelikailu bila, sa ii ri wa.

Tərşya Kəşndəna: Dibi donda

²¹ Allabatata ka a fəş Musa ye ikə tuunni ko: «I ye i bolo kəşəta san ma sa dibi ri don Misiran jamana kəndə. Dibi wo ri bonyala ke ikomin məş ri se a bolo maala a la.»

²² Musa ka a bolo kəşəta san ma. Dibi fin juu donda Misiran jamana bəe rə ka tele sawa ke.

²³ Tele sawa wo kəşə, Misirankailu ma se ii şəən yenna muume. Ii si ma se bəla bon na, kəni Isirayelikailu siini tere yəşə yəşə, kənşya tere ye yəşə wo rə.

²⁴ Ferawuna ka Musa kili ka a fəş a ye ko: «Nba, ai ye wa Allabatata bato. Ai musoilu ni ai den məsenilu ri wa

ai kəşə, kəni ai la kolofenilu ye to ai kəma yan.»

²⁵ Musa ka a fəş ko: «Wo tē bən. Fo i ye a to an na kolofenilu ye wa an bolo, baa an di wo doilu ke sarakailu a ni doilu *saraka janintailu ri an Maari Allabatata ye.

²⁶ Fo an na kolofenilu ye wa an bolo. Hali an na kolofen kelen pe tē to an kəma yan, baa an kətə doilu le kəla saraka ri an Maari Allabatata ye, kəni an di men ke saraka ri a ye, an ti nala wo ləşna fəş an wa se ye tuma men na.»

²⁷ Allabatata kəşin ka a ke Ferawuna jusu a ragbēşyanin de tere. Ferawuna ma şən ka Isirayelikala bila, sa ii ri wa.

²⁸ Ferawuna ka a fəş Musa ye ko: «Bə n şakəşə! I kana i lə n şakəşə butun. I wa na i lə n şakəşə lon lon, i ri faa wo lon!»

²⁹ Musa ka a fəş ko: «Ale le wo ri. N da wo men. N tē i lə i şakəşə butun.»

11

Tərşya tannan: Allabatata ka a fəş ko dence fəşilü ri sa

¹ Nba, Allabatata ka a fəş Musa ye ko: «A ra to tərşya kelen ma, n di men la Ferawuna ni a la məşilü kan. N wa wo la Ferawuna kan, a ri ai bila sa ai ri wa. Wo tuma a ri i gbən fewu.

² I ye wa a fəş Isirayelikailu ye ko ii bəe ye ii şiişə Misirankailu tara fen saninnaman ni fen wodigbəlaman na.»

³ Allabatata ka Isirayelikala la ko diya Misirankailu ye kəşəbe. Ferawuna la şeməşilü ni a la jamana kəndə məşilü bəe tere ye Musa bonyala kəşəbe fanan.

⁴ Musa ka a fəş ko: «Allabatata ka a fəş ko: «Su tala waati, n di tamin Misiran jamana kəndə.

⁵ Dence fəşilü bəe ri sa Misiran jamana kəndə. Ale men ye mansayala, a dence fəş ti nala tola ye. Hali şəşmuso men ye kəşən tuu kəla ye, wo fanan dence fəş ti nala tola ye. Ii bəe ri sa. Ii la kolofenilu fanan den fələ şemanta wo fanan ti nala tola.

* **10:25** saraka janintailu kəşə ye ko a ri wo janin ka a ke buurigə ri

⁶ Mɔɔilu ri ii kule kan nabɔ kojuuya Misiran jamana fan bɛɛ rɔ. Wo ɲɔn ma kɛ fɔlɔ. A ɲɔn ti nala kela butun.

⁷ Kɔni a mankan tɛ kɛ Isirayelikailu wara. Hali wulu tɛ wonwon ii ma, wala ii la kolofenilu ma. Ai ri a lɔn wo rɔ ko Allabatala a ra dannafarabɔ don Misirankailu ni Isirayelika tɛma.»

⁸ Musa ka a fɔ Ferawuna yɛ ko: «Ko wo wa kɛ, i la ɲɛmɔɔilu ri na ka ii la n kɔrɔ ka n madiya ko n ye bɔ Misiran jamana rɔ yan, nde ni n na mɔɔilu bɛɛ. Wo wa kɛ, n di bɔ jamana ɲin dɔ yan.» Musa banni wo fɔla, a mɔnɛni ba le bɔra Ferawuna wara ka wa.

⁹ Allabatala ka a fɔ Musa yɛ ko: «Ferawuna tɛ sɔn ai la kuma ma. Wo ri kɛ sababu ri sa n di doilu la n na kabanakoilu kan Misiran jamana kɔndɔ.»

¹⁰ Musa ni Haruna ka kabannako woilu bɛɛ kɛ Ferawuna ɲakɔrɔ, kɔni Allabatala ka a kɛ Ferawuna jusu a ragbɛɛyanin de tɛrɛ. A ma sɔn ka Isirayelikailu bila, sa ii ri bɔ a la jamana kɔndɔ.

12

¹ Nba, ka Musa ni Haruna to Misiran jamana kɔndɔ, Allabatala ka a fɔ ii yɛ ko:

² «Ai ye karo ɲin jate ai la karo fɔlɔ ri. A ri kɛ ai la san damira karo ri.

³ Ai ye a fɔ Isirayelikailu bɛɛ yɛ ko: «Karo ɲin tele tan, cɛɛ bɛɛ ye saaden wala baden mira a la denbaya yɛ, denbaya kelen kolofen kelen,

⁴ kɔni ni denbaya mɛn mɔɔilu ma siya, ii ni ii siijɔɔilu ye dɛn kolofen kelen na, siijɔɔ mɛnilu sudunman ii la kɔnin. Ii ye kolofen do faa, mɛn di mɔɔilu bɛɛ bɔ.

⁵ Kolofen wo ye kɛ san kelen saaji wala bakɔrɔn di, fɛɛ tɛ mɛn na.

⁶ Ii ye kolofen wo lamara fɔɔ karo ɲin tele tan ni naanin. Wo lon, Isirayelikailu bɛɛ ye ii ta faa fitiri waati.

⁷ Ii ketɔ kolofenilu sobo dɔɔnna bon mɛnilu kɔndɔ, ii ye kolofenilu jeli do ta ka a susa bonda fodufela filaman ni ii da kankun kan.

⁸ Ii ye sobo wo janin ka a dɔɔn su wo jɛrɛ rɔ. Ii ye wo ni buru fununbali ni fira kunamanta dɔɔn kelen di.

⁹ Ai kana a kɛndɛ dɔɔn. Ai kana a tibi ji la ka a dɔɔn. Ai ye a gbunturun de janin, hali a kun, ni a gbɛɛn, ni a kɔndafen bɛɛ.

¹⁰ Ai kana sobo a tɔ si lasii. Ni a tɔ tora sɔɔma, ai ye wo janin ka a kɛ buuri ri.

¹¹ Ai ka kan ka sobo wo dɔɔn ɲa mɛn ma, wo le ɲin di: ai ye ai tɛsidi taama kanma, ka ai la sanbara don. Ai ye ai la gbeleke mira ai bolo. Ai ye ai kaliya sobo wo dɔɔnna. Allabatala la Taminkunna Sali le wo ri.

¹² «Baa n di tamin Misiran jamana yɔrɔ bɛɛ rɔ su wo jɛrɛ rɔ ka Misiran jamana dɛncɛ fɔlɔilu ni kolofen den cɛmanta fɔlɔilu bɛɛ faa. N di jahadi la Misirankailu la batofenilu bɛɛ kan. Allabatala le nde ri.

¹³ Kɔni jeli mɛn susani bondailu la, wo ri kɛ tɔɔmasere ri ka a yiraka n na ko ai ye bon woilu le kɔndɔ. N wa jeli wo yen, n di tamin ai kun na. Wo rɔ, ka n to Misirankailu gbasila, kojuu si ti nala sela ai ma.

¹⁴ Lon ɲin ye kɛ ai bolo hankilijii lon ba ri kadawu. Ni wo lon sera san san, ai ye sali ba kɛ ka nde Allabatala bonya. Sali ko wo ye kɛ sariya banbali ri ai bolo, a ni ai bɔnsɔnilu bolo, mɛnilu natɔ ai kɔ.»

Buru Fununbali Sali

¹⁵ Allabatala ka a fɔ ikɔ tuun ko: «Ai ye buru fununbali dɔɔn tele wɔrɔnwula kɔrɔ. Wo tele fɔlɔ, ai ye lɛbɛn bɛɛ labɔ ai la bonilu la. Ni mɔɔ mɔɔ ka buru lɛbɛnniman dɔɔn tele wɔrɔnwula wo kɔrɔ, wo tii ri gbɛn ka bɔ Isirayelikailu rɔ.

¹⁶ A tele fɔlɔ, ai ye ai ladɛn ka nde Allabatala bato. A tele wɔrɔnwulana fanan, ai ye ai ladɛn ka nde Allabatala bato. Ai kana baara si kɛ tele woilu rɔ. Ka tibili kɛ ai jɛrɛ yɛ, n ma a fɔ wo ma.

¹⁷ «Ai ye Buru Fununbali Sali wo kɛ san san, baa wo lon jɛrɛ le rɔ, n ka ai labɔ Misiran ikomin kɛɛɛden kuru. Wo le rɔ, ni wo lon sera san san, ai ye sali wo kɛ. Sali ko wo ye kɛ sariya banbali ri ai bolo, a ni ai bɔnsɔnilu bolo, mɛnilu natɔ ai kɔ.

¹⁸ San karo fɔlɔ ɲin, ka bɔ tele tan ni naanin fitiri waati ka wa se tele muwan ni kelen fitiri waati, ai kana

buru ləbenniman dəən, fo buru fununbali.

¹⁹ Tele wərənwula woilu bəe kərə, ləben si kana yen ai la bonilu la. Ni məə məə ka buru ləbenman dəən, wo tii ri gben ka bə Isirayelikailu la dəkuru rə. Ni a kera london di, ni a kera duuren di, a ri gben ka bə Isirayelikailu la dəkuru rə.

²⁰ Ai kana buru si dəən, ləben ye mən də. Ai wa ai sii yərə yərə rə, ai ye buru fununbali dəən.»

Musa ka Taminkunna Sali jafə Isirayelikailu ye

²¹ Musa ka Isirayelikailu la məəbakərəilu bəe kili ka a fə ii ye ko: «Ai bəe ye wa sisen ka kolofen mēsen mira ai la denbayailu ye ka a kannatəe ka Taminkunna Sali kə.

²² Ai ye kolofen wo jeli kə muran do kəndə. Jiri mən təə ko hisopi, ai ye wo bolo do sun jeli wo rə, ka jeli susa bonda lamininilu rə, a da kankun kan ni a bonda fodufela fila ma kənin. Məə si kana bə a la bon na fəə səəma.

²³ Allabatata ri tamin Misiran jamana kəndə ka Misirankailu dence fəəilu faa su rə. Ni a ka jeli yen a da kankun kan ni a bonda fodufela filaman ma, a ri tamin bon wo kun na. A ti sən niitəe məkəka ye don ai la bon woilu la ka ai dence fəəilu faa.

²⁴ «Ai ni ai bənsənulu ye to sali jin kəla san san haan kadawu. A ye sariya banbali le ri.

²⁵ Allabatata ka lahidi ta ko a ri jamana mən di ai ma, ai wa se ye tuma mən na, ai ye sali jin kə.

²⁶ Ni ai denilu ka sali jin kərə mənininka ai la,

²⁷ ai ye a fə ii ye ko: «An ye kolofen wo kəla Taminkunna Sali saraka de ri ka Allabatata bonya. Ko ka an to Misiran, Allabatata nara ka Misirankailu dence fəəilu faa. Ko wo tuma, a taminda an na bonilu kun na ka an na denbayailu to ye.» Nba, Musa banni wo bəe fəla, Isirayelikailu ka ii jəkərə ben duu ma ka Allabatata bato.

²⁸ Wo kə rə, ii bəra ye ka wa a kə ikomin Allabatata tun ka a fə Musa ni Haruna ye jə mən ma.

Dence fəəilu faara

²⁹ Nba, duu talaman, Allabatata ka dence fəəilu bəe faa Misiran jamana rə. Ka a damira Ferawuna jərə dence fəə ma ka wa se fəə kaso-denilu dence fəə ma, dence fəə bəe faara. Kolofenilu den fəə cəmanilu bəe faara fanan.

³⁰ Ferawuna ni a la baaradenilu ni Misiran jamana məə bəe kununda su wo rə. Məəilu kule kan bəra kojuuya Misiran yərə bəe rə, baa bon si ma to saya ma kə yərə mən na.

Isirayelikailu bəra Misiran

³¹ Su kelen wo rə, Ferawuna ka Musa ni Haruna kili ka a fə ii ye ko: «Ai ye ai wuli ka bə n na məəilu təma, ai ni Isirayelikailu bəe. Ai ye wa Allabatata bato ikomin ai ka a fə jə mən ma.

³² Ai ye ai la kolofenilu bəe fanan ta ikomin ai ka a fə jə mən ma. Ai ye wo bəe ta ka wa! Ai ye duwawu kə n ye fanan.»

³³ Misirankailu gbədənda Isirayelikailu la ko ii ye bə Misiran jamana rə jona, baa Misirankailu ka a fə ko: «Ni ii ma bə yan, an bəe ri faa.»

³⁴ Wo rə, Isirayelikailu ka buru janinbaliilu ta ka wo la buru gbasi muranilu rə, kəni ii ma ləben si kə buru wo rə. Ii ka muran woilu lasidi faanin də ka woilu sii ii kanbankun kan.

³⁵ Isirayelikailu ka Misirankailu tara fen saninnaman ni fen wodigbelaman ni faaninilu la ikomin Musa tun ka a fə ii ye jə mən ma.

³⁶ Allabatata ka Isirayelikailu la ko diya Misirankailu ye. Wo rə, Isirayelikailu ka fen fen tara Misirankailu la, woilu dira ii ma. Isirayelikailu ka Misirankailu bolokolonya ten de fewu!

³⁷ Isirayelikailu bəra Raməsiso so kəndə ka wa Sukəti so kəndə. Mənulu tərə ye ii sen ma, woilu tun di məə waa kəmə wərə jəən bə. Musoilu ni den mēsenilu ma dan.

³⁸ Ii wara ii la kolofenilu ri ii bolo, saailu ni bailu ni nisiilu kənin. Woilu ka siya tərə. Siya gbərə məə siyaman wara ii fə fanan.

³⁹ Isirayelikailu seni yərə do rə, ii tun bəra Misiran buru janinbali mənulu ri, ii ka woilu wusu ka a kə

buru fununbali ri ka a dōn. Lēben tun tē buru woilu rō, ka a masōrōn Misirankailu tun ka Isirayelikailu labō Misiran jona. Wo le ka a kē, ii tun ma fēre sōrōn ka lēben kē buru wo rō, wala ka dōnninifenilu raben ii la taama kanma.

⁴⁰ Nba, Isirayelikailu tun ka san kēme naanin ni san bisawa le kē Misiran jamana rō.

⁴¹ San kēme naanin ni san bisawa wo dafara lon mēn na, wo lon kelen Allabatala a la mōōilu bōra Misiran ikomin kelēden kuru.

⁴² Allabatala ka a janto ii rō su wo rō, ka ii labō Misiran jamana rō. Wo rō, san san haan kadawu, Isirayelikailu bēe ye si jana su wo rō baa su wo bilani a dan na Allabatala yē.

Taminkunna Sali dōnnin sariya

⁴³ Allabatala ka a fō Musa ni Haruna yē ko: «Taminkunna Sali dōnnin sariya le jin di. Lōndan si kana wo saraka dōn.

⁴⁴ Ai ye jōn menilu sanna, woilu ri se a dōnna ni ai ka ii faaninta kē fōlō,

⁴⁵ kōni london taminbatōilu ni baa-raden menilu ye sarala, woilu si kana a dōn.

⁴⁶ «Ai wa saraka sobo wo raben bon mēn na, ai ye a dōn bon wo kōndō. Mōō si kana bō sobo ri kēnema. Ai wa sobo wo dōn, ai kana a kolo si kadi.

⁴⁷ Isirayelikailu bēe ye Taminkunna Sali wo kela.

⁴⁸ Ni london do siini ai tēma, mēn ye a fē ka Taminkunna Sali kē ka Allabatala bonya, fo wo tii ni a wara cēeilu bēe ye faaninta kē fōlō. Ni wo kēra, a ri se Taminkunna Sali kela ikomin Isirayelikailu. Cēe mēn ma faaninta kē, wo si kana Taminkunna Sali saraka dōn.

⁴⁹ Sariya kelen wo le ye Isirayelikailu ni londonilu bēe kan.»

⁵⁰ Awa, Isirayelikailu bēe ka a kē ikomin Allabatala ka Musa ni Haruna jamari na mēn ma.

⁵¹ Wo lon kelen, Allabatala ka Isirayelikailu labō Misiran ikomin kelēden kuru.

13

Den fōlōilu ye Alla ta le ri

¹ Allabatala ka a fō Musa yē ko:

² «Den fōlō menilu ye ai bolo, ai ye woilu bēe di n ma ka ii kē n ta ri. Ni a kēra muso muso dence fōlō ri, ni a kēra kolofen kolofen den cēmanta fōlō ri, woilu bēe ye kē n ta ri.»

Buru Fununbali Sali

³ Nba, Musa ka a fō Isirayelikailu yē ko: «Ai ye ai hankili to lon jin dō, ai bōra Misiran jōnya rō lon mēn dō, baa Allabatala ka ai labō yōrō wo rō a la sebaya ba la. Wo le kosōn, ai kana buru lēbenman dōn wo lon.

⁴ Ai bōni bi le Abibu karo la.

⁵ Allabatala ka a kali ai benbailu yē ale jēre tōō la ko a ri jamana do di ii ma, dōnninta duman ye bōla jamana wo rō a ja jēre jēre ma, li ni nōnō a bēe ye bōla ye. Kanaankailu siini jamana wo kōndō, a ni Hetikailu ni Amōrikailu ni Hifikailu ni Jebusikailu. Allabatala wa ai ladon ye tuma mēn na, karo jin jōōn wa se san san ai ye sali jin kē.

⁶ Ai ye buru fununbali dōn tele wōrōnwula kōrō. A tele wōrōnwulana lon, ai ye sali kē ka Allabatala bonya.

⁷ Ai ye buru fununbali dōn tele wōrōnwula kōrō. Buru lēbenman a kana kē ai bōlō. Lēben kana kē ai la jamana yōrō si fanan dō.

⁸ Ai ye a jafō ai denceilu yē wo lon ko: «Allabatala ka ko ba kē n ye n bōtōla Misiran. Wo le ka a kē, n ye sali jin kela.»

⁹ A ri kē i la tōōmasere ri ikomin bololafen mēn bilani i bolo la wala mēn sidinin i tin na ka kē hankili bila fen di, ka ban ka Allabatala a la sariya kuma a ye to i da rō waati bēe, ka a masōrōn Allabatala ka i labō Misiran a la sebaya bolo la.

¹⁰ Wo le rō, ai ye tola sali jin kela a waati wo la san san.»

Dence fōlōilu la ko

¹¹ Musa ka a fō Isirayelikailu yē iko tuun ko: «Allabatala ka a kali ai benbailu yē ko a ri ai ladon Kanaan na duu kōndō. A wa jamana wo kē ai ta ri tuma mēn na,

¹² ai ye ai dence fōlōilu bēe di Allabatala ma ka ii kē a ta ri. Ai la kolofenilu den cēmanta fōlōilu bēe ri kē Allabatala ta ri fanan.

¹³ Ni faliden de, ai ye saaden wala baden saraka wo nɔ rɔ ka faliden kunka. Ni ai tɛ a fɛ ka faliden wo kunka, ai ye wo kan kadi ka a faa. A fɛrɛ tɛ fo ai ye ai dence fɔlɔilu bɛɛ kunka.

¹⁴ «Ai denceilu ri ai maɣininka lon do rɔ ko ai ye ko mɛn kɛla ɣin, ko wo kɛ kun a ye nfen di? Ii wa ai maɣininka wo ma, ai ye a fɔ ii ye ko: «Allabatata ka an nabɔ ɣɔnya rɔ Misiran jamana rɔ a la sebaya bolo la.

¹⁵ Ko Ferawuna jusu a ragbɛɣyanin de tɛrɛ. Ko a ma sɔn ka an bila. Ko wo rɔ Allabatata ka Misirankailu dence fɔlɔilu bɛɛ faa, ka Misirankailu la kolofenilu den cɛmanta fɔlɔilu bɛɛ fanan faa. Ko wo le rɔ, n ye kolofenilu den cɛmanta fɔlɔilu bɛɛ kɛla sarakafenilu ri Allabatata ye, ka n jɛrɛ dence fɔlɔilu bɛɛ kunka.»

¹⁶ Musa ka a fɔ ii ye ikɔ tuun ko: «Sali ɣin ye tɔɔmasere le ri, ikomin mɔɔ ye mɛn bilala a bolo la a ni a tin na sa a kana ɣina. Sali ɣin sababu la, an tɛ ɣinala ko Allabatata ka an nabɔ Misiran jamana rɔ a la sebaya bolo la.»

Isirayɛlikailu bɔra Sukɔti ka wa Etan

¹⁷ Nba, Ferawuna ka Isirayɛlikailu bila sa ii ri wa tuma mɛn na, Alla ma ii lawa Filisitiilu la jamana sila kan. Sila wo sudunman, kɔni Alla ka a yen ko ni ii wara sila wo kan ka ye mɔɔilu wulitɔla yen ii kanma, ii ri silan ka ii hankili yeɣɛman ka ii kɔsɛ Misiran.

¹⁸ Wo rɔ, Alla ka ii lawa wula kɔndɔ la sila le kan, mɛn ye taminna ka wa Kɔɔji Fararɔbin fan fɛ. Isirayɛlikailu bɔra Misiran tuma mɛn na, ii rabɛnni tɛrɛ keɣe kanma.

¹⁹ Ii bɔtɔla, Musa wara Yusufu a kolo ri a bolo, baa sani Yusufu ye sa, a ka a fɔ a badenmailu ye ko sika tɛ a rɔ Alla ri na ii demɛn. Ko a badenmailu ye ii kali a ye ko Alla wa ii labɔ Misiran jamana rɔ tuma mɛn na, ii ye a kolo ta ka wa woilu ri ii bolo.

²⁰ Nba, Isirayɛlikailu bɔra Sukɔti ka wa ii daa make wula tɔrɔfɛ, yɔrɔ mɛn tɔɔ ko Etan.

²¹ Allabatata tɛrɛ ye wala ii ɣɛ tuma bɛɛ. Tele rɔ, Allabatata sanfinnama ri

a bilani ii ɣɛ ka sila yiraka ii la. Su rɔ, Allabatata tamɛlɛnnama a ri bila ii ɣɛ ka mɛɛn bɔ ii ɣɛ. Wo rɔ, ii sera taamala su ni tele.

²² Tele tele, sanfinnama tɛrɛ ye mɔɔilu ɣɛ tuma bɛɛ. Su su, a tamɛlɛnnama tɛrɛ ye mɔɔilu ɣɛ tuma bɛɛ.

14

Isirayɛlikailu taminda Kɔɔji Fararɔbin a rɔ

¹ Allabatata ka a fɔ Musa ye ko:

² «I ye a fɔ Isirayɛlikailu ye ko ii ye ii kɔsɛ ka wa ii daa make Pihahirɔti so dala, Mikidɔli so ni kɔɔji tɛma. Ii ye wa ii daa make ye le, ka ii ɣabɛn Bahali-Sɛfɔn so la kɔɔji dala.

³ Ni ii ka wo kɛ, Ferawuna ri a fɔ ko: «Ii ra kɔndafili wula kɔndɔ, wadiya tɛ ii la wo kɔ.»

⁴ N di a kɛ Ferawuna jusu ri a ragbɛɣya. A ri wuli wo rɔ ka ii kɔsaran, kɔni n di se Ferawuna ni a la kɛɣɛdenilu la. Mɔɔilu ri n tando wo rɔ. N wa se woilu la, Misirankailu ri a lɔn ko nde le Allabatata ri.» Isirayɛlikailu ka a kɛ ikomin Allabatata ka a fɔ ii ye ɣa mɛn ma.

⁵ Awa, a fɔra Ferawuna ye tuma mɛn na ko Isirayɛlikailu ra wa, a ni a la ɣɛmɔɔilu miriya yeɣɛmanda. Ii ka a fɔ i ɣɔɔn ye ko: «An da nfen de kɛ ɣin di? Nfenna an sɔnda ii ye wa? Ii tɛ an bolo ɣɔnya la butun wo rɔ.»

⁶ Ferawuna ka a la sowontoroilu ni a la kɛɣɛdenilu rabɛn Isirayɛlikailu kɔsaran kanma.

⁷ A ka sowontoro ɣuma kɛmɛ wɔɔrɔ ta ka woilu la Misiran sowontoro tɔilu bɛɛ kan. A ka kɛɣɛden kuntii lasii sowontoroilu kelen kelenna bɛɛ kɔndɔ.

⁸ Allabatata ka a kɛ Ferawuna jusu a ragbɛɣyanin de tɛrɛ. Wo rɔ, a ka Isirayɛlikailu kɔsaran. Wo tuma, ii ye bɔla Misiran jusulateɛ rɔ.

⁹ Misirankailu la sowontoroilu ni sofadenilu ni kɛɣɛdenilu bɛɛ wara Isirayɛlikailu kɔ, ka woilu kɔsaran fɔɔ ka wa sudunya ii daa make diya rɔ i kɔrɔ kɔɔji dala. Yɔrɔ wo ye Pihahirɔti so tɔrɔfɛ, ka ɣabɛn Bahali-Sɛfɔn so ma.

10 Isirayelikailu ka ii ja lə ka Ferawuna ni a la keledenilu natəla yen ii kanma. Woilu tun da sudunya ii la i kərə! Wo rə, Isirayelikailu silanda kojuuya ka ii makasi Allabatata ye ko a ye ii demən.

11 Ii ka a fə Musa ye ko: «An su don yərə le tun tə sərənna Misiran wa? I nani an di an faa diya le wula kəndə yan wo rə wa? Ni wo tə, i ka an nabə Misiran nfenna?»

12 Ka an to Misiran, an ma a fə i ye ba ko ni an bəra ye, ko su jin di an sərən? An ka a fə i ye ko i ye an to ten, ko an di to Misiran ye ka ke Misirankailu la jənilu ri, baa jənya wo ka fisa an na saya ri wula kəndə yan.»

13 Musa ka ii jabi: «Ai kana silan. Ai ye makənəni ke ikə tuun! Allabatata ri ai kisi ja mən ma bi, ai ri wo yen. Ai ja ye Misiranka mənili la jin, ai tə woilu yen butun fewu.

14 Allabatata ri woilu keke ai nə rə. Ai ye i sabari ka wo ragbe ikə tuun.»

15 Awa, Allabatata ka a fə Musa ye ko: «I ye i makasila n ye nfenna, ko n ye ai demən? I ye a fə Isirayelikailu ye ko ii ye i wuli ka wa.

16 I ye i la gbeleke kərəta kəoji kun na ka kəoji fara i jəonna, sa Isirayelikailu ri tamin duu jaran ma kəoji nə rə.

17 Nde ri a ke Misirankailu jusu ri a ragbeleya. Wo rə, ii ri don ai kə. Wo wa ke, n di se Ferawuna ni a la keledenilu ni a la sowontoroilu ni a la sofadenilu bəe la. Məoilu ri n tando wo rə.

18 N wa se Ferawuna ni a la sowontoroilu ni a la sofadenilu bəe la, ka n na gbiliya yiraka, Misirankailu a ri a lən ko nde le Allabatata ri.»

19 Alla la meleka mən tun ye wala Isirayelikailu jefə, wo taminda ii kəfə. Sanfinnama fanan bəra ii jefə ka tamin ii kəfə.

20 Wo bilara Misirankailu ni Isirayelikailu təma. Su wo bəe rə, dibi donda Misirankailu wara fan fə, kəni kənə bəra Isirayelikailu wara fan fə. Wo rə, Misirankailu ni Isirayelikailu ma ii madon i jəon na su wo rə.

21 Musa ka a bolo kərəta kəoji kun na. Allabatata ka fəjə ba lana ka bə telebə fan fə. Wo tərə su muumə rə. Fəjə wo ka kəoji ta fə ka a təfara fila ri ka duu jaran bə a təma.

22 Isirayelikailu taminda ji təfaranin wo təma duu jaran kan. Ji layelenin tərə i jəon kan ka ke ikomin jin ii bolokinin fan fə ni ii bolomaran fan fə.

23 Misirankailu ka ii kəsaran. Ferawuna a la sofadenilu ni a la sowontoroilu bəe donda kəoji təfaranin təma ka wa Isirayelikailu kə.

24 Suba ma, Allabatata tora taməlennama ni sanfinnama a rə ka a ja lə Misiran keledenilu rə. Ale ka a ke Misiran keledenilu kəndafilira piripara fə ka ii silan!

25 A ka ii la sowontoroilu sen bəla. Ii wa ko gbeleyara wo rə. Misirankailu ka wo yen tuma mən na, ii ka a fə i jəon ye ko: «Allabatata ye an kelela Isirayelikailu ye. An ye an bori ka an bə yan, an ye ii to ye.»

26 Allabatata ka a fə Musa ye ko: «I ye i bolo kərəta kəoji kun na, sa ji ri kadi ka jii Misirankailu ni ii la sowontoroilu ni ii la sofadenilu kan.»

27 Musa ka a bolo kərəta kəoji kun na. Bandakada le tərə, kəoji ka a kəse a nə rə. Misirankailu tərə ye a fə ka ii bori ji jə rə, kəni Allabatata ka a kadi ii kan.

28 Kəoji ka a kəse a nə rə ka sowontoroilu ni sofadenilu bəe mira, Ferawuna a la keledenilu bəe kənin. Mənili bəe donda kəoji rə Isirayelikailu kə, woilu bəe tora ji rə. Hali məə kelen pe ma bə a rə.

29 Isirayelikailu kənin tun ka ii taama duu jaran kan ka tamin kəoji təfaranin təma. Ji tun nayeləra i jəon kan ka ke ikomin jin de ii bolokinin fan fə a ni ii bolomaran fan fə.

30 Nba, Allabatata ka Isirayelikailu kisi Misirankailu ma wo lon. Isirayelikailu ka Misirankailu fureilu lani yen kəoji da la ye.

31 Allabatata ka fanka ba mən be Misirankailu kan, Isirayelikailu ka wo yen ii ja la. Wo rə, ii silanda Allabatata ye. Ii lara ale la, ka la a la jənce Musa fanan na.

15

Musa ni Isirayelikailu ka Allatando

¹ Nba, Musa ni Isirayelikailu ka kalamana bə kə Allabatata ye ko:

«An di kalamana bə kə Allabatata ye baa a ra se a juuilu la fewu.

A ra soilu ni kələdenilu bə ləfilə kəji rə.

² Allabatata ye fanka dila n ma.

N ye kalamana jin bəla ale le kosən.

Ale le ra n kisi n juuilu ma.

N Maari Alla le; n di a bato.

N fa Maari Alla le; n di a bonya.

³ Allabatata ye ikomin kələkələ fadiman.

A tə le ko Allabatata.

⁴ Ale ra Ferawuna a la kələdenilu ni wo la sowontoroilu lafilə kəji rə.

Hali Ferawuna a la jalatii fisamanteilu tora Kəji Fararəbin wo rə.

⁵ Ji dunba wo ka woilu latunun fewu.

Ii jiiira ji kərə ikomin kabakurun.

⁶ Ee Allabatata, fanka jərə jərə ye i bolola.

I ra i juuilu məjənkə fewu i bolola!

⁷ I ra se i juuilu la ka ii halaki,

ka bonya ba sərən wo rə.

I mənəra ka ii halaki,

ikomin ta ye bin jaran janinna na mən ma.

⁸ I ka fəjə labə i nun də fanka la tuma mən na,

jiilu ka ii ləden i jəən kan.

Ji mən tun ye woyenna, wo ka i lə ka kə ikomin jin.

Ji dunba wo ka i lə kəji təma ka a raja.

⁹ An juuilu ka a fə ko: «n di ii kəsaran fə ka ii mira.

Ko n di ii bolofenilu rafara an jəən təma.

Ko fen fen lə ye n na, ko n di wo bə ta.

Ko n ni n na fanilu səmən n laa wo rə ka ii halaki.»

¹⁰ Kəni Allabatata, i ka i dafəjə fə kəji kan.

Ji ka ii bə latunun.

Ii jiiira ji fankama wo kərə ikomin nəfinbə.

¹¹ Ee batofen gberə juman di kə ikomin Allabatata, mən ye i jəən di?

Ən de, i jəən tə.

Yon səniman wa ikomin ile?

Nərə ye yon na ikomin ile?

Yon ye kabannakoilu kəla ikomin ile?

¹² I ka i bolola rasəmən dərən,

dunuja ka an juuilu lakunun.

¹³ I ra i la məilu kunka.

I ri i lə an jərə i la kaninteya la a ni i la sebaya la,

ka wa i sii diya səniman də.

¹⁴ Siya təilu ka wo kibaro mən tuma mən na,

ii silanda fə ka yəyərə.

Silan ba wo ka Filisitiilu mira.

¹⁵ Edəmukailu la kuntiilu silanda kojuuya.

Mowabukailu la jəməilu yəyərəra silan bolola ma.

Kanaankailu jii təra fewu.

¹⁶ Ii silanda kojuuya fə ka yəyərə.

Allabatata, ii ka i la sebaya yen tuma mən na,

ii tora ii nə rə ikomin farakolo.

Ii ma se foyi kəla

fə i la məilu banda taminna,

i ka mə mənəlu kunka jənya rə kənin.

¹⁷ Allabatata, i ye i la məilu ladonna i la jamana kəndə,

ka i lasii i la koyinkə lahidi kan,

i ka mən suwandi ka a kə i jərə sii diya ri,

i, Allabatata, i ka bon mən lə i jərə bato kanma.

¹⁸ Allabatata ri a la mansaya kə kadawu.

¹⁹ Baa, Ferawuna la sowontoroilu ni a la sofadenilu bə donda kəji

təfaranin təma tuma mən na, Allabatata ka kəji kadi ka a jii ii kan

ka ii bə latunun.

Kəni Isirayelikailu ka ii taama duu jaran kan ka tamin kəji təfaranin təma.»

²⁰ Nabi Miriyamu, Haruna kərəmuso, wo ka səsə do ta a bolola. Isirayeli muso təilu bə fanan ka doilu ta ka ii bila Miriyamu kə, ka səsəilu fə ka don kə.

²¹ Miriyamu ka kalamana bə kə ka a fə ii ye ko:

«Ai ye kalamən bə kə Allabatalla ye, baa a ra se a juuulu la fewu. A ra soilu ni sofadenilu bəe lafilu kəoji rə.»

Ji Kunanin ko rə

²² Nba, Musa ka Isirayelikailu ta ka bə Kəoji Fararəbin də. A ləra ii jərə ka wa se Suri wula kəndə. Ii ka tele sawa taama kə wula kəndə, ii ma ji tərən ye.

²³ Ii sera yərə do rə, mən tə ko Mara, kəni ii ma se wo ji minna, baa a kunanin tərə. Wo le kəsən, yərə wo tə lara ko Mara*.

²⁴ Isirayelikailu wulira ka ii makasi Musa kan. Ii ka a fə ko: «An di nfen minna yan?»

²⁵ Musa ka a makasi Allabatalla ye, ko a ye a demən. Allabatalla ka jiri do yiraka a la. Musa ka jiri kunkundun wo ta ka a bila ji rə. Ji diyara kosebəl!

Ka ii to ye, Alla ka sariyailu di ii ma, ii ka kan ka taama ka bən menilu ma. A ka ii kərəbə ye fanan.

²⁶ A ka a fə ii ye ko: «Ni ai ka i raja ka nde Allabatalla kan natelen, ka taama ka bən n sawo ma, ka n na jamariliilu ni n na sariyailu bəe labato, n ka jankarə menilu la Misirankailu kan, n tə wo si la ai kan, baa n ye Allabatalla le ri, mən ye ai lakendeyala.»

²⁷ Nba, Isirayelikailu bəra Mara ka wa se Elimu. Kə yərə tan ni fila ni tamaroju biwərənwula tərə ye yərə wo rə. Ii ka ii daa makə ji da la ye.

16

¹ Isirayelikailu bəe bəra Elimu ka wa se Sin wula kəndə. Yərə wo ye Elimu ni Sinayi koyinkə tə. Ii sera ye ka a tərən ii bə karo filana ni tele tan ni loolu ka bə Misiran.

² Ka ii to wula kəndə ye, Isirayelikailu bəe wulira ka Musa ni Haruna makuma.

³ Ii ka a fə Musa ni Haruna ye ko: «Ni Allabatalla tun ka an faa Misiran jamana rə, wo ka fisa ko jin di paaən, baa an tərə ye sobo sərənna Misiran, ka suman dəən fə ka an wasa, kəni ai ra na an di wula kəndə yan sa an bəe ri faa kənkə bolo.»

⁴ Allabatalla ka a fə Musa ye ko: «N di dəənninfen najii ai ma. Lon lon, bəe ri wa a la telenfen ta a rə. N di ii kərəbə wo rə, ka a yen ni ii ri n kumakan natelen, wala ni ii tə a latelen.

⁵ Tele wəərənna wa se ləkun ləkun, ii ye wa dəənninfen wo do ta ka na a tibi, ii ye wo siyaya ka a kə lon təilu ta jəən fila ri.»

⁶ Musa ni Haruna ka a fə Isirayelikailu bəe ye ko: «Bi wura fə, ai ri a lən ko Allabatalla de ka ai labə Misiran jamana rə.

⁷ Sini səəma, ai ri Allabatalla la nəərə yen ai ja la, baa ai ka kuma menilu fə Allabatalla ma, a ka woilu mən. Nfenna ai ye ai kuma məsən kəla nde ni Haruna ma? Andeilu tə foyi ri.»

⁸ Musa ka a fə ko: «Allabatalla a ri sobo di ai ma wura la, ai ri wo dəən. Səəma, a ri dəənnin gbərə di ai ma, ai ri wo dəən fə ka ai fa, baa ai ka kuma məsən menilu fə a ma, a ka wo bəe mən. Ai ye mən fəla, ai tə wo fəla andeilu ma, baa andeilu tə foyi ri. Ai ye wo fəla Allabatalla de ma.»

⁹ Musa ka a fə Haruna ye ko: «I ye a fə Isirayelikailu bəe ye ko ii ye na ii ladən yərə kelen də Allabatalla jakərə, baa ii ra kuma məsən menilu fə ale ma, a ra wo bəe mən.»

¹⁰ Nba, ka Haruna to kumala jama rə, ii ka ii ja lə ka Allabatalla a la nəərə yen banda rə wula kəndə.

¹¹ Allabatalla ka a fə Musa ye ko:

¹² «Isirayelikailu ra kuma məsən menilu bəe fə n ma, n da wo mən. I ye a fə ii ye ko: «Ai ri sobo dəən wura la. Ko səəma, ko ai ri fa dəənnin gbərə la. Ko ai ri a lən wo rə ko nde le ai Maari Allabatalla ri.»»

¹³ Nba, wura fə, wələ siyaman ba jiira ka i sii Isirayelikailu daa makə diya. Səəma konbi lara duu ma daa makə diya laminin fan bəe rə.

¹⁴ Konbi wo jara tuma mən na, fen doilu buruburuni tora duu ma. A məsənman, a gbəni.

¹⁵ Isirayelikailu ka wo yen tuma mən na, ii ka i jəən mapininka ko: «Nfen de jin di?» Baa ii ma a lən ko fen mən ye wo ri. Musa ka ii jabi:

* 15:23 Mara wo kərə ye Heburu kan də ko kunanin

«Dənninfen de wo ri, Allabatata ka men di ai ma.

¹⁶ Allabatata ka men fə dənninfen jin na ko rə, wo le jin di. A ka a fə ko ai bεε ye wa do ta, men di ai la dənninta bə. Məə men jate ye ai bolo bon na, ai ye wo sumanifen ja fila jate ta.»

¹⁷ Isirayelikailu ka a ke ikomin Allabatata ka a fə ja men ma. Doilu ka siyaman ta, doilu ma siyaman ta.

¹⁸ Ii ka wo suman sumanifen na tuma men na, ii ka a yen ko menilu ka siyaman ta, woilu ta to ma to, menilu ma siyaman ta, woilu ta ma de se. Məə kelen kelenna tun ka jate men ta, wo ka a la dənninta bə.

¹⁹ Musa ka a fə ko: «Məə si kana dənninfen wo tə lasii.»

²⁰ Kəni doilu ma ii tolo malə Musa la kuma wo la. Ii ka ii ta tə lasii. Tunbuilu donda wo rə. A suma bəra kojuuya. Musa mənəra ii kanma.

²¹ Nba, səəma səəma məəilu ri wa dənninfen wo do ta, men di ai la dənninta bə. Tele wa bə kosebe tuma men na, dənninfen men wa to duu ma, wo ri yelen ka tunun.

²² A tele wəəəna lon, məəilu wara tele fila ta ta dənninfen wo rə. Məə kelen kelenna ta kəra sumanifen ja naanin di. Jama jəməəilu wara wo jafə Musa ye.

²³ Musa ka ii jabi: «Allabatata ka wo le fə. Sini, ai ye baara bila fewu. Nəəə lon de wo ri, men bilani a dan na Allabatata ye. Ni ai ye a fe ka dənninfen men wusu, ai ye woilu wusu bi. Ni ai ye a fe ka men tibi, ai ye woilu tibi bi. Ai ye bi ta bə a la ka a tə ke sinin ta a ri.»

²⁴ Ii ka a tə ke sinin ta ri ikomin Musa tun ka a fə ii ye ja men ma. Wo duusa gbε, wo suma tun tε bəla, tunbu tun ma don a rə.

²⁵ Musa ka a fə ii ye ko: «Ai ka men bila ye kunun, ai ye woilu dəəə bi, baa bi ye Nəəə lon de ri, men bilani a dan na Allabatata ye. Ai tε dənninfen wo yen duu ma bi.

²⁶ Tele wəəəə kəəə, ai ri dənninfen wo do ta, kəni tele wəəəəwulana lon ye Nəəə lon de ri. Ai tε foyi yen duu ma wo lon.»

²⁷ Wo bεε ni a ta, doilu bəra ka wa dənninfen wo jinin diya tele wəəəəwulana lon. Ii ma foyi tεəə ye.

²⁸ Allabatata ka a fə Musa ye ko: «Ai ri ai ban n na sariya a ni n na tən mafεε la haan waati juman?»

²⁹ Ai ye ai hankili to a rə ko nde le ka Nəəə lon di ai ma. Wo le rə, tele wəəəəna lon wa se, n di tele filana dəəəəni di ai ma. Tele wəəəəwulana lon wa se, bεε ye to a wara. Məə si kana bə.»

³⁰ Wo rə, ii bεε ka baara bila ka i jəəəə tele wəəəəwulana lon ma.

³¹ Isirayelikailu ka dənninfen wo təəə la ko mana. A bəni binkise do le la, men gbəni. A duman ikomin de ba men nabəni li la.

³² Musa ka a fə ii ye ko: «Allabatata ka a fə ko: «ai ye dənninfen jin sumanifen ja fila lamara ai bənsənilu ye, menilu natə ai kə. Ko n ka ai labə Misiran ka ai balo dənninfen men na wula kəndə, kosa ai bənsənilu ri wo yen ii ja la.»»

³³ Musa ka a fə Haruna ye ko: «I ye daa do ta ka dənninfen wo sumanifen ja fila ke a kəndə ka woilu bila Allabatata jəkəəə. A ri a lamara ka a ke sereya ri an bənsənilu ye.»

³⁴ Haruna ka a ke ikomin Allabatata tun ka a fə Musa ye ja men ma. A ka mana ke daa kəndə ka a sii təəəmasere kankira jεfe a lamara kanma.

³⁵ Isirayelikailu ka san binaanin ke mana wo dəəəəna. Ii ka wo dəəəə haan ii sera Kanaan jamana dan na, ii kətə ii siila jamana men də kənin.

³⁶ Nba, ii tεε ye mana sumanna sumanifen menilu ma, wo ja tan bənda sumanifen ba ja kelen de ma. Sumanifen ba wo təəə le ko hefa.

17

Ji bəra farakolo rə

¹ Nba, Isirayelikailu bεε bəra Sin wula kəndə ka wa ikomin Allabatata ka a fə ii ye ja men ma. Ii ka i mataama dooni dooni fəəə ka wa se yəəə do rə, men təəə ko Refidima. Ii ka ii daa make ye, kəni ii ma minninji tεəə ye.

² Wo le ka a ke məəilu wulira ka Musa makuma ko: «Ai ye ji di an ma.»

Musa ka ii jabi: «Ai ye nde makumala nfenna? Ai ye i tɛɛla Allabatata rɔ nfenna ka a kərɔbɔ?»

³ Kɔni ji lɔɔ tɛɛ ye ii la kojuuya. Wo rɔ, ii wulira ka a kɛ Musa makuma ri. Ii ka a fɔ ko: «Nfenna i ka an nabɔ Misiran ka an ni an denilu ni an na kolofenilu bɛɛ faa ji lɔɔ bolo wa?»

⁴ Musa ka a dalakasi Allabatata ye ko: «N ka kan ka nfen kɛ mɔɔ pinilu ye? A ra to dooni ii ri n ton kaba la.»

⁵ Allabatata ka Musa jabi: «I ye Isirayelikailu la mɔɔbakərɔ doilu ta ka wa jama jɛfɛ. I la gbeleke ye wa i bolo, i ka Nili Ba gbasi gbeleke mɛn na.

⁶ N di n lɔ i jɛfɛ Horebu koyinke farakolo do kan. I ye farakolo wo gbasi i la gbeleke la. Ji ri bɔ wo rɔ, mɔɔilu ri ji wo min.» Musa ka a kɛ wo ja kelen ma Isirayelikailu la mɔɔbakərɔilu jana.

⁷ Musa ka yɔrɔ wo tɔɔ la ko Meriba, ka a masərɔn Isirayelikailu ka sɔsɔli kɛ ye. A ka tɔɔ gbɛɛ fanan la a la ko Masa, ka a masərɔn Isirayelikailu ka Allabatata kərɔbɔ ye le, ka a fɔ ko: «Allabatata ye an tɛma wa, wa a tɛ an tɛma?»

Amalɛkikailu ka Isirayelikailu kɛɛ

⁸ Nba, Amalɛkikailu wulira ka na Isirayelikailu kɛɛ Refidima.

⁹ Wo rɔ, Musa ka a fɔ Josuwe ye ko: «I ye mɔɔ doilu suwandi, mɛnilu ri kɛɛ kɛ an ye. Ai ye wa Amalɛkikailu kɛɛ. Sini n di wa n lɔ tindi kan ye. Alla la gbeleke ri kɛ n bolo.»

¹⁰ Musa ka mɛn fɔ, Josuwe ka wo kɛ. A ni a la kɛɛdenilu wara ka Amalɛkikailu kɛɛ. Wo waati kelen, Musa ni Haruna ni Huri yɛɛra tindi wo kan.

¹¹ Musa wa a boloilu kərɔtani to tuma mɛn na, Isirayelikailu la kɛɛdenilu ri nɔ sərɔn. Kɔni a wa a boloilu lajii tuma mɛn na, Amalɛkikailu ri nɔ sərɔn.

¹² Kɔni Musa bolo fila bɛɛ ra kunda. Wo rɔ, Haruna ni Huri nara kabakurun do ri. Musa ka a sii wo kan. Ka a siini to, Haruna ni Huri ka a boloilu mira ka ii kərɔta. Do ka a bolokinin mira, do ka a bolomaran mira. Wo rɔ Musa boloilu kərɔtani tora haan tele be waati.

¹³ Wo le ka a kɛ, Josuwe ni a la mɔɔilu sera Amalɛkikailu la a la fanmuru la fewu.

¹⁴ Allabatata ka a fɔ Musa ye ko: «I ye ko jin sɛbɛ kitabu lamininnin dɔ sa mɔɔilu kana jina wo rɔ. I ye a karan Josuwe jana sa a ri a mɛn, baa n di Amalɛkikailu halaki fɔɔ dunuɔna mɔɔilu ri jina ii la ko la fewu.»

¹⁵ Musa ka saraka janin diya lɔ ka a tɔɔ la ko: «Allabatata ra se di n ma.»

¹⁶ Musa ka a fɔ ko: «Amalɛkikailu wulira Allabatata la mansaya kanma. Wo le rɔ, Allabatata ri ii kɛɛ kadawu.»

18

Musa birance Jɛtiro

¹ Nba, Allabatata Alla tun ka mɛn bɛɛ kɛ Musa ni Isirayelikailu ye ka ii labɔ Misiran, wo fɔra Musa birance Jɛtiro ye, mɛn ye Madiyankailu la sarakalase la ri.

² Musa muso Sefora tɛɛ ye a fa Jɛtiro bolo a wara, baa Musa tun ka a lawa ko a ye waati do kɛ ye.

³ Sefora dence fila fanan tɛɛ ye Jɛtiro bolo ye. Musa tun ka a dence kelen tɔɔ la ko Kerisɔn, baa a ka a fɔ ko: «N ye london de ri.»

⁴ A ka dence do fanan tɔɔ la ko Eliyɛsɛri, baa a ka a fɔ ko: «N fa Maari Alla ra n dɛmɛn ka n bɔ Ferawuna bolo, mɛn tɛɛ ye fɛɛɛ jininna n ma ka n faa fanmuru la.»

⁵ Musa birance Jɛtiro ka Musa muso ni a denceilu ta ka wa Musa tɛɛn wula kɔndɔ. Wo tuma Musa ni Isirayelikailu daa makeni Alla la koyinke kərɔ.

⁶ Jɛtiro ka kela lawa Musa ma ko: «Nde, i birance Jɛtiro, natɔ bɔla i tɔrɔfɛ. I muso ni a dence fila natɔ a kɔfɛ.»

⁷ Wo rɔ, Musa wara a birance kunbɛn diya. A seni ye, a ka i majii ka a fɔ, ka ban ka a sunbu. Ii ka foli di i jɔɔn ma. Ii banni wo la, ii wara don Musa la faaninbon na.

⁸ Allabatata ka ko mɛn bɛɛ kɛ Ferawuna ni a la mɔɔilu la Isirayelikailu dɛmɛn ko rɔ, Musa ka wo bɛɛ jafɔ a birance ye. Isirayelikailu ka tɔrɔya mɛn bɛɛ sərɔn sila la, a ni Allabatata ka ii kisi ja mɛn ma, Musa ka wo fanan jafɔ a birance ye.

⁹ Allabatalla ka koɲuma men bæe ke Isirayelikailu ye, ka ii bə Misirankailu bolo ɲa men ma ka ii kisi, Jɛtiro sɛwara wo bæe la kosɛbɛ.

¹⁰ Jɛtiro ka a fə ko: «Tandoli ye Allabatalla ye, men ka ai bə Ferawuna bolo, ka a la məoilu labə Misirankailu la fanka kərə.

¹¹ N ka a lən sisen ko Allabatalla ka bon batofen təilu bæe ri, baa Misirankailu tere jeredabayani Isirayelikailu ma; wo le kosən Alla ka Misirankailu halaki.»

¹² Musa birance Jɛtiro nara saraka ni saraka janinta di Alla ma. Haruna ni Isirayelikailu la məobakərəilu bæe nara ka dənnin ke Musa birance fe Alla ɲakərə.

Jɛtiro ka Musa lali

¹³ Wo duu sa gbənin, Musa wara i sii ka a ke məoilu la kititɛɛ ri. Ka bə səma ma haan ka se wura la, jama ləni tere a laminin də ka makənəni ke.

¹⁴ Musa tere ye men bæe kela məoilu ye ɲin, a birance ka wo yen. Wo rə, a ka a fə Musa ye ko: «I ye nfen kela ɲin di? Nfenna kosən ile kelen pe siini məoilu la kititɛɛla yan? Ka bə səma ma haan wura la, jama bæe ləni i laminin də ka makənəni ke.»

¹⁵ Musa ka a birance jabi: «N ye wo kela ka a masərən məoilu ye nala n ma ka Alla diyanan ko lən.

¹⁶ Ni səsəli wulira doilu tɛ, ii ri na wo fə n ye, n di wo kititɛɛ ii tɛma. N di ii lələnnya Alla la jamariliilu ni a la sariyailu la.»

¹⁷ Jɛtiro ka a fə ko: «I ye baarala ɲa men ma, wo ma ɲi de.

¹⁸ I ri i jere sɛɛ fewu, ka məoilu fanan sɛɛ. Baara wo ka bon i kelen ma. I kelen ti se wo kərə.

¹⁹ I tolo malə n na kumakan na, n ye i lalila. Alla ye i demen ka n na lalilikan mira. Ile ka kan ka kuma məoilu tə rə Alla ye, ka ii la səsəliilu lase a ma.

²⁰ I ye ii karan Alla la jamariliilu ni a la sariyailu la. Ii ka kan ka sila taama ɲa men ma, a ni ii ka kan ka ko menilu ke, i ye woilu bæe yiraka ii la.

²¹ Ka a la wo kan, i ye məə doilu suwandi jama bæe tɛma, menilu ri

se ko la, menilu fanan silanni Alla ɲɛ. Woilu ye ke məoilu ri, jama lani menilu la, menilu sidini tuɲa la, dibirafen mira ma di menilu ye. I ye məə woilu sii jama kun na. I ye doilu sii məə waa kelen kelen kun na, ka doilu sii məə kemɛ kemɛ kun na, ka doilu sii məə biloolu biloolu kun na, ka doilu fanan sii məə tan tan kun na.

²² Woilu ye məoilu la səsəliilu kititɛɛ lon lon. Ni kiti men bonyara ii ma, ii ri na wo ri ile ma, kəni ii ri səsəli mɛsɛnilu kititɛɛ ye. Wo rə, i ri i laferen dəni, baa ii ri i demen baara ba wo la.

²³ Alla ye i jamarila men na, ni i ka wo ke i ri se wo baara la. Məə bæe la səsəliilu ri ɲanabə wo rə, ii ri kəse ii wara jususuma də.»

²⁴ Nba, Musa ka a tolo malə a birance la lalilikan na ka wo bæe mira.

²⁵ A ka məoilu suwandi Isirayelikailu bæe tɛma, menilu ri se ko la, ka woilu sii jama kun na. A ka doilu lasii məə waa kelen kelen kun na, ka doilu lasii məə kemɛ kemɛ kun na, ka doilu lasii məə biloolu biloolu kun na, ka doilu fanan nasii məə tan tan kun na.

²⁶ Woilu le tere ye məoilu la səsəliilu kititɛɛla lon lon. Ni kiti men gbɛɛyara ii ma, ii ri na wo ri Musa ma, kəni ii ri səsəli mɛsɛnilu kititɛɛ ye.

²⁷ Nba, wo kə, Musa ka sila di a birance ma. Wo ka i kəse ka wa a la jamana rə.

19

¹⁻² Nba, Isirayelikailu bəra Refidima ka wa se Sinayi wula kəndə. A karo sawana bəra lon men ii bəni kə rə Misiran jamana rə, wo lon kelen ii sera Sinayi wula kəndə. Ii ka ii daa make koyinke kərə wula kəndə ye.

³ Musa yɛlɛra koyinke kan, ka wa Alla labən. Allabatalla tora koyinke kun tɛma ka a fə Musa ye ko: «I ye kuma ɲin fə Yakuba bənsənilu ye, Isirayelikailu kənin. Ko:

⁴ «Ai jere ka a yen ko n ka ai labə Misiran ɲa men ma ka ai ta ikomin bibi ye a denilu tala a kawa na ɲa men ma, n ka ai Isirayelikailu ta wo ɲa le ma ka na ai ri n ma yan.

⁵ Sisen, ni ai ka ai raja ka n kumakan natelen ka n na teriya bonya,

n ka mēn sidi an tēma, ai ri kē n na mōoilu ri, mēnilu duman n yē ka tamin siya tōilu bēē kan. Hali wo dunuṅa bēē ye n ta le ri,

6 Aile, Isirayelikailu, ai ri kē mansaya sarakalaselailu ri, jamana seniman mēn ye nde yē. I ye wa kuma wo fō Isirayelikailu yē.»

7 Musa jiira koyinkē la ka wa Isirayelikailu la mōobakōoilu kili. Allabatata ka kuma mēnilu jamari a la, a ka wo bēē lase ii ma.

8 Mōo woilu bēē ladennin ka Musa jabi: «Allabatata ka mēnilu fō, an di wo bēē labato.» Musa wara mōoilu la jabili di Allabatata ma.

9 Allabatata ka a fō Musa yē ko: «N di na i ma banda do rō, sa n wa kuma i yē tuma mēn na, mōoilu ri n kumakan mēn ka la i la tuma bēē.»

Jama tun ka mēn fō, Musa ka wo dantēē Allabatata yē.

10 Allabatata ka a fō Musa yē ko: «I ye jii ka i kōsē mōoilu ma, ka a fō ii yē ko bi a ni sini ii ye ii jere seninya. I ye a fō ii yē ko ii ye ii la faanin fanan ko.

11 Ii ye ban ii rabenna sani sinikendē tē, baa sinikendē n di jii Sinayi koyinkē kun na mōo bēē jana.

12 I ye dan bila koyinkē laminin fan bēē rō, ka a fō mōoilu yē ko ii ye a kē kōjuma, ii kana yelē koyinkē kan. Ii kana se koyinkē ma muumē. Mōo mōo wa se koyinkē ma, a ri faa!

13 Mōo si kana a bolo maa mōo wo la. Ii ye a ton kaba la ka a faa. Ni wo tē, ko ii ye a bon bijē la ka a faa. Mōo wo, kolofen wo, ni mēn ka tōn wo tjan, ii kana wo tii kendē to. Ii wa buru fē kan ba mēn tuma mēn na, ii ri se i madonna koyinkē la.»

14 Musa jiira ka bō koyinkē kan ka wa a fō mōoilu yē ko ii ye ii jere seninya. Ii ka ii la faaninilu fanan ko.

15 Musa ka a fō ii yē ikō tuunnin ko: «Ai ye ban ai jere rabenna sani sinikendē. Ai ni ai musoilu kana den tele fila jin kōrō.»

16 Nba, lon mēn fōni, wo lon telebō mēn kēni, banda a sankulu kan bōra, sanferenilu jiira fanan. Bandafin jiini tere koyinkē kun dō. Buru fē kan ba do bōra. Wo kēni, mōoilu bēē silanda

kojuuya fō ka yereyere daa makē diya ye.

17 Musa lōra jama bēē jōrō ka bō daa makē diya ka wa Alla laben. Ii wara i lōni koyinkē wo kōrō.

18 Sinayi koyinkē fan bēē kera sisi ri, baa Allabatata tun ni ta le jiira i jōn fē koyinkē kun tēma. Sisi ba tere ye yelēla ikomin fuuru. Koyinkē yōrō bēē yereyere kojuuya.

19 Buru fē kan tora bonyala. Musa tere ye kumala a ni Alla fanan tere ye a jabila a kan na.

20 Allabatata jiira Sinayi koyinkē kun tēma. A tora koyinkē kun tēma ye ka Musa kili. Musa yelera.

21 A seni ye, Allabatata ka a fō a yē ko: «I ye jii ka i jaseremala mōoilu yē, sa ii kana tamin dan wo la ka na nde Allabatata ragbē. Ni wo tē, ii siyaman di faa.

22 Hali Alla sarakalase la mēnilu ye ii madonna nde Allabatata la, fo ii ye ii jere seninya le fōlō. Ni wo tē, n di ii faa.»

23 Musa ka Allabatata jabi: «Mōoilu tē sōnna yelēla Sinayi koyinkē kan yan, baa i jere ka i jaseremala an ye ko an ye dan kē koyinkē laminin dō ka koyinkē bēē kē yōrō seniman di.»

24 Allabatata ka a fō a yē ko: «I ye jii ka wa Haruna ta ka na a ri yan, kōni Alla sarakalaselailu ni mōo tōilu kana tamin dan kan, ka yelē, ka na nde Allabatata ma de! Ni wo tē, n di ii faa.»

25 Musa jiira wo rō, ka wa mōoilu tēren ye ka kuma wo fō ii yē.

20

Alla la sariya tan

1 Wo kō rō, Alla ka kuma jin bēē fō ko:

2 «Nde le i Maari Allabatata ri. Nde le ka ai labō Misiran ai tere ye jōnya la yōrō mēn.

3 «Ai kana batofen gbere si bato nde kō.

4 «Ai kana bisiki si lese ai jere ye ka a bato. Fen mēnilu ye sankolo rō wo, fen mēnilu ye duu kan wo, fen mēnilu ye ji rō wo, ai kana woilu si bisiki ladan.

⁵ Ai kana i majii wo si kərɔ ka a bato, baa nde le ai Maari Allabatata ri. N ye Alla keleyatɔ le ri. N ti sən ai ye fen gbere si bato. Ni mɔɔ mən ka n nagboyane ka a ban n dɔ, n di wo hake bɔ wo tii rɔ, a ni a denilu a ni a mamarenilu a ni a tolo mirailu rɔ, a ni woilu fanan denilu rɔ.

⁶ Kɔni ni mɔɔ mən ka n kanin ka n na jamariliilu sila taama, n di n na kaninteya yiraka wo la haan ka wa se a bənsən farəke waa kelenna ma.

⁷ «Ai kana ai Maari Allabatata tɔɔ fɔ fuu. Ni mɔɔ mən ka n tɔɔ fɔ fuu, nde Allabatata n di ko latən wo tii la.

⁸ «Ai ye ai hankili to Nɔɔ lon dɔ, ka wo bila a dan na nde Alla ye.

⁹ Ai ye baara ke tele wɔɔrɔ kərɔ, ka ai la ko bɛɛ ke,

¹⁰ kɔni tele wərənwulana ye Nɔɔ lon de ri, mən bilani nde ai Maari Allabatata ye. Ai kana baara si ke wo lon. Ai jere, ai denceilu, ai denmusoilu, ai la jənceilu, ai la jənmusoilu a ni ai la kolofenilu, woilu si kana baara ke wo lon. Hali london mənili siini ai wara, woilu kana baara si ke wo lon,

¹¹ baa nde Allabatata le ka san dan ni duu dan ni kɔɔji fanan dan, a ni ii kəndəfenilu bɛɛ. N ka wo bɛɛ dan tele wɔɔrɔ le kərɔ, ka nɔɔ tele wərənwulana lon. Wo le rɔ, n ka tele wərənwulana baraka, ka a bila n ye ka a ke tele seniman di.

¹² «Ai ye ai fa ni ai na bonya, sa ai ri si jan sərən jamana rɔ, ai Maari Allabatata ye jamana mən dila ai ma.

¹³ «Ai kana mɔɔ faa.

¹⁴ «Ai kana kaninke ke.

¹⁵ «Ai kana supali ke.

¹⁶ «Ai kana ke sere juu ri, mən ye wuya lala a mɔɔɔn na.

¹⁷ «Ai kana ai nata la ai mɔɔɔn na bon fe. Ai kana ai nata la ai mɔɔɔn na muso fe, wala a la jənce, wala a la jənmuso, wala a la nisi, wala a la fali, wala a bolofen si.»

¹⁸ Awa, mɔɔilu tere ye sankulu kan ni buru fe kan menna. Ii tere ye sanferenilu yenna jiila koyinke kan, ka sisi wulitɔ fanan yen koyinke kan. Ii ka wo bɛɛ yen tuma mən na, ii

silanda fɔɔ ka yereyere. Wo rɔ, ii lɔni tora yɔrɔ jan.

¹⁹ Ii ka a fɔ Musa ye ko: «I jaandi, i jere ye kuma an ye, an di an tolo malɔ i la, kɔni Alla kana kuma an ye, ni wo te an bɛɛ ri faa.»

²⁰ Musa ka ii jabi: «Ai kana silan, baa Alla ra na ka ai kərɔbɔ. A ye a fe ai ye ke Alla jɛsilan jɛbailu ri sa ai kana kojuu ke.»

²¹ Nba, ka ii lɔni to wula jan na ye, Musa ka i madon sanfin wo la, Alla tere ye sanfin mən dɔ.

²² Allabatata ka a fɔ Musa ye ko: «I ye a fɔ Isirayelikailu ye ko: «ai ra a yen ai jere ja la ko n tora san dɔ ka kuma ai ye.

²³ Ai kana joo wodigbelamanilu wala joo saninnamanilu ladan ai jere ye, ka woilu bato nde kɔ.

²⁴ Ai ye banku ta ka saraka janin diya lɔ n ye. Ai ye ai la saa ni baa ni nisi mənili kela saraka janintailu ni jususuma sarakailu ri, ai ye woilu kannateɛ ka ai di n ma saraka janin diya wo kan. N wa yɔrɔ yɔrɔ suwandi sa ai ri n bato ye, n di na ai tere ye ka baraka don ai la ko rɔ.

²⁵ Ni ai ka n na saraka janin diya do lɔ kaba la, ai kana a lɔ kaba maleseninilu la. Ka a masərən, kaba malesenin di n na saraka janin diya manɔɔ.

²⁶ Ai kana yeɛ yeɛdiyailu kan ka wa saraka bɔ, sani mɔɔ mənili lɔni duu ma kana ai la fari makolonna yen ai la faanin ju kərɔ.»

21

Sariya mənili siira jənilu kosən

¹ Allabatata ka a fɔ Musa ye ikɔ tuun ko: «I ye sariya jənilu fɔ Isirayelikailu ye.

² Ni ai ka Heburu jənce san, a ye baara ke ai ye san wɔɔrɔ kərɔ. Kɔni a san wərənwulana wa se, ai ye a bila sa a ri wa. A ma kan ka foyi sara a bila ko rɔ.

³ Ni ai ka a san ka a tere ye muso te a kun, ai ye a kelen bila. Ni ai ka a san ka a tere ye muso tii le a ri, ai ye a ni a muso bila.

4 Kəni ni jənce wo muso ka denilu sərən a ye ka a tərən a jəntii le ka muso wo di a ma, muso ni a denilu ri to jəntii bolo. Jənce kelen di wa.

5 «Kəni ni jənce ka a fə ko a jəntii ni a muso ni a denilu duman a ye, ko wo le kosən a tə a fə a jəntii ye a bila,

6 jəntii ri wa jən di Alla jəkəro. A ri wa jən di wo rə ka a lələ bonda la, wala bonda la jiri la, ka a tolo səo səəlifen na. Wo rə jənce ri to baarala jəntii ye a si bəe kəro.

7 «Nba, ni cəe do ka a denmuso feere ka a ke jənmuso ri, denmuso tə hərşya ikomin jənceilu ye hərşyala ja mən ma.

8 Ni denmuso ma diya a jəntii ye, mən ka a san a furu kanma, jəntii ye a to denmuso fa ye a kunka. Jəntii kana denmuso feere siya gberə məo ma. Wo sariya tə a bolo, janfa le wo ri.

9 Ni jəntii ka denmuso wo di a dence ma, fəo a ye a mira ikomin a denmuso.

10 Ni jəntii ka jənmuso ke a muso ri, ka ban ka muso gberə furu ka a la jənmuso kan, fo a ye jənmuso balo, ka a feriyabə, ka la a fə ikomin a darini a kəla ja mən ma kərəman na.

11 Ni jəntii ma ko sawa wo ke jənmuso ye, jənmuso ri kanhərşya ka wa a sankə sa a lasə la.»

Kojuu mənili ni saya ka kan

12 «Məo mən wa məo gbasi ka a faa, wo tii ye faa.

13 Kəni ni məo ka məo faa ka a tərən a miriya tun tə a la ka a faa, kəni Alla le ka a ke wo kəra a bolo, məofaala wo ye i bori ka wa a makandan yəro do rə, n kətə mən yirakala ai la.

14 Ni məo do ka a lawuli a ma ka a məoşəo faa kewuya la, ai ye wo tii mira ka a faa, hali ni a ra i bori ka wa a makandan n saraka janin diya rə.

15 «Ni məo mən ka a fa gbasi, wala a na gbasi, wo tii ye faa.

16 «Ni məo mən ka məo do sonya ka wa a ri, wo tii ye faa. Ni ai ka məo wo tərən a bolo, wala ni ai ka a tərən a ra məo wo feere, wo tii ye faa.

17 «Ni məo mən ka a fa wala a na danka, wo tii ye faa.

18-19 «Ni məo do ka a məoşəo madimin kaba la wala a bolo la səsəli rə, ka a ke sababu ri a məoşəo wo lani ri to a la lafen kan ka mən, ai kana ko ke wo tii la fələ, fəo ka makənəni ke. Ko fə, ni madiminbatə ka gbeleke ta ka i wuli ka taama damira lu ma, a gbasila kana jalaki butun. Kəni madiminbatə la baara lələ mən kəra, a gbasila ye wodi bə ka wo sara madiminbatə ye. Ka a la wo kan, a ye a janto madiminbatə rə haan a wa kəndəya fewu.

20 «Məo wa a la jənce wala a la jənmuso gbasi gbeleke la, ni jən wo faara wo kosən, ko ye latən jəntii la.

21 Kəni ni jən wo ka tele kelen wala tele fila ke a ma faa, ko kana latən jəntii la, baa a ta le jən di fasayi!

22 «Cəe fila wa to kələla ka se muso kənəma do ma, ka a ke sababu ri a moyira jona, ni muso ma madimin ba ke, mən sera a ma wo ri wodi bə. A ka kan ka wodi jate mən bə, muso tii ri wo fə, kəni fəo kititələlailu wa sən jate wo ma.

23 Kəni ni kojuu ka muso sərən, ai ye wo ta sara, nii ye sarala nii de la,

24 ja ye sarala ja le la, jin ye sarala jin de la, bolo ye sarala bolo le la, sen ye sarala sen de la.

25 Mən wa do majanin, ai ye wo fanan majanin. A wa do madimin, ai ye a fanan madimin. Mən wa məo gbasi ka yəro do funu, ai ye wo tii fanan gbasi ka yəro do funu.

26 «Ni məo do ka a la jənce wala a la jənmuso gbasi ka se wo ja ma ka a ja fuyen, fo a ye jən wo kanhərşya. Wo ri ke ja wo sara ri.

27 Ni a ka a la jənce wala a la jənmuso gbasi ka wo ji bə a da rə, fo a ye jən wo kanhərşya. Wo ri ke ji wo sara ri.

28 «Ni tora do ka cəe wala muso səo ka a faa, ai ye tora wo bon kaba la ka a faa. Məo kana tora wo sobo dəən. Kəni ai kana tora tii jalaki wo rə.

29 Ni tora wo darini məoşəo səəla, ka a tərən məoşəo ra wo fə a tii ye kəni a ma sən ka a janto a rə, ni tora wo ka məo do səo ka a faa, ai ye tora wo bon kaba la ka a faa ka a tii fanan faa.

³⁰ Kəni ni sayabatə la denbaya ka a fə ko tora tii ye wodi bə sa a kana faa, tora tii ri wodi bə ka a nii kunka. Kəni wodi jate mən fəni, fo a ye wo bεε sara le fasayi.

³¹ Ni tora ka məə do dence wala denmuso səə, sariya kelen jin ye mən fəla, ai ye wo kε.

³² Ni tora ka jənce wala jənmuso səə, tora tii ye wodi gbanan bisawa bə ka a di jən tii ma. Kəni ai ri tora wo bon kaba la.

³³ «Ni məə do ka ji lamara denka sen ka a da lakani to, ni wo tε a ka ji lamara denka kərə da lakani to, ni tora wala sofali nara be wo kəndə,

³⁴ denka tii ri kolofen sankə lasε kolofen tii ma. Kəni kolofen wo sobo ri kε denka tii ta ri.

³⁵ «Ni məə do la tora ka məə gbεε ta madimin fəə a sara, nisi tii fila woilu ye dε ka tora kelen wo feere ka a sankə wodi rafara ii jəən tε. Ii ri tora faani sobo fanan ratala ii jəən tε.

³⁶ Ni məəilu tun ka a lən kərəman ko tora wo darini torailu səəla, kəni a tii ma sən a jantola a rə, tora tii wo ye tora faani jəən bə ka a di tora tii do wo ma. Tora faani wo ri kε a ta ri.

³⁷ Ni məə do ka nisi wala saa sonya ka a faa, wala ka a feere, a ye nisi loolu sara nisi kelen nə rə. Ni saa le, a ye saa naanin lasε saa kelen nə rə.»

22

¹ «Ni məə do ka son dontəla yen bon na su rə ka a gbasi ka a faa, wo tii tε jalaki məə faa ko rə.

² Kəni ni məə do ka son dontəla yen ka a gbasi ka a faa ka a tεren tele ra bə, wo tii ri jalaki məə faa ko rə. Awa, ni son mirara, a ra fen mənili sonya, fo a ye woilu bεε sara le fewu. Ni wodi tε a bolo, fo a jεε ye feere ka a sənko lasε fen tii ma.

³ Son wa nisi wala sofali wala saa sonya, ni məəilu ra son mira ka a tεren kolofen kende wo ye a bolo fələ, fo a ye wo jəən fila lasε.

⁴ «Ni məə do ka a la kolofen bila sene rə, wala rεsenfε rə, ni kolofen wara a kun fε ka wa məə do la senefen do dəən, kolofen tii ye wo sara. Kolofen ka fen fen dəən, kolofen tii ri wo jəən

sara ka bə a la senefen juma jumailu rə, wala a la rεsen juma jumailu rə.

⁵ «Məə mən wa ta su a wara, ni ta wo ka bin wəninmanilu mira ka wa do la sene rə ka sumansidi doilu janin, wala suman mənili ma ka fələ, wala sene bεε, ta sula ye fen woilu bεε sara.

⁶ «Ni məə do ka a la wodi wala a la bolofen doilu karifa a siijəə la kəni woilu sonyara a siijəə na bon na, ni son mirara, son ye wo jəən fila lasε.

⁷ Kəni ni ii ma son yen, fo bon tii ye wa i lə Alla jana ka a kali ko a ma a siijəə na bolofen wo sonya.

⁸ «Ni məə doilu ka səsəli kε fen do kan, a kera nisi ri wo, a kera sofali ri wo, a kera saa ri wo, a kera faanin di wo, a kera fen fen di mən tununni, ni ii fila ye a fəla ko a ta le ye fen wo ri, ii ye wa i lə Alla jəkərə. Alla wa mən jalaki ko a jo tε, wo ri fen wo jəən fila lasε a dujəən ma.

⁹ «Məə wa a la sofali wala a la nisi wala a la saa wala a la kolofen gbεε karifa a siijəə do la, ni kolofen wo sara wala a madiminda, ni wo tε tijannilailu nara fo a kə ma,

¹⁰ fo siijəə wo ye wa ka a kali Allabatala jana ko a ma ko si kε kolofen na. Kolofen tii ye dijε wo ma. A siijəə ti nala kolofen wo jəən sarala wo rə.

¹¹ Kəni ni məə le tun ka kolofen sonya siijəə wara, fo siijəə ye kolofen wo jəən nase kolofen tii ma.

¹² Ni waa rə sobo le tun ka kolofen mira ka a rafarafara, siijəə ye na sobo tə wo ri ka a kε sereya ri. A tε wodi bə wo rə.

¹³ «Ni məə do ka kolofen sinkan a siijəə ma, kəni kolofen madiminda a tii kə, wala a sara, a tεε ye mən bolo, fəə wo ye a jəən sara le.

¹⁴ Kəni ni ko kera kolofen na a tii jana le, mən ka kolofen wo sinkan a tii ma, wo tε a jəən sara. Ni kolofen tii tun ka wodi sərən ka kolofen sinkan, ka a tεren kolofen da sa, fo a tii ye a wasa don sinkanni wodi wo rə.

¹⁵ «Ni cεε ka sunkurun do yen, mən da a jεε kanda, mən fanan mamirani tε, ni cεε ka sunkurun wo manεen ka i la a fε, fəə a ye furu nanfulu bə ka sunkurun wo furu.

16 Ni sunkurun wo fa ka i ban a dila cεε wo ma, fo cεε wo ye furu nanfulu bεε bə le hali a ma denmuso sərən. Məəilu ye jate mən bəla ka sunkurun wo jəən furu, mən kənin da a jεε kanda, fo cεε ye jate wo bə.

17 «Muso mən ye subaya kəla, ai kana sən wo ye to jənemaya rə.

18 «Ni məə do ni kolofen dəra, ai ye məə wo faa.

19 «Mən wa batofen do sə, mən kənin tε nde Allabatalla ri, wo tii ye faa.

20 «Ai kana kojuu kε londonilu la ka ii tərə kojuyaya, baa ai fanan kera londonilu le ri Misiran jamana rə.

21 «Ai kana kojuu kε cəsamusoiu ni faratanniilu la.

22 Ni ai ka ko kε ii la, ii wa ii makasi nde ye ko n ye ii dəmən, n di n tolo malə ii kan na.

23 N di mənε ai kanma wo rə. N di a kε ai ri faa fanmuru la. Ai musoiu ri kε cəsamusoiu ri. Ai denilu ri kε faratanniilu ri.

24 «Ni ai ka julu don dəsbətə do la, ni a ye n na jama məə do ri, ai kana fen la wodi wo jate kan ka a kε ai la tənə ri. Julumuntii ye tənəjininna ten de.

25 Ni ai ka ai siijəə na durukiba ta julu kun kərə, wura wura ai ye a lasε a ma,

26 baa wo kelen pe le ye a bolo. A wa a la su rə, a ri nfen kε a la birinkan di ni wo tε? Nba, ni a ka a makasi nde ye ko n ye a dəmən, n di n tolo malə a kan na, baa hinatii le nde ri.

27 «Ai kana Alla mananin. Ai kana ai la kuntii danka.

28 «Ai wa suman ni rεsenji mən sərən, ai ye n ta fan bə ka a kε saraka di. Ai kana kundasumaya wo kəla.

«Ai ye ai den fəbilu di nde Allabatalla ma.

29 «Ai ye ai la nisiden fəbilu fanan di n ma wo ja, a ni ai la saaden fəbilu. Ai ye a to kolofen den fələ woilu ye to ii nailu fε tele wərənwula kərə. Ii sərən tele seyın, ai ye ii di nde ma.

30 Ai ri kε n na məə senimanilu le ri. Wo rə, waa rə sobo wa kolofen mən rafarafara, ai kana wo sobo dəən. Ai ye wo lafilu wululu kərə.»

23

Ai ye məəilu mira telenbaya la

1 «Ai kana wuya lajensen məəilu tεma. Ai wa kε sere ri kiti diya, ai kana wuya fə ka məə juu dəmən.

2 Ai kana ai bila jama kə ka wa kojuu kε. Ai wa kε sereilu ri kiti diya, ai kana ai la sereya jenkε ka ai bila jama kə ka wuya fə.

3 Ni bolokolon nara kiti diya, ai kana wuya fə a la ko kininkinin kosən ka a dəmən.

4 «Ni ai bənda ai juu la nisi ri, wala a la sofali ri, mən da tunun a ma, ai ye a mira ka wa a ri a tii ma.

5 Ni ai ka ai juu yen sila la, a la sofali beni a donin gbilin kərə, ai kana a to ye. Ai ye ai juu dəmən a la sofali a lawulila.

6 «Bolokolon wa na kiti diya, fəə ka wo la kiti tεε telenbaya la.

7 Ai kana wuya la ai məəjəə na kiti diya. Ai kana kiti gboya məə jalak-ibali la, wala məə telenni la, ka woilu faa, baa mən wa kojuu wo kε, n tε yafa wo ma.

8 Ai kana surəfen mira, ka a masərən surəfen de ye a kəla məəilu tε sən tujə yenna. Məə telenni ye kititεε mənulu kəla, surəfen ye woilu tijanna.

9 «Ai kana londonilu tərə. Ai jεε ka a lən londanya ye ja mən ma, baa ai tεε ye london de ri Misiran jamana rə.»

San wərənwulana ni lon wərənwulana

10 «Ai ye sεnε kε san wəərə kərə, ka lanni kε ka suman nadon.

11 Kəni a san wərənwulana, ai ye ai la duu wo to ye, ai kana a sεnε. Bolokolon mənulu ye ai tεma, woilu ri balo do sərən ye, baa suman doilu ri fεrən a jεε ma. Bolokolonilu fanan wa mən to ye, waa rə soboiu ri wo dəən. Ai ye wo jəən kε ai la rεsenfεilu fanan də, a ni ai la olibiye fεilu rə.

12 «Baara keta mən wa kε ai ma, ai ye wo kε tele wəərə kərə. Kəni tele wərənwulana lon, ai kana baara si kε. Wo rə, ai la nisi ni ai la faluulu ri ii jəərə, a ni i la jənmuso la dence ni london mənulu siini ai wara.

13 «N ka mənılu bεε fə ai ye, ai ye woılu bεε labato fewu. Ai kana batofen gberıılu si bonya muume. Məıılu kana woılu təə mən ai da rə.»

Dina salı lon ba sawa

14 «San san ai ye salı sawa kε ka n bonya.

15 «A waati wa se Abibu karo la, ai ye Buru Fununbali Sali kε, ka buru lεbenta dəən tele wərənwula kərə ikomin n ka a fə ai ye ɲa mən ma. Ai ye a kε ten, baa ai bəra Abibu karo le la Misiran. Kəni ai kəna na n bato diya ni niıııfen ma na ai bolo.

16 Ai ri Sumanka Sali kε san san. Wo tuma, ai ri ai la suman kura fəlıılu kε saraka ri, ai ra mənılu sərən ai la sene rə. Ai wa ban sene baarala san san ka suman nadon, ai ye Suman Nadon salı kε.

17 San san, ai la cεıılu bεε ye na salı sawa ɲın kε n ɲakərə ka n bato, nde mən ye ai Maari Allabatala ri.

18 «Ai wa kolofen kε saraka ri ka wo jeli di n ma, ai kana buru fanan di n ma, lεben ye mən də. Ai wa kε kolofen bəla n ye salı tumana, wo ken kana su si.

19 San san ai wa suman kura fəb mənılu ka, ai ye na wo ɲuma ɲumailu ri ai Maari Allabatala a la bon na.

«Ai kana badenni sobo tibi a na nənə la.»

Alla ri a la jama demen

20 «N di meleka lawa ai ma, mən di wa ai ɲε ka ai lakandan sila la. A ri ai lana jamana rə, n ka mən dabən ai ye.

21 Ai ye ai tolo malə meleka wo la ka a kumakan mira ka wo kε, baa a ye ko bεε kela n təə le rə. Ai kana a masəsə. Ni ai ka a səsə a ti nala yafala ai ma.

22 Kəni ni ai ka ai tolo malə a la koɲuma ka n kumakan bεε latelen, ai juuılu ri kε n juuılu ri, ai keleɲəənılu ri kε n keleɲəənılu ri.

23 «N na meleka ri wa ai ɲefe ka ai ladon jamana wo rə. Amərıkaılu siini ye, a ni Hetikailu ni Peresikaılu ni Kanaankailu ni Hifikailu ni Jebusikaılu, kəni n di woılu halaki.

24 Ai kana i majii ii la batofenılu ɲε ka woılu bato. Ai kana i laden ii la dina ko keɲaılu rə. Ai ye ii la batofen

bisikılu ratıɲan fewu. Ai ye ii la kaba lələni batotailu rakadıkadi.

25 Ni ai ka ai Maari Allabatala bato, n di balo ɲuma ni ji siyaman di ai ma, ka jankarə mabə ai la.

26 Ai muso si kənə ti tıɲan ai la jamana rə. Muso si tε kε densərənbalı ri. N di si jan di ai ma ka ai sabati.

27 «N di a kε, jamanailu bεε məıılu wa ai na ko mən, ii ri silan kosebe. Ai wa se yərə yərə, ye məıılu ri kəndafıli ai ɲε kojuuya. Ai juuılu bεε ri i bori ai ɲε.

28 N di dondoli kunbailu lawa ai ɲε ka Hifikailu ni Kanaankailu ni Hetikailu gben.

29 Kəni n ti nala woılu gbenna ai ɲε san kelen kərə, sa jamana rakolon kana to, baa waa rə soboılu kana siyaya ai ma ka ai tərə.

30 N di to məıılu gbenna ai ɲε dooni dooni haan ai ye siyaya ka jamana wo bεε mira ka a kε ai ta ri.

31 N di ai la jamana dan sii. A dan di bə Kəji Fararəbin ma ka wa se fə Filisitiılu la kəji ma, ka bə Sinayi wula ma ka wa se fə Efirati Ba ma. N di jamana wo duurenılu don ai bolo, ka ii gben ai ɲε.

32 Ai kana teriya don ai ni woılu tεma, wala ai ni ii la batofenılu tεma.

33 Ai kana sən məə woılu ye i sii ai la jamana kəndə sani ii ri ai lə nde Allabatala hake tala, baa ni ai ka ii la batofenılu bato, a ri kε ikomin ai ra mira miralifen na.»

24

Allabatala ka teriya sidi Isirayelika ye

1 Allabatala ka a fə Musa ye ko: «I ye na yele koyinke kan ka i madon n na, i ni Haruna ni Nadabu ni Abihu ni Isirayelika məəbakərə biwərənwula. Ai kana ai madon bake ka yərə jannin to an tεma ka ai tinbirin ka nde bato.

2 Wo kə rə, ile kelen ye yele koyinke kun tεma, ka i madon n na. A tılılu kana na i madon n na. Jama fanan kana yele koyinke kan i kəfe.»

3 Musa wara ka Allabatala la kuma ni jamarılıılu bεε lase jama ma. Məə bεε ladennın ka a fə ko: «Allabatala ka mən fə, an di woılu bεε kε.»

⁴ Allabatala tun ka kuma mēnilu fə, Musa ka wo bεε sεbε. Wo duusa gbε, Musa wulira səma jona ka saraka janin diya lə koyinkε kərə, ka ban ka kaba tan ni fila lələ, Isirayelika la kabila kelen kaba kelen.

⁵ A ka Isirayelika kanberen doilu lə saraka janintailu a ni jususuma saraka bəla. Ii ka saraka janintailu bə ka woilu kε buuri ri, ka tora doilu bə ka woilu kε dıjənyə saraka ri.

⁶ Musa ka saraka woilu jeli rafara fila ri, ka fan kelen kε muran kəndə, ka fan kelen sadisadi saraka janin diya kan.

⁷ Alla tun ka teriya mēn sidi ii yε, Musa ka wo kitabu ta ka a karan kan ba la jama jana. Jama ka a fə ko: «Allabatala ka mēnilu fə, an di woilu bεε latelen.»

⁸ Musa tun ka jeli mēn kε muran kəndə, a ka wo ta ka a sadisadi mənilu kan. A ka a fə ko: «Allabatala ka teriya mēn sidi a ni ai tε jamarili jınilu fε, jeli jın de ye wo siila.»

⁹ Nba, Musa ni Haruna wara yelε koyinkε kan, a ni Nadabu ni Abihu ni Isirayelika məbakərə biwərənwula.

¹⁰ Ii ka Isirayelika Maari Alla yen. Fen do tεre ye a sen kərə. A keni ikomin wo rabenni kuru bulemanilu le rə, mēnilu təo ko safiri. Woilu nəərə tεre ye ikomin san jεre nəərə.

¹¹ Alla ma kojuu kε Isirayelika la jεməo woilu la. Ii ka Alla yen, ka dənnin kε ka ii min ye.

Musa mēnda koyinkε kan

¹² Allabatala ka a fə Musa yε ko: «I ye yelε koyinkε kan, ka na i madon n na ka to ye. N di walan kabalamanilu don i bolo, n na sariya jamariliilu sεbeni mēnilu kan, sa i ri jama karan woilu la.»

¹³ Musa ni a dēmənba Josuwe wulira bə kanma ye. Musa yelεra Alla la koyinkε kan.

¹⁴ Kəni yani a ye bə jεməoilu fε, a ka a fə ii yε ko: «Ai ye an makəno yan, haan an wa na. Haruna ni Huri ri

to ai fε. Ni səsəli su su donda məoilu tēma, ii ye wa Haruna ni Huri tēren.»

¹⁵ Awa, Musa yelεra koyinkε kan tuma mēn na, banda ka koyinkε latunun.

¹⁶ Allabatala la gbiliya jiira Sinayi koyinkε kan ka to ye. Banda ka koyinkε latunun tele wərəo kərə. A tele wərənwulana ma, Allabatala tora banda rə ka Musa kili.

¹⁷ Isirayelika mēnilu tεre ye daa makε diya, woilu ka Allabatala la gbiliya yen koyinkε kun na. Wo keni ii jana ikomin ta ba ra koyinkε kun mira.

¹⁸ Musa donda banda rə, a yelεra koyinkε kun tēma. A ka su binaanin ni tele binaanin kε ye.

25

Isirayelika ye niilifen mēnilu bəla

¹ Allabatala ka a fə Musa yε ko:

² «I ye a fə Isirayelika yε ko ii ye na niilifenilu di n ma. Məo məo ye a fε ka fen do di, i ye wo mira n yε.

³ Ii la niilifenilu ka kan ka kε mēnilu ri, woilu le jın: sanin, wodigbε, sulanεε,

⁴ kari buleman, kari wulenman jalagbε, kari wulenman kadi kadi, a ni faaningbε juma, baa si,

⁵ a ni saaji gbolo kolone wulenman ni gbolo kolonin juma *su gbεeilu ni kasiya jiri.

⁶ Ii ye na olibiye tulu ri, mēn di kε fitinailu rə. Ii ye na sumadiyalanilu fanan di, mēnilu ri kε wusulan ni suwandili tulu† rə.

⁷ Kabakuru mēn təo ko onikisi, ai ye na wo ri, a ni kuru ragbelen gbεeilu. Kaba woilu ri kara n sarakalase la kəkanbila durukini kan, a ni a la sisirə bəroni kan.

⁸ Isirayelikailu ye faaninbon seniman do ladan n yε, sa n di n daa makε ii tēma.

⁹ N di n daa makε faaninbon wo ni a kəndə fenilu sawura yiraka i la. I ri a bεε ladan ikomin sawura wo ye ja mēn ma.»

Teriya təomasere kankira

* 25:5 sobo su gbεeilu mēn sεbeni yan wo kərə ye sobo su mēn ye kəoji rə † 25:6 Suwandili tulu wo ye kεla məo wala fen kan ka woilu bila a dan na Allabatala yε.

10 «Ai ye teriya tɔɔmasere kankira ladan kasiya jiri rɔ. A janya ye ke nunkan ɲa fila ni tala ri, a kɔndɔ ye ke nunkan ɲa kelen ni tala ri, a lɔ ye ke nunkan ɲa kelen ni tala ri.

11 Ai ye sanin jεrεwolo la a kɔndɔla ni a kɔkanna bεε kan ka a jiri bεε latunun. Ai ye a da kirinkirin bεε ke sanin di.

12 Ai ye koyina saninnaman naanin nadan, ka woilu bila kankira sen naanin na, sen kelen koyina kelen. Wo rɔ, koyina fila ri ke kankira fan kelen fε, a tɔ fila ri ke fan do fε.

13 Ai ye gbelekeilu raben kasiya jiri rɔ, ka sanin la woilu ma ka a jiri bεε latunun.

14 Ai ye woilu don koyinailu rɔ teriya tɔɔmasere kankira fan fila bεε rɔ, sa kankira ri se madonninna.

15 Gbeleke woilu donni ye to koyinailu rɔ. Ai kana woilu labɔ.

16 N ketɔ sereya mɛn sebela, i ye wo bila teriya tɔɔmasere kankira kɔndɔ.

17 «Ai ye julumun kafari dalatuun nadan sanin jεrεwolo la. A janya ye ke nunkan ɲa fila ni tala ri. A kɔndɔ ye ke nunkan ɲa kelen ni tala ri.

18 Ai ri seruben‡ bisiki kelen kelen nadan datuun na a kun fila la. Ai ri woilu ladan sanin gbasinin dɔ.

19 Ai ye seruben bisiki kelen nadan kankira datuun na a kun kelen na, ka a tɔ kelen nadan dalatuun kun do wo la. Seruben bisiki fila ni kankira dalatuun bεε ye ladan ka a ke fen kelen di.

20 Seruben sawura fila ri ɲaben ɲɔɔn ma, ka ii ɲa lɔni to julumun kafari datuun na. Ii kawailu ri layeε san ma, ka birin kankira datuun na kun na.

21 N ketɔ walan kabalaman fila mɛn dila ile ma, i ri woilu bila teriya tɔɔmasere kankira kɔndɔ ka a dalatuun ii ma.

22 N ketɔ n jεrε yirakala i la teriya tɔɔmasere kankira datuun na sanma ye, seruben bisiki fila tɛma. N ye a fε Isirayelikailu ye taama ɲa mɛn ma, n di wo sariyailu bεε di i ma ye le.»

Alla daa make faaninbon tabali

23 «Awa, ai ye tabali kelen nadan kasiya jiri rɔ. A janya ye ke nunkan ɲa fila ri, a kɔndɔ ye ke nunkan ɲa kelen di, a lɔ ye ke nunkan ɲa kelen ni tala ri.

24 Ai ye sanin jεrεwolo la tabali wo bεε ma ka jiri bεε latunun, ka a da kirinkirin bεε ke sanin di.

25 Ai ye fεrenilu kankan tabali la tabali fan bεε la. Fεren woilu bonya ri ben bolo koyini naanin bonya ma. Ai ye dagbolo saninnaman ke fεren woilu la.

26 Ai ye koyina naanin nadan sanin dɔ, ka woilu kelen kelenna don tabali tonkon naanin na a sen kelen kelenna dafε.

27 Koyinailu ye lasudunya fεrenilu la. Tabali ta gbelekeilu ri don koyina woilu rɔ sa tabali ri se madonninna.

28 Ai ye gbeleke fila ladan kasiya jiri rɔ, ka sanin la woilu kan ka jiri bεε latunun. Gbeleke woilu ri ke tabali madonin fenilu ri.

29 Muran mɛnilu ri bila tabali kan, ai ye woilu ladan sanin jεrεwolo la. Wo doilu ri ke ikomin pileti ni kalamailu ni jilafεilu ni daailu. N sarakalaselailu ri rεsenji ke muran woilu kɔndɔ ka a labɔn ka a ke niilifen di.

30 Saraka buru ri bila tabali ɲin kan. Saraka buru ka kan ka ke n ɲakɔrɔ ye tuma bεε.»

Fitinasiifen

31 «Ai ye fitinasiifen ladan sanin jεrεwolo gbasinin dɔ. A sen ni a kala ye ke fen kelen di, a ni a fitinasiidaninilu ni a kuruilu ni a fεren bisikilu bεε.

32 Bolon wɔɔrɔ ri bɔ a kala ma. Bolon sawa ri ke bolokinin fε, bolon sawa ri ke bolomaran fε.

33 Ai ye daani sawa ladan bolon kelen kelenna bεε la, ka woilu ke amande§ jiriden munuɲa ri, bεε ni a kuruilu, bεε ni a fεrenilu.

34 Ai ye daani naanin nadan fitinasiifen kala la, ka woilu fanan ke amande jiriden munuɲa ri, bεε ni a kuruilu, bεε ni a fεrenilu.

‡ 25:18 Seruben ye Alla la mɛlka su do le ri. § 25:33 Amade ye jiriden dɔɔnta le ri.

³⁵ Bolon fila fila ye farala kala la yərɔ sawa mənɪlu rɔ, ai ye kuru kelen nadan kala la yərɔ woilu kelen kelenna bɛɛ kɔrɔ.

³⁶ Fitinasiifen ni a kuruilu ni a bolonilu bɛɛ ri i ladan sanin jɛrɛwolo gbasinin dɔ. Wo bɛɛ ye kɛ fen kelen di.

³⁷ «Ai ye fitina wɔrɔnwula ladan ka woilu sii fitinasiifen kan, sa ii ri a jɛfɛla layelen.

³⁸ Ai ye fitina rabɔlanilu ni bu-urɪgbɛ kɛ fenɪlu ladan sanin jɛrɛwolo rɔ.

³⁹ Fitinasiifen ni a muranilu bɛɛ ye ladan sanin jɛrɛwolo kilo bisawa la.

⁴⁰ Musa, i ye a kɛ kɔjuma. I ye baara jɪn bɛɛ kɛ ka a bɛn sawura ma, mɛn ye yirakala i la koyinkɛ kan yan.»

26

Alla daa make faaninbon

¹ «Ai ye n daa make faaninbon nadan faanin jan tan na. Faanin woilu ye kɛ faaningbɛ juma ri, a ni kari buleman ni kari wulenman jalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi ye mɛn na. Mɛn kusan faanin sɔɔla kosebɛ, wo ye serubɛn sawurailu ta ii kan.

² Faanin tan woilu bɛɛ ye kanya. Ii janya ye kɛ nunkan ja muwan ni seyɪn di. Ii kɔndɔ ye kɛ nunkan ja naanin di.

³ Ai ye faanin loolu kara i jɔɔn na, ka a tɔ loolu fanan kara i jɔɔn na.

⁴ Faanin loolu mɛn karani i jɔɔn na, ai ye tonɪlu bila faanin looluna wo dagbolo la. Ai ye wo jɔɔn kɛ faanin tɔ loolu fanan na, mɛnɪlu karani i jɔɔn na. Ai ye ton woilu ladan kari buleman dɔ,

⁵ ka ton biloolu biloolu bila faanin fila wo dagbolo la, ka ii ja bɛn i jɔɔn ma.

⁶ Ai ye fendamirafen saninnaman biloolu ladan, ka woilu kelen kelenna bɛɛ don ton fila fila rɔ ka faanin fila woilu tuun i jɔɔn na. Wo rɔ, faaninbon muumɛ ri tuun i jɔɔn na ka kɛ fen kelen di.

⁷ «Ai ye faanin jan tan ni kelen nadan baa si la, ka ii kɛ faaninbon kunnabirin di.

⁸ Faanin tan ni kelen woilu bɛɛ ye kanya. Ii janya ye kɛ nunkan ja bisawa ri. Ii kɔndɔ ye kɛ nunkan ja naanin di.

⁹ Ai ye faanin loolu kara i jɔɔn na, ka faanin tɔ wɔɔrɔ kara i jɔɔn na. Faanin wɔɔrɔna ye rakunbɛn fila ri kunnabirin wo jɛfɛla rɔ.

¹⁰ Faanin loolu mɛnɪlu karani i jɔɔn na, ai ye ton biloolu bila faanin wo looluna dagbolo la. Faanin tɔ wɔɔrɔ mɛnɪlu fanan karani i jɔɔn na, ai ye ton biloolu bila wo wɔɔrɔna dagbolo la.

¹¹ Ai ye fendamirafen sulanɛɛlaman biloolu ladan, ka woilu don faaninɪlu tonɪlu rɔ. Wo rɔ, faaninɪlu ri tuun i jɔɔn na ka kɛ fen kelen di.

¹² Faanin tan ni kelen wo janya ri tamin bon janya kan. Faanin kelen talantɛ mɛn di to, ai ye a to wo ye jii bon kɔfɛ.

¹³ Faanin tan ni kelen wo bonya ri tamin bon bonya kan fanan. Faanin nunkan ja kelen di to faanin fan fila bɛɛ fɛ. Ai ye a to wo ye jii bon fan fila bɛɛ fɛ ka a bɛɛ datuun.

¹⁴ «Ai ye faaninbon kunnabirin nadan saaji gboloilu la, mɛnɪlu ra wulen, ka kunnabirin gbɛrɛ fanan nadan gbolo kolonin jumailu su gbɛrɛ la. Kunnabirin filana wo ri la saaji gbolo ta kan ka to a san fɛ.

¹⁵ «Ai ye kasiya jiriilu ta ka faaninbon damira jiriilu ladan, mɛnɪlu ri lalɔ ka faaninbon mira.

¹⁶ Woilu kelen kelenna bɛɛ janya ye kɛ nunkan ja tan di. Ii bonya ye kɛ nunkan ja kelen ni tala ri.

¹⁷ Ai ye temala jiri fila bila jiri woilu tema, ka temala jiri woilu jaben i jɔɔn ma. Faaninbon damira jiriilu bɛɛ ye ladan wo ja.

¹⁸⁻¹⁹ Faaninbon damira jiri muwan di lalɔ faaninbon tele kankan bolokinin dɔ. Ai ye woilu ladan, ka siifenju wodigbelaman binaanin fanan nadan, mɛnɪlu bilatɔ damira jiri woilu ju kɔrɔ, damira jiri kelen siifenju fila, baa sen fila mɛnɪlu ye damira jiriilu bɛɛ ma, woilu bɛɛ ye

don siifenju rə, sen kelen siifenju kelen.

²⁰⁻²¹ Faaninbon damira jiri muwan di ləb faaninbon tele kankan bolomaran də fanan. Ai ye woilu ladan, ka siifenju wodigbelaman binaanin fanan nadan, jiri kelen siifenju fila.

²² Faaninbon damira jiri wəwəwə ri ləb faaninbon telebe rə, bon kə ma kənin. Ai ye woilu ladan,

²³ ka jiri fila fanan nadan, mənilu ri ləb bon kə ma ka kə faaninbon tonkonilu ri.

²⁴ Tonkon jiri fila jiniilu bəe ye ladan jiri fila fila la, mənilu tansanni duu ma ka bən i jəwən ma san fə. Jiri fila kunilu ri mira i jəwən na koyina kelen na. Ai ye tonkon jiri fila bəe ladan ten.

²⁵ Wo rə, faaninbon damira jiri seyin kətə ləblə bon kəfə la muumə rə. Siifenju wodigbelaman tan ni wəwəwə kətə bilala woilu kəwə, jiri kelen siifenju fila.

²⁶ «Ai ye gbeleke ladan kasiya jiri rə, mənilu ri kankan faaninbon damira jiriilu kan ka woilu ramira. Gbeleke loolu ri kankan faaninbon fan kelen damira jiriilu kan.

²⁷ Gbeleke loolu ri kankan faaninbon fan do damira jiriilu kan. Gbeleke loolu fanan di kankan faaninbon kəfə la damira jiriilu kan, bon telebe fan fə kənin.

²⁸ Kankan gbeleke mənilu ri kə gbeleke loolu loolu woilu təma ta ri, ai ye woilu ladan sa ii ri bə faaninbon fan kelen tonkon do la ka wa se fan wo tonkon do ma. İi ri don koyina saninnamanilu rə damira jiriilu talantə rə.

²⁹ Ai ye sanin la faaninbon damira jiriilu kan ka jiri bəe latunun, ka sanin la gbeleke kankantailu fanan kan ka jiri bəe latunun. Ai ye koyina saninnamanilu ladan ka woilu kə faaninbon damira jiriilu la. Gbeleke kankantailu ri don woilu rə.

³⁰ Nba, Musa, n ka mən yiraka i la koyinkə kan yan, i ye n na faaninbon ləb ka a bən wo ma.

³¹ «Ai ye bon tatəfaanin nadan faaningbə juma la, a ni kari buleman

ni kari wulenman jəlagbə ni kari wulenman kadi kadi. Məw mən kusan faanin səwəla kəsebə, wo ri serubən sawurailu ta a kan.

³² Ai ye tatəfaanin dun samasen naanin nadan kasiya jiri la, ka sanin la woilu kan ka jiri bəe latunun. Ai ye səwəlan saninnamanilu kə samasen woilu la, ka samasen sii siifenju wodigbelaman naanin kan, samasen kelen siifenju kelen. Ai ye tatəfaanin dun səwəlan woilu la.

³³ Ai ye tatəfaanin wo dun samasenilu la fendamirafenilu kəwə, ka teriya təwəsere kankira sii faanin kəfə. Faanin wo ri kə yəwəwə seniman ni yəwəwə seniman fisamantə dan fara bə ri.

³⁴ Ai ye julumun kafari dalatuun sii teriya təwəsere kankira kan yəwəwə seniman fisamantə kəndə.

³⁵ Ai ye tabali sii tatəfaanin jəfə faaninbon tele kankan bolomaran fan fə, ka fitinasiifen ləb faaninbon tele kankan bolokinin fan fə ka a jəbən tabali la.

³⁶ «Faanin mən di dun faaninbon donda la, ai ye wo ladan faaningbə juma la, a ni kari buleman ni kari wulenman jəlagbə ni kari wulenman kadi kadi. Mən kusan faanin səwəla, wo ye a səwə ka a jə.

³⁷ Ai ye kasiya jiri loolu ladan, ka sanin la woilu kan ka jiri bəe latunun. Ai ye siifenju sulanəelaman loolu ladan, jiri kelen siifenju kelen. Ai ye səwəlan saninnamanilu kə jiriilu la, ka donda faanin dun woilu la.»

27

Sarakabədiya ladan ko

¹ «Ai ye saraka janin diya kelen nadan kasiya jiri rə, ka a ləb kə nunkan jə sawa ri. A fan naanin bəe ye kanya, ka a bonya ni a janya bəe kə nunkan jə loolu ri.

² Ai ye saraka janin diya tonkon kelen kelenna bəe ladan ka ii kə kolofen kere la munu jə ri. Ai ye sulanəe la saraka janin diya yəwəwə bəe kan, ka a jiri bəe latunun.

³ Ai ye buurigbε ke muranilu ladan, a ni buurigbε tafenilu ni jeli ke muranilu ni sobo sɔlanilu ni takise ke fenilu. Ai ye saraka janin diya muran woilu bεε ladan sulanεelaman na.

⁴ Ai ye sansan sulanεelaman nadan, ka koyina sulanεelaman kelen kelen nadan a tonkon naanin na.

⁵ Ai ye sansan sulanεelaman wo la dagbolo kərə saraka janin diya kəndɔ, sa a ri bɔ saraka janin diya ju kərə yərə ka se a lɔ temala rɔ.

⁶ Ai ye gbelekeilu raben kasiya jiri rɔ saraka janin diya madonni kanma, ka sulanεε la woilu yərə bεε kan.

⁷ Ai wa ke saraka janin diya madonnila, ai ri gbeleke woilu don koyina sulanεelamanilu rɔ saraka janin diya fan fila bεε rɔ.

⁸ Ai ye saraka janin diya lɔ jiri fεrenilu la ka a kəndɔ rakolon to. Ii ye a lɔ ikomin n ka a yiraka i la ja men ma ka i to koyinke kan yan.»

Alla daa make faaninbon lukəndɔla laminin ja

⁹ «Awa, ai ye n daa make faaninbon naminin faaningbε puma le la ka lukəndɔla labɔ. Faaninbon tele kankan bolokinin fan fε, faanin janya ri ke nunkan ja kemε ri.

¹⁰ Faanin woilu ri damira samasen muwan bolo, menilu siini siifenju sulanεelaman muwan kan. Sɔlan wodigbelamanilu ni faanindun koyina wodigbelamanilu ye ke samasenilu la.

¹¹ Faaninbon tele kankan bolomaran fan fanan ye raben wo ja kelen ma. A laminin faaninilu janya ye ke nunkan ja kemε ri. Faanin woilu ri damira samasen muwan bolo, menilu kelen kelenna bεε siini a siifenju sulanεelaman kan. Sɔlan wodigbelamanilu ni faanindun koyina wodigbelamanilu ye ke samasenilu la.

¹² Faaninbon telebe fan fε, faanin janya ye ke nunkan ja biloolu ri. Faanin woilu ri damira samasen tan bolo, menilu kelen kelenna bεε siini a siifenju kan.

¹³ Faaninbon telebɔ fan fε, faanin janya ye ke nunkan ja biloolu ri.

¹⁴⁻¹⁵ Lukəndɔla donda ri ke fan wo fε. Donda fan fila bεε fε, faaninilu janya ri ke nunkan ja tan ni loolu ri. Faanin woilu ri damira samasen sawa sawa bolo, menilu kelen kelenna bεε siini a siifenju kan.

¹⁶ Faanin men di bila lu donda jεre la, wo janya ye ke nunkan ja muwan di. Men kusan faanin sɔ la, wo ye faanin wo raben faaningbε puma la, a ni kari buleman ni kari wulenman jalagbε ni kari wulenman kadi kadi. Faanin wo ri damira samasen naanin bolo, menilu kelen kelenna bεε siini a siifenju kan.

¹⁷ Sɔlan wodigbelamanilu ni faanindun koyina wodigbelamanilu ye ke lukəndɔla laminin samasenilu bεε la. Woilu kelen kelenna bεε ye sii a siifenju sulanεelaman kan.

¹⁸ Lukəndɔla janya ye ke nunkan ja kemε ri. A bonya ye ke nunkan ja biloolu ri. A laminin faaninilu lɔ ye ke nunkan ja loolu ri. Woilu ye ladan faaningbε puma la. Samasen siifenju ye dan sulanεε la.

¹⁹ Faaninbon muranilu bεε ye ladan sulanεε la. Faaninbon ni a laminin faaninilu ri sidi bɔlɔ menilu la duu ma, woilu fanan ye ke sulanεε ri.»

Tulu men di ke fitinailu kəndɔ

²⁰ «I ye Isirayelikailu jamari ko ii ye na olibiye tulu puma puma ri, sa fitinailu ri se lamelenna waati bεε.

²¹ Haruna ni a denceilu ye fitinasiifen sii n daa make faaninbon kəndɔ. Ii ri a sii tateefaanin jεfε, teriya tɔmasere kankira siini men kɔfε kənin. Fitinailu ye melen n jakərə ye lon lon ka bɔ wura fε fɔ sɔma da la. Sariya le wo ri, Isirayelikailu ka kan ka men nataama haan ka wa kadawu.»

28

Alla la sarakalaselailu la faanin dontailu

¹ Alla ka a fɔ ko: «Musa, i ye i kərəçε Haruna kili ko a ye na, a ni a denceilu Nadabu ni Abihu ni Elasari ni Itamari. I ri ii bɔ Isirayelikailu rɔ ka ii

bila a dan na, sa ii ri kε n sarakalase-lailu ri ka wo baara kε n yε.

² Ai ri faanin puma puma kara i kərəcə Haruna yε, mən di bonya di a ma. Faanin wo ri kε fen səniman di.

³ Mənilu kusan karalila kosεbε, n ka wo famunyali di mənilu ma kənin, i ye woilu kili. I ye a fə ii yε ko ii ye Haruna la faaninilu kara, a ri mənilu bila a kan na a lasii lən. Wo kə rə, a ri woilu bila a kan na ka n saraka baara kε.

⁴ Ii ye sisirə bərəni ni kəkanbila durukini kara, a ni durukiba ni wo duruki kərəbila səni ni jalamu ni təcildan. Ii ye faanin səniman woilu kara i kərəcə Haruna ni a denceilu yε, baa woilu ri n na sarakalase la baara kε.

⁵ Ii ye faanin woilu kara faaningbε puma la, a ni kari buleman ni kari wulenman pəlagbε ni kari wulenman kadi kadi la, a ni sanin na.

⁶ «Mənilu kusan bololabaara kela kosεbε, woilu ye kəkanbila durukini ladan. Ii ye a ladan faaningbε puma la, a ni kari buleman ni kari wulenman pəlagbε ni kari wulenman kadi kadi la, a ni sanin na.

⁷ Kanbankun julu kelen kelen ye kε kəkanbila durukini tonkon fila la, sa a pəfela yərə ni a kəfela yərə ri se tuunna i pəən na.

⁸ Ii ye təcildan səni puma kε kəkanbila durukini la. Təcildan ni kəkanbila durukini ri kε fen kelen di. Ii baarəna fanan ye kanya. Ii ye təcildan nadan faaningbε puma la, a ni kari buleman ni kari wulenman pəlagbε ni kari wulenman kadi kadi la, a ni sanin na.

⁹⁻¹⁰ Kabakuru mən təə ko onikisi, ai ye wo kabakurun fila ta ka Isirayeli denceilu təə sεbε woilu kan ka bən ii si kasabi ma. Ai ye təə wərə sεbε kabakurun fələ kan, ka a tə wərə sεbε kabakurun filana kan.

¹¹ Ai ye Isirayeli denceilu təə sεbε kabakurun fila woilu kan ikomin sεbεli ye kela kabakurun kan pə mən ma ka a kε pənəə di. Wo kə rə, ai ye kabakurun fila wo don fendamirafen saninnamanilu rə, kabakurun kelen fendamirafen kelen.

¹² Wo wa kε, ai ye ii bila kəkanbila durukini kanbankun julu fila la. Kabakurun woilu ri kε hankili bila fenilu ri Isirayelikailu la ko rə. Haruna wa faanin wo don, Isirayelikailu təə ri kε a kanbankun kan ka kε hankili bila fen di nde Allabatala pəkərə.

¹³ Ai ye fendamirafen saninnaman fila ladan, kabakurun fila wo ri bila mənilu rə.

¹⁴ Wo wa kε, ai ye julu saninnaman fila ladan sanin jεrεwolo la. Ai ye woilu mərəmərə ikomin julukisε ye mərəmərəla pə mən ma, ka ban ka ii nara kabakurun woilu fendamirafenilu la.»

Sisirə bərəni

¹⁵ «Mən kusan bololabaara kela kosεbε, wo ye ko lateε sisirə bərəni ladan. A ye a ladan sanin na, a ni kari buleman ni kari wulenman pəlagbε ni kari wulenman kadi kadi la, a ni faaningbε puma la ikomin kəkanbila durukini.

¹⁶ A wa lakadi ka a la pəən kan a fan naanin bεε ri kanya. A janya ni a bonya bεε ri kε sinbiri pə kelen di.

¹⁷ A ye a masidi kabakurun sankəgbelenilu la, ka woilu nara a la safa naanin na. A safa fələ ye kε saridiwan kuru ri, a ni topase kuru ni emerada kuru.

¹⁸ A safa filana ye kε karibunkili kuru ri, a ni safiri kuru ni jaman kuru.

¹⁹ A safa sawana ye kε jasinti kuru ri, a ni akate kuru ni ametisi kuru.

²⁰ A safa naaninna ye kε kirisaliti kuru ri, a ni onikisi kuru ni jasipe kuru. Kuru woilu bεε ye don fendamirafen saninnamanilu rə, kuru kelen fendamirafen kelen.

²¹ Kabakuru bεε ladennin ye kε tan ni fila ri, ka a bən Isirayelikailu la kabilailu jate ma. Ii təəilu ye sεbε nεε la kabakurunilu kan, kabakurun kelen təə kelen. Təəilu ye sεbε ikomin təə ye sεbela pə mən ma pənəə kan.

²² «Ai ye julu saninnaman fila ladan, mənilu ri bila sisirə bərəni la. Ai ye ii ladan sanin jεrεwolo la, ka ii mərəmərə ikomin julukisε ye mərəmərəla pə mən ma.

²³ Ai ye koyina saninnaman fila ladan, ka ii sidi sisirə bərəni sanfə tonkon fila la.

²⁴ Ai ye julü saninnaman woilu kunilu don koyina kelen kelenna rə sisirə bərəni tonkon fila la,

²⁵ ka ii kun gberəilu don fendami-rafenilu la, ni a ye kanbankun julü fila la kəkanbila durukini jefəla rə.

²⁶ Ai ye koyina saninnaman fila gberə ladan ka woilu sidi sisirə bərəni kəfə yərə la a duuma fan tonkon fila la.

²⁷ Ai ye koyina saninnaman fila gberə ladan ka woilu sidi kəkanbila durukini kanbankun julü fila jefəla rə. Ai ye ii sidi julü woilu ju kərə kara diya dafə təsidilan kun də.

²⁸ Ai ye sisirə bərəni koyinailu ni kəkanbila durukini koyinailu bila i jəən ma julujala bule la, sa sisirə bərəni ri to a nə rə kəkanbila durukini kan təsidilan kun də.

²⁹ «Haruna wa kə donna yərə seniman kəndə tuma tuma, ko lateə sisirə bərəni ri kə a sən kan. Isirayəli denceilu tə səbənı kuruilu kan bərəni wo kan. Tə woilu ri kə hankilibilafen di nde Allabatalla jəkərə kadawu.

³⁰ I ye Urima ni Tumima bila sisirə bərəni kəndə, sa ii ri kə Haruna jusu kan a don tuma Allabatalla jəkərə yərə seniman kəndə. Urima ni Tumima ye n kiti jinin fenilu le ri Isirayəlikailu bolo. Haruna wa na a lə Allabatalla jəkərə tuma tuma yərə seniman kəndə, fo woilu ye kə a sən kan.»

Alla sarakalaselailu la faanin təilu

³¹ «Awa, Haruna ri kəkanbila durukini bila durukiba mən kan, ai ye wo bə ladan faanin buleman na.

³² Ai ye kun don woo bə a təmala rə, ka faanin gbiliman kara woo laminin də ka a kə dagbolo ri, sa durukiba kana fara.

³³ Ai ye kerenati jiridenilu sawura ta kari buleman ni kari wulenman jalagbə ni kari wulenman kadi kadi la durukiba sen kərəlailu dagbolo muumə kan. Ai ye talan dennin saninnamanilu bila bila jiridenilu sawura tema.

³⁴ Talan dennin saninnaman kelen ye tuun kerenati jiriden sawura kelen kelenna bə lə dagbolo muumə kan.

³⁵ Haruna wa wuli n na sarakalase la baara kəla, fo a ye durukiba wo bila a kan na. A don tuma ni a bə tuma yərə seniman kəndə nde Allabatalla jəkərə, talan mənılu ye durukiba dagbolo la, woilu mankan di bə. Wo ja ma, Haruna ti nala faala.

³⁶ «Ai ye saninfədə do ladan sanin jərəwolo la, ka səbəlı do kə a ka a fə ko: «A bilani a dan na Allabatalla ye.» Ai ye wo səbə ikomin səbəlı ye kəla tə jənə kan ja mən ma.

³⁷ I ye saninfədə wo sidi bitiran jefəla rə julü buleman na.

³⁸ Wo le rə, Haruna wa don yərə seniman kəndə tuma tuma nde Allabatalla jəkərə, saninfədə wo ri kə a tin na. Wo ri a yiraka ko Haruna ye a ləla Isirayəlikailu la kojuuilu kunko la, ii ka mənılu kə ii la sarakailu bə tuma. Ikomin saninfədə ni a səbəlı wo ri kə Haruna tin na, n di sən Isirayəlikailu la sarakailu rə.

³⁹ «Ai ye duruki kərəbila ni bitiran rabən faaningbə juma la. Mən kusan faanin səla, wo ye təsidilan dabən ka a sə ka a ja.

⁴⁰ Ai ye duruki kərəbila ni təsidilan ni fula jumailu ladan Haruna denceilu ye, mənılu ri bonya di ii ma.

⁴¹ I ye faanin woilu bila i kərəcə Haruna ni a denceilu kan na ka tulu mun ii kun na, ka ii lasii n na sarakalase la baara la. I ri ii bila a dan na ten sa ii ri n na sarakalase la baara kə.

⁴² Ai ye kurusi kurunniilu ladan ii ye faaningbə la. Kurusi woilu ye bə ii soro rə ka na dan ii woro rə. I ri woilu don ii la durukiilu kərə sa ii ri ii jərə sutura.

⁴³ Haruna ni a denceilu wa don n na faaninbon kəndə, wala ii wa ii madon saraka janin diya la ka baara kə yərə seniman kəndə, fo ii ye faanin woilu bila ii kan na. Ni wo tə, ii ri jalaki ka sa. Sariya le wo ri, mən ka kan ka latelen Haruna ni a bənsənılu bolo kadawu!»

29

Alla la sarakalaselailu lasii ko

¹ Allabatala ka a fə Musa ye ko: «I ka kan ka Haruna ni a denceilu bila a dan na ɲa mən ma n na sarakalasele baara ke kanma, ale le ɲin. I ye tora bulan kelen mira, a ni saaji fila, fεε te mənilu la.

² I ye farinin muun ɲuma ta, ka buru laben a la a ni katə ni dəba, leben ti mən na, ka tulu mun a ma.

³ I ye woilu bεε bila see kelen kəndə. I wa na tora ni saaji fila ri ii kannateε diya, i ye na see wo fanan di.

⁴ «I ye Haruna ni a denceilu lana n na faaninbon da la, ka ii ko ji la.

⁵ Wo wa ke, i ye duruki kərəbila ni durukiba bila Haruna kan na, a ni kəkanbila durukini ni sisirə bərəni, ka ban ka kəkanbila durukini sidi a ma tésidilan na, jesedanna kusan ka mən nadan.

⁶ I ye bitiran ke Haruna kun na, ka kuntiyya təmasere seniman sidi bitiran kan.

⁷ I ye suwandili tulu mun a kun na ka a bila a dan na n na baara kanma.

⁸ Wo wa ke, i ri Haruna denceilu lana ka duruki kərəbila bila ii kan na.

⁹ I ye ii tésidi tésidilanilu la, ka ban ka bitiran ke ii kun na. N na sarakalasele baara ri ke Haruna ni a bənsənilu ta ri kadawu. Sariya rabilabali le wo ri. Wo wa ke, i ri Haruna ni a denceilu bila a dan na baara wo kanma.

¹⁰ «I ye tora lana n na faaninbon da la. Haruna ni a denceilu ye ii boloilu la a kun kan.

¹¹ I ye tora kannateε nde Allabatala ɲakərə n na faaninbon da la ye.

¹² I ye i bolo koyini su tora jeli rə ka a mun saraka janin diya tonkon kereilu la, ka a jeli təilu bεε labən saraka janin diya ju fe.

¹³ Wo wa ke, ken mən ye tora kəndə rə, i ye wo bεε ta, a ni biɲe fan ɲuma ni kərəkudu fila ni woilu kenilu bεε. I ye wo bεε la saraka janin diya kan ka ii janin ka ke buuri ri.

¹⁴ Kəni i ye tora sobo ni a gbolo ni a noo bεε janin ta rə jama daa make diya kəfe. Wo le ri ke saraka ri, mən di n sarakalaselailu la julumunilu labe.

¹⁵ «I ye saaji fila wo kelen mira. Haruna ni a denceilu ye ii bolo la wo kun kan.

¹⁶ I ye saaji kannateε ka a jeli ta ka a sadisadi saraka janin diya fan bεε kan.

¹⁷ I ye saaji bosu ka a tεεtεε. I ye a kənərəfenilu ni a senilu rako, ka woilu bila sobo kurunkurun ni kunkolo kan.

¹⁸ I ye saaji bu bεε janin saraka janin diya kan saraka janinta la. Saraka janinta le a ri, mən di bə nde Allabatala ye ka a janin ta la. Wo suma duman n ye.

¹⁹ «Wo wa ke, i ye saaji filana ta. Haruna ni a denceilu ye ii boloilu la a kun na.

²⁰ I ye a kannateε ka a jeli do ta ka wo mun Haruna ni a denceilu bolokinin tolu nun na, ka do fanan mun ii bolokinin bolo kunkuruba kan, a ni ii bolokinin sen kunkuruba. I ye jeli tə sadisadi saraka janin diya fan bεε kan.

²¹ Jeli mən sadisadini saraka janin diya kan, i ye wo do ta, ka suwandili tulu do fanan ta ka woilu sadisadi Haruna ni a denceilu kan, a ni ii la faaninilu bεε kan. Wo le rə, Haruna ni a denceilu ni ii la faaninilu ri bila a dan na ka ke fen seniman di.

²² «Saaji filana wo ye saraka ri, mən ye bəla ka Haruna ni a denceilu bila ii dan na n na baara kanma. Wo rə, i ye saaji ken ta, a ni a kə ni a jusu fan ɲuma ni a kərəkudu fila bεε ni ken mən ye woilu lamininna ni ken mən ye kənərə nooilu laminin bεε rə. I ye bolokininma woro fanan ta.

²³ I ye buru fununbali kelen ni buru kelen mən dabenni tulu la ni burunin kelen ta see kəndə, mən bilani nde Allabatala ɲakərə.

²⁴ I ye fen woilu bεε don Haruna ni a denceilu bolo, ko ii ye woilu layele nde Allabatala ɲakərə ka a yiraka ko ii ye a bεε dila n ma.

²⁵ Wo wa ke, i ye fen woilu bə ii bolo ka woilu bila saraka janin diya kan ka ii janin. Sarakailu le ii ri, mənilu ri bə nde Allabatala ye ka janin ta la. Wo suma duman n ye.

²⁶ «I ye Haruna lasii saaji sisi layeLe Allabatata ɲakɔrɔ, ka a yiraka ko i ye a bεε dila nde Allabatata ma. Sisi wo ye ile niyyɔrɔ le ri.

²⁷ N sarakalasela lasii saaji sisi ni a woro mɛnilu kɔrɔtara n ɲakɔrɔ, ko woilu bilani a dan na ka kɛ n ta ri. Ko Haruna ni a denceilu niyyɔrɔ le woilu ri.

²⁸ Isirayelikailu wa jususuma saraka bɔ tuma tuma, ii ye niimafen wo sisi ni a woro di nde Allabatata ma. Woilu ri kɛ Haruna ni a bɔnsɔnilu niyyɔrɔ ri.

²⁹ «Haruna la faanin sɛniman di kɛ a bɔnsɔnilu ta ri a sani kɔ rɔ. Suwandili tulu muntɔ kɛla a nɔrɔbila kan lon mɛn ka wo bila a dan na n na baara kɛ kanma, a nɔrɔbila wo ri Haruna la faanin wo bila a kan na.

³⁰ Haruna dence mɛn wa bila a nɔ rɔ n na sarakalasela baara la, wo wa don n na faaninbon na ka n na sarakalasela baara damira yɔrɔ sɛniman kɔndɔ, a ri faanin woilu bila a kan na tele wɔrɔnwula kɔrɔ.

³¹ «Nba, saaji mɛn kɛra saraka ri ka Haruna ni a denceilu sii n na sarakalasela baara la, i ye wo sobo ta ka a tibi yɔrɔ sɛniman do rɔ.

³² Haruna ni a denceilu ri sobo wo dɔɔn, a ni buru mɛnilu ye see kɔndɔ. Ii ye woilu dɔɔn n na faaninbon da la.

³³ Saraka woilu bɔra ka ii la julumunilu labe ka ii bila ii dan na ii lasii tuma n na sarakalasela baara la. Ii ye woilu dɔɔn. Kɔni mɔɔ gbɛrɛ si kana fen woilu dɔɔn, baa fen woilu sɛniman.

³⁴ Ni sobo wo tɔ siira haan sɔɔma da la, wala buru tɔ, wo ye janin ka kɛ buuri ri. A kana a dɔɔn, baa a sɛniman.

³⁵ «N ye mɛnilu fɔla i ye, i ye woilu bεε kɛ Haruna ni a denceilu ye ka ii bila n na sarakalasela baara rɔ. I ye wo bεε kɛ lon lon tele wɔrɔnwula kɔrɔ.

³⁶ I ye tora kelen bɔ lon lon ka kɛ sɔlɔnali saraka ri. I ri saraka janin diya sɛninya wo ɲa. Wo wa kɛ, i ri tulu mun a kan ka a bila a dan na ka a kɛ n ta ri.

³⁷ I ye wo bεε kɛ ten lon lon tele wɔrɔnwula kɔrɔ. Wo bolo ma, saraka janin diya wo ri kɛ fen sɛniman ba ri.

Fen fen wa a maa a la, wo fanan di kɛ fen sɛniman di.»

Saraka mɛnilu ka kan ka bɔ lon lon

³⁸ «Ai ye san kelen saa bulan fila bɔ saraka janin diya kan lon lon kadawu.

³⁹ Ai ye saa bulan kelen bɔ sɔɔma, ka kelen bɔ wura fɛ.

⁴⁰ Ai ye farinin ɲuma kilo sawa ni olikiye susunin tulu litiri kelen ta ka woilu ɲaamin i ɲɔɔn na, ka wo bɔ saa bulan fɛ sɔɔma. Ai ye rɛsɛnji litiri kelen ni tala labɔn, ka wo fanan kɛ saraka ri.

⁴¹ Ai ye saa bulan filana bɔ wura fɛ, ka farinin ni olikiye tulu ni rɛsɛnji la a kan ikomin sɔɔma ta. Saraka janinta le a ri, mɛn di bɔ nde Allabatata ye ka janin ta la ka kɛ buuri ri. Wo suma duman n ye.

⁴² Ai ni ai bɔnsɔnilu ye saraka janinta woilu bɔ tuma bεε. Ai ye ii bɔ nde Allabatata ɲakɔrɔ kumbɛn faaninbon da la. N kɛtɔ n na jama kumbɛna ye le ka kuma i ye.

⁴³ N di Isirayelikailu kumbɛn ye le. N nɔɔrɔ ri yɔrɔ wo bila a dan na ka a kɛ n ta ri.

⁴⁴ N di n na faaninbon ni saraka janin diya bila a dan na ka ii kɛ n ta ri. N di Haruna ni a denceilu fanan bila ii dan na n na baara kanma, sa ii ri n na sarakalasela baara kɛ.

⁴⁵ N di n make Isirayelikailu tɛma ka kɛ ii Maari ri.

⁴⁶ Ii ri a lon ko nde le ii Maari Allabatata ri, mɛn ka ii labɔ Misiran jamana rɔ sa n di n make ii tɛma. N ye ii Maari Allabatata le ri.»

30

Wusulanjanin saraka janin diya ko

¹ «Ai ye wusulanjanin saraka janin diya ladan kasiya jiri la.

² Wo fan naanin bεε ye kanya, ka a janya ni a bonya bεε kɛ nunkan ɲa kelen kelen di. A lɔ ye kɛ nunkan ɲa fila ri. Kere munuɲa ye kɛ a tonkon naanin bεε la, kɔni kereilu ni saraka janin diya bεε ye kɛ fen kelen de ri.

³ Ai ye sanin jɛrɛwolo la a sanfɛ a ni a kɛrɛfɛ naanin yɔrɔ bεε a ni a kereilu

bεε kan, ka da kirinkirin bεε kε sanin di a fan naanin bεε la.

⁴ Ai ye koyina saninnaman fila ladan da kirinkirin wo kərɔ saraka janin diya fan fila fε, fan kelen koyina fila. Sarakabɔdiya ta gbelekeilu ri don koyina woilu rɔ, sa saraka janin diya ri se madonninna.

⁵ Ai ye gbelekeilu raben kasiya jiri la ka sanin la ii yɔrɔ bεε kan.

⁶ Ai ye saraka janin diya wo sii tatefaanin jεfε. Teriya tɔmasere kankira ni a julumun kafari dalatuun ye tatefaanin wo kɔfε. Tuma tuma n ketɔ i kumbenna yɔrɔ wo le rɔ.

⁷ «Haruna wa fitinailu raben sɔɔma sɔɔma, a ye wusulan sumaduman janin saraka janin diya wo kan.

⁸ A wa fitinailu lamelen wura wura, a ye wusulan sumaduman janin ikɔ tuunni. Wusulan ye to janinna wo ja ma nde Allabatala jakɔrɔ tuma bεε. Ai bɔnsɔnilu bεε ye a kε ten haan ka wa kadawu.

⁹ Ai kana wusulan su gbεε janin wusulanjanin saraka janin diya kan. Ai kana sarakailu bɔ a kan, menilu ri janin ka kε buuri ri. Ai kana suman kε saraka ri ka a bɔ a kan. Ai kana rεsɛnji kε saraka ri ka wo labɔn a kan.

¹⁰ San san, kolofen mɛn bɔni ka a kε sɔlɔnali saraka ri, Haruna ye wo jeli ta ka a kε saraka janin diya kereilu kan. Haruna ri saraka janin diya sɛninya ten sija kelen san san. Ai bɔnsɔnilu ye a kε ten haan ka wa kadawu. Sarakabɔdiya wo bilani a dan na ka kε nde Allabatala ta ri. A sɛniman ba le.»

Jama ye kunkali wodi mɛn bɔla

¹¹ Allabatala ka a fɔ Musa ye ikɔ tuunni ko:

¹² «I wa tɔɔ sɛbɛli kε ka Isirayɛlikailu jate lɔn, ii kelen kelenna bεε ye ii jεrɛ nii kunka wodi bɔ ka a di nde Allabatala ma, sa tərɔya kana ii sɔrɔn tɔɔ sɛbɛli waati la.

¹³ Menilu tɔɔ wa sɛbɛ, ii kelen kelenna bεε ye wodigbε karamun wɔrɔ bɔ. Karamun wɔrɔ ye Allabatobonba sɛkɛli* tala le. Wo ri kε niilifen di ka

a di nde Allabatala ma. Yɔrɔ sɛniman jateli bɛnni karamun tan ni fila le ma.

¹⁴ Mɔɔ mɛnilu sɔrɔn da san muwan bɔ, i ri woilu ni woilu kɔrɔilu bεε tɔɔ sɛbɛ. Woilu bεε ye niilifen wo di nde Allabatala ma.

¹⁵ Ii wa karamun wɔrɔ wo di nde Allabatala ma ka kε sɔlɔnali fen ii ye, nanfulutii kana foyi la a ta kan, bolokolon kana foyi bɔ a ta la.

¹⁶ I wa sɔlɔnali wodi wo sɔrɔn Isirayɛlikailu la, i ri a kε n na faaninbon dabɛnfɛn di. Wodi wo ri kε hankilibilafen di ka nde Allabatala hankili bila a la ko Isirayɛlikailu nii da kunka.»

Koli muran ba la ko

¹⁷ Allabatala ka a fɔ Musa ye ko:

¹⁸ «Ai ye koli muran ba sulanɛelaman nadan koli kanma, ka a siifenju sulanɛelaman fanan nadan. Ai ye a sii kumbɛn faaninbon ni saraka janin diya tɛma, ka ji kε a kɔndɔ.

¹⁹ Haruna ni a dencɛilu ye ii boloilu ni ii senilu mako ji wo la.

²⁰⁻²¹ Ii wa kε donna kumbɛn faaninbon na tuma mɛn na, ii ye ii boloilu ni ii senilu ko ji woilu la sa ii kana faa. Ka a la wo kan, ii wa kε ii madonna saraka janin diya la tuma mɛn na ka saraka janin ta la Allabatala ye, ii ye ii boloilu ni ii senilu mako sa ii kana faa. Jamarili le wo ri Haruna ni a bɔnsɔnilu bεε ma haan ka wa kadawu.»

Suwandili tulu ladan ja

²² Allabatala ka a fɔ Musa ye ikɔ tuunni ko:

²³⁻²⁴ «I ye sumadiyalanilu bεε rɔ juma doilu ta. I ye muri latikɔlɔn jilama kilo wɔrɔ ta, a ni kanɛli sumaduman kilo sawa, ni sinamɔnɛ sumaduman kilo sawa, ni kase sumaduman kilo wɔrɔ. Woilu bεε ka kan ka bɛn yɔrɔ sɛniman na jateli ma. I ye olikiye tulu litiri naanin fanan ta.

²⁵ Latikɔlɔn nadanna do ye woilu bεε basan ka a kε suwandili tulu sɛniman di, mɛn suma duman. Tulu wo ri kε fen sɛniman de ri, mɛn ye kɛla fen wala mɔɔ kan ka wo bila a dan na.

* **30:13** Sɛkɛli ye sumanni fen de ri mɛn ja kelen ye bɛnna karamun tan ni fila ma

26 I ye tulu wo ta ka dooni mun kunben faaninbon ni teriya tɔmasere kankira kan,

27 a ni tabali ni a muran, a ni fitinasiifen ni a muran bɛɛ, a ni wusulanjanin saraka janin diya,

28 a ni saraka janinta bɔ diya ni a muran bɛɛ, a ni koli muran ba ni a siifenju fanan.

29 I ri fen woilu bila a dan na ten, ka ii kɛ n ta ri fasayi. Ii ri kɛ fen senimanilu ri. Ni fen fen ka a maa woilu la, wo fanan di kɛ fen seniman di.

30 «I ye tulu dooni mun Haruna ni a denceilu kan ka ii bila a dan na n na baara kanma. Ii ri n na sarakalasela baara kɛ.

31 I ye a fɔ Isirayelikailu ye ko n na suwandili tulu le jin di. Ko a seniman haan ka wa kadawu.

32 Mɔɔ si kana a ta ka a fari mamun a la. Mɔɔ si kana fenilu ladan, menilu ri kɛ a su ri. A seniman de. Ai ye a jate fen seniman di.

33 Mɔɔ mɔɔ wa a jɔɔn nadan, wo tii ri gben a la jama tema. Mɔɔ mɔɔ wa tulu wo kɛ mɔɔ gberɛ kan, men tɛ n sarakalasela ri, wo tii ri gben a la jama tema.»

Wusulan nadan ja

34 Allabatala ka a fɔ Musa ye ko: «Sumadiyalan menilu tɔ ko sitaki ni ɔnkile ni kalibanun, a ni wusulan sumaduman jerɛwolo, i ye wo ta ka a bɛɛ rakanya.

35 Sumaduman nadanna do ye woilu bɛɛ ni kɔɔ basan ka a kɛ wusulan jerɛwolo ri, men suma duman. Ai ye a jate fen seniman di, men bilani a dan na n na baara kanma.

36 I ye wusulan wo do ta ka a rasisi ka a kɛ muun di, ka a bila teriya tɔmasere kankira jɛfɛ kunben faaninbon kɔndɔ. N ye i kunbenna ye le. Ai ye wusulan wo jate fen seniman ba ri.

37 Ai kana sumadiyalan woilu ta ka wusulan do ladan ai jerɛ ye, men ni jin bɛɛ ka kan. Ai ye a jate fen seniman ba ri, men ye Allabatala ta ri.

38 Mɔɔ mɔɔ wa wusulan wo jɔɔn nadan sa a ri sɛwa wo sumaduman dɔ, wo tii ri gben a la jama tema.»

31

Bon blailu la ko

1 Allabatala ka a fɔ Musa ye ko:

2 «N da Yahuda kabila Uri mamaren Besaleli, Huri dence kɔnin, suwandi baara jin kanma.

3 N da n Nii lajii Besaleli rɔ. Wo rɔ, a hankili duman, a la lɔnnin ka bon. A seni baara su bɛɛ kɛla.

4 A senin fen kɛnimantailu ladanna sanin na, a ni wodigbɛ la, a ni sulanɛɛ la.

5 A seni kabakurun kiselu lesɛla, ka ii bila fendamirafenilu la. A seni jiri fanan lesɛla. A kusan baara su bɛɛ kɛla.

6 N da Ahisamaki dence Oholiyabu fanan suwandi ka a kɛ Besaleli demɛnba ri. Oholiyabu ye Daan kabila mɔɔ do le ri. N da famunyali di bololabaarala gberɛilu fanan ma n na baara kanma. Wo rɔ, n ka a fɔ i ye ko ai ye fen menilu ladan, ii ri se wo bɛɛ ladanna.

7 Ii ri se n na faaninbon nadanna, a ni teriya tɔmasere kankira a ni a julumun kafari dalatuun ni faaninbon muranilu bɛɛ.

8 Ii ri se tabali ni a muranilu bɛɛ ladanna, a ni fitinasiifen saninna-man jerɛwolo ni a muranilu bɛɛ, a ni wusulanjanin saraka janin diya.

9 Ii ri se saraka janin diya fanan nadanna, sarakailu ri janin men kan ka kɛ buuri ri. Ii ri saraka janin diya wo muranilu bɛɛ fanan nadan, a ni koli muran ba ni a siifenju.

10 Ii ye faanin kenji bailu fanan nadan, n sarakalasela Haruna la faanin senimanilu ni a denceilu la faaninilu kɔnin. Haruna ni a denceilu ri faanin woilu bila ii kan na ka n na sarakalasela baara kɛ.

11 Ii ri suwandili tulu ladan, a ni wusulan suma duman, men di janin yɔrɔ seniman kɔndɔ. Awa, ii ri fen woilu bɛɛ ladan ikomin n ka a jafɔ i ye ja men ma.»

Nɔnɔ lon ko

12 Allabatala ka a fɔ Musa ye ko:

13 «I ye a fɔ Isirayelikailu ye ko ii ye Nɔnɔ lonilu bɛɛ bonyo, baa Nɔnɔ lon ye tɔmasere le ri kadawu ii ni nde tema. A ri a yiraka ii la ko Allabatala le nde

le ri, mən ye ii bilala a dan na ka ii kə n ta ri.

¹⁴ Ii ye Nəpə lon bonya, baa lon səniman de wo ri ii bolo. Ni məə mən ma sən lon wo bonyala fo ka baara do kə wo lon, ii ye a labə a badenmailu tēma ka a faa.

¹⁵ Ii ye baara kə tele wəərə kərə, kəni tele wərənwulana le Nəpə lon de ri, mən bilani a dan na Allabatata bonya kanma. Məə mən wa baara su su kə Nəpə lon kəndə, ii ye wo faa.

¹⁶ Ii ni ii bənsənilu bəe ka kan ka Nəpə lon nabato ka a bonya, baa teriya banbali le kadawu.

¹⁷ Nəpə lon ye təmasere le ri n ni Isirayelikailu tēma kadawu, baa nde Allabatata le ka san ni duu dan tele wəərə kərə, kəni tele wərənwulana lon, n ka baara labə ka n dafəpə.»

¹⁸ Awa, Allabatata banda kumala Musa ye Sinayi koyinkə kan tuma mən na, a ka teriya təmasere walan kabalaman fila don Musa bolo, Alla jere ka sariyailu sebe mənili kan.

32

Nisiden bisiki saninnaman

¹ Awa, məəilu ka a yen ko Musa ra mən a ma jii ka bə koyinkə kan, ii ka i pəən naden Haruna kanma, ka a fə a ye ko: «I wuli, i ye batofenilu ladan an ye, mən di lə an pərə! An ma a lən mən ka Musa sərən, mən ka a lə an pərə ka an nabə Misiran.»

² Haruna ka a fə ii ye ko: «Ai ye wa tololafen saninnamanilu ta, mənili ye ai musoilu ni ai dencəilu ni ai den-musoilu toloilu la. Ai ye na woilu di n ma.»

³ Məəilu bəe ka ii la tololafen saninnamanilu bə ii toloilu la ka na woilu di Haruna ma.

⁴ Haruna ka tololafenilu mira, ka ii yelen ka ləselifen do ta ka nisiden sawura ladan. Məəilu ka a yen tuma mən na, ii ka a fə ko: «Isirayelikailu, an na batofenilu le jin di, mən ka an nabə Misiran.»

⁵ Haruna ka wo yen tuma mən na, a ka saraka janin diya lə nisiden bisiki jə ka a fə ko: «Sini ri kə sali ri ka Allabatata bato.»

⁶ Wo duu sa gbə, ii sorira ka saraka janintailu a ni jususuma sarakailu bə. Wo kə rə, ii ka ii sii ka dənnin kə ka ii min, ka ban ka ii lawuli ii lamaa kanma.

⁷ Wo rə, Allabatata ka a fə Musa ye ko: «I kaliya, i ye jii koyinkə kərə sisen, baa i la məəilu ra julumun ba kə, jama mən bəra Misiran i bolo kənin.»

⁸ Ii ra bə sila kan jona, n ka mən yiraka ii la. Ii ra nisiden sawura ladan sanin yelenni la, ka ii birin wo kərə. Ii ra wo bato ka sarakailu bə a ye ka a fə ko: «Isirayelikailu, an na batofenilu le jin di, mən ka an nabə Misiran.»

⁹ Allabatata ka a fə Musa ye ko: «N da jama wo yen. Ii ye məə kun gbəlenilu le ri.»

¹⁰ Sisen, i kana n nalə. N mənəni ii kanma kojuuya. N di ii halaki, ka ban ka jama ba bə ile rə.»

¹¹ Musa ka a Maari Allabatata matara kosebe ko: «Allabatata, i ka i la jama labə Misiran sebaya ba la, a ni fanka ba la. Nfenna i ri mənə ii kanma kojuuya?»

¹² Ni i ka ii halaki, Misirankailu ri a fə ko i ka an nabə ye sa i ri kojuu kə an na. Ko i tun ye a fə ka an nana koyinkə ma yərə rə ka an faa, ka an si latunun ka bə dunuə rə. I ye i la mənə masuma. I ye a fə ka kojuu ba mən kə i la məəilu la, i ye wo bila.

¹³ I ye i hankili to i la jənilu rə, an benbailu Iburahima ni Isiyaka ni Isirayeli kənin. I ka i kali i jere tə rə woilu ye ko i ri ii bənsənilu siyaya ikomin sankolo loloilu. Ko i ri jamana di ii bənsən woilu ma ka a kə ii cə ri kadawu.»

¹⁴ Allabatata ka masilannikan mən fə ko a ri a la jama halaki, a ka wo to ye.

¹⁵ Musa jira ka bə koyinkə kan. Teriya təmasere walan kabalaman fila ye a bolo, Alla la sariya sebeni mənili kan. Sariya woilu sebeni walanilu jefəla kan, a ni ii kəfəla.

¹⁶ Walanilu tere Alla la baara nə le ri. Sebeli mən tere ye ii kan, wo tere Allabatata bolo nə le ri.

¹⁷ Awa, Josuwe ka jama mankan mən tuma mən na, a ka a fə Musa ye

ko: «Kεε mankan ye daa make diya ye.»

¹⁸ Musa ka a fə ko: «Se sərənba kan tε wo ri, se sərənballi fanan kan tε. Mən ye n tolo la, wo ye donkilila kan de ri.»

¹⁹ Musa seni daa make diya tuma mən na, a ka nisiden sawura wo yen, ka jama yen don kεla. A mənεra ko-juuya, fə ka walan kabalaman fila lafili ka ii rakadikadi koyinkε kərɔ.

²⁰ Ii tun ka nisiden sawura mən nadan, Musa ka wo ta ka a bila ta rə ka a janin, ka ban ka a muumuu. A ka muun wo kε ji rə ka ji wo di jama ma ko ii ye a min.

²¹ Musa ka a fə Haruna ye ko: «Jama ka nfen kε i la fə i ka ii bila julumun ba rə ten?»

²² Haruna ka a fə ko: «N fa, i kana mənε. I jεrε ka a lən ko julumun kε duman ba le məɔ jınilu ye.»

²³ Ii ka a fə n ye ko: «I ye batofenilu ladan an ye, mən di lə an jərɔ. Ka a masərən, an ma a lən mən keni wo cεε Musa la mən ka an labə Misiran.»

²⁴ Wo rə, n ka a fə ii ye ko sanin ye məɔ məɔ bolo, ko woilu ye a labə. Nba, ii ka woilu labə ka a di n ma. N ka a ta ka a bila ta rə. Nisiden sawura jın bəra a rə!»

²⁵ Musa ka a yen ko Haruna ka məɔilu to ii jεrε diyanan ko kεla. Ko wo le kosən, ii juuilu ra ii jate mayεlεfen di.

²⁶ Musa wara a lə daa make diya donda la. A ka a kan nabə ko: «Məɔ mənilu ye Allabatata fε, wo bεε ye na yan.» Lebi bənsənılu bεε wara ii lə a laminin də.

²⁷ A ka a fə ii ye ko: «Isirayelikailu Maari Allabatata ka a fə ko cεεilu bεε ye ii la fanmuru ta ka daa make diya yərɔ bεε rataamataama. Ii ye tamin məɔilu sii diya bεε la, ka ii badenma cεεilu faa, a ni ii dıjəɔnılu ni ii siijəɔılu.»

²⁸ Musa ka mən fə, Lebi bənsənılu ka wo bεε kε. Məɔ waa sawa jıɔn faara Isirayelikailu rə wo lon kelen.

²⁹ Wo kə rə, Musa ka a fə Lebi bənsənılu ye ko: «Bi, ai ra bila a dan na Allabatata la baara kanma, baa ai ma ai ban wulila ai denceılu ni ai

badenma cεεilu kanma. Allabatata ra baraka don ai la ko rə bi.»

³⁰ Wo duu sa gbε Musa ka a fə jama ye ko: «Ai ra julumun ba kε. Sisen, n di yeε koyinkε la ka wa Allabatata kunben. Tumadə n di kafarili kε ai ye ten ai julumunılu la ko kosən.»

³¹ Musa yełera koyinkε kan ka wa Allabatata laben, ka a fə a ye ko: «Aa, Allabatata. Jama jın ka julumun ba le kε de. Ii ka batofenılu saninnaman nadan.»

³² Sisen, n ye i madiyala, i ye yafa ii ma. Ni i ma sən wo ma, i ye n təɔ bə i la kitabı kəndə, i ka mən seβε.»

³³ Allabatata ka a fə Musa ye ko: «Məɔ mənılu ka julumun kε n na, n ye woilu le təɔ bəla n na kitabı kəndə.»

³⁴ I ye wa sisen. N ka yərɔ mən ko fə i ye, i ye lə jama jərɔ ka wa ii ri ye. N na mεlεka ri wa i jεfε, kəni n na waati wa se, n di n hake bə ii rə ii la julumun ko kosən.»

³⁵ Nba, Allabatata ka a hake bə jama rə ka a masərən ii le ka a fə Haruna ye ko a ye nisiden sawura wo ladan ii ye.

33

Isirayelikailu bilara sila kan

¹ Allabatata ka a fə Musa ye ko: «I ye wuli ka bə yan, i ni jama mən nara i bolo ka bə Misiran. N ka n kali Iburahıma ni Isiyaka ni Yakuba ye ko n di jamana mən di ii bənsənılu ma, i ye wa ye.»

² N di n na mεlεka lawa ai jεfε. N di Kanaankailu gben ka ii labə jamana wo kəndə, ka Amərikailu fanan gben, a ni Hetikailu ni Peresikailu ni Hıfikailu ni Jebusikailu.

³ Ai ye wuli ka wa ye. Damununta duman ye bəla jamana wo rə a jıa jεrε jεrε ma, li ni nənə a bεε ye bəla ye. N kənın ti nala wala ai fε, sa n kana ai halaki sila la, baa ai ye məɔ kun gbelenılu le ri.»

⁴ Məɔılu ka kunnagboya kuma wo mən tuma mən na, ii jusukasira. Məɔ si ma sən masidifenılu bilala a ma,

⁵ baa Allabatata tun ka a fə Musa ye ko: «I ye a fə Isirayelikailu ye ko ii ye məɔ kun gbelenılu le ri. Ko ni n wara ii fε hali waati kuru jın kelen kərɔ, n

di ii halaki. Ko ii ye ii la masidifenilu bɛɛ bɔ ii ma sisen. Ko wo kɔ rɔ, ko n ka kan ka ii mira ɲa mɛn ma, n di wo lateɛ.»

⁶ Isirayɛlikailu bɔ mɛn kɛni Horebu koyinkɛ kan, ii ka ii la masidifenilu bɔ ii ma.

Alla Kunbɛn Diya Faaninbon dɔɔmanni

⁷ Nba, Musa tɛɛ ye faaninbon do tala ka wa a lɔ kɔkan, ka a yɔrɔ mataa daa make diya la. A ka a fɔ wo ma ko Alla kunbɛn faaninbon. Mɔɔ mɔɔ tɛɛ ye a fɛ ka ii la kunko yiraka Allabatala la, woilu tɛɛ ye bɔla ka wa Alla Kunbɛn Diya Faaninbon na daa make diya kɔkan.

⁸ Musa tun wa kɛ wala faaninbon wo la tuma tuma, mɔɔilu bɛɛ ri i wuli ka i lɔ ii jɛɛ la faaninbon da la ka Musa watɔla ragbɛ fɔɔ a wa ban donna faaninbon na tuma mɛn na.

⁹ Musa wa don faaninbon kɔndɔ tuma mɛn na, sanfinnama ri jii ka a lɔ faaninbon da la. Allabatala ri kuma Musa yɛ.

¹⁰ Ni mɔɔilu ka sanfinnama wo lɔni yen faaninbon da la tuma mɛn na, ii bɛɛ ri i lɔ ii la faaninbon da la, ka ban ka i ɲakɔrɔ bɛn duu ma ka Alla bato.

¹¹ Allabatala tun di kuma Musa yɛ ɲa ni ɲa ikomin mɔɔ ye kumala a teri yɛ ɲa mɛn ma. Wo kɔ rɔ, Musa ri a kɔsɛ daa make diya. Kɔni a la demɛnba Josuwe tora faaninbon kɔndɔ ye. Josuwe tɛɛ ye kanberɛn de ri. A fa tɔɔ ko Nun.

Allabatala ka a fɔ ko a ri to a la jama fɛ

¹² Musa ka a fɔ Allabatala yɛ ko: «A ragbɛ, ile le ka a fɔ n yɛ ko: «Na jama ɲin di», kɔni i ketɔ mɛn lɔla n fɛ ka n demɛn, i ma wo tii fɔ n yɛ. I ka a fɔ ko: «N ka i tɔɔ lɔn», a ni, «I la ko duman n yɛ.»

¹³ Ni n da i la hina sɔrɔn, i sɔn i ye i la silailu yiraka n na kosa n ye i lɔn ka to i la hina sɔrɔnna. Jama ɲin fanan jate ko i la jama le ai ri.»

¹⁴ Allabatala ka a fɔ ko: «N nɔɔrɔ ri wa i fɛ ka i rafɔɲɔ.»

¹⁵ Musa ka a fɔ a yɛ ko: «Ni i jɛɛ tɛ wala an kɔfɛ, i kana a fɔ an yɛ ko an ye bɔ yan.

¹⁶ Ni i ma wa an kɔfɛ, mɔɔ si tɛ a lɔn ko n na ko ni i la jama la ko duman i yɛ. Ni i ma wa an kɔfɛ, foyi tɛ andeilu faranfaasi duukolo kan siya tɔilu ma.»

¹⁷ Allabatala ka a fɔ Musa yɛ ko: «I ka mɛn tara, n di wo kɛ, baa i la ko duman n yɛ. N da i tɔɔ lɔn.»

¹⁸ Musa ka a fɔ ko: «Awa, i la nɔɔrɔ yiraka n na.»

¹⁹ Allabatala ka a fɔ ko: «N di tamin i ɲakɔrɔ ka n na ɲumaya yiraka i la, ka n tɔɔ fɔ i yɛ ko Allabatala. N ye a fɛ ka ɲumaya kɛ mɔɔ mɛn yɛ, n di ɲumaya kɛ wo yɛ. N ye a fɛ ka hina mɔɔ mɛn na, n di hina wo la.

²⁰ Kɔni i ti se n ɲakɔrɔla yenna, baa mɔɔ si ti se n ɲakɔrɔla yenna ka a to ɲenemaya rɔ.

²¹ Yɔrɔ do ye n tɔrɔfɛ yan. I ri se i lɔla farakolo kan ye.

²² N na nɔɔrɔ wa kɛ taminna tuma mɛn na, n di i don farakolo falan kɔndɔ ka n bolo birin i kun na fɔɔ n wa ban taminna.

²³ Wo kɔ rɔ, n di n bolo bɔ ye, i ri n kɔ yen. Kɔni mɔɔ ti nala n ɲakɔrɔla yenna.»

34

Walan kabalaman kurailu la ko

¹ Allabatala ka a fɔ Musa yɛ ko: «I ye walan kabalaman fila lɛsɛ ka ii kɛ ikomin fɔlɔmantailu, i ka mɛnilu rakadikadi. Kuma mɛnilu sɛbɛni tɛɛ walan fɔlɔmantailu kan, n di woilu sɛbɛ walan kurailu fanan kan.

² I ye i jɛɛ rabɛn sisen sini sɔɔma. Ni duusa gbɛra, i ye yɛlɛ Sinayi koyinkɛ kun na ka i lɔ n ɲakɔrɔ ye.

³ Mɔɔ si kana yɛlɛ ka na i kɔfɛ. Mɔɔ si kana a madon koyinkɛ yɔrɔ si la fanan. Hali saailu ni bailu ni nisiilu fanan kana tamin koyinkɛ kɔrɔ.»

⁴ Nba, Musa ka walan kabalaman fila lɛsɛ ka woilu kɛ ikomin fɔlɔmantailu. Sɔɔma jona, a sorira ka yɛlɛ Sinayi koyinkɛ kan ikomin Allabatala ka a fɔ a yɛ ɲa mɛn ma. Walan fila wo tɛɛ ye a bolo.

⁵ Allabatata jiira sanfinnama dɔ, ka na i lɔ Musa tərɔfɛ ye, ka a jɛrɛ tɔɔ fɔ ko Allabatata.

⁶ Allabatata taminda a jəkərɔ ka a fɔ ko: «Allabatata ye Allabatata le ri. N ye Alla le ri, mɛn ye kininkinin tii ri, mɛn fanan ye jumaya kɛla mɔɔilu yɛ. N tɛ mɔnɛla jona. N na kaninteya ni n na kankelentiya ka bon.

⁷ N ye n na kaninteya yirakala n na mɔɔilu la haan ii bɔnsɔn farɔkɛ waailu. N ye telenbaliya ni murunti ni kojuu yafala mɔɔilu ma. Kɔni n tɛ kojuu kɛlaba jalakibali to ye. N ye failu la julumun hake bɔla ii denilu le rɔ, a ni ii mamarenilu rɔ, a ni ii tolimirailu rɔ, a ni woilu fanan denilu rɔ.»

⁸ Musa ka a jəkərɔ bɛn duu ma i kərɔ ka Alla bato.

⁹ A ka a fɔ ko: «Maari Alla, ni n na ko duman i yɛ, n ye i madiyahala i ye wa an kɔfɛ. N ka a lɔn ko mɔɔ kun gbɛlenilu le jɛnilu ri. Kɔni n ye i madiyahala, i ye an na telenbaliya koilu ni an na julumunilu kafari, ka an mira ikomin i la jama.»

Allabatata ka teriya sidi kokura

¹⁰ Allabatata ka a fɔ ko: «A ragbɛ, n ye teriya sidila ai ma. N di kaban-nakoilu kɛ i la jama bɛɛ jana, mɛnilu jɔɔn ma kɛ fɔlɔ dunuɔna yɔrɔ si rɔ, mɛnilu jɔɔn ma kɛ fɔlɔ siya gbɛɛnilu si tɛma. I laminin mɔɔilu bɛɛ ri n na kɛwali makabanibailu yen, n kɛtɔ mɛnilu kɛla ka fara ile la.

¹¹ N ye mɛn fɔla i yɛ bi, i ye woilu mira ka a latelen. N di Amɔrikailu gbɛn ai jɛ, a ni Kanaankailu ni Hɛtikailu ni Peresikailu ni Hifikailu ni Jebusikailu.

¹² Ai ye a kɛ kojuma. Ai kana teriya si don ai ni jamana wo mɔɔilu tɛma, sani a ri kɛ ikomin ai ra mira miral-ifen na.

¹³ Ai ye ii la saraka bɔ diyailu te, ka ii la kaba lalɔni batotailu rakadikadi, ka ii la Asera lɔkudun tɛɛ.

¹⁴ Ai kana batofen gbɛɛ si bato, baa Allabatata le nde ri, mɛn tɛ sɔn mɔɔilu ye fen gbɛɛ bato. N tɔɔ ko Alla keleyatɔ.

¹⁵ Ai ye a kɛ kojuma. Ai kana teriya don ai ni jamana wo mɔɔilu tɛma. Ni wo kɛra, ii wa ii madon ii la natala ii jusu rɔ ii la batofenilu la ka saraka bɔ woilu yɛ, ii ri ai kili. Wo rɔ, ai ri wa ii la sarakailu do dɔɔn.

¹⁶ Ni ai ka dujɔɔnya don ai ni ii tɛma, ai ri ii denmusoilu furu ka ii di ai dɛncɛilu ma. Denmusoilu wo wa ii madon ii la natala ii jusu rɔ ii la batofenilu la, ii ri ai dɛncɛilu manɛɛn, ka a kɛ sababu ri woilu fanan di batofen woilu bato.

¹⁷ «Ai kana nɛɛ yelen ka batofen nadan.

¹⁸ «Ai ye Buru Fununbali Sali kɛ. Ni a waati latɛɛni sera Abibu karo la, ai ye buru fununbali dɔɔn tele wɔrɔnwula kərɔ ikomin n ka a fɔ ai yɛ ja mɛn ma, baa ai bɔra Misiran Abibu karo wo le la.

¹⁹ «Den fɔlɔilu bɛɛ ye n ta le ri, hali ai la kolofen bonbailu ni ai la kolofen mɛsɛnilu den fɔlɔ cɛmanilu.

²⁰ Kɔni ni faliden fɔlɔ le, ai ye saaden wala badenni di n ma wo nɔ rɔ ka wo kunka. Ni ai ma a kunka ten, fo ai ye a kan kadi ka a faa. Ai ye ai dɛncɛ fɔlɔilu bɛɛ kunka.

«Mɔɔ si kana na n bato diya ni niil-ifen ma na ai bolo.

²¹ Ai ye baara kɛ tele wɔrɔrɔ kərɔ, kɔni tele wɔrɔnwulana lon, ai ye baara lalɔ ka i jɔjɔ. Hali sɛnɛkɛ waati ni sumanka waati, ni tele wɔrɔnwulana lon sera, ai ye baara lalɔ ka i jɔjɔ.

²² «Ai ri Lɔɔkun Sali kɛ san san. Wo tuma, ai ra bile tɔnsɔn mɛnilu fɔlɔ ka, ai ri woilu kɛ saraka ri. Ai wa ban sɛnɛ baarala san san ka suman nadon, ai ye Suman Nadon Sali kɛ.

²³ San san ai la cɛɛilu bɛɛ ye na n jəkərɔ siɔna sawa ka n bato, nde mɛn ye Isirayɛlikailu Maari Allabatata ri.

²⁴ N di siyailu gbɛn ka a mabɔ ai jɛ ka do kafu ai la jamana la bonya ma. San san, ai wa kɛ wala ai Maari Allabatata jəkərɔ ka a bato siɔna sawa, n tɛ sɔn mɔɔ si ye a nata la ai la jamana kan ka a mira ai kɔ.

²⁵ «Ai wa kolofen bɔ ka a kɛ n ye saraka ri, ai kana wo jeli ni buru la a jɔɔn kan ka a di n ma, lɛbɛn ye buru mɛn dɔ. Ai wa kolofen bɔ ka a kɛ

Taminkunna Sali saraka ri, ai kana sən wo sobo tə ye su si.

²⁶ «San san ai wa suman kura fələ mənilu ka, ai ye na wo juma jumailu ri ai Maari Allabatala la bon na.

«Ai kana badenni tibi a na nənə la.»

²⁷ Allabatala ka a fə Musa ye ikə tuunni ko: «I ye kuma jınılu sebə, baa n da teriya sidi nde ni ile tēma, a ni nde ni Isirayelikailu bēē tēma, ka a bən kuma woilu le ma.»

²⁸ Musa ka tele binaanin ni su binaanin kē Allabatala tərəfē ye. A ma dōnnin kē. A ma ji min. A ka Allabatala la teriya kumailu sebə walan kabalamanilu kan, Allabatala la sariya tan kənin.

Musa jiira ka bə koyinkē kan

²⁹ Musa jiira ka bə Sinayi koyinkē kan. Teriya tōmasere walan kabalaman fila ye a bolo, Allabatala la sariya sebeni mənilu kan. A jəkərəla tēre ye məlenmələna ka a masərən a ni Allabatala kumara i jəən fē. Kəni Musa ma wo lən.

³⁰ Haruna ni Isirayelikailu bēē ka Musa yen tuma mən na, ii ka a yen a jəkərəla ye məlenmələna. Ii ma sən i madonna a la, baa ii silanni.

³¹ Kəni Musa ka ii kili. Awa Haruna ni jama kuntiilu bēē nara a tēren, wo rə Musa kumara ii ye.

³² Wo kə rə, Isirayelikailu bēē ka i madon a la. Allabatala tun ka Musa jamari mənilu la Sinayi koyinkē kan, Musa ka wo bēē fə ii ye.

³³ Musa ban kə rə kumala ii ye, a ka faanin birin a jəkərə da la.

³⁴ Ka a ta waati wo ma, ni Musa donda Allabatala jəkərə kuma diya, a ri faanin wo bə a jəkərəla la haan a wa bə tuma mən na. Ni a bəra ye tuma mən na, Allabatala tun ka a jamari ko ko la, a ri wo fə Isirayelikailu ye.

³⁵ Isirayelikailu ri a yen ko Musa jəkərəla ye məlenmələna. Wo kə rə, Musa ri faanin wo birin a jəkərəla la ikə tuunni, haan a wa don ikə tuun Allabatala kan ka kumajənya.

35

Nəjə lon ko

¹ Musa ka Isirayelikailu jama bēē ladən ka a fə ii ye ko: «Allabatala ka jamarili mənilu di ai ma, ko ai ye woilu kē, ii le jın.

² Ai ye baara kē tele wəərə kərə, kəni tele wərənwulana lon ye kē ai ye lon səniman di. Nəjə lon de wo ri, mən bilani a dan na Allabatala bonya kanma. Ni məə mən ka baara kē wo lon, ai ye wo tii faa.

³ Hali ka ta ladən ai la bon do kəndə Nəjə lon, ai kana wo kē.»

Məəilu ka kan ka niilifen mənilu di Alla daa make faaninbon lə kanma

⁴ Musa ka a fə Isirayelikailu jama bēē ye ko: «Allabatala ka jamari ko:

⁵ «ai ye fen doilu bə ai bolofenilu rə ka woilu kē niilifenilu ri ka ii di Allabatala ma. Məə mənilu ri sən wo ma, ii bēē ye na niilifen di. Ii ye na sanin di, a ni wodigbē ni sulanē

⁶ ni kari buleman ni kari wulenman jalagbē ni kari wulenman kadi kadi ni faaningbē juma. Ii ye na baa siilu fanan di,

⁷ a ni saaji gbolo kolonin wulenman ni gbolo kolonin juma su gberēilu ni kasiya jiri.

⁸ Ii ye na olibiye tulu ri, mən di kē fitinailu rə. Ii ye na sumadiyalanilu fanan di, mənilu di kē wusulan ni suwandili tulu rə.

⁹ Kabakuru mən təə ko onikisi, ii ye na wo ri, a ni kabakurun ragbələn gberēilu, ka woilu kara Allabatala la sarakalasela la kəkanbila durukini kəkan, a ni a la sisirə bərəni kəkan.

¹⁰ Mənilu kusan bolo la baarala, ii ye na ka fenilu rabən, Allabatala ka mənilu bēē ko fə.

¹¹ Ii ri Alla daa make faaninbon nadan, a ni a faaninbon wo kunnabirin. Ii ri Alla daa make faaninbon fendamirafenilu fanan nadan, a ni a damira jiriilu ni a kankan gbelekeilu ni a samasenilu ni a siifenjuilu.

¹² Ii ri teriya tōmasere kankira fanan nadan, a ni a gbelekeilu ni a dalatuun ni bon tatēfaanin, kankira ri sii mən kəma.

¹³ Ii ri tabali fanan nadan, a ni a gbelekeilu ni a muranilu bēē. Ii ri saraka buru fanan dabən, mən di

bila tabali kan, mɛn di to Allabatata jakɔrɔ tuma bɛɛ.

¹⁴ Ii ri fitinasiifen ni a muranilu bɛɛ ladan, a ni a fitinailu ni fitina tulu.

¹⁵ Ii ri wusulanjanin saraka janin diya ni a gbelekeilu ladan, a ni wusulan suma duman ni suwandili tulu. Ii ri faanin fanan nadan, mɛn di dun faaninbon donda la.

¹⁶ Ii ri saraka janin diya ladan, sarakailu ri janin mɛn kan ka kɛ buuri ri. Ii ri saraka janin diya wo sansan sulanɛɛ laman fanan nadan, a ni saraka janin diya gbeleke ni a muranilu bɛɛ. Ii ri koli muran ba ladan, a ni a siifenju.

¹⁷ Ii ri lukɔndɔla laminin faanin fanan nadan, a ni woilu lɔ jiriilu ni jiriilu siifenilu, ka lukɔndɔla donda faanin fanan nadan.

¹⁸ Faaninbon ni a lukɔndɔla laminin faaninilu ri sidi bɔlɔ mɛnilu la duu ma, ii ri woilu fanan nadan, a ni ii juluilu.

¹⁹ Ii ri faanin kenɔi bailu fanan nadan, n na sarakalasela Haruna la faanin senimanilu ni a denceilu la faaninilu kɔnin. Haruna ni a denceilu ri faanin woilu bila ii kan na ka Alla la sarakalasela baara kɛ yɔrɔ seniman kɔndɔ.»

Isirayelikailu nara niilifenilu ri

²⁰ Isirayelikailu jama bɛɛ bɔra Musa jakɔrɔ ka wa.

²¹ A ko donda mɛnilu jusu rɔ ka ii kɛ waninkeɔnumatiilu ri, woilu bɛɛ nara niilifenilu ri Allabatata ma a daa make faaninbon ni a kɔndɔfenilu bɛɛ baara kanma, a ni a sarakalaselailu la faanin senimanilu.

²² Cɛɛ waninkeɔnumatiilu ni muso waninkeɔnumatiilu bɛɛ nara fen saninnaman su bɛɛ ri. Ii nara masidifen saninnamanilu ri, a ni tololafen saninnamanilu ni bolo la koyina saninnamanilu ni kanna kɔnɔn saninnamanilu. Ii bɛɛ nara niilifen saninnaman woilu ri ka ii kɔrɔta Allabatata jakɔrɔ ka ii di a ma.

²³ Kari buleman ni kari wulenman jalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi ni faaningbɛ juma tɛɛ ye mɛnilu bolo, woilu nara woilu ri, a ni baa silu ni saaji gbolo kolonin wulenman ni gbolo kolonin juma gbɛɛilu.

²⁴ Mɛnilu bɛɛ tɛɛ ye a fɛ ka wodigbɛ wala sulanɛɛ kɛ niilifen di, woilu nara woilu di Allabatata ma. Kasiya jiri tɛɛ ye mɛnilu bolo, jiri mɛn di Alla daa make faaninbon baara do ja kɔnin, woilu nara woilu fanan di.

²⁵ Muso mɛnilu kusan wurundili kɛla, ii bɛɛ ka kari ladan ten ka na woilu ri. Ii nara kari buleman di, a ni kari wulenman jalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi ni faanin juma.

²⁶ Muso mɛnilu bɛɛ jusu sɔnda a ni mɛnilu kusan baa si wurundila kɔsɛbɛ, woilu ka wo wurundi.

²⁷ Isirayelikailu la jemɔilu nara onikisi kabakurunilu ni kabakurun ragbelen gbɛɛilu ri, mɛnilu ri kara kɔkanbila durukini ni sisirɔ bɔrɔni la.

²⁸ Ii nara tulu ni sumadiyalanilu fanan di. Tulu wo fan kelen di kɛ fitina tulu ri. A tɔ fan kelen di kɛ suwandili tulu ri. Sumadiyalan woilu fan kelen kɛra suwandili tulu rɔ. A tɔ fan kelen kɛra wusulan di.

²⁹ Isirayelika waninkeɔnumatiilu bɛɛ nara ii la bɔnjɛrɛrɔ niilifenilu ri Allabatata ma baara kɛ kanma, a tun ka baara mɛn bɛɛ ko fɔ ii ye ka fara Musa la.

Besaleli ni Oholiyabu

³⁰ Musa ka a fɔ Isirayelikailu ye ko: «A ragbɛ. Allabatata ra Uri dence Besaleli suwandi. Yahuda kabila mɔɔ le ri. A benba ye Huri le ri, Uri fa kɔnin.

³¹ Allabatata ra Besaleli lawasa Alla la Nii Seniman na. Wo rɔ, a hankili duman, a kusan, a la lɔnnin ka bon. A seni baara su bɛɛ kɛla.

³² A seni fen kenɔiilu ladanna sanin na, a ni wodigbɛ la, a ni sulanɛɛ la.

³³ A seni kabakurun kisɛilu lɛsɛla, ka ii bila fendamirafenilu la. A seni jiri fanan lɛsɛla. A kusan bolo labaara su bɛɛ kɛla.

³⁴ Allabatata ra se di Besaleli ni Ahisamaki dence Oholiyabu ma ka mɔɔilu karan sa woilu fanan di baara su woilu kɛ. Oholiyabu ye Daan kabila mɔɔ le ri.

³⁵ A ka se di ii ma sa ii di se baara su bɛɛ kɛla. Ii ye bololabaara juma kɛla. Ii ye kolɔnnailu le ri, mɛnilu ye fen jatɔnɔmailu ni fen kenɔiilu ladanna. Faanin sɔɔlailu le ii ri, mɛnilu ye faaningbɛ juma sɔɔla kari buleman ni

kari wulenman jalagbe ni kari wulenman kadi kadi la. Ii kusan jese danna fanan. Ka bolo la baara su beε ke, ii seni wo la kosebe. Ka fen jatənməmailu ni fen kenjiilu ladan, ii seni wo fanan na kosebe.

36

¹ «Awa, Besaleli ni Oholiyabu ni məə menilu kusan beε ri, woilu ye baara ke koɲuma ka a ben Allabatata la kuma ma. Allabatata ra se ni famunyali di ii ma sa ii ri se Alla daa make faaninbon ni a kəndəfenilu beε ladanna.»

Məəilu nara niilifenilu ri

² Nba, Musa ka Besaleli ni Oholiyabu kili baara kanma a ni bolo labaara la gberəilu Allabatata tun ka sebaya di məə menilu ma, menilu beε sənda nala ka baara wo ke.

³ Isirayelikailu tun nara niilifen menilu di Musa ma Alla daa make faaninbon baara kanma, Musa ka fen woilu don baarakela woilu bolo baara kanma. Kəni Isirayelikailu tora nala bənjərəə niilifenilu ri səma səma.

⁴ Wo kera sababu ri, baarakela kusan ba woilu menilu tere ye Alla daa make faaninbon baara kela, woilu ka ii la baara lalo.

⁵ Ii wara Musa tere ye ka a fo a ye ko: «Allabatata ka baara ko fo. An mako ye fen menilu la ka baara wo ke, məəilu ye nala woilu ri fo ka a dan natamin.»

⁶ A kera ten, Musa ka kela lawa ii daa make diya yəro beε ro ko məə si kana na niilifen di butun Alla daa make faaninbon baara kanma. Wo ro, jama ka niilifen di boloka,

⁷ baa niilifen menilu tun da di, woilu tun di se ka baara laban ka a to.

Alla daa make faaninbon di ladan na men ma

⁸ Menilu beε kusan bolo labaara kela kosebe baarakelailu tema, woilu ka Alla daa make faaninbon jere ladan faanin janya tan na. Faanin woilu tere faaningbe jumailu le ri, kari buleman ni kari wulenman jalagbe ni kari wulenman kadi kadi ye menilu la. Men kusan faanin səla

kosebe, wo ka seruben sawurailu ta woilu kan.

⁹ Faanin tan woilu beε kanyara. Ii janya kera nunkan ja muwan ni seyin di. Ii kəndə kera nunkan ja naanin le ri.

¹⁰ Ii ka faanin loolu kara i jəon na, ka a to loolu fanan kara i jəon na.

¹¹ Faanin loolu men karani i jəon na, ii ka tonilu bila wo faanin looluna dagbolo la. Ii ka wo jəon ke faanin to loolu fanan na, menilu karani ii jəon na. Ii ka ton woilu ladan kari buleman do,

¹² ka ton biloolu biloolu bila faanin fila woilu dagboloilu la, ka ii ja ben i jəon ma.

¹³ Ii ka fendamirafenilu saninna-man biloolu ladan, menilu ka ton fila fila mira ka faanin fila woilu tuun i jəon na. Wo ro, faaninbon muume ka i jəon mira ka ke fen kelen di.

¹⁴ Ii ka faanin janya tan ni kelen nadan baa si la, ka ii ke faaninbon kunnabirin di.

¹⁵ Faanin tan ni kelen woilu beε kanyara. Ii janya kera nunkan ja bisawa ri. Ii kəndə kera nunkan ja naanin di.

¹⁶ Ii ka faanin loolu kara i jəon na, ka faanin to wəro kara i jəon na.

¹⁷ Faanin loolu menilu karani i jəon na, ii ka ton biloolu bila faanin wo looluna dagbolo la. Faanin to wəro menilu fanan karani i jəon na, ii ka ton biloolu bila wo wərona dagbolo la.

¹⁸ Ii ka fendamirafen sulanəelaman biloolu fanan nadan. Faanin fila woilu ri tuun i jəon na woilu la, ka a ke fen kelen di.

¹⁹ Ii ka faaninbon kunnabirin nadan saaji gboloilu la, menilu tun da wulen, ka kunnabirin gberə fanan nadan gbolo kolonin jumailu la. Kunnabirin filana wo ri la saaji gbolo ta kan ka to a san fe.

²⁰ Ii ka kasiya jiriilu ta ka faaninbon damira jiriilu ladan menilu lalo.

²¹ Woilu kelen kelenna beε janya kera nunkan ja tan di. Ii bonya kera nunkan ja kelen ni tala ri.

²² Ii ka temala jiri fila bila jiri woilu tema, ka temala jiri woilu nabən i jəon

ma. Ii ka faaninbon damira jiriilu bɛɛ ladan wo ɲa le ma.

²³ Ii ka faaninbon damira jiri muwan nadan. Woilu lalɔtɔ faaninbon tele kankan bolokinin fan fɛ.

²⁴ Ii ka siifenju wodigbelaman binaanin fanan nadan, mɛnilu bilatɔ jiri woilu ju kɔrɔ, jiri kelen siifenju fila, baa sen fila mɛnilu ye jiriilu bɛɛ la, woilu bɛɛ dontɔ siifenju rɔ, sen kelen siifenju kelen.

²⁵⁻²⁶ Faaninbon damira jiri muwan mɛnilu ri lalɔ faaninbon tele kankan bolomaran dɔ, ii ka woilu ladan, ka siifenju wodigbelaman binaanin fanan nadan, jiri kelen siifenju fila.

²⁷ Faaninbon damira jiri wɔɔrɔ mɛnilu ri lalɔ faaninbon telebe rɔ, bon kɔfɛla kɔnin, ii ka woilu ladan,

²⁸ ka jiri fila fanan nadan, mɛnilu lalɔtɔ bon kɔfɛla rɔ ka kɛ faaninbon tonkonilu ri.

²⁹ Ii ka tonkon jiri fila ɲinilu bɛɛ ladan jiri fila fila la, mɛnilu tansanni i ɲɔɔn ma duu ma ka bɛn i ɲɔɔn ma san fɛ. Jiri fila kunilu mirani i ɲɔɔn na koyina kelen na. Ii ka tonkon jiri fila bɛɛ ladan ten.

³⁰ Wo rɔ, faaninbon damira jiri seyin di lalɔ bon kɔfɛ la muumɛ rɔ. Siifenju wodigbelaman tan ni wɔɔrɔ ri bila woilu kɔrɔ, jiri kelen siifenju fila.

³¹ Ii ka gbeleke kankantailu ladan kasiya jiri rɔ, mɛnilu ri kankan faaninbon damira jiriilu kan ka woilu ramira. Gbeleke loolu ri kankan faaninbon fan kelen jiriilu kan.

³² Gbeleke loolu ri kankan faaninbon fan do damira jiriilu kan. Gbeleke loolu fanan di kankan faaninbon kɔfɛ la damira jiriilu kan, bon telebe fan fɛ kɔnin.

³³ Kankan gbeleke mɛnilu ri kɛ gbeleke loolu loolu woilu tɛma ta ri, ii ka woilu ladan sa ii ri bɔ faaninbon fan kelen tonkon do la ka wa se fan wo tonkon do ma.

³⁴ Ii ka sanin la faaninbon damira jiriilu kan ka jiri bɛɛ latunun, ka sanin la gbeleke kankantailu fanan kan ka jiri bɛɛ latunun. Ii ka koyina saninnamanilu ladan ka woilu kɛ faaninbon damira jiriilu la. Gbeleke

kankantailu ri don woilu rɔ.

³⁵ Ii ka bon tatɛɛfaanin nadan faaningbɛ ɲuma la, a ni kari buleman ni kari wulenman ɲalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi. Mɛn kusan faanin sɔɔla kosebɛ, wo ka serubɛn sawurailu ta a kan.

³⁶ Ii ka tatɛɛfaanin dun samasen naanin nadan kasiya jiri la, ka sanin la woilu kan ka jiri bɛɛ latunun. Ii ka sɔɔlan saninnamanilu kɛ samasen woilu kan, ka samasen sii siifenju wodigbelaman naanin kan, jiri kelen siifenju kelen.

³⁷ Faanin mɛn di dun faaninbon donda la, ii ka wo ladan faaningbɛ ɲuma la, a ni kari buleman ni kari wulenman ɲalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi. Mɛn kusan faanin sɔɔla, wo ka a sɔɔ ka a ɲa.

³⁸ Ii ka faanin dunjiri loolu ladan, ka sɔɔlanilu kɛ woilu la. Wo kɔ rɔ, ii ka sanin la jiri woilu kun na, a ni faanindun koyinailu kan, mɛnilu tɛɛ ye jiriilu la, ka ban ka siifenju sulanɛɛlaman loolu ladan, jiri kelen siifenju kelen.

37

Kankira ladan ko

¹ Besaleli ka teriya tɔɔmasere kankira ladan kasiya jiri rɔ. A janya kɛra nunkan ɲa fila ni tala ri. A bonya kɛra nunkan ɲa kelen ni tala ri. A lɔ kɛra nunkan ɲa kelen ni tala ri.

² A ka sanin jɛɛwolo la a kɔndɔla ni a kɔkanna bɛɛ ma, ka a jiri bɛɛ latunun. A ka a da kirinkirin bɛɛ kɛ sanin di.

³ A ka koyina saninnaman naanin nadan, ka woilu kelen kelenna bila kankira sen naanin na. Wo rɔ, koyina fila bilara kankira fan kelen fɛ, a tɔ fila bilara a fan do fɛ.

⁴ A ka gbelekeilu rabɛn kasiya jiri rɔ, ka sanin la woilu ma ka a jiri bɛɛ latunun.

⁵ A ka woilu don koyinailu rɔ teriya tɔɔmasere kankira fan fila bɛɛ rɔ, sa kankira ri se madonninna.

⁶ A ka julumun kafari dalatuun nadan sanin jɛɛwolo la. A janya kɛra nunkan ɲa fila ni tala ri. A kɔndɔ kɛra nunkan ɲa kelen ni tala ri.

⁷ A ka seruben bisiki kelen kelenna ladan datuun na kun fila ma. A ka woilu ladan sanin gbasinin do.

⁸ A ka seruben bisiki kelen nadan kankira datuun na kun kelen na, ka a to kelen nadan datuun na kun do wo la. Seruben bisiki fila ni kankira datuun na bee kera fen kelen de ri.

⁹ Seruben bisiki fila nabenni i jooon na, ka ii ja lani to kankira datuun na ro. Ii kawailu layelera san ma, ka birin kankira datuun na kun na.

Tabali ladan ko

¹⁰ Besaleli ka tabali kelen nadan kasiya jiri ro. A janya kera nunkan ja fila ri, a kondoo kera nunkan ja kelen di, a lo kera nunkan ja kelen ni tala ri.

¹¹ A ka sanin jerewolo la tabali wo bee ma ka jiri bee latunun, ka a da kirinkirin bee ke sanin di.

¹² A ka ferenilu kankan tabali la tabali fan bee la. Feren woilu bonya benda bolo koyini naanin bonya ma. A ka a da kirinkirin bee ke sanin di feren woilu la.

¹³ A ka koyina naanin nadan sanin do, ka woilu kelen kelenna don tabali tonkon naanin na a sen kelen kelenna dafɛ.

¹⁴ A ka koyinailu lasudunya ferenilu la. Tabali ta gbelekeilu ri don koyina woilu ro sa tabali ri se madonninna.

¹⁵ A ka tabali ta gbelekeilu raben kasiya jiri ro, ka sanin la woilu ma ka a jiri bee latunun.

¹⁶ Muran menilu ri bila tabali kan, a ka woilu ladan sanin jerewolo la. Wo doilu keni ikomin pileti ni kalamailu ni jilafeilu ni daailu. Alla sarakalaselailu ri resenji ke muran woilu kondoo, ka a labon ka a ke niilifen di.

Fitinasiifen nadan ko

¹⁷ A ka fitinasiifen nadan sanin jerewolo gbasinin do. A kala ni a sen, a ni a fitinasi daaninilu ni a kuruilu ni a feren bisikilu bee kera fen kelen de ri.

¹⁸ Bolon wooroo bora a kala ro. Bolon sawa kera bolokinin fe, bolon sawa kera bolomaran fe.

¹⁹ A ka daani sawa ladan bolon kelen kelenna bee la, ka woilu ke

amande jiriden munuɔa ri, bee ni a kuruilu, bee ni a ferenilu.

²⁰ A ka daani naanin nadan fitinasiifen kala la, ka woilu fanan ke amande jiriden munuɔa ri, bee ni a kuruilu, bee ni a ferenilu.

²¹ A ka kuru kelen ke bolon fila fila fara yoro koro kala la. Fitinasiilan bolon wooroo bee kera ten.

²² Fitinasiilan ni a kuruilu ni a bolonilu bee ri ladan sanin jerewolo gbasinin do. Wo bee kera fen kelen de ri.

²³ A ka fitina woronwula ladan, a ni a rabolanilu ni a buurigbe ke fenilu. A ka wo bee ladan sanin jerewolo la.

²⁴ A ka fitinasiifen ni a muranilu bee ladan sanin jerewolo kilo bisawa ro.

Wusulan janin saraka janin diya ladan ko

²⁵ A ka wusulanjanin saraka janin diya ladan kasiya jiri la. Wo fan naanin bee kanyara. A fan kelen kelen bee kera nunkan ja kelen di. A lo kera nunkan ja fila ri. Kere munuɔa kera a tonkon naanin bee la, koni kereilu ni saraka janin diya bee tere ye fen kelen de ri.

²⁶ A ka sanin jerewolo la a yoro bee kan, a sanfe yoro ni a kerefe yoroilu a ni a kereilu bee. A ka a da kirinkirin bee ke sanin di a fan naanin bee la.

²⁷ A ka koyina saninnaman fila ladan da kirinkirin wo koro saraka janin diya fan fila fe, fan kelen koyina fila. Sarakabodiya ta gbelekeilu tere ye donna koyina woilu ro, sa saraka janin diya ri se madonninna.

²⁸ A ka gbelekeilu raben kasiya jiri- ilu la ka sanin la ii yoro bee kan.

²⁹ Besaleli ka wusulan sumaduman jerewolo ladan, ka suwandili tulu seniman fanan nadan. A ka woilu ladan ikomin latikolon nadanna ye latikolon nadan ja men ma.

38

Sarakabodiya saraka janintailu ladan ko

¹ Awa, sarakailu ri janin saraka janin diya men kan ka a ke buuri ri, Besaleli ka wo ladan kasiya jiri

la. Sarakabədiya fan naanin bεε kan-yara. A fan kelen kelenna bεε kera nunkan ɲa loolu ri. A lə kera nunkan ɲa sawa ri.

² A ka kere kelen kelenna ladan saraka janin diya tonkon naanin bεε la. Sarakabədiya ni kereilu bεε tεε ye fen kelen de ri. Besaləli ka sulanεε la a yɔrɔ bεε kan.

³ A ka buurigbε kε muranilu ladan, a ni buurigbε tafenilu ni jeli kε muranilu ni sobo sɔlanilu ni takisε kε fenilu. A ka saraka janin diya muran woilu bεε ladan sulanεε la.

⁴ A ka sansan sulanεεlaman ladan, ka wo bila saraka janin diya kəndɔ. A ka a bila da kirinkirin kərɔ saraka janin diya lə tɛmala rɔ.

⁵ A ka koyina sulanεεlamanilu ladan sansan wo tonkon naanin na, tonkon kelen koyina kelen. Sarakabədiya madonni gbelekeilu ri don koyina woilu rɔ.

⁶ A ka gbelekeilu rabɛn kasiya jiri la ka sulanεε la woilu yɔrɔ bεε kan.

⁷ A ka gbeleke woilu don koyina sulanεεlamanilu rɔ saraka janin diya fan fila bεε fε, sa mɔɔilu ri se saraka janin diya madonninna. A ka saraka janin diya ladan jiri fεrenilu la, ka a kəndɔ rakolon to.

Koli muran ba ladan ko

⁸ Muso mɛnilu tεε ye ii ladenna faaninbon da la ka faaninbon baara kε, woilu ka ii la dubalenilu di. Besaləli ka woilu ta ka koli muran ba sulanεεlaman ni a siifenju sulanεεlaman nadan woilu la.

Faaninbon lukəndɔla ko

⁹ A ka lukəndɔla laminin faaninilu ladan faaningbε ɲumailu la. Lukəndɔla laminin faanin mɛn di dun faaninbon tele kankan bolokinin fan fε, wo janya kera nunkan ɲa kεmε ri.

¹⁰ Faanin wo duntɔ samasen muwan de la. Besaləli ka samasen woilu ladan, a ni ii siifenju sulanεεlaman, samasen kelen siifenju kelen. Sɔlan wodigbelamanilu ni faanindun koyina wodigbelamanilu kera samasen na.

¹¹ Lukəndɔla laminin faanin mɛn di dun faaninbon tele kankan bolomaran dɔ, wo fanan janya

kera nunkan ɲa kεmε ri. Faanin woilu duntɔ samasen muwan de la, mɛnilu kelen kelenna siini a siifenju sulanεεlaman kan. Sɔlan wodigbelamanilu ni faanindun koyina wodigbelamanilu kera samasen na.

¹² Faaninbon telebe rɔ, faanin janya kera nunkan ɲa biloolu ri. Faanin woilu duntɔ samasen tan de la, mɛnilu kelen kelenna siini a siifenju kan. Sɔlan wodigbelamanilu ni faanindun koyina wodigbelamanilu kera samasen na.

¹³ Faaninbon telebɔ rɔ, lukəndɔla janya kera nunkan ɲa biloolu ri.

¹⁴⁻¹⁵ Lukəndɔla donda kera fan wo fε. Donda fan fila bεε fε, faaninilu janya kera nunkan ɲa tan ni loolu ri. Faanin woilu duntɔ samasen sawa sawa le la, mɛnilu kelen kelenna siini a siifenju kan.

¹⁶ Lukəndɔla laminin faaninilu bεε rabɛnni faaningbε ɲuma la.

¹⁷ Samasen siifenju ladanni sulanεε la. Sɔlan ni koyina mɛnilu tεε ye samasen na, woilu bεε ladanni wodigbε la. Wodigbε lara samasen bεε kun na. Koyina wodigbelaman tεε ye samasen bεε la.

¹⁸ Mɛn kusan faanin sɔɔ la, wo ka lu donda faanin dabɛn faaningbε ɲuma la, a ni kari buleman ni kari wulenman ɲalagbε ni kari wulenman kadi kadi. Wo janya kera nunkan ɲa muwan di. A lə kera nunkan ɲa loolu ri, ikomin lukəndɔla laminin faaninilu lə.

¹⁹ A samasen naanin ni woilu siifenju naanin nadanni sulanεε la. Sɔlan ni koyina mɛnilu tεε ye samasen na, woilu bεε ladanni wodigbε la. Wodigbε lara samasen bεε kun na.

²⁰ Faaninbon ni a laminin faaninilu ri sidi bɔlɔ mɛnilu la duu ma, woilu fanan nadanni sulanεε la.

Sanin ni wodigbε ni sulanεε la ko

²¹⁻²³ Allabatalla ka mɛn fɔ Musa ye, Uri dence Besaləli ka wo bεε ladan. Yahuda kabila mɔɔ le a ri. A benba ye Huri le ri, Uri fa kənin. Besaləli demɛnba le tεε Ahisamaki dence Oholiyabu ri, ni a ye Daan kabila

mɔɔ ri. Oholiyabu tɛɛ ye bololabaara juma le ri. A tɛɛ ye kolɔnna le ri, mɛn tɛɛ ye fen jatɔnɔmailu ni fen kenjiilu ladanna. Faanin sɔɔla tɛɛ ye a ri fanan, mɛn tɛɛ ye faaningbɛ juma sɔɔla kari buleman ni kari wulenman jalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi la.

Nba, Alla daa makɛ faaninbon mɛn ye Alla la teriya tɔɔmasere daa makɛ faaninbon di. Faaninbon wo ladanda fen mɛnilu la, Musa ka a fɔ Lebi bɔnsɔn mɔɔilu ye ko ii ye wo jatebɔ ka a bɛɛ sɛbɛ. Alla sarakabɔla Haruna dence Itamari tɛɛ ye jatebɔ baara wo kuntii le ri. Ii ka mɛnilu sɛbɛ, woilu le jin di.

²⁴ Isirayɛlikailu ka sanin mɛnilu kɔɔɔta Allabatata jalagbɛ ka a di a ma, woilu kɛra kilo waa kelen de ri. Woilu bɛɛ donda yɔɔɔ seniman baara rɔ.

²⁵ Isirayɛlika mɛnilu tɔɔ sɛbɛra jama jatebɔ waati, woilu ka wodigbɛ di wo waati. Ii ka jate mɛn di, wo bɛɛ ladennin kɛra kilo waa sawa ni kilo kɛmɛ naanin ni kilo muwan de ri.

²⁶ Mɔɔ mɛnilu sɔɔɔn tun da san muwan bɔ, woilu ni woilu kɔɔɔilu bɛɛ tɔɔ sɛbɛra. Ii bɛɛ ladennin kɛra mɔɔ waa kɛmɛ wɔɔɔ ni mɔɔ waa sawa ni mɔɔ kɛmɛ loolu ni mɔɔ biloolu. Ii kelen kelenna bɛɛ ka wodigbɛ karamun wɔɔɔ bɔ. Yɔɔɔ seniman jateli bɛnni karamun tan ni fila le ma. Ii bɛɛ ka wo tala bɔ ten.

²⁷ Besalɛli ka wodigbɛ kilo waa sawa ni kilo kɛmɛ naanin ta wo rɔ ka wo yelen ka siifenju kɛmɛ ladan, mɛnilu ri bila faaninbon jiriilu kɔɔɔ, a ni faaninbon tatefaanin samasen kɔɔɔ, siifenju kelen, wodigbɛ kilo bisawa ni kilo naanin.

²⁸ Wodigbɛ kilo muwan tora. A ka wo ta ka samasen sɔɔlanilu ni koyinailu ladan, ka do fanan la samasen kun na.

²⁹ Isirayɛlikailu ka sulanɛɛ mɛnilu kɔɔɔta Allabatata jalagbɛ ka a di a ma, woilu kɛra kilo waa fila ni kilo kɛmɛ naanin ni kilo muwan ni kelen de ri.

³⁰ A ka siifenju ladan sulanɛɛ woilu la, siifenju mɛnilu ri bila faaninbon donda samasen kɔɔɔ. Ii ka saraka janin diya sulanɛɛlaman fanan nadan sulanɛɛ woilu la, a ni a

sansan sulanɛɛlaman ni a muranilu bɛɛ.

³¹ A ka siifenju gbɛɛɛilu fanan nadan sulanɛɛ woilu la. Siifenju woilu ri bila lukɔndɔla laminin samasen kɔɔɔ, a ni lu donda samasen kɔɔɔ. Faaninbon ni a laminin faaninilu ri sidi bɔɔ mɛnilu la duu ma, a ka woilu fanan nadan sulanɛɛ woilu la.

39

Alla la sarakalaselailu la faaninilu

¹ Nba, ii ka kari buleman ni kari wulenman jalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi ta ka faanin kenji bailu ladan, Alla la sarakalaselailu ri mɛnilu bila ii kan na ii don tuma yɔɔɔ seniman kɔndɔ ka Alla la baara kɛ. Ii ka faanin senimanilu fanan kara Haruna ye ikomin Allabatata ka a fɔ Musa ye ja mɛn ma.

² Ii ka kɔkanbila durukini ladan sanin na, a ni kari buleman ni kari wulenman jalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi la, a ni faaningbɛ juma la.

³ Ii ka sanin gbasi kɔsɛbɛ ka a fɛya, ka a rateɛ. Ii ka sanin wo ta ka a don don faaningbɛ juma rɔ, ka a don don kari buleman fanan dɔ, a ni kari wulenman jalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi. Mɛnilu kusan bololabaara kɛla kɔsɛbɛ ri baara wo kɛ.

⁴ Ii ka kanbankun julul kelen kelen bila kɔkanbila durukini tonkon fila la, sa a ri se tuunna i jɔɔn na.

⁵ Ii ka tɛsidilan juma juma kɛ kɔkanbila durukini la. Tɛsidilan ni kɔkanbila durukini kɛra fen kelen di. Ii la baarɔna kanyara fanan. Ii ka tɛsidilan kara kari buleman ni kari wulenman jalagbɛ ni kari wulenman kadi kadi la, a ni faaningbɛ juma la, a ni sanin na, ikomin Allabatata ka a fɔ Musa ye ja mɛn ma.

⁶ Ii ka onikisi kabakurun fila rabɛn ka ii don fendamirafen sanin namanilu rɔ, kabakurun kelen fendamirafen kelen. Ii ka Isirayɛli denceilu tɔɔ sɛbɛ kabakurun woilu kan ikomin sɛbeli ye kɛla kabakurun kan ja mɛn ma ka a kɛ janɔɔ ri.

⁷ Wo kɔ rɔ, ii ka kabakurun woilu bila kɔkanbila durukini kanbankun

julu fila la, ka ii kε hankili bilafenilu ri Isirayelikailu la ko rə ikomin Allabatala ka a fə Musa ye ɲa mən ma.

Sisirə bərəni

⁸ Mən kusan bololabaara kela kosebε, wo ka sisirə bərəni ladan. A ka a ladan sanin na, a ni kari buleman ni kari wulenman ɲalagbε ni kari wulenman kadi kadi la, a ni faaningbε ɲuma la ikomin kəkanbila durukini ladanda ɲa mən ma.

⁹ Ni sisirə bərəni wo lakadira ka a la i ɲəən kan, a fan naanin bεε ri kanya. A janya ni a bonya bεε kera sinbiri ɲa kelen di.

¹⁰ Ii ka a masidi kabakurun sankəgbelenilu la, ka woilu nara a la ka kε safa naanin di. A safa fələ kera saridiwan kabakurun ri, a ni topase kabakurun ni emerada kabakurun.

¹¹ A safa filana kera karibunkili kuru ri, a ni safiri kuru ni jaman.

¹² A safa sawana kera jasinti kuru ri, a ni akate kuru ni ametisi kuru.

¹³ A safa naaninna kera kirisaliti kuru ri, a ni onikisi kuru ni jasipe kuru. Kuru woilu bεε donda fendamirafen saninnamanilu rə, kuru kelen fendamirafen kelen.

¹⁴ Kabakuru bεε ladennin kera tan ni fila ri, ka a bən Isirayelikailu la kabailu jate ma. Ii təəilu səbera nεε la kabakurunilu kan, kabakurun kelen təə kelen. Təəilu səbera ikomin təə ye səbela ɲa mən ma ɲanəə kan.

¹⁵ Ii ka julu saninnaman fila ladan, mənilu ri bila sisirə bərəni la. Ii ka ii ladan sanin jεrεwolo la, ka a mərəmərə ikomin julukisε ye mərəmərəla ɲa mən ma.

¹⁶ Ii ka fendamirafen saninnaman fila ni koyina saninnaman fila ladan, ka koyina fila woilu sidi sisirə bərəni sanfε tonkon fila la.

¹⁷ Ii ka julu saninnaman fila woilu kun do don koyinailu rə sisirə bərəni tonkon fila la

¹⁸ ka ii kun do don fendamirafenilu la, mən ye kanbankun julu fila la kəkanbila durukini ɲefela rə.

¹⁹ Ii ka koyina saninnaman fila gbεrε ladan ka woilu sidi sisirə bərəni kəfε yərə la a duuma fan tonkon fila la.

²⁰ Wo kə rə, ii ka koyina saninnaman fila gbεrε ladan ka woilu sidi kəkanbila durukini kanbankun julu fila ɲefela rə. Ii ka ii sidi julu woilu ju kərə kara diya dafε tesidilan kun də.

²¹ Ii ka sisirə bərəni koyinailu ni kəkanbila durukini koyinailu bila i ɲəən na julupala bule la, sa sisirə bərəni ri to a nə rə kəkanbila durukini kan tesidilan kun də. Ii ka a kε ikomin Allabatala ka a fə Musa ye ɲa mən ma.

Alla la sarakalaselailu la faaninilu ko

²² Haruna ri kəkanbila durukini bila durukiba mən kan, ii ka wo bεε ladan kari buleman na. Mən kusan jese danna ka wo baara kε.

²³ Ii ka kun don diya woo bə a tɛmala rə, ka faanin gbiliman kara woo laminin də, sa durukiba kana fara.

²⁴ Ii ka kerenati jiridenilu sawura ta ta kari buleman ni kari wulenman ɲalagbε ni kari wulenman kadi kadi ni faaningbε ɲuma la durukiba sen kərəlailu dagbolo kan.

²⁵ Ii ka talan denninilu ladan sanin jεrεwolo la, ka woilu bila bila durukiba sen kərəlailu dagbolo la kerenati jiridenilu sawura tɛma.

²⁶ Ii ka talan dennin saninnaman do tuun kerenati jiriden sawura kelen kelenna bεε la durukiba dagbolo muumε kan. Alla la sarakalase la wa wa wuli a la baara kela, a ri durukiba wo bila a kan na ikomin Allabatala ka a fə Musa ye ɲa mən ma.

²⁷⁻²⁸ Ii ka Haruna ni a denceilu la duruki kərəbilailu ni kurusi kurunnilu ladan faaningbε ɲuma la, ka Haruna la bitiran ni a denceilu la fula ɲumailu fanan nadan faaningbε ɲuma la. Mən kusan jese danna ka wo baara kε.

²⁹ Ii ka tesidilan nadan faaningbε ɲuma la, ka a səə kari buleman ni kari wulenman ɲalagbε ni kari wulenman kadi kadi la ikomin Allabatala ka a fə Musa ye ɲa mən ma. Mən kusan faanin səə la ka wo baara kε.

³⁰ Ii ka saninfede do ladan, mən ye kuntiyya təəmasere seniman di. Ii ka a ladan sanin jεrεwolo la, ka səbeli do kε a kan ikomin səbeli ye kela ɲanəə

kan ɲa mən ma. Səbɛli wo ka a fɔ ko:
«A bilani a dan na Allabatata yɛ.»

³¹ Ii ka julu buleman sidi saninfɛdɛ wo la, sa a ri se sidila bitiran na mən ye a sanfɛ ikomin Allabatata ka a fɔ Musa yɛ ɲa mən ma.

Alla daa makɛ faaninbon baara banda

³² Nba, ii banda fenilu bɛɛ baarala ten, mənɪlu ri kɛ Alla daa makɛ faaninbon di, Alla Kunbɛn Diya Faaninbon kɔnin. Isirayɛlikailu ka a bɛɛ kɛ ikomin Allabatata ka a fɔ Musa yɛ ɲa mən ma.

³³ Ii nara Alla daa makɛ faaninbon fen bɛɛ ri Musa ma. Ii nara faaninɪlu ri, mənɪlu ri kɛ faaninbon jɛrɛ ri, ka na faaninbon kɔndɔfenɪlu bɛɛ fanan di. Ka a la woilu kan, ii nara fen ɲinɪlu ri: fendamirafenɪlu, faanin damira jiriɪlu, kankan gbelekeɪlu, samasenɪlu, a ni siifenjuɪlu.

³⁴ Ii nara faaninbon kunnabirin fila ri. Do ladanni saaji gboloɪlu la, mənɪlu ra wulen. A tɔ kelen nadanni gbolo kolonin ɲumailu la. Ii nara bon tatɛɛfaanin fanan di,

³⁵ a ni teriya tɔmasere kankira ni a gbelekeɪlu ni a julumun kafari dalatuun.

³⁶ Ii nara tabali fanan di, a ni a muranɪlu bɛɛ ni saraka buru mən di bila tabali kan, mən kɔnin dini Allabatata ma.

³⁷ Ii nara fitinasiifen di, mən nadanni sanin jɛrɛwolo la. A fitinailu siini tɛrɛ a kan. Ii nara fitinasiifen muranɪlu bɛɛ fanan di, a ni fitina tulu.

³⁸ Wusulanjanin saraka janin diya saninnaman fanan nara ii bolo, a ni suwandili tulu, a ni wusulan suma duman, a ni faanin mən di dun faaninbon donda la.

³⁹ Ii nara saraka janin diya sulanɛɛlaman di, a ni a sansan sulanɛɛlaman, ni a gbelekeɪlu ni a muranɪlu bɛɛ. Koli muran ba nara ii bolo, a ni a siifenju.

⁴⁰ Ii nara lukɔndɔla laminin faaninɪlu ri, a ni samasen ni woilu siifenju, ka na faaninbon donda faanin fanan di. Faaninbon lukɔndɔla laminin faaninɪlu ri sidi bɔlɔ mənɪlu la duu ma, ii nara woilu fanan di, a ni ii juluilu. Ii nara fen bɛɛ ri, mənɪlu

bilatɔ Alla daa makɛ faaninbon kɔndɔ, Alla Kunbɛn Diya Faaninbon kɔnin.

⁴¹ Ii nara faanin kenɲi bailu le ri, Alla la sarakalasela Haruna la faanin sɛnimanɪlu ni a dɛncɛɪlu la faaninɪlu kɔnin. Haruna ni a dɛncɛɪlu ri faanin woilu bila ii kan na ka Alla sarakalasela baara kɛ yɔrɔ sɛniman kɔndɔ.

⁴² Isirayɛlikailu ka fen wo bɛɛ baara ikomin Allabatata ka a fɔ Musa yɛ ɲa mən ma.

⁴³ Musa ka fen woilu bɛɛ ragbɛ kosɛbɛ. A ka a yen ko ii ka baara wo bɛɛ kɛ ikomin Allabatata tun ka a fɔ ɲa mən ma. Wo rɔ, Musa ka duwawu kɛ ii yɛ.

40

Alla daa makɛ faaninbon lɔ ko

¹ Allabatata ka a fɔ Musa yɛ ko:

² «San karo fɔlɔ tele fɔlɔ lon, i ye n daa makɛ faaninbon lɔ, n daa makɛ faaninbon kɔnin.

³ I ye teriya tɔmasere kankira bila a kɔndɔ bon tatɛɛfaanin kɔfɛ.

⁴ I ye tabali ladon faaninbon kɔndɔ ka buruɪlu bila a kan, a ni tabali muranɪlu bɛɛ. Wo kɔ rɔ, i ye fitinasiifen nadon faaninbon kɔndɔ ka fitinailu sii sii a kan.

⁵ I ye wusulanjanin saraka janin diya saninnaman sii teriya tɔmasere kankira ɲɛfɛ, ka donda faanin dun faaninbon donda la.

⁶ «Saraka ri janin ka kɛ buuri ri saraka janin diya mən kan, i ye wo sii Alla daa makɛ faaninbon donda la, Alla Kunbɛn Diya Faaninbon kɔnin.

⁷ I ye koli muran ba sii Alla kunbɛn faaninbon ni saraka janin diya tɛma ka ji kɛ a rɔ.

⁸ I ye laminin faanin dun lukɔndɔla laminin dɔ, ka donda faanin dun lu da la.

⁹ «I ye suwandili tulu ta ka do mun n daa makɛ faaninbon ma, a ni a kɔndɔfenɪlu bɛɛ. Wo rɔ, i ri a ni a muran bɛɛ bila a dan na ka ii kɛ fen sɛnimanɪlu ri, mən ye n ta ri.

¹⁰ Saraka di janin ka kɛ buuri ri saraka janin diya mən kan, i ye suwandili tulu do mun wo fanan kan,

a ni a muran bεε. Wo rɔ, i ri saraka janin diya bila a dan na ka a kε fen seniman ba ri, mən ye n ta ri.

¹¹ I ye suwandili tulu do mun koli muran ba fanan ma, a ni a siifenju. Wo rɔ, i ri ii bila a dan na ka a kε n ta ri.

¹² «I ye Haruna ni a dencεilu lana n kunben faaninbon da la ka ii ko ji la.

¹³ Wo wa kε, i ye faanin seniman woilu bila Haruna kan na, ka suwandili tulu do mun a ma. Wo rɔ, i ri a bila a dan na n na sarakalasela baara kε kanma.

¹⁴ I ye a dencεilu lana ka duruki kərɔbilailu bila ii kan na.

¹⁵ I ye suwandili tulu mun ii ma ikomin i ka do mun ii fa fɔlɔ ma ɲa mən ma, sa ii ri n na sarakalasela baara kε. I wa tulu wo mun ii ma ten, ii ni ii bənsən cεεilu ri kε Alla la sarakalaselailu ri kadawu.»

¹⁶ Allabatata ka mənili fɔ Musa ye, Musa ka wo bεε kε a ɲa ma.

¹⁷ San filana karo fɔlɔ, wo tele fɔlɔ lon, a ka Alla daa make faaninbon lɔ.

¹⁸ Musa kera baara bεε kuntii ri. Ii ka siifenju bila bila, ka faaninbon damira jiriilu lɔ, ka kankan gbelekeilu don ii rɔ, ka samasen lɔ.

¹⁹ Ii ka kunnabirin kε faaninbon kun na, ka kunnabirin filana la fɔlɔma kan. Ii ka wo kε ikomin Allabatata tun ka a fɔ Musa ye ɲa mən ma.

²⁰ Ii ka walan kabalaman fila bila teriya tɔmasere kankira kəndɔ, ka kankira gbelekeilu don a koyinailu rɔ, ka a julumun kafari dalatuun la a kan.

²¹ Ii ka teriya tɔmasere kankira wo ladon faaninbon kəndɔ, ka bon tatεεfaanin sidi ka kankira ɲamadoon. Ii ka wo kε ikomin Allabatata tun ka a fɔ Musa ye ɲa mən ma.

²² Ii ka tabali ladon faaninbon kəndɔ ka a sii faaninbon tele kankan bolomaran dɔ bon tatεεfaanin ɲεfε.

²³ Ii ka saraka buruulu sii tabali kan Allabatata ɲakərɔ, ikomin Allabatata tun ka a fɔ Musa ye ɲa mən ma.

²⁴ Wo kɔ rɔ, ii ka fitinasiifen nadon faaninbon kəndɔ ka a lalɔ faaninbon tele kankan bolokinin dɔ, ka a ɲaben tabali la.

²⁵ Ii ka fitinailu sii fitinasiifen kan Allabatata ɲakərɔ ikomin Allabatata tun ka a fɔ Musa ye ɲa mən ma.

²⁶ Ii ka saraka janin diya saninna-man nadon faaninbon kəndɔ ka a sii tatεεfaanin ɲεfε,

²⁷ ka wusulan sumaduman janin a kan ikomin Allabatata tun ka a fɔ Musa ye ɲa mən ma.

²⁸ Wo kɔ rɔ, ii ka donda faanin sidi faaninbon da la.

²⁹ Saraka di janin ka kε buuri ri saraka janin diya mən kan, ii ka wo sii Alla daa make faaninbon da la, Alla Kunben Diya Faaninbon kənin, ka ban ka kolofen sarakailu janin saraka janin diya wo kan ka ii kε buuri ri. Ii ka suman sarakailu fanan bɔ saraka janin diya wo kan. Ii ka wo kε ikomin Allabatata tun ka a fɔ Musa ye ɲa mən ma.

³⁰ Ii ka koli muran ba sii faaninbon ni saraka janin diya tema, ka ji kε a kəndɔ koli kanma.

³¹ Musa ni Haruna ni a dencεilu ka ii boloilu ni ii senilu mako ji wo rɔ.

³² Ka a ta wo lon ma, ii wa ii don faaninbon na tuma tuma, a ni ii wa kε ii madonna saraka janin diya la tuma tuma, ii ri ii ko ikomin Allabatata tun ka a fɔ Musa ye ɲa mən ma.

³³ Ii ka lukəndɔla laminin faanin dun samasen na ka faaninbon ni saraka janin diya laminin, ka donda faanin fanan dun lu da la. Nba, Musa banda baara bεε la wo ɲa le ma.

Allabatata la nɔərɔ ka faaninbon nafa

³⁴ Wo kɔ rɔ, sanfin jiira ka birin Alla Kunben Diya Faaninbon kun na, Alla daa make faaninbon kənin. Allabatata la nɔərɔ ka faaninbon nafa.

³⁵ Musa ma se donna Alla Kunben Diya Faaninbon kəndɔ, Alla daa make faaninbon kənin, baa sanfin birinni tora a kun na. Ka a la wo kan, Allabatata la nɔərɔ tun da a lafa.

³⁶ Ni sanfin wo tun kərɔtara ka bɔ faaninbon kun na tuma tuma, Isirayelikailu tun di sila mira ka wa. A kera wo ɲa le ma ii la taama bεε rɔ.

³⁷ Kəni ni sanfin tun ma kərɔta, ii tun tε bɔla ii nɔ rɔ. Ii tun di makənəni kε fɔɔ sanfin wa kərɔta lon mən kokura.

38 Allabatalla la sanfin tere ye faaninbon kun na tele ro. Ta tere ye melenmelenna sanfin do su ro Isirayelikailu bee jakoro. A kera wo ja le ma ii la taama bee ro.

Josuwe

Alla ka Josuwe bila Musa nɔ rɔ

¹ Allabatata la baaraden Musa sani kɔ, Allabatata kumara Musa demenba Josuwe ye, men ye Nun dence ri.

² Allabatata ka a fɔ ko: «N na baaraden Musa ra sa. I wuli sisen ka Juriden Ba tee, i ni jama bee. Ai ye don jamana kɔndɔ, n ketɔ men dila ai Isirayelikailu ma.

³ Ni ai sera yɔrɔ yɔrɔ rɔ, n di yɔrɔ wo di ai ma ikomin n ka lahidi ta Musa ye na men ma.

⁴ Ka bɔ wula tele kankan bolokinin dɔ, ka wa se fɔ Lebanon koyinke ma yɔrɔ tele kankan bolomaran dɔ, duu wo bee ri ke ai ta ri. Ka bɔ Efirati Ba da la telebɔ rɔ, ka tamin Hetikailu la jamana bee la, ka wa telebe rɔ fɔ ka dan kɔɔji la, wo bee ri ke ai ta ri.

⁵ I juu si ti se i la kele rɔ i si bee kɔrɔ. N di ke i fe ikomin n kera Musa fe na men ma. N te bɔ i fe; n te i bila.

⁶ «I jusulatee ka ke jusu ragbelen di, baa i ri i lɔ jama nɔrɔ ka jamana wo mira ka a ke ii ta ri, ikomin n ka lahidi ta ii benbailu ye.

⁷ I jusulatee ka ke jusu ragbelen di dɔrɔn. N na baaraden Musa ka sariya menilu di i ma, i ye wo bee taama a na ma. I kana bɔ sila wo kan ka wa fan si fe. Ni i ka sila wo lataama a na ma, i la ko ketailu bee ri sabati.

⁸ N na sariya kitabu kumailu ye ke i da rɔ waati bee. I ye i miri woilu ma su ni tele, sa fen fen sebɛni kitabu wo kɔndɔ, i ri wo bee mira ka ke a na ma. Ni wo kera, i la ko bee ri sabati kosebe.

⁹ N ma a fɔ i ye wa ko i ye i jusulatee ka ke jusu ragbelen di? I kana silan, i kana yeyeyee, baa i Maari Allabatata ye i fe i la ko ketailu bee rɔ.»

¹⁰ Wo rɔ, Josuwe ka a fɔ jama kuntailu ye ko:

¹¹ «Ai ye tamin daa make diya rɔ ka a fɔ mɔɔilu bee ye ko: «Ai ye dɔnnifen daben, baa yani tele sawa ai ri Juriden Ba tee ka don jamana wo kɔndɔ ka a ke ai ta ri, Maari Allabatata ketɔ jamana men dila ai ma.»»

¹² Josuwe kumara Ruben kabila ye, a ni Kadi kabila ni Manase kabila talante. A ka a fɔ ii ye ko:

¹³ «Allabatata la baaraden Musa ka men fɔ ai ye, ai ye hankili to wo rɔ. A ka a fɔ ko ai Maari Allabatata ri ai lasii here rɔ yan ka duu jin di ai ma, an ye duu men kan bi.

¹⁴⁻¹⁵ Wo le rɔ, ai muso ni ai denilu ni ai la kolofenilu ri to ai la jamana rɔ yan, Musa ka jamana men di ai ma Juriden Ba telebɔ rɔ yan. Kɔnin ai menilu ye keleke ceilu ri, ai bee ye ai la kelekefenilu ta ka ba tee ai badenma doilu nerɔ. Ai ye wa ii demen fɔ Allabatata wa ii fanan nasii here rɔ, ikomin a ka ai lasii here rɔ yan na men ma. Ai Maari Allabatata ye jamana wo dila ai badenmailu ma. Ai ye wa ii demen fɔ ii wa jamana wo ke ii ta ri. Ii wa ban jamana mirala, ai ri ai kɔse ka na jamana jin dɔ yan, Allabatata la baaraden Musa ka men di ai ma ka a ke ai ta ri Juriden Ba telebɔ rɔ yan.»

¹⁶ Ruben kabila, ni Kadi kabila, ni Manase kabila talante ka Josuwe jabi: «Ni i ka fen fen fɔ an ye, an di wo ke. Ni i ka an kelaya ka wa yɔrɔ yɔrɔ, an di wa ye.

¹⁷ An di i kan mira ko bee rɔ, ikomin an ka Musa kan mira na men ma. I Maari Allabatata ye to i fe ikomin a tora Musa fe na men ma.

¹⁸ Mɔɔ men wa murunti i kanma ka a ban i kan mirala an di wo faa. Ie kɔnin ye i jusulatee tuun ka ke jusu ragbelen di.»

2

Josuwe ka ceɛ fila lawa Jeriko so ragbela

¹ Nba, ka Isirayelikailu daa makeni to Sitimu, Nun dence Josuwe ka mɔɔ fila lawa ko: «Ai ye wa Kanaan jamana lakɔrɔsi dokon dɔ, katerete Jeriko so.» Ii bɔra ye ka wa. Ii sera Jeriko so kɔndɔ tuma men na, ii wara jiya sunkurunba do kan. A tɔɔ ko Rahabu.

² A fɔra Jeriko mansa ye ko: «I na lɔ! Isirayelika doilu donda so kɔndɔ su rɔ. Ko woilu nani jamana lakɔrɔsi kan de ma.»

³ Wo rɔ, mansa ka kela lawa Rahabu ma ko: «Cɛɛ mɛnilu nani jiyala i wara, i ye ii labɔ ka ii don an bolo, baa woilu nani an na jamana lakɔrɔsi kan de ma.»

⁴ Rahabu ka cɛɛ fila woilu dokon, ka wa a fɔ mansa la keladenilu ye ko: «Tɔɲa le. Mɔɔ woilu nara n wara yan. Kɔnin n tun ma ii bɔ diya lɔn.

⁵ Su kora tuma mɛn na, ii bɔra yan ka wa, ka a tɛrɛn mɔɔilu watɔ so donda tuun diya. N ma a lɔn ii wara diya mɛn dɔ. Ai ye ai kaliya ka wa ii kɔ, ai ri kɛ ii rɔ ka ii mira.»

⁶ Kɔnin Rahabu tun wara cɛɛ fila woilu ri a la bon kun bilinin kan ka ii ladoon bin kala doilu kɔrɔ bin mɛn tɔɔ ko lin, a tun ka kala mɛnilu bila ye kɔrɔman janin kanma.

⁷ Nba, mansa la keladenilu bɔra ye ko ii watɔ mɔɔ woilu kɔ. Mɔɔilu ye Juridɛn Ba tɛɛla diya mɛn dɔ ii sen ma, keladenilu wara diya wo sila fɛ. Ii bɔni so donda la, mɔɔilu ka da wo tuun i kɔrɔ.

Rahabu ni cɛɛ fila woilu

⁸ Sani cɛɛ fila ye sunɔɔ, Rahabu yɛɛra a la bon kun bilinin kan,

⁹ ka a fɔ ii ye ko: «N ka a lɔn ko Allabatata ra an na jamana ɲin di ai Isirayɛlikailu ma. Ai ɲɛsilanɲɛ ra an bɛɛ mira yan. Jamana mɔɔ bɛɛ jiiɛɛniba le,

¹⁰ baa a fɔra an ɲana ko ai bɔtɔla Misiran jamana rɔ tuma mɛn na, ko Allabatata ka Kɔɔji Fararɔbin ja ai ɲɛrɔ. Ai ka mɛn kɛ Amɔrikailu la mansa fila la Juridɛn Ba telebɔ rɔ, mansa Sihɔn ni mansa Ɔki kɔnin, wo fanan fɔra an ɲana. Ko ai ka woilu halaki fewu.

¹¹ Wo fɔra an ɲana tuma mɛn na, an jiiɛɛra kɔsɛɛ. Jusulateɛ tɛ mɔɔ si la yan ka ai kɛɛ, baa ai Maari Allabatata siini fen bɛɛ kun na sankolo rɔ, a ni duukolo kan yan.

¹² Nba, n da koɲuma kɛ ai ye. Sisen ai ye ai kali Allabatata tɔɔ la n ye ko ai ri koɲuma kɛ n fa la denbaya ye. Ai ye tɔɔmasere do yiraka n na, sa n di se lala ai la.

¹³ Ai ye lahidi ta n ye ko ai ri n fa ni n na kisi, a ni n badenmaceilu

ni n badenmamusoilu, a ni ii la denbayailu bɛɛ. Ko ai ti sɔn mɔɔilu ye an faa.»

¹⁴ Cɛɛ woilu ka Rahabu jabi: «Ni ai faara, Alla ye an fanan faa! Kɔnin i kana foyi fɔ mɔɔ gbɛɛ ye an na ko rɔ jamana ɲin kɔndɔ yan. Wo rɔ, Allabatata wa jamana ɲin di an ma, an di an na kaninteya ni an na kankelenti-iyira yiraka i la.»

¹⁵ Wo rɔ, Rahabu ka cɛɛ fila lajii julu la bon fɔɲɔ don da fɛ sa ii ri wa, baa Rahabu la bon lɔni tɛrɛ so laminin ɲin de kɔndɔ. Fɔɲɔ don da wo bɛnni so kɔkan la le ma.

¹⁶ Awa, Rahabu ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye wa koyinkɛ ma yɔrɔ rɔ, sa ai kana bɛn mɔɔ woilu la, mɛnilu kɔnin ye ai kɔ. Ai ye wa ai dokon yɔrɔ wo rɔ ka tele sawa kɛ ye. Wo ri a tɛrɛn mɔɔ woilu ra i kɔsɛ ka na so kɔndɔ yan. Wo rɔ, ai ri sila ta ka wa.»

¹⁷ Cɛɛ fila ka a fɔ a ye ko: «I ka a fɔ an ye ko: A mafɛnɛ, an ye bɔla kali kan mɛn di, i ka an ko an ye an kali ɲa mɛn ma, ni kali kan wo tɛ tɲan,

¹⁸ andeilu Isirayɛlikailu wa don ai la jamana kɔndɔ yan tuma mɛn na, i ye julu wulenman ɲin sidi fɔɲɔ don da la, i ketɔ an najiila fɔɲɔ don da mɛn fɛ. I ye i la mɔɔilu bɛɛ laɛn i fɛ bon kɔndɔ yan. I fa wo, i na wo, i badenmailu wo, i la denbayailu wo, i ye woilu bɛɛ laɛn bon kɔndɔ yan.

¹⁹ Ni i la mɔɔ do bɔra bon na ka wa so kɔndɔ ka faa, wo hake tɛ andeilu ma, baa a jɛrɛ le ka wo ɲinin. Kɔni ni kojuu do kɛra mɔɔ do la, mɛn ye i fɛ i la bon kɔndɔ yan, wo hake ye andeilu ma.

²⁰ Kɔni ni i ka an na ko fɔ mɔɔ gbɛɛ ye, an ka kalili kan mɛn ta i ye ɲin, an tɛ nala wo dafala butun.»

²¹ Rahabu ka a fɔ, ko: «Ale le wo ri. N da sɔn wo ma.» Wo rɔ, a ka sila di cɛɛ fila wo ma. Ii wani kɔ, Rahabu ka julu wulenman sidi a la fɔɲɔ don da la.

²² Ii wara koyinkɛ ma yɔrɔ rɔ ka ii dokon, ka tele sawa kɛ ye. Mansa la keladenilu ka ii ɲinin sila fan bɛɛ rɔ tele sawa wo kɔrɔ ka kaɲa. Mansa la keladenilu ma ii yen tuma mɛn na, ii ka i kɔsɛ ka wa Jeriko.

²³ Wo rɔ, cɛɛ fila jiira ka bɔ koyinke ma yɔrɔ rɔ ka Juriden Ba tɛɛ ka wa Nun dence Josuwe tɛɛn ye. Ko mɛn bɛɛ kɛra ii la taama rɔ, ii ka woilu bɛɛ jafɔ Josuwe yɛ.

²⁴ Ii ka a fɔ a yɛ ko: «Sika tɛ a rɔ: Allabatata ra jamana bɛɛ di an ma. Ye mɔɔilu silanni an yɛ fo ka ii jiitɛɛ.»

3

Isirayelikailu ka Juriden Ba tɛɛ

¹ Nba, wo duusa gbɛ, Josuwe ni Isirayelikailu bɛɛ wulira sɔɔma da la jona ka bɔ Sitimu ka wa Juriden Ba da la. Ii seni ye, ii wara ii daa make ba da la sani ii ye ba tɛɛ.

² Tele sawa taminni kɔ, jama kuntulu taminda daa make diya yɔrɔ bɛɛ rɔ,

³ ka a fɔ mɔɔilu yɛ ko: «Ai wa Lebi bɔnsɔn Alla la sarakalaselailu yen bɔla daa make diya rɔ ai Maari Allabatata la teriya tɔɔmasere kankira ri tuma mɛn na, ai ye bɔ ai wara ka ai bila ii kɔfɛ.»

⁴ Ii ri lɔ ai jɔrɔ. Ai ye kilo kelen to ai ni teriya tɔɔmasere kankira tɛma. Ai kana ai madon a la kojuuya. Wo rɔ, ai ka kan ka sila mɛn ta ai ri a lɔn, baa ai watɔ sila mɛn fɛ, ai ma sila wo taama fɔlɔ munun.»

⁵ Josuwe ka a fɔ mɔɔilu yɛ ko: «Ai ye ai jɛɛ seninya, baa Allabatata ri kabannako kɛ ai jɛ sini.»

⁶ Josuwe ka a fɔ Alla la sarakalaselailu yɛ ko: «Ai ye teriya tɔɔmasere kankira ta ka tamin mɔɔilu jɛfɛ.» Wo rɔ, ii ka wo kankira ta ka tamin mɔɔilu jɛfɛ.

⁷ Allabatata ka a fɔ Josuwe yɛ ko: «Bi n di i bonya damira Isirayelikailu bɛɛ jana, sa ii ri a lɔn ko n ye i fɛ, ikomin n tɛɛ ye Nabi Musa fɛ na mɛn ma.

⁸ Alla la sarakalase la mɛnilu ye teriya tɔɔmasere kankira tala, i ye a fɔ woilu yɛ ko: «Ai wa se Juriden Ba da la tuma mɛn na, ai ye jii ji rɔ ka ai lɔ ye.»

⁹ Josuwe ka a fɔ Isirayelikailu yɛ ko: «Ai ye na. Ai Maari Allabatata ka a fɔ ko a ketɔ ko mɛnilu kɛla ai yɛ, n di woilu fɔ ai yɛ.»

¹⁰ Josuwe ka a fɔ, ko: «Ai ri a lɔn ko Alla Jɛnɛma ye ai fɛ, wo le jɛn di. Ai

ri a lɔn fanan ko a ri jamana mɔɔilu gbɛn ai jɛ: Kanaankailu wo, Hetikailu wo, Hifikailu wo, Peresikailu wo, Kirikasikailu wo, Amɔrikailu wo, Jebusikailu wo, a ri woilu bɛɛ gbɛn ka ii bɔ ai jɛ.

¹¹ Ai jɛ lɔ! Maari mɛn siini duukolo bɛɛ kun na, a la teriya tɔɔmasere kankira ketɔ taminna ai jɛ, ka wa jii Juriden Ba ji rɔ.

¹² Sisen ai ye cɛɛ tan ni fila suwandi ka bɔ Isirayelikailu la kabila bɛɛ rɔ, kabila kelen cɛɛ kelen.

¹³ Ni Alla la sarakalaselailu, mɛn ye Allabatata la teriya tɔɔmasere kankira ladoninna, ni ii sera ji rɔ tuma mɛn na, Juriden Ba woyen a ri lɔ i kɔrɔ. Ji ri layɛɛ i jɔɔn kan yɔrɔ kelen san fɛ ka kɛ ikomin dandan.»

¹⁴ Nba, Isirayelikailu bɔra ii daa make diya rɔ ye ko ii watɔ Juriden Ba tɛɛla. Alla la sarakalaselailu tɛɛ ye ii jɛfɛ, teriya tɔɔmasere kankira tɛɛ ye woilu bolo.

¹⁵ (Sumanka waati le tɛɛ; wo waati la, Juriden Ba ri fa kojuuya fɔ ka bɔn.) Awa, teriya tɔɔmasere kankira tɛɛ ye Alla la sarakalase la mɛnilu bolo, woilu sera ba ma ka ii sen najii ji rɔ tuma mɛn na,

¹⁶ ba ji mɛn tɛɛ ye woyenna ka bɔ ba san dɔ, wo ka a lɔ i kɔrɔ. Ji layɛɛra i jɔɔn kan Adama so da fɛ, mɛn ye Saratani so tɔrɔfɛ. Yɔrɔ wo ka jan tɛɛ Isirayelikailu la. Ji layɛɛra i jɔɔn kan ye ka kɛ ikomin dandan. Ji ma se taminna ye ka woyen ka wa Araba gbɛkannan dɔ, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Dalaba Kɔɔjilama. A kɛra ten de, Isirayelikailu bɛɛ sera ba tɛɛla Jeriko so jɛtelenma rɔ.

¹⁷ Nba sarakalaselailu, mɛn madonni tɛɛ Allabatata la teriya tɔɔmasere kankira, woilu ka ii lɔ duu jaran kan Juriden Ba tɛma. Isirayelikailu bɛɛ taminda ba tɛma ye duu jaran kan haan jamana mɔɔ bɛɛ sera ye.

4

Kabakurun tan ni fila

1 Jama bεε banni Juriden Ba tεεla tuma mεn na, Allabatata ka a fɔ Josuwe yε ko:

2 «Ai ye cεε tan ni fila suwandi jama rɔ, kabila kelen cεε kelen.

3 I ye a fɔ cεε tan ni fila woilu yε ko ii bεε ye kabakurun kelen kelen ta Juriden Ba tεma, Alla la sarakalaselailu lɔni yɔrɔ mεn dɔ. Ii ye kabakurun woilu madonin fɔ ai wa se ai daa make diya tuma mεn na. Ii ri kabakurunilu bila ye.»

4 Josuwe ka cεε tan ni fila suwandi ka bɔ Isirayelikailu rɔ, kabila kelen cεε kelen. A ka woilu makili,

5 ka a fɔ ii yε ko: «Ai ye wa tamin ai Maari Allabatata la teriya tɔmasere kankira jεfε ka don Juriden Ba tεmala rɔ. Ai ye kabakurunilu ta ye, mɔɔ kelen kabakurun kelen. Ai wa woilu ta, ai ye ii la ai kanbankun kan, kabila bεε ni a la kabakurun.

6-7 Kabakurun woilu ri kε tɔmasere ri ai tεma. Ni ai denilu ka woilu kɔrɔ majininka sini nato, ai ri a fɔ ii yε wo lon, ko Alla la sarakalaselailu ka Allabatata la teriya tɔmasere kankira ta ka wa Juriden Ba tεε. Ko ii donda ji rɔ tuma mεn na, ko Juriden Ba tεera fila ri Allabatata la teriya tɔmasere kankira jεfε. Ko kabakurun jinilu ye hankilibilafen de ri tuma bεε, ka Isirayelikailu hankili bila ko ba wo rɔ.»

8 Josuwe ka mεn fɔ Isirayelikailu yε, ii ka wo mira ka a kε. Ii ka kabakurun tan ni fila ta ka bɔ Juriden Ba tεma, kabila kelen kabakurun kelen, ikomin Allabatata ka a fɔ Josuwe yε ja mεn ma. Ii ka kabakurun woilu madonin ka wa ii bila ii daa make diya.

9 Josuwe ka kabakurun tan ni fila gbεε lɔ Juriden Ba tεma ye, Alla la sarakalaselailu lɔni teriya tɔmasere kankira ri yɔrɔ mεn. Kabakurun woilu ye ye hali bi.

10 Alla la sarakalaselailu lɔni tora teriya tɔmasere kankira ri Juriden Ba jani tεma fo jama banda ko bεε kela tuma mεn na ikomin Allabatata tun ka Josuwe jamari ja mεn ma. Wo bεε kera ikomin Musa ka a fɔ Josuwe yε ja mεn ma. Jama ka ii kaliya le ka ba tεε.

11 Ii bεε banda ba tεεla waati mεn na, Alla la sarakalaselailu bɔra ba tεmala rɔ, ka tamin jama jεfε Allabatata la teriya tɔmasere kankira ri.

12 Ruben kabila cεεilu ni Kadi kabila cεεilu ni Manase kabila talante cεεilu, woilu ka ba tεε Isirayelika tɔilu jεrɔ, ii la kelekεfenilu ye ii bolo, ikomin Musa tun ka a fɔ ii yε ja mεn ma.

13 Kelekεdenilu waa binaanin ka ba tεε Allabatata jakɔrɔ ka wa Jeriko gbekannan dɔ. Ii bεε rabenni kelekε kanma.

14 Wo lon, Allabatata ka Josuwe bonya Isirayelikailu bεε jana. Ii ka a bonya a si bεε kɔrɔ ikomin ii tun ka Musa bonya ja mεn ma.

15 Nba, Allabatata ka a fɔ Josuwe yε ko:

16 «Alla la sarakalaselela mεnilu ye Allabatata la teriya tɔmasere kankira madoninna, i ye a fɔ woilu yε ko ii ye bɔ Juriden Ba tεma.»

17 Josuwe ka a fɔ Alla la sarakalaselailu yε ko: «Ai ye bɔ Juriden Ba tεma.»

18 Wo rɔ, Alla la sarakalaselailu bɔra Juriden Ba rɔ teriya tɔmasere kankira ri. Ii senilu sera duukolo jani ma tuma mεn na, Juriden Ba ji ka a kɔse a nɔ rɔ i kɔrɔ, ka woyen kojuuya ka yɔrɔ bεε fa ikomin a tεε ye kela ja mεn ma fɔlɔ.

19 Jama ka Juriden Ba tεε ii la san karo fɔlɔ tele tan. Ii wara ii daa make Kilikali so dafε. Yɔrɔ wo ye Jeriko telebɔ rɔ.

20 Josuwe ka kabakurun tan ni fila woilu lalɔ ye, cεε tan ni fila tun ka mεnilu ta Juriden Ba rɔ.

21 A ka a fɔ Isirayelikailu yε ko: «Lon do rɔ, ni ai denilu ka ai majininka kabakurun jinilu kɔrɔ ma,

22 ai ye a fɔ ii yε ko Isirayelikailu ka Juriden Ba tεε ii sen ma duukolo jaran kan.

23 Baa ai Maari Allabatata ka Juriden Ba ji ja ai jε haan ai bεε banda ba tεεla, ikomin a ka Kɔɔji Fararɔbin ja an jε ja mεn ma haan an bεε taminda.

24 A ka wo le kε, sa dunuɔna mɔɔilu bεε ri a lɔn ko Allabatata la sebaya ka bon. Ka a la wo kan, a ka a kε sa ai

ri silan ai Maari Allabatala ꝓe tuma bεε.»

5

Mansailu silanda Josuwe ye

¹ Amərikailu la mansa mēnilu siini tere Juriden Ba telebe rɔ, a ni Kanaankailu la mansa mēnilu siini kɔɔji da la, woilu ka a mēn ko Allabatala ka Juriden Ba ja Isirayelikailu ꝓe haan ii bεε banda taminna. Mansa woilu ka wo mēn tuma mēn na, ii silanda. Jusulateε tun tε ii la butun ka Isirayelikailu kele.

Josuwe ka Isirayelika cεeilu kojiya

² Nba, waati kelen wo la Allabatala ka a fɔ Josuwe ye ko: «Kaba doilu lese ka ii ke muruili ri, ka Isirayelika cεeilu bila ko rɔ.»

³ Josuwe ka kaba doilu lese ka ii ke muruili ri ka Isirayelika cεeilu la faaninta ke. Ii la faaninta wo kera yɔrɔ mēn, ii ka yɔrɔ wo tɔɔ la ko Faaninta ke Koyinke.

⁴⁻⁵ Isirayelika ceman mēnilu bɔra Misiran ka a tereɛn ii ra se kele ma, woilu bεε la faaninta keni le tere. Ii bεε sara wula kɔndɔ ye, Isirayelikailu tere ye taamataamala yɔrɔ mēn. Kɔni dence mēnilu sɔrɔnda wula kɔndɔ ye, woilu tun ma faaninta ke. Wo le kosɔn, Josuwe ka ii la faaninta ke.

⁶ Isirayelikailu tun ka san binaanin de ke taamala wula kɔndɔ, haan cεε mēnilu bɔra Misiran ka a tereɛn ii ra se kele rɔ, woilu bεε sara. Allabatala tun ka lahidi ta ii benbailu ye ko a ri jamana ꝓin di ii ma, kɔnin cεε mēnilu bɔra Misiran, ii tun ma sɔn Allabatala la kuma mirala. Wo rɔ, Allabatala ka a kali ko a tε sɔn woilu ꝓa ye la jamana kan, li ni nɔnɔ ka siya jamana mēn kɔndɔ ꝓin.

⁷ Allabatala ka ii denceilu bila ii nɔ rɔ. Josuwe ka woilu kojiya, baa woilu bεε kojiibali le tere fɔɔ. Ii tun ma kojiya taama waati wula kɔndɔ.

⁸ Ii bεε kojiyani kɔ, ii tora ii daa make diya rɔ fɔɔ ka ii la dailu kendeya.

⁹ Allabatala ka a fɔ Josuwe ye ko: «ꝓonya maloya tere ye ai la Misiran,

kɔnin n da wo bɔ ai la bi.» Wo le rɔ, yɔrɔ wo tɔɔ lara ko Kilikali* haan bi.

Isirayelikailu ka Taminkunna Sali ke

¹⁰ Ka Isirayelikailu daa makeni to Kilikali, ii ka Taminkunna Sali ke Jeriko gbekannan dɔ. Wo kera karo wo tele tan ni naaninna wura da la.

¹¹ Wo duu sa gbε, ii ka buru fununbali ni sumankise jilanni doilu dɔɔn.

¹² Wo lon kelen, dɔnnifen mēn tɔɔ ko mana, wo dɔɔn nalɔra. Isirayelikailu ma mana sɔrɔn wo kɔ rɔ. Ka a damira san wo ma, ii ka Kanaan jamana sumandenilu le dɔɔn.

Alla la kelejama la kuntii

¹³ Nba, lon do rɔ, ka Josuwe to Jeriko da fe, Josuwe ka cεε do lɔni yen a ꝓana. Fanmuru ye a bolo, wo bɔni a la rɔ. Josuwe ka a madon a la ka a maꝓininka ko: «Ile ye andeilu do le ri wa, wa i ye an juu do le ri?»

¹⁴ Cεε ka a fɔ ko: «Nde ni ai si tε. N ye Allabatala la kelejama la kuntii le ri. N natɔ le ꝓin.» Josuwe ka a be wo sen kɔrɔ ka a ꝓa birin duu ma ka a bonya. Josuwe ka a fɔ ko: «I la ꝓɔn ye nde ri. I ye a fe n ye nfen de ke sa?»

¹⁵ Allabatala la kelejama la kuntii ka a jabi: «I la sanbara bɔ i sen dɔ, baa i lɔni yɔrɔ mēn kan ꝓin, yɔrɔ seniman de wo ri.» Josuwe ka wo ke.

6

Jeriko so laminin jin bera

¹ Jerikokailu tun ka so da tuun ka a sɔɔ kosebe Isirayelikailu la ko kosɔn. Mɔɔ tun tε donna, mɔɔ tun tε bɔla.

² Allabatala ka a fɔ Josuwe ye ko: «A ragbε, n ye Jeriko so labilala i ma, a ni a mansa ni a la keleɛdenilu bεε.

³ Ile ni i la kelekejama ye ai taama ka Jeriko so laminin siꝓa kelen lon lon. Ai ye wo ke tele wɔrɔ kɔrɔ.

⁴ Alla la sarakalasila wɔrɔnwula ri bila teriya tɔɔmasere kankira ꝓefe. Saaji kere ye ke woilu kelen kelenna bεε bolo, kere mēnilu ye fe la ka a kan nabɔ ikomin buru. Tele wɔrɔnwulana, ai ye ai taama ka so

* 5:9 Wo kɔrɔ ye ko ka bɔ

laminin sija wəronwula. Alla la sarakalaselailu ye ii taama ai jε ka to kereilu fεla.

⁵ «Jama wa ban so lamininna sija wəronwula, Alla la sarakalaselailu ri kere fε kan ba labɔ. Ai wa wo mən waati mən na, jama bεε ye kule ba kε. Jeriko so laminin jin di be wo rɔ. Jama bεε ri ii latelen ka don so kəndɔ.»

⁶ Nun dence Josuwe ka Alla la sarakalaselailu makili ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye Allabatata la teriya tɔmasere kankira ta. Alla la sarakalase la wəronwula ye bila wo jε, saaji kere ye kε woilu kelen kelenna bεε bolo.»

⁷ A ka a fɔ Isirayelikailu ye ko: «Ai ye wa sisen! Ai ye ai taama ka so laminin. Kelɛkɛden doilu ye bila Allabatata la teriya tɔmasere kankira jεfε. Ii la kelɛkɛfenilu ye kε ii bolo.»

⁸⁻⁹ Nba, ii ka a kε ikomin Josuwe ka a fɔ ja mən ma. Kelɛkɛden doilu fɔlɔ wara, ka Alla la sarakalaselailu tuun woilu la, mənilu tεrε ye buru fεla. Teriya tɔmasere kankira bilara burutiilu kɔfε. Kelɛkɛden doilu bilara teriya tɔmasere kankira kɔ. Ka ii bεε to wala, keretiilu ye kereilu fεla.

¹⁰ Nba Josuwe tun ka a fɔ Isirayelikailu ye ko: «Mɔɔ si kana kule, mɔɔ si kana a kan nabɔ. Ai kana kuma si fɔ fɔ n wa a fɔ ai ye lon mən na ko ai ye kule. N wa wo fɔ, ai ye kule.»

¹¹ Awa, Josuwe ka a kε ko Allabatata la teriya tɔmasere kankira ye so laminin sija kelen, ka ban ka ii kɔsε ii daa make diya rɔ ka si ye.

¹² Wo duusa gbε sɔma da la jona, Josuwe wulira. A ka a fɔ Alla la sarakalaselailu ye ko ii ye teriya tɔmasere kankira ta.

¹³ Ii bεε wara so laminin ikomin ii tun ka a kε ja mən ma kɔrɔman. Kelɛden doilu fɔlɔ wara, ka Alla la sarakalase la keretiilu tuun woilu la ka kelɛdenilu do tuun woilu kɔfε. Josuwe ka a kε ko Allabatata la teriya tɔmasere kankira ye so laminin sija kelen ka ii bεε to wala, keretiilu ye kereilu fεla.

¹⁴ Wo lon ii wara so laminin sija kelen, ka ban ka ii kɔsε ii daa make diya. Ii ka a kε wo ja ma tele wɔrɔ kɔrɔ.

¹⁵ A tele wəronwulana, ii wulira sɔma da la jona ka wa so laminin wo ja kelen ma. Kɔni wo lon, ii ka so laminin sija wəronwula.

¹⁶ Ii banni so lamininna sija wəronwula, Alla la sarakalaselailu ka kereilu fε fanka la. Josuwe ka a fɔ jama ye ko: «Ai ye kule kan ba bɔ, baa Allabatata ra so di ai ma.»

¹⁷ Ai ye Jeriko so bεε te, ka a kəndɔfenilu bεε tɔjan, ka niimafenilu bεε faa, baa so wo ye sar aka ri Allabatata ye. Kɔni ai kana foyi kε Rahabu la, ni a ye sunkurunba ri. Ai kana foyi kε a la mɔɔilu la, mənilu bεε ye a fε a la bon na ye, baa ale le ka an na keladenilu dokon.»

¹⁸ Josuwe ka a fɔ kelɛdenilu ye fanan ko: «Ai ye a kε kɔɔuma sa ai kana fen si ta tɔn siini fen mən na, baa wo bεε ye dila Allabatata le ma. Ni ai ka do ta, ai ri kε sababu ri, Alla ri an na jama bεε halaki fewu an daa make diya rɔ yan.

¹⁹ Ai ye wodigbεilu ni saninilu bεε bila a dan na Allabatata ye, a ni sulanɛfenilu bεε, ni nεmanfenilu bεε. Wo bεε ye bila Allabatata la nanfulu lamara diya.»

²⁰ Nba, Alla la sarakalaselailu ka kereilu fε. Jama ka kere fε kan mən tuma mən na, ii ka kule kan ba labɔ. Jeriko so laminin jin bεε bera. Isirayelikailu ka ii bori ka ii telen ka don so kəndɔ. Ii ka so bεε mira.

²¹ Ii ka Jerikokailu bεε faa fanmuru la. Ii ka cεeilu ni musoilu faa, ka dennilu ni mɔɔbailu faa. Hali nisiilu ni saailu ni faliilu, ii ka woilu bεε faa.

Rahabu kisira

²² Josuwe kumara cεε fila wo ye, mənilu tun wara jamana lakɔrɔsi. A ka a fɔ ko: «Ai ye wa sunkurunba wara. Ai ye a labɔ, a ni a la mɔɔilu bεε, ikomin ai ka lahidi ta a ye ja mən ma.»

²³ Kanberen fila woilu wara Rahabu wara, ka wa Rahabu labɔ, a ni a fa ni a na, a ni a badenmailu ni a la mɔɔilu bεε. Ii ka woilu bεε labɔ ka wa ii ri yɔrɔ do rɔ, mən ye Isirayelikailu daa make diya kɔ ma.

24 Wo kɔ rɔ, Isirayelikailu la kelɛdenilu ka ta bila Jeriko so la, ka so ni a kɔndɔfenilu bɛɛ janin. Kɔni ii ka wodigbɛilu ni saninilu ni sulanɛɛfenilu ni nɛɛmanfenilu bɛɛ ta, ka woilu bila Allabatata la nanfulu lamara diya.

25 Josuwe ka sunkurunba Rahabu ni a la denbaya bɛɛ kɛndɛ to ye, a ni a la mɔɔ bɛɛ, baa Rahabu tun ka cɛɛ fila wo ladoon, Josuwe ka mɛnilu lɔ Jeriko so lakɔrɔsila. Rahabu ka i sii Isirayelikailu tɛma. Hali bi a bɔnsɔnilu ye Isirayeli rɔ.

26 Nba, Josuwe ni a la mɔɔilu banni so tela, a ka a kali mɔɔ bɛɛ ye kɔ:

«Ni mɔɔ mɔɔ wulira
ko a ye Jeriko so lɔla kokura,
Danka ye wo tii kan.
A wa wo baara damira lon mɛn na,
a dɛncɛ fɔlɔ ri sa.
A wa so donda datuun bila lon mɛn
na,
a dɛncɛ dɔɔmanni fanan di sa.»

27 Nba, Allabatata tora Josuwe fɛ. Josuwe tɔɔ bɔra jamana fan bɛɛ rɔ.

7

Ayikailu sera Isirayelikailu la

1 Kɔni Isirayelikailu ma sɔn Alla la sariya ka so nanfulu bɛɛ halaki. Yahuda kabila cɛɛ do le tɛrɛ ye, mɛn tɔɔ ko Akan. Akan fa tɔɔ ko Karimi, wo fa tɔɔ ko Sabidi, wo fanan fa tɔɔ ko Serahi. Alla ka mɛn jamari ii ma, Akana ma wo latelen, baa a ka Jeriko so kɔndɔ fen doilu ta. Akana ka mɛn kɛ wo ri, wo kɛra sababu ri Allabatata mɔnɛra Isirayelikailu kanma kojuuya.

2 Nba, Josuwe ka mɔɔ fila lawa ka bɔ Jeriko ka wa Ayi so kɔndɔ. Ayi wo ye Bɛteli so telebɔ rɔ. A ma jan Bɛti-Abeni so la. Josuwe ka a fɔ ko: «Ai ye wa yɔrɔ wo lakɔrɔsi.» Cɛɛ fila wo wara Ayi lakɔrɔsi wo rɔ.

3 Ii kɔsɛ mɛn kɛni Josuwe ma, ii ka a fɔ ko: «I kana mɔɔ bɛɛ lawa Ayi so kanma. Kun tɛ wo la. I ye cɛɛ waa fila lawa, ni wo tɛ cɛɛ waa sawa. I kana mɔɔ bɛɛ lawa ka ii sɛɛ fuu, baa Ayikailu ma siya.»

4 Wo rɔ, Josuwe ka cɛɛ waa sawa jɔɔn lawa Ayi kanma. Kɔni Ayikailu sera ii la. Ii ka ii bori Ayikailu jɛ.

5 Ayikailu ka ii gbɛn ka bɔ so donda la ka jii tindi la ka wa se fɔɔ yɔrɔ do rɔ, mɛn tɔɔ ko Sebarin. Ii jii mɛn kɛni tindi la, Ayikailu ka mɔɔ bi-sawa ni wɔɔrɔ jɔɔn faa Isirayelikailu la kelɛdenilu rɔ. Isirayelikailu bɛɛ jiiɛɛra wo rɔ kojuuya.

6 Josuwe ni Isirayelikailu la jɛmɔɔilu ka ii la faanin rafarafara, ka ii be duu ma Allabatata la teriya tɔɔmasere kankira jɛ. Ii ka buuri kɛ ii kun ma ka a kɛ jusumakasa tɔɔmasere ri. Ii mɛnda ye fɔɔ fitiri waati.

7 Ka ii lani to ye, Josuwe ka a fɔ ko: «Ee, Maari ba Allabatata! Nfenna i ka an na jama lɔ Juridɛn Ba tɛɛla ka na an di Amɔrikailu ma an halaki kanma? Hali ni an tun tora Juridɛn Ba kɔma, wo tun ka fisa jɛn di!

8 Maari, n ma a lɔn n ye nfen fɔ, baa Isirayelikailu ra ii bori ii juuilu kɔrɔ.

9 Kanaankailu ni jamana mɔɔ tɔilu ri wo kibaro mɛn. Ii ri na an naminin ka be an kan ka an bɛɛ faa, ka an na siya latunun ka ii bɔ duukolo kan. I ri nfen de kɛ sisen sa i tɔɔ ba kana tɛjan?»

10 Allabatata ka Josuwe jabi: «I wuli! Nfen kosɔn i lani duu ma ye?

11 Isirayelikailu ka kojuu le kɛ. Ii ra n na teriya tɛjan. N ka a fɔ ii ye ko ii ye so kɔndɔ fenilu bɛɛ halaki. Kɔni n ka mɛn fɔ, ii ma wo latelen, baa ii ka wo fen doilu ta. Ii ka woilu sonya, ka ii bila ii jɛrɛ bolofenilu rɔ, ka tɔjɔli kɛ.

12 Wo le kosɔn Isirayelikailu ti se ii lɔla ii juuilu jɛrɔ butun. Isirayelikailu ra kɛ fen halakitailu ri. Wo sababu la, ii ye ii borila ii juuilu kɔrɔ. Tɔn siini fenilu la, ni ai ma wo tɛjan, n ti nala kɛla ai fɛ butun.

13 I wuli ka wa Isirayelikailu sɛninya ka ii rabɛn, sini la ko rɔ. I ye a fɔ ii ye ko: «Ai ye ai jɛrɛ sɛninya, baa Isirayelikailu Maari Allabatata ka a fɔ ko fen mɛnilu bilani tɛrɛ a dan na ka a halaki, woilu ye ai do bolo. Ko ai ti se ai lɔla ai juuilu jɛ butun, fɔɔ ai wa fen woilu labɔ.

14 Ko sini sɔɔma, ai la kabilailu ye ai madon nde Allabatala la kelen kelen. Ko n wa kabila mɛn yiraka, wo bonkɔndɔlailu ye ai madon n na kelen kelen. Ko n wa bonkɔndɔla mɛn suwandi, wo denbayailu ye ai madon n na kelen kelen. Ko n wa denbaya mɛn suwandi, wo cɛɛilu ye ai madon n na kelen kelen.

15 Ko fen mɛnilu bilani a dan na ka a halaki, ko woilu ye mɔɔ mɛn bolo, ko n di wo tii yiraka wo ɲa le ma. Ko ale ye lafili ta rɔ ka halaki, a ni a bolofenilu ni a la mɔɔilu bɛɛ. Ko ka a masɔɔn a ka nde Allabatala la teriya tɪnan. Ko a ka maloya ko ba le kɛ Isirayɛlikailu tɛma.»

Akana faa ɲa

16 Wo duusa gbɛ sɔɔma da la jona, Josuwe wulira. A ka Isirayɛlikailu la kabilailu bɛɛ lana kelen kelen Allabatala ɲakɔɔ. Allabatala ka Yahuda kabila yiraka.

17 Josuwe ka Yahuda kabila bonkɔndɔlailu bɛɛ lana kelen kelen. Allabatala ka Seraki la bonkɔndɔla yiraka. Josuwe ka Seraki la bonkɔndɔla denbayailu bɛɛ lana kelen kelen. Allabatala ka Sabidi la denbaya yiraka.

18 Josuwe ka Sabidi la denbaya cɛɛilu bɛɛ lana kelen kelen, Allabatala ka Akan yiraka. Akana fa le tɛɛ Karimi ri, Karimi fa tɛɛ Sabidi ri, Sabidi fa tɛɛ Serahi ri. Woilu tɛɛ Yahuda kabila le rɔ.

19 Josuwe ka a fɔ Akan yɛ ko: «N den, i ye Isirayɛlikailu Maari Allabatala bonya. I ye tɪna fɔ. I ka mɛn kɛ, wo fɔ n yɛ; i kana foyi dokon n ma.»

20 Akan ka Josuwe jabi: «Tɪna le. Nde le ka kojuu kɛ Isirayɛlikailu Maari Allabatala la. N ka ko mɛn kɛ, wo le ɲin di:

21 N ka durukiba ɲuma ɲuma do yen nanfulu wo rɔ. Durukiba wo bɔni Sineyari jamana rɔ. N ka wodigbɛ kilo fila ni sanin kuru karamu kɛmɛ loolu fanan yen. N ka fen woilu yen tuma mɛn na, n nata lara ii kan, fɔɔ n ka ii ta. Ii doonni ye duu rɔ n na

faaninbon na, wodigbɛ ye fen tɔilu kɔɔ ye.»

22 Josuwe ka mɔɔ doilu lawa Akana na faaninbon na. Woilu borimantɔ wara kɔɔsili kɛ ye. Ii ka fen woilu doonni yen duukolo kɔɔ, wodigbɛ ye fen tɔilu kɔɔ.

23 Ii ka fen woilu ta ka na ii ri Josuwe ni Isirayɛlikailu ma. Ii ka fen woilu bila Allabatala ɲakɔɔ.

24 Josuwe ni Isirayɛlikailu bɛɛ ka Serahi bɔnsɔn Akan mira, ka wodigbɛ ni durukiba ni sanin kuru fanan mira, a tun ka mɛnilu dokon. Ii ka a dencɛilu ni a denmusoilu bɛɛ fanan mira. Hali a la nisiilu, ni a la falailu ni a la saailu, ni a la bailu, ii ka wo bɛɛ mira, ka a la faaninbon ni a bolofen tɔilu bɛɛ ni a la mɔɔ bɛɛ ta ka wa ii ri Akɔri* dinban na.

25 Ii seni ye, Josuwe ka a fɔ Akana yɛ ko: «Nfenna i ka tɔɔya lase an ma? Nba, Allabatala ri tɔɔya be i jɛɛ kan bi.» Isirayɛlikailu bɛɛ ka Akan a ni a la denbaya mabon kabakurun na ka ii faa, ka ii janin.

26 Isirayɛlikailu ka kabakurun siyaman nadɛn ka wo ton Akana su kan. Kabakurun ton wo ye ye hali bi. Wo le kosɔn, ii ka diya wo tɔɔ la ko Akɔri dinban. Tɔɔ wo le ye a la hali bi. Nba, Akana na saya kɔ, Allabatala la diminya malara.

8

Isirayɛlikailu ka Ayi so kɛɛ ikɔ

1 Allabatala ka a fɔ Josuwe yɛ ko: «I kana silan, i kana jiiɛɛ. I ye kɛɛdenilu bɛɛ ta ka wa Ayikailu kanma. A ragbɛ, n di Ayi mansa don i bolo, a ni a la mɔɔilu ni a la so ni a la duu bɛɛ.

2 I ka mɛn kɛ Jeriko so ni a mansa la, i ye wo ɲɔɔn kɛ Ayi so ni a mansa la. Kɔni ai wa se ii la, ai ri ii bolofenilu ni ii la kolofenilu ta ka wo kɛ ai jɛɛ ta ri. Awa, i ye kɛɛden doilu dokon so kɔma, mɛnilu ri bara Ayikailu rɔ ka be ii kan.»

3 Josuwe ni a la kɛɛdenilu bɛɛ wulira ka wa Ayi so kanma. Josuwe

* 7:24 Akɔri kɔɔ ye le ko: Tɔɔya

ka keɛden fadinman mɔɔ waa bisawa suwandi, ka woilu lawa su rɔ.

⁴ A ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye ai tolo malɔ. Ai ye wa ai dokon so kɔma, kɔnin ai kana ai mabɔ so la kosebe. Ai ye ai raben keɛ kanma.

⁵ Kɔnin nde ni keɛden tɔ menilu ye n fe, an di an madon Ayi so da la. Ayikailu wa bɔ ko ii ye an keɛla, andeilu ri an bori ii ne ikomin an ka a ke na men ma kɔrɔman.

⁶ Ii fanan di bori an kɔ, ka an gben. An di ii manɛn wo na, fɔ ka ii labɔ so kɔndɔ ka wa ii ri yɔrɔ jan, baa ii ri a fɔ ko an da an bori ii kɔrɔ ikomin an ka an bori ii kɔrɔ na men ma fɔlɔ. Wo rɔ an wa an bori ii kɔrɔ tuma men na,

⁷ ai ri wuli ka bɔ ai dokon diya rɔ, ka wa be so mɔɔilu kan. An Maari Allabatata ri so di ai ma.

⁸ Ai wa so mira tuma men na, ai ye ta bila so la ikomin Allabatata ka a fɔ na men ma. N ka kuma menilu fɔ ai ye wo ri, ai ye woilu mira ka ii latelen.»

⁹ Wo rɔ, Josuwe ka keɛden waa bisawa woilu lawa ii dokon diya Beteli ni Ayi soilu tema, Ayi so telebe rɔ kɔnin. Kɔni Josuwe ka su wo ke jama fe ii daa make diya ye.

¹⁰ Wo duusa gbɛ sɔma da la jona, Josuwe wulira ka a la keɛden tɔilu laden. Ale ni Isirayelikailu la ne mɔɔilu ka ii bila keɛdenilu ne ka wa Ayi so kanma.

¹¹ Ii beɛ wara Josuwe kɔfe ka wa fɔ ka ii madon Ayi so da la. Ii ka ii daa make so tele kankan bolomaran dɔ, ka dinban do to ii ni so tema.

¹² Josuwe ka mɔɔ waa loolu suwandi ko ii ye wa ii dokon Beteli ni Ayi soilu tema, Ayi so telebe rɔ kɔnin.

¹³ Wo rɔ, Josuwe ka keɛdenilu bila yɔrɔ fila rɔ. A fan ba tere ye ii daa make diya so tele kankan bolomaran dɔ. A tɔilu doonni tere so telebe rɔ. Josuwe ka su wo ke dinban dɔ.

¹⁴ Wo duusa gbɛ jona, Ayi mansa ka Josuwe la keɛdenilu yen so tele kankan bolomaran dɔ. Wo rɔ, a ni Ayi keɛdenilu beɛ borimantɔ bɔra ka wa Isirayelikailu kanma. Ii beɛ wara Isirayelikailu kɔ yɔrɔ do rɔ Juriden Ba

fan fe ye ko ii ye ii keɛla. Mansa ma a lɔn ko keɛden doilu doonni so kɔfe.

¹⁵ Josuwe ni Isirayeli keɛdenilu beɛ ka a ke ikomin Ayikailu ra se ii la, ka ii bori ii kɔrɔ ka wa wula kɔndɔ sila fe.

¹⁶ Nba, Ayi mansa ka sokɔndɔ ceɛilu beɛ kili ko ii ye bɔ ka wa Isirayelikailu kɔ. Wo rɔ, ii wara Josuwe ni Isirayelikailu kɔsaran. Isirayelikailu ka ii manɛn ka wa ii ri fɔ yɔrɔ jan ka ii mabɔ so la.

¹⁷ Cɛɛ si ma to Ayi so kɔndɔ, a ni Beteli so kɔndɔ. Ii beɛ bɔra ka wa Isirayelikailu la keɛdenilu kɔ, ka so da lakani to.

¹⁸ Allabatata ka a fɔ Josuwe ye ko: «I ye i la tanba lɔ Ayi so la, baa n di so bila i la sebaya kɔrɔ.» Nba, Josuwe ka a la tanba lɔ Ayi so la.

¹⁹ Josuwe ka wo ke tuma men na, a la keɛden menilu doonni so telebe rɔ, woilu wulira i kɔrɔ ka bɔ ii dokon diya rɔ. Ii borimantɔ donda Ayi so kɔndɔ, ka so mira, ka ta bila so la i kɔrɔ.

²⁰⁻²¹ Ayikailu ka ii kɔfeni ka sisi wulitɔla yen so kɔndɔ. Josuwe ni a la keɛden menilu borini tere ka wa wula kɔndɔ sila fe, woilu fanan ka sisi wulitɔla yen. Ii ka a lɔn wo rɔ, ko keɛden menilu doonni tere so telebe rɔ, ko woilu ra don so kɔndɔ ka so mira ka ta su a la. Wo rɔ, Josuwe ni a la keɛdenilu ka ii kɔse ka na Ayikailu kanma. Ayikailu ma sila si sɔrɔn, ii ri bɔsi Isirayelikailu bolo sila men fe.

²² Isirayelika menilu ka ta bila so la, woilu fanan bɔra so kɔndɔ ka na Ayikailu kanma. Isirayelikailu ka Ayikailu laminin fan beɛ rɔ, ka ii faa. Mɔɔ si ma se a borila. Mɔɔ si kende ma to ye,

²³ fɔ Ayi mansa. Isirayelikailu ka a mira ka na a ri Josuwe ma.

²⁴ Isirayelikailu ka Ayi keɛdenilu beɛ faa wula kɔndɔ ye, ii tun ka Isirayelikailu kɔsaran ka wa diya men dɔ. Isirayelikailu ka ii beɛ faa fanmuru la, ka ban ka ii kɔse Ayi so kɔndɔ ka sokɔndɔ mɔɔ tɔilu beɛ faa fanmuru la.

²⁵ Mɔɔ waa tan ni fila le faara wo lon, ceɛilu ni musoilu beɛ. Ayikailu beɛ faara.

²⁶ Josuwe ka a la tanba rasomɔnnin to Ayi so la fɔ Ayikailu bɛɛ halakira.

²⁷ Isirayelikailu ka kolofenilu ni nanfulu menilu tɛɛn so kɔndɔ, ii ka wo bɛɛ mira ikomin Allabatata tun ka a fɔ Josuwe yɛ na mɛn ma.

²⁸ Josuwe ka Ayi janin ka a kɛ tunbun di, mɛn ti se lɔla butun. Hali bi a ye na wo le ma munun.

²⁹ A ka Ayi so mansa faa ka a su dun jiri la, ka a to ye haan wura la. Tele be waati la, Josuwe ka a fɔ ko ii ye a su lajii ka a bɔ jiri la, ka a lafilo so donda la. Ii ka wo kɛ, ka ban ka kabakurun siyaman ton a kan. Kabakurun ton wo ye ye hali bi.

Josuwe ka sariya kitabu karan Isirayelikailu nana

³⁰ Wo kɔ rɔ, Josuwe ka Isirayelikailu Maari Allabatata saraka janin diya lɔ Ebali koyinkɛ kan.

³¹ Josuwe ka saraka janin diya wo lɔ ka a kɛ ikomin Allabatata la baaraden Musa ka a fɔ Isirayelikailu yɛ na mɛn ma. A ka a lɔ kabakurunilu le la, nɛɛ tun ma se menilu ma fewu ka a lɛɛ, baa a sɛbɛni na wo le ma Musa la sariya kitabu rɔ. Isirayelikailu ka sarakailu janin Allabatata yɛ wo kan ka ii kɛ buuri ri, ka jususuma sarakailu fanan bɔ wo kan.

³² Musa tun ka sariya menilu sɛbɛ, Josuwe ka woilu sɛbɛ kabakurun doilu kan Isirayelikailu bɛɛ nana ye.

³³ Nba, Isirayelikailu bɛɛ lɔni tɛɛ Allabatata la teriya tɔmasere kankira fan fila fɛ. Ii la mɔbailu tɛɛ ye, a ni ii la jɛmɔilu ni ii la kititɛlailu. Ii la londonilu fanan tɛɛ ye, menilu siini ii tɛma. Jama bɛɛ jɛsiini Alla la sarakalaselailu la, menilu bɔni Lebi kabila rɔ kɔnin, teriya tɔmasere kankira tɛɛ ye menilu bolo. Jama talantɛ kelen lɔni Ebali koyinkɛ fan fɛ, talantɛ do lɔni tɛɛ Kerisimu koyinkɛ fan fɛ, baa Allabatata la baaraden Musa ka a fɔ fɔlɔfɔlɔ ko ii ye a kɛ ten de, ka duwawu kɛ Isirayelikailu yɛ.

³⁴ Nba Josuwe ka sariya kumailu bɛɛ karan a kan ba la, ikomin woilu sɛbɛni sariya kitabu kɔndɔ na mɛn ma. Allabatata ri kɔnɔma menilu kɛ

a la jama yɛ ni ii ka a kan nabato, a ni a ri tɔrɔya menilu lase ii ma ni ii ma wo labato, Josuwe ka wo bɛɛ karan.

³⁵ A ka Musa la jamariliilu bɛɛ karan. Wo si ma to ye ni Josuwe ma mɛn karan Isirayelikailu bɛɛ nana. Musoilu ni dennilu fanan tɛɛ ye jama rɔ ye, a ni london menilu siini Isirayelikailu tɛma.

9

Kibeyɔnkailu ka kewuya kɛ Isirayelikailu la

¹ Mansa menilu siini Juriden Ba telebe rɔ, woilu bɛɛ ka a mɛn ko Isirayelikailu ra se ii juuilu la: koyinkɛ ma yɔrɔ mansailu wo, gbɛkannan mansailu wo, kɔɔji da la mansailu wo, a ni Lebanon koyinkɛ ma yɔrɔ mansailu wo. Mansa woilu le ye Hɛtikailu ni Amɔrikailu ni Kanaankailu ni Peresikailu ni Hifikailu a ni Jebusikailu la mansailu ri.

² Ii ka ii jɔn naden ka ii kan kɛ kelen di ko ii ye Josuwe ni Isirayelikailu kɛɛ.

³ Nba, Kibeyɔnkailu fanan ka a mɛn ko Josuwe ni Isirayelikailu ka Jeriko so ni Ayi so halaki.

⁴ Kɔni woilu ka a latɛ ko ii ri kewuya kɛ Isirayelikailu la. Wo rɔ, ii ka bɔrɔ kɔrɔilu ta taamara ta kanma, ka rɛsenji foroko kɔrɔman farafarani doilu fanan ta, menilu rakarakarani. Ii ka woilu bɛɛ la ii la faliilu kɔ la.

⁵ Ii ka duruki farafaranilu bila ii kan na, ka sanbara kɔrɔilu don ii senilu rɔ, menilu karakarani. Ii ka buru kɔrɔilu bila ii la bɔrɔilu kɔndɔ, buru menilu ra ja fo ka a mafun.

⁶ Ii wara Josuwe tɛɛn Isirayelikailu daa make diya Kilikali. Ii ka a fɔ Josuwe ni Isirayelikailu bɛɛ yɛ ko: «An bɔni jamana jan do le rɔ. An ye a fɛ ai ye teriya don an ni ai tɛma.»

⁷ Isirayelikailu ka ii jabi: «Tumadɔ ai siini an dafɛ yan. Ni wo le, an kana teriya don an ni ai tɛma.»

⁸ Kibeyɔnkailu ka a fɔ Josuwe yɛ ko: «An ye i la jɔnilu le ri.» Kɔni Josuwe ka ii maɔininka ko: «Ai ye siya juman de ri? Ai bɔni mi?»

⁹ Ii ka Josuwe jabi: «I la jɔnilu bɔni jamana jan de rɔ ka na ai tɛrɛn, baa ai Maari Allabatata ka ko ba mɛnilu kɛ, woilu fɔra an jana. A ka kabannako mɛnilu kɛ ai ye Misiran, an ka wo mɛn fanan.

¹⁰ A ka mɛn kɛ Amɔrikailu la mansa fila la Juridɛn Ba telebɔ rɔ, an ka wo fanan mɛn. Mansa fila wo kɛra Sihɔn, Hɛsibon mansa le ri, a ni ɔki, Basan mansa le ri mɛn siini tɛrɛ Asitarɔti so kɔndɔ.

¹¹ An na mɔɔbailu ni an na jamana mɔɔilu bɛɛ ka a fɔ an ye ko an ye an dabɛn taama la ka sila fanda bila an kun. Ko an ye na a fɔ ai ye ko an ye ai la jɔnilu le ri. Ko ai ye teriya don an ni ai tɛma.

¹² Ai ye an na buruulu ragbɛ! An bɔra an wara lon mɛn na ka na ai tɛrɛn yan, an ka woilu kalaman de bila an kun. Kɔni sisen ai ye a ragbɛ: ii ra ja fɔ ka a mafun.

¹³ Ai ye an na rɛsɛnji forokoilu fanan dagbɛ! An bɔ mɛn kɛni an wara, an ka woilu kura kura le lafa rɛsɛnji la. Sisen ai ma a yen, ii ra farafara. An na durukiilu ni an na sanbarailu bɛɛ fanan da tɔjan an na taama jan bolo.»

¹⁴ Nba, Isirayɛlikailu ka Kibeyɔnkailu la sila fanda mafɛnɛ, kɔni ii ma Allabatata maɔininka ko wo ma.

¹⁵ Josuwe ka teriya don ii ni Isirayɛlikailu tɛma ko Isirayɛlikailu ri ii jɛnema to hɛrɛ rɔ. Isirayɛlikailu la jɛmɔɔilu fanan ka ii kali ko ii ri lahidi wo bonya.

¹⁶ Nba, Isirayɛlikailu ka teriya don ii ni Kibeyɔnkailu tɛma lon mɛn na, wo tele sawanan, Isirayɛlikailu ka a mɛn ko Kibeyɔnkailu wara ma jan ii la.

¹⁷ Wo rɔ, Isirayɛlikailu ka sila ta ka wa ye. Tele fila a sawanan, ii sera Kibeyɔnkailu la soilu ma. So woilu tɔɔ le jɔn: Kibeyɔn, Kefira, Beerɔti a ni Kiriyati-Jeharimu.

¹⁸ Wo bɛɛ ni a ta, Isirayɛlikailu ma ii mira, baa ii la jɛmɔɔilu tun da ii kali Kibeyɔnkailu ye Isirayɛlikailu Maari Allabatata tɔɔ la, ko ii ti nala foyi kɛla ii la. Kɔni Isirayɛlikailu bɛɛ wulira ka

ii makasi ii la jɛmɔɔilu kan.

¹⁹ Ii la jɛmɔɔilu bɛɛ ka a fɔ jama bɛɛ ye ko: «An ti se mɔɔ jɔnilu madiminna butun, baa an da an kali Isirayɛlikailu Maari Allabatata tɔɔ la ko an ti nala foyi kɛla ii la.

²⁰ Fo an ye ii jɛnema to. Ni wo tɛ an di Alla la mɔnɛ lase an jɛrɛ ma, baa an da an kali ii ye ka ban. Kɔni an di mɛn kɛ ii la, wo le jɔn di.

²¹ An di ii jɛnema to, kɔni ii ri to lɔɔ tɛɛla a ni ji tala an na jama bɛɛ ye.» A kɛra, ikomin mɔɔbailu ka a fɔ ja mɛn ma.

²² Josuwe ka Kibeyɔnkailu makili ka a fɔ ii ye ko: «Nfenna ai ka an janfa ko ai bɔni yɔrɔ jan, ka a tɛrɛn ai siini an da fɛ yan?

²³ Nba, sisen kɔnin ai ye danka rɔ, ka ai to lɔɔ tɛɛla, ka to ji tala fanan, Maari Alla la bon baara kanma kadawu.»

²⁴ Kibeyɔnkailu ka Josuwe jabi: «An fa, an ka ko jɔn kɛ ka a masɔrɔn an silanni ko ai ri an bɛɛ faa, baa i la jɔnilu labɔnni gbɛya rɔ ko ai Maari Allabatata ka a fɔ a la baaraden Musa ye ko a ri jamana jɔn bɛɛ di ai ma. Ko ai wa na, ko ai ye jamana mɔɔilu bɛɛ faa ka bɔ ai jɛrɔ.

²⁵ Sisen, an ye ai la fanka kɔrɔ. Mɛn wa ai telen, ai ye wo kɛ an na.»

²⁶ Wo rɔ, Josuwe ka Kibeyɔnkailu lakandan Isirayɛlikailu ma. A ma sɔn woilu ye ii faa.

²⁷ Wo lon, a ka ii bila lɔɔ tɛɛ ni ji ta baarala Isirayɛlikailu ye. Ka a la wo kan, Alla la sarakalaselailu mako ye lɔɔ ni ji mɛnilu la Allabatata saraka janin diya la baara ko rɔ, fo Kibeyɔnkailu ye na woilu fanan di. Allabatata wa yɔrɔ mɛn kɛ a bato diya ri, ii ri baara wo kɛ yɔrɔ wo rɔ. Hali bi ii bɔnsɔnilu ye baara wo le la.

10

Josuwe ka Amɔrikailu la mansailu kɛɛ

¹ Nba, Jerusalemu mansa Adoni Sedeki ka a mɛn ko Josuwe ra Ayi so mira. Ko a ka sɔkɔndɔ mɔɔilu ni a mansa bɛɛ halaki, ikomin a tun ka Jeriko sɔkɔndɔ mɔɔilu ni a mansa

halaki ja men ma. Ko Kibeyonkailu ra herε ninin Isirayelikailu fe, ka dupɔɔnya don ii ni woilu tema ka ii sii woilu tema.

² Jerusalamukailu bee silanda koju-uya wo rɔ, baa Kibeyon tere ye so ba le ri. A ka bon Ayi so ri, a ni mansasoilu bee ka kan. Kibeyon ceɛilu bee tere ye ceɛ fadiyanin de ri fanan.

³ Wo le koson, Jerusalemu mansa Adoni Sedeki ka kela lawa Heburon mansa Ohamu ma, a ni Jaramutu mansa Piramu ni Lakisi mansa Jafiya ni Ekilon mansa Debiri.

⁴ A ka a fo ko: «Ai ye na ka n demen ka Kibeyonkailu kele, baa ii ra herε ninin Josuwe ni Isirayelikailu fe ka dupɔɔnya don ii ni woilu tema.»

⁵ Wo bolo ma, Jerusalemu mansa ni Heburon mansa ni Jaramutu mansa ni Lakisi mansa ni Ekilon mansa a ni ii la keledenilu ka ii jɔon naden. Mansa woilu ye Amarikailu la mansa loolu le ri. Ii ni ii la keledenilu bee wara Kibeyonkailu kanma, ka ii daa make Kibeyon so laminin do ko ii ye a kelela.

⁶ Kibeyonkailu ka kela lawa Josuwe ye Kilikali ko: «I kana i la jonilu to ii kelen na. I jaandi, i kaliya, i ye na an nakisi. I ye an demen, baa Amarikailu la mansa menilu siini koyinke ma yorɔilu rɔ, woilu bee ra ii jɔon naden ka na an kanma.»

⁷ Josuwe ka wo men tuma men na, a ka a la ceɛ fadiyaninilu ni a la keleden toilu bee laden. Ii bee bora Kilikali ka wa kele diya.

⁸ Allabatata ka a fo Josuwe ye ko: «I kana silan mansa woilu ni ii la keledenilu ye. N di ii bila i la fanka korɔ. Ii si ti nala sela i kelela.»

⁹ Josuwe ni a la keledenilu boni Kilikali, ii ka su muume ke taama la. Wo rɔ, ii nara bara Amarikailu rɔ ka be ii kan.

¹⁰ Allabatata ka a ke Amarikailu silanda Isirayelikailu ye kosebe, fo ka ii hankili jaamin. Isirayelikailu ka ii kele ka moɔ siyaman faa ii rɔ Kibeyon ye, ka ban ka a toilu kosaran Beti-Haron so sila la. Ii tere ye Amarikailu kelela ka wa se fo Aseka ni Makeda soilu ma.

¹¹ Amarikailu ka ii bori Isirayelikailu korɔ Aseka so sila la, men boni Beti-Haron. Ii boritola ten, Allabatata ka a ke sancikolo kunbailu jira ii ma ka bo sankolo rɔ haan ii sera Aseka. Sancikolo ka moɔ siyaman faa ii rɔ ka tamin Isirayelikailu ka menilu faa fanmuru la.

¹² Wo lon kelen--lon men Allabatata ka Amarikailu bosi Isirayelikailu bolo--Josuwe ka i lo Isirayelikailu bee jana ka Allabatata matara ko:

«Tele, i lo Kibeyon so kundɔ.

Karo, ile lɔni ye to Ajalon dinban kundɔ.»

¹³ Tele ka i lo wo rɔ. Karo fanan lɔni tora a no rɔ. Ii tora ii ja ma fo Isirayelikailu ka ii la mone bo ii juuilo rɔ. Ko woilu bee sebene Jaseri la kitabu kondɔ. Tele lɔni tora sankolo tema; a ka tele kelen jɔon ke, a ma be.

¹⁴ Wo jɔon tun ma ke folo. A jɔon fanan ti nala kela butun, baa moɔ ka men fo, Allabatata sonda ka wo ke. Sika te a rɔ, Allabatata jere le tere kele kela Isirayelikailu ye.

¹⁵ Kele banni, Josuwe ni Isirayelikailu bee ka ii kose ii daa make diya rɔ Kilikali.

Josuwe ka mansa loolu faa

¹⁶ Nba, Amarikailu la mansa loolu tun ka ii bori ka wa ii dokon falan do la Makeda so da fe.

¹⁷ A fora Josuwe ye ko moɔilu ka Amarikailu la mansa loolu doonni teren falan na Makeda so da fe.

¹⁸ Josuwe ka a fo a la moɔilu ye ko: «Ai ye wa kabakurun belebebeba doilu makurukuru ka falan datuun, ka moɔ doilu bila yoro wo konogben na.»

¹⁹ Koni ai kana men ye. Ai ye ai juuilo kosaran fewu ka ii kele. Ai kana a to ii ye don ii la soilu kondɔ, baa ai Maari Allabatata ra ii bila ai la fanka korɔ.»

²⁰ Josuwe ni Isirayelikailu ka Amarikailu halaki fewu. Doni ii ma ii bee faa. Moɔ dando menilu ma faa, woilu borira ka wa don ii la so bailu kondɔ.

²¹ Nba, Isirayelikailu bee ka ii kose herε rɔ Josuwe ma ii daa make diya Makeda. Moɔ si ma Isirayelikailu mafɔ wo ko.

²² Awa, Josuwe ka a fɔ ko: «Ai ye wa falan da laka sisen ka Amɔrikailu la mansa loolu labɔ. Ai ye na ii ri n ma.»

²³ Ii wara mansa loolu labɔ falan na. Mansa loolu woilu le siini tɛɛ Jerusalemu so kun na, a ni Heburɔn so ni Jaramutu so ni Lakisi so ni Ekilon so, bɛɛ ni a ta.

²⁴ Ii nara mansa woilu ri Josuwe ma tuma mɛn na, a ka Isirayɛlika cɛɛilu bɛɛ makili ko ii ye na. Josuwe ka a fɔ a la kɛɛden kuntiilu yɛ ko: «Ai ye na ai senilu la mansa jɛnɛn kan kan.» Ii nara ii senilu la mansailu kan kan.

²⁵ Josuwe ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai kana silan, ai jusu kana tɛn! Ai ye ai raja, ka ai jusu lateɛ, baa Allabatata ri jɛn jɔɔn kɛ ai juuilu bɛɛ la, ai kɛtɔ mɛnilu kɛɛla.»

²⁶ Josuwe ka mansa woilu faa, ka ii su dun jiriju loolu la. Ii dunni tora jiri la fɔɔ tele be waati.

²⁷ Tele be waati la, Josuwe ka a fɔ a la mɔɔilu yɛ ko ii ye mansailu suilu lajii ka bɔ jirijuilu la. Josuwe la mɔɔilu ka ii suilu lajii ka wa woilu lafili falan kɔndɔ, mansailu doonni tɛɛ falan mɛn kɔndɔ. Josuwe la mɔɔilu ka kabakurun ba doilu la falan da la ka a datuun woilu la. Hali bi kabakurun ba woilu ye ye.

Josuwe ni a la kɛɛdenilu ka so gberɛilu mira

²⁸ Wo lon kelen Josuwe ni a la kɛɛdenilu wara Makeda so kɛɛ ka se ye mɔɔilu la. Josuwe ni a la kɛɛdenilu ka Makeda mansa ni sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la. A ka ii bɛɛ halaki; a ma mɔɔ si to ye. Josuwe tun ka mɛn kɛ Jeriko mansa la, a ka wo jɔɔn kɛ Makeda mansa la.

²⁹ Josuwe ni Isirayɛlikailu bɛɛ bɔra Makeda ka wa Libina so kɛɛ.

³⁰ Allabatata ka Libina so ni a mansa fanan di Isirayɛli kɛɛdenilu ma. Ii ka Libina sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la. Ii ma mɔɔ si to ye. Josuwe tun ka mɛn kɛ Jeriko mansa la, a ka wo jɔɔn kɛ Libina mansa la.

³¹ Josuwe ni Isirayɛlikailu bɛɛ bɔra Libina ka wa Lakisi. Ii seni ye, ii ka so laminin ka a kɛɛ.

³² Kɛɛ tele filana lon, Allabatata ka Lakisi so di Isirayɛlikailu ma. Ii

ka Lakisi sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la, ikomin ii tun ka a kɛ Libina so kɔndɔ jɛ mɛn ma.

³³ Wo tuma, Kɛsɛri mansa Horamu ni a la mɔɔilu nara Lakisikailu dɛmɛn kanma. Kɔni Josuwe ni a la kɛɛdenilu ka ii kɛɛ ka se ii la. Ii ma mɔɔ si to ye.

³⁴ Josuwe ni Isirayɛlikailu bɛɛ bɔra Lakisi ka wa Ekilon. Ii seni ye, ii ka so laminin ka a kɛɛ.

³⁵ Wo lon kelen Josuwe ni a la mɔɔilu ka so mira. Ii ka Ekilon sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la, ka ii halaki, ikomin ii tun ka a kɛ Lakisi so kɔndɔ jɛ mɛn ma.

³⁶ Josuwe ni Isirayɛlikailu bɛɛ bɔra Ekilon ka wa Heburɔn, ka so wo kɛɛ.

³⁷ Ii ka Heburɔn mira, ka a mansa ni sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la ka ii bɛɛ halaki. Ii ma mɔɔ si to ye. Ii ka ye mɔɔilu bɛɛ faa ikomin ii tun ka a kɛ Ekilon jɛ mɛn ma. Ii ka Heburɔn so mɛsɛnilu fanan mira, ka ye mɔɔilu bɛɛ faa.

³⁸ Wo kɔ rɔ, Josuwe ni Isirayɛlikailu bɛɛ wara Debiri so kɛɛ.

³⁹ Josuwe ni a la kɛɛdenilu ka Debiri so ni a mansa ni Debiri so mɛsɛnilu bɛɛ mira, ka woilu mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la, ka ii bɛɛ halaki. Ii ma mɔɔ si to ye. Ii tun ka mɛn kɛ Heburɔn so kɔndɔ la a ni Libina sokɔndɔ mɔɔilu ni woilu la mansa la, ii ka wo jɔɔn de kɛ Debiri sokɔndɔ mɔɔilu ni ii la mansa la.

⁴⁰ Josuwe ka jamana wo bɛɛ se, koyinkɛ ma yɔrɔilu ni gbɛkannan ni telebe koyinkɛ ma yɔrɔ ni ii la mansailu bɛɛ. A ka mɔɔilu bɛɛ halaki, mɛnilu bɛɛ ka jan, a ka fen bɛɛ faa mɛn ye a niilakilila ikomin Allabatata, Isirayɛli la Alla ka a jamari jɛ mɛn ma.

⁴¹ Josuwe ka ii kɛɛ ka bɔ Kadɛsi-Baraneya so la haan Kasa so, a ni Kosɛni jamana bɛɛ, ka wa sii Kibeyɔn so la.

⁴² Wo le ka a kɛ, Josuwe ni a la kɛɛdenilu sera mansa woilu bɛɛ la kɛɛ kelen de rɔ ka ii la duuilu mira ii la. Baa, Isirayɛlikailu Maari Allabatata tɛɛ ye kɛɛ kɛla ii ye.

⁴³ Ii banda wo bɛɛ mirala tuma mɛn na, ii ka ii kɔsɛ ii daa make diya Kikalili.

11

Josuwe ka mansa siyaman kele

¹ Nba, Hasəri so mansa Jabin ka ko woilu men tuma men na, a ka kela lawa Madoni so mansa Jobabu ma, a ni Simirən so ni Akisafu so mansailu ma.

² A ka kela lawa tele kankan bolomaran mansailu ma fanan, menilu siini koyinke ma yərɔilu rɔ. A ka kela lawa Juriden Ba dinban mansailu ma, menilu siini Kinereti Dala tele kankan bolokininma, ka kela lawa gbekannan mansailu ma telebe rɔ, ka kela lawa Dori so mansa ma.

³ A ka kela lawa Kanaankailu fanan ma, menilu siini telebɔ rɔ, a ni menilu siini telebe rɔ. A ka kela lawa Amərɔkailu fanan ma, a ni Hetikailu ma, a ni Peresikailu ma, a ni Jebusikailu ma, menilu siini koyinke ma yərɔilu rɔ, a ni Hifikailu ma, menilu siini Herimən koyinke kərɔ Misipa jamana rɔ.

⁴ Mansa woilu ni ii la keledenilu bɛɛ bɔra kele kanma. Ii jama ba le tere. Ii ka siya ikomin kɔɔji dala kijɛ. Sowontoro siyaman ni so siyaman tere ye ii bolo.

⁵ Mansa woilu bɛɛ ka i jɔɔn naden Merɔmu Kɔ da la ka ii daa make ye. Ii bɛɛ benda kan kelen ma, ko ii ye Isirayelikailu kelela.

⁶ Allabatata ka a fɔ Josuwe ye ko: «I kana silan ii jɛrɔ fewu, baa jin tuma sini, wo ri a tere n da woilu bɛɛ di ai ma, ii su ri to Isirayelikailu jakerɔ. Ai ri ii la soilu senfasailu tee, ka ta bila ii la sowontoroilu la.»

⁷ Nba Josuwe ni a la keledenilu wara bara ii rɔ Merɔmu Kɔ da la ka ii kele.

⁸ Allabatata ka ii di Isirayelikailu ma. Josuwe la keledenilu ka ii kele ka ii gben ka ii kɔsaran tele kankan bolomaran ma ka wa se fɔɔ Sidən so ba ni Misirefoti Mayimu so ma. Ii ka ii kɔsaran telebɔ rɔ ka wa se fɔɔ Misipa dinban rɔ. Ii ka ii bɛɛ faa, hali mɔɔ kelen ma to.

⁹ Allabatata tun ka men fɔ Josuwe ye, a ka wo bɛɛ ke. A ka ii la soilu senfasailu tee, ka ii la sowontoroilu bɛɛ janin.

Josuwe ka Hasəri so kele

¹⁰ Kele wo banni, Josuwe ni a la keledenilu ka ii kɔse ka Hasəri so kele ka a mira ka a mansa faa fanmuru la. Wo tuma, Hasəri so le tere ye jamanailu bɛɛ kun na.

¹¹ Ii ka Hasəri sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la, ka ii halaki fewu. Ii ma woilu si to. Ii ka ta bila so la fanan ka wo bɛɛ janin.

¹² Nba, mansa menilu bɛɛ wulira Isirayelikailu kanma, Josuwe ni a la keledenilu wara woilu la soilu bɛɛ mira. Ii ka woilu mansailu ni sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la. Ii ka ii bɛɛ halaki fewu, ikomin Allabatata la baaraden Musa tun ka a fɔ ii ye ja men ma.

¹³ So menilu siini tere tindilu kan, Isirayelikailu ma so woilu si janin, ni Hasəri so kelen te. Josuwe ka Hasəri so kelen de janin.

¹⁴ Josuwe la keledenilu ka so kɔndɔ mɔɔilu la nanfuluulu ni ii la kolofenilu bɛɛ ta. Kɔni ii ka sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la, ka ii halaki fewu. Ii ma wo si to.

¹⁵ Allabatata tun ka men fɔ a la baaraden Musa ye, ale fanan ka wo bɛɛ fɔ Josuwe ye. Josuwe ka wo bɛɛ ke. Allabatata ka fen fen fɔ Musa ye, Josuwe ka wo bɛɛ ke a ja ma.

Josuwe ka jamana to bɛɛ mira

¹⁶ Nba Josuwe ni a la keledenilu ka se sɔrɔn jamana bɛɛ kan ja wo le ma. Ii ka se sɔrɔn koyinke ma yɔrɔ kan, a ni tele kankan bolokinin jamana kan, a ni Koseni mara kan, a ni telebe jamana kan, men ye koyinkeilu ni kɔɔji tema, a ni Juriden Ba dinban dɔ, a ni Isirayeli la koyinke ma yɔrɔ ni wo gbekannan kan, menilu ye tele kankan bolomaran dɔ.

¹⁷ Ii ka yɔrɔ bɛɛ mira ka bɔ Halaka Koyinke la, men kɔnin ye Seyiri jamana fan fe, ka wa se fɔɔ Bahali Kadi so ma, men ye Lebanon dinban dɔ Herimən koyinke kərɔ. Ii ka ye mansailu bɛɛ mira ka woilu bɛɛ faa.

¹⁸ Josuwe tere ye mansa woilu kelela tele siyaman dɔ.

¹⁹ So si ma dupɔɔnya don a ni Josuwe tema, ka here jinin Isirayelikailu fe fo Kibeyən, Hifikailu

siini tere yoro men do. Isirayelikailu ka so toilu bee kele ka ii bee mira,

²⁰ baa Allabatala le ka a ke so woilu moilu kun gbeleyara, fo ii ka Isirayelikailu kele. Allabatala ka wo ke le sa Isirayelikailu ri ii halaki fewu ka ii bee faa hinabaliya ro ikomin a tun ka a fo Musa ye na men ma.

²¹ Waati wo la, Josuwe ni a la keledenilu wara Anakikailu kele koyinke ma yoroilu ro. Woilu siini tere Heburon ni Debiri ni Anabu soilu kondɔ, a ni Yahuda kabila ni Isirayeli la koyinke ma yoro ro. Josuwe ni a la keledenilu ka ii bee faa, ka ii ni ii la soilu bee halaki.

²² Ii ka Anakikailu bee faa Isirayeli jamana kondɔ fo mo dando menilu siini tere Kasa ni Kati ni Asidodi soilu kondɔ.

²³ A kera ten, Josuwe ka jamana wo bee mira, ikomin Allabatala ka a fo Musa ye na men ma. Josuwe ka jamana wo rafara Isirayelikailu tema, kabila bee ni a la duu. Wo bee koro, kele banda jamana kondɔ.

12

Isirayelikailu sera mansa fila menilu la Musa tele ro

¹ Nba, Isirayelikailu tun da se mansa fila la Juriden Ba telebo ro, ka woilu la jamana mira ii la. Mansa woilu la jamanailu ye bola Arinon Dinban ma, ka wa se fo Herimon Koyinke ma; Juriden Ba men ye telebo fan bee tere ii bolo.

² Sihon tere ye Amorikailu la mansa le ri. A siini tere Hesibon so kondɔ. Arinon Dinban talante tere ye a la mara ro. Wo dan tere ye bola Aroweri so la. Kiliyadi mara talante fanan tere ye a ta le ri, ka wa se fo Jabaki ba ma. Jabaki ba ye dan di Sihon na jamana ni Amonika la jamana tema.

³ Juriden Ba dinban telebo fan fanan tere ye a la mara le ri. Wo dan tere ye bola Kinereti Dalaba la ka wa se fo Araba Dala, moilu ye a folamen ma ko Dalaba Kojilama. Dan tere ye bola ye ka wa Beti-Jesimoti so la, ka bo ye ka wa Pisika koyinke la.

⁴ Mansa Oki, men tere ye Refa siya mo laban do le ri. Wo tere ye Basan jamana le kun na. A la mansasoilu tere Asitaroti ni Edereyi le ri.

⁵ A la mara tere ye Herimon Koyinke le ri, a ni Saleka mara, a ni Basan jamana yoro bee, ka wa se fo Kesurikailu la jamana dan na, a ni Maakakailu la jamana dan na. A la mara tere ye Kiliyadi jamana talante le ri fanan, ka wa se fo Hesibon na mansa Sihon na jamana dan na.

⁶ Allabatala la baarden Musa ni Isirayelikailu sera mansa fila woilu la. Allabatala la baarden Musa ka jamana woilu ratala Ruben kabila ni Kadi kabila ni Manase kabila talante tema.

Isirayelikailu ka mansa menilu faa Josuwe tele ro

⁷ Nba, Josuwe ni Isirayelikailu sera mansa doilu la Juriden Ba telebe ro fanan. Ka bo Bahali Kadi so Lebanon dinban do ka wa se fo Halaka Koyinke la Seyiri jamana fan fe, Isirayelikailu sera ye mansailu bee la. Josuwe ka duu woilu bee don Isirayelikailu kabilailu bolo.

⁸ Duu woilu tere ye koyinke ma yoro le ro, a ni telebe jamana ro, men ye koyinkeilu ni kaji tema, a ni Juriden Ba dinban do, a ni koyinkeda la, a ni wula kondɔ, a ni tele kankan bolokinin jamana ro. Hetikailu siini tere jamana woilu ro, a ni Amorikailu ni Kanaankailu ni Peresikailu ni Hifikailu ni Jebusikailu.

⁹ Isirayelikailu ka se saron mansa menilu la, woilu le jin di: Jeriko so mansa (mo kelen), Ayi so men ye Beteli da fe, wo mansa (mo kelen),

¹⁰ Jerusalemu so mansa (mo kelen), Heburon so mansa (mo kelen),

¹¹ Jaramutu so mansa (mo kelen), Lakisi so mansa (mo kelen),

¹² Ekilon so mansa (mo kelen), Keseri so mansa (mo kelen),

¹³ Debiri so mansa (mo kelen), Kederi so mansa (mo kelen),

¹⁴ Horima so mansa (mo kelen), Aradi so mansa (mo kelen),

¹⁵ Libina so mansa (mo kelen), Adulamu so mansa (mo kelen),

¹⁶ Makeda so mansa (mɔɔ kelen),
Beteli so mansa (mɔɔ kelen),

¹⁷ Tapuwa so mansa (mɔɔ kelen),
Hefera so mansa (mɔɔ kelen),

¹⁸ Afeki so mansa (mɔɔ kelen),
Lasaron so mansa (mɔɔ kelen),

¹⁹ Madoni so mansa (mɔɔ kelen),
Hasori so mansa (mɔɔ kelen),

²⁰ Simeron Meron so mansa (mɔɔ kelen),
Akisafu so mansa (mɔɔ kelen).

²¹ Tanaki so mansa (mɔɔ kelen),
Mekido so mansa (mɔɔ kelen),

²² Kedesi so mansa (mɔɔ kelen),
Jokineyamu so men ye Karameli
koyinke koro, wo mansa (mɔɔ kelen),

²³ Dori so mansa men ye Nafati Dori
torofe (mɔɔ kelen), Koyimu so men ye
Kilikali mara ro, wo mansa (mɔɔ ke-
len),

²⁴ a ni Tirisa so mansa (mɔɔ kelen).
A bee ladennin ye mansa bisawa ni
kelen de ri.

13

Yoro menilu ma mira folo

¹ Nba, waati wo taminni ko, Allabatala kumara Josuwe ye ka a teren Josuwe ra koro kosebe. Allabatala ka a fo ko: «I ra koro kosebe. Koni Isirayelikailu ka kan ka yoro menilu mira folo, woilu ka siya ba le.

²⁻³ Ai ma Filisitiilu la jamana bee mira folo, a ni ii la mansaso loolu. So woilu ye Kasa ri, a ni Asidodi ni Asakalon ni Kati ni Ekeron, Abakailu la jamana fanan ma bee mira folo. Ai ma Kesurikailu la jamana bee mira, men ye Misiran jamana telebo ro. Yoro men ye bola Sihari ba la Misiran dan na ka wa tele kankan bolomaran do fo Ekeron so ma, ai ma wo mira folo. Mowilu ye yoro wo jatela Kanaankailu ta le ri.

⁴ Ai ma Kanaanka la jamana bee fanan mira. Wo ye bola Mehara so le la, men ye Sidonkailu ta ri, ka wa se fo Afeki so ma Amarikailu la jamana dan na.

⁵ Ai ma Kebalikailu la duu mira folo. Telebo ro, ai ma Lebanon koyinke ma yoro bee ta munun. Wo ye bola Bahali Kadi so la Herimon koyinke koro, ka wa se fo Lebo Hamati ma.

⁶ Koyinkema yoro men ye Lebanon ni Misirefati Mayimu tema, ai ma wo fanan mira folo. Ye mowilu ye Sidonkailu le ri. Awa, n kan ye yoro menilu bee ma ko ai ma woilu mira folo, n jere ri ii ghen ka ba ai jakoro. I ri duu wo bee ratala Isirayelikailu tema, ka a ke ii ta ri, ikomin n ka a fo i ye ja men ma.

⁷ I ye a ratalan kabila konondo tema, a ni Manase kabila talante.»

Isirayelika menilu tora Juriden Ba ko

⁸ Nba, Ruben kabila ni Kadi kabila ni Manase kabila talante tun ka ii niyoro saron Juriden Ba ko. Allabatala la baaraden Musa ka duu di ii ma ye.

⁹ Ii la yoro dan boni so fila le la. Do ye Arinon Ko dinban temala ro. A to kelen ye Aroweri so le ri, ni a ye Arinon Ko da la. Medeba gbekannan bee fanan tere ye a ro, ka wa se fo Dibon so ma.

¹⁰ Ii la yoro ye wala fo Amonikailu la jamana dan na. Amarikailu la mansa Sihon na soilu bee fanan tere ye a ro. Sihon na mansaso tere ye Hesibon di.

¹¹ Kiliyadi jamana fanan tere ye ie la yoro ro, a ni Kesurikailu la jamana ni Maakakailu la jamana. Herimon Koyinke bee tere ye a ro, a ni Basan jamana bee ka wa se fo Saleka mara ro.

¹² Basan jamana mansa Oki siini tere yoro menilu bee kun na, woilu bee tere ye a ro. Wo la mansasoilu tere ye Asitaroti ni Edereyi ri. Oki tere Refayilu la siya mow laban do le ri. Awa, Musa ka mow woilu bee kele, ka se ii la, ka ii ghen, ka ii la jamanailu mira ii la.

¹³ Koni Isirayelikailu ma Kesurikailu ni Maakakailu ghen. Wo le koson hali bi Kesuri ni Maaka siini Isirayelikailu fe.

¹⁴ Lebi bansonilu le kelen pe ma duu saron Musa bolo, baa ii ce ye bola saraka janintailu le ro, mowilu ye menilu bola ka janin Isirayelikailu Maari Allabatala ye. Allabatala jere le ka wo lahidi ta Lebi bansonilu ye.

Ruben kabila ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn

¹⁵ Musa tun ka duu do di Ruben kabila ma, bɔnsɔn bɛɛ ni a ta.

¹⁶ Yɔrɔ wo dan tɛɛ ye Arowɛri so ri, mɛn ye Arinɔn Kɔ da la. So mɛn ye Arinɔn Kɔ dinban tɛmala rɔ, wo fanan tɛɛ ye yɔrɔ wo dan do le ri. Gbasan mɛn ye Medeba so laminin dɔ, wo tɛɛ ye yɔrɔ wo rɔ.

¹⁷⁻²⁰ Hɛsibon so tɛɛ ye yɔrɔ wo rɔ, a ni a laminin soilu bɛɛ. Woilu le jɛn di: Dibɔn, Bamoti-Bahali, Bɛti-Bali-Mɛyon, Jahasi, Kedemɔtu, Mefata, Kiriyatayimi, Sibima, Sereti Sahara mɛn ye dinban tindi kan, Bɛti-Peyɔrɔ, Bɛti-Jesimɔti, a ni Pisika koyinke.

²¹ Ka a la laminin so woilu kan, yɔrɔ mɛnilu bɛɛ tɛɛ ye Amɛrikailu la mansa Sihɔn bolo ye le kɔrɔman, wo bɛɛ tɛɛ ye Ruben kabila ta le ri. Sihɔn tele rɔ, a la mansaso tɛɛ ye Hɛsibon de ri. Musa tun ka a kɛɛ ka se a la, ka se Madiyan jamana kuntiilu fanan na. Kuntii woilu tɔɔ le ko Ebi ni Rɛkɛmu ni Suru ni Huri ni Reba. Ii siini tɛɛ ye jamana kɔndɔ ye, kɔni ii tɛɛ ye mansa Sihɔn na fanka le kɔrɔ.

²² Isirayɛlikailu ka mɔɔ woilu kɛɛ tuma mɛn na, ii ka mɔɔ siyaman faa fanmuru la. Beyɔri dence Balami tɛɛ ye woilu do le ri. Balami tɛɛ ye fɛlɛlila le ri.

²³ Juridɛn Ba tɛɛ ye Ruben kabila la duu dan de ri telebe rɔ. Awa, so ba ni so mɛsɛn mɛnilu dira Ruben kabila ma ka a kɛ ii la niiyɔrɔ ri, woilu le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

Kadi kabila ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn

²⁴ Musa tun ka duu do di Kadi kabila fanan ma, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

²⁵ Jasɛri so ye ii la yɔrɔ le rɔ, a ni Kiliyadi jamana soilu bɛɛ. Amonikailu la jamana fan kelen fanan ye a rɔ, ka wa se fɔɔ Arowɛri so ma, ni a ye Raba so da fɛ.

²⁶ Yɔrɔ wo tɛɛ ye bɔla Hɛsibon na, ka wa se fɔɔ Ramata Misipe ni Betonimu soilu ma. A tɛɛ ye bɔla Mahanimu so la, ka wa se fɔɔ Lodabara.

²⁷ Bɛti-Haramu so fanan tɛɛ ye a rɔ, a ni Bɛti-Nimira so ni Sukɔti so ni Safon so. A ni so bɛɛ mɛnilu tɛɛ ye mansa Sihɔn na jamana kɔrɔ

kɔndɔ Juridɛn Ba dinban rɔ. Sihɔn na mansaso tɛɛ ye Hɛsibon de ri. Yɔrɔ wo ye Juridɛn Ba telebɔ rɔ. A ye wala tele kankan bolomaran dɔ ka se fɔɔ Kinerɛti Dala ma.

²⁸ Awa, so ba ni so mɛsɛn mɛnilu dira Kadi kabila ma ka a kɛ ii ta ri, woilu le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

Manase kabila talantɛ ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn

²⁹ Musa tun ka yɔrɔ di Manase kabila talantɛ fanan ma, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

³⁰ Ii la yɔrɔ tɛɛ ye bɔla Mahanimu so le la. Basan jamana bɛɛ tɛɛ ye a rɔ, a ni Jayiri la so ni biwɔɔrɔ mɛn ye jamana wo kɔndɔ. Basan mansa ɔki le siini tɛɛ yɔrɔ wo bɛɛ kun na kɔrɔman.

³¹ Kiliyadi jamana talantɛ tɛɛ ye yɔrɔ wo rɔ fanan, a ni Asitarɔti so ni Edereyi so. So fila woilu tɛɛ ye Basan mansa ɔki la mansaso kɔrɔilu le ri. Awa, yɔrɔ wo bɛɛ dira Makiri la bonkɔndɔla talantɛ ma, denbaya bɛɛ ni a ta. Makiri tɛɛ ye Manase dence le ri.

³² Nba, ka Musa to Mowabu jamana gbɛkannan dɔ, a ka ye duu ratala wo ja. Yɔrɔ wo ye Jeriko so telebɔ rɔ, Juridɛn Ba kɔ kɔnin.

³³ Kɔni Musa ma yɔrɔ si di Lebi kabailu ma. Isirayɛlikailu Maari Allabatala kɛra woilu niiyɔrɔ ri, ikomin a ka lahidi ta ii ye ja mɛn ma.

14*Kanaan jamana ratalara ja mɛn ma*

¹ Awa, Alla la sarakalasela Elasari ni Nun dence Josuwe ni Isirayɛlikailu la kabila tiilu, woilu ka Kanaan jamana ratala Isirayɛlikailu tɛma. A kɛra ja mɛn ma, wo le jɛn di.

² Ii ka kalabe kɛ duu ratala ko rɔ Isirayɛlikailu la kabila kɔndɔ ni a talantɛ tɛma, ikomin Allabatala tun ka a fɔ Musa ye ja mɛn ma.

³⁻⁴ Yusuflu bɔnsɔnilu kɛra kabila fila le ri, Manase kabila ni Efirayimu kabila. Musa tun ka yɔrɔ do di kabila fila ni a talantɛ ma kɔrɔman Juridɛn Ba telebɔ rɔ. Kɔni a ma yɔrɔ si di Lebi bɔnsɔnilu le ma. A ka so dando le di

woilu ma, ka a ke woilu sii diya ri. A ka so woilu laminin duu fanan di ii ma ka a ke ii la kolofenilu damajinin diyailu ri.

⁵ Awa, Isirayelikailu ka jamana ratalan ikomin Allabatata tun ka a fo Musa ye na men ma.

Heburon so dira Kalebu ma

⁶ Lon do ro, ka Isirayelikailu to Kilikali, Yahuda kabila mo doilu nara Josuwe teren. Jefune dence Kalebu, men boni Kenisi bonkondola, ka a fo Josuwe ye ko: «Ka an to Kadesi-Baraneya ye, Allabatata kumara a la mo Musa ye ile ni nde la ko ro. A ka men fo, i ka wo lon.

⁷ Wo tuma, n saron da san binaanin bo. Allabatata la baarden Musa ka n lawa ka bo Kadesi-Baraneya, ko n ye na jamana jin nakorosi. N ka n kose men ke, n tun ka menilu yen jamana kondoo, n ka woilu nafa a ye telenbaya ro.

⁸ N badenma menilu wara n torofe, woilu fanan ka danteli ke. Koni ii ka men fo, wo ka jama tunagboya. Koni n ka lemeniya la n Maari Allabatata ro fewu.

⁹ Wo lon, Musa ka a kali n ye ko n wara ka n taama jamana men kondoo wo lakorosi kanma, ko wo le keto n ni n denilu ta ri kadawu. Ko ka a masaron n ka lemeniya la n Maari Allabatata do fewu.

¹⁰ A ragbe. Allabatata ka n kende to fo ka na se bi ma, ikomin a ka lahidi ta na men ma. A ka kuma wo fo Musa ye ka Isirayelikailu to wula kondoo ye. San binaanin ni loolu le ye waati wo ni bi tema. Nba, n ye yan sisen. N saron da san biseyin ni loolu le bo.

¹¹ Koni fanka men tere ye n na n lawa waati Musa bolo, wo fanka kelen ye n na folo. Sebaaya ye n na ikomin n tere ye na men ma folo. N di se kele kela, n di se baara kela.

¹² Sisen, i ye koyinke ma yoro wo di n ma, Allabatata ka men lahidi ta n ye wo lon. I jere ka a men wo lon ko Anakikailu le ye jamana wo ro. Ii la soilu ye so bailu le ri, jin ye menilu lamininna. Koni ni Allabatata tora n fe, n di Anakikailu be gben ikomin Allabatata jere ka a fo na men ma.»

¹³ Nba, Josuwe ka duwawu ke Jefune dence Kalebu ye, ka Heburon so di a ma ka a ke a ta ri.

¹⁴ Wo ro haan bi, Heburon ye Kalebu bonsenilu ta le ri ka a masaron Kalebu ka lemeniya la Isirayelikailu Maari Allabatata ro fewu.

¹⁵ Waati taminni, Heburon tere ye kilila le ko Kiriyati Ariba. Wo koro le ko Ariba la so. Ariba le tere mo malonni ba ri Anakikailu ro.

Wo bee koro, kele banda jamana kondoo.

15

Yahuda kabila ka yoro men saron

¹ Yahuda kabila ka yoro men saron kalabe ro, wo tere ye wala tele kankan bolokinin do ka se fo Edomu jamana dan ma, ni a ye Sini wula kondoo tele kankan bolokinin do fan fe baka.

² Tele kankan bolokinin do fan fe, yoro wo dan ye bola Dalaba Kojilama tele kankan bolokinin do bolo fara la.

³ A ye wala Kason Koyinke tele kankan bolokinin do, ka wa se Sini. A ye bola ye ka wa Kadesi-Baraneya so tele kankan bolokinin do, ka bo ye ka wa Hesiron so la. A ye bola ye ka wa Adari so la, ka bo ye ka wa Karika so la.

⁴ A ye bola ye ka wa Asimon so la, ka bo ye ka wa se Misiran Ko ma. Ko wo ye dan de ri ka wa se fo Kojiba ma. Wo kera Yahuda kabila la duu dan de ri tele kankan bolokinin do fan fe.

⁵ Telebo ro fan fe, a dan ye Dalaba Kojilama le ri, ka wa se fo Juriden Ba bila diya ma Dalaba Kojilama ro.

Tele kankan bolomaran do fan fe, a dan ye bola Juriden Ba bila diya ye

⁶ ka wa se fo Beti-Hokila so ma, ka bo ye ka wa Beti-Araba so tele kankan bolomaran do, ka wa se fo Bohan na kabakurun ma. Bohan tere ye Ruben dence le ri.

⁷ Dan ye bola ye ka wa Akori dinban tema ka wa se fo Debiri so ma. A ye bola ye ka wa tele kankan bolomaran fan fe ka wa se fo Kilikali so ma, men nabenni Adumimu tindi la dinban tele kankan bolokinin do. Dan ye wala En Semesi ko ma, ka wa se En Rokela so ma.

⁸ A ye bɔla ye ka tamin Beni Hinɔmu dinban tɛmala rɔ, Jebusikailu la tindi tele kankan bolokinin fudu fan fɛ. Jerusalemu so ye tindi wo kun de rɔ. Dan ye bɔla ye ka wa fɔɔ koyinkɛ kun dɔ, koyinkɛ mɛn ye Hinɔmu dinban telebe rɔ. Koyinkɛ wo ye Refayilu la dinban tele kankan bolomaran dɔ.

⁹ Dan ye bɔla koyinkɛ kun dɔ ka wa fɔɔ Nɛfitoha ji bu yɔrɔ rɔ. A ye bɔla ye ka wa Efirɔn koyinkɛ soilu la, ka bɔ ye ka wa Bahala so la, mɛn tɔɔ fanan ko Kiriyati-Jeharimu.

¹⁰ Ka bɔ Bahala, dan ye wala telebe rɔ ka wa se fɔɔ Seyiri Koyinkɛ ma, ka bɔ ye ka tamin Yeharimu Koyinkɛ tele kankan bolomaran fudu fan fɛ. Yɔrɔ wo tɔɔ fanan ko Kesalɔn. Dan ye bɔla ye ka wa Bɛti-Sɛmɛsi so la, ka bɔ ye ka wa Timina so la.

¹¹ Dan ye wala Ekɛron so koyinkɛ tele kankan bolomaran fudu fɛ, ka bɔ ye ka wa Sikirɔn so la, ka tamin ye ka wa Bahala Koyinkɛ ma. A ye bɔla ye ka wa se fɔɔ Jabinɛli so ma, ka bɔ ye ka wa se Kɔɔjiba ma.

¹² Kɔɔji ba tɛrɛ ye dan de ri telebe rɔ. Awa, Yahuda kabila la bonkɔndɔlailu ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn, wo danilu le wo ri.

¹³ Josuwe ka yɔrɔ do di Jefunɛ dence Kalebu ma Yahuda kabila la duu kɔndɔ, ikomin Allabatata ka a fɔ Josuwe ye ja mɛn ma. A ka Kiriyati Ariba so di a ma, mɛn ye kilila fanan ko Heburɔn. Ariba tɛrɛ ye Anaki fa le ri.

¹⁴ Kalebu ka Anaki bɔnsɔnilu sawa gbɛn ka ii labɔ Heburɔn so kɔndɔ. Woilu tɔɔilu ko Sesayi ni Ahiman ni Talimayi.

¹⁵ Kalebu bɔra ye ka wa Debirikalukama. Fɔɔ Debiri so tɔɔ le tɛrɛ ko Kiriyati Sefera.

¹⁶ Wo tuma, Kalebu ka a fɔ ko: «Ni mɔɔ mɛn ka Kiriyati Seferakailu keke ka ii la so mira, n di n denmuso Akisa di wo tii ma ka a ke a muso ri.»

¹⁷ Otiniyɛli tɛrɛ ye Kalebu dɔɔcɛ Kenasi dence le ri. Ale wara so keke ka a mira. Wo rɔ, Kalebu ka a denmuso di a ma ka a ke a muso ri.

¹⁸ Akisa seni a cɛɛ la bon na, a ka a fɔ a cɛɛ ye ko wo ka kan ka duu do jinin a fa fɛ. Wo kɔ rɔ, Akisa wara bɔ a fa

fɛ. A jiira ka bɔ a la fali kan tuma mɛn na, Kalebu ka a majininka ko: «A ye di? N ye nfen ke i ye?»

¹⁹ Akisa ka a fɔ ko: «I jaandi, i ye n nadiya. I ye tenkema yɔrɔilu di n ma, baa i ka duu di n ma tele kankan bolokinin de ma.» Wo rɔ, Kalebu ka sandɔ tenkema yɔrɔilu di a ma, a ni duula tenkema yɔrɔilu.

Yahuda kabila la soilu

²⁰ Yahuda kabila ka duu mɛn sɔrɔn, woilu le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

²¹ Wula kɔndɔ so menilu ye tele kankan bolokinin dɔ bakɛ Yahuda kabila la duu rɔ, so menilu kɔnin ma jan Edɔmukailu la jamana dan na, woilu tɔɔ le jin di: Kabisela, Ederu, Yakuru,

²² Kina, Dimona, Adeyada,

²³ Kedesi, Hasori, Jitanan,

²⁴ Sifu, Telemu, Behalotu,

²⁵ Hasori Hadata, Keriyota Hesirɔn mɛn tɔɔ fanan ko Hasora,

²⁶ Amama, Sema, Molada,

²⁷ Hasora Kada, Hesimɔn, Bɛti-Pɛleta,

²⁸ Hasara-Suwali, Bɛri-Seba, Bisi-hotiya,

²⁹ Bahala, Hiyimu, Esemu,

³⁰ Elitolada, Kesili, Horima,

³¹ Sikilaka, Madimana, Sansana,

³² Lebahota, Silimu, Ayin, a ni Rimɔn. Wo bɛɛ ladennin kɛra so ba muwan ni kɔndɔ le ri, a bɛɛ ni a so mɛsenilu.

³³ Yahuda kabila la so menilu tɛrɛ ye telebe gbekannan yɔrɔ rɔ, woilu tɔɔ le jin: Esitahola, Sora, Asena,

³⁴ Sanowa, En Kanimu, Tapuwa, Enamu,

³⁵ Jaramutu, Adulamu, Soko, Aseka,

³⁶ Sarayimu, Aditayimu, a ni Kederera (mɛn tɔɔ fanan ko Kederotayimu). Woilu bɛɛ ladennin kɛra so ba tan ni naanin de ri, a bɛɛ ni a so mɛsenilu.

³⁷ Senan, Hadasa, Mikidala Kada,

³⁸ Dileyan, Misipe, Jokitela,

³⁹ Lakisi, Bosikata, Ekilon,

⁴⁰ Kabɔn, Lahimasa, Kitilisu,

⁴¹ Kederoti, Bɛti-Dakɔn, Nama, a ni Makeda. Woilu bɛɛ ladennin kɛra so ba tan ni wɔrɔ le ri, a bɛɛ ni a so mɛsenilu.

⁴² Libina, Etera, Asan,

43 Jɛfɛta, Asina, Nesibu,

44 Keyila, Akisibu, a ni Maresa. Woilu bɛɛ ladɛnnin kɛra so ba kɔnɔndɔ le ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

45 Ɛkɛron so fanan tɛrɛ ye Yahuda kabila la duu rɔ, a ni a so mɛsɛnilu ni a todailu.

46 So ba ni so mɛsɛn mɛnilu tɛrɛ ye Ɛkɛron ni Kɔɔjiba tɛma, mɛnilu kɔnin ma jan Asidɔdi so la, woilu bɛɛ tɛrɛ ye a rɔ.

47 Asidɔdi so ni Kasa so fanan tɛrɛ ye a rɔ, a ni ii so mɛsɛnilu ni ii todailu. Yɔrɔ wo ye wala tele kankan bolokinin dɔ fan fɛ ka wa se fɔɔ Misiran kɔ ma. A ye wala telebe rɔ fan fɛ ka wa se fɔɔ Kɔɔjiba ma.

48 Yahuda kabila la so mɛnilu tɛrɛ ye koyinkɛ ma yɔrɔ rɔ, woilu tɔɔ le jɪn di: Samiri, Jatira, Soko,

49 Dana, Kiriyati Sana mɛn tɔɔ fanan ko Debiri,

50 Anabu, Esitemoya, Animu,

51 Kosɛni, Holɔn, a ni Kilo. Woilu bɛɛ ladɛnnin kɛra so ba tan ni kelen de ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

52 Araba, Duma, Esana,

53 Janimu, Bɛti-Tapuwa, Afeka,

54 Humeta, Kiriyati Ariba mɛn tɔɔ fanan ko Heburɔn, a ni Sihɔri. Woilu bɛɛ ladɛnnin kɛra so ba kɔnɔndɔ le ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

55 Mahɔn, Karamɛli, Sifu, Juta,

56 Jisirele, Jokidehamu, Sanowa,

57 Kahini, Kibeya, a ni Timina. Woilu bɛɛ ladɛnnin kɛra so ba tan de ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

58 Halula, Bɛti-Sura, Kedɔru,

59 Marata, Bɛti-Anɔti, a ni Elitekɔna. Wo bɛɛ ladɛnnin kɛra so ba wɔɔrɔ le ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

60 Kiriyati Bali mɛn tɔɔ fanan ko Kiriyati-Jeharimu, a ni Raba. Wo bɛɛ ladɛnnin kɛra so ba fila le ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

61 So doilu tɛrɛ ye wula kɔndɔ. Woilu tɔɔ le jɪn: Bɛti-Araba, Midini, Sekaka,

62 Nibisan, Kɔɔ so, a ni En Kedi. Woilu bɛɛ ladɛnnin kɛra so ba wɔɔrɔ le ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

63 Yahuda kabila mɔɔilu ma se Jebusikailu gbɛna ka ii labɔ

Jerusalemu so kɔndɔ. Wo rɔ, Jebusikailu siini Yahuda kabila mɔɔilu tɛma so kɔndɔ ye haan bi.

16

Yusufu bɔnsɛnilu ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn

1 Yusufu bɔnsɛnilu ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn kalabe rɔ, wo danilu le jɪn di. A dan ye bɔla Juridɛn Ba le ma Jeriko so jiman yɔrɔ telebɔ rɔ, ka tamin wula kɔndɔ tɛmala rɔ, ka wa se Bɛteli so koyinkɛ ma yɔrɔ ma.

2 A dan tele kankan bolokinin ye bɔla ye ka wa Lusi so la, ka bɔ ye ka tamin Atirɔti so la, Arakikailu la mara rɔ.

3 A ye bɔla ye ka wa telebe rɔ ka se Jafeletikailu la jamana dan ma, ka bɔ ye ka wa se Duula rɔ Bɛti-Hɔrɔn so ma, ka tamin ye ka wa Kɛsɛri so la, ka bɔ ye ka wa se Kɔɔjiba ma.

4 Nba, Yusufu bɔnsɛnilu kɛra kabila fila le ri, Manase kabila ni Efirayimu kabila. Ii ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn ka a kɛ ii ta ri, wo le wo ri.

Efirayimu kabila ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn

5 Efirayimu kabila ka yɔrɔ wo fan kelen sɔrɔn, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta. Ii la yɔrɔ dan ye bɔla Atirɔti Adari so le la, mɛn ye telebɔ rɔ. A ye bɔla ye ka wa Sandɔ Bɛti-Hɔrɔn so la,

6 ka bɔ ye ka wa Kɔɔjiba ma, tele kankan bolomaran dɔ fan fɛ, a dan ye bɔla Mikimetata so la, ka wa telebɔ rɔ ka se fɔɔ Tanata Silo so ma, ka tamin ye ka wa Janoya so la.

7 A ye bɔla Janoya ka wa Atirɔti so ni Nara so la, ka tamin ye ka wa Jeriko, ka bɔ ye ka wa Juridɛn Ba ma.

8 Ka bɔ Tapuwa so la ka wa telebe fan fɛ haan Kana Kɔ la, ka bɔ ye ka wa se Kɔɔjiba ma. Efirayimu kabila ka yɔrɔ mɛn sɔrɔn, wo danilu le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

9 Ka a la wo kan, ii ka so ba doilu ni woilu so mɛsɛnilu sɔrɔn Manase kabila la yɔrɔ rɔ.

10 Kɔni Efirayimu kabila mɔɔilu ma Kanaankailu gbɛn ka ii labɔ Kɛsɛri so kɔndɔ. Wo le kosɔn Kanaankailu siini Efirayimu kabila mɔɔilu tɛma hali

bi. Kɔni Efirayimu kabila mɔɔilu ye diyagboya baara lala ii kan.

17

Jamana mɛn dira Manase kabila talantɛ ma

¹ Manase kabila fanan ka yɔrɔ do sɔrɔn. Manase tɛrɛ ye Yusufu dencɛ fɔlɔ ri. Manase dencɛ fɔlɔ tɛrɛ ye Makiri le ri. Makiri dencɛ tɛrɛ ye Kiliyadi ri. Makiri tɛrɛ ye kɛlɛden fadiyanin de ri. Josuwe tun ka Kiliyadi jamana ni Basan jamana di ale ma.

² Manase kabila tɔilu ka duu sɔrɔn, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta. Bonkɔndɔla woilu ye Abiyɛsɛri la bonkɔndɔla ri, a ni Hɛlɛka ta ni Asiriyɛla ta ni Sɛkɛmu ta ni Hɛfɛra ta ni Semida ta. Woilu le ye Yusufu dencɛ Manase bɔnsɔnilu ri, a bɛɛ ni a la bonkɔndɔla.

³ Awa, Manase dencɛ tɛrɛ ye Makiri ri. Makiri dencɛ tɛrɛ ye Kiliyadi ri. Kiliyadi dencɛ tɛrɛ ye Hɛfɛra ri. Hɛfɛra dencɛ tɛrɛ ye Selofehadi ri. Selofehadi ma dencɛ sɔrɔn fɔ denmusoilu gbansan. A denmusoilu tɔɔ ko Mahala ni Nowa ni Hɔkila ni Milika ni Tirisa.

⁴ Denmuso woilu wara Alla la sarakalasila Elasari ni Nun dencɛ Josuwe ni Isirayɛlikailu la bonkɔndɔla tiilu tɛrɛn, ka a fɔ ii ye ko: «Allabatata ka Musa jamari ko a ye niyɔrɔ do di andeilu fanan ma ikomin an badenma cɛmandeilu.» Wo rɔ, ii ka niyɔrɔ do di ii fanan ma ikomin ii badenma cɛmandeilu, ka a bɛn Allabatata la jamarili ma.

⁵ Wo le ka a kɛ, Manase kabila ta kɛra niyɔrɔ tan de ri Juridɛn Ba telebe rɔ. Niyɔrɔ woilu lara ii la niyɔrɔ fila kan Juridɛn Ba telebe rɔ, mɛnilu ye Kiliyadi jamana ni Basan jamana ri,

⁶ baa Manase bɔnsɔn musomandeilu ka duu sɔrɔn ikomin Manase bɔnsɔn cɛmandeilu ka duu sɔrɔn ja mɛn ma. Kiliyadi jamana kɛra Manase kabila mɔɔ gbɛrɛilu ta ri.

⁷ Manase kabila la niyɔrɔ ye bɔla Asɛri kabila la niyɔrɔ dan de la ka wa fɔɔ Mikimetata so la, mɛn ye Sɛkɛmu so telebe rɔ. Dan ye bɔla Mikimetata

ka wa tele kankan bolokinin fan fɛ, ka wa se fɔɔ En Tapuwa wara.

⁸ Tapuwa so ye dan de ri Manase kabila la niyɔrɔ ni Efirayimu kabila la niyɔrɔ tɛma. Tapuwa so jɛrɛ ye Efirayimu kabila ta le ri, kɔnin a laminin duu ye Manase kabila ta le ri.

⁹ Awa, dan ye bɔla Tapuwa so la ka wa tele kankan bolokinin dɔ fan fɛ ka se fɔɔ Kana dinban tele kankan bolokinin fan ma. Ye so doilu tɛrɛ ye Efirayimu kabila ta ri. Manase kabila la soilu ye woilu laminin na. Dan ye wala dinban wo fɛ a tele kankan bolomaran fan fɛ ka wa se fɔɔ Kɔɔjiba ma.

¹⁰ Efirayimu kabila la niyɔrɔ tɛrɛ ye Kana dinban tele kankan bolokinin dɔ. Manase kabila la niyɔrɔ tɛrɛ ye dinban wo tele kankan bolomaran dɔ. Kɔɔjiba le tɛrɛ ye kabila fila bɛɛ dan di telebe rɔ. Asɛri kabila la niyɔrɔ ye Manase kabila la niyɔrɔ tele kankan bolomaran dɔ. Isakari kabila la niyɔrɔ ye Manase kabila la niyɔrɔ telebe rɔ.

¹¹ Manase kabila la so doilu tɛrɛ ye Isakari kabila la niyɔrɔ kɔndɔ, a ni Asɛri kabila ta. So woilu ye Bɛti-Sɛyan so ni Ibileyamu so le ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu. Ka a la woilu kan, Dori so tɛrɛ ye Manase kabila ta le ri, a ni Endori so ni Tanaki so ni Mekido so ni Nafɛti la so mɛsɛn sawa, a bɛɛ ni a mɔɔilu, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

¹² Kɔnin Manase kabila mɔɔilu ma se Kanaankailu gbɛnna ka ii labɔ so woilu kɔndɔ. Wo le rɔ, Kanaankailu siini tora ye.

¹³ Wo bɛɛ ni a ta, Isirayɛlikailu ka fanka sɔrɔn tuma mɛn na, ii ka diyagboya baarailu la Kanaankailu kan. Kɔni Isirayɛlikailu ma woilu gbɛn ka ii labɔ ye.

Yusufu bɔnsɔnilu ka a fɔ ko ii la niyɔrɔ dɔɔman ii rɔ

¹⁴ Lon do rɔ, Yusufu bɔnsɔnilu nara Josuwe tɛrɛn, ka a fɔ a ye ko: «I ka niyɔrɔ kelen pe di andeilu ma nfenna? I ma a yen, Allabatata ra jumaya kɛ andeilu ye ka an kɛ jama siyaman ba ri.»

¹⁵ Josuwe ka a fɔ ii ye ko: «Ni ai ka siya fɔ Efirayimu kabila la koyinke ma yɔrɔ dɔɔman ai rɔ, ai ye wa duu matɛɛ Peresikailu ni Refayilu la tu kɔrɔ.»

¹⁶ Yusufu bɔnsɔnilu ka a fɔ ko: «Tɔɔna le, koyinke ma yɔrɔ wo dɔɔman andeilu rɔ. Kɔni kɛkɛkɛ sowontoro nɛɛlamanilu ye Kanaankailu bolo, mɛnilu kɔnin siini Bɛti-Seyan dinban dɔ ni Bɛti-Seyan so mɛsɛnilu kɔndɔ ni Jisirele dinban dɔ.»

¹⁷ Josuwe ka a fɔ Yusufu bɔnsɔnilu ye, mɛn ye Efirayimu kabila ni Manase kabila ri ko: «Ai ka siya, ai fanka fanan ka bon. Ai ti nala danna niyɔrɔ kelen pe sɔrɔnna.»

¹⁸ Koyinkɛma yɔrɔ ri kɛ ai ta ri, mɛn ye tu le ri. Ai ye wa a matɛɛ ka a bɛɛ muumɛ kɛ ai ta le ri. Fanka ye Kanaankailu la. Kɛkɛkɛ sowontoro nɛɛlamanilu le ii bolo. Kɔni ai ri se ii gbɛnna.»

18

Kabila tɔilu ka yɔrɔ mɛnilu sɔrɔn

¹ Isirayɛlikailu bɛɛ wara i jɔɔn naden Silo so kɔndɔ, ka Alla la daa make faaninbon nawuli ka a lɔ ye. Wo ka a tɛrɛn jamana bilani ii la fanka kɔrɔ.

² Kɔni Isirayɛlikailu kabila wɔrɔnwula tun ma niyɔrɔ duu sɔrɔn fɔlɔ.

³ Josuwe ka a fɔ Isirayɛlikailu ye, ko, «Allabatata, ai failu Alla ka duu mɛn don ai bolo, ai ri ta ko bɔrɔ kɛ haan waati juman wa?»

⁴ Ai ye cɛɛilu suwandi kabilailu bɛɛ rɔ, kabila kelen cɛɛ sawa. N di woilu lawa jamana yɔrɔilu bɛɛ rataamala. Jamana ye ja mɛn ma, ii ri wo bɛɛ sɛbɛ an demɛn kanma jamana ratatala. Ii wa ban wo bɛɛ sɛbɛla, ii ri na n tɛrɛn yan.

⁵ Ai ri jamana ratalan yɔrɔ wɔrɔnwula ri. Yahuda kabila ri to ii la niyɔrɔ rɔ tele kankan bolokinin dɔ. Yusufu bɔnsɔnilu ri to ii la niyɔrɔ rɔ tele kankan bolomaran dɔ.

⁶ Ai ye niyɔrɔ wɔrɔnwula wo tɔɔmasere ja sɛbɛ, ka na a di n ma. N

di kalabe kɛ ai la kabila kelen kelenna ye an na Maari Allabatata jakɔrɔ.

⁷ Kɔni Lebi bɔnsɔnilu le ti nala niyɔrɔ sɔrɔnna jamana kɔndɔ ai tɛma, baa ii ye Allabatata la sarakalaselailu le ri, baa Allabatata la sarakalase ye ii cɛ le ri. Kadi kabila ni Rubɛn kabila ni Manase kabila talantɛ, woilu ra ii la niyɔrɔ sɔrɔn Juriden Ba telebɔ rɔ. Allabatata la baaraden Musa ka ii la niyɔrɔ di ii ma.»

⁸ Nba, ii ka mɔɔ mɛnilu suwandi ka wa jamana ragbɛ, woilu ka ii rabɛn wali kanma. Sani ii ye wa, Josuwe ka jamarili di ii ma ko: «Ai ye wa jamana rataama, ka a ragbɛ kɔsɛbɛ. Jamana ye ja mɛn ma, ai ye wo sɛbɛ ka na n tɛrɛn yan. N di kalabe kɛ Allabatata jakɔrɔ Silo yan, sa bɛɛ ri a ta sɔrɔn.»

⁹ Ii bɔra ye ka wa jamana rataama. Jamana ye ja mɛn ma, ii ka wo bɛɛ sɛbɛ kitabu lamininnin dɔ, ka so bɛɛ tɔɔilu fanan sɛbɛ, ka jamana ratata yɔrɔ wɔrɔnwula ri. Ii banni wo la, ii ka ii kɔsɛ ka na Josuwe tɛrɛn daa make diya Silo.

¹⁰ Josuwe ka kalabe kɛ Allabatata jakɔrɔ Silo, ka jamana ratalan Isirayɛlikailu tɛma, kabila bɛɛ ni a ta.

Bɛniyaminu kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn

¹¹ Kalabe ka niyɔrɔ fɔlɔ mɛn ta, wo kɛra Bɛniyaminu kabila ta le ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta. Niyɔrɔ wo kɛra Yahuda kabila la niyɔrɔ ni Yusufu bɔnsɔnilu la niyɔrɔ tɛma.

¹² Tele kankan bolomaran dɔ fan fɛ, niyɔrɔ wo dan tɛrɛ ye bɔla Juriden Ba le ma, ka wa tamin Jeriko so tele kankan bolomaran fudu fɛ, ka wa telebe rɔ ka tamin koyinke ma yɔrɔ fɛ, ka wa se fɔɔ wula kɔndɔ Bɛti-Abeni so da fɛ.

¹³ A ye bɔla ye ka wa tamin Lusi so tele kankan bolokinin fudu fɛ. Lusi ye kilila fanan ko Bɛtɛli. Dan ye bɔla ye ka wa Atirɔti Adari so la, mɛn ye koyinke kun dɔ Bɛti-Hɔrɔn duula rɔ so tele kankan bolokinin dɔ.

¹⁴ Koyinke wo telebe rɔ, dan ye tamin ka wa tele kankan bolokininma fan fɛ ka se fɔɔ Kiriyati Bali

ma, men ye kilila fanan ko Kiriyati-Jeharimu. A ye Yahuda kabila la so do le ri. Awa, Beniyaminu kabila la niyyoro dan de tere wo ri telebe ro.

¹⁵ Tele kankan bolokinin do, a dan ye bala Kiriyati-Jeharimu so da la ka wa telebe ro fan fe ka se fo Enfitoha ji bo yoro ro.

¹⁶ A ye bala ye ka wa se koyinke sen ma, koyinke men lani Beni Hinomu dinban da fe. Yoro wo ye Refayilu la dinban tele kankan bolomaran do. Dan ye bala ye ka tamin Hinomu dinban tema Jebusikailu la tindi tele kankan bolokinin fudu fe, ka wa se fo En Rokela so ma.

¹⁷ A ye bala En Rokela ka wa tele kankan bolomaran fan fe ka se fo En Semesi ma, ka bo ye ka wa Keliyota so la. So wo jaben ni Adumimu tindi la. Dan ye bala ye ka wa Bohan na kabakurun na. Bohan tere ye Ruben dence le ri.

¹⁸ Dan ka a tamin Araba koyinke jakoro a tele kankan bolomaran fan fe, ka jii Araba kondoro

¹⁹ ka wa Beti-Hokila koyinke tele kankan bolomaran fudu fe. A ye bala ye ka wa se Dalaba Kojilama ma tele kankan bolomaran do, Juriden Ba ye bilala Dala wo ro yoro men. Dan de tere woilu ri tele kankan bolokinin do.

²⁰ Juriden Ba tere ye dan de ri telebo ro. Awa, Beniyaminu kabila la bonkondolailu ka niyyoro men soron, wo danilu le wo ri a fan bee ro.

²¹ Beniyaminu bonkondola la soilu le jin di: Jeriko, Beti-Hokila, Emeka Kesisi,

²² Beti-Araba, Semarayimu, Beteli,

²³ Abimu, Para, Ofira,

²⁴ Kefara Hamoni, Ofini, a ni Keba. Wo bee ladennin ye so ba tan ni fila le ri, a bee ni a so mesenilu.

²⁵ So menilu lara woilu kan, woilu le jin: Kibeyon, Rama, Beeroti,

²⁶ Misipa, Kefira, Mosa,

²⁷ Reke mu, Iripeli, Tarala,

²⁸ Sela, Hefu, Kibeya, Kiriyati a ni Jebusikailu la so, ni a ye Jerusalemu ri. Wo bee ladennin ye so ba tan ni naanin de ri, a bee ni a so mesenilu. Beniyaminu kabila ka niyyoro men

soron ka a ke ii ta ri, wo le wo ri, bonkondola bee ni a ta.

19

Simeyon kabila ka niyyoro men soron

¹ Kalabe ka niyyoro filana men ta, wo kera Simeyon kabila ta le ri, bonkondola bee ni a ta. Ii la niyyoro lamininni Yahuda kabila la duu le la.

² So menilu tere ye ii la niyyoro ro, woilu le jin: Beri-Seba, Molada,

³ Hasara-Suwali, Baala, Esemu,

⁴ Elitolada, Betulu, Horima,

⁵ Sikilaka, Beti-Marikaboti, Hasara-Susa,

⁶ Beti-Lebabota, a ni Saruwen. Woilu bee ladennin ye so ba tan ni sawa ri, a bee ni a so mesenilu.

⁷ So menilu lara woilu kan, woilu ye Ayin ni Rimon di, a ni Etera ni Asan. So ba naanin de woilu ri, a bee ni a so mesenilu.

⁸ So mesen menilu bee ye so woilu laminin do, woilu fanan ye a ro, ka wa se fo Baalata Beri so ma, men tao fanan ko Nekebi Ramati. Simeyon kabila ka niyyoro men soron, woilu le wo ri, bonkondola bee ni a ta.

⁹ Awa, ikomin Yahuda kabila la niyyoro tun ka bon ii ma, Josuwe ka a fan do ta ka wo ke Simeyon kabila ta ri. Wo le koson Simeyon kabila la niyyoro lamininni de Yahuda kabila la duu la.

Sabulon kabila ka niyyoro men soron

¹⁰ Kalabe ka niyyoro sawanan men ta, wo kera Sabulon kabila ta le ri, bonkondola bee ni a ta. Ii la niyyoro dan tere ye wala fo Sarida so la.

¹¹ A ye bala ye ka wa telebe fan fe ka wa se fo Mareyali so ma, ka bo ye ka wa Dabeseta so la, ka bo ye ka wa dinban ma, men ye Jokineyamu so telebo ro.

¹² Ka bo Sarida so fan gberre fe, dan tere ye wala telebo fan fe ka wa se Kisilota Tabori mara ma, ka bo ye ka wa Daberata so la, ka tamin ye ka wa fo Jafiya so la.

¹³ A ye bala ye ka wa telebo fan fe, ka wa se fo Kati-Heferi so ni Eti Kasini so la, ka bo ye ka wa Rimon so la, ka tamin ye ka wa Neya so la.

14 Dan ye taminna Neyā so tele kankan bolomaran dɔ ka wa Hanatɔn so la, ka bɔ ye ka wa dan Ifita Eli dinban dɔ.

15 So ba tan ni fila le tere Sabulɔn kabila la niyɔrɔ wo rɔ, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu. So tan ni fila doilu le jin: Katati, Nahalali, Simirɔn, Idala, a ni Betilehemu.

16 Sabulɔn kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn, a ni a so bailu ni a so mɛsɛnilu, woilu le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

Isakari kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn

17 Kalabe ka niyɔrɔ naaninnan mɛn ta, wo kɛra Isakari kabila ta le ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

18 Ii la niyɔrɔ soilu le jin di: Jisirele, Kesulɔta, Sunɛmu,

19 Hafarayimu, Siyɔn, Anaharati,

20 Rabita, Kisiyɔn, Ebɛsi,

21 Remɛta, En Kanimu, En Hada, a ni Bɛti-Pasɛsa.

22 Ii la niyɔrɔ dan de tere sela Tabɔri koyinkɛ ma, ka bɔ ye ka wa Sahasuma so la, ka bɔ ye ka wa Bɛti-Sɛmɛsi so la, ka bɔ ye ka wa dan Juridɛn Ba la. So ba tan ni wɔrɔ tere ye ii la niyɔrɔ rɔ, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

23 Isakari kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn, a ni a so bailu ni a so mɛsɛnilu, woilu le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

Asɛri kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn

24 Kalabe ka yɔrɔ loolunan mɛn ta, wo kɛra Asɛri kabila ta le ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

25 Ii la niyɔrɔ soilu le jin: Hɛlikata, Hali, Bɛtɛn, Akisafu,

26 Alameleka, Amadi, a ni Misala. Ii la niyɔrɔ telebe rɔ, dan ye wala Karamɛli koyinkɛ ni Sihɔri Libinati la.

27-28 A ye bɔla ye ka wa Bɛti-Dakɔn fan fɛ telebɔ rɔ, ka wa se fɔ Sabulɔn kabila la niyɔrɔ dan ma, a ni Ifita Eli dinban ma. A ye bɔla ye ka wa tele kankan bolomaran fan fɛ, ka wa se Bɛti-Emɛki so ma, a ni Neyɛli so ma. A ye bɔla ye ka wa sila kolo kelen wo kan, ka tamin Kabuli so la, a ni Abidɔn so ni Rehɔbu so ni Hamɔn so ni Kana so, ka wa dan Sidɔn so ba da la.

29 Dan ye bɔla ye ka wa Rama so, ka wa se Tiri so ma, mɛn lamininni jin

na. A ye bɔla ye ka tamin Hosa so fan fɛ ka wa dan Kɔɔjiba la so doilu tɔrɔfɛ, Akisibu mara rɔ.

30 Yɔrɔ wo so bɛɛ ladennin kɛra so ba muwan ni fila le ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

31 Asɛri kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn, a ni a so bailu ni a so mɛsɛnilu, woilu le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

Nafitali kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn

32 Kalabe ka niyɔrɔ wɔrɔna mɛn ta, wo kɛra Nafitali kabila ta le ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

33 Ii la niyɔrɔ dan tere ye bɔla Hɛlɛfu so ni jiriju ba le la, ni a ye Sananimu so da la, ka wa Adami Nekɛbu so la. A ye bɔla ye ka wa Jabuneyɛli so la, ka bɔ ye ka wa Lakumu so la, ka bɔ ye ka wa dan Juridɛn Ba la.

34 Wo kɔ rɔ, dan tere ye wala telebe fan fɛ ka tamin Asinɔti Tabɔri so la ka wa se Hukɔki so ma. Sabulɔn kabila la niyɔrɔ tere ye dan de ri tele kankan bolokinin dɔ. Asɛri kabila la niyɔrɔ tere ye dan de ri telebe rɔ. Juridɛn Ba tere ye dan de ri telebɔ rɔ.

35 Ii la niyɔrɔ so mɛnilu lamininni jin na, woilu le jin: Sidimu, Sɛri, Hamati, Rakata, Kinerɛti,

36 Adama, Rama, Hasɔri,

37 Kedɛsi, Edereyi, En Hasori,

38 Yirɔn, Mikidali Eli, Hɔrɛmu, Bɛti-Anati, a ni Bɛti-Sɛmɛsi. Wo bɛɛ ladennin kɛra so ba tan ni kɔndɔ le ri, a bɛɛ ni a so mɛsɛnilu.

39 Nafitali kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn, a ni a so bailu ni a so mɛsɛnilu, woilu le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

Daan kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn

40 Kalabe ka niyɔrɔ wɔrɔnwulana mɛn ta, wo kɛra Daan kabila ta le ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta.

41 Ii la niyɔrɔ soilu le jin: Sora, Esitahɔla, Iri Sɛmɛsi,

42 Saalabin, Ajalɔn, Jitila,

43 Elɔn, Timina, Ekɛron,

44 Eliteke, Kibɛtɔn, Baalata,

45 Jehuda, Bene Beraka, Kati-Rimɔn,

46 Jarakɔn tenkeilu, Rakɔn, a ni duu mɛn ye Jafa so laminin dɔ.

47-48 Daan kabila ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn, a ni a so bailu ni a so mɛsɛnilu,

wo le wo ri, bonkɔndɔla bɛɛ ni a ta. Kɔni ii la duu bɔsira le ii la. Wo kɔ rɔ, ii wara Lesɛmu so kɛɛ. Ii ka so mira ka sokɔndɔ mɔɔilu bɛɛ faa fanmuru la, ka ii sii ye. Ii ka ii benba tɔɔ la so wo la, ka a kili ko Daan.

Josuwe ka niyɔrɔ mɛn sɔrɔn

⁴⁹ Nba, Isirayɛlikailu banda jamana bɛɛ ratalala tuma mɛn na, ii ka niyɔrɔ do di Nun dencɛ Josuwe fanan ma.

⁵⁰ A ka so mɛn ninin ii fɛ, ii ka wo di a ma ikomin Allabatata ka a fɔ ja mɛn ma. Ii ka Timinata Sera so le di a ma, mɛn ye Efirayimu kabila la koyinkɛ ma yɔrɔ rɔ. Josuwe ka so wo lɔ kokura ka a sii ye.

⁵¹ Awa, Alla la sarakalasele Elasari ni Nun dencɛ Josuwe ni Isirayɛlikailu la jɛmɔɔilu ka kalabe kɛ ka niyɔrɔ do di kabila kelen kelenna bɛɛ ma. Ii ka kalabe wo kɛ Allabatata jakɔrɔ a la faaninbon da la Silo. Ii ka jamana bɛɛ ratalan ka ban wo ja le ma.

20

Makadannin soilu

¹ Allabatata ka a fɔ Josuwe ye ko:

² «I ye a fɔ Isirayɛlikailu ye ko ii ye so doilu suwandi ka ii kɛ makandanni soilu ri, ikomin n ka a fɔ ai ye ja mɛn ma ka fara Musa la.

³ Ni mɔɔ do filira ka mɔɔ faa, ka a tɛrɛn a ma a lawuli a ma, wo tii ri se a borila ka wa a jɛrɛ makandanni so woilu la. Wo rɔ, a ri a jɛrɛ tala sayabatɔ sɔrɔn jɔɔn na, mɛn ka kan ka wo ta sara.

⁴ Ni mɔɔfaala ka a bori ka wa so woilu do la, a wa se ye, a ye a lɔ so donda la fɔlɔ. Ko mɛn taminni, a ri wo jafɔ so mɔɔbakɔrɔilu ye ye. Woilu ri a ladon so kɔndɔ ka siibon di a ma. A ri to ii wara ye.

⁵ Ni sayabatɔ ta saralila ka mɔɔfaala kɔsaran fɔɔ so kɔndɔ, sokɔndɔ mɔɔilu kana mɔɔfaala don wo bolo, baa mɔɔfaala ma mɔɔ wo faa a lagboyajɛ ma. A ka a faa le, a ma a lawuli a ma.

⁶ Mɔɔfaala ye to so kɔndɔ ye fɔɔ jama wa ban a la kititɛɛla ka a fɔ ko tɔpa wo rɔ, ko a ma a lawuli a ma ka mɔɔ wo faa. Ii wa ban kiti wo tɛɛla, a ye to so kɔndɔ ye fɔlɔ fɔɔ Alla la sarakalasele

kuntiiba wa sa, mɛn kɔnin ye kuntiibaya la waati wo la. Ni wo sara, mɔɔfaala ri se a kɔsela a jɛrɛ wara, a ka a bori ka bɔ so mɛn kɔndɔ.»

⁷ Awa, Isirayɛlikailu ka so sawa bila a dan na Juridɛn Ba telebe rɔ ka ii kɛ makandanni soilu ri. Ii ka Kedɛsi suwandi a ni Sekɛmu ni Kiriyati Ariba. Kedɛsi, mɛn ye Kalile mara rɔ, wo ye Nafitali kabila la duu koyinkɛ ma yɔrɔ le rɔ. Sekɛmu ye Efirayimu kabila la duu koyinkɛ ma yɔrɔ rɔ. Kiriyati Ariba ye kilila fanan ko Heburɔn. Wo ye Yahuda kabila la duu koyinkɛ ma yɔrɔ rɔ.

⁸ Ii ka so sawa fanan bila a dan na Juridɛn Ba kɔma, Jeriko so telebɔ rɔ. Ii ka Bɛsɛri suwandi, a ni Ramɔtu ni Kolan. Bɛsɛri ye wula kɔndɔ Rubɛn kabila la duu rɔ. Wula wo ye gbɛkannan ba rɔ ye. Ramɔtu ye Kadi kabila la duu rɔ Kiliyadi jamana kɔndɔ. Kolan ye Manase kabila la duu rɔ Basan jamana kɔndɔ.

⁹ Isirayɛlikailu ka so woilu suwandi ka ii kɛ makandanni soilu ri. Ni Isirayɛlika do wala Isirayɛlikailu la london do ka mɔɔ do faa ka a tɛrɛn a ma a lawuli a ma, wo tii ri se a borila ka wa a jɛrɛ makandan so woilu do kɔndɔ ka a jɛrɛ tala sayabatɔ sɔrɔn jɔɔn wo la, mɛn ka kan ka wo ta sara. A ri to ye sa a kana faa sani a la kiti ye ban tɛɛla.

21

Lebi bɔnsɔnilu la soilu

¹ Lebi bɔnsɔnilu la kabila kuntiilu wara Alla la sarakalasele Elasari ni Nun dencɛ Josuwe tɛrɛn ye, a ni Isirayɛlika doilu la kabilailu kuntiilu.

² Ii wara woilu tɛrɛn Silo so kɔndɔ Kanaan jamana rɔ. Ii ka a fɔ ii ye ko: «Allabatata ka jamarili di ka fara Musa la ko so doilu ye di an ma, mɛnilu ri kɛ an siiyɔrɔilu ri. Ko duu fanan ye di an ma so woilu laminin dɔ, mɛn di kɛ an na kolofenilu damajinin diyailu ri.»

³ Nba, ka bɛn Allabatata la jamarili wo ma, Isirayɛlikailu ka so doilu ni woilu kolofenilu damajinin diyailu di Lebi bɔnsɔnilu ma. So woilu tɛrɛ ye Isirayɛlika doilu la duukoloilu kan.

⁴ Matεεli ka Kohati la bonkɔndɔla fɔlɔ mira. Wo rɔ, Isirayelikailu ka so tan ni sawa di Alla la sarakalase la Haruna la denbaya ma, baa Haruna la denbaya tεε ye Kohati la bonkɔndɔla fan kelen de ri. Ii ka so mɛnilu di, woilu ye Yahuda kabila la duu rɔ, a ni Simeyɔn kabila ta, ni Benijaminu kabila ta.

⁵ Isirayelikailu ka so tan de di Kohati la bonkɔndɔla tɔilu ma. So woilu ye Efrayimu kabila la duu rɔ, a ni Daan kabila ta, ni Manase kabila talantε* ta.

⁶ Ii ka so tan ni sawa fanan di Kerisɔn na bonkɔndɔla ma. So woilu ye Isakari kabila la duu rɔ, a ni Aseri kabila ta, ni Nafitali kabila ta, ni Manase kabila talantε ta, wo mɛn ye Basan jamana rɔ.

⁷ Ii ka so tan ni fila le di Merari la bonkɔndɔla ma. So woilu ye Ruben kabila la duu rɔ, a ni Kadi ta ni Sabulon ta.

⁸ Isirayelikailu ka so woilu di Lebi bɔnsɔnilu ma, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu. Ii ka a kε ten ka a bɛn Allabatala la jamarili ma, a ka mɛn di ka fara Musa la.

⁹⁻¹⁰ Awa, Haruna la denbaya bɔni Kohati la bonkɔndɔla le rɔ, mɛn ye Lebi bɔnsɔnilu rɔ. Isirayelikailu ka kalabe kε tuma mɛn na, kala ka Kohati la bonkɔndɔla fɔlɔ le ta. Wo rɔ, Isirayelikailu ka soilu di Haruna la denbaya fɔlɔ ma. Ii ka so doilu di ii ma Yahuda kabila la duu rɔ, a ni Simeyɔn kabila ta.

¹¹ Ii ka Kiriyati Ariba so ni a laminin duu di ii ma. So wo ye Yahuda kabila la duu koyinkε ma yɔrɔ rɔ. A tɔɔ lani tεε Ariba la, mɛn ye Anaki fa ri. Kɔni a tɔɔ le sisen ko Heburɔn.

¹² Kɔni Heburɔn so sɛnɛilu ni a so mɛsɛnilu tun dira Jefunε dence Kalεbu ma fɔlɔ ka a kε a ta ri.

¹³⁻¹⁴ Heburɔn tεε makandanni so do le ri. Ii ka Heburɔn so di Alla la sarakalase la Haruna la denbaya ma, ka Libina so la wo kan, a ni Jatira ni Esitemoha,

¹⁵⁻¹⁶ Holɔn ni Debiri ni Ayin ni Juta

a ni Beti-Semεsi. Wo bεε ladennin kera so kɔnɔndɔ le ri, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu. So woilu bεε ye Yahuda kabila la duu rɔ, a ni Simeyɔn kabila ta.

¹⁷⁻¹⁸ Ii ka Kibeyɔn ni Keba fanan di ii ma, a ni Anatɔti ni Alamɔn. Wo bεε ladennin kera so naanin de ri, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu. So naanin wo bεε ye Benijaminu kabila la duu rɔ.

¹⁹ Awa, Haruna la denbaya, Alla la sarakalaselailu kɔnin, ii ka so tan ni sawa sɔrɔn, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu.

²⁰ Wo kɔ rɔ, Isirayelikailu ka soilu di Lebi bɔnsɔn Kohati la bonkɔndɔla denbaya tɔilu ma. So woilu ye Efrayimu kabila la duu le rɔ.

²¹⁻²² Ii ka Sekεmu so di ii ma ye, mɛn ye Efrayimu kabila la duu koyinkε ma yɔrɔ rɔ. Sekεmu ye makandanni so le ri. Ii ka Keseri so fanan di ii ma, a ni Kibisayimu ni Beti-Hɔrɔn. Wo bεε ladennin kera so naanin de ri, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu.

²³⁻²⁴ Ii ka so doilu di ii ma Daan kabila la duu rɔ fanan. Ii ka Eliteke di ii ma ye, a ni Kibetɔn ni Ajalɔn ni Kati-Rimɔn. Wo bεε ladennin kera so naanin de ri, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu.

²⁵ Ka a la wo kan, ii ka so doilu fanan di ii ma, Manase kabila talantε la duu rɔ, Tanaki a ni Kati-Rimɔn kɔnin. Wo bεε ladennin kera so fila le ri, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu.

²⁶ Nba, Isirayelikailu ka so tan woilu di Kohati la bonkɔndɔla denbaya tɔilu ma, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu.

²⁷ Wo kɔ rɔ, Isirayelikailu ka so doilu di Lebi bɔnsɔn Kerisɔn la bonkɔndɔla ma Manase kabila talantε la duu rɔ, mɛn ye telebɔ rɔ. Ii ka Kolan di ii ma. Kolan ye makandanni so do le ri. A ye Basan jamana rɔ. Ii ka Besetera fanan di ii ma. Wo bεε ladennin kera so fila ri, a bεε ni a kolofenilu damajinin diyailu.

²⁸⁻²⁹ Ii ka so doilu fanan di ii ma Isakari kabila la duu rɔ. Ii ka Kisiyɔn

* **21:5** Manase kabila talantε wo ye Juriden Ba telebe rɔ

di ii ma ye, a ni Daberata ni Jaramutu ni En Kanimu. Wo bεε ladennin kera so naanin de ri, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

³⁰⁻³¹ Ka a la woilu kan, ii ka so doilu di ii ma Aseri kabila la duu rɔ. Ii ka Misala di ii ma ye, a ni Abidon ni Helikata ni Rehobu. Wo bεε ladennin kera so naanin de ri, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

³² Ii ka so doilu fanan di ii ma Nafitali kabila la duu rɔ. Ii ka Kedesi di ii ma ye, men ye makandanni so do ri. Kedesi ye Kalile mara rɔ. Ii ka Hamotu Dori so la wo kan, a ni Karitan. Wo bεε ladennin kera so sawa le ri, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

³³ Nba, Isirayelikailu ka so tan ni sawa woilu di Kerison kabila ma, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

³⁴⁻³⁵ Wo kɔ rɔ, Isirayelikailu ka so doilu di Lebi bɔnsɔnilu toilu fanan ma, men ye Merari la bonkɔndɔla ri. Ii ka Jokineyamu so di ii ma Sabulon kabila la duu rɔ, ka Karita so la wo kan, a ni Dimina ni Nahalali. Wo bεε ladennin kera so naanin de ri, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

³⁶⁻³⁷ Ii ka soilu fanan di ii ma Ruben kabila la duu rɔ. Ii ka Beseri di ii ma ye, ka Jahasi so la wo kan, a ni Kedemotu, a ni Mefata. Wo bεε ladennin kera so naanin de ri, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

³⁸⁻³⁹ Ii ka soilu fanan di ii ma Kadi kabila la duu rɔ. Ii ka Ramotu di ii ma ye, men ye makandanni so do ri. A ye Kiliyadi jamana rɔ. Ii ka Mahanimu so la wo kan, a ni Hesibon ni Jaseri. Wo bεε ladennin kera so naanin de ri, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

⁴⁰ Nba, Isirayelikailu ka so tan ni fila woilu di Lebi bɔnsɔn toilu ma, Merari la bonkɔndɔla kɔnin.

⁴¹ Lebi bɔnsɔnilu ka so menilu sɔrɔn Isirayelikailu la niyɔrɔilu rɔ, wo bεε ladennin kera so binaanin ni so seyin de ri, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

⁴² So wo bεε dira ii ma, a bεε ni a kolofenilu damaninin diyailu.

Allabatata ka a la lahidi dafa Isirayelikailu ye

⁴³ Nba, Allabatata ka jamana wo bεε di Isirayelikailu ma, ikomin a tun ka lahidi ta ii benbailu ye na men ma. Isirayelikailu ka jamana mira ka a ke ii siyɔrɔ ri.

⁴⁴ Allabatata ka herε ke ii ye ii laminin dandeilu bεε rɔ, ikomin a ka lahidi ta ii benbailu ye na men ma. A ka sebaya di ii ma ii juuilu bεε kan. Woilu si ma se ii lɔla ii jε.

⁴⁵ Allabatata ka lahidi menilu ta Isirayelikailu ye, a ka wo bεε dafa. Lahidi kelen ma to ni a ma men dafa.

22

Josuwe ka kabila fila ni a talante labila

¹ Nba, Josuwe ka Ruben kabila makili, a ni Kadi kabila ni Manase kabila talante.

² A ka a fɔ ii ye ko: «Allabatata la baarden Musa ka jamarili menilu di, ai ra wo bεε ke kɔɔuma. N ka jamarili menilu di, ai ra wo bεε fanan ke a na ma.

³ Waati jan kɔrɔ haan bi, ai ma ai ban ai badenma Isirayelikailu demenna. Ai Maari Allabatata ka ai lɔ men kela, ai ra wo ke.

⁴ Ai Maari Allabatata ka lahidi ta ko a ri ai badenmailu lasii herε rɔ yan. Sisen, a ra lahidi wo dafa. Nba, sisen ai ye ai kɔse ka wa ai jere la duu kan, Musa ka men di ai ma Juriden Ba telebɔ rɔ.

⁵ Kɔni Musa ka a fɔ ai ye ko ai ye ai Maari Allabatata kanin kosebe, ko ai ye a la sila taama. Ko ai ye a la jamariliilu bεε mira ka woilu ke. Ko ai ye ai fasa a ma. Ko ai ye a bato ai jusukun bεε la, a ni ai seεbe bεε la. Ai ye jamarili ni sariya woilu latelen kosebe.»

⁶⁻⁸ Josuwe banni wo fɔla, a ka duwawu ke ii ye, ka sila di ii ma. A ka a fɔ ko: «Ai ra nanfulu ba sɔrɔn. Ai ye wa woilu ri ai wara. Kolofen siyaman ye ai bolo, a ni wodigbeilu ni saninilu ni sulanεeilu ni neεfin. Faanin siyaman fanan ye ai bolo. Ai ka nanfulu wo bεε mira ai juuilu le la. Sisen, ai ye wa woilu ratata ai ni ai badenmailu tema.» Wo rɔ, ii ka ii kɔse ka wa ii wara.

Musa tun ka duu do di Manase kabila talante ma Basan mara rɔ, Juriden Ba telebɔ rɔ. Josuwe le ka duu do di kabila wo talante tɔ kelen ma Juriden telebe rɔ, ii badenma Isirayelika tɔilu tema.

Saraka bɔ diya lɔ ko Juriden Ba dala

⁹ Ruben kabila mɔɔilu ni Kadi kabila mɔɔilu ni Manase kabila talante mɔɔilu bɔra Isirayelika tɔilu fɛ Silo so kɔndɔ, ni a ye Kanaan jamana rɔ. Ii ka sila mira ka wa ii wara Kiliyadi jamana rɔ. Yɔrɔ wo le dira ii ma, ka a kɛ ii ta ri, ikomin Allabatata ka a fɔ ja men ma ka fara Musa la.

¹⁰ Ii se men keni Kelilɔti, ii ka saraka janin diya belebele ba do lɔ Juriden Ba dala Kanaan jamana rɔ ye.

¹¹ A fɔra Isirayelika tɔilu ye ko Ruben kabila ni Kadi kabila ni Manase kabila talante ka saraka janin diya belebele ba do lɔ Juriden Ba dala Kanaan jamana rɔ Kelilɔti tɔrɔfɛ.

¹² Ii ka wo men tuma men na, ii bɛɛ ka ii jɔɔn naden Silo, ko ii watɔ kabila woilu kelela.

¹³ Isirayelikailu ka Alla la sarakalasele Elasari dence Finehasi kelaya, ko a ye wa Ruben kabila ni Kadi kabila ni Manase kabila talante teren ye Kiliyadi jamana rɔ.

¹⁴ Ii ka jama jemɔɔ mɔɔ tan lawa a fɛ, kabila kelen jemɔɔ kelen. Jemɔɔ tan woilu bɛɛ ye denbaya kuntiilu le ri Isirayelikailu la bonkɔndɔlailu tema.

¹⁵ Woilu wara Ruben kabila ni Kadi kabila ni Manase kabila talante teren Kiliyadi, ka a fɔ ii ye ko:

¹⁶ «Allabatata la mɔɔilu bɛɛ ka a fɔ ko ai ra bɔ Allabatata la sila kan, ka saraka janin diya lɔ ai jere ye. Ko nfenna ai ka kojuu ba jin ke Isirayelikailu Maari Alla la? Ko nfenna ai ra murunti Allabatata kanma ten?»

¹⁷ An tere ra tijani men ke Peyɔri ye, wo dɔɔman wa? Adon, haan bi an tere ma an naseninya wo julumun na ko ma hali a ra fitinna jankarɔ lana Allabatata la jama bɛɛ ma.

¹⁸ Ko a ye di? Ko ai ye bɔla Allabatata la sila kan wo rɔ sisen wa? Ko ni ai muruntira Allabatata kanma bi,

sini a ri dimin Isirayelikailu jama bɛɛ ma.

¹⁹ Ko ni a ye ai jana ko ai la jamana ma ben Allabatata bato le ma, ai ye ai kɔse a la jamana ma, a la daa make faaninbon lɔni men kɔndɔ. Ko ai ye wa ai sii andeilu fɛ ye. Ko kɔni ai kana saraka janin diya gberɛ lɔ ai jere ye, ka wo la an na Maari Allabatata ta kan. Ko ai kana murunti Allabatata kanma ten, wala ka murunti andeilu ma.

²⁰ Ko ai jere ka a lɔn ko Serahi dence Akan ka kojuu ba ke waati taminni, baa a ka fen do ta, Allabatata tun ka tɔn sii men tala. Ko Allabatata la mɔne ma se Isirayelikailu bɛɛ ma wo rɔ wa? Ko Akana kelen ma faa a la kojuu kosɔn de?»

²¹ Ruben kabila ni Kadi kabila ni Manase kabila talante ka kabila gberɛilu la bonkɔndɔlailu jemɔɔilu jabi.

²² Ii ka a fɔ ko: «Alla le ye Sebeɛtii ri, ale le ye Allabatata ri! Alla le ye Sebeɛtii ri, ale le Allabatata ri! Ale ka a lɔn andeilu ka saraka janin diya lɔ kun men na. Fo Isirayelikailu fanan ye a lɔn. Ni a kera kojuu ba le ri Allabatata ma, wala murunti ko ri a kanma, ii ka kan ka an halaki bi.

²³ An ma saraka janin diya wo lɔ an bɔ kanma Allabatata la sila kan. An ma a lɔ sarakailu janinta kanma, wala ka suman sarakailu wala jususuma sarakailu bɔ a kan. Ni an ka a lɔ kun woilu le la, Allabatata jere ye wo hake bɔ an dɔ.

²⁴ Kɔni wo ko te. An ka a lɔ hamin de kosɔn, baa an silanni de ko ai bɔnsɔnilu kana a fɔ an bɔnsɔnilu ye sini natɔ ko: «De juman ye ai ni Isirayelikailu Maari Allabatata tema?»

²⁵ Allabatata jere le ma Juriden Ba bila an ni ai Ruben kabila ni Kadi kabila mɔɔilu tema wa? Ai ni iyɔrɔ foyi le te Allabatata fɛ.» Nba, ni wo kera, ai bɔnsɔnilu ri ke sababu ri an bɔnsɔnilu ri Allabatata bato boloka.

²⁶ Wo le kosɔn an ka a fɔ ko an di saraka janin diya jin lɔ. Kɔni an ma a lɔ ko an ye saraka janintailu janinna a kan, wala ka saraka gberɛilu bɔ a kan.

²⁷ An ka a lɔ le, sa a ri ke sereya ri ai ni andeilu tema, a ni ai bɔnsɔnilu ni

an bɔnsɔnilu tɛma, ko andeilu fanan ye Allabatata ɲakɔrɔ. Ko an fanan ye an na saraka janintailu janinna ye, ka an na saraka gbɛɛilu ni jususuma sarakailu fanan bɔ a ye ye. Saraka bɔ diya wo ri kɛ sababu ri, ai bɔnsɔnilu ti nala a fɔla an bɔnsɔnilu ye sini natɔ ko, «ai niyɔrɔ foyi tɛ Allabatata fɛ.»

²⁸ An ka a fɔ ko lon do rɔ ni ii ka kuma wo fɔ an ye, wala an bɔnsɔnilu ye, an di a fɔ ii ye ko, «ii ye Allabatata saraka janin diya bisiki wo ragbɛ. Ko an benbailu le ka wo lɔ. Ko kɔni ii ma a lɔ saraka janinta kanma, wala ka saraka gbɛɛ bɔ a kan de. Ko ii ka a lɔ sa a ri kɛ sereya ri ai ni andeilu tɛma.»

²⁹ Nba, a miriya tɛ an na fewu ka murunti Allabatata kanma ka bɔ a la sila kan. An ma saraka janin diya wo lɔ saraka janintailu janin kanma a kan, wala ka suman saraka wala sarakailu gbɛɛilu bɔ a kan. An tɛ a fɛ ka saraka bɔ saraka janin diya si kan, fo an Maari Allabatata saraka janin diya, mɛn ye a la daa makɛ faaninbon donda la.»

³⁰ Nba Rubɛn kabila ni Kadi kabila ni Manase kabila ka kuma mɛn fɔ, wo diyara Alla la sarakalasele Finehasi ni jama la ɲɛmɔɔ tan wo ye, Isirayɛlikailu denbaya kuntii mɛnilu nani Finehasi fɛ kɔnin.

³¹ Alla la sarakalasele Elasari dence Finehasi ka Rubɛn kabila ni Kadi kabila ni Manase kabila talantɛ jabi: «An bɛɛ ka a lɔn sisen ko Allabatata ye an fɛ, baa a miriya tɛrɛ ye an na ko ai ka kojuu ba mɛn kɛ Allabatata la, ai ma wo kɛ. Wo rɔ, ai ra Isirayɛlikailu lakandan Allabatata bolo, baa ai ma a fanka labe andeilu bɛɛ kan.»

³² Nba, Alla la sarakalasele Elasari dence Finehasi ni ɲɛmɔɔ tan woilu bɔra Rubɛn kabila ni Kadi kabila wara Kiliyadi jamana rɔ, ka ii kɔsɛ Kanaan jamana rɔ. Ii seni ye, ii ka dantɛli kɛ Isirayɛlikailu ye.

³³ Dantɛli wo diyara ii ye. Ii ka Allabatata tando. Ii miri tɛrɛ ye a la ɲa mɛn ma kɔrɔman ko ii ri wa Rubɛn kabila ni Kadi kabila kɛɛ ka ii la jamana ratɲan, kɔnin dantɛli wo kɔsɔn ii ma ii miri wo ma butun.

³⁴ Rubɛn kabila ni Kadi kabila ka saraka bɔ diya tɔɔ la ko «Sereya le a ri an tɛma ko Allabatata kelen pe le Alla ri.»

23

Josuwe ka jama lali

¹ Awa, Allabatata ka hɛrɛ di Isirayɛlikailu ma waati jan kɔrɔ, ka ii bɔ ii juuulu bolo, mɛnilu ye ii laminin dɔ. Josuwe tun da kɛ mɔɔbakɔrɔ ba ri.

² Lon do rɔ, Josuwe ka Isirayɛlikailu bɛɛ makili, a gbengben ii la mɔɔbailu ni ii la ɲɛmɔɔilu ni ii la kititɛɛlailu ni ii la kuntiilu. A ka a fɔ ii ye ko: «N da kɛ mɔɔbakɔrɔ ba ri.

³ Ai Maari Allabatata ka ko mɛnilu kɛ jamana ɲin mɔɔilu la ai kɔsɔn, ai ka wo bɛɛ yen. Baa ai Maari Allabatata jɛrɛ le ka ii kɛɛ ai ye.

⁴ A ragbɛ, yɔrɔ mɛn ye bɔla Juridɛn Ba la ka wa se fɔɔ Kɔɔji ba ma telebe rɔ, n ka kalabe kɛ ka duu wo bɛɛ ratata ai la kabilailu tɛma. N ka siya mɛnilu kɛɛ ka ii la duu mira ii la, a ni siya mɛnilu la duu ma mira ii la fɔlɔ, n ka wo bɛɛ di ai ma ka a kɛ ai ta ri.

⁵ Ai Maari Allabatata jɛrɛ le ri mɔɔ woilu gbɛn ka ii mabɔ ai la. Ale le ri a kɛ, ii ri ii bori ai ɲɛ. Ai ri ii la jamana mira ka a kɛ ai ta ri, ikomin ai Maari Allabatata ka lahidi ta ai ye ɲa mɛn ma.

⁶ «Fen fen sebeni Musa la sariya kitabu rɔ, ai ye ai seɛbɛ don kɔsɛbɛ wo bɛɛ bonya ma ka wo kɛ. Ai kana bɔ sila wo kan ɲa si ma.

⁷ Ai kana duɲɔɔnya don ai ni siya gbɛɛilu tɛma, mɛnilu ye ai tɛma fɔlɔ. Ai kana ii maarilu tara, ai kana ai kali woilu tɔɔ la. Ai kana ai tin birin ii ɲana ka ii bato.

⁸ Ai ye ai fasa ai Maari Allabatata ma, ikomin ai darini a kɛla ɲa mɛn ma kɔrɔman haan bi.

⁹ Allabatata ka siya ba ni fanka-mailu le gbɛn ka bɔ ai ɲɛrɔ. Haan bi woilu si ma se a lɔla ai ye.

¹⁰ Ai rɔ mɔɔ kelen di se ai juuulu mɔɔ waa kelen gbenna, baa ai Maari Allabatata le ye kɛɛ kɛla ai ye, ikomin a ka a lahidi ta ai ye ɲa mɛn ma.

¹¹ Nba, ai ye ai janto ai jere rɔ kosebe ka ai Maari Allabatata kanin.

¹² «Kɔni ni ai ka ai ban Alla rɔ ka kafu siyailu kan, menilu kɔnin ye ai tema fɔlɔ, ka woilu denmusoilu furu, ka teriya don ai ni ii tema,

¹³ ai ye la a la ko ai Maari Allabatata ti nala siya woilu gbenna ai je butun. Siya woilu ri ke ikomin miralifen, men di ai mira, ka ke ikomin denka, ai nato bela men kɔndɔ. Ii ri ke ikomin gbije, men di ai gbasi ai kɔ rɔ, ka ke ikomin wɔnin, men ye ai jailu rɔ. A laban na, ai ri tunun jamana juma jin kɔndɔ, ai Maari Allabatata ka men di ai ma.

¹⁴ «Nba, a te men baka n na waati ri se. Ai ka a lon ai jusukun ni ai sɔnɔme bee rɔ ko ai Maari Allabatata ka lahidi juma menilu ta ai ye, ko wo si ma to ye, a ma men dafa. A ka lahidi wo bee dafa ai ye. Lahidi si ma to ye, a ma men dafa.

¹⁵ «Kɔni a ka a la lahidi juma bee dafa ja men ma, a ri a la masilannikan bee ke ai la wo ja le ma, fɔ ka ai halaki jamana juma jin kɔndɔ, a ka men di ai ma.

¹⁶ Ai Maari Allabatata ka teriya men ta ka a don ai ni a tema, ni ai ka ai ban wo jamariliilu bonyala fo ka wa ai birin maari gberailu je ka woilu bato, Allabatata ri mɔne ai kanma kosebe. Ni wo kera, ai ri halaki jona jamana juma jin kɔndɔ, a ka men di ai ma.»

24

Josuwe ka Alla la kojumailu lakali Isirayelikailu ye

¹ Nba, Josuwe ka Isirayelikailu la kabilailu bee laden Sekemu. A ka Isirayelikailu la mɔɔbailu makili, a ni jama jemɔɔilu ni kititelailu ni kuntailu. Ii bee nara ii lɔ Alla jakɔrɔ.

² Josuwe ka a fɔ jama bee ladenin ye ko: «Isirayelikailu Maari Allabatata ka a fɔ ko: «Fɔɔfɔɔ, ai benbailu siini tere Efirati Ba kɔ. Ai benba Teraki tere ye wo do le ri, men ye Iburahima ni Nakari fa ri. Ai benbailu tere ye maari gberailu le batola ye.

³ Kɔni nde le ka ai benba Iburahima labɔ jamana wo rɔ Efirati Ba kɔ, ka a

ta ka wa a ri Kanaan jamana bee rɔ. N ka a dence Isiyaka di a ma, ka a bɔnsɔnilu siyaya.

⁴ N ka dence fila di Isiyaka ma, Yakuba ni Esawu. N ka Seyiri koyinke ma yɔrɔilu di Esawu ma, ka a ke a ta ri. Kɔni Yakuba ni a denceilu wara Misiran.

⁵ Wo ke men jin, n ka Musa ni Haruna lawa ai benbailu ma Misiran. N ka Misirankailu gbasi tɔɔya siyaman na ye, ka ban ka ai labɔ jamana wo kɔndɔ.

⁶ N ka ai benbailu labɔ Misiran jamana rɔ tuma men na, ii wara se Kɔɔji Fararɔbin ma. Misirankailu ka ii kɔsaran sowontoroilu ni soilu la.

⁷ Ai benbailu ka ii makasi nde Allabatata ye, ko n ye ii demen. N ka dibi don ii ni Misirankailu tema. N ka kɔɔji lana Misirankailu kan, ka ii bee latunun. N ka men ke Misirankailu la, ai jere ka wo lon. Wo kɔ rɔ, ai ka waati jan ke wula kɔndɔ.

⁸ N ka ai lawa Amɔrikailu la jamana kɔndɔ, men ye Juriden Ba telebɔ rɔ. Amɔrikailu ka ai kele, kɔni n ka ii bila ai fanka kɔrɔ. Ai ka ii la jamana mira ka a ke ai ta ri, ka a masɔɔn n tere ye ii halakila ai je le.

⁹ Sipari dence Balaki fanan wulira ko a ye ai kelela. Mowabukailu la mansa le tere a ri. A ka kela lawa Beyari dence Balami ma, ko a ye na ai danka.

¹⁰ Kɔni n ma sɔn Balami ye ai danka. Wo le rɔ, a ka duwawu le ke ai ye. N ka ai tala Balaki bolo wo ja le ma.

¹¹ Wo kɔ rɔ, ai ka Juriden Ba tee ka wa se Jeriko so ma. Jerikokailu ka ai kele, kɔni n ka ii bila ai la fanka kɔrɔ. Amɔrikailu fanan ka ai kele, a ni Peresikailu ni Kanaankailu ni Hetikailu ni Kirikasikailu ni Hifikailu ni Jebusikailu. Kɔni n ka woilu bee bila ai la fanka kɔrɔ.

¹² N ka woilu masilan, ka ii gben ai jero. Ai la fanmurutiilu ni ai la bijeilu ma ke sababu ri de ko ai sera ii la. Nde le ka ii gben ikomin n ka Amɔrikailu la mansa fila gben ja men ma.

¹³ N ka duu di ai ma ten, ai ma men senɛ. N ka soilu di ai ma ka ai sii woilu kɔndɔ, soilu ai ma menilu lɔ. N

ka rɛsɛnfeilu ni olibiye tuilu di ai ma, ai ma menilu turu. Ai ye rɛsɛnju ni olibiyeju woilu denilu dɔɔnna.»

¹⁴ «Ai ye silan Allabatata ye sisen, ka a la sila taama gbɛya ni kankelentiya rɔ. Ka ai benbailu to Efirati Ba kɔ, ii tɛɛ ye maari doilu batola. Ka ii to Misiran, ii tɛɛ ye dogbɛɛilu batola. Sisen, ai ye maari woilu bɛɛ to ye, ka Allabatata bato.

¹⁵ Ni Allabatata bato ma di ai ye, ai ye maarilu suwandi bi, ai ye a fɛ ka menilu bato. Ai benbailu tɛɛ ye maari menilu batola Efirati Ba kɔ, ai ye woilu suwandi. Ni wo tɛ, ai ye Amɔrikailu la maarilu suwandi, baa ai siini Amɔrikailu la jamana le rɔ jin. Nde kɔnin ni n na denbaya, andeilu ri Allabatata bato.»

¹⁶ Jama ka Josuwe jabi: «Wo kuma tɛ! Andeilu ti nala an banna Allabatata dɔ ka maari gbɛɛ bato,

¹⁷ baa an Maari Allabatata le ka andeilu ni an benbailu labɔ jɔnya rɔ Misiran. Ale le ka tɔɔmasereilu kɛ an jɛɛ jana. Ale le ka an nakanda an na taama bɛɛ rɔ, ka an nakanda siyailu tɛma, an taminda menilu la jamana rɔ.

¹⁸ A ka siyailu bɛɛ gbɛn ka ii bɔ an jɛ, hali Amɔrika menilu siini tɛɛ jamana jin dɔ. Wo le kosɔn, andeilu fanan di Allabatata le bato, baa ale le ye an Maari Alla ri.»

¹⁹ Josuwe ka a fɔ jama ye ko: «Ai ti nala sela Allabatata batola, baa Alla seniman de. A tɛ sɔn muumɛ ai ye batofen gbɛɛ la ale kan ka a bato. Ni ai ka a la sariya tɔjan ka kojuuilu kɛ, a ti nala yafala ai ma.

²⁰ Allabatata ka kojumailu kɛ ai ye. Kɔni ni ai ka a bato boloka ka wa siyailu maarilu bato, a ri wuli ai kanma. A ri kojuu kɛ ai la ka ai halaki.»

²¹ Jama ka Josuwe jabi: «ɛɛn de! An tɛ sɔn ka siyailu maarilu bato. An di Allabatata dɔɔn de bato.»

²² Josuwe ka a fɔ ko: «Ai ra kɛ ai jɛɛ sere ri ko ai ra Allabatata suwandi ko ai ri a bato.» Ii ka a fɔ ko: «ɔɔn, an ye an jɛɛ sere ri.»

²³ Josuwe ka a fɔ ko: «Kɔni batofen menilu ye ai bolo munun, siya

gbɛɛilu ye menilu batola, ai ye woilu bɛɛ ratɔjan fewu! Ai ye ai jusu lateɛ fewu ko ai ri Isirayɛlikailu Maari Allabatata la sila taama ka kɛ a ta le ri fewu.»

²⁴ Jama ka Josuwe jabi: «An di an Maari Allabatata bato, ka a la jamariliilu mira ka woilu kɛ.»

Isirayɛlikailu ka lahidi ta

²⁵ Wo lon, Josuwe ka teriya sidi Isirayɛlikailu ni Allabatata tɛma Sɛkɛmu so kɔndɔ ye. A ka sariya di ii ma, a ni jamariliilu.

²⁶ Josuwe ka woilu sɛbɛ Alla la sariya kitabu rɔ. Wo kɔ rɔ, a ka kabakurun ba do ta ka a lalɔ jiriju do kɔrɔ Allabatata la yɔrɔ seniman dafɛ.

²⁷ Josuwe ka a fɔ jama bɛɛ ye ko: «Ai ye kabakurun jin dagbɛ. A ye an na sereya ri. Allabatata ka kuma mɛn bɛɛ fɔ an ye yan, kabakurun jin da wo bɛɛ mɛn. A lalɔni yan ka ai hankili bila a rɔ ko ai kana ai ban ai Maari Alla rɔ.»

²⁸ Josuwe banni kumala jama ye, a ka sila di ii ma. Bɛɛ wara a wara.

Josuwe la saya

²⁹ Nba, ko woilu bɛɛ taminni kɔ, Nun dence Josuwe sara, mɛn ye Allabatata la baaraden di. A ka san kɛmɛ ni san tan de sɔɔn.

³⁰ Ii ka a su don a jɛɛ la niijɔrɔ rɔ, mɛn dira a ma Timinata Sera so kɔndɔ. So wo ye Efirayimu kabila la koyinkɛ ma yɔrɔ le rɔ, Kaase Koyinkɛ tele kankan bolomaran dɔ.

³¹ Isirayɛlikailu ka Allabatata bato Josuwe la tele bɛɛ rɔ. Ii tora a batola mɔɔbakɔrɔilu fanan na tele bɛɛ rɔ, Josuwe sara ka mɔɔbakɔrɔ menilu to ye kɔnin. Allabatata tun ka kojuma menilu kɛ Isirayɛlikailu ye, mɔɔbakɔrɔ woilu ka woilu bɛɛ yen.

³² Isirayɛlikailu nara Yusufu su kolo menilu ri ka bɔ Misiran, ii wara woilu don Sɛkɛmu. Fɔɔfɔɔ ii benba Yakuba ka wodigbɛ kɛmɛ bɔ ka yɔrɔ wo san Hamɔri la mɔɔilu ma. Hamɔri tɛɛ ye Sɛkɛmu fa le ri. Yɔrɔ wo kɛra Yusufu bɔnsɔnilu ta le ri.

³³ Haruna dence Elasari sara tuma mɛn na, ii ka a su don Kibeya. Yɔrɔ wo le dira a dence Finehasi ma. A ye

Efirayimu kabila la koyinke ma yaro
ro.

Ruti

Elimelēki ni a la denbaya wara Mowabu la jamana rɔ

¹⁻² Kεlεkuntiilu tεε ye mɔɔilu marala waati mεn na Isirayelika la jamana rɔ, kɔnkɔ ba donda ye waati wo rɔ. Wo tuma cεε do siini tεε Betilεhemu so kɔndɔ, mεn ye Yahuda la kabila la duu rɔ. Cεε wo tɔɔ ko Elimelēki. A muso tɔɔ ko Nahomi. Dence mɔɔ fila tεε ye ii bolo. Kelen tɔɔ ko Malon, do tɔɔ ko Kiliyon. Elimelēki ni a la denbaya bɔni Efirata la buruju le rɔ. Awa, kɔnkɔ ba wo kera sababu ri, Elimelēki ka a muso ni a dence mɔɔ fila ta ka wa Mowabu la jamana rɔ. Ii taara ii sii ye.

³ Wo taminni kɔ rɔ, Elimelēki sara ka a muso Nahomi kelen to, a ni a dence mɔɔ fila.

⁴ Waati wo taminni kɔ rɔ, a dence mɔɔ fila wo ka Mowabuka muso fila furu. Kelen tɔɔ ko Oropa. Do wo tɔɔ ko Ruti. Nba, Nahomi ni a denceilu ka san tan de kε Mowabu la jamana rɔ.

⁵ Wo kɔ rɔ, Malon ni Kiliyon sara ka ii na Nahomi kelen to, dentanya ni cεtanya rɔ.

Ruti taara Nahomi kɔfε Betilεhemu

⁶ Lon do rɔ, ka Nahomi to Mowabu la jamana rɔ, a fɔra a jana ko Allabatata ra a la jumaya yiraka a la mɔɔilu la. Ko a ka balo ko lanɔɔya ii ye. Wo rɔ, Nahomi ni a biranmuso fila ka ii raben ko ii watɔ Nahomi wara Betilεhemu.

⁷ Ii bɔra i jɔɔn fε ii sii diya kɔrɔ rɔ ka sila mira ka wa Yahuda la kabila la duu rɔ.

⁸ Ka ii to sila kan, Nahomi ka a fɔ Oropa ni Ruti ye ko: «Sisen, ai fila bεε ye i kɔsε ka wa ai nailu wara. Allabatata ye a la kaninteya yiraka ai la, ikomin ai ka kaninteya yiraka ai cεεilu la, mεnilu sani, a ni nde jεrε la.

⁹ Allabatata ye ai ben hεrε ma cεε kura wara.» A banni wo fɔla, a ka ii sunbu, ii tεε ye fara bolo le ma. Denmuso fila kasira kosεbε.

¹⁰ Ii ka a fɔ Nahomi ye ko: «εεn! An di wa i kɔfε i badenmailu wara.»

¹¹ Kɔni Nahomi ka a fɔ ko: «Ai ye ai kɔsε ai wara, n denmusoilu. Nfenna ai ye a fε ka na n kɔfε? Baa, n di se dence gberε sɔrɔnna butun, mεn di ai furu?»

¹² Ai ye ai kɔsε ai wara, n denmusoilu. ɔɔn, ai ye wa. N da kɔrɔya furu ma. Ni wo tε, ni n ka n miri ko tumado n di se dence sɔrɔnna ikɔ, n tεε ri wa su jin dɔ cεε kura wara, ka dence do sɔrɔn a la,

¹³ ai ri se ai banna furu ko ma wo rɔ wa, ka ai sii ka n dence woilu makɔnɔ haan ii ye bonya? εεn, n denmusoilu. N na dunuɔaratεε gbεleman ai ta ri, baa Allabatata jεrε le ka tɔrɔya lala nde kan.»

¹⁴ Wo rɔ, Oropa ni Ruti kasira ikɔ kosεbε. Oropa ka a biranmuso Nahomi tuwa ka a sunbu, kɔni Ruti fasani tora Nahomi ma.

¹⁵ Nahomi ka a fɔ Ruti ye ko: «I ja lɔ, i kɔrɔmuso kɔsεtɔla ka wa a la mɔɔilu ma a ni a la batofen. I fanan ye i kɔsε i ye wa i wara. ɔɔn, i ye wa a kɔfε.»

¹⁶ Kɔni Ruti ka a jabi: «I kana a fɔ n ye ko n ye n bɔ i kɔfε. I kana a fɔ n ye ko n ye wa n wara. I wa wa yɔrɔ yɔrɔ, n di wa ye. I wa i sii yɔrɔ mεn dɔ, n di n sii ye. I la mɔɔilu ri kε n na mɔɔilu ri. I Maari fanan di kε n Maari ri.

¹⁷ I wa sa yɔrɔ mεn dɔ, n fanan di sa ye. Mɔɔilu ri n su don ye. Ni n ka n bɔ i kɔfε ni saya tε, Allabatata a la jakankata juu ri be n kan.»

¹⁸ Nba, Nahomi ka a yen ko Ruti jusu lateeni ko a ri wa a kɔfε. Wo rɔ, a ma a sɔsɔ wo kɔ.

¹⁹ Ii mɔɔ fila ka sila mira ka wa se Betilεhemu. Ii seni ye, ka so bεε lamaa. So musoilu ka i jɔɔn mapininka ko: «Nahomi le ye ri wa?»

²⁰ Kɔni Nahomi ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana n kili de ko Nahomi butun fo Maratɔ^{*}, baa Alla Sebεtii a ra tɔrɔya ba lase n ma.

²¹ N bɔtɔla yan, fen siyaman tεε ye n bolo, kɔni Allabatata a ra n bolokolon nasε. Ai ye n kilila nfenna wo rɔ ko Nahomi? Alla Sebεtii a ra

* **1:20** Heburuulu ko nɔrɔjuu kɔrɔ le ye ko: «mara».

ban a kɔnkɔ donna n na. A ra n tɔɔya kojuuya.»

²² Awa, Nahomi ka a kɔsɛ Betilɛhɛmu ɲa wo le ma ka bɔ Mowabu la jamana rɔ. A biranmuso Ruti mɛn ye Mowabuka di, wo nara a kɔfɛ. Ii sera Betilɛhɛmu ka a tɛrɛn horija suman ka waati damirasɛn de tɛrɛ.

2

Ruti ka sɛnɛgban matɔmɔn kɛ Bɔwasi la sɛnɛ rɔ

¹ Nba, Nahomi cɛɛ mɛn sani, wo badenma do tɛrɛ ye ye, a ni mɛn ye buruju kelen mɔɔ ri. Wo tɔɔ ko Bɔwasi. Nanfulutii le, mɔɔba le.

² Lon do rɔ, Mowabuka Ruti ka a fɔ Nahomi ye ko: «A to n ye wa sɛnɛ rɔ. N di wa sɛnɛgban matɔmɔn kɛ baaraden do kɔ, mɛn wa hina n na ka sɔn n ye to a kɔfɛ.» Nahomi ka a jabi: «Ale le wo ri n den. I ye wa.»

³ Ruti wulira wo rɔ ka wa sɛnɛ rɔ. A seni ye, a ka sɛnɛgban matɔmɔn damira baaraden do kɔfɛ, mɛnilu ye suman kala. A tɛrɛ ye sɛnɛ mɛn dɔ, Bɔwasi ta le wo ri, mɛn ni ɛlimɛlɛki ye buruju kelen mɔɔ ri.

⁴ A ma mɛn bakɛ, Bɔwasi nara ka bɔ Betilɛhɛmu. A ka baaradenilu fo ko: «Allabatalla ye to ai fɛ!» Baaradenilu ka a lamira ko: «Allabatalla ye ɲumaya kɛ i ye!»

⁵ Bɔwasi ka a la baaraden kuntii maɲininka ko: «Denmuso wo don? Yon ye a ri?»

⁶ Baaraden kuntii ka a fɔ ko: «Mowabuka denmuso le, mɛn ni Nahomi nani ka bɔ Mowabu la jamana rɔ.»

⁷ A ka n madiya ko: «I ye n to n ye sɛnɛgban do matɔmɔn sumankalailu kɔfɛ.» A nara sɔɔma le, a ye baarala, haan sisen a ma a ɲɔɲɔ.»

⁸ Wo rɔ, Bɔwasi ka a fɔ Ruti ye ko: «N denmuso, i tolo malɔ: I kana wa sɛnɛgban matɔmɔn diya sɛnɛ gbɛrɛ rɔ de. I ye to yan. I ye baara n na baaraden musomanilu kɔfɛ.»

⁹ I ye a ragbɛ cɛɛilu ye suman kala dinkira mɛn dɔ. I ye i bila baaraden musomanilu kɔfɛ. N da a fɔ n na baaradenilu ye ko ii kana i ɲagba. Ji

lɔɔ wa i mira, i ye wa i min jundaa kɔndɔ, n na baaraden mɛsɛnilu ka mɛn nafa.»

¹⁰ Ruti ka a ɲakɔrɔ bɛn duu ma ka a fɔ Bɔwasi ye ko: «Nfenna i ra hina n na ka n mira koɲuma fewu? N tɛ foyi ri fo london.»

¹¹ Bɔwasi ka a jabi: «I ka mɛn kɛ i biranmuso ye, i cɛɛ sani kɔ, wo bɛɛ fɔra n ɲana. I ka i fa ni i na to ye ka i sɔrɔn jamana to ye, ka na i sii mɔɔ gbɛrɛ tɛma yan, i tun ma mɛnilu lɔn kɔrɔman na.»

¹² I ka mɛn kɛ, Allabatalla a ye i sara wo bɛɛ la. I ra na ka i jɛrɛ bila Isirayɛlika Maari Allabatalla lakan-dalila kɔrɔ. A ye i sara a ɲa jɛrɛjɛrɛ ma.»

¹³ Ruti ka Bɔwasi jabi: «N fa, i ra koɲuma kɛ n ye. I ka kuma ɲuma fɔ n ye ka a tɛrɛn n ma se i la baaraden musoman kelen dɔ. Wo ra n sɛɛbɛ don.»

¹⁴ Damunin waati seni, Bɔwasi ka a fɔ Ruti ye ko: «Na dɔɔnnin kɛ. Buru do ta. I ye a sun manfen dɔ.» Ruti nara a sii baaradenilu dafɛ tuma mɛn na, Bɔwasi ka sumankisɛ majaninni do di a ma. Ruti ka woilu dɔɔn ka a fa ka a to to.

¹⁵ A banni dɔɔnninna, a ka a wuli ka wa sɛnɛgban matɔmɔn diya ikɔ. A wani ikɔ, Bɔwasi ka a fɔ a la baaraden cɛmanilu ye ko: «Ai ye a to a ye sɛnɛgban matɔmɔn sumansidi tɛma. Ai kana a makuma de.»

¹⁶ Ka a la wo kan, ai wa suman ka, ai ye do bɔ ai bolo rɔ ka woilu labe duu ma, sa a ri ii matɔmɔn. Ai kana jalakili si la a kan.»

¹⁷ Ruti ka sɛnɛgban matɔmɔn ye haan wura fɛ, ka ban ka suman gbasi, a tun ka mɛn matɔmɔn. A ka horija suman kisɛ mɛn sɔrɔn, wo ka bɔrɔ tala kelen nafa.

¹⁸ A wara suman bɔrɔ tala wo ri so kɔndɔ. A biranmuso Nahomi ka a yen a ka suman kisɛ jate matɔmɔn. Ruti ka a la dɔɔnninfen tɔ fanan nabɔ ka a di a ma.

¹⁹ Nahomi ka a maɲininka ko: «I ka sɛnɛgban matɔmɔn kɛ mi bi? I ka baara kɛ sɛnɛ ɲuman de rɔ? Alla ye ɲumaya kɛ wo tii ye, mɛn ɲara i la.» Ruti ka dantɛɛli bɛɛ kɛ ko: «N ka

baara ke sene men do bi, wo tii tao ko Bɔwasi.»

²⁰ Nahomi ka a fo ko: «Allabatala ye jumaya ke Bɔwasi ye, men ma a la kaninteya yiraka boloka an niimailu la, a ni sayabatilu la. An saron joon sudun menilu ka kan ka an kunka, Bɔwasi ye woilu do le ri.»

²¹ Mowabuka Ruti ka a fo ko: «A ka a fo n ye fanan ko n ye to senegban matomonna a la baardenilu kofe haan ii wa ban a la suman bee kala.»

²² Nahomi ka a jabi: «Wo ka ni, n den. I ye to baarala Bɔwasi la baarden musomanilu kofe sa mao gberailu kana kojuu ke i la.»

²³ Ruti tora wo ro senegban matomonna Bɔwasi la baarden musomanilu kofe haan bile ni horija suman ka bee banda. A siini tere a biranmuso Nahomi wara tuma bee.

3

Ruti wara suman magbasi gbeleke diya

¹ Lon do ro, Nahomi ka a fo Ruti ye ko: «N den, n ka kan ka jabinin i la ko ma, sa i ri here saron.»

² I tere ye senegban matomonna Bɔwasi la baarden musomanilu kofe. I ka a lon Bɔwasi ye an badenma le ri. I ja lo. Wura jin na, i ri a teren a ye horija suman rafela suman magbasi gberema.

³ I ye i ko ka sumadiyalan sisa i ma ka i la durukijan juma bila i kan na. I ye wa ye, koni i kana i jere yiraka a la fo a wa ban doanninna ka a min.

⁴ A wa taa a la tuma men na, i ye a ragbe a juma la sa i ri a lon a lani dinkira men. A wa sunoo, i ye i madon a la ka a la birinkan bo a sen ma ka i la a sen koroo. Wo ro i ka kan ka men ke, a ri wo fo i ye.»

⁵ Ruti ka a fo ko: «I ka men fo n ye, n di a bee ke.»

⁶ Ruti wara Bɔwasi la suman magbasi gberema. A biranmuso tun ka men fo a ye, a ka wo bee latelen.

⁷ Bɔwasi banda doanninna ka a min, a nii lasewani tere ye a ma. A taara a la suman ton dafe. Ruti ka a madon a la kojuma, ka birinkan bo Bɔwasi sen ma, ka a la a sen koroo.

⁸ Duu talama, Bɔwasi barara i wulila. A ka a yeleman ka muso do lani yen a sen koroo.

⁹ Bɔwasi ka a fo ko: «Yon ye?» Ruti ka a jabi: «Ruti le, i la jonmuso konin. I ye n furu, baa i ye an saron joon sudun de ri, men ka kan ka n furu.»

¹⁰ Bɔwasi ka a jabi: «Allabatala ye baraka don i ro! I ma taa kanberenilu ko furu ko ro, kanberen fentii wala kanberen bolokolon. I banni men kela jin di, wo ye kaninteya misaliya le ri i ni i biranmuso tema, wo ka bon ka tamin foloman kan.

¹¹ Sisen, n den, i kana silan. I ye men fe, n di wo bee ke i ye, ka a masaron so kondoo moolu bee ka a lon ko muso telenni le ye ile ri.

¹² Tujna le wo ri, n ye i kunkala le ri, men ka kan ka i furu, koni i kunkala gberema ye ye, men fanan ye i saron joon sudun i ye ka tamin nde la.

¹³ I ye to yan sujin do. Sini sooma, n di a mafene ni ce wo ri i furu ikomin a ka kan ka a ke ja men ma. Ni a ye a fe ka a ke, wo ri ben. A ye a ke, koni n ye n kalila Allabatala jenema tao la ko ni ce wo te a fe ka a janto i ro, nde le ri a ke. I la yan haan sooma.»

¹⁴ Wo ro, Ruti lani tora Bɔwasi sen koroo, koni a wulira suba dibi ro, sa mao kana a yen, baa Bɔwasi te a fe mao ye a lon ko Ruti nara suman magbasi gberema ye.

¹⁵ Bɔwasi ka a fo a ye ko: «I la taafe kakansidi wo fulen, i ye a mira kojuma.» A ka wo mira kojuma. Bɔwasi ka horija suman kise boro kelen joon suman ka wo ke Ruti la taafe ro. Wo ko ro, Bɔwasi ka a kose so kondoo.

¹⁶ Ruti seni a biranmuso wara, wo ka a jabininka ko: «A ye di, n den? A diyara wa?» Bɔwasi ka men bee ke a ye, Ruti ka wo bee danteli ke.

¹⁷ Ka a la wo kan, Ruti ka a fo ko: «A ka boro kelen joon di n ma ko n kana n kose n biranmuso wara ni n ma a sanba.»

¹⁸ Nahomi ka a fo ko: «N den, i sabari. I ye makonni ke yan fo i wa a yen ko jin nabanto ja men ma, baa ce wo jusu ti nala lala, ni a ma ko jin jabo bi.»

4

Bɔwasi ka Ruti furu sidi

¹ Nba, Bɔwasi wara ka i sii so donda la, makoilu ye ɲabɔla dinkira mɛn dɔ. A ma mɛn, a ka Elimɛlɛki sɔrɔn ɲɔn sudun yen, a tun ka mɛn na ko fɔ Ruti ye. Cɛɛ wo tamintɔla le tɛrɛ. Bɔwasi ka a kili ko: «N fa! Na, i sii yan.» Wo rɔ, cɛɛ nara ka i sii.

² Bɔwasi ka so mɔɔbakɔrɔ tan fanan kili ko ii ye na i sii. Woilu nara i sii.

³ Bɔwasi ka a fɔ Elimɛlɛki sɔrɔn ɲɔn sudun ye ko: «Nahomi a ra na ka bɔ Mowabula jamana rɔ. A ye an baden-mace Elimɛlɛki la sɛnɛ mayira bolo le ma.»

⁴ Wo le rɔ, a ye n kɔndɔ ko n ka kan ka wo la i tolo ma, ka i lali ko i ye sɛnɛ wo san mɔɔilu ɲana, n na mɔɔbakɔrɔilu ni mɔɔ tɔ mɛnilu siini yan. Awa, ni i ye a fɛ ka a kunka, i ye a kunka. Ni i tɛ a fɛ fanan, i ye a fɔ n ye, baa sɛnɛ kunka saratii ye i fɔlɔ le bolo, ka nde tuun ile la.» Cɛɛ ka a fɔ ko: «N di a kunka.»

⁵ Bɔwasi ka a fɔ ko: «Ni i ka sɛnɛ wo kunka Nahomi ma lon mɛn na, fo i ye Mowabuka Ruti furu wo lon, mɛn ye Elimɛlɛki dence la furuɲa muso ri. I ye Ruti furu, sa sayabatɔ a ri kɔ sɔrɔn, ka sɛnɛtiya to a la denbaya kɔndɔ.»

⁶ Cɛɛ ka a fɔ ko: «Ni wo le, n ti se sɛnɛ kunkala baa n kana n jɛrɛ bolokolonya. Sɛnɛ kunka saratii a ye i bolo sisen, i ye a kunka. Nde ti se a kunkala.»

⁷ Nba, waati taminni kɔ, ni badenma sudun ka sayabatɔ la duu kunka Isirayɛlika wara, wala ka duu kunka saratii latamin mɔɔ gberɛ ma, fo mɔɔ kelen ye a la sanbara bɔ a sen dɔ ka a madon a tɔ mɔɔ kelen bolo. Wo ri kɛ tɔmasere ri, ka ko wo lasereya.

⁸ Wo le ko kosɔn cɛɛ wo ka a fɔ Bɔwasi ye tuma mɛn na ko: «I ye wo sɛnɛ kunka.» A ka a la sanbara bɔ ka a di a ma.

⁹ Wo kɔ rɔ, Bɔwasi ka a fɔ mɔɔbakɔrɔilu ni mɔɔ tɔ bɛɛ ye ko: «Ai ye sereilu le ri bi ko n da Elimɛlɛki ni Kiliyon ni Malon bolofen bɛɛ kunka Nahomi ma.»

¹⁰ N ye Ruti fanan tala a ra a kɛ n muso ri. A ye Mowabuka muso le

ri, mɛn tɛrɛ ye Malon kun. N ye Ruti furula sa kɔ ri bɔ sayabatɔ kɔ rɔ, ka sɛnɛtiya to a la denbaya kɔndɔ. N ye a furula sa Malon tɔɔ kana tunun a badenmailu tema, a ni a fa so kɔndɔ. Ai ye wo sereilu ri bi.»

¹¹ Wo rɔ, mɔɔbakɔrɔilu ni mɔɔ tɔ mɛnilu bɛɛ tɛrɛ ye so donda la ye, woilu ka a fɔ ko: «An ye wo sereilu le ri! Allabatata ye ɲumaya kɛ muso wo ye, mɛn dontɔ i wara! A ye a kɛ ikomin Raseli ni Leya, Yakuba la muso fila mɛnilu ka an benbailu sɔrɔn. Allabatata ye i sabati Efirata la bonkɔndɔla kɔndɔ, ka i tɔɔ bɔ Bɛtilɛhemu, Alla ma wo kɛra.»

¹² Allabatata ye den siyaman di i ma sunkurun ɲin fɛ. Ka i la denbaya kɛ ikomin Yahuda ni Tamari dence Pɛrɛsi ta, Alla ma wo kɛra!»

Ruti ka mansa Dawuda benba Obedi sɔrɔn

¹³ Wo rɔ, Bɔwasi ka Ruti furu sidi. Ii dɛnda. Allabatata ka baraka don Ruti rɔ. A ka kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn.

¹⁴ Wo le kosɔn, Bɛtilɛhemu musoilu ka a fɔ Nahomi ye ko: «Tandoli ye Allabatata ye mɛn ma sɔn bi ka i bila ni kunkala sa i la. Ka wo tɔɔ bɔ Isirayɛlika tema, Alla ma wo kɛra.»

¹⁵ A ri i nii lasɛwa ikɔ tuun, ka a lɔ i kɔrɔ i la kɔrɔya waati, baa i biran-musoni mɛn tɔnɔ ka bon i ma dence wɔrɔnwula tɔnɔ ri, i duman mɛn ye kɔnin, wo le ka den ɲin sɔrɔn.»

¹⁶ Wo rɔ, Nahomi ka den ta ka a la a sen kan. Ale le ka den namɔ.

¹⁷ A siɲɔɔ musoilu ka a fɔ ko: «Nahomi ra dence sɔrɔn.» Ii ka den tɔɔ la ko Obedi. Obedi le kɛra Jɛsɛ fa ri. Jɛsɛ wo le ka Dawuda sɔrɔn.

Mansa Dawuda buruju

¹⁸ Pɛrɛsi bɔnsɔn de ɲin di. Pɛrɛsi ka Hɛsirɔn sɔrɔn.

¹⁹ Hɛsirɔn ka Ramu sɔrɔn. Ramu ka Aminadabu sɔrɔn.

²⁰ Aminadabu ka Nasɔn sɔrɔn. Nasɔn ka Salimɔn sɔrɔn.

²¹ Salimɔn ka Bɔwasi sɔrɔn. Bɔwasi ka Obedi sɔrɔn.

²² Obedi ka Jɛsɛ sɔrɔn. Jɛsɛ ka Dawuda sɔrɔn.

Junusa

Nabi Junusa ma sɔn Alla la kuma ma

¹ Nba, lon do rɔ, Allabatata kumara Amitayi dence Nabi Junusa ye.

² A ka a fɔ ko: «I wuli! I ye sila mira i kɔrɔ. I ye wa Ninibe so ba kɔndɔ ka ye mɔɔilu jalakikan fɔ ii ye, baa ii ye kojuu menilu kɛla, nde ka woilu lɔn.»

³ Kɔni Nabi Junusa ma sɔn ka wa Ninibe. A ka Tarasisi sila mira ka wa ko a ye a mataala Allabatata la ka bɔ a jakɔrɔ. A sera Jafa so kɔndɔ ka wa kɔɔji dala ye. A ka kulunba do tɛren ye, mɛn watɔ Tarasisi. A ka kulunba tɛɛ sara bɔ, ka don kulunba kɔndɔ. A ni kulunkɔndɔ mɔɔilu wara kɔɔji ka a fɔ ko ii ye wala Tarasisi. Nabi Junusa ye a fɛ ka a mataa Allabatata la ka bɔ a jakɔrɔ.

⁴ Kɔni Allabatata ka fɔɔ ba lana kɔɔji kan. Fɔɔ bonyara fɔɔ kulunba tɛɛ ye tɔjan ko rɔ.

⁵ Kulunkɔndɔ baaradenilu silanda kojuuya. Ii kelen kelenna bɛɛ ka a maari madiya ko wo ye ii kisi. Ii ka kulunkɔndɔ doninilu lafilɔ kɔɔji rɔ sa kulunba ri fɛya kɔɔji kan. Wo ka a tɛren Nabi Junusa ra jii kulunba kɔndɔ. A tɛɛ ye sunɔla bakɛ.

⁶ Kulun naborila wara a tɛren ye ka a kan nabɔ a ma ko: «Nfenna i lani sunɔ rɔ? I wuli! I ye i maari madiya! Tumado wo ri kininkinin an na ko la ka an kisi sa an kana faa.»

⁷ Kɔ fɛ, ii ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «An ye a kalabe kɛ ka a lɔn mɛn ka kojuu jin nase an ma.» Ii ka a kalabe kɛ. Kala ka Nabi Junusa mira.

⁸ Ii ka Nabi Junusa maɔininka ko: «Yon ye kojuu jin nasela an ma? Ile don, i la baara ye nfen di? I bɔni mi? I ye jamana juman de mɔɔ ri? Siya juman ye i ri?»

⁹ Nabi Junusa ka ii jabi: «Heburu le nde ri. N ye Maari Allabatata le batola, sankolo Maari, mɛn ka kɔɔji ni duukolo dan.»

¹⁰ Ii silanda kojuuya kuma wo la, ka a maɔininka wo rɔ ko: «I ka ko suu

juman de kɛ?» Baa Nabi Junusa tun ka a fɔ ii ye kɔrɔman ko a boritɔla le ka bɔ Allabatata jakɔrɔ.

¹¹ Nba, kɔɔji tora lamaala fɔɔ ka tamin fɔlɔma kan. Wo rɔ, ii ka a fɔ Nabi Junusa ye ko: «An ye nfen kɛ i la sa kɔɔji ri a masuma an naminin dɔ?»

¹² Nabi Junusa ka a fɔ ko: «Ai ye n mira ka n nafili kɔɔji rɔ. Wo wa kɛ, kɔɔji ri a masuma ai laminin dɔ, baa n ka a lɔn ko fɔɔ ba jin wulini ai kanma nde le la ko rɔ.»

¹³ Wo bɛɛ ni a ta, kulunkɔndɔ baaradenilu ka kulun bori kɛ ii fanɔ bɛɛ la, sa ii ri gberɛ masɔrɔn. Kɔni ii ma se, baa kɔɔji tora lamaala fɔɔ ka tamin fɔlɔma kan.

¹⁴ Ii ka Allabatata matara wo rɔ ko: «ɛɛ, Allabatata. I jaandi! Ni an ka cɛɛ jin nafili kɔɔji rɔ ka a faa, i kana an datɔjan. Ni an ka a faa ka a tɛren a ye mɔɔ jalakibali le ri, i kana an jalaki a faa rɔ, baa, Allabatata, ko mɛn wa diya i ye, i ye wo le kɛla.»

¹⁵ Wo rɔ, ii ka Nabi Junusa mira ka a lafilɔ kɔɔji rɔ. Kɔɔji masumara i kɔrɔ.

¹⁶ Kulunkɔndɔ baaradenilu ka wo yen tuma mɛn na, ii silanda Allabatata ye kɔɛbɛ. Ii ka saraka bɔ ka Allabatata sɔ wo la, ka dakan ta a ye.

2

Nabi Junusa ka Alla matara kɔɔji kɔrɔ

¹ Awa, Allabatata ka jɛɛ ba do lana mɛn ka Nabi Junusa lakunun. Nabi Junusa ka tele sawa ni su sawa kɛ jɛɛ kɔndɔ.

² Ka a to jɛɛ kɔndɔ, Nabi Junusa ka a Maari Allabatata tara.

³ A ka a fɔ ko: «Allabatata, ka n to tɔrɔya ba rɔ, n ka i matara.

I ka n jabi.

Ka n to lakira rɔ saya rɔ, n kulera demenni ko rɔ.

I ka n namɛn.

⁴ I ka n nafili kɔɔji rɔ,

fɔɔ kɔɔji dun ba kɔrɔ.

Kɔɔji ka n naminin fan bɛɛ rɔ.

I ka kɔɔji kuru ba menilu lana,

woilu bɛɛ lara n kan.

⁵ N tɛɛ ye a fɔla n jɛɛ ma ko i ra n gbɛn ka n bɔ i jakɔrɔ.

Kɔni n lani a la n di i la bon seniman
yen ikɔ tuun.

6 Kɔɔji ka n natunun ka n na
jenemaya masilan.

N jiira fɔɔ kɔɔji dun ba kɔrɔ.

Kɔɔjikɔrɔ binilu mɔrɔnmɔrɔnni tɛrɛ n
kun ma.

7 N jiira fɔɔ koyinkɛilu sen kɔrɔ kɔɔji
kɔrɔ.

N sera suilu la jamana rɔ. A da bɛɛ
sɔɔra n ma kadawu.

Kɔni ile, n Maari Allabatata,
i ka n kɛndɛ layɛɛ lakira kɔndɔ.

8 N Maari Allabatata, ka a to dɔɔni n
tun di sa,

n miriya sera i ma.

I ka n na matarali kan namɛn
i la bon seniman kɔndɔ.

9 Mɔɔ mɛnilu ye batofen jɔtɔnɔntanilu
batola,

woilu ri bɔnɔ i la kaninteya rɔ.

10 Kɔni nde ri kalaman bɔ i ye ka i
tando,

ka saraka di i ma.

N ka dakan mɛn ta i ye, n di wo mafa.

Allabatata, ile kelen pe le ri se mɔɔ
kisila.»

11 Awa, Allabatata kumara jɛɛ ba
ye. Wo rɔ, jɛɛ ba ka Nabi Junusa labɔ
gbere ma.

3

Nabi Junusa wara Ninibe

1 Allabatata kumara Nabi Junusa ye
a sija filana rɔ.

2 A ka a fɔ ko: «I ye i wuli ka wa
Ninibe so ba kɔndɔ. N wa mɛn fɔ i ye,
i ye wo lase Ninibekailu ma.»

3 Wo rɔ, Nabi Junusa wulira ka wa
Ninibe, ikomin Allabatata ka a fɔ a ye
ja mɛn ma. Ninibe tɛrɛ ye so ba le ri,
mɔɔ ri tele sawa taama kɛ mɛn kɔndɔ.

4 Nabi Junusa seni Ninibe, a donda
so kɔndɔ ka tele kelen kɛ taamala, ka
ban ka ye mɔɔilu kawandi ko: «Yani
tele binaanin, gbalo ba ri kɛ Ninibe.»

5 Alla ka mɛn fɔ Ninibekailu ye ka
fara Nabi Junusa la, ii lara wo la. Ii ka
a fɔ ko bɛɛ ye sun don ka landa faanin
bila ii kan na, denilu ni mɔɔbailu bɛɛ.

6 Nba, wo kibaro sera Ninibe
mansa ma tuma mɛn na, a ka i wuli a
la mansaya siifen dɔ ka a la mansaya

faanin bɔ a kan na. A ka landa faanin
bila a kan na ka i sii buurigbɛ rɔ.

7 Wo kɔ, a ka mɔɔilu lɔ kelalase
Ninibekailu ma ko: «Mansace ni a la
jemɔɔilu ka a fɔ ko tɔn da sii mɔɔilu ni
kolofenilu bɛɛ ma, nisiilu ni saailu ni
bailu kɔnin. Ii si kana dɔɔnnin kɛ. Ii si
kana ii min.

8 Mɔɔilu bɛɛ ye landa faanin bila ii
kan na, ka do sidi kolofenilu bɛɛ kan
na. Mɔɔ kelen kelenna bɛɛ ye Alla
matara a fanka bɛɛ la. Bɛɛ ye a ban a
sɔn juu rɔ, ka kojuu kɛ boloka.

9 Baa, yon ka a lɔn? Tumado ko Alla
ri a la boloraben yeleman an kanma
ka a ban a la mɔnɛ ba rɔ, kosa an kana
faa.»

10 Alla ka a yen mɛn kɛ ko
Ninibekailu ra nimisa ka ii la koju-
uilu boloka, a ka a miriya yeleman. A
ka masilannikan mɛn fɔ ii ye ko a ketɔ
gbalo ba lala ii kan, a ka wo to ye.

4

Nabi Junusa mɔnɛra Alla la hina rɔ

1 Wo ma diya Nabi Junusa ye fewu.
A mɔnɛra kosɛbɛ.

2 A ka Allabatata matara ko: «Aa,
Allabatata, ka n to n na jamana kɔndɔ
fɔlɔ, a miriya tɛrɛ ye n na ko i ri a kɛ
ten. Wo le ka a kɛ, n ka n kaliya ka
n bori ka wa Tarasisi. Baa n tun ka
a lɔn fewu ko i ye Alla le ri, mɛn na
kininkinin ni jumaya ka bon kosɛbɛ.
I ti mɔnɛla jona. I ye mɔɔilu kaninna
kojuuya. I wa masilannikan mɛnilu
fɔ, i rabenni tuma bɛɛ ka woilu to ye.

3 Allabatata, sisen, i ye n bɔ du-
ununa rɔ yan, baa saya fisa n ye ka
tamin jenemaya la.»

4 Allabatata ka Nabi Junusa jabi: «A
ye di? I jɔ ye mɔnɛ rɔ wa?»

5 Nba, Nabi Junusa bɔra Ninibe so
kɔndɔ, ka wa i sii telebɔ rɔ. A ka gbaa
do lɔ ye, ka i sii wo kɔrɔ lulen na ka
makɔnɔni kɛ, baa a ye a fɛ ka a yen ko
mɛn tamintɔ so kɔndɔ.

6 Wo tuma, Maari Allabatata ka
fɛɛjuu do lafɛrɛn ka yeɛ Nabi Junusa
kun na ka lulen di a ma, ka a bɔ a la
niilafin dɔ. Nabi Junusa sɛwara fɛɛjuu
wo la kosɛbɛ.

⁷ Wo duusa gbε sɔɔma da la, Alla ka tunbu do lana. Tunbu wo donda fεεjuu rɔ ka a dɔɔn ka a ja.

⁸ Tele yelera tuma mɛn na, Alla ka fɔɔba ba kalamana nana ka bɔ telebɔ rɔ. Tele gbara Nabi Junusa kun na kojuuya fɔ a betɔ le tɛrɛ. A tɛrɛ ye a fɛ ka sa. A ka a fɔ ko: «Saya kɔni ka fisa n ma ka tamin jɛnemaya kan.»

⁹ Alla ka Nabi Junusa mapininka ko: «A ye di? I jɔ ye mɔnɛ rɔ fεεjuu ja ko rɔ wa?» Nabi Junusa ka a fɔ ko: «N kɛ! N jɔ ye a rɔ! N da mɔnɛ haan ka n sɔn saya ma.»

¹⁰ Allabatata ka a fɔ ko: «Fεεjuu ni wo hina ye i la. I don ma baara si kɛ a la, mɛn di a labonya. A fɛrɛnda su folɔ rɔ ka ja su filana rɔ.

¹¹ I ye a fɛ nde kana kininkinin Ninibekailu ma, so belebele wo kɔndɔ mɔɔ waa kɛmɛ a ni waa muwan mɛnilu mɛn ti se bolokinin ni bolomaran faranfasila, kolofen siyaman ba wo ma jate ma lɔn.»

Matiyu

Isa buruju

¹ Isa Nenematɔmɔnin buruju le jin di. Isa tere Dawuda ni Iburahima bɔnsɔn de ri.

² Iburahima ka Isiyaka sɔrɔn. Isiyaka ka Yakuba sɔrɔn. Yakuba ka Yahuda sɔrɔn, a ni wo kɔrɔcɛilu ni dɔɔcɛilu.

³ Yahuda ka Peresi ni Seraki sɔrɔn. Woilu na tɔɔ le tere ko Tamari. Peresi ka Hesirɔn sɔrɔn. Hesirɔn ka Ramu sɔrɔn.

⁴ Ramu ka Aminadabu sɔrɔn. Aminadabu ka Nasɔn sɔrɔn. Nasɔn ka Salimɔn sɔrɔn.

⁵ Salimɔn ka Bɔwasi sɔrɔn. Wo na tɔɔ ko Rahabu. Bɔwasi ka Obedi sɔrɔn. Wo na le tere Rutu ri. Obedi ka Jese sɔrɔn.

⁶ Jese ka mansa Dawuda sɔrɔn. Dawuda ka Sulemani sɔrɔn. Wo na tere Uriya muso le ri.

⁷ Sulemani ka Rehobowan sɔrɔn. Rehobowan ka Abiya sɔrɔn. Abiya ka Asafu sɔrɔn.

⁸ Asafu ka Jusafati sɔrɔn. Jusafati ka Jehoramu sɔrɔn. Jehoramu ka Usiyasi sɔrɔn.

⁹ Usiyasi ka Jotamu sɔrɔn. Jotamu ka Ahasi sɔrɔn. Ahasi ka Esekiyasi sɔrɔn.

¹⁰ Esekiyasi ka Manase sɔrɔn. Manase ka Amɔn sɔrɔn. Amɔn ka Josiya sɔrɔn.

¹¹ Josiya ka Jekoniya ni dence gberɛilu sɔrɔn. Awa, Jekoniya tele rɔ, Babilɔnikailu ka Isirayelikailu mira ka wa ii ri kelekɔrɔbori rɔ Babilɔni jamana rɔ.

¹² Isirayelikailu seni kɔ kelekɔrɔbori diya Babilɔni jamana rɔ, Jekoniya ka Seyalatiyeli sɔrɔn. Seyalatiyeli ka Serobabeli sɔrɔn.

¹³ Serobabeli ka Abihudi sɔrɔn. Abihudi ka Eliyakimu sɔrɔn. Eliyakimu ka Asori sɔrɔn.

¹⁴ Asori ka Sadoki sɔrɔn. Sadoki ka Akimu sɔrɔn. Akimu ka Eliyudi sɔrɔn.

¹⁵ Eliyudi ka Elasari sɔrɔn. Elasari ka Matan sɔrɔn. Matan ka Yakuba sɔrɔn.

¹⁶ Yakuba ka Yusufu sɔrɔn. Yusufu ka Mariyamu furu. Mariyamu wo le ka Isa sɔrɔn, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Nenematɔmɔnin.

¹⁷ Nba, ka bɔ Iburahima ma ka na a sii Dawuda la, wo bɛɛ ladennin kɛra farɔkɛ tan ni naanin de ri. Ka bɔ Dawuda ma ka na Isirayelikailu lawa waati rɔ kelekɔrɔbori rɔ Babilɔni jamana rɔ, wo bɛɛ ladennin kɛra farɔkɛ tan ni naanin de ri. Ka bɔ ii wa waati ma kelekɔrɔbori diya Babilɔni jamana rɔ ka na a sii Nenematɔmɔnin na, wo bɛɛ ladennin kɛra farɔkɛ tan ni naanin de ri.

Isa sɔrɔn ja

¹⁸ Nba, Isa Nenematɔmɔnin sɔrɔnda ja mɛn ma, wo le jin di. A na Mariyamu mamirani tere Yusufu bolo. Kɔni sani a ye wa a sii Yusufu wara ka kɛ a muso ri, Nii Seniman ka a kɛ Mariyamu ka kɔnɔ ta.

¹⁹ Yusufu ka wo yen mɛn kɛ, a tun te a fe ka Mariyamu tɔɔ tɔɔn mɔɔilu jana, baa Yusufu tere mɔɔ telenni le ri. Wo rɔ, a ka a lateɛ ko a ri Mariyamu bila sutura bolo ma.

²⁰ Ka Yusufu to a mirila wo ma, Maari la meleka ka a jere yiraka a la sibo rɔ, ka a fɔ a ye ko: «Yusufu, Dawuda bɔnsɔn, i kana silan Mariyamu furu ko ye, baa Nii Seniman de ka a kɛ a ra kɔnɔ ta.

²¹ A ri dence sɔrɔn. I ye a tɔɔ la ko Isa*, baa ale le ketɔ a la mɔɔilu kisila ii la kojuuilu ma.»

²² Awa, ko woilu bɛɛ kɛni sa Maari la kuma ri kanbali, a ka mɛn don a la nabi da rɔ ko:

²³ «I ja lɔ! Sunkurun mɛn da a jere lakanda, wo ri kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn. Dence wo tɔɔ ri la ko Emanuweli.»

Emanuweli kɔrɔ le ko Alla ye an dafɛ.

²⁴ Yusufu wulira sunɔɔ rɔ mɛn kɛ, a ka a kɛ ikomin Maari la meleka tun ka a fɔ a ye ja mɛn ma. A wara Mariyamu ta ka na a ri a wara, ka a kɛ a muso ri.

²⁵ Kɔni ii ma den fɔɔ Mariyamu moyira dence la. Yusufu ka den tɔɔ la ko Isa.

* **1:21** Isa tɔɔ kɔrɔ ye le, Allabatala mɛn ye kisiba ri.

2

Lonninnailu ka Isayorɔninin

¹ Isa sɔrɔnda Betilɛhemu so kɔndɔ, ni a ye Jude mara rɔ. Wo tuma, mansa Herodi siini mansaya la. Isa sɔrɔnni kɔ, lonninna doilu bɔra telebɔ rɔ ka na Jerusalemu.

² Ii ka a maɓininka ko: «Yahudiyailu la mansa mɛn sɔrɔnda sisen, wo ye mi? Ka an to an wara telebɔ rɔ, an ka a lolo yen. An da na a bonya diya.»

³ Kuma wo fɔra mansa Herodi ye tuma mɛn na, a kɔndafilira, a ni Jerusalemukailu bɛɛ.

⁴ Mansa ka Isirayɛlikailu la sarakalaselailu bɛɛ ni sariya karanmɔɔilu bɛɛ laden, ka ii maɓininka ko, «Nenematɔmɔnin ka kan ka sɔrɔn mi?»

⁵ Ii ka a fɔ ko: «A ka kan ka sɔrɔn Betilɛhemu le, ni a ye Jude mara rɔ, baa nabi do ka a sɛbɛ ko:

⁶ «Ile Betilɛhemu, ile mɛn ye Jude mara rɔ, i tɛ Jude mara soilu rɔ dɔɔmanni ri de! Baa kuntii do ri bɔ i kɔndɔ, mɛn di a janto n na jama Isirayɛlikailu* rɔ.»

⁷ Wo kɔ rɔ, Herodi ka lonninna woilu kili dokon dɔ ka ii maɓininka lolo bɔ waati ma. Ii tun ka a yen waati mɛn, ii ka wo fɔ a ye.

⁸ Wo rɔ, a ka sila di ii ma ko ii ye wa Betilɛhemu. A ka a fɔ ko: «Ai ye wa den yɔrɔ ninin koɓuma ye. Ai wa a yen, ai ye kela lawa n ye, sa n fanan di wa a bonya.»

⁹ Herodi ka kuma wo fɔ ka ban tuma mɛn na, lonninnailu bɔra ye ka wa. Ka ii to sila kan, ii ka lolo kelen wo yen ii jɛfɛ, ii tun ka mɛn yen ii wara telebɔ rɔ. Den tɛrɛ ye yɔrɔ mɛn dɔ, lolo wo wara a lɔ yɔrɔ wo kun dɔ.

¹⁰ Lonninnailu ka lolo yen tuma mɛn na, ii jusu sɛwara kosebe.

¹¹ Ii don mɛn kɛra bon na, ii ka den ni a na Mariyamu yen ye. Ii ka ii jɔnkin ka den bonya. Wo kɔ rɔ, ii ka ii la kankirailu da laka ka sɔlifɛn sankɔgbɛlenilu labɔ ka woilu di den ma. Ii ka sanin di a ma, a ni wusulan

ni latikɔlɔn sumaduman mɛn tɔɔ ko muri.

¹² Wo kɔ rɔ, Alla ka a lasobi lonninnailu la sibo rɔ ko ii kana kɔsɛ Herodi wara butun. Wo rɔ, ii ka sila gbɛrɛ ta ka wa ii la jamana rɔ.

Yusufu ka Mariyamu ni Isa ta ka wa Misiran

¹³ Nba, lonninnailu wani kɔ, Maari la mɛleka do ka a jɛrɛ yiraka Yusufu la sibo rɔ, ka a fɔ a ye ko: «I wuli ka den ni a na ta ka i bori ka wa Misiran jamana rɔ. I ye to ye fɔɔ n wa a fɔ i ye lon mɛn ko i ye na, baa Herodi ketɔ den yɔrɔ nininna a faa ko rɔ.»

¹⁴ Wo rɔ, Yusufu wulira su rɔ, ka den ni a na ta ka wa Misiran.

¹⁵ A tora Misiran fɔɔ ka Herodi sa. Wo kɛra ka Maari la kuma kanbali, a tun ka mɛn don a la nabi da rɔ ko: «N ka n dence kili ko a ye bɔ Misiran.»†

¹⁶ Nba, Herodi ka a jayen tuma mɛn na ko lonninnailu ra a majuwaya, a jusu bɔra kojuuaya. A ka mɔɔilu lawa Betilɛhemu so kɔndɔ, a ni a mara yɔrɔ bɛɛ rɔ. Ko den cɛman menilu si ma tamin san fila kan fɔlɔ, ii ye woilu bɛɛ faa. Herodi danda san fila denceilu ma ka a bɛn lonninnailu la lolo yen waati ma, ii tun ka mɛn fɔ a ye.

¹⁷ Wo rɔ, Nabi Jeremiya tun ka mɛn fɔ, wo kanbalira ko:

¹⁸ «Kan do bɔra Rama so kɔndɔ, kasi mankan ba a ni jusumakasa mankan ba.

Raseli ye kasila a denilu la ko la.

A ma sɔn mɔɔ si ye a masabari, baa a denilu tɛ ye butun.»‡

Yusufu bɔra Misiran ka a kɔsɛ Isirayɛlikailu la jamana rɔ

¹⁹ Herodi sani kɔrɔ, Maari la mɛleka do ka a jɛrɛ yiraka Yusufu la sibo rɔ Misiran.

²⁰ Mɛleka ka a fɔ a ye ko: «I wuli ka den ni a na ta. Ai ye i kɔsɛ Isirayɛlikailu la jamana rɔ, baa mɔɔ menilu tɛrɛ ye a nininna ka den faa, woilu ra sa.»

* 2:6 Wo sɛbeni Mika la kitabu kɔndɔ suran 5 kuma diya 2 † 2:15 Wo sɛbeni Hose la kitabu kɔndɔ suran 11 kuma diya 1 ‡ 2:18 Wo sɛbeni Jeremiya la kitabu kɔndɔ suran 31 kuma diya 15

21 Yusufu wulira wo le rɔ, ka den ni a na ta ka wa Isirayelikailu la jamana rɔ.

22 Kɔni Yusufu ka a mɛn ko Arikilayosi le siini mansaya la Jude mara kun na a fa Herodi nɔ rɔ. Wo rɔ, a silanda ka wa Jude mara rɔ. Alla ka a lasobi sibo rɔ ko a ye wa Kalile mara rɔ.

23 A wara a sii Nasareti so kɔndɔ. Wo kɛni sa Alla la kuma ri kanbali, a ka mɛn don a la nabiilu da rɔ ko mɔɔilu ri a fɔ Isa ma ko Nasaretika.

3

Yaya ka kawandili ke

1 Nba, wo waati la, Yuhana* mɛn ye mɔɔ sunna ji rɔ, a sera Jude wula kɔndɔ. A tɛrɛ mɔɔilu kawandila ko:

2 «Ai ye tubi, baa Harijeene Mansaya waati ra se.»

3 Baa Nabi Esayi ka Yaya la ko fɔ ko: «Kilikan ba bɔra wula kɔndɔ ko: «Ai ye sila rabɛn Faama ye, ka silaninilu latelen a ye.»†

4 Nba, duruki mɛn tɛrɛ ye Yaya kan na, wo tɛrɛ ye jɔɔmɛ si le ri. A tɛsidini tɛrɛ gbolojulu la. A la dɔɔnninfenilu tɛrɛ ye tonkasailu ni waa rɔ li le ri.

5 Mɔɔ siyaman ba tɛrɛ ye bɔla Jerusalemu so kɔndɔ, a ni Jude mara rɔ, a ni Juridɛn Ba laminin yɔrɔilu bɛɛ rɔ, ka wa Yaya tɛrɛn ye.

6 A ri ii sun ji rɔ Juridɛn Ba rɔ, ii wa i lɔ ii la julumun na waati mɛn dɔ.

7 Farisi siyaman ni Sadusi siyaman tɛrɛ ye nala Yaya ma sun ji rɔ kanma. A ka wo yen ka a fɔ ii ye ko: «Ai, fɔnfɔnni la munuɔnailu! Alla la kiti mɛn natɔ, yon de ka ai lali ko ai ye ai bori wo kɔrɔ ten?»

8 Ai ye kɛwaliilu kɛ, mɛnilu ri a yiraka ko ai ra tubi.

9 Ai kana ai miri ka a fɔ ko a ri bɛn ka a masɔrɔn Iburahima le ye ai benba ri! Ɛɛn. N di a fɔ ai ye ko Alla ri se kabakurun jɔnɔnɔ yelɛmanna ka ii kɛ Iburahima bɔnsɔnɔnɔ ri.

10 Sisen, tɛɛran tii ra wuli jiri tɛɛ kanma. Jiri mɛnilu tɛ den juma kɛla, woilu bɛɛ ri tɛɛ ka lafilɔ ta rɔ.

11 Nde ye ai sunna ji le rɔ, ka a yiraka ko ai ra tubi. Kɔni mɔɔ mɛn natɔn kɔ, wo fanka ka bon n ta ri. Hali ka a la sanbara mira a ye, wo ka bon nde ma. Ale ri ai sun Nii Seniman dɔ, a ni ta.

12 A la baarafɛn ye a bolo, a ri sumankisɛ ni a bu bɔ jɔɔn dɔ baarafɛn mɛn na. A ri a la suman magbasi gbere lagbɛ, ka sumankisɛ kɛ bondon kɔndɔ, ka bu bɛɛ janin ta la. Ta wo ye ta sabali le ri.»

Yaya ka Isa sun ji rɔ

13 Wo kɔ rɔ, Isa bɔra Kalile mara rɔ ka na Yaya tɛrɛn Juridɛn Ba dala sa Yaya ri a sun ji rɔ,

14 kɔni Yaya tɛrɛ ye a fɛ ka a ban. A ka a fɔ Isa ye ko: «Ile le ka kan ka nde sun ji rɔ. Nfenna i ra na n tɛrɛn ten?»

15 Isa ka a jabi: «I ye dijɛ wo ma fɔlɔ, baa a bɛnni an ye wo kɛ sa an di Alla sawo bɛɛ kanbali.» Wo rɔ, Yaya sɔnda ka a sun ji rɔ.

16 Isa sunni ji rɔ kɔ, a bɔra ji rɔ i kɔrɔ. Sankolo da lakara. A ka Alla Nii Seniman jiiɔla yen a kan ikomin kanba.

17 Kumakan do bɔra sankolo rɔ ko: «N diyana dɛncɛ le ten. N sɛwani ale rɔ kɔsɛbɛ.»

4

Ibulusa ka Isa kɔrɔbɔ

1 Wo kɔ rɔ, Nii Seniman ka Isa jɛmira ka wa a ri wula kɔndɔ a kɔrɔbɔ kanma Ibulusa bolo.

2 Isa ka tele binaani ni su binaani kɛ, a ye sun donna. Wo banni kɔ, kɔnkɔ ka a mira.

3 Majuuwalila ka a madon a la, ka a fɔ a ye ko: «Ni ile le ye Alla Dɛncɛ ri, i ye a fɔ kabakurun woilu ye ko ii ye yelɛman ka kɛ buru ri.»

4 Kɔni Isa ka a jabi: «A sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ ko:

«Mɔɔ tɛ se balola buru gbansan na. Ɛɛn, mɔɔ mako ye Alla la kumailu fanan na ka balo,

kuma mɛnilu bɛɛ ye bɔla Alla da rɔ.»*

* 3:1 Mɔɔ ye Yuhana jɔn tɔla fanan ko Yaya. † 3:3 Wo sɛbɛni Esayi la kitabu kɔndɔ suran 40 kuma

diya 3 * 4:4 Wo sɛbɛni Sariyailu kitabu kɔndɔ suran 8 kuma diya 3

⁵ Wo kɔ rɔ, Ibulusa ka Isa ta ka wa a ri Jerusalemu, ni a ye so seniman di. A ka a lalɔ Allabatobonba kun dɔ,

⁶ ka a fɔ a ye ko: «Ni ile le ye Alla Dence ri, i ye i juran ka bɔ yan, baa a seɓeni ko:

«Alla ri a la melekailu jamari i la ko rɔ. Wo rɔ, ii ri i mira ii bolo la sa i sen kana se kabakurun ma.»

⁷ Isa ka Ibulusa jabi: «A seɓeni fanan ko: «I kana i la Maari Alla kɔrɔbɔ.»»

⁸ Wo kɔ rɔ, Setana wara a ri koyinke jan ba do kan, ka dunuɗa mansaya beɛ yiraka a la, a ni ii la gbiliya.

⁹ A ka a fɔ Isa ye ko: «Ni i sɔnda ka i jɔnkin n kɔrɔ ka n bato, n di woilu beɛ di i ma.»

¹⁰ Isa ka a fɔ a ye ko: «I ye bɔ n kɔ Setana, baa a seɓeni ko: «I ye i la Maari Alla le bato ka baara ke ale kelen pe ye.»»

¹¹ Wo rɔ, Ibulusa bɔra a fe ka wa. Melekailu nara ka Isa makoilu ja.

Isa ka kawandili ke Kalile mara rɔ

¹² Isa ka a men tuma men na ko Yaya ra mira ka a bila kaso la, a ka a kɔse ka wa Kalile mara rɔ.

¹³ Kɔni a ma a sii Nasareti so kɔndɔ. A wara Kaperinahumu so le kɔndɔ ka a sii ye. So wo ye Kalile dalaba dala, Sabulon mara ni Nafitali mara rɔ.

¹⁴ Wo kera sa Alla la kuma ri kanbali, a ka men don a la Nabi Esayi da rɔ ko:

¹⁵ «Sabulon mara ni Nafitali mara, menilu ye Kalile dalaba fan fe Juriden Ba telebe rɔ, Kalile mara kɔnin, siya gberɛ mɔɔ siini yɔrɔ men.

¹⁶ Mɔɔ menilu siini tere dibi rɔ ye, woilu ka kene ba do yen. Menilu siini tere saya dibi rɔ, keneya bɔra woilu ma.»†

¹⁷ Awa, kebi waati wo la, Isa ka kawandili damira ka a fɔ ko: «Ai ye tubi, baa Harijeene Mansaya ra se.»

Isa ka mɔɔ doilu kili

¹⁸ Lon do rɔ, Isa tere ye taamana Kalile Dala dafe. A ka nakelenjɔɔma fila yen. Woilu ye Simɔn di (a ye fɔla men ma ko Piyeri) a ni Andere.

Woilu tere ye jɔɔ filila ji rɔ, baa ii ye jɛemiralailu le ri.

¹⁹ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye na ai bila n kɔ. Ai ye jɛɛ jininna, kɔni n di ai karan mɔɔilu jininna.»

²⁰ Ii ka ii la jɔɔilu to ye i kɔrɔ ka ii bila Isa kɔ.

²¹ Isa taminni yɔrɔ wo la dɔɔni, A ka badenma fila yen men ye na ni fa la. Woilu tere ye Sebede dence Yakuba a ni Yuhana ri. Ii ni ii fa siini tere ye ii la jɔɔilu rabenna kulun kɔndɔ. Isa ka Yakuba ni Yuhana kili.

²² Ii ka ii bila Isa kɔ i kɔrɔ, ka ii fa ni kulun to ii kɔ.

Isa tɔɔ bɔra Kalile mara rɔ

²³ Isa tere ye Kalile mara fan beɛ rataamala. A tere ye mɔɔilu karanna ii la salibonilu la, ka Harijeene Mansaya kibaro juma lase, ka mɔɔilu lakendeya ka ii bɔ ii la jankarɔ rɔ a ni ka ii lakendeya ka ii bɔ ii la feemaya beɛ rɔ.

²⁴ Isa tɔɔ bɔra Siri jamana yɔrɔ beɛ rɔ. Mɔɔilu tere ye nala jankarɔoilu beɛ ri a ma. Jankarɔ su siyaman tere ye woilu kan. Menilu tɔrɔni kojuuya farikɔrɔ dimin na, ii nara woilu ri, a ni jinatɔilu ni kirikiri-masatɔilu ni kɔrɔngbɔilu. A ka woilu beɛ lakendeya.

²⁵ Mɔɔ siyaman ba bilani tere a kɔ. Ii bɔni tere Kalile mara rɔ, a ni Dekapoli mara ni Jerusalemu so ni Jude mara ni Juriden Ba kɔfela.

5

Mɔɔ menilu ye barakadenilu ri

¹ Isa ka jama yen tuma men na, a yelera koyinke kan ka a sii. A la karadenilu ka ii madon a la.

² A ka ii karan damira ko:

³ «Mɔɔ menilu ka a lon ko ii mako ye Alla la, woilu ye barakadenilu ri, baa Harijeene Mansaya ye ii ta le ri.

⁴ Mɔɔ menilu jusumakasani, woilu ye barakadenilu ri, baa Alla ri ii jususuma.

⁵ Mɔɔ menilu sabarini, woilu ye barakadenilu ri, baa Alla ri

† 4:16 Wo seɓeni Esayi la kitabu kɔndɔ suran 9 kuma diya 1-2

- duukolo di ii ma ka a ke ii ta ri.
- ⁶ Mɔɔ mɛnilu ye a fɛ ka ke telenbailu ri, ni wo lɔɔ ye gbala ii la ikomin dɔɔnnin lɔɔ ni minnin lɔɔ ye gbala mɔɔilu la ja mɛn ma, woilu ye barakadenilu ri, baa ii ye mɛn jininna, Alla ri wo di ii ma.
- ⁷ Mɔɔ mɛnilu ye hinala ii mɔɔɲɔɔilu la, woilu ye barakadenilu ri, baa Alla ri hina ii la fanan.
- ⁸ Mɔɔ mɛnilu kɔndɔ gbɛni, woilu ye barakadenilu ri, baa ii ri Alla yen.
- ⁹ Mɔɔ mɛnilu ye hɛrɛ donna ii ni ii mɔɔɲɔɔilu tɛma, woilu ye barakadenilu ri, baa Alla ri ii jate a denilu ri.
- ¹⁰ Mɔɔ mɛnilu ye tɔrɔla mɔɔilu bolo ka a masɔrɔn ii ye Alla diyana koilu kɛla, woilu ye barakadenilu le ri, baa Harijeene Mansaya ye ii ta le ri.
- ¹¹ Mɔɔilu wa ai nani, ka ai tɔrɔ, ka wuya la ai la, ka kuma juu su bɛɛ fɔ ai ma nde kosɔn, ai ye barakadenilu ri.
- ¹² Ai ye sɛwa ka jaalen, ka a masɔrɔn ai ri barayiba sɔrɔn sankolo rɔ, baa nabi mɛnilu taminda ai jɛfɛ, ii ka woilu fanan tɔrɔ ten de.

Dunuɲa kɔɔ a ni dunuɲa yelen

¹³ «Nba, aile ye kɔɔ ri duukolo kan yan. Kɔni ni kɔɔ timinya bɔra a la, a ri se timinyala ikɔ di? A tɛ foyi jala butun. A ri lafilɛ kɛnɛ ma, mɔɔilu tamintɔ ri a radɔn.

¹⁴ «Aile ye yelen di dunuɲa rɔ yan. So mɛn siini tindi kan, wo ti se doonna.

¹⁵ Mɔɔ tɛ fitina lamɛlɛnna ka a bila see kɔrɔ. Ɛɛn, a ri a sii fitinnasiifen kan sa a ri yelen di bonkɔndɔ mɔɔilu bɛɛ ma.

¹⁶ Fɔɔ ai la yelen ye bɔ ten mɔɔilu pana, sa ii ri ai la koɲuma kɛnɛniilu yen ka ai Fa gbiliya, ai Fa mɛn ye sankolo rɔ.

Isa ka mɛn fɔ Alla la sariya ko rɔ

¹⁷ «Ai kana ai miri ko n nara le ka Musa la sariya wala nabiilu la kumailu bɔ ye. Ɛɛn, n ma na ka woilu bɔ ye, fɔɔ ka ii kanbali.

¹⁸ N di tuɲa fɔ ai ye: haan ka wa se sankolo ni duukolo ban lon ma, foyi tɛna bɔla sariya rɔ hali sariya-tonbe kelen wala a sɛbɛli den kelen fɔɔ sariya bɛɛ wa kanbali.

¹⁹ Wo rɔ, mɔɔ mɛn wa jamarili jinilu do tɲan, hali jamarili mɛn ma bon a tɔilu bɛɛ ri, ka mɔɔilu fanan karan jamarili wo tɲanna, wo tii ri jate bɛɛ rɔ dɔɔmanni ri Harijeene Mansaya rɔ. Kɔni mɔɔ mɛn wa jamarili jinilu labato, ka mɔɔilu fanan karan woilu labatola, wo tii ri jate mɔɔba ri Harijeene Mansaya rɔ.

²⁰ N di tuɲa fɔ ai ye ko ni ai la telenbaya ma tamin Farisilu ni sariya karanmɔɔilu ta kan, ai tɛ don Harijeene Mansaya rɔ fewu.

Mɔɔfaa ni mɔnɛ

²¹ «Ai ka a mɛn ko a fɔra ai benbailu ye ko: «I kana mɔɔ faa,» ko «ni mɔɔ wa mɔɔ faa, a ri a lɔ Alla ɲakɔrɔ a kiti kanma.»

²² Kɔni n ye a fɔla ai ye ko ni mɔɔ mɔɔ mɔnɛra a badenma kanma, wo bennin de ka a makiti. Ni mɔɔ mɛn ka a badenma nani ko a mɔɔ koron, mɔɔilu ka kan ka wa wo tii ri Yahudiya la kititɛɛ dekuru tɛma. Ni mɔɔ mɔɔ ka a fɔ a badenma ma ko a nalonma, wo tii bennin jahanama ta le rɔ.

²³ Wo le rɔ, i wa ke sɔlifɛn bɔla Alla la saraka janin diya ɲakɔrɔ, ni i hankili jiira a la ko ko do ye i ni i badenma tɛ,

²⁴ i ye i la sɔlifɛn to Alla la saraka janin diya ɲakɔrɔ. I ye wa ka i ni i badenma tɛrabɛn fɔlɔ. Wo kɔ rɔ, i ri wa i la sɔlifɛn di Alla ma.

²⁵ «Ni mɔɔ do ye wala i ri kititɛɛla wara ko a ye a makasila i kan, ai watɔla, i ye ko bɛɛ ke ka kɛɛ ban jona. Ni wo tɛ, ni a wara i don kititɛɛla bolo, wo ri i don kaso bon kuntii bolo. Wo fanan di i bila kaso la.

²⁶ N di tuɲa fɔ i ye. I tɛ bɔ kaso la fewu, fɔɔ i wa ban wodi fɔni bɛɛ muumɛ sarala.

Kaninkɛla

27 «Ai ka a men ko a fɔra ko: «I kana kaninke ke.»

28 Kɔni n ye a fɔla ai ye ko ni i ka muso do ragbe ka kunfan a fe, i ra ban kaninke kela muso wo fe i jusu rɔ.

29 Wo rɔ, ni i bolokininma ja kera sababu ri ka i lo kojuu kela, i ye a bo ka a lafili, baa i bono i farikolo yoro kelen na, wo le ka fisa i ma sani i farikolo dafanin ye lafili jahanama rɔ.

30 Ni i bolokinin kera sababu ri ka i lo kojuu kela, a tee a la ka a lafili, baa i bono i farikolo yoro kelen na, wo le ka fisa i ma sani i farikolo dafanin ye wa jahanama rɔ.

Furusa manji

31 «A fɔra fanan ko: «Ni ceɛ men ye a fe ka a muso bila, fɔ a ye furusa sebe di a ma.»

32 Kɔni n ye a fɔla ai ye ko mɔɔ mɔɔ wa a muso bila ka a teren muso wo tun ma jalonya ke, wo tii ra kaninkela sila le bila muso wo korɔ. Mɔɔ men wa muso furusani furu, wo tii fanan da kaninke.

Ai kana ai kali

33 «Fanan, ai ka a men ko a fɔra ai benbailu ye ko: «I kana i kalilikan tipan. I wa dakan men ta Alla ye, i ye wo dafa.»

34 Kɔni n ye a fɔla ai ye ko ai kana ai kali muume. Ai kana ai kali sankolo la, baa Alla la Mansaya siifen de wo ri.

35 Ai kana ai kali duukolo la, baa Alla sen lo yoro le wo ri. Ai kana ai kali Jerusalemu la, baa Mansaba Alla la so le wo ri.

36 Ai kana ai kali ai jere kun na, baa ai ti se hali ai kuni kelen gbela, wala ka a fin.

37 Ni ai sonda ko ma, ai ye a fo doron ko «ɔn». Ni ai ma son ko ma, ai ye a fo doron ko «ɛn». Ai ye dan wo ma. Menilu wa la wo kan, woilu bee boni Setana rɔ.

Ai kana ai ta sara

38 «Ai ka a men ko a fɔra ko: «Ni men ka ja te, ai ye wo fanan ja te. Ni men ka jin kadi, ai ye wo fanan jin kadi.»

39 Kɔni n ye a fɔla ai ye ko ai kana ai ta julu sara mɔɔ la men ye a fe ka kojuu ke ai la. On, ni mɔɔ do ka i

bolokininma tolo gbasi, i ni a to kelen fanan lo a ye.

40 Ni mɔɔ ye a fe ka wa i ri kiti diya sa a ri i la duruki korobila mira i la, i ye i la durukiba fanan di a ma.

41 Ni mɔɔ ka i diyagboya ko i ye a la donin ta ka kilo kelen taama ke a fe, i ye a la donin ta ka kilo fila taama ke a fe.

42 Ni mɔɔ ka i tara fen na, i ye a so. Ni mɔɔ ka a fo ko i ye i la fen sinkan a ma, i kana i ban a ma.

Ai ye ai juuilu kanin

43 «Ai ka a men ko a fɔra ko: «I ye i mɔɔjuuilu kanin, ka i juuilu kon.»

44 Kɔni n ye a fɔla ai ye ko ai ye ai juuilu kanin, ka Alla tara ai torobailu ye.

45 Ni ai ka a ke ten, ai ri ke ai sankolo ro Fa denilu ri. Baa ale le ye a la tele labola mɔɔ juuilu ni mɔɔ jumailu fila bee ye. A ye sancin nanala mɔɔ telenniilu ni mɔɔ telenbailu fila bee ye.

46 Ni wo te, ni ai ka ai kaninbailu doron kanin, ai ri barayi juman soron wo la? Hali nisankomiralailu ye wo jwon kela.

47 Ni ai ye ai badenmailu le doron de fola, wo ye ko ba ri wa? En. Hali Alla lonbailu ye wo jwon kela.

48 Ai ye ke mɔɔ dafaninilu ri ikomin ai sankolo ro Fa dafanin ja men ma.»

6

Desebato sɔja

1 «Ai ye ai janto ai jere ro. Ai kana ai la telenbaya kewailu ke mɔɔilu jana sa ii ri woilu keni yen ai bolo. Ni ai ka wo ke, ai Fa men ye sankolo ro, wo tena barayi foyi di ai ma.

2 «Wo ro, i wa ke desebato sola, i kana buru fe i mayira kanma ikomin jeremayuwailu ye a kela ja men ma. Ii ye wo kela salibonilu kondɔ, a ni sila dailu la, sa mɔɔilu ri ii tando. N di tunya fo ai ye: ii la barayi dan de mɔɔilu la tandoli wo ri.

3 I wa ke desebato sola i bolokinin na, i bolomaran ma kan ka wo lon.

⁴ Wo rɔ, i la deɛbatɔ sɔli ri ke dokon dɔ. Mɛn ye kɛla dokon dɔ, i Fa Alla ye wo yenna, ka i barayi.

Alla tara ja

⁵ «Ai wa ke Alla tarala, ai kana wo ke ikomin jeremayuwailu ye a kɛla ja mɛn ma. Baa a duman ii ye ka ii la salibonilu kɔndɔ, a ni sila dailu la, ka Alla tara, sa mɔɔilu ri ii yen. N di tɔja fɔ ai ye: ii la barayi dan de mɔɔilu la tandoli wo ri.

⁶ Kɔni i wa ke Alla tarala, i ye don i la bon na ka da tuun i jerɛ ma. I ye i Fa Alla tara ye, baa a ye yɔrɔ doonni wo rɔ. Mɛn ye kɛla dokon dɔ, i Fa Alla ye wo yenna, ka i barayi.

⁷ Ai wa ke a tarala, ai kana kuma siyaman fɔ fuu ikomin Alla lɔnbaliilu ye a kɛla ja mɛn ma. A ye woilu kɔndɔ ko ii la kuma siyaya le kosɔn ii tarali ri lamɛn.

⁸ Ai kana wo jɔɔn ke, baa ai mako ye fen fen na, ai Fa Alla ka wo lɔn sani ai ye a tara.

⁹ «Ai ka kan ka Alla tara ja mɛn ma, wo le jin di.

An Fa mɛn ye sankolo rɔ, i tɔɔ seniman ye bonya ka.

¹⁰ I la Mansaya ye na.

I sawo ye ke duukolo kan ikomin a ye kɛla sankolo rɔ ja mɛn ma.

¹¹ An mako ye dɔɔnnin mɛn na bi, i ye wo di an ma.

¹² I ye an na kojuuilu makoto, ikomin an fanan da mɔɔilu makoto, mɛnilu ra kojuu ke an na.

¹³ I kana a to an ye manɛɛn ka bila kojuu rɔ.

Kɔni i ye an bɔsi Setana bolo.*

¹⁴ «Ni ai ka ai hakɛtabailu makoto, ai Fa mɛn ye sankolo rɔ, wo fanan di ai makoto.

¹⁵ Kɔni ni ai ma ai hakɛtabailu makoto, ai Fa fanan tɛ ai la hakeilu makoto.

Sun don ko

¹⁶ «Ai wa ke sun donna lon mɛn na, ai kana ai jakɔrɔ sidi ikomin jeremayuwailu ye a kɛla ja mɛn ma. Woilu ye ii jakɔrɔ sidila sa mɔɔilu ri a

lon ko ii ye sun dɔ. N di tɔja fɔ ai ye: ii la barayi dan de mɔɔilu la tandoli ri.

¹⁷ I wa ke sun donna, i ye i ja lako, ka tulu sumaduman ke i kun dɔ,

¹⁸ sa mɔɔilu kana a lon ko i ye sun dɔ. Kɔni i Fa mɛn doonni, wo ri a lon. Mɛn ye kɛla dokon dɔ, i Fa ye wo yenna, ka i barayi.

Nanfulu ko

¹⁹ «Ai kana nanfulu laden ai jerɛ ye dunuɔja rɔ yan, jɛnberɛilu ni kɔrikɔri ye tɔjanni kɛla yɔrɔ mɛn. Sonilu fanan ye da kadila ka don ka sujali ke.

²⁰ Ai ye nanfulu laden ai jerɛ ye sankolo rɔ, jɛnberɛilu ni kɔrikɔri ti se tɔjanni kɛla yɔrɔ mɛn. Sonilu fanan ti se da kadila ka sujali ke ye.

²¹ Baa i la nanfulu ye yɔrɔ mɛn dɔ, i solɔmɛ fanan ye yɔrɔ wo le rɔ.

Mɔɔ ja ye a farikolo fitinna ri

²² «Mɔɔ ja le ye a farikolo fitina ri. Wo rɔ, ni i ja kise ka ji, kɛɛ ri don a la, ka i kɔndɔ gbɛ.

²³ Kɔni ni i ja kise ma ji, i fari fan bɛɛ ri to dibi rɔ. Nba, yelen mɛn ka kan ka tɛɛn i rɔ, ni wo ra to dibi rɔ, dibi ba le wo ri fewu!

Alla ko ni wodi ko

²⁴ «Mɔɔ ti se ka baara ke kuntii fila ye waati kelen. Ni kuntii kɛra fila ri jɔncɛ ri do kanin ka tamin do kan. A ri do kumakan bonya ka tamin do ta la. Wo rɔ, ai ti se ai jii lala Alla ni nanfulu rɔ.

Ai kana hamin

²⁵ «Wo le kosɔn, n ye a fɔla ai ye ko ai kana hamin ai la dunuɔjaratɛɛ la, ai la dɔɔnnin ko la; wala a faribanku la ko la, ai ye mɛn bilala a ma. Ai la niimaya ma bon dɔɔnnin ko ri wa? Ai fari la ko ma bon feriyabɔ ko ri wa?

²⁶ Ai ye kɔnɔilu kɔrɔsi, mɛnilu ye ii gbanna san ma. Ii tɛ sɛɛ kɛla, ii tɛ suman kala. Ii tɛ suman nadonna bondon kɔndɔ. Kɔni ai Fa mɛn ye sankolo rɔ, wo ye ii balola. A ye di? Ai jatɔnɔ ka bon ii ta ri, wo tɛ?

* **6:13** Sɛbeli kura doilu ka kuma doilu bila jin dɔ ko: «Baa mansaya ye i ta le ri kadawu, a ni sebaya ni gbiliya. Amina.»

27 Yon ye ai tɛma, mɛn di se waati kelen lala a si kan a la hamin baraka rɔ?

28 Nfenna ai ye haminna ai la feriyabɔ ko la? Ai ye waa rɔ binilu kɔrɔsi, ii ye wulila ɲa mɛn ma. Ii tɛ baara kɛla, ii tɛ feriyabɔ ladanna.

29 Kɔni n ye a fɔla ai ye ko hali mansa Sulemani mɛn kɛra nanfuluti-iba ri, wo ma faanin si don mɛn kenɲi ka se bin fere woilu kelen dɔ.

30 Nba, bin mɛnilu ye waa rɔ bi, woilu ri janin ta la sini. Ni Alla ka fereilu bila ii la, mɛnilu ye ikomin ii la feriyabɔ, Alla ti se feriyabɔ dila ai fanan ma wa, ai mɛn na lemɛniya ka dɔɔ?

31 Wo le rɔ, ai kana hamin ka a fɔ ko: «An di nfen dɔɔn, an di nfen min, an di feriyabɔ sɔrɔn di?»

32 Siya gbɛɛ mɔɔilu le ye haminna ko woilu la. Ai Fa mɛn ye sankolo rɔ, wo ka a lɔn ko ai fanan mako ye fen woilu bɛɛ la.

33 Ai ye a ɲinin Alla la Mansaya ni a la telenbaya ko le ma fɔlɔ. Ni ai ka a kɛ ten, fen bɛɛ ri di ai ma fanan.

34 Ai kana hamin sini koilu la. Ai ye sini koilu to sini ye. Mɔɔilu ye tɔrɔya mɛn sɔrɔnna lon kelen kɔrɔ, wo ri lon wo bɔ.»

7

Ai kana kiti labe mɔɔilu kan

1 Isa tora kumala ko: «Ai kana mɔɔ kiti, sa ai fanan kana makiti;

2 baa ai wa mɔɔilu makiti ɲa mɛn ma, ai fanan ye makitila wo ɲa le ma. Ai ye sumannifen mɛn jatela mɔɔilu ye, sumannifen kelen de fanan ye jatela ai fanan ye Alla bolo.

3 Nfenna i ye ɲamanin mafɛnɛla i badenma ɲa ma, ka a tɛrɛn i tɛ fɛrɛn kɔrɔsila, mɛn ye i jɛrɛ ɲa ma?

4 A ye di? Ka fɛrɛn to i jɛrɛ ɲa ma, i ri se a fɔla i badenma ye di ko: «I ye a to n ye ɲamanin wo bɔ i ɲa ma?»

5 Jɛrɛmayuwa! I ye fɛrɛn bɔ i jɛrɛ ɲa ma fɔlɔ. Ni i ka a kɛ ten, i ri fen yen kɔɲuma ka se ɲamanin bɔla i badenma ɲa ma.

6 «Ai kana fen sɛniman di wuluilu ma. Ni wo tɛ, ii ri ii kɔsɛ ai ma ka

ai rafarafara. Ai kana kɔrɔn kisɛ di kɔsɛilu ma. Ni wo tɛ, ii ri wo radɔn.

Alla tara ko

7 «Ai wa matara foyi la, ai ri wo sɔrɔn; ai wa ɲinin, a ri a sɔrɔn; ai wa da makonkon, a ri laka ai ye.

8 Ka a masɔrɔn mɔɔ si wa matara, a ri a sɔrɔn; mɔɔ wa fen ɲinin, a ri a sɔrɔn; mɔɔ wa da makonkon, a ri laka a ye.

9 A ye di? Ni a dencɛ do ka buru tara a la, yon de ai rɔ, mɛn di kabakurun di a ma?

10 Wala, ni a dencɛ ka i matara jɛɛ la, a ri sa don a bolo wa?

11 Nba, ni aile, adamadenilu mɛn ka juu, ai kusan fen ɲuma dila ai denilu ma, wo gbɛnin de an Fa Alla mɛn ye sankolo rɔ ye fen ɲumailu dila a tarabailu ma!

12 Wo rɔ, ai ye a fɛ mɔɔilu ye ko mɛnilu bɛɛ kɛ ai ye, ai jɛrɛ ye woilu ɲɔɔn kɛ ii ye, ka a masɔrɔn wo ye sariya ni nabiilu la sebeli dafanin de.»

Sila ba ni sila dɔɔmanni

13 «Ai ye don don diya dɔɔmanni fɛ, baa sila mɛn ye wala mɔɔ halaki diya ma, wo don diya ka bon. Sila wo taama duman. Mɔɔ siyaman ye wala sila wo le fɛ.

14 Kɔni sila mɛn ye wala ɲenemaya rɔ, wo don diya dɔɔman. Wo sila taama gboman. A sɔrɔnbailu fanan ma siya.

Jiri su ri lɔn a den fɛ

15 «Ai ye ai jɛrɛ kɔrɔsi wuya nabiilu ma. Ii ye ii jɛrɛ kɛla ikomin saailu, mɛnilu ma juu, ka a tɛrɛn wara juuilu le.

16 Ai ri woilu lɔn ii la kɛwaliilu le fɛ, ikomin jiri ye lɔnna a den fɛ ɲa mɛn ma. A ye di? Mɔɔ ri se rɛsɛnden mɔnɛn kadila bin wɔninma la wa? Mɔɔ ri se toroden kadila jiri tunin wɔninma la wa? Wo kuma tɛ.

17 Jiri ɲuma bɛɛ ri den ɲuma le kɛ, kɔni jiri juu ri den juu kɛ.

18 Jiri ɲuma ti se den juu kɛla, jiri juu fanan ti se den ɲuma kɛla.

19 Jiri mɛnilu tɛ den ɲuma kɛla, woilu bɛɛ ri tɛɛ ka lafili ta rɔ.

20 Wo le rɔ, ai ri se wuya nabiilu lɔnna ii la kɛwaliilu fɛ.»

Menilu ye Maari tɔɔ fɔla ii da rɔ gbansan

21 «Mɔɔ menilu ye a fɔla ko: «Maari, Maari,» woilu bɛɛ tɛ donna Harijeene Mansaya rɔ fɔɔ menilu ye n Fa Alla sawo kɛla.

22 Mɔɔ siyaman di a fɔ n yɛ wo lon ko: «Maari, Maari, an ma kelaya kuma fɔ i tɔɔ rɔ wa? An ma jinailu gbɛn ka ii bɔ mɔɔilu fɛ i tɔɔ rɔ wa? An ma kabannako siyaman kɛ i tɔɔ rɔ wa?»

23 Wo lon, n di a fɔ ii yɛ ka a gbɛ ko: «N ma ai lɔn fewu. Aile sariya tɔɔnailu, ai ye bɔ n fɛ de!»

Bonlɔla fila la ko

24 «Nba, mɔɔ mɔɔ wa a tolo malɔ n na kuma la, ka wo labato, wo tii ri kɛ ikomin cɛɛ famunyani mɛn ka a la bon lɔ fara kan.

25 Sanci nara, ji woyenda, sanci fɔɔɔ sera bon wo ma. Kɔni bon ma be, baa a juu siini fara kan.

26 Kɔni mɔɔ mɔɔ wa a tolo malɔ n na kuma jin na kɔni a ma wo labato, wo tii ye ikomin cɛɛ nalonma, mɛn ka a la bon lɔ kɔɔn kan.

27 Sanji nara, ji woyenda, sanci fɔɔɔ sera bon wo ma. Bon wo bera ka tɔɔn fewu.»

28 Nba, Isa banni kuma jinilu fɔla, a la karan ka jama kabannakoya,

29 baa a ka ii karan ikomin se ye mɛn bolo mɔɔilu kan. A ma ii karan ikomin ii la sariya karanmɔɔilu ye ii karanna ja mɛn ma.

8

Isa ka kunatɔ do lasɛninya

1 Isa jiira ka bɔ koyinkɛ kan tuma mɛn na, jama ba ka ii bila a kɔ.

2 Kunatɔ do nara a jɔnkin duu ma Isa kɔrɔ, ka a fɔ a yɛ ko: «Maari, ni i sɔnda, a se ye i yɛ ka n nasɛniya.»

3 Isa ka a bolo rasɔmɔn ka a maa cɛɛ la, ka a fɔ a yɛ ko: «N da sɔn, i ye lasɛninya.» A la kuna sɛniyara i kɔrɔ.

4 Isa ka a fɔ a yɛ ko: «I ye i janto i jɛrɛ rɔ, i kana wo ko fɔ mɔɔ si yɛ. Wa sarakalase la tɔrɔfɛ, a ye i fari ragbɛ. Wo wa ban, Musa ka saraka mɛn fɔ,

ka a kɛ sereya ri, i ye wo bɔ ka a yiraka bɛɛ la ko i ra kɛndɛya.»

Isa ka kɛlɛden kuntii do la baaraden nakɛndɛya

5 Awa, Isa wara Kapɛrinahumu. A dontɔla so kɔndɔ, kɛlɛden kuntii do nara ka a madiya ko:

6 «Maari, n na baaraden lani bon na. Kɔrɔngbɔnin jankarɔ ra a mira ka a lala. A tɔrɔni kojuuuya.»

7 Isa ka a fɔ a yɛ ko: «N di wa a lakɛndɛya.»

8 Kɔni kɛlɛden kuntii ka a fɔ ko: «Maari, i ma kan ka don n wara, baa a dahanin tɛ n yɛ ko i ye don n na bon na! Kɔni ni i ka kuma kelen fɔ dɔrɔn, n na baaraden di kɛndɛya wo rɔ,

9 baa n ye kuntii do la se kɔrɔ, kɛlɛden doilu fanan ye n na se kɔrɔ. N wa a fɔ mɛn yɛ ko a ye wa, wo ri wa. N wa a fɔ mɛn yɛ ko a ye na, wo ri na. N wa a fɔ n na jɔn yɛ ko a ye mɛn kɛ, a ri wo kɛ.»

10 Isa ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, a kabannakoyara. A ka a fɔ a kɔbilabailu yɛ ko: «N di tɔɔna fɔ ai yɛ ko n ma mɔɔ si sɔrɔn Isirayɛlikailu tema fɔlɔ, mɛn lemɛniyani ikomin cɛɛ jin.

11 N di a fɔ ai yɛ ko lon do rɔ, mɔɔ siyaman di bɔ telebɔ ni telebe rɔ ka na i sii dɔɔnnin diya Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba dafɛ Harijeene Mansaya rɔ.

12 Kɔni menilu tɛrɛ ka kan ka kɛ Alla la Mansaya mɔɔilu ri, ii ri lafili dibi rɔ kɔkan, kasi ni a jin macin ye yɔrɔ mɛn dɔ.»

13 Isa ka a fɔ kɛlɛden kuntii yɛ ko: «Wa i wara. I ka mɛn jinin, wo ri kɛ i yɛ i la lemɛniya kɔsɔn.» Wo waati kelen, kɛlɛden kuntii la baaraden kɛndɛyara.

Isa ka jankarɔtoilu lakɛndɛya

14 Isa wani Piyɛri wara lon do rɔ, a ka Piyɛri biranmuso lani yen. Fari makaliya ye a la.

15 Isa ka a maa muso bolo la, fari makaliya bɔra a fari rɔ. A wulira ka gba don ii yɛ.

16 Wura donnin, jama nara mɔɔ siyaman di Isa tɔrɔfɛ jina juuilu ye mɛn ilu fɛ. Isa ka jinailu gbɛn

a la kuma la, ka jankarɔ̀tɔ̀ilu bɛɛ lakendɛya.

¹⁷ Wo kɛra sa Alla la kuma ri kan-bali, a ka mɛn don Nabi Esayi da rɔ̀ko: «Fen mɛnilu tɛrɛ ye an sɛɛla, a ka woilu ta.

Jankarɔ̀ mɛnilu tɛrɛ ye an kan, a ka woilu bɔ̀ an kan.»

Doilu ye a fɛ ka ii bila Isa kɔ̀

¹⁸ Isa ka a yen ko jama ba ye a laminin dɔ̀ mɛn kɛ, a ka a fɔ̀ a la karandenilu ye ko: «An ye wa dala kɔ̀.»

¹⁹ Sariya karanmɔ̀ do ka a madon Isa la, ka a fɔ̀ a ye ko: «Karanmɔ̀, i wa kɛ wala fan fan, n di n bila i kɔ̀.»

²⁰ Isa ka a jabi: «Denka ye sɔ̀yaninilu bolo, jaa ye kɔ̀nɔ̀ilu bolo. Kɔ̀ni yɔ̀rɔ̀ si tɛ Mɔ̀ Dencɛ bolo, a ri a la ka a jɔ̀jɔ̀ yɔ̀rɔ̀ mɛn dɔ̀.»

²¹ Isa la karanden gberɛ ka a fɔ̀ a ye ko: «Maari, i ye a to n ye wa n fa su don fɔ̀lɔ̀.»

²² Isa ka a fɔ̀ a ye ko: «I ye i bila n kɔ̀. I ye a to mɔ̀ saniilu ye ii la mɔ̀ saniilu suilu don.»

Isa ka fɔ̀jɔ̀ba lalɔ̀

²³ Isa ka a sii kulun kɔ̀ndɔ̀ tuma mɛn na, a la karandenilu wara a kɔ̀fɛ.

²⁴ Ka ii to ji kan, fɔ̀jɔ̀ba do wulira i kɔ̀rɔ̀. Fɔ̀jɔ̀ bonya kojuu ma, ji wunwanailu tɛrɛ ye donna kulun kɔ̀ndɔ̀. Wo ka a tɛrɛn Isa ye sunɔ̀ rɔ̀.

²⁵ Karandenilu ka ii madon a la ka a lakunun ko: «Maari, i ye an kisi! An faatɔ̀ le!»

²⁶ A ka ii jabi: «Nfenna ai ye silanna? Ai tɛ lemɛniyala kosɛbɛ!» A wulira ka ji ni fɔ̀jɔ̀ makuma. Mankan masumara fewu.

²⁷ Cɛilu kabannakoyara. Ii ka a kɛ a fɔ̀ ri i jɔ̀n ye ko: «Ee! Cɛɛ jɛn ye mɔ̀ su juman de ri? Hali fɔ̀jɔ̀ ni ji ye a kan mirala.»

Isa ka jina gben ka bɔ̀ cɛɛ fila fɛ

²⁸ Isa ni a la karandenilu banda dala tɛɛla ka se Kadara mara rɔ̀. Jinatɔ̀ fila bɔ̀ra kaburuilu rɔ̀ ka na Isa kunbɛn. Jinatɔ̀ woilu fadiman, fɔ̀ mɔ̀ tun ti se taminna ye.

²⁹ Ii kulera kan ba la ko: «Alla Dencɛ, i ye nfen jɛninna an fɛ? I nani an tɔ̀rɔ̀ diya le rɔ̀, sani an na tɔ̀rɔ̀ya waati ye se wa?»

³⁰ Wo ka a tɛrɛn kɔ̀sɛ kuru ba ye dɔ̀nninna yɔ̀rɔ̀ jan.

³¹ Jinailu ka Isa madiya ko: «Ni i ka an gben, i ye dijɛ an ye wa don kɔ̀sɛ kuru jɛn dɔ̀.»

³² Isa ka a fɔ̀ ii ye ko: «Ai ye wa!» Jinailu bɔ̀ra cɛɛ fila wo fɛ ka wa don kɔ̀sɛilu rɔ̀. Ii donda kɔ̀sɛilu rɔ̀ mɛn kɛ, kɔ̀sɛilu bɛɛ ka ii bori kojuuya, ka jii tindi la ka wa don dala ji rɔ̀. Ii bɛɛ tununda ji rɔ̀ ka faa.

³³ Kɔ̀sɛ gbɛnnailu ka ii bori ka wa so kɔ̀ndɔ̀. Ko mɛnilu kɛni, ii ka wo bɛɛ lakali, katerɛtɛ jinatɔ̀ilu lakendɛyara ja mɛn ma.

³⁴ So kɔ̀ndɔ̀ mɔ̀silu bɛɛ bɔ̀ra ka na Isa tɛrɛn. Ii ka a yen tuma mɛn na, ii ka a madiya ko a ye a sabari ka bɔ̀ ii la mara rɔ̀.

9

Isa ka kɔ̀rɔ̀ngbɔ̀batɔ̀ do lakendɛya

¹ Isa donda kulun kɔ̀ndɔ̀, ka dala tɛɛ, ka wa se a jɛrɛ la so kɔ̀ndɔ̀.

² Ka a to ye, mɔ̀silu nara kɔ̀rɔ̀ngbɔ̀batɔ̀ do ri a ma, wo lani a la gbeke kan. Isa ka a yen ko ii ra lemɛniya ko a ri se cɛɛ lakendɛyala. Wo rɔ̀, a ka a fɔ̀ kɔ̀rɔ̀ngbɔ̀batɔ̀ ye ko: «N dencɛ, i sɛɛbɛ don. I la kojuuilu ra makoto.»

³ Sariya karanmɔ̀ doilu ka wo mɛn ka a fɔ̀ ii jɛrɛ kɔ̀ndɔ̀ ko: «Cɛɛ jɛn ye Alla lafɛya ko kɛla.»

⁴ Isa ka ii miriya lɔ̀n. A ka a fɔ̀ ii ye ko: «Nfenna miriya juu jɛn jɔ̀n ye ai jusukun dɔ̀?»

⁵ A ye di? Ka a fɔ̀ ko «i la kojuuilu ra makoto» wala ka a fɔ̀ ko «i ye wuli ka taama,» wo fila rɔ̀ juman de fɔ̀ duman?

⁶ Nba, n di a yiraka ai la ko a se ye nde Mɔ̀ Dencɛ ye ka kojuuilu makoto dunɔ̀ja rɔ̀ yan.» Wo rɔ̀, a ka a fɔ̀ kɔ̀rɔ̀ngbɔ̀batɔ̀ ye ko: «I wuli ka i la lafen ta ka wa i wara.»

⁷ Cɛɛ wulira ka wa a wara.

⁸ Jama ka wo yen tuma mɛn na, ii silanda. Ii ka Alla bonya, baa ale le ka se ba jɛn di mɔ̀silu ma!

Isa ka Matiyo kili

⁹ Isa bɔra ye ka wa. A watɔla, a ka cɛɛ do siini yen niisankɔ mira diya, cɛɛ mɛn tɔɔ ko Matiyu. Isa ka a fɔ a ye ko: «I ye na i bila n kɔ.» Matiyu wulira ka a bila Isa kɔ.

¹⁰ Lon do rɔ, Isa wara dɔɔnnin diya Matiyu wara. Niisankɔmirala siyaman ni kojuu kɛla siyaman fanan nani tɛɛ ye. Woilu tɛɛ ye dɔɔnninna Isa ni a la karandenilu fɛ.

¹¹ Farisi doilu ka wo yen tuma mɛn na, ii ka a fɔ Isa la karandenilu ye ko: «Nfenna ai la karanmɔɔ ye sɔnna ka dɔɔnnin kɛ niisankɔmiralailu ni kojukelailu fɛ?»

¹² Isa ka wo mɛn ka ii jabi: «Mɔɔ menilu kɛndɛ, woilu mako tɛ dandalila la. Jankarɔoilu le mako ye dandalila la.

¹³ Kuma mɛn sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ jin, ai ye wa ai miri wo kɔrɔ ma. A sɛbɛni ko: «N ye a fɛ mɔɔ ye hina mɔɔ la. Wo duman n ye ka tamin saraka bɔli kan.»* Nba, n ma na ka mɔɔ telenbailu kili fɔɔ kojukelailu.»

Ii ka Isa maɓininka sun ko ma

¹⁴ Wo kɔ, Yaya la karandenilu nara Isa tɛɛn, ka a maɓininka ko: «Andeilu ni Farisilu darini sun donna. Nfenna i la karandenilu tɛ wo kɛla?»

¹⁵ Isa ka ii jabi: «A ye di? Ka kɔrɔcɛ to a dɔrɔɔilu dafɛ kɔrɔmalɔ rɔ, kɔrɔcɛ dɔrɔɔilu ri se ii ɓakɔrɔ sidila wa? Wo kuma tɛ. Kɔni lon do natɔ, kɔrɔcɛ ri bɔ ii tema. Wo lon, ii ri sun don.

¹⁶ «Mɔɔ tɛ faanin kura kunkundun ta ka faanin kɔrɔ labadi. Ni mɔɔ ka wo kɛ, faanin kura ri faanin kɔrɔ sɔmɔn ka a fara. A farajna wo ri juuya ka tamin fɔlɔmanta kan.

¹⁷ Mɔɔ tɛ rɛsɛnji kura burundun foroko kɔrɔ kɔndɔ. Ni mɔɔ ka wo kɛ, foroko ri fara, rɛsɛnji ri bɔ. Foroko ri tɓan. Ɔɔn, mɔɔ ri rɛsɛnji kura kɛ foroko kura le kɔndɔ. Wo rɔ, fen si tɛ tɓan.»

Muso jankarɔtɔ ni Jayirusi denmuso

¹⁸ Ka Isa to kuma jin fɔla, Yahudiya la jɛmɔɔ do nara a birin Isa jɛ, ka a

madiya ko: «N denmuso sasan de ten ten. I ye na i bolo la a kan. Wo rɔ, a ri balo.»

¹⁹ Isa ni a la karandenilu wulira ka ii bila cɛɛ kɔ ka wa.

²⁰ Wo ka a tɛɛn, muso jankarɔto do ye ye. A ra san tan ni fila kɛ jelibɔ jankarɔ ye a la. A ka a madon Isa la a kɔfɛ ka a maa a la durukiba dakun na,

²¹ baa a tɛɛ ye a fɔla a jɛɛ kɔndɔ ko: «Ni n sera ka a maa a la duruki la gbansan, n di lakɛndɛya.»

²² Isa ka a kɔfɛni ka muso yen. A ka a fɔ a ye ko: «N denmuso, i sɛɛbɛ don. I la lemɛniya ra i lakɛndɛya.» Muso kɛndɛyara i kɔrɔ ye.

²³ Nba, Isa donda jɛmɔɔ la bon kɔndɔ. A ka fulefɔlailu tɛɛn ye, a ni jama mɛn ye mankanba bɔla.

²⁴ A ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye wa. Sunkurun ma sa, a ye sunɔɔ rɔ tuun.» Kɔni ii ka a bɔrɔbɔ.

²⁵ Jama bɛɛ labɔra kɛnema tuma mɛn na, Isa donda bon kɔndɔ, ka sunkurun su mira a bolo ma. Sunkurun wulira.

²⁶ Mɔɔilu ka wo ko kibaro mɛn wo jamana yɔrɔ bɛɛ rɔ.

Isa ka ja fuyen fila nakɛndɛya

²⁷ Isa bɔra ye ka wa. Na fuyen fila wulira ka ii bila a kɔ, ii ye wɔyɔla ko: «Dawuda dɛncɛ,† i ye hina an na.»

²⁸ Isa donda bon na tuma mɛn, ja fuyen fila ka ii madon a la. A ka ii maɓininka ko: «Ai lani a la ko n di se ai ja lakala wa?» Ii ka a fɔ ko: «Ɔɔn, Maari, an lani wo la.»

²⁹ Wo rɔ, Isa ka a bolo maa ii ja la. A ka a fɔ ko: «Ai la lemɛniya kosɔn, ai ja ri laka.»

³⁰ Ii ja lakara. Isa ka a fɔ ii ye ka a magbɛɛya ko: «Ai kana ko wo fɔ mɔɔ si ye.»

³¹ Kɔni ii bɔni kɔ so kɔndɔ, Isa tun ka mɛn kɛ, ii ka wo lakali fan bɛɛ mara wo rɔ.

Isa ka bobo do lakɛndɛya

* **9:13** Hose suran 6 kuma diya 6 † **9:27** «Dawuda dɛncɛ» wo kɔrɔ le ko Mansa Dawuda bɔnsɔn de, mɛn di se ka kɛ mansa ri a nɔ rɔ. Wo rɔ, cɛɛ jinilu ka yen ko Isa ye Mansa Dawuda bɔnsɔn de ri mɛn di se ka kɛ mansa ri. Wo le ye ko ii ka famun ko Isa ye Nɛnematɔmɔnin de ri.

³² Cεε fila wo bɔra tuma mɛn na ka wa, mɔɔilu nara cεε jinatɔ do ri Isa ma wo waati kelen. Jina tun da cεε wo ke bobo ri.

³³ Isa ka jina gbɛn mɛn ke dɔrɔn, bobo cεε wo kumara. Jama kaban-nakoyara ka a fɔ ko: «Wo jɔɔn ma ke Isirayelikailu la jamana kɔndɔ fɔlɔ fewu.»

³⁴ Kɔni Farisilu ka a fɔ ko: «Jinailu la kuntii ye se dila Isa ma ka jinailu gbɛn ka bɔ mɔɔilu fɛ.»

Mɔɔilu kininkinin donda Isa la

³⁵ Isa tɛrɛ ye soilu ni bondailu bɛɛ rataamala. A tɛrɛ ye mɔɔilu karanna ii la salibonilu la, ka Harijeene Mansaya kibaro juma lase, ka jankarɔto su bɛɛ lakɛndɛya.

³⁶ A ka jama yen tuma mɛn na, ii kininkinin donda a rɔ. Ii bɛɛ haminni, ka tunagboya. Ii ye ikomin saailu, gbɛngbɛnna tɛ mɛnilu la.

³⁷ A ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «Suman kata ka siya, kɔni baaraden ma siya.

³⁸ Wo le rɔ, ai ye sɛnɛtii madiya, sa a ri baaradenilu lɔ suman kala a la sɛnɛ rɔ.»

10

Isa ka mɔɔ tan ni fila suwandi

¹ Wo kɔ rɔ, Isa ka a la karanden tan ni fila kili, ka sebaya di ii ma sa ii ri se jina juuilu gbɛnna, a ni ka jankarɔ juuilu su bɛɛ lakɛndɛya a ni ka fɛɛmailu bɛɛ lakɛndɛya ii la fɛɛmayailu bɛɛ ma.

² Talibidenba tan ni fila woilu tɔɔ le jin: fɔlɔman Simɔn, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Piyɛri, a ni a dɔɔcɛ Andere, a ni Sebede dence Yakuba ni a dɔɔcɛ Yuhana,

³ a ni Filipe ni Baritɔlɔmi, a ni Tomasi ni Matiyu mɛn ye nisankɔmirala ri, a ni Alife dence Yakuba ni Tade,

⁴ a ni Simɔn, faso lahɔrɔya lɔɔ ye mɛn na, a ni Judasi Sikariyɔti, mɛn natɔ Isa donna mɔɔilu bolo.

Isa ka keladenilu kelaya

⁵ Isa ka mɔɔ tan ni fila woilu kelaya. A ka a fɔ ko: «Ai kana wa siya gbɛrɛilu fɛ, ai kana don Samarikailu la so si kɔndɔ.

⁶ Kɔni ai ye wa Isirayelikailu fɛ, wo mɛnilu tununni ikomin saailu.

⁷ Ai wa tamin fan fan na, ai ye mɔɔilu kawandi ko Harijeene Mansaya waati ra se.

⁸ Ai ye jankarɔtoilu lakɛndɛya, ka suilu lawuli, ka kunatɔilu lakɛndɛya, ka jinailu gbɛn ka ii bɔ mɔɔilu fɛ. Ai ka a sɔrɔn gbansan, ai fanan ye a di gbansan.

⁹ Ai kana sanin, wala wodigbɛ, wala wodi si bila ai la tɛmasidi rɔ.

¹⁰ Ai kana bɔrɔ ta, ai kana duruki kɔrɔbila fila ta. Ai kana sanbara fila ta, wala gbeleke fila, baa baaraden ni dɔɔnnin de ka kan.

¹¹ «Ni ai donda so ba do kɔndɔ, wala so mɛsɛn, ai ye mɔɔ bɛrɛ do jinin, a bennin mɛn ma ka ai jiya. Ai ye to wo bolo fɔɔ ai bɔ waati wa se so wo kɔndɔ.

¹² Ai wa don wo tii la bon na, ai ye ye mɔɔilu tuwa.

¹³ Ni a bennin ii ma ka ai ramira kɔjuma, ai la duwawu ri mira ii ma. Ni a bennin tɛ ii ma ka ai ramira kɔjuma, ai la duwawu ri a kɔsɛ ai ma.

¹⁴ Ni mɔɔilu ma sɔn ka ai jiya, ni wo tɛ, ni ii ma sɔn ai la kuma ma, ai bɔtɔla lu ma, wala so kɔndɔ, ai ye ye gbangban bɔ ai sen ma.

¹⁵ N di tujɔna fɔ ai ye: Alla wa mɔɔilu kiti lon mɛn, mɔɔ woilu la kiti ri gbɛɛya ka tamin hali Sɔdɔmu ni Kɔmɔri ta kan.

Isa ka a la karandenilu lasobi ii la tɔrɔyailu la

¹⁶ «Ai tolo malɔ! N ye ai lawala kela diya ikomin saailu, mɛnilu bilani wara juuilu tɛma. Ai ye ke hankilimailu ri, ikomin duuma sailu. Ai ye ke kojuukɛbali ri ikomin kanbailu.

¹⁷ Ai ye ai janto ai jɛrɛ rɔ mɔɔilu kanma. Ii ri ai mira ka wa ai ri kititɛɛ diya. Ii ri ai gbasi gbijɛ la ii la salibonilu kɔndɔ.

¹⁸ Ii ri ai mira ka wa ai ri faamailu ni mansailu ma, ka a masɔrɔn ai ye n na karandenilu ri. Ai ri ke n sere ri wo rɔ, ka n na ko fɔ ii ye, ka n na ko fɔ siya gbɛrɛilu fanan ye.

¹⁹ Ii wa ai mira ka wa ai ri kiti diya, ai ka kan ka kuma mɛnilu fɔ ye, a ni ai ka kan ka woilu fɔ jɔna mɛn ma, ai kana hamin woilu la, baa ai ka kan ka mɛn

fɔ, Alla jεrε ri wo don ai da rɔ wo waati kelen na.

²⁰ Baa ai ri kuma mɛn fɔ, woilu tɛna kε ai jεrε la kuma ri. Ai Fa Alla Nii de ri kuma don ai da rɔ.

²¹ «Mɔɔ ri a badenma don mɔɔilu bolo sa ii ri a faa. Fa fanan di wo jɔɔn kε a den na. Mɔɔilu ri murunti ii sɔrɔnbailu kanma, ka ii don mɔɔilu bolo sa ii ri ii faa.

²² Ai ri gboya mɔɔilu bεε yε n tɔɔ kosɔn. Kɔni mɔɔ mɛn wa a muɔun haan a la ban, wo tii ri kisi.

²³ Ni ii ka ai tɔrɔ so do la, ai ye ai bori ka wa so gbεrε la. N di tujɔa fɔ ai yε: sani ai ye ban Isirayɛlikailu la jamana so bεε taamala, Mɔɔ Dence ri na.

²⁴ «Karanden tε bonyala a la karanmɔɔ ri. Jɔn fanan tε bonyala a jɔntii ri.

²⁵ Ni karanden kera a la karanmɔɔ jɔɔn di, a dan de wo ri. Ni jɔn kera a jɔntii jɔɔn di, a dan de wo ri. A ye di? Ni mɔɔilu ka kuma juu fɔ lutii jεrε ma ko Ibulusa* le ye a ri, ii tε do fɔ lu kɔndɔ mɔɔilu ma ka tamin wo kan wa?

²⁶ «Wo le kosɔn, ai kana silan mɔɔ woilu yε. Fen fen doonni, wo bεε ri bɔ gbε rɔ. Gbundu ko tε ye, mɛn tε lɔn.

²⁷ N wa mɛnilu fɔ ai yε dibi rɔ, ai ye wo fɔ tele rɔ. N wa mɛnilu fɔ ai tolo kɔrɔ kan majii rɔ, ai ye ai lɔ bon kun bilinin kan ka wo fɔ.

²⁸ Ai kana silan mɛn di se mɔɔ farikolo halakila kɔni ti se foyi kela mɔɔ nii na. Ai ye silan yε mɛn di se mɔɔ nii ni a faribanku bεε halakila jahanama kɔndɔ.

²⁹ Ai ye kɔnɔ mɛsɛn fila mayirala wodi gbanan mɛsɛn kelen na, ko di? Kɔni hali kɔnɔ wo kelen tε be duu ma ni ai Fa Alla ma sɔn a ma.

³⁰ Ai ta fan fε, ai Fa ka hali ai kunsilu bεε jate lɔn.

³¹ Wo le rɔ, ai kana silan. Ai jɔtɔnɔma ka tamin kɔnɔ mɛsɛn siyaman nadɛnni kan.

³² «Ni mɔɔ mɔɔ ka a fɔ mɔɔilu jana ko a ye n ta ri, n fanan di a fɔ n Fa Alla yε, mɛn ye sankolo rɔ, ko wo tii ye n ta ri.

³³ Kɔni ni mɔɔ mɛn ka a fɔ mɔɔilu jana ko a tε n ta ri, n fanan di a fɔ n Fa Alla yε, mɛn ye sankolo rɔ, ko wo tii tε n ta ri.

³⁴ «Ai kana ai miri ko n da na jususuma di duukolo kan de. N ma na jususuma di de. N nani fanmuru le ri.

³⁵ Baa n nani ka dence ni a fa bila jɔɔn na, ka denmuso ni a na bila jɔɔn na, ka muso ni a dence muso bila jɔɔn na.

³⁶ Mɔɔ juuilu ri kε a jεrε la mɔɔilu ri.†

³⁷ Kɔni mɔɔ mɛn wa a fa wala a na kanin ka tamin n kan, wo tii ti se kela n na karanden di. Mɔɔ mɛn wa a dence wala a denmuso kanin ka tamin n kan, wo tii fanan ti se kela n na karanden di.

³⁸ Mɔɔ mɛn ma sɔn ka a jεrε gbɔngbɔn jiri ta ka a bila n kɔ, wo tii ti se kela n na karanden di,

³⁹ baa mɔɔ mɛn ye a fε ka a nii kisi, wo tii ri bɔnɔ jɛnemaya bεrεbεrε la. Kɔni ni mɔɔ mɛn bɔnɔra a faribanku rɔ nde kosɔn, wo tii ri a jεrε kisi.

⁴⁰ «Ni mɔɔ mɛn ka ai mira kɔjuma, wo tii ra n mira kɔjuma. Ni mɔɔ mɛn ka n mira kɔjuma, wo tii ra n kelayaba mira kɔjuma.

⁴¹ Ni mɔɔ mɛn ka nabi do ramira kɔjuma ka a masɔrɔn nabi le, nabi ye barayi mɛn sɔrɔnna, wo tii fanan di wo jɔɔn sɔrɔn. Ni mɔɔ mɛn ka mɔɔ telenni do ramira kɔjuma ka a masɔrɔn mɔɔ telenni le, mɔɔ telenni ye barayi mɛn sɔrɔnna, wo tii fanan di wo jɔɔn sɔrɔn.

⁴² N di tujɔa fɔ ai yε: ni mɔɔ mɛn ka hali ji suma jilafe ja kelen di n na mɔɔ dɔɔmani do ma ka a masɔrɔn n na karanden de, wo tii tε bɔnɔ barayi wo rɔ. Sika tε wo rɔ.»

11

Yaya ka a la karandenilu kelaya Isa ma

¹ Nba, Isa banda lalilikan woilu fɔla a la karanden tan ni fila yε tuma mɛn na, a bɔra ye ka wa Yahudiya la soilu kɔndɔ ka mɔɔilu karan, ka ii kawandi.

² Awa, ka Yaya to kaso la, Nenematɔmɔnin na kɛwaliilu fɔra a

* **10:25** Setana tɔɔ gbεrε le ye Ibulusa ri. † **10:36** Wo sebenin de Mika suran 7 kuma diya 6 kɔndɔ.

pana. Wo rɔ, a ka a la karanden doilu kelaya Isa ma.

³ Ii wara Isa mapininka ko: «Alla ketɔ mɔɔ mɛn nanala, wo ye ile le ri wa, wa an ye mɔɔ gberɛ makɔnɔ?»

⁴ Isa ka ii jabi: «Ai ye mɛnilu mɛnna, a ni ai ye mɛnilu yenna, ai ye wa woilu fɔ Yaya yɛ.

⁵ Ko ja fuyenilu ja ra laka, nambarailu ra taama koɔɔma, kunatɔilu ra kɛndɛya, tologbedenilu tolo ra laka, suilu ra wuli ka bɔ saya rɔ, kibaro ɔuma ra lase bolokolonilu ma.

⁶ Sɛwa ye wo tii yɛ mɛn tɛ bilala fili rɔ n na ko rɔ!»

Isa ka Yaya ko fɔ mɔɔilu yɛ

⁷ Yaya la keladenilu watɔla, Isa kumara jama yɛ Yaya la ko rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai wara nfen dagbɛ diya wula kɔndɔ? Ai ka bin gbansan de ragbɛ wa, fɔɔ ye mɛn namaala? Wo kuma tɛ!

⁸ Ai wara nfen dagbɛ diya wo rɔ? Faanin dagbɛlɛn tii wa? Wo kuma tɛ. Mɛnilu ye faanin dagbɛlɛn donna, woilu ye sɔrɔnna mansabolon kɔndɔ.

⁹ Ai wara nfen dagbɛ diya? Ii ma wa nabi do ragbɛ wa? N di a fɔ ai yɛ ko nabi le tɛrɛ. Kɔni ale ka bon nabi ri paaɔn!

¹⁰ A la ko sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «A ragbɛ, n di n na keladen nawa i jɛrɔ.

Wo ri i la sila rabɛn i yɛ.» *

¹¹ «N di tɔɔa fɔ ai yɛ: muso si ma den sɔrɔn fɔlɔ mɛn ka bon Yaya ri. Wo bɛɛ ni a ta, mɛn ka doo a tɔ bɛɛ ri Harijeene Mansaya rɔ, wo tii ka bon Yaya ri.

¹² Ka bɔ Yaya la kawandili kɛ waati ma haan ka na se bi ma, mɔɔilu ye Harijeene Mansaya keɛla fanka la. Mɔɔ fadinmailu ye a jininna ka a mira,

¹³ baa sani Yaya ye nala, nabiilu bɛɛ ni Musa la sariya ka Harijeene Mansaya ko fɔ.

¹⁴ Ni ai sɔnda ka la a la, Nabi Eli tɔɔ mɛn ko fɔra ko a ri na ikɔ, Yaya le wo ri.

¹⁵ Tolo ye mɛn ma, wo tii ye a tolo malɔ kuma wo la.

¹⁶ «N ye bi mɔɔilu lala nfen ma? Ii bɔni denninilu la, mɛnilu siini lɔfɛ rɔ. Ii ye a fɔla ii duɔɔɔnilu yɛ ko:

¹⁷ «A ragbɛ. An ka fule fɔ ai yɛ, kɔni ai ma sɔn ka dɔn kɛ. An ka saya donkili la ai yɛ, kɔni ai ma kasi.»

¹⁸ «Baa Yaya nara, a ma dɔɔnnin kɛ, a ma minnin kɛ. Wo rɔ, mɔɔilu ka a fɔ ko jinatɔ le a ri.

¹⁹ Mɔɔ Dence fanan nara. A ye dɔɔnnin kɛla, a ye minnin kɛla. Wo rɔ, ai ka a fɔ ko wo ye noma ni dolominna le ri. Ko a ka a duɔɔɔnilu kɛ ni isankɔmiralailu ni kojuukelailu le ri. Kɔni famunyali ri jo sɔrɔn a kɛwaliilu fɛ.»

Isa ka so doilu jalaki

²⁰ Wo kɔ rɔ, Isa tun ka kabannako siyaman kɛ so mɛnilu kɔndɔ, a wulira wo mɔɔilu jalakila, baa ii tun ma tubi.

²¹ Isa ka a fɔ ikɔ ko: «Korasɛnkailu, gbalo ye ai yɛ. Bɛtisayidakailu, gbalo ye ai fanan yɛ. Kabannako ba mɛnilu kɛra ai rɔ, ni woilu tun kɛra Tiri so kɔndɔ, wala Sidɔn so kɔndɔ, ye mɔɔilu tun di kojuu kɛ boloka kɛbi waati jan. Ii tun di buurigbɛ kɛ ii kun dɔ, ka kasanbɔrɔ faanin bila ii kan na, ii la tubi tɔɔmasere ri.

²² Wo le kosɔn, n di a fɔ ai yɛ ko kiti lon wa se, ai la kiti ri gbɛɛya ka tamin Tirikailu ni Sidɔnkailu ta kan.

²³ Kapɛrinahumukailu, ai don? Ai ri bonya haan ka se sankolo rɔ wa? Wo kuma tɛ! Ai ri jii fɔɔ ka se jahanama kɔndɔ! Baa kabannako mɛnilu kɛra ai tɛma, ni woilu tun kɛra Sɔdɔmu so kɔndɔ, Sɔdɔmu so tun di tɛrɛn ye haan bi.

²⁴ Wo le kosɔn, n di a fɔ ai yɛ ko kiti lon wa se, ai la kiti ri gbɛɛya ka tamin Sɔdɔmukailu ta kan.»

Isa ka baraka bila a Fa Alla yɛ

²⁵ Wo tuma, Isa ka a fɔ ko: «N Fa Alla, sankolo ni duukolo Maari, n ye baraka bilala i yɛ, i ka lɔnnin yiraka denninilu la, i ka wo doon mɔɔ famunyanilu ni hankilimailu ma.

* 11:10 Maliki suran 3 kuma diya 1

26 Ɔɔn, n Fa. A diyara i ye ka wo ke.
 27 «N Fa Alla ra fen bεε karifa n na a la ko rɔ. Mɔɔ si ma Fa Alla Dence lɔn bεrεbεrε ke fɔɔ Fa Alla. Mɔɔ si fanan ma Fa Alla lɔn bεrεbεrε ke fɔɔ a Dence. Dence wo wa a Fa yiraka menilu la, woilu fanan di se a lɔnna.
 28 «Ai menilu sεeni ai la donin ba kɔrɔ, ai ye na n ma. N di lafɔɔn di ai ma.
 29 Ai ye n na donin ta gbeleke† ta, ka n na karan mira, nde n jεrε majiini, ai ri niilafɔɔn sɔrɔn.
 30 Ka a masɔrɔn, n na donin ta gbeleke tε gbiliya, n na donin de fεya.»

12

Isa ka men fɔ Nɔɔn lon na ko rɔ

1 A ma men ba ke wo kɔ, Isa ni a la karandenilu tere ye taminna sene do tema Nɔɔn lon do rɔ. Kɔnkɔ tere ye karandenilu la. Wo rɔ, ii ka senesuman jɔrɔn doilu kadi ka woilu juun.
 2 Farisi doilu ka wo yen tuma men na, ii ka a fɔ Isa ye ko: «A ragbe, i la karandenilu ye ko men kela ten Nɔɔn lon, wo dahani tε!»
 3 Isa ka ii jabi: «A ye di? Mansa Dawuda ka men ke kɔrɔman, ai ma wo karan wa? Kɔnkɔ tere ye a ni a taamaɔɔnilu la.
 4 Wo rɔ, Dawuda donda Alla la bon kɔndɔ ka buru dɔɔn, buru men bilani Alla ye ye. Kɔni ka a ben sariya ma, a ni a taamaɔɔnilu tun ma kan ka buru wo dɔɔn fɔɔ sarakalaselailu kelen.
 5 Ai ma a karan Musa la sariya rɔ ko sarakalaselailu ye baara kela Allabatobonba kɔndɔ Nɔɔn lon wa? Ii ye Nɔɔn lon sariya tɔɔnna ten, kɔni wo tε jatela kojuu ri.
 6 N di a fɔ ai ye ko do ye yan, men ka bon Allabatobonba di.
 7 Alla ye a fɔla a la kitabu kɔndɔ ko: «N ye a fε mɔɔ ye hina mɔɔ la. Wo duman n ye ka tamin saraka bɔ kan.»* Ni ai tun ka kuma wo kɔrɔ lɔn, ai tun tε

kiti labe mɔɔilu kan, menilu ma kojuu ke,
 8 baa Mɔɔ Dence† le ye Nɔɔn lon tii ri.»

Isa ka cεε bolosani do lakendeya Nɔɔn lon

9 A bɔra ye ka wa wo mɔɔilu la salibon na.
 10 Wo ka a tere cεε bolofaani do ye ye. Mɔɔ doilu ka Isa maɔininka ko: «Ka mɔɔ lakendeya Nɔɔn lon, wo dahani wa?» Baa ii tere ye fere jininna a ma.
 11 Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ni saa kelen pe ye ai rɔ do bolo don? Ni saa wo bera denka kɔndɔ Nɔɔn lon, a tii tε a labɔ wa?
 12 Mɔɔ ka fisa saa ri paaɔn, wa di? Wo le rɔ, ka koɔnma ke mɔɔ ye Nɔɔn lon, wo le dahani.»
 13 Isa ka ii jabi ten men ke, a ka a fɔ cεε bolosani ye ko: «I bolo rasɔmɔn.» Cεε ka a bolo rasɔmɔn men ke, a bolo kendeyara fewu ka ke ikomin a bolo tɔ kelen.
 14 Farisilu bɔra ka wa i jɔɔn yen ka Isa faa ja jinin.
Isa ye Alla la baaraden suwandini ri
 15 Ii tere ye men kan, Isa ka wo lɔn. Wo rɔ, a bɔra ye ka wa. Jama ba bilara a kɔ. A ka bεε lakendeya.
 16 Kɔni a ka a fɔ woilu ye ka a magbeleya ko ii kana a la ko fɔ mɔɔ si ye.
 17 A ka wo ke le kosa Alla la kuma ri kanbali, a ka men don Nabi Esayi da rɔ ko:
 18 «N na baaraden le ten, n ka men suwandi.
 A duman n ye kosεbe, n ye niisɔndiyala a la ko rɔ.
 N di n Nii Seniman lana a fε, a ri kiti ko fɔ siya tɔilu ye.
 19 A tena sɔsɔli kela, a tena pεrenna. Mɔɔilu tena a kan menna sila kan.
 20 A tena gbala jaran dakadila, hali men da ratɔɔn.

† 11:29 *Donin ta gbeleke* jin kɔrɔ le ko mɔɔilu ka kan ka Isa la dunuɔa rateε ja ta. Wo tε mɔɔilu ke jɔn di, kɔni a ye ii laharɔyala ii julumun jɔnya le ma. * 12:7 Hose suran 6 kuma diya 6 † 12:8 Isa ka fɔ a jεrε ma ko «Mɔɔ Dence». Wo kɔrɔ le ko Nenematɔmɔnin de. A mafene Daniyeli sura 7 kuma diya 13 haan 14.

A tɛna fitinna lasala, hali mɛn ta ye sala,

haan telen ye kunnafulen sɔrɔn.

²¹ Siyailu bɛɛ ri ii jii la ale kan.»‡

Isa la fanka ma bɔ Ibulusa rɔ

²² Wo kɔ rɔ, ii nara jinatɔ do ri Isa ma. Jina tun ka a ja fuyen ka a kɛ bobo ri. Isa ka a lakɛndɛya. Jinatɔ kumara, a ja lakara.

²³ Mɔɔilu bɛɛ kabannakoyara. Ii ka a fɔ ko: «Mɛn di kili ko Mansa Dawuda dence, ale le jin di wa?»

²⁴ Farisilu ka wo mɛn tuma mɛn na, ii ka a fɔ ko: «Jinailu la kuntiiba Ibulusa le ye se dila cɛɛ jin ma ka jinailu gbɛn ka bɔ mɔɔilu fɛ.»

²⁵ Kɔni Isa ka ii la miriya lɔn. Wo rɔ, a ka a fɔ ii ye ko: «Mansaya mɛn mɔɔilu wa wuli ka i jɔɔn kɛɛ, mansaya wo ri tɔjan fewu. So kelen mɔɔilu, wala denbaya kelen mɔɔilu, wa wuli ka i jɔɔn kɛɛ, so wo tɛ mɛn, bon wo fanan tɛ mɛn.

²⁶ Wo ja kelen ma, ni Setana ye Setana gbɛnna, a ye a jɛɛ kɛɛlɛla. A la mansaya ri mɛn wo rɔ di?

²⁷ A ye di? Ni n ye jinailu gbɛnna Ibulusa baraka rɔ, ai la karandenilu ye jinailu gbɛnna yon baraka rɔ? Ai la karandenilu ri ai la kiti tɛɛ.

²⁸ Kɔni ni n ye jinailu gbɛnna Alla Nii Sɛniman baraka le rɔ, wo ra a yiraka ko Alla la Mansaya ra se ai tɛma.

²⁹ Mɔɔ ti se donna cɛɛ fankama la bon kɔndɔ ka wo bolofenilu sonya ni a ma cɛɛ fankama wo mira fɔɔ ka a sidi, wa di? A wa a sidi, a ri a bolofenilu sonya.

³⁰ «Nba, mɔɔ mɛn tɛ n fɛ, wo ye n juu le ri. Mɔɔ mɛn tɛ n demɛnna ka mɔɔilu ladɛn, wo ye baarala ka mɔɔilu lajɛnsɛn.

³¹ Wo le kosɔn n di fɔ ai ye: mɔɔilu la kojuuilu bɛɛ ni Alla tanama kumailu bɛɛ ri se makotola. Kɔni ni mɔɔ mɔɔ ka Nii Sɛniman tanama ko kɛ, Alla tɛna wo tii makotola fewu.

³² Ni mɔɔ ka Mɔɔ Dence mafɔ, a ri se makotola. Kɔni ni mɔɔ ka Nii Sɛniman mafɔ, a tɛ makoto dunuɔa jin dɔ yan, a tɛ makoto sini natɔ fanan.

Jiri ri lɔn a den fɛ

³³ «Jiri mɛn ka ji, wo den ka ji. Jiri mɛn ma ji, wo den ma ji. Jiri ye lɔnna a den de fɛ.

³⁴ Ai fɔnfɔnni munuɔnailu! Ai ma ji. Ai ri se kuma juma fɔla wo rɔ di? Mɔɔ jusukun fani mɛn na, a da ye wo le fɔla.

³⁵ Mɔɔ juma ri kojuma kɛ, baa wo ye bɔla a juma yɔrɔ lakandannin rɔ. Kɔni mɔɔ mɛn ma ji, wo ri kojuu kɛ, baa wo ye bɔla a juu yɔrɔ lakandannin rɔ.

³⁶ N di a fɔ ai ye ko Alla la kiti tɛɛ lon wa se, mɔɔilu ka kuma jatɔnɔntan mɛnilu fɔ ii da rɔ, ii ri woilu bɛɛ fɔkun fɔ Alla ye,

³⁷ baa i la kumailu ri kɛ sababu ri, Alla ri jɔ di i ma, wala a ri kiti labe i kan.»

Farisilu ka a fɔ ko Isa ye tɔɔmasere kabannakoma do kɛ

³⁸ Wo kɔ rɔ, Farisi doilu ni sariya karanmɔɔ doilu ka a fɔ a ye ko: «An na karanmɔɔ, an ye a fɛ i ye tɔɔmasere kabannakoma do kɛ an jaana, ka a yiraka ko Alla ye i fɛ.»

³⁹ Isa ka ii jabi: «Bi mɔɔilu kɛwaliilu juuman. Ii tɛ sɔnna ka to Alla kɔ. Ii ye a fɛ ka tɔɔmasere kabannakoma yen, kɔni tɔɔmasere si tɛ yiraka ii la ni Nabi Junusa ta tɛ.

⁴⁰ Baa Nabi Junusa ka tele sawa ni su sawa kɛ jɛɛ ba kɔndɔ ja mɛn ma, Mɔɔ Dence fanan di tele sawa ni su sawa kɛ duu kɔrɔ wo ja ma.

⁴¹ Alla wa mɔɔilu la kiti tɛɛ lon mɛn, Ninibekailu ri wuli ka sɔn la bi mɔɔilu la, baa Nabi Junusa ka woilu kawandi tuma mɛn na, ii ka tubi ka na Alla ma. Sisen, mɔɔ do ye yan, mɛn ka bon Nabi Junusa ri.

⁴² Alla wa mɔɔilu la kiti tɛɛ lon mɛn, Seba jamana mansa muso ri wuli ka sɔn la bi mɔɔilu la, baa a bɔra fɔɔ dunuɔa kun do la ka na a tolo malɔ mansa Sulemani la famunyali kumailu la. Sisen, mɔɔ do ye yan, mɛn ka bon mansa Sulemani ri.

⁴³ «Jina wa gbɛn ka bɔ cɛɛ do rɔ, a ri yɔrɔ jaranilu taamataama wula

‡ 12:21 Esayi suran 42 kuma diya 1 haan 4

kəndə ka jəpə diya jinin. Kəni a ri kaɲa.

⁴⁴ Wo kə rə, a ri a fə ko: «N di n kəse ka wa n bə diya rə.» A wa se ye, a ri a tereɲ ko yə rə wo rakolon de, ka seninya ikomin bon mən da firan ka a kəndə rabən.

⁴⁵ Wo rə, jina ri wa ka jina wə rənwula ladən, mənihu ka juu a jere ri. A ni woilu bεε ri na ka don yə rə wo rə ka ii sii ye. A laban, jinatə la ko ri juuya ka tamin a fə ləman na. Bi mə juiulu ta ye kəla wo ɲa le ma.»

Isa na ni a dəɲɲɛilu

⁴⁶ Nba, ka Isa to kumala jama ye, a na a ni a dəɲɲɛilu nara ii lə kene ma, ko ii ye a fε ka kuma a ye.

⁴⁷ Mə do ka a fə Isa ye ko: «I na ni i dəɲɲɛilu ləni kene ma. Ii ye a fε ka kuma i ye.»

⁴⁸ Isa ka mə wo jabi: «Yon ye n na ri? N dəɲɲɛilu ye yon ni yon di?»

⁴⁹ A ka a bolo lə a la karandenilu la. A ka a fə ko: «Mə jiniulu le n na ni n dəɲɲɛilu ri,

⁵⁰ baa mə mənihu ye n Fa sawo kəla, n Fa mən ye sankolo rə kənin, woilu le ye n dəɲɲɛilu ri, a ni n dəɲɲɛilu ni n nailu.»

13

Sifoyila kuma kərəlama

¹ Wo lon kelen, Isa bəra bon na ka wa a sii dala da la.

² Jama ba ka ii ladən a laminin də. Wo rə, a donda kulun do kəndə ka a sii. Jama bεε ləni tora gbere ma ye.

³ A ka ko siyaman fə ii ye kuma kərəlamailu rə. A ka a fə ko: «Ai tolo malə. Sifoyila do bəra ka wa si foyi diya sene rə.

⁴ Ka a to si foyila, si doilu bera sila dala. Kəniulu nara woilu ta ta.

⁵ Si doilu bera farama yə rə kan, banku ma siya yə rə mən. Si woilu fereɲda jona, baa banku ma siya ye.

⁶ Tele bəra kosebe tuma mən na, ii mərənmərənda. Ii jara, baa ii luluilu ma don duu rə kosebe.

⁷ Si doilu bera bin wəninma yə rə rə. Sumanilu wulira mən ke, wəninilu fanan wulira ka ii dən.

⁸ Nba, si doilu fanan bera duu duuman də. Suman woilu sonda kosebe. Si doilu ka ii jəɲ keme ke, doilu ka ii jəɲ biwə rə ke, doilu ka ii jəɲ bisawa ke.

⁹ Tolo ye mən ma, wo tii ye a tolo malə kuma wo la.»

Isa ka sandailu la kun mən na

¹⁰ Karandenilu ka ii madon Isa la ka a məninka ko: «Nfenna i ye kumala məilu ye kuma kərəlamailu rə?»

¹¹ A ka a fə ii ye ko: «Harijeene Mansaya ko mənihu doonni tere, woilu lənin da di ai le ma. Kəni wo ma di ii ma,

¹² baa fen ye mən bolo, do ri la wo tii ta kan. A ta ri siyaya. Kəni fen tε mən bolo, hali fitini mən ye a bolo, wo ri mira a la.

¹³ Wo le kosən, n ye kumala ii ye kuma kərəlamailu rə, baa ii ye ragbɛli kəla, kəni ii tε foyi yenna. Ii ye ii tolo malə, kəni ii tε foyi menna, ii tε foyi famunna.

¹⁴ Wo rə, ii ka a ke, Nabi Esayi ka mən fə, wo ra kanbali. A ka a fə ko: «Ai ri ai tolo malə kosebe, kəni ai tɛna foyi famunna.

Ai ri ragbɛli ke kosebe, kəni ai tɛna foyi yenna.

¹⁵ Baa siya ɲin da ii ban famunyali ma.

Ii ra ii tolo gbɛdɛn

ka ii ɲa masidi.

Ni wo tε, ii ɲa tun di yenni ke,

ii tolo tun di mənni ke,

ii hankili tun di famunyali sərən,

ii tun di ii kəse ka na nde Alla ma.

Wo rə, n tun di ii kisi.»

¹⁶ «Kəni ai ye barakadenilu le ri, baa ai ɲa ye yenni kəla, ai tolo fanan ye mənni kəla.

¹⁷ N di tɲa fə ai ye: ai ɲa ye mən yenna, a lə tere ye nabi siyaman ni mə telenni siyaman na ka wo yen, kəni ii ma fere sərən ka ii ɲa la wo kan. Ai tolo ye mən namenna, a lə tere ye ii la ka wo mən, kəni ii ma fere sərən ka ii tolo malə a la.»

Isa ka sifoyila kuma kərəlama kərə fə

¹⁸ Isa ka a fə ko: «Ai tolo malə, ai ri sifoyila kuma kərəlama lamən.

19 Menilu wa Harijeene Mansaya kuma lamɛn, kɔni ii tɛ a famun, Ko Juu Tii nala wo rɔ, ka a bɔ ii jusu rɔ. Woilu kɛni le ikomin si menilu bila sila kɔfɛ.

20 Si mɛn bera farama yɔrɔ kan, wo ye mɔɔilu le ri mɛn da Alla la kuma lamɛn, ka a mira i kɔrɔ ka sɛwa.

21 Kɔni lulu ti ye, a ni kuma wo ma sabati ii jusukun dɔ bɛrɛ bɛrɛ kɛ. Ii tɛ mɛn ba kɛ lemeniya sila kan, baa ni gbɛlɛya ka ii sɔrɔn, wala ni mɔɔilu ka ii tɔrɔ Alla la kuma kosɔn, ii ri sila bila i kɔrɔ.

22 Si mɛn bera bin wɔninma yɔrɔ rɔ, wo le mɔɔilu mɛn ka Alla la kuma lamɛn, kɔni dunuɗa koilu hamin da don ii jusukun dɔ. Nanfulu lɔɔ ri ii mira ka ii magberɛnkɛ. Ko woilu bɛɛ kosɔn, Alla la kuma ri mabali ii jusukun dɔ, ka kɛ ikomin sɛnɛfen jatɔntan, mɛn ma den.

23 Nba, si mɛn bera duu duman dɔ, wo le mɔɔ ri mɛn ye Alla la kuma mɛnna ka a famun. Kuma wo ri sabati a jusukun dɔ, ka kɛ ikomin suman si mɛn ye ɗala ka i ɗɔɔn kɛmɛ kɛ, wala i ɗɔɔn biwɔrɔ, wala i ɗɔɔn bisawa.»

Bin juu kuma kɔrɔlama

24 Isa ka kuma kɔrɔlama gbɛrɛ fɔ ii ye. A ka a fɔ ko: «Harijeene Mansaya ye ikomin cɛɛ do la ko. A ka suman si ɗuma foyi a la sɛnɛ rɔ.

25 Kɔni, ka mɔɔilu bɛɛ to sunɔɔ rɔ su rɔ, a juu nara bin juu do kise foyi sumanfɛ wo rɔ, ka wa.

26 Nba, suman fɛrɛnda ka wuli, ka a den. Wo tuma, mɔɔilu ka bin juu wuli fanan yen.

27 Sɛnɛtii la ɗɔnilu wara a fɔ a ye ko: «An tii, i ma suman si ɗuma foyi i la sɛnɛ rɔ wa? Bin juu woilu bɔni mi ten?»

28 Sɛnɛtii ka a fɔ ko: «N juu do nɔ le.» Ii ka a maɗininka ko: «I ye a fɛ an ye wa binilu bɔ sumanfɛ wo rɔ wa?»

29 A ka a fɔ ko: «Ɛɛn, ai ye a to ye. Ni wo tɛ, ni ai ka binilu bɔ, ai ri suman doilu fanan bɔ.

30 Ai ye ii bɛɛ to ye. Ii ye wuli i ɗɔɔn fɛ fɔɔ sumanka waati wa se. Ni sumanka waati sera, n di a fɔ sumankalailu ye ko ii ye bin juu wuli fɔlɔ bɔ, ka ii lasidi, ka ii janin. Wo wa kɛ, ii ri suman ka ka a ladon n na bondon kɔndɔ.»»

*Sɛbeni fira kise kuma kɔrɔlama**

31 Isa ka kuma kɔrɔlama gbɛrɛ fɔ mɔɔilu ye. A ka a fɔ ko: «Harijeene Mansaya ye ikomin bɔrɔn fira kise. Cɛɛ do ka bɔrɔn fira kise lan a la sɛnɛ rɔ.

32 Kise wo dɔɔman ka tamin kiseilu bɛɛ kan. Kɔni a wa fɛrɛn ka wuli, a ri bonya ka tamin nakofen bɛɛ kan. A ri kɛ ikomin jiri, ka bolon bailu labɔ, fɔɔ waa rɔ kɔnɔilu ri se ii ɗaanilu lala a bolonilu la.»

33 A ka kuma kɔrɔlama gbɛrɛ fɔ ii ye. A ka a fɔ ko: «Harijeene Mansaya ye ikomin lɛbɛn, muso ka mɛn dɔɔni kɛ farinin muun kilo muwan ni kelen dɔ ka wo kɛ dɛɛba ri. Lɛbɛn wo ka dɛɛba bɛɛ lawuli ka a funun.»

34 Isa ka wo bɛɛ fɔ jamailu ye kuma kɔrɔlamailu le rɔ. A ma foyi fɔ ii ye ni a ma wo fɔ kuma kɔrɔlama rɔ.

35 A ka a kɛ ten sa nabi la kuma ri kanbali, mɛn ka a fɔ ko:

«N di kuma kuma kɔrɔlamailu le rɔ. Ko menilu doonni kɛbi dunuɗa dan waati la, n di woilu fɔ.»

Isa ka bin juu kuma kɔrɔlama kɔrɔ fɔ

36 Wo kɔ rɔ, Isa bɔra jama fɛ ka wa don bon na. A la karandenilu ka ii madon a la, ka a fɔ a ye ko: «Kuma kɔrɔlama mɛn ye bin juu wuli ko fɔla sɛnɛ rɔ, i ye wo kɔrɔ fɔ an ye.»

37 Isa ka ii jabi: «Mɛn ye suman si ɗuma foyila, wo ye Mɔɔ Dence ri.

38 Sɛnɛ wo le ye dunuɗa ri. Suman si ɗuma, wo ye mansaya denilu ri. Bin juu wuli ye Kojuu Tii la mɔɔilu le ri.

39 Juu mɛn ka bin juu kiseilu foyi sɛnɛ rɔ, wo le Ibulusa jɛrɛ ri. Sumanka waati, wo le ye dunuɗa laban di. Sumankalailu ye mɛlekailu ri.

* 13:30 Wo fanan sɛbeni Marika suran 4 kuma diya 30 haan 32, Luka suran 13 kuma diya 18 haan 19 kɔndɔ

⁴⁰ Bin juuilu ye ladenna na men ma ka janin ta la, wo jooon di ke dunuɗa laban waati.

⁴¹ Mɔɔ Dence ri a la melekailu kelaya ka na. Menilu ye mɔɔilu bilala kojuu ke rɔ, a ni menilu ye kojuu kela, a la melekailu ri woilu bee laden ka ii bo Mɔɔ Dence la Mansaya rɔ.

⁴² Melekailu ri woilu lafli ta ba rɔ, kasi ni a jin macin ye yɔrɔ men dɔ.

⁴³ Kɔni mɔɔ telenniilu ri bonya sɔrɔn ka melenmelen ikomin tele ii Fa la mansaya rɔ. Tolo ye men ma, wo tii ye a tolo malɔ kuma wo la.»

Nanfulu dokoni ko kuma kɔrɔlama

⁴⁴ Isa kan ikɔ ko: «Harijeene Mansaya ye ikomin nanfulu men doonni duukolo kɔrɔ sene do rɔ. Lon do rɔ, cee do ka wo yen. A ka a ta ka a dokon duukolo kɔrɔ kokura. A sewani ba wara a bolofenilu bee majira, ka na sene wo san.

⁴⁵ «Harijeene Mansaya ye ikomin julace men ye koronkise jumailu nininna.

⁴⁶ Lon do rɔ, a ka koron kise juma do yen, men ka ji ka tamin. A wara a bolofenilu bee majira, ka na koron kise wo san.

Jemira joo kuma kɔrɔlama

⁴⁷ «Harijeene Mansaya ye ikomin joo fanan, mɔɔilu ka men fili kooji rɔ, ka jee su bee mira.

⁴⁸ A wa fa jee la, jemiralailu ri a sɔmɔn ka a labɔ ghere ma. Ii ri ii sii ka jeeilu rawoloma. Menilu ka ji, ii ri woilu bila muranilu kɔndɔ. Menilu ma ji, ii ri woilu lafli.

⁴⁹ A ri ke wo na le dunuɗa laban waati. Melekailu ri mɔɔ juuilu rawoloma ka ii bo mɔɔ telenniilu rɔ,

⁵⁰ ka ii lafli ta ba rɔ, kasi ni a jin macin ye yɔrɔ men dɔ.»

⁵¹ Isa ka karandenilu majininka ko: «Ai ka kuma jin bee famun wa?» Ii ka a fo ko: «ɔɔn.»

⁵² Wo rɔ, Isa ka a fo ii ye ko: «Nba, sariya karanmɔɔ menilu ra karan Harijeene Mansaya ko rɔ, woilu bee ye ikomin lutii men ye fen kura ni

fen kɔrɔ fila bee labɔla a la nanfulu lamara diya rɔ.»

Nasaretikailu ka ii ban Isa rɔ

⁵³ Nba, Isa banni kuma kɔrɔlama wo fɔla, a bɔra yɔrɔ wo rɔ ka wa.

⁵⁴ A wara a wara so. A tere ye mɔɔilu karanna salibon kɔndɔ ye. A lamɛnbailu kabannakoyara, ka a fo ko: «Cee jin ka famunyali wo sɔrɔn mi? Kabannako ke sebaya men ye a bolo, a ka wo sɔrɔn mi?

⁵⁵ Jirisila dence le te wa? A na le te Mariyamu ri wa? Yakuba ni Yusufu ni Simɔn ni Judi, a doocilu te woilu ri wa?

⁵⁶ A doomusoilu bee te an wara yan wa? Nba, a ka famunyali ni sebaya jin sɔrɔn mi?»

⁵⁷ Miriya wo le kera sababu ri ka ii bee kundatɔnan, ii ma la Isa la. Isa ka a fo ii ye ko: «Mɔɔilu ye nabi bonyala yɔrɔ bee rɔ fo a jere wara, a ni a la denbayailu tema.»

⁵⁸ Isa ma kabannako siyaman ke yɔrɔ wo rɔ ka a masɔrɔn mɔɔilu la lemeniyabaliya fe.

14

Yaya faa na

¹ Nba, wo waati la, mansa Herodi* ka Isa la ko men.

² A ka a fo a la baardenilu ye ko: «Yaya le jin. A ra wuli ka bo saya rɔ. Wo le ka a ke, sebaya ye a bolo ka kabannakoilu ke.»

³ Nba, mansa Herodi tun da Yaya mira ka a sidi ka a bila kaso la. A ka wo ke a kɔrɔce Filipe muso le kosɔn, men tao ko Herodiyasi,

⁴ baa Yaya tora a fɔla a ye ko: «Muso wo ma kan ka sii i kun. Wo dahani te!»

⁵ Herodi tun ye a fe ka Yaya faa, kɔni a silanni tere jama ye, baa jama tere ye Yaya jatela nabi le ri.

⁶ Herodi sɔrɔnlon sankunben kera lon men, ii ka tolon ke. Herodiyasi denmuso ka don ke mɔɔilu tema tolon diya ye. Wo diyara Herodi ye kosebe.

⁷ Wo rɔ, a ka a kali sunkurun ye ko a wa men jinin a fe, a ri wo di a ma.

* 14:1 Herodi jin de tere ye Kalile jamanatiiya la.

⁸ Sunkurun na ka a fɔ a yɛ a ka kan ka mɛn jinin mansa fɛ. Wo rɔ, a wara a fɔ mansa yɛ ko: «N ye a fɛ i ye muran di n ma, Yaya kun ye mɛn kɔndɔ.»

⁹ Kuma wo ka mansa niilafin kosebɛ. Kɔni a tun da ban a kalila a la mɔɔ kiliniilu bɛɛ jana. Wo rɔ, a ka jamarili di a la mɔɔilu ma ko ii ye Yaya kun di a ma.

¹⁰ A ka mɔɔ lɔ Yaya kun tɛɛla a la kaso la.

¹¹ A ka a kun tɛɛ a la ka a bila muran do kɔndɔ. A nara wo ri sunkurun ma. Sunkurun wara a di a na ma.

¹² Yaya la karandenilu nara a su ta ka wa a sutura. Ii wara wo kibaro lase Isa ma.

Isa ka dɔɔnnin di jama ma

¹³ Isa ka Yaya faa ko mɛn tuma mɛn na, a kelen donda kulun dɔ ka bɔ ye ka wa. A wara se yɔrɔ do ma, mɔɔ tun tɛ yɔrɔ mɛn. Mɔɔilu ka a wa ko mɛn tuma mɛn na, ii bɔra soilu kɔndɔ ka wa a kɔ ii sen na.

¹⁴ Isa bɔra kulun kɔndɔ tuma mɛn na, a ka jama ba yen. Ii kininkinin donda a la. Jankarɔto mɛnilu tɛɛ ii rɔ, a ka woilu lakɛndɛya.

¹⁵ Wura fɛ, a la karandenilu ka ii madon a la ka a fɔ a yɛ ko: «A ragbɛ, an ye wula le kɔndɔ yan. Su ra ko. I ye sila di jama ma sa ii ri wa dɔɔnnin fen san diya yan naminin so mɛsenilu kɔndɔ.»

¹⁶ Isa ka ii jabi: «Ii mako tɛ wo la. Ai jɛɛ ye dɔɔnnin di ii ma.»

¹⁷ Karandenilu ka a fɔ ko: «Foyi tɛ an bolo yan fɔɔ burukala loolu ni jɛɛ fila.»

¹⁸ Isa ka a fɔ ko: «Ai ye na woilu ri n ma yan.»

¹⁹ A ka a fɔ jama yɛ ko ii ye ii sii duu ma bin kɛndɛ kan. Wo kɔ rɔ, a ka burukala loolu ni jɛɛ fila ta, ka a ja layɛɛ sankolo ma ka baraka bila Alla yɛ. A ka buru rakadikadi, ka a di a la karandenilu ma. Ii ka a ratala jama tɛma.

²⁰ Mɔɔ bɛɛ ka dɔɔnnin kɛ ka ii fa. Jama banni dɔɔnninna, Isa la karandenilu ka buru kunkundun tɔilu ladɛn, ka see tan ni fila lafa wo rɔ.

²¹ Jama mɛn ka dɔɔnnin wo kɛ, cɛɛ waa loolu jɔɔn tɛɛ ye a rɔ. Musoilu ni denilu ma jate.

Isa ka a taama ji kan

²² Wo kɔ rɔ, Isa ka a fɔ a la karandenilu yɛ i kɔrɔ ko ii ye don kulun kɔndɔ. Ko ii ye wa dala kɔma a jɛrɔ. Ko ale watɔ sila dila jama ma.

²³ Nba, a banni sila dila jama ma, Isa kelen wara Alla tara diya koyinkɛ do kan. Su kora ka a tɛɛn a kelen ye ye fɔlɔ.

²⁴ Wo tuma, karandenilu la kulun da janfa pon gbelemala la. Ji kuruilu tɛɛ ye ii la kulun namaala. Fɔjɔ tɛɛ ye ii kunbɛnna.

²⁵ Dondon kasi waati jɔɔn, Isa ka a taama ji kan ka wa ii kɔ.

²⁶ Kɔni karandenilu ka a taamatɔla yen ji kan tuma mɛn na, silan ba ka ii mira. Ii ka a fɔ ko, «su kɔrɔ do jiya le!» Ii kulera, baa ii silanni.

²⁷ Kɔni Isa kumara ii ye i kɔrɔ. A ka a fɔ ko: «Ai ye ai jusulatɛɛ! Nde le. Ai kana silan!»

²⁸ Piyɛri ka a fɔ ko: «Maari, ni ile le, i ye n jamari ko n ye taama ji kan ka wa i tɛɛn ye.»

²⁹ Isa ka a fɔ ko: «Na.» Piyɛri jiira ka bɔ kulun kɔndɔ ka taama ji kan ka wa Isa kɔ.

³⁰ Kɔni Piyɛri ka a yen tuma mɛn na ko fɔjɔ fanka ka bon kojuuya, a silanda ka jii damira ji kɔrɔ. A kulera ko: «Maari, i ye n kisi!»

³¹ Isa ka a bolo rasɔmɔn i kɔrɔ ka Piyɛri mira. A ka a fɔ a yɛ ko: «Ile, mɛn na lemɛniya ka dɔɔ. Nfenna i ye sikasikala?»

³² Isa ni Piyɛri donda kulun kɔndɔ tuma mɛn na, fɔjɔ ka a lɔ.

³³ Karanden mɛnilu tɛɛ ye kulun kɔndɔ, woilu ka ii birin Isa kɔrɔ. Ii ka a fɔ ko: «Tɔjɔ le, ile le Alla Dɛncɛ ri.»

Isa ka jankarɔtoilu lakɛndɛya Kenesarɛti mara rɔ

³⁴ Nba, ii ban mɛn keni dala tɛɛla, ii sera Kenesarɛti mara rɔ.

³⁵ Ye mɔɔilu ka a payen tuma mɛn na ko Isa le, ii ka mɔɔilu lɔ a na ko fɔla mara fan bɛɛ rɔ. Wo rɔ, mɔɔilu nara ii la jankarɔtoilu bɛɛ ri Isa ma,

³⁶ ka a madiya ko a ye dije ii ye ii bolo maa a la duruki dakun gbansan na. Mɔɔ mɔɔ ka a bolo maa a la, woilu bɛɛ kɛndɛyara.

15

Yahudiyailu la landa koilu

¹ Wo kɔ rɔ, Farisi doilu ni sariya karanmɔɔ doilu bɔra Jerusalemu ka na Isa tɛrɛn.

² Ii ka a majininka ko: «Nfenna i la karandenilu ye an benbailu la landa tijnanna? Ii ye dɔɔnnin kɛla ka a tɛrɛn ii ma ii bolo lako fɔlɔ.»

³ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai don? Nfenna ai ye ai la landailu bonyala ka Alla la sariya tijnan?

⁴ Baa Alla ka a fɔ ko: «I ye i na ni i fa bonya.» Ko: «Ni mɔɔ mɛn ka a fa wala a na danka, wo tii ka kan ka faa le.»

⁵ Kɔni ai ka a fɔ ko mɔɔ ri se a fɔla a fa wala a na ye ko: «I ka kan ka demɛnfɛn mɛn sɔrɔn n bolo, n da wo bila a dan na Alla ye.»

⁶ Ai ka a fɔ ko ni a ka a fɔ ten, a diyagboyani tɛ butun ka a fa bonya niilifen na. Wo rɔ, ai ra Alla la kuma to ye, ka ai la landailu bila a nɔ rɔ.

⁷ Ai jɛrɛmayuwailu, Nabi Esayi ka mɛn fɔ ai la ko rɔ fɔlɔfɔlɔ, wo bɛnni kɔsɛbɛ. A ka a fɔ ko:

⁸ «Mɔɔ jɛnɛnɛn ye n bonyala ii da le la, kɔni ii jusukun ma senin n na muumɛ!

⁹ Ii ye n batola fuu.

Ii ye mɔɔilu karanna mɛnɛnɛn la, woilu tɛ foyi ri fɔɔ adamadenilu la jamariliilu.»»

Fɛn mɛnɛnɛn ye mɔɔ nɔɔla

¹⁰ Wo kɔ rɔ, Isa ka jama kili, ka a fɔ ii ye ko: «Ai bɛɛ ye ai tolo malɔ n na kuma la ka a famun.

¹¹ Mɔɔ ye fɛn fɛn donna a da rɔ ka a dɔɔn, wo si ti se mɔɔ nɔɔla. Kɔni mɛnɛnɛn ye bɔla mɔɔ da rɔ, wo le ye mɔɔ nɔɔla.»

¹² A la karandenilu ka ii madon a la, ka a fɔ a ye ko: «I ma a lɔn ko i la kuma gbara Farisilu la wa?»

¹³ Isa ka a fɔ ko: «N Fa mɛn ye sankolo rɔ, ni wo jɛrɛ ma lannifen mɛn lan, woilu ri bɔ ka faa.

¹⁴ Ai ye Farisilu to ye. Ii ye ja fuyenilu le ri, ii jɛrɛ le ye i jɔɔn na gbeleke mirabailu ri. Ni ja fuyen don ka ja fuyen do la gbeleke mira, ii fila bɛɛ ri be denka rɔ.»

¹⁵ Piyɛri ka a fɔ Isa ye ko: «Kuma kɔrɔlama wo kɔrɔ fɔ an ye.»

¹⁶ Isa ka a fɔ ko: «A ye di? Ai fanan ma se ko jayenna wa?

¹⁷ Ai ma a jayen wa ko fɛn mɛn ye donna mɔɔ da rɔ, wo ye wala a kɔnɔ le rɔ? Mɔɔ wo wa wa kɔkan, fɛn wo ri bɔ.

¹⁸ Kɔni kuma mɛnɛnɛn ye bɔla mɔɔ da rɔ, woilu ye bɔla a jusukun de rɔ. Woilu le ye mɔɔ nɔɔla,

¹⁹ baa ko kɔrɔn mɛn ye bɔla mɔɔ jusukun dɔ, woilu le jɛn di: miriya juu, mɔɔfaa, kaninkɛla, jatɔya su bɛɛ, sujali, sereya juu bɔ, a ni mɔɔ tɔɔ tijnan.

²⁰ Ko woilu le ye mɔɔ nɔɔla. Kɔni ka dɔɔnnin kɛ bolo lakobali la, wo tɛ mɔɔ nɔɔla.»

Siya gberɛ muso do lara Isa la

²¹ Wo kɔ rɔ, Isa bɔra yɔrɔ wo rɔ ka wa Tiri ni Sidɔn mara rɔ.

²² Ye muso do nara Isa tɛrɛn. Kanaanka le tɛrɛ a ri. A tɛrɛ ye a kule kan nabɔla ko: «Maari, Dawuda dɛncɛ, i ye hina n na. Jina do ye n denmuso tɔrɔla kojuuya!»

²³ Kɔni Isa ma foyi fɔ. A la karandenilu ka ii madon a la, ka a madiya ko: «Muso jɛn gben, a bilani an kɔfɛ ka a kule kan nabɔ kojuuya.»

²⁴ Isa ka a fɔ ko: «Alla ma n kelaya mɔɔ gberɛ si ma ni Isirayɛlikailu tɛ, woilu mɛnɛnɛn ye ikomin saa tununnilu.»

²⁵ Kɔni muso wo nara a be Isa sen kɔrɔ, ka a fɔ a ye ko: «Maari, i ye n demɛn.»

²⁶ Isa ka a fɔ ko: «Ka denninɛnɛn la dɔɔnnin ta ka a lafilɛ wuluilu kɔrɔ, wo ti bɛn.»

²⁷ Muso ka a jabi: «Maari, tujɛn le wo ri. Kɔni wuluilu ye dɔɔnnin buruburu dɔɔnna, mɛn ye bela duu ma ii tiilu la tabali kɔrɔ.»

²⁸ Isa ka a jabi: «Aa, muso. I la lemɛniya ka bon! I ka mɛn jɛnin, a ye kɛ i ye.» A denmuso kɛndɛyara wo waati kelen.

Isa ka jankarɔto siyaman nakendeya

²⁹ Isa bɔra yɔrɔ wo rɔ, ka wa Kalile Dala da la. A yelera koyinke do kan ka a sii ye.

³⁰ Jama ba nara a teren. Ii nara nambarailu ri, a ni na fuyenilu ni bolokelenilu ni boboilu ni jankarɔto siyaman gberɛilu. Ii nara woilu bɛɛ ri, ka ii lala Isa kɔrɔ. A ka ii bɛɛ lakendeya.

³¹ Ii ka ii yen tuma men na ko boboilu ra kuma damira, bolokele-nilu ra kendeya, nambarailu ra ii taama, a ni nafuyenilu na ra laka; jama kabannakoyara. Ii bɛɛ ka Isirayelikailu la Maari Alla tando.

Isa ka dɔnnin di mɔɔ waa naanin ma

³² Isa ka a la karandenilu kili, ka a fɔ ii ye ko: «Jama nin kininkinin ye na. Ii ra tele sawa le ke n dafe yan. Dɔnnifen si te ii bolo. N te a fe ka sila di ii kɔnkɔtɔ ma ten. Ni wo te, ii ri kirɔn ii la sila la.»

³³ Karandenilu ka Isa jabi: «An di buru sɔrɔn mi wula kɔndɔ yan, men di jama ba nin nɔn bɔ?»

³⁴ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Burukala yeli ye ai bolo?» Ii ka a fɔ ko: «Burukala wɔrɔnwula, a ni jɛɛ mesenni dando»

³⁵ Isa ka a fɔ jama ye ko ii ye ii sii duu ma.

³⁶ A ka burukala wɔrɔnwula ni jɛɛ woilu ta, ka baraka bila Alla ye, ka ii rakadikadi, ka ii di karandenilu ma. Karandenilu ka woilu ta ka ii rata-latala jama tema.

³⁷ Jama bɛɛ ka dɔnnin ke ka ii fa. Buru kunkundun ni jɛɛ tɔ men toni, Isa la karandenilu ka see wɔrɔnwula lafa wo rɔ.

³⁸ Cɛɛ mɔɔ waa naanin ka dɔnnin ke. Musoilu ni denninilu ma jate.

³⁹ A ka sila di jama ma, Isa donda kulun do kɔndɔ ka wa Makadan mara rɔ.

16

Farisilu ni Sadusiilu ka a fɔ ko Isa ye tɔmasere kabannakoma do ke

¹ Farisilu ni Sadusiilu nara ka Isa kɔrɔbɔ. Ii ka a fɔ ko a ye tɔmasere

kabannakoma do ke ii na, men bɔni sankolo rɔ.

² Isa ka a fɔ ko: «Ni ai ka sankolo na wulenni yen fitiri waati, ai ri a fɔ ko sancɛ tɛna nala sini.

³ Sɔɔma, ni ai ka sankolo na finni yen, ai ri a fɔ ko sancɛ ri na bi, baa san da fin. Nba, ai kusan sankolo koilu faranfaasila ka woilu famun. A ye di wo rɔ? Tɔmasere menilu ye kɛla waati nin na, nfenna ai ti se ka woilu famun?

⁴ Mɔɔ juuilu ni lemeniyabaliilu ye a fe ka tɔmasere kabannakoma yen, kɔni tɔmasere si te yiraka ai la ni Nabi Junusa ta nɔn te.»

Wo kɔ rɔ, a ka ii to ye ka wa.

Farisilu ni Sadusiilu la leben

⁵ Nba, Isa ni a la karandenilu wara dala kɔ. Kɔni karandenilu ninara, ii ma buru ta.

⁶ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai na bɔ. Ai ye ai janto ai jere rɔ Farisilu ni Sadusiilu la leben kanma.»

⁷ Karandenilu ka a fɔ i nɔn ye ko: «An ma na buru ri. Wo le ka a ke, a ka kuma wo fɔ.»

⁸ Isa ka ii la miriya lon. Wo rɔ, a ka a fɔ ii ye ko: «Ai la lemeniya ka dɔɔ! Nfenna ai ye a fɔla i nɔn ye ko buru te ai bolo?»

⁹ Ai ma a nayan fɔbɔ wa? N ka burukala loolu ta ka cɛɛ waa loolu balo men ke, a ni ai ka see jate men nafa buru kunkundun tɔilu la, wo ra bɔ ai kɔndɔ wa?

¹⁰ N ka burukala wɔrɔnwula ta ka cɛɛ waa naanin balo men ke, a ni ai ka see jate men nafa buru kunkundun tɔilu la, wo ra bɔ ai kɔndɔ wa?

¹¹ N kan tun te buru ma. Nfenna ai ma wo nayan fɔbɔ? Nba, ai ye ai janto ai jere rɔ Farisilu ni Sadusiilu la leben kanma.»

¹² Wo rɔ, karandenilu ka a nayan ko Isa ma a fɔ ii ye ko «ai ye ai janto ai jere rɔ buru leben kanma.» A ka a fɔ ii ye ko «ai ye ai janto ai jere rɔ Farisilu ni Sadusiilu la karan de kanma.»

Piyeri ka a fɔ ko Isa ye Nenematɔnin di

¹³ Awa, Isa ni a la karandenilu seni Sesare Filipi mara rɔ, a ka ii

maɓininka ko: «Mɔɔilu ye Mɔɔ Dence jatela yon di?»

¹⁴ Ii ka a jabi: «Doilu ka a fɔ ko Yaya le. Doilu ka a fɔ ko Nabi Eli le. Dogberɛilu ka a fɔ ko Nabi Jeremiya le, wala nabi gberɛ, mɛn taminda kɔrɔman.»

¹⁵ A ka ii maɓininka ko: «Ai don? Ai ye n jatela yon di?»

¹⁶ Simɔn Piyɛri ka a fɔ ko: «I ye Nenematɔmɔnin de ri, mɛn ye Alla nenema Dence ri.»

¹⁷ Isa ka a jabi: «Junusa dence Simɔn, i ye barakaden de ri, baa i ka mɛn fɔ jɔn di, adamaden si ma wo fɔ i ye. N Fa Alla mɛn ye sankolo rɔ, wo le ka a yiraka i la.

¹⁸ N di a fɔ i ye fanan ko ile le Piyɛri ri, mɛn kɔrɔ ye ko farakolo. N di n na lemɛniya jama lalɔ farakolo wo kan. Saya ni a fanka tɛna nɔ sɔrɔnna dekuru wo ma.

¹⁹ N di Harijeene Mansaya daɓinilu di i ma. Ni i ka fen fen sidi duukolo kan yan, wo ri sidi sankolo rɔ. Ni i ka fen fen fulɛn duukolo kan yan, wo ri fulɛn sankolo rɔ fanan.»

²⁰ Isa ka a fɔ ii ye ka a magbɛleya kosebɛ ko ii kana a fɔ mɔɔ si ye ko ale le Nenematɔmɔnin di.

Isa ka a faa ko ni a wuli ko fɔ

²¹ A ka a fɔ ii ye ko a ka kan ka wa Jerusalemu ka tɔrɔ siyaman ba sɔrɔn mɔɔbakɔrɔilu ni sarakalaseba kuntɔilu ni sariya karanmɔɔilu bolo. A ka kan fanan ka faa, a ni tele sawanan, ka wuli ka bɔ saya rɔ.

²² Piyɛri ka a kili ka a mabɔ karanden tɔilu la dɔɔni, ka a makuma damira. A ka a fɔ ko: «Maari, Alla ye i tanka wo ma. Wo ti kɛla fewu!»

²³ Kɔni Isa ka a kɔfɛni ka Piyɛri makuma ko: «Ile, Setana. Bɔ n kɔrɔ! Ile ye n kundatɔɓanna le ri, baa Alla sawo ye mɛn di, i tɛ i mirila wo ma, fɔɔ mɔɔilu sawo.»

Mɔɔ ri a bila Isa kɔɓa mɛn ma

²⁴ Wo kɔ rɔ, Isa ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «Ni mɔɔ mɛn ye a fɛ ka a bila n kɔ, fɔɔ wo tii ye a ban a jɛrɛ rɔ ka a gbɔngbɔn jiri mira ka a jɛrɛ bila n kɔ,

²⁵ baa mɔɔ mɛn ye a fɛ ka a nii kisi, wo tii ri bɔnɔ nenemaya berɛberɛ la. Kɔni ni mɔɔ mɛn bɔnɔra a nii la nde kosɔn, wo tii ri a jɛrɛ kisi.

²⁶ A ye di? Ni mɔɔ ka dunuɓa bɛɛ sɔrɔn ka bɔnɔ nenemaya berɛberɛ la, dunuɓa sɔrɔn ri nfen ɓa a ma wo rɔ? Mɔɔ ri se nfen dila ka a nii kunka?

²⁷ Nde Mɔɔ Dence ri na n Fa nɔɔrɔ rɔ, n ni a la mɛlekailu. Wo lon, n di bɛɛ sara ka a bɛn a tii kɛwaliilu ma.

²⁸ N di tɔɓa fɔ ii ye. Doilu ye ai tema yan, mɛnilu tɛ sa ni ai ma Mɔɔ Dence natɔla yen ka kɛ mansa ri.»

17

Isa kɛɓa yelemanda

¹ Nba, tele wɔɔrɔ taminnin kɔrɔ, Isa ka Piyɛri ni Yakuba ni wo dɔɔɛ Yuhana kili ka wa ii ri koyinkɛ jan do kan. Mɔɔ gberɛ tun tɛ ye.

² Isa kɛɓa yelemanda karanden sawa woilu ɓakɔrɔ. A ɓakɔrɔla mɛlenmɛlɛnda ikomin tele. A la faaninilu gbera pepe ikomin yelen.

³ Nabi Musa ni Nabi Eli bɔra gbɛ rɔ karanden sawa woilu ɓakɔrɔ. Woilu ni Isa tɛrɛ ye kumala i jɔɔn ye.

⁴ Piyɛri ka a fɔ Isa ye ko: «Maari, an na yan, wo bɛnni. Ni i sɔnda, n di gba sawa lɔ, i ta kelen, Nabi Musa ta kelen, a ni Nabi Eli ta kelen.»

⁵ Ka Piyɛri to kuma wo la, duru yelen nara ka birin ii kun na. Kumakan do bɔra duru rɔ ko: «N diyana dence le ten. N sɛwani ale la kosebɛ. Ai ye ai tolo malɔ a la.»

⁶ Karandenilu ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, ii silanda kojuuya fɔɔ ka ii be duu ma ka ii ɓa birin.

⁷ Kɔni Isa ka a madon ii la ka a bolo maa ii la, ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana silan, ai ye wuli.»

⁸ Ii ka ii ɓakɔrɔta tuma mɛn na, ii ma mɔɔ si yen fɔɔ Isa kelen pe.

⁹ Ka Isa ni a la karandenilu to jiila ka bɔ koyinkɛ la, a ka ii jamari ko, ii ka ko mɛn yen, ii kana wo fɔ mɔɔ si ye, fɔɔ Mɔɔ Dence wa wuli ka bɔ saya rɔ.

¹⁰ Ii ka a maɓininka ko: «Nfenna sariya karanmɔɔilu ye a fɔla ko Nabi Eli fɔlɔ le ka kan ka na?»

11 Isa ka ii jabi: «Tupna le, Nabi Eli ri na ka fen bεε raben.

12 N ye a fola ai ye ko Nabi Eli ra ban nala. Koni mɔɔilu ma a lon. Ii ka ii sawonan koilu bεε ke a la. Mɔɔ Dence fanan di tɔɔ ii bolo wo ja kelen de ma.»

13 Karandenilu ka a jayen wo rɔ ko a ye kumala ii ye Yaya le la ko kan.

Isa ka den jinata do lakendeya

14 Isa ni karandenilu sera jama rɔ tuma men na, cεε do ka a madon Isa la. A ka a jankin Isa kɔɔ ka a fɔ ko:

15 «Maari, i ye hina n dence la. Kerekeremansa ye a la, a ra tɔɔla kosebe. Sina siyaman a ri a labe ta rɔ, walama ji rɔ.

16 N nara a ri i la karandenilu ma, koni ii ma se a lakendeyala.»

17 Isa ka a fɔ ko: «Ai bi mɔɔilu ye lemeniyabali ni kun gbedenilu le ri. N di to ai tema haan waati juman? N di ai la ko mujunnin fɔɔ waati juman? Nba, ai ye na den di n ma yan.»

18 Isa jamanda jina ma. Wo rɔ, jina bɔra den fe. Den kendeyara i kɔɔ ye.

19 Wo kɔ rɔ, Isa la karandenilu ka ii madon a la ka a majininka ii dan na ko: «Nfenna andeilu ma se jina wo gbenna?»

20 Isa ka ii jabi: «Ai ma se ka a masɔɔn ai la lemeniya le ka dɔɔ. N di tupna fɔ ai ye: Hali ni ai la lemeniya dɔɔman ikomin bɔɔn fira kise, ni ai ka a fɔ koyinke jin ye ko a ye bɔ a nɔ rɔ ka wa, a ri wa. Ko si te ye, ai ti se men kela.

21 [Koni jina jin jɔɔn ti se bɔla mɔɔ fe, ni ai ma sun don ka Alla tara.]*»

Isa ka a la saya ni a wuli ko fɔ ikɔ

22 Nba, lon do rɔ, karandenilu bεε ka i jɔɔn naden Kalile mara rɔ. Isa ka a fɔ ii ye ko: «Mɔɔ Dence ketɔ donna mɔɔilu bolo.

23 Woilu ri a faa. Koni tele fila a sawana, a ri wuli ka bɔ saya rɔ.» Kuma wo ka karandenilu jusukasi kosebe.

Isa ni Piyeri ka Allabatobonba wodi sara

24 Isa ni a la karandenilu sera Kaperinahumu so kɔndɔ. Ka ii to ye, Allabatobonba niisankɔ miralalailu ka ii madon Piyeri la ka a majininka ko: «Ai la karanmɔɔ te Allabatobonba wodi sarala wa?»

25 Piyeri ka a jabi: «ɔɔn, a ye a sarala.» Piyeri wara don bon kɔndɔ. Koni sani a ye kuma, Isa fɔlɔ le ka a fɔ a ye ko: «Simɔn, dunupa mansailu ye mɔɔ niisankɔ ni fen tɔilu niisankɔ mirala yon na? Ai denilu wa, wala londonilu? I la miriya ye di?»

26 Piyeri ka a jabi: «Londonilu.» Isa ka a fɔ ko: «Wo rɔ, a denilu sen te a rɔ.

27 Wo bεε ni a ta, an te a fe ka mɔɔ jinilu tɔɔ. Wo le kosɔn, i ye wa dala la ka lon bila ji rɔ. I wa jεε fɔlɔ men mira, i ye wo da laka ka a dakɔndɔla ragbe. I ri wodi gbanan do yen ye. I ye wa wo di ii ma. Nde ni ile ka kan ka wodi men sara, wo ri a bɔ.»

18

Mɔɔ men ye jemɔɔ ri Harijeene Mansaya rɔ

1 Nba, waati wo rɔ, karandenilu ka ii madon Isa la, ka a majininka ko: «Yon ye jemɔɔ ri Harijeene Mansaya rɔ?»

2 Isa ka den do kili, ka wo lalɔ ii tema,

3 ka a fɔ ii ye ko: «N di tupna fɔ ai ye: ni ai ma ai sɔn yeleman ka ke ikomin denninilu, ai tena donna Harijeene Mansaya rɔ.

4 Mɔɔ men wa a jεε fanmajii ka ke ikomin denni jin, wo tii le ye jemɔɔ ri Harijeene Mansaya rɔ.

5 Ni mɔɔ men sɔnda ka denni jin jɔɔn mira kojuma nde kosɔn, wo tii ra n jεε le mira wo ri.

Kundatijan ko

6 «Den menilu lemeniyan n ma jin di, ni mɔɔ do kera sababu ri ka woilu ke kojuu kela ri, a ka fisa ko kabakurun belebebeba ye sidi wo tii kan na ka a lafili kɔɔji dun ba rɔ.

7 Gbalo ye dunupa mɔɔilu ye ka a masɔɔn ko menilu ye mɔɔilu bilala juulumun dɔ a fεε ti ye fɔɔ wo ko

* 17:21 kuma diya jin te sɔɔn Sebeli kɔɔ doilu kɔndɔ.

suilu ye ke le kɔni ii ye farala mɔɔ menilu la, gbalɔ ye wo tiilu ye!

⁸ «Ni i bolo kelen wala i sen kelen ye kela sababu ri ka i lo kojuu kela don? I ye wo tɛɛ a la ka a bo ye, baa ni i fɛɛto wala i senkelen donda jɛnemaya jɛɛ jɛɛ rɔ, wo ka fisa i ma sani i bolofilatii wala i senfilatii ye wa don jahanama kɔndɔ, ta sabali ye yɔrɔ mɛn.

⁹ Ni i ja kelen ye kela sababu ri ka i lo kojuu kela don? I ye a labo ka a lafili, baa ni i jakelentii donda jɛnemaya jɛɛ jɛɛ rɔ, wo ka fisa i ma sani i jafilatii ye lafili jahanama kɔndɔ, ta ye yɔrɔ mɛn.

Saa tununni kuma kɔrɔlama

¹⁰⁻¹¹ «Ai ye ai janto ai jɛɛ rɔ. Ai kana denni jinilu si dooya, baa n di a fo ai ye ko meleka menilu ye ii jantola ii rɔ, woilu ri se ii madonna n Fa Alla la Harijeene rɔ tuma bɛɛ.*

¹² A ye di? Ni saa kelen tununda saa kemɛ tii ma, a tɛ a to bikɔnɔndɔ ni kɔnɔndɔ to koyinke yɔrɔ rɔ ye ka wa saa tununni jinin diya wa?

¹³ N di tɔja fo ai ye: ni a ka a yen, a ri sɛwa a la ka tamin a to bikɔnɔndɔ ni kɔnɔndɔ la ko kan, menilu ma tunun a ma.

¹⁴ Wo ja kelen de ma, ai Fa mɛn ye Harijeene rɔ, wo tɛ a fɛ hali dennin jinilu kelen pe a ye fo a la.

Ni i badenma ka kojuu ke

¹⁵ «Nba, ni i badenma ka kojuu ke, i ye wa a tɛɛn. A ka mɛn ke, i ye wo jafɔ a ye, i kelen a kelen. Ni a sɔnda i la kuma ma, i ni a ri ke badenmailu jɛɛ jɛɛilu ri ikɔ tuun.

¹⁶ Kɔni ni a ma sɔn i la kuma ma, i ye mɔɔ kelen wala mɔɔ fila ta, ka wa a tɛɛn, sa fen fen wa fo, woilu bɛɛ ye fo sere fila wala sere sawa jana.†

¹⁷ Kɔni ni a ka a ban ii la kuma rɔ, i ye ko wo fo lemɛniya jama ye. Ni a ka a ban dekuru wo la kuma rɔ, a ye ke i ma ikomin siya gbɛɛilu wala niisɔnkɔmirala.

¹⁸ N di tɔja fo ai ye: ni ai ka fen fen sidi duukolo kan yan, wo ri sidi

sankolo rɔ. Ni ai ka fen fen fulɛn duukolo kan yan, wo ri fulɛn sankolo rɔ fanan.

Mɔɔ fila wa Alla tara

¹⁹ «N di do la wo kan. Ni ai rɔ mɔɔ fila benda ko do rɔ ka Alla tara a la duukolo kan yan, n Fa Alla mɛn ye sankolo rɔ, a ri wo ke ai ye,

²⁰ baa ni mɔɔ fila wala mɔɔ sawa ka i jɔɔn nadɛn n tɔɔ rɔ, n ye ii tema ye.»

Baaraden hinabali sanda

²¹ Nba, Piyɛri ka a madon Isa la, ka a manininka ko: «Maari, ni n badenma ye kojuu kela n na, n ka kan ka a makoto fo sija yeli? Sija wɔrɔnwula wa?»

²² Isa ka a jabi: «ɛɛn, i kana dan sija wɔrɔnwula ma. I ye wo tii makoto fo sija biwɔrɔnwula sii diyama wɔrɔnwula.

²³ «Wo le rɔ, Harijeene Mansaya ye ikomin tariku jin. Mansaɛ do tɛɛ ye ye, mɛn na julɔ tɛɛ ye a la baaraden doilu la. A tun ye a fɛ ka wodi ko wo janabo.

²⁴ A wulira wo janabɔla tuma mɛn na, mɔɔilu ka a la baaraden do lana a ma, a la miliyɔn siyaman julɔ ye mɛn na.

²⁵ Se tun tɛ baaraden ye ka julɔ wo sara. Wo rɔ, maari ka jamarili di ko ii ye baaraden wo feere, ka a muso ni a denilu fanan feere, a ni a bolofenilu bɛɛ, sa julɔ wo ri sara.

²⁶ Kɔni baaraden ka a be duu ma ka a la maari sen kɔrɔ. A ka a madiya kosɛbɛ ko: «I ye i mujun. N di i la wodi bɛɛ sara.»

²⁷ Baaraden kininkinin donda maari rɔ. Wo rɔ, a ka baaraden bila, ka diɛ a la julɔ rɔ.

²⁸ «Baaraden bɔra ye ka wa. A benda a baaraden jɔɔn di, a la julɔ tɛɛ mɛn na. A ka wo mira a kan ma ka a raja fo ka a niilakili ja a rɔ, ka a fo a ye ko: «N na julɔ sara!»

²⁹ A baaraden jɔɔn ka a be duu ma a sen kɔrɔ, ka a madiya ko: «I ye i mujun, n di i la wodi sara.»

* **18:10-11** Sebɛli kura doilu ka kuma diya 11 bila jin ka a fo ko: «Baa Mɔɔ Dence nani mɔɔ tununnilu jinin kanma ka woilu kisi.» † **18:16** A mafɛnɛ Sariyailu sura 19 kuma diya 15.

³⁰ Kɔni baaraden ma sɔn fewu. A ka cɛɛ mira ka a bila kaso la ko ni a ma a la julu sara, a tɛ bɔ ye.

³¹ A baaraden jɔɔnilu ka wo yen tuma mɛn na, woilu jusu tɔrɔra kosɛbɛ. Ii wara wo bɛɛ fɔ ii la maari yɛ.

³² Maari ka baaraden wo kili, ka a fɔ a yɛ ko: «Ile, baaraden juu! Julu mɛn tɛrɛ ye i la, n ka wo bɛɛ to i yɛ ka a masɔrɔn i ka n madiya.

³³ N hinara i la ja mɛn ma, i fanan tun ti se hinala i baaraden jɔɔn na wo ja ma?»

³⁴ A la maari mɔnɛra kosɛbɛ. A ka a la baaraden bolo don kaso kandani-lailu bolo ka a tɔrɔya haan ni julu bɛɛ sara.»

³⁵ «N Fa mɛn ye sankolo rɔ, wo fanan di wo jɔɔn kɛ ai kelen kelenna bɛɛ la ni ai ma ai badenmailu makoto ai jusukun bɛɛ la.»

19

Isa ka a fɔ ko furu ma kan ka sa

¹ Nba, Isa banni wo fɔla, a bɔra Kalile mara rɔ ka wa Jude mara rɔ mɛn ye Juriden Ba kɔfɛ.

² Jama ba bilara a kɔ. A ka woilu lakendɛya ye.

³ Farisi doilu ka ii madon Isa la. Ii tɛrɛ ye a kɔrɔbɔla. Wo rɔ, ii ka a majininka ko: «A dahani cɛɛ ye a muso bila ko bɛɛ rɔ wa?»

⁴ Isa ka ii jabi: «Mɛn sɛbɛni kitabu kɔndɔ, ai ma wo karan wa? A sɛbɛni ko Danni Maari ka dunɔpa dan tuma mɛn na, a ka cɛɛ ni muso le dan.

⁵ Alla ka a fɔ ko: «Wo le kosɔn, cɛɛ ri mataa a fa ni a na la, ka sidi a muso ma. Ii fila bɛɛ ri kɛ mɔɔ kelen di.»*

⁶ Wo rɔ, ii tɛ jatela mɔɔ fila ri butun fɔɔ mɔɔ kelen. Wo le kosɔn, Alla ka menilu laden ka ii kɛ kelen di, mɔɔ si kana woilu fara ka ii bɔ i jɔɔn na.»

⁷ Farisilu ka Isa majininka ikɔ tuun ko: «Ni wo le, nfenna Nabi Musa ka jamarili di ko ni cɛɛ ye a fɛ ka furusa, fɔɔ a ye furusasebɛ rabɛn ka a muso bila.»

⁸ Isa ka ii jabi: «Ai kun gbɛɛman tɛrɛ. Wo le ka a kɛ, Nabi Musa sɔnda

ai ye ai musoilu bila. Ni wo tɛ, fɔɔfɔɔ a tun tɛ ten.

⁹ Kɔni n di a fɔ ai ye ko ni mɔɔ mɛn ka a muso bila ka muso gbɛrɛ ta, ka a tɛrɛn a muso fɔɔ wo tun ma kaninke, wo tii ra kaninke.»

¹⁰ Isa la karandenilu ka a fɔ a yɛ ko: «Aa! Ni a ye ten de cɛɛ ni a muso tɛma, a ka fisa cɛɛ ma ni a ma muso si ta.»

¹¹ Isa ka ii jabi: «Cɛɛilu bɛɛ ti se sɔnna kuma wo ma de, fɔɔ ni Alla ka a se di menilu ma.

¹² Ko doilu ye a kɛla, cɛɛilu ri ii ban muso tala. Cɛɛ doilu ye ye, menilu sɔrɔnda ka a tɛrɛn ii ti se dɛla muso fɛ. Cɛɛ doilu fanan ye ye, mɔɔilu ra menilu bɔ cɛya rɔ. Cɛɛ doilu fanan ye ye, menilu ti sɔnna ka furu kɛ Harijeene Mansaya kosɔn. Mɔɔ mɛn di se sɔnna kuma jin ma, wo tii ye sɔn wo ma.»

Isa duwara denninilu ye

¹³ Mɔɔ doilu nara denninilu ri Isa ma, sa a ri a bolo la ii kan ka Alla matara ii ye, kɔni karandenilu jamaanda denninilu ma.

¹⁴ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye a to denninilu ye na n ma. Ai kana ii bali, baa Harijeene Mansaya ye ii jɔɔn su ta le ri.»

¹⁵ Awa, a banni a bolo lala denninilu kan, a bɔra ye ka wa.

Cɛɛ nanfulutii la ko

¹⁶ A watɔla, cɛɛ do ka a madon a la, ka a fɔ a yɛ ko: «Karanmɔɔ, n ka kan ka kɔɔnna juman kɛ, sa n di jenemaya banbali sɔrɔn?»

¹⁷ Isa ka a fɔ a yɛ ko: «Nfenna i ye n majininkala kɔɔnna ko ma? Alla kelen pe le ka ni. Ni i ye a fɛ ka jenemaya jɛrɛ jɛrɛ sɔrɔn, i ye Alla la sariya labato.»

¹⁸ Cɛɛ ka a fɔ ko: «Sariya juman?» Isa ka a jabi: «I kana mɔɔ faa, i kana kaninke kɛ, i kana supali kɛ, i kana kɛ sere juu ri,

¹⁹ i ye i fa ni i na bonya, i ye i mɔɔjɔɔ kanin ikomin i jɛrɛ.»

²⁰ Kanberen ka a fɔ ko: «N da sariya woilu bɛɛ labato. Nfen da n jen fɔɔ?»

²¹ Isa ka a jabi: «Ni i ye a fɛ i la koilu bɛɛ ye dafa, i ye wa i bolofenilu feere

* 19:5 A Damira suran 2 kuma diya 24

ka a wodi ratala fantanilu tɛma. Wo rɔ, nanfulu wa di kɛ i bolo sankolo rɔ. Wo kɔ rɔ, i ye na i bila n kɔ.»

²² Kanberen ka wo mɛn tuma mɛn na, a niilafinni wulira ka wa, baa a bolofen ka siya.

²³ Wo kɛni, Isa ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «N di tɔɔna fɔ ai ye: nanfulutii don Harijeene Mansaya rɔ, wo gbɛɛman de!

²⁴ Ɔɔn, n di a fɔ ai ye ikɔ tuun ko ɔɔmɛ don duman sayilan woo la ka tamin nanfulutii don kan Alla la Mansaya rɔ.»

²⁵ Karandenilu ka wo mɛn ka kabannakoya kosebɛ. Ii ka a fɔ ko: «Yon di se kisila wo rɔ sa?»

²⁶ Isa ka ii ragbɛ ka a fɔ ii ye ko: «Mɔɔ ti se wo kɛla, kɔni Alla ri se ko bɛɛ kɛla.»

²⁷ Piyɛri ka a fɔ a ye ko: «A ye di? Andeilu ra fen bɛɛ to ye ka an bila i kɔ. An di nfen sɔrɔn wo rɔ?»

²⁸ Isa ka a fɔ a ye ko: «N di tɔɔna fɔ i ye: dunuɔna wa kɛ dunuɔna kura ri, Mɔɔ Dence ri a sii a la mansaya siifen dɔ, mɛn gbiliyani. Ai mɛnilu ra ai bila n kɔ, ai fanan di ai sii mansaya siifen tan ni fila rɔ, ka Isirayɛlikailu la kabila tan ni fila la kiti tɛɛ.

²⁹ Ni mɔɔ mɛn ka a la bon to a kɔ ye, wala a dɔɔilu ni a kɔrɔilu, wala a na, wala a fa, wala a denilu, wala a la sɛnɛilu, nde kosɔn, wo tii ri woilu ɔɔn kɛmɛ sɔrɔn, ka jɛnemaya banbali fanan sɔrɔn.

³⁰ Kɔni jɛmɔɔ siyaman di kɛ kɔmɔɔilu ri. Kɔmɔɔ siyaman di kɛ jɛmɔɔilu ri fanan.»

20

Senɛtii ni a la baaradenilu kuma kɔrɔlama

¹ Nba, Isa ka kuma kɔrɔlama do fɔ ii ye. A ka a fɔ ko: «Harijeene Mansaya kɛnin ikomin senɛtii do la ko. Senɛtii wo bɔra sɔɔma da la jona ka wa baaraden doilu jinin, mɛnilu ri sɔn ka wa baara diya a la rɛsɛnfɛ rɔ.

² A ka mɔɔ mɛnilu sɔrɔn, a ni woilu bɛnda a rɔ ko tele kelen baara sara ri kɛ wodi gbanan kelen di. Wo rɔ, a ka ii lawa baara diya a la rɛsɛnfɛ rɔ.

³ Waati sawa ɔɔn taminni kɔ, senɛtii bɔra ikɔ tuun. A ka mɔɔ doilu lɔni yen bara rɔ, mɛn tɛ foyi kɛla.

⁴ A ka a fɔ woilu ye ko: «Ai fanan ye wa baara diya rɛsɛnfɛ rɔ. Sara mɛn ka kan ka a di ai ma, n di wo di ai ma.»

⁵ Mɔɔ woilu wara rɛsɛnfɛ rɔ. Midi waati, senɛtii bɔra ka wa wo ɔɔn kɛ. Waati sawa taminni wo kɔ, a bɔra ka wa wo ɔɔn kɛ ikɔ tuun.

⁶ Wura fɛ, senɛtii bɔra ikɔ tuun. A ka mɔɔ doilu lɔni yen ikɔ. A ka a fɔ woilu ye ko: «Nfenna ai ka tele bɛɛ ban lɔ rɔ yan, ai ma baara kɛ?»

⁷ Ii ka a jabi: «An ma baara kɛ ka a masɔrɔn mɔɔ si ma an ta baara la.» A ka a fɔ ii ye ko: «Ai fanan ye wa baara diya n na rɛsɛnfɛ rɔ.»

⁸ «Nba, tele bera tuma mɛn na, senɛtii ka a fɔ a la baara kuntii ye ko a ye baaradenilu kili ka ii sara. Ko baaraden mɛnilu nara a tɔilu bɛɛ kɔ, ko a ye sarali damira woilu ma, ka na se mɔɔ fɔlɔilu ma.

⁹ Wo rɔ, mɔɔ mɛnilu sera ye telebe tumana, a ka wodi gbanan kelen di ii kelen kelenna bɛɛ ma.

¹⁰ Mɔɔ mɛnilu fɔlɔ sera baara diya, sarali dakun seni ii ma, ii tɛrɛ ye ii mirila ko ii sara ri siyaya ka tamin tɔilu ta kan de. Kɔni woilu bɛɛ ka wodi gbanan kelen kelen sɔrɔn.

¹¹ Nba, wodi dini kɔ ii ma, ii ka senɛtii mafɔ damira.

¹² Ii ka a fɔ ko: «Baaraden mɛnilu nara bɛɛ kɔ jinin, ii ka waati kelen pe baara le kɛ. Kɔni i ra an ni woilu bɛɛ sara kɛ kelen di, ka a tɛrɛn andeilu le ka an daja tele muumɛ kɔrɔ, ka baara kɛ tele kɔrɔ.»

¹³ Senɛtii ka ii rɔ kelen jabi: «N badenma, n ma i tɔɔ de! An bɛnda wodi gbanan kelen de ma, wo tɛ?»

¹⁴ I ye i la sara ta ka wa. Mɔɔ mɛn nara baara diya ai tɔilu kɔ, n ye a fɛ ka wodi gbanan kelen di wo fanan ma, ikomin n ka a di i ma jɔna mɛn ma.

¹⁵ A ye di? N ma kan ka n na bolofenilu kɛ jɔna ma mɛn duman n ye wa? Ni wo tɛ, n fonesere, wo jɔngboya ye i la wa?»

¹⁶ «Wo le rɔ, kɔmɔɔilu ri kɛ jɛmɔɔilu ri. Jɛmɔɔilu ri kɛ kɔmɔɔilu ri fanan.»

Isa ka a la saya ni a wuli ko fɔ ikɔ tuun

¹⁷ Nba, Isa watɔla Jerusalemu, a ka a la karanden tan ni fila kili ii dan na. Ka ii to taamala, a ka a fɔ ii ye ko:

¹⁸ «Ai ja lɔ! An watɔ Jerusalemu. Mɔɔ Dence ri don sarakalase la kuntii-ilu ni sariya karanmɔɔilu bolo. Woilu ri kiti labe a kan ko a ka kan ka faa.

¹⁹ Ii ri a don siya gberɛ mɔɔilu bolo sa woilu ri a lafɛya, ka a gbasi bonsan la, ka a gbɔngbɔn jiri kan ka a faa. Kɔni tele fila a sawana, a ri wuli.»

Sebede muso ka Isa madiya mɛn ke

²⁰ Nba, Sebede muso nara Isa tɛrɛn a dence fila ri. A ka a majii Isa kɔrɔ ka a madiya ko do la.

²¹ Isa ka a fɔ a ye ko: «Ai ye a fɛ n ye nfen de kɛ ai ye?» A ka Isa jabi: «I ye a to n dence fila ye ii sii i dafɛ. Kelen di a sii i bolokinin fɛ, a tɔ kelen di a sii i bolomaran fɛ, i wa don i la mansaya la tuma mɛn na.»

²² Kɔni Isa ka a jabi: «Ai ye ko mɛn tarala, ai ma wo kɔrɔ lɔn. Tɔrɔya mɛn ketɔ n sɔrɔnna, ai ri se wo muɔunna wa?» Sebede dence fila ka Isa jabi: «Ɔɔn, an di se a kɔrɔ.»

²³ Isa ka a fɔ ko: «N di tɔrɔya mɛn muɔun, ai fanan di wo jɔɔn muɔun. Kɔni sii diya mɛnilu ye n bolokinin ni n bolomaran fɛ, woilu diba tɛ nde ri. N Fa ka sii diya woilu rabɛn mɔɔ mɛnilu ye, a ri ii di woilu le ma.»

²⁴ Karanden tɔ tan ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, woilu mɔnɛra badenma fila woilu kanma.

²⁵ Kɔni Isa ka karandenilu bɛɛ kili, ka a fɔ ii ye ko: «Ai ka a lɔn ko jama mana mansailu ye kuntiia kɛla ii la jamanadenilu kan diyagboya la. Jama mana mɔɔbailu ri fanka la jamanadenilu kan.

²⁶ A ma kan ka kɛ ten ai tɛma. Mɛn ye a fɛ ka kɛ mɔɔba ri ai rɔ, wo tii ka kan ka kɛ ai dɛmɛnba ri.

²⁷ Mɛn ye a fɛ ka kɛ ai rɔ jɛmɔɔ ri, wo tii ye kɛ ai la jɔn di.

²⁸ Wo ja kelen ma, Mɔɔ Dence ma na dunuɔa rɔ ko mɔɔilu ye baara kɛ a ye. A jɛrɛ nara baara kanma, a ni ka a nii di ka kɛ mɔɔ siyaman kunka sara ri.»

Isa ka ja fuyen fila ja laka

²⁹ Nba, Isa ni a la karandenilu bɔtɔla Jeriko so kɔndɔ, jama ba bilara a kɔ.

³⁰ Na fuyen cɛɛ fila siini tɛrɛ sila dala. Woilu ka a mɛn tuma mɛn na ko Isa le tamintɔ, ii wɔyɔra ko: «Maari, mansa Dawuda dence, i ye hina an na.»

³¹ Jama ka ii makuma ko ii ye ii makun. Kɔni ii pɛrɛnda ka tamin fɔlɔman kan ko: «Maari, mansa Dawuda dence, i ye hina an na.»

³² Isa ka a lɔ ka ii kili, ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye a fɛ n ye nfen de kɛ ai ye?»

³³ Ii ka a fɔ ko: «Maari, an ye a fɛ i ye an ja laka.»

³⁴ Ii kininkinin donda Isa la. A ka a maa ii ja la, ii ja lakara i kɔrɔ ye. Ii ka ii bila Isa kɔ i kɔrɔ.

21

Isa donda Jerusalemu faliden kan

¹ Awa, Isa ni a la karandenilu sudunyani Jerusalemu so la, ii sera Bɛtifase so kɔndɔ, ni a ye Olibiye Koyinke la. Ka ii to ye, Isa ka a la karanden mɔɔ fila kelaya.

² A ka a fɔ ii ye ko: «So mɛsɛn mɛn ye an jɛfɛ wo ri, ai ye wa ye. Ai wa don so kɔndɔ, ai ri falimuso do sidini yen i kɔrɔ. A den ye a dafɛ. Ai ye a fulɛn ka na ii ri yan.

³ Ni mɔɔ do ka ai maɔininka, ai ye wo tii jabi: «Maari le mako ye ii la.» Wo tii ri ii lana i kɔrɔ.»

⁴ Awa, ko woilu bɛɛ kɛni sa Maari la kuma ri kanbali, a ka mɛn don a la nabi da rɔ. Wo ka a fɔ ko:

⁵ «Ai ye a fɔ Siyonkailu ye ko:

«Ai ja lɔ! Ai la mansa natɔ le ten.

A fanmajiini, a siini falimuso le kan.

Ɔɔn, a siini fali den kan, falimuso denni kɔnin.»

⁶ Nba, karandenilu wara a kɛ ikomin Isa ka a fɔ ii ye ja mɛn ma.

⁷ Ii nara falimuso ni a den di. Ii ka ii la durukibailu la faliilu kɔ rɔ. Isa yɛlɛra ka a sii ii kan.

⁸ Jama siyaman ba ka ii la durukibailu fɛnsɛn sila kan Isa jɛfɛ. Doilu

ka jiri bolon mēsenilu tēē ka woilu fensēn sila kan a jēfē.*

⁹ Mōō mēnilu tēē ye Isa jēfē, a ni mēnilu tēē ye a kōfē, woilu tēē ye ii kan ba labōla ko:

«Tandoli ye kē mansa Dawuda dence yē!»

Mēn ye nala Maari tōō rō ten,

Alla ra jumaya kē wo yē.

Tandoli ye kē sankolo rō!»

¹⁰ Isa donda Jerusalemu tuma mēn na, so bēē lamaara. Mōōilu bēē ka a fō ko: «Ee, yon de jin di ten?»

¹¹ Jama ka ii jabi: «Nabi Isa le jin, mēn ye bōla Nasarēti, Kalile mara rō.»

Isa ka julailu gben ka bō Allabatobonba kōndō

¹² Awa, Isa donda Allabatobonba jin kōndō. A ka jula ni sanninkela mēnilu tēēn Allabatobonba jin kōndō ye, a ka woilu bēē gben ka ii labō ye. A ka wodifalennailu la tabaliilu labebe, ka kanba julailu la siifenilu fanan nabebe.

¹³ A ka a fō ye mōōilu yē ko: «A sēbeni Alla la Kitabu kōndō ko: «N na bon di kē Alla tara diya ri.» Kōni ai ra a kē benkanninnailu dokon diya ri.»

Sarakalasela kuntiilu mōnēra Isa kanma

¹⁴ Nafuyenilu ni senkelenninilu ka ii madon Isa la Allabatobonba jin kōndō ye. A ka woilu lakēndēya.

¹⁵ Sarakalasela kuntiilu ni sariya karanmōōilu ka Isa la kabannako kēniilu yen ye. Ii ka denni doilu fanan yen, mēnilu tēē ye ii kan ba labōla Allabatobonba jin kōndō ye ko: «Tandoli ye kē mansa Dawuda dence yē!» Wo rō, sarakalasela kuntiilu ni sariya karanmōōilu mōnēra.

¹⁶ Ii ka a fō Isa yē ko: «I tolo ye denilu kan na wa?» Isa ka ii jabi: «Ɔn, n tolo ye a la. A ye di? Mēn sēbeni Alla la kitabu kōndō, ai ma wo karan fōlō wa? A sēbeni ko:

«Denninilu ni sinmindenilu ye i tandola,
baa i jēē ka tandoli kan wo don ii da rō.»»

¹⁷ Isa ka ii to ye ka wa. A bōra so kōndō ka wa su kē Betani.

Isa ka toroju danka

¹⁸ Wo duusa gbē, Isa wulira ka a kōsē Jerusalemu. A watōla, kōnkō ka a mira.

¹⁹ A ka toroju do yen sila dala. A ka a madon a la ka a ragbē. Kōni a ma toroden yen, fōō fira gbansan. A ka a fō a yē ko: «I tēna i den butun fewu!» Toroju jara i kōrō ye.

²⁰ Karandenilu ka wo yen tuma mēn na, ii kabannakoyara. Ii ka a fō ko: «Ee, toroju jara i kōrō wo rō di?»

²¹ Isa ka a fō ko: «N di tujā fō ai yē: ni lemēniya ye ai rō, ni ai fanan ma sikasika, n ka mēn kē toroju la jin, ai ri se wo jōōn kēla. Ka a la wo kan, ni ai ka a fō koyinkē jin yē ko: «I ye bō i nō rō ka wa be kōōji rō,» a ri kē ten.

²² Ni ai ka lemēniya la Alla rō, ai wa fen fen jinin a fē, ai ri wo sōrōn.»

Isa la fanka bōni mi?

²³ Isa wara don Allabatobonba jin kōndō. Ka a to mōōilu karanna ye, sarakalasela kuntiilu ni mōōbakōrōilu nara a tēēn ye, ka a mapininka ko: «I ye baara mēn kēla jin, yon ka i lō wo la? I ye yon se kōrō?»

²⁴ Isa ka ii jabi: «N fanan di ai mapininka ko kelen ma. Ni ai ka n jabi, n di a fō ai yē mēn ka n lō baara jin kēla.

²⁵ A ye di? Yon de ka Yaya lō mōōilu sunna ji rō? Alla le ka a lō wa, wala mōōilu?» Ii ka a fō i jōōn yē ko: «Ni an ka a fō ko Alla le ka Yaya lō, a ri a fō an yē ko: «Wo rō, nfenna ai ma la Yaya la kuma la?»

²⁶ Kōni an kana a fō ko: «Mōōilu le ka Yaya lō de!» An silanni ii mōnē la, baa jama bēē ye Yaya jatela nabi le ri.»

²⁷ Wo rō, ii ka Isa jabi: «An ma a lōn.» Isa fanan ka ii jabi: «Nba, ni wo le, n tēna a fōla ai yē mēn ka n lō baara jin kēla.

Dence fila kuma kōrōlama

* **21:8** Jama ka ii la durukibailu a ni jiribolon mēsenilu fensēn sila kan Isa bonya kanma. Ii ma wo kē ka Isa bali.

28 «Ai ye ai mirila di? Dence fila tere ye mɔɔbakɔrɔ do bolo. A ka a fɔ a dence fɔlɔ ye ko: «N dence, i ye wa baara ke resenfe rɔ bi.»

29 Den ka a fɔ ko: «N te wala.» Kɔni kɔfe, a nimisara. A wara resenfe rɔ wo rɔ.

30 Mɔɔbakɔrɔ ka kuma kelen wo fɔ dence filana ye. A ka a fɔ ko: «N fa, n di wa.» Kɔni a ma wa.

31 Wo dence fila rɔ, juman de ka a fa sawo ke?» Ii ka a fɔ ko: «Dence fɔlɔ wo.» Isa ka a fɔ ko: «N di tunɔ fɔ ai ye: niisankɔmiralailu ni sunkurunbailu ye donna ai nefɛ Alla la Mansaya rɔ.

32 Baa Yaya nara ka telenbaya sila yiraka ai la, a ni ai ma la ale la; kɔni niisankɔmiralailu ni sunkurunbailu lara a la. Ai ka a yen ko ii lara Yaya la. Hali wo, ai ma nimisa kɔfe ka la ale la.

Resenfe senela juuilu kuma kɔrlama

33 «Ai ye ai tolo malɔ kuma kɔrlama gberɛ la. Lutii do ka resenfe labɔ ka a laminin sansan na. A ka denka sen, men di ke resenji bɔ diya ri. A ka gbalan mayeleni do fanan lɔ, men di ke sene kɔngben diya ri. A banni wo bɛɛ la, a ka resenfe karifa† senekela doilu la. Wo kɔ rɔ, a wara taama rɔ.

34 Resenden kadi waati sudunyara tuma men na, a ka a la jɔnilu lawa senekelailu teren ye, ko ii ye a niyɔrɔ di a ma resenden kadiniilu rɔ.

35 Kɔni jɔnilu sera ye tuma men na, senekelailu ka ii mira. Ii ka do gbasi, ka dogberɛ faa, ka dogberɛ bon kabakurun la.

36 Nba, resenfe tii ka jɔn gberɛilu kelaya ikɔ tuun. Woilu ka siya tere fɔlmantailu ri. Kɔni senekelailu ka woilu fanan mira ikomin ii ka fɔlmantailu mira ja men ma.

37 A laban, a ka a jere dence kelaya ii ma. A ka a fɔ ko: «Senekela woilu ri n dence bonya.»

38 Kɔni senekelailu ka dence wo yen tuma men na, ii ka a fɔ i jɔn ye ko: «Cɛtala le jin di. Ai ye na, an ye wa a faa ka a fa ce ta.»

39 Ii ka dence wo mira, ka a lafilu resenfe kɔkan, ka a faa.

40 «A ye di? Lutii wa se resenfe rɔ, a ri nfen de ke senekelailu la?»

41 Ii ka a jabi: «A ri be mɔɔ juu woilu kan hinabaliya la ka ii faa. Wo kɔ rɔ, a ri a la resenfe karifa mɔɔ gberɛilu la, menilu ri a ta niyɔrɔ di a ma resendenilu kadi waati.»

42 Isa ka a fɔ ii ye ko: «Men sebɛni Alla la kitabu kɔndɔ, ai ma wo karan fɔlɔ wa? A sebɛni ko:

«Bon lɔlailu ka ii ban kabakurun men

ɔ, wo le kera bon jusii kabakurun di.

Maari nɔ le wo ri.

A kera an jaana kabannako ri.»

43 «Wo le kosɔn, n di a fɔ ai ye ko Alla la Mansaya ri ta ai bolo, ka di siya gberɛ ma, men di Alla la Mansaya jiriden nawara.

44 Nba, kabakurun wo men fanan ko fɔra, ni mɔɔ mɔɔ kɔnin bera kabakurun wo kan, wo tii koloilu bɛɛ ri kadikadi. Ni kabakurun wo fanan bera mɔɔ mɔɔ kan, a ri wo tii ramɔjɔnkɔ fewu.»

45 Sarakalase la kuntiilu ni Farisilu ka kuma kɔrlama woilu men tuma men na, ii ka a jayen ko Isa kan ii le ma.

46 Ii ka a ja jinin ka Isa mira. Kɔni ii silanda jama ye, baa mɔɔilu tere ye Isa jatela nabi ri.

22

Kɔjɔ dɔɔnninba kuma kɔrlama

1 Nba, Isa ka kuma kɔrlama dogberɛilu fɔ ii ye ikɔ tuun. A ka a fɔ ko:

2 «Harijeene Mansaya ye ikomin mansace, men ka dɔɔnninba rabɛn a dence la kɔjɔ ko rɔ.

3 Mansace tun ka dɔɔnnin ko fɔ mɔɔ menilu ye, a ka a la jɔnceilu lɔ woilu kilila dɔɔnnin diya. Kɔni mɔɔ woilu tun te a fe ka na.

4 Mansace ka jɔn gberɛilu lawa ikɔ tuun. A ka a fɔ ko: «Ai ye a fɔ mɔɔ kilini woilu ye ko «n da dɔɔnninba rabɛn. Ko torailu ra faa, a ni nisi tɔlɔninilu.

† 21:33 «karifa» wo kɔrɔ le Kireki kan ɔ ko senekela woilu ka resenfe ta sara le la. Tariku ye a yirakala an na ko resenden mɔni menilu tun wa kadi resenfe rɔ senekela woilu bolo, wo fan kelen de tun ka kan ka di resenfetii ma ka wo ke a sara ri.

Ko a bεε ra mɔ. Ko ai ye na dɔnnin diya.»

⁵ Kɔni mɔɔ mɛnilu kilini, woilu si ma mansa la kilikan jate. Do bɔra ka wa a la sɛnɛ rɔ. Do bɔra ka wa a la julaya kɛ diya.

⁶ Tɔilu ka mansacɛ la jɔnilu mira, ka ii tɔrɔ kosɛbɛ, ka ii faa.

⁷ «Mansacɛ mɔnɛra wo rɔ. A ka a la kelɛdenilu lawa mɔɔfaala woilu kanma. Kelɛdenilu ka ii bεε faa, ka ii la so janin.

⁸ Mansacɛ ka a fɔ a la jɔnilu ye ko: «Kɔrɔ dɔnninba ra rabɛn. Kɔni mɛnilu kilini tɛrɛ, woilu si tɛrɛ ma daha wo ye ii kili.

⁹ Wo le rɔ, ai ye wa sila ba fara diyailu la. Ai wa mɔɔ mɔɔ tɛrɛn ye, ai ye ii bεε kili ko ii ye na kɔrɔ dɔnnin diya.»

¹⁰ Jɔnilu wulira ka wa sila dailu la. Ii ka mɔɔ mɛnilu tɛrɛn ye, ii ka woilu bεε kili dɔnnin diya, mɔɔ juuilu ni mɔɔ jumailu bεε. Wo rɔ, kɔrɔ dɔnninba tɛrɛ ye bon mɛn kɔndɔ, wo fara mɔɔ kiliniilu la.

¹¹ «Mansacɛ donda bon kɔndɔ ko a ri a ja la mɔɔ kiliniilu kan. A ka cɛɛ do yen ye, kɔrɔmalɔ faanin tɛ mɛn kan na.

¹² Mansacɛ ka a fɔ cɛɛ wo ye ko: «N dɔrɔncɛ, a ye di? Kɔrɔmalɔ faanin tɛ i kan na. I donda bon na yan wo rɔ di?» Cɛɛ ma foyi sɔrɔn ka a fɔ.

¹³ Mansacɛ ka a fɔ baaradenilu ye ko: «Ai ye a senilu ni a boloilu sidi ka a lafili dibi rɔ kɔkan, yɔrɔ mɛn mɔɔilu ri kasi ka a jin macin.»

¹⁴ Isa ka kuma do la wo kan ko: «Mɔɔ siyaman kilini, kɔni mɛnilu suwandini, woilu ma siya.»

Niisankɔ bɔ ko

¹⁵ Wo kɔ rɔ, Farisilu bɔra ye ka wa i jɔɔn yen ka ja jinin Isa la ko ma. Ii ye a fɛ a ye kuma do fɔ, mɛn di kɛ a mira sababu ri.

¹⁶ Ii ka ii la karanden doilu ni mansa Herodi kɔmɔɔ doilu lawa Isa ma. Woilu wara a fɔ Isa ye ko: «Karanmɔɔ, an ka a lɔn ko i ye tɔja fɔla. Mɔɔilu ka kan ka Alla la sila taama ja mɛn, i ye ii karanna wo la tɔja jɛrɛ

jɛrɛ rɔ. I tɛ silanna mɔɔ si ye, i tɛ mɔɔ bɔla mɔɔ rɔ fanan.

¹⁷ A ye di wo rɔ? Ka niisankɔ bɔ ka a di Rɔmu mansa Sesari ma, wo bɛnni an ma wa, wa wo bɛnni tɛ? I ye i la miriya fɔ an ye.»

¹⁸ Kɔni Isa ka ii la miriyajuu lɔn. Wo rɔ, a ka a fɔ ii ye ko: «Ai jɛrɛmayuwailu, nfenna ai ye n kɔrɔbɔla?

¹⁹ Ai ye niisankɔ sarala wodi gbanan mɛn na, ai ye wo do yiraka n na, n ye a ragbɛ.» Ii ka gbanan wo kelen di a ma.

²⁰ A ka ii maɔininka ko: «Yon munuɔa ni yon tɔɔ ye gbanan jin kan?»

²¹ Ii ka a fɔ ko: «Rɔmu mansa Sesari.» Isa ka a fɔ ko: «Nba, ai ye mansa Sesari la fen di mansa Sesari ma. Ai ye Alla fanan ta di Alla ma.»

²² Isa la jabili ka ii kabannakoya. Ii bɔra a fɛ ka wa.

Sadusiilu ka jininkali kɛ Isa kun

²³ Wo lɔn kelen, Sadusiilu nara Isa tɛrɛn. Sadusiilu ye a fɔla ko mɔɔ si tɛ wulila ka bɔ saya rɔ. Awa, wo doilu nara ka Isa maɔininka ko:

²⁴ «Karanmɔɔ, Nabi Musa ka a fɔ ko ni i kɔrɔcɛ sara ka a muso densɔrɔnbali to ye, i ye muso wo ta sa a ri den sɔrɔn i kɔrɔcɛ ye.

²⁵ Awa, cɛɛ wɔrɔnwula tɛrɛ ye an wara rɔ yan, mɛnilu tɛrɛ ye cɛɛ kelen denilu ri. Kɔrɔmamɔɔ ka muso do furu. A sara ka a muso densɔrɔnbali to a kɔ. A dɔɔcɛ ka muso wo ta.

²⁶ Kɔni wo fanan sara, ka muso densɔrɔnbali to a kɔ. A kɛra wo ja le fɔɔ muso wo siira cɛɛ wɔrɔnwula woilu bεε kun, kɔni a ma den sɔrɔn.

²⁷ Cɛɛ woilu bεε sani kɔ, muso fanan sara.

²⁸ A ye di? Su lawuli lɔn, muso ri kɛ yon ta ri cɛɛ wɔrɔnwula woilu tɛma? Baa a siira ii kelen kelen na bεε kun.»

²⁹ Isa ka ii jabi: «Ai filini, baa ai ma Alla la kitabu kɔrɔ famun. Ai ma foyi lɔn Alla la sebaya ko rɔ fanan!

³⁰ Baa suilu wa wuli saya kɔ, cɛɛ tɛna muso furula, muso fanan tɛna siila cɛɛ kun. Ii bεε ri kɛ ikomin sankolo rɔ mɛlekailu.

23

³¹ Su lawuli ko fan fε, Alla ka mεn fε ai ye a la kitabu kɔndɔ, ai ra wo karan, ko di?

³² A ka a fɔ ko: «N ye Iburahima Maari le ri, a ni Isiyaka ta, a ni Yakuba ta.» A tε suilu Maari ri. Eεn de! A ye mɔɔ ɲenemailu Maari le ri.»

³³ Jama ka kuma wo mεn tuma mεn na, ii kabannakoyara a la karan ma.

Sariya mεn gbɛleman tɔilu ri

³⁴ Farisilu ka a mεn tuma mεn na ko Isa ka Sadusiilu da bɔ a rɔ, woilu ka ii laden ka wa Isa tεrεn.

³⁵ Sariya karanmɔɔ do tεrε ye ii rɔ. Wo ka ɲininkali ke Isa kun a kɔrɔbɔ kanma. A ka a fɔ ko:

³⁶ «Karanmɔɔ, sariya ɲuman gbɛleman sariya tɔilu bεε di?»

³⁷ Isa ka a fɔ a ye ko: «I ye i la Maari Alla kanin i jusukun bεε la, a ni i sɔlɔmε bεε la, a ni i miriya bεε la.»

³⁸ Wo ye sariya fɔlɔ le ri, mεn gbɛleman sariya tɔilu bεε ri.

³⁹ Sariya mεn tuunni wo la, wo fanan gbɛleman ikomin fɔlɔmanta. Ale le ɲin. «I ye i mɔɔɲɔɔ kanin ikomin i jεrε.»

⁴⁰ Sariya bεε ni nabiilu la karan bεε sidini sariya fila wo le la.»

Nenematɔmɔnin ye mansa Dawuda la maari ri

⁴¹ Ka Farisilu ladennin to, Isa ka ɲininkali ke ii kun.

⁴² A ka a fɔ ko: «A ye di? Ai ye ai mirila di Nenematɔmɔnin na ko rɔ? Yon dence le a ri?» Ii ka Isa jabi: «Mansa Dawuda dence le.»

⁴³ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Kɔni Nii Seniman ka a ke, Dawuda jεrε ka a fɔ Nenematɔmɔnin ma ko Maari. Wo kεra di? Baa Dawuda ka a fɔ ko:

⁴⁴ «Maari Alla ka a fɔ n na Maari ye ko: «Na i sii n bolokinin fε, haan n wa ban i juuilu bilala i sen kɔrɔ.»»

⁴⁵ «Awa, ni Dawuda jεrε ye a fɔla a ma ko Maari ten, a don di se kela a dence ri di?»

⁴⁶ Mɔɔ si ma se ka Isa jabi. Ka a ta wo lon ma, mɔɔ si ma sɔn ka ɲininkali ke a kun butun.

Gbalɔ ye sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye

¹ Wo kɔ rɔ, Isa kumara jama ni a la karandenilu ye. A ka a fɔ ko:

² «Ka mɔɔilu karan Nabi Musa la sariya la, se wo karifani Sariya karanmɔɔilu ni Farisilu la.

³ Wo rɔ, ii wa mεn fɔ ai ye, ai ye wo labato. Kɔni ii jεrε ye kεwali mεnilu kela, ai kana woilu ɲɔn ke de, baa ii ye mεn fɔla, ii tε wo kela.

⁴ Ii ye donin gbilinilu sidila ka woilu sii mɔɔilu kun. Ii jεrε don ti sɔn ka mɔɔ woilu demen hali dɔɔni.

⁵ Wo rɔ, ii ye ko bεε kela kosa mɔɔilu ye ii yen. Ka a masɔrɔn, ii ye Kitabu kumailu sebela, ii ye ii sidila ii tindailu la a ni ii boloilu la haan a bonyara ka dan natamin, ka ii la durukiilu masidini julu denni janilu la.

⁶ Sii diya ɲumanɲumailu le duman ii ye dɔɔnninba diya. Mɔɔbailu la sii diyailu duman ii ye salibonilu la.

⁷ Ii ye a fε mɔɔilu ye ii kɔndɔn jamama yɔrɔilu rɔ. Ii ye a fε fanan mɔɔilu ye a fɔ ii ma ko «Rabi»*.

⁸ Kɔni ai kana sɔn mɔɔilu ye a fɔ ai ma ko «Rabi», baa karanmɔɔ kelen de ye ai la. Ai tɔilu ye badenmailu le ri.

⁹ Ai kana a fɔ mɔɔ si ma duukolo kan yan ko n fa†, baa Fa kelen de ye ai la, ni a ye Alla ri, mεn ye sankolo rɔ.

¹⁰ Ai kana sɔn mɔɔilu ye a fɔ ai ma ko «karanmɔɔ», baa karanmɔɔ kelen de ye ai bolo, ni a ye Nenematɔmɔnin di.

¹¹ Mɔɔ mεn ka bon tɔilu ri ai tεma, wo ye tɔilu la baaraden di.

¹² Mɔɔ mɔɔ wa a jεrε bonya, Alla ri wo majii. Kɔni mɔɔ mɔɔ wa a jεrε fanmajii, Alla ri wo bonya.

¹³⁻¹⁴ «Gbalɔ ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai jεrεmayuwailu! Baa ai ra Harijeene Mansaya da tuun mɔɔilu ɲεrɔ. Ai jεrε tε don a rɔ, mεnilu

* **23:7** Rabi kɔrɔ ye Karanmɔɔ † **23:9** A ti fɔla i sɔrɔn fa ma, kɔni a ye a fɔla karanmɔɔ wala duutii wala mɔɔ gbεrε

fanan ye a fε ka don, ai ti sɔn woilu ye don.‡

¹⁵ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai jεremayuwailu! Baa ai ye wala fan bεε rɔ duukolo kan, ai ye kɔɔji fanan tεla, sa ai ri mɔɔ ninin, mɔɔ mɛn di sɔn ka don ai la dina rɔ. Kɔni ai wa a ladon, ai ye a kela jahanamaden di ka tamin ai jεε kan fɔɔ sija fila.

¹⁶ «Gbalo ye ai jafuyenilu ye mɛn ye jafuyen gbeleke mirala. Ai ka a fɔ ko ni mɔɔ do ka a kali Allabatobonba la, ko kalili wo tε foyi ri. Ko kɔni ni mɔɔ do ka a kali Allabatobonba kɔndɔ sanin na, ko fɔɔ wo tii ye kalilikan wo dafa.

¹⁷ Ai nalonmailu ni fuyenilu! Numan de ka bon? Sanin de ka bon wa, wa Allabatobonba, wo mɛn ye sanin wo kela sanin seniman di?

¹⁸ Ai kan fanan ko ni mɔɔ ka a kali sarakabɔdiya la, ko wo tε foyi ri. Kɔni saraka mɛn ye saraka janin diya kan, ni mɔɔ ka a kali wo la, ko fɔɔ wo tii ye kalilikan wo dafa.

¹⁹ Ai ja fuyenilu! Numan de ka bon? Saraka le ka bon wa, wala saraka janin diya, wo mɛn ye saraka wo kela saraka seniman di?

²⁰ Ni mɔɔ ka a kali saraka janin diya la, fen fen ye a kan, wo tii ra a kali wo bεε fanan na.

²¹ Ni mɔɔ ka a kali Allabatobonba la, wo tii ra a kali Allabatobonba la, a ni bontii Alla fanan na, mɛn siini bon na ye.

²² Ni mɔɔ ka a kali sankolo la, wo tii ra a kali Alla la Mansaya siifen na, a ni Alla jεε le la, mɛn siini a rɔ.

²³ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai jεremayuwailu! Ai ye ai la nakɔ firamɛsenilu kelen kelenna bεε jaa bɔla, ka Alla la sariya bonbailu to ye, ni ii ye telenbaya ko ni hina ko ni lemeniya ko ri. Ai ka kan ka woilu le fɔlɔ kε, ka a tɔilu la woilu kan.

²⁴ Ai jafuyenilu ye mɛn ye jafuyen gbeleke mirala. Ai ye ai la minji sensenna ka hali wolowoloni bɔ a rɔ, ka a tεren ai ye jɔmε lakununna.

²⁵ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni ai Farisilu ye! Ai jεremayuwailu! Ai ye jilafeilu ni tasailu kɔkanna makola ka ii gbε. Kɔni woilu fani fen menilu la, ai ka woilu sɔron supali ni natabaya le rɔ.

²⁶ Farisi fuyen! I ye jilafe ni tasa kɔndɔ le fɔlɔ ko. Wo rɔ, ii kɔkanna fanan di seninya.

²⁷ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai jεremayuwailu! Ai ye ikomin kaburu mɛn kɔkanna ra bɔrangbε ka kenjiya, ka a tεren a kɔnɔ fani mɔɔ koloilu ni nɔɔ su bεε la.

²⁸ Nba, ai fanan ye ten de. Ai wa ke mɔɔilu jakɔrɔ, ai keni ikomin mɔɔ telenniilu. Kɔni ai kɔndɔ fani jεremayuwaya ni kojuu la.

²⁹ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni ai Farisilu ye! Ai jεremayuwailu! Ai ye nabiilu kaburuilu lɔla. Alla la telenba menilu sani, ai ye woilu kaburuilu masidila ka ii lakenja.

³⁰ Ai ye a fɔla ko: «Ni an tεre ye ye an benbailu la waati rɔ, an tun tε ii demen nabiilu faala.»

³¹ Ai ye a yirakala wo le fε ko ai le nabiilu faabailu denilu ri.

³² Nba, ai benbailu ka baara mɛn damira, ai ye wo dafa fasayi!

³³ Ai duuma sailu! Ai, fɔnfɔnni la munupailu! Alla ri kiti labe ai kan ka ai lafili jahanama kɔndɔ! Ai ri bɔ kiti wo kɔrɔ di?

³⁴ Wo le kosɔn, n di nabiilu kelaya ai ma, a ni mɔɔ famunyanilu ni sariya karanmɔɔilu. Ai ri doilu gbɔngbɔn jiri kan ka ii faa. Ai ri doilu gbasi gbijε la ai la salibonilu kɔndɔ. Ii wa bori ka bɔ so do la ka wa so gbεre la, ai ri ii kɔsaran.

³⁵ N di woilu kelaya ai ma sa telenbailu bεε faa kunko ri be ai kan, telenba menilu bεε faara mɔɔilu bolo duukolo kan. Abila, mɛn telenba, a fɔlɔ faara. A laban, Baraki dence Sakariya faara. Ai ka wo le faa Allabatobonba ni saraka janin diya tema.

³⁶ N di tɔɔa fɔ ai ye: mɔɔ woilu bεε faa kunko ri be bi mɔɔilu kan.

‡ 23:13-14 Do ye a seɓela ko «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai filanfilanteilu! Baa ai ye cesamusoilu bolofenilu bεε dɔonna, ka ban ka mɛn Alla tarala sa mɔɔilu ri ai yen. Wo le kosɔn, Alla ri kiti labe ai kan, mɛn di juuya mɔɔ tɔilu ta ri.» Kɔni wo te seɓeni kɔrɔman na

Isa jusukasira Jerusalemu koson

37 «Ee Jerusalemukailu, Jerusalemukailu! Ai ye nabiilu faala. Alla wa menilu lo ai kawandila, ai ye woilu bonna kaba la ka ii faa. Siya siyaman, n tere ye a fe ka ai laden ikomin sise wa ye a denilu ladenna na men ma ka ii dokon a kanban korɔ. Koni ai ma son.

38 Sisɛn, ai la bon dakolon di to ai bolo,

39 baa n di a fo ai ye ko ai na tena lala n kan butun fo ni ai ka a fo lon men na ko:

«Men ye nala Maari tao ro ten, Alla ra jumaya ke wo ye.»

24

Isa ka Allabatobonba te ko fo

1 Nba, Isa bora Allabatobonba jin kondɔ. A watɔla, a la karandenilu ka ii madon a la, ka a jin kondɔ bonilu yiraka Alla batobonba la.

2 Isa ka ii jabi: «Ai na ye fen woilu bee la, wo te? Awa, n di tɔna fo ai ye: lon do ro, woilu bee ri tete, ka a kabakurunilu bee jensen ka a bo i jɔon kan.»

3 Ka Isa siini to Olibiye Koyinke kan, a la karandenilu ka ii madon a la, ka a manininka ii dan na ko: «I kan ye ko menilu ma, woilu ri ke waati juman? Tɔomasere su juman de ri a yiraka ko i natɔ, a ni ko waati laban wo ra se?»

4 Isa ka ii jabi: «Ai ye ai janto ai jere ro sa mɔo si kana ai lafli,

5 baa mɔo siyaman di na n tao ro, ka a fo ko: «Nde le ye Nenematɔnin di.» Ii ri mɔo siyaman nafili wo ro.

6 A ri kele ko men yoro do ro, wala ko kele wulito le yoro do ro, koni ai kana silan. Fo ko woilu ye ke. Koni wo tena ke waati laban di fo lo.

7 Siya ri wuli siya gberɛ kanma. Mansaya do ri wuli dogberɛ kanma. Konkɔ ba ni duukolo yerɛyerɛ ri ke yoro doilu ro.

8 Ko woilu bee ye tɔroya damira le ri, ikomin tinkonɔdimin fo lo men ye muso moyitɔla mirala.

9 «Mɔo ilu ri ai don mɔo ilu bolo, sa woilu ri ai tɔro, ka ai faa. Ai ri gboya dunuɔna mɔo ilu bee ye n tao koson.

10 Mɔo siyaman di n na sila bila, ka i jɔon don mɔo ilu bolo, ka gboya i jɔon ye.

11 Wuya nabi siyaman di wuli, ka mɔo siyaman nafili.

12 Kojuuke ri wara kojuuya. Wo le koson, mɔo siyaman di a mɔo jɔo ilu kanin boloka kosɛbe.

13 Koni mɔo men wa a muɔun fo tɔroya waati wa ban, wo tii ri kisi.

14 Kibaro juma men ye Harijeene Mansaya ko fo la, wo ri kawandi dunuɔna yoro bee ro, sa siyailu bee ri a sereya men. Wo ko ro, dunuɔna laban di se.

15 «Ai wa Fen Haramunnin yen lonin yoro seninman do men ye halaki kɛla, Nabi Daniyeli ka men na ko fo, (Mɔo men ye jin karanna, wo ri a korɔ lon. *)

16 Ni waati wo sera, mɔo menilu ye Jude mara ro, woilu ye ii bori ka wa koyinkeilu kan.

17 Ni waati wo ka mɔo men teren bon kun bilinin kan, wo tii kana jii fenilu ta kanma bon kondɔ.

18 Wo wa mɔo men teren sene ro, wo tii kana a kose a wara ko a ye a la durukiba tala.

19 Waati wo la, muso konɔmailu ri tɔro kosɛbe, a ni muso menilu ye sinmin den tiilu ri.

20 Ai ye Alla tara, sa ai la bori ko wo kana ke nene tuma ro, wala joro lon,

21 baa wo tuma tɔroya ri gbeleya kojuuya. Wo jɔon ma ke fo lo kebi dunuɔna danda waati men na fo ka na se bi ma. Adon tɔroya wo jɔon tena kɛla butun habadan.

22 Ni wo waati tun ma rasudunya, mɔo si ti kisi wo ro, koni a la mɔo suwandiniilu la ko koson a ri a rasudunya.

23 Wo tuma, ni mɔo do ka a fo ko «A ragbe! Nenematɔnin ye yan,» wala «A ye ye,» ai kana la a la,

24 baa wuya nabiilu ri wuli, a ni menilu ka a fo ko iile ye

* 24:15 A ragbe Daniyeli suran 9 kuma diya 27 ni suran 11 kuma diya 31 ni suran 12 kuma diya 11 kondɔ.

Nenematɔmɔnin di. Ii ri tɔɔmasere bailu ni kabannakoilu ke ka Alla la mɔɔ suwandiniilu lafilu, ni wo ri se kɛla.

²⁵ N da wo bɛɛ fɔ ai ye sani ii ye ke.

²⁶ «Wo rɔ, ni mɔɔilu ka a fɔ ai ye ko: «A ragbɛ! A ye wula kɔndɔ,» ai kana wa ye. Ni ii ka a fɔ ko: «A ragbɛ! A doonni sutura yɔrɔ do rɔ yan,» ai kana la wo la,

²⁷ baa sanferɛn ye bɔla telebɔ rɔ ka san mɛlenmɛlen fɔɔ telebe rɔ ja mɛn ma, Mɔɔ Dencɛ natɔla ri ke wo ja.

²⁸ Sobɔ su wa ke yɔrɔ mɛn dɔ, duwailu ri ii laden yɔrɔ wo rɔ.

Mɔɔ Dencɛ na ko

²⁹ «Tɔrɔya tuma wa ban, tele ri fin i kɔrɔ. Karo tɛ kɛnɛ bɔ butun. Loloilu ri bebe ka bɔ sankolo rɔ. Sankolo kɔndɔ fankatiilu ri juujuu ka bɔ ii nɔ rɔ.

³⁰ Wo tuma, mɔɔ Dencɛ la tɔɔmasere ri bɔ gbɛ rɔ sankolo rɔ. Duukolo kan siyailu bɛɛ ri jusumakasa. Ii ri Mɔɔ Dencɛ natɔla yen duru kan ka bɔ sankolo rɔ sebaya ni nɔrɔ ba rɔ.

³¹ Mɔɔ Dencɛ ri a la mɛlekailu kɛlaya buru fɛ kan ba la. Ii ri wa telebe ni telebɔ rɔ, a ni tele kankan bolomaran ni tele kankan bolokinin dɔ, ka a la mɔɔ suwandiniilu laden. Ka bɔ sankolo kun do la fɔɔ ka wa se a kun do la, a la mɛlekailu ri woilu laden.

Toroju kuma kɔrɔlama

³² «Ai ye famunyali sɔrɔn ka fara toroju kuma kɔrɔlama la. Ai wa a bolonilu yen naronna ka fira kurailu labɔ, ai ri a lɔn ko sancu kun na waati ra se.

³³ Wo ja kelen ma, ni ai ka ko woilu bɛɛ yen tuma mɛn na, ai ri a lɔn ko wo waati ra sudunya, fɔdiya a ra se.

³⁴ N di tujɔna fɔ ai ye: sani bi mɔɔilu ye ban sala, ko woilu bɛɛ ri ban kɛla.

³⁵ Lon do rɔ, sankolo ni duukolo ri ban ka tunun fewu, kɔni n na kumailu tɛ tamin habadan!

Mɔɔ si ma dunuja laban waati lɔn

³⁶ «Ko woilu ri ke lon mɛn na, a ni waati mɛn na, mɔɔ si ma wo lɔn. Mɛleka mɛnilu ye sankolo rɔ, woilu fanan ma a lɔn. Hali Dencɛ jɛrɛ ma a lɔn, fɔɔ Fa kelen pe.

³⁷ Ko mɛnilu kɛra Nuhan tele rɔ, Mɔɔ Dencɛ ri na ka ko woilu kɛni tɛrɛn.

³⁸ Nuhan tele rɔ, sancu ba tun ma na tuma mɛn fɔlɔ, mɔɔilu tɛrɛ ye dɔɔnnin ni minnin kɛla. Ii tɛrɛ ye muso furula, ka ii denmuso di cɛɛilu ma furu la, haan Nuhan donda kulunba kɔndɔ lon mɛn dɔ.

³⁹ Ii ma sobi foyi ma, fɔɔ sancu ba nara ka ii bɛɛ halaki. Mɔɔ Dencɛ na lon fanan di ke wo ja.

⁴⁰ Wo lon, cɛɛ fila ri tɛrɛn sɛnɛ rɔ, kelen di ta ka kelen to ye.

⁴¹ Muso fila ri tɛrɛn suman si diya, ii ye sumankisɛ sila. Kelen di ta ka kelen to ye.

⁴² Wo rɔ, ai ye to ai jaana, baa ai ma a lɔn ai la Maari ri na lon mɛn.

⁴³ Ai ye ko jin famun: ni lutii tun ye a kalama ko son di na a wara waati mɛn, a tun di to a jaana. Wo rɔ, a tun ti sɔn son ye don a la bon na.

⁴⁴ Wo le kosɔn, ai fanan dabɛnni ye to, baa Mɔɔ Dencɛ ri na waati do rɔ, ai hankili tɛ waati mɛn na.

⁴⁵ «Jɔn juman ye jatela mɔɔ sɛbɛ ri, wala mɔɔ famunyani? Jɔntii ri baara karifa jɔn wo la ko a ye dɔɔnnin di jɔn tɔilu ma a waati la.

⁴⁶ Ni jɔntii nara ka jɔn wo tɛrɛn baara kan, jɔn wo ri ke barakaden de ri.

⁴⁷ N di tujɔna fɔ ai ye: jɔntii ri jɔn wo ke a bolofenilu bɛɛ kunnasiila ri.

⁴⁸ Kɔni ni jɔn wo kɛra jɔn juu ri, tumadɔ a ri a miri ko: «N jɔntii ra mɛn, a ti nala jona.»

⁴⁹ Wo rɔ, tumadɔ a ri wuli a baaraden jɔɔn tɔilu gbasila, ka dɔɔnnin ke ka dɔlɔ min mɔɔilu fɛ, mɛnilu ja lamininni.

⁵⁰ Kɔni jɔn wo jɔntii ri na lon do rɔ, jɔn hankili tɛ lon mɛn kɔ, a hankili tɛ waati mɛn na.

⁵¹ A wa na, a ri jahadi la jɔn kan kojuuya, ka a bila jɛrɛmayuwailu tɛma, kasi ni a jin macin ye yɔrɔ mɛn dɔ.»

25

Sunkurun tan kuma kɔrɔlama

¹ «Wo lon, Harijeene Mansaya ri ke ikomin sunkurun tan na ko mɛn ka ii

la fitinnailu ta ka wa kɔɔɔɔ kunben diya.

² Ii rɔ mɔɔ loolu tɛɛ ye hankilitanilu ri. A tɔ loolu tɛɛ ye mɔɔ famunyaniiilu ri.

³ Sunkurun hankilitanilu ka ii la fitinna ta, kɔni ii ma fitinna olibiye tulu ta ii bolo.

⁴ Kɔni sunkurun hankilimailu ka ii la fitinnailu ta, a ni ii la olibiye tulu baraninilu.

⁵ Kɔɔɔɔ mɛnda a ma na. Sunɔɔ ka sunkurun tan bɛɛ mira, ii bɛɛ sunɔɔra.

⁶ Duu talama, wɔyɔ kan do bɔra ko: «Kɔɔɔɔ ra na, ai ye bɔ ka wa a kunben!»

⁷ Sunkurun tan bɛɛ wulira ka ii la fitinnailu rabɛn.

⁸ Sunkurun hankilitanilu ka a fɔ sunkurun famunyaniiilu ye ko: «Ai ye an sɔ ai la tulu do la, baa an na fitinnailu satɔ le.»

⁹ Kɔni sunkurun famunyaniiilu ka ii jabi: «Wo tɛ bɛn, baa an na tulu ti se an bɛɛ bɔla. Ai ye wa julailu wara ka do san ai jɛɛ ye.»

¹⁰ Awa, ka sunkurun hankilitanilu wani to tulu san diya, kɔɔɔɔ nara. Sunkurun mɛnilu rabɛnni, woilu ni kɔɔɔɔ wara don kɔɔɔmalɔ tolon dɔ. Mɔɔilu ka da tuun.

¹¹ Kɔ fɛ, sunkurun tɔilu nara ka bɔ tulu san diya. Ii ka ii kan nabɔ ko: «Maari, maari, i ye da laka an ye!»

¹² Kɔni a ka ii jabi: «N di tuɔa fɔ ai ye: n ma ai lɔn.»»

¹³ «Wo le rɔ, ai ye to ai ɔana, baa Maari ri na lɔn mɛn, a ni waati mɛn, ai ma wo si lɔn.

Jɔn sawa kuma kɔɔɔlama

¹⁴ «A ri kɛ ikomin cɛɛ do la ko. Cɛɛ wo watɔla taama rɔ, a ka a la jɔnilu kili ka a la bolofenilu karifa ii la.

¹⁵ A ka wodi gbanan saninnama waa loolu di do ma, ka waa fila di dogbɛɛ ma, ka waa kelen di a sawana ma. A ka jate wo di ii ma ka a bɛn ii se ko ma. A banni wo la, a wulira kelen di ka wa taama rɔ.

¹⁶ Jɔn mɛn ka gbanan saninnama waa loolu sɔrɔn, ale wulira julaya kɛla wodi wo rɔ i kɔrɔ. A ka gbanan saninnama waa loolu gbɛɛ sɔrɔn tɔnɔ ri.

¹⁷ Mɛn ka waa fila sɔrɔn, ale fanan ka a ta kɛ ɔa kelen wo ma, ka gbanan saninnama waa fila gbɛɛ sɔrɔn tɔnɔ ri.

¹⁸ Kɔni mɛn ka waa kelen sɔrɔn, wo wara denka sen ka a la kuntii la wodi don ye ka a latunun.

¹⁹ «Nba, jɔnilu la kuntii ka waati jan kɛ a ma na. Wo kɔ rɔ, a nara ka bɔ taama rɔ. A ka jɔnilu kili ko ka wodi ko ɔabɔ.

²⁰ Jɔn mɛn ka wodi gbanan saninnama waa loolu sɔrɔn, wo nara waa loolu gbɛɛ ri ka a la a ta wodi kan. A ka a fɔ ko: «N na kuntii, i ka wodi gbanan saninnama waa loolu le karifa n na. I ɔa lɔ. N da wodi gbanan saninnama waa loolu tɔnɔ sɔrɔn wo la.»

²¹ A la kuntii ka a fɔ ko: «Wo ra bɛn. Jɔn ɔuma le i ri, a ni landaɔa mɔɔ. Fen fitini le dira i ma, kɔni i ka wo mira kɔɔuma. Sisen n di fen siyaman karifa i la. Na, i ni i la kuntii ye sɛwa kelen di.»

²² Jɔn mɛn ka wodi gbanan saninnama waa fila sɔrɔn, wo nara ka a fɔ kuntii ye ko: «N na kuntii, i ka wodi gbanan saninnama waa fila le karifa n na. I ɔa lɔ. N da wodi gbanan saninnama waa fila tɔnɔ sɔrɔn wo la.»

²³ A la kuntii ka a fɔ ko: «Wo ra bɛn. Jɔn ɔuma le i ri, a ni landaɔa mɔɔ. Fen fitini le dira i ma, kɔni i ka wo mira kɔɔuma. Sisen n di fen siyaman karifa i la. Na, i ni i la kuntii ye sɛwa kelen di.»

²⁴ Jɔn mɛn ka wodi gbanan saninnama waa kelen sɔrɔn, wo nara ka a fɔ kuntii ye ko: «N na kuntii, n tun ka a lɔn ko i la ko gbɛɛman. I ri suman ka i ma mɛn sɛnɛ. I ma si foyi yɔrɔ mɛn i ri ye suman ka.

²⁵ Wo le kɔsɔn, n silanda. N wara denka sen ka i la wodi don ye ka a latunun. I ɔa lɔ. N da i la wodi lasɛ i ma.»

²⁶ A la kuntii ka a fɔ ko: «Jɔn juu le i ri, a ni sala. I tun ka a lɔn ko n di suman ka, n ma mɛn sɛnɛ. Ko n ma si foyi yɔrɔ mɛn, n di ye suman ta.

²⁷ Wo rɔ, i tun ka kan ka n na wodi bila wodi lamarabon na, tɔnɔ ye sɔrɔnna yɔrɔ mɛn. Ni i tun ka a kɛ ten,

n tun di na ka n na wodi ni a tɔnɔ sɔrɔn ye.

²⁸ Wo le rɔ, wodi gbanan sanin-nama waa kelen mɛn ye a bolo, ai ye wo mira ka a di jɔn fɔlɔman ma, wodi gbanan saninnama waa tan ye mɛn bolo,

²⁹ baa fen ye mɛn bolo, do fanan di la wo tii ta kan ka a siyaya. Kɔni fen tɛ mɛn bolo, hali fitini mɛn ye wo bolo, wo ri ta a bolo.

³⁰ Ai ye jɔn natɔntan jɔn nafili dibi rɔ kɔkan, kasi ni a jɔn macin ye yɔrɔ mɛn dɔ.

Dunuja laban kiti

³¹ «Mɔɔ Dence wa na a la gbiliya rɔ lon mɛn, a la mɛlekailu bɛɛ ri na a malɔ. A ri a sii a la mansaya siifen gbiliyani rɔ.

³² Dunuja siyailu bɛɛ ri ii laden a jɔkɔrɔ. A ri ii fara ka ii bɔ i jɔɔn dɔ, ikomin saagbengbenna ye saailu ni baailu farala ja mɛn ma ka ii bɔ i jɔɔn dɔ.

³³ A ri saailu bila a bolokinin fɛ, ka baailu bila a bolomaran fɛ.

³⁴ Wo kɔ rɔ, mansa ri a fɔ bolokin-inmatailu ye ko: «Na, aile mɛn kun-nadiyani n Fa bolo; ai ye na mansaya sɔrɔn mɛn dabenni a ye kebi dunuja dan waati,

³⁵ baa ai ka n kɔnkɔtɔ yen tuma mɛn na, ai ka n sɔ dɔɔnnin dɔ. Ai ka n jilɔɔtɔ yen tuma mɛn na, ai ka n sɔ ji rɔ. N tɛrɛ ye londanya rɔ tuma mɛn na, ai ka n jiya.

³⁶ Ai ka n farimakolon yen tuma mɛn na, ai ka n sɔ feriyabɔ rɔ. N jankarɔto tɛrɛ tuma mɛn na, ai ka ai janto n dɔ. N tɛrɛ ye kaso la tuma mɛn na, ai wara bɔ n fɛ.»

³⁷ Mɔɔ telenni woilu ri a fɔ a ye ko: «Maari, an ka i kɔnkɔtɔ yen lon juman de ka i sɔ dɔɔnnin dɔ? An ka i jilɔɔtɔ yen lon juman ka i sɔ ji rɔ?

³⁸ An ka i yen londanya rɔ lon juman ka i lajiya? Ni wo tɛ, an ka i farimakolon yen lon juman ka i sɔ feriyabɔ rɔ?

³⁹ An ka i jankarɔto yen lon juman ka wa bɔ i ma? Ni wo tɛ, an ka a mɛn

lon juman ko i ye kaso la ka wa bɔ i ma?»

⁴⁰ Mansa ri ii jabi: «N di tunja fɔ ai ye: ni ai ka kɔjuma kɛ n badenma do ye mɛn dɔɔman ii bɛɛ tɛma, ai ka wo kɛ n jɛrɛ le ye.»

⁴¹ «Wo kɔ rɔ, mansa ri a fɔ bolomarrannatailu ye ko: «Ai dankadenilu, ai ye bɔ n jɔkɔrɔ ka wa ta sabali rɔ, mɛn dabenni Ibulusa ni a la mɛlekailu ye,

⁴² baa ai ka n kɔnkɔtɔ yen tuma mɛn na, ai ma n sɔ dɔɔnnin dɔ. Ai ka n jilɔɔtɔ yen tuma mɛn na, ai ma n sɔ ji rɔ.

⁴³ N tɛrɛ ye londanya rɔ, kɔni ai ma n jiya. Ai ka n farimakolon yen, kɔni ai ma n sɔ feriyabɔ rɔ. N jankarɔto le tɛrɛ, kɔni ai ma wa bɔ n fɛ. N tɛrɛ ye kaso la, kɔni ai ma wa bɔ n fɛ.»

⁴⁴ Mɔɔ woilu fanan di a fɔ a ye ko: «Maari, an ka i kɔnkɔtɔ yen lon juman, wala ka i jilɔɔtɔ yen, wala ka i yen londanya rɔ, wala ka i farimakolon yen, wala ka i jankarɔto yen, wala ka i bilani yen kaso la, ni an ma i dɛmɛn?»

⁴⁵ Mansa ri ii jabi: «N di tunja fɔ ai ye. Ai ka ai ban kɔjuma kɛla mɔɔ jɔnɔlu dɔɔmamɔɔ do ye mɛn kɛ, ai ka ii ban kɔjuma kɛla nde jɛrɛ le ye wo ri.»

⁴⁶ Nba, mɔɔ woilu ri wa tɔrɔ banbali yɔrɔ rɔ. Kɔni mɔɔ telenniilu ri wa to jɛnemaya banbali rɔ.»

26

Janfa donda Isa ma

¹ Isa banda kuma wo bɛɛ fɔla tuma mɛn na, a ka a fɔ a la karandenilu ye ko:

² «Ai ka a lɔn ko a ra to tele fila ma, Taminkunna Sali ri kɛ. Ni wo lon sera, Mɔɔ Dence ri mira ka a gbɔngbɔn jiri kan ka a faa.»

³ Wo tuma, sarakalasila kuntiilu ni Yahudiya la mɔɔbakɔrɔilu wara laden diya sarakalasila kuntiiba la bon na. Wo tɔɔ ko Kayifasi.

⁴ Ii ka i jɔɔn yen ka Isa mira ja jɔnin kewuya rɔ a faa ko rɔ.

⁵ Kɔni ii ka a fɔ ko: «an kana a mira sali waati la. Ko ni wo tɛ, mɔɔilu ri wuli ka murunti.»

Muso do ka tulu sumaduman ke Isa kun dɔ

⁶ Awa, Isa wara cɛɛ do wara Betani so kɔndɔ, cɛɛ mɛn tɔɔ ko Simɔn Kunatɔ.

⁷ Ka Isa siini to dɔɔnnin diya, muso do wulira ka na daa alabasitari ri, mɛn fani latikɔlɔn tulu dagbɛlɛn na. Muso wo ka latikɔlɔn tulu wo burundun Isa kun ma.

⁸ Karandenilu ka wo yen tuma mɛn na, ii mɔnɛra ka a fɔ ko: «Tɔjanni jin kun ye nfen di?»

⁹ Tulu jin tun di se feerela wodi ba la, ka wodi wo ke fantanilu demɛnfen di.»

¹⁰ Kɔni Isa ka wo mɛn ka a fɔ ii ye ko: «Nfenna ai ye muso tɔrɔla? A ra kojuma ke n ye,

¹¹ baa fantanilu ye ai fe waati bɛɛ. Kɔni n tɛna tola ai fe yan haan waati bɛɛ de.

¹² Muso jin ka latikɔlɔn tulu burundun n fari kan ka a rabɛn n su don kanma.

¹³ N di tɔjɔna fɔ ai ye: kibaro juma jin wa lase mɔɔilu ma yɔrɔ yɔrɔ dunujɔna rɔ yan, muso ka mɛn ke jin, wo fanan di fɔ ye, sa mɔɔilu hankili ri to ale rɔ.»

Yahudasi ka Isa don a juuilu bolo

¹⁴ Wo kɔ rɔ, Isa la karanden mɛn tɔɔ ko Judasi Sikariyɔti, wo wara sarakalasila kuntiilu tɛrɛn ye. Yahudasi tɛrɛ ye Isa la karanden tan ni fila do le ri.

¹⁵ Yahudasi ka a fɔ sarakalasila kuntiilu ye ko: «Ni n ka Isa don ai bolo, ai ri nfen di n ma?» Ii ka wodigbɛ gbanan bisawa di a ma.

¹⁶ Ka bɔ lon wo ma, Yahudasi ka fɛrɛ ninin ka Isa don ii bolo.

Isa ni a la karandenilu ka Taminkunna Sali ke

¹⁷ Nba, Buru Fununbali Sali lon fɔlɔ rɔ, Isa la karandenilu ka ii madon a la ka a majininka ko: «I ye a fe an ye Taminkunna Sali dɔɔnnin dabɛn i ye mi?»

¹⁸ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye wa fakarisa tɛrɛn so kɔndɔ. Ai ye a fɔ a ye ko: «Karanmɔɔ ka a fɔ ko: «N na waati ra sudunya. Ko n ni n na karandenilu ri Taminkunna Sali ke i wara.»»

¹⁹ Isa ka mɛn fɔ, karandenilu ka a ke ten. Ii wara Taminkunna Sali dɔɔnnin dabɛn ye.

²⁰ Fitiri waati, a ni a la karanden tan ni fila ka ii sii dɔɔnnin diya.

Isa ka Yahudasi la janfa ko fɔ

²¹ Ka ii siini to dɔɔnnin na, Isa ka a fɔ ii ye ko: «N di tɔjɔna fɔ ai ye: ai rɔ kelen di n don mɔɔ juuilu bolo.»

²² Karandenilu niilafinda kosebe kuma wo kosɔn. Ii bɛɛ ka a fɔ a ye kelen kelen ko: «Maari, nde le wo ri wa?»

²³ Isa ka a fɔ ko: «N ni mɔɔ mɛn da an bolo bila fe kelen de kɔndɔ, wo le n janfala.

²⁴ Mɔɔ Dence ri faa ikomin a sebɛni a la ko rɔ jɔna mɛn ma. Kɔni mɔɔ mɛn di a don mɔɔ juuilu bolo, gbalo ye wo tii ye. Hali ni wo tii sɔrɔnbali tun tora, wo tun ka fisa a ma paaɔn.»

²⁵ Judasi mɛn ketɔ Isa donna mɔɔ juuilu bolo, wo ka a fɔ Isa ye ko: «Karanmɔɔ, nde le wo ri wa?» Isa ka a jabi: «I jɛrɛ le kan ten.»

Maari la dɔɔnnin

²⁶ Nba, ka ii to dɔɔnnin na Isa ka buru ta ka baraka bila Alla ye. A ka buru rakadikadi, ka a di ii ma ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye jin mira ka a dɔɔn. N fari le jin di.»

²⁷ Wo kɔ rɔ, a ka minninfɛn ta, rɛsɛnji ye a kɔndɔ. A ka baraka bila Alla ye, ka ban ka minninfɛn di ii ma. A ka a fɔ ko: «Ai bɛɛ ye do min a rɔ.

²⁸ N jeli le jin di, mɛn ye teriya sidila an tɛma. A bɔnni mɔɔ siyaman de ye sa ii la kojuuilu ri makoto.

²⁹ N di a fɔ ai ye ko n tɛna rɛsɛnji minna butun fewu, fɔɔ n ni ai wa a kura min n Fa la mansaya rɔ lon mɛn na.»

Piyɛri ri a fɔ ko a ma Isa lɔn

³⁰ Awa, ii ka kalaman bɔ Alla ye, ka ban ka wa Olibiye Koyinke kan.

³¹ Ii seni ye, Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai bɛɛ ri ai ban n dɔ, baa a sebɛni ko: «N di saagbɛngbɛnna gbasi ka a faa, saa kuru ri jɛnsɛn.»*

³² «Kɔni ni n wulira ka bɔ saya rɔ, n di wa ai makɔnɔ Kalile mara rɔ.»

* 26:31 Sakari suran 13 kuma diya 7

³³ Piyeri ka a fɔ Isa ye ko: «Hali ni tɔilu bɛɛ ka i bila ka ii bori, n kɔnin tɛna i bilala habadan.»

³⁴ Isa ka a jabi: «N di tuɲa fɔ i ye: bi su ɲin dɔ jɛɛ, sani dondon ye kasi, i ri a fɔ mɔɔilu ye haan siɲa sawa ko i ma n lɔn.»

³⁵ Kɔni Piyeri ka a fɔ a ye ko: «N tɛ a fɔ habadan ko n ma i lɔn, hali ni mɔɔilu wulira ile ni nde faala kelen di.» Karanden tɔilu bɛɛ fanan ka a fɔ ten.

Isa ka Alla tara Ketisemane

³⁶ Nba, Isa ni a la karandenilu sera yɔrɔ do rɔ, mɛn tɔɔ ko Ketisemane. Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye ai sii yan ka n makɔnɔ. N watɔ ɲɛfɛ dɔɔni Alla matara diya.»

³⁷ A ka Piyeri ni Sebede dence fila kili ko ii ye wa a malɔ. Isa niilafinda, a jusu tɔrɔra kɔsɛɛ.

³⁸ A ka a fɔ ii ye ko: «Jusukasi ra wara n ma. A ye ikomin n satɔ le. Ai ye mɛn yan ka ai to ɲana n fɛ.»

³⁹ A wara ɲɛfɛ dɔɔni, ka a be duu ma ka a ɲa birin. A ka Alla tara ko: «N Fa, ni a ri se bɛnna, i ye nii ɲakankata minninfen ɲin mataa n na, kɔni n jɛɛ sawo kana kɛ fɔɔ i sawo.»

⁴⁰ Wo kɔ rɔ, Isa ka a kɔsɛ ka wa karanden sawa tɛɛn. Ii ye sunɔɔ rɔ. A ka a fɔ Piyeri ye ko: «A se tɛ ai ye ka to ai ɲana n fɛ hali waati kelen wa?»

⁴¹ Ai ye to ai ɲana ka Alla tara, sa ai kana manɛɛn ka bila kojuu rɔ. Sika tɛ a rɔ, sɔlɔmɛ bɛnna a ma kɔni fanka tɛ faribanku la.»

⁴² Isa bɔra ii fɛ a siɲa filana rɔ ka wa Alla matara ikɔ tuun. A ka a fɔ ko: «N Fa, ni a ti se bɛnna i ye nii ɲakankata minninfen ɲin mataa n na ko fɔɔ a ye n sɔrɔn, wo rɔ i sawo ye kɛ.»

⁴³ A kɔsɛ mɛn kɛni karandenilu ma, a ka ii tɛɛn sunɔɔ rɔ ikɔ tuun, baa sunɔɔ ba tɛɛ ye ii ɲa rɔ.

⁴⁴ Wo rɔ, a bɔra ii fɛ ka wa ɲɛfɛ ikɔ tuun, ka Alla tara a siɲa sawana rɔ. A tun ka mɛn fɔ kɔrɔman, a ka wo fɔ ikɔ tuun.

⁴⁵ A ka a kɔsɛ ka na karandenilu tɛɛn ikɔ tuun, ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye sunɔɔ rɔ fɔlɔ ka ai ɲɔɲɔ wa? Ai ɲa lɔ, waati ra se. Sisen, Mɔɔ Dence ketɔ donna kojuukelailu bolo.

⁴⁶ Ai ye ai wuli, an ye wa. Mɛn di n don mɔɔ juuilu bolo, wo ra na.»

Mɔɔilu nara Isa mira diya

⁴⁷ Nba, ka Isa to kumala, Judasi sera ye, wo mɛn ye Isa la karanden tan ni fila do ri. A ni jama ba nara. Fanmuruilu ni gbelekeilu ye ii bolo. Ii kelayani sarakalasila kuntiilu ni Yahudiya la mɔɔbakɔrɔilu le bolo.

⁴⁸ Mɛn ketɔ Isa donna ii bolo, a tun ka tɔɔmasere yiraka ii la. A ka a fɔ ko: «N wa n ton mɛn kan ka a sunbu, wo le. Ai ye a mira.»

⁴⁹ Awa, Yahudasi ka a madon Isa la i kɔrɔ ka a fɔ a ye ko: «Karanmɔɔ, i ni su!» A ka a ton a kan ka a sunbu.

⁵⁰ Isa ka a jabi: «N duɲɔɔ, i nani mɛn kɛ kanma, i ye wo kɛ.» Wo tuma, ii ka ii kɛ Isa kan, ka a mira.

⁵¹ Isa la karanden do ka a la fanmuru bɔ a laa rɔ ka sarakalasila kuntiiba la ɲɔnce gbasi, ka a tolo kelen tɛɛ a la.

⁵² Isa ka a fɔ karanden wo ye ko: «I la fanmuru don a laa rɔ! Mɔɔ mɛn wa fanmuru mira kekeke kanma, wo tii fanan di faa fanmuru la.

⁵³ I ma a lɔn wa ko n di se n Fa tarala ko a ye n demɛn? Ni n ka a tara ten, a ri mɛleka kuru tan ni fila lana n demɛn kanma sisɛn.

⁵⁴ Kɔni ni n ka n Fa tara ten, mɛn sebeni Alla la kitabu kɔndɔ, wo ri se kanbalila di? Baa a sebeni ko ko ɲinilu ka kan ka kɛ ten.»

⁵⁵ Wo tuma, Isa ka a fɔ jama ye ko: «Ai nani n mira diya gbelekeilu ni fanmuruilu ri ikomin mɔɔilu ye bɔla benkanninna kanma ɲa mɛn ma. N siini tɛɛ mɔɔilu karanna lon lon Al-labatobonba jin kɔndɔ. Ai ma n mira ye.

⁵⁶ Kɔni nabiilu ka mɛnilu seɛɛ Alla la kitabu kɔndɔ, sa woilu ye kanbali: wo le ka a kɛ, ko ɲinilu bɛɛ kɛni ten.»

Isa la karandenilu bɛɛ ka a to ye ka ii bori ka wa.

Ii wara Isa ri kititɛɛ diya

⁵⁷ Awa, Isa mirabailu wara a ri sarakalasila kuntiiba Kayifasi wara. Sariya karanmɔɔilu ni mɔɔbakɔrɔilu ladennin tɛɛ ye.

⁵⁸ Ii watōla Isa ri ye, Piyeri bilani tere ii kō. Kōni a tora yōrō jan. A wara ten fō ka na se sarakalasela kuntiiba la lu kōndō. A donda ye, ka wa a sii sarakalasela kuntiiba la bon kandaninnailu fē, ka a ragbe ko jin di laban ja men ma.

⁵⁹ Sarakalasela kuntiilu ni Yahudiya la kititeela dekuru mōoilu bēe tere ye wuya kuma do jininna Isa kanma, men di se ka ke a faa sababu ri.

⁶⁰ Mōo siyaman nara ka wuya fō ka ke serejuuilu ri. Wo bēe ni a ta, laden mōoilu ma jalaki yōrō sōrōn Isa kanma. A laban, mōo fila nara ka a fō ko:

⁶¹ «Cee jin ka a fō ko a ri se ka Allabatobonba te, ka ban ka a lō ikō tele sawa kōrō.»

⁶² Wo rō, sarakalasela kuntiiba wulira jama tema ka Isa mapininka ko: «Mōo jinilu ye kuma menilu fōla i ma, i te woilu jabila wa?»

⁶³ Kōni Isa ka a makun. Sarakalasela kuntiiba ka a fō a ye ko: «N ye i jamarila Alla jenema tōo rō ko i ye tupa fō an ye. Ile le ye Nenematōmōnin di wa, Alla Dence kōnin?»

⁶⁴ Isa ka a jabi: «I jere le kan ten. Kōni n di a fō ai ye ko ai ri Mōo Dence siini yen Sebētii Alla bolokinin fē. Wo kō rō, ai ri a natōla yen duruulu tema ka bō sankolo rō.»

⁶⁵ Wo rō, sarakalasela kuntiiba ka a jere la durukiba mira ka a rafara. A ka a fō ko: «A ra Alla tanama ko ke. An mako te mōoilu la sereya la butun. Ai jere ka a la Alla tanama kumailu men.

⁶⁶ An ye nfen ke wo rō?» Ii bēe ka a fō ko Isa ni saya ka kan.

⁶⁷ Mōo doilu wulira ii daji tula a ja rō, ka a gbasi ii bolokudu la, ka a tolo gbasi.

⁶⁸ Ii ka a fō ko: «Ile, Nenematōmōnin, i ye kelaya kuma fō an ye. Men ka i gbasi, wo tōo fō an ye!»

Piyeri ka a fō ko a ma Isa lōn

⁶⁹ Awa, wo tuma Piyeri siini tere lu ma. Ka a to ye, jōnmuso do ka a madon a la, ka a fō a ye ko: «Ile fanan tere ye Kalileka Isa la dekuru rō.»

⁷⁰ Kōni Piyeri ma sōn wo ma mōoilu jana. A ka muso jabi: «N ma ila kuma jayen.»

⁷¹ Piyeri bōra ye ka wa lu da la. Jōnmuso gbere ka a yen, ka a fō ye mōoilu ye ko: «Cee jin tere ye Isa Nasaretika la dekuru rō.»

⁷² Piyeri ma a lō a la. A ka a kali ko: «N ma cee wo lōn.»

⁷³ A ma men ba ke, mōo menilu lōni tere ye, woilu ka a fō Piyeri ye ko: «Sika te a rō, i fanan ye mōo woilu do le ri, baa i kumaja ye a yirakala ko i bōni Kalile.»

⁷⁴ Piyeri ka a fō ko: «N ye n kalila ko n ma cee wo lōn. Ni n ka wuya fō, Alla ye ko latōn n na.» Dondon kasira i kōrō.

⁷⁵ Isa tun ka men fō, Piyeri hankili bilara wo rō, baa Isa ka a fō a ye ko: «Sani dondon ye kasi bi, i ri a fō mōoilu ye sija sawa ko i ma n lōn.» Wo rō, Piyeri bōra ye ka wa kasi kojuuya.

27

Ii wara Isa ri Pilate wara

¹ Kenē bō men kenī, sarakalasela kuntiilu ni Yahudiya la mōobakōoilu bēe ka ai jōon yen ka Isa faa ja jinin.

² Ii ka a sidi, ka wa a ri jamanatii Pilate wara.

Judasi ka a jere faa

³ Nba, Judasi men ka Isa don mōoilu bolo, wo ka a yen tuma men na ko ii ka kiti labe Isa kan ko a ye faa, a nimisara. Ii nō wodigbe gbanan bisawa men dila a ma Isa janfa saraya ri, a ka wo lasē sarakalasela kuntiilu ni mōobakōoilu ma.

⁴ A ka a fō ii ye ko: «N da kojuu ke, baa n ka mōo jalakibali don ai bolo, men ketō faala.» Ii ka a fō ko: «Hen! An na ko te wo rō. I kunko le wo ri fasayi!»

⁵ Judasi ka wodigbe gbanan woilu lafili Allabatobonba kōndō ye, ka wa a jere dun julula ka a jere faa.

⁶ Sarakalasela kuntiilu ka wodigbe gbananilu matee. Ii ka a fō ko: «An kana wodi jin bila kankira rō Allabatobonba kōndō. Wo dahani te, baa wodi jin ye mōo jeli sankō le ri.»

7 Ii ka jɔɔn yen ka bɛn kan kelen ma. Wo rɔ, ii ka wodi wo ta ka bankudaa ladanna do la sɛnɛ san ko ii ri a kɛ london kaburuso ri.

8 Wo le kosɔn, haan ka na se bi ma, mɔɔilu ye a fɔla sɛnɛ wo ma ko Mɔɔ Jeli Sɛnɛ.

9 Nabi Jeremiya ka mɛn fɔ fɔlɔfɔlɔ, wo dafara wo ja le ma. A ka a fɔ ko: «Ii ka wodigbɛ gbanan bisawa ta, Isirayɛlika doilu ka a fɔ ko a ni wodi jate mɛn ka kan.

10 Ii ka wo di bankudaa ladanna la sɛnɛ sankɔ kanma, ikomin Maari ka n jamari ja mɛn ma.»

Pilate ka Isa fɛsɛfɛsɛ

11 Wo tuma, mɔɔilu ka Isa lalɔ mara jamanatii pana. Kunnasiila ka a maɓininka ko: «Ile le Yahudiyailu la mansa ri wa?» Isa ka a fɔ ko: «I jɛrɛ le kan ten.»

12 Sarakalasele kuntiilu ni mɔɔbakɔrɔilu ka a jalaki, kɔni a ma foyi fɔ.

13 Pilate ka a fɔ a ye ko: «Ii ra sɔn siyaman la i la. I ma wo mɛn wa?»

14 Kɔni Isa ma sɔn ka jabili si di, hali kuma kelen. Wo ka Pilate kabanakoya kosɛbɛ.

Pilate ka a fɔ ko Isa ye faa

15 Nba, jamanatii darini kasoden kelen bilala Taminkunna Sali waati san san, jama ye a fɛ a ye mɛn bila.

16 Nba, wo ka cɛɛ do tɛrɛn kaso la ye, mɛn tɔɔ ko Barabasi. Wo tɔɔjuu tun da bɔ kosɛbɛ.

17 Wo rɔ, jama ka ii ladɛn Pilate wara tuma mɛn na, a ka ii maɓininka ko: «Nba, ai ye a fɛ n ye mɔɔ juman de bila ai ye? Barabasi wa, wala Isa, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Nenematɔmɔnin?»

18 Baa Pilate ka a lɔn ko keleya le ka a kɛ ii ka Isa don ale bolo.

19 Ka Pilate siini to kititɛɛ diya rɔ, a muso ka kela lawa a ma ko: «I kana i sen bila mɔɔ telenni wo la ko rɔ, baa n da tɔrɔ sibo rɔ kosɛbɛ ale le kosɔn bi.»

20 Kɔni sarakalasele kuntiilu ni mɔɔbakɔrɔilu ka jama kɔndasu ko ii ye Pilate madiya ko a ye Barabasi bila ka Isa faa.

21 Kunnasiila ka ii maɓininka ikɔ tuun ko: «Mɔɔ fila jin dɔ, ai ye a fɛ n ye mɔɔ juman bila ai ye?» Ii ka a fɔ ko: «I ye Barabasi bila.»

22 Pilate ka ii maɓininka ko: «Ai ye a fɛ n ye nfen kɛ Isa la wo rɔ, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Nenematɔmɔnin?» Ii bɛɛ ka a fɔ ko: «A ye gbɔngbɔn jiri kan ka a faa!»

23 Pilate ka a fɔ ko: «Nfenna? A ka kojuu juman de kɛ?» Kɔni ii ka do la ii la wɔyɔ kan kan ikɔ tuun ko: «A ye gbɔngbɔn jiri kan ka a faa!»

24 Pilate ka a yen tuma mɛn na ko a la kuma tɛ foyi jaala, ko jama muruntitɔ le, a ka ji ta ka a bolo ko jama pana, ka a fɔ ii ye ko: «N sen ti cɛɛ jin jeli labɔn ko rɔ. A ko ye ai bolo.»

25 Mɔɔilu bɛɛ ka a fɔ ko: «Ale le wo ri. A jeli kunko ye be ande ni an denilu ma.»

26 Wo rɔ, a ka Barabasi bila, ka ban ka mɔɔilu lɔ Isa gbasila gbijɛ la. Wo kɔ rɔ, a ka Isa don kɛɛdenilu bolo ko ii ye wa a gbɔngbɔn jiri kan.

Kɛɛdenilu ka Isa lafɛya

27 Kunnasiila la kɛɛdenilu wara Isa ri mara kunnasiila la mansabolon kɔndɔ, ka kɛɛden tɔilu bɛɛ kili ko ii ye na.

28 Ii ka a jɛrɛ la faaninilu bɔ a kan na, ka durukiba wulenman kadi kadi bila a kan na.

29 Ii ka jiri bolon wɔninmailu mɔrɔmɔrɔ ii jɔɔn ma ka ii kɛ mansa fula munuɓa ri, ka wo la a kun na, ka gbeleke do don a bolokinin dɔ. Wo kɛni, ii ka ii jɔnkin a kɔrɔ ka a lafɛya ko: «Yahudiyailu la mansa, an ye i fola.»

30 Ii ka ii daji tu a kan, ka gbeleke mira a bolo ka a gbasi a la a kun dɔ ko siyaman.

31 Ii banni a lafɛyala, ii ka durukiba wulenman kadi kadi bɔ a kan na, ka a jɛrɛ la faaninilu bila a kan na. Wo kɔ rɔ, ii bɔra a ri ka wa a gbɔngbɔn diya.

Ii ka Isa gbɔngbɔn jiri kan

32 Nba, ii watɔla, ii bɛnda cɛɛ do la, mɛn tɔɔ ko Simɔn Sirenika. Kɛɛdenilu ka a diyagboya ka Isa la gbɔngbɔn jiri la a kan ma.

³³ Ii wara se yɔrɔ do rɔ, mɛn tɔɔ ko Kɔlikota. Wo kɔrɔ le ko kunkolo yɔrɔ.

³⁴ Ii seni ye, ii ka rɛsɛnji di Isa ma, fen kunaman ɲaaminni mɛn na. A ka rɛsɛnji wo nene tuma mɛn na, a ma sɔn ka a min.

³⁵ Ii ka Isa gbɔngbɔn jiri kan tuma mɛn na, ii ka matɛɛli kɛ a la faaninilu ratala kanma ii tɛma.

³⁶ Ii banni wo bɛɛ la, ii ka ii sii ka ii janto Isa rɔ.

³⁷ Ii tun ka walan do bila gbɔngbɔn jiri ma Isa kun na. A gbɔngbɔn kun sɛbeni walan wo kan ko: «Isa le ɲin, ni a ye Yahudiyailu la mansa ri.»

³⁸ Isa ni bɛnkaninnailu fila gbɔngbɔnda jiriilu kan waati kelen na. Bɛnkaninna kelen gbɔngbɔnda jiri do kan a bolokinin fɛ, a tɔ kelen a bolomaran fɛ.

³⁹ Taminbatɔilu tɛrɛ ye a nanila, ka ii kun dɔndɔn a kanma.

⁴⁰ Ii ka a fɔ a ye ko: «Hɛn! I ma a fɔ ko i ri se Allabatobonba tela ka a lɔ ikɔ tele sawa kɔrɔ wa? I ye i jɛrɛ kisi. Ni ile le ye Alla Dɛncɛ ri, i ye jii ka bɔ jiri kan.»

⁴¹ Wo ɲa kelen ma, sarakalase kuntiilu ni sariya karanmɔɔilu ni mɔɔbakɔrɔilu fanan tɛrɛ ye a lafɛyala. Ii ka a fɔ ko:

⁴² «A ka doilu kisi, kɔni a ti se a jɛrɛ kisila. Ni a ye Isirayɛlikailu la mansa ri, a ye jii ka bɔ jiri kan! Ni a ka wo le kɛ, an di lemɛniya a ma.

⁴³ A lani Alla la. Nba, ni a la ko duman Alla ye, fɔɔ a ye a kisi sisen, baa a ka a fɔ ko: «N ye Alla Dɛncɛ ri.»»

⁴⁴ Bɛnkaninna fila mɛnilu gbɔngbɔnni jiri doilu kan a dafɛ, woilu fanan tɛrɛ ye a naninna ten.

Isa sara

⁴⁵ Nba, tele tala seni, dibi donda jamana fan bɛɛ rɔ. A tora ten haan wura tele la.

⁴⁶ Wo tuma, Isa wɔyɔra kan ba la ko: «Eli, Eli, lama sabakatani?» Wo kɔrɔ le ko: «N Maari, n Maari. Nfenna i ra n bila?»

⁴⁷ Mɔɔ mɛnilu lɔni tɛrɛ ye, wo doilu ka wo mɛn ka a fɔ ko: «Cɛɛ ɲin ye Nabi Eli le kilila.»

⁴⁸ Ii tɛma kelen ka a bori ka wa fuu do ta i kɔrɔ, ka a sun rɛsɛnji kumunni

rɔ. A ka wo dun kala la ka a la Isa da la ko a ye a min.

⁴⁹ Kɔni tɔilu ka a fɔ ko: «A to ten. An ye a ragbɛ, ni Nabi Eli ri na ka a kisi.»

⁵⁰ Isa ka kule kan ba bɔ ikɔ tuun, ka a nii di Alla ma ka sa.

⁵¹ Wo waati kelen, Allabatobonba tɛtɛɛ faanin farara fila ri ka bɔ san ma ka se duu ma. Duukolo yɛrɛyɛrɛra, farakoloilu tera.

⁵² Kaburuilu dalakara, mɔɔ sɛniman mɛnilu sani, wo siyaman su kununda.

⁵³ Ii bɔra ii la kaburuilu kɔndɔ. Isa wulini kɔ ka bɔ saya rɔ, ii donda Jerusalem, ni a ye so sɛniman di. Mɔɔ siyaman ka ii yen.

⁵⁴ Rɔmu kelɛden kuntii ni kelɛden tɔ mɛnilu ye ii jantola Isa rɔ, woilu ka duukolo yɛrɛyɛrɛ yen, ka ko kɛni woilu fanan yen. Wo rɔ, ii silanda kosɛbɛ. Ii ka a fɔ ko: «Tɔɲa le, Alla Dɛncɛ le tɛrɛ cɛɛ ɲin di.»

⁵⁵ Muso siyaman tora yɔrɔ jan ka ko woilu ragbɛ. Woilu ni Isa le nani kelen di ka bɔ Kalile. Ii bilani tɛrɛ a kɔ a dɛmɛn kanma.

⁵⁶ Mariyamu Makidalaka tɛrɛ ye muso woilu rɔ, a ni Yakuba ni Yusufu na Mariyamu, a ni Sebede muso.

Isa su don ko

⁵⁷ Nba, su kotɔ le tɛrɛ. Cɛɛ nanfutii do nara, mɛn tɔɔ ko Yusufu. A bɔni Arimate. Ale fanan tɛrɛ ye Isa la karanden do le ri.

⁵⁸ A wara Pilate madiya ko a ye dijɛ Yusufu ye wa Isa su ta ka a don. Pilate dijɛra. A ka a la mɔɔilu jamari ko ii ye Isa su di Yusufu ma.

⁵⁹ Yusufu wara Isa su ta, ka a kasanke faaningbɛ sɛniman do la.

⁶⁰ A wara a don kaburu kura kɔndɔ, a tun ka mɔɔilu lɔ mɛn senna farakolo rɔ a jɛrɛ ye. Wo kɔ rɔ, a ka kabakurun ba makurukuru ka a la kaburu da la ka wo da tuun. A banni wo la, a bɔra ye ka wa.

⁶¹ Mariyamu Makidalaka ni a tɔɔma Mariyamu siini tɛrɛ ka ii ɲa telen kaburu la.

⁶² Isa sara lon mɛn, wo lon tɛrɛ ye ɲɔɲɔ lon ɲasii lon de ri. Wo duusa gbɛ, sarakalase kuntiilu ni Farisilu wulira ka wa Pilate tɛrɛn ye.

⁶³ Ii ka a fɔ a yɛ ko: «Maari, an hankili ye a rɔ ko ka wuyafɔla wo to nii na, a ka a fɔ ko tele fila a sawana a ri wuli ka bɔ saya rɔ.

⁶⁴ I ye mɔɔilu lɔ kaburu kɔrɔsila fɔɔ tele sawa wa dafa, baa ni a la karan-denilu wara a su ta ka a dokon, ka a fɔ mɔɔilu yɛ ko a ra wuli ka bɔ saya rɔ, wuya wo ri juuya ka tamin fɔlɔmanta kan.»

⁶⁵ Pilate ka a fɔ ko: «Kɔnɔgbennailu ye ai bolo. Ai ye ii lawa ka kaburu kandan ii se ko bɛɛ la.»

⁶⁶ Wo rɔ, ii wara tɔɔmasere kɛ kabakurun kan, ka kɔnɔgbennailu lalɔ ko ii ye kaburu kɔrɔsi kɔɔjuma.

28

Isa wulira

¹ Nɔɔɔ lon taminni kɔ, Lahadi lon sɔɔma da la jona, Mariyamu Maki-dalaka ni a tɔɔma Mariyamu wara kaburu ragbɛ diya.

² I kɔrɔ duukolo yɛyɛyɛra fanka la, baa Maari la mɛlɛka do bɔra sankolo rɔ, ka na kabakurun bɔ kaburu da la, ka a sii kabakurun wo kan.

³ A ye mɛlɛnmɛlɛnna ikomin sanfɛrɛn. A la duruki gbɛni pepe.

⁴ Mɔɔ mɛnilu tɛrɛ ye kaburu lakɔrɔsila, woilu silanda mɛlɛka yɛ kɔjuuya fɔɔ ka be duu ma ka kɛ ikomin mɔɔ saniilu.

⁵ Mɛlɛka ka a fɔ musoilu yɛ ko: «Ai kana silan. N ka a lɔn ko ai ye Isa le jɔninna, mɛn gbɔngbɔnni tɛrɛ jiri kan.

⁶ A tɛ yan, baa a ra wuli ikomin a ka a fɔɔ mɛn ma. A su lani tɛrɛ yɔrɔ mɛn dɔ, ai ye na wo ragbɛ.

⁷ Wo kɔ rɔ, ai borimantɔ ye wa a fɔ a la karandenilu yɛ ko a ra wuli ka bɔ saya rɔ. Ko a watɔ ai makɔnɔla Kalile, ai ri a yen ye. A ragbɛ. N nani mɛn fɔ kanma ai yɛ, wo le wo ri.»

⁸ Musoilu ka ii kaliya ka bɔ kaburu da la ka wa. Ii silanni, kɔni sɛwa ba tɛrɛ ye ii la. Ii borimantɔ wara ka kibaro wo bɛɛ fɔ karandenilu yɛ.

⁹ Ii watɔla, Isa barara bɔla ii jɛfɛ ka ii labɛn. A ka a fɔ ko: «N ye ai fɔla.» Ii ka ii madon a la, ka a sen mira ka a bato.

¹⁰ Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai kana silan. Ai ye wa a fɔ n badenmailu yɛ ko ii ye wa Kalile. Ko ii ri n yen ye.»

Kaburu la kɔrɔsibailu ka dantɛli mɛn kɛ

¹¹ Ka musoilu to sila kan ka wa, kaburu kɔrɔsiba doilu wulira ka wa so kɔndɔ. Ko mɛnilu kɛni, ii wara wo bɛɛ fɔ sarakalasila kuntiilu yɛ.

¹² Sarakalasila kuntiilu ni mɔɔbakɔrɔilu wara i jɔɔn yen ka kuma wo ko rɔ. Ii ban mɛn kɛni kumala, ii ka wodi siyaman di kɛlɛdenilu ma,

¹³ ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ye a fɔ mɔɔilu yɛ ko: «Ka an to sunɔɔ rɔ su rɔ, Isa la karandenilu nara ka a su ta ka wa a ri.»

¹⁴ Ni ko jɔn fɔra mara kunnasiila yɛ, an di kuma a yɛ, ka wo kunko bɔ ai ma.»

¹⁵ Kɛlɛdenilu ka wodi mira. A fɔra ii ye jɔn mɛn ma, ii wara wo kɛ. Wo rɔ, tariku wo ye fɔla Yahudiyailu tɛma hali bi.

Isa kumara karandenilu yɛ

¹⁶ Awa, karanden tan ni kelen wara Kalile. Isa ka koyinkɛ mɛn ko fɔ ii yɛ, ii wara ye.

¹⁷ Ii ka Isa yen ye tuma mɛn na, ii ka a bato, kɔni doilu sikara.

¹⁸ Isa ka a madon ii la, ka a fɔ ii yɛ ko: «Se ra di n ma fen bɛɛ kan Harijeene rɔ, a ni duukolo kan.

¹⁹ Wo le rɔ, ai ye wa mɔɔilu kɛ n na karandenilu ri siyailu bɛɛ tɛma. Ai ye ii sun ji rɔ Fa Alla tɔɔ ni Dɛnɛ tɔɔ ni Nii Sɛniman tɔɔ rɔ.

²⁰ N ka jamarili fen fen di ai ma, ai ye ii karan woilu la, sa ii ri woilu labato. Ai jɔn lɔ! N ye ai dafɛ tuma bɛɛ, fɔɔ ka wa se dunuɔa laban ma.»

Kitabu mɛn sɛbɛni Nabi Luka bolo

Kitabu mɛn sɛbɛni Nabi Luka bolo

¹ Ko ba doilu dafanin an tɛma yan. Wo bolo ma, mɔɔ siyaman da wuli ka wo kibaro mafɛnɛ ka a sɛbɛ damira.

² Mɛnilu ka wo bɛɛ kɛni yen ii ja la ka sereya kɛbi a damira waati la, a ni mɛnilu kelayani wo kibaro lasela, woilu ka a bɛɛ lase an ma. Ii ka a lase ja mɛn ma, a sɛbɛbailu ye a sɛbɛla wo ja le ma.

³ N tericɛ juma Teyofili, n fanan da ko wo bɛɛ fɛsɛfɛsɛ kɛbi a damira waati. Wo le rɔ, n da a yen ko n ka kan ka a bɛɛ sɛbɛ koɗuma ka a lawa i ma,

⁴ kosa i ri a lɔn ko i karanni ko mɛn na, wo ye tuja jɛrɛ jɛrɛ le ri.

Mɛlɛka ka Yuhana mɛn ye mɔɔ sunna ji rɔ sɔrɔn ko fɔ*

⁵ Waati wo rɔ, Herodi tɛrɛ ye Jude maratiiyala. Wo tuma, sarakalasela do tɛrɛ ye, mɛn tɔɔ ko Sakariya. A tɛrɛ ye Abiya la sarakalasela dɛkuru le rɔ. A muso, Elisabeti, fanan tɛrɛ sarakalasela kuntiiba Haruna bɔnsɔn de ri.

⁶ Sakariya ni a muso, ii fila tɛrɛ ye mɔɔ telennin de ri Alla ja kɔrɔ. Ii tɛrɛ ye Maari Alla la sariyailu ni jamari bɛɛ bonyala.

⁷ Kɔni den tun tɛ ii bolo, baa Elisabeti tɛrɛ ye densɔrɔnbali le ri. Ii fila tun da kɔrɔya.

⁸ Lon do rɔ, dakun sera Sakariya la sarakalasela dɛkuru ma ko ii ye wa sarakalase diya Allabatobonba la.

⁹ Ka bɛn ii la namun ma, Sakariya suwandira ko a ye don Allabatobonba la ka wusulan janin yɔrɔ sɛniman kɔndɔ.

¹⁰ Wusulan wa kɛ janinna waati mɛn na, jama ba ye Alla matarala kɛnɛ ma Allabatobonba kɔma.

¹¹ Wo tuma, Maari Alla la mɛlɛka nara i lɛnkɛnɛmaya Sakariya ja kɔrɔ. Mɛlɛka wo ka i lɔ wusulan saraka janin diya bolokinin fɛ.

¹² Sakariya ka mɛlɛka yen tuma mɛn na ka a magban. A silanda koju-uya.

¹³ Kɔni mɛlɛka ka a fɔ a ye ko: «Sakariya, i kana silan. I ra mɛn jinin matarali rɔ, Alla ra wo mɛn. I muso Elisabeti ri dencɛ sɔrɔn i ye. I ye den tɔɔ la ko Yaya.

¹⁴ Den wo ri i diya kosebɛ. A wa sɔrɔn, mɔɔ siyaman di sɛwa bakɛ wo,

¹⁵ baa den wo ketɔ mɔɔ ba le ri Maari ja kɔrɔ. A tɛ rɛsɛnji wala dɔlɔ su su min habadan. Kɛbi a na kɔnɔ ma ye a la Alla la Nii Sɛniman ye a fɛ.

¹⁶ A ri kɛ sababu juma ri, mɛn di Isirayɛlikailu siyaman lase Maari Alla ma.

¹⁷ A ri wa Maari jɛfɛ, ka Alla la baara kɛ. A la hankili ni a la sebaya ye ikomin Nabi Eli fanan tɛrɛ ye ja mɛn ma. Wo rɔ, a ri deni ni ii failu tɛ rabɛn, ka mɔɔ muruntini yɛleman ka kɛ mɔɔ sɛbɛ ri, ka Alla la mɔɔilu rabɛn ka ii bila sila bɛrɛ kan.»

¹⁸ Sakariya ka mɛlɛka majininka ko: «N di la wo la ja juman de ma? I ma a lɔn ko n da kɔrɔya wa? N muso fanan da kɔrɔya.»

¹⁹ Mɛlɛka ka Sakariya jabi: «Jibirila ye nde ri. N ye n lɔla Alla dafɛ. Ale jɛrɛ ra n kelaya i ma ko n ye na kibaro juma jin lase i ma.

²⁰ Awa n da kelaya mɛn fɔ i ye, i ma la wo la. Wo rɔ, i ketɔ bobo ri fo n na kela wa ban dafala lon mɛn na. Wo lon wa se, kela wo ri dafa fewu!»

²¹ Nba, mɔɔilu tɛrɛ ye Sakariya makɔnɔ la kɛnɛ ma. Ii kɔndafilira ka a masɔrɔn a tun da mɛn yɔrɔ sɛniman kɔndɔ.

²² Sakariya bɔ mɛn kɛni kɛnɛ ma, a ma se kumala ii ye. Ii ka a yen ko Sakariya ra fen do yen yɔrɔ sɛniman kɔndɔ, baa a tɛrɛ ye kuma tɔmasereyala a bolo le la jama jana, kɔni a mɛnda boboya rɔ.

²³ Sakariya la baara waati banda tuma mɛn na, a ka kɔsɛ a wara.

²⁴ A ma mɛn bakɛ wo kɔ, a muso ka kɔnɔ ta. Wo kɔ, Elisabeti ka karo loolu kɛ a ma bɔ a la wara.

* 1:4 Mɔɔ ye Yuhana jin tɔla fanan ko Yaya.

²⁵ A ko: «A ragbe! Maari ka ko men ke n ye waati mena, a ka miriya ta ka maloya bo n na mooilu jana.»

Meleka ka Isa saron ko fo

²⁶ Elisabeti la konomaya karo waronna, Alla ka meleka Jibirila kelaya Nasareti so la, Kalile mara ro.

²⁷ A wara se sunkurun do ma ye, men tao ko Mariyamu. Mariyamu wo tun ma ceɛ lon folo. A mamirani tere ye ceɛ do bolo la, men tao ko Yusufu. Yusufu tere ye Mansa Dawuda banson de ri.

²⁸ Meleka donda Mariyamu kan ka a fo a ye ko: «N na tuwali ye i ye, ile, barakaden. Alla ye ile fe.»

²⁹ Tuwali kan wo ka Mariyamu kondafili kosobe. A ma a karo lon.

³⁰ Meleka ka a fo a ye ko: «Mariyamu, i kana silan. I la ko ra diya Alla ye.»

³¹ Awa i ri konota ka dence saron. I ye a tao la ko Isa.

³² A ri ke maba ri. Mooilu ri a fo ale ma ko Alla Korotaninba Dence. Maari Alla ri a benba Mansa Dawuda la mansaya di a ma.

³³ A ri i sii Yakuba banson kun na fo habadan. A la mansaya ti ban fewu!»

³⁴ Mariyamu ka meleka manininka wo ma ko: «Wo ri se kela di, baa ceɛ si ma se n ma folo?»

³⁵ Meleka ka a jabi: «Alla la Nii Seniman di jii i ma. Alla Korotaninba sebaya ri birin i kun na. Wo bolo ma, i ye dence men saronna a ye den seniman de ri, a ri kili ko Alla Dence.»

³⁶ I badenma muso Elisabeti ra harjee dence la a la musokorobaya waati ro. Ale tun da jate densaronbali le ri, koni a konokaro waronna le ten.

³⁷ Alla bali ko sa ye.»

³⁸ Mariyamu ka jabili ke ko: «N ye Maari la jon de ri. Alla ye a ke ka ben i kumakan ma.» Meleka bora Mariyamu wo jana le ma ka wa.

Mariyamu wara Elisabeti fo diya

³⁹ A ma men baka wo ko, Mariyamu ka a raben ka a kaliya ka wa so do la Jude mara koyinke yoro ro.

⁴⁰ A se men keni ye, a donda Sakariya la bon na ka Elisabeti tuwa.

⁴¹ Elisabeti ka Mariyamu tuwali kan men tuma men na, a den ka a

lamaa baka a konoro. Wo tuma, Alla la Nii Seniman jiira Elisabeti ro.

⁴² Elisabeti ka a kan nabwo baraka ro ka a fo Mariyamu ye ko: «Alla ra jumaya ke i ye ka tamin muso beɛ la. I harijeene den men na, Alla ra jumaya ke wo fanan ye!»

⁴³ Elisabeti ka a fo ikotun ko: «Nde ye moosuman de ri fo n Maari na jere ra nabwo n fe yan?»

⁴⁴ I ma a yen? N ka i tuwali kan men tuma men na, n den sewara ka a lamaa baka n konoro.

⁴⁵ Maari Alla ka men fo i ye wo lon, i lani a la ko wo ri dafa. Wo bolo ma, muso barakanin de ile ri.»

Mariyamu ka Alla tando

⁴⁶ Mariyamu ka a ko:

«N ye Maari bonyala n solome ro.

⁴⁷ N nii da sewa ka jaalen n Kisiba Alla ko ro.

⁴⁸ A sonda ka a jantondoo, a la jonmuso fanmajiini.

Wo bolo ma, ka damira bi haan ka wa, moosuri a fo n ma ko barakaden,

⁴⁹ baa Alla Sebetii ra ko ba ke n ye.

A tao seniman de!

⁵⁰ Alla ri kininkinin mooilu ma menilu ka a bonya,

a ni ii denilu ni ii mamarenilu.

⁵¹ A ra ko ba siyaman ke a la fanka ro. A ra doilu gben a ro, menilu ye jeredaba ri.

⁵² A ra mansaya bo mansailu bolo, koni a ka moos fanmajiininilu korota.

⁵³ A ra konkotoilu so doonnin juma ro fo ka iwasa, koni a ka nanfulutiilu gben ka ii lawa bolokolonya ro.

⁵⁴ A ma jina a la kininkinin mooilu ko. Wo ro, a ra a la jonilu demen, Isirayelikailu konin.

⁵⁵ A tun ka wo lahidi ta an benba Ibrahima ni a banson ye fo ka wa kadawu.»

⁵⁶ Nba, Mariyamu menda Elisabeti torofe ye. A ka karo sawa jon ke, ka ban ka wa a wara.

Yaya saron ja

⁵⁷ Nba, Elisabeti moyi lon sera. A moyira dence la.

⁵⁸ A siiɲɔɔilu ni a badenmailu ka a men ko Maari Alla ra kininkinin a ma ka ko ba ke a ye. Ii bee sewara.

⁵⁹ A sɔrɔn tele seyin, ii bee nara ka den kojiiya ke. Ii tere ye a fe ka a tɔɔ la a fa Sakariya la.

⁶⁰ Kɔni a na ka ii jabi: «Wo te ben. A tɔɔ le ko Yaya.»

⁶¹ Ii ka a sɔsɔ ko: «Ai badenmailu rɔ mɔɔ si tɔɔ te Yaya.»

⁶² Ii ka kuma Sakariya ye ii bolo la, ka a mapininka den tɔɔ ma.

⁶³ Sakariya ka ii jabi a la kuma la a bolo la ko ii ye walan do don a bolo. Ii ka do don a bolo. A ka a ta ka sebeli ke a ka a fɔ ko: «Den tɔɔ le Yaya.» Ii bee ka wo yen ka kabannakoya.

⁶⁴ I kɔrɔ ye, Sakariya da lakara. A sera kumala ikɔ tuun. A ka Alla tando baka.

⁶⁵ Wo ka ye mɔɔilu bee masilan. Mɔɔilu bee tere ye a barola ko jinilu kan Jude koyinke yɔrɔ wo fan bee rɔ.

⁶⁶ Menilu ka kibaro wo lamɛn, woilu tere ye i mirila ko: «Den wo ri ke mɔɔ su juman di?» Baa, ii ka Alla la baraka yen den kan.

Sakariya ka Alla tando

⁶⁷ Alla la Nii Seniman jiira Sakariya rɔ, ka kelaya ko:

⁶⁸ «Tandoli ye Isirayelikailu Maari Alla ye,

baa a ra na ka a la mɔɔilu hɔrɔya.

⁶⁹ A ra Kisiba di an ma ka bɔ a la jɔnce Mansa Dawuda bɔnsɔn dɔ.

⁷⁰ A ra wo ke ikomin a la nabi senimanilu

ka a fɔ na men ma kebi waati jan.

⁷¹ Kisiba wo ri an kisi an juuilu ma, ka an bɔ an kɔniyabailu bee bolo.

⁷² A ra hina an failu la, baa a ra a janto a la teriya seniman dɔ,

⁷³ a ka men sidi an benba Iburahima ye kɔnin.

⁷⁴ A ko: ko a ri an kisi an juuilu fanka ma.

Kosa an kana silan mɔɔilu kɔrɔ, fo ka Alla bato

⁷⁵ seninya rɔ, a ni telenbaya rɔ.

An di baara ke a jana wo na ma, haan ka an si tele bee ban.»

⁷⁶ «N den, mɔɔilu ri i kili ko:

«Alla Kɔrɔtaninba la nabi.»

Ka a masɔrɔn i ri wa Maari ne,

ka a la sila rabɛn a ye.

⁷⁷ A ri kisi ko lɔnninya di a la mɔɔilu ma,

tuma men na ii julumun ye a makotola,

⁷⁸ baa an na Maari Alla ye hina tii le ri.

Wo bolo ma, a ri keɛ labɔ an ye ikomin tele bɔtɔla.

⁷⁹ Sa menilu ye Alla lɔnbaliya dibi rɔ, a ni menilu silanni saya dibi ye,

woilu ri bɔ dibi wo bee rɔ.

Sa an di se ka jususuma sila taama.»

⁸⁰ Nba, den wo bonyara ka ke mɔɔ ri, ka seɛbe sɔrɔn a nii dɔ. A wara to wula kɔndɔ fɔɔ a ka a jere yiraka Isirayelikailu la lon men.

2

Isa sɔrɔn na

¹ Nba, lon do rɔ, Rɔmu mansaba Djusiti ka a fɔ ko a la mansaya yɔrɔ bee mɔɔilu bee ye wa tɔɔ sebɛli diya.

² Kirinisi le tere ye jamanatiya la Siri waati wo la, wo tɔɔ sebɛli fɔlɔ.

³ Ka ben tɔɔ seɛbe ko ma, mɔɔ bee wara a fa so kɔndɔ.

⁴ Wo rɔ, Yusufu bɔra Nasarɛti, men ye Kalile mara rɔ, ka wa Jude mara rɔ. A wara Bɛtilɛhemu, Mansa Dawuda la so kɔnin, ka a masɔrɔn ale ye Mansa Dawuda bɔnsɔn de ri.

⁵ Mariyamu wara a kɔfe, men mamirani a bolo la. Ii fila wara ii tɔɔ sebɛli diya Bɛtilɛhemu. Wo tuma, Mariyamu kɔnɔma le tere.

⁶ Ka ii to Bɛtilɛhemu, Mariyamu moyi lon sera.

⁷ A moyira a dence fɔlɔ la. A ka faanin miniminin den jɛrɛnni ma ka a la kolofen na dɔnnin ke fen kɔndɔ, baa ii tun ma jiya diya sɔrɔn london jiya bon na.

Mɛleka ka Isa sɔrɔn ko fɔ saagbɛngbɛnna doilu ye

⁸ Wo tuma, saagbɛngbɛnna doilu tere ye Bɛtilɛhemu so da la. Ii tere ye sila ii jana waa rɔ ye, ka ii janto ii la saa kuruilu rɔ.

⁹ Su wo rɔ, Maari Alla la mɛleka do ka a jere yiraka woilu la. Maari

Alla nɔɔrɔ mɛlɛnda ka ii laminin, ka ii masilan kojuuya.

¹⁰ Kɔni mɛlɛka ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai kana silan, baa n nani kibaro numa fɔla ai yɛ, mɛn di ai la jamana mɔɔilu bɛɛ lasɛwa kɔsɛbɛ.

¹¹ Kisiba ra sɔrɔn ai yɛ bi, Mansa Dawuda la so kɔndɔ. Ale le Maari ri, Nenematɔmɔnin kɔnin.

¹² N ye tɔmasere mɛn yirakala ai la: Ai ye wa den jɛrɛnni sɔrɔn, a mamini faanin dɔ, a lani soboilu la dɔɔnnin kɛ fen kɔndɔ.»

¹³ I kɔrɔkɔrɔ wo rɔ, wo yɔrɔ kelen dɔ, mɛlɛka siyaman ba bɔra ka na la mɛlɛka fɔlɔman wo kan. Ii bɛɛ ladɛnnin ka Alla tando ko:

¹⁴ «Gbiliya ye kɛ Alla ye mɛn ye sankolo rɔ. Jususuma ye kɛ mɔɔilu ye duukolo kan, mɔɔ mɛnilu duman a ye kɔnin.»

Saagbɛngbɛnnailu wara den jɛrɛnni mafɛnɛ diya

¹⁵ Mɛlɛkailu kɔsɛ mɛn kɛni sankolo rɔ, saagbɛngbɛnnailu ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «An ye wa Bɛtilɛhemu. Alla ra ko mɛn lasɛ an ma, an ye wa wo lakɔrɔsi.»

¹⁶ Ii ka ikaliya ka wa Mariyamu ni Yusufu tɛrɛn. Ii ka den jɛrɛnni lani tɛrɛn kolofenilu la dɔɔnnin kɛ fen kɔndɔ.

¹⁷ Ii ka den wo yen ja mɛn ma, ii ka wo bɛɛ dantɛɛli kɛ mɔɔilu yɛ.

¹⁸ Mɛnilu ka ii la dantɛɛli kan namɛn, woilu bɛɛ kabannakoyara.

¹⁹ Kɔni Mariyamu ka wo bɛɛ to a jusu rɔ ka imiri wo ma kɔsɛbɛ.

²⁰ Saagbɛngbɛnnailu wo ka ii kɔsɛ waati mɛn na, ii bɛɛ ka Alla gbiliya ka a tando, ii ka mɛn bɛɛ lamɛn a ni ii ka mɛn bɛɛ yen, a bɛɛ kɛra ikɔ mɛlɛka ka a fɔ ii yɛ ja mɛn ma.

Den sɔrɔnbailu wara a ri Allabatobonba kɔndɔ

²¹ Den sɔrɔn ka tele seyin bɔ tuma mɛn, ii ka a la kojii kɛ. A tɔɔ lara ko Isa, mɛlɛka ka tɔɔ mɛn fɔ Mariyamu yɛ, ka a tɛrɛn a tun ma kɔnɔ ta buru.

²² Ii seninya waati dafara tuma mɛn, seninya waati mɛn sɛbɛni Nabi Musa la sariya rɔ kɔnin, Yusufu ni

Mariyamu wara den di Jerusalemu. Ii wara a yiraka kanma Maari Alla la,

²³ baa a sɛbɛni Maari Alla la sariya rɔ ko: «Ni i den fɔlɔ kɛra cɛman di, den wo ye a bila a dan na Maari Alla yɛ.»

²⁴ Maari Alla la sariya ka saraka mɛn fɔ, ko kanba fila wala kanba wulenni fila, Yusufu ni Mariyamu ka wo bɔ.

Simeyɔn ni Ana ka den jɛrɛnni yen

²⁵ Wo tuma, cɛɛ do tɛrɛ ye Jerusalemu ye, mɛn tɔɔ ko Simeyɔn. Mɔɔ numa le tɛrɛ; a silanni Alla ye a ja jɛrɛ jɛrɛ ma. Alla tun ka kisiba lahidi mɛn ta Isirayɛlikailu yɛ, Simeyɔn tɛrɛ ye wo dafa makɔnɔla. Alla la Nii Sɛniman tɛrɛ ye Simeyɔn kan.

²⁶ Alla la Nii Sɛniman tun da a yiraka a la ko a tɛ sa fewu fɔ a ja wa ban lala Maari la Nenematɔmɔnin kan.

²⁷ Nba, Alla la Nii Sɛniman ka Simeyɔn nana Allabatobonba jin kɔndɔ. Wo waati kelen, Yusufu ni Mariyamu nara den di ye ka sariya ko janabɔ. Ii don mɛn kɛni Allabatobonba jin kɔndɔ, ii bɛnda Simeyɔn na.

²⁸ Simeyɔn ka den jɛrɛnni ta ka Alla tando. A ka a fɔ ko:

²⁹ «Sisen, n Maari Alla, i ri i la jɔn boloka ka wa jususuma dɔ ka bɛn i la kumakan ma.

³⁰ N jɛrɛ ja ra la i la kisiba kan bi,

³¹ i ka mɛn dabɛn adamadenilu bɛɛ jana.

³² A kɛtɔ kɛnɛbɔlan di, mɛn di i la sila yiraka siya gbɛrɛilu la. A ri bonya di i la mɔɔilu Isirayɛli ma.»

³³ Mɛn fɔni Isa ma Simeyɔn bolo, wo ka a fa ni a na kabannakoya.

³⁴ Simeyɔn duwara ii yɛ, ka ban ka a fɔ Isa na Mariyamu yɛ ko: «I tolo malɔ! Den jin di Isirayɛlikailu siyaman nabe, ka siyaman fanan kɔrɔta. A ri kɛ Alla la tɔmasere ri, mɔɔ siyaman di i ban mɛn dɔ kɔnin.

³⁵ Wo rɔ, miriya mɛnilu ye mɔɔ siyaman kɔndɔ, woilu ri bila gbɛ rɔ. Kɔni ile, i ri dunin ba sɔrɔn i jusu rɔ. A ri kɛ ikomin fanmuru wa i sɔɔ.»

³⁶ Wo ka Alla la nabi muso do fanan tɛrɛn Allabatobonba kɔndɔ, mɛn tɔɔ

ko Ana. A fa, men boni Aseri banson do, a too tere ye ko Fanuyeli. Ana ra koroya bake. A sunkurunya waati, a furura a cee bolo ka san waronwula ke.

³⁷ A furu san waronwula, a cee sara ka a kelen to ye. Sisen, a saron tun da san biseyin a ni san naanin bo. A ye Allabatobonba kondoo tuma bee, ka Alla bato su ni tele. A la baara ye sun don di, a ni Alla matara.

³⁸ Ana nara se Yusufu ni Mariyamu kofe. A ka baraka bila Alla ye kosebe, ka ban ka wo den na ko fo moilu ye, menilu jii lani Alla ka a fo ko a ri Jerusalemukailu horoya ka bo ii la toroya ro.

Yusufu ni Mariyamu wara Isa ri Nasareti so kondoo

³⁹ Fen fen foni Alla la sariya ro, Yusufu ni Mariyamu ka wo bee ke, ka ban ka i kose Kalile mara ro. Ii wara i sii ii jere la so la, Nasareti konin.

⁴⁰ Denni kunbayara, ka fanka saron a fari ro. A walijiyara. Alla la jumaya ye a kan.

Isa wara Taminkunna Sali ro

⁴¹ San san Isa saronbailu tun di wa Taminkunna Sali ke Jerusalemu.

⁴² Ka ben Isirayeli moilu la namun ma, Isa ka san tan ni fila saron san men na, a fanan wara sali ro a saronbailu kofe.

⁴³ Sali ban men keni, Isa saronbailu ka sila ta ka wa so. Jaa, Isa ra to ii koma Jerusalemu ye, koni ii ma wo lon.

⁴⁴ Iko ii mo siyaman ba tere ye sila kan ka wa so, ii lara a la ko Isa ye ii taama joon do bolo jama tema ye. Wo bolo ma, ii ka tele wo muume ke taamala. Koni fitiri waati seni, ii ma Isa yen fewu! Ii ka a ninin ii wara moilu tema, a ni ii taama joonilu.

⁴⁵ Ii ma a yen. Wo ro, ii ka i kose ka wa a ninin Jerusalemu.

⁴⁶ A tele sawanan lon, ii donda Allabatobonba jin kondoo ka Isa siini teren dina karanmoilu tema. A tere ye a tolo malala ii la ka nininkali ke ii kun ma.

⁴⁷ A la hankilimaya ni a la jabili ka woilu bee kabannakoya.

⁴⁸ A saronbailu ka a yen tuma men, ii fanan kabannakoyara. A na ka a majininka ko: «N dence, nfenna i ra ko su jin ke an na? An haminni tere kojuuya. An tun da i ninin fan bee ka kana.»

⁴⁹ Isa ka a jabi: «Nfenna ai tere ye n nininna ten? Ai ma a lon ko n ye n fa la bon na wa?»

⁵⁰ Koni a saronbailu ma wo koroo lon.

⁵¹ Isa wara ii kofe Nasareti, ka to ii bolo ye. A tere ye ii kan mirala tuma bee ka bonya di ii ma. Ko menilu bee taminni, a na konin ka woilu bee to a jusu ro.

⁵² Isa tora kunbayala a fari ro. A walijiyara. A diyara Alla ye, a ni moilu fanan ye.

3

Yaya ka kawandili ke

¹ Nba, Romu mansaba Tiberi la mansaya san tan ni looluna, Ponse Pilate tere ye Jude mara kun na, ni Herodi tere ye Kalile mara kun na, ni a koroe Filipe tere ye Iture ni Tirakoniti marailu kun na, a ni Lisaniyasi tere ye Abileni mara kun na.

² Anasi ni Kayifasi tere ye sarakalase la kuntiibaya la.

Wo tuma, Alla ka a la kuma lase Sakariya dence Yaya ma wula kondoo.

³ Yaya wulira wo ro, ka wa kawandili ke Juriden Ba fan do. A ka a fo moilu ye ko ii ye sun ji ro tubi kanma, sa Alla ri yafa ii julumun do.

⁴ Wo kera ikomin Nabi Esayi ka a sebe na men ma ko:

«Moo do ri na a kan naboo wula kondoo ka a fo moilu ye ko ii ye sila ba raben

Maari ye,

ka ban ka sila denni bee latelen a ye.

⁵ Dinban kondola bee ye lafa.

Koyinke ni tindi bee ye rakanya.

Sila rakundunilu ye latelen.

Sila juu ye raben ka nunku.

⁶ Wo wa ke, adamadenilu bee ri Alla la kisi ko yen.»

⁷ Jama tere ye nala Yaya ma sun ji ro kanma. A ka a fo doilu ye ko: «Aileilu fonfonni, yon ka Alla la kititee nafa ai ye?»

8 Ai ye ke wali ke ikomin jiri den men da yiraka ko ai tubini. Ai kana a fo ai jere ye ko Iburahima ye an fa le ri. Baa n ye fola ai ye ko Alla ri se kaba nin kela Iburahima denilu di.

9 Sisen, teraan da wuli jiri lulu tee kanma. Jiri menilu te den juma kela, woilu ri tee ka lafilu ta ro.»

10 Moolu ka Yaya majininka ko: «An ye nfen de ke wo ro?»

11 Yaya ka ii jabi: «Duruki korobila fila ye men bolo, wo ye feriyato so duruki kelen na. Doinin fen tii, wo fanan ye mo so wo ja ma.»

12 Niisankomirala doilu fanan nani sun ji ro kanma. Ii ka Yaya majininka ko: «Karanmo, an ye nfen de ke wo ro?»

13 A ka a fo ii ye ko: «Ai ka kan ka jate men mira mansa ye, ai ye dan wo ma. Ai kana foyi la wo kan.»

14 Kelen doilu fanan nara a majininka ko: «Andeilu don? Andeilu ka kan ka nfen de ke wo ro?» A ka ii jabi: «Ai kana mo bolofen si mira a la fanka la. Ai kana maborili ke wuya la fanan. Ai ye ai wasa don ai sara ro.»

15 Ii bee tere ye imirila ii jusu ro ko: «Mo Nenematomin men ko foni, Yaya le wo ri wo ro wa?» Baa, moilu tere ye wo kisiba makola.

16 Ka ben ii miriya wo ma, Yaya ka a fo ii ye ko: «Nde ye ai sunna ji ro, kani dogbere nato n ko, men fanka ka bon n ta ri. Hali ka n birin ka a la sanbara julu fulen a ye, wo ka bon nde ma. Ale nato ai sunna Alla la Nii Seniman do, a ni ta!

17 A la fere ye a bolo, a ri a la sene suman bu ni a fofo ni a kise bo a don do fere men na. A wa wuli wo baara kanma, a ri suman kise ni a bu bo don do. A ri suman kise ke bondon kando, ka ban ka bu bee janin ta la. Ta wo ye ta sabali ri, men te ban habadan.»

18 Yaya ka fen siyaman fo ii ye, ka ii kawandi, ka Alla la kibaro juma lase ii ma.

19 Yaya ka jamanatii Herodi jalaki fanan, ka a masaron a tun da a korace muso Herodiyasi mira a la. Yaya ka Herodi jalaki kojuu siyaman do.

20 Jalakili wo gbara Herodi la, fo ka Yaya mira ka a bila kaso la. Herodi ka kojuu ke wo ro, ka wo fanan la a la kojuu tailu bee kan.

Isa sun ji ro ko

21 Moolu ye nala sun ji ro kanma tuma men na, Isa fanan nara a sun diya ji ro*. Ka Isa to Alla matarala sun ji ro diya ye, sankolo lakara.

22 Alla la Nii Seniman ka kanba fari don ta ka jii Isa kan. Kumakan do bora sankolo ro ka a fo ko: «N niikan dence le i ri. I duman n ye kosebe!»

Isa buruju

23 Isa bora sun ji ro diya ka a la baara damira. Wo ka a teren a ra san bisawa don saron. Moolu tere a jatela Yusufu dence le ri.

Yusufu tere Heli den de ri.

24 Heli tere Matati den de ri.

Matati tere Lebi den de ri.

Lebi tere Meleki den de ri.

Meleki tere Janayi den de ri.

Janayi tere Yusufu den de ri.

25 Yusufu tere Matatiyasi den de ri.

Matatiyasi tere Amosi den de ri.

Amosi tere Nahomu den de ri.

Nahomu tere Esili den de ri.

Esili tere Nakayi den de ri.

26 Nakayi tere Maati den de ri.

Maati tere Matatiyasi den de ri.

Matatiyasi tere Semi den de ri.

Semi tere Joseki den de ri.

Joseki tere Joda den de ri.

27 Joda tere Jowanan den de ri.

Jowanan tere Resa den de ri.

Resa tere Serobabeli den de ri.

Serobabeli tere Seyalatiyeli den de ri.

Seyalatiyeli tere Neri den de ri.

28 Neri tere Meleki den de ri.

Meleki tere Adi den de ri.

Adi tere Kosamu den de ri.

Kosamu tere Elimada den de ri.

Elimada tere Eri den de ri.

29 Eri tere Josuwe den de ri.

Josuwe tere Eliyeleri den de ri.

Eliyeleri tere Jorimu den de ri.

Jorimu tere Matati den de ri.

Matati tere Lebi den de ri.

30 Lebi tere Simeyon den de ri.

Simeyon tere Yahuda den de ri.

Yahuda tere Yusufu den de ri.

* 3:21 Wo tuma, Yaya ma bila kaso la burun.

Yusufu tere Jonamu den de ri.
 Jonamu tere Eliyakimu den de ri.
 31 Eliyakimu tere Meliya den de ri.
 Meliya tere Mena den de ri.
 Mena tere Matata den de ri.
 Matata tere Natan den de ri.
 Natan tere Mansa Dawuda den de ri.
 32 Mansa Dawuda tere Jese den de ri.
 Jese tere Obedi den de ri.
 Obedi tere Bowasi den de ri.
 Bowosi tere Salimon den de ri.
 Salimon tere Nason den de ri.
 33 Nasun tere Aminadabu den de ri.
 Aminadabu tere Adimen den de ri.
 Adimen tere Arini den de ri.
 Arini tere Hesaron den de ri.
 Hesaron tere Peresi den de ri.
 Peresi tere Yahuda den de ri.
 34 Yahuda tere Yakuba den de ri.
 Yakuba tere Isiyaka den de ri.
 Isiyaka tere Iburahima den de ri.
 Iburahima tere Tera den de ri.
 Tera tere Nahori den de ri.
 35 Nakori tere Seruki den de ri.
 Seruki tere Rakawu den de ri.
 Rakawu tere Falaki den de ri.
 Falaki tere Eberi den de ri.
 Eberi tere Sala den de ri.
 36 Sala tere Kanaan den de ri.
 Kanaan tere Arifasadi den de ri.
 Arifasadi tere Semu den de ri.
 Semu tere Nuhan den de ri.
 Nuhan tere Lamaki den de ri.
 37 Lamaki tere Metusalemu den de ri.
 Metusalemu tere Hanaki den de ri.
 Hanaki tere Yaredi den de ri.
 Yaredi tere Mahalaleli den de ri.
 Mahalaleli tere Kenan den de ri.
 38 Kenan tere Enosi den de ri.
 Enosi tere Seti den de ri.
 Seti tere Adama den de ri.
 Adama tere Alla den de ri.

4

Ibulusa ka Isa manee

1 Nii Seniman tora Isa fe. Awa, Isa tere ye bola Juriden Ba da la tuma men na Alla la Nii Seniman lora a joro ka wa a ri wula kondɔ.

2 A ka tele binaanin ke wula kondɔ ye, Ibulusa ye a magberen kela. A ma foyi si don waati wo koro. Tele binaanin dafanin, konko gbara a la a na ma.

3 Wo ro Ibulusa nara ka a fo a ye ko: «Ni ile le ye Alla Dence ri, i ye a fo kaba wo ye ko wo ye yelaman ka ke buru ri.»

4 Isa ka Ibulusa jabi: «A sebeni Alla la kitabu kondɔ ko: «Moo ti se balola buru gbansan na.»»

5 Isa banni wo fola Ibulusa ye, Ibulusa ka a ta ka wa a ri san ma, ka dununa mansaya bee yiraka a la waati kelen na.

6 Ibulusa ka a fo a ye ko: «Jamana woilu bee dini nde ma. N wa son moo men do, n di a bee di wo ma. N di i lasii jamana woilu bee kun na sa i ri bonya ba soron.»

7 Ni i ka nde bato, i ri woilu bee soron.»

8 Isa ka a jabi: «A sebeni Alla la kitabu kondɔ ko: «I ye i Maari Alla le bato ka ale kelen pe gbiliya.»»

9 Ibulusa ka Isa ta ka wa a ri Jerusalemu wo ro. A wara Isa lalo Allabatobonba kun na, ka a fo a ye ko: «Ni ile le ye Alla Dence ri, i ye igban de ka bo yan.»

10 Ka a masoron a sebeni Alla la kitabu kondɔ ko: «Alla ri a la melékailu jamari ko ii ye i lakandan,

11 ka i korota ii bolo la, sa i sen kana se kaba ma.»»

12 Koni Isa ka Ibulusa jabi: «A fora Alla la kitabu kondɔ fanan ko: «I kana i Maari Alla korobo.»»

13 Ibulusa banda Isa manee, a kapara a ma tuma men na, a bora a kofe ka lon gberε makono.

Isa ka a la baara damira Kalile mara ro

14 Isa bora ye ka wa Kalile mara ro Nii Seniman na sebaya ro. A la ko fora mara wo fan bee ro.

15 A tere ye wala mooilu karanna salibonilu la ye. Bee tere ye a too numa fola.

Nasaretikailu ka i ban Isa ro

16 Isa wara se Nasareti, a makolora yoro men do. Noro lon seni, a wara salibon na, ikomin a darini a kela na men ma. A se men keni karan diya ye, a wulira ka i lo kitabu karan kanma.

17 Nabi Esayi la kitabu lamininnin donda a bolo. A ka yoro do ninin kitabu lamininnin do, yoro men karan lo tere ye a la. A sebeni yoro wo ro ko:

18 «Maari Alla la Nii Seniman ye n kan,

ka a masɔrɔn a ra nde jɛnematɔmɔn ko n ye wa kibaro juma fɔ fantanilu ye.

A ra n kelaya ko n ye a lasɛ kasodenilu ma ko ii ra kanhɔrɔya, ko n ye a fɔ ja fuyen ye ko ii ja ri laka. A ka n kelaya ko n ye mɔɔ tɔrɔnɪlu kanhɔrɔya,

¹⁹ ko n ye a fɔ mɔɔilu ye ko Maari la san ba ra se, a la kininkin di yiraka ii la san mɛn na kɔnin.»

²⁰ A banni wo karanna, a ka kitabu lamininnin datuun ka a don a lamara bolo ka i sii. Mɔɔilu bɛɛ ja lɔni tɛɛ a rɔ.

²¹ A ka a fɔ ii ye ko: «N da ban kitabu yɔrɔ mɛn karanna, wo kuma ra dafa ai jana bi.»

²² Ii bɛɛ tɛɛ ye a tɔɔ juma fɔla, baa ii kabannakoyani a la kuma jumailu rɔ. Wo rɔ, ii ka i jɔɔn majininka ko: «Yusufu dence tɛ jin di wa?»

²³ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Sika tɛ a rɔ, ai ri kuma kɔrɔlama jin fɔ n ye ko: «Dandalila, i ka kan ka i jɛɛ lakendɛya fɔlɔ.» Ai ri a fɔ n ye fanan ko: «I ka ko mɛnilu kɛ Kapɛrinahumu, an ye woilu kalama. I ye woilu jɔɔn kɛ i jɛɛ fanan wara rɔ yan.»

²⁴ A ka a fɔ ii ye ko: «Tɔɔna le! Nabijuma si tɛ jatela a wara mɔɔilu bolo.

²⁵ N di misali doilu yiraka ai la. Nabi Eli la tele rɔ, san sawa ni karo wɔɔrɔ dafara sancɪ ma se nala Isirayɛli jamana duu kan. Wo le ka a kɛ, kɔnkɔ ba donda jamana kɔndɔ. Wo tuma, cɛsamuso ka siya Isirayɛli jamana rɔ yan.

²⁶ Kɔni Alla ma Nabi Eli lawa wo si demɛna. Alla ka Nabi Eli lawa cɛsamuso do wara Sarɛpita so kɔndɔ, mɛn ye Sidɔn mara rɔ.

²⁷ Ka la wo bɛɛ kan, Nabi Elise la tele rɔ, kunatɔ tun ka siya Isirayɛli jamana rɔ yan. Kɔni wo si ma kendɛya Nabi Elise bolo fo Naaman kelen Sirijɛka.»

²⁸ Nba, wo ka mɛnilu siini tɛɛn ye salibon na, woilu ka kuma wo mɛn ka monɛ kojuuya.

²⁹ Ii bɛɛ wulira ka Isa gbɛn ka labɔ so kɔndɔ. Iko so wo lɔni tindi ba kan,

ii ka Isa ta ka wa a ri tindi ba wo kun dɔ ko ka a lafili, kosa a ri be ka faa.

³⁰ Kɔni a taminda ii tɛma ka wa.

Isa ka jina gbɛn

³¹ Nba, Isa wara Kapɛrinahumu, so mɛn ye Kalile mara rɔ. Jɔɔɔ lon sera, a wara mɔɔilu karan salibon na.

³² Ii kabannakoyara a la mɔɔ karan ja ma, ka a masɔrɔn a tɛɛ ye mɔɔilu karanna kuma mɛn na se ba tɛɛ ye wo rɔ.

³³ Wo ka kɛ jinatɔ do tɛɛ ye salibon kɔndɔ ye. Ka Isa to karanna, jinatɔ wo kulera fanka la ka a fɔ ko:

³⁴ «ɛɛ, Isa Nasarɛtika! I ye nfen kɛla andeilu tɛma yan? I nani an halaki kanma wa? I ye mɔɔ su mɛn di, n ka wo lɔn. Alla la Mɔɔ sɛniman de i ri.»

³⁵ Isa jamanda jina ma ka a fɔ a ye ko: «I makun! Bɔ cɛɛ wo fɛ!» Jina ka cɛɛ wo labe duu ma jama bɛɛ jana, ka ban ka bɔ a fɛ. Foyi si ma kɛ cɛɛ la.

³⁶ Mɔɔilu kabannakoyara a ja jɛɛ jɛɛ ma wo rɔ. Ii ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «Kuma su juman ye jin di? A ragbɛ! A ye jinailu jamarila se ni sebaya la. A wa a fɔ ii ye ko ii ye bɔ, ii ri bɔ.»

³⁷ Wo rɔ, Isa tɛɛ ye mɛn kɛla, wo kibaro fɔra fan bɛɛ yɔrɔ wo laminin dɔ.

Isa ka Simɔn biran muso lakendɛya

³⁸ Isa bɔra salibon na ka wa Simɔn wara. A sera ye ka a tɛɛn Simɔn biran muso tɔrɔni kɔsɛɛ, a muso na kɔnin. A fari kalayani kojuuya. Simɔn wara mɔɔilu ka Isa madiya ko a ye muso demɛn.

³⁹ Isa wara se a fɛ, ka i lɔ a kun na. A ka fari makaliya makuma, ko a ye bɔ muso rɔ. A bɔra. Muso wulira i kɔrɔ ye, ka dɔɔnnin di ii ma.

Isa ka jankarɔto siyaman nakendɛya

⁴⁰ Fitiri waati se mɛn kɛni, mɔɔilu nara jankarɔ tɔilu ri Isa ma. Jankarɔ su siyaman tɛɛ ye ii kan. Isa ka a bolo la a kelen kelenna bɛɛ kanma ka ii lakendɛya.

⁴¹ Jinailu bɔra mɔɔ siyaman fɛ fanan. Ii bɔ waati, ii kulera ka a fɔ Isa ma ko: «Alla Dence le ile ri.» Kɔni Isa ka ii makuma ka ii makun! A ma sɔn ii ye kuma, ka a masɔrɔn ii ka a

lon ko ale le ye Məɔ Nenematəmənin di.

Isa wara kawandili ke Jude mara rɔ

⁴² Wo duusa gbε jona, Isa bɔra so kəndɔ ka wa wula kəndɔ. Məɔilu ka a jinin haan ka a sərən wula kəndɔ ye. A lɔɔ tere ye ii la ka a lase ii wara, baa ii tɛ a fɛ a ye bɔ ye.

⁴³ Kɔni Isa ka a fɔ ii ye ko: «A fere tɛ fo n ye wa Alla la Mansaya kibaro juma lase məɔilu ma so ba gbereilu la. N kelayani wo le la.»

⁴⁴ A tora Jude mara rataamala, wo rɔ, ka məɔilu kawandi salibonilu la.

5

Simɔn ka jɛɛilu mira Isa baraka rɔ

¹ Nba, lon do rɔ, Isa lɔni tere Keresareti Dala tərɔfɛ. Jama nara a laminin fan bɛɛ rɔ ka ii tolo malɔ Alla la kuma la.

² A ka kulun fila lani yen ji dafɛ. Kulun tiilu tun da bɔ ji kan ka kulunilu to ye. Ii tere ye ii la jɔɔilu makola ji dala.

³ Isa wara don kulun wo kelen kəndɔ, mən tere ye Simɔn ta ri kənin. A ka a fɔ Simɔn ye ko a ye a kulun mabɔ gbelemala la dɔɔni. Isa ka i sii kulun kəndɔ ka məɔilu karan, menilu lɔni gbelema.

⁴ A banni məɔilu karanna, a ka a fɔ Simɔn ye ko: «I ye kulun nawa ji kan bere ke ka ai la jɔɔilu bila ji rɔ, sa ai ri jɛɛ mira.»

⁵ Simɔn ka a jabi: «Karanmɔɔ, an da su muumε ke jɛɛ jininna ka kapa. An ma foyi sərən. Kɔni n di jɔɔilu ke ji rɔ ikɔ tuun i la kuma sababu la.»

⁶ Wo rɔ, Simɔn wara jɔɔilu ke ji rɔ. Nba, ii ka jɛɛ siyaman ba mira. Jɛɛ warara fɔɔ ka jɔɔilu farafara damira.

⁷ Ii ka ii baara jɔɔilu kili, menilu tere ye ji kan kulun gbere kəndɔ, ko woilu ye na ii demen. Ii nara ii la kulun dɔ. Kulun fila woilu bɛɛ fara jɛɛ la kojuuya, fɔɔ kulunilu jiitɔ tere ji kərɔ.

⁸ Simɔn Piyeri ka wo yen tuma mən, a ka i majii Isa sen kərɔ ka a madiya ko: «Maari, i kana i madon n na, baa kojuu kɛla le ye nde ri.»

⁹ A ka wo fɔ ka a masərən jɛɛ jate wo tun da Simɔn ni a la məɔilu bɛɛ kabannakoya fɔɔ ka silan.

¹⁰ A baara jɔɔn menilu tere ye Sebede denceilu Yakuba ni Yuhana ri, woilu fanan kabannakoyara.

Kɔni Isa ka a fɔ Simɔn ye ko: «I kana silan. I kusan jɛɛ jininna. Kɔni ka damira bi haan ka wa, i ri məɔilu jinin ka ii ke Alla ta ri.»

¹¹ Ii bɔra ji kan tuma mən na, ii ka kulunilu ni jɛɛ mira fen bɛɛ to ye ka bila Isa kɔ.

Isa ka kunatɔ do lakendeya

¹² Nba, lon do rɔ, Isa tere ye Kalile mara rɔ. Ka a to so da la, a benda kunatɔ do ma. Kuna juu ba le tere ye a ma. A ka Isa yen ka a jəkərɔ ben duu ma, ka a madiya ko: «Maari, ni i sɔnda, a se ye i ye ka n fari seninya fɔɔ ka n nakendeya.»

¹³ Isa ka a bolo maa a la ka a fɔ a ye ko: «N sɔnni. I ye seniya.» Kuna ka a bila i kərɔ ye.

¹⁴ Isa ka a fɔ a ye ko: «I kana a fɔ mɔɔ si ye. Wa i fari yiraka sarakalase la. Alla ka saraka mən fɔ Nabi Musa la sariya rɔ, i ye wo bɔ i la seniyali kosɔn, ka ban ka i la sereya yiraka.»

¹⁵ Kɔni hali wo, Isa tɔɔ tere ye fɔla ka jensen fan bɛɛ rɔ. Wo le ka a ke, jama tere ye nala ka ii tolo malɔ a la. Jankarɔtoilu tere ye nala kendeya jininna fanan.

¹⁶ Kɔni Isa kelen tere ye wala Alla matara diya wula rɔ ko siyaman.

Isa ka kərɔngbɔnin do lakendeya

¹⁷ Lon do rɔ, Isa tere ye məɔilu karanna bon do la. Farisilu ni sariya karanmɔɔilu siini tere ye. Woilu nani ka bɔ Kalile mara ni Jude mara so siyaman na, a ni Jerusalemu so kəndɔ. Wo tuma, Maari Alla la sebaya ye Isa kan ka məɔilu lakendeya.

¹⁸ Ka Isa to məɔilu karanna, mɔɔ doilu nara cɛɛ kərɔngbɔnin do ri. A lani tere lafen kan. Ii tere ye don ko rɔ bon na, ko ka jankarɔto la Isa jəkərɔ. Ii ka fere bɛɛ ke ka a don ja jinin.

¹⁹ Kɔni jama warani tere kojuuya. Wo rɔ ii ma don ja sərən. Wo le kosɔn,

ii yelera bon kan ka yɔrɔ do waranka. Ii ka kɔrɔngbɔbatɔ ni a la lafen ta ka a lajii woo wo la. Ii ka a lajii haan ka wa a la Isa ɲakɔrɔ jama tɛma.

²⁰ Isa ka ii la lemeniya yen tuma men na, a ka a fɔ cɛɛ kɔrɔngbɔbatɔ ye ko: «N dɔɲɔncɛ, i ra makoto i la kojuuilu la bi.»

²¹ Sariya karanmɔoilu ni Farisi menilu tɛrɛ ye ye, woilu ka imiri ko: «Yon de ɲin di men ye Alla tanama kuma fɔla ten? Yon di se mɔɔ makotola a julumunna ten, fo Alla kelen pe?»

²² Isa ka ii la miriya lɔn. Wo rɔ, a ka a fɔ ii ye ko: «Nfenna miriya su wo ye ai jusu rɔ?»

²³ A ye di? Ka a fɔ cɛɛ wo ye ko a ra makoto a la julumun na, wala ka a fɔ a ye ko a ye i wuli ka i taama, ɲuman kɛ duman wo fila rɔ?

²⁴ N di a yiraka ii la, bi, ko a se ye n ye, Mɔɔ Dence kɔnin, ka mɔɔ makoto kojuuilu la, dunuɲa ɲin dɔ.» Wo rɔ, a ka a fɔ kɔrɔngbɔbatɔ ye ko: «I wuli. I la lafen ta. I ye wa i wara.»

²⁵ A wulira i kɔrɔ ye jama bɛɛ ɲana ka a la lafen ta ka wa a wara. A watɔla, a tɛrɛ ye Alla tandola kɔsɛbɛ.

²⁶ Mɔɔoilu bɛɛ kabannakoyara ka Alla tando ka ban ka silan. Ii ka a fɔ ko: «ɛɛ! An da ko bailu yen bi!»

Isa ka Lebi kili

²⁷ Wo kɔ, Isa bɔni ye, a ka ni-isanƙamirala do siini yen niisanƙa mira diya. A tɔɔ ko Lebi. Isa ka a fɔ a ye ko: «I ye bila n kɔ.»

²⁸ Lebi wulira ka a la baara to ye ka bila Isa kɔ.

²⁹ Kɔfɛ, Lebi ka dɔɔnnin ba rabɛn Isa ye ka mɔɔoilu kili a wara. Ni-isanƙamirala siyaman nara, a ni mɔɔ gbɛrɛilu. Ii bɛɛ tɛrɛ ye dɔɔnnin kɛla i ɲɔɔn fɛ.

³⁰ Farisi doilu ni sariya karanmɔɔ doilu nara ka ii bɛɛ siini tɛrɛn yɔrɔ kelen dɔ. Wo gboyara ii ye. Wo rɔ, ii ka Isa la karandenilu maɲininka ko: «Nfenna ai ra sɔn ka dɔɔnnin kɛ niisanƙamiralailu fɛ, a ni kojuu kɛla gbɛrɛilu?»

³¹ Isa ka ii jabi: «Mɔɔ menilu kɛndɛ, woilu mako tɛ dandalila la. Jankarɔtoilu mako ye dandalila la.

³² N ma na mɔɔ telenninilu kili kanma. N nani kojuukɛlailu le kili kanma, sa ii ri tubi.»

Fen kɔrɔ ni fen kura tɛ kelen di

³³ Doilu ka a fɔ Isa ye ko: «A ye di? Yaya la karandenilu ni Farisilu la karandenilu ye sun donna waati do la a ni ii ye Alla matara. Kɔni i la karandenilu ri dɔɔnnin kɛ ka minnin waati bɛɛ.»

³⁴ Isa ka ii jabi kuma kɔrɔlama do rɔ ko: «A ye di? Ni kɔɲɔ kura sera do wara, i ri se ka kɔɲɔ kura tii ni a terilu jamari ko ii kana dɔɔnnin kɛ i ɲɔɔn fɛ wa? Wo ti se kɛla!

³⁵ Baa lon do natɔ, kɔɲɔ kura tii ri bɔ a terilu rɔ. Wo lon, ɲɛnɛsuma ri gba ii la. Wo rɔ, ii ri sun don wo lon.»

³⁶ Isa ka kuma kɔrɔlama do fanan fɔ ii ye ko: «Mɔɔ tɛ faanin kura kunkundun tɛɛ faanin kɔrɔ rabɛn kanma. Ni i ka wo kɛ, faanin kura ri tiɲan. Ka la wo kan fanan, i ri a tɛrɛn faanin kura kunkundun wo ti se benna faanin kɔrɔ ma.

³⁷ Wo ɲa kelen ma, mɔɔ tɛ rɛsɛnji kura kɛ foroko kɔrɔ kɔndɔ. Ni i ka wo kɛ, minnin fen fadiman kura ri foroko kɔrɔ wo te ka a tiɲan. Minnin fen bɛɛ ri bɔ. Foroko ni minnin fen bɛɛ ra tiɲan wo rɔ.

³⁸ Wo le kɔsɔn, minnin fen fadiman kura ka kan ka kɛ foroko kura le kɔndɔ.

³⁹ Ni mɔɔ kɔni darira minnin fen fadiman kɔrɔ minna, a kura lɔɔ tɛ gba a la fewu! A ri a fɔ ko: «Kɔrɔman duman.»»

6

Isa ka men fɔ Nɔɲɔ lonna ko rɔ

¹ Nɔɲɔ lon do rɔ, Isa ni a la karandenilu tamintɔ tɛrɛ ye sɛnɛ do tɛma. Ka ii to sɛnɛ tɛma, Isa la karandenilu ka sɛnɛ suman tonson do bɔrɔndɔ ka a toto ka a dɔɔn.

² Wo kɛra Farisi doilu ɲana. Ii ka a fɔ karandenilu ye ko: «Ko men ma kan ka kɛ Nɔɲɔ lon ma, ai ye wo kɛla nfenna?»

³ Isa ka ii jabi: «Kɔnkɔ tere ye Mansa Dawuda ni a taama jɔɔnilu la, a ka men ke, ai ma wo karan wa?»

⁴ A donda Alla la bon kɔndɔ, saraka buru tere ye yɔrɔ men. Ka ben sariya ma, mɔɔ si ma kan ka buru wo dɔɔn fɔɔ sarakalaselailu. Kɔni mansa Dawuda ka wo ta ka a dɔɔn, ka do di a taama jɔɔnilu ma.»

⁵ Wo rɔ, Isa ka a fɔ ii ye ko: «Mɔɔ Dence le ye Nɔjɔ lon tii ri.»

Isa ka ke bolo faanima do lakendeya

⁶ Nba, Nɔjɔ lon gbere, Isa donda salibon do la ka mɔɔilu karan. Cee do tere ye, men bolokinin janin a la.

⁷ Nba sariya karanmɔɔ doilu ni Farisi doilu fanan tere ye ye, menilu tere ye kɔrɔsila kojuyaya, baa ii tere ye fere jininna ka Isa jalaki. Ni a ka bolo janintɔ wo lakendeya Nɔjɔ lon, ii ri a jalaki sababu sɔrɔn.

⁸ Kɔni Isa ka ii miriya lon. A ka a fɔ bolo sabato ye ko: «Iwuli ka i lɔ an tema.» A ka i lɔ.

⁹ Isa ka jama majininka ko: «A ye di? A dahani ka kojuma ke Nɔjɔ lon, wa kojuu? Ka mɔɔ kisi, wa ka a faa?»

¹⁰ A ka a ja lɔ ii bɛɛ rɔ, ka ban ka a fɔ cee wo ye ko: «I bolo rasɔmɔn!» A ka a bolo rasɔmɔn. I kɔrɔ ye, a kendeyara.

¹¹ Farisilu ni sariya karanmɔɔilu ka wo yen tuma men, ii jusu bɔra kojuyaya. Ii wara i jɔɔn yen ka a fɔ ko: «An ye nfen ke Isa la?»

Isa ka talibidenba tan ni fila jenematɔmɔn

¹² Lon gbere, Isa wara Alla matara diya koyinkɛilu yɔrɔ rɔ. A ka su muume ke Alla matarala.

¹³ Duusa gbɛni, a ka a la karan-denilu bɛɛ kili ka mɔɔ tan ni fila jenematɔmɔn ii rɔ, ka ke a la talibidenbailu ri.

¹⁴ Wo mɔɔ tan ni fila tɔɔ le jin: Simɔn, Isa ka men tɔɔ la ko Piyeri, a ni a dɔɔce Andere; Yakuba ni Yuhana; Filipe ni Baritolomi;

¹⁵ Matiyu ni Tomasi; Alife dence Yakuba ni Simɔn, a ye fɔla men ma ko Fabaden;

¹⁶ Yakuba dence Judasi; a ni Judasi Sikariyɔti, men ye a janfa mɔɔ ri.

Isa ka jama ba karan ka jankarɔtoilu lakendeya

¹⁷ Nba, Isa ni talibidenba woilu jira koyinke la ka wa se gbekula do rɔ. Ii benda karanden siyaman di ye. Jama ba fanan tere ye ka bɔ yɔrɔ siyaman. Doilu bɔni Jerusalemu, doilu bɔni Jude mara rɔ. Doilu fanan bɔni kɔɔji da la, so menilu tɔɔ ko Tiri ni Sidɔn. Ii bɛɛ nani ka ii tolo malɔ Isa la, ka lakendeya.

¹⁸ Jinailu tere ye menilu tɔrɔla, woilu lakendeyara fanan.

¹⁹ Mɔɔ bɛɛ tere ye a ja jininna ka i maa Isa la, ka a masɔrɔn sebaya tere ye a la jankarɔtoilu bɛɛ lakendeya.

Menilu ye barakadenilu ri

²⁰ Isa ka a ja lɔ a la karandenilu rɔ ka a fɔ ii ye ko:

«Aile barakaden menilu ye fantanya rɔ,

baa Alla la Mansaya ye ai ta le ri.

²¹ Aile barakadenilu, kɔnkɔ ye aileilu men na bi,

baa ai ri fa.

Aile barakadenilu ai men ye kasila bi, baa ai ri yeɛ.

²² Aile barakadenilu ni mɔɔilu ka ai lagboyane, ka i ban ai rɔ, ka ai nanin, ka ai tɔɔ tɔɔn Mɔɔ Dence kosɔn.

²³ Ai ye sewa wo rɔ kosɛɛ fo ka jaalen, baa ai barayi ka bon harijeene rɔ. Menilu ri kojuu su wo ke ai la, woilu benbailu ka wo jɔɔn ke Alla la nabiilu fanan na.

²⁴ Gbalo ye ai ye, menilu ye nanfulutii ri sisen,

baa ai ra ai la hɛɛ sɔrɔn ten.

²⁵ Gbalo ye ai ye, ai menilu ye dɔɔnninna ka fa sisen. Ai ri kɔnkɔ.

Gbalo ye ai ye, ai menilu yeɛɛɛ sisen. Ai ri kasi ka kasi.

²⁶ Gbalo ye ai ye, ni mɔɔilu ka ai tɔɔ juma fɔ tuma bɛɛ,

baa woilu benbailu tere ye wuya nabiilu bonyala wo ja kelen ma.»

An ye an juuilu kanin

²⁷ Isa ka a fɔ ko: «Ai, menilu tolo ye n kan na, ai ye ai juuilu kanin, ka kojuma ke ai lagboyanebailu ye.»

28 Mɔɔ mɛnilu ye ai dankala, ai ye duwa woilu ye. Mɔɔ mɛnilu karagbɛɛman ai ma, ai ye Alla matara woilu ye.

29 Ni mɔɔ ka i da fan kelen gbasi, i ye a tɔ kelen lɔ a ye fanan. Ni mɔɔ ka i la duruki kɔrɔbila bɔ i bolo, i kana a mabali i la duruki kɔrɔbila fanan tala.

30 Ni mɔɔ mɔɔ ka i tara, i ye wo sɔ. Ni mɔɔ ka fen do ta i bolo, i kana a fɔ a ye ko: «A di n ma.»

31 Ai ye a fɛ mɔɔilu ye ko mɛn kɛ ai ye, ai jɛɛ ye wo jɔɔn kɛ mɔɔilu ye.

32 «Ni ai ka ai kaninba dɔrɔn kanin, julu su juman de wo ri? Hali kojuukɛlailu fanan ye mɔɔ kaninna mɛn fanan ka ai kanin.

33 Ni ai ye mɔɔ ladiyala mɛn ka ai ladiya fanan, julu su juman de wo ri? Hali kojuukɛlailu ye wo jɔɔn kɛla.

34 Ni ai ka julu don julu saralailu dɔrɔn na, julu su juman de wo ri? Hali kojuukɛlailu ye julu donna a sara ko le rɔ.

35 Ai kɔni ye ai juuilu kanin, ka kojuma kɛ ai ye. Ai ye julu don ii la, ka ban ka a sara ko to ye. Ni ai ka a kɛ ten, ai barayi ri wara; ai ri kɛ Alla Kɔrɔtaninba denilu jɛɛ jɛɛ ri. Ka a masɔrɔn ale ka ji mɔɔ bɛɛ ma, hali fisiriwali ni mɔɔ juuilu.

36 Ai ye kɛ hinaba ri, ikomin ai Fa Alla hinaba ri ja mɛn ma.»

Ai kana mɔɔilu jii kojuu kɛlailu ri

37 Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana mɔɔilu jii kojuu kɛlailu ri. Wo rɔ, ai fanan tɛ jii kojuu kɛla ri. Ai kana mɔɔ jalaki. Wo rɔ, ai fanan tɛ jalaki. Ai ye mɔɔilu makoto. Wo rɔ, Alla fanan di ai makoto.

38 Ai ye mɔɔilu sɔ, ai fanan di sɔ. Ai ri sɔ ikomin mɔɔ ye mɔɔ sɔla suman na ka a wara ja mɛn ma. A ri fɛ lafa, ka a juujuu, ka a madii, ka do fanan la a kan, fo ka bon. Ai ri sɔ ten. Ai wa mɔɔilu sɔ ja mɛn ma, Ai fanan di sɔ wo ja ma.»

39 Wo rɔ, Isa ka kuma kɔrɔlama doilu fɔ ii ye ko: «A ye di? Na fuyen di se ka ja fuyen na gbeleke mira wa? Ii fila bɛɛ tɛ be denka rɔ wa?

40 Karanden ti se taminna a karanmɔɔ la, kɔni ni a ka i raja

karanna kosebɛ, a ri kɛ a karanmɔɔjɔɔ di.

41 «Namanin mɛn ye i badenma ja ma, i ye wo mafɛnɛla nfenna, ka a tɛrɛn fɛrɛn mɛn ye i jɛɛ ja ma, i tɛ wo kɔrɔsila?

42 I ri se ka a fɔ i badenma ye di ko: «N badenma, jamanin mɛn ye i ja ma, n di wo bɔ i ja ma», ka a tɛrɛn fɛrɛn ye i jɛɛ ja ma? Jɛɛmayuwa! I ye fɛrɛn wo bɔ i jɛɛ ja ma fɔlɔ. Kosa i jɛɛ ja ri laka. Wo rɔ, i ri se ka jamanin bɔ i badenma ja ma.»

Jiri su ri lɔn a den fɛ

43 Nba, Isa ka a fɔ ko: «Jiri juma ti se den juu kɛla. Jiri juu fanan ti se den juma kɛla.

44 Jiri su ri lɔn a den fɛ. Toroden ni rɛsɛnden mɔnɛn, wo si tɛ sɔrɔnna bin wɔninma la.

45 Kojuma ye bɔla mɔɔ juma sɔnɔmɛ rɔ. Kojuu ye bɔla mɔɔ juu sɔnɔmɛ rɔ. Mɛn ye mɔɔ solɔmɛ rɔ, wo kuma ri bɔ a da rɔ.»

Bonlɔla fila

46 Isa ko: «Nfenna ai ye a fɔla nde ma «Maari, Maari» ka a tɛrɛn ai tɛ n na kumakan bonyala?

47 Mɔɔ mɔɔ nani nde ma, ka a tolo malɔ n kan na ka wo mira, n di se ka wo la mɔɔ mɛn ma, n di wo fɔ ai ye.

48 A ye ikomin bonlɔla, mɛn ka duu sen ka a la bon ju birin farakolo kan. Sanci ba nara, ji bɔra. Ji woyora kojuuya ka se bon wo ma. Kɔni a ma foyi si kɛ bon na, ka a masɔrɔn bon lɔni farakolo kan.

49 Mɔɔ mɛn tɛ n na kuma mirala, n di wo fanan la bonlɔla do ma. Bonlɔla wo ka a la bon lɔ kije kan. A ma a juu sii farakolo kan. Sanci nara, ji bɔra. Ji woyo se mɛn kɛni bon ma, bon bera kojuuya ka tijan fewu!»

7

Isa ka kɛɛden kuntii la jɔn nakɛndɛya

1 Isa banni wo fɔla jama ye, a donda Kapɛrinahumu so kɛndɔ.

2 Rɔmuka kɛɛden kuntii do tɛɛ ye so kɛndɔ, mɛn diyana jɔn tun ma kɛndɛ. Wo faato le tɛɛ jankarɔ bolo.

³ Kελεden kuntii wo ka Isa mankutu men waati men na, a ka Yahudiya mɔɔbailu kelaya ka Isa madiya, ko a ye na a la jɔn nakendeya.

⁴ Mɔɔbailu se men keni Isa ma, ii ka a madiya kosebe ka a fo a ye ko: «Kελεden wo la hakan de. I ka kan ka a demen,

⁵ baa an na jamana mɔɔilu duman a ye kosebe. A jere ka an na salibon lo an ye.»

⁶ Wo ro, Isa wara ii kafe. Ii sudunyani kelēden kuntii wara, kelēden kuntii ka a teri doilu lawa Isa ma, ka a fo a ye ko: «Maari, i kana i jere taro. N na hakan te i ye don n wara, ka a masaron i ka bon nde ri paaon!

⁷ Wo bolo ma, n ma son n jere ye wa i kunben, ka a masaron wo ka bon nde ma. Koni ni i ka kuma kelen fo, n na jonce di kendeya.

⁸ Ka a masaron n ye do la se korɔ, kelēden doilu fanan ye n na se korɔ. N wa men kelaya, wo ri wa. N wa men kili, wo ri na. N wa a fo n na jɔn ye ko a ye ke ten, a ri a ke ten.»

⁹ Isa ka kela wo men waati men na, a kabannakoyara kosebe. A ka iyelman ka a ja lo jama ro, jama men bilani a kafe, ka a fo ii ye ko: «N ye a folo ai ye ko hali Isirayelikailu ro n ma lemeniya wo jɔon yen ye.»

¹⁰ Nba, keladenilu bora Isa kafe, ka i kose kelēden kuntii wara. Ii wara a teren ye jɔn wo ra kendeya fewu!

Isa ka kanberen su lakunun

¹¹ Wo ko, Isa bora Kaperinahumu ka wa so do la, men tao ko Nahini. A la karandenilu ni jama ba bilani tere a ko.

¹² A sudunyani so da la, a ka i jɔon ben su la, ii ye wala a madon diya kaburu so la. Dence kelen pe wo le tere cesamuso bolo. So kondɔ mɔɔilu siyaman ba le nara muso wo tarofe.

¹³ Maari ka muso wo kasito yen ka kininkinin a ma. A ka a fo muso ye ko: «I kana kasi.»

¹⁴ Ka ban ka i madon su ta fen na ka a bolo maa a la. Su talailu ka i lo. A ka a fo ko: «Kanberen, i wuli.»

¹⁵ Wo foni, su kununda. A wulira ka i sii ka kuma damira. Isa ka a di a na ma.

¹⁶ Mɔɔ beε silanda ka kabannakoya wo ro. Ii ka Alla tao bonya ka a fo ko: «Alla la nabi ba do ra na an tema.» A ni, «Alla ra na a la mɔɔilu demen kanma.»

¹⁷ Nba, Isa kibaro jensenda Jude mara ni a laminin beε ro.

Yaya ka a la karandenilu lawa Isa ma

¹⁸ Yaya la karandenilu ka Isa la kibaro lase Yaya ma. Wo ro, a ka karanden fila kili

¹⁹ ka ii kelaya ko ii ye wa Maari Isa majininka ko: «Mɔɔ Nenematomonin men nato, wo ye ile ri wa, wala an ye dogbere makono?»

²⁰ Karanden fila woilu wulira ka wa Isa majininka ko: «Maari, Yaya ra an lo i ma. A ko an ye na i majininka ko: «Mɔɔ Nenematomonin men nato, wo le ile ri wa, wala an ye dogbere makono?»»

²¹ Wo tuma, Isa ye a kan ka mɔɔ siyaman nakendeya, jankaroto a ni lanjiritailu, ka jinailu gben jinatailu fe, ka ja fuyen siyaman ja laka.

²² Wo ro, Isa ka karanden fila wo jabi: «Men da ke ai jana yan, men fanan da danteε ai jana, ai ye wa wo beε fo Yaya ye. Ai ye a fo a ye ko: Fuyenilu ja ra laka. Senkele-nilu ra taama koruma. Kunatilu ra kendeya. Tologbedenilu tolo ra laka. Suilu ra kunun ka wuli. Kibaro juma ra lase bolokolonilu ma.

²³ Ni mɔɔ mɔɔ ma tee n do, wo ye barakaden de ri.»

²⁴ Yaya la karandenilu bo men keni ye, Isa kumara jama ye Yaya la ko ro. A ka a fo ko: «Ai wa men kera waa ro, ai wara nfen mafene ye? Ai wara bin de mafene wa, fɔro ye men lamaala? Wo kuma te!

²⁵ Ai wara ka nfen mafene sa? Faanin dagbelen tii wa? Wo kuma te. Menilu ye faanin dagbelen donna, ka ii diyana koilu ke, woilu te saronna waa ro, fo mansa wara.

²⁶ Ai wara nfen mafene diya waa ro? Ai ma wa nabi do mafene wa? Nabijuma le tere jo! Koni ale ka bon nabi ri paaon!

²⁷ A sebani a la ko ro Alla la kuma ro ko:

«A ragbe, n di n na keladen nawa i jε
ka i la sila raben i jε».

28 A ragbe! Muso si ma den sɔrɔn fɔlɔ,
mɛn ka bon Yaya ri. Kɔni mɔɔ mɔɔ ye
Alla la Mansaya rɔ, hali mɛn ye a bεε
kɔrɔ, wo bεε ka bon Yaya ri.

29 Mɔɔ mɛnilu ka Isa la kawandili kan
namɛn, hali niisankɔmiralailu, ii bεε
ka Alla gbiliya, ka a masɔrɔn ii tɛrɛ ye
sunna ji rɔ Yaya la sun ji rɔ kɔrɔ.

30 Kɔni Farisilu ni sariya karanmɔɔilu
ka i ban Alla sawo rɔ. Ii ma sɔn Yaya
ye ii sunna ji rɔ.»

31 Isa ka a fɔ ikɔ tuun ko: «N ye
bi mɔɔilu la nfen ma? Ii ni nfen de
munujani?»

32 Ii bɔni denninilu la, mɛnilu si-
ini janatɛɛla lɔfɛ rɔ. Ii ye a fɔla ii
dujɔɔnilu ye ko:

«A ragbe. An ka fule fɔ ai ye
kɔni ai ma sɔn ka don kɛ.
An ka saya donkili la ai ye,
kɔni ai ma kasi.»

33 I ma a yen, Yaya nara, a ma dɔɔnnin
kɛ, a ma rɛsɛnji min. Wo rɔ, ai ka a jate
jinatɔ ri.

34 Mɔɔ Dencɛ ra na sisen. A ye dɔɔnnin
kɛla, a ye minnin kɛla. Wo rɔ, ai
ye a fɔla a ma ko a ma foyi si lɔn
fo nɔɔmaya a ni dɔlɔ min, ko ni-
isankɔmiralailu ni kojuu kɛla gbɛrɛilu
duman a ye kojuu ya.

35 Kɔni mɔɔ mɛn ye Alla la walijiya
gbiliyala, wo tii ye walijiya kelen wo
yirakala ko a telenni.»

Kaninteya den de ye makoto le ri

36 Lon do rɔ, Farisi cɛɛ do tɛrɛ ye
mɛn ka Isa kili dɔɔnnin kanma. Wo
rɔ, Isa wara a wara. Ii ka dɔɔnnin kɛ
i jɔɔn fɛ.

37 Ka ii to dɔɔnninna, muso donda
bon na. Muso jɔn tɛrɛ ye kojuu kɛla le
ri. Muso wo tun da a mɛn ko Isa ra wa
dɔɔnnin diya Farisi cɛɛ wara. Wo rɔ, a
wulira ka na daa alabasitari ri, mɛn
fani latikɔlɔn tulu la.

38 A donda bon na ten. A taminda
Isa *kɔfɛ ka i lɔ a sen kɔrɔ ka kasi. Ka a
to kasila, a jaji bɔra ka buruburu Isa
sen kan ka ii suma. Wo rɔ, a ka Isa sen

jɔsi a jɛrɛ kunsu la ka ii sunbu, ka ban
ka ii mamun latikɔlɔn tulu la.

39 Farisi cɛɛ mɛn ka Isa kili dɔɔnnin
kanma ka wo bεε lakɔrɔsi ka a fɔ a jɛrɛ
kɔndɔ ko: «Ni cɛɛ jɔn tun kɛra Alla la
nabi jɛrɛ jɛrɛ ri, a tun di muso su jɔn
lɔn, mɛn da a bolo maa a la ten. A tun
di a lɔn ko muso jɔn tɛrɛ ye kojuu kɛla
le ri.»

40 Isa ka a fɔ Farisi cɛɛ ye ko: «Simɔn,
n ye a fɛ ka kuma do fɔ i ye.» Simɔn ka
a jabi: «Karanmɔɔ, i ye a fɔ.»

41 Isa ko: «Cɛɛ do la julu tun ye mɔɔ
fila la. Kelen ta bɛnni wodigbɛ kɛmɛ
loolu la. A tɔ kelen ta bɛnni wodigbɛ
biloolu la.

42 Wo fila si ma se julu sarala. Wodi
tii wo hinara ii la, ka dijɛ ka ii fila la
julu to ye. A ye di? Ii fila rɔ, cɛɛ ri diya
yon ye ka tamin?»

43 Simɔn ka a jabi: «N hankili rɔ,
mɛn na julu tun ka bon, cɛɛ ri diya wo
le ye ka tamin.» Isa ko: «Ale le wo ri
jɔ!»

44 Isa ka a jɔ lɔ muso rɔ, ka a fɔ
Simɔn ye ko: «Simɔn, i ma muso jɔn
yen wa? N nara i wara, i ma ji di n ma
ka n sen mako. Kɔni a ka n sen suma
a jaji la, ka a jɔsi a kunsu la.

45 I ma n sunbu foli rɔ. Kɔni kɛbi
n donda yan, ale ma n sen sunbu
boloka.

46 I ma n kun mamun tulu la, kɔni a
ka latikolon mun n sen na.

47 Tuja ka fisa. Muso jɔn da kojuu
siyaman kɛ kɔrɔman. Kɔni a la hake
bεε a labe ka a masɔrɔn a la kaninteya
ra wara. A ragbe! Mɔɔ mɛn ma mako-
toli ba sɔrɔn ten, a la kaninteya tɛ kɛ
ten.»

48 Wo rɔ, Isa ka a fɔ muso ye ko: «I ra
makoto i la kojuu bεε la.»

49 Mɛnilu siini tɛrɛ ye, woilu ka a fɔ
ii jɛrɛ kɔndɔ ko: «ɛɛ! Yon ye jɔn di,
mɛn di mɔɔ makoto a la kojuu la?»

50 Kɔni Isa ka a fɔ muso ye ko: «I ra
i kisi bi i la lemɛniya sababu la. Wa
jususuma dɔ!»

8

Muso mɛnilu bilani tɛrɛ Isa kɔ

* 7:38 Waati wo la, Yahudiya tɛrɛ ye isiila tabali majiinin de la, ka ii sen dasama i jɔɔn kɔ ma dɔɔnnin diya. Wo rɔ muso ka a madon Isa sen na.

¹ Kɔfɛ, Isa tɛrɛ ye iwala ka mɔɔilu kawandi so bailu ni so mɛsɛnilu la. A tɛrɛ ye Alla la Mansaya kibaro nɔma lasela ii bɛɛ ma. A la talibidenba mɔɔtan ni fila tɛrɛ ye a kɔfɛ.

² Musoilu fanan bilani tɛrɛ ye a kɔ, Isa tun da mɛnilu lakɛndɛya. Doilu fanan tɛrɛ ye ii fɛ, Isa ka jinailu gbɛn ka bɔ mɛnilu fɛ. Do tɔɔ tɛrɛ ye ko Mariyamu Makidalaka. Isa tun ka jina wɔrɔnwula gbɛn ka bɔ ale kɔfɛ.

³ Cɛɛ mɛn tɔɔ ko Cusa, wo muso fanan tɛrɛ ye, mɛn tɔɔ ko Johani. Cusa wo tɛrɛ ye Mansa Herodi la nanfulu kunnasiila ri. Muso mɛn tɔɔ ko Susana fanan tɛrɛ ye, a ni muso dogbɛrɛilu. Muso woilu bɛɛ tɛrɛ ye Isa ni a la karandenilu madɛmɛnna ii bolofenilu la ko rɔ.

Sifoyila la kuma kɔrɔlama

⁴ Mɔɔilu bɔra so siyaman na ka na Isa ma. A ka kuma kɔrɔlama do fɔ jama ba wo yɛ. A ka a fɔ ko:

⁵ «Sɛnɛkɛla do bɔra ka wa si foyi diya a la sɛnɛ rɔ. A seni ye, a ka si foyi. Si do bera sila dafɛ. Taminbatoilu ka si wo radɔn ii sen na ka a tɔjan. Sankolo kɔnɔilu nara a tɔ ta ka a dɔɔn.

⁶ Si do fanan bera farakoloma yɔrɔ kan. Si wo fɛrɛnda, kɔni a ma mɛn. A bɛɛ yara, ka a masɔrɔn sumaya tun tɛ yɔrɔ wo rɔ.

⁷ Si do fanan bera yɔrɔ do rɔ, bin wɔninmailu ye bɔla yɔrɔ mɛn. Si wo fɛrɛnda, bin wɔnenmailu fanan fɛrɛnda. Kɔfɛ, bin wɔnenmailu warara si fɛrɛnnilu ma ka ii mabali bonyala.

⁸ Si do fanan bera duu duman dɔ. Si wo fɛrɛnda kɔnɔma ka bonyala ka den kɔsɛbɛ. Si jate mɛn bera duu duman wo rɔ, wo nɔɔn kɛmɛ sɔrɔnda.» Isa banni kuma kɔrɔlama fɔla ka a kan nabɔ ko: «Tolo ye mɛnilu kun ma, woilu ye ii tolo malɔ kuma kɔrɔlama jin na kɔsɛbɛ.»

⁹ A la karandenilu ka a maɔnininka ko: «Kuma kɔrɔlama wo kɔrɔ ye nfen di?»

¹⁰ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Alla la Mansaya koilu suturani, aile ra famunyali do sɔrɔn ii rɔ. Kɔni wo koilu

ye fɔla mɔɔ tɔilu ye kuma kɔrɔlamailu le rɔ. Wo rɔ,

«ii na ye ii la, kɔni ii kana fen yen; ii tolo ye ii la, kɔni ii kana fen famun.»

¹¹ «Nba, kuma kɔrɔlama wo kɔrɔ le jin di. Si wo ye Alla la kuma munɔna le ri.

¹² Si do bera sila dafɛ. Si mɛn bera yɔrɔ wo ye mɔɔ doilu munɔna le ri. Mɔɔ woilu ra Alla la kuma mɛn, kɔni Ibulusa ra na wo bɔ ii jusu rɔ. Kosa ii kana se lala Alla la kuma la ka kisi.

¹³ Si do mɛn bera farakoloma yɔrɔ kan, wo fanan ye mɔɔ doilu munɔna le ri. Mɔɔ woilu ka Alla la kuma mɛn ka a mira sɛwa rɔ. Kɔni kuma wo ma don ii jusu rɔ bɛrɛ kɛ. Ii ri to lemɛniya rɔ dooni. Gbɛliya waati wa se ii ma, ii ri sila nɔma bila.

¹⁴ Si do mɛn bera bin wɔninmailu yɔrɔ rɔ, wo fanan ye mɔɔ doilu munɔna le ri, mɔɔ mɛnilu ka Alla la kuma mɛn fewu! Kɔni dunɔnarateɛ hamin da wara ii ma, a ni nanfulu ko nata a ni ii jɛrɛ diyana koilu. Wo bolo ma, Alla la kuma ri mabali ii jusu rɔ, ka kɛ ikomin sɛnɛ fen, mɛn yara ka a den kobali to ye.

¹⁵ Nba, si do fanan bera duu duman dɔ. A fɛrɛnda kɔnɔma ka bonyala ka den kɔsɛbɛ. Si mɛn bera duu duman yɔrɔ, wo ye mɔɔ doilu munɔna le ri mɛn da Alla la kuma lamɛn ka a mira. Ii jusu telenni rɔ, ii ye kankelentiilu ri. Wo mɔɔilu ye i rajala ka Alla sawo kɛ kɔsɛbɛ waati bɛɛ.»

Fitinna la kuma kɔrɔlama

¹⁶ Isa ka a fɔ ii ye ikɔ tuun ko: «Mɔɔ si tɛ fitinna lamɛn, ka ban ka fen birin a kan na, wala ka a sii lafen kɔrɔ. Ii ri a lamɛn ka a sii fitinnasiifen kan. Kosa mɔɔ mɛnilu ye donna bon na, woilu ri fitinna mɛn yen.

¹⁷ Nba, mɔɔilu ra fen fen dokon, wo bɛɛ ri yen. Ii ra fen fen sutura, wo bɛɛ ri bɔ gbɛ rɔ.

¹⁸ Ii ye a kɛ kunyɛ ii la tolo malɔ rɔ! Baa ni fen do kɛra mɔɔ do bolo a ri do kura sɔrɔn, kɔni ni fen sa mɛn bolo wo ti fen fen sɔrɔnna.»

Isa na ni a badenmailu

¹⁹ Isa na ni a dɔɔɛilu nara Isa ma, kɔni ii ma se ka i madon a la jama bolo la.

20 Isa a labɔnnira ko: «I na ni i dɔɔɛilu lɔni da la, ko ii ye a fe ka i yen.»

21 Isa ka jabili ke ko: «Mɔɔ menilu ye ii tolo malɔla Alla la kuma la ka a mira, woilu le n na ni n badenmailu ri.»

Isa ka fɔɔ ba lalɔ

22 Lon do rɔ, Isa ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «An ye wa dala kɔma.» Wo rɔ, ii bɛɛ donda kulun dɔ ka wa.

23 Ka ii to ji kan kulun dɔ, Isa sunɔra. Wo kɔrɔ, fɔɔ ba wulira ji kan ka kulun namaa fo ka ji don a kɔndɔ. Ji siyayara kulun kɔndɔ. Wo rɔ kulun jiiɔla tere ye ji kɔrɔ.

24 Ii ka ibori ka Isa lakunun ka a fɔ a ye ko: «Maari, Maari an tununtɔ le ji rɔ.» A wulira ka fɔɔ ni ji makuma. Fɔɔ ni ji ka i lɔ ka masuma.

25 A ka a fɔ ii ye ko: «Ai la lemɛniya na le wo ri wa?» Ii bɛɛ silanda ka kabannakoya, ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «ɛɛ! Mɔɔ su numan de jin di? A ye fɔɔ ni ji marala, hali woilu bɛɛ ye a kumakan mirala.»

Isa ka jina gben ka bɔ cɛɛ do fe

26 Wo kɔ, Isa ni a la karandenilu ka dala tɛɛ ka se Jerasa mara rɔ. Dala wo tere ye Jerasa mara ni Kalile mara tema.

27 Isa jii men keni ka bɔ kulun kɔndɔ, cɛɛ jinatɔ do nara a labɛn. Keɓi waati jan jinatɔ wo tun te feriyabɔ donna muumɛ. A tun te sɔnna ka to so kɔndɔ. A tere ye sila kaburu wo le rɔ.

28 A ka Isa yen tuma men na, a kulera bake. A nara ibe duu ma Isa sen kɔrɔ, ka a kan nabɔ ko: «Ile Isa, Alla Kɔrɔtaninba Dence! N bila! I nani an jakankata kanma wa?»

29 A ka wo kuma fɔ, ka a masɔrɔn Isa tun da jina jamari ko a ye bɔ a fe. Jina tun da wo mira siɲa siyaman kɔrɔman. A wa a mira, so kɔndɔ mɔɔilu ri a bolo sidi jɔlɔkɔ la, ka a sen don nɛɛ la, ka ii janto a rɔ. Kɔni a ri jɔlɔkɔ ni nɛɛ kadi ka wa. Jina ri a gbɛngbɛn fo wula jan.

30 Isa ka a majininka ko: «I tɔɔ di?» A ka a jabi: «An tɔɔ le ko jama ba, baa an ye ikomin keledɛn jama ba.» Wo kɔrɔ le, jina siyaman tere ye a fe.

31 Jina woilu ka Isa madiya ko a kana ii lawa denka dun ba rɔ, jakankata yɔrɔ kɔnin.

32 Wo tuma, kɔse kuru ba tere ye dɔɔnnin kɛla tindi kan ye. Jinailu ko Isa ye diɲɛ ii ye don kɔɛilu kɔndɔ. Isa sɔnda ii ye wa.

33 Jinailu bɔra jinatɔ fe ka wa don kɔɛilu kɔndɔ. Wo rɔ, kɔɛilu ka i bori kɔɛbɛ ka jii tindi la ka wa don ji rɔ. Ii bɛɛ tununda ji rɔ.

34 Nba, wo bɛɛ kɛra kɔse gbɛngbɛnnailu jana. Ii ka ibori ka wa a nafo so kɔndɔ mɔɔilu ye, a ni bonda la mɔɔilu.

35 So kɔndɔ mɔɔilu bɔra ka wa ka wo mafɛnɛ. Ii seni yɔrɔ wo rɔ, ii ka jinatɔ kɔrɔ masumani siini yen Isa sen kɔrɔ. Jina si tun te a fe. Duruki tere ye a kan na. So kɔndɔ mɔɔilu silanda kojuuya wo rɔ.

36 Jinailu gbɛnda menilu jana, woilu ka dantɛɛli ke mɔɔ tɔilu ye.

37 Jerasakailu bɛɛ silanda a na jere jere ma, ka a fɔ Isa ye ko a ye bɔ ii la jama rɔ. Awa Isa ni a la karandenilu donda kulun dɔ ka i kɔse.

38 Isa wa tuma, jinatɔ kɔrɔ nara a madiya ko a ye a fe ka to Isa kɔfe, kɔni Isa ma sɔn fo ka a kelaya ko:

39 «I ye wa i wara. Alla ra ko ba men ke i ye, i ye wo kibaro lase i wara mɔɔilu ma.» Isa tun da men ke a ye, a wara ka to wo kibaro lasela a so fan bɛɛ rɔ.

Sunkurun faani a ni muso jankarɔto

40 Isa kɔsetɔla, jama ba ka a labɛn baa ii tere ye a makɔnɔla

41 Wo tuma, cɛɛ do nara se a ma, ka i la a sen kɔrɔ. Wo cɛɛ, men tɔɔ ko Jayirusi, tere ye salibon kuntiyya la. A ka Isa madiya ko a ye diɲɛ ka wa a wara,

42 baa a denmuso kelen pe faato le. Den wo ra san tan ni fila sɔrɔn. Wo rɔ, Isa ka Jayirusi wara sila ta. Kɔni a watɔla, jama warara a kɔfe kojuuya, fo ka a ragbedɛn ii tema.

43 Muso jankarɔto do tere ye jama wo tema. Jelibɔ jankarɔ tere ye a la keɓi san tan ni fila. Dandalilailu tun da a bolofen bɛɛ dɔɔn, kɔni wo si ma se ka a lakɛndɛya.

⁴⁴ A ka i madon Isa la ka i maa a la duruki dakun na. A la jelibɔ ka i lɔ i kɔrɔ ye.

⁴⁵ Isa ka jininkali ke kelendi ko: «Yon ka a bolo maa n na?» Bɛɛ ka a fɔ ko: «Nde tɛ.» Piyeri ka a fɔ ko: «N Maari, i ma jama warani yen fo ka i ragbedɛn ii tema.»

⁴⁶ Isa ka a jabi: «Jama ko tɛ dɛ! Mɔɔ kelen da imaa n na. N ye a kalama ko sebaya ra bɔ n dɔ ka ko ke do ye sisen!»

⁴⁷ Muso ka wo lakɔrɔsi ka a yen ko a ti se ka idoon Isa ma. A yeyeyɛni nara i la Isa sen kɔrɔ. A ka imaa Isa la duruki kɔ la kun mɛn na, a ni a kendɛyara kelendi ja mɛn ma, a ka wo bɛɛ nafɔ Isa ye jama bɛɛ jana.

⁴⁸ Isa ka a fɔ a ye ko: «N denmuso, i ra bɔ jankarɔ rɔ ka kisi i la lemɛniya sababu rɔ. Wa jususuma dɔ.»

⁴⁹ Ka Isa to wo fɔla, keladen nara ka bɔ salibon kuntii Jayirusi wara. Wo nara a fɔ Jayirusi ye ko: «I denmuso ra ban. I kana karanmɔɔ tɔrɔ butun.»

⁵⁰ Isa ka kela wo mɛn ka a fɔ Jayirusi ye ko: «I kana jii tɛɛ. I ye la n na dɔrɔn. I denmuso ri kendɛya.»

⁵¹ Isa se mɛn kɛni Jayirusi wara, a ma sɔn mɔɔ si ye don a kɔfɛ bon kɔndɔ, fo Piyeri, ni Yuhana, ni Yakuba, a ni den fa ni a na.

⁵² Mɔɔilu tɛɛ ye kasila ka kule, ko den da faa. Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana kasi. Den ma faa. A ye sunɔɔ rɔ.»

⁵³ Ii ka Isa mayɛɛ, baa ii bɛɛ ka a lɔn fewu ko den da faa.

⁵⁴ Isa ni a la mɔɔilu donda bon kɔndɔ. A wara den mira a bolo ma ka a kan nabɔ ko: «Dennin, i wuli!»

⁵⁵ Dennin nii kɔsɛra a rɔ. A wulira ka i lɔ kelendi. Isa ka a fɔ ko ii ye dɔɔnnin di a ma.

⁵⁶ Den fa ni a na kabannakoyara, kɔni Isa ka ii jamari ko ii ra mɛn yen bon kɔndɔ ye, ii kana wo fɔ mɔɔ si ye.

9

Isa ka a la talibidenbailu kelaya

¹ Wo kɔ, Isa ka a la talibidenba tan ni fila kili. A ka se ni sebaya di ii ma, kosa ii ri jinailu gbɛn ka bɔ mɔɔilu fɛ, ka jankarɔtoilu lakɛndɛya.

² A ka ii kelaya ko ii ye wa Alla la Mansaya ko lase mɔɔilu ma, ka jankarɔtoilu fanan lakɛndɛya.

³ A ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana demɛn fen si ta taama jin dɔ, gbeleke wo, bɔrɔ wo, dɔɔnninfen wo, wodi wo, ai kana wo si ta. Hali duruki kɔrɔbila fila, ai kana wo ta.

⁴ Ai wa jiya yɔrɔ mɛn dɔ, ai kana bɔ ye. Ai ye to ye fo ai bɔ tuma wa se so wo kɔndɔ.

⁵ Ni mɔɔilu ka i ban ai jiyala, ai ye bɔ ii wara, ka ye gbangban bɔ ai sen ma. Wo ri ke sereya ri ye mɔɔilu ma, ko ii ka juu.»

⁶ Nba, ii bɔra ye ka itaama ka se so siyaman dɔ. Ii ka kibaro juma lase ka jankarɔtoilu lakɛndɛya fan bɛɛ rɔ.

Isa la ko ka Herodi kɔndafili

⁷ Nba, ko ko kɛni tɛɛ ye Isa bolo, Mansa Herodi tɛɛ ye wo kibaro kalama. Wo kibaro ka a kɔndafili kɔsɛɛ, baa doilu tɛɛ ye Isa jatela Yaya le ri. Ii ka a fɔ ko Yaya ra wuli ka bɔ saya rɔ.

⁸ Doilu tɛɛ ye Isa jatela Nabi Eli le ri. Ii ka a fɔ ko Eli ra na ikɔ tuunni. Doilu tɛɛ ye Isa jatela nabi gbɛɛ ri, bi ma mɛn ban. Ii ka a fɔ ko wo ra bɔ saya rɔ ka na ikɔ tuunni.

⁹ Herodi ka a fɔ ko: «N ka mɔɔ lɔ Yaya kun tɛɛla a la. A ye di wo rɔ? N ye kibaro mɛn sɔrɔnna jin, wo tii ye yon de ri wa?» Wo rɔ, a lɔɔ tɛɛ ye Herodi la ka a ja la Isa kan.

Isa ka dɔɔnnin di jama ma

¹⁰ Isa la talibidenbailu bɔra taama rɔ ka na dantɛɛli ke Isa ye. Ii tun da ko ko ke, ii ka wo bɛɛ fɔ a ye. Wo banni, Isa ka ii ta, ko ka wa jɔjɔ diya Bɛtisayida so fan dɔ.

¹¹ Kɔni mɔɔ siyaman kolɔnda ii wa ko rɔ, ka ibori ii kɔ. Isa ka ii bɛɛ ramira kɔjuma. A ka Alla la Mansaya ko lase ii ma, ka ban ka jankarɔtoilu lakɛndɛya.

¹² Ii bɛɛ mɛnda ye fo ka fitiri sudunya. Keladenba tan ni fila wo nara, wo rɔ, ka a fɔ Isa ye ko: «An Maari, i ye sila di jama ma. Sa ii ri wa si diya a ni dɔɔnnin jinin yan laminin

soilu la, a ni todailu la. I ma a lon, an ye waa le rɔ yan? Foyi te yan.»

¹³ Isa ka ii jabi: «Ai jere ye dɔnnin di ii ma.» Keladenbailu ka a fɔ ko: «Buru kala loolu ni jee fila-pe ye an bolo yan. Nba, i ye a fe an ye wa dɔnnin san jama jin bee ye wa?»

¹⁴ Jama wo ka siya ba le. Cee menilu ye a rɔ, woilu jate ri mɔ waa loolu bɔ.

Nba, Isa ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «Ai ye jama lasii mɔ biloolu biloolu dekuruilu rɔ.»

¹⁵ Karandenilu ka jama laden ka ii lasii ten.

¹⁶ Wo banni, Isa ka buru kala loolu ni jee fila ta, ka a ja lɔ san ma ka baraka bila Alla ye. A ka buru ni jee rakadikadi ka a di karandenilu ma, ko ka a rafara jama tema.

¹⁷ Mɔ bee ka dɔnnin ke fo ka ii fa. Ii bee ban men keni dɔnninna, karandenilu ka buru ni jee kunkundun tɔilu laden. Wo kunkundunilu ka see tan ni fila lafa.

Piyeri ka men fɔ Isa ma

¹⁸ Lon do rɔ, Isa kelen tere ye Alla matarala yɔrɔ do rɔ. A la karandenilu tere ma jan ale baka. Isa ka ii maɓininka ko: «Mɔɔilu ye n jatela yon di?»

¹⁹ Ii ka a jabi: «Doilu ka a fɔ ko i ye Yaya le ri. Doilu ka a fɔ ko i ye Nabi Eli le ri. Doilu fanan ka a fɔ ko nabi do ra bɔ saya rɔ ka na, bi ma men ban.»

²⁰ A ka ii maɓininka ko: «Ai don? Ai ye n jatela yon di?» Piyeri ka a jabi: «Alla la Nenematɔmɔnin de ile ri.»

²¹ Isa ka a fɔ ka a magbeleɣa ii ye ko ii kana wo kuma fɔ mɔ si ye.

²² A ka a fɔ ko: «A fere te, fo Mɔ Dence ye jakankata. Mɔɔbailu ni sarakalasila kuntiilu ni sariya karanmɔɔilu, ii bee ri i ban a rɔ, ka a mira ka a faa. Kɔni a faa tele sawana, a ri lawuli ka bɔ saya rɔ.»

²³ A banni wo fɔla a la karandenilu ye, a ka a fɔ mɔɔilu bee ye ko: «Ni mɔɔ ye a fe ka na n ma, wo ye ban a jere rɔ. Lon lon a ye a la gbɔngbɔn jiri ta ka bila n kafe.»

²⁴ Nba, ni mɔɔ mɔɔ ka a si kɔnɔgben a la dunuɓaratere rɔ, wo tii ti jenemayala, kɔni ni mɔɔ mɔɔ bɔnɔra

a si rɔ a la dunuɓaratere rɔ nde la ko rɔ a ri jenemaya.

²⁵ A ye di? Ni mɔɔ do ka dunuɓa fen bee sɔrɔn yan, ka wa bɔnɔ a nii dɔ sini, wo tɔnɔ ye nfen di?

²⁶ Men di maloya ka i ban i lɔla n na ko rɔ, a ni n na kuma rɔ, Mɔ Dence wa na lon men, a ri maloya wo tii la ko la fanan. Wo lon, a natɔ a la nɔɔrɔ rɔ, a ni a Fa Alla ta, a ni meleka senimanilu ta.

²⁷ Sika te a rɔ: doilu ye ai tema yan, menilu te sa fewu ni ii ma Alla la Mansaya yen fɔlɔ.»

Isa fari yeleman ko

²⁸ Wo fɔ tele seyin jɔn, Isa ka Piyeri ni Yuhana ni Yakuba ta ka wa Alla matara diya koyinke do kan.

²⁹ Ka Isa to Alla matarala, a jakɔrɔ yelemanda. A la faanin gbɛra fo ka melenmelen ikomin sanmelenmelen.

³⁰ Ikɔrɔkɔrɔ cee fila kumara a ye men ye Nabi Musa a ni Nabi Eli. Bi tere ma cee fila wo sa.

³¹ Ii lɔni tere nɔɔrɔ ba rɔ ka Isa baro. Ii barora Isa faa ko kan, a natɔ men dafala Jerusalemu.

³² Wo ka a teren Piyeri ni a dafajɔnɔnilu ra sunɔ. Ii kununda ka Isa nɔɔrɔni yen, a ni cee fila wo.

³³ Ka sɔrɔn Nabi Musa ni Nabi Eli watɔ le tere, Piyeri ka a fɔ Isa ye ko: «Karanmɔɔ, yan benni an ma. An ye to yan. An di gba sawa lɔ, i ta kelen, Nabi Musa ta kelen, a ni Nabi Eli ta kelen.» Piyeri tere ye kumala tuun, kɔni a ma wo kɔrɔ lɔn.

³⁴ Ka Piyeri to kumala, banda do jiira ka birin ii kun na, ka ii latunun, wo rɔ ii silanda a ja ma.

³⁵ Wo tuma, kumakan do bɔra banda rɔ ko: «N Dence le jin di, n da men Nenematɔmɔn. Bee ye a tolo malɔ a la.»

³⁶ Kuma banni, karandenilu ma mɔɔ si teren ye fo Isa kelen pe. Ii bee ka i makun wo ko ma. Ii ka men yen, ii ma wo fɔ mɔɔ si ye.

Isa ka den jinatɔ do lakendeɣa

³⁷ Wo duusa gbɛ, Isa ni talibidenba sawa wo jiira koyinke kɔrɔ tuma men na, mɔɔ siyaman ka Isa laben.

³⁸ Nba, cɛɛ do tora jama wo tɛma ka a kan nabɔ ko: «Karanmɔɔ, n ye i madiyala, i ye n dence demɛn. A kelen pe le n bolo.

³⁹ Jina ye a tɔrɔla. A wa a mira, den di kule i kɔrɔ ye. Jina ri a lajerɛjerɛ, fo ka a da kanfa ji labɔ. A ti sɔn fewu ka den bila fo a wa ban a sɛɛla kojuuya.

⁴⁰ N nara ka i la karandenilu madiya ko ii ye jina gbɛn. Ii ma se a la.»

⁴¹ Isa ka jabili kɛ ko: «Ai bi mɔɔilu ka juu. Ai tɛ la Alla la muumɛ! N ye to ai tɛma haan waati juman ka ai la lemɛniyabaliya mujun?» A ka a fo cɛɛ wo ye ko: «Na i dence ri yan.»

⁴² Den ka i madon Isa la waati mɛn na, jina ka den wo labe duu ma, ka a yerɛyerɛ kojuuya. Isa ka jina makuma ko a ye bɔ den fɛ. Jina bɔra, den kendɛyara. Isa ka den nase a fa ma.

⁴³ Mɔɔilu bɛɛ kabannakoyara wo rɔ, ko Alla makabani ba le.

Isa ka a la saya ko fo ikɔ tuun

Isa tɛrɛ ye ko mɛnilu kɛla, woilu ka ii bɛɛ kabannakoya. Ka ii to wo la, a ka a fo a la karandenilu ye ko:

⁴⁴ «Ai ye ai tolo malɔ kojuma kuma jin na. Janfa natɔ donna Mɔɔ Dence ma, sa a ri don mɔɔ juuilu bolo.»

⁴⁵ Karandenilu ma kuma wo jayen. A kɔrɔ dɔɔni tɛrɛ ii ma. Hali ii ma a famun, ii ma sɔn ka Isa jininka a kɔrɔ ma ka a masɔrɔn ii silanni kojuuya.

Yon ye jemɔɔ ri?

⁴⁶ Wo tuma, sɔsɔli do wulira karandenilu tɛma, ko yon ketɔ jemɔɔ ri ii dekuru rɔ?

⁴⁷ Isa ka ii miriya lɔn. Wo rɔ, a ka dennin do ta ka a lalɔ a tɔrɔfɛ.

⁴⁸ A ka a fo karandenilu ye ko: «Mɔɔ mɛn wa dennin jin jɔɔn damira kojuma nde kosɔn, wo ra n jerɛ ramira. Mɔɔ mɛn wa nde ramira kojuma, wo ra n kelayaba ramira kojuma fanan, baa mɛn di sɔn ka a jerɛ kɛ dɔɔman mɔɔ ri ai tɛma, wo le ka bon a tɔ bɛɛ ri.»

Mɛn tɛ ii juu ri, wo ye ii jin de ri

⁴⁹ Isa la talibidenba mɛn tɔɔ ko Yuhana, wo ka a fo ko: «Maari, an ka cɛɛ do yen, a tɛrɛ ye jinailu gbenna ka

bɔ mɔɔilu fɛ i tɔɔ rɔ. An ka a fo a ye ko a ye wo boloka, baa a tɛ an na dekuru mɔɔ ri.»

⁵⁰ Isa ka a fo ii ye ko: «Ai kana a mabali wo la. Mɔɔ mɛn tɛ i kanma, wo ye i fɛ.»

Samarikailu ka i ban Isa rɔ

⁵¹ Nba, ka a tɛrɛn a waati tun da sudunya ka i kɔsɛ a Fa Alla wara, Isa ka a jusu lateɛ ko a ferɛ tɛ fo a ye wa Jerusalemu.

⁵² A ka keladen doilu lawa a kɔrɔ. Woilu wara don Samari so do la, ka jiya diya jinin a ye.

⁵³ Kɔni ye mɔɔilu ma sɔn ka Isa jiya, ka a masɔrɔn a watɔ Jerusalemu.

⁵⁴ Wo rɔ a karandenilu, Yakuba ni Yuhana, ka Isa mapininka ko: «An tɛ ta lajii ka bɔ san dɔ ka ii janin wa?»

⁵⁵ Isa ka iyɛɛman ka ii makuma, ko ii jo tɛ.

⁵⁶ Ii taminda ye, ka wa so gbɛrɛ jinin.

Ka bila Isa kɔ

⁵⁷ Ii watɔla, mɔɔ do ka a fo Isa ye ko: «I wa kɛ wala fan fan, n di to i kɔ.»

⁵⁸ Isa ka a jabi: «Tɔɔn ye sɔyaninilu bolo. Naa ye sankolo kɔnɔilu bolo. Kɔni si diya si tɛ Mɔɔ Dence bolo, a ri se ka i jɔɔn yɔrɔ mɛn.»

⁵⁹ Isa ka a fo cɛɛ gbɛrɛ ye ko: «I ye bila n kɔ.» Wo ka a jabi: «Maari, i ye dijɛ n ye wa n fa su don fɔlɔ.»

⁶⁰ Isa ka a fo a ye ko: «Mɛnilu faani, mɛnilu ma jɛnema bɛrɛ lɔn, i ye a to woilu ye ii jɔɔn su don. Ie kɔni ye wa Alla la Mansaya ko lase mɔɔilu ma.»

⁶¹ Dogbɛrɛ ka a fo Isa ye ko: «Maari, n ye a fɛ ka bila i kɔ. Kɔni, n ye wa n sara n wara mɔɔilu la fɔlɔ ko an bɛn sɔɔma.»

⁶² Isa ka a jabi: «Mɔɔ mɛn wa nisi daba mira ka sɛnɛ kɛ damira, ka ban ka to a kɔfɛ mafɛnɛla, wo ti se Alla la Mansaya baara nɔɔla.»

10

Isa ka karanden biwɔrɔnwula ni fila kelaya

¹ Wo kɔ rɔ, Isa ka mɔɔ biwɔrɔnwula ni mɔɔ fila gbɛrɛ kili ka ii kelaya. A ka ii mɔɔ fila fila lawa a kɔrɔ. A jerɛ watɔ

yɔrɔ mɛnilu rɔ, a ka ii lawa a kɔrɔ, yɔrɔ woilu bɛɛ rɔ.

² A ka a fɔ ii yɛ ko: «Suman ka waati ra se. Suman ka siya. Kɔni wo baaralailu ma siya. Ai ye Suman Fɛ Tii* madiya, kosa a ri do kafo baaralailu ma suman fɛ rɔ.

³ «Ai ye wa sisen. N ye ai kelayala ka kɛ ikomin saa dennin, mɛn bilani wara juuilu tɛma.

⁴ Ai kana wodi bila ai kun. Ai kana bɔrɔ ta. Ai kana sanbara gbɛɛ ta. Ai kana sɔn foli ye ai la baara lanɔɔ sila la.

⁵ «Ai wa jiya yɔrɔ mɛn dɔ, ai ye ye mɔɔilu fo fɔlɔ ko: «Jususuma ye don bon jin na.»

⁶ Ni wo ka do tɛrɛn ye, mɛn ye jususuma jininna, ai la duwawu ri mira a yɛ. Ni wo tɛ, ai la duwawu ri i kɔsɛ ai ma.

⁷ Mɛnilu wa sɔn ka ai jiya, ai ye to woilu bolo. Ii wa dɔnnin fen di ai ma, ai ye wo dɔn. Ii wa minnin fen di ai ma, ai ye wo min. Baaraden ni a sara ka kan. Ai kana ai jiya diya yɛlɛman.

⁸ «Ai wa don so fen fen kɔndɔ, ni ye mɔɔilu ka ai ramira ka na dɔnnin fen do sii ai kɔrɔ, ai ye a dɔn.

⁹ Jankarɔto mɛnilu ye so kɔndɔ ye, ai ye woilu lakendɛya. Ai ye a fɔ mɔɔilu yɛ ko: «Alla la Mansaya ra i madon ai la!»

¹⁰ «Kɔni ai wa don so fen fen kɔndɔ, ka a tɛrɛn ye mɔɔilu ma sɔn ai jiyala, ai ye bɔ. Ai ye wa i lɔ sila tɛma, ka ai kan nabɔ ii ma ko:

¹¹ «Hali ai la so gbangban, mɛn tɛrɛ ye an sen ma, an da wo bɔ an sen ma. Wo ri kɛ tɔmasere ri ai kan yan, kɔni ai ye a lɔn ko Alla la Mansaya ra i madon ai la.»

¹² N di a fɔ ai yɛ ko kiti lon wa se, jahadi juuman di la so wo kan ka tamin Sɔdɔmu kan.»

So mɛnilu ka i ban lemɛniya la

¹³ «Korasɛnkailu, gbalo ye ai yɛ. Bɛtisayidakailu, gbalo ye ai fanan yɛ. Ka a masɔrɔn kabannako bailu kɛra ai tɛma. Ni woilu jɔɔn tun kɛra Tiri so kɔndɔ, wala Sidɔn so kɔndɔ, sa wo

mɔɔilu ra tubi kɛbi waati jan. Ii tun di i sii buurigbɛ rɔ ka kasanbɔrɔ bila ii kan na, ka kɛ nimisa tɔmasere ri, ka tubi.

¹⁴ Wo le kosɔn, kiti lon wa se, Tirikailu ni Sidɔnkailu la jahadi ri nɔɔya ka tamin ai ta kan.

¹⁵ Kapɛrinahumukailu ai don? Ai ri bonya haan ka se sankolo rɔ wa? Wo kuma tɛ! Ai ri jii fo ka se jahanama kɔndɔ!»

¹⁶ Isa ka a fɔ a la karandenilu yɛ ko: «Mɔɔ mɛn wa ai kumakan namɛn, wo ra n kan namɛn fanan. Mɔɔ mɛn ma sɔn ai rɔ, wo ra i ban n dɔ fanan. Mɛn ka i ban n dɔ, wo ra i ban n kelayaba rɔ fanan.»

Keladenilu ka ii kosɛ

¹⁷ Mɔɔ biwɔrɔnwula ni fila banni kelalasele, ii kosɛ mɛn kɛni, ii sɛwani ba nara dantɛli kɛ Isa yɛ ko: «Maari, hali jinailu silanni an yɛ ka an kan mira, i tɔɔ rɔ.»

¹⁸ Isa ka jabili kɛ ko: «N da Setana betɔ yen ka bɔ sankolo rɔ ikomin sanmɛlɛnmɛlɛn ye jiila ja mɛn ma.

¹⁹ A ragbɛ, n da sebaya di ai ma, sa ai ri sailu ni kɔsɔilu radɔn, ka se ai juu Setana ni a fanka bɛɛ la. Foyi ti se ai la.

²⁰ Hali wo, ai kana sɛwa wo rɔ, ko jinailu ye ii majiila ai kɔrɔ. Ai ye sɛwa mɛn dɔ, wo le jin di: ai tɔɔ ra se bɛ harijeene rɔ.»

Isa sɛwara

²¹ Wo tuma, sɛwa ba le tɛrɛ Isa la, sɛwa mɛn bɔni Alla la Nii Seniman dɔ. Wo rɔ, a ka Alla tando ko: «N Fa Alla, sankolo ni duukolo tii, n ye i tandola, ka a masɔrɔn a diyara i yɛ ka lɔnniya di denninilu ma, i ma mɛn di hankilimailu ni lɔnninna bailu ma. Ɔɔn, N Fa, i sawo le.»

²² Isa ka a fɔ mɔɔilu yɛ ko: «N Fa ra fen bɛɛ karifa n na. Mɔɔ si ma Dencɛ lɔn fo n Fa Alla. Mɔɔ si fanan ma n Fa Alla lɔn fo Dencɛ kelen, mɛn bɔra Alla rɔ. N wa n Fa yiraka mɛnilu la, woilu fanan di se a lɔnna.»

²³ Wo kɔ, Isa ka iyɛlɛman ka a fɔ a la karandenilu yɛ ko: «Hɛrɛ ye ja yɛ ai ja mɛn ka yen!

* 10:2 Suman Fɛ Tii wo ye Alla le ri.

²⁴ Baa ai ja ye men yenna, a loo tere ye nabi siyaman ni mansa siyaman na ka wo yen, koni ii ma fere saron ka ii ja la a kan. Ai tolo ye men namenna, a loo tere nabi siyaman ni mansa siyaman na ka wo men. Koni ii ma fere saron ka ii tolo malo a la.»

Samarika cee numa

²⁵ Lon do ro sariya karanmoo do ka i lo ka jininkali do ke Isa kun a korobo kanma. A ka a fo ko: «Karanmoo, n ye nfen ke, sa n di jenemaya saron?»

²⁶ Isa ka a jabi: «Nfen de sebenei Alla la sariya ro? I ra nfen de famun wo ro?»

²⁷ A ka Isa jabi: «A sebenei sariya ro ko: «I ye i Maari Alla kanin i jusukun bee la, i solome bee la, i fanka bee la, a ni i miriya bee la.» Ka la wo kan, a ka a fo ko: «I ye i moojoo kanin ikomin i ye i jere kaninna ja men ma.»»

²⁸ Isa ka a jabi: «I ra men fo, i jo wo ro. Ni i ka sila wo taama, i ri jenemaya saron.»

²⁹ Koni a loo tere ye karanmoo wo la ka jo di a jere kewaliilu ma. Wo ro, a ka Isa majininka ko: «N ye yon jate n siijoo di?»

³⁰ Isa ka a jabi sanda do ro ko: «Cee do bora Jerusalemu ka wa Jeriko. Ka a to sila kan, benkanlailu bera a kan ka a bolofen bee bo a bolo, hali a feriyabo bee. Ii ka a gbasi kojuuya. Dooni ii ma a faa. Ii bora ye ka a lani to sila tema.»

³¹ A ma men wo ko, sarakalase la do nara sila wo kan. A ka madunbato lani yen sila tema. A ka a ragbe, ka tamin a la ka wa.

³² Lebi banson do nara sila wo kan. A nara madunbato lani teren sila tema. A ka a ragbe, ka tamin a la ka wa.

³³ Wo kofe, Samarika do fanan nara sila wo kan. A nara madunbato lani teren sila tema. A ka a ragbe, a kininkinin donda a ro.

³⁴ A ka i madon a la ka a la dailu basi ka woilu sidi. A ka madunbato lawuli ka a lala a la fali kan, ka wa a ri london jiya bon do la. Ii se men keni jiya bon na, a ka a janto a ro.

³⁵ Duusa gbenei, a ka wodi bo ka a di bon tii ma ka a fo a ye ko: «I janto madunbato wo ro kosobe. A mako wa ke fen fen na, i ye wo di a ma. Ni wodi jin ma a bee bo, n wa n kose, n di i la wodi bee lasi i ma.»

³⁶ «A ye di? Moo sawa woilu ro, yon kera madunbato siijoo di?»

³⁷ Sariya karanmoo ka Isa jabi: «Men hinara a la ka a demen.» Isa ko: «Jo! I ye wa wo jooon ke.»

Isa wara Mariyamu ni Marita wara

³⁸ Nba, Isa ni a la karandenilu tere ye taamala Jerusalemu sila kan. Ii se men keni so do la, muso do ka ii jiya a wara. Muso wo too ko Marita.

³⁹ Marita doo muso fanan tere ye, men too ko Mariyamu. Mariyamu wara i sii Maari Isa sen koroo ka a tolo malo a la.

⁴⁰ Wo ka a teren, Marita jagbani gba donna kojuuya. Wo ro, a ka i madon Maari Isa la ka a fo a ye ko: «Maari, n mamuso ra n kelen to baarala ten. Wo te gbala i la wa? I ye a fo a ye ko a ye wuli ka n demen.»

⁴¹ Maari ka a jabi: «Marita, Marita. I haminni ko siyaman na fo ka i jere jagba.»

⁴² Koni fen kelen pe le munafan ka bon fen to bee ri. Mariyamu ra munafan fen wo jenematamon. Foyi te wo bo a bolo.»

11

Alla matara ja

¹ Lon do ro, Isa tere ye Alla matarala yoro do ro. A banni, a la karanden do ka a fo a ye ko: «Maari, i ye an karan Alla matara la, ikomin Yaya ka a la karandenilu karan ja men ma.»

² Isa ka a jabi: «Ai wa ke Alla matarala, ai ye a fo ko:

An Fa Alla, i too seniman ye bonya.

I ye i la mansaya labo gbe ro.

³ I ye an na doonnin di an ma lon lon.

⁴ I ye an makoto an na kojuuilu la, baa menilu ra kojuu ke an na, an da woilu makoto.

† 10:35 Ka wodi men di wo ye tele fila baara sara le ri.

I kana an to an na miriya juuilu sila kan.»

⁵ A ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «Ni ai do wara i dupɔɔ wara duu tala ma, ka a la da makonkon ka i kan nabɔ ko: «N dupɔɔ, i wuli. I ye buru kala sawa di n ma.

⁶ N dupɔɔ cɛɛ bɔtɔla le taama rɔ ka na jiya n wara sisen sisen. Damunin fen si tɛ n bolo ka sii a kɔrɔ.»

⁷ I dupɔɔ di to bon kɔndɔ ka jabili kɛ ko: «Ɛɛ, cɛɛ, i kana na n tɔrɔ sa. N da n na da tuun ka a sɔɔ. N ni n na denilu bɛɛ ra ban an lala. N ti sɔn ka foyi di i ma sisen.»

⁸ Hali a ma sɔn ka buru di i ma ai la dupɔɔnya kosɔn, i wa to a la da makonkon na fo ka a jagba, a ri wuli ka i mako bɛɛ ja jɔ! Baa, i ma sɔn ka a matara boloka.

⁹ «Wo rɔ, n di a fɔla ai ye ai wa matara foyi la, ai ri wo sɔrɔn; ai wa jinin, a ri a sɔrɔn; ai ye da makonkon, a ri laka ai ye.

¹⁰ Ka a masɔrɔn mɔɔ si wa matara a ri a sɔrɔn; mɔɔ wa fen jinin, a ri a sɔrɔn; mɔɔ wa da makonkon, a ri laka a ye.

¹¹ «Yon ye ai tɛma yan, ni i dence ka i matara jɛɛ la, i ri sa don a bolo wa?

¹² Wala, ni i dence ka i matara sisekili la, i ri kɔsɔn don a bolo wa?

¹³ Nba, ni ai, adamadenilu mɛn ka juu, ai kusan fen juma dila ai denilu ma, wo gbenin de an Fa Alla mɛn ye sankolo rɔ wo ri se Nii Seniman dila a tarabailu bɛɛ ma.»

Isa ni Ibulusa la ko

¹⁴ Lon do rɔ, Isa ka jina gben ka a bɔ bobo cɛɛ do fɛ. Jina bɔ mɛn keni a fɛ, cɛɛ ka kuma damira. Wo ka jama kabannakoya kosebe.

¹⁵ Kɔni doilu ka a fɔ ko Isa tɛɛ ye jinailu gbenna *Ibulusa baraka le rɔ, mɛn ye jinailu la kuntii ba ri.

¹⁶ Doilu ka Isa kɔrɔbɔ, ko a ye tɔomasere do kɛ ii jana, mɛn di a yiraka ii la ko a la sebaya bɔni Alla rɔ.

¹⁷ Kɔni Isa ka ii bɛɛ miriya lɔn. Wo rɔ, a ka a fɔ ii ye ko: «Mansaya kelen wa rafara fila ri ka i jɔɔn kɛɛ, mansaya

wo tijantɔ le. Bon kelen wa rafara fila ri ka i jɔɔn kɛɛ, bon wo ri be.

¹⁸ A ye di wo rɔ? Ni Setana la baaradenilu rafarara fila ri ka i jɔɔn kɛɛ, a la mansaya tɛ tijan wa? Ai ka a fɔ ko n ye jinailu gbenna jina kuntii ba Ibulusa le baraka rɔ.

¹⁹ A ye di? Ni n ye jinailu gbenna Ibulusa baraka rɔ, ai la karandenilu ye jinailu gbenna yon baraka rɔ? Ai la karandenilu ri ai la kiti tɛɛ, ko ai jo tɛ wo rɔ.

²⁰ Ni wo tɛ, ni n ye jinailu gbenna Alla baraka le rɔ, wo ra a yiraka ko Alla la Mansaya ra se ai tɛma.

²¹ «Ai ja lɔ! Fankama wa a rabɛn kɛɛ kɛ muranilu la, ko ka a la bon kanda, wo bolofenilu kandani a juma la.

²² Kɔni ni fankama dogberɛ bera a kan, mɛn fanka ka bon a ta ri, wo ri se a la. Wo ri a la kɛɛkɛ fen bɛɛ ta, a jii lani tɛɛ mɛnilu kan kɔnin, ka ban ka a bolofen bɛɛ rafara mɔɔilu tɛma.»

²³ Isa banda misali yirakala ka a fɔ ii ye ko: «Mɔɔ mɛn tɛ n fɛ, wo ye n juu le ri. Mɔɔ mɛn tɛ n demenna ka mɔɔilu ladɛn, wo ye baarala ka mɔɔilu lajensen.»

Jina ka i kɔsɛ ka to cɛɛ fɛ

²⁴ Isa ko: «Jina wa gben ka bɔ cɛɛ do fɛ, a ri wa jɔjɔ diya jinin fo wula jan ka kapa, ka ban ka a fɔ ko: «N di n kose ka wa n bɔ diya rɔ.»

²⁵ A wa kose cɛɛ jinatɔ kɔrɔ ma, a ri a tɛɛn ko wo ra seninya, ikomin bon mɛn firanni ka a kɔndɔ rabɛn kɔjuma.

²⁶ Wo rɔ, jina ri wa ka jina wɔrɔnwula ladɛn, mɛnilu ka juu a jɛɛ ri. Ii bɛɛ ri na ka to cɛɛ wo fɛ. A laban, jinatɔ la ko ri juuya ka tamin a fɔlɔma kan.»

²⁷ Ka Isa to kuma la, muso do tora jama tɛma ka a kan nabɔ ko: «Muso mɛn ka i kɔnɔ ta ka i sɔrɔn, ka ban ka a sin di i ma, muso wo kunnadiyani.»

²⁸ Isa ka a jabi: «Kɔni mɔɔ mɛnilu ri ii tolo malɔ Alla la kuma la ka wo mira, woilu le mɔɔ kunnadiyani bailu ri.»

* **11:15** Kirekika la miriya ye le ko Ibulusa a ye jina mansaden de ri

Nabi Junusa tɔ́masere jɔ́n di kɛ bi mɔ́ilu ye

²⁹ Ka a tɛrɛn jama waratɔ le Isa laminin dɔ, a ka ii karan ko: «Bi mɔ́ilu kɛwali ka juu. Ai ye kaban-nako ko rɔ, mɛn di kɛ tɔ́masere ri, kɔni kabannako gbɛrɛ si tɛ kɛ ai jana, fo Nabi Junusa ta jɔ́n.

³⁰ Nabi Junusa jɛrɛ kɛra tɔ́masere ri Ninibekailu bɛɛ jana ja mɛn ma, Mɔ́ Dencɛ fanan natɔ kɛla tɔ́masere ri bi mɔ́ilu jana wo ja le ma.

³¹ Nba, kiti lon wa se, Seba jamana mansa muso ri wuli ka i lɔ ai tɔ́rɔfɛ ka ai jalaki, baa ale bɔra fo yɔ́rɔ jan ka na a tolo malɔ Mansa Sulemani la hankilimaya kuma la. Do ye yan bi, mɛn ka bon Mansa Sulemani ri.

³² Kiti lon wo, Ninibekailu fanan di wuli ka i lɔ ai tɔ́rɔfɛ ka ai jalaki, baa Nabi Junusa wara ii kawandi lon mɛn, ii tubira. Do ye yan bi, mɛn ka bon Nabi Junusa ri.»

Fitina ni ja kise la sanda

³³ Isa ka a fɔ ikɔ tuunni ko: «Mɔ́ si tɛ fitinna lamɛlɛn ka a dokon, wala ka see do birin a kun na. Wo kuma tɛ! Mɔ́ wa a lamɛlɛn, a ri a sii fitin-nasiifen kan, kosa mɛnilu wa don bon kɔndɔ ri a mɛlɛn yen.

³⁴ Mɔ́ ja kise le a faribanku fitina ri. Ni i ja kise ka ji, kɛnɛ ri don a la, ka i kɔndɔ gbɛ. Ni i ja kise ma ji, foyi si tɛ don fo dibi.

³⁵ Wo le kosɔn, ai ye ai jɛrɛ lakɔ́rsi. Ai kana i ban kɛnɛ rɔ, ka sɔn dibi rɔ.

³⁶ Ni i kɔndɔ gbɛra kɛnɛ bolo, ka a tɛrɛn dibi tɛ a yɔ́rɔ si rɔ, i ra kɛ kɛnɛ rɔ fasayi. A ye ikomin fitina ra lamɛlɛn ka i bila kɛnɛ rɔ.»

Isa ka Farisilu ni sariya karanmɔ́ilu jalaki

³⁷ Isa banni kumala, Farisi cɛɛ do ka a kili ko a ye wa dɔ́nnin kɛ a wara. Ii wara don a wara, ka i sii dɔ́nnin diya.

³⁸ Isa ma a bolo ko fɔlɔ ikomin Farisilu ye a kɛla ja mɛn ma. Wo ka Farisi cɛɛ kabannakoya kɔsɛbɛ.

³⁹ Maari Isa ka a fɔ a ye ko: «Ai Farisilu ye daailu ni muranilu kɔkan makola ka gbɛ, ka ai kɔndɔ nɔ́ni to natabaya ni kojuu su bɛɛ la.

⁴⁰ Ai hankilitanilu! Mɛn ka kokan ladan, wo le ma a kɔndɔla fanan dan wa?

⁴¹ Ai ye ai kɔndɔ rɔ di fantanilu ma, wo wa kɛ bɛɛ ri sɛninya.

⁴² «Gbalo ye ai Farisilu ye! Ai ye i rajala ka jaka bɔ, hali ai la suma fira kelen kelenna bɛɛ rɔ. Ai ra telenbaya a ni Alla la kaninteya la bilani to. Ai ka kan ka wo kɛ fɔlɔ ka a tɔ bɛɛ ladɛnnin kɛ.

⁴³ Gbalo ye ai Farisilu ye! Ka a masɔ́rɔn ai wa don salibon kɔndɔ, ai ye jɛmɔ́ sii diya jininna. Ai wa kɛ so kɔndɔ, ai ye a fɛ mɔ́ilu ye ai bonya ka ai fo.

⁴⁴ Gbalo ye ai Farisilu ye! Ka a masɔ́rɔn ai ye ikomin kaburu, mɛn ni duu bɛɛ ra kɛ kelen di. Mɔ́ilu ye taminna wo kan, kɔni ii ma a lɔn ko kaburu le.»

⁴⁵ Sariya karanmɔ́ do ka Isa jabi: «Karanmɔ́, i la kuma ma dan Farisilu kelen ma dɛ! I ye andeilu fanan dooyalala kɔsɛbɛ!»

⁴⁶ Isa ka a jabi: «Gbalo ye ai sariya karanmɔ́ilu fanan ye! Ai ye donin ba siila mɔ́ilu kun ma, donin mɛn ta gbɛleman kojuuuya. Kɔni ai ti sɔn muumɛ ka ii dɛmɛn wo donin tala!

⁴⁷ Gbalo ye ai ye, ka a masɔ́rɔn ai benbailu ka nabi mɛnilu faa, ai ye woilu kaburuilu masidila.

⁴⁸ Ai ra sɔn ai benbailu la baara juu ma, ka a masɔ́rɔn ii ka nabiilu faa ka kaburu masidi ko to ai ma.

⁴⁹ Wo le kosɔn, Alla ka a fɔ a la hankilimaya rɔ ko: «N di nabiilu lawa ii ma, a ni talibidenbailu. Ii ri doilu faa ka doilu jakankata.»

⁵⁰ Wo rɔ, mɔ́ilu ra nabi fen fen faa kɛbi dunuɔa dan waati, Alla ri bi mɔ́ilu jininka wo kelen kelenna bɛɛ saya ko ma.

⁵¹ A ri damira Abila la saya ma, haan ka wa Nabi Sakariya la saya ma, mɛn sara saraka janin diya a ni Alla la bon tɛma. N di a fɔ ai ye, Alla ri bi mɔ́ilu jininka wo bɛɛ ma kiti lon.

⁵² Gbalo ye ai ye, ai sariya karanmɔ́ilu! Ai ra i ban lɔnnin bɛrɛ rɔ, ka wo da tuun ka a sɔɔ. Ai jɛrɛ ti don a rɔ. Ai ye mɔ́ilu labanna fanan, mɔ́ mɛnilu ye don ko rɔ.»

⁵³ Isa bɔ mɛn kɛni yɔrɔ wo rɔ, sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ka a laɲinin ɲininkali siyaman na.

⁵⁴ Ii ye a fɛ a ye jabili bɛnbali do kɛ, mɛn di kɛ a mira sababu ri.

12

Isa ka mɔɔilu lali kuma siyaman dɔ

¹ Wo tuma, mɔɔ waa siyaman ladennin Isa laminin dɔ. Ii warara haan ka i lɔ i ɲɔɔn kan. Ka Isa to jama tɛma, a ka a la karandenilu karan. A ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye ai jɛrɛ latanka Farisilu la lɛbɛn ma, ii la filanfilanteya kɔnin.

² Mɔɔilu la ko si dokonni a ri bɔ gbe rɔ, lon do rɔ. Mɛnilu suturani, woilu bɛɛ ri lɔn mɔɔilu bolo.

³ Ai wa idoon ka fen fen fɔ mɔɔilu ye dibi rɔ, woilu bɛɛ ri lamɛn kɛnɛ ma. Ai wa fen fen fɔ mɔɔilu tolo kɔrɔ kan majii rɔ, hali ni a kɛra bon kɔndɔ sutura rɔ, woilu bɛɛ ri fɔ gbe rɔ, ka kɛ ikomin mɔɔ ra i lɔ bon kun na ka wo bɛɛ lase fan bɛɛ rɔ.

⁴ «N terilu, n di a fɔ ai ye ko mɔɔ mɛnilu seni mɔɔ faala dɔrɔn, ai kana silan woilu ye, baa woilu dan ye mɔɔ faribanku faa ri. Ii ti se ka tamin wo kan.

⁵ Ai ye silan mɛn ye, n di wo yiraka ai la. Mɛn di se ka mɔɔ faa, ka ban ka a fili jahanama kɔndɔ, ai ye silan wo ye.

⁶ «A ye di? Kɔnɔ mɛsɛn loolu tɛ sanna wodi gbanan mɛsɛn na wa? Kɔni Alla ka a kelen kelenna bɛɛ lɔn.

⁷ Alla ka ai lɔn kɔsɛbɛ, hali ai kungsi jate! Wo rɔ, ai kana silan fewu. Alla ye ai jatela ka tamin kɔnɔilu kan.

⁸ «N di a fɔ ai ye ko mɔɔ fen fen wa i lɔ n tɔɔ la mɔɔilu ɲana, Mɔɔ Dencɛ fanan di i lɔ wo tii la Alla la mɛlekailu ɲana.

⁹ Kɔni mɛn di i ban n dɔ mɔɔilu ɲana, Mɔɔ Dencɛ fanan di i ban wo rɔ Alla la mɛlekailu ɲana.

¹⁰ Ni mɔɔ ka Mɔɔ Dencɛ mafɔ, a ri se a makotola. Kɔni mɔɔ wa Alla la Nii Seniman tanama kuma fɔ, a tɛ makoto habadan!

¹¹ «Lon do rɔ, mɔɔilu ri ai mira. Ii wa ai lana salibonilu ɲɛmɔɔilu ma, wala kititɛɛla su bɛɛ, ai ka kan ka kuma

mɛn fɔ ka ai jɛrɛ lafasa, ai kana hamin wo la.

¹² Ka a masɔrɔn ai ka kan ka mɛn fɔ, Alla la Nii Seniman di wo kuma bila ai kɔndɔ wo waati kelen na.»

Nanfulutii hankilitan

¹³ Cɛɛ do tora jama rɔ ka a fɔ Isa ye ko: «An karanmɔɔ, i ye a fɔ n kɔrɔcɛ ye ko an fa sara ka cɛɛ mɛn to, ko a ye cɛɛ wo rafara ka n ta di n ma.»

¹⁴ Isa ka a jabi: «ɛɛ, cɛɛ! Yon de ka nde lasii, ka n kɛ ai la kititɛɛla ri, wala ai la cɛɛ rafarala?»

¹⁵ Wo kɔ, Isa ka a fɔ jama ye ko: «Ai ye a kɛ kɔɲuma, ka ai jɛrɛ mira natabaya ma. Ka a masɔrɔn hali ni mɔɔ la nanfulu siyayara a ɲa jɛrɛ ma, wo ti se ka ɲenemaya jɛrɛ di a ma.»

¹⁶ Isa ka wo kɔrɔ yiraka ii la kuma kɔrɔlama do rɔ. A ka a fɔ ko: «Waati do kɛra, nanfulutii do la sɛnɛ fenilu sɔnda kɔsɛbɛ.

¹⁷ Wo rɔ, a ka a jate mira a jɛrɛ kɔndɔ ko: «N di nfen de kɛ sa? Suman mara diya si tɛ n bolo, suman jate wo ri kun mɛn dɔ.»

¹⁸ A ka imiri wo ma ka a fɔ ko: «N di n na bondon bɛɛ lawuya ka kurailu lɔ ka woilu wara. N di n na suman kise ni n na sɛnɛ fen bɛɛ kɛ ii kɔndɔ ka a bɛɛ lamara ye.

¹⁹ Wo wa ban, n di a fɔ n jɛrɛ ye ko: «Cɛɛ, i ɲɔɲɔ fewu! Suman siyaman ba marani i bolo, suman mɛn di san siyaman bɔ. I ye dɔɔnnin kɛ, ka minnin kɛ, ka sɛwa.»

²⁰ Alla ka a fɔ a ye ko: «Ile, kɔmɔɔ gbɛdɛn. Bi su ɲin dɔ jɛrɛ, i nii di mira i la. I ra mɛn naden i jɛrɛ ye, wo toto yon bolo sa?»

²¹ Mɔɔ mɛn ye nanfulu ɲininna a jɛrɛ ye, ka a ban Alla rɔ, wo betɔ ten de.»

An kana hamin

²² Wo rɔ, Isa ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «Nba, n kan de, ai kana hamin ai nii na ai la dunuɲaratɛɛ dɔɔnnin ko rɔ, wala ai la faribanku la feriyabɔ ko rɔ.

²³ Ka a masɔrɔn nii ka bon dɔɔnninfen di. Fari banku ka bon feriyabɔ ri.

²⁴ «Ai ye kɔrɔnduwailu lakɔrɔsi. Ii tɛ sɛnɛ kɛla, ii tɛ suman kala. Suman

mara diya su su tɛ ii bolo. Kɔni Alla ye woilu balola. Ai munanfan ka bon kɔnɔilu munanfan di paaon Alla jana.

²⁵ A ragbɛ! Yon ye ai rɔ, mɛn hamin di se do kafula a si ma, hali waati kelen?

²⁶ Ni ai la hamin ti se hali wo ko fitini la, nfenna ai ye haminna ko tɔilu bɛɛ la?

²⁷ Ai ye waa rɔ binilu lakɔrɔsi. Bin woilu ye wulila ka fɛrɛn ka ja. Ii tɛ baara kɛla, ii tɛ feriyabɔ jininna. Kɔni hali Mansa Sulemani, mɛn kɛra nanfulu ba tii ri, wo ma duruki si don, mɛn ka kɛnyani bin fɛrɛn kelen na.

²⁸ A ragbɛ! Bin mɛnilu ye wulila bi woilu ri janin ta la sini. Hali wo, Alla ka ii feriyabɔ fɛrɛnilu la. A ye di? Alla tɛ ai dɛmɛn fanan, ka ai feriyabɔ wa? Kɔni ai la lemɛniya ka dɔɔ fewu!

²⁹ «Ai kana hamin ka a fɔ ko: «An di nfen dɔɔn ka nfen min?»

³⁰ Jamana mɛn mɔɔ ma Alla lɔn dunuɗa rɔ bi, woilu le ye ko su wo jininna waati bɛɛ rɔ. Kɔni ai mako ye fen mɛnilu la, ai Fa Alla ka woilu bɛɛ lɔn.

³¹ Wo le rɔ, ai ye Alla la Mansaya jinin fɔlɔ. Alla ri fen woilu fanan di ai ma.»

Nanfulu banbali

³² Isa ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «N na dɛkuru jin, ai kana silan. A diyara ai Fa Alla ye ka a la mansaya di ai ma.

³³ Ai ye ai bolofenilu san ka mɔɔ bolokolonilu sɔ wodi wo rɔ. Ai ye nanfulu mara yɔrɔ ladan ai jɛrɛ ye harijeene, nanfulu mara yɔrɔ mɛn tɛ tɗjan. Sa ai ri nanfulu bila ai ye harijeene, nanfulu mɛn tɛ dɛsɛ habadan. Son si ti se yɔrɔ wo sɔrɔnna, jɛnberɛ ni kɔrikɔri si ti tɗjani kɛ ye,

³⁴ baa i la nanfulu marani yɔrɔ mɛn, i solɔmɛ ye yɔrɔ wo le rɔ.»

Jɔn mɛnilu rabenni

³⁵ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye ai jɛrɛ tɛsidi ka ai rabɛn baara kanma. Ai ye ai la fitina lamɛlɛni to waati bɛɛ rɔ.

³⁶ Ai ye kɛ ikomin jɔn, mɛnilu ye ii la kuntii makɔnɔla bon kɔndɔ. Ni

kuntii bɔra kɔjɔ malɔ diya ka na da makonkon, ii ri da laka a ye.

³⁷ Ni kuntii nara ka a tɛrɛn jɔnilu ma sunɔɔ fewu, baraka ri don ii la ko rɔ. A ragbɛ! Kuntii ri a tɛsidi ka a jɛrɛ rabɛn ka jɔnilu kili. A ri ii bɛɛ lasii ka dɔɔnnin sii ii kɔrɔ.

³⁸ Wo le rɔ, ni kuntii nara duu tala waati, wala dondon kasi waati, ni a nara ka a tɛrɛn jɔnilu ma sunɔɔ, baraka ri don ii la ko rɔ.

³⁹ «Ai tolo malɔ! Ni bon tii tun ye a kalama ko son natɔ le a wara a waati mɛn na, a tun di a jɛrɛ rabɛn a jɔ rɔ.

⁴⁰ Wo ja kelen ma, ai fanan ye ai rabɛn. Ka a masɔrɔn Mɔɔ Dence ri na waati do rɔ, ai hankili tɛ waati mɛn na.»

Jɔn juma ni jɔn juu

⁴¹ Piyɛri ka Isa maɗininka wo rɔ ko: «Maari, i ra kuma kɔrɔlama jin fɔ andeilu dɔrɔn de ye, wala jama bɛɛ?»

⁴² Maari ka a jabi: «Yon ye jatela jɔn telenni ri, wala jɔn hankiliman? Kuntii ri jɔn wo lasii a wara bɛɛ kun na, ko a ye a janto jɔn tɔilu rɔ, ka solo bɔ ka a di ii ma.

⁴³ Ni kuntii nara ka a tɛrɛn jɔn wo ye baara kan, baraka ri don jɔn na ko rɔ.

⁴⁴ Kuntii ri a bolofenilu bɛɛ karifa jɔn wo la. Tuɗa le fewu!

⁴⁵ Kɔni, ni jɔnce wo ka i miri ko: «N na kuntii ti nala jona». A ri jɔn tɔilu tɔrɔ ka ii gbasi, cɛɛ ni muso. A ri dɔɔnnin kɛ kojuuya ka dɔlɔ min haan ka a jɛrɛ ja laminin.

⁴⁶ Wo ko rɔ, a la kuntii ri na waati do rɔ, jɔn wo hankili tɛ waati mɛn na. A wa na, a ri a la jɔn tɔrɔya kojuuya ka a kɛ ikomin Alla lɔnbali.

⁴⁷ «Jɔn mɛn ka a la kuntii diyana ko lɔn, kɔni a kɔndɔgbo ma sɔn ka a janto a rɔ, kuntii ri wo gbasi kojuuya ka jahadi la a ka a fɔ kɔsɛbɛ!

⁴⁸ Jɔn mɛn ma a la kuntii diyana ko lɔn, ni a filira ka baara juu do kɛ, mɛn ye gbasili ko ri, jɔn wo fanan di gbasi. Ale kɔni tɛ gbasi kojuuya. Mɔɔ mɔɔ wa siyaman sɔrɔn, siyaman di jinin wo fɛ. Siyaman wa karifa fen fen na, siyaman di jinin wo fɛ fanan.»

Hera wala bɛnbaliya?

⁴⁹ Isa ka a fɔ ii ye ko: «N da na ta su kanma duukolo kan. N da gbɛdɛnni ba le fɔ ta wo ye mɛɛn.

⁵⁰ Kɔni a fɛɛ tɛ fo n ye n na jakankatayɛ dafa. Yani n ye ban wo kɛla, n tɛ jususuma sɔrɔn.

⁵¹ A ye di? A ye ai kɔndɔ ko n da na jususuma le ri dunuɔa rɔ wa? Wo kuma tɛ! N nani bɛnbaliya bilala mɔɔilu tɛma.

⁵² Ka damira bi ma, ni mɔɔ loolu kɛra denbaya kelen dɔ, mɔɔ sawa ri kɛ mɔɔ fila kanma, wala mɔɔ fila ri kɛ mɔɔ sawa kanma.

⁵³ Cɛɛ dencɛ ri bila a la, cɛɛ fanan di bila a dencɛ la. Muso denmuso ri bila a la, muso fanan di bila a denmuso la. Muso a dencɛ muso ri bila a la, muso fanan di bila a dencɛ muso la.»

Bi mɔɔilu ka kan ka waati jin lakɔrɔsi

⁵⁴ Isa ka a fɔ jama ye ko: «Ni ai ka banda finni yen tele be rɔ, ai ye a fɔla ko sancɛ natɔ le. Sanji di na ikomin ai ka a fɔ na mɛn ma.

⁵⁵ Ni ai ka a yen fɔɔ ye bɔla tele kankan bolokinin fan fɛ ai ye a fɔla ko: «Tara ri bɔ.» Tara ri bɔ ikomin ai ka a fɔ na mɛn ma.

⁵⁶ Tɔɔmasere mɛnilu ye kɛla sankolo ni duukolo kan, ai kusan woilu faranfasila. Kɔni Alla ye ko mɛnilu kɛla bi mɔɔilu tɛma, nfenna ai ma kusan woilu fanan faranfasila? Ai jɛrɛmayuwailu!

⁵⁷ Nfenna ai tɛ a fɛ ka ko telenninilu jate mira ai jɛɛ ma ka woilu kɛ?

⁵⁸ «A ragbɛ! Ko wa kɛ i ni mɔɔ do tɛma, ni wo ye a fɛ ka i lana kiti diya, yani ai ye se ye, i ye fɛɛ bɛɛ kɛ ka a madiya sani ai ye se kititɛɛ diya. Ni wo tɛ, kititɛɛla ri i don tasidilu bolo. Pɔlisi ri i bila kaso la.

⁵⁹ Ni i donda kaso la, i ti bɔ fewu fɔɔ i wa ban wodi wo bɛɛ sarala. Tuɔa le fewu!»

13

Mɔɔilu ye i kɔsɛ Alla ma

¹ Nba, waati wo rɔ, mɔɔilu tɛɛ ye nala Isa ma ka a fɔ a ye ko mɛn keni Kalilekailu la Pilate bolo. A

ka Kalilekailu jeli ni saraka sobo jeli basan i jɔɔn na.

² Isa ka ii jabi: «A ye di? Ai hankili rɔ, Kalileka mɛnilu faani ten, woilu tun da kojuu le kɛ ka tamin Kalileka tɔ bɛɛ kan wa? Ii faara wo sababu la wa?»

³ Wo kuma tɛ! Kɔni ni ai ma tubi, ai fanan di halaki.

⁴ Waati taminni, Silowe sankaso jan bera mɔɔ tan ni seyɛn kan ka woilu faa Jerusalemu so kɔndɔ. Wo tɛ ai miri rɔ, mɔɔ tan ni seyɛn wo, woilu la kɛwaliilu tun ka juu ka tamin Jerusalemukailu tɔ bɛɛ ta kan wa?

⁵ Eɛn, dɛ! Wo kuma tɛ! Kɔni ni ai ma tubi, ai bɛɛ fanan di halaki.»

Jiri denbali

⁶ A ka misali di ii ma kuma kɔrɔlama rɔ ko: «Toro ju kelen tɛɛ ye cɛɛ do bolo a la sɛnɛ rɔ. Lon do rɔ, a wara toro den jinin. A ma foyi sɔrɔn a la.

⁷ A ka a fɔ a la baaraden ye ko: «N da san sawa kɛ, n ye toro den jininna n na toro ju la. Haan bi, n ma foyi sɔrɔn a la munun. Wo rɔ, i ye a tɛɛ, ka a bɔ ye. Tɔnɔ tɛ a la. A kana to ten ka n na duu tɔɔn.»

⁸ Baaraden ka a madiya ko: «Faama, i ye a to ten san kelen jin na munun. N di duu sen a kɔrɔ ka nɔɔ kɛ a fɛ.

⁹ Sando ni a ka den kɛ, ale le wo ri. Kɔni ni a ma den kɛ, i ri a tɛɛ ka a bɔ ye.»»

Isa ka muso do lakɛndɛya Nɔɔɔ lon

¹⁰ Lon do rɔ, Isa tɛɛ ye mɔɔilu karanna Alla la salibon do la. Nɔɔɔ lon de tɛɛ.

¹¹ Muso jankarɔto do tɛɛ ye, jinailu ra dan ba bila mɛn kɔ kan. A ra san tan ni seyɛn bɔ, a ma se a kɔ lawulila.

¹² Isa ka muso wo yen ka a kili. A ka a fɔ a ye ko: «N badenma muso, i ra hɔrɔya i la jankarɔ rɔ ka bɔ a rɔ fewu.»

¹³ A ka a bolo la muso kan. Muso kɛndɛyara i kɔrɔ ye ka a kɔ latelen, ka ban ka Alla tando.

¹⁴ Kɔni salibon kuntii ka wo bɛɛ lakɔrɔsi ka diminya. A monɛra Isa ma ka a masɔrɔn a ka lakɛndɛyali kɛ Nɔɔɔ lon. Kuntii wulira ka a fɔ jama ye ko:

«Tele wɔɔrɔ ye an bolo ka baara ke. Ai ye na kɛndɛya ninin tele wɔɔrɔ wo kɔrɔ. Ai kana na Nɔɔn lon fewu!»

¹⁵ Maari ka salibon kuntii jabi: «Ai ye jɛɛmayuwailu le ri. I ja lo! Ni nisi wala fali kɛra ai bolo, ai tɛ wa ii furen ka ii mayɛɛman ka ii lamin Nɔɔn lon wa?»

¹⁶ Ni ai ye wo kɛla, a ye di? Muso nin ye Iburahima bɔnsɔn de ri. Setana ra a sidi jankarɔ la kɛbi san tan ni seyin. N ma kan ka wo furen ka a lakɛndɛya Nɔɔn lon wa?»

¹⁷ Wo jabili ka Isa juuilu bɛɛ mal-oya. Kɔni jama bɛɛ sɛwara Isa la kɔsɛbɛ, ka a masɔrɔn a tɛɛ ye kaban-nako bailu kɛla.

Alla la Mansaya ye lala nfen ma?

¹⁸ Wo rɔ Isa ka nininkali kɛ ko: «Alla la Mansaya ni nfen mununni? N di se a ni nfen lala a mɔɔn ma?»

¹⁹ Alla la Mansaya ye ikomin bɔrɔn fira kise. Cɛɛ do ka wo ta ka wa a lan a la nako rɔ. Kise wo fɛrɛnda, ka bonya ka kɛ jiri ju ri. Sankolo kɔnɔilu ka ii jaan la jiri wo bolonilu la.»

²⁰ Isa ka nininkali kɛ ko: «N ye Alla la Mansaya lala nfen ma ikɔ tuun?»

²¹ A ye ikomin lɛbɛn. Ni muso ka wo ta ka dɔɔni kɛ farinin muun siyaman dɔ, a ri farinin muun bɛɛ funu.»

Kisi sila ye ikomin lu kɔndɔ danin

²² Wo kɔ, Isa watɔla Jerusalemu, a tɛɛ ye mɔɔilu karanna sila la so bailu ni so mɛsɛnnilu la.

²³ Do ka Isa majininka ko: «Maari, mɔɔ gbɛnsɛni ri kisi wa?» Isa ka ii jabi:

²⁴ «Ai ye i raja ka don da dɔɔmanin na. Ka a masɔrɔn n di a fɔ ai jana, mɔɔ siyaman di don diya ninin ka kaja.

²⁵ Maari, mɛn ye bontii ri, ni a wulira ka bonda latuun, ai ri to kɛnɛ ma. Ai ri da makonkon ka a fɔ ko: «Maari, i ye da laka an ye.» Bontii ri jabili kɛ ko: «N ma a lɔn i bɔni yɔrɔ mɛn dɔ.»

²⁶ Ai ri a fɔ ko: «Maari, an bɛɛ ka dɔɔnnin kɛ ka an min yɔrɔ kelen. I ka an karan an na soilu la.»

²⁷ Maari ri a fɔ ai ye ko: «Ai kojuu kɛlailu, n ma ai lɔn, n ma ai bɔ diya lɔn. Ai ye bɔ yan!»

²⁸ «Wo lon, ai wa Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ni nabiilu bɛɛ yen Alla la Mansaya rɔ, ka a tɛɛn ai lafilini kɔkan. Ai ri kasi ka mɔnɛ fo ka ai nin macin.

²⁹ Mɔɔilu ri bɔ dunuɔna fan bɛɛ rɔ ka na i sii Alla la Mansaya rɔ ka dɔɔnnin kɛ.

³⁰ Nba, doilu ye kɔmamɔɔilu ri bi, mɛnilu ri kɛ jɛmɔɔilu ri sini. Doilu fanan ye jɛmɔɔilu ri bi, mɛnilu ri kɛ kɔmamɔɔilu ri sini.»

Isa ni Jerusalemukailu

³¹ Wo waati kelen, Farisi doilu nara Isa lali ko: «I ye yan bila ka wa yɔrɔ gbɛɛ rɔ, baa Mansa Herodi ye i faa ko rɔ.»

³² Isa ka ii jabi: «Ai ye wa a fɔ sɔyanin wo ye, Herodi kɔnin, ko n ye jina gbɛnna ka bɔ mɔɔilu fɛ, ka jankarɔtoilu lakɛndɛya. Bi ni sini, n ye wo baara kan. A tele sawana, n na baara ri dafa.

³³ A fɛɛ tɛ fo n ye n daja ka n taama bi, a ni sini a ni sini kɛndɛ, baa nabi kana faa yɔrɔ si fo Jerusalemu.»

³⁴ Isa ka a kan nabɔ ko: «Jerusalemu, Jerusalemu. Ai ye nabiilu faala a ni mɛnilu yon ai kawandi la, ai ye woilu bon kaba la ka ii faa. Sija siyaman, n tɛɛ ye a fɛ ka ai ladɛn ikomin sise ba ri a denilu ladɛn ja mɛn ka ii dokon a kɔrɔ. Kɔni ai ma sɔn wo ma.

³⁵ Wo rɔ, ai la bon nafilin de tɛɛ. Ai ja tɛ la n kan butun, fo ai wa a fɔ lon mɛn ko: «Kunnadiya wo mɛn nani Maari Alla tɔɔ rɔ.»

14

Isa ka jankarɔto do lakɛndɛya Nɔɔn lon

¹ Nɔɔn lon do rɔ, Isa wara dɔɔnnin diya Farisilu la jɛmɔɔ do wara. Mɛnilu siini tɛɛ dɔɔnnin na ye, woilu bɛɛ tɛɛ ye a lakɔrɔsila kojuyaya.

² Jankarɔto do tɛɛ ye Isa jana jama tema ye. Jankarɔ tun da a fari yɔrɔ doilu mafunufunu.

³ Isa ka sariya karanmɔɔ ni Farisilu majininka ko: «A ye di? Ka mɔɔ

lakendeya Nɔɔɔ lon, wo benni an na sariya ma, wala wo benni te?»

⁴ Ii ka imakun. Wo rɔ, Isa ka a bolo la jankarɔto kan ka a lakendeya, ka ban ka sila di a ma.

⁵ A bɔ mɛn keni, Isa ka ii majininka ko: «Ni ai la den, wala ai la nisi bera kɔlɔn kɔndɔ, yon ye ai tema yan, mɛn di i ban wo layɛlɛla Nɔɔɔ lon? Ai ri a labɔ jona, wo te?»

⁶ Ii ma se Isa jabila.

Nɛmɔɔ sii diya jininnailu

⁷ Ka Isa to dɔɔnnin diya ye, a ka mɔɔilu lakɔrɔsi, mɛnilu kilini dɔɔnnin kanma. Ii nani jɛmɔɔ sii diya tala ii jɛrɛ yɛ. Wo rɔ, a ka kuma kɔrɔlama do fɔ ii yɛ. A ka a fɔ ko:

⁸ «I wa kili ka wa kɔɔɔ malɔ diya rɔ, i kana wa i sii jɛmɔɔ sii diya rɔ, baa wo ri a tɛrɛn tumado jɛmɔɔ do kilini ye, mɛn ka bon i ri.

⁹ Ni wo nara ka i siini tɛrɛn jɛmɔɔ sii diya, i maloyatɔ le. Mɛn ka ai fila bɛɛ kili, wo ri na ka a fɔ i yɛ ko: «Iwuli ka sii diya wo di mɔɔba ma.» I ri wuli maloya rɔ ka kɔmamɔɔ sii diya jinin jama kɔfɛ.

¹⁰ «Nba, i wa kili kɔɔɔ malɔ diya rɔ, i ye wa i sii kɔmamɔɔ sii diya rɔ. Wo wa kɛ, mɛn ka ai bɛɛ kili, wo ri lakɔrɔsili kɛ ka a fɔ ko i ma kan ka i sii ten. A ri sii diya gbɛrɛ jinin i ye, mɛn ka ni fɔlɔman di. A ri a fɔ i yɛ ko: «N teri, i ye na i sii jɛmɔɔ sii diya rɔ.» I ri bonya ba sɔrɔn mɔɔilu bɛɛ jana.

¹¹ A ragbɛ! Mɔɔ mɔɔ wa a jɛrɛ bonya, Alla ri wo majii. Kɔni mɔɔ mɔɔ wa a jɛrɛ fanmajii, Alla ri wo bonya.»

¹² Isa ka kuma do fɔ cɛɛ yɛ fanan, a kilini mɛn bolo. A ka a fɔ ko: «I wa kɛ mɔɔilu kilila dɔɔnnin kanma, i kana dan i terilu ni i badenmailu ma, a ni i siijɔɔ nanfulutiilu, baa lon do rɔ, woilu fanan di a jɔɔn kɛ i yɛ, ka i sara wo rɔ.

¹³ Ni i ka mɔɔilu kili sali dɔɔnnin kanma, i ye fantanilu ni lanjiiritɔilu a ni ja fuyenilu kili dɔɔn diya.

¹⁴ I ri barayi sɔrɔn wo rɔ, ka a masɔrɔn woilu ti se ka i la kɔɔuma julu sara. Alla wa telenbailu su lawuli, a ri wo baarayi di i ma.»

Mɛnilu kilini dɔɔnnin ko ma

¹⁵ Isa dɔɔnnin jɔɔn do ka a tolo malɔ wo bɛɛ la, ka a fɔ a yɛ ko: «Mɛn di dɔɔnnin kɛ Alla la Mansaya rɔ, a ri a kunnadiya sɔrɔn a la ko rɔ kɔsɛbɛ.»

¹⁶ Isa ka jabili kɛ sanda do rɔ. A ko: «Lon do rɔ, cɛɛ do tɛrɛ ye a fɛ ka dɔɔnnin ba rabɛn ka mɔɔ siyaman kili.

¹⁷ Damunin waati sera tuma mɛn na, a ka a la jɔncɛ lɔ mɔɔilu kili la, ko ii ye na dɔɔnnin kɛ.

¹⁸ Kɔni, ii bɛɛ ka bɔɔna jinin a bolo. A wara mɔɔ fɔlɔ mɛn kili, wo ka a fɔ ko: «N da duu do san. A fɛrɛ te fo n ye wa a mafɛnɛ. I sabari ka yafa a ma. N ti se wala.»

¹⁹ Mɔɔ filana ka a fɔ ko: «N da sɛnɛkɛ nisi tan san. N watɔ woilu mafɛnɛla. I sabari ka yafa n ma.»

²⁰ Mɔɔ sawana fanan ka a fɔ ko: «N ban san de muso furula. Wo le kɔsɔn, n ti se wala.»

²¹ Jɔncɛ wara wo jafɔ a la kuntii yɛ. A la kuntii duunyara kɔsɛbɛ, ka a fɔ jɔncɛ yɛ ko: «I bori ka wa se so kɔndɔ fan bɛɛ, tiritilu ni sila mɛsɛnilu la. I wa fantan mɛnilu yen, i ye ii kili, a ni lanjiiritɔilu. I ye ii bɛɛ ta ka na ii ri yan.»

²² Jɔncɛ ka a fɔ a la kuntii yɛ ko: «I ka mɛn fɔ, n da ban wo kɛla. Kɔni haan bi, i la bon ma fa munun.»

²³ Kuntii ka a fɔ a yɛ ko: «I ye bɔ so kɔndɔ ka wa kɔkan. I wa mɔɔ mɔɔ tɛrɛn silailu la ye, i ye ii kili. I ye fɛrɛ bɛɛ kɛ kosa ii ri na n na bon nafa a ja ma.

²⁴ A ragbɛ! N ka so kɔndɔ mɔɔ mɛnilu fɔlɔman kili, mɛnilu ka i ban nde rɔ, ii tɛ foyi si sɔrɔn n na balo rɔ.»

Ka Sankɔ Jate

²⁵ Lon do rɔ, jama ba bilani tɛrɛ ye Isa kɔfɛ. A ka iyɛleman ka a fɔ ii yɛ ko:

²⁶ «Ni mɔɔ mɛn ye a fɛ ka bila n kɔfɛ, a ma sɔn n na ko ye diya a yɛ ka tamin a fa la, ka tamin a na fanan na, ka tamin a muso la, ka tamin a denilu fanan na, ka tamin a dɔɔnilu ni a kɔrɔilu la, hali ka a tamin a jɛrɛ nii na, wo ti se ka kɛ n na karanden jɛrɛ jɛrɛ ri.

²⁷ Mɛn ma sɔn a gbɔngbɔn jiri ta, ka bila n kɔfɛ, wo ti se kɛla n na karanden di.

²⁸ «A ye di? Yon de ye ai tɛma yan, ni a ye a fɛ ka sankaso lɔ, a tɛ i sii fɔlɔ ka jate mira kɛ? Kosa a ri a lɔn ni a ri se ka a lɔ ka a laban.

²⁹ Ni a ma wo kɛ fɔlɔ, a ri sankaso ju sii, ka ban ka kaɲa a lɔla ka a to ye. Wo wa kɛ, mɔɔilu ri a mayɛɛ wo rɔ.

³⁰ Ii ri a fɔ ko: «Han, cɛɛ wo! A ka a fɔ ko a ri sankaso lɔ, kɔni a ra kaɲa fewu!»

³¹ «A ye di? Mansa ɲuman di sɔn ka bɔ mansa gbɛɛ kɛɛ kanma, ni a ma i sii fɔlɔ ka jate mira kɛ. Kosa a ri a lɔn ni a la kɛɛden mɔɔ waa tan di se wo la kɛɛden mɔɔ waa muwan na.

³² Ni a ka a yen ko a ti se wo la, yani mansa wo ye sudunya a ma, a ri keladenilu lawa kɛɛ ban kanma.

³³ A ragbɛ! Ni i ma i ban i jɛɛ rɔ, ka fen bɛɛ to ye, i ti se kɛla n na karanden di.

³⁴ «I ka a lɔn, kɔɔ ye fen ɲuma ri. Kɔni ni a diya bɔra a la, a ti se ladiyala ikɔ.

³⁵ Ni a diya bɔra a la, a ti se ka duu diya sɛnɛ rɔ, a ti se foyi ɲala sununkun na fanan. A ri lafili. Nba, mɛn tolo ye mɛnni kɛla wo ye a tolo malɔ misali ɲin na.»

15

Saa tununni le

¹ Niisankɔmiralailu ni kojuu kɛla gbɛɛɛilu tɛɛ ye nala ka ii tolo malɔ Isa la.

² Farisilu ni sariya karanmɔɔilu ka wo yen ka a fɔ ii da kɔrɔ Isa ma ko: «A ragbɛ! Cɛɛ wo ye kojuukɛlailu rami-rala, fɔ ka dɔɔnnin kɛ fɛ kelen dɔ.»

³ Wo rɔ, Isa ka kuma kɔrɔlama fɔ ii ye ko:

⁴ «Ni saa kɛmɛ kɛra mɔɔ kelen bolo ai rɔ yan, saa kelen wa tunun, yon tɛ sɔn ka saa bikɔnɔndɔ ni kɔnɔndɔ to waa rɔ, ka wa saa tununni kelen pe ɲinin diya haan ka a yen?

⁵ A wa saa tununni wo yen, a ri sɛwa. A ri a ta ka a la a kan ma ka na a ri.

⁶ A wa se a la lu ma, a ri a fɔ a terilu ni a siiɲɔɔilu ye ko: «An ye sɛwa. N na

saa tununni tɛɛ, kɔni n da a ɲinin ka a yen.»

⁷ «A ragbɛ! Wo ɲa kelen ma, kojuu kɛla kelen pe wa tubi, wo ye sɛwa ko ba le ri Alla wara. Wo sɛwa ka bon paaon, ka tamin telenba mɔɔ bikɔnɔndɔ ni kɔnɔndɔ ta kan, mɛnilu mako tɛ tubi ko ma.»

Muso la wodigbɛ tununni le

⁸ Isa ko: «Ni wodigbɛ tan kɛra muso do bolo, kelen wa tunun a ma bon kɔndɔ, a ri nfen kɛ? A tɛ wuli wa, ka fitina lamɛɛn ka bon kɔndɔ firan, ka wodi wo ɲinin a ɲa jɛɛ jɛɛ ma wa, haan ka a yen?

⁹ Ni a ka a yen, a ri a terilu kili, a ni a siiɲɔɔilu, ka a fɔ ii ye ko: «An ye sɛwa. N da n na wodigbɛ yen, mɛn tununni tɛɛ n ma.»»

¹⁰ Isa ko: «A ragbɛ! Wo ɲa kelen ma, kojuu kɛla kelen pe wa tubi, Alla la mɛɛkailu ri sɛwa.»

Den kanberen fila

¹¹ Isa fanan ko: «Dence fila tɛɛ ye cɛɛ do bolo.

¹² Lon do rɔ, den dɔɔmanni ka a fɔ a fa ye ko: «N fa, i ye i la nanfulu bɛɛ rafara, ka n ta fan di n ma sisen.» Cɛɛ wo ka a la nanfulu rafara a den fila tɛma, ka a dence dɔɔmanni ta fan di a ma.

¹³ Wo cɛɛ tun ma mɛn bakɛ, den wo ka a bolofen bɛɛ ta ka wa taama rɔ jamana jan do rɔ. A se mɛn kɛni ye, a ma foyi kɛ fo manamanaya. A tora wo la haan ka a bolofen bɛɛ tɲan.

¹⁴ «Nba, kɔfɛ, kɔnkɔ fitinna donda jamana wo rɔ, ka a tɛɛn kanberen na wodi ra ban fewu. A la dɔɔnnin dɛsɛra. Wo gbɛɛyara a ma kosɛbɛ.

¹⁵ Wo rɔ, a ka baara ɲinin ye mɔɔ do fɛ. Wo ka a ta ka a lawa waa rɔ a la kɔsɛilu gbɛngben diya.

¹⁶ Ka a to waa rɔ ye, kɔnkɔ gbara a la kojuuya, haan ka kɔsɛilu la dɔɔnnin fen sɔsɔ fara dɔɔn lɔɔ bila a la. Hali wo, mɔɔ si ma a sɔ dɔɔnnin dɔ.

¹⁷ «Kɔfɛ sa, a ka imiri ka hankili sɔrɔn. A ka a fɔ ko: «Baaraden siya-man ye n fa bolo. Woilu bɛɛ ye dɔɔnnin sɔrɔnna tuma bɛɛ, haan ka fa ka a tɔ to. Kɔni nde faatɔ le kɔnkɔ bolo yan.»

¹⁸ A ka a fɔ ko: «Nba, n di n wuli ka wa n fa wara. N wa se ye, n di a fɔ a ye ko: «N fa, n da julumun sɔrɔn Alla la, ka hake sɔrɔn i fanan na.

¹⁹ I kana n jate i den di butun. Wo ka bon nde ma. I ye n ta ka n ke i la baarden di.»

²⁰ Wo rɔ, a wulira ka wa a fa wara. «Ka a to yɔrɔ jan, a fa ka a natɔla yen ka kininkinin a ma. A ka ibori ka wa a den nabɛn, ka iton a den kan ka a sunbu.

²¹ A den ka a fɔ a ye ko: «N fa, n da julumun sɔrɔn Alla la, ka hake sɔrɔn ile fanan na. I kana n jate i den di butun. Wo ka bon nde ma.»

²² Kɔni a fa ka a fɔ a la jɔnilu ye ko: «Ai ye ibori ka na duruki ba juma ri, ka a bila a kan na, ka ban ka bolola koyina don a bolo la, ka sanbara don a sen dɔ.

²³ Ai ye nisi den juma juma ta ka a kannateɛ. An ye dɔɔnnin ke ka sɛwa,

²⁴ ka a masɔrɔn n den tun da sa, kɔni a ra kunun. A tun da tunun, kɔni bi a ra yen.» Ii bɛɛ sɛwara a ja jɛɛ jɛɛ ma.

²⁵ «Wo ka a tɛɛn, den kɔrɔmamɔɔ ye sɛnɛ rɔ. A bɔ mɛn kɛni ye, a sudunyara a fa wara ka donkili la kan mɛn, a ni foli kan.

²⁶ A ka jɔn do kili ka a majininka ko: «Nfen kɛni yan bi?»

²⁷ Wo ka a fɔ a ye ko: «I dɔɔcɛ ra na! I fa ra sɛwa ka nisi den juma juma faa a ye, ko a den kɛndɛ ra na.»

²⁸ Den kɔrɔmamɔɔ monɛra kojuuya, fo ka i ban donna lu ma. Wo rɔ, a fa bɔra lu ma ka wa a madiya.

²⁹ Kɔni a ka a fa jabi: «A ragbɛ! A ra san siyaman bɔ, n ye baarala i ye. N da i kumakan bonya tuma bɛɛ. Kɔni haan bi, i ma hali badenni kelen di n ma, kosa n di n terilu kili ka tolon ke ka sobo dɔɔnnin.

³⁰ Bari sisen, tuma mɛn na i den da na, mɛn wani tɛɛ yɔrɔ jan ka i la nanfulu tijan manamanaya rɔ, i ra sɔn ka nisi den juma juma faa wo ye.»

³¹ A fa ka a fɔ a ye ko: «N den, an fila ye yan tuma bɛɛ. Fen fen ye n bolo, wo bɛɛ ye i ta le ri fanan.

³² Kɔni an ka kan ka sɛwa ka jaalen bi. I dɔɔcɛ tun da sa, kɔni a ra kunun.

A tun da tunun, kɔni bi a ra yen.»»

16

Nanfulu kunnasiila telenbali

¹ Lon do rɔ, Isa ka a fɔ a la karandenu ye ko: «Nanfulutii do tɛɛ ye, mɛn ka a lamɛn ko a la nanfulu kunnasiila tɛɛ ye a la nanfulu tijanna.

² A ka a kili ka a fɔ a ye ko: «A fɔra n jana ko i ye n na nanfulu tijanna. Wo ye di? I ra fen fen ke n na nanfulu la, i ye na wo bɛɛ dantɛɛ n jana. I ti nala kɛla n na nanfulu kunnasiila ri butun!»

³ Nanfulu kunnasiila ka a fɔ a jɛɛ kɔndɔ ko: «N ye nfen ke sa? N na kuntii ketɔ n gbɛnna ka n bila baarabaliya rɔ. Fanka tɛ n na ka sɛnɛ ke. N di maloya sɔrɔn ni n ka tarali damira.

⁴ Nba, n da sila yen sisen, n ka kan ka tamin mɛn fɛ. Kosa, n na kuntii wa n gbɛn, mɔɔilu ri hina n na ka n damira ii wara.»

⁵ «Wo rɔ, a wulira ka mɔɔilu kili, a la kuntii la julu tɛɛ ye mɛnilu la. A ka ii kelen kelenna bɛɛ kili. Ii se mɛn kɛni ye, a ka a mɔɔ fɔlɔ majininka ko: «Julu mɛn ye i la, wo bɛnni yɛli ma?»

⁶ Wo ka a jabi: «Olibiye tulu palan ja kɛmɛ seyin.» A ka a fɔ a ye ko: «I sii jona ka i la julu seɛ ye yɛleman. I ye palan ja kɛmɛ naanin seɛ wo nɔ rɔ.»

⁷ A ka dogbɛɛ majininka ko: «Julu mɛn ye i la, wo bɛnni yɛli ma?» Wo ka a jabi: «Bile kise bɔrɔ kɛmɛ loolu.» A ka a fɔ a ye ko: «I ye i la julu seɛ ye yɛleman ka ke bɔrɔ kɛmɛ naanin di.»

⁸ «Nanfulutii ka a la nanfulu kunnasiila telenbali tando, ko a kewuyani. A mafɛnɛ! Alla lɔnbaliilu kewuyani. Ii ka i jɔɔn mira ja lɔn fasayi! Ii kewuyani Alla lɔnnailu ri.

⁹ N di ai lali. Ni dunuja nanfulu kɛra ai bolo, ai ye a ke mɔɔilu dɛmɛnni fen di. Kosa, ai la nanfulu wa ban, ai ri ramira Alla wara, yɔrɔ mɛn tɛ ban habadan.

¹⁰ «Ni mɔɔ mɛn ye a telenna ka fen fitini lamara wo tii ri se a telenna ka fen kunba ba lamara fanan. Kɔni ni mɔɔ mɛn ma se a telenna ka fen fitini lamara, wo ti se a telenna ka fen siyaman lamara fanan.

¹¹ Dunuɲa nanfulu, ni ai ma i seɛbe don wo mirala, yon di nanfulu bere bere karifa ai la?

¹² Ni ai ma telen mɔɔ la nanfulu lamarala, yon di nanfulu di ai ma ka ke ai jere ta ri?

¹³ Jɔnce ti se ka baara ke kuntii fila ye waati kelen. Ni kuntii kera fila ri jɔnce ri do kanin ka tamin do kan. A ri do kumakan bonya ka tamin do ta la. Wo rɔ, ai ti se ai jii lala Alla ni nanfulu rɔ.»

¹⁴ Farisilu ka kuma wo men ka Isa mayele, ka a masɔɔn nanfulu ko duman ii ye kojuuya.

¹⁵ Isa ka ii jabi: «Ka ai jere ke mɔɔilu jana ikomin telenbailu, wo duman ai ye. Kɔni men ye ai jusu rɔ, Alla ka wo bee lon. Adamadenilu ye men jatela, wo gboman kojuuya Alla ye.

Alla la sariya te ban

¹⁶ «Ka a teren Yaya ma kawandili ke waati men na folo, mɔɔilu tere ye Alla la sariya lataamala, a ni nabiilu la kuma. Kɛbi Yaya nara ka kawandili ke, Alla la Mansaya kibaro juma ye lasela mɔɔilu ma. Bee ye i rajala ka don wo mansaya rɔ.

¹⁷ «Sankolo ni duukolo ban duman ka tamin Alla la sariya kelen pe ban na, hali sariyatombeli kelen.

¹⁸ «Mɔɔ mɔɔ wa a la muso furusa ka dogbere furu, wo ra kaninke. Mɔɔ mɔɔ wa muso furusanin ta, wo fanan da kaninke.

Nanfulutii ni Lasari

¹⁹ «Nanfulutii do tere ye. Faanin dagbelen bilani tere a kan na tuma bee. Lon lon, a tere ye doonnin duman kela ka fa.

²⁰ Kɔni a la bonda lafantan do tere lani ye men tɔɔ ko Lasari, kudukudu ni da ye a fari fan bee ma.

²¹ A tere ye a fe ka nanfulutii la daato doon, fen men ye burunna tabali korɔ. Wuluilu tere ye nala ka a lani teren bonda la ka a dailu maanen.

²² «Lon do rɔ, fantan ceɛ wo sara. Melekailu ka a ta ka wa a ri harijeene, Iburahima dafe. Kafe, nanfulutii fanan sara. Mɔɔilu ka a su don.

²³ Ka nanfulutii jakankatani to lakira, a ka a ja lo ka Iburahima yen

yoro jan. Lasari siini tere Iburahima dafe.

²⁴ Nanfulutii ka a kan nabɔ Iburahima ma ko: «N fa Iburahima. I ye hina n na ka n demen. I ye Lasari lo a bolo koyini sula ji ro, ka na a maan nen na. N jakankatani ta ro yan kojuuya.»

²⁵ Kɔni Iburahima ka a jabi: «N dence, i ye i miri kunun ma. Kunun, i dafanin tere a ja jere jere ma, ka a teren Lasari tɔɔni tere kojuuya. Bi, a sewani yan, ka a teren i jakankatani.

²⁶ Ka la wo kan, denka dun ba ye an ni ile tema, sa mɔɔ si kana bo yan ka wa ye, wala ka bo ye ka na yan.»

²⁷ Wo ro nanfulutii ka a jabi: «N fa Iburahima, n ye i madiyala. I ye Lasari lawa duukolo kan n fa wara.

²⁸ N badenma mɔɔ loolu ye ye. I ye dijɛ Lasari ye wa ii lali. Kosa ii kana na jakankata diya yan.»

²⁹ Kɔni Iburahima ka nanfulutii jabi: «Nabi Musa la sariya ni nabi tɔilu la kawandili ye ye. Ii ye wo mira.»

³⁰ Nanfulutii ka a sɔsɔ ko: «N fa Iburahima, wo te a ja. Kɔni ni mɔɔ kelen wulira ka bo suilu tema ka wa ii ma, ii ri tubi.»

³¹ Iburahima ka a fo a ye ko: «Nabi Musa la sariya ni nabiilu la kawandili kan ye ye. Ni ii ma son ka wo bonya, ii ti son kawandili kan si ma. Hali ni mɔɔ kelen wulira ka bo saya ro ka wa ii kawandi, ii ti son a ro fewu.»»

17

Makotoli ni lemeniya

¹ Isa ka a fo a la karandenilu ye, lon do ro, ko: «Sika te a ro, lafilu koilu ri na ka mɔɔilu lo kojuu kela. Kɔni mɔɔ men wa lafilu koilu lana mɔɔilu ma, gbalu ye wo ye.

² Hali ni ii tun ka kabakurun ba sisi wo tii kan na ka a lafilu koiji ro, wo tun di fisaya wo ro, sa ni a ye ke sababu ri ka den kelen nafili.

³ Ai ye ai jere lakorosi. Ni i badenma do ka hake ta, i ye a kili ka a lali. Ni a nimisara, i ye a makoto.

⁴ I badenma wa hake ta i la haan signa wɔɔnwula tele kelen korɔ, ni a

nara wo kelen kelenna beε rɔ ka a fɔ ko a ra nimisa, i ye a makoto.»

⁵ Talibidenbailu ka a fɔ Isa ye ko: «Maari, i ye do la an na lemeniya kan.»

⁶ Maari ka ii jabi: «Hali ni ai la lemeniya dooyara ka ke ikomin bɔrɔn fira kise kelen, wo lemeniya jate baraka rɔ ai ri se a fɔla jiri luluma ba ye ko: «I ye bɔ yan ka wa turu fo kɔɔji rɔ». Jiri wo ri i gbiliya.»

Jɔnilu ka kan ka mɛn ke

⁷ Isa ka a fɔ ii ye ko: «A ye di? Ni i la jɔn do bɔra sɛnε ke diya, wala kolofen gbɛn diya, ka na lu ma, yon ye ai tɛma, mɛn di sɔn ka a fɔ a ye ko «i ye na i sii jona ka dɔnnin ke fɔlɔ?»

⁸ Wo kuma tɛ! I ri a jamari ko «i ye ikaliya ka tibili ke, ka i jɛrɛ rabɛn, ka na dɔnnin sii n kɔrɔ. N di dɔnnin ke ka fa ka ji min. Wo kɔ, i ri dɔnnin ke ka ji min.»

⁹ Ni jɔn ka a la baara ke, a la kuntii ri baraka bila a ye wo rɔ wa? Wo kuma tɛ!

¹⁰ A ye wo ja kelen de ma ai fanan fan fɛ. Baara mɛn fɔni ai ye, fɔɔ wo ye ke. Bonya ko tɛ a rɔ. Ni ai banda baara wo beε la, ai ye a fɔ ko: «An tara mɛn kanma, an da wo dɔrɔn de ke. Bonya tɛ an ye.»

Kunatɔ tan

¹¹ Isa tɛrɛ ye sila kan ka wa Jerusalemu. A tamintɔ tɛrɛ ye Samari mara ni Kalile mara tɛma.

¹² A dontɔla so do kɔndɔ, kunatɔ tan nara a labɛn. Ii lɔni tora yɔrɔ jan,

¹³ ka ii kan nabɔ Isa ma ko: «Isa, an na faama, i ye kininkinin an na ka an dɛmɛn.»

¹⁴ Isa ka ii yen tuma mɛn, a ka a fɔ ko: «Ai ye wa ai jɛrɛ yiraka sarakalaselailu la.» Wo bolo ma, ii bɔra ye ka wa. Ii watɔla, ii beε kɛndɛyara.

¹⁵ Kelen ka a yen ko a ra kɛndɛya. Ka a to Alla tandola kan ba la, a ka i kɔsɛ ka na Isa ma.

¹⁶ A ka a jakɔrɔ bɛn duu ma Isa sen kɔrɔ ka baraka bila a ye. Samarika le tɛrɛ.

¹⁷ Isa ka a maɲininka ko: «Mɔɔ tan ma kɛndɛya wa? A tɔ kɔnɔndɔ ye mi?

¹⁸ Mɔɔ si ma sɛ ka na Alla tando fo cɛɛ kelen pe ɲin wa, mɛn ye siya gbɛrɛ mɔɔ ri?»

¹⁹ Isa ka a fɔ a ye ko: «Iwuli! Wa, i ra kɛndɛya i la lemeniya sababu la!»

Alla la Mansaya tɔmasereilu

²⁰ Farisi doilu ka Isa maɲininka, lon do rɔ, ko: «Alla la Mansaya ri na waati ɲuman?» Isa ka ii jabi: «Alla la Mansaya ti nala yenna ja la.

²¹ A ti nala a fɔla ko: «Alla la Mansaya ye yan» wala «a ye ye». Kɔni Alla la Mansaya ye ai tɛma.»

²² A ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «A lɔɔ ri ke ai la, lon do rɔ, ka Mɔɔ Dence tele kelen yen, kɔni ai ti se ka wo yen.

²³ Mɔɔilu ri a fɔ ai ye ko: «A fɛlɛ, a ye ye» wala «a ye yan». Kɔni ai kana ibori wo kɔ.

²⁴ I ja lɔ! Sanmɛlɛnin ye bɔla sankolo fan kelen na ka wa fan do fɛ ja ma, Mɔɔ Dence wa ke nala lon mɛn, a natɔla ri ke wo ja kelen ma.

²⁵ Kɔni yani wo ye dafa, a fɛrɛ tɛ fo bi mɔɔilu ye a tɔrɔ kojuuya fɔlɔ ka i ban a rɔ.

²⁶ «Yani Mɔɔ Dence ye na ikɔ tuunni, ko mɛnilu kɛra Nuhan tele rɔ, woilu ɲɔɔn di ke.

²⁷ Nuhan tele rɔ, mɔɔilu tora dɔnnin ni minnin na, ni muso furula, a ni ka ii denmusoilu furu. A tɛrɛ ye wo ja fo Nuhan donda kulunba kɔndɔ. Wo lon kelen sancɔ ba ka nali damira. Sancɔ wo ma tɛɛ, fo ka a to gbiliyala a ja jɛrɛ jɛrɛ ma ka dunuɲa yɔrɔ beε latunun ka mɔɔilu beε halaki.

²⁸ «Mɛn kɛra Luti tele rɔ, wo ɲɔɔn fanan di ke. Luti tele rɔ, mɔɔilu tora dɔnnin ni minnin na, ka to sannɔ kɛla, ka to sɛnε ke ni bon lɔla.

²⁹ A tɛrɛ ye wo ja haan Luti bɔra Sɔdɔmu so kɔndɔ lon mɛn. Wo lon kelen, ta ni tinbiriki bɔra sankolo rɔ ka jii Sɔdɔmu so kɔndɔ ikomin sancɔ. Wo ka Sɔdɔmu mɔɔilu beε halaki.

³⁰ «A ri ke wo ja ma Mɔɔ Dence bɔtɔ gbɛ ma lon mɛn.

³¹ Ni wo lon sera ka a tɛrɛn do ra ye lɛ bon kun bilinin sanfɛ ka a bolofenilu to bon kɔndɔ, wo ma kan ka jii a bolofenilu ta kanma bon kɔndɔ. Ni

wo lon sera ka do tere senε rɔ, wo ma kan ka i kɔse a bolofenilu ta diya so kɔndɔ.

³² Ko men kera Luti muso la, ai ye ai hankili to wo rɔ.

³³ Mɔɔ men ye dunɔparateε daha dɔrɔn de pininna bi, wo ri bɔnɔ sini. A tε nenemaya banbali sɔrɔn sini. Kɔni men wa sɔn ka bɔnɔ dunɔparateε daha rɔ bi, sini wo ri kisi ka nenemaya banbali sɔrɔn.

³⁴ «N ye fɔla ai la ko su wo rɔ mɔɔ fila ri sunɔɔ lafen kelen kan; mɔɔ kelen di ta ka kelen to ye.

³⁵⁻³⁶ Muso fila ri suman kise bundε i jɔɔn fε, muso kelen di ta ka muso kelen to ye.» *

³⁷ Karandenilu ka Isa mapininka ko: «Maari wo ri ke mi?» Isa ka ii jabi sanda rɔ ko: «Su wa ke diya men dɔ, duwailu ri jii ye.»

18

Kititεela Juu

¹ Nba, wo kɔ, Isa ka kuma kɔrɔlama do fɔ ka a la karandenilu karan, ka a masɔrɔn a ye a fε ii ye to Alla matara tuma bεε. Ii kana jii tεε ka wo boloka.

² A ka a fɔ ko: «Kititεela do tere ye so do la. A tun tε silanna Alla ye, a tun tε mɔɔ bonyala.

³ Nba, cesamusu do tere ye men tere sela kititεela ma tuma bεε ka a fɔ a ye ko: «I ye n na kiti tεε, baa n juu ra kojuu ke n na.»

⁴ A mɛnda, kititεela ma sɔn ka kiti wo tεε. Kɔni, lon do rɔ, kititεela ka a fɔ a jere kɔndɔ ko: «Tuɲa le. N tε silanna Alla ye, n tε mɔɔ bonyala,

⁵ kɔni, muso jin da n tɔrɔ kojuyya. Wo bolo ma, a fere tε fo n ye kiti wo tεε. Ni wo tε, a ri to n jagbala tuma bεε fɔ ka n seε.»

⁶ Wo rɔ, Maari ka a fɔ ko: «Kititεela telenbali wo ka men fɔ, ai ye ai tolo malɔ wo la kosebε.

⁷ Ni Alla la mɔɔ suwandiniilu ka ii kan nabɔ ale ma ka kiti jinin a fε su ni tele, a tε ii demen ka ii la kititεeilu janabɔ wa? A tε i ban ii rɔ.

⁸ Alla ri a kaliya ka kititεε ii ye telenbaya la. A ye ten de! Kɔni hali wo, Mɔɔ Dence wa na waati men na, a ri lemeniya tere dunɔɲa rɔ wa?»

Farisi ni niisankɔmirala

⁹ Mɔɔ doilu tere ye, menilu tere ye ii jere jatela mɔɔ telennilu ri. Ii lani a la ko ii ka jin mɔɔ tɔilu ri. Isa ka kuma kɔrɔlama do fɔ woilu le ye.

¹⁰ A ka a fɔ ko: «Mɔɔ fila wara Alla matara diya Allabatobonba kɔndɔ. Kelen tere ye Farisi ri. Kelen tere ye niisankɔmirala ri.

¹¹ Farisi cεε wo ka i lɔ ka Alla matara a jere la ko rɔ ko: «O Alla, n ye baraka bilala i ye, n tε ikomin mɔɔ tɔmailu, ka a masɔrɔn n ti tɔɲɔli kɛla, n tε telenbali ri, n tε kaninkɛla ri, wala n tε ikomin niisankɔmirala jin.

¹² N ye sun donna sija fila lɔɔkun kelen kɔrɔ. Ka la wo kan, n wa fen fen sɔrɔn, n di wo ja bɔ.»

¹³ Kɔni niisankɔmirala wo ka i lɔ yɔrɔ jan. A ma sɔn ka hali a ja lɔ sankolo fan dɔ. A ka a sisi magbasi ka ke a nimisa tɔmasere ri. A ka a fɔ ko: «Alla, i ye n makoto, baa kojuu kɛla le nde ri.»

¹⁴ Isa ka a fɔ ko: «N ye a fɔla ai ye ko niisankɔmirala ka jo sɔrɔn, kɔni Farisi cεε wo ma jo sɔrɔn. Baa mɔɔ mɔɔ wa a jere bonya, wo ri majii, kɔni mɔɔ mɔɔ wa a jere fanmajii, wo ri bonya.»

Isa duwara denninilu ye

¹⁵ Lon do rɔ mɔɔilu tere ye nala denninilu ri Isa ma ko a ye a bolo la woilu kan ka duwa ii ye. Isa la karandenilu ka wo yen ka mɔɔ woilu makuma.

¹⁶ Kɔni Isa ka denninilu kili ko ii ye na a ma. A ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «Ai ye a to denninilu ye na n ma. Ai kana ii mabali, ka a masɔrɔn Alla la Mansaya ye ii jɔɔnilu le ta ri.

¹⁷ A ragbe! Mɔɔ men ma sɔn Alla la Mansaya ma ikomin dennin sɔnni Alla la Mansaya ma ja men ma, wo tε don Alla la Mansaya rɔ habadan. Tuɲa le wo ri fewu.»

Isa ni nanfulutii do

* **17:35-36** Sebɛli do fɔla ko: «Ni cεε fila kera senε rɔ i jɔɔn fε, cεε kelen di ta ka kelen to ye.»

18 Yahudiyailu la kuntii do nara Isa majininka ko: «Karanmɔɔ nɔma, n ye nfen ke sa n di jenemaya sɔrɔn, jenemaya men te ban?»

19 Isa ka a jabi: «I ra a fo n ma <karanmɔɔ nɔma> nfenna? Mɔɔ nɔma si te ye fo Alla kelen pe.»

20 Alla ra men sebe a la sariya ro, i ka wo lon. A sebeni ye ko: «I kana kaninke ke. I kana mɔɔ faa. I kana sunali ke. I kana wuya fo sereya ro. I ye i fa ni i na bonya.»

21 A ka Isa jabi: «Karanmɔɔ, kebi n deniya waati, n da sariya wo bee mira.»

22 Isa ka wo men waati men na, a ka a fo ce ye ko: «I ra dese ko kelen na butun. I ye wa i bolofen bee san ka wo wodi di fantanilu ma, sa nanfulu bere bere ri ke i bolo harijeene ro. Wo wa ban, i ye na bila n ko.»

23 Ce ka jabili wo men waati men na, a jusu makasira, ka a masɔrɔn nanfulu ba te ye a bolo.

24 Isa ka a na lo a ro ka a fo ko: «Nanfulutii don gboman Alla la Mansaya ro de!»

25 Nanfulutii don Alla la Mansaya ro, wo ka gbelen nɔme don di selan woo la.»

26 Men ka wo men, woilu ka jininkali ke ko: «Yon di se kisila wo ro?»

27 Isa ka ii jabi: «Ko menilu ti se kela mɔɔ bolo, woilu ri se kela Alla bolo.»

28 Piyeri ka a fo Isa ye ko: «Andeilu don? An da fen bee to ye ka bila i kofe.»

29 Isa ka a fo ii ye ko: «A ragbe! Mɔɔ mɔɔ wa son ka a la bon to ye, wala a muso, wala a badenmailu, wala a sɔrɔnbailu, wala a denilu, ka wa Alla la Mansaya ninin,

30 wo sara ri wara dunuɔa jin do. Sini, jenemaya fanan di di a ma, jenemaya banbali konin.»

Isa ka a la saya ni a kunun ko fo

31 Wo ko, Isa ka a fo a la talibidenba tan ni fila ye ko: «An watɔ Jerusalemu. Alla la nabiilu ka fen fen sebe Mɔɔ Dence la ko ro, wo bee ri dafa ikomin a sebeni ja men ma.

32 Ii ri a mira ka a don siya gberɛ mɔɔilu bolo. Woilu ri a lafɛya ka a mayɛɛ, ka a nani, ka ii daji tu a kan.

33 Ii ri a gbasi kojuuya, ka ban ka a faa. Koni, a faa tele sawana lon wa se, a ri wuli.»

34 Keladenbailu ma foyi nayan a la kuma ro. Wo korɔ dooni te ye ii ma. Ii ma famunyali si sɔrɔn a ro.

Isa ka na fuyen do na laka

35 Ka Isa ni a la mɔɔilu sudunyara Jeriko so la, ii ka na fuyen do teren yoro wo ro. A siini te ye taralila sila da la.

36 Na fuyen wo ka jama mankan men, ka majininkali ke ko: «Nfen keni?»

37 A fora a ye ko Isa Nasaretika le taminto.

38 A ka wo men tuma men na, a ka a kan nabɔ ka a fo ko: «Isa, Mansa Dawuda mamaren ce, i ye kininkinin n ma.»

39 Mɔɔ menilu te ye jama nefɛ, woilu ka a makuma ka a fo a ye ko: «I makun!» A ma son i makunna, fo ka a kan nabɔ fanka la, ka a fo ko: «Isa, Mansa Dawuda mamaren ce, i ye kininkinin n ma!»

40 Isa ka na fuyen kan men ka i lo, ka a jamari ke ko na fuyen ye lana a ma. Mɔɔilu wara a ta ka na a ri a ma. A se men keni Isa ma, Isa ka a majininka ko:

41 «A ye di? I ye a fe n ye nfen ke i ye?» A ka jabili ke ko: «Maari, n ye a fe n na ye laka ikɔ tuun.»

42 Isa ka a fo a ye ko: «Ale le wo ri. I na ra laka. I ra lakendɛya i la lemeniya sababu la.»

43 A na lakara i korɔ ye. A bilara Isa ko ka to Alla gbiliyala. Mɔɔilu ka wo bee yen ka Alla tando baka.

19

Isa ni Sace

1 Isa donda Jeriko so kondɔ ka a taminto ka wa.

2 Wo ka ce do teren ye, men too ko Sace. Ale te ye niisankomirala la kuntii ri. Nanfulu ba te ye a bolo.

3 A lo te ye a la ka a na la Isa kan ka a lon. Koni, jama warani te ye

Isa laminin dɔ kojuuya. Wo bolo ma, Sace ma se a yenna, baa a kundiyani tere.

⁴ A ka ibori ka wa jama ne, wo ro, ka yele toro ju la ka Isa makono, kosa a ri Isa tamintola yen, ka a masaron Isa ka kan ka tamin dinkira wo ro.

⁵ Nba, Isa se men keni jiri ju wo ma, a ka a na layele san ma ka a fo Sace ye ko: «Sace, ikaliya, i ye jii. N ye a fe i ye n jiya i wara bi.»

⁶ Sace jiira kaliya ro ka bo jiri la. A ka Isa ramira sewa ro ka wa a malfo a wara.

⁷ Mawilu ka wo yen tuma men na, ii ka Isa mafoko: «A sonni ka wa jiya kojuu kela wara.»

⁸ Sace ka i lo Maari jana ka a fo a ye ko: «Maari, bi n di n na nanfulu tala ka fan kelen di bolokolonilu ma. Ka la wo kan, ni a ka a teren n da mawo do bolofen mira tawoli bolo ma, n di a jawn naanin lase wo ma.»

⁹ Isa ka jabili ke ko: «Kisi ko ra se a wara bi baa a fanan ye Iburahima dence do ri.

¹⁰ Mawo Dence ra na, mawo tununnilu jininna ko ii ri kisi.»

Jɔn tan na ko

¹¹ Iko Isa sudunyani tere Jerusalemu so la, mawilu hankili bilara Alla la Mansaya ko ro. Ii lani a la ko mansaya wo ri bo gbe ro sisen sisen. Wo ro, Isa ka kuma korolama do fo ii ye.

¹² A ka a fo ko: «Mansa la kabila cee do wara jamana jan do, ko a ri mansaya saron ka na.

¹³ Sani a ye wa mansaba wara, a ka a la jɔn tan kili. A ka wodigbe kelen kelen di wo kelen kelenna bee ma, ka a fo ii ye ko: «Ai ye wodi wo ke ai manankun di. Yani n ye n kose, ai ye do la a kan n ye.»

¹⁴ Koni, mansa la kabila cee wo la ko tun ma di a la jamana mawo doilu ye. A bo men keni a la jamana ro, wo ro, ii ka kelaya mawo lawa a kofe ka a fo ko: «an te a fe cee wo ye ke an na mansa ri.»

¹⁵ «Hali wo, mansa la kabila cee wo ra mansaya saron. Wo bolo ma, a ka i kose a la jamana ro. A se men keni ye, a ka jɔnilu kili, a tun ka wodi di menilu

ma, ko a ye a fe ka a lon tawo yeli ye ii bolo.

¹⁶ A foloman nara ka a fo a ye ko: «Mansa, n da baara ke i la wodi ro ka a jawn tan saron ka la a kan.»

¹⁷ Mansa ka a fo wo ye ko: «I ka wo ben! Jɔn juma le ile ri. Fen fitini le dira i ma, koni i ka a mira na lon. Wo ro, n di i lasii so tan kun na.»

¹⁸ Wo ko, a filana nara ka a fo mansa ye ko: «Mansa, n da baara ke i la wodi ro ka a jawn loolu saron ka la a kan.»

¹⁹ Mansa ka a jabi: «I fanan di sii so loolu kun na.»

²⁰ Jɔn dogbere nara. Wo ka a fo mansa ye ko: «Mansa, n da na i la wodi ri. N ka a bila faanin do ka a dokon ka a mara.

²¹ N silanda i ye, ka a masaron ile ye mawo ragbelen de ri. I ma men bila, i ri wo ta. I ma men foyi, i ri wo ka.»

²² Mansa ka a jabi: «Jɔn juu le ile ri! N di i la kiti tee ka ben i da ro kuma ma, men bo sa i da ro jin. I ka a lon ko n ye mawo kadagbelen di. I jere ka a fo ko n ma men bila, n ye wo tala. Ko n ma men foyi, n ye wo kala.

²³ A ye di wo ro? Nfenna i ma n na wodi don tawo jininna bolo? Kosa n wa na, n di tawo saron n na wodi la.»

²⁴ «Nba mansa ka jamarili di a la mawilu ma men tere ye ye ko: «Ai ye a la wodi mira a la ka wo di jɔn foloman ma, men ka a la wodi jawn tan saron.»

²⁵ Ii ka mansa jabi: «Mansa, wodigbe tan ye jɔn foloman wo bolo!»

²⁶ Koni mansa ka a fo ii ye ko: «N ka wo lon. N di a fo ai ye ko fen ye men bolo, do fanan di la wo ta kan. Koni foyi te men bolo, hali fitini men ye wo bolo, wo ri ta a bolo.

²⁷ Nba, n juu menilu tun te a fe n ye sii ii kun na, wa woilu mira ka na ii bee faa n jakoro yan.»»

Isa ka karanden fila lo fali den ta la

²⁸ Isa banni sanda wo lala, a bilara jama ne ka wa Jerusalemu.

²⁹ A sudunyani so doilu la, Betifase ni Betani konin, a sera koyinke yoro do ma, mawilu ye a fala men ma ko Olibiye Koyinke. A se men keni ye, a ka karanden fila lo kela diya.

³⁰ A ka a fɔ ii ye ko: «So mɛn ye an jɛ, ai ye wa se ye. Ai wa don so kɔndɔ, ai ri faliden bulan sidini tɛrɛn ye, mɔɔ si ma i sii mɛn kan butun. Ai ye a fulɛn ka na a ri.

³¹ Ni mɔɔ ka ai maɲininka ko: «Ai ye fali den fulɛnna nfenna?», ai ye wo jabi: «An Maari mako ye a la.»»

³² Isa ka mɛn lawa ii ka a tɛrɛn ikomin a ka a fɔ jɛ mɛn ma.

³³ Ii tɛrɛ ye fali den fulɛnna tuma mɛn, a tiilu nara ka a fɔ ko: «Hɛn! Ai ye fali den fulɛnna nfenna?»

³⁴ Ii ka jabili kɛ ko: «An Maari mako ye a la.»

³⁵ Ii ka fali den ta, wo rɔ, ka wa a ri Isa ma. Ii se mɛn kɛni Isa tɔrɔfɛ ye, ii ka ii la durukiilu la fali den kan. Ii ka Isa ta ka a layɛɛ fali kan.

³⁶ Isa watɔla, mɔɔilu ka ii la durukiilu jɛnsɛn sila kan a jɛ.

³⁷ Wo jɛ ma, a sudunyara Jerusalemu la, ka na se Olibiye Koyinkɛ ma. A seni koyinkɛ lajii diya, Isa la karandenilu jama ba sɛwara ka ii kan nabɔ ka Alla tando Isa la kabannakoilu ko kosɔn.

³⁸ Ii tora a fɔla ko:

«Duwawu ye mansa ye,
mɛn nani Maari Alla tɔɔ rɔ.
Jususuma ye to harijeene rɔ.
Tandoli ba ye kɛ Alla ye.»

³⁹ Farisi doilu tora jama tɛma ka a fɔ Isa ye ko: «Karanmɔɔ, a fɔ i la karandenilu ye ko ii ye makun.»

⁴⁰ Isa ka woilu jabi: «Ni ii bɛɛ ka imakun, hali kabakurun jɛnɛn ri ii kan nabɔ ka Alla tando karandenilu nɔ rɔ. A ye ten de!»

⁴¹ Isa nara ka a jɛ la Jerusalemu kan tuma mɛn, a kasira a la ko la.

⁴² A ka a fɔ ko: «Ko mɛn tun di jususuma di ai ye, ni ai tun ka wo jayɛn, sa ai ra jususuma sɔrɔn. Kɔni ai filira wo ma. Wo ra dokon ai ma sisen.

⁴³ Lon do natɔ, ai juuɛn ri na ai kanma. Woilu ri so bɛɛ sansan koju-uya, ka sila bɛɛ tɛɛ, ka so laminin fan bɛɛ rɔ, fo ka ai ragbɛɛn.

⁴⁴ Ai juuɛn ri so kɔndɔ mɔɔilu bɛɛ ratɛn. Ii ri so bɛɛ te fo ka a kabakurunilu bɛɛ jɛnsɛn. Ka a masɔrɔn, Alla

tun ye ai fɛ waati mɛn na, ai ma wo jate fewu!»

Isa ka julailu gben

⁴⁵ Nba, Isa wara Allabatobonba jin kɔndɔ, ka a tɛrɛn julailu warani ye. A ka ii gben ii labɔ,

⁴⁶ ka a fɔ ii ye ko: «A sɛbɛni Alla la kuma rɔ ko: «N na bon di kɛ Alla baɔo diya ri,» kɔni ai ra a ta ka kɛ sonilu wara ri.»

⁴⁷ Wo kɔ, Isa tɛrɛ ye mɔɔilu karanna lon lon Allabatobonba jin kɔndɔ. Sarakalase la kuntiilu ni sariya karanmɔɔilu ni jamana jɛmɔɔilu tɛrɛ ye a faa jɛ jɛninna,

⁴⁸ kɔni, ii ti se wo kɛla, ka a masɔrɔn mɔɔ bɛɛ tɛrɛ ye a la kuma mirala fewu.

20

Isa ye yon na fanka kɔrɔ

¹ Lon do rɔ, Isa tɛrɛ ye mɔɔilu karanna ka kibaro juma lase ii ma Allabatobonba jin kɔndɔ. Sarakalase la kuntiilu, ni sariya karanmɔɔilu, ni mɔɔbailu wara a tɛrɛn ye.

² Ii ka Isa maɲininka ko: «I ye baara mɛn kɛla jɛn, yon ka i lɔ wo la? I ye yon na se kɔrɔ?»

³ Isa ka ii jabi: «N di ai maɲininka fɔlɔ:

⁴ Yon ka Yaya lɔ sun na ji rɔ? Alla le ka a lɔ a la, wa mɔɔilu?»

⁵ Ii wara i jɔɔn ye ka wo jabili jɛnin. Ii ka a fɔ ko: «Ni an ka a jabi: «Alla ka Yaya lɔ wo la», a ri a fɔ ko: «nfenna ai ma la Yaya la wo rɔ?»

⁶ Ni an ka jabili kɛ ko: «Mɔɔ ka Yaya lɔ,» mɔɔ bɛɛ ri wuli ka an bon kaba la, baa ii bɛɛ ka a fɔ ko nabi do le tɛrɛ Yaya ri.»

⁷ Wo rɔ, ii nara Isa jabi: «An ma Yaya kelayaba lɔn.»

⁸ Isa ka jabili kɛ ko: «Nba, n fanan ti sɔn ka n kelayaba tɔɔ fɔ ai ye, n ye mɛn se kɔrɔ kɔnin.»

Baarala juuɛn ka mɛn kɛ

⁹ Ka Isa to ye, a ka kuma kɔrɔlama do fɔ jama ye. A ka a fɔ ko: «Cɛɛ do ka jirifɛ labɔ a la sɛnɛ rɔ, ka ban ka a karifa baarala doilu la. A banni a

karifala, a bɔra ye ka wa taama rɔ. A mɛnda ye, a ma i kɔsɛ.

10 Jiri den kadi waati sera tuma mɛn, jirifɛ tii ka jɔn do lawa jirifɛ rɔ, ka a fɔ baaralailu ye ko ii ye a sɔ jiri den dɔ. Keladen se mɛn kɛni ye, baaralailu ma sɔn ka a sɔ. Ii ka keladen mira ka a gbasi ka a gbɛn.

11 Jirifɛ tii ka jɔn gbɛrɛ lawa. A fanan seni ye, baaralailu ma sɔn ka wo fanan sɔ, fo ka a gbasi ka a nani ka a gbɛn.

12 Jirifɛ tii ka jɔn sawana lawa ii ma. A se mɛn kɛra ii ma, ii ka a mira ka a gbasi fo ka a madimin ka wa a lafilikɔkan.

13 «Wo rɔ, jirifɛ tii ka a fɔ ko: «N ye nfen kɛla? Nba, n di n diyana dence lawa ii ma. Ii ka kan ka ale bonya.»

14 Baaralailu ka den wo natɔla yen, ka a fɔ i jɔn ye ko: «Den wo ri kɛ jirifɛ tii ri a fa kɔ. An ye a mira ka a faa. Sa jirifɛ ri kɛ an ta ri.»

15 Wo bolo ma, ii ka a mira ka a lafilikɔkan ka a faa.»

«A ye di? Jirifɛ tii ri nfen kɛ baarala woilu la?»

16 A ri na ka ii faa, ka ban ka jirifɛ karifa dogbɛrɛilu la.» Jama ka sanda wo mɛn ka a fɔ ko: «Ɛɛ! Alla ma an kisira ko su wo ma!»

17 Isa ka a ja lɔ jama rɔ ka ii maɓininka ko: «Nba, mɛn seɓeni Alla la kuma rɔ, wo kɔrɔ ye nfen di? A seɓeli ko:

«Bon lɔlailu ka ii ban kabakurun mɛn dɔ, wo le kɛra bon jusii kabakurun di.»

18 «Mɔɔ mɛn wa be kaba wo kan, wo ri madimin koseɓɛ, kɔni kaba wo wa be mɔɔ mɛn kan, wo ri mɔɓɔnkɔ.»

19 Sariya karanmɔɔilu ni sarakalasele kuntiilu ka a yen ko Isa ka kuma kɔrɔlama wo fɔ ii ma. Wo rɔ, ii wulira ka Isa mira ja jinin damira. Kɔni ii silanda jama ye, ka a masɔrɔn Isa duman tɛrɛ ye jama ye koseɓɛ.

Niisankɔ bɔ ko

20 Wo bolo ma, ii tɛrɛ ye Isa lakɔrɔsila tuma bɛɛ. Ii ka janfateilu lawa a ma, mɛnilu ka ii jɛrɛ kɛ ikomin telenbailu Isa lapinin kanma. Woilu tɛrɛ ye a fɛ kuma bɛnbali do ye bɔ Isa

da rɔ, mɛn di se kɛla a mira sababu ri. Kosa ii ri wa a ri kiti diya faama wara.

21 Wo bolo ma, janfateilu nara ka jinininkali kɛ a kun ko: «Karanmɔɔ, an ka a lɔn ko i la kuma telenni le, a ni i la karan. I tɛ mɔɔ dooyala mɔɔ do ye. Alla la sila ka kan ka taama ja mɛn, i ye mɔɔilu karanna wo la tɔɓa jɛrɛ jɛrɛ rɔ.»

22 Wo rɔ, an ye a fɛ ka i maɓininka ko do la. A ye di? Ka niisankɔ bɔ ka a di Rɔmu mansaba ma, wo dahani an ma, wa wo dahani tɛ?»

23 Isa ka a lɔn ko a lapinin kuma le jinin. Wo rɔ, a ka a fɔ ii ye ko:

24 «Ai ye wodi banan kelen yiraka n na. Yon munɔɓa ni yon tɔɔ ye wodi gbanan jinin kan?» Ii ka a jabi: «Rɔmu mansaba.»

25 Isa ka a fɔ ko: «Nba, ai ye Rɔmu mansaba ta di Rɔmu mansaba ma. Ai ye Alla ta di Alla ma fanan.»

26 Isa ka jabili kɛ koɓuma jama bɛɛ jana ka janfateilu mabali. A la jabili ka ii kabannakoya fo ka ii makun.

Sadusiilu ka jinininkali kɛ Isa kun

27 Dina mɔɔ doilu tɛrɛ ye, mɛnilu tɔɔ ko Sadusiilu. Woilu ye a fɔla ko mɔɔ si tɛ wulila ka bɔ saya rɔ. Wo doilu nara i madon Isa la ka a maɓininka ko:

28 «Karanmɔɔ, Nabi Musa ka a seɓɛ a la sariya rɔ ko ni i kɔrɔɛ sara ka a muso densɔrɔnbali to ye, i ye a muso ta, kosa muso ri den sɔrɔn i kɔrɔɛ ye.

29 Awa, dence wɔrɔnwula tɛrɛ ye cɛɛ do bolo. Dence fɔlɔ ka muso do furu. A sara ka a muso densɔrɔnbali to ye.

30 Ka bɛn sariya ma, dence filana ka muso wo ta. Ale fanan sara ka muso densɔrɔnbali to ye.

31 Wo rɔ, dence sawana ka muso ta. Dence wo fanan sara. A kɛra ten haan muso wo siira kanberɛn wɔrɔnwula kelen kelenna bɛɛ kun. Ii bɛɛ sara ka muso densɔrɔnbali to ye.

32 A laban, muso fanan sara.

33 A ye di? Su lawuli lon, muso ri cɛɛ yon ta ri sa? A siira a kelen kelenna bɛɛ kun.»

34 Isa ka ii jabi: «Bi mɔɔilu ye furu kɛla. Cɛɛ ni muso ri furu ii jɔn ma.

35 Kɔni sini, a tɛ kɛ wo ja. Alla wa mɔɔ mɛnilu jate, woilu ri wuli ka don

harijeene. Kɔni furu ko tɛ ye. Cɛɛ tɛ muso furu. Muso tɛ sii cɛɛ kun ma.

³⁶ Ii tɛ sa butun, fɔ ka kɛ ikomin mɛlekailu. Ii ye Alla la denilu ri, ka a masɔrɔn ii ra bɔ saya rɔ ka don Alla la jɛnemaya banbali rɔ.

³⁷ Mɔɔ ri wuli saya kɔ, sika tɛ wo rɔ. Nabi Musa jɛrɛ ka wo le yiraka an na. A bɛnda Alla ri jiri tuni taman dafɛ waati mɛn na, a ka a fɔ Maari Alla ma ko: «Ibrahim la Alla, Isiyaka la Alla, a ni Yakuba la Alla.»

³⁸ Awa Alla tɛ suilu la Alla ri, fɔ jɛnemailu. Mɔɔ bɛɛ jɛnema le Alla jana.»

³⁹ Sariya karanmɔɔ doilu ka a fɔ Isa ye ko: «ɛɛ, karanmɔɔ! I ra jabili kɛ kɔjuma!»

⁴⁰ Mɔɔ si ma susu ka a jininka foyi la wo kɔ.

Mansa Dawuda dence ye Mɔɔ Nenematɔmɔnin di wa?

⁴¹ Isa ka ii jininka ko: «Nfenna mɔɔilu ye a fɔla ko Mɔɔ Nenematɔmɔnin di kɛ Mansa Dawuda dence do ri wa?»

⁴² Mansa Dawuda jɛrɛ ka a sɛbɛ Jaburi kitabu rɔ ko:

«Maari Alla ka a fɔ n Maari ye ko:
Na i sii n bolokininma,

⁴³ haan n ye i juuilu bilala i sen kɔrɔ.»

⁴⁴ Mansa Dawuda jɛrɛ ka a fɔ a ma ko «n Maari.» A ye di? A ri se kɛla Mansa Dawuda dence gbansan di wo rɔ wa?»

Isa ka sariya karanmɔɔilu dɔɔya

⁴⁵ Isa ka kuma do fɔ a la karandenilu ye jama jana. A ka a fɔ ko:

⁴⁶ «Ai ye ai jɛrɛ lakɔrɔsi sariya karanmɔɔilu la ko rɔ. A duman ii ye ka duruki jɛmɔɔilu don ka i mataama. Ii ye a fɛ mɔɔilu ye ii tuwa ka ii bonya jama ladɛndiya rɔ, a ni ka jɛmɔɔ sii diya sɔrɔn salibon kɔndɔ, a ni sali kinin dɔɔn diya. Wo bɛɛ duman ii le.

⁴⁷ Ii ri cɛsamusoilu bolofenilu bɛɛ dɔɔn, ka ban ka waati jan kɛ Alla matarala ka ii jɛrɛ kɛ ikomin Alla kaninbailu. Jahadi juu ba ye woilu makɔnɔla.»

21

Muso fantan ka wodi mɛn bɔ

¹ Ka Isa to Allabatobonba kɔndɔ, a ka a jɔa lɔ wodi bila diya rɔ. A ka nanfulutii doilu yen, mɛnilu tɛrɛ ye wodi ba bilala ye.

² A ka cɛsamuso fantan do fanan yen, mɛn ka wodi mɛsɛn fila kɛ wodi bila diya rɔ.

³ Isa ka wo bɛɛ lakɔrɔsi ka a fɔ ko: «Tujɔa le! Cɛsamuso fantan wo ra wodi mɛn bɔ, wo ka bon mɔɔ tɔilu bɛɛ ta ri.

⁴ Ii kelen kelenna bɛɛ ka dooni bɔ ii la nanfulu ba rɔ ka a di Alla ma, kɔni ale, a la balo wodi mɛn bɛɛ tɛrɛ ye a bolo, a ka a bɛɛ di.»

Jerusalemu ri tijan Mɔɔ Dence jɔa rɔ

⁵ Wo kɔfɛ, karanden doilu tɛrɛ ye barola Allabatobonba la ko kan. Ii ko: ko a lɔra kabakurun jɛmɔɔilu la. Ko a masidi fenilu, mɛnilu dini Alla bonya kanma, ko woilu kenpi kosɛbɛ.

⁶ Isa ka ii jabi: «Bi, ai jɔa ye bon jin na, kɔni sini mɛn natɔ, a bɛɛ ri te. A kabakurunilu bɛɛ ri jɛnsɛn ka bɔ ye. A kabakurun si tɛ to jɔɔn kan.»

⁷ Karandenilu ka Isa majininka ko: «Karanmɔɔ, wo ri kɛ waati jɛman na? A waati wa sudunya, an di a lɔn tɔɔmasere jɛman de ma?»

⁸ A ka jabili kɛ ko: «Ai ye a kɛ kɔjuma. Ai kana sɔn mɔɔ si ye ai lafili, ka a masɔrɔn mɔɔ siyaman di na ai ma n tɔɔ rɔ, ka a fɔ ko Mɔɔ Nenematɔmɔnin le a ri, ko Alla la waati ra se. Ai kana bila woilu si kɔ.

⁹ Ai wa kɛlɛilu kibaro mɛn, a ni murunti kibaro, ai kana silan. A fɛrɛ tɛ fo wo koilu ye kɛ fɔlɔ, kɔni dunujɔa laban tɛ wo si ri fɔlɔ.»

¹⁰ A ka a fɔ ko: «Siya ri wuli siya kanma. Mansayala ri wuli mansayala kanma.

¹¹ Duukolo yɛrɛyɛrɛ ba ri kɛ yɔrɔ doilu rɔ, a ni jankarɔ juu, a ni kɔnkɔ fitinna ba. Masilan fenilu ri kɛ san dɔ, a ni tɔɔmasere bailu.

¹² «Kɔni, yani wo koilu ye kɛ, mɔɔilu ri ai mira ka ai bɛnsɛnkɔninteya. Ii ri ai don salibon jɛmɔɔilu bolo, ka ai bila kaso la. Mɔɔilu ri wa ai ri kiti diya mansailu ni jamana jɛmɔɔilu wara. Tɔrɔya wo bɛɛ ri kɛ ai la nde la ko rɔ.

13 Kɔni wo bɛɛ ketɔ fɛrɛ dila ai ma ka n na sereya bɔ ai mirabailu jana.

14 Yani wo waati ye se, ai ye ai jusu lateɛ, sa ai kana hamin ai lafasali ko rɔ.

15 A waati wa se, nde jɛrɛ ri lafasali kuma hankili di ai ma, ai ri mɛn fɔ. Ai juu si ti se kuma wo sɔsɔla.

16 Ai sɔrɔnbailu ni ai kɔrɔilu ni ai dɔɔnailu ni ai badenmailu ni ai terilu, woilu jɛrɛ ri ai janfa ka ai doilu faa.

17 Mɔɔ bɛɛ ri ai magboya nde la ko rɔ.

18 Hali wo, ai tɛ halaki, hali ai kungsi den kelen pe tɛ tunun.

19 Wo rɔ, ai ye i raja tuma bɛɛ ka i lɔ, sa ai ri ai jɛrɛ kisi.

Jerusalemu tɔjan tuma

20 «Kɛɛdenlu wa na Jerusalemu so laminin lon mɛn, ai ye a lon ko so te tuma a ra se.

21 Wo lon, mɔɔ mɛnilu ye Jude mara rɔ, woilu ye ibori ka wa koyinkeilu kan. Wo wa mɛnilu tɛrɛn Jerusalemu so kɔndɔ, woilu ye bɔ ka wa idoon. Mɔɔ mɛnilu kɛra sɛnɛ rɔ, woilu kana don so kɔndɔ butun,

22 ka a masɔrɔn, wo lon di kɛ Alla la jahadi lon di, sa fen fen sɛbɛni Alla la kitabu rɔ, wo bɛɛ ri dafa.

23 Wo lon, gbalo ri la muso kɔnɔmailu a ni denbatiilu ka a dan natamin, baa jamana bɛɛ ri jakankata. Jahadi ri la mɔɔ bɛɛ kan.

24 Doilu ri sɔɔ fanmuru la ka faa. Doilu ri mira ka bila jɔnya rɔ dunuɔa fan bɛɛ rɔ. Wo tuma, siya gbɛrɛ mɔɔilu ri don Jerusalemu. Ii ri don fanka jɛrɛ la, ka to ye haan ka jahadi waati wo dafa.

Isa ri na ka bɔ sankolo rɔ

25 «Tɔɔmasere ri kɛ tele ni karo ni loloilu la san dɔ. Dunuɔa kɔndɔ, ji kuru bailu ri wuli kɔɔji kan, ka kɛ mankan ba ri. Wo ri mɔɔilu tɔrɔ ka ii kɔndafili.

26 Ko mɛnilu ketɔ dunuɔa rɔ, wo ri mɔɔilu masilan fo ka ii kidon a la, ka a masɔrɔn hali san kɔndɔ fenilu ri lamaa ka bɔ ii nɔ rɔ.

27 Wo tuma, ii ri Mɔɔ Dence natɔla yen banda sisi rɔ, sebaya ba ni nɔrɔ ba rɔ.

28 Ni ai ka ko woilu ketɔla yen, ai ye i lɔ ka ai jna lɔ san ma, ka a masɔrɔn ai la kanhɔrɔya waati ra sudunya.»

29 Wo kɔ, Isa ka kuma kɔrɔlama do fɔ ii ye ko: «Ai ye toro ju lakɔrɔsi, wala jiri dogbɛrɛ.

30 A wa naron, ai ye a fɔla ko sanma donda ra sudunya.

31 Wo jna ma, ko mɛnilu fɔni ai ye bi, ai wa woilu ketɔ yen, ai ri a lon ko Alla la Mansaya ra sudunya.

32 N di tuɔa fɔ ai ye. Yani jnin ko bɛɛ ye ban kɛla, bi mɔɔilu tɛ ban sala.

33 San ni dunuɔa ri ban ka tunun fewu, kɔni n na kuma tɛ ban habadan!

34 «Ai ye ai jɛrɛ la ko lakɔrɔsi. Ai kana to ai diyani koilu kɛla, ka dɔlɔ min ka ai jna laminin, ka hamin dunuɔa sii jna la. Lon wo kana ai mira a bolo ma ikomin miralifen ye sobo mirala jna mɛn ma.

35 N natola ri kɛ ikomin jululasiini, fen fen bɛɛ ye duukolo kan a ri a bɛɛ mira.

36 Wo rɔ, ai ye to ijɛna, ka Alla matara tuma bɛɛ; sa ai ri fanka sɔrɔn kojoo jnin kan, mɛn ketɔ kɔnin; sa ai ri bɔ wo bolo; sa ai ri se ka i lɔ Mɔɔ Dence jana.»

37 Nba, Isa tɛrɛ ye mɔɔilu karanna Allabatobonba jin kɔndɔ lon lon. Ni su kora, a ri wa susi koyinke yɔrɔ rɔ, mɛn tɔɔ ko Olibiye Koyinke.

38 Sɔɔma jona, mɔɔilu ri i laden Allabatobonba jin kɔndɔ ka ii tolo malɔ a la.

22

Janfa donda Isa ma

1 Nba, Yahudiyailu la Buru Fununbali Sali tun da sudunya, ni doilu ra fɔ a ma ko Taminkunna Sali.

2 Wo tuma sarakalaselailu la kuntuilu ni sariya karanmɔɔilu tɛrɛ ye Isa faa jna jninna, ka a masɔrɔn ii silanni tɛrɛ jama jɛ.

3 Wo rɔ, Setana donda Judasi Sikariyɔti rɔ a tɛrɛ ye Isa la tali-bidenba tan ni fila rɔ.

4 Wo rɔ, a wara se sarakalaselailu la kuntuilu ma, a ni Allabatobonba

kandaninna kuntiilu. A ka a fɔ ii ye ko a ri Isa mira ja ninin ii ye.

⁵ Kuma wo diyara ii ye kosebe. Ii ka a fɔ Yahudasi ye ko ii ri wodi di a ma.

⁶ Yahudasi dijera wo ma. A bɔni yɔrɔ wo rɔ, a ka iseebe don Isa mira ja ninin ma, Isa ri se mirala jama kɔ ma ja men ma kɔnin.

Karandenilu ka Taminkunna Sali raben

⁷ Nba, Buru Fununbali Sali lon sera. Wo lon Yahudiyailu ka kan ka saa san kelennin bɔ sarakaya la.

⁸ Isa ka Piyeri ni Yuhana kili ka ii lɔ kela la. A ka a fɔ ko: «Ai ye wa sali dɔnnin dabɛn an ye.»

⁹ Ii ka Isa maɓininka ko: «I ye a fe an ye wa a rabɛn yɔrɔ numan?»

¹⁰ Isa ka a fɔ ko: «Ni ai donda so kɔndɔ, ai ri bɛn cɛɛ do ri. Ji ye a kun ma. Ai ye bila a kɔ. A wa don lu men ma,

¹¹ ai ye don ye ka a fɔ lutii ye ko: «Karanmɔɔ ka a fɔ ko a jiya bon ye mi, ale ni a la karandenilu ri Taminkunna Sali dɔnnin ke yɔrɔ men?»

¹² Cɛɛ wo ri bon ba do yiraka ai la sankaso sanfe. Bon wo rabɛnni. Ai ri Taminkunna Sali dɔnnin dabɛn an ye yɔrɔ wo rɔ.»

¹³ Piyeri ni Yuhana bɔra ye ka wa a teren ikomin Isa ka a fɔ ii ye ja men ma. Ii ka Taminkunna Sali dɔnnin dabɛn ye.

Sali dɔnnin kera

¹⁴ Damunin ke waati sera tuma men na, Isa ni a talibidenba bee ka i sii yɔrɔ kelen.

¹⁵ Ka ii to dɔnninna, Isa ka a fɔ ii ye ko: «Bi a lɔɔ ba ye n na ka sali dɔnnin jin ke ai fe, yani n ye jakankata,

¹⁶ ka a masɔrɔn n di a fɔ ai ye ko n te a jɔɔn dɔnnin kela butun fewu fo a waati wa se Alla la Mansaya rɔ.»

¹⁷ A ka resenji sɔri fen do ta, men fani resenji la. A ka baraka bila Alla ye, ka ban ka a fɔ ii ye ko: «Ai kelen kelenna bee ye a ta ka do min a rɔ,

¹⁸ ka a masɔrɔn n te na resenji min butun fewu fo Alla la Mansaya wa na lon men.»

¹⁹ Wo kɔ, a ka buru ta. A ka baraka bila Alla ye, ka ban ka buru rakadikadi ka a di ii ma. A ka a fɔ ii ye wo rɔ ko: «Buru jin ye n fari le ri, men dini ai kosɔn. Ai ye wo ke ka hankili bila n na ko rɔ.»

²⁰ Damunin banni tuma men, Isa ka ji sɔri fen ta. Resenji ye a kɔndɔ. A ka wo di ii ma ka a fɔ ii ye ko: «Alla ketɔ teriya kura sidila mɔɔilu ye n jeli baraka rɔ. Jeli wo munuɓa le jin di, jeli men di bɔ ai kosɔn.

²¹ Hali wo, men di janfa don n ma, wo siini n fe dɔnnin diya yan.

²² Mɔɔ Dence ri faa ikomin a ra lateɛ ja men. Sika te fewu wo rɔ. Kɔni, gbalo ba a ri la cɛɛ wo kan men ka a don mɔɔ juuilu bolo.»

²³ Ii ka kuma wo men ka i jɔɔn maɓininka yon ye ii tema, men di sɔn ka ko su wo ke?

Yon ye jemɔɔ ri?

²⁴ Nba, wo tuma, sɔsɔli wulira talibidenbailu tema ko yon ka kan ka jate jemɔɔ ri ii la dekuru rɔ.

²⁵ Isa ka ii jabi wo rɔ ko: «Jamana mansailu ri ii la jamana denilu mara fanka la. Fanka ye menilu bolo, ii ye a fe mɔɔilu ye ii jate mɔɔ jumailu ri.

²⁶ Ai kana ke ten. Men ye jemɔɔ ri ai tema, wo ye a jere ke ikomin dɔɔman mɔɔ. Men ye kuntiia la, wo ye ke ikomin baaraden.

²⁷ A ye di? Baaraden men ye gba don na, a ni a la kuntii men siini ka dɔnnin ke dɔrɔn, yon ka bon wo fila rɔ? Men siini ka dɔnnin ke, wo ka bon a la baaraden di paaɔn, wo te? Kɔni i ja lɔ! Nde ye ai tema yan ikomin baaraden.

²⁸ «Kɔni ai ra imuɓun ka to n kɔ n na kɔrɔbɔli ko bee rɔ.

²⁹ Wo le kosɔn, n di Alla la Mansaya labila ai ye, ikomin n Fa ka a labila n ye ja men,

³⁰ sa ai ri dɔnnin ke ka imin n dafe n na mansaya rɔ. Ai ri i sii mansaya siifenilu rɔ ka Isirayelika tan ni fila la kiti tee.»

Piyeri ri a fɔ ko a ma Isa lɔn

³¹ Isa ka a fɔ Simɔn Piyeri ye ko: «Simɔn, Simɔn, i tolo malɔ n na. Setana ra fere jinin Alla fe ka ai kɔrɔbɔ.

³² Kɔni n da Alla matara ile ye, kosa i la lemeniya kana ban. I wa i kɔse n ma, i ye i badenmailu seɛbe don.»

³³ A ka Isa jabi: «N di wa i kɔfe kaso la. N di sa i fe.»

³⁴ Kɔni Isa ka a fɔ ko: «Piyeri, i ja lo. Yani dondon ye kasi bi, i ri a fɔ mɔɔilu jana haan sija sawa ko i ma n lon.»

Keladenbailu ye ii jere raben

³⁵ Nba, Isa ka a la talibidenbailu majininka ko: «A ye di? Ai wa men ken i kawandili diya, wo tuma n ma a fɔ ai ye ko ai kana wodi bila ai kun, ko ai kana bɔrɔ ta, ko ai kana sanbara ta? Wo tuma fen do desera ai bolo wa?» Ii ka a jabi: «Een de! Foyi si ma dese an bolo.»

³⁶ Isa ko: «Kɔni sisen, wodi ye men bolo, wo ye a bila a kun. Bɔrɔ ye men bolo, wo ye a ta. Ni fanmuru ti i bolo, i la faanin do majira ka fanmuru kelen san,

³⁷ ka a masɔrɔn n di a fɔ ai ye ko: men sebeni n na ko rɔ, a fere te fo wo bee ye dafa. A sebeni n na ko rɔ ko: «A jatera kojuu kela le ri.» Wo dafa waati ra sudunya sisen.»

³⁸ Ii ka a fɔ Isa ye ko: «Maari, a mafene. Fanmuru fila ye yan.» Isa ka a fɔ ko: «Wo ri a bɔ.»

Isa ni karandenilu wara Olibiye Koyinke kan

³⁹ Wo rɔ, Isa bɔra ye ka wa Olibiye Koyinke la, ikomin a tere ye a kela ja men ma tuma bee. A la karandenilu fanan bilara a kɔ.

⁴⁰ Ii se men ken i ye, Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye Alla matara, sa ai kana maneen ka bila kojuu rɔ.»

⁴¹ Wo fɔni kɔ, a ka a mabɔ ii la ka i jɔonkin ka Alla matara ke.

⁴² A ka a fɔ ko: «N Fa, ni i sɔnda, i ye jusu lafin minninfen jin mase n na. Kɔni n jere sawo kana ke, fo i sawo.»

⁴³ Wo tuma, meleka do bɔra sanfe ka na Isa seɛbe don,

⁴⁴ ka a masɔrɔn wo ko tun da gbeleya a ma kojuuya. A jusu makasini fo ka a dan natamin. Wo le ka a ke, a ka i raja Alla matarala a ni a la tara ji ken i ikomin jeli, ka buruburun duu ma.

⁴⁵ A banni Alla matarala, a wulira ka wa se a la karandenilu ma. A nara ka ii teren sunɔ rɔ. Jusukasi tun da ii bɔ.

⁴⁶ A ka a fɔ ii ye ko: «Nfenna ai ye sunɔla? Ai ye wuli ka Alla matara, sa ai kana maneen ka bila kojuu rɔ.»

Yahudiyailu nara Isa mira diya

⁴⁷ Ka Isa to kuma wo la, ii ka jama ba natɔla yen. Jama wo bilani tere Judasi kɔfe, men ye Isa la talibidenba tan ni fila do ri. Jama se men ken i Isa ma, Yahudasi ka i madon Isa la ka a sunbu.

⁴⁸ Yɔrɔ wo rɔ, Isa ka Yahudasi majininka ko: «Judasi, i ri janfa don Mɔɔ Dence ma masunbuli rɔ wa?»

⁴⁹ Karandenilu ka wo bee lakɔrɔsi ka a yen ko jama nani Isa kanma, ka Isa majininka ko: «Maari, an te fanmuru ta wa?»

⁵⁰ Talibidenba do ka fan ta kelendi, ka sarakalase la kuntii ba la jɔnce bolokininma tolo tee a la.

⁵¹ Isa ka a fɔ ko: «Ai ye a to ten!» A ka a bolo maa jɔnce tolo la ka a lakendeya.

⁵² Isa ka a fɔ sarakalase la kuntiilu a ni Allabatobonba kandaninna kuntiilu a ni mɔɔbailu ye ko: «Nfenna ai ra bɔ n kanma fanmuruilu ni gbelekeilu ri, ikomin mɔɔ ye bɔla benkanila kanma ja men ma?»

⁵³ N tere ye ai fe lon lon Allabatobonba jin kɔndɔ, kɔni ai ma sɔn ka n mira ye. Kɔni ai la waati ra se, a ni dibi la fanka waati ra se.»

Piyeri ko a ma Isa lon

⁵⁴ Nba, ii ka Isa mira, ka wa a ri sarakalase la kuntiiba wara. Piyeri bilara ii kɔfe, kɔni a ma i madon ii la.

⁵⁵ Mɔɔilu ka ta ladan lu ba ma ye, ka i sii ta da la. Piyeri fanan nara ka i sii ii tema.

⁵⁶ Baaraden muso do nara ka Piyeri siini teren ta da la. A ka Piyeri lakɔrɔsi kosebe, ka a fɔ mɔɔilu ye ko: «Cee jin fanan tere ye Isa kɔfe jɔ.»

⁵⁷ Piyeri ma sɔn ka i lo wo la. A ka muso jabi: «Muso, n ma a lon.»

⁵⁸ Wo kɔfe dooni, mɔɔ gbere nara Piyeri sɔrɔn ye. Wo ka a fɔ a ye ko: «I

fanan ye Isa la deƙuru rɔ jɔ.» Piyeri ka wo jabi: «Ɛn de! Nde sa a rɔ!»

⁵⁹ A ma men baka, dogbere nara Piyeri ye. Wo ka a fo fanka la ko: «Sika te a rɔ fewu, ceɛ nin tere ye Isa kafe. I ma a yen, Kalileka le.»

⁶⁰ Koni Piyeri ka a fo ko: «Ceɛ, n ma i la kuma jayen.» Piyeri banni wo fola, dondon kasira i korɔ ye.

⁶¹ Wo waati kelen na, Maari Isa ka iyelɛman ka a ja lo Piyeri rɔ. Piyeri hankili bilara Maari la kuma rɔ kelendi, ka a masɔɔn Maari tun da a fo a ye ko: «Yani dondon ye kasi bi, i ri a fo mɔɔilu ye haan siƙa sawa ko i ma n lon.»

⁶² Piyeri bɔra lu ma ka wa kasi kojuya.

Isa mirani Yahudiyailu bolo

⁶³ Nba, wo tuma Isa marabailu ka a lafeya, ka a gbasi damira.

⁶⁴ Ii ka a ja lasidi ka a maɲininka ko: «Yon ka i gbasi? A tii too fo an ye.»

⁶⁵ Ii ka a nani ka kuma juu siyaman fo a ma.

⁶⁶ Banda ka nin, sooma da la, Yahudiyailu la mɔɔbailu ka laden ke, sarakalaseƙa kuntiilu ni sariya karanmɔɔilu konin. Isa marabailu nara a ri kiti diya.

⁶⁷ A se men keni ye, ii ka a fo a ye ko: «Ni Mɔɔ Nenematomnin le ile ri, i ye i lo a la.» Isa ka ii jabi: «Ni n ka n lo a la, ai te la a la.»

⁶⁸ Ni n fanan ka ai nininka, ai ri i ban n jabila.

⁶⁹ Koni ka bo bi ma, Mɔɔ Dence ri lasii Alla Sebɛtiii bolokininma.»

⁷⁰ Ii beɛ ladennin ka a maɲininka ko: «Alla Dence le ile ri wo rɔ wa?» Isa ka ii jabi: «Ii ye a fola ko n ye wo ri.»

⁷¹ Ii ka a fo wo rɔ ko: «An mako ti sereya si la butun. An da ban a kumakan mena, men boni a jere da rɔ.»

23

Ii wara Isa ri Pilate wara

¹ Nba, jemɔɔilu beɛ ladennin wulira wo rɔ ka wa Isa malɔ Pilate wara.

² Ii se men keni Pilate ma, ii ka imakasi Isa kan. Ii ka a fo ko: «An da a lakɔɔsi ka a yen ko ceɛ nin ye an na jamana mɔɔilu lafilila ka ii lamurunti.

A ye a fola ii ye ko ii kana niisankɔ bo ka a di Romu mansaba ma. A jere ko: ko ale le ye Mɔɔ Nenematomnin di, men korɔ ye ko mansa.»

³ Pilate ka Isa maɲininka ko: «Ile ye Yahudiyailu la mansa ri wa?» Isa ka a jabi: «I ra wo fo.»

⁴ Wo rɔ, Pilate ka a fo sarakalaseƙa kuntiilu ni jama beɛ ye ko: «N ma kojuu si sɔɔn ceɛ nin na ko rɔ, men di ke a jalaki sababu ri.»

⁵ Koni ii ka ii seɛbe don a fo a ma ko: «Ale le jama lawuli la ka ii karan ka ii lamurunti Jude mara fan beɛ rɔ, a ka a damira Kalile ka na haan yan.»

Ii wara Isa ri Herodi wara

⁶ Pilate ka kuma wo men ka ii nininka ko: «Isa ye Kalileka le ri wa?»

⁷ Pilate ka a yen tuma men ko Isa boni Kalile mara rɔ, a ka a lawa Herodi ma, men siini Kalile mara kunnana. Wo tun da na bo diya Jerusalemu.

⁸ Isa se men keni ye, Herodi sewara kosebe. A tere ye Isa la ko siyaman kalama. Kɛbi waati jan, a loo tere ye a la ka Isa yen, ka a masɔɔn a ye a fe Isa ye kabannako do ke a pana.

⁹ Wo rɔ, Herodi ka nininkali siyaman ke Isa kun, koni Isa ma jabili si di a ma.

¹⁰ Sarakalaseƙa kuntiilu ni sariya karanmɔɔilu beɛ loni tere ye. Ii jamaɲa ka Isa jalaki kosebe.

¹¹ Mansa Herodi ni a la kelɛdenlu ka Isa dooya ka a lafeya ja beɛ ma, ka ban ka mansa duruki bila a kan na. Wo korɔ ii ka a lase Pilate ma.

¹² Pilate ni Herodi tun ma di koroman. Koni wo lon kelen, ii diyara i jooɲ ye kosebe ka ke terilu ri.

Barabasi ye bila, ka Isa faa

¹³ Pilate ka sarakalaseƙa kuntiilu ni jamana jemɔɔilu ni Yahudiya tɔilu laden.

¹⁴ A ka a fo ii ye ko: «Ai nara ceɛ nin di ka a fo ko a ye jamana mɔɔilu lamuruntila. N ka a maɲininka, ka a feseƙese ai beɛ pana. Koni n ka a yen ko ai ka fen fen fo a ma, ai jo te wo si rɔ.»

¹⁵ Ai ma a yen? Herodi ra a lase n ma yan, ka a masɔɔn a fanan ma kojuu si teren a la ko rɔ. Ceɛ nin ma

foyi ke, men ka kan ka ke a faa sababu ri.

16 Wo le koson, n di a gbasi bije la ka a bila.»

17-18 * Ii bee ladennin ka ii kan nabɔ ko: «I ye cee jin faa ka Barabasi bila!»

19 Barabasi wo ye mɔɔ muruntini ri. Waati taminni, a tun ka kee ba lawuli jama tema so kɔndɔ, ka mɔɔ do faa fanan. Wo le koson, a mirara ka bila kaso la.

20 Pilate tere ye Isa bila ko rɔ. Wo rɔ, a ka jama madiya ikɔ tuun.

21 Kɔni ii jamanda ka ii kan nabɔ ko: «A ye gbɔngbɔn jiri kan, ka a faa. A ye gbɔngbɔn jiri kan, ka a faa!»

22 Pilate ka ii majininka a sija sawana la ko: «N ye a gbɔngbɔn nfenna? A ka kojuu su puman ke? N ma foyi sɔrɔn a la, men di ke a faa kun di. N di a gbasi bije la ka a bila.»

23 Kɔni ii ma dije fewu, fo ka to ii kan nabɔla kojuyaya ko Isa ye gbɔngbɔn jiri kan. Ii jama kan ka Pilate hankili yeleman.

24 Ii tere ye men jininna, a dijera wo ma.

25 Ii tun da kasoden men na ko fo, men tun ka mɔɔilu lamurunti ka mɔɔ faa, Pilate ka wo bila, kɔni a ka Isa to ii sawo rɔ.

Isa gbɔngbɔnda jiri kan

26 Nba, ka ii to wala Isa ri a gbɔngbɔn diya, ii benda cee do ri men tɔɔ tere ye ko Simɔn Sirenika. A bɔtɔ waa rɔ. Keledenlu ka a mira ko a ye Isa gbɔngbɔn jiri ta ka bila a kɔ.

27 Ii watɔla, jama siyaman bilara ii kɔfe. Muso doilu tere ye kasila ka kule jama tema.

28 Isa ka iyelman ka a fo ii ye ko: «Jerusalemu musoilu, ai kana kasi nde la ko rɔ. Ai ye kasi ai jere ni ai denilu la ko rɔ,

29 ka a masɔrɔn jakankata waati natɔ Jerusalemu kan. Wo lon, ai ri a fo ko: «Muso densɔrɔnbali, baraka ri don ii la ko rɔ. Muso men ma den ko lon, a ni men ma sin di den si ma, baraka ri don ii la ko rɔ.»

30 Wo tuma, mɔɔilu ri a fo koyinkeilu ye ko: «Be an kan.» Ii ri a fo tindiilu ye ko: «Birin an kan ka an natunun,»

31 baa ko men ketɔ n na, ni mɔɔilu ri wo su ke jiri kende la, nfen di ke jiri jaran na wo rɔ?»

32 Ii wara Isa ni kojuu kela fila malɔ gbɔngbɔnni diya.

33 Ii wa se dinkira men tɔɔ ko Kunkolo, ii ka Isa gbɔngbɔn jiri kan, a ni kojuu kela fila wo. Kojuukela kelen gbɔngbɔnda jiri do kan Isa bolokininma, a to kelen gbɔngbɔnda jiri kan a bolomaran ma.

34 Ka Isa gbɔngbɔnni to jiri kan, a ka a fo ko: «N Fa, i ye ii makoto, ka a masɔrɔn ii ra ko men ke, ii ma wo lon.» Wo tuma, keledenlu ka kalaben ke ka a la faanin dafara.

35 Jama ba loni tere ye wo bee ragbela. Yahudiya nemɔɔilu tere ye Isa dooyala kojuyaya. Ii ka a fo ko: «A ka doilu kisi kɔrɔman. Ni Alla la mɔɔ Nenematɔmɔnin de a ri, a ye a jere kisi sisen.»

36 Keledenlu fanan ka Isa lafeya, ka a sɔ resenji kumunni rɔ.

37 Ii ka a fo a ye ko: «Ni Yahudiyailu la mansa le i ri, i ye i jere kisi.»

38 Sebeli do tere ye walan kan Isa kun dɔ. A sebeni wo ka a fo ko: «Yahudiyailu la mansa le jin di.»

39 Kojuukela menilu gbɔngbɔnni Isa dafɛ, wo kelen fanan ka Isa lafeya. A ka a fo ko: «I te Mɔɔ Nenematɔmɔnin di wa? I jere kisi ka an fanan kisi.»

40 Kɔni a dujɔɔ cee jamanda a ma ka a jabi: «I te silan Alla ye wa? I ma a lon ko an bee gbɔngbɔnni.

41 Andeilu ka kan ka tɔrɔya jin sɔrɔn, baa an ka kojuu men ke, wo sara le wo ri. Kɔni ale ma kojuu si ke.»

42 A ka a fo Isa ye ko: «Isa, i wa don i la mansaya la, i ye i hankili to n dɔ.»

43 Isa ka a jabi: «N di tuja fo i ye. Bi jere i ri ke n dafɛ harijeene.»

44 Midi waati seni, dibi donda jama fan bee rɔ. A tora ten haan ka lansara waati magben.

* 23:17-18 Sebeli do fɔla ko: Nba, Yahudiyailu la Taminkunna Sali waati wa se san san, Pilate ri kasoden kelen bila ka Yahudiyailu ladiya.

⁴⁵ Baa, tele ma bɔ fewu! Allabato-bonba tɛtɛtɛ faanin farara a tɛma.

⁴⁶ Isa ka a kan nabɔ, wo rɔ, ko: «N Fa, n da n nii don i bolo.» A banni wo fɔla, a ka a nii bila.

⁴⁷ Rɔmu kɛlɛden kuntii ka ko wo bɛɛ yenni tuma mɛn na a ka Alla tando ka a fɔ: «Tɔɔna ka fisa: cɛɛ jin telenni tɛɛ!»

⁴⁸ Mɛnilu lɔni tɛɛ ye ka wo bɛɛ lakɔrɔsi, ka ban ka ii sisi magbasi nimisali ni jusu makasi rɔ, ka i kɔsɛ so kɔndɔ.

⁴⁹ Kɔni muso mɛnilu tun da to Isa kɔ kɛbi a bɔ waati Kalile, a ni a lɔnba tɔilu bɛɛ, ii bɛɛ tora yɔrɔ jan ka wo bɛɛ mafɛnɛ.

Isa su don ko

⁵⁰⁻⁵¹ Nba, cɛɛ do tɛɛ ye mɛn tɔɔ ko Yusufu. A bɔni Arimate, so mɛn ye Jude mara rɔ. Mɔɔ nɔma le tɛɛ a ri, a ni mɔɔ telenni. A jii lani Alla la Mansaya la. A tɛɛ ye Yahudiyailu la nɛmɔɔ dɛkuru rɔ, kɔni dɛkuru wo tun ka mɛn natɛɛ ka mɛn kɛ Isa la, wo ma diya a ye.

⁵² A wara Pilate majininka Isa su la ko rɔ.

⁵³ Yusufu wara Isa su lajii ka bɔ gbɔngbɔnjiri kan a ka a kansanke ka wa a don kaburu rɔ. Kaburu wo le senni farakolo rɔ ikomin falan. Su si tun ma la wo kɔndɔ fɔlɔ.

⁵⁴ Nɔɔnɔ lon narasii lon de tɛɛ. Ni tele bera Nɔɔnɔ lon di bɔ.

⁵⁵ Muso mɛnilu tɛɛ ye Isa kɔ kɛbi a bɔ tuma Kalile mara rɔ, woilu bilara Yusufu kɔ ka wa su don diya. Wo bolo ma, ii ka kaburu yen, ka Isa su don na fanan yen.

⁵⁶ Ii ka i kɔsɛ so kɔndɔ. Ii ka tulu suman duman ni latikolon dabɛn Isa su ye, ka ban ka i nɔɔnɔn. Ka bɛn sariya ma, ii ma baara si kɛ Nɔɔnɔ lon.

24

Isa wulira saya rɔ

¹ Nɔɔnɔ lon taminni, Lahadi sɔɔma dala jɔna, muso woilu ka tulu suman duman ni latikolon ta ka wa kaburu da la.

² Ii seni kaburu da la, kabakurun ba mɛn lani tɛɛ kaburu da la ka da tuun, wo ra makurukuru ka bɔ ye.

³ Wo rɔ, ii donda kaburu kɔndɔ, kɔni ii ma Maari Isa su tɛɛn ye.

⁴ Ka ii to wo kɔndafili rɔ, ii ka cɛɛ fila yen, faanin gbɛ mɛlɛnmɛlɛnna tɛɛ ye mɛnilu kan na.

⁵ Musoilu silanda kojuuya, ka ii nakɔrɔ bɛn duu ma. Cɛɛ fila wo ka a fɔ ii ye ko: «Nfenna ai ye mɔɔ nenema nininna suilu tɛma?»

⁶ A tɛ yan. A ra wuli ka bɔ saya rɔ. A ka mɛn fɔ ai ye Kalile mara rɔ, ai kana jina wo la.

⁷ Wo tuma a ka a fɔ ai ye ko: «A fɛɛ tɛ fo Mɔɔ Dencɛ ye don kojuukɛlailu bolo. Ii ri a ta ka a gbɔngbɔn jiri kan ka a faa. Tele fila a sawana, a ri lawuli ikɔ tuun.»

⁸ Wo ka musoilu hankili lajii Isa la kuma rɔ.

Musoilu wara dantɛɛli kɛ

⁹ Ii ka i bori ka wa wo na bɛɛ fɔ talibidenba tan ni kelen ye, a ni ii dɛkuru tɔilu bɛɛ.

¹⁰ Mariyamu Makidalaka, ni Yahani, ni Yakuba na Mariyamu, a ni ii dafɔnɔnɔnilu le tɛɛ, mɛnilu bɔra kaburu da la ka wa dantɛɛli kɛ talibidenbailu ye.

¹¹ Kɔni talibidenbailu ma dantɛɛli wo jate. Ii ma la a la fewu.

¹² Hali wo, Piyɛri wulira ka i bori ka wa kaburu da la. A se mɛn kɛni ye, a ka i majii ka kaburu kɔndɔ mafɛnɛ. A ma foyi yen a kɔndɔ fɔɔ kansanke gbansan. A kɔndafilini ka i kɔsɛ so kɔndɔ.

Karanden fila ni Isa ka i nɔɔn yen Emayusi sila la

¹³ Nba, wo lon kelen na, karanden fila bɔra Jerusalemu ka wa so do la, mɛn tɔɔ ko Emayusi. Wo so ni Jerusalemu tɛ ri kilo tan ni kelen nɔɔn bɔ.

¹⁴ Ko mɛnilu kɛni, ii tɛɛ ye barola woilu kan.

¹⁵ Ka ii to barola, Isa nara ka i madon ii la. A ni ii wara i nɔɔn fɛ.

¹⁶ Ii ka Isa yen ii na la, kɔni ii filiyara a ma.

¹⁷ Isa ka ii majininka ko: «Ai tɛɛ ye barola nfen de kan?» Ii ka i lɔ, ii fila nii lafinni ii ma.

18 Men tɔɔ ko Kilopasi, wo ka Isa jabi: «Ile kelen de londanyala Jerusalemu yan men i ma a lon ko men ye taminna yan tele jin dɔ?»

19 Isa ka ii majininka ko: «Ko su juman de wo ri?» Ii ka a jabi: «Ko men kera Isa Nasaretika la. A la kuma ni a la kɛwaliilu yirakara an na ko Alla la nabi barakani le ale ri, Alla jana a ni mɔɔ bɛɛ jana.

20 Sarakalase la kuntuilu ni an na jamana jemɔɔilu ka a mira. Ii wara a ri Romu faama cɛɛ ma ko a ye a faa. Wo rɔ, ii ka a gbɔngbɔn jiri kan ka a faa.

21 An jii tɛɛ ye a ka a fɔ ko ale ri Isirayelikailu kunka, kɔni ii ra a faa. A faa tele sawanan de bi ri.

22 An na dɛkuru muso doilu nara kuma do fɔ an ye. Wo ka an kɔndafilu kosebe. Ii ka a fɔ an jana ko ii wara kaburu da la bi sɔɔma jona,

23 kɔni ii ma a su tɛɛn kaburu kɔndɔ. Ii ka i kɔsɛ ka a fɔ an ye ko ii ka meleka doilu yen, menilu ka a fɔ ii jana ko Isa jenema le.

24 Wo le ka a kɛ, an dafɔjɔɔ doilu bɔra ye ka wa wo lakɔrɔsi. Ii wara kaburu da la ka a bɛɛ tɛɛn ikomin musoilu ka a fɔ jana men. Kɔni ii ma Isa jɛɛ yen.»

25 Isa ka ii jabi: «Ai hankilitanilu! Nabijumailu ka menilu fɔ, ai tɛ lala woilu la jona dɛ!

26 Ni wo tɛ, nabiilu ka a fɔ ko Mɔɔ Nenematɔmɔnin di tɔrɔya sɔrɔn ten, ka ban ka don a la gbiliya jɛɛ jɛɛ rɔ. Kuma wo ma kan ka kanbali wa?»

27 Wo rɔ, fen fen sebeni a jɛɛ la ko rɔ Alla la kuma rɔ, ka damira Nabi Musa la sariya rɔ haan ka na se nabi tɔilu bɛɛ la sebelilu ma, a ka wo bɛɛ kɔrɔ fɔ ii ye.

28 Ii ka so magben tuma men, Isa ka a jɛɛ kɛ taminbatɔ ri.

29 Kɔni ii ka a madiya kosebe, ka a fɔ a ye ko: «I jaandi, i ye to an fe yan. Su kotɔ le, dibi ri don sisen.» Wo rɔ, a ni ii donda so kɔndɔ i jɔɔn fe.

30 Damunin waati seni, ii bɛɛ ka i sii dɔɔnnin kanma. Isa ka buru ta ka baraka bila Alla ye, ka a rakadikadi ii bɛɛ tema.

31 Waati kelen wo la, karanden fila bɛɛ ja lakara ka a lon ko london cɛɛ wo ye Isa le ri. Kɔni Isa tununda ii ma kelen di.

32 Ii fila ka i jɔɔn majininka ko: «A ka Alla la kuma fɔ an ye sila kan tuma men, an jusu ma bɔ wa?»

33 Ii fila wulira kelendi ka i kɔsɛ Jerusalemu. Ii se men keni ye, ii ka talibidenba tan ni kelen ni talibidenba tɔilu ladennin tɛɛn yɔrɔ kelen.

34 Ii bɛɛ ladennin ka a fɔ mɔɔ fila wo ye ko: «Tɔna jɛɛ jɛɛ le. An Maari ra wuli ka bɔ saya rɔ. Simɔn jɛɛ ra a yen.»

35 Wo rɔ, wo fila ka ii ta fanan fɔ. Ii benda Isa ri sila la ja men ma, a ni ii ka Isa lon ja men buru rafara waati, ii ka wo bɛɛ dantɛɛ jama jana.

Isa ka a jɛɛ yiraka jama la

36 Ka ii to kuma wo kan, Isa bɔra gbɛ rɔ ii tema. A ka a fɔ ko: «Alla ye ai jususuma.»

37 Ii bɛɛ barara ka silan kojuuya, baa ii tɛɛ ye a jatela su jiya kɔrɔ le ri.

38 Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai silanni nfenna? Ai sikani nfenna?»

39 «Ai ye i madon n na ka n boloilu mafɛnɛ, a ni n senilu. Nde jɛɛ le fasayi! Ai ye ai bolo maa n na. Sobo ni kolo ye n na jɔ! Ni su jiya kɔrɔ le, ai ri bu ni kolo yen wo la wa?»

40 Wo rɔ, a ka a boloilu ni a senilu yiraka ii la.

41 Wo kera sɛwa ko ba ri, kɔni ii kabannakoyani tɛɛ kojuuya, haan ka ii kɔndafilu. Sika tɛɛ ye ii rɔ butun. Ka ii to miriya wo rɔ, Isa ka a fɔ ii ye ko: «Damunin fen tɛ ai bolo yan wa?»

42 Ii ka jɛɛ janinni do ta ka di a ma.

43 A ka a ta ka a dɔɔn ii bɛɛ jana.

44 Wo kɔ, a ka a fɔ ii ye ko: «Waati taminni, n tɛɛ ye a fɔla ai ye ko fen fen sebeni n na ko rɔ, wo bɛɛ ri dafa. Menilu sebeni Nabi Musa la sariya rɔ, a ni menilu sebeni nabi tɔilu la kuma rɔ, a ni menilu sebeni Jaburi kitabu rɔ, woilu bɛɛ ri dafa fewu.»

45 Wo rɔ, a ka hankili di ii ma, sa ii ri se ka Alla la kuma jayen.

46 A ka a fɔ ii ye ikɔ tuun ko: «A sebeni Alla la kuma rɔ ko Mɔɔ Nenematɔmɔnin di jakankata ka faa.

Kɔni a faa tele sawana, a ri wuli ikɔ tuun.

⁴⁷ A ri fɔ mɔɔilu bɛɛ ye Mɔɔ Nenematɔmɔnin tɔɔ rɔ ko ii ye tubi, kosa Alla ri ii makoto. A kibaro ri bɔ Jerusalemu yan ka jɛnsɛn jamana bɛɛ rɔ.

⁴⁸ Ai ri ko woilu sereilu ri.

⁴⁹ N Fa ka lahidi mɛn sidi ai ye, n di wo dafa lana ai ma. Wo rɔ, ai kana bɔ Jerusalemu so kɔndɔ fo sebaya wo wa bɔ sanfɛ ka jii ai kan.»

Isa yɛlɛra san ma

⁵⁰ Wo kɔ, a wara ii malɔ Betani so fan fɛ. A ka a bolo fila kɔrɔta ka duwawu kɛ ii ye.

⁵¹ Ka a to duwawu la, a kɔrɔtara ka bɔ ii tɛma ka wa sankolo rɔ.

⁵² Ii ka a bato, ka ban ka ii kose Jerusalemu sɛwa ba rɔ.

⁵³ Nba, ii tɛrɛ ye wala Allabato-bonba jin kɔndɔ tuma bɛɛ ka to Alla batola.

Yuhana

Isa ye Kuma le ri men bɔni Alla rɔ

¹ A damira, Kuma tere ye. Kuma ni Alla tere ye i jɔɔn fe. Kuma wo ye Alla le ri.

² Kɛbi fɔɔfɔɔ Kuma ni Alla ye i jɔɔn fe.

³ Alla ka fen bɛɛ dan Kuma de la. Fen bɛɛ men danda, a ma foyi dan Kuma kɔ ma.

⁴ Ale le jenemaya ri. Jenemaya ye kenɛbɔlan de ri adamaden bɛɛ ma.

⁵ Kenɛbɔlan bɔra dibi rɔ, kɔni dibi wo ma se a ma.

⁶ Alla ka cɛɛ kelen nana men tɔɔ ko *Yuhana men ye mɔɔ sunna ji rɔ.

⁷ A nara ka ke sere ri, ka kenɛbɔlan wo ko fɔ mɔɔilu ye, sa mɔɔilu bɛɛ ri lemɛniya kenɛbɔlan wo ma a la kumailu sababu la.

⁸ A tere te kenɛbɔlan wo ri, kɔni a nara kenɛbɔlan wo sereyala.

⁹ Kenɛ wo tere ye kenɛbɔlan bere bere le ri, men ye kenɛ bɔla adamaden bɛɛ ye. Ale nani tere dunuɔa rɔ.

¹⁰ Nba, Kuma wo tere ye dunuɔa rɔ. Alla ka dunuɔa dan Kuma wo le la, kɔni dunuɔa ma a lɔn.

¹¹ Kuma wo nara a la jama le kanma, kɔni a la jamana mɔɔilu ma ii sɔn wo ma.

¹² Kɔni mɔɔ menilu sɔnda a ma, menilu kɔnin lemɛniyara a ma, a ka se di woilu bɛɛ ma ka ke Alla denilu ri.

¹³ Ii ma ke Alla denilu ri ikomin muso ye den sɔrɔnna ɔa men ma. Ii ma ke Alla denilu ri ka a masɔrɔn cɛɛ do ye a fe a muso ye den sɔrɔn, wala ka a masɔrɔn muso lɔɔ tere ye cɛɛ do la, wala cɛɛ lɔɔ tere ye muso do la. Alla jere le ka ii ke a denilu ri.

¹⁴ Nba, Kuma wo kera adamaden di ka na i sii an tema. An ka a la nɔɔrɔ yen, Dence kelen men kelen pe bɔni Fa Alla rɔ. Nɔɔrɔ wo le a kan, a ni jumaya ba a ni tuɔa.

¹⁵ Nba, Yaya ka sereya bɔ a la ko rɔ ka a kan nabɔ ko: «N kan tere ye men ma ko: «Men natɔ n kɔ, ale le jin di. A

ka bon n di, ka a masɔrɔn a tere ye ye ka a teren n ma sɔrɔn fɔɔ.»»

¹⁶ Nba, an bɛɛ ra do sɔrɔn a la jumaya ba rɔ. Baa a ra jumaya ke an ye, ka do la a kan tuma bɛɛ.

¹⁷ Alla ka sariya men di an ma, ka fara Nabi Musa la, kɔni a ka a jumaya ba a ni a tuɔa di an ma ka fara Isa Nenematɔmɔnin na.

¹⁸ Mɔɔ si ma Alla yen a ɔa la fɔɔ habadan, kɔni men kelen pe bɔni Alla rɔ, wo men fanan ye Alla ri, ale le ka an nalɔnniya Alla la ko la. A ye Fa Alla tɔrɔfe tuma bɛɛ.

Yaya men ye mɔɔilu sunna ji rɔ †a la sereya

¹⁹ Nba, Yahudiya la kuntii men ye Jerusalemu, woilu ka ii la sarakalase-lailu a ni Lebi bɔnsɔnilu lawa, tuma men na, ko ii ye Yaya majininka ko: «Yon de ile ri?» Yaya la sereya le jin di.

²⁰ Yaya ma a sɔsɔ, kɔni a ka a fɔ ka a gbɛ ii ye ka ii jabi: «Nde te Nenematɔmɔnin di.»

²¹ Wo rɔ, ii ka a majininka ko: «Nba, a kenin di? I ye Nabi Eli le ri wa?» A ka a fɔ ko: «Nde te Nabi Eli ri.» Ii ka a majininka ikɔ tuunni ko: «Alla la nabi men ko fɔni, ile le wo ri wa?» A ka a fɔ ko: «Eɛn de.»

²² Wo rɔ ii ka a fɔ ko: «Yon de i ri? An ye wa jabili kelen don mɔɔilu bolo menilu ka an nana i ma. I ye nfen fɔla i jere la ko rɔ?»

²³ Yaya ka ii jabi: «N ye mɔɔkan, men ye bɔla wula kɔndɔ ko: «Ai ye sila latelen, Maari ri taama men kan.» Ikomin Nabi Esayi kumara ɔa men kitabu kɔndɔ.»

²⁴ Mɔɔilu men ka ii kelaya woilu tere ye Farisilu le ri.

²⁵ Wo ka jininkali kelen di a ma: «I ko i te Mɔɔ Nenematɔmɔnin di. Nabi Eli te i ri. I te nabi fanan di men ko fɔni. Wo rɔ, nfenna i ye mɔɔilu sunna ji rɔ.»

²⁶ Yaya ka ii jabi: «Nde ye mɔɔilu sunna ji rɔ. Kɔni mɔɔ do ye ai tema yan ai ma a lɔn,

* 1:6 Mɔɔ ye a fɔla Yuhana men ma ko Yaya. † 1:18 Mɔɔ menilu ye sunna ji rɔ: wo kɔrɔ ye le ko ii ra lemɛniya Alla ma Isa tɔɔ rɔ.

27 wo natɔ n kɔ ma, hali ka a la sanbara julufɛn ka a bɔ a sen dɔ, wo ka bon nde ma.»

28 Ko wo bɛɛ taminda Betani so kɔndɔ a ni Juridɛn Ba telebɔ rɔ, Yaya tɛɛ ye mɔɔilu sunna ji rɔ yɔrɔ mɛn dɔ.

Isa ye Alla Dence le ri

29 Lon wo taminnin, Yaya ka Isa natɔla yen, tuma mɛn na, a ka a fɔ ko: «Ai ɲa lɔ! Alla la Saa bulan de, mɛn ye julumun bɔla dunuɲa ma.»

30 N tɛɛ ye kumala ɲin de la ko rɔ. N ka a fɔ ai ye ko: «Mɛn natɔ n kɔ, ale le ɲin di. A ka bon n di, ka a masɔrɔn a tɛɛ ye ye ka a tɛɛn n ma sɔrɔn fɔlɔ»

31 Nde ma a lɔn, kɔni nde nani ka na mɔɔilu sun ji rɔ kosa a ri yiraka Isirayɛlikailu la.»

32 Nba, Yaya ka sereya bɔ ko: «N ka Alla la Nii Sɛniman yen, mɛn bɔla sankolo rɔ. A kɛni ikomin kanba. A jiira ka i sii Isa kan ka a to a kan.»

33 N jɛɛ tun ma a lɔn fɔlɔ ko ale le, kɔni mɛn ka n kelaya ko n ye na mɔɔilu sun ji rɔ, wo le ka a fɔ n ye ko: «I wa Nii Sɛniman jiiɔla yen mɔɔ mɛn kan ka to a kan, wo le ketɔ Nii Sɛniman najiila mɔɔilu ma.»

34 Nde ka a yen. N ye sereya le ri cɛɛ la ko rɔ. A ye Alla Dence le ri.»

Isa ka a la karandenilu fɔlɔ kili

35 Lon wo taminnin kɔ rɔ, Yaya ni a la karanden fila lɔni tɛɛ.

36 Yaya ka Isa tamintɔla yen, ka a fɔ ko: «Ai ye ai ɲa lɔ Alla la Saa bulan na.»

37 Yaya la karanden fila ka kuma wo lamɛn tuma mɛn na, ii bilara Isa kɔfɛ.

38 Isa ka a ɲa lase a kɔ ma ka Yaya la karanden fila wo yen mɛn tɛɛ bilani a kɔfɛ. A ka ii maɲininka ko: «Ai ye nfen de kɔ.» Ii ka a jabi: «Rabi, i siini mi?» Rabi kɔrɔ ye le Heburu kan dɔ ko karanmɔɔ.

39 Isa ka ii jabi: «Ai ye na. Ai ri wo yen.» Ii nara, ii ka Isa sii yɔrɔ yen. Ii tora a tɔrɔfɛ haan wura dafɛ. Ka a tɛɛn tele tala a ra tamin haan wura tele waati.

40 Mɔɔ fila woilu tɛma, menilu ka Yaya la kuma lamɛn, ka ii bila Isa

kɔfɛ, do tɔɔ le ko Andere. Andere ka a kɔrɔcɛ Simɔn Piyeri le ɲinin.

41 A ka a yen waati mɛn na, a ka dantɛɛli wo bɛɛ kɛ a kɔrɔ Simɔn ye. A ka a fɔ a ye ko: «An da Mɔɔ Suwandinin yen, mɛn kɔrɔ ye ko Mɔɔ Nenematɔmɔnin.»

42 Andere wara a kɔrɔcɛ ri Isa ma. Isa ka Simɔn mafɛne bɛɛ bɛɛ kɛ. A ka a fɔ a ye ko: «Ile le Simɔn di, Yuhana dence. I ri i kili le butun ko Sefasi, mɛn kɔrɔ ye Piyeri‡.»

43 Wo lon taminnin, Isa ye a fɛ ka wa Kalile. A ka Filipe yen ka a fɔ a ye ko: «Bila n kɔfɛ.»

44 Filipe wo ye Bɛtisayidaka le ri. Bɛtisayida fanan ye Andere ni Simɔn na so le ri.

45 Awa, Filipe ka Natanayeli yen, ka a fɔ a ye ko: «Nabi Musa la sariya sebera, a ni nabiilu sebera mɛn na ko rɔ, an da wo yen. Isa Nasaretika le ri, Yusufu dence.»

46 Natanayeli ka a fɔ Filipe ye ko: «Nasareti ri se fen do labɔla mɛn ka ɲi?» Filipe ka a jabi: «Na, i ri a yen.»

47 Isa ka Natanayeli natɔla yen a ma ka a fɔ a ma ko: «Isirayɛlika bɛɛ bɛɛ le ɲin di, tɔɲɔli si tɛ a la ko rɔ.»

48 Natanayeli ka Isa maɲininka ko: «I ka a lɔn de ko yon de n di?» Isa ka a jabi: «Yani Filipe ye i kili waati mɛn, n ka i yen toroju le la.»

49 Natanayeli ka a fɔ a ye ko: «Karanmɔɔ, i ye Alla la Den de ri. I ye Isirayɛli mansa le ri!»

50 Isa ka a jabi: «N ka a fɔ i ye ko n ka i siini yen toroju kɔrɔ. I ra lemɛniya wo le kosɔn wa? Nba, i ri koilu yen, menilu ka bon wo ri paaɔn.»

51 Isa ka do la kuma wo kan ka a fɔ ko: «Dɔn. N ye tuɲa le fɔla ii ye: lon do natɔ, ai bɛɛ ri sankolo dalakani yen, ka Alla la melekailu yen jiini ka yeɛ kɛla Mɔɔ Dence ma.»

2

Kɔɲɔmalɔ tolon mɛn kɛra Kana so kɔndɔ

1 Nba, a tele sawanan lon, kɔɲɔmalɔ kɛra Kana so kɔndɔ Kalile mara rɔ. Isa na tɛɛ ye.

‡ 1:42 Piyeri kɔrɔ ye le ko kaba

² Isa a ni a karandenilu fanan kilini tere kɔnɔmalɔ rɔ.

³ A sera waati do ma resenji banda fewu. Isa na ka a fɔ a ye ko: «Resenji ra ban fewu.»

⁴ Isa ka a jabi: «N na, nfen ye nde ni ile tema? N na waati ma se fɔlɔ.»

⁵ A na ka a fɔ baardenilu ye ko: «A ye men fɔla ai ye, ai ye wo ke.»

⁶ Jundaa kabalaman belebele ba wɔrɔ tere ye ii bolo ye, mɔɔ ri se litiri biseyin haan litiri keme ni a kɔ jɔɔn kela a kɔndɔ. Woilu ye ii bolo ka ii seninya men benni ii la namun ma.

⁷ Isa ka a fɔ baardenilu ye ko: «Ai ye jundaa lafa ji la.» Baardenilu ka jundaa lafa haan a da la.

⁸ Wo kɔ rɔ, Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ii ye ji jin ta ka wa a ri dɔnninta ko janabɔla kunnasiiba ma sisen.» Baardenilu ka wo ke.

⁹ Damununta ko janabɔla kunnasiiba a ka ji wo nene, ji men yelemanda ka ke resenji ri. A ma a lɔn resenji bɔni fan si, kɔni baarden menilu ka ji ta jundaa kɔndɔ, woilu ka a lɔn. A ka kɔnɔce kili,

¹⁰ ka a fɔ a ye ko: «Mɔɔ wa ke resenji ratallanna mɔɔilu la, a ye resenji jumajuma fɔlɔ le ratallanna ii la. Ii ja wa laminin minin tuma men na, a ri resenji gberɛ ratallan ii la, men duman te kosɛɛ. Kɔni ile ra resenji jumajuma lamara fɔɔ sisen!»

¹¹ Nba, Isa la tɔmasere kabannako fɔlɔ le wo ri, a ka men ke Kana so kɔndɔ Kalile mara rɔ. Isa ka a la nɔrɔ yiraka tende. Wo kera sababu ri, a la karandenilu lara a la.

¹² Wo taminnin kɔrɔ, a wara Kaperinahumu so kɔndɔ, a ni a na a ni a dɔɔɛilu a ni a la karandenilu. Ii tora ye ka tele dando ke ye.

Isa ka julailu gben Allabatobonba la Jerusalemu

¹³ Nba, Yahudiyailu la Taminkunna Sali tun da sudunya. Wo rɔ, Isa wara Jerusalemu.

¹⁴ A donda Allabatobonba jin kɔndɔ ka julailu teren ye, menilu tere ye nisiilu ni saailu ni sokɔndɔ kanbailu fɛrela. A ka wodifalonnailu siini teren ii la tabailu kɔfe fanan.

¹⁵ Nba, Isa ka fojulu ke bonsan di, ka mɔɔilu labɔ Allabatobonba jin kɔndɔ a ni ii la nisi ni ii la saa, ka wodifalonnailu la wodi gbanan dawuya duu ma, ka ii la tabali labe.

¹⁶ A ka a fɔ kanba majiralailu fanan ye ko: «Ai ye kanbailu labɔ yan! Ai kana n Fa la bon ke julaya bon de.»

¹⁷ Isa la karandenilu hankili bilara sebeli kuma wo rɔ ko: «I la bon na ko gbeleman n ma a ja jere jere ma.»

¹⁸ Nba, Yahudiyailu la jemɔɔilu ka Isa majininka ko: «I ra ko menilu ke jin, i ri tɔmasere kabannakoma su juman ke ka a yiraka an na ko jin ke saratii ye i bolo?»

¹⁹ Isa ka ii jabi: «Ai ye Allabatobonba jin tɔnan, yani tele sawanan n di a lawuli.»

²⁰ Yahudiya jemɔɔilu ka a fɔ a ye ko: «An ka Allabatobonba lɔ san binaanin ni san wɔrɔ le kɔrɔ. I ri se a lɔla tele sawa kɔrɔ wa?»

²¹ Kɔni Isa kan tere ye Allabatobonba men ma, a tere ye wo fɔla a farikolo le ma.

²² Wo le ka a ke, Isa ka i wuli sayabatɔilu tema, a la karandenilu hankili bilara a la kuma wo rɔ. Ii lara kuma fanan na men sebeni Alla la kitabu kɔndɔ, a ni ii lara Isa la kuma fannan na.

Isa ka a lɔn men ye mɔɔ sɔnɔme rɔ

²³ Isa ka Taminkunna Sali ke Jerusalemu so kɔndɔ. Mɔɔilu ka a la tɔmasere kabannakoilu yen, wo rɔ mɔɔ siyaman ba lara a la.

²⁴ Kɔni Isa ma la mɔɔ woilu la baa a ka adamaden bɛɛ lɔn.

²⁵ A mako ma ke mɔɔ la sereyala, baa a ka a lɔn men ye adamaden sɔnɔme rɔ.

3

Isa ni Nikodemu la ko

¹ Nba, Farisi cɛɛ do tere ye ye, a tɔ ko Nikodemu. Yahudiyailu la jemɔɔ do le tere a ri.

² A nara ka Isa yen su tun da ko: a ka a fɔ ko: «Rabi, an ka a lɔn ko Alla le ka i kelaya an ma, ka na an karan. Mɔɔ si ti se wo kabannako tɔmasereilu jɔɔn kela ni Alla te a fe.»

³ Isa ka a jabi: «N ye tujna le fɔla i ye: ni mɔɔ mɛn ma sɔrɔn kokura, wo tii ti se Alla la mansaya yenna.»

⁴ Nikodemu ka a fɔ Isa ye ko: «Mɔɔ ri se sɔrɔnna cɛmɔɔbaya rɔ ka a kɔsɛ a na kɔnɔ rɔ ka sɔrɔn sija fila wa?»

⁵ Isa ka a jabi: «N ye tujna le fɔla i ye: mɔɔ si ti se donna Alla la mansaya rɔ ni a ma sɔrɔn ji rɔ a ni nii* rɔ.»

⁶ Mɛn bɔni faribanku rɔ wo ye faribanku le ri, mɛn bɔni Nii Sɛniman dɔ, wo ye nii le ri.

⁷ I kana kabannakoya baa n da fɔ ko: «Mɔɔ ka kan ka sɔrɔn kokura.»

⁸ Fɔɔri a fili ikomin a duman ye na mɛn. I ri a mankan mɛn, kɔni i ma a lɔn a ye bɔla fan si, i ma a lɔn a wala fan si. A ye wo na le mɔɔilu fanan ye mɛn bɛɛ sɔrɔnni Nii Sɛniman dɔ.»

⁹ Awa Nikodemu ka Isa majininka ko: «Ko wo ye sela kɛla di?»

¹⁰ Isa ka a jabi: «I ye karanmɔɔ le ri Isirayɛlika ye, kɔni i ma wo lɔn wa?»

¹¹ N ye tujna le fɔla i ye: an ka mɛn lɔn, an ye wo le fɔla. An da mɛn yen, an ye wo le sereya bɔla. Kɔni ai ti sɔn an na sereya ma.

¹² Ni n ka dunujna koilu fɔ ai ye, kɔni ai ma la woilu la. A ye di wo rɔ, ni n ka sankolo koilu fɔ ai ye, ai ri la woilu la di?

¹³ Mɔɔ si ma don harijeene rɔ fɔɔ Mɔɔ Dencɛ, mɛn jiini ka bɔ harijeene rɔ.

¹⁴ Nba, waati taminnin, Musa ka duuma sa munujna layɛɛ jiri la wula kɔndɔɔna mɛn ma, Mɔɔ Dencɛ fanan ka kan ka layɛɛ wo na le ma,

¹⁵ kosa mɔɔ si wa lemɛniya a ma, wo ri jɛnemaya banbali sɔrɔn.»

¹⁶ Baa, Alla ka dunujna mɔɔilu kanin kɔsɛɛ, wo rɔ, a ka a Dencɛ kelen pe di, kosa mɔɔ si wa lemɛniya a ma wo kana halaki, kɔni a ri jɛnemaya banbali sɔrɔn.

¹⁷ Wo rɔ Alla ma a Dencɛ lana ka kiti be dunujna kan, kɔni ka a kisi a la baraka rɔ.

¹⁸ «Mɔɔ si wa lemɛniya Dencɛ ma, wo ti jalakila, kɔni mɔɔ mɛn ma lemɛniya wo tun da jalaki, baa a ma lemɛniya Alla Dencɛ kelen tɔɔ ma.

¹⁹ Kɛnɛya ra na dunujna rɔ, kɔni dibi duman adamaden ye ka tamin kɛnɛya la, ka a masɔrɔn ii kɛwaliilu juuman. Kiti beni ii kan mɛn kosɔn, wo le wo ri.

²⁰ Baa mɔɔ si ye kojuu kɛla, kɛnɛ wo ma di a ye fewu. A ti sɔn donna kɛnɛ wo rɔ, baa a tɛ a fɛ a kɛwaliilu ye bila gbɛ rɔ.

²¹ Kɔni mɛn ye taamala ka bɛn Alla la tujna ma, wo le ye nala kɛnɛya ma, kosa mɔɔilu ri a yen gbɛ rɔ ko wo tii ra ko mɛn kɛ, a ra wo kɛ Alla la dɛmɛnnin de rɔ.»

Yaya ye sereya bɔla Isa la ko rɔ

²² Waati wo taminnin kɔ rɔ, Isa ni a la karanden wara Jude mara rɔ. Ii ka waati dando kɛ ye ka mɔɔilu sun ji rɔ.

²³ Wo ka a tɛrɛn Yaya ye mɔɔilu sunna ji rɔ Enɔn mɛn ye Salimu tɔrɔfɛ. Yɔrɔ wo ye jiman diya ba le ri. Mɔɔilu nara a ma ka ii sun ji rɔ.

²⁴ Wo waati rɔ, Yaya tɛrɛ ma bila kaso la fɔlɔ.

²⁵ Awa, lon do rɔ, sɔsɔli do wulira Yaya la karanden doilu ni Yahudiyaa do tɛma. Sɔsɔli wo tɛrɛ ye dina sɛniyali landa le kan.

²⁶ Ii nara Yaya tɛrɛn ka a fɔ ko: «Rabi, i kɛra mɛn na sereya ri, Juridɛn Ba kɔma, a ye mɔɔilu sunna ji rɔ. Sisen bɛɛ ra iwa a kɔfɛ.»

²⁷ Yaya ka ii jabi: «Mɔɔ si ti se fen sɔrɔnna a jɛrɛ ye ni Alla ma di mɛn ma.

²⁸ Aile mɛn ye yan, ai ri kɛ n na sereya ri ko n ka kuma wo fɔ ko: «Mɔɔ Nɛnematɔmɔnin tɛ n di», kɔni «n ye mɔɔ le ri mɛn na nani a jɛfɛ.»

²⁹ Kɔɔmuso ye mɛn bolo wo le furuce ri, kɔni cɛɛ dupɔɔ mɛn lɔni kɔ ma, a tolo ye a kan na. A wa furuce kan mɛn tuma mɛn na a ri sɛwa bakɛ. Wo rɔ, n sɛwani ka jaalen ka dafa.

³⁰ Wo rɔ Isa la ko ka kan ka bonya ka tamin n na ko la, n na ko ka kan ka a majii bakɛ.

³¹ «Mɛn nani ka bɔ sankolo rɔ wo ye bɛɛ kun na. Mɛn nani ka bɔ dunujna rɔ wo ye dunujna ta le ri. Wo ye dunujna koilu le fɔla, kɔni mɛn nani ka bɔ sankolo rɔ wo ye fen bɛɛ kun na.

* 3:5 Kerekikan dɔ nii ni fɔɔri bɛɛ ye kelen de ri

³² A ka mēn yen a ni a ka mēn mēn a ye wo sereya le bōla, kōni mōō tē sōn a la sereya rō.

³³ Mēn ka i sōn a la sereya ma wo ye a yirakala ko Alla ye tujā le fōla.

³⁴ Baa Alla ka mēn nana wo ye Alla la kuma le fōla, baa Alla ye Nii Sēniman dila a ma fewu.

³⁵ Fa Alla ye a Dencē kaninna. A ka fen bēē don Dencē bolo.

³⁶ Mēn wa lemēniya Dencē ma wo ri jēnemaya banbali sōrōn. Mēn wa a ban lemēniyala Dencē ma wo ti jēnemaya banbali sōrōnna, kōni Alla la mōne ri to a ma fewu.»

4

Isa ka a jōōn bēn Samarika muso la kōlōn da la

¹ Farisilu ka a mēn ko Isa ye karandenilu sōrōnna ka tamin Yaya kan, ko a ye karandenilu sunna ji rō ka tamin Yaya kan fanan.

² (Kōni Isa jēē tē mōōilu sunna ji rō; a la karandenilu le ye mōōilu sunna ji rō.)

³ Isa kēni wo kalema, a bōra Jude mara rō, ka a kōsē Kalile.

⁴ A taatōla Kalile, a ka kan ka Samari mara ratēē.

⁵ A sera Samari so do kōndō, so wo tōō le Sikari. A tēē ye Yakuba la sēnē tōōfē, a ka mēn di a dencē Yusufu ma.

⁶ Awa, yōrō wo rō Yakuba la kōlōn ye ye. Isa a tēē ra kōri taama ma. A ka i sii kōlōn da la, tele tala waati.

⁷ Samarika muso do nara ji ta diya. Isa ka a fō a yē ko: «N sō ji rō n ni n min.»

⁸ (A la karandenilu tun da wa so kōndō dōōninta santa jinin diya.)

⁹ Samarika muso ka a fō Isa yē ko: «Nfenna ile, Yahudiya cēē, ri n mapininka ko n ye i sō ji rō, nde mēn ye Samarika muso ri?» A damira ye mēn di Yahudiyailu ni Samarikailu mako tē i jōōn na.

¹⁰ Isa ka a jabi: «Ni i ka Alla la sanba lōn a ni mēn ye a fōla i yē ko: «n sō ji rō n ni n min,» ile tun da a mapininka, a ni a tun da ji don i bolo, jēnemaya ji kōnin.»

¹¹ Muso ka a fō: «N maari, jilafē si tē i bolo ka ji ta mēn na kōlōn kōndō, baa kōlōn a ra jini ba le. Ji mēn ye jēnemaya dila mōō ma, wo sōrōnna mi?»

¹² Ile, i ka bon ka tamin an benba Yakuba la, an buruju mēn ka kōlōn jin di an ma? A ni a dencēilu a ni a kolofenilu wo tēē ye ji minna kōlōn ji jin de la.»

¹³ Isa ka a jabi: «Ni mōō ka imin ji jin na, ji lōō a ri a mira fanan,

¹⁴ kōni n ye ji mēn dila, ni mōō mōō ka wo ji min, ji lōō tē wo tii mira butun fewu. Baa ji wo di kē ikomin tenke a kōndō ka jēnemaya banbali di a ma.»

¹⁵ Muso ka a fō a yē ko: «Maari, ji wo di n ma. Wo wa kē ji lōō tē n fanan mira. N mako ti bilala kōlōn ji jin na butun.»

¹⁶ Isa ka a fō a yē ko: «I ye wa i furucē kili ka na yan sisen.»

¹⁷ Muso ka a jabi: «Furucē ti n bolo.» Isa ka a fō a yē: «I jo ye a rō ka a fō ko: «Furucē ti n bolo.»

¹⁸ A damira ye mēn di i ra furucē mōō loolu sōrōn. Cēē mēn ye i bolo sisen, i la cēē tē wo ri. I ka tujā le fō.»

¹⁹ Awa, muso ka a fō: «N maari, n da a jayen ko i ye nabi le ri.

²⁰ Ande Samarikailu, an burujuilu ka Alla bato koyinkē jin kan. Kōni aile Yahudiyailu ka a fō ko a fēē tē fo mōōilu ye Alla bato Jerusalemu le. A ye di wo rō?»

²¹ Isa ka a fō a yē ko: «Ai ye la nde la, waati natō ai ti Fa batola koyinkē jin na, wala Jerusalemu.

²² Aile Samarikailu, ai ye fen batola ai ma fen mēn lōn. Andeilu, Yahudiyailu, an ye fen de batola, an ka fen wo lōn, ka a masōrōn kisi ko bōni Yahudiyailu le rō.

²³ Awa, waati natō kōnin, a ra se an ma, Alla batola bēē bēē ri Fa bato a sōōmē juma la a ni tujā la, baa Fa ye mōō wo jininna mēn di kē a batola bēē bēē ri.

²⁴ Alla ye Nii de ri, a ni bēē mēn ye a batola ka kan ka a bato sōōmē juma la a ni tujā la.»

25 Muso ka a fɔ Isa yɛ ko: «N ka a lɔn ko Mɔɔ Suwandinin a natɔ, mɛn ye kilila Mɔɔ Nenematɔmɔnin. A wa na, a ri a bɛɛ nafa an yɛ.»

26 Isa ka a jabi: «Nde mɛn kumala i yɛ mɛn de ri.»

27 Waati wo la a la karandenilu kɔsetɔla le tɛrɛ. Ii kabannakoyara ka Isa yen kumala Samarika muso yɛ. Kɔni, mɔɔ si ma a maɲininka ko: «I ye nfen kɛla wa?» Ni wo tɛ, «Nfenna i ye kumala muso ɲin yɛ?»

28 Awa, muso ka a la jitafen bila yɔrɔ wo rɔ i kɔrɔkɔrɔ, ka i kɔsɛ so kɔndɔ. A ye taminna a fɔla mɔɔilu yɛ ko:

29 «Ai ye na a ragbɛ. N da ɲɔɔn ben cɛɛ do la, a ka a fɔ n yɛ n da fosi kɛ, a ka wo bɛɛ nafa. A ye Mɔɔ Nenematɔmɔnin de ri, wo rɔ wa?»

30 Mɔɔ le ye bɔla so fan bɛɛ rɔ ka na Isa ma.

31 Waati wo rɔ, Isa la karandenilu ka a madiya ko: «Karanmɔɔ, dɔɔnnin kɛ.»

32 Kɔni Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Damunin fen do ye n bolo ai ma mɛn lɔn.»

33 Wo rɔ, a la karandenilu tɛrɛ ye i ɲɔɔn maɲininkala ko: «Mɔɔ le nara dɔɔnninta di a ma wa?»

34 Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «N balo ye mɛn di: mɛn ka n nana n ye wo sawo kɛ, fɔ n ye wo kɛ ka a ban.

35 Ai ye a fɔla fanan ko: «Yani karo naanin, ko suman nadan waati le wo ri, kɔni nde ye a fɔla ii yɛ ko: Ai la ɲa lɔ. Ai ye suman tɔnsɔn mafene sɛnɛ rɔ. Suman ka waati ra se.

36 Mɛn ye suman kala, wo ye a sara sɔrɔnna sisen. Ii mɛn ye ladɛnna, woilu ri ɲenemaya banbali sɔrɔn ten. Wo rɔ, sifoyila ni sumankala ri sɛwa i ɲɔɔn fɛ.

37 Nba, tɲa le sanda wo ri: «Do ye foyili kɛla dogbɛrɛ ri na sumanka kɛ.»

38 N da ai lana sumanka diya mɛn ai ma a baara kɛ fɔlɔ. Doilu ra baara kɛ, a ni ai ra tɔnɔ sɔrɔn woilu la baara la.»

39 Nba, Samarika muso wo wara sereya bɔ sokɔndɔ mɔɔilu yɛ ko: «N ka ko mɛn kɛ kɔrɔman, cɛɛ wo ka wo

bɛɛ fɔ n yɛ.» Wo le kɔsɔn, Samarika siyaman lemɛniyara Isa ma.

40 Wo le rɔ, Samarikailu nara Isa tɛrɛn ye tuma mɛn na, ii ka a madiya ko a ye waati do kɛ ii wara. Isa sɔnda ka tele fila kɛ ii wara ye.

41 Nba, mɔɔ siyaman gbɛrɛilu lemɛniyara a ma a jɛrɛ la kumakan kɔsɔn.

42 Ii ka a fɔ muso yɛ ko: «Fɔlɔfɔlɔ an lemɛniyara a ma i la kumakan de la gbansan, kɔni sisen an da a la kuma lamɛn fanan ka la a la. An lana a la ko tɲa le. An ka lɔn ko a ye Kisiba le ri, mɛn di se dunɲa bɛɛ kisila.»

Isa ka ɲemɔɔba la dencɛ lakɛndɛya

43 Tele fila taminnin kɔ rɔ Isa bɔra yɔrɔ wo rɔ ka a wa Kalile.

44 (A jɛrɛ ka kuma ɲin sereya ko Alla la nabi tɛ bonyanin a jɛrɛ la jamana kɔndɔ.)

45 Kɔni ni Isa sera Kalile, Kalilekailu ra a labɛn kun yɛ. Nba ii ra wa Jerusalemu Taminkunna Sali kɛ diya, wo rɔ ii tun ka a yen Isa ka ko mɛnilu kɛ.

46 Isa ka a kɔsɛ Kana, Kalile mara rɔ. A tun ka ji yeleman so mɛn kɔndɔ ka a kɛ rɛsɛnɲi ri. ɲemɔɔ tɔnɔman a dencɛ ma kɛndɛ Kapɛrinahumu so kɔndɔ.

47 ɲemɔɔ wo tɛrɛ ye kuma mɛnna ko Isa ra na ka bɔ Jude mara rɔ ka na Kalile mara rɔ. Wo rɔ a wara ka wa Isa tɛrɛn ka a madiya ko a ni na Kapɛrinahumu ka a dencɛ lakɛndɛya, ka a masɔrɔn a faatɔla tɛrɛ.

48 Isa ka a fɔ ko: «Ai ye a fɛ ka tɔmasere yen, fen mɛn ye kaban-nako ri. Ni wo tɛ, ai ti lala n na.»

49 ɲemɔɔ wo ka a fɔ ko: «N maari, na n wara, yani n dencɛ ye faa.»

50 Isa ka a fɔ a yɛ ko: «Wa i wara. I dencɛ ra kɛndɛya.» Cɛɛ wo lara Isa la kuma la ka i kɔsɛ.

51 A tɛrɛ ye silala tuma mɛn na a la ɲɔnɲu nara a kun kɔrɔ bɛn. Ii ka a fɔ a yɛ ko: «I dencɛ a kɛndɛ le tɛrɛ.»

52 ɲemɔɔ ka ii maɲininka ko: «A kɛndɛyara waati ɲuman?» Ii ka a jabi: «Kunun tele tala a ra tamin waati kelen ɲɔɔnna a fari sumara.»

53 A fa hankili bilara ko Isa ka kuma fɔ a yɛ waati wo le la ko: «I dencɛ ra

kendeya.» Nemoo a lara Isa la, a ni a denbaya bee.

⁵⁴ Nba, Isa ka toomasere kaban-nako filana wo ke Kalile a bo ko ro Jude.

5

Isa ka cee korongbayanin do lakendeya

¹ Wo ko ro, Isa wara Jerusalemu Yahudiya la sali lon.

² Jerusalemu dondiya yoro wo too le ko Saa Donda, yoro wo torofe, ji lamara diya do ye ye. Gba safa loolu fanan ye ji lamara diya torofe. Hebu-ruilu ye a kilila Beteseda.

³⁻⁴ Gba wo koroo jankarotoilu siya-man lani ye, na fuyen wo, a ni menilu fari fankelen faani ma, a ni korongbaya jankaroto fanan.*

⁵ Cee do tere ye ye, men da san bisawa ni san se ke jankaroto ro.

⁶ Isa ka a lani yen. A ka a lon ko cee ma kende kebi waati jan. A ka a manininka ko: «I ye a fe ka kendeya wa?»

⁷ A ka Isa jabi: «N maari, moo te n bolo ka n najii ji ro ji lamaa tuma. N wa ke wala ji ma, do ri jii ji ro n je.»

⁸ Isa ka a jabi: «I lawuli! I ni la debe ta ka i taama.»

⁹ I korokoro cee kendeyara. A ka a la debe ta ka a taama. (Ko wo kera Nono lon de ro.)

¹⁰ Wo ro, Yahudiyailu la memoilu ka a fo cee ye ko: «Bi le Nono lon di! Ka a ben sariya ma, i kana i la debe ta i boloten.»

¹¹ A ka ii jabi: «Men ka n nakendeya, a ka a fo n ye ko: «I la debe ta, ka i taama.»»

¹² Moo woilu ka a manininka ko: «Cee yon ka a fo i ye ko: «I la debe ta, ka i taama?»»

¹³ Koni cee men nakendeyara, wo ma a lakendeyaba too lon. Isa tun da tunun a ma ye, baa jama tere ka siya.

¹⁴ Ko fe, Isa ka cee wo yen Allabotobonba kondoo ka a fo a ye ko: «I na lo! I ra lakendeya sisen. I ye hake ke

boloka fewu, sa ko gbera kana i saron, men ka juu ka tamin jankaroto wo kan.»

¹⁵ Cee wo bora ye ka wa a fo Yahudiyailu la memoilu ye ko Isa le ka a lakendeya.

¹⁶ Wo le ro, ii wulira Isa torola, baa a darini tere ko su woilu kela Nono lon.

¹⁷ Koni Isa ka a fo ii ye ko: «N Fa ye baarala, haan sisen. N fanan ye baarala.»

¹⁸ Jabili wo koson, Yahudiyailu la memoilu ka ke Isa faa na jinin di ka tamin foloma kan. Baa ii ka a fo ko a ma Nono lon bonya, ka a la wo kan fanan, a ka Alla kili ko a Fa, ka a jere rakanya Alla ma.

Fa ka fanka di a Dence ma

¹⁹ Isa ka ii jabi: «N ye tupa le folo ai ye: Dence ti se fosi kela a jere ye. A ye Fa yenna men kela a fanan ye wo la nono kela. Fa ye men kela a Dence fanan ye wo kela.

²⁰ Fa Dence duman a ye. A ye fen bee na yirakala a la, a ye men kela. A ye ko bailu yirakala a la men di ai kabannakoya.

²¹ Baa Fa ri sayabato lawuli, ka jenemaya di ii ma na men ma, wo na kelen ma Dence ye a fe ka jenemaya di menilu ma, a ri wo di woilu ma.

²² Fa te moo si kiti teela, koni a ra kiti bee to a Dence bolo,

²³ sa moo bee ri Dence wo bonya ikomin ii ye a Fa bonyala na men ma. Men ma son ka Dence wo bonya, wo tii te a Fa fanan bonyala, men ka Dence kelaya konin.»

²⁴ «N ye tupa le folo ai ye: ni moo ka n na kumakan namen, ka lemeniya n kelayaba ma, wo tii ra jenemaya banbali saron. Kiti ti bela wo tii kan, koni a ra bo saya ro ka don jenemaya ro.

²⁵ N ye tupa le folo ai ye: waati ra se sisen sayabatoilu ri Alla la Dence la kumakan namen, a ni menilu ka a kumakan namen woilu ri to jenemaya ro.

* **5:3-4** Kitabu koroman kondoo kuma jin sebene te, koni kitabu kura kondoo a sebene ko: Jankaroto men ye gba koroo, woilu ye Alla la meleka makonola men ye nala ji lamaala tuma tuma. Jankaroto men folo ye jiila ji ro wo ri kendeya. A wa ke jankaroto su su ri.

26 Baa Fa wo ye jenenmaya tii ri ja men ma, a ra a Dence ke jenenmaya tii ri ja kelen wo ma.

27 A ka kiti tee saratii di a Dence ma, baa ale le Maa Dence ri.

28 «Wo kana ai kabannakoya a la ko wo bee ro. Waati ye nala, sayabato men bee ye kaburu kando, wo bee ri Maa Dence kumakan namen.

29 Ii bee ri wuli ka ba kaburu kando. Menilu ka kojuma ke, woilu ri ii wuli ka ba saya ro ka jenenmaya banbali saron. Menilu ka kojuu ke, woilu ri ba kaburu ro ka wa kiti diya. Kiti ri be ii kan.

Sereya siyaman de ye Alla Dence bolo

30 «N ti se fosi kela n jere ye. N Fa ye men fola n ye, n ye kiti teela ka ben wo le ma. N ye kiti wo teela telen de ro. Nba n ti ko kela men duman n jere ye, kani men ka n kelaya n ye wo sawo le kela.

31 Ni n ye n jere la sereya le ri, n ye men fola wo te jatela foyi ri.

32 Kani, dogbere ye n na sereya ri, n ka a lon ko a ye sereya men bola, wo ye tupa le ri.

33 Ai ka kelaya lawa Yaya ma, a ni a ka men sereya ii ma, wo ye tupa le ri.

34 (Nde mako sa maa la ka ke n na sereya ri, kani n ye wo fola ka ben ai la kisi ko le ma.)

35 Yaya tere ye le ikomin fitina na melenni, ka keneya labo. Ai sonda ka sewa a la keneya waati kundunni wo la.

36 «Kani sereya gbere ye nde bolo men ka bon ka tamin Yaya ta la. Nba, baara men donda n bolo n Fa bolo ko ka a ke, n na baara wo le ye n na sereya ri. Wo le ye yirakala ko n Fa le ka n nana.

37 N Fa men ka n nana, wo fanan ye n na sereya le ri, kani ai tolo ma a la kumakan namen folo fewu. Ai ja ma a jakorola yen folo fewu.

38 Ai jusukun ma son a la kuma ma, baa a ka men kelaya, ai ma lemeniya wo ma.

39 Ai ye kitabu seniman karanna ka ai miri ko ai ri jenenmaya banbali

saron kuma wo ro. Kitabu seniman de ye n na sereya ri,

40 kani ai sa a fe ka na n ma ka jenenmaya saron.

41 «N ti natala maailu ko menilu ye n tao juma fola,

42 kani n ka ai bee lon, ko Alla la kaninteya te ai jusu ro.

43 N da na n Fa tao ro, kani ai ti sonna n damirala. Ni maa gbere nara a jere tao ro, ai ri wo ramira.

44 Ka i jaron tando, wo le duman ai ye. Kani tandoli men di saron Alla kelen pe fe, ai te wo jininna. Ai ri se lemeniyala wo ro di?

45 «Ai kana imiri ko nde ri ai tao la a la n Fa jakoro. Ai bee la landaja ye Musa men do, wo le ri ai tao la a la.

46 Ni ai lara Musa la, ai tun di la nde fanan na, baa Musa ka n na ko sebe a la kitabu kando.

47 Kani Musa ka men sebe, ai ma la wo la. Awa ai ri se lala n na kumakan wo la wo ro wa?»

6

Isa ka maa waa loolu balo i jaron fe

1 Wo taminnin ko ro, Isa wara Kalile Dala ko ma. (Do ye dala wo kilila fanan ko Tiberiyasi Dala.)

2 Jama ba tere ye a kofe, baa maa woilu ka a la toomasere kabannako yen, a ka men ke ka jankarotoilu lakendeya.

3 Isa ni a karandenilu yelera koyinke do kan ka i sii ye.

4 Yahudiya la Taminkunna sali ra sudunya.

5 Isa ka a jakorota ka jama natola yen a ma. A ka Filipe maninka ko: «An di se buru santa saronna mi, jama ba jin di men daon?»

6 Isa ka wo fo Filipe dakarabo kan de ma. Ni wo te koinin, a ka a lon a ye men kela.

7 Filipe ka a jabi: «Hali ni wodi gbanan keme fila ye an bolo, wo ti se buru sanko bola, bee ri buru kunkundun saronna men do.»

8 Isa la karanden men tao ko Andere, Simon Piyeri daace koinin, wo ka a fo Isa ye ko:

* 6:9 hori ye suman su kelen de ri, ikomin bile

9 «Kanberen do ye yan, *hori burukala loolu ye a bolo a ni jεε kala fila, kōni wo ri se kela nfen di jama ba jin dō?»

10 Isa ka a fō ko: «Jama bεε lasii.» (Bin mεrenin siyaman ba le tεre yōrō wo rō.) Mōoilu ka i sii bin mεrenin dō. Fō diya ii tεre ri cεε waa loolu bō.

11 Wo rō, Isa ka buru ta ka baraka bila Alla yε ka a rata la jama la, bεε mēn siini tεre ye. A ka jεε fanan data la ja kelen wo le ma. Mōoilu bεε ka buru ni jεε dōn ka wasa.

12 Ii ka dōnnin kε ka fa tuma mēn na, Isa ka a fō a la karandenilu ye ko: «Ai ye kunkundun tō bεε ta, sa foyi kana tjan.»

13 Isa la karandenilu ka hori buru tō bεε matōmō ka a kε see tan ni fila kōndō.

14 Ii ka Isa la tōomasere kabannako yen a banni mēn kela, mōoilu tεre ye fōla ko: «Tuna le. Alla la Nabijuma le, mēn na ko fōni ko a natō dunuja rō.»

15 Wo rō, ikomin Isa ka a lōn ko ii nala a tala fanka la le ka a kε mansa ri, a ka a masε ii la ka wa koyinke kan, a kelen pe.

Isa ka a taama ji kan

16 Wura donni, Isa la karandenilu wara dala kanna.

17 Ii yelera kulun kōndō ka wa Kaperinahumu fan fε, dala fan kelen ma. Su kora, kōni Isa ma na fōlō.

18 Fōjō ba ka ji wunwan bake i jōn kan.

19 Ka a tεren Isa la karandenilu tεre ra kilo loolu jōn kε kulun kōndō ji kan, waati wo la ii ka Isa natōla yen, a ye taamala dala ji kan, ka a madon ii la kulun na. Karanden bεε silanda.

20 Kōni Isa ka a fō ii ye ko: «Nde le. Ai kana silan.»

21 Ii tεre ye a fε ka a don ii la kulun kōndō. Wo rō sisen kulun sera ii lō diya, ii tεre ye wala yōrō mēn dō.

Mōoilu tεre ye Isa le jininna

22 Jama ba tora dala fan kelen ma. Wo duu sa gbēni, mōoilu ka a yen ko kulun kelen pe le wara. Ii ka a lōn ko Isa ma yeε kulun kōndō a la

karandenilu tōrōfε. A la karandenilu gbansan bōra.

23 Kōni, kulun gbere nara mēn bōni Tiberiyasi so kōndō. Isa ka baraka bila Alla ye ka buru di mōoilu ma yōrō mēn, kulun woilu lōni tεre yōrō wo kōrō ye.

24 Jama ka a jayen tuma mēn na ko Isa ni a la karandenilu tε ye butun, ii jεre donda kulun woilu kōndō ka wa Isa jinin diya Kaperinahumu.

Buru mēn di jenemaya di mōoilu ma

25 Mōoilu wara Isa tεren dala fan kelen ma ka a majininka ko: «Karanmō, i seni yan waati juman na?»

26 Isa ka ii jabi: «N ye tuna le fōla ai ye: n ka tōomasere kabannakoma menilu kε ai jakōrō, ai tε n najininna woilu kosōn de. Ai ye n najininna ka a masōrōn ai ka buru dōn fōo ka wasa.

27 Nba, ai kana baara kε dōnninta mēn ye banna, kōni ai ye baara dōnninta mēn ye mēna a ni mēn di jenemaya banbali di ai ma. Damununta wo, Mōo Dence ye a dila ai ma, baa Fa Alla ka a la janōo kε a Dence kan.»

28 Wo rō ii ka Isa majininka ko: «An ye baara su juman de kela mēn duman Alla ye?»

29 Isa ka a fō ko: «Alla ka mēn kelaya, ai ye lemēniya wo ma. Alla ye a fε ai ye baara mēn kε, wo le wo ri.»

30 Awa, ii ka a fō ko: «Ile don, i ri tōomasere kabannakoma juman de kε, sa an di wo yen ka la i la kuma la? I ri nfen de kε?»

31 Wula kōndō, an burujuilu ka mana† dōn, ikomin a sebeni kitabu seniman kōndō ko: «A ka dōnninta di ii ma, mēn bōni sankolo rō.»

32 Isa ka a fō ii ye ko: «N ye tuna le fōla ai ye: ko Musa ma buru wo di ai ma mēn bōni sankolo rō, kōni n Fa le ye buru bere bere dila ai ma mēn bōni sankolo rō.

33 Baa Alla la buru ye mēn ye bōla sankolo rō ka jenemaya banbali dila dunuja ma.»

† 6:31 Mana wo ye dōnninta le ri, Alla ka mēn nana Hōrōya waati rō. Isiryelikailu ka wo dōn wula kōndō san binaanin kōrō

³⁴ Wo rɔ ii ka a fɔ Isa ye ko: «Maari, buru wo di an ma waati bɛɛ.»

³⁵ Isa ka a fɔ ii ye ko: «N ye jenemaya buru le ri. Ni mɔɔ mɛn ka n na sila taama ka bila n kɔ, kɔnkɔ ti wo mirala habadan. Ni a lemɛniyara n ma ji lɔɔ tɛ a mirala habadan!

³⁶ Kɔni n da kuma wo fɔ ai ye ko ai ra n yen ai ja la hali wo rɔ ai ma lemɛniya n ma.

³⁷ N Fa ka mɔɔ mɔɔ di n ma, a bɛɛ ri na n ma, ni mɛn nara n ma, n ti wo labɔla kɔma muumɛ.

³⁸ Baa n ma jii ka bɔ sankolo rɔ n jɛɛ sawo kɛ kanma, fo n kelayaba sawo.

³⁹ Mɛn ka n nana wo le sawo ye jin di, ko n ti bɔnɔla mɔɔ mɔɔ rɔ a ka mɛn di n ma, kɔni n di bɛɛ lawuli saya rɔ lon naban.

⁴⁰ N Fa sawo le jin di: ko mɔɔ mɔɔ wa Dence yen ka lemɛniya a ma, wo ri jenemaya banbali sɔrɔn. Dunuja laban lon wa se, n di a lawuli saya rɔ.»

⁴¹ Yahudiyailu ka Isa mafɔ damira ka a masɔrɔn a ka a fɔ ko: «N ye buru le ri mɛn jiini ka bɔ sankolo rɔ.»

⁴² Ii ka a fɔ ko: «Yusufu dence Isa le tɛ jin di wa? An ka a fa lɔn, an ka a na fanan lɔn. A ri se a fɔla di, ko: «n bɔni sankolo rɔ?»

⁴³ Isa ka ii jabi: «Ai kana dakɔrɔ kuma si kɛ, i jaɔn tɛma.

⁴⁴ N Fa mɛn ka n nana, mɔɔ si ti se nala n ma fo n Fa wa a masɔmɔn ka a lana n ma. Nde, dunuja laban lon wa se, n di a lawuli saya rɔ.

⁴⁵ Nabijumailu ka mɛn sɛbɛ wo le jin di: «Alla ye adamaden bɛɛ karanna.» Mɔɔ mɛnilu wa ii tolo malɔ n Fa la ka sɔn a la karan ma, wo bɛɛ ri na n ma.

⁴⁶ Mɔɔ si ti n Fa yenna, fo mɛn bɔni Alla jɛɛ rɔ. Wo ra n Fa yen.

⁴⁷ «N ye tujɔ le fɔla ai ye: mɔɔ mɛn lemɛniyani n ma, wo ra jenemaya banbali sɔrɔn.

⁴⁸ N ye jenemaya buru le ri.

⁴⁹ Wula kɔndɔ, ai burujuilu ka mana dɔɔn ka sa.

⁵⁰ Kɔni, ni mɔɔ mɛn ka buru dɔɔn mɛn jiini ka bɔ sankolo rɔ, wo ti faala.

⁵¹ Nde le ye buru ri, mɛn ye jenemaya dila mɔɔilu ma, mɛn jiini ka bɔ sankolo rɔ. Ni mɔɔ mɛn ka wo

dɔɔn, wo ri to jenemaya rɔ kadawu. N di buru mɛn di, wo ye n jɛɛ fari sobo le ri. N di wo di, sa dunuja mɔɔilu ri jenemaya sɔrɔn.»

⁵² Wo rɔ Yahudiyailu ka i jaɔn masɔsɔ. Ii ka a fɔ ko: «Cɛɛ jin di se a faribanku donna an bolo di ka a dɔɔn?»

⁵³ Isa ka a fɔ ii ye ko: «N ye tujɔ le fɔla ai ye: ni ai ma Mɔɔ Dence faribanku dɔɔn ka a jeli min, ai tɛ jenemaya sɔrɔnna.

⁵⁴ Ni mɛn ka n faribanku dɔɔn a ni ka n jeli min, jenemaya banbali ye wo bolo. Ko nde, dunuja laban wa se, ri a lawuli saya rɔ.

⁵⁵ N faribanku ye buru bɛɛ le ri a ni n jeli ye minni fen bɛɛ le ri.

⁵⁶ Ni mɔɔ mɛn ka n fari sobo dɔɔn a ni ka n jeli min, wo tii ri to n bolo, n di to wo tii bolo.

⁵⁷ N Fa mɛn ka n kela, a ye jenemaya rɔ, n fanan ye jenemaya rɔ n Fa wo le kosɔn. Wo ye n ja kelen wo le ma, ni mɛn ka n dɔɔn wo ri to jenemaya rɔ n kosɔn.

⁵⁸ Buru mɛn jiini ka bɔ sankolo rɔ, wo le jin di. A ni buru do ma fen kelen di, ai benbailu ka buru mɛn dɔɔn kɔnin. Ii ka a dɔɔn ka sa, kɔni ni mɔɔ mɛn ka buru jin dɔɔn, wo ye tola jenemaya banbali le rɔ.»

⁵⁹ Isa ka kuma wo bɛɛ fɔ ka mɔɔilu karan Kapɛrinahumu salibon de kɔndɔ.

Isa la karanden doilu bɔra a kɔfɛ

⁶⁰ Nba, tuma wo le rɔ Isa la karanden siyaman tɛɛ ye kuma wo mɛnna tuma mɛn na, ii tɛɛ ye fɔla ko: «A la kuma ka gbɛɛ ka a lamɛn. Yon di se wo lalɔnna?»

⁶¹ Isa tɛɛ ye a kalama ko a la karandenilu ye a mafɔla ii dakɔrɔ kuma ko. A tɛɛ ye kuma mɛn fɔla, Isa ka ii majininka kuma wo ma ko: «Kuma jin de gbani ai la wa?

⁶² A ye di? Ni ai ka Mɔɔ Dence yɛɛtɔla yen ka wa a bɔ yɔrɔ kɔrɔ rɔ don?

⁶³ Nii de ye jenemaya dila mɔɔilu ma, faribanku ti se foyi kela. N da kuma mɛnilu fɔ ai ye, mɔɔilu ye Alla Nii ni jenemaya sɔrɔnna woilu le fɛ.

⁶⁴ Kɔni mɔɔ doilu ye ai tɛma yan mɛn lemɛniyani tɛ.» Nba, Isa ka a lɔn kɛbi a damira waati ko mɛnilu lemɛniyani tɛ a ma, a ni mɛn ye wala a janfa la.

⁶⁵ Isa ka do la a la kuma kan ikɔ tuunni ko: «Wo le kosɔn, n ka a fɔ ai ye ko mɔɔ si tɛ se sɔnna n ma, ni n Fa ma wo se di a ma.»

⁶⁶ Ka a tɛrɛn wo lon, a la karanden siyaman ba bɔra a kɔ, ii ma bila Isa kɔfɛ butun.

⁶⁷ Wo rɔ Isa kumara a la karanden mɔɔ tan ni fila ye ko: «Ai lɔɔ ye ai la, ai fanan ye wa?»

⁶⁸ Simɔn Piyɛri ka a jabi: «Maari, an di wa yon kɔ? Nenemaya banbali kumailu ye ile bolo.

⁶⁹ An da lemɛniya a ni an ka a lɔn ko i kelen de Mɔɔ Sɛniman mɛn bɔni Alla rɔ.»

⁷⁰ Isa ka a jabi: «Nde le ma ai mɔɔ tan ni fila suwandi wa? Kɔni mɔɔ kelen ye ai rɔ, mɛn ye Setana ta ri.»

⁷¹ Isa kan tɛrɛ ye Judasi le ma, ni a ye Simɔn Sikariyɔti dence ri. Judasi tɛrɛ ye Isa la karanden tan ni fila do le ri, mɛn kɛtɔ Isa janfala ka a don mɔɔ juuilo bolo.

7

Isa dɔɔcɛilu ma lemɛniya Isa ma

¹ Wo taminnin kɔ, Isa tɛrɛ ye mataa-mala Kalile yɔrɔ bɛɛ rɔ. A tɛrɛ sa a fɛ ka wa Jude ka a masɔrɔn Yahudiya jɛmɔɔilu tɛrɛ ye a fɛ ka a faa.

² Yahudiyailu la Faaninbon sali tun da sudunya.

³ Isa dɔɔcɛilu ka kuma a ye ko: «I ye bɔ yan ka wa Jude mara rɔ, kosa i la karandenilu bɛɛ ri a mafɛnɛ i ye ko mɛnilu kɛla.

⁴ Ni mɔɔ mɛn ye a fɛ a tɔɔ ye bɔ, wo tii tɛ a la kɛwaliilu kɛla dokon dɔ. Ni i ye kɛwali bailu kɛla, i ye wa wo rɔ, ka i jɛrɛ yiraka dunuɲa bɛɛ la.»

⁵ Hali Isa dɔɔcɛilu ma lemɛniya a ma.

⁶ Wo rɔ, Isa ka ii jabi: «Nde la waati ma se fɔlɔ. Ai kɔnin, waati bɛɛ ka ji ai ma.

⁷ Ai ti se gboyala dunuɲa ye. Nde gboyara dunuɲa ye ka a masɔrɔn n ye sereya bɔla ko ii la kɛwaliilu ka juu.

⁸ Ai ye wa sali rɔ. Nde ti wala sali jin dɔ ka a masɔrɔn nde la waati ma se fɔlɔ.»

⁹ Isa ban kɔ rɔ wo fɔla a dɔɔcɛilu ye, a tora Kalile.

Isa wara Faaninbon Sali rɔ

¹⁰ A dɔɔcɛilu wani kɔ sali rɔ, Isa fanan wara. Kɔni a ma wa mɔɔilu jana, a ka a dokon de ka wa.

¹¹ Sali waati wo rɔ Yahudiyailu la jɛmɔɔilu tɛrɛ ye Isa lajininna. Ii ka maɲininkali kɛ ko: «A ye mi?»

¹² Jama wo rɔ mɔɔilu tɛrɛ ye i jɔɔn masɔsɔla bake a la ko rɔ. Doilu tɛrɛ ye a fɔla ko: «Cɛɛ wo ka ji.» Dogbɛrɛ tɛrɛ ye a fɔla ko: «A ye mɔɔilu manɛɛnna.»

¹³ Kɔni mɔɔ si ma foyi fɔ Isa la ko rɔ gbɛ rɔ, baa ii silanni tɛrɛ Yahudiyailu la jɛmɔɔilu ye.

¹⁴ Sali lon tala tuma la, Isa wara Al-labatobonba jin kɔndɔ ka wa mɔɔilu karan damira.

¹⁵ Yahudiyailu la jɛmɔɔilu kaban-nakoyara. Ii ka a fɔ ko: «Cɛɛ jin ka lɔnnin jin sɔrɔn mi ten, ka a tɛrɛn a ma karan foyi kɛ?»

¹⁶ Isa ka ii jabi: «N na karan ma bɔ n jɛrɛ rɔ. A bɔni n kelayaba le rɔ.

¹⁷ Ni mɔɔ mɛn ye a fɛ ka Alla sawo kɛ, a ri a lɔn ni n ye mɔɔilu karanna mɛn na wo bɔni Alla le rɔ, wala n ye kuma mɛn fɔla na bɔni nde le rɔ.

¹⁸ Mɔɔ mɛn ye kumala a jɛrɛ tɔɔ rɔ, wo ye a fɛ mɔɔilu ye a bonya, kɔni mɔɔ mɛn ye a fɛ mɔɔilu ye a kelayaba bonya, wo ye tujatii le ri. Wuya si tɛ a la ko rɔ.

¹⁹ Musa le ka sariya di ai ma, wo tɛ? Kɔni ai si ti sariya wo bonyala. Wo rɔ, nfenna ai ye n na jininna ka n faa?»

²⁰ Jama ka Isa jabi: «Jina le i fɛ. Yon de ye i lajininna ko ka i faa?»

²¹ Isa ka ii jabi: «N da kabannako kelen pe le kɛ, wo rɔ ai bɛɛ ra ai kaban-nakoya.

²² Ai jna lɔ. Musa ka faaninta sariya fɔ ai ye. (Kɔni faaninta ko ma bɔ Musa rɔ. A bɔra an benbailu le rɔ.) Wo bɛɛ ni a ta, hali Nɔɲɔ lon ai ri ai denceilu la faaninta kɛ.

²³ Nɔɲɔ lon ai ri se ai dence la faaninta kɛla kosa Musa la sariya kana tɲan. Nde, Nɔɲɔ lon kɔndɔ, nde ka

mɔɔ kelen nakɛndɛya fefe, wo sababu la ai muruntini n kanma. Nfenna ko rɔ?

²⁴ Ai kana kiti tɛɛ ai ja ka mɛn dɔrɔn yen, kɔni ai ye kiti tɛɛ telen na.»

Isa ye Mɔɔ Nenematɔmɔnin de ri wa?

²⁵ Mɔɔilu do mɛn siini Jerusalemu ka a fɔ ko: «An na jamanatiilu ye cɛɛ mɛn naɓininna ko ka a faa, ale le jin di wa?

²⁶ Ai ja lɔ! A ye kumala gbɛ rɔ, a ni mɔɔ si ti kumala ale ma. An na jamanatiilu ye a lɔnna fewu ko Mɔɔ Nenematɔmɔnin de ye wa?

²⁷ Kɔni, cɛɛ jin, an ka a lɔn ko a ye bɔla mɛn. Mɔɔ Nenematɔmɔnin wa na mɔɔ si ma a lɔn a ye bɔla yɔrɔ mɛn dɔ.»

²⁸ Nba, ka Isa to mɔɔilu karanna Allabatobonba jin kɔndɔ, a ka a kan ba labɔ ko: «Ai ka n lɔn, ai ka n bɔ yɔrɔ fanan lɔn. Tuja wo rɔ. Kɔni n ma na n jɛrɛ ma. Mɛn ka n kelaya, wo le tuɓatii ri. Ai ma a lɔn.

²⁹ Kɔni nde ka a lɔn, baa n bɔni ale le rɔ, a ni ale ka n kelaya.»

³⁰ Awa jama wo tɛrɛ ye Isa jininna ka a lalɔ, kɔni mɔɔ si ma se ka a lalɔ ka a masɔrɔn a la waati tɛrɛ ma se fɔlɔ.

³¹ Jama ba woilu tema mɔɔ siyaman tɛrɛ lemɛniyani a ma. Ii ka a fɔ ko: «Ni Mɔɔ Nenematɔmɔnin wa na, a ri tɔɔmasere kabannakoilu kɛ ka tamin cɛɛ jin ta wa?»

Farisilu ka mɔɔ lawa Isa mira kanma

³² Farisilu tɛrɛ ye mɛnna jama ye kuma mɛn fɔla Isa ma, ii dakɔrɔ. Wo rɔ, Sarakalasele kuntiilu a ni Farisilu ka Allabatobonba kɔnɔgbɛnna doilu lawa Isa mira kanma.

³³ Isa ka a fɔ a ye ko: «N di to ai fɛ waati dando, wo wa ban mɛn ka n kelaya ai ma n di n kɔsɛ a ma.

³⁴ N wa wa, ai ri n jinin ka kaja. Ai tɛna n yenna. Baa n di kɛ yɔrɔ mɛn dɔ, ai tɛ se wala ye.»

³⁵ Wo rɔ, Yahudiyailu ka a maɓininka ko: «A watɔ mi? A watɔ yɔrɔ mɛn dɔ, an tɛ a tɛrɛnna yɔrɔ mɛn dɔ? A ye wala Yahudiyailu wara le mɛn ni Kirɛkikailu basannin i jɔɔnna wa? A ye di? A ri Kirɛkikailu karan wa?

³⁶ A ka a fɔ an ye ko: «Ai ye n naɓinin kɔni ai ti n sɔrɔnna. Ai ti se wala n ye wala yɔrɔ mɛn dɔ.» A la kuma wo kɔrɔ ye nfen di?»

Isa ka Nii Seniman na ko fɔ

³⁷ Sali lon naban, wo ye lon ba le ri. Wo lon Isa ka i wuli ka kuma ka a kan mayɛle bake: «Ni ji lɔɔ ye mɛn na a ye na n ma ka a min.

³⁸ Mɛnilu lemɛniyara n ma, «ba ji le ye woyenna wo jusukun na ka jenemaya di wo mɔɔ ma,» ikomin a sɛbeni Alla la kuma rɔ.»

³⁹ Isa kan tɛrɛ Nii Seniman de ma, mɛn ditɔ Isa lemɛniyailu ma. Wo tuma Nii Seniman tun ma di fɔlɔ, baa Isa tun ma layɛle sankolo rɔ fɔlɔ, ka gbiliya sɔrɔn.

Mɔɔilu talara fila ri Isa kosɔn

⁴⁰ Mɔɔilu ka Isa kumakan namɛn ka a fɔ ko: «Tuja le, jin ye Nabijuma de ri.»

⁴¹ Doilu gbɛrɛ tɛrɛ ye fɔla ko: «A ye Mɔɔ Nenematɔmɔnin de ri!» Kɔni dogbɛrɛ tɛrɛ ye fɔla ko: «Mɔɔ Nenematɔmɔnin di se bɔla Kalile di?

⁴² Nba, a sɛbeni Kitabu Seniman kɔndɔ ko: Mɔɔ Nenematɔmɔnin di bɔ Mansa Dawuda la denbaya le rɔ. Mɔɔ Nenematɔmɔnin di bɔ Bɛtilɛhemu, Mansa Dawuda la so kɔndɔ.»

⁴³ Jama ka fara Isa ko kosɔn.

⁴⁴ Doilu tɛrɛ ye a fɛ ka a lalɔ, kɔni mɔɔ si ma se ka a lalɔ.

Yahudiyailu la jɛmɔɔilu ma sɔn lemɛniyala Isa ma

⁴⁵ Allabatobonba kɔnɔgbɛnna, ii nara sarakalasele kuntiilu tɔrɔfɛ a ni Farisilu. Woilu ka ii maɓininka ko: «Nfenna ai ma na Isa ri?»

⁴⁶ Allabatobonba kɔnɔgbɛnnailu ka a jabi: «Mɔɔ si ma se kumala ikomin cɛɛ jin ja mɛn!»

⁴⁷ Farisilu ka ii jabi: «Aile fanan manɛennin di?

⁴⁸ A ye di? An na dina kuntii doilu ra lemɛniya a ma wa, wala Farisi doilu?

⁴⁹ Kɔni jama jin, mɛn ma an na sariya lɔn, ii ye mɔɔ dankannin de ri!»

⁵⁰ Nikodemu, men wara ka Isa teren waati taminnin, wo jere le Farisi le ri. Wo ka a fo ko:

⁵¹ «Ka a ben an na sariya ma, an kana kiti labe mao si kan fo an wa an tolo malɔ a la ka a lon a ye ko men kela. Ko wo te wa?»

⁵² Koni dogberailu ka a jabi: «Ile fanan ye bɔla Kalile le? I ye Kitabu Seniman karan ka a lon ko: Nabijuma ti se nala Kalile.»

⁵³ Wo tamin, mao bee wara a la bona.

8

¹ Koni Isa wara Olibiye koyinke kan.

² Wo duusa gbe sooma da la, a ka a kose Allabatobonba jin kondɔ ikɔ tuunni. Jama ba nara a ma. A ka a sii ka ii karan damira.

³ Sariya karanmaoilu a ni Farisilu nara muso do ri, ko wo ra mira kaninke diya. Ii ka a lalo bee jakoro

⁴ ka a fo Isa ye ko: «Karanmao, muso jin da mira kaninke diya.

⁵ Nabi Musa la sariya ka an jamari ko: an ye muso su wo kaba labon ka faa. Koni, ile ko di?»

⁶ Ii ka wo fo kosa ii di fere saron ka tao la a la. Koni Isa ka majii ii koro ka sebeli ke a bolokoinin na duu ma.

⁷ Ii ka jininkali lawara, tuma men na, Isa ka i wuli ka a lo ka a fo ii ye ko: «Ii tema yan ni hake ti men ma wo tii folo ye kaba fili a ma.»

⁸ Wo ro a ka a majii kokura ka sebeli ke duu ma fanan.

⁹ Ii ka kuma wo men tuma men na, ii ka ii kelen kelen wa damira. Men ka koro ii bee ri wo folo ka wa damira, haan muso wo kelen pe lani tora Isa jakoro ye.

¹⁰ Wo ro a ka a fo a ye ko: «Muso, jama wo ye mi? Mao ma i jalaki?»

¹¹ Muso ka a fo a ye ko: «Mao si, n maari.» Wo ro Isa ka a fo a ye ko: «N fanan ti kiti labela i kan. I ye wa ka hake boloka butun.»

Isa le ye dununa kenɛbɔlan di

¹² Isa ka kuma kura damira jama ye ka a fo ko: «Nde ye dununa kenɛbɔlan de ri. Men wa bila n ko wo tii ti taamala dibi ro, koni a ri dunuwarateɛ keneya ro.»

¹³ Farisilu ka a fo a ye ko: «I ra ke i jere sere ri; i la sereya te tupa de.»

¹⁴ Isa ka ii jabi: «Hali ni n wa ke n jere sere di, n na sereya ye tupa le, baa n ka a lon n boni yoro men do a ni n wato yoro men do. Koni ai ma a lon n boni yoro men do a ni n wato yoro men do.»

¹⁵ Ai ye kiti teela ka ben maoilu la sila ma; nde ti mao si kiti teela.

¹⁶ Koni, ni n ka kiti be mao do kan, jo ye kiti wo fe, baa n kelen te wo teela, Fa men ka n nana wo ye n torofe.

¹⁷ A sebeni ai la sariya kondɔ ko ni mao fila ka sereya kelen bo, wo la sereya ye tupa le ri.

¹⁸ N ye n jere la sereya bɔla; Fa men fanan ka n kelaya, wo ye n na sereya bɔla.»

¹⁹ Ii ka a majininka ko: «I Fa ye mi?» Isa ka ii jabi: «Ai ma nde lon walama n Fa. Ni ai ka n lon ai ri n Fa fanan lon.»

²⁰ Isa ka a la kuma wo lase Allabatobonba jin kondɔ, yoro wo ye kankira sii diya le ri mao ri wodi ja di Alla ma yoro men do. Mao si ma se a mirala baa a la waati tere ma se folo.

²¹ Isa ka a fo ii ye fanan ko: «N wato le. Ai ri n jinin, koni ai ri faa ai la julumun do. Ai ti se wala n ye wala yoro men do.»

²² Yahudiyailu ka a fo i roon ye ko: «A ri a jere faa wa? Baa a ye a folo ko: «Ai ti se wala n ye wala yoro men do.»»

²³ Isa ka ii jabi: «Ai boni duuma, nde boni sanma. Ai ye dununa ta le ri, koni nde te dununa ta le ri.

²⁴ Wo le n ye a folo ko ai ri faa ai la julumun do. Baa ai ri faa ai la julumun do ni ai ma la a la ko: men ye ye, nde le wo ri.»

²⁵ Ii ka a majininka ko: «I ye yon di?» Isa ka ii jabi: «Men n ka a fo ai ye kebi damira waati.

²⁶ N da kuma siyaman ba le fo ai ye ai la kiti ko ro. Koni n Fa men ka n kelaya ye tujatii ri. N ka men men ale la, n ye wo doron de folo dununa ye.»

²⁷ Ii ma a lon ko a ye kumala a Fa la ko le ro.

²⁸ Awa Isa ka a fo ii ye ko: «Ai wa Mao Dence korota san ma tuma men na, ai ri a lon ko men ye ye, ko nde le wo ri.»

Ai ri a lɔn fanan ko n tɛ foyi kɛla n jɛrɛ ma. N tɛ foyi fɔla, fo n Fa ka n karan mɛnilu la dɔrɔn.

²⁹ Mɛn ka n kelaya, a ye n fɛ waati bɛɛ rɔ. A ma n kelen bila, ka a masɔrɔn n ye ko mɛn kɛla waati bɛɛ, wo duman a yɛ.»

³⁰ A tɛrɛ ye kumala waati mɛn dɔ, mɔɔ siyaman tɛrɛ ye lemɛniyala a ma.

Ibrahim denilu

³¹ Wo rɔ, Isa ka a fɔ Yahudiyailu ye mɛnilu lemɛniyara a ma ko: «Ni ai ye tola landaɲa rɔ n na kuma rɔ, wo gbɛnin de ai ye n na karanden de ri;

³² wo rɔ ai ri tuɲa lɔn, tuɲa fanan di ai kanhɔrɔya.»

³³ Ii ka a jabi: «An ye Ibrahim bɔnsɔn de ri; an ma kɛ mɔɔ si la jɔn de fefe! Nfenna i don ye a fɔla ko: «Ai ri kanhɔrɔya?»»

³⁴ Isa ka ii jabi: «N ye tuɲa le fɔla ai ye: mɔɔ mɔɔ wa julumun ko ii ye julumun na jɔn de ri.

³⁵ Jɔn ti kɛ denbaya mɔɔ ri; kɔni dence ye denbaya rɔ waati bɛɛ.

³⁶ Ni Mɔɔ Dence ka ai kanhɔrɔya wo gbɛnin de ai ra hɔrɔya de.

³⁷ N ka a lɔn ko ai ye Ibrahim bɔnsɔn de ri. Kɔni ai ye fɛrɛ jininna ka n faa, ka a masɔrɔn ai bannin n kumakan dɔ.

³⁸ Nde ye kumala n Fa ka mɛn yiraka n na, kɔni ai ka mɛn mɛn ai fa la, ai ye wo le kɛla.»

³⁹ Ii ka a jabi: «An fa ye Ibrahim le ri.» Isa ka ii jabi: «Ni ai ye Ibrahim la den de ri, ai ri a kɛ ikɔ Ibrahim ka a kɛɲa mɛn ma.

⁴⁰ Kɔni sisen ai ye fɛrɛ jininna ka n faa. Nde adamaden mɛn ka tuɲa fɔ ai ye n ka mɛn namɛn Alla la. Kɔnin, ai ye mɛn kɛla Ibrahim ma wo su kɛ!

⁴¹ Ai ye mɛn kɛla ai fa ka wo le kɛ.»

Ii ka a fɔ Isa ye ko: «An ti jɔɔn mɔɔ den di. Fa kelen pe le ye an na, ni wo ye Alla ri.»

⁴² Isa ka ii jabi: «Ni Alla ye ai Fa jɛrɛ jɛrɛ le ri, nde ri diya ai ye, baa n bɔni Alla le rɔ. N ma na n na jɛrɛ la ko rɔ, kɔni ale ka n kelaya.

⁴³ Nfenna aile tɛ n ɲayenna n ye mɛn fɔla ai ye? Ai tɛ wo ɲayenna

ka a masɔrɔn, ai ti se n na kumakan mirala.

⁴⁴ Ai fa le Ibulusa ri. Ai ye a fɛ ka mɛn kɛ, wo le duman ai fa ye. A tɛrɛ ye mɔɔ faala le ri kɛbi a damira waati. A ti tuɲa lamara la, ka a masɔrɔn tuɲa tɛ a la ko rɔ. A wa wuya fɔ tuma mɛn na, wo bɔni a danya le rɔ, ka a masɔrɔn a ye wuyafɔla a ni a ye wuyailu fa le ri.

⁴⁵ Kɔni, nde ye tuɲa fɔla ai ye, wo le rɔ ai lani tɛ n na.

⁴⁶ Yon ye ai tɛma yan mɛn di se a yirakala ko julumun ye nde ma? Ni n ye tuɲa fɔla ai ye, nfenna ai lani tɛ n na?

⁴⁷ Mɛn ye Alla fɛ, wo ye a tolo malɔla Alla la kuma la. Ai tɛ ai tolo malɔla baa ai tɛ Alla fɛ.»

Isa ni Ibrahim

⁴⁸ Yahudiyailu ka Isa jabi: «An jɔ ye a rɔ ka a fɔ ko ile ye Samarika le ri wa? Ko jina ye i fɛ wa?»

⁴⁹ Isa ka ii jabi: «Jina ti n fɛ. N ye n Fa le bonyala, kɔni aile ka n kunnajii.

⁵⁰ Nde tɛ n jɛrɛ la gbiliya jininna. Kɔni dogberɛ ye nde la gbiliya jininna, a ni a ye mɔɔilu la kiti tɛla.

⁵¹ N ye tuɲa le fɔla ai ye: mɛn wa n kumakan nabato wo ti faala habadan.»

⁵² Yahudiyailu ka a fɔ a ye ko: «Sisen an ka a lɔn ko jina ye i fɛ. Ibrahim ra faa, nabiilu ra faa. I kɔnin, i ye a fɔla ko: «Ni mɔɔ mɔɔ ka n kumakan namɛn ka a mira, wo tii ti saya nenela fefe!»

⁵³ I mirini ko i ka bon an benba Ibrahim ri mɛn da faa? Nabijumailu fanan sara. I jɛrɛ kɛla yon di?»

⁵⁴ Isa ka ii jabi: «Ni n ka n jɛrɛ gbiliya, n na gbiliya ti foyi ri. Mɛn ye n gbiliyala, wo le n Fa ri. Ai ye a fɔla a ye ko: «Ale le an na Maari ri.»

⁵⁵ Wo rɔ ai ma a lɔn. Nde ka a lɔn. Ni n ka a fɔ ko n ma a lɔn, n di kɛ wuyafɔla ri ikomin ai ye ɲa mɛn ma. Kɔni n ka a lɔn. N ye a kumakan bonyala.

⁵⁶ Ai fa, Ibrahim, a ye sɛwala ka n na lon yen; a ka wo yen ka sɛwa.»

⁵⁷ Yahudiyailu ka a jabi: «I ma san biloolu bɔ! I ni Ibrahim yen wa?»

⁵⁸ Isa ka a fɔ ii ye ko: «N ye tɔɔa le fɔla ai ye, sani Iburahima ye sɔrɔn, n ye ye.»

⁵⁹ Ii ka kaba matɔmɔ ko ii ye a mabon kaba la. Kɔni Isa tununda jama ma ka bɔ Allabatobonba kɔndɔ.

9

Isa ka ɲa fuyen do ɲa laka

¹ Nba, Isa tamintɔla, a ka cɛɛ do yen a ɲa fuyen de sɔrɔnda.

² A la karandenilu ka a maɲininka ko: «Rabi, ni ɲin na sɔrɔnbailu ka hake ke wala ni ale jɛɛ le ka julumun ke, a ɲa fuyen sɔrɔnni wa?»

³ Isa ka a jabi: «Nin ma sɔrɔn ka ben a jɛɛ la hake ma wala a la mɔɔbailu la julumun ma. A ɲa fuyen le sɔrɔnda, sa Alla la sebaya ri yiraka mɔɔilu la ale fɛ.»

⁴ Ni a kɛla tele ri, an ka kan ka baara ke a ye mɛn ka n kelaya. Su ra sudunya. A wa ko: mɔɔ si ti se baarala.

⁵ Ka n to dunuɲa rɔ, n ye dunuɲa kɛnɛɔlan de ri.»

⁶ A banni kuma wo la, Isa ka daji labɔ duu ma ka bɔɔ lamun wo la, ka bɔɔ wo ta ka a sisa ɲa fuyen ɲa la.

⁷ A ka a fɔ ko: «Wa i ko Silowe jilamaradiya ji la.» Silowe kɔrɔ ye le ko «kɛla». ɲa fuyen wo ka a wa a ko ji wo la tuma mɛn na, a nara a ɲa yenna!

⁸ A siɲɔɔ ni mɛnilu ka a yen taralila kɔrɔman na woilu ka a maɲininka ko: «Cɛɛ ɲin de siini tɛ taralila kanma kɔrɔman na wa?»

⁹ Doilu ka a fɔ ko: «Ale le.» Dogberɛ ka a fɔ ko: «Ale tɛ, kɔni imunuyani.» Cɛɛ ka a fɔ ko: «Nde le jɔ!»

¹⁰ Ii ka a maɲininka ko: «I ɲa lakara di?»

¹¹ A ka ii jabi: «Cɛɛ mɛn tɔɔ ko Isa ka bɔɔ ke ka wo sisa n ɲa la ka a fɔ ko: «Wa Silowe ka i ko.» N wara. N banni n kola, n ka yenni ke.»

¹² Ii ka a maɲininka ko: «Cɛɛ wo ye mi?» A ka a jabi: «N ma a lɔn.»

Farisilu ka cɛɛ ɲa lakani fɛsɛfɛsɛ

¹³ Ii ka cɛɛ ɲa lakani wo lana Farisilu ma.

¹⁴ Awa Isa ka bɔɔ sisa a ɲakɔrɔ da la lon mɛn na a ɲa lakara wo lon de, Nɔɲɔ lon de tɛɛɛ.

¹⁵ Wo le rɔ Farisilu ka cɛɛ maɲininka ko mɛn taminni ko a ye yenni kɛla sisen. A ka a fɔ ii ye ko: «A ka bɔɔ le sisa n ɲa la, n ka n ko: wo rɔ n ka yenni ke.»

¹⁶ Farisi doilu ka a fɔ ko: «Mɛn ka wo ke a ma bɔ Alla rɔ, baa a ti Nɔɲɔ lon sariya bonyala.» Kɔni, doilu ka a fɔ ko: «Kojuukɛlailu ri se ko makabani su ɲin kɛla di?» Ii talara.

¹⁷ Farisilu ka ɲa fuyen mɛn ɲa lakani maɲininka fanan ko: «I ri se nfen fɔla i dandanninna la ko rɔ, ka a masɔrɔn a ka i ɲa laka?» A ka ii jabi: «Nabɲuma le.»

¹⁸ Yahudiyailu tɛɛɛ ma sɔn lala a la ko a ɲa fuyen le tɛɛɛ, a ni a ɲa ra a laka, sani ii ka a la sɔrɔnbailu kili.

¹⁹ Ii ka ii maɲininka ko: «Ai dence le wa, ai kan mɛn ma ko a ɲa fuyen de sɔrɔnda? Nfen de taminni wa a ye yenni kɛla sisen?»

²⁰ A sɔrɔnbailu ka ii jabi: «An ka a lɔn ko an dence ye. A ɲa fuyen le sɔrɔnda.»

²¹ Kɔni an ma a lɔn fewu ko mɛn taminni ko mɛn a ye yenni kɛla sisen. An ma a lɔn fanan fewu mɛn ka a ɲa laka. A ye a maɲininka, a ra bonya ka ke mɔɔ ri, a ri se a jabila a jɛɛ ye!

²² Cɛɛ sɔrɔnbailu ka jabila ke ten, ka a masɔrɔn ii silanni Yahudiyailu la ɲɛmɔɔilu ye. Baa woilu tun da ben a ma ko ni mɔɔ mɔɔ ka a lɔ a la ko Isa le ye Nɛnematɔmɔnin de ri, ko ii ri wo tii gben ii la salibon na.

²³ Wo le rɔ a sɔrɔnbailu ka a fɔ ko: «A ye a maɲininka, a ra bonya ka ke mɔɔ ri.»

²⁴ Farisilu ka cɛɛ wo kili kokura, mɛn tɛɛɛ ye ɲa fuyen di, ka fɔ a ye ko: «I ye i kali Alla ɲakɔrɔ ko i ri tɔɔa fɔ. An ka a lɔn ko cɛɛ wo ye kojuu kɛla le ri.»

²⁵ A ka ii jabi: «N ma a lɔn ni julumuntɔ le walama Kojuukɛla tɛ, kɔni n ye ko kelen lɔnna kɔrɔ, n ɲa fuyen de tɛɛɛ kɔni n ye yenni kɛla sisen.»

²⁶ Ii ka a maɲininka ko: «A ka nfen de ke i la? A ka i ɲa laka di?»

27 A ka ii jabi: «N tere ra a fo ai ye folo, koni ai ma a lamen. Nfenna ai ye a fe ka a lamen kokura? Ai fanan ye a fe ka a ke a la karandenilu le ri wa?»

28 Ii ka a manani ka a fo a ye ko: «Ile le a karanden di. Ande le Musa la karanden de ri.»

29 Ande ka a lon ko Alla kumara Nabi Musa ye, koni jin, an ma a lon a ye bola yoro men do.»

30 Cee ka ii jabi: «Hen! Ko makabani ba le jin di. Ai ma a lon a ye bola yoro men do, koni a ra n ja laka!»

31 An ka a lon ko Alla ti a tolo malala kojuu kela la, koni a ye a tolo malala men ye a bonyala ka a sawo ke.

32 Habadan moo si ma a lamen ni moo ra moo ja laka men ja fuyen soronda.

33 Ni cee jin ma bo Alla ro, a ti se foyi kela.»

34 Ii ka a jabi: «I ye i la julumun do kebi i soron waati. I ri an karan wa?» Wo ro, ii ka a gben salibon na.

Yon ye ja fuyen jerejere di?

35 Isa ka a men ko ii ra a gben. A ka cee wo ninin ka a yen, ka a fo a ye ko: «I ye lemeniyala Moo Dence ma wa?»

36 Cee ka a jabi: «Maari, yon ye wo ri? I ye wo fo n ye, kosa n di lemeniya a ma?»

37 Isa ka a fo a ye ko: «I ra a yen. A ye kumala i ye sisen.»

38 Wo ro a ka a fo a ye ko: «N da lemeniya, n Maari.» A ka a birin Isa korok ka a bato.

39 Isa ka a fo ko: «N nara n nani dunuja la kiti la kanma. Na fuyen ja ye a laka; menilu ye yenni kela, woilu ye ke ja fuyen di.»

40 Farisi doilu tere ye a torofe, woilu ka kuma wo men ka a majininka ko: «Ande le fanan ye ja fuyen de ri?»

41 Isa ka ii jabi: «Ni ja fuyen ye ai ri, ai te jatela julumunto ri. Koni sisen ai ye a folo ko ai ye yenni kela. Wo le koson, ai la julumun da to ai kan folo.»

10

Saa Gbengbenna bere bere

1 Isa ka a fo ko: «N ye tujna le folo ai ye, men ma i madon saa la wore donda

la, koni men wa ye wore fan do la, wo ye son ni benkanila le ri.

2 Men donda wore donda la wo ye saa gbengbenna le ri.

3 Wore konogbenna ri da laka saa gbengbenna ye. Saa gbengbenna ri a la saa bee kili a too la ka ii lawa a jo ro wore ko ma.

4 A wa ban a saa bee labola, a ri a tamin ii jo ro; bee ri bila a kofe, baa ii ka a kumakan lon.

5 Koni ii te bilala moo ko ii ma men lon. Ii ri ibori ka imase a la, baa ii ma a kumakan lon.»

6 Isa ka kuma korolama wo fo ii ye, koni ii le ma a lon a ye men folo ii ye.

Isa, Saa Gbengbenna juma le ri

7 Isa ka a fo fanan ko: «N ye tujna le folo ai ye, n ye saa wore donda la.

8 Men bee nara n jero, woilu tere ye sonilu de ri a ni benkanilailu, koni saailu ma ii tolo maloo ii la.

9 N ye donda le ri. Ni moo moo wa don donda wo fe, wo tii ri kisi. Ii ri don ka bo ka ii la balo soron.

10 Son wo ye nala a supali kela, ni ta ka a faa, a ni ka tinali le doron ke. Nde konin, n nani sa ii ri jenenmaya berebere soron, ka a soron fasayi.

11 «Nde ye saa gbengbenna juma le ri. Saa gbengbenna juma sonni ka a nii di saailu la ko koson.

12 Moo men ye baarala wodi la ko ro, wo te saa gbengbenna berebere ri. Saalu te a jere ta ri. Wo le koson, ni a ka wara natola yen, a ri ibori ka saailu to ye. Wara juu ri saailu jename ka ii lajensen.

13 Cee wo tere ye sarala saa konogben ko le ro, koni saailu la ko hamin tere sa a la.

14 «N ye saa gbengbenna juma le ri. N ka n ta lon, n ta fanan ka n lon,

15 ikomin n Fa ka n lon a ni n fanan ka n Fa lon. N ye n nii dila n na saailu le koson.

16 Saa gberere ye n bolo men ti wore jin kondoo. N di na iele fanan di. Ii ri ii tolo maloo n kumakan na ka ii ke saa kuru kelen di. Saa gbengbenna kelen ye saailu wo gbengbenna.

17 N duman Fa ye ka a masoron n ye n nii dila, sa n di a ta ikoo tuunni.

¹⁸ Mɔɔ si ti n nii tala, kɔni n ye a dila n jere ye le. A se ye n na ka a di, se ye n na fanan ka a ta kokura. N Fa ka n jamari men na, wo le wo di.»

¹⁹ Yahudiyailu talani kokura ka ben a kumakan wo le ma.

²⁰ Mɔɔ siyaman ii tema ka a fo ko: «Jina le a fe! Fatɔ le! Ai ye ai tolo malɔ a la nfenna?»

²¹ Doilu ka a fo ko: «Ale kuma te jinato kuma ri. Jina ti sela mɔɔ ja lakala di?»

Isa lafilira

²² Allabatobonba Sali men ye kela Jerusalemu san san, wo sera. Nene waati le tere,

²³ a ni Isa tere ye taamala Allabatobonba tɔɔfe, Sulemani gbaa da la.

²⁴ A tere lamininni Yahudiyailu bolo, woilu ka a fo ko: «I ye sika bɔla an do waati juman? Ni i ye Nenematomonin de ri, i ka kan ka wo fo an ye gbe ro.»

²⁵ Isa ka ii jabi: «N ka a fo ai ye, kɔni ai ma la a la. Men ye n na sereya ri, n ye baara men kela n Fa tɔɔ ro.»

²⁶ Kɔni, ai ma lala a la, ka a masaron ai te n na saailu ri.

²⁷ N na saailu le ye n na kumakan namenna. N ka ii lon a ni ii ye bilala n ko.

²⁸ N di jenemaya banbali di ii ma, ii ti bonɔla fewu, mɔɔ si te ii bo n bolo.

²⁹ N Fa, men ka ii di n ma, wo ka bon fen bee ri, mɔɔ si ti se ii bɔla n Fa le bolo.

³⁰ Nde ni Fa ye kelen de ri.»

³¹ Yahudiyailu ka kaba ta kokura ko ii ye a bonna woilu la ka a faa.

³² Isa ka a fo ii ye ko: «N da ko siyaman yiraka ai la men boni Fa ro. Ai ye a fe ka n bon kaba la juman de koson woilu ro?»

³³ Yahudiyailu ka a jabi: «An ti i bonna kaba la ka i faa i la baara juma ro, kɔni ikomin i ye Alla lafeya kela. I ye adamaden de ri, kɔni ye a fɔla ko ile le Alla ri!»

³⁴ Isa ka a jabi: «A sebeni Alla sariya kondɔ ko: «Nde Alla ka a fo ko ai ye maariilu le ri.»

³⁵ An ka a lon ko Alla ka men fo a la kitabu kondɔ, tupa banbali le wo

ri. Awa, Alla ka a la kuma wo lase mɔɔ menilu ma, a ye woilu kilila ko maariilu.

³⁶ Nde, Fa ka n suwandi ka n kelaya dunupa ro. Kɔni, nfenna ko ro ai ye a fɔla ko n ye Alla tanama kuma fɔla, ka a masaron n ka a fo ko: «n ye Alla Dence le ri?»

³⁷ Ni n ma n Fa la baara ke, ai kana la n na.

³⁸ Kɔni ni n ye wo kela, hali ni ai ma la n na, ai ye la n na kawaliilu la, ai ye a lon ka a jayen ko Fa ni nde, an ye kelen di.»

³⁹ Ii tere ye a lalo ko ro, kɔni a wara.

⁴⁰ Isa ka a kɔse Juriden Ba fan kelen do, yoro men ye, Yaya tere ye mɔɔ sunna ji ro koroman. A tora ye.

⁴¹ Mɔɔ siyaman ba tere ye nala a ma, ka kuma damira ko: «Yaya ma ko makabani si ke, kɔni a ka foyi fo cee jin na ko ro, tupa le.»

⁴² Yoro wo ro, mɔɔ siyaman lemeniyara Isa ma.

11

Lasari la saya ko

¹ Cee do tɔɔ ko Lasari, a jankarɔra. A tere siini Betani so kondɔ, Mariyamu ni a nakelenjɔɔ muso Marita fanan siini so wo kondɔ.

² Mariyamu jin ye muso le ri men ka Maari sen mamun latikalon na ka a masusa a kunsila. Wo doose Lasari tere ma kende.

³ Muso fila wo ka kela lawa Isa ma ko: «Maari, mɔɔ men duman i ye, wo ma kende.»

⁴ Awa Isa ka kuma wo lamen tuma men na, a ka a fo ko: «Jankaro jin ti se saya banna; a ye ye Alla la gbiliya le ro, sani Alla la Dence a la gbiliya ye se.»

⁵ Marita ni a doomuso a ni Lasari bee duman Isa ye.

⁶ Awa, a ka a lamen waati men na ko Lasari ma kende, a tora a no ro haan tele fila.

⁷ Wo ko ro, a ka a fo a la karandenilu ye ko: «An ye an kɔse Jude iko tuunni.»

⁸ A la karandenilu ka a jabi: «Rabi, a ma men bake Yahudiyailu tere ye a fe ka i mabon kaba la ka i faa, diya men do. I ye a fe ka i kɔse ye wa?»

⁹ Isa ka ii jabi: «Waati tan ni fila le ye tele kelen di, wo tɛ? Ni mɔɔ taamara tele kɔrɔ a ti a sennatula, ka a masɔrɔn a ye dunuɔa kɛnɛ yenna.

¹⁰ Kɔni ni mɔɔ taamara su rɔ, a ri a sennatu ka a masɔrɔn a ɲa sa kɛnɛya la.»

¹¹ A banni wo bɛɛ fɔla, Isa ka do la kuma wo ka a fɔ ko: «An dɔɲɔɔnce Lasari sunɔɔtɔ. N watɔ a lakunun diya.»

¹² Karandenilu ka a jabi: «Maari, ni a sunɔɔtɔ le, a ri kɛndɛya.»

¹³ Awa, Isa tɛɛ ye kumala a la saya ko le rɔ, kɔni woilu mirini ko a sunɔɔtɔ le.

¹⁴ Isa ka a fɔ ii ye gbɛ rɔ ko: «Lasari ra sa.

¹⁵ N sɛwani ba aɪ kosɔn ko n tɛɛ ti ye, kosa aɪ ri lemɛniya. Kɔni, an ye wa a tɛɛn ye.»

¹⁶ Wo rɔ Tomasi (mɛn tɛɛ ye kilila ko filani) ka a fɔ karanden toilu ye ko: «An fanan ye wa, kosa an di faa a fɛ.»

Isa le su lawulila ri

¹⁷ Isa kɔseyini ka a tɛɛn Lasari su tun da tele naanin kɛ kaburu rɔ.

¹⁸ (Betani so ni Jerusalemu tɛmala ye kilo sawa le ri.

¹⁹ Wo rɔ, Yahudiya siyaman da na Marita ni Mariyamu wara ii dɔɔcɛ saya fɔ diya, ka ii masabari ii dɔɔcɛ la saya ko rɔ.)

²⁰ Marita ka a mɛn tuma mɛn na ko Isa ra na, a wara a labɛn, kɔni Mariyamu siini tora bon na.

²¹ Marita ka a fɔ Isa ye ko: «Maari, ni i tɛɛ ye yan, n dɔɔcɛ tɛɛ tɛ sa.

²² Kɔni sisen n ka a lɔn ko ni i ye foyi maɲininkala Alla bolo, Alla ri sɔn wo ma.»

²³ Isa ka a jabi: «I dɔɔcɛ, a ri wuli ka bɔ saya rɔ.»

²⁴ Marita ka a fɔ ko: «N ka a lɔn ko su wa wuli tuma mɛn na laban lɔn, n dɔɔcɛ fanan di wuli ka bɔ saya rɔ.»

²⁵ Isa ka a fɔ a ye ko: «Nde ye su lawulila le ri. Nde ye ɲenemaya le ri fanan. Mɛn wa lemɛniya n na, hali ni a wa sa a ri ɲenemaya.

²⁶ Mɔɔ si wa kɛ dunuɔa rɔ ka a la lemɛniya la n dɔ, wo ti saya sɔrɔn habadan. I lani wo la?»

²⁷ A ka a jabi: «Maari, n lani a la ko i ye ɲenematɔmɔnin de ri, Alla Dence, mɛn nani dunuɔa rɔ.»

²⁸ A banni wo fɔla, a wara a dɔɔmuso Mariyamu kili ka a fɔ a ye sutura rɔ ko: «Karanmɔɔ ra na, a ye i kilila.»

²⁹ Mariyamu ka kuma wo lamɛn tuma mɛn na, a ka i wuli ka ibori ka wa Isa diya.

³⁰ Isa tɛɛ ma don so ɲin dɔ fɔlɔ, kɔni a tɛɛ ye nɔ rɔ, Marita nara a la bɛn yɔrɔ mɛn.

³¹ Yahudiyailu mɛnilu tɛɛ nani Mariyamu saya fɔ diya, woilu ka a yen a ra wuli i kɔrɔkɔrɔ ka a bɔ ka wa tuma mɛn na, ii mirini ko a ye wala kaburu da la ka wa a kasi.

³² A se mɛn kɛra ye Isa tɛɛ yɔrɔ mɛn dɔ, Mariyamu bera a sen kɔrɔ ka a fɔ a ye ko: «Maari, ni i tɛɛ ye yan n dɔɔcɛ tɛɛ tɛ sala!»

³³ Isa ka a yen kasila a ni Yahudiya mɛnilu nara a kɔfɛ, Isa sɔnɔmɛ yɛɛyɛɛra ka a sunun.

³⁴ A ka a maɲininka ko: «Ai ka a la mi?» Ii ka a fɔ a ye ko: «Maari, na a mafɛnɛ.»

³⁵ Isa kasira.

³⁶ Wo rɔ Yahudiyailu ka a fɔ ko: «Ai ra yen, a duman a ye ɲa mɛn dɔ!»

³⁷ Kɔni doilu tɛɛ ye a fɔla ko: «Mɛn ka ɲa fuyen ɲa laka, a ti se ɲin lakɛndɛyala wa?»

Isa ka Lasari su lawuli

³⁸ Ikɔ tuunni Isa sɔnɔmɛ yɛɛyɛɛra. A sera kaburu da la. Kaburu tɛɛ ye falan de ri. A da tɛɛ latuunni kaba ba le la.

³⁹ Isa ka a fɔ ko: «Kaba bɔ da la.» Sayabatɔ nakelenɲɔɔ muso, Marita ka a fɔ a ye ko: «Maari, a suma ye a bɔla. A ra tele naanin bɔ a ye yan.»

⁴⁰ Isa ka a jabi: «N ma a fɔ i ye ko ni i lemɛniyala, i ri Alla la gbiliya yen?»

⁴¹ Wo rɔ ii ka kaba bɔ ye. Isa ka a ɲakɔrɔta, ka a fɔ ko: «Fa, n ye baraka bila i la, baa i ka i tolo malɔ n na.

⁴² N ka a lɔn ko i ye i tolo malɔla n na waati bɛɛ; kɔni ka a masɔrɔn n namininni jama mɛn bolo n ye kumala i ye, sa ii ri lemɛniya a la ko ile le ka n kelaya.»

⁴³ A ka wo fɔ tuma mɛn na, a ka a kan ba labɔ ko: «Lasari, bɔ gbɛ ma!»

⁴⁴ Su wulira ka bɔ. A sen ni a bolo bɛɛ mamininni kasankɛ rɔ, a ɲakɔrɔla tununni jala la. Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ye kasankɛ bɔ a ma, ai ye a bila, a ye wa.»

Mɔɔilu ka janfa don Isa ma

⁴⁵ Yahudiya siyaman ba mɛn nara Mariyamu kɔfɛ, ka a yen Isa ka ko mɛn kɛ, ii ka ii lemɛniya la a rɔ.

⁴⁶ Kɔni doilu bɔra ii tɛma ka wa a dantɛɛli kɛ Farisilu yɛ Isa ka ko mɛn kɛ.

⁴⁷ Awa, sarakalasela kuntiilu a ni Farisilu ka kiti tɛɛ dɛkuru laden ka a fɔ ko: «An di nfen de kɛ? Cɛɛ ɲin da tɔomasere kabannako siyaman kɛ.

⁴⁸ Ni an ka a to a jɛrɛ ma, dunuɲa bɛɛ ri lemɛniya a la. Wo rɔ Rɔmukailu ri na ka an na yɔrɔ tɲan ka an na siya fanan halaki.»

⁴⁹ Do ye ii tɛma ye mɛn tɔɔ ko Kayifasi, san wo la wo le tɛrɛ ye sarakalasela la kuntiia la. Wo ka kuma ta ko: «Ai ma foyi lɔn.

⁵⁰ Ai ma a yen, ni mɔɔ kelen di faa jama nɔ rɔ sa an na siya bɛɛ kana halaki, wo le ka fisa ai ma wa?»

⁵¹ A sa ɲin fɔla a jɛrɛ yɛ; kɔni ikomin a tɛrɛ ye sarakalasela kuntiia la san wo la, a kumara ikomin nabi ko Isa ri na sa Yahudiya siya nɔ rɔ.

⁵² Kɔni Isa ri sa mɛnilu nɔ rɔ, Yahudiya siya kelen ko tɛ. A ri sa ka Alla denilu bɛɛ laden denbaya kelen di mɛnilu siini dunuɲa bɛɛ rɔ.

⁵³ Ka bɔ lon kelen wo le Yahudiyailu benni tɛrɛ a ma ko ii ri Isa faa ɲa ɲinin.

⁵⁴ Wo rɔ Isa ka jɛrɛ yiraka lalɔ jama yɛ. A bɔra mara wo rɔ ka wa wula ba kɔndɔ, ka a se so mɛn tɔɔ ko Efirayimu. A ni a la karandenilu tora ye dɔɔni.

⁵⁵ Taminkunna Sali wa sudunya tuma mɛn na, jamana siyaman mɔɔilu ye nala Jerusalemu sani sali ye se ii ri ii jɛrɛ sɛninya ka a bɛn ii la namun ma.

⁵⁶ Ii tɛrɛ ye Isa ɲininna ii jɛrɛ ma Allabatobonba ɲin kɔndɔ, ka i ɲɔɔn maɲininka ko: «Ai miriya ye nfen di? A ti nala sali rɔ wa?»

⁵⁷ Sarakalasela kuntiilu a ni Farisilu ka jamarili di ko ni mɔɔ ka a lɔn a yɔrɔ mɛn na, a ri se a yirakala sa ii di se a mirala ɲa mɛn.

12

Mariyamu ka Isa sen mamun tulu sumaduman na

¹ A tɛrɛ tuunni tele wɔɔrɔ le ma Taminkunna Sali ye se, Isa nara Betani, Lasari ye siini so mɛn dɔ, Isa ka Lasari mɛn lawuli ka bɔ saya rɔ.

² Ii ka a fanda ka a bonya. Marita tɛrɛ ye dɔɔnnin dila ii ma. Lasari siini tɛrɛ mɔɔilu tɛma dɔɔnnin diya.

³ Wo rɔ, Mariyamu ka tulu suma duman dagbɛɛ litiri tala ta, tulu suma duman mɛn tɔɔ ko naridi. A ka Isa sen mamun wo la ka a kungsi ta ka Isa sen mamun toto. Bonkɔndɔla bɛɛ kɛra tulu suma duman suma le ri.

⁴ Kɔni, Judasi Sikariyɔti, mɛn tɛrɛ ye Isa la karanden do ri, mɛn di janfa don Isa ma, wo ka a fɔ ko:

⁵ «Nfenna an ma latikɔlɔn ɲin san ka a sankɔ di bolokolonilu ma? Latikɔlɔn wo sankɔ ye bɛnna baaraden kelen san sara le ma.»

⁶ Ni a kumara ɲa wo ma, wo tɛ ko a haminni bolokolonilu la ko rɔ, kɔni a tɛrɛ ye son de ri. A tɛrɛ ye wodi lamarala le ri, kɔni a tɛrɛ ye wodi wo tala ka a kɛ a jɛrɛ ta ri.

⁷ Kɔni Isa ka a fɔ ko: «A ye a to ye. A ra latikɔlɔn sumaduman ɲin donna ka bɛn n su don lon mɛn na.

⁸ Bolokolonilu ye i fɛ waati bɛɛ rɔ. Kɔni nde, n ti tola ai fɛ waati bɛɛ rɔ.»

⁹ Yahudiya jama ba ka a mɛn tuma mɛn na, a ye ye, ii nara. Ii ma na Isa kelen yen diya, kɔni ii nara mɛn Lasari le yen diya (Lasari mɛn nawulira ka bɔ saya rɔ).

¹⁰ Sarakalasela kuntiilu ka miriya ko ka Lasari fanan faa,

¹¹ ka a masɔrɔn ale ta fan dɔ Yahudiyailu siyaman ba lemɛniyara Isa ma wo rɔ.

Isa donda Jerusalemu

¹² Wo duusa gbɛ, jama siyaman ba mɛn nara Jerusalemu sali diya ka a mɛn ko Isa natɔ Jerusalemu.

13 Ii ka tamaro bolon ta ka wa a laben ka ii sewa kan nabɔ ko:

«Alla tando!»

«Duwawu ye a ye,

Mɛn ye nala Maari tɔɔ rɔ ten!»

«Duwawu ye Isirayɛli Mansa Ba ye!»

14 Isa ka sofalini bulan do yen ka i sii wo kan ikɔ sebɛni ɲa mɛn:

15 «I kana silan, Siyonkailu;

A ragbɛ, ai la mansa ye nala,

masiini falini bulan kan.»

16 Waati wo la a la karandenilu wo ma a ɲayen ko mɛn ye taminna, kɔni Isa ka a la gbiliya labɔ tuma mɛn na, ii ka lɔn ko wo bɛɛ sebɛni Alla la kitabu kɔndɔ, a ni mɔɔilu tɛɛ ka wo bɛɛ kɛ Isa ye.

17 Nba, jama ba tɛɛ ye Isa fɛ wo lon, a ka Lasari kili ka bɔ kaburu kɔndɔ lon mɛn ko a ye lawuli ka bɔ saya rɔ tuma mɛn na, woilu kɛra a sereya ri.

18 Wo rɔ jama ba nara a laben diya, ka a masɔɔn ii ra a mɛn ko a ra kabannako wo kɛ.

19 Wo rɔ Farisilu tɛɛ ye a fɔla i ɲɔɔn tɛma ko: «Ai ma yen ai ti se foyi kɛla. A ragbɛ! Dunuɲa bɛɛ ye bilala a kɔfɛ!»

Kirɛkika doilu ye a fɛ ka kuma Isaye

20 Mɛnilu nara Alla bato diya Jerusalemu sali lon, Kirɛkika doilu fanan tɛɛ ye ii tɛma.

21 Woilu nara Filipe madon, Filipe mɛn nani ka bɔ Betisayida so kɔndɔ Kalile mara rɔ. Woilu ka a fɔ a ye ko: «An fa, an ye a fɛ ka Isa yen.»

22 Filipe nara wo fɔ Andere ye. Ii fila nara wo fɔ Isa ye.

23 Isa ka ii jabi: «Mɔɔ Dence gbiliya waati ra se, sisen.

24 N ye tuɲa le fɔla ai ye: ni suman kisɛ kelen ma be duuma, ka a faa, a kelen pe ri to. Kɔni, ni a faara, a ri wa a den siyaman di a la.

25 Mɛn nii duman a ye, a ri bɔnɔ; kɔni mɛn nii ma diya a ye dunuɲa rɔ wo ri ɲenemaya banbali sɔɔn.

26 Mɛn ye a fɛ ka n na baara kɛ n ye, wo ye bila n kɔfɛ. N ye yɔrɔ mɛn na, n na baarden fanan di tɛɛn ye. Ni mɔɔ mɔɔ wa n na baara kɛ n ye, N Fa ri wo bonya.

27 «Sisen n sɔlɔmɛ ra yerɛyerɛ. N di nfen fɔ? N di a fɔ ko: «Tɔɔya mɛn ketɔ

n sɔɔnna sisen, Fa n kisi wo ma wa? Wo tɛ, kɔni ka a masɔɔn tɔɔya mɛn ye n sɔɔnna wo waati ra se!

28 N Fa, i tɔɔ labɔ i gbiliya rɔ.» Wo rɔ, kumakan do bɔra sankolo rɔ ko: «N da n tɔɔ labɔ gbiliya rɔ, n di n tɔɔ labɔ gbiliya rɔ kokura.»

29 Jama ba mɛn tɛɛ ye ye, mɛn ka mankan wo mɛn, ii ka a fɔ ko sanfɛɛn kan da bɔ. Doilu fanan ka a fɔ ko meɛka le kumala a ye.

30 Isa ka a fɔ ko: «Kumakan ɲin ma fɔ nde demɛn kanma, kɔni a fɔni aile ta le.

31 Nba, sisen dunuɲa la kiti le; dunuɲa kuntii juu ri gbɛn sisen.

32 Kɔni nde, n wa kɔrɔta duukolo ma, n di mɔɔ bɛɛ masɔɔn ka na n ma.»

33 A ka wo fɔ kosa a ri a faa ɲa yiraka ii ma.

34 Wo rɔ jama ka a jabi: «An ka a lamɛn sariya le rɔ ko: Nenematɔmɔnin ye tola le habadan. I ye nfen fɔla ten ko: «Mɔɔ Dence ri kɔrɔta? Yon ye Mɔɔ Dence ri?»

35 Wo rɔ Isa ka a fɔ ko: «Dunuɲa kenɛbɔlan ye a tola ai tɔɔfɛ waatini. Ai ye taama ai ni dunuɲa kenɛbɔlan yen waati mɛn, sani dibi ye don ai ma waati mɛn. Baa mɛn ye taamala dibi rɔ wo ma a lɔn a ye wala yɔrɔ mɛn na.

36 Ai ni kenɛbɔlan yen waati mɛn dɔ, ai ye lemɛniya la kenɛbɔlan dɔ, wo wa kɛ ai ri kɛ kenɛbɔlan den di.» Isa ban mɛn kɛra wo fɔla, a wara ka a dokon woilu ma.

Mɔɔilu ma lemɛniya Isa ma

37 Hali Isa ka kabannako siyaman kɛ ii ɲakɔrɔ, ii ma lemɛniya a ma.

38 Wo ko ra a dafa Nabi Esayi ka mɛn fɔ ko: «Maari, yon lemɛniyani an na kuma ma? Maari, i ra i la sebaya yiraka yon na?»

39 Wo le kosɔn ii ma se lemɛniyala a ma, baa ikomin Nabi Esayi ka a fɔ fanan ko:

40 «A ka ii ɲa lasidi,

ka ii jusu gbɛɛya,

wo rɔ ii ɲa kana fen yen,

ii jusu kun kana a ɲayen,

ii kana ii kosɛ n ma,

sa n di se ii lakɛndɛyala ɲa mɛn ma.»

41 Nabi Esayi ka wo fɔ ka a masɔrɔn a tɛrɛ ye Isa la gbiliya yenna ka a kuma a la ko rɔ.

42 Waati wo rɔ, hali mɔɔbakɔrɔilu tɛma mɔɔ siyaman lemɛniyara a ma. Kɔni ka a masɔrɔn Farisilu ta fan dɔ ii ma sɔn ka ii lɔ ko Isa ye Nenematɔmɔnin di. Ii tɛrɛ ye silanni ko Farisilu ri gbɛn salibon kɔndɔ,

43 baa mɔɔilu la gbiliya duman ii ye ka a tamin Alla la gbiliya la.

44 Isa ka a kan ba labɔ ka a fɔ ko: «Ni mɔɔ mɛn lemɛniyara n ma, a ma lemɛniya nde kelen ma, kɔni mɛn ka n kelaya a lemɛniyara wo fanan ma.

45 Mɛn ka n yen, wo ra n kelayaba fanan yen.

46 N nani ka a kɛ dunuɲa kɛnɛbɔlan de ri, wo rɔ mɔɔ mɔɔ wa lemɛniya n ma wo tii ti to dibi rɔ.

47 Ni mɔɔ mɔɔ ka n kumakan namɛn, kɔni a ma a mira, nde tɛ a kiti tɛɛla; baa n ma na kiti labe kanma dunuɲa kan, kɔni n nani dunuɲa kisi diya le.

48 Ni mɔɔ mɛn ka a ban n dɔ, ka a ban n na kuma mirala, fen ye ye mɛn di kiti labe wo tii kan. Fen wo ye n na kumailu ri. N ka kuma mɛnilu fɔ, woilu le ri kiti labe a kan dunuɲa laban lon.

49 Baa n sa kumala n jɛrɛ ye, kɔni n Fa mɛn ka n kelaya, wo le jɛrɛ ka n jamari n ka kan ka mɛnilu fɔ a ni n ka kan ka kuma mɛn bɔɲa mɛn ma.

50 Wo rɔ n ka a lɔn ko a la jamari ye ɲenemaya banbali dila. Sisen n ye kumala wo le rɔ n Fa ka a fɔ ko n ye mɛn fɔ, n ye wo le fɔla.»

13

Isa ka a la karandenilu sen mako

1 Sani Taminkunna Sali ye se, Isa ka a lɔn ko a la waati ra dafa ko a ye bɔ dunuɲa rɔ ka wa a Fa ma. Wo le rɔ a ta mɛn dunuɲa rɔ woilu diyara a ye a ka a kaninteya ba yiraka woilu la haan ka a dan natamin.

2 Wura fɛ dɔɔnninta le tɛrɛ. Ibu-lusa ra Isa janfa miriya don Simɔn Sikariyɔti dence Judasi jusu rɔ.

3 Isa ka a lɔn ko a Fa ra fen bɛɛ karifa a la, ko a bɔni Alla le rɔ, ale kɔsɛla Alla le ma.

4 Wo rɔ a ka a lawuli tabali kunna, ka a la durikiba bɔ a kan na, ka funduni sidi a la.

5 A banni wo kɛla a ka ji kɛ koli muran dɔ ka a la karandenilu sen mako damira, ka funduni sidini ta ka ii sen matoto.

6 A se mɛn kɛra Simɔn Piyɛri ma, wo ka a fɔ a ye ko: «Maari, ile ri n sen mako wa?»

7 Isa ka a jabi: «N ye mɛn kɛla, i ma wo kɔrɔ lɔn sisen; i ri a ɲayen kɔfɛ.»

8 Piyɛri ka a fɔ a ye ko: «I ti n sen makola fewu!» Isa ka a jabi: «Ni n ma i sen mako, lɔnbaya ti ile ni nde tɛma.»

9 Simɔn Piyɛri ka a fɔ a ye ko: «Maari, wo rɔ n sen kelen tɛ de, kɔni n bolo a ni n kun fanan!»

10 Isa ka a jabi: «Ni i ra ban i kola, i ma kan ka i ko wo kɔ fo i sen, i fari fan bɛɛ seninya le. Aile fanan seninya le, kɔni ai bɛɛ tɛ.»

11 (Baa a ka a lɔn ko mɛn kɛtɔ a janfala, wo le rɔ a ka a fɔ ko: «Ai bɛɛ seninyani tɛ.»)

12 A ban mɛn kɛla ii sen makola, a ka a la durikiba bila a kan na ka i sii tabali la. Wo rɔ a ka a fɔ ii ye ko: «Ai bɛɛ ka a lɔn n ka mɛn kɛ ai la wa?»

13 Ai ye n kilila ko karanmɔɔ a ni Maari, ai jɔ le wo rɔ baa n ye wo le ri.

14 Ni n ka ai sen mako, nde ai la Maari a ni ai la karanmɔɔ ri, aile ka kan ka i ɲɔɔn sen mako.

15 Ka a masɔrɔn n nɔ misali le yirakala ai la, ai ka kan ka ai kɛ ai jɛrɛ ye ɲa mɛn dɔ.

16 N ye tuɲa le fɔla ai ye ko: jɔn ti se warala a jɔntii ma, kelayala ti warala a talibidenba ma.

17 Ni ai ka ko ɲin lɔn ɲumala, duwawu ye ai ye ni ai ka a kɛ.

18 «N tɛ kumala ai bɛɛ ye; n ka a lɔn mɛn suwandini n bolo. Kɔni fɔɔ sebeli kuma wo ye dafa ko: «Mɔɔ mɛn ye n na buru dɔɔnna, wo tii ri n janfa.»

19 N ye a fɔla ai ye sisen sani wo ye kɛ waati mɛn, ni wo sera, ai ri a lemɛniya n ma ko n ye ye.

20 N ye tuɲa le fɔla ai ye: ni mɔɔ mɔɔ ri sɔn n na karanden dɔ wo ra sɔn nde fanan dɔ, mɛn wa sɔn nde rɔ, wo ra sɔn n kelayaba rɔ.»

Janfa ko

²¹ A banni wo fɔla, Isa sɔnɔmɛ jalamanna ka a yɛyɛyɛ. A ka a sereya ko: «N ye tɔɔna le fɔla ai yɛ ko: ai tɛma mɔɔ kelen di n janfa.»

²² A karandenilu ka i jɔɔn mafɛnɛ kelen kelen jɔna ma ko a ye kumala yon na ko rɔ.

²³ A la karandenilu tɛma, mɛn duman a yɛ wo tɛɛ ye Isa tɔrɔfɛ tabali la.

²⁴ Simɔn Piyɛri ka a jɔna kadɛn a yɛ ko a ni Isa mapininka a ye kumala mɛn na ko rɔ.

²⁵ Karanden wo ka a madon Isa la ka a mapininka a tolo kɔrɔ ko: «Maari, yon de wo tii ri?»

²⁶ Isa ka a jabi: «N di buru kunkundun sun dɔɔnnin muran dɔ, n di wo di mɛn ma, wo le n janfa la.» A banni Isa ka buru kunkundun ta ka a sun ka a di Simɔn Sikariyɔti dɛncɛ Judasi ma.

²⁷ Judasi ka buru wo sɔrɔn tuma mɛn na, Setana donda a jusu rɔ i kɔrɔ. Isa ka a fɔ a yɛ ko: «I ye mɛn kɛla, i ye kaliya kɛla.»

²⁸ Kɔni mɛnilu siini tɛɛ tabali la, woilu ma a lɔn a ye wo fɔla mɛn dɔ.

²⁹ Ikomɛn Judasi mɛn tɛɛ ye wodi lamarala, doilu la miriya ko Isa nɔ a lawala sali dɔɔnninfɛn san diya le, wala ka wa fen doilu data la misikinanilu la.

³⁰ Judasi ka buru kunkundun ta ka i bɔ ye i kɔrɔkɔrɔ. Su tun da ko.

Karandenilu ka kan de ka i jɔɔn kanin

³¹ A wa mɛn kɛra, Isa ka a fɔ ko: «Sisen, Mɔɔ Dɛncɛ ka a la gbiliya labɔ, Alla fanan ka a la gbiliya labɔ ale rɔ.

³² Ni Alla ka a la gbiliya labɔ ale rɔ, Alla fanan di a la gbiliya labɔ a jɛɛ ye, a ri wo kɛ sisen.

³³ Den mɛsɛnilu n ye ai fɛ waati nin jɛn dɔ. Ai ri n jɛnin, kɔni ikomɛn n da a fɔ Yahudiyailu ye jɔna mɛn ma: «N wala yɔrɔ mɛn, ai ti se wala ye.» N ye a fɔla ai fanan ye sisen.

³⁴ «N ye jamarili kura le dila ai ma. Ai ye ai jɔɔn kanin. Ikomɛn ai diyara n ye ai fanan ye diya ai jɔɔn ye.

³⁵ Wo le rɔ bɛɛ ri a lɔn ko n na karandenilu de ai ri, ni ai ka ai jɔɔn kanin.»

³⁶ Simɔn Piyɛri ka a fɔ a yɛ ko: «Maari, i watɔ mi?» Isa ka a jabi: «N ye wala yɔrɔ mɛn dɔ, i ti se wala ye sisen, kɔni waati natɔ i ri bila n kɔfɛ.»

³⁷ Piyɛri ka a jabi: «Maari, nfenna n ti se bilala i kɔfɛ sisen? N di bɛn saya ma i la ko rɔ!»

³⁸ Isa ka a jabi: «I ri sa n na ko rɔ wa? N ye tɔɔna le fɔla i yɛ ko: sani dondon ye kasi tuma mɛn dɔ i ri a fɔ fewu siɔna sawa ko i ma n lɔn!»

14*Isa ka a ka a fɔ ko ale le jɛnemaya sila ri*

¹ Isa ka a fɔ ko: «Ai jusu kana yɛyɛyɛ. Ai ye lala Alla la, ai ye la nde fanan na.

² Sii diya siyaman ba le n Fa la bon na. Ni tɔɔna tɛ, n di a fɔ ai ye, baa n ye wa ka sii diya rabɛn ai ye.

³ N wa sii diya rabɛn ai ma, n di na ka ai ta ka wa an jɔɔn fɛ, sani ai ri wa nde ye wala yɔrɔ mɛn dɔ.

⁴ Ai ka a lɔn n ye wala sila mɛn kan.»

⁵ Tomasi ka a fɔ ko: «Maari, an ma a lɔn i ye wala yɔrɔ mɛn dɔ. An ye sila wo lɔnna di?»

⁶ Isa ka a jabi: «Nde, n ye sila le ri, a ni tɔɔna, a ni jɛnemaya. Mɔɔ ti se wala Fa ma, ni a ma se nde ma.

⁷ Ni ai ka n lɔn, ai ri n Fa fanan lɔn. Sisen ai ra a lɔn, ai ra a yen.»

⁸ Filipe ka a fɔ a yɛ ko: «Maari, Fa wo yiraka an na, wo ri se an wasala.»

⁹ Isa ka a jabi: «Filipe, a ra mɛn bakɛ an bɛɛ ye an jɔɔn fɛ, kɔni i ma n lɔn wa? Ni mɛn ka n yen, wo ra n Fa yen! Nfenna I ye a fɔla ko «Fa yiraka an na?»

¹⁰ I ma la a la ko n ye n Fa fɛ, Fa fanan ye n fɛ? N ye kuma mɛn fɔla, wo ti bɔla nde jɛɛ rɔ de; n Fa mɛn ye nde fɛ wo ye a jɛɛ la baara kɛla.

¹¹ Ai ye a la n na, n ye n Fa fɛ, n Fa fanan ye n fɛ, ni wo tɛ ai ye la kɛwaliilu jɛɛ la sereya la.

¹² N ye tɔɔna le fɔla ai ye ko: mɛn ka a lemɛniya la n dɔ wo ri n na baara kabannako fanan kɛ. A ri kabannako kɛ mɛn ka bon ka tamin n ta la ka a masɔrɔn n watɔ n Fa ma.

13 Ai ka foyi maɓininka n tɔɔ rɔ, n di wo ke, sa a ri n Fa la gbiliya yiraka nde la, nde men ye a Dence ri.

14 Ni ai ka fen fen maɓininka nde tɔɔ rɔ, n di wo ke.

Isa ka afo ko Nii Seniman di na

15 «Ni ai ye n kaninna, ai di n na jamarili mira.

16 Wo rɔ nde ri n Fa madiya, a ni a ri Lalilila gberɛ di ai ma men di to ai fe habadan.

17 Lalilila wo ye Nii Seniman de ri men ye tunɔ fɔla mɔɔilu ye. Dunuɓa mɔɔilu ti se a ko rɔ ka a masɔɔn a te a yenna, a ma a lon. Kɔni ai ka a lon, ka a masɔɔn a ye ai fe, a ri ke ai sɔnɔme rɔ fanan.

18 «N ti ai bilala ikomin faratanin, kɔni n di n kɔse ai ma.

19 A ti men bake, dunuɓa mɔɔilu ti n yen butun, kɔni ai ri n yen. Ka a masɔɔn n di nenemaya, ai fanan di nenemaya.

20 Ni wo lon sera, ai ri a jayen ko n ni n Fa ye i jɔɔn fe ikomin mɔɔ kelen, ko aile ni nde ye i jɔɔn fe ikomin mɔɔ kelen.

21 Mɔɔ men ye sɔnna n na jamariliilu ma ka ii labato, wo tii le ye n kaninna. Mɔɔ men wa n kanin, n Fa di wo tii kanin. N fanan di a kanin ka n jere yiraka a la.»

22 Judasi, kɔni Judasi Sikariyɔti te, wo ka a maɓininka ko: «Maari, nfenna i ri i yiraka an na, kɔni i te i yiraka dunuɓa la wa?»

23 Isa ka a jabi: «Ni n diyara mɔɔ men ye, wo tii ri n kumakan bonya. Wo tii ri diya n Fa fanan ye. An di na a ma, an di to a fe.

24 Kɔni ni n ma diya men ye, wo ti n kumakan mirala. Ai ye kumakan men namenna wo ma bɔ nde rɔ, kɔni n Fa men ka n kelaya.

25 «N ye a beɛ fɔla ai ye, an ye an jɔɔn fe waati jin dɔ.

26 Kɔni, Lalilila, Nii Seniman, N Fa ye men lanala n tɔɔ rɔ, wo ye ai karanna ko beɛ la, aile fanan hankili ri bila a rɔ n ka men fo ai ye.

27 «N ye jususuma dila ai ma. Jususuma men ye n na, n ye wo jɔɔn dila ai ma. N te ai dila ikomin dunuɓa

ye a dila ja men ma. Ai jusu kana yereyere, ai jusu kana bɔ ka silan.

28 Ai ra a men ko n ka men fo ai ye ko: «N watɔ, n di n kɔse ai ma fanan». Ni n diyara ai ye ai tun di sewa, baa n watɔ n Fa ma, n Fa men ka bon nde ma.

29 Nba, n ka wo fo ai ye sisen sani a ye ke, sa a wa ke tuma men na, ai ri lemeniya.

30 N ti kumala ai ye bake wo kɔ, baa dunuɓa mansaden ye nala. A ti se nde la,

31 kɔni n Fa ka men jamari n ye, n ye wo le labatola, sa dunuɓa mɔɔilu ri a lon ko n ye n Fa kaninna. Ai ye ai wuli, an ye bɔ yan.»

15

Isa ka afo ko ale le resen nɔnbɔju ri

1 «N ye resen nɔnbɔju juma le ri, n Fa le senela ri.

2 Bolon bolon ye n na, ni wo ma den ke a la, a ri a tee. Bolon bolon wa den ke a la, a ri wo mateɛ sa a ri den siyaman ke ka tamin fɔlɔman kan.

3 Aile le ra laseninya kelen ka fara n na kuma la.

4 Ai ye sidini to n ma, ikomin n fanan ye sidini tola ai ma. Ikomin nɔnbɔbolon ti a den kɛla a jere ma, ni a ti nɔnbɔju le la, wo ja kelen na aile fanan ti se ai denna ai jere ye ni aile te sidini to nde ma.

5 «N ye nɔnbɔju le ri, ai ye nɔnbɔbolon de. Men wa sidini to n ma, a ni nde wa sidini to a ma, wo ri a den bake la, baa ni nde te, ai ti se foyi kɛla.

6 Ni mɔɔ mɔɔ ma sidini to n ma woilu tii ri fili kɔma ikomin nɔnbɔbolon wa a tee la, woilu ri ja ja men ma. Wo bolonilu ri matɔmɔ ka bila ta rɔ ka janni.

7 Kɔni ni aile ye sidini tola n ma, a ni n kumakan fanan ye sidini tola ai ma, ai ri fen fen maɓininka n tɔɔ rɔ, beɛ ri ke ai ye.

8 Ko men ye N Fa gbiliyala, ai wa den siyaman ba kɛla ka wo yiraka wo rɔ ai ye n na karandenilu ri.

9 «Ikomin n Fa Alla ye n kaninna ja men ma, nde fanan da ai kanin wo ja ma. Ai ye to n na kaninteya rɔ.

10 Ni ai ka n na jamarili bonya, ai ye tola n na kaninteya rɔ, ikomin nde fanan ye n Fa la jamarili bonyala, n ye a la diyane wo le rɔ.

11 N tere ra wo beɛ nafɔ, ko sewa men ye n na, sa wo jɔɔn di ke ai la, ai la sewa ri ke sewa dafanin di.

12 N na jamarili ye men di: ai ye diya ai jɔɔn ye ikomin ai ye diyani n ye na men dɔ.

13 Mɔɔ men ka a nii di ka sa a dujɔɔ kosɔn kaninteya si ti tamin wo la.

14 Ai ye n dujɔɔ le ri, ni ai ka n na jamarili ke.

15 N te ai kilila butun ko n na baaraden, ka a masɔɔn baaraden ma a lɔn baaratii ye men kela. N ye ai kilila le ko n dujɔɔ ka a masɔɔn n Fa ka n karan fen fen, n ka ai lalɔnni wo beɛ la.

16 Aile ma n suwandi, kɔni nde ka ai suwandi. N da aile lɔ kelala ka wa a den, den men di men a la, kosa n Fa ri sɔn ai ma a wa foyi majininka n tɔɔ rɔ.

17 N ye jamarili jinilu dila ai ma kosa ai ri i jɔɔn kanin.

Karandenilu ri gboya dunuɔa ye

18 «Ni ai gboyara dunuɔa ye ai ye a lɔn ko nde le fɔlɔ gboyara a ye.

19 Ni ai ni dunuɔa ye kelen de ri, ai ri diya dunuɔa ye, baa ai ye dunuɔa ta le ri. Kɔni, ka a masɔɔn ai te dunuɔa ta ri, a ni n ka ai suwandi dunuɔa tema, wo le rɔ ai gboyara dunuɔa ye.

20 Ai ye hankili bila n ka men fɔ ai ye ko: «Baaraden ma wara a baaratii ri». Ni ii ka n tɔɔ, ii ri ai fanan tɔɔya. Ni ii ka n kumakan namɛn ka a lamara, ii ri ai la kumakan namɛn ka a lamara.

21 Kɔni, ko wo beɛ ye kela ai la n tɔɔ la ko le rɔ, ka a masɔɔn men ka n kelaya, ii ma wo lɔn.

22 Ni n tere ma na a ni n ma kuma, julumun tere ti ii ye. Kɔni sisen, julumun ye ii ye.

23 Mɔɔ men ye nde nagboyane, wo tii ra n Fa Alla fanan nagboyane.

24 Ni n ma kabannakoilu baara ke ii pana mɔɔ gberɛ ma se men jɔɔn kela, julumun tere te ii ma wo rɔ. Sisen ii ka a yen, kɔni n ni n Fa gboyara ii ye.

25 Wo rɔ, kumakan men sebɛni ii la sariya la, wo ri a dafa: «N gboyara ii ye, kun ti a la.»

26 Awa Lalilila le wa na waati men na n Fa ta fan dɔ, Nii Seniman, tupa tii, men ye bɔ n Fa rɔ, a ri n na sereya bɔ.

27 Aile fanan di ke n na sereya ri, baa an da men i jɔɔn fe kebi n na baara damira waati.»

16

1 Isa ka a fɔ ko: «N da wo beɛ nafɔ ai ye sa ai kana lafli.

2 Ii ri aile gben salibon kɔndɔ, wo fanan waati natɔ sela mɔɔ men ye ai faa ko rɔ, wo tii mirini ko a ye Alla le batola wo na ma.

3 Ii ri woilu ke ka a masɔɔn ii ma n Fa lɔn, wala nde jere.

4 N ye wo fɔla ai ye, sa woilu wa se, ai hankili ri bila a rɔ ko n ka a fɔ le ai ye.

«N ma wo fɔ ai ye a damirala, ka a masɔɔn n tere ye ai tɔɔfe.

5 Sisen, n watɔla le wo ma men ka n kelaya, kɔni ai kelen ma n majininka ko: «I watɔ mi?»

6 Ai jusumakasini kojuuya ko jinilu kosɔn, n nɔ menilu fɔla ai ye.

7 Kɔni n ye tupa fɔla ai ye ko: ai la here le a rɔ ni n wara, baa ni n ma wa, Lalilila ti nala ai ma. Kɔni ni n wara n di a lawa ai ma.

8 Wo wa na, a ri julumun ko ni telenbaya ko ni kiti tee ko gbe dunuɔa ye, ka a yiraka ii la ko ii filini woilu beɛ rɔ.

9 Ii filini julumun ko rɔ ka a masɔɔn ii ma lemɛniya nde ma.

10 Ii filini telenbaya ko rɔ, ka a masɔɔn n watɔ n Fa ma, a ni ai ti n yenna butun.

11 Ii filini kiti tee ko rɔ, ka a masɔɔn, dunuɔa jin kuntii a ra jalaki.

12 «Kuma siyaman de n bolo ka a fɔ ai ye, kɔni ai ti se wo kɔɔ sisen.

13 Nii Senimanna Tupa wa na tuma men na wo ye ai taala tupa le rɔ, baa a sa kumala a jere ye na wo ma, kɔni a wa fen fen men a ri wo fɔ. Ko men ye nala a ri wo nafɔ ai ye.

14 A ri n na gbiliya yiraka, baa men tere ye nde rɔ a ri wo ta ka a lase ai ma.

15 Fen fen men ye n Fa bolo a bee ye n ta le ri. Wo le koson n da a fo ai ye ko men tere ye n do Nii Seniman di wo ta ka a fo ai ye.

16 Sani waati ai ti n yenna butun, waati wo wa tamin a ti men bake ai ri n yen fanan.»

17 A la karandenilu tema ii tere ye i joon majininkala ko: «A ye nfen fo ko ro an ye ko: «Sani waati ai ti n yenna butun, waati wo wa tamin a ti men bake ai ri n yen fanan»? A ni fanan «ka a masoron n waton Fa ma?»»

18 Ii ye a fola ikoo tuunni ko: «A ye nfen fola ko: «Waati dandoo»? An ma a lon a ye men fola.»

19 Isa ka a lon ko ii ye a fe ka a majininka, a ka a fo ii ye ko: «Ai ye i joon majininkala ko n ye nfen fola kuma jin do ko: «Sani waati ai ti n yenna butun, waati wo wa tamin a ti men bake ai ri n yen fanan?»

20 N ye tupa le fola ai ye ko: ai ri kasi a ni ka kule, ka a teren dunuƙa moolu ri sewa bake ka jaalen. Ai ri to jusukasi ro, koni ai la jusukasi wo ri yeleman ka a ke sewa ba ri, fo ka jaalen.

21 Ni muso kera tin ma a jusukasini, ka a masoron dimin ye a kan, koni ni a wa den saron a ri sewa ka jina a la taroyaba wo ko, baa adamaden saron da dunuƙa ro.

22 Wo ja kelen de ma, ai men fanan jusukasini sisen, koni n di ai yen kokura, ai jusu ri sewa. Sawani men ye wo ri, maa si ti se wo bola ai bolo.

23 Wo lon wo ro ai ti n majininkala foyi la. N ye tupa le fola ai ye ko: ai wa foyi majininka n too ro n Fa ye, a ri wo bee di i ma.

24 Haan bi ai ma foyi majininka n too ro. Ai ye a majininka, ai ri a saron, sani ai la sewa ye dafa.

25 «N ka jin bee fo ai ye kuma korolama le ro. Waati nato sela n ti son kuma korolama si fola ai ye butun, koni n di n Fa la ko bee fo ai ye gbe ro.

26 Wo lon ai ri majininka n too la, n ma a fo ko n di n Fa madiya ai ta fan do.

27 Hen! Ai duman n Fa jere ye ka a masoron n diyara ai ye, a ni ai lara a la ko n boni Alla le ro.

28 N boni n Fa le ro ka na dunuƙa ro, sisen n botoo dunuƙa ro ka wa n Fa ma.»

29 A la karandenilu ka a fo a ye ko: «A mafene, sisen i ye kumala gbe ro, i ti foyi fola kuma korolama ro.

30 Sisen an ka a lon ko i ka ko bee lon a ni i mako sa a la maa ni i majininka fosi la. Wo le ro an ka lemeyiya a la ko i boni Alla le ro.»

31 Isa ka a jabi: «Ai ye lemeyiyala sisen wa?»

32 Waati nato sela, a don gbun da se, ai ri jensen ai joon na bee ri wa a wara. Ai ri n kelen to. Koni n kelen te, baa n Fa ye n tarofe.

33 N da ko jinilu fo ai ye, sa ai jusu ri suma saron n na ko ro. Ai ri taroya saron dunuƙa ro, koni ai ye seebe don, baa nde ra se dunuƙa la.»

17

Isa ka Alla matara a la moolu ye

1 A banni kuma wo fola, Isa ka a nakorota sankolo ma ka a fo ko: «N Fa, waati ra se. I ye i Dence la gbiliya yiraka moolu la, sani i Dence fanan di i la gbiliya yirika ii ye,

2 ka a masoron i ka se di a ma folo adamaden bee ko sani a ri jenemaya banbali di maa bee ma, i ka men di a ma.

3 Wo ro jenemaya banbali ye men di, wo le jin: ka ile lon, ile men kelen pe ye Alla jerejere ri, a ni ka Isa Nenematomonin fanan lon, i ka men kelaya.

4 N da i la gbiliya yiraka moolu la duukolo kan, baa i ka n lo baara men na, n da ban wo la.

5 N Fa, gbiliya men tere ye n na i dafesani dunuƙa ye dan, i ye wo di n ma sisen i dafes.

6 «N da i too yiraka moolu la i ka men suwandi dunuƙa ro ka ii di n ma. Ii tere ye i ta le ri, koni i ka ii di n ma. Ii ka i la kuma labato.

7 Sisen ii ka a lon ko i ka foyi di n ma a bee boni ile le ro,

8 baa n ka kuma lase ii ma i ka men fo n ye. Ii ka kuma wo masoron, ii ra a

lɔn ko n bɔni ile le rɔ a ni ii ka la a la ko ile le ka n kelaya.

⁹ N ye i madiyala woilu le ta fan dɔ. N tɛ i madiyala dunuɲa ta fan dɔ, kɔni i ka mɛnilu di n ma, ka a masɔrɔn ii ye i ta le ri.

¹⁰ Fen fen ye n ta ri wo fanan ye i ta le ri. Fen fen ye i ta ri, wo fanan ye n ta le ri. N ye gbiliyala woilu le rɔ.

¹¹ N tɛ dunuɲa rɔ butun, kɔni ii ye dunuɲa rɔ, nde natɔ i ma. Fa Seniman, i ye ii lamara i tɔɔ sɛniman na, i ka tɔɔ mɛn di n ma, sa ii ye kɛ kelen de ikomin an ye kelen di ɲa mɛn ma.

¹² Ka n to ii dafɛ, n ka ii lakandan i la sebaya la, sebaya mɛn ye i tɔɔ rɔ, i ka tɔɔ mɛn di n ma. N ka n janto ii rɔ. Wo rɔ, ii si ma tunun, fo halaki latɛɛra mɛn ma. Wo tununda sa i la kuma ri dafa, mɛn sɛbeni kitabu sɛniman kɔndɔ.

¹³ Sisen, n natɔ i ma; n ye kumala dunuɲa rɔ, sani n na sɛwa ba ɲɔn di kɛ ii la fɔɔ ka kɛ sɛwa dafani ri.

¹⁴ N ka i la kumakan di ii ma. Wo rɔ ii gboyara dunuɲa ye, ka a masɔrɔn ii tɛ dunuɲa ta ri, ikomin nde tɛ dunuɲa ta ri de.

¹⁵ N tɛ i madiyala ko i ye ii bɔ dunuɲa rɔ, kɔni i ye ii kanda Ko Juu Tii ma.

¹⁶ Ii sa dunuɲa ta ikomin nde sa dunuɲa ta ɲa mɛn dɔ.

¹⁷ Ii bila a dan na i jɛrɛ ma ka fara i la tuɲa la, i la kuma, mɛn ye tuɲa le ri.

¹⁸ Ikomin i ka n kelaya dunuɲa rɔ, nde fanan da ii kelaya dunuɲa rɔ.

¹⁹ N ye n jɛrɛ bilala a dan na i ye ii kosɔn, sa ii fanan di bila a dan na bɛrɛbɛrɛ kɛ i ye.

²⁰ «N tɛ i matarala ii kelen ta fan dɔ, kɔni ni mɛn lemɛniyara nde ma ii la sereya rɔ,

²¹ sani bɛɛ ye kɛ kelen di. N Fa, ikomin ile ni nde ye kelen di, woilu fanan ni ande bɛɛ ye kɛ kelen di, sani dunuɲa ye a lɔn ko ile le ka n kelaya.

²² Nde, n ka gbiliya di ii ma i ka mɛn di n ma, sani ii kɛ kelen di, ikomin nde ni ile,

²³ nde ni iele ye kelen di, sani ii ri kɛ kelen de ri, a ni dunuɲa ri a lɔn ko ile le ka n kelaya a ni ii duman i ye fanan,

ikomin nde duman ile ye ɲa mɛn ma.

²⁴ «N Fa, n ye a fɛ ko n ye yɔrɔ mɛn na, i ka mɛnilu di n ma, woilu ni nde ye kɛ ye, sa ii ri n na gbiliya yen, i ka gbiliya mɛn di n ma, ka a masɔrɔn n duman i ye sani dunuɲa damira waati.

²⁵ N Fa, mɛn telenni, dunuɲa ma i lɔn, kɔni nde ka i lɔn, woilu fanan ye a lɔn ko ile le ka n kelaya.

²⁶ I ye ɲa mɛn ma, n da wo yiraka ii la. N di to wo yirakala fanan sa ii di mɔɔilu kanin ikomin i ra nde kanin ɲa mɛn ma, a ni n sidini ri kɛ ii ma.»

18

Isa lalɔ ko

¹ A banni wo fɔla, Isa ni a la karandenilu bɔra ka wa Kidirɔn Dinban tɛɛ ka wa a fan kelen ma. A ni a la karandenilu donda jiritu do kɔndɔ ye.

² Judasi, mɛn di a janfa, wo ka yɔrɔ wo lɔn, ka a masɔrɔn Isa ni a la karandenilu tɛrɛ ye ii ladɛnna waati siyaman na.

³ Judasi kɛra kɛlɛden la kuntii ri Isa lalɔ ko rɔ, a ni doilu mɛn kelayani Alla la sarakalaselailu ni Farisilu bolo, ii sera jiritu wo rɔ fitinna ye ii bolo a ni kalamɛn a ni kɛkɛfenilu.

⁴ Isa, mɛn ka a lɔn ko mɛn bɛɛ ye nala a masɔrɔnna, a ka a madon ii la ka ii maɲininka ko: «Ai ye yon de ɲininna?»

⁵ Ii ka a jabi: «An ye Isa Nasarɛtika le ɲininna.» A ka a fɔ ii ye ko: «Nde le.» Judasi, mɛn ka janfa don a ma, a lɔni tɛrɛ ii dafɛ ye.

⁶ Isa ka a fɔ ii ye waati mɛn dɔ ko: «Nde le,» ii ka sɛ kɔtɔma, ka be duu ma.

⁷ Isa ka ii maɲininka kokura ko: «Ai ye yon ɲininna?» Ii ka a fɔ ko: «Isa, Nasarɛtika.»

⁸ Isa ka ii jabi: «N da a fɔ ai ye ko nde le. Ni ai ye nde le ɲininna, ai ye do ɲinilu to ye.»

⁹ A tɛrɛ ye kumala ka kuma wo dafa a tɛrɛ ka mɛn fɔ kɔrɔman na ko: «I ka mɔɔ mɛnilu di n ma, wo si ma tunun n bolo.»

¹⁰ Simɔn Piyeri ka fanmuru ta ka sarakalasila la ɲɔn do bolokininma tolo tɛɛ a la. ɲɔn wo tɛrɛ tɔɔ le ko Malikusi.

11 Isa ka a fɔ Piyeri ma ko: «I la fanmuru don a laa rɔ. N Fa ka tɔrɔya mɛn nateɛ n ma, n di n ban wo rɔ wa?»

12 Kɛɛdenlu a ni ii la kuntii, a ni Alla la sarakalaselailu kandanilailu ka Isa mira ka a sidi.

13 Ii nara a ri fɔlɔ Anasi wara, baa Kayifasi mɛn ye sarakalase la kuntii-ya la san wo la, wo birance le.

14 Kayifasi le ka Yahudiyailu lalili ko: a benni mɔɔ kelen ye faa jama nɔ rɔ.

Piyeri ka a fɔ ko a ma Isa lɔn

15 Simɔn Piyeri ni karanden do bilara ii kɔ. Karanden wo ka sarakalase la kuntii lɔn, a donda sarakalase la lu ma Isa kɔ.

16 Kɔnin Piyeri ma don. A tora lu da la. Karanden do wo bɔra lu ma, a kumara lu da kɔnɔgbɛnna ye, ka Piyeri ladon.

17 Muso mɛn ye da kɔnɔgbɛnna wo ka Piyeri maɲininka ko: «Ile, i fanan ye a la karanden do le di?» A ka a fɔ ko: «Nde tɛ.»

18 Baardenilu a ni lakandanilailu ka ta bila sinkɔn dɔ ka ii maja ta dafɛ, baa nɛnɛ tɛrɛ ye bɔla. Piyeri fanan tɛrɛ ye woilu tɔrɔfɛ ka a maja ye.

19 Fan kelen ma, Alla la sarakalase la kuntii ka Isa maɲininka a la karandenilu ma a ni a karan ɲa ma.

20 Isa ka a jabi: «N kumara gbɛ le rɔ mɔɔ bɛɛ ye, n ka mɔɔilu karan salibonilu la a ni Allabatobonba jin kɔndɔ, Yahudiya bɛɛ ladennin tɛrɛ ye. N ma foyi fɔ gbundu rɔ.

21 Nfenna i ye n maɲininkala? I ye maɲininka mɛn ka ii tolo malɔ n na, n ka mɛn fɔ ii ye; ii ka a lɔn n ye mɛn fɔla ii ye.»

22 Kuma wo rɔ lakandalila do, mɛn lɔni tɛrɛ ye, ka a da gbasi ka a fɔ ko: «I ye sarakalase la kuntii le jabila ɲa wo le ma?»

23 Isa ka a jabi: «Ni n ka kuma juu le fɔ, kuma juu wo yiraka, kɔni n ka kuma mɛn fɔ ni a tɔɲa le, nfenna i ye n gbasila?»

24 Wo rɔ Anasi ka Isa sidini madon sarakalase la kuntii Kayifasi la.

Piyeri ka a fɔ fanan ko a ma Isa lɔn

25 Simɔn Piyeri tora a majala ta dafɛ. Mɔɔ do ka a fɔ a ma ko: «Ile fanan, i ye a la karandenilu do le ri wa?» Kɔni Piyeri ka a jɛrɛ dakan ko: «Nde tɛ.»

26 Sarakalase la jɔn mɛn tolo tɛɛla a la Piyeri bolo wo la mɔɔ do ka a fɔ ko: «N ka i yen de a kɔfɛ jiritu rɔ wa?»

27 Kɔni Piyeri ka a jɛrɛ dakan kokura, i kɔrɔkɔrɔ dondon kasira.

Ii wara Isa ri Pilate wara

28 Ii nara ka bɔ Kayifasi wara ka wa mara kunnasiila la mansaya bon na. Sɔɔma da le tɛrɛ. Menilu wara Isa ri, ii ma don mansa bon na sa ii kana ii la seninya landa tɲan. Wo wa kɛ ii ti se Taminkunna Sali dɔɔnnin kela.

29 Wo rɔ, Pilate bɔra ka wa ii ma ka a fɔ ko: «Ai ye tɔɔ su ɲuman de lala cɛɛ ɲin na?»

30 Ii ka a jabi: «Ni kojuu kela tɛ an tɛrɛ tɛ a mirala ka na a ri i ma.»

31 Pilate ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye a mira ka a kiti tɛɛ ai la sariya la.» Yahudiyailu ka a fɔ a ye ko: «An tɛ kiti tɛɛla ri ka mɔɔ faa.»

32 Isa tɛrɛ ra a la saya ko kuma wo lase, a la saya ko ye dafala ɲa mɛn ma.

33 Pilate donda mansa bon kɔndɔ, ka Isa kili ka a fɔ a ye ko: «I ye Yahudiyailu la mansa le ri?»

34 Isa ka a jabi: «Ile le ka wo fɔ, wala mɔɔ gbɛrɛ le ka wo fɔ n na ko rɔ wa?»

35 Pilate ka a jabi: «Nde, Yahudiya le di? I la jama ni sarakalase la kuntiilu ka i don n bolo. I ra nfen kɛ?»

36 Isa ka a jabi: «N na mansaya bɔni yɔrɔ gbɛrɛ le ka na. A ma bɔ dunuɲa rɔ yan. Ni wo tɛ, n kɔmɔɔilu tun di Yahudiyailu la ɲɛmɔɔilu kɛɛ, sa n kana don woilu bolo. N na mansaya ma bɔ dunuɲa ɲin dɔ, fo yɔrɔ gbɛrɛ.»

37 Pilate ka a fɔ a ye ko: «I ye mansa le ri!» Isa ka a jabi: «I jɛrɛ le ka a fɔ ko n ye mansa le ri. Ni n da sɔrɔn a ni n da na dunuɲa rɔ, n nani kela tɲa la sereya le ri. Mɔɔ mɔɔ mɛn ye tɲa ta le ri, wo ri n kumakan namɛn.»

38 Pilate ka a fɔ a ye ko: «Tɲa ye nfen di?»

A banni wo fɔla, ale bɔra kokura ka wa Yahudiyailu ma ka a fɔ ii ye ko:

«Nde ma cεε jin mira kun kelen lɔn mɛn di kε a faa ko ri.

³⁹ Kɔni ka bɛn ai la namun ma san san Taminkunna Sali wa se n di kasoden kelen bila; ai ye a fε n ye Yahudiyailu la mansa bila wa?»

⁴⁰ Ii ka a jabi mankan ba rɔ ko: «Ale tε, Barabasi bila!» Awa Barabasi tεrε ye mɔɔ murantiini le ri.

19

¹ Wo rɔ Pilate ka Isa don kelɛden bolo ka a gbasi biɲε la.

² Kelɛden ka nɔnbɔ wɔninnama ta ka a mɔrɔmɔrɔ i jɔɔn ma ka a kε mansa fula munuɲa do ri ka wo birin a kun na, a ni ii ka durukiba wulenman ɲalagbε do bila a kan na.

³ Ii tora ii madonna a la ka a fɔ a ye ko: «Yahudiyailu la mansa, i ni kε!» Ii tora a da gbasila.

⁴ Pilate bɔra kokura ka a fɔ Yahudiyailu ye ko: «Ai ɲa lɔ! N da na a ri ai ma, sa ai ri a lɔn ko n ma kojuu si yen cεε jin ma mɛn di kε a faa ko ri.»

⁵ Isa bɔra kenema. Nɔnbɔ wɔninnama mansa fula birinni a kun na, durukiba wulenman ɲalagbε ye a kan na. Pilate ka a fɔ ii ye ko: «Ai ɲa lɔ! Cεε ye yan!»

⁶ Ii ka a yen mɛn kε sarakalasela kuntiilu a ni lakandanilailu ka wɔyɔwɔyɔ kε: «Ka a gbɔngbɔn jiri kan! Ka a gbɔngbɔn jiri kan!» Pilate ka a fɔ ii ye ko: «Aile ye a ta aile jεrε ye, ai ye a gbɔngbɔn jiri kan, baa nde ma sariya yen mɛn di kε a faa ko ri.»

⁷ Yahudiyailu ka a jabi: «Sariya kelen ye an bolo wo le a faa ko ri a don ka kan de ka a faa, ka a masɔrɔn a ka a fɔ ko a ye Alla dence ri.»

⁸ Pilate ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, do lara a silan kan.

⁹ A donda a la mansa bon na ka a fɔ Isa ye ko: «I bɔni mi?» Kɔni Isa ma a jabi.

¹⁰ Pilate ka a fɔ a ye ko: «I ti kumala nde ye? I ma a lɔn ko se ye n bolo ka i bila? Se ye n na ka i gbɔngbɔn jiri kan fanan?»

¹¹ Isa ka a jabi: «Se foyi tε i ye n kan fo mɛn bɔni Alla bolo. Wo le rɔ, mɛn ka n don i bolo, wo la kojuu ka bon i ta ri.»

¹² Pilate ka wo mɛn tuma mɛn na, a ka Isa bila ɲa ɲinin, kɔni Yahudiyailu ka ii mankan ba labɔ ko: «Ni i ka a bila, i ti Sesare duɲɔɔ di. Baa mɔɔ mɛn wa a jεrε kε mansa ri, wo tii muruntini Sesari kanma.»

¹³ A ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, Pilate bɔra Isa ri gbε ma ka wa a jεrε sii kiti diya, yɔrɔ wo tɔɔ le ko Kabakuru Yɔrɔ, Heburu kan dɔ ko Kabata.

¹⁴ Taminkunna Sali dɔɔnninta rabɛn lon de tεrε, teletala, Pilate ka a fɔ Yahudiyailu ye ko: «I ɲa lɔ! Ai la mansa ye yan!»

¹⁵ Kɔni ii ka ii mankan nabɔ ko: «Ka a faa! Ka a faa! A ye a gbɔngbɔn jiri kan!» Pilate ka a fɔ ii ye ko: «Nde ye ai la mansa gbɔngbɔn jiri kan wa?» Sarakalasela kuntiilu ka a jabi: «Mansa si tε an kun na fo mansaba Sesari.»

¹⁶ Wo rɔ Pilate ka Isa bila ii bolo a gbɔngbɔn jiri kan kanma.

Isa gbɔngbɔnda jiri kan

Wo rɔ ii ka Isa mira.

¹⁷ A jεrε ka gbɔngbɔn jiri ta, ka wa a ri yɔrɔ mɛn tɔɔ ko Kunkolo. Heburu kan dɔ ii ye a fɔla yɔrɔ wo ma ko Kɔlikota.

¹⁸ Ii ye a gbɔngbɔnna jiri kan ye le, a ni mɔɔ fila, do ye a bolokininma do ye a bolomaran ma; Isa ye ii tεma.

¹⁹ Pilate ka sebeli kε ka wo gbɔngbɔn Isa gbɔngbɔn jiri kan. A tεrε sebeni ko: «Isa Nasaretika, Yahudiyailu la mansa.»

²⁰ Yahudiyailu siyaman ba le ka sebe wo karan, ka a masɔrɔn Isa gbɔngbɔnna jiri kan yɔrɔ mɛn dɔ wo ni so tεma ma jan. Sebeli tεrε ye Heburu kan dɔ, a ni Rɔmu kan dɔ, a ni fanan Kirɛki kan dɔ.

²¹ Sarakalasela kuntiilu ka a fɔ Pilate ye ko: «I kana sebe ko: «Yahudiyailu la mansa», kɔni «A ka a fɔ ko: Nde ye Yahudiyailu la mansa ri.»»

²² Pilate ka a jabi: «N ka mɛn sebe, n da ban a sebeli.»

²³ Kelɛden ii ban mɛn kεra Isa gbɔngbɔnna jiri kan, ka a la faanin ta, ii ka wo ratala sidiyama naanin, kelɛden bεε ni a ta fan. Ii ka a duruki kɔrɔbila fanan ta. Duruki kɔrɔbila wo

karasila tere sa a la, ka a bo a sanma fo a duuma.

²⁴ Ii ka a fo i jooon ye ko: «An kana a rafara, koni an ye kalabe ke, kala wa men mira wo ri a saron.» Wo ro sebeli kuma wo ra dafa: «Ii ra n na faanin ratala i jooon na, ii ra kalabe ke n na faanin juma la ko ro.» Awa kelendenlu ka wo le ke.

²⁵ Isa la gbongbon jiri torofe a na ni a na koromuso tere ye ye, a ni Kolopasi la muso Mariyamu a ni Mariyamu Makidalaka.

²⁶ Isa la karanden men duman a ye kosebe, wo lani tere Isa na dafe ye. Isa ka wo fila yen tuma men na, a ka a fo a na ye ko: «Muso, i ja lo, i dence ye jin di.»

²⁷ A ka a fo a karanden fanan ye ko: «I ja lo, i na le jin di!» Waati kelen wo ro karanden wo ka Isa na ta ka wa a ri a la lu ma.

Isa saja

²⁸ Wo taminnin ko ro, Isa ka a lon ko ko bee ra dafa, a ka a fo sani sebeli kuma wo ye dafa, ko: «Ji lo ye n na.»

²⁹ Ji farako do tere ye, fani resenji kumunni. Do ka fuu ta ka a sun resenji wo ro ka a sidi hisope jiri bolon do la ka a madon a da la.

³⁰ Isa ka resenji kumunni wo saron tuma men na, a ka a fo ko: «Ko bee ra dafa.» A ka a kun najii ka a nii di ka sa.

³¹ Ikom in Njono lon, su kana to jiri kan, a ni sali dakorola le tere ye, baa Njono lon wo ye lon ba de ri, Yahudiyailu ka a fo Pilate ye ko a ye son mao gbongbonnilu senilu ye rakadi, kosa ii ri faa jona. Wo ro ii ri se lajiila ka bo jiri kan.

³² Kelendenlu wara ii sen dakadi kanma. Mao fila menilu gbongbonni Isa dafe, kelendenlu ka woilu foloman sen dakadi, ka ban ka a filana sen dakadi.

³³ Ii se men keni Isa ma, ii ka a yen a ra sa, wo ro ii ma a sen kadi.

³⁴ Koni kelenden kelen tere ye ye men ka a soo tanba la a barasa ro. Wo ja ma ji ni jeli bora i korokoro.

³⁵ Men ka a yen wo kera a la sereya ri. A la sereya ye tupa le ri. Ale ka a

lon ko a ye tupa le folo. A ka sereya men bo sa ai fanan di lemeniya Isa ma.

³⁶ Wo bee kera le ri sa sebeli kuma ri dafa ko: «A kolo si kana kadi.»

³⁷ Wo fanan ko ro, sebeli kuma do ko: «Ii ri mao ragbe men ii ka soo.»

Isa su don ko

³⁸ Wo ban ko, Yusufu Arimateka, wara Pilate madiya ko a ni Isa su bo jiri kan. Pilate sonda wo ma. A nara Isa su lajii. Awa, Yusufu Arimateka tere ye Isa la karanden do le ri sutura ro, baa a tere silanni Yahudiyailu jo ro.

³⁹ A ni Nikodemu nara. Wo le folofolo ka Isa pinin su ro. A nara latikolon sumaduman kilo bisawa, su fila ri: Do too ko muri, a to kelen too ko alo.

⁴⁰ Ii fila ka Isa su ta, ka a don kasanke ro a ni latikolon sumaduman ka ben Yahudiyailu la su don ja namun ma.

⁴¹ Awa a gbongbonnda jiri kan yoro men do jiritu do tere ye ye. Jiritu wo ro ye, kaburu kura do tere ye, mao si su tere ma don wo ro folo.

⁴² Yahudiyailu jono lon dab en waati tere ra se. Kaburu tere madonni ii la fanan. Wo ro ii ka Isa su don ye.

20

Isa wulira ka bo saya ro

¹ Lookun tele folo, Lahadi lon konin, Mariyamu Makidalaka wara su ba dibi pulan pulan ma kaburu da la. A ka a yen kabakurun boni kaburu da la.

² A ka ibori ka wa Simon Piyeri teren a ni karanden do men diyara Isa ye, ka a fo ii ye ko: «Ii ra Maari su bo kaburu kondoo. An ma a lon fewu, ii na a lala yoro men do!»

³ Piyeri ni karanden wo bora ka wa kaburu da la.

⁴ Ii fila bee borimantoo wara i jooon fe. Koni karanden wo tere ye borila Piyeri ko: a folo sera kaburu da la.

⁵ A ka a mabirin ka a ja mala kaburu kondoo ka kasanke le doron yen, koni a ma don.

⁶ Simon Piyeri, men tere ye a kofe, wo fanan nara. A donda kaburu kondoo, ka kasanke yen lani ye.

⁷ Bitiran men tere ye Isa kun na wo ni kasanke tere sa yoro kelen, koni bitiran tere ra kunbenni ka a la a ta fan ma.

⁸ Awa, karanden men folo sera kaburu da la, wo fanan donda kaburu kondɔ. A ka a yen ka la a la ko Isa ra wuli.

⁹ Baa ii tere ma sebeli kuma wo payen folo, ikomin a tere ye sebeni na men do ko Isa ri wuli ka bo suilu tema.

Isa ka a jere yiraka Mariyamu Makidalaka la

¹⁰ Wo korɔ, karanden fila ka i kose ii wara.

¹¹ Waati wo ro Mariyamu tere ye kasila ko ma kaburu da la. A ye kasila ka a na mala kaburu kondɔ.

¹² A ka meleka fila yen a bee gbeni, woilu siini tere Isa su tere ye lani dinkira men do kaburu kondɔ. Do siini a kun korɔ, do siini a sen korɔ.

¹³ Ii ka a fo a ye ko: «Muso, i kasila nfenna?» A ka a jabi: «Ka a masoron ii ra Maari su ta ka wa a ri, n ma a lon a ye yoro men do.»

¹⁴ A banni wo folo, a tintan na men do ka Isa yen, koni a tere ma a lon ni Isa le.

¹⁵ Isa ka a fo a ye ko: «Muso, i kasila nfenna? I ye yon jininna?» Ikomin a tere ye muso nana iko jiritu tii la, a ka a fo ko: «N fa, ni ile le ka a su ta ka wa a ri, a fo n ye i ka a la yoro men do, n ye wa a ta.»

¹⁶ Isa ka a fo a ye ko: «Mariyamu!» A ka a na tintan a la, ka a tuwa Heburu kan do ko: «Rabuni» Wo korɔ ye ko Karanmoo.

¹⁷ Isa ka a jabi: «I kana ifasa n na, baa n ma ye le folo n Fa ma. Koni wa i fo n badenmailu ye ko: «N wato n Fa ma, a ni ai Fa fanan ma, n na Alla ma, a ni ai fanan na Alla ma.»»

¹⁸ Mariyamu Makidalaka nara a fo karandenilu ye ko: «N da Maari yen!» A ka danteseli ke ii ye a ka men fo a ye.

Isa ka a jere yiraka karandenilu la

¹⁹ Lookun lon foloman kelen wo wura la, karandenilu tere ye bon do kondɔ, da sooni ii ma ka a masoron ii silanni Yahudiyailu nemoolu jo ro. Isa bora gbe ro ka na i lo ii tema ka a fo ii ye ko: «Alla ye ai jususuma!»

²⁰ A ka a fo waati men do, a ka a bolo yiraka ii la a ni a barasa. Karandenilu sawa ba kera ka a masoron ii ra Maari yen.

²¹ Isa ka a fo ii ye fanan ko: «Alla ye jususuma di ii ma! Ikomin n Fa le ka n kelaya, nde fanan di aile kelaya.»

²² A banni kuma wo folo a ka fono fe ai ma ka a fo ko: «Ai ye Nii Seniman soron.»

²³ Ni ai ka moo makoto a la julumun ma, wo tii makotoni Alla bolo. Koni ni ai ma men makoto, wo tii te makotoni Alla bolo.»

Isa ka a jere yiraka Tomasi la

²⁴ Nba, Tomasi ye Isa la karanden tan ni fila do le ri, mooilu ye a folo men ma ko Filani. Isa nara a lo a la karandenilu tema tuma men na, Tomasi tun te ye.

²⁵ Karandenilu ka a fo a ye ko: «An da Maari yen!» Koni a ka ii jabi: «Ni n ma poyinti no yen a bolo ro, ni n ma n bolokoyini la poyinti no ro, ni n ma n bolo la a barasa kondɔ, n te lala a la fewu.»

²⁶ Lookun kelen tamin ko ro, karandenilu ka ii lade kokura bon na. Ii la lade wo ro, Tomasi tere ye ii tema. Ii tere ra da so. Isa nara ka i lo ii tema ka a fo ii ye ko: «Alla ye jususuma di ii ma!»

²⁷ A ka a fo Tomasi ye ko: «I bolokoyini ladon n bolo ma, i ye n bolo yen; i bolo ladon n barasa kondɔ. I kana to lemeniyabaliya ro, koni lemeniya.»

²⁸ Tomasi ka a jabi: «N Maari, a ni n Alla!»

²⁹ Isa ka a fo a ye ko: «Ka a masoron i ra n yen, wo le ka i lemeniya n ma. Duwawu ye ii ye menilu ma n yen a ni menilu lemeniyara n ma.»

³⁰ Isa ka kabannako siyaman ke a la karandenilu jakoro men sebeni te kitabu jin kondɔ.

³¹ Koni, jin bee tere sebeni de sani ai ye lemeniya Isa la waati men ko Nenematamonin de, a ni ale le ye Alla Dence de. Ai wa lemeniya a ma, ai ri jenemaya banbali soron ale too ro.

21

Isa ka a jere yiraka a la karandenilu la dala da la

¹ Waati wo tamin ko ro, Isa ka a jere yiraka a la karandenilu la Tiberiyasi Dala da la. A ka a jere yiraka wo na le ma.

² Simon Piyeri, Tomasi men ye kilila ko Filani, a ni Natanayeli men boni Kana men ye Kalile mara ro, wo ni Sebede dence fila, a ni karanden fila do, wo bee tere ye i joo fe.

³ Simon Piyeri ka a fo ii ye ko: «N watɔ jee faa diya.» Ii ka a fo a ye ko: «An fanan di wa i kofe.» Ii bora ka yele kulun kondɔ. Su kelen wo ro, ii ma foyi mira.

⁴ Wo sooma da la, Isa tere ye dala da la, koni a la karandenilu ma a lon ko ni Isa le ye.

⁵ Isa ka a fo ii ye ko: «N denilu, ai ra jee do saron wa?» Ii ka a jabi: «Een.»

⁶ A ka a fo ii ye ko: «Ai ye joo lafili kulun bolokininma fan fe, ai ri jee mira.» Ii ka joo lafili wo ro, ii tere ti se a masomonna jee siyaman bolo.

⁷ Wo ro karanden men duman tere Isa ye, wo le ka a fo Piyeri ye ko: «Maari le!» Wo ka a teren duruki gbansan ye Simon Piyeri kan na. Awa, a ka a men tuma men na ko Maari le, a ka duruki wo tesidi, ka i juran ji ro ka wa Isa teren ye.

⁸ Karanden doilu ni kulun nara a ni jee siyaman ba a ni joo, baa a tere ma jan bake dala da la, ko a ri meteri keme joo bo.

⁹ Ii se men keni gbelema ii ka jee do yen janinna sinkon ta la, a ni buru.

¹⁰ Isa ka a fo ii ye ko: «Ai ye ai la jee do ta, a nani men di.»

¹¹ Simon Piyeri yelera kulun kondɔ ka joo somon ka jee kunba keme a ni biloolu ni sawa mira. Hali jee wa siyaya bake joo ti a rafarafarala.

¹² Isa ka a fo ii ye ko: «Ai ye na dabɔ ke.» Karanden woilu si ma susu ka a mapininka ko: «Yon de i ri?» Ii ka a lon ko Maari le.

¹³ Isa ka buru ta ka a ratala ii la, ka jee fanan data la ii la.

¹⁴ Isa wuli ka bo saya ro, a yiraka sawanan de tere ye a la karandenilu la.

Isa ka Piyeri feselese

¹⁵ Ii banni dabɔla, Isa ka a fo Simon Piyeri ye ko: «Yuhana dence Simon, n duman i ye ka tamin do jin bee la wa?» A ka a jabi: «Don Maari, i ka a lon ko i duman n ye.» Isa ka a fo a ye ko: «I ye n na saa denninilu balo.»

¹⁶ A ka a fo a ye fanan ko: «Yuhana dence Simon, n duman i ye wa?» Piyeri ka a jabi: «Don Maari, i ka a lon ko i duman n ye.» Isa ka a fo a ye ko: «I ye ke n na saa kongbenna le ri.»

¹⁷ A ka a fo a ye a sija sawanan do ko: «Yuhana dence Simon, n duman i ye wa?» Piyeri niifinda, baa Isa ra a mapininka fo sija sawa ko: «N duman i ye wa?» A ka a jabi: «Maari, i ka ko bee lon. I ka a lon ko i duman n ye.» Isa ka a fo a ye ko: «I ye n na saa denninilu balo.»

¹⁸ N ye tujɔ le folɔ i ye ko: i tere ye denninya ro waati men do i tere ye i la kurusi yala sidila ka wa yoro ro, yoro men ta duman i ye, koni i wa korɔya tuma men na, i ri i bolo rasomon, moo gberɛ ri i sidi ka i lawa yoro ro, yoro men i te a fe ka wa.»

¹⁹ Isa ka kuma wo fo ka Piyeri sa na yiraka, a ri men ke sa a ri Alla too gbiliya. Wo ro a ka a fo a ye ko: «Bila n kofe.»

Karanden men duman tere Isa ye

²⁰ Piyeri ka kofene, ka Isa la karanden yen men duman a ye, a ye taamala ii kofe. A la karanden men tere ye a kofe doonnin waati la, men ka a kun la a sisi ro ka a fo a ye ko: «Yon ye i janfala?»

²¹ Piyeri ka a yen ka a fo Isa ye ko: «Nin don? A ko di?»

²² Isa ka a jabi: «Ni a duman n ye a ye to dunuɔna ro haan n ye na waati men do, wo tonɔnuman na la i ma? Ile, bila n ko!»

²³ Kuma wo koson, a tere ye folɔ fan bee badenmailu tema ko karanden wo ti faala. Koni Isa ma a fo ko ale ti faala, koni ko: «Ni a duman n ye a ye

to dunuƙa rɔ haan n ye na waati men
dɔ, wo tɔnɔ ɲuman ɲa la i ma?»

²⁴ Karanden kelen wo le kɛla a la
sereya ri a la ko bɛɛ rɔ a ni a ka ko bɛɛ
sɛbɛ. An ka a lɔn ko a la sereya ye tuɲa
le ri.

²⁵ Isa ka ko gbɛɛ siyaman kɛ,
menilu ma sɛbɛ yan. Ni wo kelen
kelenna bɛɛ tun sɛbɛra, kitabu menilu
tun di sɛbɛ wo rɔ, woilu tun tɛ kun
dunuƙa rɔ.

Keladen na Kewaliilu

Alla la Nii Seniman na ko lahidi

¹ N terice Teyofili, Isa ka baara ni mɔɔ karan menilu ke kebi a la baara damira waati haan a korɔtara ka wa harijeene rɔ lon men na, n ka wo bee sebe n na sebeli fɔlɔ rɔ ka a lawa i ma.

² Sani a ye korɔta ka wa harijeene rɔ, a ka a talibidenbailu karan, a ka menilu suwandi. A ka ii karan Alla la Nii Seniman baraka rɔ, ka ii la baara yiraka ii la.

³ A la tɔrɔya korɔ, a bɔra ii jakorɔ gbe rɔ ka ko siyaman ke tele binaani korɔ. A ka a yiraka ii la ja siyaman ma ko a kende le. Wo tuma, a tere ye Alla la Mansaya ko fɔla ii ye.

⁴ Lon do rɔ, ka a teren a ye dɔnninna ii jɔɔn fe, a ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana bɔ Jerusalem yan haan n Fa la lahidi ye dafa, n ka men na ko fɔ ai ye korɔman. Ai ye wo dafa makɔnɔ so kɔndɔ yan.

⁵ Yaya ka mɔɔilu sun ji rɔ, kɔni a te men bake butun, ai ri sun Alla la Nii Seniman na.»

Isa korɔtara ka yele harijeene rɔ

⁶ Ka a teren ii bee ladennin yɔrɔ kelen dɔ, talibidenbailu ka Isa majininka ko: «Maari, i ri mansaya lasɛ Isirayelikailu ma sisen wa?»

⁷ A ka ii jabi: «Wo ko ri ke waati men na, N Fa kelen pe le ri se wo lateela.

⁸ Kɔni Alla la Nii Seniman wa jii ai kan, ai ri sebaya sɔrɔn. Ai ri ke n sereilu ri Jerusalem, a ni Jude fan bee a ni Samari mara fan bee a ni dunuɔa duukolo fan bee rɔ.»

⁹ Isa banda wo fɔla tuma men na, a korɔtara ii jakorɔ ka yele harijeene rɔ. Banda ka a latunun ii ma.

¹⁰ Ka ii ja lɔni to sankolo rɔ ka a watɔla ragbe, cee durukigbe tii fila nara i korɔ ka ii lɔ ii tɔrɔfe.

¹¹ Woilu ka a fɔ ko: «Kalilekailu, nfenna ai lɔni yan ka sankolo ragbe? Isa men bɔni ii tema yan, ka wa sankolo rɔ, a ri na ikɔ. A wani ja men

ma ai jana, a ri na ikɔ wo ja kelen ma.»

Matiyasi bilara Yahudasi nɔ rɔ

¹² Nba, talibidenbailu bɔra Olibiye Koyinke kan ka ii kɔse Jerusalem. A ni Jerusalem tema ri kilo kelen jɔɔn bɔ.

¹³ Ii seni Jerusalem, ii wara sankaso san ma bon kɔndɔ, ii ye i jɔɔn nadenna yɔrɔ men na kɔnin. Piyeri tere ye, a ni Yuhana, Yakuba, Andere, Filipe, Tomasi, Baritolɔmi, Matiyu, Alife dence Yakuba, Simɔn Fabaden a ni Yakuba dence Judasi.

¹⁴ Ii tere ye ii ladenna Alla matara kanma miriya kelen de la. Muso doilu fanan tere ye ii rɔ, a ni Isa na Mariyamu a ni Isa dɔɔceilu.

¹⁵ Nba, lon do rɔ, Piyeri ka i lɔ a badenmailu tema ka kuma. Wo ka menilu teren ye, woilu ri mɔɔ kemɛ ni mɔɔ muwan bɔ.

¹⁶ Piyeri ka a fɔ ko: «N badenmailu, men sebɛni Alla la kitabu kɔndɔ ka fara Alla la Nii Seniman na, mansa Dawuda ka men fɔ Judasi la ko rɔ (Judasi men ka Isa yiraka a mirabailu la) wo sebe ka kan ka dafa.

¹⁷ A tere ye an na dekuru le rɔ. An ka baara men sɔrɔn Alla la, a sen tere ye wo fanan dɔ.»

¹⁸ Nba, Judasi ka wodi men sɔrɔn a la juuya sara ri, a ka wo ta ka duu do san. A bera wo duu kan*, ka a kɔnɔ fara ka a noo bee bɔ kemɛ ma.

¹⁹ Jerusalemukailu bee kolɔnda wo rɔ tuma men na, ii ka yɔrɔ wo tɔɔ la ii la kan dɔ ko Akelidama. Wo korɔ le ko Jeli Duu.

²⁰ Piyeri ka a fɔ ko: «A sebɛni Jaburi rɔ ko:

«A la lɔdiya, a dakolon di to.

Mɔɔ si kana don a kɔndɔ.»

«A ni:

«Mɔɔ gberɛ ye a lɔ a nɔ rɔ.»

²¹ «Wo le kosɔn, an ka kan ka mɔɔ kelen suwandi men bilara an kɔ Maari Isa la waati bee rɔ

²² kebi Isa sun waati ji rɔ Yaya bolo haan a korɔtara waati men na ka yele harijeene rɔ, a bɔra an tema lon men

* **1:18** Wo korɔ ye ko: A ka julɔ sidi jiriju la a la duusanin wo kan, ka a jere dun, ka a jere fa. A sebenin Matiyu kɔndɔ suran 27 kumadiya 3 haan 5

na. Mɔɔ wo ye ke mɔɔ ri an tema men di a sereya ko Maari Isa ra wuli ka bɔ saya rɔ.»

²³ Wo rɔ, lemeniya jamailu ka mɔɔ fila jatɔmɔn. Do tɔɔ ko Yusufu. A tɔ kelen tɔɔ ko Matiyasi. Yusufu wo tɔɔ le fanan ko Barisabasi. Doilu ye a fɔla a ma ko Jusitusu.

²⁴ Ii bɛɛ ladennin ka Alla matara ko: «Maari, ile le ka mɔɔilu bɛɛ sɔnɔmɛ lɔn. I ra men suwandi mɔɔ fila jin dɔ, i ye wo yiraka an na.

²⁵ Wo ye bila Judasi nɔ rɔ ka ke talibidenba di ka baara an jɔɔn fɛ, baa Judasi ka baara wo bila, ka wa a sara sɔrɔn men ni a la baara juu sara ka kan.»

²⁶ Ii banda Alla matarala ka kala matɛɛ. Kala ka Matiyasi mira. Wo rɔ, ale lara talibidenba tan ni kelen kan.

2

Alla la Nii Seniman jiira lemeniya mɔɔilu kan

¹ Pentekoli* lon sera ka ii bɛɛ ladennin teren yɔrɔ kelen dɔ.

² Mankan ba do bɔra sankolo rɔ i kɔrɔ, ka ke ikɔ fɔjɔ ba mankan. Lemeniya mɔɔilu siini bon men na, mankan ka bon wo lafa.

³ Ii ka fen do yen, men keni ikɔ ta mɛlen. A bɔni nenkun na, a ka a rafara ka a maa lemeniya mɔɔ kelen kelenna bɛɛ la.

⁴ Alla Nii Seniman jiira ii kan. Ii bɛɛ kumara ii jɛɛ ye kan gbɛɛ rɔ ikomin Alla Nii Seniman ka ii demen kuma la ja men ma.

⁵ Wo ka Yahudiya siyaman jiyani teren Jerusalem, menilu ye Alla jesilanɲɛbailu ri. Ii bɔni dunuɲa jamana bɛɛ rɔ.

⁶ Ii ka mankan wo men tuma men na, ii siyaman nara ii laden ka ke jama ba ri. Ii seni ye, ii kabannakoyara, ka a masɔrɔn ii kelen kelenna bɛɛ ka ii fa kanilu men woilu da rɔ.

⁷ Ii kabannakoyara kosɛbɛ ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «Menilu ye kumala jin, ii bɛɛ tɛ Kalilekailu le ri wa?

⁸ Na juman de an kelen kelenna bɛɛ ye an sinmin kan menna?»

⁹ Nba, Paritikailu tɛɛ ye jama wo rɔ, a ni Medikailu, Elamukailu, Mesopotamikailu, Judekailu, Kapadɔsikailu, Pɔntikailu, Asikailu,

¹⁰ Firikikailu, Panfilikailu, Misirankailu a ni Libikailu, menilu siini Sireni fan dɔ. Rɔmukailu fanan tɛɛ ye a rɔ. Doilu tɛɛ Yahudiyailu le ri. Doilu tun tɛ Yahudiyailu ri, kɔni ii tun da don Yahudiyailu la dina rɔ.

¹¹ Keretikailu ni Arabuila fanan tɛɛ ye jama rɔ ye. Ii bɛɛ ka a fɔ ko: «Alla ra kabannako menilu ke, ii ye woilu fɔla an fa wara kanilu rɔ. Nfen keni wo rɔ?»

¹² Ii bɛɛ kabannakoyara ka jake, fɔɔ ka i jɔɔn manininka ko: «Wo kɔrɔ ye nfen di?»

¹³ Kɔni doilu ka lemeniya mɔɔilu mayɛɛ ko ii ra dɔlɔ min kojuuuya.

Piyɛri ka mɔɔilu kawandi

¹⁴ Wo le rɔ, Piyɛri ni talibidenba tɔ tan ni kelen ka ii lɔ. Piyɛri ka a kan nabɔ ka a fɔ mɔɔilu ye ko: «Ai Yahudiyailu a ni mɔɔ tɔ menilu ye Jerusalemu yan bi, ai ye jin lɔn ka ai tolo malɔ n kan na.

¹⁵ Ai ra a fɔ ko mɔɔ jinilu ra dɔlɔ min ka ii ja laminin. Wo tɛ de! Ai ma a yen? Waleha le ten, mɔɔ ti se dɔlɔ minna ka ii ja laminin.

¹⁶ Kɔni men sɛbeni Alla la kitabu kɔndɔ Nabi Joweli bolo, wo le ra dafa ai jana bi. A fɔra ko:

¹⁷ «Alla ka a fɔ ko: laban tuma na, n di n Nii Seniman lajii adamadenilu bɛɛ kan.

Ai dencɛilu ni ai denmusoilu ri Alla la kuma lase mɔɔilu ma.

Ai la kanbarenilu ri koyenna ikomin sibo.

N di sibo la ai la mɔɔbakɔrɔilu ja ma.

¹⁸ Wo tuma, n di n Nii Seniman lajii n na jɔnilu kan, cɛman ni musoman.

Ii ri n na kela lase mɔɔilu ma.

¹⁹ N di kabannakoilu ke sankolo rɔ, ka tɔɔmasereilu ke duukolo kan.

Woilu ri ke ikɔ jeli, a ni ta ni a sisiba.

²⁰ Tele ri fin ka ke dibi ri.

Karo ri wulen ikɔ jeli, yani Allabatata la lon ba ni se.

* **2:1** Pentekoli kɔrɔ Taminkunna Sali a ra tamin tele biloolu, waati wo le rɔ ii ka sumanka damira. Pentekoli kɔrɔ gbɛɛ a ye, a ri fɔ waati men ma Dabundɛɛ.

Wo ri ke lon ba ri, men makabani.

21 Wo tuma, menilu wa Allabatala kili demen kanma, woilu bee ri kisi.»

22 «Isirayeli ceɛilu, ai tolo malɔ kuma jin di. Alla le ka Isa Nasaretika kelaya. Alla ra wo yiraka ai ri kabannakoilu ni ko masilannilu ni toomasereilu ke a ka menilu ke ai tema ikomin ai jere ka lon ja men ma.

23 A donda ai bolo. Alla ka a lon ka a la ko lateɛ. Siya gberɛ moɔilu ka ai demen ka a gbongbon jiri kan ka a faa.

24 A faani ko, Alla ka a lawuli ka a hɔɔya saya tɔɔya ba ma. Fanka men ye saya la, wo ma se Isa marala.

25 Nba, mansa Dawuda ka sebeli do ke Isa la ko ro kitabu kondɔ ko:

«N ka Allabatala yen n je tuma bee ro. A ye n bolokininma.

Wo ro, n te jilanjilanna n na kandanin.

26 Wo le koson, n jusu sewani kosebe! N kan ye sewakan de ri.

N faribanku, a toni kendeya ro ka a la jiiya la a ro.

27 Baa, i ti son n nii ye to saya dibi ro.

I ti son i la Moɔ seniman su ye men kaburu ro ka toli.

28 Sila menilu ye benna jenenmaya jere jere ma, i ra woilu yiraka n na.

I ri n nawasa sewala i jakoro.»

29 Piyeri ka a fo ko: «N badenmailu, n di a fo ai ye ko an benba Dawuda ra sa. Sika te wo ro: a su donda. Hali bi a kaburu ye yan.

30 Ka a masaron Dawuda tere nabi le ri, a ka a lon ko Alla ka lahidi ta ka a kali a ye ko a ri Dawuda bonson do lasii a la mansaya siifen do a ko.

31 Alla tun di men ke sini nato, Dawuda ka wo yen. Wo ro, a kumara Moɔ Nenematomonin lawuli ka bo saya ro ko kan. A ka a fo ko a ma to saya dibi ro; a su ma men kaburu ro ka toli.

32 «Alla ka Isa wo le lawuli ka a bo saya ro. Andeilu bee ye sereya le ri.

33 Alla ka a korota ka wa a sii a bolokininma. A ka Alla la Nii Seniman saron a fa Alla bolo, men lahidi tani tere. Isa ka wo lana an ma. Ai ka men yen bi, a ni ai ka men men, Alla la Nii Seniman de ka wo ke.

34 Nba, Dawuda ma korota ka wa sankolo ro, koni ale ka a fo kitabu ro ko:

Maari Alla ka a fo n na Maari ye ko:

I sii n bolokininma,

35 haan n ye i juuilu bilala i sen korɔ.

36 «Ai, Isirayelika bee ka kan ka lon ka a lala ja men ma ko Isa men ii ka gbongbon jiri kan, Alla ra ke Maari ri a ni Moɔ Nenematomonin.»

37 Ii ka wo men tuma men na, kuma wo donda ii jusu ro kosebe. Ii ka a fo Piyeri ni talibidenba tailu ye ko: «An badenmailu, an ye nfen de kela sisen?»

38 Piyeri ka ii jabi: «Ai bee ye tubi ka na Alla ma ka sun ji ro Isa Nenematomonin to ro, wo ro, ai la kojuu ri makoto. Wo wa ke, Alla ri a la Nii Seniman di ai ma.

39 Alla ra Alla la Nii Seniman jin lahidi ta ai ni ai denilu ye, a ni menilu ye fo yoro jan. An na Maari Alla ri menilu kili, wo lahidi tani woilu bee ye.»

40 Piyeri ka kuma siyaman la wo kan, ka ii kawandi. A ka ii lali kosebe ko: «Bi moɔilu juuman. Ai ye ai jere kisi ii ma!»

41 Menilu sonda a la kuma ma, woilu sonda ji ro. Moɔ waa sawa jooon lara lemeniya jamailu kan wo lon.

42 Ii tunadiyani tere ye ii tolo malala talibidenbailu la karankan na, ka i jooon naden badenmaya ro, ka doonnin ke i jooon fe, ka Alla matara.

Lemeniya moɔilu la dujooonya

43 Talibidenbailu tere ye kabanako siyaman ni toomasere siyaman kela. Moɔilu bee silanni tere wo ro.

44 Lemeniya moɔilu bee benni tere. Moɔ si ma son ka a bolofenilu ke a kelen ta ri.

45 Wo ro, ii tere ye ii la duuilu ni ii bolofenilu sanna, ka wo wodi di desebato menilu ye ii tema ma.

46 Lon lon, ii tora ii ladenna Allabatonbonba jin kondɔ. Ii la miriya tere ye ikomin moɔ kelen ta. Ii tere ye buru latalanna ii jooonna ii la bonilu la. Ii ka doonnin ke, ka i jooon so kosebe. Ii ka wo bee ke jusu lasewa ba a ni jusu lagbe ro.

⁴⁷ Ii tere ye Alla tandola waati bee. Ii diyara so kondo mawilu bee ye. Lon lon, Allabatata tere ye mawilu kisila ka woilu la lemeniya mawilu la dekuru kan.

3

Piyeri ka nambara do lawuli

¹ Lon do ro, Piyeri ni Yuhana watola tere ye Allabatobonba kondo Alla tara diya wura tele waati,

² ii benda nambara do la. Wo nato mawilu bolo. Kabi a saronda, a tun ma a taama folo. Lon lon, mawilu ri a lasii Allabatobonba don da la, bon don da men tao ko Bon Da Numa. A wa lasii ye, a ri mawilu matara, menilu ye donna Allabatobonba jin kondo konin.

³ A ka Piyeri ni Yuhana dontola yen Allabatobonba jin kondo tuma men na, a ka ii matara wodi la.

⁴ Ii fila ka ii ja lo a ro. Piyeri ka a fo a ye ko: «Andeilu ragbe!»

⁵ Cee wo ka a ja lo ii ro. A ye a kondo ko woilu keto fen do le dila a ma.

⁶ Piyeri ka a fo ko: «Wodi si te n bolo. Konin men ye n bolo, n di wo di i ma. Nasaretika Isa Nenematomonin tao ro, i wuli i ye taama.»

⁷ Piyeri ka nambara mira a bolokin-inma ka a demen a lawulila. A sen ni a wolokokuduilu ka fanka saron i koru.

⁸ A ka a gban ka a lo a sen kun na ka a taamataama. A donda Allabatobonba jin kondo Piyeri ni Yuhana kofeten. A tere ye mataamala ka a gban ka Alla mato.

⁹ Mawo bee ka a taamatola yen Alla matola.

¹⁰ Mawilu jano tere ye a ma ko nambara men siini tere tarali kanma Allabatobonba Don Da Numa la, wo le ye jin di. Ko men da ke a ye, wo ka ii bee kabannakoya ka ii kondafili.

Piyeri ka mawilu kawandi Allabatobonba kondo

¹¹ Nba, ka cee wo fasani to Piyeri ni Yuhana ma, mawilu bee kabannakoyara ka ibori ka na ii ma. Ii lani yoro men, wo tao ko mansa Sulemani la bolon.

¹² Piyeri ka mawilu ladennin yen tuma men na, a ka a fo ii ye ko: «Isir-ayelikailu, nfenna ai kabannakoyani ko jin ma? Ai ja lani andeilu ro nfenna? A ye di? Ai ye ai mirila ko cee jin ye a taamala an jere sebaya le bolo wa, wala an na Alla jesilanje baraka le ro wa?»

¹³ Een de! Alla no le, Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ni an benbailu bee Maari Alla konin. Wo ra ko ba jin ke ka a la baarden Isa gbiliya. Ai ka Isa don faama Pilate bolo ka a faa, ka ai ban Isa ro Pilate jana. Wo ka a kiti ko a ri a bila, koni ai ma son.

¹⁴ Isa tere Mawo seniman ni mawo telleni de ri. Koni ai ka ai ban a ro. Ai ka Pilate madiya ko a ye mawo gberere bila ai ye, men tere ye mawo faala ri.

¹⁵ Men ye jenemaya dila, ai ka wo faa. Koni Alla ka a lawuli ka a bo saya ro. An ye wo sereya le ri.

¹⁶ Ai ja ye nambara jin na. Ai bee ka a lon. Ale ra fanka saron a la lemeniya koson Isa ma. Ai bee ye a yenna ko a ra kendeya le fewu a la lemeniya fe.

¹⁷ «Nba, n badenmailu, ai ka ko le ke Isa la, ai ma a lon ai ye men ke kan, ai ni ai la jemawilu.

¹⁸ Koni Alla ka a la kuma le dafa wo ja ma, a la nabiilu bee tun ka kuma men fo, ko a la Mawo Nenematomonin ri taro.

¹⁹ Wo ro, ai ye tubi ka na Alla ma, sa ai la kojuuilu ri bo ai kun ma ka ban.

²⁰ Wo wa ke, Allabatata ri ai lafano ka a la Mawo Nenematomonin nana, men suwandinin ai ye kabi waati jan. Wo le ye Isa ri.

²¹ Koni Isa ri to harijeene ro folo, fo fen bee wa yelman ka kuraya tuma men. Nabijuma senimanilu ka kuraya ko wo fo ka fara Alla la kabi waati jan.

²² Nabi Musa ka a fo ko: «Maari Alla, men ye ai fe, wo ri nabi gberere di ai ma ka bo ai badenmailu tema, iku a ka n kelaya ja men ma. Wo wa fen fen fo ai ye, ai ye wo bee mira.

²³ Ni menilu ma nabi wo kan mira, woilu bee ri labo Alla la mawilu tema ka halaki fewu.»

²⁴ «Nba, nabi bεε kumara waati jin de kan. Ka a damira Nabi Samuyeli ma, nabiilu bεε ka ko jinilu lalɔnni.

²⁵ Ii ye dencɛilu le ri mɛn bɔni nabiilu la. Alla ka teriya mɛn sidi an benbailu yε, wo fanan ye ai ta ri. A ka a fɔ Iburahima yε ko: «Siya bεε ri baraka sɔrɔn n bolo i bɔnsɔnilu fε.»

²⁶ Wo rɔ, Alla ka a la baaraden nawuli ka a lana aile fɔlɔ ma, sa a ri jumaya kε ai yε ka ai kelen kelenna bεε bɔ ai la sila juu rɔ.»

4

Piyeri ni Yuhana la Kiti Ko

¹ Nba, ka a tɛrɛn Piyeri ni Yuhana ye kumala mɔɔilu yε fɔlɔ, Alla la sarakalaselailu ni Allabatobonba kandaninnailu kuntii ni Sadusiilu* madonda.

² Ii mɔnɛra, baa Piyeri ni Yuhana ye mɔɔilu karanna ko Isa ra wuli ka bɔ saya rɔ, ko wo ra a yiraka ko adamaden di wuli ka a bɔ saya rɔ fewu.

³ Ii ka Piyeri ni Yuhana mira. Ikomɛn su tun da ko: ii ka ii bila kaso la fɔɔ wo duusa gbε.

⁴ Kɔni mɛnilu tun ka ii tolo malɔ Piyeri ni Yuhana kan na, woilu siyaman lara Isa la, ka kafu lemɛniya jamailu ma. Wo rɔ, lemɛniya jamailu kera mɔɔ waa loolu jɔɔn di.

⁵ Wo duusa gbɛni, Yahudiya kuntuilu a ni mɔɔbakɔrɔilu a ni sariya karanmɔɔilu, wo bεε ka ii laden Jerusalemu.

⁶ Anasi, sarakalasele kuntuiba jεrε tεrε ye, a ni a birancε Kayifasi ni a badenmailu Yuhana ni Alɛsandire a ni a tɔilu bεε mɛn ye sarakalasele kuntuiba la denbaya rɔ.

⁷ Ii ka Piyeri ni Yuhana lana ka ii lalɔ jama bεε jana, ka ii mapininka ko: «Ai sera ko jin kela fanka su juman de la wala yon de tɔɔ rɔ?»

⁸ Piyeri jusu fani tεrε Alla la Nii Seniman na, ka ii jabi: «Yahudiya kuntuilu ni mɔɔbakɔrɔilu,

⁹ kɔɔjuma mɛn keni nambara yε, ai ye an mapininkala wo le ma wa?

* **4:1** Sadusiilu Yahudiya dekuru le ten, fanka ye ii la dekuru le bolo jamana rɔ. Ii ma la lawulili ko la ka bɔ saya rɔ.

A kɛndeyara ja mɛn ma, ai ye wo fεsεfεsε ko le rɔ wa?

¹⁰ Nba, ai ni Isirayelikailu bεε ye a lɔn ko nambara jin lɔni ai jana yan, a ra lakɛndeyara Nasarɛtika Isa Nenematɔmɔnin fanka rɔ, ai ka mɛn gbɔngbɔn jiri kan ka a faa. Kɔni Alla ka a lawuli ka a bɔ saya rɔ.

¹¹ Ale le:

Bon lɔlailu ka ii ban kabakurun mɛn dɔ,

wo le ra kε bon jusii kabakurun di.

Isa le ye kabakurun wo ri.

¹² Mɔɔ si ti se mɔɔ kisila fo Isa kelen pe, ka a masɔrɔn Alla ma tɔɔ gbεrε si fɔ adamadenilu yε dunu ja rɔ yan, an di kisi mɛn fε.»

¹³ Laden mɔɔilu ka a yen ko Piyeri ni Yuhana jusulateɛni. Ii kabannakoyara wo rɔ, ka a masɔrɔn ii ka a lɔn ko mɔɔ fila wo ye mɔɔ gbansan de ri, ii ma karan bakε. Ii ka a jayen wo rɔ ko Piyeri ni Yuhana mɛnda Isa bolo.

¹⁴ Ii ma se Piyeri ni Yuhana sɔsɔla, baa ii ka nambara cεε lɔni yen ii da tɔrɔfε, mɛn kɛndeyani tεrε fewu.

¹⁵ Wo rɔ, kititεε dekuru wo ka Piyeri ni Yuhana labɔ kɛnε ma, ka ban ka i jɔɔn yen.

¹⁶ Ii ka a fɔ ko: «An ye nfen kε mɔɔ jinilu la? Nba, Jerusalemukailu bεε ye kabannako jin kalama, mɛn keni ii bolo jin. An ti se ka a fɔ ko kabannako wo ma kε.

¹⁷ Kɔni an ye an jaseremala ii ye ko ii kana Isa tɔɔ fɔ mɔɔ si yε butun, sa ko jin kana jensɛn jamana fan bεε rɔ.»

¹⁸ Wo rɔ, ii ka Piyeri ni Yuhana kili ka a fɔ ii ye ka a magbɛleya ko ii kana Isa tɔɔ fɔ mɔɔ si yε wala mɔɔ si karan tɔɔ wo la fanan.

¹⁹ Piyeri ni Yuhana ka ii jabi: «A ye di? Ni mɔɔ ka i ban Alla rɔ ka sɔn ai rɔ, wo ri bɛn wa? Ai ye wo kititεε.

²⁰ Kɔni an ti se ka an makun. An ka mɛn yen Isa la a ni an ka mɛn mɛn a la, fo an ye wo bεε lase mɔɔilu ma.»

²¹ Mɔɔbakɔrɔilu ka ii jaserema la Piyeri ni Yuhana yε ikɔ ka a magbɛleya kosebε, ka ban ka ii bila. Baa ii ma fεrε sɔrɔn ka jahadi la Piyeri

ni Yuhana kan ka a masarɔn so kɔndɔ mɔɔilu, wo bɛɛ tɛɛ ye Alla tandola kabannako wo la.

²² Nba, cɛɛ mɛn nakɛndɛya kɛra ko ba ri jin, wo sarɔn tun da san bi-naanin ni kɔ bɔ.

Lemɛniya mɔɔilu ka Alla tara

²³ Piyɛri ni Yuhana bila mɛn kɛni, ii wara ii la mɔɔilu tɛɛn. Alla la sarakalasele kuntii ni mɔɔbakɔrɔilu ka ko mɛnilu fɔ ii ye, ii ka wo bɛɛ lase lemɛniya jamailu ma.

²⁴ Lemɛniya mɔɔilu ka wo mɛn tuma mɛn na, ii ka ii laden ka Alla matara. Ii ka a fɔ ko: «Maari, ile le ka sankolo dan, a ni duukolo ni kɔɔji ni ii rake fenilu bɛɛ.

²⁵ I la Nii Sɛniman ka kuma don an benba Dawuda da rɔ, i la baaraden kɔnin. A ka a fɔ ko:

Siyailu jamanni nfenna?

Jamana mɔɔilu ye janfa donna Maari ma nfenna? Wo ri kɛ fuu ri!

²⁶ Dunuɲa mansailu ka ii rabɛn kelɛ kɛ kanma.

Ii ka ii laden ka wuli Maari Alla ni a la Mɔɔ Nɛnematɔmɔnin kanma.

²⁷ «Nba tuɲa le wo ri fewu, mansa Herodi ni Ponse Pilate ka ii laden so kɔndɔ yan, a ni siya tɔilu, a ni Isirayɛlikailu. Ii ka ii laden ka wuli i la baaraden sɛniman Isa kanma, i ka mɛn suwandi.

²⁸ Wo le rɔ, mɛn natɛɛni tɛɛ i sawo ni i fanka la kɛbi kɔrɔman, ii ka ii laden ka wo bɛɛ kɛ.

²⁹ Nba, Maari, i tolo malɔ ii jasere-malakan na sisen. I ye jusulateɛ di an ma, i la jɔnilu kɔnin, sa an kana silan i la kuma lase rɔ mɔɔilu ma,

³⁰ waati kelenna, i ye i la sebaya yiraka mɔɔilu la ka jankarɔtoilu lakɛndɛya, ka tɔmasereilu ni kaban-nakoilu kɛ i la baaraden sɛniman Isa tɔɔ rɔ.»

³¹ Ii ban mɛn kɛni Alla matarala, ii la laden yɔrɔ wo yɛɛyɛɛra. Ii bɛɛ jusu fara Alla la Nii Sɛniman na. Wo lon kelen, ii ka Alla la kuma lase damira mɔɔilu ma jusulateɛ rɔ.

Lemɛniya mɔɔilu bolofenilu

³² Lemɛniya mɔɔilu bɛɛ benni tɛɛ ko kelen ma. Ii jusu fanan tɛɛ kelen de ri. Wo rɔ, mɔɔ si tun tɛ a bolofenilu

kɛla a kelen ta ri. Ii tɛɛ ye ii bolofenilu bɛɛ ratale ii ni i jɔɔn tɛ.

³³ Talibidenbailu tɛɛ ye sereya kɛla sebaya ba la, ka a fɔ mɔɔilu ye ko Maari Isa ra wuli ka bɔ saya rɔ. Alla la jumaya ba tɛɛ ye lemɛniya mɔɔilu bɛɛ ka a fɔ kɔsɛɛ.

³⁴ Mɔɔ si dɛsɛni tun tɛ ii rɔ, baa mɛnilu kɛra duu tii ni bon tii ri, woilu tɛɛ ye duu ni bon sanna kelen kelen

³⁵ ka na wodi wo di talibidenbailu ma. Karandenilu tɛɛ ye wodi wo rafarala lemɛniya mɔɔilu tɛ ka bɛn woilu kelen kelenna bɛɛ mako ɲa ma.

³⁶ Nba, cɛɛ do tɛɛ ye, mɛn tɔɔ ko Yusufu. Lebi bɔnsɔn do le tɛɛ a ri ka bɔ Sipere. Talibidenbailu ka a tɔɔ la ko Barinabasi, mɛn kɔrɔ ye ko dence mɛn ye mɔɔ sɛɛɛɛ donna.

³⁷ Duu tɛɛ ye a bolo. A ka wo san ka na a wodi di talibidenbailu ma.

5

Ananiyasi ni Safira ka ko mɛn kɛ

¹ Nba, cɛɛ do mɛn tɔɔ ko Ananiyasi a ni a muso mɛn tɔɔ ko Safira fanan ka ii la duu do majira.

² Kɔni Ananiyasi ka wodi fan kelen bɔ a la ka a kɛ a ta ri. A muso ye wo kalama. A tɔ fan kelen, Ananiyasi nara wo di talibidenbailu ma.

³ A seni ye, Piyɛri ka a fɔ a ye ko: «Ananiyasi, nfenna i sɔnda Setana ye don i jusu rɔ, ka Alla la Nii Sɛniman janfa ka i la duu sankɔ fan kelen kansɔnya a ma?

⁴ Duu wo tun ma san tuma mɛn na fɔlɔ, a tun tɛ i ta le ri wa? I ka a majira tuma mɛn na, a wodi bɛɛ tun tɛ i ta le ri fanan? Nfenna i ka i miri kojoo jin ma ka a kɛ? I ma wuya fɔ mɔɔilu ye fo Alla.»

⁵ Ananiyasi ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, a bera duu ma ka sa. Silan ba ka wo lamɛnbailu bɛɛ mira.

⁶ Kanberenilu nara ka Ananiyasi su kasanke, ka a ta ka wa a su don.

⁷ A mɛnda waati sawa taminnin kɔ, Ananiyasi muso donda bon na. Mɛn kɛni a cɛɛ la, a tun ma wo lɔn fɔlɔ.

⁸ Piyɛri ka a fɔ a ye ko: «A ye di? I ni i cɛɛ ka ai la duu san wodi mɛn na, wo

le jin di wa?» Safira ka a fɔ ko: «Ɖɔn, ale le wo ri jɔ.»

⁹ Piyeri ka a jabi: «Nfenna ai fila benda ka Maari Alla la Nii Seniman kɔrɔbɔ? I ja lɔ! I cɛɛ su donnailu lɔni da la. Ii natɔ i fanan su tala.»

¹⁰ Safira bera duu ma Piyeri sen kɔrɔ i kɔrɔ ka sa. Kanberenilu donda bon na ka a sani tɛrɛn. Ii ka a su ta ka wa a su don a cɛɛ dafɛ.

¹¹ Silan ba ka lemɛniya jama bɛɛ mira, a ni wo lamɛnbailu bɛɛ.

Talibidenilu ka mɔɔ siyaman nakɛndɛya

¹² Kabannako ni tɔɔmasere siyaman tɛrɛ ye kɛla mɔɔilu tɛma talibidenbailu bolo. Lemɛniya mɔɔilu bɛɛ tɛrɛ ye i jɔɔn nadɛnna mansa Sulemani la bolon na.

¹³ Kɔni mɔɔ tɔilu ma susu ii madon laden dɔ. Hali wo, ii tɛrɛ ye lemɛniya mɔɔilu tɔɔɔnna fɔla kɔsɛbɛ.

¹⁴ Mɔɔ siyaman lemɛniyara Maari ma ka don dɛkuru wo rɔ, cɛɛ ni mu-soilu.

¹⁵ Mɔɔilu ka ii la jankarɔtoilu madonni ka ii lala lafenilu ni dɛbɛilu kan sila da la, sa Piyeri wa kɛ taminna tuma mɛn na, a jiya ri la ii kan ka ii lakɛndɛya.

¹⁶ Mɔɔ siyaman ba fanan bɔra Jerusalemu laminin soilu la ka na. Ii nara jankarɔtoilu ni jinatɔ mɔɔilu ri; woilu bɛɛ lakɛndɛyara.

Yahudiya kuntiilu ka talibidenbailu tɔrɔ

¹⁷ Wo tuma, sarakalasele kuntiiba ni a fɛ mɔɔ bɛɛ, Sadusiilu la dɛkuru kɔnin, woilu wulira talibidenbailu kanma ka a masɔrɔn ii la bɛnsenkɔlɔntɛya fɛ.

¹⁸ Ii ka talibidenbailu mira ka ii bila kaso la mɔɔ bɛɛ jana.

¹⁹ Kɔni su rɔ, Alla la mɛlɛka nara kaso bonda laka ka ii labɔ. A ka a fɔ ii ye ko:

²⁰ «Ai ye wa Allabatobonba jin kɔndɔ, ka ai lɔ ka jɛnemaya kura jin ko bɛɛ lase mɔɔilu ma.»

²¹ Ii ka mɛlɛka kan mira. Kɛnɛ bɔra tuma mɛn na, ii wara Allabatobonba jin kɔndɔ ka mɔɔilu karan.

Alla la sarakalasele kuntiiba ni a la fɛ mɔɔilu ka Isirayɛlikailu la jɛmɔɔilu

bɛɛ kili ko kititɛɛ dɛkuru ye ii laden. Ii ka kɛlɛdenilu lawa kaso bon na ko ii ye na talibidenbailu ri.

²² Kɛlɛkɛdenilu se mɛn kɛni kaso bon na, ii ma ii tɛrɛn ye. Wo rɔ, ii ka ii kɔsɛ ka dantɛɛli kɛ.

²³ Ii ka a fɔ ko: «An seni kaso bon na, an ka a da tuunin tɛrɛn. A sɔɔni kɔɔnna. An ka kɛlɛden doilu lɔni tɛrɛn da la fanan, ii ye a kɔnɔgbɛnna. Kɔni an ka da laka tuma mɛn na, an ma mɔɔ si yen kaso bon kɔndɔ.»

²⁴ Allabatobonba kandaninnailu kuntii ni Alla la sarakalasele kuntiilu ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, ii kɔndafilira ka ii jɛrɛ mapininka ko: «Nfen kɛni ye?»

²⁵ Wo tuma, do nara ka a fɔ ii ye ko: «Ai ka mɔɔ mɛnilu bila kaso la, woilu lɔni Allabatobonba jin kɔndɔ sisen. Ii ye mɔɔilu karanna.»

²⁶ Wo rɔ, Allabatobonba kandaninnailu kuntii ka a la mɔɔilu ta ka wa talibidenbailu kɔ. Ii nara ii ri. Kɔni wo ma kɛ fanka la, ka a masɔrɔn kuntii wo ni a la mɔɔilu silanda ko jama kana wuli ii kanma ka ii mabon kaba la.

²⁷ Ii nara talibidenbailu ri ka ii lalɔ kititɛɛ dɛkuru jankɔrɔ. Alla la sarakalasele kuntiiba ka a fɔ ii ye ko:

²⁸ «An ma a fɔ ai ye ka a magbɛɛya ko ai kana karan si kɛ wo tɔɔ rɔ butun wa? Kɔni ai ra ai la karan nase Jerusalemukailu bɛɛ ma! Ai ye a fɛ ka a fɔ le ko andeilu le ka Isa faa.»

²⁹ Piyeri ni talibidenba tɔilu ka ii jabi: «An ka kan ka Alla kumakan gbiliya ka tamin mɔɔilu ta la.

³⁰ An benbailu Maari Alla ka Isa lawuli ka a bɔ saya rɔ, ai ka mɛn gbɔngbɔn jiri kan ka a faa.

³¹ Alla ka a gbiliya ka a kɔrɔta fo a bolokinin na, ka a kɛ Mansa ni Kisiba ri, sani Alla ye fɛrɛ di Isirayɛlikailu ma waati mɛnna ka a kɔsɛ ka tubi a ni ii ri makotoli sɔrɔn ii julumun na.

³² Andeilu le kɛra ko woilu bɛɛ sereilu ri. Alla ka a la Nii Seniman mɛn di a kan mirabailu ma, wo fanan ye wo sere le ri.»

³³ Mɔɔbailu ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, ii mɔnɛra kojuuya. A lɔɔ tɛrɛ ye ii la ka ii faa.

³⁴ Kɔni Farisi cɛɛ do, mɛn tɔɔ ko Kamaliyeli, wulira ka i lɔ kititɛɛ dɛkuru jakɔrɔ. Sariya karanmɔɔ do le tɛrɛ a ri mɛn mɔɔ bɛɛ ye a tɔɔnuma fɔla. A ka a fɔ ii ye ko ii ye ii labɔ kɛnɛ ma dooni fɔlɔ.

³⁵ Ii labɔ mɛn kɛni, Kamaliyeli ka a fɔ mɔɔbailu ye ko: «Isirayelikailu, ai ye a fɛ ka ko mɛn kɛ mɔɔ jinilu la, ai ye ai miri wo ma fɔlɔ kɔsɛbɛ,

³⁶ baa waati taminni, cɛɛ do wulira, mɛn tɔɔ ko Tedasi. Ale ka a fɔ ko a ye jɛmɔɔ ba le ri. Wo rɔ, mɔɔ kɛmɛ naanin jɔɔn bilara a kɔ. Kɔni mɔɔilu ka Tedasi faa tuma mɛn na, a la mɔɔilu bɛɛ jɛnsɛnda. A la ko ma kɛ foyi ri wo kɔ.

³⁷ Tedasi taminni kɔ, dogbɛrɛ fanan wulira, mɛn tɔɔ ko Judasi. Ale bɔra Kalile ka na tɔɔ sɛbɛ waati. Yahudasi ka mɔɔ siyaman masɔmɔn ka ii bila a kɔ. Kɔni mɔɔilu ka a faa tuma mɛn na, a la mɔɔilu bɛɛ jɛnsɛnda fanan.

³⁸ Wo le rɔ, n ye ai lalila sisen ko ai ye ai mabɔ mɔɔ jinilu la. Ai ye ii bila, sa ii ri wa. Ii ye mɛn kan, ni wo bɔni adamaden miriya rɔ, a ri tijan a jɛrɛ ma.

³⁹ Kɔni ni wo ko bɔra Alla jɛrɛ le rɔ, ai ti se ii la muumɛ. Ai tɛ foyi kɛ fo ka ai jɛrɛ bila Alla la ten fuu.»

Nba, Kamaliyeli ka mɛn fɔ, mɔɔbailu sɔnda wo ma.

⁴⁰ Ii ka talibidenbailu kili ka ii gbasi gbijɛ la. Ii ka a fɔ ii ye ka a magbɛleya ko ii kana Isa tɔɔ fɔ mɔɔ si ye butun. Wo rɔ, ii ka ii bila ko ii ye wa.

⁴¹ Wo rɔ talibidenilu bɔra kititɛɛ dɛkuru la laden dɔ. Ii sɛwara kɔsɛbɛ, ka a masɔrɔn Alla ra ii jate mɔɔilu ri, mɛnilu ri lafɛya Isa kosɔn.

⁴² Lon lon ii ma boloka mɔɔilu karanna Allabatobonba jin kɔndɔ a ni mɔɔilu wara, ka kibaro juma lase woilu ma ko Isa le Mɔɔ Nenematɔmɔnin di.

6

Mɔɔ wɔrɔnwula suwandira ka talibidenbailu demɛn

¹ Nba, Isa la karandenilu tɛrɛ ye siyayala tuma mɛn na, lon do rɔ, Yahudiyailu mɛnilu fa wara kan tɛrɛ ye Kirɛkikan di, woilu ka ii makasi

Yahudiyailu kan mɛnilu fa wara kan tɛrɛ ye Heburukan di. Ii ka a fɔ ko ii la cɛsamusoilu tɛ suman sɔrɔnna suman datalannailu bolo ikomin Heburuilu la cɛsamusoilu ye a sɔrɔnna ja mɛn ma.

² Keladen tan ni fila ka wo mɛn tuma mɛn na, ii ka karandenilu bɛɛ kili ka a fɔ ii ye ko: «Andeilu kana Alla la kuma lase boloka, ka an na baara kɛ suman datalan dɔrɔn di. Wo tɛ bɛn.

³ An badenmailu, ai ye cɛɛ mɔɔ wɔrɔnwula suwandi ai rɔ, mɛnilu ye mɔɔ hankilimailu ri. Woilu ye kɛ mɔɔ famunninilu ri, mɛnilu jusu fani Alla la Nii Sɛniman na. An di suman datalan baara karifa woilu la.

⁴ Kɔni andeilu ri to Alla tarala ka Alla la kuma lase mɔɔilu ma. An na baara le wo ri.»

⁵ Wo kuma diyara jama bɛɛ ye. Wo rɔ, ii ka Etiyɛn suwandi, wo mɛn lemɛniyani kɔsɛbɛ. A jusu fani Alla la Nii Sɛniman na fanan. Ii ka Filipe fanan suwandi, a ni Porokori ni Nikanɔri ni Timon ni Parimɛnasi ni Nikolasi, mɛn tɛrɛ ye Antiyɔkika ri. Yahudiya tun tɛ a ri, kɔni a tun da don Yahudiyailu la dina rɔ.

⁶ Ii ka mɔɔ wɔrɔnwula woilu lana talibidenbailu ma. Talibidenilu ka Alla tara ii ye, ka ii bolo la ii kan.

⁷ Alla la kuma tɛrɛ ye jɛnsɛnna fan bɛɛ rɔ. Karanden tɛrɛ ye siyayala bɛrɛbɛrɛ kɛ Jerusalemu. Alla la sarakalasela siyaman fanan donda ka lemɛniya sila ta.

Yahudiyailu ka Etiyɛn mira

⁸ Alla la jumaya tɛrɛ ye Etiyɛn ka a fɔ kɔsɛbɛ. Alla la sebaya fanan tɛrɛ ye a fɛ. A ka kabannako ba ni tɔɔmasereilu kɛ mɔɔilu tɛma.

⁹ Kɔni doilu wulira Etiyɛn sɔsɔla. Ii bɛɛ bɔni salibon kelen de la, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Mɔɔ Kanhɔrɔyaninilu la salibon. Wo salibon mɔɔilu bɔni Sireni ni Alesandiri, a ni Silisi ni Asi jamanailu rɔ.

¹⁰ Kɔni ii tɛrɛ ti se jɔ sɔrɔnna a ma. Alla la Nii Sɛniman de tɛrɛ ye hankilimaya dila a ma kuma wo rɔ.

¹¹ Wo le ka a kɛ, ii ka mɔɔ doilu kɔnɔrasu Etiyɛn kanma. Woilu ka wuya la a la ko: «A ra Nabi Musa ni

Alla tanama kuma fɔ. An jere ka wo men fewu.»

¹² Wo rɔ, salibon mɔɔ woilu ka so kɔndɔ mɔɔilu ni mɔɔbakɔrɔilu ni sariya karanmɔɔilu lawuli Etiyen kanma. Ii ka Etiyen mira fanka la ka wa a ri Yahudiya la kititeɛ dekuru rɔ.

¹³ Ii nara mɔɔ doilu ri, menilu ka wuya la Etiyen na. Ii ka a fɔ ko: «Cee jin ye yɔrɔ seniman jin nafeyala tuma bee, ka Nabi Musa la sariya fanan nafeya.

¹⁴ A ra a fɔ ko Nasaretika Isa wo ri Allabatobonba jin te. Ko a ri an na sila yeleman, Nabi Musa ka sila men di an benbailu ma. An jere ra kuma wo men a da rɔ.»

¹⁵ Kititeɛ mɔɔilu ka Etiyen mafene. A jakɔrɔla ra ke ikomin meleka jakɔrɔla.

7

Etiyen ka mɔɔbailu jabi

¹ Alla la sarakalasila kuntiiba ka a fɔ Etiyen ye ko: «A ye di? Ii ka men fɔ jin di, tɔna le wo ri wa?»

² Etiyen ka ii jabi: «N failu ni n badenmailu, ai ye ai tolo malɔ n kan na. Ka a teren an benba Iburahima tun ma i sii Haran so kɔndɔ waati men na fɔlɔ, Alla nɔɔrɔ tii ka a jere yiraka a la Mesopotami jamana rɔ.

³ Alla ka a fɔ a ye ko: «I ye bɔ i wara, ka bɔ i badenmailu tema. I ye wa yɔrɔ do rɔ, n ketɔ yɔrɔ men yirakala i la.»

⁴ «Wo rɔ, an benba bɔra Kalidekailu la jamana rɔ ka wa i sii Haran. A fa sa men keni, Alla ka a lana yan, ai siini jamana men dɔ bi.

⁵ Alla tun ma yɔrɔ si di a ma yan ka a ke a ta ri, hali yɔrɔ fitini. Kɔni Alla ka lahidi ta a ye ko jamana jin di ke a ni a bɔnsɔnilu ta ri. Wo tuma den tun te Iburahima bolo.

⁶ Alla ka a fɔ a ye ko: «I bɔnsɔnilu ri ke londanilu ri jamana do rɔ. Mɔɔ woilu ri ii bila jɔnya rɔ ka ii tɔrɔ. Ii ri san kemɛ naanin ke tɔrɔya rɔ ye.

⁷ Kɔni n di jahadi la mɔɔ woilu kan, menilu ka ii ke jɔnilu ri. Wo kɔ rɔ, i bɔnsɔnilu ri bɔ ye ka na nde bato yɔrɔ jin dɔ yan.»

⁸ Alla ka teriya sidi Iburahima ye, ka faaninta ke wo tɔmasere ri. Wo rɔ, Iburahima ka Isiyaka sɔrɔn ka a la faaninta ke a sɔrɔn tele seyin. Isiyaka ka Yakuba sɔrɔn ka a ke ja wo le ma. Yakuba ka an benba tan ni fila sɔrɔn ka woilu fanan ke wo ja kelen wo le ma.

⁹ «Yusufu la ko keleya ka a kɔrɔilu mira. Ii ka a mira ka a san mɔɔilu ma. Woilu wara a bila jɔnya rɔ Misiran. Kɔni Alla tora a fe,

¹⁰ ka a bɔ a la tɔrɔya bee rɔ. A ka a lɔ Misiran mansa Ferawuna jana tuma men na, Alla ka hankili di a ma ka a la ko diya wo ye. Ferawuna ka a lasii Misiran jamana kuntiia la, a ni a ka a ke a la bon jamɔɔ ri.

¹¹ «Wo tuma, kɔnkɔ ba donda Misiran jamana fan bee rɔ, a ni Kanaan jamana bee rɔ. Wo tɔrɔya bonyara kosebe. An benbailu ma se balo sɔrɔnna.

¹² A fɔra Yakuba ye tuma men na ko suman ye sɔrɔnna Misiran, a ka an benbailu lawa suman ko rɔ. Wo kera ii wa ko fɔlɔ ri.

¹³ Ii seni Misiran a sija filana rɔ, Yusufu ka a jere yiraka ii la. A badenmailu la ko fɔra mansa Ferawuna ye.

¹⁴ Yusufu ka kela lawa a fa ma ko a ye na, a ni a la denbaya bee. A fa la mɔɔilu bee ladennin tere mɔɔ biwɔrɔnwula ni mɔɔ loolu le ri.

¹⁵ Nba, Yakuba ni a la mɔɔilu wara Misiran ja wo le ma. A menda ye fo a sara, a ni an benbailu bee.

¹⁶ Waati taminni kɔ, mɔɔilu wara ii su ri fɔɔ Sikemu. Ii ka ii su don Iburahima la su don diya ye, Iburahima tun da wodi wo bɔ kɔrɔman, a ka men don Hamɔri denceilu bolo, a ka a san woilu ma.

¹⁷ «Nba, Alla ka lahidi men ta Iburahima ye, wo mafa waati tun da sudunya. An na mɔɔilu tere ye siyayala Misiran a ja jere jere ma.

¹⁸ Wo tuma, mansa do siira, men ma foyi lɔn Yusufu la ko rɔ.

¹⁹ Mansa wo ka an na mɔɔilu tɔnɔ bɔ ka an benbailu tɔrɔ kojuyaya. A ka ii diyagboya ko ii ye ii den jarinilu to ii kɔ kene ma kosa ii denilu ri sa.

²⁰ «Nabi Musa sɔrɔnda waati wo le la. Den juma le tere a ri kosebe ka Alla

diya fewu! A sɔrɔnda ka karo sawa ke lamɔ rɔ a fa wara.

²¹ A sɔrɔnbailu ka a to ii kɔ kenɛ ma tuma mɛn na, Ferawuna denmuso ka a yen. Wo le ka a ta ka a lamɔ, ka a ke ikomin a jɛɛ den.

²² Wo rɔ, Misirankailu ka Musa karan ii la lɔnnin bɛɛ la. Se ye a yɛ ka kɛwali ba kɛ. A kusan kumala a juma la fanan.

²³ «Musa sɔrɔn ka san binaanin bɔ tuma mɛn na, a ka a miri ko a ri wa bɔ a badenmailu tɔrɔfɛ, Isirayɛlikailu kɔnin.

²⁴ A seni ye, a ka a badenma do yen. Misiranka do ye wo gbasila. Musa wara a badenma dɛmɛn, ka a badenma ta sara cɛɛ wo la ka a faa.

²⁵ A ye Musa kɔndɔ ko a badenmailu ri a jayen ko Alla ra ale lɔ ii hɔrɔya la. Kɔni a badenmailu ma wo jayen.

²⁶ Wo duusa gbɛ, Musa wara a badenma fila bilani tɛɛ i jɔɔn na. A ka woilu masabarikan kɛ ko: «Badenmailu le tɛ ai ri wa? Nfenna ai bilani tɛɛ i jɔɔn na ten?»

²⁷ «Kɔni mɛn tɛɛ ye a badenma gbasila, wo ka Musa latuntun ka a fɔ a yɛ ko: «Yon ka i kɛ an na kuntii ni an na kititɛɛla ri?»

²⁸ A ye di? I ye a fɛ le ka nde faa ikomin i ka Misiranka wo faa ja mɛn ma kunun?»

²⁹ Musa ka wo mɛn tuma mɛn na, a ka ibori ka wa a sii londanya rɔ Madiyana jamana rɔ. A mɛnda ye ka denceɛ fila sɔrɔn.

³⁰ «A ka san binaanin dafa ye tuma mɛn na, mɛɛka do bɔra gbɛ rɔ a jakɔrɔ. Mɛɛka wo ka a jɛɛ yiraka a la jiri tunin tamɛɛnana rɔ, Sinayi koyinkɛ waa rɔ.

³¹ Musa ka wo yen ka kabanakoya. A ka a madon a la ka a kɔrɔsi tuma mɛn na, Allabatala kumakan bɔra.

³² A ka a fɔ ko: «Nde le i benbailu Maari Alla ri, Iburahima Maari Alla ni Isiyaka Maari Alla ni Yakuba Maari Alla kɔnin.» Musa silanda ka a yɛɛyɛɛ. A ma susu a ja lɔla a rɔ.

³³ «Allabatala ka a fɔ a yɛ ko: «I ye i la sanbara bɔ i sen dɔ, baa i lɔni yɔrɔ mɛn dɔ jin, wo ye yɔrɔ sɛniman de ri.»

³⁴ Alla ka a fɔ ko: «N na mɔɔilu tɔrɔni ja mɛn ma Misiran, n da wo yen fewu. N da ii kurunkan mɛn fanan. N da jii ka na ii kisi. Na, n di i lasɛ Misiran.»

³⁵ «Nba, Isirayɛlikailu tun ka ii ban Musa mɛn dɔ ko: «Yon ka i kɛ an na kuntii ni an na kititɛɛla ri?» Kɔni Alla ka ale lawa ka a kɛ ii la kuntii ri, ka ii hɔrɔya. Alla ka a kelaya ja wo le ma mɛɛka bolo, mɛn bɔra gbɛ rɔ a jakɔrɔ jiri tunin dɔ.

³⁶ Musa ka tɔmasereilu ni kabanako bailu ke Misiran, ka doilu ke Kɔji Fararɔbin da la, ka doilu fanan ke wula kɔndɔ san binaanin kɔrɔ.

³⁷ «Wo Musa kelen de ka a fɔ Isirayɛlikailu ye ko: «Alla ri nabi gbɛɛ bɔ Isirayɛlikailu tɛma ikomin nde.»

³⁸ Wo Musa kelen de tɛɛ Isirayɛlikailu bɛɛ ladennin fɛ wula rɔ. A tɛɛ ye an benbailu fɛ ye, a ni mɛɛka wo, mɛn kumara a fɛ Sinayi koyinkɛ kan. A ka kuma banbali sɔrɔn ka a lasɛ an ma.

³⁹ «Kɔni an benbailu ma sɔn ka a kan mira. Ii ka ii ban a rɔ. Misiran lɔɔ tɛɛ ye ii la.

⁴⁰ Ii ka a fɔ Haruna ye ko: «Batofen doilu ladan an ye, mɛn di a lɔ an jɔrɔ ka wa, baa Musa wo, mɛn ka a lɔ an jɔrɔ ka bɔ Misiran, an ja tɛ a la. Mɛn kɛni a la, an ma wo lɔn.»

⁴¹ Wo rɔ, ii ka batofen do rabɛn waati wo la, ka saraka bɔ a ye ka a sɔ. Batofen wo bɔni nisiden na. Ii ka tolon ke ka batofen wo bonya, mɛn rabɛnni ii jɛɛ bolo.

⁴² Kɔni Alla ka a kɔ don ii la ka ii bila. A ka ii to ii jɛɛ ma, ka ii to loloilu batola, a ni tele ni karo. Ko do sɛbɛni wo rɔ nabiilu la kitabu rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai Isirayɛlikailu! Ai ka san binaanin ke wula kɔndɔ taamala, ka kolofenilu kannatɛɛ ka sarakailu bɔ.

Kɔni ai ma woilu bɔ nde ye.

⁴³ Ai la joo Mɔlɔki siini gba mɛn kɔrɔ, ai ka wo madonni a bato kanma. Ai ka ai la joo Arefan na lolo bisiki le ladan ka wo bato.

Wo le rɔ, n di ai gbɛn kɛɛkɔrɔbori diya fɔɔ Babilɔni kɔfɛ.»

⁴⁴ Etiyɛn ka a fɔ ko: «An benbailu tɛɛ ye wula kɔndɔ taamala tuma mɛn na, Alla la teriya tɔmasere daa makɛ

faaninbon tere ye ii bolo. Musa tun ka faaninbon wo ladan ikɔ Alla ka a fɔ a ye ɲa men ma. Alla ka men yiraka a la, a ka a ladan ka a ni wo ra kanya.

⁴⁵ Daa make faaninbon wo tere ye an benbailu la denilu bolo ii la waati rɔ. Ii ni Josuwe le ka jamana beɛ mira, Alla ka jamana wo mɔɔilu gben ii ɲefɛ. Ii nara daa make faaninbon di jamana rɔ, a menda ye haan an mansa Dawuda tele rɔ.

⁴⁶ Dawuda la ko diyara Alla ye. Ale le ka Alla madiya ko a ye a fe ka sii diya lɔ Yakuba Maari Alla ye.

⁴⁷ Kɔni Dawuda dence mansa Sulemani le ka bon wo lɔ Alla ye.

⁴⁸ «Kɔni Alla Kɔrɔtaniba te a siila bon na, men lɔni adamaden bolo. A ye ikomin nabi ka a fɔ ɲa men:

⁴⁹ «Allabatala ka a fɔ ko: Sankolo le ye n na mansaya siifen di.

Duukolo ye n sen lɔ yɔrɔ le ri.

A ye di? Ai ri bon su ɲuman lɔ nde ye? N siibon di ke yɔrɔ ɲuman?

⁵⁰ Fen ɲinilu beɛ dannɩ te nde le bolo wa?»

⁵¹ Etiyen ka a fɔ a lamɛnbailu ye ko: «Ai mɔɔ kungbelenilu! Ai ye ikɔ Alla lɔnbaliilu! Ai ye ai toloilu magbelɛyala ka ai ban Alla kumakan dɔ. Ai ye Alla la Nii Seniman sɔsɔli waati beɛ. Ai ni ai benbailu beɛ ka kan.

⁵² Ai benbailu ka nabiilu beɛ tɔrɔ. Nabɩɲuma menilu ka Alla la Mɔɔ Suwandini la ko fɔ ii ye, ii ka woilu faa. Sisen ai ra Mɔɔ Telenni wo janfa ka a faa.

⁵³ Aile ka Alla la sariya sɔrɔn melekailu bolo, kɔni ai ma sɔn wo mirala.»

Etiyen faara ɲa men ma

⁵⁴ Yahudiyailu ka wo men tuma men na, ii mɔnera. Ii jusu bɔra a ɲa jere jere ma ka a dagbolo cin.

⁵⁵ Kɔni Etiyen jusu fani tere Alla la Nii Seniman na. A ka a ɲa lɔ sankolo rɔ ka Alla la nɔɔrɔ yen, ka Isa lɔni yen Alla bolokininma.

⁵⁶ A ka a fɔ ko: «A ragbe. N da sankolo da lakani yen, ka Mɔɔ Dence lɔni yen Alla bolokininma.»

⁵⁷ Kɔni ii kulera kan ba la, ka ii boloilu dii ii toloilu la. Ii beɛ gbidira ka be Etiyen kan.

⁵⁸ Ii ka a mira ka a sɔmɔn ka wa a ri so kɔkan, ka a bon damira kabakurun na. Sereya wo ka ii la duruki bɔ ii kanna ka a bila kanberen do sen kɔrɔ, men tɔɔ ko Sawuli.

⁵⁹ Ii ye Etiyen bonna kabakurun na tuma men na, a ka tarali ke ko: «Maari Isa, n nii ta.»

⁶⁰ Awa a ka i ɲɔnkin ka a kan ba labɔ ko: «Maari, i ye kojuu ɲin yafa ii ma.» A banni wo fɔla, a sara.

8

¹ Sawuli sɔnda Etiyen faa ko ma.

Sawuli ka lemɛniya jama tɔrɔ

Wo lon kelen, mɔɔilu wulira ka lemɛniya jama tɔrɔya kojuuya Jerusalemu. Wo rɔ, lemɛniya mɔɔilu beɛ ka ibori ka wa Jude mara ni Samari mara fan beɛ rɔ. Talibidenbailu dɔrɔn de ma bɔ Jerusalemu.

² Alla ɲesilanɲeba doilu ka Etiyen su don ka kasi kosebe a la saya ko rɔ.

³ Kɔni Sawuli tere ye lemɛniya jama tɔrɔla kojuuya. A tere ye donna ii la bonilu la ka ii mira, ceɛ ni musoilu. A tere ye woilu beɛ mirala fanka la ka ii bila kaso la.

Filipe ka Samarikailu kawandi

⁴ Nba, menilu ɲensenda ka bɔ Jerusalemu, woilu sera yɔrɔ yɔrɔ rɔ, ii ka kibaro ɲuma lase ye mɔɔilu ma.

⁵ Filipe borini wara Samari so ba la. A ka Mɔɔ ɲenematɔmɔnin na ko lase ye mɔɔilu ma.

⁶ Jama ka ii tolo malɔ a la kosebe. Ii ka a la kuma lamɛn ka a la tɔmasere kenɩ yen,

⁷ baa ɲinailu kule kan ba bɔra, ka bɔ ɲinatɔilu siyaman fe a bolo. Kɔrɔngbɔyatɔ siyaman ni senkelen siyaman nakendɛyara fanan.

⁸ Wo kera sewa ko ba ri so wo mɔɔilu bolo.

⁹ Ceɛ do tere ye, men tɔɔ tere ko Simɔn. A tun da men, Simɔn ye wɔyemaya koilu kela so kɔndɔ ka Samarikailu beɛ kabannakoya. Ale tere ye a jere kela mɔɔba le ri.

10 Ka a damira denninilu ma haan mɔɔbailu, bɛɛ tɛɛ ye ii tolo malɔla a la kɔsɛɛ. Ii tɛɛ ye a fɔla a ma ko: «Nin kɔnin ye Alla la sebaya ba jɛɛ le ri.»

11 Nba, Simɔn tɛɛ ye ii makabala a la wɔyɛmaya koilu la kɛbi waati jan. Wo rɔ, ii bɛɛ tɛɛ ye ii tolo malɔla a la kɔsɛɛ.

12 Kɔni Filipe ka kibarɔ numa lase ii ma, mɛn ye Alla la Mansaya ko ni Isa Nenematɔmɔnin tɔɔ la ko rɔ. Ii lara a la kuma la tuma mɛn na, ii sunda ji rɔ, cɛɛ ni musoilu.

13 Simɔn jɛɛ fanan lara kuma wo la ka sun ji rɔ. A sunni kɔ rɔ ji rɔ, a ma bɔ Filipe kɔfɛ fewu. Filipe tɛɛ ye kabannako ni tɔmasere mɛnilu kɛla, woilu ka Simɔn kabannakoya kɔsɛɛ.

14 Wo tuma, a fɔra talibidenbailu ye, mɛn tɛɛ ye Jerusalemu, ko Samarika doilu ra sɔn Alla la kuma rɔ. Wo rɔ, ii ka Piyɛri ni Yuhana kelaya ko ii ye wa woilu tɛɛn ye.

15 Piyɛri ni Yuhana se mɛn kɛni Samari, ii ka Alla matara lemɛniya mɔɔilu ye, sa ii ri Alla la Nii Sɛniman sɔrɔn.

16 Lemɛniya mɔɔ woilu sunda ji rɔ tɛɛ Maari Isa tɔɔ le rɔ, kɔni Alla la Nii Sɛniman tun ma na ii si ma fɔlɔ.

17 Piyɛri ni Yuhana banda Alla matarala ka ii bolo la ii kan. Wo rɔ, ii ka Alla la Nii Sɛniman sɔrɔn.

18 Nba, Simɔn ka a yen tuma mɛn na ko lemɛniya mɔɔilu ka Alla la Nii Sɛniman sɔrɔn talibidenbailu la bolo lankannin fɛ, a ka wodi bɔ ko a ye a dila ii ma.

19 A ka a fɔ ko: «Ai ye wo se di n ma, sa n wa n bolo la mɔɔ mɛn kan, wo ye Nii Sɛniman sɔrɔn.»

20 Kɔni Piyɛri ka a fɔ a ye ko: «I ni i la wodi bɛɛ ye halaki! Baa i ra imiri ko Alla ye mɛn dila mɔɔ ma, i ri wo sɔrɔn wodi la.»

21 Piyɛri ka a fɔ ko: «Ile kɔnin! I sen tɛ an na baara jin dɔ fewu! Baa i jusu telenni tɛ Alla jana.

22 I ye tubi ka Allabatala matara, sa i ra miriya juu mɛn kɛ, tumadɔ i ri makoto wo la.

23 N da a yen ko jagboya ka siya i kɔndɔ fewu. Kojuu ra kɛ i la kuntii ri.»

24 Simɔn ka jabili kɛ ko: «Ai ye Allabatala matara n ye, sa ai ka mɛn fɔ jin, wo si kana n sɔrɔn.»

25 Nba, Piyɛri ni Yuhana ka a jafɔ ka Allabatala la kuma lase ii ma. Ii ban mɛn kɛni baara wo la, ii ka ii kɔsɛ Jerusalemu. Ii watɔla, ii taminda kibarɔ numa lasela Samarikailu la so mɛsɛn siyaman na.

Filipe bɛnda Etiyopi nɛmɔɔ do la

26 Allabatala la mɛlɛka do nara ka a fɔ Filipe ye ko: «I wuli ka wa tele kankan bolokinin dɔ. Sila mɛn ye bɔla Jerusalemu ka wa Kasa, i ye wo mira.» (Sila wo ye bɔla wula rɔ.)

27 Filipe wulira ka sila wo mira ka wa. Nba, a ka i jɔɔn bɛn Etiyopika kibaten do la sila la. Nɛmɔɔ ba le. Ale le siini Etiyopi mansa muso Kandasi la nanfulu bɛɛ kun na. Wo wani tɛɛ Alla bato diya Jerusalemu.

28 Cɛɛ wo bɔtɔ tɛɛ Jerusalemu ka i kɔsɛ a wara. A siini a la sowontoro rɔ sila la ka Nabi Esayi la kitabu karan.

29 Alla la Nii Sɛniman ka a fɔ Filipe ye ko: «I madon sowontoro jin na ka itaama a tɔrɔfɛ.»

30 Wo rɔ, Filipe ka ibori ka wa se sowontoro ma. A ka cɛɛ wo karankan mɛn, a ye Nabi Esayi la kitabu karanna. Filipe ka a maɓininka ko: «I ye kuma mɛn karanna jin, i ka wo kɔrɔ lɔn wa?»

31 A ka Filipe jabi: «Ni mɔɔ ma wo kɔrɔ fɔ n ye, n di se wo lɔnna di?» A ka Filipe kili ko a ye yeɛ ka a sii a tɔrɔfɛ sowontoro kɔndɔ.

32 A tɛɛ ye kuma mɛn karanna, wo le ka a fɔ ko:

«A kɛra ikomin saa bulan, mɛn da bila julu la ka wa a kannatɛɛ diya.

Ikomin saa bulan, mɛn tɛ kasila a si mali waati,

A ma foyi fɔ.

33 Ii ka a lafɛya, ka a la hakan bɔ a bolo la.

Mɔɔ tɛ kuma a bɔnsɔn ko rɔ,

Ka a masɔrɔn ii ka a faa.»

34 Cɛɛ ka Filipe maɓininka ko: «N fa, nabi ye kumala yon na ko rɔ kuma jin dɔ? A ye kumala a jɛɛ la ko le rɔ wa, wa mɔɔ gbɛɛ? I ye wo fɔ n ye.»

³⁵ Wo rɔ, Filipe ka a damira kitabu kuma wo ma, ka Isa la kibaro numa fɔ a ye.

³⁶⁻³⁷ Ii ye wala sila fe tuma men na, ii sera kɔ do ma. Cee ka a fɔ Filipe ye ko: «I na lɔ, ji ye yan. Nfen di n bali sunna ji rɔ?»

³⁸ Cee ka a fɔ sowontoro borila ye ko a ye sowontoro lalɔ. A ni Filipe jiira ji rɔ. Filipe ka a sun ji rɔ.

³⁹ Ii bɔ men keni ji rɔ, Maari Nii Seniman ka Filipe ta ka wa a ri. Cee wo ma a yen butun, kɔni a sewani ba bɔra ye ka wa.

⁴⁰ Filipe ka a jere yen Asoti so kɔndɔ. A taminda kibaro numa lasela so bee la, haan a nara se Sesare.

9

Sawuli lemɛniyara Isa ma na men ma

¹ Waati wo rɔ, Sawuli tere ye Maari Isa la karandenilu masilanna tuma bee, ko a ri ii faa. A wara sarakalasela kuntiiba teren,

² ko a ye bataki di a ma, a ri wa men yiraka mɔilu la Yahudiyailu la salibonilu la Damasi so kɔndɔ. Wo rɔ, ni a ka mɔilu teren ye, menilu ye Isa la sila kan, a ri woilu mira, cee ni muso, ka na ii ri Jerusalemu.

³ Sawuli sundunyara Damasi tuma men na, fen do melen bɔra gbe rɔ san ma kelen di ka na a laminin.

⁴ Sawuli bera duu ma. A ka kumakan do men ko: «Sawuli, Sawuli, i ye n tɔrɔla kojuuya nfenna?»

⁵ Sawuli ka nininkali ke ko: «Maari, i ye yon de ri?» A ka Sawuli jabi: «Nde le Isa ri, i ye men tɔrɔla kojuuya.

⁶ I wuli sisen ka wa so kɔndɔ. I ka kan ka men ke, wo ri fɔ i ye ye.»

⁷ Sawuli taamanɔnilu lɔni tere ye, kɔni ii ma se foyi fɔla. Ii ka kumakan wo men, kɔni ii ma mɔ si yen.

⁸ Sawuli ka i wuli ka i lɔ. A ka a na laka, kɔni a tun te foyi yenna. Ii ka a gbeleke mira ka wa a ri Damasi.

⁹ A ka tele sawa ke a te foyi yenna. A ma dɔnnin ke, a ma ji min.

Alla ka Ananiyasi kelaya Sawuli ma

¹⁰ Wo ka Isa la karanden do teren Damasi. Wo tɔɔ ko Ananiyasi. Maari ka fen do yiraka a la, ka a kili ko: «Ananiyasi.» Ananiyasi ka a fɔ ko: «Naamun, Maari. N ye yan.»

¹¹ Maari ka a fɔ a ye ko: «I wuli ka sila ta, mɔilu ye a fɔla men ma ko Sila Telenni. I ye wa Judasi wara, ka Tarisika do manininka, men tɔɔ ko Sawuli. A ye n matarala sisen.

¹² N ka a yiraka a la ko cee do ri na a bolo la a kan, sa a na ri laka ikɔ. A ka cee men yen, wo tɔɔ ko Ananiyasi.»

¹³ Ananiyasi ka a fɔ ko: «Ee, Maari! Cee nin ka kojuu ke i la mɔɔ senimanbailu la na men ma Jerusalemu, mɔɔ siyaman da wo lakali n ye.

¹⁴ Sarakalasela kuntiilu ka se di a ma ko ka mɔilu mira menilu bee ye i tɔɔ kilila. A ra na yan wo ko rɔ»

¹⁵ Kɔni Maari ka a jabi: «Wa! N da cee nin suwandi, sa a ri baara ke n ye. A ri n na ko lase siya gberɛilu mɔilu ma, a ni mansailu ni Isirayelikailu.

¹⁶ A ri tɔrɔ na men ma n na ko rɔ, n jere ri wo bee yiraka a la.»

¹⁷ Wo rɔ, Ananiyasi bɔra ka wa Sawuli teren. A donda bon na, ka a bolo la a kan, ka a fɔ a ye ko: «N badenma Sawuli, Maari Isa ra n nana ka i teren yan. Ale le ka a jere yiraka i la sila la ka a teren i ye nala yan. Ale le ka n nana yan sa i na ri laka ikɔ, sa i jusu ri fa Alla la Nii Seniman na.»

¹⁸ Fen do men mununani jee wari la bɔra Sawuli na kan i kɔrɔ. Wo beni, Sawuli na lakara ikɔ. A ka a wuli wo rɔ ka a sun ji rɔ.

¹⁹ A ka dɔnnin ke ka fanka sɔrɔn. A mɛnda tele dando Isa la karandenilu tɔrɔfe Damasi.

Sawuli ka kawandili ke Damasi

²⁰ Sawuli ka Isa la ko lase damira i kɔrɔ Yahudiyailu la salibonilu la Damasi. A ka a fɔ mɔilu ye ko Isa ye Alla Dence le ri.

²¹ Menilu tolo tere ye a la kuma la, woilu bee kabannakoyara. Ii ka a fɔ ko: «Cee nin de ma mɔilu tɔrɔya kojuuya Jerusalemu wa, menilu ye Isa tɔɔ kilila? A ma na yan ko ka woilu mira

ka wa ii ri sarakalase la kuntuilu ma Jerusalemu wa?»

²² Kōni Sawuli tere ye mōilu kawandila se men na, do tere ye lala wo kan waati bee. A tere ye a yirakala Damasi Yahudiyailu la ka a gbe ko Mōo Nenematōmōnin de Isa ri. Ii ma se a jabila muume.

²³ Tele siyaman tamini kō, ii ka ii laden ka ii kan ke kelen di ko ii ri Sawuli faa,

²⁴ kōni ko wo fōra Sawuli ye. Ii ka ii janto so donda bee rō su ni tele, sa ii ri Sawuli mira ka a faa.

²⁵ Su do rō, a la karandenilu ka a bila see kōndō, ka a lajii julula so jin kōma.

Sawuli sera Jerusalemu

²⁶ Sawuli wara Jerusalemu. A seni ye, a lō tere ye a la ka i madon karandenilu la. Kōni woilu bee silanni tere a je. Ii ma la a la ko Sawuli ra ke Isa la karanden di.

²⁷ Kōni Barinabasi ka Sawuli ramira ka wa a ri talibidenbailu ma ka a lase ii ma ikomin Sawuli ka Maari Isa yen Damasi sila la ja men ma, a ni Maari kumara a ye ja men ma, a ni Sawuli ma silan ja men ma ka Isa la ko lase mōilu ma Damasi so kōndō.

²⁸ Wo rō, Sawuli menda talibidenbailu bolo, ka wa Jerusalemu fan bee rō, ka Maari la ko fō mōilu ye jusulatee rō.

²⁹ Yahudiya menilu fa kan tere ye Kirēkikan di, Sawuli tere ye kumala woilu ye ka ii masōsō. Wo kera sababu ri, ii tere ye a faa ko ja nininna.

³⁰ Wo fōra lemeniya mōilu ye tuma men na, ii wara Sawuli ri Sesare. Ii seni ye, ii ka a lawa Tarisi.

³¹ Nba, wo tuma lemeniya jama tere ye jususuma rō Jude, a ni Kalile ni Samari. Maari tere ye ii la lemeniya sabatila. Ii tere ye ii taamala Maari jesilanje le rō. Alla la Nii Seniman tere ye ii seebe donna. Wo rō, mōilu tere ye donna ka la lemeniya mōilu kan.

Piyeri ka Ene lakendeya

³² Nba, Piyeri tere ye jamana bee rataamala. Lon do rō, a wara bō Alla

la mōo senimanbailu tōrōfe Lida so kōndō.

³³ A ka cee do tere ye, men tōo ko Ene. Wo tun da san seyin ke a lani a la debe rō baa a kōrōngbōyanin de tere.

³⁴ Piyeri ka a fō a ye ko: «Ene, Isa Nenematōmōnin da i lakendeya sisen. I wuli ka i la debe raben.» Ene ka a wuli i kōrō.

³⁵ Mōo menilu siini Lida ni Saron gbekula kan, woilu bee ka Ene yen ka lemeniya Maari ma.

Alla ka Dōrikasi lawuli ka a bō saya rō

³⁶ Nba, Isa la karanden do tere ye Jope so kōndō. Wo tōo ko Tabita. Mōilu ye a fōla a ma Kirēkikan dō ko Dōrikasi. Muso wo tere ye kojuma kela tuma bee ka fantanilu demen.

³⁷ Ka Piyeri tō Lida so kōndō, Tabita jankarōra ka sa Jope so kōndō. Ii ka a su ko ka a la sankaso san ma bon na.

³⁸ Jope ni Lida te ma jan. Wo rō, a fōra Jope karandenilu ye tuma men na ko Piyeri ye Lida, ii ka mōo fila kelaya ka wa a madiya ko a ye na i kōrōkōrō jin di ten.

³⁹ Nba, woilu wara kela fō Piyeri ye tuma men na, a nara ii kōfe. A seni ye, ii wara a ri sankaso san ma bon na. Cesamusoilu bee nara Piyeri laminin. Ii kasira ka durukibailu ni duruki kōrōbilailu yiraka a la, Dōrikasi tun ka menilu kara.

⁴⁰ Piyeri ka mōilu bee labō bon na, ka i jōnkin ka Alla matara. A ka a ja lō su rō ka a fō a ye ko: «Tabita, i wuli.» Muso ka a ja maka. A ka Piyeri yen tuma men na, a ka a wuli ka a sii.

⁴¹ Piyeri ka a mira a bolo ma, ka a lawuli. A ka Alla la mōo senimanbailu ni cesamusoilu kili, ka Tabita kende yiraka ii la.

⁴² Wo ko fōra Jope fan bee rō. Wo rō, mōo siyaman lemeniyara Maari ma.

⁴³ Nba, Piyeri menda Jope ka tele siyaman ke ye. A jiyani tere karanke do wara, men tōo ko Simōn.

10

Kōrineli ka Piyeri kili

¹ Cee do tere ye Sesare, a tōo ko Kōrineli. Rōmu kelēden kuntii do le

tere a ri, keleden keme tere ye a bolo. A la keledenilu tere ye dekuru men do, moolu tere ye a fola wo ma ko Itali dekuru.

² Korineli ni a la denbaya bee seebe donni tere ye Alla batola. Ii silanni Alla ne. A tere ye fantanilu sola kosebe, ka Alla matara tuma bee.

³ Nba, lon do ro wura tele la, Korineli ka Alla la meleka yen nala a ye nayennin do a la bon kondo. Wo ka a kili ko: «Korineli.»

⁴ Korineli ka a na lo a la silan do. A ka a fo ko: «Faama, nfen de jin?» Meleka ka a jabi: «I la Alla tarailu ni i la bolokolonilu so ko ra diya Alla ye. Alla ra a hankili to i ro.»

⁵ Sisen, i ye moolu lawa Jope ka ce do kili, men too ko Simon. Doilu ye a fola a ma ko Piyeri.

⁶ A jiyani Simon wara, men ye karanke ri. A la bon ye kooji da la.»

⁷ Meleka bora a tarofe ka wa tuma men na, Korineli ka a la bonkondo baaraden fila kili, a ni a jere demenba keleden do. Wo fanan seebe donni tere Alla bato ma.

⁸ Korineli ka ko bee nafo ii nana ka ii lawa Jope.

Piyeri la nayenninni

⁹ Wo duusa gbe, telelatelen waati ka moolu sewa wo to sila kan folo. Wo tuma, ii se men kera so da la, Piyeri yelera Alla matara diya bon kun bilinin kan.

¹⁰ Konko ka a mira. A tere ye a fe ka doonnin ke. Ka a teren moolu ye suman tibila, Alla ka fen do yiraka a la.

¹¹ A ka sankolo lakani yen, ka fen do fanan yen, men keni ikomin birinkan ba. Wo sidini a kun naanin na, ka lajii duu ma.

¹² Sen naaninma soboilu su bee tere ye wo kan, a ni gbankanbandoilu ni sankolo konoilu.

¹³ Piyeri ka kumakan do men. A ka a fo ko: «Piyeri, i wuli ka do faa ka a doon.»

¹⁴ Konni Piyeri ka a fo ko: «Een de, Maari! Fen haramunnin ni fen kooni, n ma wo si doon folo.»

¹⁵ Kumakan bora a sija filana ro. A ka a fo ko: «Alla ra fen men seniya, i kana wo jate fen haramunnin di.»

¹⁶ Wo kera sija sawa ka ban tuma men na, birinkan wo korotara ka wa sankolo ro kelen di.

Korineli la keladenilu nara Piyeri teren

¹⁷ Piyeri tun ka fen men yen, a kondafilini tere ye wo ro kosebe. Wo ka a teren Korineli la keladenilu ra se Jope ka Simon na bon majininka, ka na ii lo a la bonda la.

¹⁸ Ii ka ii kan nabo ka jininkali ke ko: «Simon men ye kilila ko Piyeri, wo jiyani yan de wa?»

¹⁹ Piyeri ye i mirila a la nayennin koru ma waati men na, Alla la Nii Seniman ka a fo a ye ko: «I na lo. Moolu sawa ye i jininna.»

²⁰ I wuli ka jii ii teren ye. I ye wa ii kofe, i kana sika. Nde le ka ii lana i ma.»

²¹ Piyeri jiira ka na ii teren ye. A ka a fo ko: «Ai ye moolu men jininna, wo le nde ri. Ai nani nfenna?»

²² Woilu ka Piyeri jabi: «An bonni Korineli wara le. Keleden kuntii do le a ri. Moolu telenni de, a silanni Alla ne. Yahudiyailu bee ye a toojuma fola. Nba, Alla la meleka seniman ka a fo a ye ko a ye i kili ka wa a wara, sa a ri a tolu malu i la kuma la.»

²³ Wo ro, Piyeri ka a fo ii ye ko ii ye don. A ka jiyabon di ii ma.

Piyeri wara Korineli wara

Duusa gbenu, a ka a raben ka wa ii kofe. Jopeka lemuniya moolu wara a malu diya.

²⁴ Wo duusa gbe, ii donda Sesare. Korineli ka ii makono ye, a tere ra a badenmailu ni a teri jumailu bee laden.

²⁵ Piyeri donda a wara tuma men na, Korineli nara a tuwa, ka a jonkin Piyeri koru, ka a bonya.

²⁶ Konni Piyeri ka a lawuli ko: «I wuli. Moolu le nde fanan di.»

²⁷ Piyeri tere ye kumala Korineli ye tuma men na, ii donda bon na ka moolu siyaman nadeni teren bon na ye.

²⁸ Piyeri ka a fo ii ye ko: «Ka ben an na sariya ma, Yahudiyailu ma kan ka

ii madon siya gberε mɔɔilu la. Ai ye wo kalama. Hali ka don ii la bon na, an ma kan ka wo ke. Kɔni Alla ra a yiraka n na ko n kana a fɔ mɔɔ si ma ko a haramunnin, wala a kɔsɔni.

²⁹ Wo le rɔ, n kilira tuma mɛn na, n ka n wuli ka na. N ma sɔsɔli si bila a rɔ. Awa, n ye ai majininkala sisen, ai ka n kili nfenna?»

³⁰ Kɔrineli ka a jabi: «Wura tele su jin na, kunasini kɔ, n tere ye Alla matarala n na bon na waati su jin na. Wo tele naanin de bi ri. Nba, n ka cεε do lɔni yen n jakɔrɔ i kɔrɔ. Faanin melɛnmelenna ye a kan na.

³¹ A ka a fɔ ko: «Kɔrineli, i ra Alla matara mɛn ke, Alla ra wo mɛn. I ra bolokolonilu sɔ, a ma jina woilu kɔ.

³² Wo le kosɔn, i ye kela lawa Jope ka Simɔn kili, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Piyeri. A jiyani Simɔn wara, mɛn ye karanke ri. Wo la bon ye kɔɔji da la.»

³³ Wo rɔ, n ka mɔɔilu lawa i kɔ i kɔrɔ. I na ko ra diya an ye sisen. Nba, Maari ka ko mɛnilu fɔ i ye, an bεε ye yan Alla jakɔrɔ ka an tolo malɔ woilu bεε la.»

Piyeri ka kawandili ke Kɔrineli wara

³⁴ Piyeri ka kuma damira ko: «N da a yen sisen ko tɔɔa le a ri ko Alla tε mɔɔ bola mɔɔ rɔ.

³⁵ Siya siya rɔ, mɔɔ mɛn silanni Alla jε ka telenbaya ke, wo le duman Alla ye.

³⁶ Alla ka kela fɔ Isirayelikailu ye, ka kibaro juma lase ii ma ko ii ri jususuma sɔrɔn Isa Nenematɔmɔnin bolo, mɛn ye mɔɔ bεε la Maari ri, ai ka wo lɔn.

³⁷ Isa la ko damirara Kalile ka tamin Jude mara fan bεε rɔ ja mɛn ma, ai ye wo kalama. Wo bεε jusiira sun ji rɔ le ma, Yaya tere ye mɛn nasela mɔɔilu ma.

³⁸ Ai a lɔn, ko Alla la Nii Seniman lajiira Isa Nasaretika kun na ikomin suwandili tulu, a ka sebaya di a ma. Ai sebaya ka a lɔn ko Isa wara ja mɛn ma yɔrɔ bεε la, ka a to koɔnumailu kela, ka mɔɔilu lakendeya, mɛnilu bεε ye

Jina Mansa Setana fanka kɔrɔ, ka a masɔrɔn Alla ye a fe.

³⁹ Isa ka ko mɛnilu ke Jerusalemu sɔ kɔndɔ, a ni Yahudiyailu la jamana rɔ, andeilu le kera wo bεε sereilu ri. Ii ka a gbɔngbɔn jiri kan ka a faa.

⁴⁰ Kɔni a faa tele sawana lon, Alla ka a lawuli ka a bɔ saya rɔ. Alla ka a ke, mɔɔilu ka a yen ii ja la.

⁴¹ Kɔni mɔɔilu bεε ma a yen, fo Alla tun ka sere mɛnilu suwandi kɔrɔman. Andeilu le kera sere woilu ri, ande mɛnilu ka dɔnnin ke ka an min a fe a lawulini kɔrɔ ka a bɔ saya rɔ.

⁴² A ka an jamari ko an ye mɔɔilu bεε kawandi, ka sereya bɔ ko Alla ra ale lasii ka a ke fureilu ni kendemailu bεε la kititεεla ri.

⁴³ Nabijumailu bεε ka a la ko fɔ, ko mɔɔ mɔɔ wa la ale la, wo la kojuu ri makoto ale tɔɔ rɔ.»

Kɔrineli ni a la mɔɔilu ka Alla la Nii Seniman sɔrɔn

⁴⁴ Ka a tereɛn Piyeri ma ban kumala fɔlɔ, Alla la Nii Seniman jiira wo lamɛnbailu bεε kan.

⁴⁵ Wo ka Yahudiya lemɛniya mɔɔ mɛnilu tereɛn ye, mɛnilu nani Piyeri malɔ diya kɔnin, woilu kabannakoyara ka a masɔrɔn Alla ka a la Nii Seniman di siya gberεilu fanan ma,

⁴⁶ ka a masɔrɔn ii ka wo mɔɔilu kumakanilu mɛn ii ye Alla matɔla kan gberεilu la. Wo rɔ, Piyeri ka a fɔ,

⁴⁷ «Mɔɔ jinilu ra Alla la Nii Seniman sɔrɔn ikɔ andeilu ka a sɔrɔn ja mɛn ma. Wo rɔ, yon di se ka ii bali sun ji rɔ ma wa?»

⁴⁸ Nba, Piyeri ka a fɔ ko ii ye sun ji rɔ Isa Nenematɔmɔnin tɔɔ rɔ. Ii sun kɔ ji rɔ, ii ka Piyeri madiya ko a ye tele dando ke ii wara ye.

11

Piyeri ka dantεeli ke Jerusalemu lemɛniya mɔɔilu ye

¹ Talibidenbailu ni lemɛniya mɔɔ mɛnilu ye Jude, woilu ka a mɛn ko siya gberε mɔɔilu fanan da sɔn Alla la kuma ma.

* **11:2** Yahudiya Yahudiyailu cεε bεε ye faaninta ke, doilu fanan ko lemɛniya mɔɔ cεmanilu bεε ka kan ka faaninta ke

² Kɔni Piyeri sera Jerusalemu tuma mɛn na, Yahudiya* lemɛniya mɔɔilu ka a jalaki.

³ Ii ka a fɔ ko: «I donda faaninta keɓaliilu kan ka dɔɔnnin ke ii fe.»

⁴ Wo rɔ, Piyeri ka ko wo jafɔ ii ye a sila la, a kɛra ja mɛn ma kɔnin.

⁵ A ka a fɔ ko: «N tɛɛ ye Alla tarala Jope so kɔndɔ tuma mɛn na, Alla ka fen do yiraka n na. N ka fen do yen, mɛn kɛni ikomin birinkan ba. A sidini a kun naanin bɛɛ la ka jii ka bɔ sankolo rɔ. A seni n ma,

⁶ n ka n ja lɔ a rɔ ka a lakɔɔsi. N ka sen naaninma fenilu yen, a ni waa rɔ soboilu ni gbankanbandɔilu ni sanma kɔɔilu.

⁷ N ka kumakan do mɛn mɛn ka a fɔ n ye ko: «Piyeri, i wuli. I ye do faa ka a dɔɔn.»

⁸ N ka a fɔ ko: «Ɛɛn de, Maari! N ma fen haramunnin ni fen kɔsɔni si bila n da rɔ fɔlɔ fewu.»

⁹ Kɔni kumakan wo bɔra sankolo rɔ ikɔ ko: «Alla ra fen mɛn sɛniya, i kana wo jate fen haramunnin di.»

¹⁰ Wo kɛra sija sawa ka ban tuma mɛn na, birinkan wo ni a kɔndɔfenilu bɛɛ layɛlɛra sankolo rɔ ikɔ ka tunun.

¹¹ Wo waati kelen, mɔɔ sawa nara ka ii lɔ lu da la ye, n jiyani yɔrɔ mɛn dɔ. Ii nani n ma ka bɔ Sesare.

¹² Alla la Nii Sɛniman ka a fɔ n ye ko n ye wa ii tɔrɔfɛ, ko n kana sika. Badenma wɔɔrɔ jinilu wara n malɔ diya. An seni ye, an donda Kɔrinɛli la bon na.

¹³ A tun ka mɛleka lɔni yen ja mɛn ma a la bon na, a ka wo jafɔ andeilu ye. Mɛleka wo ka a fɔ a ye ko: «I ye kela lawa Jope ka Simɔn kili, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Piyeri.

¹⁴ A ri kumailu fɔ i ye, mɛnilu ri i ni i la denbaya bɛɛ lakisi.»

¹⁵ Nba, n ka kuma damira tuma mɛn na, Alla la Nii Sɛniman jiira mɔɔ woilu kan ikomin a jiira andeilu kan ja mɛn ma fɔlɔfɔlɔ.

¹⁶ Wo waati kelen, n hankili bilara Maari la kuma rɔ. Ale le ka a fɔ ko: «Yaya ka mɔɔilu sun ji rɔ. Kɔni ai ri sun Alla la Nii Sɛniman dɔ.»

¹⁷ Nba, Alla ka a la Nii Sɛniman di andeilu ma, ande mɛnilu lemɛniyani

Maari Isa Nenematɔmɔnin ma. Ni a ka a la Nii Sɛniman di woilu fanan ma, a se ye n ye ka Alla la baara mabali wa?»

¹⁸ Ii ka Piyeri la kuma mɛn tuma mɛn na, ii ka a jalaki boloka. Ii ka Alla tando ko: «Nba, Alla ra se di siya gberɛilu fanan ma ka tubi ka na Alla ma sa ii ri jɛnemaya jɛɛ jɛɛ sɔrɔn.»

Kibaro juma lasera Antiyɔki

¹⁹ Nba, lemɛniya mɔɔilu ka tɔrɔya sɔrɔn kojuuya Etiyɛn faani kɔrɔ. Wo rɔ, do ka ii bori ka wa fɔɔ Fenisi ni Sipere ni Antiyɔki. Ii tun tɛ Isa la ko lasela mɔɔ si ma fo Yahudiyailu gbansan.

²⁰ Kɔni cɛɛ doilu borini wara Antiyɔki. Siperekailu ni Sirenikailu le woilu ri. Ii sera Antiyɔki tuma mɛn na, ii ka Maari Isa la kibaro juma lase Kirɛkikailu fanan ma.

²¹ Maari la sebaya tɛɛ ye cɛɛ woilu fe. Wo rɔ, mɔɔ siyaman ba lemɛniyara ka na Maari ma.

²² Awa, wo ko kibaro ka Jerusalemu lemɛniya jama bɔ, ii ka Barinabasi lawa Antiyɔki so kɔndɔ.

²³ A se mɛn kɛni ye, a ka Alla la jumaya nɔɔ yen lemɛniya mɔɔilu ma ka sɛwa. A ka lemɛniya mɔɔilu sɛɛbe don ko ii ye ii raja ka to Maari la sila kan.

²⁴ Barinabasi tɛɛ ye mɔɔ juma le ri. A jusu fani Alla la Nii Sɛniman na. A lemɛniyara kɔsɛɛ. Jama siyaman fanan sɔnda Maari rɔ.

²⁵ Wo rɔ, Barinabasi bɔra ye ka wa Sawuli jinin diya Tarisi.

²⁶ A ka Sawuli tɛɛn ye ka na a ri Antiyɔki. Ii ka san kelen ke ladɛnna lemɛniya jama kɔfɛ ye. Ii ka mɔɔ siyaman karan wo rɔ. Mɔɔilu ka Isa la karandenilu tɔɔ la Antiyɔki le fɔlɔ ko Isa la mɔɔilu.

²⁷ Wo tuma, Alla la nabi doilu nara Antiyɔki ka bɔ Jerusalemu.

²⁸ Mɛn tɔɔ ko Akabusu ka i lɔ ka kuma Alla la Nii Sɛniman baraka rɔ. A ka a fɔ ko kɔnkɔ ba dontɔ dunuɔa fan bɛɛ rɔ. Wo kuma dafara jɔ! Wo kɔnkɔ ba donda Rɔmu mansacɛba Kulodi tele le rɔ.

²⁹ Isa la karanden ka a fɔ ko ii ri Jude lemɛniya mɔɔilu dɛmɛn. Ko ii kelen kelenna bɛɛ ri ii se ko kɛ ka do bila a rɔ.

³⁰ Ii ka wo bɛɛ laden ka a don Barin-abasi ni Sawuli bolo, ko ii ye wa a ri Jude lemɛniya mɔɔ mɔɔbakɔrɔilu ma.

12

Mansa Herodi ka lemɛniya mɔɔilu tɔrɔ

¹ Wo tuma, mansa Herodi wulira ka lemɛniya jama doilu mira ka ii jakankatan.

² A ka Yuhana kɔrɔɔɛ Yakuba faa fanmuru la.

³ Mansa Herodi ra yen ko Yakuba faa diyara Yahudiyailu ye tuma mɛn na, a ka Piyeri fanan mira. Wo kɛra Yahudiyailu la Buru Fununbali Sali waati le rɔ.

⁴ Nba, a ka Piyeri mira ka a bila kaso la, ka a don kelɛden mɔɔ tan ni wɔɔrɔ bolo ko ii ye ii janto a rɔ. A lɔɔ tɛrɛ ye Herodi la ko ni Taminkunna Sali taminda, ko a ri a la kititɛɛ mɔɔilu bɛɛ jana.

⁵ Wo rɔ, Piyeri lamarara kaso la ye. Kɔni lemɛniya jama mɔɔilu ka ii raja Alla matarala a ye kosebɛ.

Piyeri bɔra kaso la ja mɛn ma

⁶ A lɔɔ tɛrɛ ye Herodi la ka Piyeri kiti sini jɔn. Wo su jɛrɛ rɔ, Piyeri lani tora sunɔɔ rɔ kelɛden fila tɛma. Jɔlɔkɔ fila bilani a bolo fila la. Kanda doilu fanan lɔni da la ka ii janto a rɔ.

⁷ Wo yɔrɔni rɔ i kɔrɔ, Maari la mɛlɛka do bɔra gbɛ rɔ kasobon kɔndɔ. Kɛnɛya mɛlɛnda bon kɔndɔ. Mɛlɛka ka Piyeri magbasi a kanbankun ma, ka a lakunun ko: «I kaliya, i wuli.» Jɔlɔkɔilu bɔra a bolo fila la ka be duu ma.

⁸ Mɛlɛka ka a fɔ ko: «I tɛsidi ka sanbara don i sen dɔ.» Piyeri ka wo bɛɛ kɛ. Mɛlɛka ka a fɔ ko: «I la faanin bila i kan na ka i bila n kɔ.»

⁹ Piyeri bilara a kɔ ka bɔ kaso la. A tun ma a lɔn ko mɛn kɛni mɛlɛka bolo, ko wo ye tɔna le ri. Mɛlɛka ye ko mɛn kɛla wo kɛra a jana sibo le ri. A ye a kɔndɔ ko wo tɛ foyi ri fo sibo.

¹⁰ Ii taminda kasobon kɔnɔgbɛnna kuru fɔlɔ la, ka tamin kuru filana

fanan na. Wo rɔ, ii sera so donda ba ma. Nɛɛkun de tɛrɛ wo ri. Ii seni ye, da wo lakara a jɛrɛ ma. Ii donda so kɔndɔ ka sila do mira. Ii ye wo taamala tuma mɛn na, mɛlɛka bɔra Piyeri kɔfɛ kelen di ka tunun a ma.

¹¹ Mɛlɛka wani kɔ, Piyeri hankili sera a ma. A ka a fɔ ko: «N da a lɔn sisen ko Maari le ka a la mɛlɛka lana n ma. A ra n bɔ Herodi bolo, ka n kisi kojuu bɛɛ ma, Yahudiyailu tɛrɛ ye a fɛ ka mɛn kɛ n na kɔnin.»

¹² Piyeri ka wo jayen tuma mɛn na, a wara Yuhana na Mariyamu wara. Mɔɔilu ye a fɔla Yuhana mɛn ma ko Marika. Mɔɔ siyaman nadɛnni tɛrɛ Mariyamu wara ye ka Alla matara.

¹³ Piyeri sera ye ka lu da makɔnkɔn. Baaraden muso mɛn tɔɔ ko Roda, wo nara da la, ka lakɔrɔsili kɛ.

¹⁴ A ka Piyeri kan mɛn tuma mɛn na, a sɛwara kojuuya, a jɔnara da laka ko rɔ. A ka i bori ka wa a fɔ mɔɔ bɛɛ ye ko Piyeri lɔni da la kɛnɛ ma.

¹⁵ Roda ka Piyeri na ko fɔ tuma mɛn na, ye mɔɔilu ka a jabi: «Fato le i ri wa?» Kɔni Roda ka a fɔ ka a magbɛleya ko: «Ale le jɔ!» Ii ka a fɔ ko: «Ale tɛ. A la mɛlɛka le.»

¹⁶ Kɔni Piyeri tɛrɛ ye da makɔnkɔnna kosebɛ. Ii wara da laka tuma mɛn na, ii ka Piyeri yen ka kabannakoya kojuuya.

¹⁷ Piyeri ka a bolo lawuli ko ii ye ii sabari. Maari ka a labɔ kaso la ja mɛn ma, a ka wo lase ii ma. Ko ii ye wo bɛɛ fɔ Yakuba ni ii badenmailu ye. Wo ko rɔ, a bɔra ye ka wa yɔrɔ gbɛrɛ rɔ.

¹⁸ Nba, wo duusa gbɛ, Piyeri tunun ko ka kelɛdenilu kɔndafili kosebɛ.

¹⁹ Herodi ka a jɔnin fan bɛɛ rɔ, kɔni a ma a yen. Wo rɔ Herodi ka kasobon kɔnɔgbɛnnailu kili ka woilu fɛsɛfɛsɛ, ka ban ka ii mira ka ii faa.

Nba, Herodi bɔra Jude ka wa tele dando kɛ Sesare.

Herodi faara ja mɛn ma

²⁰ Herodi mɔnɛni tɛrɛ kojuuya Tirikailu ni Sidɔnkailu kanma. A lɔɔ tɛrɛ ye ii la ka kɛlɛ wo ban, ka a masɔrɔn ii la jamana balo ye bɔla mansa Herodi la jamana le rɔ. Wo rɔ, ii ka i jɔn yen ka mɔɔilu lɔ Herodi

madiyala. Kōni ii ka teriya don ii ni Bilasitusi tēma fōlō. Bilasitusi wo le Herodi la jēmōōba ri. Wo bolo ma, ii wara Herodi tēren, ka a madiya ko a ye kēle ban.

²¹ Lon mēn fōni Herodi bolo, ii bēe ka ii ladēn. Herodi ka a la mansaya duruki bila a kan na, ka i sii a la kititēe siifen dō, ka kuma ii bēe jana.

²² Jama bēe ka ii kan nabō kosebē ko: «Mōō kan tē jīn di. Maari do le kan ye jīn di!»

²³ Maari la mēleka ka jankarō bila Herodi la i kōrō, ka a masōrōn a ma bonya di Alla ma fō a jēre. Tunbu donda a fari rō ka a dōn. A faara wo rō.

²⁴ Nba, mōō mēnilu ka Alla la kuma mēn ka lemēniya a ma, woilu tēre ye siyayala kosebē kosebē.

²⁵ Barinabasi ni Sawuli banda ii la baara la tuma mēn na, ii ka Yuhana ta ka ii kōse Jerusalemu. Mōōilu ye a fōla Yuhana wo ma ko Marika.

13

¹ Nba Alla la nabi doilu ni karanmōō doilu tēre ye lemēniya jamailu rō Antiyōki. Woilu le tēre: Barinabasi ni Simeyon, mēn mōōilu a fōla fanan Niserika, a ni Lusiyusi Sirenika, ni Manahēni, mēn da mansa Herodi lamōra i jōōn fē, a ni Sawuli.

² Lon do rō, lemēniya mōōilu tēre ye Maari batola ka sun don tuma mēn na, Alla la Nii Seniman kumara ii ye. A ka a fō ko: «N ye Barinabasi ni Sawuli lōla baara mēn na, ai ye ii bila a dan na n ye ka baara wo kē.»

³ Wo rō, lemēniya mōōilu banda sun donna ka ban Alla matarala tuma mēn na, ii ka ii bolo la Barinabasi ni Sawuli kan ka ii lō Alla la baara la ka ii lawa.

Barinabasi ni Sawuli ka mōōilu kawandi Sipere

⁴ Alla la Nii Seniman ka Barinabasi ni Sawuli kelaya jna wo le ma. Wo rō, ii wara so do la, mēn tōō ko Selesi. Ii seni ye, ii donda kulunba kōndō ka wa Sipere jamana rō.

⁵ Ii sera Salamisi tuma mēn na, ii ka Alla la kuma lase mōōilu ma

Yahudiyailu la salibonilu la. Yuhana tēre ye ii demēna.

⁶ Nba, Sipere jamana siini kōōji tēma. Ii ka jamana wo rasan ka se Pafōsi. Ii ka Yahudiya cēe do tēren so kōndō ye, mēn tōō ko Barisa. A tēre wōyemaya le kēla. Wuya nabi le tēre a ri.

⁷ Barisa tēre ye Sipere jamanatii la mōō do le ri. Jamanatii wo tōō ko Serikusi Pōlusi. Mōō hankilima le tēre a ri. A lōō tēre ye a la ka Alla la kuma mēn Barinabasi ni Sawuli fē. Wo rō, a ka ii kili ko ii ye na.

⁸ Kōni Barisa wulira ka Barinabasi ni Sawuli sōsō. Ale tōō le tēre ye Kirekikan dō ko Elimasi. A tēre ye a fē ka jamanatii kundōtījan, sa a kana lemēniya Isa ma.

⁹ Kōni Sawuli, mēn ye kilila ko Pōli, wo jusu fani Alla la Nii Seniman na. A ka a jna lō Elimasi rō kosebē.

¹⁰ Pōli ka a fō ko: «Ile, Ibulusa la den. Nanbara ni juuya ye i rō kojuuya. I bilani telenbaya ko bēe la. I tē Maari la sila telenniilu tījan boloka wa?»

¹¹ I jna lō! Maari ri i mira a bolo la ka ile kititēe sisen. I jna ri lafin. Wo rō, i ri waati dando kē, i tē tele yen.» Elimasi jna lafinda i kōrō. Dibi donda a ma. A ka a bolo rasōmōn ka mōōilu jīnin, mēn di a bolo mira ka sila yiraka a la.

¹² Jamanatii ka ko wo yen tuma mēn na, a lemēniyara Isa ma. A tun ka mēn mēn Maari la ko rō, wo ka a kabannakoya kosebē.

Pōli ni Barinabasi ka mōōilu kawandi Pisidi Antiyōki

¹³ Pōli ni a taamajōōilu donda kulunba kōndō Pafōsi ka wa Perika, mēn ye Panfili jamana rō. Kōni, Yuhana ka a bōō kōfē ye le, ka a kōse Jerusalemu.

¹⁴ Ii bōra Perika ka wa Pisidi Antiyōki. Yahudiyailu la Nōōō lon sera tuma mēn na, ii donda salibon kōndō ka ii sii.

¹⁵ Ii banda Tawurata a ni nabiilu la kitabu yōrō do karanna, salibon kuntiilu ka kēla di Pōli ni Barinabasi ma ko: «An badenmailu, ni kuma do kēra ai bolo, mēn di jama lali, ai ye wo fō.»

16 Pɔli ka i lɔ wo rɔ. A ka a bolo kɔrɔta ka a fɔ ko: «Isirayelikailu cɛɛilu ni Alla ɲɛsilanɲɛbailu bɛɛ, ai ye ai tolo malɔ.

17 Isirayelikailu Maari Alla le ka an benbailu suwandi. A ka ii siyaya ii la londanya waati rɔ Misiran jamana rɔ, ka ban ka ii labɔ jamana wo rɔ a la sebaya la.

18 A ka ii la koilu bɛɛ muɲun wula kɔndɔ san binaanin ɲɔɔn kɔrɔ.

19 San binaanin wo taminni, a ka siya wɔrɔnwula halaki Kanaan jamana rɔ, ka jamana wo di an benbailu ma, ka a kɛ ii ta ri.

20 Kɛbi Alla ka an benbailu suwandi haan a ka jamana wo di ii ma lon mɛn, wo bɛɛ ladɛnnin kɛra san kɛmɛnaanin ni san biloolu le ri.

«Wo kɛni, Alla ka kɛlɛkuntiilu sii an benbailu kun na haan Nabi Samuwɛla tele rɔ.

21 Wo tuma, an na mɔɔilu ka a fɔ Nabi Samuwɛla yɛ ko a ye mansa sii ii kun na. Wo rɔ, Alla ka Kisa dence Sawuli kɛ mansa ri ka a sii ii kun na, Sawuli mɛn ye Beniyaminu kabila mɔɔilu le ri. Sawuli ka san binaanin kɛ mansaya la.

22 Alla ka Sawuli bɔ mansaya la waati mɛn na, a ka Dawuda kɛ ii la mansa ri. Alla ka a fɔ a la ko rɔ ko: «N ye mɔɔ su mɛn fɛ, n da wo sɔrɔn sisen. Wo le Jɛsɛ dence Dawuda ri. A ri n diyana koilu bɛɛ kɛ ka a dafa.»

23 Alla ra kisiba di Isirayɛli ma ka bɔ Dawuda bɔnsɔnilu rɔ, ikomin a ka a lahidi ta ɲa mɛn ma. Kisiba wo le Isa ri.

24 Kɔni sani kisiba ye na, Yaya ka Isirayelikailu bɛɛ kawandi, ko ii ye kojuu kɛ boloka ka na Alla ma ka sun ji rɔ.

25 Yaya bantɔ a la baara la tuma mɛn na, a ka a fɔ mɔɔilu yɛ ko: «Ai ye n jatela mɛn di, wo tɛ n di fewu! Kɔni mɛn natɔ n kɔ, ale le wo ri. Hali ka a demɛn ka a la sanbara bɔ a sen dɔ, wo ka bon nde ma.»

26 Pɔli ka a fɔ ko: «N badenmailu, Iburahima bɔnsɔnilu ni Alla ɲɛsilanɲɛbailu, Alla ra kisi ko kuma ɲin nase an bɛɛ ma.

27 Jerusalemukailu ni ii la kuntiilu ma Isa na kun lon. Ii ma nabiilu la kuma fanan famun. Wo rɔ, ii ka kititɛɛ Isa kan ka nabiilu la kuma wo kanbali, ii ye mɛn karanna ɲɔɲɔ lon bɛɛ.

28 Ii ma kojuu si tɛrɛn a rɔ, mɛn di kɛ a faa kun di. Kɔni ii ka Pilate madiya ko a ye a faa.

29 Wo rɔ, ko mɛnilu sɛbɛni Isa la ko rɔ kitabu rɔ, wo bɛɛ kanbalira ii bolo. Woilu bɛɛ kanbalira tuma mɛn na, ii ka a lajii ka a bɔ gbɔngbɔn jiri kan ka a su don kaburu rɔ.

30 Kɔni Alla ka a lawuli ka a bɔ saya rɔ.

31 A wuli kɔ, a ka a jɛɛ yiraka a duɲɔɔnilu la, mɛnilu tun nara a fɛ Jerusalemu ka bɔ Kalile. Ii ka a yen tele siyaman kɔrɔ. Mɔɔ woilu le a sere ri Isirayɛli mɔɔilu rɔ sisen.

32 An nani wo le kibaro ɲuma fɔla ai yɛ ko Alla ka lahidi mɛn ta an benbailu yɛ,

33 a ra wo dafa andeilu yɛ, mɛnilu ye ii bɔnsɔnilu ri. A ka Isa lawuli ka a bɔ saya rɔ ka wo lahidi dafa. A ye ikomin a sɛbɛni Isa la ko rɔ ɲa mɛn ma Jaburi sura filana rɔ. A ka a fɔ ko:

«I ye n dence le ri.

N da kɛ i fa ri bi.»

34 «Alla ka Isa lawuli ka a bɔ saya rɔ ko a tɛ sa butun fewu. Alla ka wo le yiraka a la kuma rɔ kɔrɔman ko:

«N ka lahidi sɛniman mɛn ta Dawuda yɛ,

sika tɛ wo rɔ, n di wo dafa ai yɛ.»

35 «Nba, Jaburi sɛbɛba ka wo ko fɔ Alla ye yɔrɔ gbɛɛ rɔ ko:

«I tɛ sɔn i la mɔɔ sɛniman su ye toli kaburu kɔndɔ.»

36 «Dawuda ka Alla diyana koilu kɛ ka a dafa a tele rɔ. A sara tuma mɛn na, a su donda a benbailu su don yɔrɔ rɔ ka toli.

37 Kɔni Alla ka mɛn nawuli ka a bɔ saya rɔ, wo su ma mɛn kaburu rɔ ka toli.

38 N badenmailu, an ye mɛn fɔla ai yɛ, ai ye wo famun. Ai la kojuu ri labe ale baraka rɔ ɲa mɛn ma, wo ra fɔ ai yɛ.

39 Mɛnilu wa lemɛniya Isa ma, woilu bɛɛ ri hɔrɔya ii la kojuu ma,

Nabi Musa la sariya ma se ai hərəyala kojuu menilu ma.

⁴⁰ Wo rə, ai ye a ke kojuma, sa nabiilu ka men fə kitabu kəndə, wo kana ai sərən. A sebeni ko:

⁴¹ «Ai ja lə! Ai menilu ye Alla la koilu lafəyala ka ai ban a rə.

Ai ye kabannakoya, ka ban ka halaki.

Ka a masərən n di men ke ai tele rə,

ai te la wo la,

hali ni məə nara wo jafə ai ye.»

⁴² Pəli ni Barinabasi bətəla salibon na, məəilu ka ii madiya ko ii ye na Nəjə lon natə ka do la karan wo kan.

⁴³ Nba, məəilu bεε jensenda ka wa. Ii siyaman bilara Pəli ni Barinabasi kə, Yahudiyailu ni Alla jəsilanjεba menilu donni Yahudiyailu la dina rə. Pəli ni Barinabasi kumara woilu ye ka ii fanka don, ko ii ye ii raja ka la Alla la jumaya la, ka to wo kan.

⁴⁴ Nəjə lon wo kun jəən, fədiya so kəndə məəilu fanba nara ii laden ka ii tolo malə Maari la kuma la.

⁴⁵ Yahudiyailu ka jama wo yen tuma men na, keleya ka ii mira. Ii ka Pəli la kuma səsə ka Pəli lafəya.

⁴⁶ Pəli ni Barinabasi ka ii jabi jusulateε rə ko: «A fεε tun te fo Alla la kuma ye fə ai Yahudiyailu le fələ ye. Kəni ai ra ai ban a rə. Ai ra a jate wo rə ko ai ma ben jənemaya banbali sərən ma. Wo le rə, an di wa siya gberεilu fε sisen.

⁴⁷ Ka a masərən Maari ka an jamari ten de ko:

«N da i ke ikə kεε bəlan de siya gberεilu ye,

sa i ri kisi ko lase məəilu ma dunu ja fan bεε rə.»

⁴⁸ Siya gberεilu ka wo men tuma men na, ii bεε sɛwara ka Maari la kuma tando. Jənemaya banbali lateeni məə menilu ma, wo bεε leməniyara Isa ma.

⁴⁹ Nba, Maari la kuma jensenda jamana fan bεε rə.

⁵⁰ Nba, muso təəlamən doilu tεε ye so kəndə, menilu tεε ye Alla batola. Yahudiyailu ka woilu ni so kəndə məəbailu kəndasu. Ii wulira ka Pəli ni Barinabasi tərə kojuyaya ka ii gben ka ii labə ii la jamana rə.

⁵¹ Kəni Pəli ni Barinabasi bətəla, ii ka ii sen na gbangban bə ka a ke təəmasere ri so kəndə məə woilu kanma. Wo rə, ii wara Ikoniyo mu so kəndə.

⁵² Kəni karandenilu jusu fani tεε ye sɛwani Alla la Nii Səniman na.

14

Pəli ni Barinabasi ka məəilu kawandi Ikoniyo mu so kəndə

¹ Nba, Pəli ni Barinabasi donda Yahudiyailu la salibon na Ikoniyo mu ikə ii ka a ke ja men ma Antiyəki. Ii kumara məəilu ye ja men ma, Yahudiya siyaman ni siya gberεilu siyaman leməniyara Isa ma.

² Kəni Yahudiya menilu ma leməniya Isa ma, woilu ka siya gberεilu kəndasu ka ii lawuli leməniya məəilu kanma.

³ Pəli ni Barinabasi mɛnda ye ka Maari la kuma lase məəilu ma jusulateε rə. Maari tεε ye se dila ii ma ka kabannakoilu ni təəmasereilu ke, sa woilu ri a yiraka ko ii ye men fəla Alla la jumaya ko rə, ko tu ja le wo ri.

⁴ So kəndə məəilu rafarani tεε. Fan kelen tεε ye Yahudiyailu fε. Fan kelen tεε ye talibidenbailu fε.

⁵ Yahudiyailu ni ii la kuntiilu ni siya gberεilu bɛnda a ma ko ii ye ko kɛla Pəli ni Barinabasi la, ka ii bon kabakurun na ka ii faa.

⁶ Wo ko fəra Pəli ni Barinabasi ye tuma men na, ii ka ii bori ka wa Likahoni Lisitiri ni Likahoni Dεribε fan fε, a ni so woilu laminin də.

⁷ Ii ka Isa la kibaro juma lase ye məəilu ma.

Pəli ni Barinabasi ka məəilu kawandi Lisitiri

⁸ Nba, nambara cεε do tεε ye Lisitiri. Kεbi a sərɛnda, a ma se a taamala fewu.

⁹ Lon do rə, a siini ka a tolo malə Pəli kan na. Pəli ka a ja lə a rə, ka a yen ko leməniya ye a fari rə. Pəli ka a lən wo rə ko a ri se kəndəyala.

¹⁰ Wo le rə, Pəli ka a kan ba labə ko: «I wuli ka i lə i sen kun na.» Cεε ka a gban ka a lə ka a taama damira.

11 Jama ka wo keni yen Pɔli bolo tuma men na, ii ka ii kan nabɔ ka a fɔ Likahoni kan dɔ ko: «Ee! An jooilu ra mɔɔ fari ta ka jii an tema yan.»

12 Ii ka a fɔ Barinabasi ma ko Sesi. Ii la joo kuntiiba tɔɔ le wo ri. Ii ka a fɔ Pɔli ma ko Erimesi. Ii la joo dogberɛ tɔɔ le wo ri. Ii ka Pɔli tɔɔ la ten ka a masɔɔn ale tɛɛ ye kuma lasela ba le ri.

13 Sesi batobon lɔni so da la. Wo sɔlila ka tora doilu mira, ka ii masidi bin ferenilu la, ka na woilu di so donda la. A lɔɔ tɛɛ ye a ni jama bɛɛ la ka tora woilu kannatɛɛ ka Pɔli ni Barinabasi bato.

14 Talibidenbailu Pɔli ni Barinabasi ka wo men tuma men na, ii ka ii la durukiilu rafara, ka i bori ka jama kunben, jusu lafin dɔ. Ii ka ii kan nabɔ ko:

15 «An badenmailu, nfenna ai ye ko jin kɛla? An bɛɛ ka kan. Andeilu tɛ foyi ri fo mɔɔilu. An nani kibaro juma le fɔla ai ye, sa ai ri ko fufafu jinilu bila ka Alla jenema bato. Ale le ka sankolo ni duukolo ni kɔɔji dan, a ni ii kɔndɔfenilu bɛɛ.

16 Waati taminni, Alla ka siyailu bɛɛ to ii ye ii jɛɛ sawo kɛ.

17 Kɔni a ye baara jumailu kɛla a ko sereyailu ri. A ka sancilana san, lannifenilu ka denna ii waati rɔ, a ka ai lafa balo ni sɛwa wo.»

18 Pɔli ka kuma wo bɛɛ fɔ, kɔni dɔɔni a ni Barinabasi ma kɔna mɔɔilu la nisi faa ko rɔ ka ii bato.

19 Wo tuma, Yahudiyɔ doilu nara ka bɔ Antiyɔki ni Ikoniyɔmu. Woilu ka jama manɛɛn ka ii kɔndasu. Wo rɔ, mɔɔilu wulira ka Pɔli bon kabakurun na ko ii ye a faala. Ii ka a sɔmɔn fɔɔ so kɔkan ka a lafili, ka a masɔɔn ii ka ii miri ko a ra sa.

20 Kɔni karandenilu nara a laminin tuma men na, Pɔli ka a wuli duu ma ka don so kɔndɔ ikɔ. Wo duusa gbɛ, Pɔli ni Barinabasi bɔra ye ka wa Deribɛ.

Pɔli ni Barinabasi ka ii kɔsɛ Antiyɔki

21 Pɔli ni Barinabasi ka kibaro juma lase mɔɔilu ma Deribɛ. Wo rɔ, mɔɔ siyaman lara Isa la ka kɛ a la karanden di. Wo kɔ rɔ, Pɔli ni Barinabasi bɔra ye ka ii kɔsɛ Lisitiri,

ka bɔ ye ka wa Ikoniyɔmu, ka bɔ ye ka wa Pisidi Antiyɔki.

22 Ii tamintɔla so woilu la, ii ka karandenilu fanka don, ka ii kawandi ko ii ye ii raja ka to lemeniya sila kan. Ii tɛɛ ye a fɔla ii ye ko: «Sani an ye don Alla la Mansaya rɔ fo an ye tɔɔya siyaman de sɔɔn fɔɔ.»

23 Pɔli ni Barinabasi ka jemɔɔilu lasii lemeniya jamailu kelen kelenna bɛɛ kun na. Ii ka sun don ka Alla matara woilu ye, ka ii karifa Maari la, ii lani wo men na.

24 Pɔli ni Barinabasi ka Pisidi jamana rasan ka don Panfili jamana rɔ.

25 Ii ka Alla la kuma lase mɔɔilu ma Perika tuma men na, ii bɔra ye ka wa Ataliya.

26 Ii donda kulunba kɔndɔ Ataliya ka ii kɔsɛ Antiyɔki, ii bɔra yɔrɔ men ka taama damira. So jin de kɔndɔ ii ka ii karifa Alla la ii la baara rɔ ii banni baara men kɛla.

27 Wo rɔ, ii se men keni Antiyɔki, ii ka lemeniya jamailu bɛɛ laden ka dantɛɛli kɛ. Alla ka men kɛ ka fara ii la, ii ka wo bɛɛ dantɛɛ lemeniya mɔɔilu ye. Alla ka lemeniya sila yiraka siya gberɛilu la ja men ma, ii ka wo fanan fɔ ii ye.

28 Pɔli ni Barinabasi mɛnda kosɛbe karandenilu fɛ Antiyɔki.

15

Lemeniya mɔɔilu ka laden kɛ Jerusalemu

1 Nba, mɔɔ doilu nara Antiyɔki ka bɔ Jude. Ii tɛɛ ye lemeniya mɔɔilu karanna ko: «Ai ti se kisila ni ai ma faaninta kɛ ikomin Nabi Musa la landa ye ja men ma.»

2 Pɔli ni Barinabasi ma sɔn wo kuma ma. Wo le rɔ, mankan ba wulira ii ni mɔɔ woilu tema. Ii ka i jɔɔn sɔsɔ kosɛbe. Wo le kosɔn, lemeniya mɔɔilu ka Pɔli ni Barinabasi suwandi, ka lemeniya mɔɔ gberɛilu la ii kan, ka ii bɛɛ lawa Jerusalemu. Ko ii ye wa talibidenbailu ni lemeniya mɔɔilu la jemɔɔilu tɛɛn ye, ka ko jin jafɔ ii ye.

3 Nba, lemeniya jamailu ka ii bilasila ka ii lawa. Ii ka Fenisi jamana

ni Samari mara rasan. Ii tamintola, siya gberɛilu tun lemɛniyara ka na Alla ma ja mɛn ma, ii ka wo lase ye lemɛniya mɔɔilu ma. Wo ko diyara woilu ye a ja jɛrɛ jɛrɛ ma.

⁴ Nba, ii se mɛn kɛni Jerusalemu, lemɛniya jamailu ni talibidenbailu ni jɛmɔɔilu ka ii ramira kojuma. Alla tun ka ko mɛnilu kɛ ka fara ii la, ii ka woilu bɛɛ nafɔ ye lemɛniya mɔɔilu ye.

⁵ Kɔni lemɛniya mɔɔ doilu tɛrɛ ye, mɛnilu tɛrɛ ye Farisilu la dɛkuru rɔ. Woilu ka ii lɔ ka a fɔ ko: «Siya gberɛ mɔɔilu mɛnilu lemɛniyani Isa ma, a fɛrɛ tɛ fɔ woilu ye faaninta kɛ ka jamari ko ii ye Nabi Musa la sariya latelen.»

⁶ Nba, talibidenbailu ni jɛmɔɔilu ka i jɔɔn yen ka ko wo fɛsɛfɛsɛ.

⁷ Ii mɛnda kumala wo ka a fɔ kɔsɛbɛ. Wo kɔ rɔ, Piyɛri ka i lɔ ka a fɔ ii ye ko: «N badenmailu, ai jɛrɛ ka a lɔn ko Alla ka n suwandi ai tɛma waati taminni. A ka a fɔ ko n ye kibaro juma lase siya gberɛilu ma, kosa ii ri wo mɛn ka lemɛniya Isa ma.

⁸ Alla, mɛn ka adamadenilu bɛɛ miriya lɔn, a ka a yiraka ko a sɔnni siya gberɛilu rɔ ka a masɔrɔn a ka Alla la Nii Seniman di ii ma ikomin a ka wo di andeilu ma ja mɛn ma fɔlɔ.

⁹ Wo rɔ, a ma faranfaasi si kɛ andeilu ni ii tɛma, baa ii lemɛniyara tuma mɛn na, a ka ii jusukun gbɛ.

¹⁰ Nba, nfenna ai ye a fɛ ka Alla kɔrɔbɔ? Andeilu ni an benbailu ma se donin mɛn kɔrɔ, ii ye wo siila karan-denilu kunma nfenna?

¹¹ Kɔni andeilu lani a la ko Alla ye an kisila Maari Isa la jumaya le fɛ ikomin a ye woilu fanan kisila ja mɛn ma.»

¹² Jama bɛɛ ka ii sabari ka ii tolo malɔ Barinabasi ni Pɔli fanan na. Ii tun ka kabannako ni tɔmasere mɛnilu kɛ ka fara Alla la siya gberɛilu tɛma, ii ka wo bɛɛ lase jama ma.

¹³ Pɔli ni Barinabasi banni kumala, Yakuba ka a fɔ ko: «N badenmailu, ai ye ai tolo malɔ n kan na.

¹⁴ Alla ka siya gberɛilu kanin ja mɛn ma fɔlɔ, ka doilu suwandi ii tɛma ka woilu kɛ a jɛrɛ tailu ri, Simɔn nani wo le nafɔla an ye jin di.

¹⁵ Nabijumailu ka Alla jɛrɛ kan mɛn sɛbɛ, wo bɛnni kuma jin ma. A sɛbɛni ko:

¹⁶ Ko woilu wa tamin, n di n kɔsɛ ka na ikɔ tuun.

Dawuda la bon mɛn beni, n di wo lɔ ikɔ.

A ye ikomin tunbun, kɔni n di a lɔ ikɔ ka a lakurakuraya.

¹⁷ Kosa mɔɔ tailu ri Maari jinin, siya gberɛilu kɔnin.

N ka woilu kili ka ii kɛ n ta ri.

¹⁸ Maari mɛn ka ko woilu yiraka kɛbi waati jan, wo kan ten.»

¹⁹ Yakuba ka a fɔ ko: «Wo rɔ, a ye n jana ko an kana siya gberɛ mɔɔilu tɔrɔ, mɛnilu ye sɔnna Alla la kuma ma.

²⁰ Kɔni an ye sɛbɛ lawa ii ma ka a fɔ ii ye ko ii kana joo sɔ sobo dɔɔn. Ii kana jalonya kɛ. Ii kana juufaa sobo dɔɔn. Ii kana jeli dɔɔn.

²¹ Nba, kɛbi waati jan, Nabi Musa la sariya ye lasela mɔɔilu ma so bɛɛ la. A ka mɛn sɛbɛ, wo ye karanna salibonilu kɔndɔ Njɔɔ lon bɛɛ.»

Sɛbɛ lawara siya gberɛ lemɛniya mɔɔilu ma

²² Talibidenbailu ni jɛmɔɔilu ni lemɛniya jamailu bɛɛ ka a lateɛ ko ii ye mɔɔ doilu suwandi ka woilu lɔ Pɔli ni Barinabasi malɔla Antiyɔki. Ii ka Judasi, mɛn fanan tɔɔ ko Barisabasi, a ni Silasi suwandi. Mɔɔ fila woilu tɛrɛ jɛmɔɔilu le ri lemɛniya mɔɔilu tɛma.

²³ Nba, ii ka bataki don woilu bolo ko ka wa a ri. A sɛbɛni ko:

«An badenmailu, mɛnilu ye siya gberɛ mɔɔilu ri Antiyɔki so kɔndɔ a ni Siri jamana rɔ ni Silisi jamana rɔ, an ye ai fola. Ai badenmailu talibidenbailu ni jɛmɔɔilu kan de. An da bataki jin nawa ai ma.

²⁴ An da a mɛn ko mɔɔ doilu bɔra an fɛ yan ka wa kuma do fɔ ai ye ka ai tɔrɔ. Kuma wo ra ai kɔndafili kojuuya. Kɔni andeilu ma mɔɔ woilu lawa ai ma.

²⁵ Wo le kosɔn andeilu bɛɛ sɔnda ka mɔɔ doilu suwandi ka ii lawa ai ma an diyana dupɔɔnilu Barinabasi ni Pɔli kɔfɛ.

26 Wo fila le ka ii jere di Maari Isa Nenematomnin na baara kanma fo dooni ii ma faa moilu bolo.

27 An da Judasi ni Silasi la ii kan. Wo ro, an ye men fola ai ye sebe nin do, ai ri wo kan kelen men woilu fanan da ro.

28 An ni Alla la Nii Seniman da ben ko an kana donin si sii ai kun ma fo men ka kan. Wo ro, ai kana men ke, wo le nin di.

29 Ai kana joo so sobo doon. Ai kana jeli doon. Ai kana juufaa sobo doon. Ai kana jalonya ke. Ni ai ka ko woilu matanka, wo ri ben. An ben lon do.»

30 Nba, Jerusalemu lemeniya moilu ka sila di karanden woilu ma. Wo ro, ii bora Jerusalemu ka wa Antiyaki. Ii seni ye, ii ka lemeniya moilu bee laden ka bataki wo di ii ma.

31 Ii ka a karan tuma men na, lalilikan wo diyara ii ye kosebe.

32 Judasi ni Silasi fanan tere ye Alla la nabiilu le ri. Wo ro, ii kumara lemeniya moilu ye kosebe ka ii lali ka ii sebe don.

33-34 Judasi ni Silasi ka tele dando ke Antiyaki tuma men na, lemeniya moilu duwara ii ye ka sila di ii ma, ko ii ye ii kose ii kelayabailu ma jususuma ro.

35 Koni Poli ni Barinabasi menda Antiyaki. Ii ni mo gberere siyaman ka moilu karan Maari la kuma la, ka kibaroro juma lase moilu ma.

Poli ni Barinabasi farara na men ma

36 Poli ni Barinabasi tun da men Antiyaki. Lon do ro, Poli ka a fo Barinabasi ye ko: «An ka Maari la kuma lase so menilu la, an ye wa an badenmailu fo woilu bee ro. An di a lon wo ro ni ii ye here ro.»

37 Barinabasi tere ye a fe Yuhana ye wa ii kofe, Yuhana men ye kilila ko Marika.

38 Koni Yuhana wali ko ma diya Poli ye, ka a masaron Yuhana ka a fara ii la Panfili. A ma a raja ka baara laban ii fe.

39 A la wali ko kera sosoli ba ri Poli ni Barinabasi tema, fo ii farara. Barinabasi ka Marika ta ka don kulun do ka wa Sipere.

40 Poli ka Silasi suwandi. Lemeniya moilu ka ii karifa Maari la, sa a ri a janto ii ro. Ii bora ye na wo le ma.

41 Ii ka Siri jamana ni Silisi jamana rataama, ka lemeniya jamailu sebe don yoro bee ro.

16

Timote wara Poli ni Silasi kofe

1 A sera Deribe, ka bo ye ka wa Lisitiri. Cee do tere ye karandenilu tema men to ko Timote. A na tere Yahudiya le ri, koni a fa tere Kirekika le ri. A na tere lemeniya mo le ri.

2 Lisitiri ni Ikoniyomu lemeniya mo bee tere ye Timote to juma fola.

3 Poli tere ye a fe Timote ye wa ii kofe. Koni ye Yahudiyailu bee ka a lon ko a fa tere ye Kirekika le ri. Wo kera sababu ri, Poli ka Timote la faaninta ke.

4 Wo ro, ii bora ye ka wa. Talibidenbailu ni jemmoilu benda ko menilu ma Jerusalemu, Poli ni Silasi tere ye taminna woilu lasela lemeniya moilu ma so bee la, ka a fo ii ye ko ii ye woilu mira.

5 Wo bolo ma, lemeniya jamailu la lemeniya tere ye sabatila. Lon lon moilu tere ye donna ka la ii kan.

Poli kelayara na men ma Torohasi

6 Alla la Nii Seniman ma son Poli ni a taamanonilu ye don Asi jamana ro ka Alla la kuma lase moilu ma. Wo ro, ii ka Firiki ni Kalati jamanailu rataama.

7 Ii se men keni Misiya jamana dan na, ii ka a fo ko ii ye donna Bitini. Koni Isa la Nii Seniman ma son wo ma.

8 Wo ro, ii ka Misiya jamana rasan ka wa Torohasi.

9 Su wo ro, Poli ka koyen lo ikomin sibo. A ka Masedonika cee do loni yen men ye a madiyala ko: «I ye na an demen Masedoni jamana ro.»

10 Poli ka wo yen ka ban tuma men na, an ka an dabeni kororo ka Masedoni sila mira, baa an ka a yen ko Alla le tere ye an kilila ko an ye wa kibaroro juma fo ye moilu ye.

Lidi lemeniyara Isa ma na men ma

11 An donda kulunba rɔ Torohasi ka an telen Samotirasi ma. Wo duusa gbɛ, an sera Neyapolisi.

12 An bɔra ye ka wa Filipi, mɛn ye Masedoni jamana fan kelen so ba do ri, Rɔmu so do le. An ka tele dando kɛ ye.

13 Nɔɔ lon sera tuma mɛn na, an bɔra so kɔndɔ ka wa ba da la, baa an mirini tɛrɛ ko an di Alla matara diya do tɛrɛn ye. An wara muso doilu ladennin sɔrɔn ye. An ka an sii ka woilu kawandi.

14 Muso kelen tɛrɛ ye ii rɔ, mɛn tɔɔ ko Lidi. A bɔni Tiyatiri. Julia le tɛrɛ, mɛn ye faanin dagbɛlɛn wulenman jalagbɛ mayirala. Alla batoba le a ri. Maari ka a kɛ, a ka Pɔli la kuma mɛn tuma mɛn na, a ka wo famun ka a mira.

15 Wo rɔ, a ni a la denbaya sunda ji rɔ. Wo banni, a ka an madiya ko ni an ka a jate Maari la lemeniya mɔɔ bɛrɛ ri, ko an ye wa jiya a wara. A ka wo fɔ an ye ka a magbɛleya kosebɛ.

Pɔli ni Silasi bilara kaso la Filipi

16 Lon do rɔ, an watɔla tora Alla matara diya, an ni jɔnmuso do ka an jɔɔn bɛn. Fɛlɛli jina tɛrɛ ye a fɛ. A tɛrɛ ye fɛlɛli kɛla wo baraka rɔ, ka wodi siyaman sɔrɔn a tiilu ye.

17 A bilara andeilu ni Pɔli bɛɛ kɔ. A tɛrɛ ye a kan nabɔla ko: «Mɔɔ jɔnɛni ye Alla kɔrɔtaninba la baaradenilu le ri. Mɔɔilu ri kisi sila mɛn fɛ, ii ye wo le lasela ai ma.»

18 Jɔnmuso ka wo kɛ tele siyaman kɔrɔ. Kɔni lon do rɔ, Pɔli mɔnɛra a ma. A ka a kɔfɛni a ma ka a fɔ jina jɛrɛ ye ko: «N ye i jamarila Isa Nenematɔmɔnin tɔɔ rɔ ko i ye bɔ muso jɔn fɛ!» Jina bɔra muso fɛ i kɔrɔ.

19 Jɔnmuso tiilu ka a yen tuma mɛn na ko ii tɛ wodi sɔrɔnna a fɛ butun, ii ka Pɔli ni Silasi mira. Ii ka ii sɔmɔn fɔɔ lɔfɛ rɔ, ka wa ii ri kuntiilu ma.

20 Ii se mɛn kɛni ye, ii ka a fɔ Rɔmu kititɛ faamailu ye ko: «Mɔɔ jɔnɛni ye Yahudiyailu le ri. Ii ra an na so bɛɛ nake.

21 Ii ye an karanna namun na Rɔmuka ma kan ka a sɔn wo ma wala ka wo kɛ.»

22 Jama fanan wulira Pɔli ni Silasi kanma. Faamailu ka mɔɔilu lɔ ka Pɔli ni Silasi la durukiilu bɔ ii kan na, ka a jamari ko ii ye ii gbasi gbelekeilu la.

23 Ii ka ii gbasi kosebɛ ka ii bila kaso la, ka a fɔ kasobon kɔnɔgbɛnna ye ko a ye i janto ii rɔ kosebɛ.

24 Wo jamarili kosɔn, kaso bon kɔnɔgbɛnna ka Pɔli ni Silasi bila bon dɔɔmani la kasobon kɔndɔ, ka ii sen bila jiri la.

Kasobon kɔnɔgbɛnna lemeniyara Isa ma na mɛn ma

25 Nba, duu talama, Pɔli ni Silasi tɛrɛ ye Alla matarala ka kalaman bɔ. Kasoden tɔilu tɛrɛ ye ii tolo malɔla ii la.

26 Wo yɔrɔ kundunin wo rɔ, duukolo yɛrɛyɛrɛra kojuyaya ka kasobon jɛrɛ fanan nayɛrɛyɛrɛ. Kasobon da bɛɛ lakara ii jɛrɛ ma i kɔrɔ. Nɛɛ jɔlɔkɔ bɛɛ tateɛra ka bɔ kasodenilu la.

27 Kasobon kɔnɔgbɛnna kununda sunɔɔ rɔ ka kasobon da bɛɛ lakani yen. A ye a kɔndɔ ko kasoden bɛɛ ra ii bori ka bɔ. Wo rɔ, a ka a la fanmuru sɔmɔn ka a bɔ a laa rɔ ko a ye a jɛrɛ faala.

28 Kɔni Pɔli ka a kan ba labɔ a ma ko: «I kana kojuu kɛ i jɛrɛ la! An bɛɛ ye yan.»

29 Kasobon kɔnɔgbɛnna ka a kan nabɔ ko ii ye fitinna di a ma. A ka a bori ka wa Pɔli ni Silasi ma. A yɛrɛyɛrɛtɔ ka a be ii sen kɔrɔ.

30 A ka a wuli ka Pɔli ni Silasi labɔ kɛnɛ ma ka ii mapininka ko: «N failu, n ye nfen kɛ, sa n di kisi?»

31 Ii ka a jabi: «I ye lemeniya Maari Isa ma. Ni i ka wo kɛ, i ri kisi, i ni i la denbaya bɛɛ.»

32 Ii ka Maari la kuma fɔ ale ni a la denbaya bɛɛ ye.

33 Kasobon kɔnɔgbɛnna ka Pɔli ni Silasi ta ka wa ii la gbasilu dailu ko su waati wo jɛrɛ rɔ. A banni wo la, a ni a la denbaya bɛɛ sunda ji rɔ i kɔrɔ.

34 A wara Pɔli ni Silasi ri a wara, ka wa dɔɔnnin sii ii kɔrɔ. Sawa ba tɛrɛ ye a ni a la denbaya bɛɛ la ka a masɔrɔn ii ra lemeniya Alla ma.

³⁵ Nba, wo duusa gbɛni faamailu ka ii la mɔɔilu lɔ kela la, ko ii ye wa a fɔ kasobon kɔnɔgbɛnna ye ko a ye Pɔli ni Silasi bila.

³⁶ Wo rɔ, kasobon kɔnɔgbɛnna ka a fɔ Pɔli ye ko: «Faamailu ra kela lana, ko ka i ni Silasi bila. Ai ye wa jususuma rɔ.»

³⁷ Kɔni Pɔli ka a fɔ faamailu la keladenilu ye ko: «Andeilu ye Rɔmu jamana duuren de ri. Kɔni faamailu ka an gbasi jama bɛɛ jana, ka an bila kaso la, ka a tɛrɛn ii tun ma kiti tɛɛ an na ko rɔ. Sisen ii ka a fɔ ko ka an bila sutura rɔ wa? Wo tɛ kɛ fewu! Ii jɛrɛ ye na an nabɔ yan!»

³⁸ Keladenilu wara kela wo fɔ Rɔmu faamailu ye. Ii ka a mɛn tuma mɛn na ko Pɔli ni Silasi ye Rɔmu jamana duuren de ri, ii silanda.

³⁹ Wo rɔ, ii wara Pɔli ni Silasi madiya ko ii ye yafa ii ma. Ii ka ii labɔ kaso la ka ii dali ko ii ye bɔ so kɔndɔ ka wa.

⁴⁰ Pɔli ni Silasi bɔra kaso bon na wo le rɔ ka wa Lidi wara rɔ. Ii ka lemeniya mɔɔilu tɛrɛn ye. Ii ka woilu lali ka ii sɛɛbɛ don ka ban ka wa.

17

Mɔɔilu wulira Pɔli ni Silasi kanma Tesaloniki

¹ Pɔli ni Silasi taminda Anfipolisi ni Apoloni soilu la, ka se Tesaloniki so la. Yahudiyailu la salibon do tɛrɛ ye so kɔndɔ ye.

² Pɔli wara salibon wo la Nɔnɔ lon, ikɔ a darini a kela ja mɛn ma. A ka Nɔnɔ lon sawa kɛ salibon na ye, ka mɔɔilu karan Alla la kuma la.

³ Pɔli tɛrɛ ye wo kɔrɔ fɔla ii ye ka a gbɛ, ko a fɛrɛ tɛ fo Mɔɔ Nenematɔmɔnin tɛrɛ ye tɔrɔ ka faa, ka ban ka wuli ka a bɔ saya rɔ. A ka a fɔ ko: «N ye Isa mɛn na ko lasela ai ma ji, ale le Mɔɔ Nenematɔmɔnin di.»

⁴ Yahudiya doilu ka a yen ko kuma wo ye tujɔ le ri. Woilu lemeniyara Isa ma ka ii lɔ Pɔli ni Silasi la. Alla jɛsilanɔ Kirekika siyaman na a ni muso tɔlɔma siyaman fanan lara la.

⁵ Kɔni bɛnsɛnkolontɛya ka Yahudiya tɔilu mira. Ii wara lɔfɛ rɔ ka fuwareilu laden ka a kɛ jama juu ri. Jama wo ka

mankan ba lawuli so kɔndɔ. Ii wara Jason na bon da kadi ka Pɔli ni Silasi jinin, baa a lɔ tɛrɛ ye ii la ka woilu mira ka ii labɔ jama bɛɛ jana.

⁶ Kɔni ii ma Pɔli ni Silasi tɛrɛn ye. Wo rɔ, ii ka Jason ni lemeniya mɔɔ doilu mira, ka ii masɔmɔn fɔɔ so jɛmɔɔilu wara. Ii jamanda ko: «Mɔɔ mɛnilu ye mankan nawulila dunujɔ bɛɛ rɔ, woilu ra se yan.

⁷ Jason da woilu jiya a wara. Ii bɛɛ ka a fɔ ko mansa gbɛrɛ le ye, mɛn tɔɔ ko Isa. Ii ra Rɔmu mansaba la sariya tɔjan wo rɔ fewu.»

⁸ Jɛmɔɔilu ni jama bɛɛ ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, wo ka ii tɔrɔ kɔsɛbɛ.

⁹ Wo rɔ, ii ka a fɔ ko Jason ni a dunjɔnilu ye ii kunka wodi sara. Ii banni wodi wo sarala, jɛmɔɔilu ka ii bila.

Pɔli ni Silasi ka mɔɔilu kawandi Bere

¹⁰ Dibi donda tuma mɛn na su wo rɔ, lemeniya mɔɔilu ka Pɔli ni Silasi lawa so gbɛrɛ la, mɛn tɔɔ ko Bere. Ii seni ye, ii wara Yahudiyailu la salibon na.

¹¹ Bere Yahudiyailu sɔnɔmɛ gbɛni ka tamin Tesaloniki Yahudiyailu kan paaɔn. A lɔ tɛrɛ ye ii la ka ii tolo malɔ Pɔli la kuma la. A tɛrɛ ye fen fen fɔla ii ye, ii jɛrɛ tɛrɛ ye wo bɛɛ fɛsɛfɛsɛla Alla la kuma rɔ lon lon, sa ii ri a yen ni Pɔli la kuma ye tujɔ le ri.

¹² Wo rɔ, ii siyaman lemeniyara Isa ma. Kirekika musoilu tɔlɔma siyaman ni Kirekika cɛɛilu siyaman fanan lemeniyara Isa ma.

¹³ Kɔni Tesaloniki Yahudiyailu ka a mɛn tuma mɛn na ko Pɔli ye Alla la kelalɛsɛla mɔɔilu ma Bere, ii wulira ka wa ye. Ii sera ye ka Berekailu kɔndasu ka mankan nawuli.

¹⁴ Lemeniya mɔɔilu ka wo yen tuma mɛn na, ii wulira i kɔrɔ ka Pɔli lawa kɔɔji da la. Kɔni Silasi ni Timote tora a kɔ Bere.

¹⁵ Pɔli malɔbailu nara a ri Atɛni. Ii seni ye, Pɔli ka i sara ii la ko ka a fɔ Silasi ni Timote ye ko ii ye ii kaliya ka na a tɛrɛn ye. Wo rɔ, Pɔli malɔbailu bɔra a kɔfɛ ka ii kɔsɛ Bere.

Poli ka maa'ilu kawandi Ateni

16 Poli tere ye Silasi ni Timote makonola Ateni tuma men na, a ka joo siyaman ba yen so kando. Wo gbara a la kosebe.

17 A tere ye wala Yahudiyailu la salibon na ka Yahudiyailu ni Alla batobailu kawandi. Lon lon a tere ye wala lufe ro fanan. A wa maa menilu saron ye, a ri woilu fanan kawandi.

18 Karanmaa doilu tere ye, menilu too ko Epikuri a ni Sitoyiki la maa'ilu. Woilu wulira ka Poli soso. Doilu ka a fo ko: «Kuma siyaman ba tii jin kan di?» Dogberailu ka a fo ko: «A keni ikoo a ye batofen do le la ko lasela, an ma men lon.» Ii ka wo le fo ka a masaron Poli tere ye Isa la kibaro juma lasela ka a lawuli ko fo ka a bo saya ro.

19 Wo ro, ii ka Poli kili ka wa a ri laden ba ro, men too ko Areyopasi. Ii se men keni ye, ii ka a fo Poli ye ko: «I nani karan kura men di jin, i te wo jafan an ye wa?»

20 An ka men men i da ro, an tun ma wo men koroman folo. An ye a fe i ye wo koroo fo an ye.»

21 Nba, kokurailu duman tere Ateni duuren ni a londonilu ye. Ii tun te foyi kela fo ka ii tolo maloo woilu la ka woilu lase i jooan ma.

22 Wo ro, Poli ka a lo Areyopasi laden tema ka a fo ko: «Ai Atenikailu, n da a yen ko batoli ko duman ai ye ja be ma,

23 baa n tere ye n mataamala so kando tuma men na, n ka ai la batoli yoro bee korosi. N ka sebe yen saraka janin diya do ka a fo ko: «Maa ma batofen men too lon, wo saraka janin diya le jin di.» Nba, ai ye men batola, ka a teren ai ma a lon, nde jere na kun de wo ri ka na wo ko fo ai ye sisen.

24 Alla men ka dunuwa ni a kando fenilu bee dan, wo le ye sankolo ni duukolo mansa ri. Adamadenilu ye batobon menilu lala ii bolo la, Alla siini te wo si kando.

25 Adamadenilu ti se ka baara si ke ka ale demen. Eon, a mako te foyi si la. Ale jere le ka penemaya ni niilakili di maa'ilu ma, a ni fen tailu bee.

26 A ka siya bee laboo maa kelen de ro, ka ii lasii duukolo fan bee ro. A ka ii la waati dantee, ka ii sii yoroilu yiraka ii la.

27 A ka wo bee ke, sa maa'ilu ri a jinin, sa tumado ii ri a saron. Ii la jininni ri a ke ikoo maa ye mamali kela ja men ma ka fen do jinin. Koni Alla jere ma jan an si la.

28 An niakilila ni an ye an taama ni an ye yan ale le baraka ro. A ye ikoo ai la yeli doilu ra a fo ja men ma ko: «An bora Alla le ro.»

29 «Nba, ikomin an bora Alla le ro, an kana an miri ko Alla ni jooilu bee ka kan. Jooilu rabenni maa'ilu bolo sanin ni wodigbe ni kabakurunilu la, ka ben maa'ilu miriya ma.

30 Ko su woilu kera kolonbaliya le ro waati taminni. Alla ra woilu to, koni bi a ye maa bee jamarila fan bee ro ko ii ye tubi sisen ka na a ma,

31 baa a ra lon kelen fo, a ri dunuwa maa bee la kititee telenbaya la lon men. Kiti wo ri ke maa kelen bolo. Alla jere le ka wo jenematoman, ka a lawuli ka a bo saya ro. A lawuli ko wo kera toomasere le ri, sa maa'ilu bee ri a lon ko Alla ra wo le jenematoman.»

32 Maa'ilu ka su lawuli ko men Poli da ro tuma men na, doilu ka a mayele. Koni doilu ka a fo ko: «An ye a fe i ye do la kuma jin kan lon gberede.»

33 Wo ro, Poli bora ii fe.

34 Wo bee ni a ta, maa doilu lara Isa la ka wa Poli kafe. Diyonisi tere woilu do le ri. Ale tere Areyopasi dekuru le ro. Muso men too ko Damarisi, wo fanan tere ye woilu do le ri, a ni maa gberailu.

18

Poli sera Korenti

1 Wo keni ko, Poli bora Ateni ka wa Korenti.

2 A se men keni ye, a benda Yahudiya cece do ri, men too ko Akila. Pontika le. A muso too ko Pirisili. Ii nasan de tere ka bo Itali jamana ro. Ii bora Itali ka na ka a masaron mansaba Kolodi tere ra a fo ko Yahudiyailu bee ye bo Romu. Poli ka i madon ii la.

3 Ka a tereɛ a ni ii tereɛ ye baara kelen de kɛla, Pɔli tora ii fɛ ka kɛ ii baara jɔɔn di. Ii bɛɛ tereɛ ye faaninbon rabennailu le ri.

4 Kɔni Pɔli tereɛ ye wala salibon na Nɔjɔ lon bɛɛ ka kuma Yahudiyailu ni Kirɛkikailu yɛ. A ka ko bɛɛ kɛ, sa ii ri sɔn Maari Isa rɔ.

5 Nba, Silasi ni Timote nara ka bɔ Masedoni tuma mɛn na, Pɔli ma baara gbereɛ si kɛ butun fo ka kawandili kɛ. A tereɛ ye sereya bɔla Yahudiyailu yɛ ko Isa ye Mɔɔ Nenematɔmɔnin de ri.

6 Yahudiyailu ka ii ban wo kuma ma ka Pɔli nani. Wo le rɔ, Pɔli ka a la duruki juujuu ka wo kɛ tɔɔmasere ri ii kanma. A ka a fɔ ko: «Ii jeli labɔn kun ye ii jereɛ le ri. Wo tɛ n kunko ri butun. Nba, n watɔ siya gbereɛilu kawandila sisen.»

7 Wo rɔ, Pɔli bɔra salibon na ka wa Titusi Jusitusu wara. Cɛɛ wo ye Alla batoba le ri. A la bon tuunin salibon na.

8 Salibon wo kuntii Kiripusi ni a la denbayailu bɛɛ lara Maari la. Korɛntika mɛnilu ka Pɔli la kuma mɛn, woilu siyaman fanan lara Isa la ka sun ji rɔ.

9 Lon do rɔ, Pɔli ka koyen kɛ su rɔ ikomin sibo. Maari ka a fɔ a ye ko: «Ii kana silan mɔɔilu yɛ. I ye kuma, i kana i makun,

10 baa n ye i fɛ. Mɔɔ si tɛ be i kan ka kojuu kɛ i la, baa n na mɔɔilu ka siya so kɔndɔ yan.»

11 Wo le rɔ, Pɔli mɛnda ye, ka san kelen ni karo wɔɔrɔ kɛ mɔɔilu karanna Alla la kuma la.

12 Awa Kaliyɔn tereɛ ye Akaya jama-natiya la tuma mɛn na, Yahudiyailu ka ii laden ka wuli Pɔli kanma. Ii ka a mira ka wa a ri kiti diya.

13 Ii ka a fɔ ko: «Cɛɛ jɔn ye a fɛ ka mɔɔilu bila Alla bato ja gbereɛ rɔ, mɛn ma bɛn sariya ma.»

14 Sani Pɔli ye se ka jabili kɛ, Kaliyɔn jereɛ kumara Yahudiyailu yɛ ko: «Ai Yahudiyailu, ni ai nara ka ai makasi kojuu ba do kosɔn, wala ko bɛnbali do, n tun di n tolo malɔ ai makasikan na.

15 Kɔni sɔsɔli jɔn tɛ foyi ri fɔɔ Yahudiyailu la ko. Ai ye i jɔɔn sɔsɔli kuma doilu ni tɔɔ doilu ni sariya koilu le ma. Kɔni n tɛ sɔn ka ko su woilu kiti tɛɛ. Ai jereɛ ye ko woilu janabɔ.»

16 Wo rɔ, Kaliyɔn ka ii gbɛn ka ii labɔ kiti diya.

17 Ii bɛɛ bera Sɔsiteni kan, mɛn ye salibon kuntii ri. Ii ka ale mira ka a gbasi kiti diya jɛfɛ. Kɔni Kaliyɔn ma foyi fɔ.

Pɔli ka a kɔsɛ Antiyɔki

18 Pɔli mɛnda Korɛnti kosɛbɛ tuma mɛn na, a ka sila jɔnin lemɛniya mɔɔilu fɛ ka wa. A seni Sankere, a ka a kun li ka a masɔrɔn a tun ka dakan ta Alla yɛ. Wo rɔ, a donda kulunba kɔndɔ ka wa Siri jamana rɔ. Piriisili ni Akila wara a kɔfɛ.

19 Ii sera Efɛsi tuma mɛn na, Pɔli ka a taamaɔɔnilu to a kɔ ye. Ale wara salibon na ka kuma Yahudiyailu yɛ.

20 Woilu ka a madiya ko a ye waati dando kɛ ii fɛ ye. Kɔni Pɔli ma sɔn.

21 A ka sila jɔnin ii fɛ. A ka a fɔ ko: «ni Alla sɔnda a ma n di na ii wara ikɔ.» Wo rɔ, a donda kulunba kɔndɔ Efɛsi ka wa.

22 Kulunba seni Sesare, Pɔli bɔra ka wa lemɛniya jamailu kɔndɔn Jerusalem, ka ban ka wa Antiyɔki.

23 A mɛnda Antiyɔki. Wo kɔ rɔ, a wara Kalati jamana ni Firiki jamana rɔ. A ka yɔrɔ wo bɛɛ rataamataama ka Isa la karandenilu bɛɛ fanka don.

Apɔlɔsi ka mɔɔilu kawandi Efɛsi ni Korɛnti

24 Wo tuma, Yahudiya do sera Efɛsi mɛn tɔɔ ko Apɔlɔsi mɛn bɔni Alesandiri. Cɛɛ wo kusan tereɛ kumala a juma la. A ka Alla la kuma lon kosɛbɛ.

25 A karanni Maari la sila la. A duman tereɛ a ye a ja jereɛ jereɛ ma ka mɔɔilu kawandi, ka Isa la ko fɔ ii ye kojuma. A tereɛ ye wo kɛla a fanka bɛɛ la. Kɔni a la lonnin dan tereɛ ye Yaya la sun ji rɔ ko le ri.

26 A wulira jusulateɛ rɔ ka kuma damira salibon na. Piriisili ni Akila ka a lamɛn tuma mɛn na, ii wara a ri ii wara ka Alla la sila kɔrɔ fɔ a ye ka a gbɛ.

²⁷ Lon do rɔ, Apɔlɔsi ka a fɔ ko a ye a fe ka wa Akaya jamana rɔ. Lemeniya mɔɔilu ka a seɛbe don ko a ye wa. Ii ka seɛbe raben ka a fɔ Akaya lemeniya mɔɔilu ye ko ni Apɔlɔsi sera ye, ko ii ye a ramira kojuma. A se men keni ye, a ka mɔɔilu demen kosebe, menilu kera lemeniya mɔɔilu ri Alla la jumaya baraka rɔ kɔnin.

²⁸ A tere ye Yahudiyailu la kuma lakadila mɔɔ beɛ jana, ka a yiraka ii la Alla la kuma rɔ ko Mɔɔ Nenematɔmɔnin ye Isa le ri.

19

Pɔli ka mɔɔilu kawandi Efesi

¹ Nba, ka Apɔlɔsi to Korɛnti, Pɔli ka Asi jamana kɔndɔ rasan ka wa se Efesi. A ka Isa la karanden doilu sɔrɔn ye.

² A ka woilu majininka ko: «Ai lemeniyara Isa ma lon men, ai ka Alla la Nii Seniman sɔrɔn wo lon wa?» Ii ka Pɔli jabi: «Eɛn de. An ma foyi men Alla la Nii Seniman na ko rɔ fɔlɔ.»

³ Pɔli ka a fɔ ko: «Ai ka sun ji rɔ su juman sɔrɔn wo rɔ?» Ii ka a jabi: «Yaya ka sun ji rɔ men ko fɔ, an ka wo su le sɔrɔn.»

⁴ Pɔli ka a fɔ ii ye ko: «Mɔɔ menilu tubira, Yaya tere ye woilu le sunna ji rɔ. Kɔni a tere ye a fɔla mɔɔilu ye ko men natɔ ale kɔ, ko ii ye la wo la Maari Isa kɔnin.»

⁵ Ii ka wo men ka sun ji rɔ Maari Isa tɔɔ rɔ.

⁶ Pɔli ka a bolo la ii kan tuma men na, Alla la Nii Seniman nara ii ma. Ii kumara kan gberɛilu rɔ. Alla ka kuma menilu di ii ma, ii ka woilu lase mɔɔilu ma.

⁷ Cɛɛ woilu tun di mɔɔ tan ni fila jɔɔn bɔ.

⁸ Pɔli ka karo sawa ke, a ye wala salibon na ye ka kuma mɔɔilu ye. A tun te silanna muume. A tere ye ii karanna Alla la Mansaya ko la, ka ko beɛ ke ka mɔɔ lali sa ii ri la a la kuma la.

⁹ Kɔni doilu ma sɔn a la kuma ma. Woilu ka ii ban fewu, ka to Maari Isa la sila tɔɔ tijanna kuma juu la mɔɔ beɛ jana. Wo le kosɔn, Pɔli bɔra ii fe, ka karandenilu ta ka wa Tiranusi la

karan diya rɔ. A tere ye karan kela ye lon lon.

¹⁰ A ka karan ke ten san fila kɔrɔ. Wo rɔ, Asi jamana mɔɔilu beɛ ka Maari la ko men: Yahudiyailu wo, Kirɛkilu wo, ii beɛ ka wo men.

¹¹ Alla tere ye Pɔli lɔla kabannako siyaman kela.

¹² Hali jala ni faanin menilu ra maa Pɔli fari la, woilu ra jankarɔtoilu kɛndɛya wo rɔ a ni jinailu tere bɔla jinatɔmɔɔilu fe wo rɔ fanan.

Sikewa dencɛilu la ko

¹³ Nba, Yahudiya doilu tere ye taamataamala ko ii ye jinailu gbenna ka bɔ mɔɔilu fe. Ii doilu wulira ko ii ri jinailu gben ka bɔ jinatɔmɔɔilu fe Maari Isa tɔɔ rɔ. Ii tere ye a fɔla jinatɔmɔɔilu ye ko: «Pɔli ye Isa men na ko fɔla, an ye ai jamarila wo tɔɔ le rɔ ko jinailu ye bɔ!»

¹⁴ Sikewa, men ye Yahudiyailu la Alla sarakalasela kuntiiba do le ri, a la dence wɔrɔnwula le tere wo kela.

¹⁵ Kɔni lon do rɔ, jina ka ii jabi: «N ka Isa lɔn. N ye Pɔli la ko kalama fanan. Kɔni ai, ai ye yon de ri?»

¹⁶ Cɛɛ jinatɔmɔɔ bera ii beɛ kan, ka nɔɔ sɔrɔn ii ma. A ka ii gbasi kojuuya ka ii madimin. Ii farimakolon ka ii bori ka bɔ bon na.

¹⁷ Wo kibaro fɔra Efesi so fan beɛ rɔ, Yahudiyailu ni Kirɛkilu kɔnin. Wo rɔ mɔɔ beɛ silanda, ka Maari Isa tɔɔ bonya.

¹⁸ Menilu tun lara Isa la, woilu siyaman nara ka ii lɔ ii la kojuuilu la mɔɔilu beɛ jana.

¹⁹ Menilu tere ye wɔyɛmaya kela, woilu siyaman nara ii la wɔyɛmaya seɛbilu ri ka woilu janin mɔɔilu beɛ jana. Seɛbe woilu sankɔ beɛ ladennin benda wodigbe gbanan waa biloolu le ma.

²⁰ Wo le kosɔn, Alla ka fanka don Maari la ko rɔ, ka a la ko lase fan beɛ rɔ. Mɔɔ siyaman lara lemeniya mɔɔilu kan.

Mankan ba wulira Efesi

²¹ Ko woilu beɛ keni kɔ, Pɔli ka a lateɛ ko a ri Masedoni jamana ni Akaya jamana rataama ka wa Jerusalemu. A

ka a fɔ ko: «N wa wa bɔ Jerusalemu, fo n ye wa Rɔmu fanan ye.»

²² A ka a demenba fila lawa a jɛ Masedoni. Ale tora Asi jamana rɔ ka waati do kɛ ye. Demenba fila wo tɛrɛ Timote ni Eratusi le ri.

²³ Nba, wo waati jɛrɛ, mankan ba wulira Isa la sila ko rɔ.

²⁴ Nunaka, mɛn ye wodi koyinna ladanna, do tɛrɛ ye, mɛn tɔɔ ko Demetirusi. A tɛrɛ ye wodigbɛ baara le la, ka Aritemisi la batobon bisikilu ladan. Ikomin Efesikailu tɛrɛ ye batofen wo batola, Demetirusi ni a baarakɛjɔɔnilu tɛrɛ ye tɔnɔ ba sɔrɔnna bisiki woilu fɛ.

²⁵ Lon do rɔ, a ka a baarakɛjɔɔnilu laden, a ni menilu tɛrɛ ye baara su wo kɛla. A ka a fɔ ii ye ko: «N failu, ai ka a lɔn ko an ye tɔnɔ ba sɔrɔnna baara jin de rɔ.

²⁶ Kɔni Pɔli tɔɔ jin ye mɛn kɛla sisen, ai jɛrɛ jayen wo la, ai tolo ye a la. A ye a fɔla mɔɔilu ye ko batofen menilu ladanni mɔɔ bolo, ko woilu tɔnɔ tɛ foyi ri. Kuma wo ra mɔɔ siyaman kun yɛleman ka ban. Efesi kelen tɛ. Dɔɔni wo ri se Asi jamana fan bɛɛ rɔ sisen.

²⁷ Wo ri kɛ sababu ri an na baara ri jii baara juu ri. Kɔni a dan tɛ wo ri de. A laban, an na batofen musoman ba Aritemisi la bon tɛ jate butun. Mɔɔilu ye Aritemisi batola Asi jamana ni dunuɔna fan bɛɛ rɔ sisen. Kɔni bonya mɛn ye a kan bi, wo bɛɛ ri bɔ a kan.»

²⁸ Jama ka wo mɛn ka mɔnɛ koju-uya. Ii ka ii kan nabɔ ko: «Efesikailu la batofen Aritemisi ka bon!»

²⁹ Mankan wo ka so bɛɛ lamaa. Mɔɔilu borimantɔ ka Pɔli taamaɔɔ fila mira ka ii sɔmɔn fɔɔ so laden diya rɔ. Mɔɔ fila woilu tɛrɛ Kayusi ni Arisitariki le ri. Ii bɔni Masedoni.

³⁰ Pɔli tɛrɛ ye a fɛ ka wa kuma jama ye, kɔni Isa la karandenilu ma sɔn.

³¹ Asi jamana jɛmɔɔ doilu fanan tɛrɛ ye, menilu tɛrɛ Pɔli duɔɔnilu ri. Woilu ka kɛla lawa Pɔli ma ka a madiya ko a kana wa laden diya rɔ.

³² Wo tuma, mɔɔilu tɛrɛ ye mankan ba lawulila laden diya rɔ. Bɛɛ ye i ta fɔla. Ii siyaman ma ii laden kun lɔn.

³³ Yahudiyailu ka mɔɔ do lalɔ jama jana. Cɛɛ wo tɔɔ ko Alesandire. Doilu ka ii kan nabɔ a ma ko a ye kuma. A ka tɔɔmasere kɛ a bolo la jama jana ko ii ye sabari. A tɛrɛ ye a fɛ ka kuma lase ii ma.

³⁴ Kɔni jama ka a jayen tuma mɛn na ko Alesandire ye Yahudiya le ri, ii bɛɛ sɔnkɔra i jɔɔn fɛ ka a fɔ ko: «Efesikailu la batofen Aritemisi ka bon!» Ii ka waati fila jɔɔn kɛ, ii ye ii kan nabɔla ten.

³⁵ Ii ma wo boloka fɔɔ so sebelila nara ka ii masabari waati mɛn. A kumara ii ye ko: «Efesikailu, Efesi so ye batofen ba Aritemisi la bon kɔnɔgbɛnna le ri. Batofen wo munuɔna mɛn bɔra san ma ka be, Efesi so ye wo fanan kɔnɔgbɛnna le ri. Dunuɔna mɔɔilu bɛɛ ka wo lɔn.

³⁶ Mɔɔ si ti se ka ai sɔsɔ wo ma. Wo rɔ, ai ye ai sabari. Ai kana koilu kɛ ai kun fɛ ye ten!

³⁷ Ai ra cɛɛ jinilu mira ka ii lana, ka a tɛrɛn ii ma foyi sonya joobon na. Ii ma tanama kuma si fɔ an na joo musoman ba ma fanan.

³⁸ Wo le rɔ, ni mɔɔ do ra ko kɛ Demetirusi ni a la baarakɛjɔɔnilu la, ii ye wa makasili kɛ kiti diya. Faamailu ye ye. Ii ye wa kiti diya ye.

³⁹ Ni ai ye a fɛ ka ko gbɛrɛ fɔ, ai ye wa wo fɔ an na laden ba rɔ, laden mɛn bɛnni sariya ma. A ri janabɔ ye le.

⁴⁰ Ni wo tɛ, an da mankan ba mɛn nawuli jin bi, wo ma bɛn. Mɔɔilu ri a fɔ ko an da murunti, baa an ti se ka hali laden jin kun fɔ mɔɔilu ye.» So sebelila banda wo bɛɛ fɔla tuma mɛn na, a ka a fɔ jama ye ko bɛɛ ye wa a wara.

20

Pɔli wara Masedoni ni Kireki jamanailu rɔ

¹ Nba, mankan sumara tuma mɛn na, Pɔli ka karandenilu kili laden dɔ. A ka ii lali ka ii seɛbɛ don, ka ban ka sila jinin ii fɛ. Wo rɔ, a bɔra ye ka wa Masedoni.

² A ka jamana wo rataama ka ye lemɛniya mɔɔilu lali ka ii seɛbɛ don kuma siyaman ma. Wo rɔ, a nara se Kireki jamana rɔ.

3 A ka karo sawa ke ye. A tere ye a rabenna tuma men na ka wa Siri jamana ro kulunba kondɔ, a ka a men ko Yahudiya doilu ra ben kan kelen ma ko ii ri a faa. Wo ro, a ka taama wo rasa ko a ri a kose Masedoni jamana ro.

4 Sopateri men boni Bere, Pirusidence konin, wo wara Pali malɔ. Arisitariki ni Sekundusi, men boni Tesaloniki, fanan wara a malɔ, a ni Kayusi, men boni Deribe, ni Timote, a ni Tisiki ni Torofime, men boni Asi jamana ro.

5 Cee woilu wara an je ka an makono Torohasi.

6 Buru Fununbali Sali banda tuma men na, an bora Filipi kulunba kondɔ. An ka tele loolu ke ji kan ka na ii teren Torohasi, ka lokun kelen ke ye.

Pali ka Yuticusu su lawuli

7 Nono lon dafara tuma men na, an ka an naden ka donnin ke an non fe. Pali tun da a latee ko ni duusa gbera, ko a ri wa. Wo le koson, a menda kawandili kela haan duu talama.

8 An bee ladennin tere sankaso do kondɔ. Fitinna siyaman tere ye melenna bon kondɔ ye.

9 Kanberen do, men too ko Yutikusi, siini tere bon fonoda dakun kan bon na ye. Pali menda kumala, sunoo loo ka kanberen wo mira kosebe. A sunora ka be fonoda la. A bora foo sankaso bon sawana fonoda wo la ka be duu ma. Ii wara a ta ka a teren a ra sa.

10 Pali jiira ka wa i la a kan ka a bolo falafala a ma, ka a fo ko: «Ai kana hamin. A nii ye a ro.»

11 Wo ro, Pali yelera sankaso bon na ikoo. A ka buru rafara ka donnin ke lemeniya moilu fe. A kumara ii ye haan kene bora, ka ban ka wa.

12 Moilu wara Yuticusu maloo a wara. A kende. Wo ka lemeniya moilu bee jususuma kosebe.

Pali bora Torohasi ka wa Mileti

13 Andeilu donda kulunba kondoo ka wa Pali je Asosi, baa Pali ka a fo ko a ri wa a sen ma, ko an bee ye wa an non ben Asosi.

14 A ka an naben Asosi tuma men na, a donda kulunba kondoo. Wo ro, an wara Mitileni.

15 An bora ye lon men na, wo duusa gbe an sera Kiyosi da fe. Wo duusa gbe filana an sera Samosi. Wo duusa gbe sawana an sera Mileti.

16 Pali tun te a fe an ye lanoo Asi jamana ro. Wo ro, a ma son ka i lo Efesi, baa a korotoni ba le tere ka se Jerusalem, sa a ri Pentekoli sali ke ye, ni a ri se wo kela.

Pali ka Efesi lemeniya moilu la jemooilu lali

17 Wo le ro, a tora Mileti ka kela lawa Efesi ka lemeniya jamailu la jemooilu kili, ko ii ye na a teren ye.

18 Ii nara tuma men na, a ka a fo ii ye ko: «N badenmailu, kebi n donda Asi jamana ro lon men, n taamara sila men kan waati men bee koroo ai fe yan, ai ka wo lon.

19 Yahudiyailu ka janfailu don n ma ka n taroo kosebe fo ka n kasi. N ka wo bee munun ka n fanmajii ka baara ke Maari ye.

20 Ai la nafa ye fen fen do, n ma wo si dokon ai ma. N ka ai karan jamama yoro ro, ka ai karan ai jere la bonilu kondoo.

21 N da a fo Yahudiyailu ni siya gberere toilu ye ka a magbeleya ko ii ye kojuu ke boloka ka na Alla ma, ka lemeniya an na Maari Isa ma.

22 Nba, a fere te fo n ye Alla la Nii Seniman kan mira. Wo le ro, n watoo le Jerusalem sisen. Men keto n soronna ye, n ma wo lon.

23 Koni n ka men lon, wo le jin di. N wa se so so ma, Alla la Nii Seniman ye a fola n ye ko moilu ri n bila kaso la, ko taroya ye n ye.

24 Ni n balora, wo te foyi ri n jakoro. Men tano ye n ma, wo le n na baara ri, Maari Isa ka men karifa n na. Fo n ye baara wo le ban ka Alla la kibaro numa lase moilu ma, kibaro men ye Alla la numaya ko fola.

25 «Nba, n da n taamataama ai bee tema ka Alla la Mansaya ko lase. Koni n ka a lon sisen ko ai ja te la n kan butun.

26 Wo le kosɔn n ye a fɔla ai ye ka a magbeleya bi ko ni mɔɔ do halakira ai tɛma, wo ye wo tii jɛrɛ nɔ le wo ri de,

27 baa n ma Alla la ko latɛɛni si dokon ai ma. Ɛɛn! N ka wo bɛɛ lase ai ma.

28 Nba, ai ye ai janto ai jɛrɛ rɔ. Alla la Nii Sɛniman da mɔɔ mɛnilu karifa ai la, ai ye ai janto woilu fanan dɔ. Ai ye ai lɔ Alla la lemɛniya jamailu jɔrɔ ka ii latanka, baa a ra woilu kɛ a jɛrɛ ta ri a dɛncɛ la saya rɔ.

29 N ka a lɔn ko n wa wa, mɔɔjuuilu ri don ai tɛma ka tijanni kɛ. Woilu ye ikomin wara juuilu, mɛnilu ye donna saailu tɛma ka ii madimin.

30 Doilu ri wuli hali ai jɛrɛ tɛma yan, ka wuya juu fɔ, sa ii ri karandenilu sɔmɔn ka woilu tuun ii kɔ.

31 Wo le rɔ, ai ye a kɛ korɔma. Ai ye ai hankili to a rɔ ko n ka ai kelen kelenna bɛɛ lali san sawa wo kɔrɔ. N ma wo boloka fewu, fɔ ka a kɛ su ni tele. N jaji bɔra ai kosɔn kɔsɛbɛ.

32 «Nba, n ye ai karifala Alla la sisen, a ni a la kuma la, mɛn kɔnin ye a la jumaya ko fɔla. Ale le ri se ai la lemɛniya sabatila kuma wo la. A ni a ri cɛ wo di ai ma, a ni mɛn bɛɛ bilani a dan na.

33 N ma n nata la mɔɔ si la wodigbɛ ni sanin ni faanin kan.

34 N ka baara kɛ n bolo la ka n ni n taamajɔɔnilu makoilu mafa. Ai jɛrɛ ka wo lɔn.

35 N ka a yiraka ai la ja bɛɛ ma ko an ka kan ka baara ba kɛ ten de, sa an di se dɛsɛbatɔilu dɛmɛnna, baa Maari Isa ka a fɔ ko: «Sɛwa ye sɔli rɔ ka tamin sɔrɔnni kan.» An ye an hankili to kuma wo rɔ.»

36 Nba, Pɔli banda wo fɔla tuma mɛn na, a ni ii bɛɛ ka ii jɔnkin ka Alla tara.

37 Ii ka ii wuli ka ii ton Pɔli kan ka a sunbu. Ii bɛɛ kasira kɔsɛbɛ.

38 A tɛrɛ ka mɛn fɔ ko ii ja tɛ la a kan butun, wo kuma gbara ii la kojuuya. Ii wara a bilasila diya kulun da la.

21

Pɔli wara Jerusalemu ja mɛn ma

1 Nba, an ka foli di lemɛniya mɔɔilu ma ka don kulunba kɔndɔ. An bɔra ye

ka an telen Kɔsi ma. Wo duusa gbɛ an wara se Rɔdi, ka bɔ ye ka wa Patara.

2 An ka kulunba do tɛrɛn ye, mɛn watɔ Fenisi jamana rɔ. An donda wo kɔndɔ ka wa.

3 An sudunyara Sipere ka a yen, kɔni an taminda a la a tele kankan bolo kinin fan fɛ. An wara Siri jamana rɔ ka an lɔ Tiri, baa donin mɛn tɛrɛ ye kulun kɔndɔ, wo tun ka kan ka lajii so wo le la.

4 An wara karandenilu jinin so kɔndɔ, ka tele wɔrɔnwula kɛ woilu fɛ. Alla la Nii Sɛniman tun ka a yiraka ii la ko ko ri Pɔli sɔrɔn Jerusalemu. Wo le ka a kɛ, ii ka a lali ko a kana wa ye.

5 Kɔni an wa lon sera tuma mɛn na, an bɔra ye ka wa. Karandenilu ni ii musoilu ni ii denilu bɛɛ bɔra so kɔndɔ ka wa an bilasila diya fɔɔ kulun da la. An bɛɛ ka an jɔnkin ji da la ye ka Alla matara.

6 An banda Alla matarala ka foli di an jɔɔn ma tuma mɛn na, an donda kulunba kɔndɔ. Woilu ka ii kɔsɛ ka wa ii wara.

7 An bɔra Tiri ka wa Pitolemayisi kulunba kɔndɔ. An se mɛn kɛni ye, an bɔra kulunba kɔndɔ ka wa ye lemɛniya mɔɔilu fo. An ka tele kelen kɛ woilu fɛ.

8 Wo duusa gbɛ, an bɔra ye ka wa Sesare. An wara jiya Filipe wara, mɛn tɛrɛ ye kibaro juma lasela ri. Jerusalemu lemɛniya mɔɔilu tun ka cɛɛ wɔrɔnwula mɛn jɛnematɔmɔn ka ii kɛ talibidenbailu dɛmɛnbailu ri, Filipe tɛrɛ woilu do le ri.

9 Denmuso sunkurun naanin tɛrɛ ye Filipe bolo. Wo si tun ma sii cɛɛ kun fɔɔ. Woilu tɛrɛ ye kuma sɔrɔnna Alla la ka a lase mɔɔilu ma.

10 An ka tele dando kɛ Filipe wara tuma mɛn na, Alla la nabi do nara ka bɔ Jude. Wo tɔɔ ko Akabusi.

11 A nara an ma ka Pɔli la tɛsidilanta. A ka a jɛrɛ sen ni a bolo sidi wo la, ka a fɔ ko: «Alla la Nii Sɛniman ka a fɔ ko Yahudiyailu ri tɛsidilanta jin tii mira Jerusalemu, ka a sidi wo ja ma ka a don siya gbɛɛilu bolo.»

12 An ka wo mɛn tuma mɛn na, an ni ye mɔɔilu ka Pɔli madiya kɔsɛbɛ ko a kana wa Jerusalemu.

13 Pɔli ka an jabi: «Ai ye kasila ten ka n jusu tipan kojuuya nfenna? Ni ii ka n sidi Jerusalemu, n dabɛnni wo la. Hali ni ii ka n faa Maari Isa ko kosɔn, n dabɛnni wo bɛɛ la.»

14 An ka a yen tuma mɛn na ko Pɔli tɛ sɔn an kan mirala, an ka a to ten, ka a fɔ ko: «Maari sawo ye kɛ.»

15 Tele dando taminni kɔ, an ka an dabɛn ka wa Jerusalemu.

16 Sesare karanden doilu nara an malɔ, ka an nana an jiya diya Minasɔn wara. Minasɔn ye Sipereka le ri. A kɛni Isa la karanden di kɛbi waati jan.

Pɔli wara bɔ Yakuba ma

17 An se mɛn kɛni Jerusalemu, ye lemɛniya mɔɔilu ka an damira kojuma.

18 Wo duusa gbɛ, Pɔli ni an tɔilu wara Yakuba wara. An ka lemɛniya mɔɔilu la jɛmɔɔilu bɛɛ tɛrɛn ye.

19 Pɔli banda folila tuma mɛn na, a kumara ii ye. Alla tun ka ko mɛnilu kɛ siya gbɛrɛilu tɛma ka fara Pɔli la baara la, a ka wo bɛɛ lase ii ma kelen kelen.

20 Ii ka ii tolo malɔ ko woilu la, ka Alla tando kɛsɛbɛ. Ii ka a fɔ Pɔli ye ko: «An badenma, i ma a yen Yahudiya waa siyaman de lani Isa la yan. Wo bɛɛ tɛsidini Nabi Musa la sariya ko le la.

21 Kɔni a ra fɔ ii jana ko i ye Yahudiyailu karanna, mɛnilu siini siya gbɛrɛilu tɛma kɔnin. Ko i ye a fɔla woilu ye ko ii ye Nabi Musa la sariya bila, ko ii kana ii denilu faaninta kɛ butun, ko ii kana an na landailu bonya.

22 Sika tɛ a rɔ, ii ri a mɛn ko i ra na. An ye a kɛ di wo rɔ?

23 Nba, an ye mɛn fɔla i ye sisen, i ye wo mira. Cɛɛ naanin ye an bolo yan, mɛnilu ra dakan ta Alla ye.

24 I ye la woilu kan ka sɛninya landa kɛ ii fɛ. I jɛrɛ ye wodi bɔ, sa ii ri ii kun li. Wo wa kɛ, bɛɛ ri a lɔn ko i la ko mɛn fɔni ii jana, ko tɔja tɛ wo ri. Ii ri a lɔn fanan ko i jɛrɛ ye i taamala sariya sila kan.

25 Kɔni siya gbɛrɛ mɛnilu ra la Isa la, an da sɛbɛ lawa woilu ma kɔrɔman ka

an miriya yiraka ii la. An ka a fɔ ii ye ko ii kana joo sɔ sobo dɔɔn. Ko ii kana jeli dɔɔn. Ko ii kana juufaa sobo dɔɔn, jeli ye mɛn dɔ. Ko ii kana jalonya kɛ.»

26 Nba, wo duusa gbɛ, Pɔli ka mɔɔ naanin woilu ta ka wa sɛninya landa kɛ ii fɛ. Wo kɔ rɔ, a wara Allabatobonba la ka sɛniyali dafa lon fɔ. Wo lon wa se, saraka ri bɔ ii kelen kelenna bɛɛ ye.

Ii ka Pɔli mira

27 Sɛniyali wo ye kɛla tele wɔrɔnwula le kɔrɔ. Waati wo dafatɔla, Asi jamana Yahudiya doilu ka Pɔli yen Allabatobonba kɔndɔ. Ii ka mankan nawuli jama tɛma ka Pɔli mira.

28 Ii ka ii kan nabɔ ko: «Isir-ayelikailu, ai ye na an dɛmɛn! Cɛɛ mɛn ye mɔɔ bɛɛ karanna fan bɛɛ rɔ ko ii kana an na mɔɔilu ni Nabi Musa la sariya ni an na yɔrɔ jin jate, wo le jin di. Ka a la wo bɛɛ kan, a ra na Kirɛkɛli ri Allabatobonba jɛrɛ kɔndɔ, ka an na yɔrɔ sɛniman jin nɔɔ.»

29 Ii ka wo fɔ ka a masɔrɔn ii tun ka Torofime, mɛn bɔni Efesi, a ni Pɔli yen i jɔɔn fɛ so kɔndɔ. Ii ka ii miri ko Pɔli tun da don a ri Allabatobonba jin kɔndɔ le.

30 Mankan bonyara ka so bɛɛ lamaa. Mɔɔilu borimantɔ nara ka bɔ fan bɛɛ rɔ. Ii ka Pɔli mira ka a sɔmɔn ka a labɔ Allabatobonba jin kɔndɔ. Mɔɔilu ka bon dailu tuun i kɔrɔ.

31 Ii tɛrɛ ye a faa ja jininna tuma mɛn na, kɛla sera Rɔmu kɛlɛdenilu la kuntiiba ma ko Jerusalemu so bɛɛ ra lawɔyɔ.

32 A ka kɛlɛden kuntii doilu ni kɛlɛden doilu ta i kɔrɔ ka a bori ka wa jama rɔ. Yahudiyailu ka kɛlɛden kuntiiba ni a la kɛlɛdenilu yen tuma mɛn na, ii ka Pɔli gbasi boloka.

33 Kɛlɛden kuntiiba nara ka Pɔli mira. A ka a fɔ kɛlɛdenilu ye ko ii ye Pɔli sidi nɛɛ jɔlɔkɔ fila la. A ka jama mapininka ko cɛɛ jin ye yon di, a ka nfen kɛ?

34 Mɔɔilu tɛrɛ ye ii kan nabɔla kɛsɛbɛ. Do ta ni do ta tɛ kelen di. Kɛlɛden kuntiiba ka a yen ko a ti se tɔja gbɛ sɔrɔnna ka a masɔrɔn mankan ka siya. Wo rɔ, a ka a fɔ

kelēdenilu ye ko ii ye wa Pōli ri ii la bon ba la.

³⁵ Ii sera bon yeleyelenanilu ma tuma mēn na, kelēdenilu ka Pōli layele ii boloilu la ka wa a ri, baa jama mōneni tere kojuuya ii muruntira a kanma.

³⁶ Ii tere ye kelēdenilu kō, ka ii kan nabō ko: «Ai ye a faa, ai ye a faa!»

Pōli kumara jama ye

³⁷ Pōli ladontō tere ye bon ba la tuma mēn na, a ka a fō kelēden kuntiiba ye ko: «I ri hake to, n di se kuma do fōla i ye wa?» Kelēden kuntiiba ka a jabi: «I ye Kirēkikan mēna wa?»

³⁸ A ye di? Misiranka kanberen mēn ka mōoilu lamurunti waati taminni, ile le wo ri wa, mēn kōnin wara benkanninna mōō waa naanin di wula kōndō?»

³⁹ Pōli ka a jabi: «Nde ye Yahudiya le ri ka bō Silisi Tarisi. So ba wo duuren de ye n di. I jaandi, i ye sōn n ye kuma doilu fō jama ye.»

⁴⁰ Kelēden kuntiiba sōnda wo ma. Wo rō, Pōli ka i lō bon yeleyelenanilu kan ka tōomasere ke a bolo la mōoilu jana ko a ye a fe ka kuma ii ye. Ii ka ii sabari tuma mēn na, Pōli kumara ii ye Heburukan dō.

22

¹ A ka a fō ko: «N failu ni n badenmailu, ai ye ai tolo malō n na, n ye mēn fōla n jere kunka ko rō.»

² Ii ka Heburukan mēn a da rō tuma mēn na, ii ka ii sabari kosebe. Pōli ka a fō ko:

³ «Yahudiya le nde ri. N sōrōnni Silisi Tarisi, kōni n namōni Jerusalemu yan de. N tere karanmōō Kamaliyeli le bolo. Ale le ka n karan kosebe an benbailu la sariya la. N fanan tesidini tere Alla ko la kosebe, ikomin ai jere tesidini ja mēn ma bi.

⁴ N ka sila kura jin taamabailu tōrō kojuuya fōō ka doilu faa. N tere ye ii mirala, cee ni muso, ka ii bila kaso la.

⁵ Alla la sarakalasila kuntiiba ni mōōbakōoilu beē ye n sereilu ri wo ko rō. N ka sebe sōrōn ii la, sa n di wa wo ri ii badenmailu ma Damasi. Wo bolo ma, n wara Isa la mōoilu jinin Damasi. N wa mēnilu sōrōn ye, n tun

ye a fe ka woilu mira ka ii sidi, ka na ii ri Jerusalemu yan sa ko ri latōn ii la.»

Pōli lara Isa la ja mēn ma, a ka wo jafō

⁶ «Nba, n watōla, telelatelen waati ka n sudunyani tere Damasi la. Wo tuma, fen do mēlen ba bōra gbē rō san ma kelen di ka na n naminin.

⁷ N bera duu ma. N ka kumakan do mēn ko: Sawuli, Sawuli, i ye n tōrōla kojuuya nfenna?»

⁸ N ka jininkali ke ko: «Maari, i ye yon di?» A ka n jabi: «Isa Nasaretika le nde ri, i ye mēn tōrōla kojuuya kōnin.»

⁹ Nba, n taamaḡōōnilu ka kene yelen ba wo yen. Kōni kumakan mēn tere ye kumala n ye, ii ma wo mēn.

¹⁰ N ka a fō ko: «N ye nfen ke, Maari?» Maari ka n jabi: «I wuli ka wa Damasi. Ko mēn beē latēni i ma ka ke, wo beē ri fō i ye ye.»

¹¹ N ma se foyi yenna ka a masōrōn kene yelen ba wo bonyara kojuuya ka n ja lafin. Wo rō, n taamaḡōōnilu le ka n bolo mira ka wa n di Damasi.

¹² «Wo ka Alla jesilanḡeba do tere Damasi, mēn tōō ko Ananiyasi. Cee wo tere ye Alla la sariya mirala kosebe. Damasi Yahudiyailu beē tere ye a tō juma fōla.

¹³ A nara ka i lō n dafē ka a fō n ye ko: «N badenma Sawuli, i ja ye laka ikō.» Nde fanan, waati kelen wo rō, n ka a yen.

¹⁴ A ka a fō ko: «An benbailu Maari Alla ra i jenematōmōn, sa i ri a sawo lōn, ka a la Mōō Telenni yen, ka a la kuma mēn ka bō a jere da rō.

¹⁵ I ri ke a sere ri, baa i ka ko mēnilu yen a ni i ka ko mēnilu mēn, i ri woilu lase mōoilu beē ma.

¹⁶ Nba, i ye nfen makōnōla sisen? I wuli ka sun ji rō, ka Maari matara sa a ri i ko ka i la kojuu bō i ma.»

¹⁷ «Kō fe, n ka n kōse Jerusalemu. Lon do rō, n tere ye Alla matarala Allabatobonba la tuma mēn na, Alla ka fen do yiraka n na.

¹⁸ N ka Maari yen. A ka a fō n ye ko: «I kaliya. I ye bō Jerusalemu i kōrō ka wa, baa i ye a fe ka n na kuma mēn

sereya bɔ yan mɔɔilu ye ii ti sɔn wo ma.»

¹⁹ N ka a jabi: «Maari, ii jere ka a lon ko n tere ye donna salibonilu la ka i la lemeniya mɔɔilu mira ka ii gbasi ka ii bila kaso la.

²⁰ Mɔɔilu tere ye i sere Etiyen faala waati men na, n jere lɔni tere ye. N sɔnda wo bee ma, fɔɔ ka a faabailu la durukiilu ramira ii ye.»

²¹ Kɔni Maari ka a fɔ n ye ko: «Wa! N ketɔ i lawala siya gberɛilu ma, menilu siini yɔrɔ jan.»»

²² Nba, mɔɔilu tere ye ii tolo malɔla Pɔli la haan a ka siya gberɛilu la ko fɔ. A ka wo fɔ tuma men na, ii bee sɔnkɔra ko: «A ye bɔ yan ka a faa! A ma kan ka balo butun!»

²³ Ii tere ye ii kan nabɔla, ka ii la durukiilu bɔ ka woilu lafilifili, ka buuri lasyɛɛ san ma.

²⁴ Kelɛden kuntiiba ka wo yen ka a fɔ a la kelɛdenilu ye ko ii ye Pɔli ladon bon ba la. Ko ii ye a gbasi gbijɛ la ka a fesefese, sa a ri jama jaman kun fɔ ii ye.

²⁵ Ii ka Pɔli sidi ko ii ye a gbasila tuma men na, Pɔli ka a fɔ kelɛden kuntii ye ko: «Ka Rɔmu duuren do gbasi gbijɛ la ka a sɔrɔn a la kiti ma tee fɔlɔ, wo dahani wa?»

²⁶ Kelɛden kuntii ka wo men tuma men na, a wara kelɛden kuntiiba teren ye ka a fɔ a ye ko: «I ketɔ nfen kɛla cee men na jin? A ye Rɔmu duuren de ri de!»

²⁷ Kelɛden kuntiiba jere wara Pɔli majininka ko: «Rɔmu duuren de ile ri wa?» Pɔli ka a jabi: «ɔɔn.»

²⁸ Kelɛden kuntiiba ka a fɔ ko: «N ka wodi ba le bɔ ka ke Rɔmu duuren di.» Pɔli ka a fɔ ko: «Nde sɔrɔnni de a rɔ!»

²⁹ Menilu ketɔ tere ye Pɔli fesefesela, woilu ka wo men ka ii mabɔ a la kelen di. Kelɛden kuntiiba jere silanda, ka a masɔrɔn ale le tun ka Pɔli sidi nee jɔlɔkɔ la, ka a teren a ye Rɔmu duuren de ri.

Pɔli kumara Yahudiya mɔɔbailu ye

³⁰ Wo duusa gbɛ, kelɛden kuntiiba ka Pɔli la ko rabila dɔɔni ka Alla la sarakalasela kuntiilu ni kititɛɛ dɛkuru bee kili ka ii laden, baa Yahudiyailu ye Pɔli jalakila kun men

na, kelɛden kuntiiba tere ye a fe ka wo lon. Wo rɔ, a ka Pɔli lalɔ ii jakɔrɔ.

23

¹ Pɔli ka a ja lɔ kititɛɛ dɛkuru rɔ kosɛbɛ, ka a fɔ ii ye ko: «N badenmailu, n da n taama kɔnɔgbɛya rɔ Alla jana haan sisen.»

² Mɔɔ menilu lɔni tere Pɔli tɔrɔfɛ, Alla la sarakalasela kuntiiba Ananiyasi ka a fɔ woilu ye ko ii ye Pɔli gbasi a da rɔ.

³ Pɔli ka a fɔ a ye ko: «Ile, filanfante! Alla fanan di ile gbasi. I siini yan ko ka n na kititɛɛ ka ben sariya ma, kɔni i jere ra sariya tɔjan, baa ile ka a fɔ ko ii ye n gbasi.»

⁴ Mɔɔ menilu lɔni tere Pɔli tɔrɔfɛ, woilu ka a fɔ ko: «I ye Alla la sarakalasela kuntiiba le naninna ten wa?»

⁵ Pɔli ka ii jabi: «N badenmailu, n tun ma a lon ko ale le ye Alla la sarakalasela kuntiiba ri. Ni wo tɛ, n tun tɛ wo fɔ, baa a sɛbeni Alla la kitabu kɔndɔ ko: Men siini i la mɔɔilu kun na, i kana kuma juu fɔ wo ma.»

⁶ Nba, Pɔli ka a yen ko kititɛɛ dɛkuru farani. A fan kelen ye Sadusiilu ri. A fan kelen ye Farisilu ri. Wo le kosɔn, Pɔli ka a kan nabɔ ka a fɔ ko: «N badenmailu, n ye Farisi le ri. N fa fanan ye Farisi le ri. Kiti ye kɛla n kanma bi ka a masɔrɔn n jii lani su lawuli ko rɔ, ka bɔ saya rɔ.»

⁷ Pɔli ka wo fɔ tuma men na, sɔsɔli wulira Farisilu ni Sadusiilu tema. Jama ratalara fila ri,

⁸ baa Sadusiilu ye a fɔla ko su ti nala lawulila ka a bɔ saya rɔ, ko melɛkailu ni jinailu fanan tɛ ye. Kɔni Farisilu lani wo bee la.

⁹ Nba, a kɛra mankan ba ri. Sariya karanmɔɔ menilu tere Farisilu ri, wo doilu wulira ka sɔsɔli ke kosɛbɛ ko: «An ma kojuu si yen cee jin na. Ni melɛka wala jina kumara a ye don?»

¹⁰ Sɔsɔli juuyara fo kelɛden kuntiiba silanda ko ii kana Pɔli sɔmɔn ii ni ii jɔɔn tɛ ka a faa. Wo rɔ, a ka kelɛdenilu lawa ka Pɔli labɔ mɔɔilu tema fanka la, ka wa a ri kelɛdenilu la bon ba la.

¹¹ Su wo rɔ, Maari ka a jere yiraka Pɔli la ka a fɔ a ye ko: «I sɛɛbɛ don. I ra

n na ko fɔ ɲa mɛn ma Jerusalemu, i ka kan ka a fɔ wo ɲa kelen de ma Rɔmu fanan.»

Yahudiya doilu ko ii ri Pɔli faa

12 Kɛnɛ bɔra tuma mɛn na, Yahudiya doilu ka ii laden ka bɛn kan kelen ma. Ii ka ii kali ko ii tɛ dɔnnin kɛ, ko ii tɛ ji min fo ii wa Pɔli faa.

13 Mɔɔ binaanin ni kɔ le bɛnda wo ma.

14 Ii wara Alla la sarakalasele kuntuilu ni mɔɔbakɔrɔilu tɛrɛn ye, ka a fɔ ii ye ko: «An ka an kali ko an tɛ dɔnnin kɛ fo an wa Pɔli faa.

15 Wo bolo ma, ai ni kititɛɛ dɛkuru ye kela lawa kɛɛden kuntiiba ma ko a ye Pɔli lana ai ma, sa ai ri a la ko fɛsɛfɛsɛ kɔɲuma. An di an dabɛn ka a faa sila la sani a ye se ai ma yan.»

16 Kɔni Pɔli barince ka janfa kuma wo mɛn. A wara kɛɛdenilu la bon ba la ka wo ɲafɔ Pɔli ye.

17 Wo rɔ, Pɔli ka kɛɛden kuntii do kili ka a fɔ a ye ko: «I ye wa kanberɛn ɲin malɔ kɛɛden kuntiiba la. Kuma do ye a fɛ ka a fɔ a ye.»

18 Kɛɛden kuntii wo wara kanberɛn malɔ kɛɛden kuntiiba la, ka a fɔ a ye ko: «Kasoden mɛn tɔɔ ko Pɔli, wo ka n kili ka a fɔ n ye ko n ye na kanberɛn ɲin di i ma. Ko kuma do ye a fɛ ka a fɔ i ye.»

19 Kɛɛden kuntiiba ka kanberɛn mira a bolo ma ka i mabɔ mɔɔilu la ka a maɲininka ko: «Nfen ye i fɛ ka a fɔ n ye?»

20 Kanberɛn ka a fɔ a ye ko: «Yahudiya doilu ra bɛn kan kelen ma ko ii ri i madiya sini, ko i ye wa Pɔli ri kititɛɛ dɛkuru ma sa ii ri a la ko fɛsɛfɛsɛ kɔɲuma.

21 Kɔni i kana sɔn wo ma, baa mɔɔ binaanin ni kɔ ye Pɔli makɔnɔla sila la, sa ii ri a faa. Ii ra ii kali, ko ii tɛ dɔnnin kɛ, ko ii tɛ ji min, fo ii wa a faa. Ii ra ban ii rabɛnna fewu. Ii ye ile la jabili le makɔnɔla sisen.»

22 Kɛɛden kuntiiba ka a fɔ kanberɛn ye ka a magbɛɛya ko: «I kana a fɔ mɔɔ si ye ko i ra ko ɲin nase n ma.» Wo rɔ, a ka sila di kanberɛn ma ko a ye wa.

Kɛɛden kuntiiba ka Pɔli lawa jamanatii Felisi ma

23 Kɛɛden kuntiiba ka kɛɛden kuntii fila kili ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye kɛɛden mɔɔ kɛmɛ fila rabɛn, a ni sotii biwɔrɔnwula ni tanbatii kɛmɛ fila. Dibi wa don kɔsɛbɛ, ai bɛɛ ye wa Sesare.

24 Ai ye so doilu rabɛn Pɔli ye fanan. Ai ye wa a kɛndɛ malɔ jamanatii Felisi wara Sesare.»

25 A ka sɛbɛli rabɛn ka a don ii bolo. A ka mɛn sɛbɛ, wo le ɲin di.

26 «Nde Kolodi Lisiyasi le ye sɛbɛ ɲin nawala jamanatii ɲuma Felisi ma. N ye i fola.

27 «Yahudiyailu ka cɛɛ ɲin mira. Ii tɛrɛ ye a faa ko rɔ. N ka a mɛn waati mɛn na ko Rɔmu duuren de a ri, n ka kɛɛdenilu ta ka wa a bɔsi ii bolo.

28 Yahudiyailu tɛrɛ ye a jalakila kun mɛn na, n tɛrɛ ye a fɛ ka wo lɔn. Wo le rɔ, n wara a ri ii la kititɛɛ dɛkuru rɔ.

29 Wo rɔ, n ka a yen ko a jalaki kun ye ii jɛrɛ la sariya koilu le ri. Kɔni mɛn ni saya wala kaso labila ka kan, ii ma a jalaki wo si la.

30 A fɔra n ɲana tuma mɛn na ko Yahudiya doilu ra bɛn kan kelen ma ko ii ri a faa, n ka a lawa i ma i kɔrɔ. N ka a fɔ a jalakibailu ye ko ii ye wa a jalaki kun fɔ ile ɲana. Mɛn tɛrɛ ye n fɛ ka a fɔ i ye, wo le wo ri.»

31 Nba, mɛn fɔra kɛɛdenilu ye, ii ka wo kɛ. Ii wara Pɔli ri Antipatirisi so la su wo rɔ.

32 Wo duusa gbɛ, kɛɛden mɛnilu tɛrɛ ye ii sen ma, woilu ka ii kɔsɛ ka wa ii la bon ba la. Mɛnilu tɛrɛ ye sotiilu ri, woilu wara Pɔli malɔ.

33 Sotiilu sera Sesare tuma mɛn na, ii ka sɛbɛ di jamanatii ma ka Pɔli karifa a la.

34 Jamanatii ka sɛbɛ karan ka Pɔli maɲininka a bɔ yɔrɔ ma. Pɔli ka a fɔ ko a bɔni Silisi le.

35 Wo rɔ, jamanatii ka a fɔ a ye ko: «I jalakibailu wa na tuma mɛn na, n di i fɛsɛfɛsɛ ka i la kititɛɛ.» Mansa Herodi tun ka mansa la jiya bon mɛn lɔ, jamanatii ka a fɔ ko ii ye Pɔli bila wo la ka a kɔnɔgbɛn.

24

Yahudiyailu ka tɔɔ la Pɔli la Felisi nana

¹ Nba, tele loolu taminni kɔ, Alla la sarakalasela kuntiiba Ananiyasi ni mɔɔbakɔɔ doilu nara Sesare. Ii nara Teritulusi ri mɛn tɛɛ ye ii bɛɛ kuma fɔla. Ko mɛnilu ye ii ni Pɔli tɛma, ii wara woilu yiraka jamanatii Felisi la.

² Wo rɔ, jamanatii ka a fɔ ko Pɔli ye na. Ii ka a lana tuma mɛn na, Teritulusi ka tɔɔ la damira Pɔli la jamanatii ye ko: «An fa, an da mɛn jususuma rɔ i baraka le rɔ. I la famunyali kosɔn, ko siyaman da mafisaya ka jamana lawa jɛ fɛ.

³ An fa Felisi, wo ra diya an ye ja bɛɛ ma. An ye baraka bilala wo la jamana fan bɛɛ rɔ.

⁴ Kɔni an kana i sɛɛ kuma siyaman na. Wo le rɔ, n ye i madiyala ko i ye hina an na ka i tolo malɔ an na dɔɔni.

⁵ Nba, an da a yen ko cɛɛ jin ye mɔɔ tɔɔla le ri. A ye mankan nawulila Yahudiyailu tɛma dunupa fan bɛɛ rɔ. Ale le Nasaretikailu la dina sila jɛmɔɔ ri.

⁶⁻⁷ A tɛɛ ye a fɛ ka Allabatobonba manɔɔ. Wo le rɔ, an ka a mira.*

⁸ Ni i ka Pɔli fɛsɛfɛsɛ, an ye a jalakila ko mɛnilu rɔ, i jɛɛ ri woilu famun.»

⁹ Yahudiya mɛnilu tɛɛ ye, woilu ka kuma wo lasereya ko a ye ten de.

Pɔli ka a yiraka jamanatii la ko a ma kojuu kɛ

¹⁰ Jamanatii ka tɔɔmasere kɛ ko Pɔli ye kuma. Wo rɔ, Pɔli ka jabili kɛ ko: «N fa, n ka a lɔn ko a ra san siyaman bɔ, i ye an na jamana la kititɛɛla ri. Wo le kosɔn, n sɛwani ka n na ko fɔ ile ye.

¹¹ Ni i ka jininkali kɛ, i ri a lɔn ko tupa le ko a ma tamin tele tan ni fila kan fɔlɔ, n wara Jerusalemu Alla bato kanma.

¹² Ii ma n tɛɛn mɔɔilu sɔsɔli Allabatobonba jin kɔndɔ. Ii ma n tɛɛn mankan nawulila jama tɛma salibon si la. Ii ma n tɛɛn wo kan so kɔndɔ yɔrɔ si.

¹³ Mɔɔ jinilu ye tɔɔ lala n na ko mɛnilu rɔ sisen, ii ti se a yirakala ko woilu ye tupa le ri.

¹⁴ Nba, n ye n lɔla mɛn na i jana, wo le jin di. N ye an benbailu Maari Alla batola sila kura kan. Ii ka a fɔ ko sila wo tɛ tupa ri. Kɔni mɛnilu sɛbɛni sariya kitabu rɔ, a ni mɛnilu sɛbɛni nabiilu la kitabu rɔ, n lani wo bɛɛ la.

¹⁵ N ni ii bɛɛ jii lani Alla ka a fɔ ko mɔɔ jumailu ni mɔɔ juuilu bɛɛ su ri wuli ka bɔ saya rɔ.

¹⁶ Wo le rɔ, n ye n dajala tuma bɛɛ sa n kɔnɔgbɛyani ri to. Kojuu si kana to n ni Alla tɛma, wala n ni mɔɔilu tɛma.

¹⁷ «Nba, n tun ma se Jerusalemu san siyaman kɔrɔ. Kɔni lon do, n wara wodi do di Yahudiya doilu ma ye ka wo kɛ ii la dɛmɛnnifen di. N wara ka saraka bɔ Alla ye fanan.

¹⁸ N tɛɛ ye wo kan tuma mɛn na, Yahudiya doilu nara n tɛɛn Allabatobonba kɔndɔ. N da wo namunilu bɛɛ kɛ ka n jɛɛ laseninya. Jama tun tɛ ye; mankan tun tɛ ye.

¹⁹ Kɔni Yahudiya doilu a ye mɛn bɔni Asi jamana rɔ. Woilu ka kan ka na n jalaki i jana yan.

²⁰ Ni wo tɛ, mɔɔilu ye yan, mɛnilu ka n lɔni yen kititɛɛ dɛkuru jɛ. Ni ii ka jalaki yɔrɔ do tɛɛn n na, woilu ye wo fɔ.

²¹ N ma foyi kɛ fɔ jin ko kelen. Ka n lɔni to kititɛɛ dɛkuru jɛ, n ka n kan nabɔ ko: «N lani su lawuli ko le la. Wo le ka a kɛ, ai ra n nana kiti diya bi.»

²² Felisi tɛɛ ye ko siyaman famunna Maari la sila kan. Wo rɔ, a ka kiti lalɔ fɔlɔ. A ka a fɔ ko: «Ai ye wa. Ni kɛɛden kuntiiba Lisiyasi nara, n di ai la ko janabɔ.»

²³ A ka a fɔ kɛɛden kuntii do ye ko a ye Pɔli mara kaso la fɔlɔ kɔni a ye a rabila dɔɔni. Ko a kana a dupɔɔ si bali a dɛmɛna.

Pɔli kumara jamanatii ni a muso ye

²⁴ Tele dando taminni kɔ, Felisi ni a muso Durusili nara. Muso wo ye Yahudiya le ri. Felisi ka mɔɔilu lawa Pɔli kɔ ko ii ye a lana. Felisi ka a

* **24:6-7** «An tɛɛ ye a fɛ ka a la kititɛɛ ka ben an na sariya ma. Kɔni kɛɛden kuntiiba Lisiyasi nara ka a mira an bolo fanka ba la. Wo ka a fɔ ko Pɔli jalakibailu ye na i wara yan.»

tolo malɔ a la. Mɔɔ ri a lemɛniya la Nenematɔmɔnin Isa la ja mɛn ma, Pɔli ka wo jafo a ye.

²⁵ Pɔli kumara dunuɔaratɛɛ telenbaya kan a ni jɛɛramira ko kan. A kumara kiti ko kan fanan, kiti mɛn natɔ. A tɛɛ ye kumala woilu kan tuma mɛn na, Felisi silanda. A ka a fo Pɔli ye ko: «A ka ji ten. I ye wa fo. N wa fɛɛ sɔɔɔn lon mɛn, n di i kili ikɔ.»

²⁶ A tɛɛ ye a kɔndɔ fanan ko Pɔli ri surɔfen di a ma. Wo le rɔ, a tɛɛ ye Pɔli kilila tuma bɛɛ ka a baro.

²⁷ Nba, san fila taminda tuma mɛn na, mɔɔ kura siira Felisi nɔ rɔ jamanatiiya la. Mɔɔ kura wo tɔɔ ko Pɔrisusi Fesitusi. Kɔni Felisi tɛɛ ye a fɛ ka Yahudiyailu ladiya. Wo rɔ, a ka Pɔli to a kɔ kaso la ye.

25

Yahudiyailu ka tɔɔ la Pɔli la Fesitusi jana

¹ Nba, Fesitusi siira jamanatiiya la Sesare. Tele sawa a naaninnan a wara bɔ Jerusalemu.

² A se mɛn kɛni ye, Alla la sarakalase la kuntiilu ni Yahudiya jɛmɔɔilu nara ka tɔɔ la Pɔli la. Ii ka Fesitusi madiya

³ ko a ye ii demɛn. Ko a ye ii diyana ko kɛ ii ye ka Pɔli lana Jerusalemu. Wo ka a tɛɛn ii ra bɛn kan kelen ma ko ni Pɔli nara Jerusalemu, ii ri be a kan sila la ka a faa.

⁴ Fesitusi ka ii jabi: «Pɔli bilani kaso la Sesare. A tɛ mɛn ba kɛ n di n kɔsɛ sɔ kɔndɔ ye.»

⁵ Wo rɔ, ai ye ai la jɛmɔɔ doilu lawa n fɛ Sesare. Ni cɛɛ wo ka kojuu le kɛ, ai ri tɔɔ la a la ye.»

⁶ Fesitusi ka tele seyin wala tele tan kɛ Jerusalemu, ka ban ka i kɔsɛ Sesare. A sera ye lon mɛn na, wo duusa gbɛ a wara i sii kiti diya ka kela lawa ko ii ye na Pɔli ri.

⁷ Pɔli nara tuma mɛn na, Yahudiya mɛnilu bɔni Jerusalemu, woilu ka ii lo a laminin dɔ ka kojuu bailu la a la. Kɔni ii ma se ka wo si yiraka tɔɔ la.

⁸ Wo rɔ, Pɔli ka a ta fo ko: «N ma kɔjuu si kɛ. N ma Yahudiyailu la sariya tɔɔn. N ma Allabatobonba manɔɔ. N ma Rɔmu mansaba mafɔ.»

⁹ Fesitusi tɛɛ ye a fɛ ka Yahudiyailu demɛn ka ii diyana ko kɛ ii ye. Wo rɔ, a ka Pɔli majininka ko: «I ri wa Jerusalemu wa, sa n di kititɛɛ ko jinilu kan ye?»

¹⁰ Pɔli ka a jabi: «N lɔni Rɔmu mansaba la kiti diya le rɔ jin. N na ko ka kan ka janabɔ yan de. N ma foyi kɛ Yahudiyailu la. I jɛɛ ka wo lon.»

¹¹ Ni a ka a sɔɔɔn n da sariya tɔɔn, ka ko do kɛ mɛn di n faa kun bɔ, n tɛ n ban n faa ko ma. Kɔni mɔɔ jinilu ye ko mɛnilu lala n na, ni woilu la tɔɔ la n na foyi tɛ tɔɔ ri, mɔɔ si ma kan ka n don ii bolo. Wo le rɔ, n ye a fɛ Rɔmu mansaba jɛɛ le ye n na kititɛɛ.»

¹² Fesitusi ni a la mɔɔilu ka i jɔɔn yen ka ban tuma mɛn na, a ka Pɔli jabi: «Ikomin i ye a fɛ Rɔmu mansaba jɛɛ le ye i la kititɛɛ, i ri wa mansaba wara Rɔmu.»

Fesitusi ka Pɔli la ko lase mansa Akiripama

¹³ Waati wo taminni kɔ, mansa Akiripa ni Bɛɛnisi* nara Sesare ka Fesitusi fo.

¹⁴ Ii ka tele siyaman kɛ ye. Wo kɔ rɔ, Fesitusi ka Pɔli la ko fo mansa ye. A ka a fo ko: «Felisi bɔra yan ka cɛɛ do to a kɔ kaso la.»

¹⁵ N wara Jerusalemu tuma mɛn na, Alla la sarakalase la kuntiilu ni Yahudiya mɔɔbakɔɔilu ka a la ko fo n ye, ka n madiya ko n ye a la kititɛɛ ka a faa.

¹⁶ N ka ii jabi Rɔmukailu tɛ wo kela. N ka a fo ko ka bɛn an na landa ma, kiti kana tɛɛ mɔɔ kan fo a ni a jalakibailu ye i jɔɔn yen ja ni ja. Wo rɔ, ii ye a jalakila ko mɛnilu la, a ri fɛɛ sɔɔɔn ka woilu jabi.

¹⁷ Wo le rɔ, mɔɔ woilu nara yan tuma mɛn na, n ma a ko lasumaya. Ii nara lon mɛn, wo duusa gbɛ n wara n sii kiti diya ka kela lawa ko cɛɛ wo ye na.

* **25:13** Bɛɛnisi Bɛɛnisi wo ye mansa Akiripa dɔmuso le ri

¹⁸ Kɔni a jalakibailu ka ii lɔ ka kuma tuma mɛn na, n mirini tɛrɛ kojuu mɛnilu la, ii ma a jalaki wo si la.

¹⁹ Ɛɛn. Ii tɛrɛ ye i jɔɔn sɔsɔla ii la dina ko rɔ. Ii tɛrɛ ye i jɔɔn sɔsɔla fanan cɛɛ do la ko rɔ mɛn tɔɔ ko Isa. Wo sara, kɔni Pɔli ka a fɔ ko a kɛndɛ le.

²⁰ N tun ma a lɔn n di ko jin jɔɔna mɛn ma. Wo le rɔ, n ka Pɔli majininka ni a ri wa kiti diya Jerusalemu, sa ko jinilu ri jɔɔna.

²¹ Kɔni Pɔli ka i ban wo ma. A ka a fɔ ko a ri to kaso la yan fo Rɔmu mansaba jɛrɛ ye a la kititɛɛ. Wo rɔ, n ka a fɔ ko ii ye a lamara kaso la fo n wa a jɔ sɔrɔn ka a lawa mansaba ma.»

²² Akiripa ka a fɔ Fɛsitusi yɛ ko: «N ye a fɛ ka n tolo malɔ cɛɛ wo la.» Fɛsitusi ka a fɔ ko: «Ale le wo ri. I ri a lamɛn sini.»

²³ Wo duusa gbɛ, mansa Akiripa ni Bɛrɛnisi nara. Mɔɔilu tɛrɛ ye ii bonyala a jɔ jɛrɛ jɛrɛ ma. Ii ni kɛlɛden kuntiilu ni so mɔɔbailu donda i jɔɔn fɛ ladɛn bon ba la. Ii seni ye, Fɛsitusi ka a fɔ a la mɔɔilu yɛ ko ii ye na Pɔli ri. Ii nara a ri.

²⁴ Fɛsitusi ka a fɔ ko: «Mansa Akiripa ni mɛnilu ye an fɛ yan, ai jɔ ye cɛɛ mɛn na jin. Yahudiyailu bɛɛ makasini ale le kan Jerusalemu, ka ii makasi a kan yan fanan. Ii sɔnkɔra ko a ka kan ka faa.

²⁵ Nde ma kojuu si yen a la, mɛn di a faa kun bɔ. Kɔni a jɛrɛ ka a fɔ ko a ye a fɛ Rɔmu mansaba jɛrɛ le ye a la kititɛɛ. Wo rɔ, n ka a latɛɛ ko n di a lawa mansaba ma.

²⁶ Kɔni n ma a lɔn fɔlɔ n ka kan ka mɛn sɛbɛ a la ko rɔ ka a di n tii mansaba ma. Wo le rɔ, n da a lana ai bɛɛ jɔkɔrɔ, katɛrɛtɛ ile mansa Akiripa ma, sa ii wa a la ko fɛsɛfɛsɛ, n di ko do sɔrɔn n ka kan ka mɛn sɛbɛ,

²⁷ baa i wa kasoden nawa mansaba ma, i ka kan ka a jalaki kun fɔ. Ni wo tɛ, a ti bɛn.»

26

Pɔli ka a la ko fɔ mansa Akiripa jana

¹ Nba, Akiripa ka a fɔ Pɔli yɛ ko: «Kuma ye i bolo. I ye i ta fɔ.» Wo rɔ,

Pɔli ka tɔɔmasere kɛ a bolo la ka a ta fɔ damira.

² A ka a fɔ ko: «Mansa Akiripa, n sɛwani bi ka n lɔ i jɔkɔrɔ ka n mafɔ le Yahudiyailu ka tɔɔ la n na ka n jalaki kun mɛn na,

³ baa i ka Yahudiyailu la landailu bɛɛ lɔn kosɛbɛ. Sɔsɔli mɛnilu ye ii tɛma dina ko rɔ, i ka wo bɛɛ fanan lɔn kosɛbɛ. Wo rɔ, n ye i madiyala, i ye i mujun ka i tolo malɔ n na.

⁴ «Nba, kɛbi n denninna ma n tɛrɛ ye n taamala jɔ mɛn ma n fa wara ni Jerusalemu, Yahudiyailu bɛɛ ka wo lɔn.

⁵ Ii ka n lɔn kɛbi waati jan. Ni ii ri sɔn sereya bɔla ka ii lɔla ko n tɛrɛ ye Farisi le ri. Farisi ye dɛkuru gbɛlɛn de ri an na dina rɔ.

⁶ Sisen, n jii ye Alla la lahidi kan, a ka mɛn ta an benbailu yɛ. Wo le kosɔn, n da bila kiti rɔ bi.

⁷ An na kabila tan ni fila jii ye lahidi wo kan, ko a ri mafa. Wo rɔ, ii ye ii rajala ka Alla bato su ni tele. Mansa Akiripa, n jalakini Yahudiyailu bolo jii wo sababu la.

⁸ Nfenna a ye ai doilu kɔndɔ ko Alla ti se suilu lawulila ka a bɔ saya rɔ?

⁹ «Nba, a tɛrɛ ye n fanan kɔndɔ ko n ka kan ka Isa Nasarɛtika tɔɔ wo kɛlɛ kosɛbɛ.

¹⁰ N ka wo le kɛ Jerusalemu. Alla la sarakalasela kuntiibailu ka se di n ma. Wo rɔ, n ka Alla la mɔɔ sɛnimanbailu siyaman mira ka ii bila kaso la. Ii faa ko fɔra tuma mɛn na, n wotɛra wo ko ma.

¹¹ N ka ii tɔrɔ ko siyaman salibon bɛɛ la, ka ii diyagboya fanka la ko ii ye Alla tanama kuma fɔ. Ikomɛn n jusu bɔra ii kanma kojuyaya, n wara fɔɔ so gbɛrɛilu la ka ii tɔrɔ kojuyaya.

¹² «Lon do rɔ, n wara Damasi wo kanma. Alla la sarakalasela kuntiilu tun ka n kelaya ka se don n bolo.

¹³ Mansa Akiripa, telelatelen waati n tɛrɛ ye Damasi sila kan tuma mɛn na, fen do mɛlɛn bɔra gbɛ rɔ san ma kelen di. Kɛnɛ yelen wo ka bon tɛrɛ tele ri. A mɛlɛnmɛlɛnda ka n ni n taamajɔɔnilu laminin.

¹⁴ An bɛɛ bera duu ma tuma mɛn na, n ka kumakan do mɛn. Wo ka

a fɔ n ye Heburukan dɔ ko: «Sawuli, Sawuli, nfenna i ye n tɔrɔla kojuuya? I ye ikomin nisi, mɛn muruntini a tii ma haan ni a gbasi gbeleke wa ke a bolo.»

¹⁵ N ka jininkali ke ko: «Maari, ile ye yon di?» Maari ka a fɔ ko: «Isa le nde ri, i ye mɛn tɔrɔla kojuuya.»

¹⁶ I wuli ka i lɔ i sen kun dɔ. N da n jɛɛ yiraka i la, sa n di i ke n na baaraden di. I ka n yen ja mɛn ma bi, i ye wo sereya bɔ mɔɔilu ye. N ketɔ ko mɛnilu yirakala i la, i ye wo bɛɛ lase ii ma fanan.

¹⁷ N di i kelaya Yahudiyailu ni siya gbɛɛɛilu ma. Woilu ketɔ ko mɛnilu kɛla i la, n di i bɔ wo bɛɛ rɔ.

¹⁸ I ri wa ii ja laka, ka ii bɔ dibi rɔ ka na kɛɛ rɔ. I ri ii bɔ Setana se kɔrɔ ka ii lana Alla ma. Wo rɔ, ii la kojuu ri yafa ii ma. Ii ri sii diya sɔrɔn Alla la mɔɔilu fɛ, mɛnilu ra lemɛniya nde ma kɔnin.»

¹⁹ «Nba, Mansa Akiripa, n ka mɛn mɛn ka mɛn yen ka bɔ harijeene rɔ, n ma n ban wo ma muumɛ.

²⁰ N ka mɔɔilu kawandi damira Damasi fɔlɔ, ka wa mɔɔilu kawandi Jerusalemu, ka wa mɔɔilu kawandi Yahudiyailu la jamana bɛɛ rɔ, fo ka wa siya gbɛɛɛilu kawandi. N ka a fɔ mɔɔ bɛɛ ye ko ii ye kojuu ke boloka ka na Alla ma, ka kɛwali jumailu ke, mɛnilu ri a yiraka ko ii ra sɔn Alla rɔ.

²¹ Wo kɛra sababu ri Yahudiya doilu ka n mira Allabatobonba jin kɔndɔ ko ii ye n faala.

²² Kɔni Alla ra n demɛn haan bi. Wo rɔ, n lɔni yan ka tɔna fɔ mɔɔbailu ni fantanilu ye. Nabi Musa ni nabi tɔilu ka ko mɛnilu fɔ ko woilu ri ke, n ma foyi fɔ ka tamin woilu kan.

²³ Woilu ka a fɔ ko Mɔɔ Nenematɔmɔniri di tɔrɔ kojuuya ka faa. Ko ale fɔlɔ ri wuli ka bɔ suilu tɛma. Ko a ri kisiko lase an na mɔɔilu ni siya gbɛɛɛilu ma. Ko kisiko wo ri ke ikomin mɛlɛnmɛlɛn ba.»

²⁴ Ka Pɔli to kuma wo kan, Fɛsitusi ka a kan nabɔ ko: «ɛɛ Pɔli, faa le i rɔ wa? I ra karan ke fo ka i ke fatɔ ri!»

²⁵ Kɔni Pɔli ka a jabi: «N fa Fɛsitusi, faa tɛ n dɔ. N ye kuma seɛɛ mɛnilu

fɔla, tɔna le wo bɛɛ ri.

²⁶ Mansa Akiripa ye ko wo bɛɛ kalama. Wo rɔ, n lɔni a jaana ka kuma jusulateɛ rɔ. N lani a la ko ko wo si ma dokon a ma, ka a masɔrɔn ko woilu ma ke sutura rɔ.»

²⁷ Pɔli ka Mansa Akiripa maɔnininka ko: «Mansa Akiripa, nabiilu ka mɛn fɔ, i lani wo la wa? N ka a lɔn ko i lani a la.»

²⁸ Akiripa ka Pɔli jabi: «I ye a fɛ ka n ke Isa la mɔɔ ri waati sudun kɔrɔ ten wa?»

²⁹ Pɔli ka a jabi: «Ni a kɛra sisen wala lon gbɛɛ, n ye Alla madiyala ko wo ye ke. Kɔni i kelen tɛ. Mɛn bɛɛ ye n kan namɛna yan bi, n ye Alla madiyala ko woilu ye la i kan ka ke n jaɔn di, mɛn ni jɔlɔkɔ labila tɛ kelen di.»

³⁰ Wo rɔ, mansa ni jamanatii wulira, a ni Bɛrɛnisi ni mɔɔ mɛnilu siini tɛɛ ii fɛ.

³¹ Ii bɔ mɛn kɛni, ii ka a fɔ i jaɔn ye ko: «Cɛɛ jin ma foyi ke mɛn di ke a faa kun di wala ka a bila kaso la.»

³² Mansa Akiripa ka a fɔ Fɛsitusi ye ko: «Ni cɛɛ jin tun ma a la ko to Rɔmu mansaba ma, an tun di se a bilala sisen.»

27

Kelekedɛnilu ka Pɔli malɔ Rɔmu

¹ Faamailu ka a lateɛ ko ii ri an nadon kulunba kɔndɔ ka wa Itali jamana rɔ. Wo rɔ, ii ka Pɔli ni kasoden gbɛɛɛilu don keledɛn kuntii do bolo, mɛn tɔɔ ko Juliyusi*.

² An donda kulunba kɔndɔ, mɛn bɔni Adarimiti, ka wa Asi jamana kɔɔji tin fan fɛ. Masedonika do, mɛn tɔɔ ko Arisitariki, tɛɛ ye an fɛ ka bɔ Tesaloniki.

³ Wo lon duusa gbɛ, an sera Sidɔn. Ka an lɔni to ye, Juliyusi kininkininda Pɔli ma ka sɔn a ye wa bɔ a dujaɔnilu fɛ, sa ii ri a makoilu jaanabɔ.

⁴ An bɔra Sidɔn kulunba kɔndɔ tuma mɛn na, fɔnɔ tɛɛ ye an tɔrɔla kosɛɛ. Wo le kosɔn, an taminda Sipere kɔɔji tin fan kelen fɛ, fɔnɔ tun tɛ tɛla kosɛɛ fan mɛn.

* 27:1 Juliyusi Ale ye keledɛn kuru waa do le rɔ, mɛn tɔɔ ko Rɔmu mansaba la kuru.

5 An wara tamin Silisi ni Panfli dafɛ, ka wa an lɔ Mira, mɛn ye Lisiya jamana rɔ.

6 Kɛlɛden kuntii ka kulunba do sɔrɔn ye, mɛn bɔni Alesandiri ka wa Itali jamana rɔ. A ka an nadon wo kɔndɔ.

7 An mɛnda ji kan kosɛbɛ. Kulunba wa ko gbɛɛyara fɔɔnɔ bolo, an tɛrɛ wala le dɔɔni dɔɔni. An sɛɛra kosɛbɛ sani an ye se Kinidi jɛfɛ. An bɔni ye, fɔɔnɔ ka kulunba wala jɛfɛ. Wo rɔ, kulunba taminda Salamɔni la ka wa Kɛrɛti kɔɔji tin fan kelen fɛ, fɔɔnɔ tun tɛ tɛɛla kosɛbɛ fan mɛn.

8 An ma an yɔrɔ mataa duu wo la, kɔni an wa ko gbɛɛnman tɛrɛ. An wara se yɔrɔ do rɔ, mɛn tɔɔ ko Kulun Lɔdiya Numa. Wo ni Lasiya so kɔndɔ tɛma ma jan.

9 An tun ka waati jan kɛ taama la. Yahudiyailu la sundon waati tun da tamin ka ban. Nɛnɛ ba tuma setɔ le tɛrɛ. Wo le kosɔn, kulunbori tun da kɛ masiba ko ri. Wo le rɔ, Pɔli ka mɔɔilu lali ko:

10 «N failu, n jayen a la ko an na kulundataama jin kɛtɔ tɔrɔya ni tinjali ba le ri. A tɛ dan kulunba ni a donin gbansan ma. Fo an mɛnilu fanan ye kulunba kɔndɔ, an jɛrɛ nii na ko ye a rɔ fanan.»

11 Kɔni kɛlɛden kuntii ma Pɔli la kuma jate. A lara kulunborila la, a ni kulun kuntii la ka tamin Pɔli kan.

12 Kulun lɔdiya wo tun ma ji kosɛbɛ nɛnɛ waati la. Wo rɔ, ii siyaman bɛnda a ma ko ii ye bɔ ye ka ko bɛɛ kɛ sa ii ri se Fenikisi. Ii ka a fɔ ko ni ii sera ye, ii ri nɛnɛ waati kɛ yɔrɔ wo rɔ. Fenikisi wo ye Kɛrɛti jamana kulun lɔdiya do le ri. Kulun lɔdiya wo fan kelen ja siini telebe ma. A fan kelen ja siini tele kankan bolokininma.

Fɔɔnɔ ba do wulira ji kan

13 Nba, fɔɔnɔ tɛrɛ ye bɔla tele kankan bolokinin fan fɛ dɔɔni dɔɔni. Ii ka wo yen tuma mɛn na, a kɛra ii jana ko ii ri se wala. Nɛɛ gbiliman wa mɛn ye kulun nalɔla, ii ka wo lawuli ka wa. Kulunba tɛrɛ ye wala Kɛrɛti kɛrɛnkɛrɛn fɛ.

14 Kɔni a ma mɛn, fɔɔnɔ ba wulira ka bɔ tele kankan bolomaran fan fɛ. Fɔɔnɔ wo tɔɔ le ko «Maranma fɔɔnɔ.»

15 Fɔɔnɔ ba wo ka kulunba ta. An ma se fɔɔnɔ wo nɔɔla muumɛ. Wo rɔ, an ka kulunba to a bolo.

16 An wara kɔɔji tin do kɛrɛnkɛrɛn fɛ, mɛn tɔɔ ko Koda. Wo rɔ, fɔɔnɔ ko masumara dɔɔni. An sera kulundenni nadonna kulunba kɔndɔ, kɔni wo ka gbɛɛn tɛrɛ kosɛbɛ.

17 An banni a ladonna, ii ka kulunba tɛsidi julula ka a raja. Ii silanni tɛrɛ ko fɔɔnɔ kana kulunba ta ka wa a sii jikɔrɔ kinɛ kan Siritisi jamana fan fɛ. Wo rɔ, ii ka nɛɛ gbiliman najii, mɛn ye kulunba lalɔla. Ii ka kulunba to fɔɔnɔ bolo ten ka wa.

18 Fɔɔnɔ tora juuyala an kan. Wo le rɔ, wo duusa gbɛ ii ka kulun donin do lafili ji kan.

19 Wo fanan duusa gbɛ, kulunborilailu jɛrɛ ka kulun majɔran doilu lafili ji rɔ.

20 An ka lon siyaman kɛ, an ma tele yen, an ma loloilu yen. Fɔɔnɔ ba tɛrɛ juuyala le kosɛbɛ. Wo rɔ, an bɛɛ jiiɛɛra ko an tɛ bɔ a rɔ fewu.

21 A tun da mɛn mɔɔ si ma dɔɔnnin kɛ. Wo rɔ, Pɔli ka i wuli ii tɛma ka a fɔ ii ye ko: «N failu, n ka ai lali ko ai kana bɔ Kɛrɛti. Ai tɛrɛ ka kan ka kuma wo mira. An ye tɔrɔya ni bɔnɔ mɛn dɔ sisen, ni ai tun ka n kan mira, sa wo si tun tɛ an sɔrɔn.»

22 Kɔni n di ai lali sisen ikɔ ko ai kana jiiɛɛ. An di bɔnɔ kulunba la, kɔni foyi tɛ kɛ mɔɔ si la.

23 Baa, Alla n ye mɛn batola a ni n ye mɛn nabaarala, a la mɛɛka do nara n tɛrɛn su rɔ.

24 Wo ka a fɔ ko: «Pɔli, i kana silan. I ri i lɔ Rɔmu mansaba jɔkɔrɔ ka i la ko jɔfɔ a ye. Mɔɔ mɛn bɛɛ ye i fɛ kulunba kɔndɔ, wo bɛɛ ri kisi Alla la kininkinin kosɔn.»

25 Nba, n failu, ai kana jiiɛɛ. N lani Alla la ko mɛɛka ka a fɔ ja mɛn ma a ri kɛ wo ja ma.

26 Fɔɔnɔ ri kulunba ta ka wa a lasii kɔɔji tin do rɔ gberɛ kan.»

27 Nba, an tun ka tele tan ni sawa le kɛ ji kan. A tele tan ni naaninna sera

ka a tereɛ fɔɔrɔ ye wala kulunba ri fɔɔ. An tereɛ ye kooji yɔrɔ mɛn kan, wo tɔɔ ko Adiriyatiki. Duu talama, kulunborilailu sobira ko an da sudunya gberɛ rɔ.

²⁸ Wo rɔ, ii ka julɔ lajii ji rɔ ka ji dunya rasuman. Ii ka a yen ko ji dunya ye mɛtɛrɛ binaanin de ri. Kulunba wara jɛfɛ dɔɔni tuma mɛn na, ii ka julɔ lajii ikɔ. Ji dunya kɛra mɛtɛrɛ bisawa ri.

²⁹ Ii silanda wo rɔ, ko kulunba kana se farakolo ma. Wo le rɔ, ii ka kulunba nɛɛ gbiliman naanin bila ji rɔ kulunba kɔfɛ, ka matarali kɛ ko kɛnɛ ye bɔ.

³⁰ Kulunborilailu ka kulundenni najii ji kan, ka a kɛ ikomin ii watɔ kulunba nɛɛ gbilimanilu lajiila kulunba jɛfɛla rɔ. Kɔni ii boritɔ le tereɛ wo ri.

³¹ Wo rɔ, Pɔli ka a fɔ kɛkɛdenilu ni ii la kuntii ye ko: «Ni mɔɔ woilu ma to kulunba kɔndɔ yan, ai ti se kisila.»

³² Kɛkɛkɛdenilu ka wo mɛn ka wa kulundenni juluilu tɛɛ sa a ri wa ka tunun.

³³ Nba, kɛnɛbɔra sudunyara tuma mɛn na, Pɔli ka mɔɔilu lali ko ii bɛɛ ye dɔɔnnin kɛ. A ka a fɔ ko: «Bi ye a tele tan ni naanin de ri, ai si hankili ma sii, ai si ma dɔɔnnin kɛ.»

³⁴ Wo rɔ, n ye ai madiyala, ai ye dɔɔnnin kɛ, sa ai ri fanka sɔrɔn ka kisi, baa mɔɔ si tɛ tunun butun hali a kunma si kelen ti tɛɛ.»

³⁵ Pɔli ka wo fɔ ka ban ka buru ta ka baraka bila Alla ye ii bɛɛ jana. A ka buru rakadi ka do dɔɔn.

³⁶ Mɔɔ bɛɛ jusu lateɛra wo rɔ ka dɔɔnnin kɛ.

³⁷ An mɛnilu tereɛ ye kulunba kɔndɔ, an tereɛ ye mɔɔ kɛmɛ fila ni mɔɔ biwɔrɔnwula ni mɔɔ wɔrɔ le ri.

³⁸ Ii bɛɛ ka dɔɔnnin kɛ ka fa tuma mɛn na, ii ka suman kisɛ tɔ labɔn kooji rɔ ka kulunba rafɛya wo rɔ.

Kulunba tijan ko

³⁹ Nba, duusa gbɛni wo, ii tereɛ ye yɔrɔ mɛn dɔ, ii ma wo lɔn. Kɔni ii ka ji sila do yen, mɛn ye kijɛ kɛrɛnkɛrɛn fɛ. Ii ri wa kulunba ri yɔrɔ wo rɔ ni ai ri se a lalɔ.

⁴⁰ Wo le rɔ, ii ka kulunba lalɔfenilu juluilu tɛɛ ka lalɔfen woilu to ji rɔ.

Kulunborifenilu sidini julɔ mɛnilu la, ii ka woilu fulɛn, ka ban ka kulunba faanin ba lawuli ka a lalɔ sa a ri fɔɔrɔ ta. Wo rɔ, ii ka kulunba lawa kijɛ gberɛ fan fɛ.

⁴¹ Kɔni kulunba wara se jikɔrɔ kijɛ ma. Kulunba jɛfɛla donda kijɛ rɔ ja mɛn ma, a ma se bɔla fewu. Ka kulunba lɔni to ten, jikuru bailu tereɛ ye a kɔfɛla gbasila kojuuya ka a tijan.

⁴² Kɛkɛkɛdenilu miriya ye a la ko ii ka kan ka kasodenilu faa, sa ii kana ii namun ka ii bori ka wa.

⁴³ Kɔni kɛkɛden kuntii tun tɛ a fɛ Pɔli ye faa. Wo le kosɔn, a ma sɔn kɛkɛdenilu ye kasodenilu faa. A ka a fɔ ko mɛnilu kusan ii namunna, ko woilu fɔɔ ye ii be ji kan, ka ii namun ka wa gbelema.

⁴⁴ A ka a fɔ ko tɔilu ye jiri fɛrɛnilu ni kulunba jiri kunkundunilu mira, ka ii la woilu kan ka bɔ. Wo rɔ, ii bɛɛ sera gbelema ka kisi. Foyi ma mɔɔ si sɔrɔn.

28

Pɔli ye Maliti jamana rɔ

¹ Nba, an kisira ka bɔ kooji rɔ waati mɛn na, ye mɔɔilu ka a fɔ an ye ko gbingbi wo tɔɔ le ko Maliti.

² Ii kininkininda an ma kosɛbɛ. Ii ka ta ba ladan ka an bɛɛ kili, ka a masɔrɔn sancɛ tereɛ ye nala ka nɛnɛ bɔ.

³ Pɔli ka lɔɔ mɛsɛn siyaman nadɛn. A ka wo kɛ ta la tuma mɛn na, fɔnfɔnni do bɔra ta rɔ wuyɛ kosɔn. Wo ka i nara Pɔli bolo la ka a cin.

⁴ Ye mɔɔilu ka sa narani yen Pɔli bolo ma tuma mɛn na, ii ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «Sika tɛ a rɔ, cɛɛ jɛn ye mɔɔ faala jɛrɛ le ri. Hali a kisini ka bɔ kooji rɔ, an na batofen mɛn ye kojuu kɛlailu sarala, wo ma sɔn a ye balo.»

⁵ Kɔni Pɔli ka a bolo firifiri ka sa lafili ta rɔ. Foyi ma kɛ Pɔli la.

⁶ Mɔɔ woilu lani tereɛ a la ko Pɔli jiiditɔ le. Ni wo tɛ, ko a ri be ka sa kelen di. Kɔni ii mɛnda a makɔnɔla ka a yen ko foyi ma kɛ Pɔli la. Wo rɔ, ii miriya yɛlɛmanda. Ii ka a fɔ ko ii ye mɛnilu batola, ko woilu do le jɛn di.

⁷ Dinkira wo tun ma jan kooji tin wo mɔɔba la sɛnɛ la. Mɔɔba wo tɔɔ ko Pɔbilusi. Wo ka an damira ka an

bonya kosεβε. An ka tele sawa ke a wara.

⁸ Wo ka a tεren Pubilusi fa lani ye lafen dε fari kaliya ni kεnεrε bori tεre ye a la. Pεli wara ka Alla matara a ye ka a bolo la a kan. A kεndeyara wo rε.

⁹ Wo keni kε, jamana jankarεto tεilu bεε nara. Wo bεε kεndeyara.

¹⁰ Mεεilu ka an bonya kosεβε. An wa waati sera tuma mεn na, an mako tεre ye fen fen na, ii nara wo bεε di an ma.

Pεli sera Rεmu

¹¹ An wa lon, an donda kulunba kεndε ka wa. An tun ka karo sawa ke Maliti. An donda kulunba mεn kεndε, mεεilu tεre ye a fεla wo ma ko Filanilu. Wo bεni tεre Alesandiri le, kεnin a tun ka nεne waati bεε ke Maliti.

¹² An wara an lε so do la, mεn tεε ko Sirakusi, ka tele sawa ke ye.

¹³ An bεra ye ka wa se Rekiyo. An siira ye. Wo duusa gbε, an bεra ye ka wa. Fεrε tεera ka bε tele kankan bolokinin dε ka na ke an kan. Wo fanan duusa gbε, an sera Pεtεli.

¹⁴ An ka lemēniya mεε doilu sεrεn Pεtεli ye. Woilu ka an madiya ko an ye lεεkun kelen ke ii fε. Nba, an nara ja mεn ma Rεmu, wo le wo ri.

¹⁵ Nba, an na ko fεra Rεmu lemēniya mεεilu ye tuma mεn na, doilu wulira ka na an nabεn Apiyusi Lεfe rε. Dogbεrεilu nara an nabεn yεrε mεn tεε ko Lεndan Jiyabon Sawa. Pεli ka woilu yen tuma mεn na, a ka baraka bila Alla ye. A sεεβε donda.

¹⁶ An sera Rεmu tuma mεn na, Rεmu jεmεεilu sεnda Pεli ye wa a sii a jεre ma. Ii ka kelεden kelen lε a kεnεgbenna.

Pεli ka Rεmu Yahudiyailu kawandi

¹⁷ Nba, tele sawa a naaninna, Pεli ka Yahudiyailu la jεmεεilu kili. Ii nara ii ladεn tuma mεn na, a ka a fε ii ye ko: «N badenmailu, n ma kojuu si ke an na mεεilu la. N ma an benbailu la landa si mafε. Hali wo, n mirara Jerusalemu ka don Rεmukailu bolo.

¹⁸ Woilu ka n fεsεfεse tuma mεn na, ii ma foyi yen n na ko rε mεn di ke n faa kun di. Wo rε, ii tεre ye a fε ka n bila.

¹⁹ Kεni Yahudiyailu ma sεn n ye bila. Wo rε, a fεre tun tε fo n ye n na ko to Rεmu mansaba bolo. Kεni a ma ke ikomin n ye n na mεεilu jalakila. Wo tε.

²⁰ Wo le rε, n ka ai kili ka kuma wo di ai ma, baa Isirayεlikailu jii ye mεn kan, wo ra ke sababu ri n sidini jεlεkε jin na bi.»

²¹ Ii ka Pεli jabi: «Judekailu ma sεβε si lana an ma i la ko rε. An badenma mεnilu ra bε ye, wo si ma na i kibaro lase an ma. Wo si ma kuma juu fε i ma.

²² Kεni an ye a fε ka i jεre kan namεn ka i miriya lεn, baa an ka a lεn ko i ye sila mεn kan, mεεilu ye sila wo tεε juu fεla fan bεε.»

²³ Nba, ii ka lon kelen fε, ii ri na lon mεn. Wo lon seni, ii siyaman nara Pεli wara. Pεli kumara ii ye, ka Alla la Mansaya ko jafε ii ye ka bε sεεma haan wura fε. A ka ko bεε ke, sa ii ri se Isa la ko lεnna kojuma ka bεn Nabi Musa la sariya kitabu ma, a ni nabi tεilu la kitabuilu ma.

²⁴ A ka mεn fε, doilu lara wo la. Kεni doilu ma sεn wo ma.

²⁵ Ii ma bεn kan kelen ma. Ii bεtεla, Pεli ka kuma kelen fε ii ye ko: «Alla la Nii Seniman ka kuma mεn fε ai benbailu ye Nabi Esayi bolo, wo ye tujε jεre jεre le ri.

²⁶ A ka a fε ko:

«I ye wa a fε siya jin ye ko:

«Ai ri ai tolo malε kojuyaya, kεni ai tε foyi famun.

Ai ri ragbεli ke kojuyaya, kεni ai tε foyi yen,»

²⁷ baa siya jin da ii ban famunyali ma.

Ii ra ii tolo gbεden ka ii ja masidi.

Ni wo tε, ii ja tun di yenni ke,

ii tolo tun di mεnni ke,

ii hankili tun di famunyali sεrεn,

ii tun di ii kεse ka na nde Alla ma.

Wo rε, n tun di ii kisi.»

²⁸⁻²⁹ Pεli ka do la kuma wo ka a fε ko: «Ai ye a lεn ko Alla la kisi ko ra lε

* **28:28-29** A sεbεni yεrε do ko: (Pεli banni wo fεla, Yahudiyailu bεra ka wa. Ii tεre ye i jεεn sεsεla kojuyaya.)

siya gberɛilu fanan ma. Woilu don di
ii tolo malɔ a la!»*

³⁰ Nba, Pɔli ka san fila dafanin kɛ
a la bon na Rɔmu, a ka bon mɛn
sara kɔnin. Mɔɔ mɛnilu tɛɛ ye nala
bɔla a fɛ, a tɛɛ ye woilu bɛɛ ramirala
koɲuma.

³¹ A tun ye Alla la Mansaya ko lasela
ii ma jusulatɛɛ rɔ, ka ii karan ka Maari
Isa Nenematɔmɔnin la koilu yiraka ii
la. Mɔɔ si ma a bali fanan.

Pɔli la bataki lawa Kalatikailu ma Kalatikailu

*Kumakan men ye Kitabu seniman
jin kɔndɔ*

Kitabu seniman ye seɓeni Pɔli le bolo ka a lawa lemeniya mɔɔilu ma men ye Kalati. Wo bee seɓeni kitabu Talibidenilu la Kewaliilu kɔndɔ suran 13 a ni suran 14.

Nba, Isa la baara damira waati, lemeniya mɔɔ siyaman tere ye Yahudiyailu le ri. («Yahudiyailu» ni «Isirayeli» wo bee ye tɔɔ kelen de ri). Yahudiyailu men lemeniyara Isa ma ii ka a lon ko Mɔɔ Suwandinin de, nabiilu kumara a la ko rɔ. Ii ma Isa la karan lon ikomin dina kura le. Ii la miriya ye, Isa la karanja ma, a ye ii la dina le dafala, ikomin Alla ka fɔ ja men ma. Ka a masɔɔn, ii lemeniyara, kɔni ii ma ii la dina sariya sila si bila, Nabi Musa la Tawureta a ni Nabi Dawuda la Yaburi. Ii ma si bila. Ii ka lonnin men sɔɔn Isa fe, ii ka fanan la wo kan.

Kɔndafilu si te wo rɔ ka a masɔɔn Alla la kumakan tere ye wala Yahudiyailu le ma. Kɔni Isa la karandenilu ka a la kumakan nase siya gberɛ mɔɔilu ma waati men na, kɔndafilu ka siya gberɛ mɔɔilu mira. Siya gberɛ mɔɔ men lemeniyara Isa ma, ii ma sɔn Yahudiyailu la namun tala ka a la ii la lonnin kan, ii ka men sɔɔn Isa la, ka a masɔɔn Isa la karan ka woilu wasa.

Ka a masɔɔn wo fe, Yahudiya lemeniya mɔɔilu ma kuma kunye siya gberɛ mɔɔilu fe, ka a masɔɔn jinilu ma kojiike. Yahudiya lemeniya mɔɔilu ka a fɔ ko lemeniya mɔɔ men ma kojiike ma kisiba bere sɔɔn. Pɔli ka a men tuma men na ko aile ye kuma wo fɔla, a ka ii sɔsɔ ka a fɔ ko ni an di kisi sɔɔn Isa la saraka sababu la, an mako sa kojii la kosa an di kisi sɔɔn. A ma a fɔ ko kojiike a ma ji. A ka fɔ ko kojiike ti an kisila; an ti se kisila sila si fe. Isa kelen pe la saraka le ri se wo kela.

Sɔsɔli la men ye Yahudiya lemeniyamɔɔilu ni siya gberɛ lemeniyamɔɔilu tema wo ri se hankili dila an ma. Sariya doilu ye dina rɔ an di se woilu bonyala, kɔni a ti se an kisila. Namun doilu ye ye an di se bilala namun sila woilu kan. An ti se jatela ikomin a diyagboyani ko an di kisi sɔɔn. A ka gbelen dɔɔni ka bee jafɔ, kɔni Alla la kitabu seniman wo di se hankili dila an ma ka a payen.

Kɛbi Pɔli ka bataki lawa Kalati lemeniya mɔɔilu ma, a ri se an karanna ka bila lemeniya a rɔ. Lemeniya mɔɔilu la sariya fɔlɔ le kan-inteya ri. Nii Seniman ye lemeniya mɔɔilu jusu rɔ, wo fanan ye sila yirakala ii la ka lɔ Alla ma. Wo la tɔnɔ ye a la, ni wo te Setana ri bɔ fere su bee la ka ai la lemeniya tjan, ka ai lɔ sila gberɛ ma men ye kojuu sila ri. Alla ye an tanka wo ma. Amina!

¹ Seɓe jin farani nde Pɔli le la, nde men ye talibidenba ri. Mɔɔilu ma n suwandi baara wo kanma. Mɔɔ si ma n kelaya. Eɛn, n kera talibidenba le ri ka fara Isa Nenematɔmɔnin de la, a ni an Fa Alla men ka a lawuli ka a bɔ saya rɔ.

² Nde ni an badenma menilu bee ye n tɔɔfe yan, an ye seɓe jin nawala lemeniya jamailu le ma, menilu ye Kalati jamana rɔ.

³ An Fa Alla a ni Maari Isa Nenematɔmɔnin ye hina ni jususuma di ai ma.

⁴ Isa Nenematɔmɔnin de ka a jere ke saraka ri an na kojuuilu kosɔn, sa a ri an bɔ dunuɔa juu jin fanka kɔrɔ, baa an Fa Alla sawo tere ye wo rɔ.

⁵ A tɔɔ ye gbiliya kadawu. Amina!

Kibaro juma kelen pe le ye ye

⁶ N da kabannakoya kojuuya ka a masɔɔn Alla men ka ai kili ka fara Nenematɔmɔnin na jumaya la, ai ra ai kɔdon wo la jona jona, ka wa kela gberɛ kɔ.

⁷ Kɔni kela gberɛ te wo ri de! Mɔɔ doilu le ye ai kɔndafilu ten. Ii ye a fe ka Nenematɔmɔnin na kibaro juma yeleman.

⁸ Kɔni an ka kibaro juma men nase ai ma, ni fen fen ka kela gberɛ lase ai ma, men ni fɔlɔman wo tɛ kelen di, danka ye wo tii kan, hali ni a kera andeilu ri, wala sankolo rɔ mɛlɛka do ri.

⁹ An ka men fɔ ai ye kɔrɔman, n di wo fɔ ikɔ ko ai sɔnda kibaro juma men ma, ni mɔɔ mɔɔ ka kela gberɛ lase ai ma, men ni fɔlɔman wo tɛ kelen di, danka ye wo tii kan kadawu!

¹⁰ A ye di? N ye a jininna ka n jɛrɛ diya mɔɔilu ye wa, wala Alla ye wa? N ye a jininna ka mɔɔilu hɛnɛ wa? Wo kuma tɛ! Ni n tɛrɛ ye a fɛ ka mɔɔilu hɛnɛ fɔlɔ, n tun tɛna kela Nenematɔmɔnin na baaraden di.

Alla ka Pɔli bila a la baara la ja men ma

¹¹ N badenmailu, n ye a fɛ ai ye a lɔn ko n ka kibaro juma men nase ai ma, wo ma fara mɔɔ la.

¹² N ma a sɔrɔn mɔɔ si la. Mɔɔ ma n karan a la fanan. Kɔni Isa Nenematɔmɔnin jɛrɛ le ka a yiraka n na.

¹³ N tɛrɛ ye taamala Yahudiyailu la dina sila kan ja men ma fɔlɔfɔlɔ, ai ra wo men. N tɛrɛ ye Alla la lemɛniya jama tɔrɔla fɔɔ ka a dan natamin kojuyaya. N tɛrɛ ye a jininna ka a ratijan fewu.

¹⁴ N jɛrɛ siya mɔɔilu tɛma, n tɛrɛ ye wala jɛfɛ Yahudiyailu la dina sila kan ka tamin n kanyajɔɔ ma fan ba kan, baa n benbailu la landailu tun ka gbɛlɛn n ma kosɛbɛ.

¹⁵ Kɔni ka a tɛrɛn n ma sɔrɔn fɔlɔ, Alla ka n suwandi ka n bila a dan na. A ka n kili ka fara a la jumaya la. A diyara a ye tuma men na

¹⁶ ka a Dencɛ yiraka n na sa n di a la ko fɔ siya gberɛ mɔɔilu ye, n ma hankili jinin mɔɔ si la.

¹⁷ N ma wa Jerusalemu ka hankili jinin talibidenba fɔlɔilu la. N wara Arabu jamana rɔ i kɔrɔ. Wo kɔ rɔ, n ka n kɔsɛ ka wa Damasi so kɔndɔ.

¹⁸ San sawa taminni kɔ, n wara Jerusalemu, sa n ni Sefasi* ri kuma an jɔɔn fɛ. N ka tele tan ni loolu kɛ a tɔrɔfɛ.

¹⁹ Kɔni n ja ma la talibidenba tɔilu si kan, fo Maari Isa dɔɔcɛ Yakuba.

²⁰ Nde ye men sebela ka a di ai ma, wuya tɛ wo ri. N ye wo lasereyala Alla jana.

²¹ Wo kɔ rɔ, n wara Siri ni Silisi jamanailu rɔ.

²² Kɔni lemɛniya jama menilu si-dini Nenematɔmɔnin ma Jude mara rɔ, woilu tun ma nde yen, ii tun ma n lɔn.

²³ Ii ka a men ten de dɔrɔn ko: «Men tɛrɛ ye an tɔrɔla fɔlɔfɔlɔ, wo ye lemɛniya ko lasela mɔɔilu ma sisen, a tɛrɛ ye a jininna ka lemɛniya ko men tijan fɔlɔfɔlɔ.»

²⁴ Wo kera sababu ri ii ka Alla tando nde la ko kosɔn.

2

Keladen tɔilu sɔnda Pɔli rɔ

¹ Nba, san tan ni naanin taminni kɔ, nde ni Barinabasi wara Jerusalemu ikɔ tuun. N wara Tite fanan di.

² N na wa kun kera men di Alla le ka a fɔ n ye ko n ye wa. N seni ye, n ye kibaro juma men nasela siya gberɛilu ma, n ka wo yiraka mɔɔbailu la ii la jɔɔnyen dɔ ka a jafɔ ii ye. N ka wo kɛ ka a masɔrɔn n tun tɛ a fɛ n na baara ye kɛ baara fuu ri, n tun ka men kɛ kɔrɔman na, a ni n tɛrɛ ye men kan wo waati la.

³ Ni wo tɛ, hali n taamajɔɔ Tite men ye Kirekika ri, ii ma a diyagboya ko a ye faaninta kɛ.

⁴ Kuma wo kera ka a masɔrɔn wuyafɔla doilu tun ka ii jɛrɛ kɛ ikomin lemɛniya mɔɔilu, ka ii dokon ka don an tɛma. Baa Isa Nenematɔmɔnin ka an kanhɔrɔya ja men ma, ii tɛrɛ ye a fɛ ka wo lakɔrɔsi bundu le rɔ. Ii tɛrɛ ye a fɛ ka an kɛ jɔnilu ri ikɔ tuun.

⁵ Kɔni an ma sɔn ii rɔ hali waatini, sa kibaro juma ri to ai jusu rɔ, kibaro juma men ye tujɔ ri.

⁶ Kɔni mɔɔilu tɛrɛ ye menilu jatela jɛmɔɔilu ri, woilu ma fosi la n na kibaro juma kan, n ye men nasela mɔɔilu ma. Ni mɔɔilu ye ii jatela jɛmɔɔilu le ri, wo tɛ n jana foyi ri, baa Alla tɛ mɔɔ bɔla mɔɔ rɔ.

* 1:18 Sefasi Simɔn Piyɛri, kɔnin.

⁷ Kɔni ii jɛrɛ ka a jayen ko Alla de ka baara karifa nde la ko n ye kibaro juma lase faanintakɛbaliilu ma, ikomin a ka baara karifa Piyɛri la ja mɛn ma ko a ye a lase faanintakɛlailu* ma.

⁸ Baa Alla ka Piyɛri kɛ faanintakɛlailu la talibidenba di ja mɛn ma, a ka nde fanan kɛ siya gbɛrɛilu la talibidenba di wo ja le ma.

⁹ Yakuba ni Sefasi ni Yuhana mɛnilu tɛrɛ ye jatela jɛmɔɔbailu ri, woilu jɛrɛ ka a jayen ko Alla le ka jumaya kɛ n ye ka n kelaya. Wo le rɔ, ii ka ii bolo don Barinabasi ni nde bolo, ka a yiraka an na ko an bɛɛ ye baarakɛjɔɔnilu le ri. An bɛnda a ma ko andeilu ye wa kibaro juma lase siya gbɛrɛilu ma, woilu fanan ye wa wo lase faanintakɛlailu ma.

¹⁰ Ii ka ko kelen jinin an fɛ ko an ye an hankili to fantanilu rɔ. N fanan tɛrɛ ye n dajala ka wo kɛ tuma bɛɛ.

Pɔli ka Piyɛri jalaki Antiyɔki

¹¹ Nba, Sefasi nara Antiyɔki so kɔndɔ tuma mɛn na, n ka a sɔsɔ gbɛ ni gbɛ rɔ, baa a ka ko mɛn kɛ, wo ma bɛn fewu.

¹² Ka a masɔrɔn sani Yakuba la keladenilu ye na, Sefasi ni ye mɔɔilu tɛrɛ ye dɔɔnnin kɛla kelen di, badenma mɛnilu ye siya gbɛrɛilu ri. Kɔni Yakuba la keladenilu nara tuma mɛn na, a ka a jɛrɛ mabɔ siya gbɛrɛ woilu la. A ma sɔn a ni woilu ye dɔɔnnin kɛ kelen di wo kɔ, baa a silanda mɔɔilu ye, mɛnilu ka a fɔ ko siya gbɛrɛilu ka kan ka faaninta kɛ.

¹³ Badenma jɔɔn ma mɛnilu tɛrɛ ye Yahudiyailu ri, wo tɔilu ka ii bila Piyɛri kɔ a la filanfilanteya rɔ. Wo kɛra sababu ri hali Barinabasi ka a bila ii kɔ.

¹⁴ N ka a yen tuma mɛn na ko ii tɛ taamala ka telen kibaro juma sila kan, mɛn ye tupa ri, n ka a fɔ Sefasi ye ai bɛɛ jana ko: «A ye di? Ile mɛn ye Yahudiya ri, ni ile ka Yahudiyailu la landailu bila ka i kɛ ikomin siya gbɛrɛilu, nfen de kosɔn i

ye siya gbɛrɛilu diyagboyala ko ii ye Yahudiyailu la landa latelen?»

Mɔɔilu ye kisila lemɛniya le rɔ

¹⁵ An ye Yahudiya jɛrɛwolo le ri. An tɛ kojuukɛlailu ri siyailu tɛma.

¹⁶ Kɔni an ka a lɔn ko mɔɔ si ti se kɛla mɔɔ telenni ri ka fara Nabi Musa la sariya labatoli la. Ɛɛn, telenbaya ye kɛla ka a fara lemɛniya ma Isa Nenematɔmɔnin ma gbansan. Wo le kosɔn, an fanan lemɛniyani Isa Nenematɔmɔnin ma. Mɔɔ ri kɛ mɔɔ teleni ri ka fara lemɛniya ma Isa Nenematɔmɔnin ma, Nabi Musa la sariya labatoli tɛ. Baa mɔɔ si tɛ kɛla mɔɔ telenni ri ka fara Nabi Musa la sariya labato ja ma.

¹⁷ Nba, ni an ye telenbaya jininna gbɛ rɔ Nenematɔmɔnin laden dɔ, an ye a yirakala wo ja kelen de ma ko an ye kojuu kɛla le ri ikomin siya gbɛrɛ mɔɔilu, wo ye a yirakala ye ko Nenematɔmɔnin ye an sɛɛbɛ donna hakɛta ma wo rɔ wa? Wo kuma tɛ!

¹⁸ N ka sariya mɛn to ye, ni n ka n kɔsɛ wo ma ikɔ, n ye a yirakala ko n ye sariyatɔjanna le ri.

¹⁹ Wo rɔ, sariya labatoli nde jɛrɛ sani sariya rɔ, wo rɔ n ye jɛnemaya rɔ Alla ye. Nde ni Nenematɔmɔnin gbɔngbɔnda jiri kan kelen di.

²⁰ Nde sa n niia butun, Nenematɔmɔnin de ye a niia n fari rɔ. N ye dunujna rateɛ mɛn kɛla faribanku jin dɔ sisen, n ye wo kɛla lemɛniya le rɔ Alla Dɛncɛ ye, mɛn ka n kanin ka a jɛrɛ nii di n kosɔn.

²¹ N ti sɔn ka n ban Alla la jumaya rɔ. Baa ni mɔɔ ri se kɛla mɔɔ telenni ri ka fara sariya labatoli la, Nenematɔmɔnin sani le wo rɔ gbansan!

3

Alla ye mɔɔ jatela mɔɔ telenni ri ka fara lemɛniya le la

¹ Ai Kalatikailu, ai ye kɔmɔɔilu ri! Yon de ka ai lafili? Isa Nenematɔmɔnin ka saya mɛn kɛ gbɔngbɔn jiri kan, nde ka wo yiraka ai la ka a gbɛ.

* 2:7 Faanintakɛlailu kojikɛ ko mɛn ye sɛbɛ jin dɔ wo kuma ye fɔla Yahudiyailu la ko le rɔ.

² N ye a fe ka ai maɲininka ɲininkali kelen ma: Ai ka Nii Seniman sɔrɔn di? Ai ka wo sɔrɔn ka a masɔrɔn sariya labatoli le ma wa, wala ka a masɔrɔn lemɛniyala kibaro ɲuma le rɔ, ai ka mɛn namɛn?

³ Nfenna ai kɛra kɔmɔɔilu di wo rɔ? Ai nɔ sila mɛn taama damirala Nii Seniman na sebaya rɔ. A ye di? Ai ye a fe ka a laban a jɛɛ le sebaya rɔ wa?

⁴ Ai ka ko siyaman mupun ai ma. Wo kɛra ko fuu ri wa? Ni wo kɛra fuu!

⁵ Alla mɛn ye Nii Seniman dila ai ma ka kabannakoilu kɛ ai tɛma, a ye wo kɛla ka a masɔrɔn ai ye Nabi Musa la sariya labatola wa, wala ka a masɔrɔn ai lemɛniya kibaro ɲuma ma, ai ka mɛn namɛn wa?

⁶ Nba, Iburahima don? «Iburahima lara Alla la ɲa mɛn ma; wo le kosɔn, Alla ka a jate mɔɔ telenni ri,»

⁷ wo rɔ ai ye a lɔn ko mɛn wa lemɛniya wo le Iburahima den de ri.

⁸ A sebɛni Alla la kitabu kɔndɔ fɔɔfɔɔ ko Alla ri siya tɔilu kɛ a jɛɛ ɲakɔrɔ mɔɔ telenniilu ri ka fara ii la lemɛniya le la. Wo le kosɔn, a sebɛni ko a ka kibaro ɲuma lase Iburahima ma fɔɔ ko: «Siyailu bɛɛ ri Alla la ɲumaya sɔrɔn ile le fe.»

⁹ Awa, mɔɔ mɔɔ wa lemɛniya Alla la ikomin Iburahima lara Alla la ɲa mɛn ma, wo bɛɛ ri Alla la ɲumaya sɔrɔn.

¹⁰ Mɔɔ mɛnilu ra ii la lemɛniya la sariya labatoli kan, woilu bɛɛ dankani. Baa a sebɛni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «Mɔɔ mɛnilu tɛ Alla la sariya sebɛnilu bɛɛ labatola, wo tiilu bɛɛ dankanin de.»

¹¹ A gbɛni le ko mɔɔ si tɛna kɛla Alla ɲakɔrɔ mɔɔ telenni ri ka fara sariya labatoli la. Baa: «Mɔɔ telennin di a la dunuɲa ratɛɛ kɛ landaɲa rɔ.»

¹² Kɔni ka Alla la sariya labato, a ni ka lemɛniya Alla ma, woilu tɛ kelen di muumɛ. Baa: «Mɔɔ mɛn ka sariyailu bɛɛ labato, wo ri kɛ ii la dunuɲa latɛɛ kun di.»

¹³ Nenematɔmɔnin ka an kunka dankale la, mɛn ye mɔɔilu kan sariya kosɔn. Dankale wo ye a kan an na nɔ rɔ. Baa a sebɛni ko: «Mɔɔ mɔɔ dunnin jiri la, wo tii dankani.»

¹⁴ Isa Nenematɔmɔnin ka wo kɛ sa Iburahima la duwawu ri se siya gbɛɛilu ma, a ni an bɛɛ ri Nii Seniman sɔrɔn landaɲa le rɔ.

Nabi Musa la sariya ni Alla la teriya

¹⁵ N badenmailu, n di misali di ka a bɛn an na landailu le ma. Ni mɔɔ do ka teriya sidi ka ban, mɔɔ si kana teriya wo lasa, mɔɔ si kana do la teriya wo kan.

¹⁶ Awa, Alla ka teriya sidi Iburahima ni a bɔnsɔn na. A ma sebɛ ko «a bɔnsɔnilu» ikomin bɔnsɔn siyaman de ko. Ɛɛn, a sebɛni ko «i bɔnsɔn.» Wo kɔrɔ le ko «i bɔnsɔn» kelen de ri, mɛn ye Nenematɔmɔnin di.

¹⁷ N ye a fe ka mɛn fɔ, wo le ɲin di: Sariya mɛn nara san kɛmɛ naanin ni san bisawa Alla la teriya kɔman ti se ka Alla la lahidi ban. Kɔni sariya wo ti se ka Alla la teriya lasa ka Alla la lahidi bɔ a nɔ rɔ.

¹⁸ Baa ni cɛta ye sɔrɔnna sariya labatoli le rɔ, a tɛ sɔrɔnna lahidi rɔ butun. Kɔni Alla ka wo di Iburahima ma lahidi wo sababu rɔ.

Sariya siikun ye mɛn di

¹⁹ Nba, sariya kun ye mun di? A siira, sa an di sariya tiɲan koilu lɔn haan lahidi den wa sɔrɔn waati mɛn, lahidi mɛn sidini. Mɛɛkailu ka sariya wo di ka a fara kumalataaminna le la

²⁰ Ni kumalataaminna ye ye, mɔɔ kelenna ko tɛ wo ri. Kɔni lahidi la ko rɔ, Alla kelen pe le wo ri.

²¹ A ye di wo rɔ? Nabi Musa la sariya ye Alla la lahidi lu sɔsɔla le wa? Wo kuma tɛ! Ni sariya dira mɔɔilu ma, mɛn tun di se ɲenemaya dila ii ma, mɔɔilu tun di jate mɔɔ telenniilu ri ka fara sariya wo la.

²² Kɔni sebɛli kuma wo le nɔ an bilana kaso la an julumun dɔ, sa Alla ri a la lahidi dafa lemɛniya mɔɔilu ye ka fara ii la lemɛniya la Isa Nenematɔmɔnin ma.

²³ Sani lemɛniya waati ye se, sariya tɛɛ ye an kɔnɔgbɛnna ka an kɛ ikomin kasodenilu. An tora ten haan ka lemɛniya makɔnɔ, mɛn natɔ bɔla gbɛ rɔ.

24 Wo rɔ, sariya wo kera ikomin an na kərəsiba fɔɔ Nenematəmənin na waati, sa an di jate mɔɔ telenniilu ri ka fara leməniya la.

25 Leməniya nala sisen, an tɛ kərəsiba wo bolo butun.

26 Baa ai bɛɛ ra kɛ Alla denilu ri ka fara leməniya la, leməniya mən ye ai badila Isa Nenematəmənin ma.

27 Ai mən sunda ji rɔ Nenematəmənin tɔɔ rɔ, ai badini Nenematəmənin ma.

28 Wo le kosɔn, faranfaasi tɛ Yahudiyailu ni siya gbɛɛilu tɛma butun, wala jɔnilu ni hərənilu tɛma, wala cɛɛ ni muso tɛma. Baa ai bɛɛ ka kan Isa Nenematəmənin ma.

29 Ni ai ye Isa Nenematəmənin ta le ri, ai fanan ye Iburahima bənsɔnilu le ri. Cɛta la le ile ri ikomin lahidi mən taani.

4

1 Nba, n ye a fɛ ka mən fɔ, wo le jin di: den de ye a fa cɛtala ri. A fa la fen bɛɛ ri kɛ a ta ri. Hali wo, a denninya waati, a ni jɔn bɛɛ ka kan.

2 Ka a to denninya rɔ, a tɛɛ ye a denmamiralailu ni a denmakololailu la fanka le kərə fɔɔ ka wa se a fa la waati latɛɛni ma.

3 Andeilu fanan tɛɛ ten de. An tɛɛ ye denninya rɔ tuma mən na, an tɛɛ ye dunuɲa koilu fanka le kərə, ka kɛ woilu la jɔnilu ri.

4 Kɔni Alla la waati latɛɛni sera tuma mən na, a ka a dence lana. Muso le ka a sɔrɔn. A sɔrɔnda Nabi Musa la sariya kərə,

5 sa a ri mɔɔilu kunka, mənilu ye sariya kərə, kosa an di kɛ a denilu ri.

6 Ɔɔn, ikomin ai ye Alla denilu ri, a ka a Dence Nii nana an ma. Nii Seniman wo ye a kɛla, an ye Alla kilila ko: «an Baba, an Fa!»

7 Wo le rɔ, i tɛ jɔn di butun, i ye Alla den de ri sisen. Ikomin i ye Alla den di, a ra mən dabɛn a denilu bɛɛ yɛ, i fanan di wo sɔrɔn ale baraka rɔ.

Pɔli haminni Kalatikailu la ko rɔ

8 Fɔɔfɔɔ, ka a tɛɛn ai tun ma Alla lɔn fɔɔ, ai tɛɛ ye jinailu la jɔnya le rɔ. Woilu tun tɛ batofen sebɛɛilu ri.

9 Kɔni sisen ai ka Alla lɔn; tuɲa le Alla ka ai lɔn. Ai ye a fɛ ka wa dunuɲa

ko barakatanilu le kɔ ikɔ wo rɔ wa, wo mənilu tɛ foyi ɲala ai ma? Ai ye a fɛ ka kɛ woilu la jɔnilu ri kokura wa?

10 Ai ye lon doilu jatela lon bailu ri ka woilu bonya, a ni karo doilu a ni waati doilu a ni san doilu.

11 Aa! N da hamin ai la ko la, ko n ka baara mən kɛ ka ai madəmən, wo bɛɛ ri kɛ baara fuu ri.

12 N badenmailu, n ye ai madiyala ko ai ye ai jɛɛ kɛ ikomin nde ye ɲa mən ma, baa n ka n jɛɛ kɛ ikomin ai ye ɲa mən ma. Ai ma kojuu si kɛ n na.

13 Ai ka a lɔn ko jankarɔ le ka a kɛ n sera ai wara ka kibaro ɲuma lase ai ma fɔɔfɔɔ.

14 N na jankarɔ ka ai tɔrɔ kosɛbɛ, kɔni ai ma n dɔɔya, ai ma ai kɔdon n na. Ai ka n mira koɲuma, ikomin ai tun di Alla la meɛka wala Isa Nenematəmənin jɛɛ mirala ɲa mən ma.

15 Ai sɛwani tɛɛ kosɛbɛ. Sawa wo wani mi? N ye sereya di ko ni a se tɛɛ ai ye wo lon, ai tun di ai ɲaden bɔ ka a di n ma.

16 Ai ye n jatela ai juu ri baa n ka tuɲa fɔ ai ye wa?

17 Karanmɔɔ wuya fɔlailu ye ii rɔjala kosɛbɛ ai la ko rɔ, kɔni ii tɛ wo kɛla kun ɲuman na. Baa ii ye a fɛ le ka n ni ai fara ka an bɔ an ɲɔɔn na, sa ai ri ai raja ka wa ii kɔ.

18 Ni ai ka ai raja koɲuma kɛla tuma bɛɛ, wo ka ɲi. Ai kana wo kɛ n ɲana gbansan.

19 N denilu, n ye tɔrɔla ai la ko rɔ kokura ikomin muso mən ye tin ma. N di tɔrɔ ten haan Nenematəmənin ye don ai rɔ tuma mən na.

20 A lɔɔ ye n na sisen ka kɛ ai tɛma, sa n di se kumala ai ye ɲa gbɛɛ ma. Baa n da kɔndafili ai la ko rɔ.

Saran ni Hajara la ko

21 Nba, ai mənilu ye a fɛ ka tɔ Nabi Musa la sariya le kərə, ai ye n jabi: Sariya wo ka mən fɔ, ai ma wo lɔn wa?

22 Nba a sɛbɛni ko Iburahima ka dence fila sɔrɔn. Jɔnmuso ka kelen sɔrɔn a ye, hərənmuso ka a tɔ kelen sɔrɔn a ye.

23 Jɔnmuso den sɔrɔnda ikomin cɛɛ ni muso ye den sɔrɔnna ɲa mən

ma tuma bεε. Kɔni hɔrɔnmuso den sɔrɔnda ka a ke lahidi den de ri, Alla tun ka lahidi mɛn ta Iburahima ye.

²⁴ Misaliya gbεε fanan ye tariku wo rɔ. Nba, muso fila woilu ye teriya su fila yirakala. Teriya mɛn sidira Sinayi koyinke kan, Hajara ye wo le yirakala. Ale ye den mɛnilu sɔrɔnna, woilu ye jɔnilu le ri.

²⁵ Hajara le ye Sinayi koyinke misali ri, mɛn ye Arabu jamana rɔ. Hajara le ye Jerusalemu misali fanan, mɛn ye ye bi. Baa Jerusalemu wo ni a la mɔɔilu ye jɔnya le rɔ.

²⁶ Kɔni Alla la Jerusalemu mɛn ye sanma, wo hɔrɔyani le ri. Ale le ye ikomin an na.

²⁷ Baa a sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ ko:
«Ile muso densɔrɔnbali, ile mɛn tɛ den sɔrɔnna,

i ye sɛwa ka jaalen kosɛbɛ!

Ɔɔn, ile mɛn ma tin tɔrɔ lɔn,

i ye i sɛwakan ba labɔ!

Baa muso mɛn da bila,

wo denilu ri siyaya ka tamin muso cɛtii ta kan.»

²⁸ Wo le rɔ, n badenmailu, ai ye lahidi denilu de ri, ikomin Isiyaka.

²⁹ Jɔnmuso den sɔrɔnda ikomin cɛɛ ni muso ye den sɔrɔnna ja mɛn ma tuma bεε. Hɔrɔnmuso den sɔrɔnda ikomin cɛɛ ni muso ye den sɔrɔnna ja mɛn ma, kɔni den farara Nii Sɛniman na. Nba, wo tuma jɔnmuso den ka hɔrɔnmuso den wo tɔrɔ. Hali bi a ye ten de.

³⁰ Kɔni a sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ di? A sɛbɛni ko: «Jɔnmuso ni a dence gbɛn, baa hɔrɔnmuso dence ri a fa cɛta. Jɔnmuso dence sen tɛ a rɔ muume.»

³¹ Wo le kosɔn, n badenmailu, an tɛ jɔnmuso denilu ri; an ye hɔrɔnmuso denilu le ri.

5

Nenematɔmɔnin ka an hɔrɔya

¹ Nenematɔmɔnin ka an hɔrɔya, sa an di ke mɔɔ hɔrɔyani jεε jεε ri. Wo le rɔ, ai ye ai rajala. Ai kana sɔn mɔɔilu ye ai bila sariya jɔnya rɔ kokura.

² Ai ye ai tolo malɔ! Nde Pɔli ka a fɔ ko ni ai sɔnda mɔɔilu ye ai faaninta ke,

Nenematɔmɔnin ka baara mɛn ke ai ye, wo tɛ foyi ja ai ma.

³ N ye a fɔla ikɔ ko mɔɔ mɔɔ wa sɔn mɔɔilu ye a faaninta ke ten, fo wo tii ye Nabi Musa la sariya bεε labato; diyagboya le wo ri.

⁴ Ai mɛnilu ye a jɔninna ka ke mɔɔ telen ri ka fara Nabi Musa la sariya la, ai ra ai jεε fara Nenematɔmɔnin na. Ai ra ai kɔdon Alla la jumaya la.

⁵ Kɔni andeilu, an jii ye a ka a fɔ ko Alla ri an jate mɔɔ telenni ri. Nii Sɛniman ye an demenna ka wo le makɔnɔ ka fara an na lemɛniya la.

⁶ Baa ni mɔɔ sidini Isa Nenematɔmɔnin ma, faaninta ke tɛ foyi ri butun, faanintakebaliya fanan tɛ foyi ri butun. Mɛn ye ko ba ri, wo ye lemɛniya le ri, lemɛniya mɛn ye mɔɔ lɔla kɛwaliilu kɛla kaninteya kosɔn.

⁷ Ai tεε ye ai borila kojuma! Yon ka ai la sila tεε, ka ai mabali tujɔn labatola?

⁸ Mabalili wo ma bɔ ale rɔ, mɛn ka ai kili.

⁹ «Leben fitinin di buru siyaman nawuli ka a funun.»

¹⁰ Nba, n lani ai la ko ai la miriya a ni n na miriya a ri kanya, baa an bεε sidini Maari ma. Kɔni mɔɔ mɛn ye ai hankili jaaminna, wo tii ri a sara sɔrɔn, a kera mɔɔ su su ri.

¹¹ N badenmailu, ni n ye mɔɔilu kawandila fɔlɔ ko ii ye faaninta ke, nfenna mɔɔilu ye n tɔrɔla? Ni n ye mɔɔilu kawandila ten, Nenematɔmɔnin faa ko gbɔngbɔn jiri kan, wo tun tɛna gbala mɔɔ si la.

¹² Mɔɔ mɛnilu ye ai lamaala, woilu ka kan ka ii jεε cɛya diya tεε!

Lemɛniya mɔɔilu ka kan ka taama ja mɛn mā

¹³ N badenmailu, Alla ka ai kili sa ai ri ke mɔɔ hɔrɔyanilu ri. Kɔni ai kana hɔrɔya ko wo ke sababu ri ka ai faribanku diyana koilu ke. Eɛn! Ai ye ai jɔɔn demɛn, kaninteya kosɔn.

¹⁴ Baa Alla la sariya bεε ye sɔrɔnna jɔn kuma kelen de kɔndɔ ko: «I ye i mɔɔjɔɔ kanin ikomin i jεε.»

¹⁵ Ni ai ka ai jɔɔn cin ka ai jɔɔn rafarafara, ai ri ai jεε tɔjan.

¹⁶ N ye a fɔla ai ye ko ai ye taama ka a ben Nii Seniman na sila ma, wo rɔ nata juu menilu ye ai fari rɔ, woilu te ai lɔ kojuu kɛla habadan.

¹⁷ Baa nata juu menilu ye ai fari rɔ, woilu ye Nii Seniman sɔsɔla. Nii Seniman fanan ye woilu sɔsɔla. Ii ye ii jɔɔn keɛla. Wo rɔ, ai ye a fe ka men ke, ai ti se wo kɛla.

¹⁸ Kɔni ni ai ye taamala ka a ben Nii Seniman na sila ma, ai te Nabi Musa la sariya fanka kɔrɔ butun.

¹⁹ Faribanku ye baarada men kɛla, wo le jin di, bɛɛ ka a lɔn: jatɔya ni ko nɔɔni ke ni malobaliya koilu

²⁰ ni joo sɔli ni subaya ni lagboyajɛ ni sɔsɔli ni keɛya ni jusumaya ni natabaya ni benbaliya ni kanintema le fara ii jɔɔna,

²¹ ni nata ni dɔlɔmin ni manamana ko dan natamin mɔɔilu, a ni wo jɔɔn gbɛɛ. N ye ai lalɔninna sisen ikomin n ka ai lalɔnin ja men fɔlɔ ko mɔɔ menilu ye ko su woilu kɛla, woilu te niyɔrɔ sɔrɔn Alla la Mansaya rɔ.

²² Kɔni Nii Seniman ye a den men kɛla mɔɔ jusu kɔndɔ, wo le jin di: kaninteya ni sɛwa ni jususuma ni muɔunnin ni mɔɔ demennin ni jumaya ni lemɛniya

²³ ni sabari a ni senjerɛla. Sariya si te ko su woilu kanma.

²⁴ Mɔɔ menilu ye Isa Nenematɔmɔnin ta ri, ii ra ii sawonan koilu ni ii nata juu bailu bɛɛ gbɔngbɔn jiri kan.

²⁵ Ni an da jenemaya kura sɔrɔn Nii Seniman na, an ka kan ka an taama ka a ben a la sila ma.

²⁶ An kana jerɛdabaya ke, an kana sɔsɔli lawuli an ni an jɔɔn tɛma, an kana an jɔɔn keɛya.

6

Lemɛniya mɔɔilu ka kan ka i jɔɔn demɛn

¹ N badenmailu, ni ai ka mɔɔ do yen kojuu kɛla, ai menilu ye taamala ka a ben Nii Seniman sawo ma, ai ye wo tii lali jususuma dɔ, ka a demɛn a kɔsɛla sila juma kan. Kɔni i ye i janto i jerɛ rɔ, sa i fanan kana manɛɛn ka kojuu wo jɔɔn ke.

² Ai ye i jɔɔn demɛn ai la doninilu tala sa ai ri Nenematɔmɔnin na sariya labato a ja ma.

³ Ni mɔɔ men ye a mirila ko ale ye mɔɔ ba ri, ka a tɛrɛn a tɛ foyi ri, wo tii ye a jerɛ le lafilila.

⁴ Mɔɔ kelen kelenna bɛɛ ye a jerɛ la kɛwaliilu fɛsɛfɛsɛ a ni ka a jerɛ bonya. A mako tɛ a la ka a la kɛwaliilu la mɔɔ gbɛɛ ta ma.

⁵ Baa bɛɛ ka kan ka a jerɛ la kunko ta.

⁶ Mɛn da Alla la kumakan sɔrɔn ka a karan, wo tii ka kan ka a la karanmɔɔ sɔ a la bolofen jumailu rɔ.

⁷ Ai kana ai jerɛ lafilila. Mɔɔ ti se mɔnɛdona Alla rɔ wala ka a mayɛɛ. Baa mɔɔilu wa si su su foyi sɛnɛ rɔ, ii ri suman su wo sɔrɔn.

⁸ Ɔɔn, mɔɔ men wa sɔn a jerɛ faribanku nata juuilu ma ka kojuu ke, wo tii ri saya sɔrɔn. Kɔni mɔɔ men wa sɔn Nii Seniman diyana koilu ma ka kojuma ke, wo tii ri jenemaya bambali sɔrɔn.

⁹ An kana kori kojuma ke rɔ, baa ni an ma jiiɛɛ ka a boloka, an di a tɔnɔ sɔrɔn a waati la.

¹⁰ Wo le kosɔn, an wa fɛrɛ sɔrɔn tuma men na, an ka kan ka kojuma ke mɔɔilu bɛɛ ye, ka tɛrɛ tɛ an badenma lemɛniya mɔɔilu ma.

Kuma laban

¹¹ Nba, ai ye sɛbeden kunba jinilu ragbɛ. Nde ye woilu sɛbɛla n jerɛ bolo le la ka a lawa ai ma.

¹² Mɔɔ menilu ye a fe ka ai diyagboya ko ai ye faaninta ke, ii bɛɛ ye a jininna ka diya mɔɔilu ye tuun, baa ii tɛ a fe mɔɔilu ye ii tɔrɔ Nenematɔmɔnin faa gbɔngbɔn jiri kan wo kosɔn.

¹³ Baa mɔɔ menilu faaninta ke la, woilu jerɛ tɛ Nabi Musa la sariya labatola. Kɔni ii ye a fe ai ye faaninta ke sa ii ri se ii jerɛbonyala ko ii ka a ke faaninta ke nɔ ra ke ai fari ma.

¹⁴ Nde kɔni, n tena n jerɛbonyala ko si ma, fo an na Maari Isa Nenematɔmɔnin faa ko gbɔngbɔn jiri kan. A la saya kosɔn gbɔngbɔn jiri wo kan, dunuɔa koilu ye n jana ikomin fen menilu faani. N fanan ye dunuɔa jana ikomin fen men faani.

¹⁵ Faaninta ke te foyi ri. Faanin-takebaliya fanan te foyi ri, fɔɔ a ke danfen kura ri.

¹⁶ Menilu ye sila wo taamala a ni Isirayeli mɔɔilu* fanan, Alla ye jususuma di wo beɛ ma, ka hina ii la.

¹⁷ Nba, sisen mɔɔ si kana n tɔrɔ butun, baa tɔrɔya nɔ menilu ye n fari ma, n ka woilu sɔrɔn Isa le kosɔn.

¹⁸ N badenmailu, an Maari Isa Nenematɔmɔnin na jumaya ye to ai fe. Amina.

* **6:16** A la Isirayeli mɔɔilu wo kɔrɔ ye le mɔɔ menilu lemeniyani Maari Isa ma ko ale le ye an kisiba ri.

Efesikailu Poli ka Alla la Kuma Men Nawa Efesikailu Ye

Poli ye kaso le la Romi so kɔndɔ a ka Kitabu yɔrɔ jin seɓe waati men na, a ka a lawa Efesikailu ma. Kɔni, a tere sa a fe ka ko lawa Efesikailu gbansan ye ka a karan. A keni ikomin a ye kitabu jin lawala Efesikailu lemeniya jama ni a laminin soilu lemeniya jamailu le ma Asi jamana rɔ kosa ii beɛ ye a karan. Wo rɔ, a te mɔɔ siyaman fola a kɔndɔ, a te Efesikailu lalili ii sɔnilu ko rɔ. Kitabu yɔrɔ jin seɓeni le ikomin san bisawa jɔɔn Isa layele kɔrɔ harijeene rɔ.

Talibidenba Poli nara le Efesi so kɔndɔ ka kelaya taamala sawana la, a ka san sawa ke ye. (Keladenilu suran 19 kuma diya 1 haan suran 20 kuma diya 1) Kitabu yɔrɔ jin suran 3 kuma diya 1 ni suran 4 kuma diya 1 ye a yirakala an ye ko talibidenba tere ye kaso le rɔ a ka jin seɓe Efesikailu ma waati men na. A ka jinilu fanan seɓe kaso le la: Filipikailu, Filemon, a ni Kolɔtikailu.

Kitabu yɔrɔ jin ye a fɔla ko jin di lɔn Alla ka ko beɛ lateɛ kosa «A ye fen beɛ laden, menilu sankolo ni duukolo ma, a ka a Mɔɔ Nenematɔmonin ke woilu beɛ kun na.» (Suran 1 kuma diya 10) Alla la lemeniya jama le keni Isa faribanku le ri dunuɓa rɔ kosa a ye dunuɓa koilu beɛ laden Isa jamarili kɔrɔ. Wo rɔ, lemeniya jama benni le ii ye seniman ii la dunuɓaratɛ rɔ. Ben ye to jama le kosa Isa la jama ben di ke a gbiliya kun di duukolo ni sankolo ma. Alla ye dunuɓa mɔɔilu beɛ ladenna kosa a ye gbiliya sɔrɔn sankolo ma, andeilu foyi ma kan ka wo ben tɓan an ni mɔɔ doilu tema fɔɔ an wa an jere majji an jɔɔn ye, ka an seninya (Suran 5 kuma diya 21).

A ka Kitabu yɔrɔ jin damira duwawu le ma (suran 1 kuma diya 1 haan 2) ka a laban duwawu ma. (Suran 6 kuma diya 21 haan 24) Kuma men lɔni Kitabu kɔndɔ,

a ratalanni sii ja fila: A fɔlɔman (suran 1 kuma diya 3 haan suran 3 kuma diya 21), Alla ka men ke an ye Nenematɔmonin Isa fe, Poli ban kɔrɔ a ka a sewa jiraka wo ko ri, a ka lemeniya mɔɔilu benni ko jafɔ, ka a yiraka an ye Alla ye Yahudiyailu ni siya gberɛilu ladenna ja men ma, ka ii ke jama kelen di, a la jama. A filana (suran 4 kuma diya 1 haan suran 6 kuma diya 20), talibidenba ye a fɔla ko Kitabu karan mɔɔilu ka kan ii ye ke kelen di nii kura rɔ Nenematɔmonin Isa le rɔ. A ka a jafɔ ben ye to ii ni doilu tema ja men ma lemeniya jama a ni denbaya rɔ.

Poli ka Alla la jama ben ko le jabo misali sawa fe: faribanku ben ni bon lɔ ja ni here cee ni a muso tema. Nenematɔmonin Isa keni ikomin faribanku kun na, a ni ikomin bon si-fenju kaba. Lemeniya jama keni Nenematɔmonin na le ikomin muso ye a cee ye. Wo rɔ, an ye a yenna le ko ben ma to lemeniya mɔɔilu tema ni mɔɔilu te se hake ni julumun kafe, ii la Maari ye.

¹ Nde Poli men keni Isa Nenematɔmonin na talibidenba ri Alla sawo rɔ, nde le jin seɓela jama seniman ma Efesi so kɔndɔ, lemeniya mɔɔ menilu ye Isa Nenematɔmonin dɔ.

² An Fa Alla ni an Maari Isa Nenematɔmonin ye sɔli ni jususuma di ai ma.

An ye baraka men sɔrɔnna

³ An ye baraka bila an Maari Isa Nenematɔmonin Fa Alla ye men ye nii duwawu beɛ lateɛla an ma sankolo rɔ a la Mɔɔ Nenematɔmonin dɔ.

⁴ Yani dunuɓa ye dan waati men na, Alla tun da an suwandi Nenematɔmonin dɔ kosa an ye seninya, ka to feetaɓa rɔ a jakɔrɔ.

⁵ Alla tere ra a lateɛ a la kaninteya rɔ ko a ri an nabɔ a rɔ a denilu ri Isa Nenematɔmonin baraka rɔ ikomin a duman a ye a jere sawo rɔ ja men ma.

⁶ Wo kera Alla la gbiliya hina ba tando kun di a sɔnda ka men di an ma a diyana Dence fe.

7 Ka a masorɔn an da kunka Isa jeli fe,* ka an julumunilu kafari, ka fara a la hina ba la,

8 Alla ra men nabɔn an ma sɔnɔya rɔ a la hankilimaya ni a la lɔnnin bɛɛ rɔ.

9 A ra a sawo gbundu ko lenkenemaya an ye, ka fara a diyana ko men natɛra Isa baraka rɔ

10 kosa a ye wo lakanbali a waati wa se. Wo sawo le ten ko a ye fen bɛɛ laden, menilu ye sankolo ni duukolo kan, ka Nenematɔmɔnin to woilu bɛɛ kun na.

11 An suwandini fanan ke Alla ta ri Nenematɔmɔnin baraka rɔ, ikomin Alla tɛrɛ ra a latɛɛ an ma ja men ma, Alla men ye ko bɛɛ lakanbalila a jɛrɛ la latɛɛ ni a sawo rɔ.

12 Wo kenin de kosa andeilu menilu fɔlɔ ra an jii la Nenematɔmɔnin dɔ, kosa an ye ke Alla la gbiliya tando kun di.

13 Aile fanan da to Nenematɔmɔnin dɔ, baa ai ra tɔja kuma lamɛn, ai lakisi ko Kibaro Numa, ai lara Nenematɔmɔnin na tuma men na, Alla ka a la tɔmasere la ai kan, tɔmasere wo ye Nii Seniman de ri a ka ai lahidi men na.

14 Nii Seniman kenin de ikomin Alla ka fen fɔlɔ men don an bolo tɔmasere ri kosa an ye a lɔn ko an di wa ce sɔrɔn Alla la jama wa kunka waati men na, ka Alla tando a la gbiliya rɔ.

Pɔli la Alla matara

15 Wo le rɔ, kebi n ka ai la lemɛniya ko lamɛn Maari Isa ma a ni ai la kaninteya jama seniman bɛɛ ye,

16 n ye baraka bilala Alla ye ai la ko rɔ waati bɛɛ, n wa ke Alla matarala ai ye.

17 N ye Fa Alla, gbiliya tii, matarala ai ye, an Maari Isa Nenematɔmɔnin na Alla kosa a ye a la Nii Seniman najii ai ma men ye hankilimaya dila, ka koilu lenkenemaya kosa ai la Alla lɔn ye makafu.

18 N ye Alla matarala ai ye kosa ai ye koilu nayen ai jusu rɔ, ka gbɛ, kosa a ka ai kili jii men ma, ai ye wo lɔn, a ka a ce nɔrɔ gbiliyanin men to a la jama seniman ye,

19 a ni a fanka fisamante andeilu lemɛniya mɔɔilu ye. Wo kenin a fanka jɛrɛ le ri a ka men nabaara a fanka ba rɔ

20 a ka Nenematɔmɔnin lawuli saya rɔ, ka a lasii a bolokininma sankolo rɔ.

21 A ka a to mansayailu ni setiiyailu ni fankamailu ni kuntiiyailu bɛɛ kun na pon, a ni tɔɔ menilu bɛɛ ri se fɔla dunuɔa jin dɔ a ni waati natoilu rɔ.

22 Alla ra fen bɛɛ to Nenematɔmɔnin sen kɔrɔ, ka a ke fen bɛɛ kun di lemɛniya jama kun na.

23 Lemɛniya jama kenin de ikomin Nenematɔmɔnin faribanku, men nakanbalinin ko bɛɛ rɔ, Nenematɔmɔnin men ye ko bɛɛ lakanbalila ja bɛɛ ma.

2

An ye kisila Alla la sɔli le fe

1 Aile fanan, ai faanin de tɛrɛ a ri ai hakeilu ni ai julumunilu la ko rɔ,

2 ai tɛrɛ ye taamala menilu rɔ ai tɛrɛ ye dunuɔa jin koilu rɔ waati men na, a ni duu ni sankolo tɛmala jinailu kuntii, wo nii juu men ye baarala Alla masɔsɔ mɔɔilu rɔ ten.

3 A damira, an fanan bɛɛ tɛrɛ ye an na dunuɔarateɛ kɛla le ikomin woilu, an bilani tɛrɛ an faribanku sawo le kɔfɛ, an tɛrɛ ye an faribanku ni an miriyani natailu kɛla. Wo rɔ, ka fara an keja la, Alla la mɔnɛ le lateɛni tɛrɛ an ma ikomin toilu bɛɛ.

4 Kɔni Alla la kininkinin ka bon, a ra an kanin kaninteya ba rɔ.

5 Andeilu menilu faani tɛrɛ an hakeilu la ko rɔ, Alla ra an nii bila an dɔ Nenematɔmɔnin fe. Ai kisini Alla la hina le fe.

6 Alla ra andeilu ni Isa lawuli an jɔɔn fe saya rɔ, ka an sii an jɔɔn fe sankolo rɔ,

7 kosa a ye a la sɔli ba fisamante yiraka waati natoilu rɔ a la jumaya rɔ a ka men yiraka an na Isa Nenematɔmɔnin baraka rɔ.

8 Ka a masorɔn ai kisinin Alla la hina le fe lemɛniya baraka rɔ. Wo farani tɛ ai le la, Alla la sɔlifɛn le wo ri.

* 1:7 Isa jeli fe: Wo kɔrɔ le, ko a la saya fe.

⁹ Ai la karan tɔnɔ tɛ a ri, wo rɔ mɔɔ si ti se a jɛrɛ matɔɔla.

¹⁰ Alla baara nɔ le an di. A ra an dan Isa Nenematɔmɔnin baraka rɔ, kosa an ye baara jumailu kɛ, Alla tɛrɛ ra mɛnilu rabɛn an jɛrɔ, kosa an ye taama woilu kan.

Jama kelen le lemɛniya mɔɔilu bɛɛ ri

¹¹ Aile mɛnilu sɔrɔnni siya doilu tɛma, Yahudiyailu ka mɛnilu jate kɔjɛkɛbaliilu ri faribanku fɛ mɔɔilu bolo la, n ye a labila ai la ai tɛrɛ ye ja mɛn ma a damira:

¹² Ai tɛrɛ tɛ Nenematɔmɔnin dɔ wo waati rɔ. Ai tɛrɛ ma kan ka Isirayɛli cɛ sɔrɔn, Alla la jama. Lɔndanilu le tɛrɛ ai ri. Teriya lahidi si tɛrɛ tɛ ai ni Alla tɛma. Jii si tɛrɛ tɛ ai ma, Alla tɛrɛ tɛ ai rɔ dunupa rɔ.

¹³ Kɔni sisen Isa Nenematɔmɔnin dɔ, aile mɛnilu mataani tɛrɛ ten, sisen ai ra madon a la Nenematɔmɔnin jeli fɛ.

¹⁴ Ale le ka bɛn nadon an bɛɛ tɛma. A ra Yahudiyailu ni siya gbɛrɛilu kɛ jama kelen di, a faribanku di kosɔn, ka wo dan tɔjan mɛn tɛrɛ ra an data la nangboya rɔ.

¹⁵ Ale le ka sariya ban a ni a la jamariilu ni tɔnilu, ka wo jama filailu bɛɛ kɛ mɔɔ kura kelen di a jɛrɛ rɔ, ka jususuma lana ii tɛma,

¹⁶ ka jama fila wo ni Alla tɛmala rabɛn a la saya rɔ ka faa gbɔngbɔn jiri kan, ii bɛnda ii jɔɔn ma ikomin faribanku kelen. Wo rɔ, Nenematɔmɔnin ka ii la nangboya tɔjan.

¹⁷ Isa nara, ka jususuma Kibaro Numa lase ai ma, mɛnilu mataani tɛrɛ Alla la a ni Yahudiya mɛnilu madonni tɛrɛ a la.

¹⁸ Isa le sila lakala andeilu jama fila bɛɛ yɛ, ka wa Fa Alla jakɔrɔ Nii Seniman kelen baraka rɔ.

¹⁹ Wo le rɔ, aile mɛnilu tɛrɛ tɛ Alla la jama rɔ, london tɛ ai ri butun. Ai ra kɛ duurenilu ri jama seniman dɔ. Ai ra don Alla la denbaya rɔ.

²⁰ Ai ra kɛ ikomin bon mɛn ju lani kabailu la. Wo kabailu kɛni talibidenbailu ni nabiilu le ri. Isa Nenematɔmɔnin jɛrɛ le bon tonkon kaba bɛrɛ ri.

²¹ Bon yɔrɔ bɛɛ tuunnin ii jɔɔn na, ka yɛlɛ ale baraka rɔ, ka kɛ Allabato-bonba seniman di Maari yɛ.

²² A ye ai ni doilu tuunna ai jɔɔn na ale baraka rɔ, ka kɛ ikomin bon Alla ye a siila mɛn kɔndɔ a la Nii Seniman dɔ.

3

Pɔli la baara siya gbɛrɛilu yɛ

¹ Wo le rɔ, nde Pɔli, Isa Nenematɔmɔnin na kasoden, aile siya gbɛrɛilu la ko rɔ.

² N lani a la, ai ra a lamɛn Alla ka hina mɛn natɛɛ n ma kosa n ye ai demɛn.

³ Alla ra a la gbundu ko lɔnnin lenkenɛmaya n yɛ, ikomin n ka a la ko do se bɛ ai ma ja mɛn ma.

⁴ Ai wa n na bataki karan, n ka hankili mɛn sɔrɔn Nenematɔmɔnin na gbundu ko rɔ, ai ri wo jayɛn.

⁵ Gbundu ko jin ma lenkenɛmaya fɔlɔ mɔɔilu yɛ, kɔni sisen Alla ra a lenkenɛmaya a la talibidenba senimanilu ni nabi senimanilu yɛ Nii Seniman baraka rɔ.

⁶ Wo gbundu ko le jin di ko siya gbɛrɛilu ni Yahudiyailu ri cɛ kelen sɔrɔn Isa la ko Kibaro Numa baraka rɔ, ka kɛ jama kelen di ikomin faribanku kelen, ii fila bɛɛ ri lahidi jin sɔrɔn Nenematɔmɔnin Isa baraka rɔ.

⁷ Alla ra a fanka labaara, ka n sɔ a la hina rɔ, ka n kɛ a la Kibaro Numa la baarakela ri.

⁸ Hali n dɔɔman mɔɔ senimanilu bɛɛ ko, adon Alla ra a la hina latɛɛ n ma, ko n ye Nenematɔmɔnin na ko Kibaro Numa nɔrɔ banbali lase siya gbɛrɛilu ma.

⁹ N ye a yiraka gbundu ko jin ye lakanbalila ja mɛn ma. Kɛbi waati taminninilu rɔ, gbundu jin dokonni tɛrɛ Alla rɔ mɛn ka fen bɛɛ dan,

¹⁰ kosa sisen mansayailu ni setiyailu mɛnilu ye sankolo rɔ, lemɛniya jama ye Alla la hankilimaya kɛja bɛɛ yiraka woilu la.

¹¹ Wo bɛɛ kɛni a la habadan ko latɛɛnin de ri, a ra mɛn nakanbali an Maari Isa Nenematɔmɔnin baraka rɔ.

¹² Ale rɔ a ni lemɛniya a ma an di an madon Alla la sɔnɔya ni jusulatɛɛ rɔ.

¹³ Wo le rɔ, n ye ai madiyala, ai kana jiiɛɛ n na tɔrɔyailu la ko rɔ aile ye ka a masɔrɔn ai la gbiliya le woilu ri.

Isa ka an kanin ja men ma

¹⁴ Wo le ka a ke, n ka n jɔnkin n Fa kɔrɔ

¹⁵ denbaya bɛɛ tɔɔ farani men na menilu ye sankolo ni duukolo kan.

¹⁶ N ye ai matarala ko ai ye sɔn ai la gbiliya nɔɔrɔ rɔ, ka ai sɛɛbɛ don fanka la ai la mɔɔya koilu rɔ a la Nii Seniman baraka rɔ,

¹⁷ kosa Nenematɔmɔnin ye to ai jusu rɔ lemɛniya baraka rɔ. N ye Alla matarala ai ye, ai ye sabati, ka gbɔngbɔn kaninteya rɔ ikomin lulu

¹⁸ kosa ai ni jama seniman bɛɛ ye fanka sɔrɔn ka Nenematɔmɔnin na kaninteya bonya ni a gbiliya ni a lɔ ni a jii famun,

¹⁹ ka a la kaninteya lɔn men taminni lɔnnin bɛɛ la, kosa ai ye dafa Alla la ko dafanin bɛɛ rɔ.

²⁰ Nba, Alla men ye ko bɛɛ kela an ye ka fara a fanka la men ye baarala an dɔ, an wa men mapininka hali an di se an mirila men ma, hali ka tamin an miriyailu la pon,

²¹ gbiliya ye di wo ma lemɛniya jama rɔ, a ni Isa Nenematɔmɔnin dɔ, waati bɛɛ habadan haan habadan. Amina!

4

Lemɛniya jama ye to bɛn dɔ ikomin faribanku kelen

¹ Wo rɔ, nde men kɛni kasolamɔɔ ri Maari la ko rɔ, n ye ai madiyala, Alla ra ai kili men ke ko ma, ai taama ja ye bɛn wo ma.

² Ai ye ai jɛrɛ fanmajii, ka to jusu jumaya rɔ ko bɛɛ rɔ, ka sabari. Ai ye dija ai jɔɔn ye kaninteya rɔ,

³ ka karan ja bɛɛ ma kosa Nii Seniman ka bɛn men di ai ma, wo ye to ai tema, ka tuun ai jɔɔn na jususuma rɔ.

⁴ Lemɛniya jama kɛnin de ikomin faribanku kelen. Nii Seniman kelen de ye ikomin ai kilinin jii kelen ma ja men ma.

⁵ Maari kelen de ye a ni lemɛniya kelen a ni lasunnin kelen ji rɔ tubi kanma.

⁶ Alla kelen de Fa ri men ye mɔɔ bɛɛ kun na, men ye ko bɛɛ kun na, fan bɛɛ rɔ, ko bɛɛ rɔ.

⁷ Alla ra hina di an kelen kelenna bɛɛ ma ikomin Nenematɔmɔnin ka an sɔ sɔlifɛn su men dɔ.

⁸ Wo le rɔ, Kitabu ka a fɔ ko, «A yelera san ma waati men na, a wara mɔɔ miraniilu ri a bolo.

A ka sɔlifɛnɛni di adamadenilu ma.»*

⁹ Nba, «A yelera san ma,» wo kɔrɔ ye nfen di? Wo kɔrɔ le ko a jiira le fanan dunuja rɔ duu kan.

¹⁰ Men jiira dunuja rɔ, wo le fanan yelera sankolo ma pon, kosa a ye ko bɛɛ lakanbali.

¹¹ Ale le ka sɔlifɛnɛni ratala, ka mɔɔ doilu ke talibidenbailu ri, a ka doilu ke nabiilu ri, ka doilu ke dawakelailu ri, ka doilu ke jemɔɔilu ri, ka doilu ke karanmɔɔilu ri.

¹² A ka an sɔ wo ja le ma kosa mɔɔ senimanilu bɛɛ ye kusanya baara kɛla, kosa a la jama ye sabati men kɛni Nenematɔmɔnin faribanku ri.

¹³ Wo ye kɛla le haan an bɛɛ ye ke kelen di lemɛniya ni Alla Dencɛ lɔn ko rɔ, ka an ke mɔɔ dafaniilu ri ikomin Nenematɔmɔnin na gbiliya dafani ja men ma.

¹⁴ Wo rɔ, an tɛ ke den mɛsenilu ri butun, ikomin ji wunwan ye wala kulun di ja men ma, a ni ikomin fɔrɔ ye an nawala karan bɛɛ kɔfɛ ja men ma, mɔɔilu ri an majuuwaya ii la kewuyailu ni wuyailu fɛ.

¹⁵ Kɔni an ka tujɔ fɔ kaninteya rɔ, an di kɔɔ, ka ke Nenematɔmɔnin munujailu ri ko bɛɛ rɔ, ale men kɛni an kun di.

¹⁶ Ale le ka a ke lemɛniya jama ye ke faribanku kelen di, ka a la mɔɔilu to ii jɔɔn fɛ ikomin faribanku yɔrɔilu tuunnin ii jɔɔn na fasailu fɛ. Wo rɔ, ni fari yɔrɔilu bɛɛ ka a baara ke, a ri wara ten, ka kɔɔ kaninteya rɔ.

An ye mɔɔya kura men sɔrɔnna

¹⁷ Nba, n ye lalili kuma jin fɔ ai ye Maari tɔɔ rɔ: Ai kana taama butun

* 4:8 Yaburi suran 68 kuma diya 19

ikomin lemeniyabaliilu. Ii miriyailu bilani fufafu koilu le kɔfɛ.

¹⁸ Ii hankiliilu radibini. Ii ma foyi sɔrɔn Alla la niilakisi la ko rɔ ka a masɔrɔn ii la lɔnbaliya fɛ mɛn ye ii rɔ baa ii jusu ragbeɣyanin.

¹⁹ Ii tɛ maloyala butun. Ii ra ii jɛrɛ kɛ haramun ko kelailu ri kosa ii ye ko kɔsɔni su bɛɛ kɛ haan ka to kunfanna.

²⁰ Kɔni aile ma Nenematɔmɔnin na ko karan wo ɲa ma.

²¹ Ai ra a la ko lamɛn, ka karan Isa ta tuɲa la fewu.

²² Ka fɔ ko ai ye sɛ ai dorinna ko kɔrɔilu kɔfɛ, a ni ai la mɔɔya kɔrɔ mɛn ye tola ai lakunfanna ka ai lafili.

²³ Kɔni ai nii ni ai miriya ye kɛ a kura ri.

²⁴ Ai ye mɔɔya kura ta, Alla ka mɔɔya mɛn dan a jɛrɛ munuɲa la, telen ni seninya bɛrɛ rɔ.

²⁵ Wo le rɔ, ai ye wuya bila, bɛɛ ye tuɲa fɔ a mɔɔɲɔɔ ye ka a masɔrɔn an kenin faribanku kelen yɔrɔilu le ri.

²⁶ Ni ai mɔnɛra, ai kana hake kɛ. Ai kana to duɲani haan tele be waati.

²⁷ Ai kana fɛrɛ di Ibulusa ma.

²⁸ Ni mɛn dorinnin supali kela, a ye a to. A ye baara bɛrɛ do kɛ a jɛrɛ bolo la, kosa a ye fen sɔrɔn ka a di mɔɔ ma mɛn mako ye a la.

²⁹ Ai kana kuma koron si fɔ fɔɔ kuma ɲuma dɔrɔn mɛn di mɔɔilu dɛmɛn mɛn mako ye a la, kosa wo ye kɛ hina ri a lamɛn mɔɔilu ye.

³⁰ Ai kana Nii Seniman namɔnɛ, Alla ka mɛn kɛ tɔɔmasere ri ai rɔ ai kunka lon na.

³¹ Ai ye fara jusu makasi ni jusumaya ni mɔnɛ ni sɔnkɔ sɔnkɔ ni mɔɔ tɔɔtɲan ni juuya la ai tema.

³² Ai ye ɲumaya ni kininkinin yiraka ai ɲɔɔn na, ka ai ɲɔɔn makoto ikomin Alla ra ai makoto Nenematɔmɔnin baraka rɔ ɲa mɛn ma.

5

Ai taama kenema

¹ Wo le rɔ, ai ye Alla laden, ikomin ai kenin a den kaninninilu ri ɲa mɛn ma,

² ka taama kaninteya rɔ ikomin Nenematɔmɔnin ka an kanin ɲa mɛn

ma, a ka a jɛrɛ di an na ko rɔ, a kɛra ikomin saraka mɛn bɔni Alla ye, mɛn janin suma duman a ye.

³ Kɔni kaninkɛ ni ko kɔsɔniilu ni nata kana to ai tema, ii la ko jɛrɛ kana fɔ muumɛ, ikomin a bɛnni jama seniman dɔ ɲa mɛn ma.

⁴ Ai kana ko kɔsɔniilu ni hankilidɔɔya kumailu ni malobaliya kumailu fɔ fanan. Woilu dahani tɛ kɔni fɔɔ baraka bila.

⁵ Ai ye ɲin lɔn yati, ko mɔɔ mɛn ye kaninkɛ ni ko kɔsɔniilu ni nata koilu kɛla, ka a masɔrɔn nata kenin fen bato le ri ikomin joo sɔ, wo foyi tɛ cɛ sɔrɔnna Alla ni Nenematɔmɔnin na mansaya rɔ.

⁶ Ai kana sɔn mɔɔ si ye ai majuwaya kuma fuuilu fɛ, ka a masɔrɔn Alla la mɔnɛ ye nala kuma mirabaliilu le kanma wo ko suilu le la ko rɔ.

⁷ Wo le rɔ, ai kana basan woilu la.

⁸ Ka a masɔrɔn aile fanan kenin tɛrɛ le ikomin dibi kɔni sisen ai ra kɛ ikomin kenɛya Maari baraka rɔ. Wo rɔ, ai ye taama ikomin kenɛya mɔɔilu.

⁹ Ka a masɔrɔn koɲuma ni telenbaya ni tuɲa su bɛɛ ye nala kenɛya le fɛ.

¹⁰ Ai ye koilu fɛsɛfɛsɛ ka Maari diyana ko lɔn.

¹¹ Ai la foyi ni dibi kɛwali ko fuuilu kana laden, kɔni fɔɔ ai ye ii labo kenɛya le ma.

¹² Baa mɔɔilu ye ko mɛnilu kɛla gbundu rɔ, hali woilu fɔ gbansan mamaloyanin.

¹³ Kɔni kenɛya wa sɔn mɛn bɛɛ yiraka, woilu ri ragbɛ.

¹⁴ Ka a masɔrɔn mɛn bɛɛ wa ragbɛ, wo ra to kenɛma. A fɔnin wo le ma ko, «Aile mɛnilu ye sunɔla, ai ye kunun!

Ai ye wuli mɔɔ faaniilu tema, Nenematɔmɔnin di kɛ kenɛya ri ai ye.»

¹⁵ Wo rɔ, ai ye a kɛ ai hankili la ai taamaɲa rɔ, ai kana kɛ ikomin ko lɔnbaliilu, kɔni ikomin lɔnninnailu.

¹⁶ Ai ye fɛrɛ ɲinin waatiilu ma, ka a masɔrɔn waati ɲinilu juuman de.

¹⁷ Wo le rɔ, ai kana kɛ hankilidɔɔilu ri, kɔni ai ye ai lɔn mɛn ye Maari sawo ri.

18 Ai kana ai fa rɛsɛnɔ rɔ ka ai ɲa laminin, ko haramunin de wo ri, kɔni ai ye ai fa Nii Sɛniman na.

19 Nba, ai ye kuma ai ɲɔɔn yɛ Yaburi kumailu ni kalamaniɲu ni Alla tando kalamani sɛnimanɲu rɔ, ai ye kalamani bɔ Maari yɛ, ka a tando ai jusu bɛɛ rɔ!

20 Ai ye baraka bila an Fa Alla yɛ fen bɛɛ la ko rɔ waati bɛɛ an Maari Isa Nenematɔmɔnin tɔɔ rɔ.

Musoilu ni ii cɛɛilu la ko

21 Ai ye kolo ai ɲɔɔn ma Nenematɔmɔnin ɲakɔrɔsilan dɔ.

22 Musoilu, ai ye kolo ai cɛɛilu ma ikomin ai ye a kɛla Maari yɛ ɲa mɛn ma.

23 Ka a masɔrɔn cɛɛ le a la muso kun na, ikomin Nenematɔmɔnin ye lemɛniya jama kun na ɲa mɛn ma, mɛn kɛnin a faribanku ri, a ka mɛn nakisi.

24 Musoilu fanan ka kan ka kolo ii cɛɛilu ma ko bɛɛ rɔ ikomin lemɛniya jama kolonin Nenematɔmɔnin ma ɲa mɛn ma.

25 Cɛɛilu, ai fanan ye ai musoilu kanin ikomin Nenematɔmɔnin da lemɛniya jama kanin ɲa mɛn ma, ka a jɛrɛ di ii la ko rɔ,

26 kosa a ye ii lasɛninya, ka ii gbɛ ji la kumakan fɛ,*

27 kosa a ye ii lɔ a ɲakɔrɔ lemɛniya jama nɔɔrɔnin di, ikomin nɔɔ si tɛ faanin mɛn na, a ɲɔriɲɔrinin tɛ, fɛɛ si tɛ a la kɔni jama sɛniman de sɔnjuu sa mɛnilu la.

28 Cɛilu ka kan ka ii musoilu kanin wo ɲa le ma ikomin ii jɛrɛ faribanku. Cɛɛ mɛn ye a la muso kaninna, wo ra a jɛrɛ kanin.

29 Mɔɔ si ma a jɛrɛ faribanku lag-boyayɛ fɔlɔ. Kɔni a ye a balola le, ka a mamira ikomin Nenematɔmɔnin ye lemɛniya jama balola ni mamirala ɲa mɛn ma

30 ka a masɔrɔn a faribanku yɔrɔilu le andeilu ri.

31 Kitabu ka a fɔ ko, «Wo le rɔ, cɛɛ ri a mataa a fa ni a na la, ka to a muso fɛ. A fila ri kɛ mɔɔ kelen di.»†

32 Gbundu ba le ɲin di, kɔni sisɛn n ye Nenematɔmɔnin ni lemɛniya jama le la ko fɔla.

33 Kɔni ai fanan bɛɛ ka kan ka ai muso kanin ikomin ai jɛrɛ, muso fanan ye a cɛɛ gbiliya.

6

Denilu ni ii sɔrɔnbailu la ko

1 Denilu, ai ye ai sɔrɔnbailu bato ikomin ai ye Maari ta ri ɲa mɛn ma, ka a masɔrɔn wo le telennin.

2 Jamarili fɔlɔ le ɲin di lahidi lani mɛn kan ko, «I fa ni i na gbiliya

3 kosa ai ri sɛwa sɔrɔn ka sii jan sɔrɔn duukolo kan.»*

4 Den failu, ai kana ai denilu lamɔnɛ, kɔni ai ye ii labɔrɔ Maari la kolo ni a la kawandili fɛ.

Jɔnilu ni ii tiilu la ko

5 Jɔnilu, ai ye ai tiilu kumakan mira mɛnilu ye ai kun na dunuɲa rɔ, ka ii gbiliya, ka silan ii ɲɛrɔ. Ai ye ii sawo kɛ ai jusu ɲuma rɔ ikomin ai ye a kɛla Nenematɔmɔnin ye ɲa mɛn ma.

6 Ai kana a kɛ ii ɲakɔrɔ gbansan dɔ, kosa ai ye diya ii yɛ, kɔni ikomin Nenematɔmɔnin jɛrɛ la jɔnilu, mɛn ye Alla sawo kɛla ai jusu bɛɛ rɔ.

7 Ai ye baara ii yɛ ai jusu bɛɛ rɔ, ikomin ai ye baarala Maari le yɛ, mɔɔilu tɛ.

8 Baa ai ka lɔn ko Maari ka mɔɔ bɛɛ kɔndɔn de a la kɔɲuma la, ni a kɛra jɔn di wala hɔrɔ.

9 Jɔn tiilu, ai fanan ye a kɛ ai la jɔnilu ye wo ɲa ma. Ai kana ai kɔnkɔn ii kanma, baa ai ye a lɔn ko ai ni ai la jɔnilu bɛɛ tii kelen pe ye harijeene, mɛn tɛ mɔɔilu lafisala ii ɲɔɔn ma.

Alla la kɛlɛkɛ fenilu

10 Kuma sudunyanin ye mɛn di, ai ye ai sɛɛbɛ don Maari la ko ma, a ni a fanka ba rɔ.

* 5:26 A ye mɔɔilu lasɛninyala **Ji rɔ**, a ka ii sun ji rɔ ii tubi kanma. A ragbɛ Tite suran 3 kuma diya 5 kɔndɔ. A ye mɔɔilu lasɛninyala Isa ni a **Kumakan fɛ**. A ragbɛ Yuhana suran 1 kuma diya 1 ni suran 15 kuma diya 3 kɔndɔ. † 5:31 A Damira suran 2 kuma diya 24 * 6:3 A ragbɛ Hɔrɔya suran 20 kuma diya 12 ni Sariyailu suran 5 kuma diya 16 kɔndɔ.

¹¹ Ai ye ai masidi Alla la kekeke fenilu bee ro kosa ai ye se lola Ibulusa la kewuyailu bee nera.

¹² Ka a masaron an te adamadenilu kelela, koni kuntiilu ni setiilu ni fankamailu menilu ye dununa radibinni jin kun na, a ni jina juu menilu ye sankolo ni duu temala ro.

¹³ Wo le ro, sisen ai ye ai masidi Alla la kekeke fenilu bee ro kosa waati juu wa se, ai ye se lola wo juuilu nera, Ai wa ban a bee kela waati men na, ai ye to ai no ro gben!

¹⁴ Wo le ro, ai ye to ai no ro gben! Tuna ye ke ai temasidi ri, telenbaya ye ke ai sisi makandan fen di.

¹⁵ Ai la raben ye ke ikomin ai sen da sanbara Isa la ko Kibaro Numa lase diya men ye jususuma dila.

¹⁶ Ai la lemeniya ye to ai ro waati bee ro ikomin ai la nama sansan fen ai bolo ai ye Ko Juu Tii la bibe lamelenniilu bee lasala men na.

¹⁷ Ai ye kisi ko lamira ikomin kun makandan kekeke fula, ka Alla la kuma to ai bolo Nii Seniman na fanmuru la.†

¹⁸ Ai ye Alla matara waati bee Nii Seniman baraka ro Alla matara su bee ro. Ai to ai jana wo ro, ka ai tunadiya waati bee Alla matara ma jama seniman bee la ko ro.

¹⁹ Ai ye Alla matara n fanan ye, kosa n wa wuli kuma diya waati men na, Alla ye kuma di n ma, ka n wakali Kibaro Numa gbundu ko lase diya jama ma,

²⁰ n keni lasiiden di men na ko ro hali n sidini joloko la sisen. Ai ye Alla matara, kosa n ye n wakila kuma folo ikomin n dahani ja men ma.

Tuwali banilu

²¹ An diyana nakelenjo ni an baarajon konordi Tisiki men ye baarala Maari ye, wo ri n na ko bee jafo ai ye, kosa ai fanan ye n na ko kibaroilu lon a ni ka n keja lon.

²² N ye a lawala ai ma wo le ro kosa ai ye an na ko lon, ka ai jusu raja.

²³ An fa Alla ni Maari Isa Nenematomin ye jususuma ni

kaninteya ni lemeniya di an nakelelenjo mailu bee ma.

²⁴ Menilu la kaninteya te banna an Maari Isa Nenematomin ye, Alla ye hina di woilu ma.

† **6:17 Fanmuru:** Kekekedenilu kekeke muruba.

Filipikailu Pɔli Alla la Kuma Mɛn Nawa Filipikailu Ma

Isa la Talibidenba Pɔli le Alla la kuma jin sɛbɛni Isa la mɔɔilu ma mɛnilu ye siini Filipe so kɛndɔ. Waati taminilu, Pɔli tɛrɛ ra kawandili bɔ ye. Ii lemɛniya ka sabati kɔsɛbɛ, haan ka Pɔli dɛmɛn a baara ri yɔrɔ gbɛrɛ la. Wo bɛɛ ɲabɔni Keladenilu Kɛwaliilu kitabu yɔrɔ kɛndɔ a suran 16.

Pɔli ye wa Romi kaso la a lemɛniya la ko rɔ, Alla ka a kɛ a ye kitabu sɛbɛ lemɛniya jamailu ma. Pɔli ka kitabu kelen sɛbɛ Filipikailu ma. A ka ii lalemɛniya kosa ii ye to Alla sawo kɛndɔ, ii fanan ye kɛ misali ɲuma ri mɛn di se a kela mɔɔ gbɛrɛ ye bila Isa kɔfɛ. Pɔli ka a labila ii ma ko ii ti se ii jɛrɛ kisila ii baara ɲumailu fɛ, fɔɔ Isa baraka rɔ mɛn a jɛrɛ bɔni sarakayala dunuɲa bɛɛ ye.

Talibidenba Pɔli ka Isa la ko Kibaro Numa kawandili bɔ le Filipe so kɛndɔ Kirikailu jamana rɔ, a ka lemɛniya jama ladeɛn damira ye a kelaya taama filana le (Keladenilu Kɛwaliilu suran 16 kuma diya 12 haan 24 ragbɛ). San dando taminni, a ye kaso la waati mɛn na (Filipikailu suran 1 kuma diya 7 ragbɛ), Talibidenba Pɔli ka nakelenɲɔɔya sɛbɛ sɛbɛ Filipikailu ma. A ye a fɛ ii nuwali la ko fen ba la ko rɔ ii tɛrɛ ra mɛnilu lana a ma don Epaforodite bolo, ale jɛrɛ ka tɔrɔya waati mɛn na. A fanan ye a fɛ le a ye a fɔ ii ye ko ii ri ii fanka don ii ri a telen Alla la Nɛnematɔmɔnin ɲa kɔrɔ. Ii fanan kana kunfan wuya dinailu fɛ mɛnilu ye ii jamana rɔ.

Kitabu yɔrɔ jin damira (suran 1 kuma diya 1 haan 11), Pɔli ka a sɛwa ni a walɲuma lɔn de jirakala Filipe lemɛniya mɔɔilu la. Wo kɔ rɔ, a ka a jɛrɛ ɲa ɲafɔ. A ka jususuma mɛn sɔrɔn Isa baraka rɔ, a ka wo yiraka hali a tɛ a lɔn Romikailu ye mɛn kela a la kaso la. (Filipikailu suran 1 kuma diya 12 haan 26) A ka ii kawandi ko ii ye to lemɛniya bɛrɛ rɔ, ka bɛn ladon

ii tɛma, ka kolo ii ɲɔɔn ma, nii ɲuma tora ii bolo mɛn bɔni Isa ma (suran 1 kuma diya 27 haan suran 2 kuma diya 18). Yani ii fanan ka ii ɲɔɔn yen, Pɔli ka a fɔ, a ye Filipikailu keladen Epaforodite ni Pɔli kɔfɛbilailu Timote ye to ii ni Filipikailu tɛma (Suran 2 kuma diya 19 haan 30).

Wo kɔ rɔ, Pɔli ka ii lalɔn mɔɔilu ko ma mɛnilu tɛ telenni Isa la ko Kibaro Numa ye. A ka a fɔ Filipikailu ye ko ii ye to ikomin ale, ka ii fanka don lemɛniya rɔ, ii tora ikomin Isa (Filipikailu suran 3). Kitabu yɔrɔ jin rajanni kawandi siyaman de ma ii ni nuwali bɔlailu ni tuwaliilu (Filipikailu suran 4). Ye, Isa la mɔɔilu ye nɔ lemɛniya sɔrɔn Kitabu yɔrɔ jin fɛ.

Tuwaliilu

¹ Nde Pɔli ni Timote, Nɛnematɔmɔnin Isa la baarakelailu, an ka jin de sɛbɛ ka a lawa aile Nɛnematɔmɔnin na jama seniman na mɛnilu ye Filipi so kɛndɔ a ni dina kuntiilu ni dɛmɛnninnailu.

² An Fa Alla a ni Maari Isa Nɛnematɔmɔnin ye hina ni jususuma di ai ma.

Pɔli la Alla matara Filipe lemɛniya mɔɔilu ye

³ Ai la ko wa labila n ma waati si ma, n di baraka bila Alla ye.

⁴ N ye Alla matarala ai ye sɛwa le rɔ waati bɛɛ,

⁵ ka a masɔrɔn ai ra n dɛmɛn Isa la ko Kibaro Numa lase diya ka bɔ lon fɔlɔ ma haan bi.

⁶ N lani a la fewu, Alla mɛn ka baara ɲuma jin damira ai tɛma, a ri a lakanbali haan a la Nɛnematɔmɔnin Isa na lon.

⁷ A bɛnni ai bɛɛ la diyane ye to n dɔ ɲa kelen dɔ, ka a masɔrɔn ai la ko lamarani n jusu rɔ. Baa ni n sidini jɔlɔkɔ la, wala ni n ye Isa la ko Kibaro Numa kele kela, ka a ɲabɔ, an bɛɛ ye Alla la sɔli rɔ.

⁸ Alla le n sere ri ko ai la lɔɔ ye n na kaninteya bɛrɛ rɔ mɛn bɔni Isa Nɛnematɔmɔnin jɛrɛ rɔ.

⁹ N na Alla matarali le jin di: Ai la kaninteya ye makafu fewu, lɔnnin ni famunyali bεε la,

¹⁰ kosa ai ye se ko fisamantε lɔnna, ka to fεetanya ni joo korontanya rɔ haan Nenematɔmɔnin na lon.

¹¹ Ai ye dafa telenbaya jiriden dɔ menilu ye bɔla Isa Nenematɔmɔnin dɔ, Alla gbiliya ko ni a bato ko rɔ.

Pɔli ye kaso la

¹² Nakelenjɔɔmailu, n ye a fε le, ai ye a lɔn ko menilu kera n na, woilu ra Isa la ko Kibaro Numa demen, ka wa jafe.

¹³ Ka a masɔrɔn a ra yiraka mansa la bɔlɔn kɔnɔgbenna bεε ni mɔɔilu bεε la, ko n ye kaso la Nenematɔmɔnin de la ko rɔ,

¹⁴ Nakelenjɔɔ siyaman, menilu ka ii la landaya la Maari rɔ, baa n bilani kaso la, woilu ra wakali sɔrɔn Alla la kuma lase diya kosεbε, ii ma silan.

¹⁵ Tɔna le wo ri, ii le doilu ye Nenematɔmɔnin na ko kawandili bɔla minle ni benbaliya le rɔ, kɔni doilu ye a kela wɔnike jumaya le rɔ.

¹⁶ Woilu ye a kela kaninteya le rɔ, ka a masɔrɔn ii ka a lɔn ko Alla ka n lɔ yan Isa la ko Kibaro Numa la kεε kε ko le rɔ.

¹⁷ Doilu ye Nenematɔmɔnin na ko kawandili bɔla nata le rɔ. Ii miriyailu ma ji. Ii mirini ko ii ye do lala n na tɔrɔya kan kaso la.

¹⁸ Foyi tε wo ri. Ni ii miriya kera a juma ri, ni a kera juuman di, Nenematɔmɔnin na ko ra lase ja bεε ma. Wo ra n sεwa, n di to sεwa rɔ fanan.

¹⁹ Ka a masɔrɔn n ka a lɔn ko wo bεε ye kela n na kisi le ri ai la Alla mataraliilu ni Isa Nenematɔmɔnin na Nii baraka le rɔ.

²⁰ N ye men makɔnɔla, ka n jii la a rɔ ko n kana maloya ko si sɔrɔn muume. Kɔni n ye lala a la ten ikomin waati taminniilu rɔ kosa Nenematɔmɔnin di gbiliya n faribanku rɔ, ni n tora n nii la, wala ni n faara.

²¹ Ka a masɔrɔn Nenematɔmɔnin de keni nde la dunujaratεε ri, ka saya kε tɔnɔ ri n ye.

²² Kɔni ni n tora nii la faribanku rɔ, n di se baara tɔnɔma do kela. N ka kan n ye nfen kε? N ma a lɔn.

²³ N gberenni ko fila jin bεε la: N ye a fε ka bɔ dunujɔna jin dɔ, ka wa to Nenematɔmɔnin tɔrɔfε, wo le ka fisa kosεbε.

²⁴ Kɔni ai le la ko rɔ, a benni n ye to n nii la faribanku rɔ.

²⁵ Baa n lani wo la, n da a lɔn ko n di to ai tɔma kosa ai ye wa jafe, ka sεwa ai la lemɔniya rɔ.

²⁶ Kosa n wa n kɔsε ai tɔrɔfε tuma men na, ai ri Nenematɔmɔnin Isa matɔɔ makafu n na ko rɔ.

²⁷ Kɔni, ai taama ja ye ben Nenematɔmɔnin na Kibaro Numa ma, kosa ni n di na ai tɔrɔfε, wala ni n ye jan, n ye a men de ko ai ye to hankili kelen dɔ, ko ai ye ai bolo don ai jɔɔn bolo ka Kibaro Numa lase lemɔniya rɔ.

²⁸ Ai kana silan ai kelejɔɔilu jεrɔ muume! Wo ye a yirakala ii la le ko ii ri halaki, kɔni ai le ri kisi Alla baraka rɔ.

²⁹ Baa a ra a sɔn a la hina rɔ ko ai ye la Nenematɔmɔnin na, wo kelen tε kɔni ka tɔrɔ a la ko rɔ fanan,

³⁰ ai ye to wo kεε kelen donna, ai ka n yen men donna, ikomin ai ra a men ja men ma, haan sisen n ye wo kan.

2

Isa laden ko

¹ Wo rɔ, ni Nenematɔmɔnin ye fanka si dila ai ma, wala ni a la kaninteya ye masabarili si dila ai ma, wala ni ben si ye ai ni Alla la Nii Seniman tɔma, wala ni kaninteya ni kininkinin si ye ai rɔ,

² nba, ai ye n na sεwa lakanbali, ka ben ai jɔɔn ma, ka kaninteya kelen to ai tɔma, ka kε jusu ni hankili kelen dɔ.

³ Ai kana foyi kε kɔrɔndiya rɔ wala jεredabaya rɔ, kɔni ai ye ai jεrε majii, ka doilu jate ka tamin ai jεrε la.

⁴ Ai kana ai miri ai makoilu gbansan ma fo doilu fanan ta.

⁵ Ai kεna ye to ai jɔɔn tɔma ikomin Nenematɔmɔnin, Isa.

⁶ Allaya tεrε ye ale men dɔ, a ma a miri ko a ri wo lamara a jεrε rɔ.

⁷ Kɔni a ka a ban a jεrε rɔ, ka a jεrε kε jɔn di,

ka to adamadenya ꝓa ma.
 A ka adamadenya sərənni,
 8 a kolora Alla la kuma kərɔ
 ka sən saya ma haan a gbɔngbɔnda
 jiri kan.
 9 Wo le ka a kɛ,
 Alla ka a lɔdiya fɔlɔ di a ma gbiliya rɔ,
 ka tɔɔ di a ma
 mɛn ka bon tɔɔ bɛɛ ri,
 10 kosa mɛnilu bɛɛ ye sankolo ma
 mɛnilu ye duukolo kan a ni a kərɔ,
 ii wa Isa tɔɔ mɛn waati mɛn na,
 kunbelen bɛɛ ri ꝓənkin a kərɔ,
 11 nɛn bɛɛ ri a latɛɛ
 ko Nenematəmɔnin Isa le Maari ri,
 Fa Alla gbiliya ko rɔ.

Ai ye mɛlɛn ikomin keneya dunuꝓa rɔ

12 Wo rɔ, n kanintenilu, ai dorin-
 nin n na kuma mirala ꝓa mɛn ma n
 ꝓakərɔ, ai ye a mira n kɔma fanan ka
 tamin wo la ten, ka to ai la kisi ko
 lakanbalila silan ni yerɛyerɛ rɔ.

13 Ka a masərɔn Alla le baarala ai rɔ,
 kosa ai wɔnike ni ai kɛwaliilu ye bɛn a
 diyana ko ma.

14 Ai ye ko bɛɛ kɛ hali ai kana a kɛ
 dalakasili ni ko masɔsɔli rɔ,

15 kosa ai ye kɛ sən tɛ mɛnilu la, ka
 sɛninya. Ai ye kɛ Alla denilu ri, fɛɛ tɛ
 mɛnilu la, mɛnilu ye mɛlɛnna ikomin
 loloilu sankolo ma farɔkɛ telenbali ni
 sɛninyabaliilu tɛma,

16 ai ri kɛ nii lakisi kuma lasela
 tuma mɛn na, kosa n ye n waso ai
 la Nenematəmɔnin na lon ko n na
 dunuꝓaratɛɛ ni n na baara kɛni tɛ ko
 fuu ri.

17 Hali ni n faara ai ye, ka kɛ ikomin
 minninfen saraka mɛn ye latɔnna ai
 la ko rɔ, ka la ai la lemɛniya baara kan
 Alla ꝓakərɔ mɛn fanan kɛni ikomin
 saraka, wo rɔ n di sɛwa wo fanan dɔ
 ai ri sɛwa nde tɔɔfɛ.

18 Ai fanan ye sɛwa wo ꝓa ma, ka to
 an ꝓɔɔn fɛ sɛwa rɔ.

Timote ni Epafrodite la ko

19 N jii lani Maari Isa rɔ ko, n di
 Timote lawa ai ma jona, kosa nde jɛrɛ
 ri jususuma ꝓa mɛn ma ai kibaroilu la
 ko rɔ.

20 Mɔɔ gbɛrɛ tɛ n bolo mɛn hamini ai
 la ko rɔ ikomin ale.

21 Baa bɛɛ ye tɔnɔ le dərɔn ꝓininna
 ii jɛrɛ ye. Ii tɛ Isa Nenematəmɔnin ta
 ꝓininna.

22 Kɔni ai jɛrɛ ka lɔn ko Timote ra a
 kɛꝓa yiraka, ka a jɛrɛ kɛ Kibaro Numa
 baaraden di n tɔɔfɛ ikomin dɛnɛ ni
 a fa.

23 N ye a fɛ ka a lawa ai ma, n wa n
 na koilu yen gbɛni waati mɛn na.

24 N lani a la Maari baraka rɔ ko n
 fanan jɛrɛ ri wa ai tɔɔfɛ jona.

25 N da a miri ko a fɛrɛ tɛ ye fo n ye
 nakelenꝓɔɔ Epafrodite lasɛ ai ma ikɔ
 tuun, n baarapɔɔ ni n kelɛkɛꝓɔɔ, ai ka
 mɛn nana n ma, ai fenilu di a ma n
 dɛmɛn ko rɔ.

26 Ai bɛɛ yen lɔɔ ye a la kɔsɛbɛ! A ra
 kunnagboya baa ai ra a la jankarɔ la
 ko mɛn.

27 Tuꝓa le a ri, a jankarɔra le yati!
 A tɛrɛ toni dɔɔni a ye faa. Kɔni Alla
 kininkininda a ma. A ma kininkinin
 a kelen ma, kɔni nde fanan, kosa wo
 sunun kana la n na tɔɔya kan.

28 Wo le rɔ, n ye a fɛ ka a lawa ai ma
 jona kosa ai wa a yen waati mɛn na,
 ai ye sɛwa, n jusu fanan ye la dɔɔni.

29 Ai ye a lasɛnɛ sɛwa ba rɔ Maari tɔɔ
 rɔ. Ai ye wo mɔɔ su gbiliya,

30 baa a tɛrɛ ye faala le Nenematəmɔnin
 na baara la ko rɔ. A tɛrɛ sɔnni a nii di
 ko rɔ kosa a ye n dɛmɛn ai le jɛrɛ tɛrɛ
 ti se mɛn kɛla.

3

Kisi sərɔn ko

1 Sisen, nakelenꝓɔɔmailu, aile ye
 sɛwa Maari la! Wo tɛ n tɔɔ ni n kɔsɛra
 wo koilu ma n tɛrɛ ra mɛnilu sɛbɛ ai
 ma kosa wo ye ai latanka.

2 Aile ye ai mataa wo wuluilu la, wo
 kojuu kelailu la, wo mɔɔilu la mɛnilu
 ye a magbɛleyala wuya rɔ ko ni mɔɔ
 ma faaninta kɛ a tɛ kisila.

3 Adon, andeilu le ra faaninta bɛrɛ
 kɛ, andeilu mɛnilu ye Alla batola a
 la Nii Sɛniman baraka rɔ, andeilu
 mɛnilu ye an wasola Nenematəmɔnin
 Isa la ko rɔ, andeilu mɛnilu lani tɛ an
 jɛrɛ faribanku la.

4 Ni n ye a fɛ, n fanan di se lala n jɛrɛ
 faribanku la. Ni doilu mirini ko ii ri la
 ii jɛrɛ faribanku la, n taminni woilu la
 paaɔn!

⁵ Ka a masɔrɔn n ka faaninta ke n sɔrɔn tele seyinna lon de ma. Isirayelika le n di, ka bɔ Beniyaminu kabila rɔ, Heburuulu la Heburu le nde ri. N fanan tere bilani sariya kɔfe Farisi mɔɔilu* keɲa ma.

⁶ Yahudiya dina komɛ le tere n di haan n tere ye lemeniya jama jakankatanna. Fɛɛ si tere te n na telenna sariya fan fe.

⁷ Kɔni n tun da fen menilu jate tɔnɔ ri, sisen n ye woilu jatela bɔnɔ ri Nenematɔmɔnin na ko rɔ.

⁸ Kɔni n ye koilu bɛɛ jatela bɔnɔ le ri fisamante jin na ko rɔ men keni Nenematɔmɔnin lɔn ko ri, Isa n Maari. Ka a masɔrɔn n da bɔnɔ ko bɛɛ rɔ a la ko rɔ. N da fen bɛɛ jate bɔnɔ ri kosa n ye Nenematɔmɔnin sɔrɔn,

⁹ ka yen ale rɔ. N te n jere kela mɔɔ telenni ri n na sariya mira fe, kɔni fo lemeniya baraka rɔ Nenematɔmɔnin ma. Telenbaya le wo ri men bɔni Alla rɔ ka a sɔrɔn lemeniya baraka rɔ.

¹⁰ N ye a fe sinen ka Isa lɔn, a ni fanka men ka a lawuli ka bɔ saya rɔ, an ni ale ye tɔrɔya kelen di, ka ke ikomin ale a la saya rɔ

¹¹ kosa n fanan ye wuli saya rɔ.

Bori haan a dan

¹² N ma ban wo bɛɛ sɔrɔnna fɔlɔ, ni wo te n tere ri dafa. Kɔni n dajani a jinin diya kosa n ye n kɔndɔn namira baa Nenematɔmɔnin Isa le ka n fanan namira.

¹³ Nba, nakelenɲɔɔmailu, n ka a lɔn, n ma a sɔrɔn fɔlɔ. Kɔni n ye ko kelen de kela sisen: ko menilu ye n kɔfe, n ye jinjala woilu ko. Men ye n jɛrɔ, n ye karanna se ko rɔ wo le ma ten.

¹⁴ N ye n borila, kosa n ye wa se a dan ma, ka n kɔndɔn sɔrɔn, Alla ka n kili men ma Nenematɔmɔnin Isa baraka rɔ.

¹⁵ Wo le rɔ, andeilu menilu ra kɔɔ lemeniya rɔ, a ka kan an bɛɛ ye wo yen wo ɲa le ma. Kɔni ni ko gbɛɛ ye ai le

do kɔndɔ, Alla ri wo fanan nagbe wo tii ye.

¹⁶ Wo rɔ, an kun lɔni yɔrɔ men na, an ye wa ɲefe wo ɲa le ma.

¹⁷ Nakelenɲɔɔmailu, ai bɛɛ ye nde laden. Mɔɔ menilu taama ɲa keni ikomin an ta, woilu le ye ke misali ri ai ye.

¹⁸ N tere ra jin fɔ ai ye siɲa siyaman, n kasitɔla ye a fɔla ai ye sisen fanan. Mɔɔ siyaman taamaɲa ka ii ke juuulu ri Nenematɔmɔnin na gbɔngbɔn jiri† kan.

¹⁹ Wo mɔɔilu ye ii labanna jahanama le rɔ. Ii la alla le ii kɔnɔrɔ natailu ri. Ii la waso ye ii la kɔsɔ koilu le rɔ. Ii mirini dunuɲa koilu ma dɔrɔn.

²⁰ Kɔni harijeene duurenilu le andeilu ri. An ye an nakisila le makɔnɔla ka bɔ harijeene, an Maari Isa Nenematɔmɔnin.

²¹ A ri an faribanku fankatan yeleman, ii ri to gbiliya rɔ ikomin ale, a ri a ke fanka la men di se ko bɛɛ lala a fanka kɔrɔ.

4

Pɔli la lalili

¹ Wo le rɔ, nakelenɲɔɔmailu, n kanintenu n lɔɔ ye menilu la, menilu keni sɛwa ni kunnafulen di n ye, ai ye to Maari rɔ gben gben ɲa men ma, n kanintenu.

² Ewodi ni Sintiki, n ye ai madiyala, ai ben ai ɲɔɔn ma Maari rɔ.

³ Ile, n baaraɲɔɔ, landaya mɔɔ, n da i madiya, i ye wo musoilu demen ka a masɔrɔn ii ra baara bake n tɔrɔfe Isa la ko Kibaro Numa la ko rɔ, wo ni Kelementi ni n duɲɔɔilu bɛɛ menilu tɔɔilu sebeni harijeene don kitabu kɔndɔ.

⁴ Ai ye sɛwa Maari la ko rɔ waati bɛɛ. N ye a fɔ fanan, ai ye sɛwa.

⁵ Mɔɔ bɛɛ ye a lɔn ko ai sabarini. Maari natɔla le sisen!

⁶ Ai kana hamin foyi la, kɔni ai ye ai makoilu fɔ Alla matara diya a ni baraka bila rɔ fen bɛɛ rɔ waati bɛɛ.

* **3:5 Farisi mɔɔilu:** Yahudiyailu le tere mɔɔ jinilu ri menilu benma ko tere a ri, ii ye dina mira ɲa kelen ma. Iile le ka ii seɛbe don Nabi Musa la sariya mira ma ka tamin Yahudiya doilu la. Ii tere ye ii benbailu fanan na namunilu mirala gbeleman na. Iile tere lani melekailu la. Ii lani tere a la ko mɔɔilu ri wuli saya rɔ. † **3:18** Romikailu ye mɔɔilu gbɔngbɔnna **Jiri** le ma, ka ii faa. Isa la saya le ɲenemaya banbali lakisi dila mɔɔilu ma, ka a faa jiri ke kisi tɔmasere ri.

⁷ Nba, Alla ye jususuma men dila, hankili foyi ti se a famunna, wo ri ai jusu ni ai miriya lakandan Nenematomnin Isa ro.

⁸ Nba, tola, nakelenomailu, ko men di ke tupa ri, ko bere, telen, seninya, ladiyane, gbiliya ye ko men do, ni son juma le a ri, men ka kan ka tandoli saron, woilu ye ke ai miriyailu ri.

⁹ Ai ra karan menilu saron n na, ai ra men namen n na wala ka a yen n kewaliilu ro, ai ye woilu ke. Wo ro, Alla la jususuma ri to ai fe.

Poli la baraka bila

¹⁰ N sewani Maari la ko ro kosobe baa ai ra ai janto n do iko tuun. Ai hamini tere ye n ye yati koni ai ma fere saron ai ye a yiraka n na.

¹¹ N te jin fola ai ye n mako la ko ro, baa n da karan ka wasa keja su bee ma.

¹² N da bolokolonya lon, n da dabunde lon. N da gbundu saron ka wasa yoro bee ni waati bee, ni n fani wala ni n deseni, ni fen siyaman ye n bolo wala dooni, baa

¹³ n di se ko bee kela Isa baraka ro men ye fanka dila n ma.

¹⁴ Koni hali wo, ai ra konuma ke ka n demen n na taroyailu ro.

¹⁵ Aile Filipikailu fanan jere ka a lon, ai ka Isa la ko Kibaro Numa ko men waati men na, n botola Masedoni, aile le doron ka sanba lana n ma lemeniya jamailu tema.

¹⁶ Fanan, n tere ye Tesaloniki so kondoo waati men na, sija fila, ai ka sanbailu lana n ma n mako tere ye menilu la.

¹⁷ N te sanbali jininna n jere ye, koni n ye a fe le ai ri ai kondon saron.

¹⁸ Ai ka fen menilu bee don Epafrodite bolo, n da ii bee masaron, woilu ra n makoilu bee ja, ka n wasa. A keni de ikomin wusulan men ye janinna saraka juma ri, men ka Alla hene.

¹⁹ Wo ro, n na Alla ri ai demen ai mako bee ro a la dabunde ro Nenematomnin Isa baraka ro.

²⁰ An ye gbiliya di an Fa Alla ma habadan haan habadan. Amina.

Tuwali laban

²¹ Ai ye jama seniman bee tuwa menilu ye Isa Nenematomnin do. An nakelenomailu menilu ye n tarofe yan, woilu fanan ye ai tuwala.

²² Jama seniman men bee ye yan, woilu ye ai tuwala, katarabi Romu Mansaba wara mooilu ma.

²³ Maari Isa Nenematomnin na hina ye to ai la.

Kɔ̀ɔsikailu Pɔ̀li ka Alla la Kuma Mɛn Nawa Kɔ̀ɔsikailu Ma

Isa la talibidenba Pɔ̀li ka bataki jin nawa lemeniya mɔ̀ɔilu le ma menilu tere siini Kɔ̀ɔsi so kɔ̀ndɔ. Pɔ̀li fɔ̀ɔ ma kawandili bɔ̀ ii ye, kɔ̀ni a ka ii la ko lɔ̀n de Romi so kɔ̀ndɔ, a tere ye kaso la yɔ̀rɔ mɛn. Alla la Nii Seniman ka kawandili do di Pɔ̀li ma Kɔ̀ɔsikailu la ko rɔ̀ a ni lemeniya mɔ̀ɔilu bɛɛ la ko rɔ̀ menilu ye dunuɲa rɔ̀.

Kɔ̀ɔsi so tere ye Efesi so telebɔ̀ fan le fe fɔ̀ kilo kemɛ fila jate. A keni ikomin Pɔ̀li ma wa ye muumɛ. A karanden do, Epafirasi le wara ye, Kɔ̀ɔsika le tere Epafirasi ri, mɛn fɔ̀ɔ wara Isa la ko Kibaro Numa lase wo so kɔ̀ndɔ (Kɔ̀ɔsikailu suran 1.7 ni suran 4.12).

Pɔ̀li tere ye kaso la waati mɛn na, tumadɔ Romi so kɔ̀ndɔ, Epafirasi nara ka a fɔ̀ a ye ko Kɔ̀ɔsikailu ra kunfan dina gberɛ karan kɔ̀fɛ. Mɔ̀ɔ gberɛilu ra wa karan ke Kɔ̀ɔsikailu ye, ii ko ni i ye a fe ka Alla lɔ̀n, i ye a fe ka kisi, fɔ̀ i ye dina gberɛilu le bato, ka don namun ko do rɔ̀, ikomin kanberɛn ni dɔ̀nnifen dɔ̀n tɔ̀nilu ni minifen tɔ̀nilu. Ii ka Pɔ̀li lalɔ̀nni wo koilu ma, i kɔ̀rɔ̀ a ka Bataki yɔ̀rɔ̀ jin sebe Kɔ̀ɔsikailu ma, kosa a ye a fɔ̀ ale le ye ko Alla ye kisi mɛn dila, wo ye sɔ̀rɔ̀nna a la Mɔ̀ɔ Nenematɔ̀mɔ̀nin Isa le fe mɛn dafani. A ka seɛbe don Tikiko ni Onesimɔ̀ bolo ka wa ii ma (suran 4.7,9).

A ban kɔ̀rɔ̀ foli kɛla a ni walijuma lɔ̀n Alla ye (suran 1.1-14), Bataki yɔ̀rɔ̀ fɔ̀ɔ ye Isa la mansaya le la ko fɔ̀la. A ka, a fɔ̀ ko Isa fanka ka bon jinanilu bɛɛ ri, ko Isa le kelen keni Alla la kuma Kibaro Numa tii ri (suran 1.15 haan suran 2.3). Pɔ̀li kumara Kɔ̀ɔsikailu ye ka ben fili la ko ma mɔ̀ɔ doilu ye mɛn kɛla ii wara (suran 2.4-25). Tɔ̀ la, a ka ale le kawandi ka ben ii kɛwaliilu ma ii ka kan ii ye mɛn ke Nenematɔ̀mɔ̀nin fe, lemeniya mɔ̀ɔ berɛya rɔ̀ (suran 3.1 haan suran 4.6).

A laban, a ka kuma do sebe a lɔ̀n mɔ̀ɔilu ma a ka a laban sebe a jere bolo la, a ka kuma lasudunɲa

(suran 4.7-18). Bataki yɔ̀rɔ̀ jin ye Mɔ̀ɔ Nenematɔ̀mɔ̀nin lɔ̀diya jabolɔ̀ an ye kosebe.

¹ Nde Pɔ̀li mɛn keni Isa Nenematɔ̀mɔ̀nin na talibidenba ri Alla sawo rɔ̀, nde ni an badenma Timote le ka bataki jin sebe,

² ka wa an nakelenɲɔ̀ɔ senimanilu ma menilu lemeniyani Mɔ̀ɔ Nenematɔ̀mɔ̀nin ma Kɔ̀ɔsi so kɔ̀ndɔ.

An Fa Alla ye sɔ̀li ni jususuma di ai ma.

Baraka bila Alla matara rɔ̀

³ An wa ke Alla matarala ai ye, an ye baraka bilala an Maari Isa Nenematɔ̀mɔ̀nin Fa Alla ye ai la ko rɔ̀ waati bɛɛ,

⁴ ka a masɔ̀rɔ̀n an da ai la lemeniya la ko mɛn ka ben Mɔ̀ɔ Nenematɔ̀mɔ̀nin Isa la ko ma a ni ai ka a la Alla la jama seniman kanin ɲa mɛn ma.

⁵ Wo le rɔ̀, ai la lemeniya ni ai la kaninteya kun lɔ̀ni wo jii le ma, mɛn namarani ai ye harijeene rɔ̀. Ai ra wo jii lɔ̀n, Kibaro Numa ba tuɲa kuma sera ai ma tuma mɛn na.

⁶ Kibaro Numa jin da na ai ma ikomin a natɔ̀ dunuɲa bɛɛ ma ɲa mɛn ma. A ri jiri, ka siyaya. A ye wo ɲa fanan ma ai tema kebi ai ka Kibaro Numa mɛn lɔ̀n mɛn na, ai ka Alla la sɔ̀li lɔ̀n.

⁷ Epafirasi le ka ai karan, an diyana baaraden ɲɔ̀ɔn, mɛn keni ai ye Mɔ̀ɔ Nenematɔ̀mɔ̀nin na keladen sabarini di.

⁸ Ale le ka a fɔ̀ an ye, Alla la Nii Seniman ka kaninteya di ai ma ɲa mɛn ma.

⁹ Wo le ka a ke, kebi an ka wo mɛn lɔ̀n mɛn na, an ye Alla matarala ai ye waati bɛɛ! An ye madiyali kɛla kosa ai ye dafa Alla sawo lɔ̀n dɔ̀ a ni lɔ̀nnin ni hankilimaya bɛɛ Alla la Nii Seniman ye mɛn dila.

¹⁰ Wo rɔ̀, ai ri se taamala ikomin Maari ye a fe ɲa mɛn ma, ka a henɛn ɲa bɛɛ ma. A ye jiri ai kɛwali ɲumailu rɔ̀ ka jiriwa Alla lɔ̀n dɔ̀.

¹¹ An ye Alla matarala ikɔ̀ tuun kosa ai ye fanka ba sɔ̀rɔ̀n Alla la fanka nɔ̀rɔ̀ fe, ka se ai tunadiyala, ka ai muɲun fanan.

¹² Ai ye baraka bila Fa Alla ye sewa rɔ baa ale le ka a ke ai ka ce sɔrɔn men ye ke ne mansaya rɔ jama seniman ye.

¹³ Ale ra an kisi dibi fanka ma, ka wa an di a diyana dence la mansaya rɔ

¹⁴ men ka an kunka, ka an julumu nilu kafari.

Mɔɔ Nenematɔmɔnin

¹⁵ Alla yenbali munuɗa le a ri. Ale le den fɔlɔ ri dalifen beɛ kun na.

¹⁶ Ka a masɔrɔn Alla ra fen beɛ dan ale baraka rɔ sankolo ni duukolo kan, fen menilu ye yenna a ni menilu te yenna, mansayailu, kuntiilu, fankatiilu, ni faamailu. Fen beɛ dannu ale le baraka rɔ ale ye.

¹⁷ A tere ye ye yani fen beɛ ye dan. Fen beɛ mamira ale le bolo.

¹⁸ Ale le lemeniya jama kun di men keni ikomin a fari. Ale le habadan mɔɔ fɔlɔ wulinin di ka bɔ saya rɔ, kosa a ye ke jemɔɔ ri wo ko beɛ rɔ.

¹⁹ Ka a masɔrɔn a ra diya Alla ye a ye a keɗa dafani beɛ to Isa rɔ.

²⁰ A ra sɔn fanan, a ye woilu ni fen beɛ temala raben men ye duu ni sankolo ma a la Mɔɔ Nenematɔmɔnin baraka rɔ. A jeli bɔra ka faa gbɔngbɔn jiri ma kosa a ye jususuma di an ma.

²¹ A damira, benbaliya tere ai ni Alla tema fewu! Ai ka ai jere ke a juuili ri ai miriyailu ni ai kewali juuili fe.

²² Kɔni sisen, a ra ai temala raben a faribanku la saya fe, kosa a ye na ai laseninya ri a pakɔrɔ. Fe te ai la butun, a te ai maborila butun.

²³ Kɔni, fɔɔ ai ye to lemeniya kan fewu, kosa ai kana mataa Kibaro Numa jii la ai ka men men men naseni dalifen beɛ ma a ni nde Pɔli keni men na baarden di.

Pɔli la baara

²⁴ Sisen, n sewani n na tɔrɔyailu rɔ ai la ko rɔ, baa wo tɔrɔya tɔ menilu toni Nenematɔmɔnin na tɔrɔya la, n di wo dafa n faribanku rɔ lemeniya jama ye men keni a fari ri.

²⁵ Alla le ka n ke lemeniya jama baarden di, ko n ye Alla la kuma dafani lase ai ma.

²⁶ Gbundu le wo ri men tere dokonni waati taminniilu mɔɔ beɛ

ma, kɔni sisen a ra a ɗa yiraka a la jama seniman na.

²⁷ Alla ra sɔn siyailu beɛ ye a la gbundu nanfulu mirima lɔn. Wo gbundu le ten: Mɔɔ Nenematɔmɔnin men ye gbiliya jii ri, a ri to ai rɔ.

²⁸ An di Mɔɔ Nenematɔmɔnin na ko lase mɔɔ beɛ ma, an di ii kawandi, ka ii karan lɔnnin beɛ ma kosa an ye na mɔɔ beɛ defanin di Mɔɔ Nenematɔmɔnin ma.

²⁹ N ye baarala gbɛleya rɔ wo ko le ma, ka n sebaya don a fanka ba rɔ men ye baarala n dɔ fanka la.

2

¹ N ye a fe le ai ye a lɔn ko n ye kele ba su men dɔ ai ye a ni Layodisekailu ni menilu beɛ tere ma n fari yen.

² N di kele ke ii ye kosa ii jusu ye seɛbe don, ka ke faribanku kelen di kaninteya rɔ, ka lɔnnin dafani sɔrɔn hankilimaya rɔ kosa ii ye Alla la gbundu ko lɔn, Mɔɔ Nenematɔmɔnin,

³ banaya lɔnnin ni hankili beɛ dokonni men dɔ.

⁴ Nba, n ye a fɔla ai ye, kosa mɔɔ si kana ai majuuwaya kuma dumanilu la.

⁵ Baa hali n fari te ai tɔrɔfe kɔni n hankili ye ai fe. N sewani, n wa ai la wakali yen, a ni ai la lemeniya bere Mɔɔ Nenematɔmɔnin ma!

Nii kura dafani Isa rɔ

⁶ Wo rɔ, baa ai ra Isa Nenematɔmɔnin sɔrɔn ikomin Maari, ai ye to ale fe.

⁷ Ai ye ai lulu lajii, ka sabati ale rɔ, ka ai fanka don lemeniya rɔ ikomin ai karannin ɗa men ma. Ai ye baraka bila Alla ye waati beɛ.

⁸ Ai ye a ke ai hankili la, kosa mɔɔ si kana ai mira dunuɗa kuma fuuilu ni majuuwaya koilu fe, ka fara adamadenilu la namunilu ni dunuɗa tanama koilu la, menilu bɔni te Mɔɔ Nenematɔmɔnin dɔ.

⁹ Ka a masɔrɔn Allaya dafani beɛ toni Isa faribanku le rɔ.

¹⁰ Ai fanan da dafa ale rɔ men ye faamailu ni fankatiilu beɛ kun na.

¹¹ Ai ra faaninta ke Isa fe, mɔɔilu la faaninta te men di, kɔni men ye

mòoilu hòròyala faribanku diyana koilu fanka ma, Mòò Nenematòmònin ye mèn kela.

¹² Ka a masòron ai sunda ji rò waati mèn na, ai ni Isa su donda ai jòon fè. Ai ra wuli saya rò ai jòon fè fanan lemèniya baraka rò Alla fanka ma mèn ka a lawuli saya rò.

¹³ Ai faanin le tere a ri ai hakeilu la ko rò a ni ai faribanku faanintakèbaliya ma. Kòni sisen, Alla ra an hakeilu makoto, ka Isa nii bila ai jòon fè.

¹⁴ Julu sebe mèn nabenni an kanma a ni tòn mènihu tere an halakila, a ra woilu bò, ka ii ban, ka ii gbòngbòn a faa jiri kan.

¹⁵ Wo ja ma, a ra fankatiilu ni faamailu la kèkèkè fenilu bò ii bolo, ka lò ii jèrò dunu ja jakòrò ikomin mòò miranilu kèrò, ka fanka sòron ii ma a la saya baraka rò a faa jiri kan.

¹⁶ Wo le rò, ai kana sòn mòò si ye ai kitila ai la dònnonfen na ko rò wala ai la minnifen wala sali lon dò, wala karo kura ladènnilu, wala Njòò Lon na ko rò.

¹⁷ Woilu bèè keni ko natoilu lulen de ri mènihu tere ye nala, kòni tujà jere keni Mòò Nenematòmònin de ri.

¹⁸ Ai kana sòn, mòò si ye ai jalaki jere majii rò wuya rò a ni mèlèka bato fè. Wo mòò su ye a wasola a la koyennilu le la ko rò. A fani waso fuu le la a la adamadenya miriya rò,

¹⁹ ka bò Isa rò. Adon, ale le keni ikomin faribanku kun. Isa baraka rò fari bèè baloni, ka kè kelen di lulu fenilu ni fasailu fè, a tere ka bon ikomin Alla ye a fè ja mèn ma.

Hòròya Isa rò

²⁰ Ni ai ni Mòò Nenematòmònin ra faa ai jòon fè, ka ai hòròya dunu ja tanama koilu ma, nfenna wo rò ai ye taamala ikomin dunu ja mòò le ai ri? Nfenna ai ye sònna ii ye tòn su jinilu la ai ma?

²¹ Ai kana a ta! Ai kana a ragbe ai nèn na! Bolo kana maa a la!

²² Woilu keni fenilu le ri mènihu ye tununna ka tamin ii wa labaara waati mèn na. Woilu keni jamariliilu ni karanilu le ri ka fara mòoilu la.

²³ Wo jamariliilu munu ja ni ko kòròlòn de ri, ka fara ii diyagboya bato ja ma, a ni ii la jere majii, a ni ii faribanku mira ja gbèlèn, kòni fanka te woilu la, ka faribanku natailu kolo.

3

Alla la sila

¹ Wo rò, ikomin ai ni Mòò Nenematòmònin da wuli saya rò, ai ye harijeene koilu jinin, Nenematòmònin siini Alla bolokinma yòrò mèn dò.

² Ai ye ai miri harijeene koilu ma, ai kana ai miri dunu ja koilu ma.

³ Ka a masòron ai ra sa, ai la dunu ja rateè dokonni Mòò Nenematòmònin dò Alla fè.

⁴ Mòò Nenematòmònin wa bò kènema, ale mèn ye ai la dunu ja rateè ri, ai fanan di bò a tòròfè a la gbiliya rò.

⁵ Wo le rò, dunu ja kojuu mènihu ye ai rò, ai ye woilu faa ai jusu rò: kaninke, kòsò koilu, kunfan juuilu, diyana kojuuilu, a ni nata, mèn keni joo bato ri.

⁶ Sòn su jinilu ye Alla la du ja lanala kuma mirabaliilu ma.

⁷ Ai fanan jere tere taamala wo ja le ma ai tere ai la dunu ja rateè kela a rò.

⁸ Kòni sisen, ai ye wo koilu bèè boloka: mònè, jusumaya, juuya, mòò tòtjanni, a ni kuma juu mèn ye bòla ai da rò.

⁹ Ai kana wuya fò ai jòon ye ka a masòron ai ra ai cèja kòròman bila a ni a kèwaliilu.

¹⁰ Ai ra cèja kura damira mèn ye tola rabenna Alla lòn dò, haan a ye kè a dan ja munu ja ri.

¹¹ Wo dannì kura rò, Kirekikailu ni Yahudiyailu, kanbarenilu ni faanintakèbaliilu, londonilu ni namakabaliilu, jònihu ni hòròilu, Nenematòmònin ye fen bèè le ri bèè ye, fanka ye a la ko bèè rò.

¹² Wo le rò, baa Alla ra ai nenematòmòn, ka ai kè a diyana jama seniman di, ai ye kininkinin ni juumaya ni fanmajii ni jusu jumaya ni sabari ta.

13 Ai ye dijɛ ai jɔɔn yɛ, ka ai jɔɔn makoto, ni do ka ko kɛ a dujɔɔ na. Ai ye ai jɔɔn makoto ikomin Maari Alla ra ai makoto ja mɛn ma.

14 Ai ye kaninteya la woilu kan, mɛn ye ii bɛɛ dafala.

15 Mɔɔ Nenematɔmɔnin na jususuma ye sabati ai jusu rɔ. Baa Alla ka ai kili wo le fɛ, ka ai kɛ faribanku kelen di. Ai ye kɛ walijuma lɔnna ri.

16 Mɔɔ Nenematɔmɔnin na kuma ye to ai bɛɛ jusu rɔ, a diya bɛɛ rɔ, ka ai jɔɔn karan, ka ai jɔɔn nali lɔnnin bɛɛ la, a ni Yaburi kumailu ni kalamailu ni Alla tando kalamailu sɛnimanilu la, ka baraka bila Alla yɛ ai jusu rɔ.

17 Ai ye mɛn bɛɛ kɛla wala ka a fɔ, ai ye wo bɛɛ kɛ Maari Isa tɔɔ rɔ, ai ye baraka bila Fa Alla yɛ a baraka rɔ.

Denbaya sariyailu

18 Musoilu, ai ye kolo ai cɛɛilu ma ikomin a bɛnni musoilu ma ja mɛn ma Maari jakɔrɔ.

19 Cɛilu, ai ye ai musoilu kanin, ai kana juuya ii la.

20 Denilu, ai ye ai sɔrɔnbailu la kumakan mira ko bɛɛ rɔ, ka a masɔrɔn wo le duman Maari yɛ.

21 Den failu, ai kana ai denilu lamɔnɛ kosa ii kana tunnagboya.

22 Jɔnilu, ai ye ai tiilu kumakan mira ko bɛɛ rɔ mɛnilu ye ai kun na dunuɔa rɔ. Ai kana baara ii jakɔrɔ gbansan ma, kosa ai ye diya ii yɛ, kɔni ai ye baara jusu juma la Maari gbiliya ko rɔ.

23 Ai wa kɛ ko ko kɛla, ai ye a kɛ ai jusu bɛɛ rɔ ikomin ai ye a kɛla Maari yɛ ja mɛn ma kɔni mɔɔilu tɛ.

24 Baa ai ka a lɔn, ko ai ri ai sara sɔrɔn Maari bolo, a ka cɛ mɛn namara a la jama yɛ. Ai tii le Mɔɔ Nenematɔmɔnin di ai ka kan ka baara mɛn yɛ.

25 Mɛn wa baara telenbaliya rɔ, a ri telenbaliya sara sɔrɔn, baa Alla tɛ mɔɔilu lafisayala ii jɔɔn ma.

4

1 Jɔn tiilu, ko mɛn bɛnni, mɛn tɛlenni, ai ye wo kɛ ai la jɔnilu yɛ. Ai ye a lɔn ko ai tii ye sankolo rɔ fanan.

Lalililu

2 Ai ye ai raja Alla matara ma, ka a to ai jana, ka baraka bila a yɛ.

3 Ai ye Alla matara an yɛ fanan, kosa Alla ye an na kuma lasɔnɔya kosa n ye se Mɔɔ Nenematɔmɔnin na gbundu ko lasela, n ye kaso la mɛn na ko rɔ.

4 Ai ye a madiya, n ye a fɔ a gbɛ rɔ ikomin a bɛnni n ma ja mɛn ma.

5 Ai ye taama hankilimaya rɔ lemɛniyabaliilu fan fɛ, ai ye fɛrɛ jinin waatiilu ma.

6 Ai la kuma ye kɛ sɔli kuma bɛrɛ le ri. Ai ye a lɔn ai ye mɔɔ bɛɛ jabila a juma la ja mɛn ma.

Foli labanilu

7 An diyana badenma Tisiki le ri n na ko bɛɛ fɔ ai yɛ. Maari la baaraden jɔɔn lemɛniyani le a ri mɛn ye baarala Maari yɛ ikomin nde.

8 N ye a lawala ai ma kun jin de la kosa ai ye an kɛna lɔn, ka ai lalemɛniya.

9 An diyana badenma, lemɛniya mɔɔ, Onesimɔ mɛn bɔni ai tema, n ye a lawala ai ma. Ko mɛn taminni yan, ii ri wo bɛɛ jafɔ ai yɛ.

10 N kasolabila jɔɔn Arisitariki ye ai fola a ni Marika, Barinabasi dɔɔni. Ai tɛrɛ ra jamarilu mɛn mɛn na ko rɔ, ni a nara ai wara, ai ye a lasɛnɛ ja jumala.

11 Isa, mɛn fanan ye tɔɔla Jusitusu, wo fanan ye ai fola. Yahudiyailu tema woilu le dɔrɔn ye baarala n fɛ Alla la Mansaya la ko rɔ, woilu le kɛni n nii nasɛwa mɔɔilu ri.

12 Ai la mɔɔ do ye ai fola, Epafirasi, Isa Nenematɔmɔnin na baaraden. A ye kɛɛ kɛla ai yɛ Alla matara rɔ waati bɛɛ, kosa ai rajanin di to, ka sabati, ka to hankili latɛɛ rɔ ka dafa Alla sawo bɛɛ rɔ.

13 N ye wo sereya bɔla a yɛ, a ka baara gbɛlɛn kɛ ai la ko rɔ kɔsɛɛ a ni Layodisekailu ni Herapolisikailu.

14 An diyana mɔɔ, Luka dandalila, a ni Demasi ye ai fola.

15 Ai ye badenmailu fo an yɛ mɛnilu ye Layodise, a ni Nimifa ni lemɛniya

jama mɛn ye ladɛn kɛla a la bon kɔndɔ.

¹⁶ Ai wa bataki jin karan ai wara, ai ye a kɛ a ye karan Layodisekailu la lemɛniya jama yɛ. Mɛn fanan ye bɔla Layodise, ai ye wo fanan karan.

¹⁷ Ai ye a fɔ Arikipe yɛ ko: «I ka baara mɛn sɔrɔn Maari la, a kɛ i hankili la, ka a lakanbali.»

¹⁸ Nde Pɔli le ka foli laban jin sɛbɛ n bolo la: Ai ye ai hankili to n na kaso labila ko.

Alla la sɔli ye to ai fɛ.

Yakuba

Kumakan Men ye Kitabu Nin Kondo

Kitabu jin ye bataki le ri men farani Yakuba la. A ka jin sebe Yahudiya lemeniya mooilu le ma men ye jensenni jamana gberɛilu kondo londanya la. Waati wo la, lemeniya mooilu tere ye tɔɔya rɔ. Hali jamana jemooilu tere ye ii tɔɔla. Alla la Nii Senaman jiira Yakuba ma, a ka kuma jin dafɔ damira a ni ka a sebe, ka lemeniya mooilu fanka don sila men ye tuɔa ri, ka wa Alla ma.

Kitabu jin ye lalili siyaman de dila lemeniya mooilu ma. A ye an karanna Alla tɔɔ fɔ jala an dagbolo la a ni ka Alla sariyailu bonya, wo ye ko fila le ri men te kelen di. Lemeniya ti foyi ri ni i ma Alla la sariya sila latelen. Kitabu jin ye jusukolo le karanna a ni ka sila juma laka an jɔɔn fe. A ti se farala.

Kitabu jin ye mɔɔ lalila ja gberɛ ma men ye an jusukolo lola sila bere mira la. An ma kan ka mɔɔ bɔ mɔɔ rɔ. A ye an majininkala ka an ye an jɔɔn demen, an ye an jɔɔn bonya, an ye diya an jɔɔn ye. A ye an majininkala an ye an nenkun mira, ka kumaba foto ye. An ye an muɔun an na tɔɔyailu ma. An kana ke mɔɔ mɔnema ri. An kana dunuɔa nata diya an ye. An ye an karifa Alla la, an na ko bee rɔ.

Alla ye an bee demen an ye a la sariya bee latelen ikomin a ka kan ka ke ja men ma. Allama wo kera. Amina.

Yakuba la foli rɔ

¹ Sebe jin farani Yakuba le la, men ye Alla la jɔn de a ni Maari Isa men Nenematɔmonin na jɔn de ri. N ye a lawala *Isirayeli la kabila tan ni fila ma, menilu jensenni dunuɔa fan bee rɔ. N ye ai tuwala.

Ii ye sewa tɔɔya rɔ

* **1:1** Kuma jin ma fɔ ko mɔɔ wo ye sɔɔnna Isirayeli la kabila tan ni fila kelen de ma, a fonin dunuɔa mɔɔ bee le ye men lani Maari Isa la.

² N badenmailu, tɔɔya su su wa ai sɔɔn, ai ye wo mira ka a ke ai sewa ko ba ri,

³ baa ai ka a lon ko ai la lemeniya wa kɔɔbɔ, wo ri ke sababu ri do ri la ai la muɔunnin kan.

⁴ Ai ye tɔɔya bee muɔun fɔɔ ka a ban, sa ai ri ke mɔɔ dafaninilu ri fewu. Foyi te ai jen butun.

⁵ Kɔni ni famunyali ka ai do jen, a ye Alla matara. Wo ri famunyali di a ma, baa Alla ye mɔɔ bee sɔla ka a wasa. A te ii jalakila fo ka ii sɔ.

⁶ Kɔni mɔɔ wo wa Alla tara, fo a ye a la lemeniya la Alla rɔ, a kana sika. Mɔɔ men ye sikasikala, wo tii ye ikomin kɔɔji jikuru ba, fɔɔn ye men namaala kojuuya.

⁷ Wo tii kana a miri ko a ri fen sɔɔn Maari bolo.

⁸ Filanfilante le. A te tola kan kelen si kan a la ko si rɔ.

Fantan ni nanfulutii

⁹ Lemeniya mɔɔ men ye fantan di, wo ka kan ka waso bake, baa a ka bonya sɔɔn Alla la.

¹⁰ Men ye nanfulutii ri, wo fanan ka kan ka waso bake, baa a ka dɔɔya sɔɔn. Mɔɔ wo ri sa ka wa ikomin bin feren ye jala ka wa ja men ma.

¹¹ Ni tele bɔra ka a wuyɛ ba labɔ, bin di ja, a ferenilu bee ri tunun. A dariya bee ri ban fewu. Nanfulutii fanan bantɔ ten de ka bɔ a la ko ketailu tema.

Alla te mɔɔ manɛenna

¹² Kunnadiya mɔɔ men ye a muɔunna a la tɔɔya rɔ, wo mɔɔ wa ban kɔɔbɔla Alla bolo a ri jenemaya banbali sɔɔn, Alla ka men lahidi ta a kanintemailu ye.

¹³ Kojuu ke lɔɔ wa mɔɔ mira a tɔɔya waati rɔ tuma men na, a kana a fɔ ko Alla le ye a manɛenna, baa kojuu ke lɔɔ te Alla mirala. Alla fanan te mɔɔ si manɛenna ten.

¹⁴ Mɔɔ bee ye manɛenna a jere la nata juu la ka a mira ikomin miralifen.

¹⁵ Kojuu lɔɔ wa an mira tuma men na a ri an ke kojuu kela ri, a ni kojuu

wa fanka sɔrɔn tuma mɛn na, a ri an faa.

¹⁶ Nba, nakelenjɔɔilu, ai kana sɔn ai ye lafilu.

¹⁷ Mɔɔ ri fen juma mɛnilu sɔrɔn, a ni fen dafanmuruilu, woilu bɛɛ ye bɔla Alla fɛ san ma, mɛn ka san dɔ kɛnɛbɔlanilu dan. A tɛ yɛlɛmanna ka bɔ a ja ma. Dibi yɔrɔ si tɛ a la.

¹⁸ A ka jɛnemaya kura latɛɛ ka a di an ma ka fara a la kuma la, mɛn ye tɔja ri. A ka wo kɛ, sa a ri lɔdiya fɔlɔ di an ma a la danninfenilu bɛɛ tɛma.

Fo ka Alla la kuma labato

¹⁹ Ai ye hankili bila jin dɔ, n nake-lenjɔɔilu, ai ka kan ka kaliya ka ai tolo malɔ ai jɔɔn na, ai kana da lakaliya kuma fɔla, ai kana mɔnɛ jona.

²⁰ Baa mɔɔ wa mɔnɛ, a ti se Alla la telenbaya koilu kɛla.

²¹ Wo le kosɔn, ai ye kɔnɔrɔjuuya bɛɛ to ye, ka kojuu bɛɛ boloka. Ai ye ai fanmajii ka sɔn Alla la kuma ma, a ka mɛn don ai jusukun dɔ. Kuma wo le ri se ka ai kisi.

²² Ai ye ai tolo malɔ Alla la kuma la ka a labato. Ai kana dan ai tolo malɔla a la. Ni wo tɛ, ai ri ai jɛɛ lafilu.

²³ Baa ni mɔɔ ka a tolo malɔ kuma wo la, kɔni a ma sɔn wo labatola, a ye ikomin mɔɔ mɛn ye a jɛɛ jɔkɔrɔ ragbela dubalen na kosɛbɛ.

²⁴ A wa ban a jɔkɔrɔ ragbela ka wa, a jɔkɔrɔ ye ja mɛn ma, a ri jina wo ko i kɔrɔ.

²⁵ Sariya dafanin di se mɔɔilu hɔrɔyala. Mɔɔ mɛn wa a raja a karanna tuma bɛɛ, Alla ri wo tii kunnadiya a la ko kɛtailu rɔ. Wo ye mɔɔ le ri, mɛn ye kuma wo labatola. A tɛ sɔn ka a tolo malɔ a la gbansan.

²⁶ Ni mɔɔ ye a mirila ko a ye Alla la dina rɔ, ka a tɛrɛn a ti se a nɛn kun marala, wo tii ye a jɛɛ lafilu. A ye mɛnilu jatela Alla la dina ri, woilu tɛ foyi ri.

²⁷ Ka faratanniilu ni cɛsamusoilu dɛmɛn ii la tɔrɔya waati, a ni ka an jɛɛ mabɔ dunu ja ko nɔɔilu bɛɛ la, wo ye Alla la dina sɛniman ba le ri an Fa Alla jɔkɔrɔ.

2

Ii kana mɔɔ do lafisaya mɔɔ do ma

¹ Nba, n badenmailu, ai ra lemɛniya an na Maari Isa mɛn Nenematɔmɔnin ma, gbiliya ba ye mɛn bolo, wo rɔ ai kana mɔɔ do lafisaya mɔɔ do ma.

² N di misaliya di ai ma. Ni lon do rɔ, mɔɔ do ri na don ai kan ai la laden diya, koyina saninnaman ye a bolo la, faanin juma ye a kan na, a ni wo waati kelen, fantan do fanan di don ai kan, faanin koron ye a kan na,

³ tumadɔ ai ri jɔbɔ faaninjumatii wo la, ka a bonya, ka a fɔ a yɛ ko a ye na a sii siifen juma rɔ yan, kɔni ai ri a fɔ fantan ye ko a ye a lɔ wo ri, ni wo tɛ, ai ri a fɔ a yɛ ko a ye a sii duu ma ai sen kɔrɔ.

⁴ A ye di wo rɔ? Ni ai ka a kɛ ten, ai ma mɔɔ do lafisaya do ri ai tɛma wa? Ai ma na kɛ miriyajuutii ri ai la kiti tɛɛ diya rɔ wa?

⁵ N badenma kaninbailu, ai tolo malɔ. Dunu ja mɔɔilu ye mɛnilu jatela fantanilu ri, Alla le ka woilu suwandi sa ii ri lemɛniya kosɛbɛ. Alla ka ii suwandi fanan, sa ii ri se donna a la mansaya rɔ, a ka mɛn lahidi ta a kanintemailu ye.

⁶ Kɔni ai ye fantanilu dooyala! Nanfulutiilu le tɛ ai mirala karagbɛleya la wa? Iile tɛ ai mirala ka wa ai ri kititɛɛ diya rɔ wa?

⁷ Ai ye mɛn ta ri, nanfulutii le tɛ wo tanama kuma fɔ wa?

⁸ A sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «I ye i siijɔɔ kanin ikomin i ye i jɛɛ kaninna ja mɛn ma.» Alla la Mansaya sariya le wo ri. Ni ai ka sariya wo labato, ai ye kojuma kɛla.

⁹ Kɔni ni ai ka mɔɔ bɔ mɔɔ rɔ, ai ra kojuu kɛ. Sariya ye a yirakala ko ai ye sariya tɔjanbailu le ri wo rɔ.

¹⁰ Ni mɔɔ ka sariya kelen pe tɔjan ka a tɔilu bɛɛ latelen, a ye ikomin wo tii ra sariya bɛɛ tɔjan.

¹¹ Baa Alla ka a fɔ ko: «I kana kaninke kɛ.» A kan fanan ko: «I kana mɔɔ faa.» Awa, ni mɔɔ ka mɔɔ faa, wo tii ra kɛ sariya tɔjanba ri, hali ni a ma kaninke kɛ.

¹² Alla ri ai la kititeε ka a ben sariya le ma, sariya men ye mɔɔ hɔrɔyala. Wo le kosɔn, ai ye ai kuma ni ai taama bεε ke ka a ben miriya wo ma.

¹³ Hina ri se kiti tεε ma.

Lemeniya mɔɔilu ka kan ka kewalijumailu ke

¹⁴ Nba, n badenmailu, ni mɔɔ do ko lemeniya ye a bolo, ka a tɛren a tε kewalijumailu kela, a ye di wo rɔ? A tii ri se kisila wa?

¹⁵ Ni ai nakelenjɔɔ cεε wala ai nake-lenjɔɔ muso mako ye feriyabɔ ni balo la don?

¹⁶ Tumadɔ ai do ri a fɔ makotii wo ye ko: «Alla ye hεre ke i ye, ko i ye wa i maja, ka dɔnnin ke ka i fa,» kɔni ni a ka wo le fɔ ka a tɛren a ma fosi di a ma ka a mako ja, wo ye nfen de jala?

¹⁷ Wo ja kelen de ma, ni mɔɔ do ka a fɔ ko a lemeniyani, ka a tɛren a tε kewalijumailu kela, wo tii la lemeniya tε foyi jala a ma. A ye ikomin fen faanin de.

¹⁸ Tumadɔ do ri a fɔ ko: «Lemeniya ye i bolo, kɔni nde ye kewalijumailu kela.» Nba, ile men tε kewalijumailu kela, i ye i la lemeniya yiraka n na ni kewalijumailu tε. Nde fanan di n na lemeniya yiraka i la n na kewalijumailu sababu la.

¹⁹ I lani a la ko Alla kelen pe le ye ye. Wo ka ji! Hali jinailu lani wo la. Woilu silanni Alla ye fɔ ka ii yerεyerε.

²⁰ Mɔɔkuntan! I ye a fε n ye a yiraka i la wa ko lemeniya tε foyi jala ni a ma mɔɔ lɔ kewalijumailu kela?

²¹ Alla ma an benba Iburahima jate mɔɔ telenni ri a la kewalijumailu le kosɔn wa? Baa a ka a dence Isiyaka la saraka janin diya kan ka a ke Alla la sarakafen di.

²² I ka a jayen wa? A lemeniyara Alla ma ka kewaliilu ke. A ka kewali menilu ke, woilu le ka a la lemeniya dafa.

²³ Wo le rɔ, men sebɛni Alla la kitabu kɔndɔ, wo dafanin. A sebɛni ko: «Iburahima lara Alla la kuma la. Wo rɔ, Alla ka a jate mɔɔ telennin di.» Ka a la wo kan, Alla ka Iburahima kili ko a terice.

²⁴ Ai ka a jayen wo rɔ ko Alla ri mɔɔ jate mɔɔ telennin di a tii la kewaliilu kosɔn, lemeniya ko gbansan tε.

²⁵ Wo ja kelen de ma, Alla ka sunkurunba muso Rahabu jate mɔɔ telennin di a la kewalijumailu le kosɔn. Baa Isirayelika cεε fila menilu wara jamana lakɔrɔsi, Rahabu ka woilu ramira kojuma a wara, ka ban ka ii demen sila gbεre sɔrɔnna ka wa.

²⁶ Nba, ni nii tε mɔɔ men faribanku rɔ, mɔɔ wo sanin de. Wo ja kelen de ma, ni mɔɔ do ka a fɔ ko a lemeniyani, ka a tɛren a tε kewalijumailu kela, wo tii la lemeniya ye ikomin fen faanin de.

3

Fanka ye mɔɔ nen na

¹ N badenmailu, ai siyaman ma kan ka ke karanmɔɔilu ri, baa ai ka a lɔn ko andeilu menilu ye mɔɔilu karanna, an na kiti ri gbεleya ka tamin mɔɔ tɔilu ta la.

² An bεε ye filila ja siyaman de ma. Ni mɔɔ men tε filila a kuma rɔ fewu, wo tii ye mɔɔ dafanin de ri. A ye senjerela mɔɔ le ri.

³ An wa karafe don so da rɔ sa a ri wa an sawona diya rɔ, so la ko bεε ri ke andeilu le bolo.

⁴ Ai ye jikan kulunbailu mafεnε. Ii ka bon kosebe. Fɔjɔ ba wa tεε, a ri ii ta ka wa ii ri. Kɔni kulun borilan fitini do ye ii la, men ye ii lawala kulunborila sawona diya bεε rɔ.

⁵ Wo ja kelen de ma, nen ye mɔɔ faribanku fen fitini do le ri. Kɔni a ye waso ko bailu fɔla.

A ragbε! Ta fitinna ri se tu ba mirala ka wo bεε janin.

⁶ Mɔɔ nen fanan ye ikomin ta. Foyi tε a la ni kojuu gbansan tε! A ye mɔɔ faribanku yɔrɔ do le ri, men di mɔɔ faribanku yɔrɔ tɔilu bεε lanɔɔ. A ye ikomin jahanama ta le ye a rɔ. A ri se mɔɔ la dunujaratεε bεε ratijnanna.

⁷ Adamaden ye niimafen su bεε kolola: waa rɔ soboilu wo, kɔnɔilu wo, ji rɔ fenilu wo, niimafen mεsenilu wo, menilu ye taamala duu ma. Adamaden da wo bεε kolo,

⁸ Kɔni mɔɔ si ti se a nɛn kolola! Fen juu le. Mɔɔ ti se a la. A kɛni ikomin a lafani baa le la.

⁹ Maari mɛn ye an fa Alla ri, an ye wo tandola an nɛn de la, kɔni Alla ka mɔɔ mɛnilu dan ka ii kɛ a jɛrɛ munuɲa ri, an ye woilu dankala nɛn kelen wo le la.

¹⁰ Da kelen de ri duwawu kɛ a ri dankali fanan kɛ! N badenmailu, wo ma kan ka kɛ de!

¹¹ A ye di? Ji duman ni ji kunani fila bɛɛ ri se bɔla ji bɔ diya kelen dɔ wa?

¹² A ye di, n badenmailu? Toroju ri se a denna olibiyedenilu la wa? Rɛsɛnju ri se a denna torodenilu la wa? Wo kuma tɛ! Nba, ji duman tɛna bɔla tenke yɔrɔ rɔ, kɔɔji ye bɔla mɛn dɔ.

Famunyali mɛn bɔni Alla rɔ

¹³ Nba, mɔɔ ye ai tema wa, mɛn ye mɔɔ famunyali hankilima ri? Ni do ye ye, wo tii ye a la famunyali yiraka a la taama juma rɔ, a ni a la kɛwaliilu rɔ, a ye mɛnilu kɛla fanmajii mɛn bɔni famunyali rɔ.

¹⁴ Kɔni ni keleya ye ai la kojuuya, a ni bɛnsɛnkolontɛya, ai kana ai jɛrɛ bonya ko ai ye mɔɔ famunyanilu le ri. Ni wo tɛ, ai ri wuya fɔ ka tuɲa tɪɲan.

¹⁵ Famunyali su wo ma bɔ Alla rɔ sankolo rɔ. A bɔni dunuɲa le rɔ yan, a ni adamaden ni jina le rɔ.

¹⁶ Baa keleya ni bɛnsɛnkolontɛya ye yɔrɔ mɛn dɔ, sɔsɔli fanan ka siya ye, a ni kɛwalijuu su bɛɛ.

¹⁷ Kɔni famunyali mɛn bɔni Alla rɔ sankolo rɔ, wo fɔlɔ ye a tii kɛla mɔɔ sɛniman de ri, jususuma duman mɛn ye. Wo tii ye mɔɔ sabarini de ri, mɛn na ko ma gbɛlɛn. Wo ye hinala mɔɔilu la kosebɛ ka koɲumailu kɛ ii ye. A tɛ mɔɔ bɔla mɔɔ rɔ. Filanfilantɛya tɛ a la ko rɔ.

¹⁸ Mɔɔ mɛn ye jususuma baara kɛla mɔɔilu tema wo la dunuɲaratɛɛ ri kɛ telenbaya ri.

4

Ai ye ai madon Alla la

¹ Nba, kɛlɛ ni sɔsɔli mɛnilu ye ai ni i jɔɔn tɛ, woilu bɔni mi? Ii ma bɔ ai

la nata juuilu le rɔ wa, mɛnilu ye kɛlɛ kɛla ai la jɛnemaya rɔ tuma bɛɛ?

² Fen lɔɔ ye ai la, kɔni ai tɛ a sɔrɔnna. Wo rɔ, mɔɔ faa lɔɔ ye ai mirala. Ai nata lani fen do kan, kɔni ai ti se wo sɔrɔnna. Wo rɔ, ai ye i jɔɔn sɔsɔli, ka i jɔɔn kɛlɛ. Ai ye mɛn fɛ, wo tɛ ai bolo, baa ai tɛ a tarala Alla la.

³ Ni wo tɛ, ai wa a tara, ai tɛ fen sɔrɔnna, baa ai ye a tarala miriyajuuya le la. Ai ye a tarala ai jɛrɛ la nata juuilu le nafa kanma.

⁴ Ai ye ikomin kaninkɛlailu! Dunuɲa koilu duman mɛn ye, Alla la ko ma di wo tii ye. Ai ma wo lɔn wa? Nba, mɔɔ mɛn ye a fɛ ka kɛ dunuɲa koilu kaninba ri, wo tii ye a jɛrɛ kɛla Alla juu le ri.

⁵ Mɛn fɔni Alla la kitabu kɔndɔ, ai ye ai mirila le ko wo fɔni le fuu wa? A ka a fɔ ko: «Alla ka nii mɛn bila an dɔ, wo duman a ye a ɲa jɛrɛ jɛrɛ ma.»

⁶ Kɔni Alla ka baraka don an na ko rɔ haan ka tamin. Wo le kosɔn, a fɔni Alla la kitabu kɔndɔ ko:

«Alla ye jɛrɛdabailu kɛlɛla.

Kɔni a ye baraka donna mɔɔ fanmajii-inilu rɔ.»

⁷ Wo le rɔ, ai ye ai fanmajii Alla ye ka a kan mira. Ai ye ai ban Sɛtana rɔ. Wo rɔ, a ri a bori ka a mabɔ ai la.

⁸ Ai ye ai madon Alla la. Wo rɔ, Alla fanan di a madon ai la. Ai kojuukɛlailu, ai ye ai bolo bɔ kojuu la fewu. Ai filanfilanteilu, ai ye ai jusukun sɛniya.

⁹ Ai ye jusumakasa, ka kasi, ka kule! Ai ye yeɛ boloka ka a kɛ kasi ri. Ai ye sɛwa boloka, ka a kɛ jusukasi ri.

¹⁰ Ai ye ai fanmajii Maari ɲakɔrɔ. Wo rɔ, a ri ai kun nawuli.

Lɛmɛniya mɔɔilu kana i jɔɔn mafɔ

¹¹ Nba, n badenmailu, ai kana i jɔɔn tɔɔjuu fɔ. Mɔɔ mɛn wa a badenma tɔɔjuu fɔ, ka a badenma jii kojuu kɛla ri, wo tii ye Alla la sariya le tɔɔjuu fɔla, ka sariya wo jii fen juu ri. Ni mɔɔ don ka sariya jii fen juu ri, wo tii tɛ sariya labatola fo ka a jɛrɛ kɛ sariya jalakiba ri.

¹² A kelen pe le ye sariyasiiba ri. A kelen pe le ye kititɛla ri. Ale le seni

mɔɔ kisila, a seni mɔɔ halakila fanan. Kɔni ai mɔɔ gbansan, nfenna ai ye ai mɔɔjɔɔ jii kojuu kela ri?

Lemeniya mɔɔilu kana ii jɛɛdabaya

¹³ Nba, ai ye ai tolo malɔ sisen. Ai ka a fɔ ko: «An di wa so do kɔndɔ bi, ni wo tɛ sini. An di san kelen kɛ ye, ka julaya kɛ ka tɔnɔ sɔrɔn.»

¹⁴ Ai kan ten, kɔni ai ma wo lɔn mɛn di kɛ sini. A ye di? Aila dunuɔarateɛ ye nfen di? Ai ye ikomin duuru, mɛn di bɔ ka waatini kɛ, ka ban ka tunun.

¹⁵ Ai ka kan de ka a fɔ ko: «Ni Maari sɔnda, an kɛndɛ ri to, an di ko jɛnɛni kɛ.»

¹⁶ Kɔni sisen, ai ye ai wasola ka jɛɛrabaya kumailu fɔ. Wo jɔɔn bɛɛ ma jɛ le!

¹⁷ Wo rɔ, ni mɔɔ mɛn ka a lɔn a ka kan ka kojuma mɛn kɛ, kɔni a ma wo kɛ, wo tii ra julumun kɛ.

5

Nanfulutii naninkɛjuuili

¹ Nba ai nanfulutii, ai ye ai tolo malɔ! Ai ye kasi ka kule, baa tɔɔya ri na ai sɔrɔn.

² Aila nanfulu ra tɔjan. Baabaanen da don ai la faaninilu rɔ.

³ Korikori ra ai la sanin ni ai la wodigbɛ mira. Korikori wo ri ai jalaki. A ri ai fari halaki ikomin ta. Ai ra nanfulu ladɛn ai jɛɛ ye dunuɔa laban waati jɛn dɔ.

⁴ Ai ja lɔ! Baaraden mɛnɛni ka ai la sɛnɛsumanilu ka, ai ka woilu janfa. Ai ma sɔn ii sara dila ii ma. Sara wo ye kule kan bɔla ai kanma. Baaradenilu kule kan da se Maari Sebɛɛtii ma.

⁵ Ai ka ai la dunuɔarateɛ kɛ fen du-man gbansan de kan, ka ai diyana koilu gbansan de kɛ. Ai ra ai jɛɛ kɛ ikomin nisi tɔlɔnɛni, mɛnɛni ye ii kannateɛ lon makɔnɔla.

⁶ Ai ra kiti labe mɔɔ telenni kan ka a faa, mɛn tɛ ai sɔsɔli.

Lemeniya mɔɔilu ye ii muɔun

⁷ Wo le rɔ, n badenmailu, ai ye ai muɔun fɔɔ Maari ye na. Ai ma sɛnɛkelailu kɔrɔsi wa? Ii ye suman ka makɔnɔla, ii ri mɛn sɔrɔn ii la sɛnɛ rɔ.

Ii ri ii muɔun fɔɔ sanci ye na, sanci fɔlɔ ni sanci laban.

⁸ Ai fanan ye ai muɔun, ka jusu lasɛwa, baa Maari na lon da sudunya.

⁹ N badenmailu, ai kana ai makasi ai jɔɔn kan, sa Alla kana kiti labe ai kan. Kititeɛla le a ri, mɛn ma jan ai la. A ri na i tɔrɔfɛ sisen.

¹⁰ N badenmailu, ai ye ai hankili to Maari la nabiilu la kuma rɔ, mɛnɛni kumara a tɔɔ rɔ. Woilu ka ii muɔun i tɔrɔya kɔrɔja mɛn ma, ai ye ai muɔun ja wo le ma.

¹¹ Ai ja lɔ! Mɔɔ mɛnɛni ka ii muɔun tɔrɔya rɔ, an ye a fɔla ko wo tii kunnadiyani Alla bolo. Ayuba ka a muɔun ja mɛn ma, ai ka wo mɛn. Maari ka mɛn kɛ a ye a laban dɔ, ai ka wo fanan lɔn, baa Maari la kininkinin ka bon, a ni a la kaninteya.

¹² Nba, n badenmailu, n ye mɛn magbeɛyala ai ye, wo le jɛn: ai kana ai kali. Ɔɔn, ai kana ai kali sankolo la, wala duukolo la. Ai kana ai kali foyi la. Ni ai sɔnda ko ma, ai ye a fɔ dɔrɔn ko ɔɔn. Ni ai ma sɔn ko ma, ai ye a fɔ dɔrɔn ko ɛɛn. Ai ye dan wo ma, sa kiti kana be ai kan.

Fanka ye Alla tara rɔ

¹³ Nba, ni tɔrɔbatɔ ye ai tɛma, wo ye Alla tara. Ni mɔɔ sɛwanin ye ye, wo ye kaliman bɔ Alla ye ka a tando.

¹⁴ Ni jankarɔto ye ii rɔ, wo ye lemeniya mɔɔilu la dɛkuru jɛmɔɔilu kili. Ii ye tulu mun a kun na Maari tɔɔ rɔ, ka Alla tara a ye.

¹⁵ Ni mɔɔ ka a la lemeniya la Alla rɔ ka a matara, jankarɔto ri kɛndɛya. Maari ri a lawuli. Ni jankarɔto tun ka kojuu le kɛ, Maari ri woilu yafa a ma.

¹⁶ Wo le rɔ, ai ra kojuu mɛnɛni kɛ, ii ye woilu fɔ i jɔɔn ye, ka Alla tara ai jɔɔn ye, sa ai ri kɛndɛya. Fanka ye telenba la tarali la a ye ko jala kosɛbɛ.

¹⁷ Nabi Eli fanan tɛɛ adamaden de ri ikomin andeilu, kɔni a ka a raja Alla matarala ko sanci kana na. Wo rɔ, sanci ma na san sawa ni karo wɔɔrɔ kɔrɔ.

¹⁸ Wo taminni kɔ rɔ, a ka Alla tara ikɔ ko sanci ye na. Sanci nara. Duukolo jiri ni a sumanilu ka ii den.

¹⁹ N badenmailu, tumadɔ ai do ri fili ka tɔɔa sila bila, kɔni lemɛniya mɔɔ do ri wo tii lasɛ ka a bila tɔɔa sila kan ikɔ.

²⁰ Ni wo kɛra, ai ye la a la ko mɔɔ mɛn ka kojuu kɛla labɔ a la fili sila kan, wo tii ra kojuu kɛla ni kisi saya ma. A fanan di kɛ sababu ri, Alla ri kojuu siyaman ba yafa kojuu kɛla wo ma.

Piyeri

¹ Nde Piyeri, Isa Nenematɔmɔnin na talibidenba, nde le jin sebela Alla la mɔɔ suwandiniilu ma, menilu lajensenni londanya rɔ Pɔnti ni Kalati ni Kapadasi ni Asi a ni Bitini jamanailu rɔ.

² Ai suwandini le ikomin An Fa Alla hankili tere a ma ja men ma. A ra ai laseninya a la Nii Seniman baraka rɔ kosa ai ye kolo Isa Nenematɔmɔnin ma, a jeli ye sadisadi ai ma ai laseninya kɔrɔ. Alla ye solini ni jususuma sabati ai rɔ!

Habadan jii

³ Tando ye ke an na Maari Isa Nenematɔmɔnin na Fa a ni Alla ye. Ara a ke a la kininkinin ba rɔ, ka an kɔse, ka sɔrɔn kokura, ka don niilakisi jii rɔ Isa Nenematɔmɔnin nawuli fe men bɔni saya rɔ.

⁴ Ce men te tɔjanna, a te kɔrikɔrila, a te tununna ka tamin, wo le lamarani ai ye harijeene,

⁵ ai le menilu kandani a fanka la lemeniya fe kosa ai ye kisi sɔrɔn, men ye bɔla kenema waati labanilu rɔ.

⁶ Wo rɔ, ai ye sewa, hali ai tɔrɔni ai kɔrɔbɔ ko su beɛ rɔ waatinin jin dɔ

⁷ kosa ai la lemeniya ye sensen. Hali sanin men di se tɔjanna, wo ye lalenna ta le la, ka lasensen. Wo rɔ, ai la lemeniya men tɔnɔ ka bon sanin di, wo fanan ka kan ka lasensen kɔrɔbɔli rɔ, ka tandoli ni gbiliya ni kunnafulen sɔrɔn Isa Nenematɔmɔnin di bɔ waati rɔ kenema.

⁸ Ai ma Maari yen fɔlɔ kɔni ai ra a kanin. Ai te a yenna sisen, kɔni ai ye ai lemeniyala a ma, ai ye sewa ba rɔ men ti se nafɔla.

⁹ Ka a masɔrɔn ai ye ai lemeniya kun sɔrɔnna, men keni ai sɔlɔme kisi ko ri.

¹⁰ Nabijuma menilu ka solini ko fɔ, men tere lateeni ai ma, men keni kisi ko ri, wo ra ke woilu la ko jɔninin ni ko fɛfɛfɛse kun di.

¹¹ Ii tere ye karanna waatiilu ni kenailu lɔn kɔrɔ, Nenematɔmɔnin na Nii tere ye menilu lenkenemayala ii ye, baa a tere ye ii rɔ, ka Nenematɔmɔnin na tɔrɔya ni a la gbiliya natɔla la ko fɔ yani a waati ye se.

¹² Alla ka a yiraka le nabiilu la, ko ii tere te baarala ii jere ye kɔni ai le, ii tere ye koilu fɔla ai ka menilu la ko lamɛn wo mɔɔilu la menilu ka Kibaro Numa lase ai ma Nii Seniman baraka rɔ men bɔni harijeene. Hali melekailu fanan kunfani wo ko fɛfɛfɛse kɔrɔ.

An ye to Alla la Nii Seniman dɔ

¹³ Wo le rɔ, ai ye ai hankili rabɛn baara la ko rɔ, ka ai jere mira, ka ai jii la wo solɔ rɔ ai ye men sɔrɔnna Isa Nenematɔmɔnin di bɔ waati rɔ kenema.

¹⁴ Ai ye to ikomin Alla den kolonilu, ai kana sɔn tola ai la kunfan juuilu rɔ, ai tere ye menilu rɔ ai la hankilidɔɔya rɔ.

¹⁵ Kɔni ikomin Alla seniman da aile kili, aile fanan ye seninya ai kewaliilu beɛ rɔ.

¹⁶ Ka a masɔrɔn a sebɛni, «Ai ye seninya, ka a masɔrɔn nde seniman.*»

¹⁷ Baa ai ye ai Fa Alla matarala, men ye mɔɔilu beɛ kewaliilu makitila ja kelen ma, ai ye to ikomin londonilu dunuɔa jin dɔ, ka kolo Alla ma.

¹⁸ Ai ka a lɔn ko ai ma kunka ai failu la namun ko fuuilu ma, fen tɔjan tailu la ikomin wodi wala sanin,

¹⁹ kɔni ai kunkani Nenematɔmɔnin jeli fisamante le la, men bɔni sarakaya la ikomin saa bulan, fɛɛ te men na a ni men jateeni te.

²⁰ Alla tere ra wo suwandi yani dunuɔa ye dan, ka a labɔ kenema ai le la ko rɔ waati laban jinilu rɔ.

²¹ Ai lemeniyani Alla ma ale le baraka rɔ, Alla men ka a lawuli saya rɔ, a ka gbiliya di wo ma, kosa ai la lemeniya ni jii ye to Alla rɔ.

²² Baa ai ra ai jere nii laseninya tɔja mira fe, ka kaninteya bere sɔrɔn ai nakelenjɔɔmailu ye, wo rɔ, ai ye ai

* 1:16 Sarakalaselailu suran 19 kuma diya 2

ɲəɔn kanin ai fanka bεε la, ai soləme sɛninya rə.

²³ Ka a masəɔn ai ra ai kəse, ka səɔn kuraya fanan, mɛn ma fara adamaden na mɛn ye faala, kəni ka fara Alla la kuma la mɛn ye niila, a ri to habadan.

²⁴ Baa a sɛbɛni Kitabu kəndə ko, «Adamadenilu bεε keni de ikomin bin, ii la gbiliya bεε keni ikomin fen feren. Binilu ye jala, ii ferenilu ye burunna.

²⁵ Kəni Maari la kuma ye tola le habadan.»†
Wo kuma keni Isa la Kibarə ɲuma le ri mɛn naseni ai ma.

2

Jama sɛniman

¹ Wo rə, ai fara kojuu su bεε la a ni janfateya ni filanfilanteya ni minle ni kuma juu bεε.

² Nii balo bεε ləɔ ye ai mira ikomin sin ləɔ ye den ɲɛɛn mirala ɲa mɛn ma, kosa ai fanan ye sabati ai kisi ko rə a fε,

³ baa ai ra a ragbε, ka a lən ko Maari ka ɲi.*

⁴ Ai ye ai madon a la, mɛn keni siimaya kabakurun di, adamadenilu ka ii ban mɛn də, kəni Alla ka mɛn suwandi, mɛn dagbɛɛyani a bolo fanan.

⁵ Aile fanan da kε Alla la bon lə fenilu ri ikomin siimaya kabakurunilu, ka kε sarakalase la jama sɛniman di, ka siimaya sarakailu bə Alla sənni mɛnilu rə ka fara Isa ɲenematəmənin na.

⁶ Ka a masəɔn Kitabu ka ɲin de fə ko, «A ragbε! N da kaba do sii Siyon so kəndə ikomin bon tonkon kaba ɲuma kenɲi. Mɛn wa lemɛniya a ma, maloya ti se wo tii ma.»†

⁷ Kaba ɲin dagbɛɛyani aile lemɛniya məɔilu le ye, kəni Kitabu yəɔ ɲin de benni lemɛniyabaliilu ma ko,

«Bon ləɔlailu ka ii ban kabakurun mɛn də,

wo ra kε bon jusii kabakurun di.»

⁸ A sɛbɛni Kitabu kəndə fanan ko,

«Jama ye ii sennatula kaba mɛn na,

ka kε ii labe kaba ri.»‡

Ii ri ii sennatu a la ka a masəɔn ii ma sən kuma mirala, baa wo le tere natɛni ii ma.

⁹ Kəni aile ra kε siya suwandini ri. Mansailu la sarakalaselailu le aile ri, siya sɛniman, Alla ta ye jama mɛn di, kosa ai ye a la baara ɲuma bailu la ko lase, ale mɛn ka ai kili, ka ai bə dibi rə, ka wa a la kabannako kɛneya rə.

¹⁰ Fəɔman, Alla la jama tere tε ai ri kəni sisen, ai ra kε a la jama ri. Aile mɛn tere ma Alla la kininkinin səɔn, kəni sisen, ai ra a la kininkinin səɔn.

Lemɛniya məɔilu ye kolo

¹¹ Nba, n kanintenilu, ai le mɛnilu keni ikomin londonilu ni taamalailu dunuɲa rə, n ye ai madiyala, ai ye ai jere mira faribanku kunfan koilu ma mɛnilu ye ai nii kɛlɛla.

¹² Ai kɛwaliilu ye ɲumaya lemɛniyabaliilu tɛma, kosa, ii wa ai makuma kojuu kɛla, ii ye ai kɛwali ɲumailu yen, ka Alla gbiliya a na lon.

¹³ Ai ye kolo adamadenya mansayailu bεε kəɔ Maari la ko kosən, a wa kε mansa ba ri

¹⁴ wala jamanatiilu, a ka mɛnilu lawa baara koronilu sara diya kojuu kɛlailu la, ka koɲuma kɛlailu tando ii la baara ɲumailu la.

¹⁵ Ka a masəɔn Alla sawo le wo ri, ko ai la koɲuma kε ye hankilidəɔilu da mira ii la hankilidəɔya rə.

¹⁶ Ai ye kε məɔ hərəniilu ri, kəni ai kana ai la hərəya kε kojuu dokon fen di, ai ye kε Alla la ɲən ɲumailu ri.

¹⁷ Ai ye məɔ bεε gbiliya, ka ai lemɛniyaməɔ ɲəɔilu kanin, ka silan Alla ɲɛɔ, ka mansacε gbiliya.

Isa la tərɔyailu misali

¹⁸ ɲonilu, ai ye kolo ai la tiilu ma gbiliya ko bεε rə, ka tii juuilu kolo ikomin tii ɲuma ni sabariniilu.

† 1:25 Esayi suran 40 kuma diya 6 haan 8 * 2:3 Yaburi suran 34 kuma diya 9 † 2:6 Esayi suran 28 kuma diya 16 ‡ 2:8 A ragbε Yaburi suran 118 kuma diya 22 a ni Esayi suran 8 kuma diya 14 kəndə.

19 Ka a masorɔn, wo kenɩ koɔuma le ri, ni mɔɔ lemeniya ra ɔakankatan kɔrɔ Alla lɔn na ko rɔ, ka a sɔrɔn wo ɔakankatan benni tɛ a kɛwaliilu ma.

20 Kɔni wo ri kɛ gbiliya ri ai ye di, ni ai ɔakankatanra ai la hake na ko rɔ, ka tunadiya? Adon, ni ai tɔrɔra ai kɛwali ɔumailu la ko rɔ, ka lemeniya, koɔuma le wo ri Alla ɔakɔrɔ.

21 Alla ka ai kili wo le ma, baa Nenematɔmɔnin jere tɔrɔra le ai ye, ka misali to ai bolo kosa ai ye bila a kɔfe.

22 «A ma julumun si kɛ, a ma janfa kuma si fɔ fanan.»§

23 Ii ka a nani waati mɛn na, ale ma nanili kɛ. A tɔrɔra waati mɛn na, a ma yaman ii ma kɔni ka a jere to kitilala telenni Alla le bolo.

24 Isa jere ra an julumunilu donin ta a faribanku rɔ, a gbɔngbɔnni jiri kan, kosa an ye kɛ ikomin mɔɔ mɛn farani julumun dɔ, ka to an nii la telen dɔ. Ai ka kendeya sɔrɔn a la madiminniilu le fe.

25 Ai tere kenɩ le ikomin saa menilu tununni, kɔni sisen ai ra kɔse fanan kolofen gbɛngbɛnna a ni nii kandanna tɔrɔfe.

3

Musoilu ni ii cɛeilu ko

1 Aile musoilu, ai ye kolo ai cɛeilu ma, kosa ni ii le doilu lani tɛ Alla la kuma la, ii ye kɛ lemeniya mɔɔilu ri, ka fara ii musoilu taamaɔa la, hali kuma tɛ,

2 ii wa ai taamaɔa lakɔrɔsi waati mɛn na ai ye seninya ni gbiliya mɛn dɔ.

3 Ai la kenɔa kana fara ai masidi ɔa si la, ikomin ka ai kun dan, wala ka sanin don wala ka faanin dagbelenilu don,

4 kɔni ai jusu rɔ ko ye ɔumaya mɛn dokonni, a tɛ kɔrɔyala, a ye kɛ nii masumani ni nii sabarini le ri, Alla ri mɛn jate haan!

5 Wo le tere kenɩ a fɔlɔ muso senimanilu lakenɔa fen di, menilu jii lani tere Alla rɔ. Ii koloni tere ii la cɛeilu ma

6 ikomin Iburahima la muso Saran tere koloni a ma ɔa mɛn ma, a tere ye a kilila le ko, «N tii.» Wo denmusoilu le ai ri, ni ai ka koɔuma kɛ, ai tɛ silanna foyi jero.

7 Aile cɛeilu fanan ye wo ɔa le ma, ai ye a kɛ hankili la ai ni ai muso wa kɛ ai la dunɔnarate kɛla ai ɔɔn fe, ka ii gbiliya baa ii faribanku fanka ma se ai ta rɔ, baa ai ni woilu bɛɛ ri nii lakisi sɔlini sɔrɔn ai cɛyala. Wo rɔ, foyi tɛ ai la Alla matara labɔ.

Tɔrɔya telen dɔ

8 Nba, aile bɛɛ ye to hankili kelen dɔ, ka kininkinin, ka ai ɔɔn kanin nakelenɔɔya la, ka ɔumaya ai ɔɔn na, ka ai jere majii.

9 Ai kana kojuu sara kojuu la, ka nanili sara nanili la, kɔni ai ye duwawu kɛ, ka a masorɔn Alla ka ai kili wo le ma kosa ai ye baraka sɔrɔn ai cɛeya la.

10 Baa,
«Siimaya duman mɛn ye,
mɛn ye siimaya ɔuma fe,
wo tii ye a nɛn mira kuma juuilu ma,
ka a da mira wuya ma,
11 ka a kɔnkɔ don kojuu rɔ,
ka koɔuma kɛ,
ka jususuma ɔinin,
ka bila a kɔfe.

12 Maari ɔa ye mɔɔ telenniilu la, a tolo malɔni ii la matarali kan na. Kɔni Maari kɔnkɔ donni kojuu kelailu la.»*

13 Ni koɔuma kunfan ye ai la, yon di se kojuu kɛla ai la?

14 Kɔni hali ni ai wa tɔrɔ ai la baara ɔumailu la ko rɔ, sewa le wo ri ai ye. Ii ye silanna mɛn jero, ai kana silan wo jero, ai kana kɔndafili.

15 Kɔni ai ye Nenematɔmɔnin gbiliya ai Maari ri ai jusu rɔ. Ai ye to rabenni ai kun mafɔ ko la ka bɛn ai jii ma, ii wa ai maɔininka waati mɛn na.

16 Kɔni ai ye a kɛ sabarini ni gbiliya rɔ. Ai ye to kɔngbɛya rɔ waati bɛɛ kosa ai wa kɛ baara ɔumailu kɛla Nenematɔmɔnin na ko rɔ, mɔɔ menilu ye ai mafɔla, woilu ye maloya ii la kumailu la.

§ 2:22 Esayi suran 53 kuma diya 9 * 3:12 Yaburi suran 34 kuma diya 13 haan 17

¹⁷ Ka a masɔɔn ni Alla sawo le, a ka fisa mɔɔ ye tɔɔ kɔɔnɔma kɛ diya yani a ye tɔɔ a juuman kɛ diya.

¹⁸ Baa Nenematɔɔnɔnin faara le an julumunilu la ko rɔ sɔɔna kelen haan habadan, ale mɔɔ telennin telenbalilu ye, kosa a ye na ai ri Alla ma. Mɔɔilu ra a faa ten faribanku rɔ, kɔni Alla ka a lakɛndɛya, Nii Seniman na baraka le rɔ.

¹⁹ Wo Nii Seniman fɛ, a wara kawandi bɔ diya nii kasola mɔɔilu ye,

²⁰ mɛnilu tɛɛ ra murunti Alla ma a damira, Alla tɛɛ ye makɔnɔla Nuhan na teleilu rɔ, a la diɛ rɔ, a tɛɛ ye kulun nadanna waati mɛn na. Mɔɔ dando le dɔɔn kisira ji ta fan fɛla ma, wo kɔndɔ, mɔɔ seyin gbansan.

²¹ Wo ji kɛni sun ji rɔ misali le ri ai tubi kanma mɛn ye ai fanan nakisila sisen. A kɛni tɛ faribanku nɔɔni bɔ fen di, kɔni dakan ta Alla ye kɔnɔgbɛya rɔ. Wo sun ji rɔ le ai lakisila sisen Isa Nenematɔɔnɔnin nawuli fɛ mɛn bɔra saya rɔ,

²² mɛn wani harijeene, ka a sii Alla bolokininma mɛlɛkailu ni setiilu ni fankamailu bɛɛ kun na.

4

Dunɔɔarate kura la ko

¹ Wo le rɔ, ikomin Nenematɔɔnɔnin da tɔɔ a faribanku la, ai fanan ye ai rabɛn wo hankili kelen na, ka a masɔɔn mɛn da tɔɔ faribanku la, wo ni julumun da fara.

² Wo tii tɛ a la siimaya kɛla adamadenilu la kunfan koilu rɔ butun fo Alla sawo.

³ Ka a masɔɔn ai tɛɛ ra mɛn lemɛniyabaliilu diyana koilu kɛla waati taminni rɔ, ka ai sɛɛbɛ don ko haramuninilu ni kunfan juuilu ni dɔɔ min ni haramuya sumunilu ni dɔɔ min sumunilu ni joo bato kɔsɔni ma.

⁴ Wo rɔ, a ye kɛla ii laterenna ko ri baa ai tɛ ai borila ii kɔfɛ butun hankilidɔɔya ko ba siyaman jinilu rɔ, ka ai lafɛya.

⁵ Kɔni ii ri ii dantɛ Alla ye ko wo ma, mɛn dabɛnni mɔɔ faaniilu ni nilamailu kiti ko la.

⁶ Wo le rɔ, Alla la kuma Kibaro Numa ra lase hali mɔɔ faaniilu ma, kosa ni ii faribanku koilu wa ban makitila ikomin adamadenilu bɛɛ, ii ye to nii lakisi rɔ Alla fɛ ka bɛn Nii Seniman na ko ma.

An ye Alla niilifenilu labaara kɔsɛbɛ

⁷ Koilu bɛɛ laban ra madon. Wo rɔ, ai ye a kɛ hankili la, ka ai jɛɛ mira kosa ai ye se Alla matarala.

⁸ Wo bɛɛ rɔ, ai ye sɛɛbɛ don kaninteya ma ai jɔɔn ye, ka a masɔɔn kaninteya le julumun siyaman banna.*

⁹ Ai jɔɔn jiya hali ai tɛ ai makasila.

¹⁰ Alla ka sɔlifɛn mɛn di ai kelen kelenna bɛɛ ma, ai jɔɔn dɛmɛn wo fanan na. Wo rɔ, ai ye kɛ le Alla la baaraden jɔmailu ri mɛnilu ye a hina suilu bɛɛ labaarala.

¹¹ Ni mɛn di kuma ta, wo ye kuma ikomin a ye Alla la kumailu le jɛɛ fɔla. Ni mɔɔ do ye walila doilu ye, a ye wali ikomin Alla ye a sɔla fanka la ja mɛn ma, kosa gbiliya ye di Alla ma ko bɛɛ rɔ Isa Nenematɔɔnɔnin baraka rɔ. Gbiliya ni fanka ye di ale le ma habadan haan habadan. Amina.

Tɔɔya Isa fɛ

¹² N kanintɛnilu, tɔɔ gbɛlenni mɛn ye ai tɔɔla, wo kana ai laterɛn, ikomin ko dahabali do ri ai bɔ.

¹³ Kɔni ni ai ni Nenematɔɔnɔnin tɔɔra an jɔɔn fɛ, ai ye sɛwa wo rɔ, kosa a gbiliya ri bɔ kɛnɛma tuma mɛn na, a ni aile ye sɛwa haan.

¹⁴ Ni ii ka ai nani Nenematɔɔnɔnin tɔɔ la ko rɔ, sɛwa ai ye wo rɔ, ka a masɔɔn Alla la Nii Seniman gbiliyani ye tola ai rɔ.

¹⁵ Adon, aile do si kana tɔɔ baa ai ra kɛ mɔɔ faala ri wala son, wala kojuu kɛla, wala nafi.

¹⁶ Kɔni ni ai tɔɔra baa Isa la mɔɔ le ai ri, maloya tɛ wo rɔ, fɔɔ ai ye Alla gbiliya, baa a tɔɔ ra to ai kun na.

* **4:8** A ragbɛ Sandailu suran 10 kuma diya 12 a ni Yakuba suran 5 kuma diya 20 kɔndɔ.

¹⁷ Ka a masɔɔɔn kiti la waati ra se, a ye damirala Alla la jama le ma. Adon, ni a ye damirala ande le ma, menilu banna Alla la kuma Kibaro Numa mirala woilu le laban mɔɔilu di?

¹⁸ «Ni mɔɔ telenni ri kisi dɔɔɔn, Alla lɔnbaliilu ni kojuukelailu woilu ye tola di?»†

¹⁹ Wo rɔ, menilu tɔɔɔla Alla sawo rɔ, woilu ye ii jere sɔlɔmɔilu to ii Danni Maari bolo men telenni, ii tora ko juma kela.

5

Mɔɔbakɔɔilu baara la jama

¹ N ye lemɔniya jama mɔɔbailu fanan madiyala ai tɔma ka a masɔɔn n fanan kɔni jama mɔɔba do le ri ikomin iile, a ni Nenematɔmɔnin na tɔɔɔya sereya do. Gbiliya men nato bɔla kenɔma, n fanan di wo do sɔɔn.

² Ai ye ai janto Alla la kolofen kuru rɔ, a ka men karifa ai la. Ai diyagboy-anin kana ii mafɔne le, kɔni niilifen juma ye Alla sawo rɔ. Ai kana a ke malobaliya koilu tɔnɔ sɔɔn ma kɔni fo ai sebe.

³ Menilu karifani ai la, ai kana nɔya ke woilu la ikomin kuntiilu, kɔni ai ye a ke misali ri kuru ye.

⁴ Kolofen Gbɔngbɔnna Kuntii wa bɔ kenɔma waati men na, ai ri mansaya tɔɔmasere fula sɔɔn gbiliya rɔ men te tipanna muumɔ.

⁵ Kanberenilu, ai fanan ye kolo mɔɔbailu ma. Ai beɔ ye ai fanmajii ii ye ikomin faanin wa ke ai jɔɔn kan. Ka a masɔɔn, «Alla ye a jere wulila wasolailu kanma, kɔni a ye sɔli donna jere majiilailu la.»*

⁶ Ai ye ai majii Alla fanka kɔɔɔ, kosa a ye ai mayɔle a diyana waati rɔ.

⁷ Ai ye ai hamin koilu beɔ to a ma, ka a masɔɔn a ri a janto le ai ko.

⁸ Ai ye ai jere mira, ka a ke ai ye hankilila, ka a masɔɔn ai juu Ibulusa ye taamala ikomin yara men ye wu-rundula. A ye mɔɔilu jininna a ye menilu dɔɔnna.

⁹ Ai ye ban a rɔ, ka to lemɔniya rɔ gben. Ai ye a lɔn ko wo tɔɔɔ suilu ye ai nakelenjɔɔmailu fanan kan dunuɔa yɔɔ beɔ rɔ.

¹⁰ Ai wa tɔɔɔ waati do rɔ, Alla hina beɔ tii men ka ai kili habadan gbiliya rɔ Nenematɔmɔnin dɔ, wo jere ri ai lawuli, ka ai fanka di ai ma, ka ai kologbeɔya, ai ma yeɔyeɔ.

¹¹ Fanka ye to ale le la habadan! Amina.

Fo laban ni duwa

¹² Silasi, n ye men jatela nakelenjɔɔ kɔnɔɔdi ri, wo le ka n demen bataki kundunyanin jin sebela ai ma, kosa n ye ai lalemɔniya, ka sereya bɔ ai ye, ko Alla la sɔlini tɔɔa le jin di, ai ye men dɔ gben!

¹³ Lemɔniya jama men ye Babilɔni so kɔndɔ,† Alla ka menilu suwandi ikomin ai le, woilu ye ai tuwala. N dence Marika fanan ye ai tuwala.

¹⁴ Ai ye ai jɔɔn tuwa nakelenjɔɔya sunbuli rɔ.

Alla ye jususuma di ai beɔ ma ai le menilu ye Nenematɔmɔnin dɔ.

† 4:18 Sandailu suran 11 kuma diya 31 * 5:5 Sandailu suran 3 kuma diya 34 † 5:13 *Babilɔni so* keni gbundu kuma le ri men kɔɔɔ ye «Romi So.» *N dence Marika:* wo kɔɔɔ le Piyeri ye Marika kaninna ikomin a dence. Tumado Piyeri le Marika karanna lemɔniya ma.

Piyeri la Kitabu Filana Piyeri Alla la Kuma Kitabu Filana

Kitabu yaro jin sebɛni lemɛniya mɔɔilu le ma. A sebɛ kun kɛni mɔɔilu le kɛlɛ ko ri mɛnilu ye dina ko karan kɛla mɛn kɛni tɛ Isa la ko Kibarɔ Numa kelen di. Wo wuya karanmɔɔilu tɛrɛ ra basan lemɛniya mɔɔilu la Piyeri la waati rɔ.

Wuya dinailu lase mɔɔilu tɛ ban dunuɗa rɔ muumɛ. Wo rɔ, kawandili mɛn sebɛni Piyeri la Kitabu filana kɔndɔ, wo koilu ri kɛ ikɔ tuun bi. A ye lemɛniya mɔɔilu kawandila ko ii ye fanka don Maari la ko lɔn dɔ, kosa ii kana ii jɛrɛ majuuwaya wuya karanmɔɔilu la fili kuma fuuilu fɛ.

¹ Nde Simɔn Piyeri Isa Nenematɔmɔnin na baaraden ni a la talibidenba, nde le ka jin sebɛ, ka a lawa ai ma, ai le mɛnilu fanan da lemɛniya sɔrɔn mɛn ni an na gbiliya ka kan ai ka mɛn sɔrɔn an na Alla ni an na kisila la telenbaya fɛ, Isa Nenematɔmɔnin.

² Alla ye hinani ni jususuma di ai ma, ka wara Alla la kolɔn ni an Maari Isa la kolɔn dɔ.

Lemɛniya mɔɔilu joo bɛrɛ

³ Alla la fanka ra fɛrɛ bɛɛ di an ma kosa an ye an na dunuɗarateɛ ni an na Alla jɛsilanɗɛ kɛ Alla ko lɔn dɔ mɛn ka an kili a la gbiliya ni a la numaya rɔ.

⁴ Wo rɔ, a ra an lahidi lahidi gbelen na, mɛnilu ka bon ka tamin bɛɛ la, kosa ai ye ai jɛrɛ laban kɔsɔ koilu ma kunfan ye mɔɔilu lɔla mɛn ma dunuɗa jin dɔ, ko ai fanan di Alla la kɛna sɔrɔn.

⁵ Wo rɔ, ai ye karan ai fanka bɛɛ la, ka sɔnɗuma la ai la lemɛniya kan, ka lɔnnin la sɔnɗuma kan,

⁶ ka jɛrɛ mira la lɔnnin kan, ka tunadiya la jɛrɛ mira kan, ka Alla lɔn la tunadiya kan,

⁷ ka nakelenɗɔɔya ladiyaɗɛ la Alla lɔn kan, ka kaninteya la nake- lenɗɔɔya ladiyaɗɛ kan.

⁸ Ni kɛna jinilu wa to ai rɔ, ka sabati, ii tɛ ai to tunnagbeya ni baarabaliya rɔ an Maari Isa Nenematɔmɔnin ko lɔn dɔ fewu.

⁹ Kɔni ni woilu tɛ mɔɔ mɛn dɔ, wo tii ɗa tɛ ko ragbɛla, a totɔ le ikomin ɗa fuyen, ka ɗina ko Alla ra a julumun kɔrɔilu kafari.

¹⁰ Wo le rɔ, nakelenɗɔɔmailu, ai ye ai raja ka tamin sisen na Alla la kilili lamɛnna diya a ni ai suwandini ko, ka a masɔrɔn ni ai ka wo kɛ, ai ti be muumɛ.

¹¹ Wo rɔ, an Maari ni an Nakisila Isa Nenematɔmɔnin di habadan mansaya ladon fɛrɛ ba di ai ma.

¹² Wo le ka a kɛ, n ye ko jinilu labilala ai la waati bɛɛ, hali ai ka ii lɔn, ka wo tɗa ko mira fanan gben ai ka mɛn sɔrɔn.

¹³ N na miriya rɔ, fanin n ye n nii la faribanku rɔ, n ka kan n ye wo koilu labila ai la kosa ii ye to ai ɗana.

¹⁴ Ka a masɔrɔn n ka a lɔn, n nii bɔtɔla le ten faribanku rɔ, ikomin an Maari Isa Nenematɔmɔnin jɛrɛ ka n nalɔnni ɗa mɛn ma.

¹⁵ Wo rɔ, n ye karanna le fɛrɛ bɛɛ rɔ, hali n na saya kɔrɔ, ko jinilu ye se labilala ai la waati bɛɛ.

Piyeri tɛrɛ ra Isa la gbiliya yen

¹⁶ Nba, Maari Isa Nenematɔmɔnin na ko rɔ a ni a la fanka, an ma mɔɔilu la tali rabeniilu fɔ ai ye ka bɛn wo koilu ma, baa andeilu jɛrɛ le ka a la gbiliya yen an ɗailu la.

¹⁷ A ka kunnafulen ni gbiliya sɔrɔn an Fa Alla le bolo, a ka wo kan namɛn ka fara Gbiliya Kunnafulen ba la tuma mɛn na ko, «N Dence le jin di, n ye mɛn kaninna, a ra n hɛnɛ kosɛbɛ!»*

¹⁸ An jɛrɛ ka wo kumakan mɛn, ka bɔ sankolo rɔ, an tɛrɛ ye a tɔrɔfɛ koyinke seniman kan waati mɛn na.

¹⁹ Ikɔ tuun, nabiilu la kuma gbenin an ma ten ka tamin fɔlɔ la. Ai ka kan ka ai hankili lɔ woilu la ikomin

* **1:17** A ragbɛ Matiyu suran 17 kuma diya 1 haan 5 ni Marika suran 9 kuma diya 2 haan 7 ni Luka suran 9 kuma diya 28 haan 35 kɔndɔ.

fitina men ye melenna dibi ro haan bandaka, bandaka da lolo fanan ye melen damira ai jusu ro.

²⁰ Men taminni a bee la, ai ka wo lon, ko Kitabu nabiya kuma si ma fara nabi la ko jafɔ ja ma.

²¹ Ka a masarɔn nabiya kuma si tere te bola adamadenilu sawo ro, kɔni Alla la Nii Seniman de tere ye adamadenilu demenna, ka kuma ka fara Alla la.

2

Wuya karanmɔɔilu la ko

¹ Kɔni wuya nabiilu tere ye jama tema waati taminin. Wuya karanmɔɔilu fanan di yen ai tema. Ii ri wuya karanilu ladon ai tema gbundu ro menilu ri mɔɔilu halaki haan ka ii ban ii Tii ro men da ii kunka. Woilu ye halaki le kilila ii jere ma jona!

² Mɔɔ siyaman di bila ii la ko hara-muninniilu kɔfe, ka tujɔ sila lafeya.

³ Karanmɔɔ jinilu ri ai labaara majuwaya ro ii la kuma rabeniilu fe ii la wasabaliya ro. Kɔni ii kiti ko ra damira bi te wo ri, ii halaki ko te menna butun.

⁴ Meleka menilu ka julumun ke waati taminin do, Alla te woilu la-tankala, kɔni a ka ii lafili jahanama ro, ka ii ke jɔlɔkɔ la dibi ro ii kiti lon jero.

⁵ Mɔɔ fɔlɔilu dunuja ro, a ma woilu fanan natanka, a ka ji bɔni ba lana Alla lonbaliilu ma, kɔni a ka mɔɔ wɔrɔnwula le dɔrɔn nakisi a ni Nuhan men tere ye telenbaya la ko kawandili bɔla.*

⁶ Alla ka Sɔdɔmu ni Kɔmɔri soilu fanan halaki le ta la, ka ii ke buuri ri. A ka ii ke misali ri Alla lafililailu ye, ko men nato ke diya ii ye.†

⁷ Alla ka Luti mɔɔ telenni fanan kunka le, men jusu tɔrɔra wo sariyalɔnbaliilu ko haramuninilu la ko ro.

⁸ Baa wo mɔɔ telenni tere siini ii tema, a sɔlme telenni tora tɔrola lon

lon ii la kojuuilu la ko ro, a tere ye menilu yenna, ka ii lamɔn.

⁹ Wo koilu le bee ye a yirakala ko Maari ka a lon a ri mɔɔ kunka tɔroya ro ja men ma men telennin, ka telenbaliilu mara jakankatan jero kiti la lon koro,

¹⁰ katarabi wo mɔɔilu ma, menilu bilani ko kɔsɔniilu kafe, ii faribanku diyana koilu, ka murunti fanka bee koro.

Wuya karanmɔɔ jinilu wakalini, ii wasoni. Ii te silanna gbiliya tiilu lafeya la.

¹¹ Hali meleka menilu fanka ni seebe ka bon wuya karanmɔɔ jinilu ri, woilu te wo suilu lafeyala kiti ro Maari jakoro.

¹² Kɔni mɔɔ jinilu ye koilu lafeyala ii ma menilu lon, ka ke ikomin sobo hankilidoo mira ta menilu ye halaki. Wo mɔɔilu halakila ikomin soboilu,

¹³ ii la telenbaliya bee ri sara ii la. A duman ii ye, ii ye wasa ii diyana ko kɔrɔnilu bee la tele ro. Ii wa ke dɔnnin kela ai tɔrofe, maloya ni kunnaji le a ri, ka sewa ii diyana koilu la.

¹⁴ Ii ye kaninke jininna ii ja la. Ii te wasala julumun na muume! Ii ye fankatanilu masomonna. Ii jusu dorinnin wasabalidaya koilu le la. Dankadenilu le ii ri.

¹⁵ Ii ra sila telenni bila, ka bila Beyeri dence Balami la sila kafe fili ro men kaninna telenbaliya sara la.

¹⁶ Kɔni a ka mafali sarɔn a la ko masoo ro. A la fali men ti se kumala, wo ka a mɔɔ kan nabo le, ka nabi lasa a la hankilidooya ro.‡

¹⁷ Wuya karanmɔɔ jinilu keni le ikomin tenke denka janin, ikomin fɔno ba ye duru men tuntunna san ma, dibi ba le lamarani ii jero.

¹⁸ Ii ye waso kuma fuuilu fɔla, ka mɔɔilu lakunfan faribanku diyana ko haramuninilu la, menilu gbansan ye ii saronna mɔɔ filiniilu la.

¹⁹ Ii ye mɔɔilu lahidila hɔroya la, adon, ii le jere ye koso koilu jonya ro.

* **2:5** A ragbe A Damira suran 6 kuma diya 1 haan suran 7 kuma diya 24 kɔndo. † **2:6** A ragbe A Damira suran 19 kuma diya 24 kɔndo. ‡ **2:16** A ragbe A Jateilu suran 31 kuma diya 16 kɔndo.

Ka a masorɔn foyi wa se mɔɔ la, a ri ke wo jɔn di.

²⁰ Ni ii ra matanka dunuɔa kɔsɔ koilu ma an Maari ni an Nakisila Isa Nenematɔmɔnin lɔn ko rɔ, ka ii sɔn fanan wo koilu ye se ii la, ii la ban tun di juuya ka tamin ii la fɔlɔ la.

²¹ Baa a tun ka fisa wo tiilu kana telenbaya sila lɔn, yani ii ye a lɔn ka ii kɔnkɔ don jamari seniman na ii ka mɛn sɔrɔn.

²² Mɛn kenɪ ii la, wo ra sanda jinilu tuɔa yiraka ko, «Wulu ye a kɔsɛla a baji ma le,» § a ni «I wa kɔsɛ mako dɔrɔn, a ri wa a makurukuru bɔɔ rɔ.»

3

Maari na lon ko

¹ N kanintenilu, n na bataki filana le jin di, n da mɛn sɛbɛ ai ma. N ka ii fila sɛbɛ ai ma le kosa n ye koilu labila ai la, ka hankili seniman lasu,

² kosa, nabi senimanilu tɛrɛ ra kuma mɛnilu fɔ, woilu ye labila ai la a ni an Maari ni an Nakisila la jamariliilu, talibidenbailu ka mɛnilu lasɛ ai ma.

³ Ai ye a lɔn fɔlɔ ko lon labanilu rɔ, mayɛlɛlilailu ri na ai mayɛlɛ diya mɛnilu ye bilala ii la kunfan kojuuilu kɔfɛ.

⁴ Ii ri a fɔ ko, «Isa ka ai lahidi a na ko mɛn na, wo ye mi? Kɛbi an benbailu faara waati mɛn na koilu bɛɛ ye ɔa kelen ma ka bɔ dunuɔa dan waati ma haan bi.»

⁵ Ka a masorɔn, ii ye a lawulila a ma le ka jina jin na ko, waati taminin siyaman Alla ka sankolo dan a kumakan na, ka duu ni ji bɔ a jɔɔna ka to ji tɛma.

⁶ Wo ji le ka wo waati dunuɔa bɛɛ halaki ji bɔni ba la.*

⁷ Kɔni bi sankolo ni duukolo lamarani ta le kanma wo kuma kelen de fɛ, kiti la lon ni Alla lɔnbaliilu halaki kɔrɔ.

⁸ Kɔni, n kanintenilu, ai kana jina ko kelen jin na, tele kelen kenin de Maari jakɔrɔ ikomin san waa kelen,

san waa kelen fanan ikomin tele kelen.

⁹ Maari tɛ mɛnna a la lahidi kanbali diya, ikomin mɔɔ doilu ye a mirila mɛnna ɔa mɛn ma. Kɔni a dijani ai ye le ka a masorɔn a tɛ a fɛ mɔɔ si ye halaki, kɔni fɔɔ mɔɔilu bɛɛ ye ii kɔnkɔ don ii hakeilu la.

¹⁰ Adon, Maari na lon ye sela le, a ri mɔɔilu laterɛn ikomin son. Wo lon, sankolo ri tamin halaki kan ba rɔ, a rakefenilu fanan di janin. Duukolo ni a rakefenilu bɛɛ ri lenkɛnɛmaya.

¹¹ Baa woilu bɛɛ ye halakila le wo ɔa ma, ai ka kan ai ye ke mɔɔ su jumanilu di? Ai la dunuɔaratɛɛ ye seninya Alla lɔn dɔ,

¹² ai wa Alla na lon makɔnɔ, ai kɛwaliilu ye a la na lakaliya, sankolo ni a rakefenilu ri halaki ta la lon mɛn na.

¹³ Adon, Alla ra a lahidi sankolo kura ni duukolo kura la, telenbaya ye tola yɔrɔ mɛn. An ye wo le makɔnɔla.†

¹⁴ Wo le rɔ, n kanintenilu, baa ai ye wo ko makɔnɔla, ai ye fɛrɛ bɛɛ ke kosa a ye ai tɛrɛn kojuu ni sɔnjuu tɛ si ai la, jususuma ye to ai ni Alla tɛma.

¹⁵ Ai ye a lala ko an Maari la dijɛ le mɔɔilu lakisila ikomin an diyana nakelenɔrɔ Pɔli ka a sɛbɛ ai ma ɔa mɛn ma lɔnnin dɔ Alla ka mɛn di a ma.

¹⁶ A ka wo le sɛbɛ a la bataki bɛɛ kɔndɔ ka bɛn ko jinilu ma. A la bataki yɔrɔ doilu ɔayen ma di, hankilidɔilu ni karanbaliilu ri woilu kɔrɔilu jake, ikomin ii ka Kitabu dogberɛilu fanan ke ɔa mɛn ma, ka ii jɛrɛ halaki.

¹⁷ Wo le rɔ, n kanintenilu, baa ai le lalɔnni, ai ye a ke ai hankili la, kosa sariyalɔnbaliilu la fili kana se ai ma, ka bɔnɔ ai lɔdiya barakani rɔ.

¹⁸ Kɔni ai ye to bonyala an Maari ni an Nakisila Isa Nenematɔmɔnin na sɔli ni a lɔnnin dɔ. Gbiliya ye di ale le ma sisen haan habadan. Amina.

§ 2:22 Sandailu suran 26 kuma diya 11 * 3:6 A ragbɛ A Damira suran 1 kuma diya 6 haan 9 ni suran 7 kuma diya 11 kɔndɔ. † 3:13 A ragbɛ Esayi suran 65 kuma diya 17 ni suran 66 kuma diya 22 kɔndɔ.

Yuhana Fɔlɔ

¹ Mɛn tɛrɛ ye fɔlɔfɔlɔ ka a tɛrɛn fen si ma dan fɔlɔ, an ka an tolo malɔ wo la ka an ɲa la a kan. An ka a ragbɛ ka an bolo maa a la. A ye kilila ko Kuma, mɛn ye ɲenemaya jɛrɛ jɛrɛ dila mɔɔilu ma.

² ɲenemaya wo lɛnkɛnɛmayara, an da a yen, an ye a sere ri, a ni an ye ɲenemaya banbali ko fɔla ai ye. Fɔlɔ, a tɛrɛ ye Fa Alla dafɛ, kɔni a lɛnkɛnɛmayara an ɲana.

³ An ka mɛn yen, ka mɛn mɛn, an ye wo le fɔla ai ye, sa ai fanan di don an na dupɔɔya rɔ, andeilu mɛnilu ye Fa Alla ni a dence Isa ɲenematɔmɔnin na dupɔɔya rɔ.

⁴ An ye ko ɲinilu sɛbɛla ka a lawa ai ma, sa an di se sɛwala fewu.

Fo lemɛniya mɔɔilu ye taama Alla la kɛnɛ rɔ

⁵ Nba, an ka kuma mɛn mɛn Isa ɲenematɔmɔnin na, an ye wo lasela ai ma. Kuma wo le ɲin di: Alla ye kɛnɛ ri; dibi yɔrɔ si tɛ a rɔ.

⁶ Ni an ka a fɔ ko an ye Alla la dupɔɔnya rɔ, ka a tɛrɛn an ye taamala kojuu dibi rɔ, an ye wuya fɔla. An tɛ an na koilu kɛla ka bɛn tɲa ma.

⁷ Kɔni ni an ye taamala kɛnɛ rɔ, ikomin Alla jɛrɛ ye kɛnɛ rɔ ɲa mɛn ma, dupɔɔnya ri kɛ an ni ɲɔɔn tɛma. Ka a la wo kan, a dence Isa la jeli ri hake bɛɛ bɔ an dɔ ka an sɛniya.

⁸ Ni an ka a fɔ ko julumun tɛ an ma, an ye an jɛrɛ le lafilila. An tɛ taamala ka bɛn tɲa ma.

⁹ Alla ye kankelentii le ri. A telenni le fanan. Wo rɔ, ni an ka an lɔ an na julumun na ka woilu fɔ a ye, a ri an na kojuuilu makoto ka an sɛniya an na tɛnbaliya koilu bɛɛ ma.

¹⁰ Ni an ka a fɔ ko an ma hake kɛ, an da Alla kɛ wuyafɔla ri wo rɔ, a ni a la kuma tɛ an jusu rɔ.

2

¹ N den mɛsɛnilu, n ye ko ɲinilu sɛbɛla ka a di ai ma, sa ai kana kojuu kɛ. Kɔni ni do ka kojuu kɛ, lalilila

ye an bolo an Fa dafɛ mɛn di an na sɔlɔnali kɛ: wo ye Isa ɲenematɔmɔnin de ri, mɛn telenni.

² Ale le ka a jɛrɛ di ka kɛ saraka ri an na julumunilu kafari ko rɔ. Kɔni an kelen na julumunilu ko tɛ, fo dunuɲa mɔɔilu bɛɛ ta.

³ Ni an ye Alla la jamariilu labatola, wo ye a yirakala an na ko an ka Alla lɔn.

⁴ Ni mɔɔ mɛn ka a fɔ ko a ka Alla lɔn, ka a tɛrɛn a tɛ Alla la jamariliilu labatola, mɔɔ wo ye wuyafɔla le ri. A tɛ taamala ka bɛn tɲa ma.

⁵ Kɔni mɔɔ mɛn ye Alla la kuma labatola, wo ye Alla kaninna a ɲa jɛrɛ le ma fewu. An di se a lɔnna ɲa mɛn ma ko an sidini Alla ma, wo le wo ri.

⁶ Ni mɔɔ mɛn ka a fɔ ko a sidini Alla ma, wo tii ka kan ka taama ikomin Isa jɛrɛ taamara ɲa mɛn ma.

Jamarili kura

⁷ N kanintenilu, n ye jamarili mɛn sɛbɛla ka a di ai ma ɲi, jamarili kura tɛ wo ri. Jamarili kɔrɔ le, ai ka mɛn lɔn kɛbi ai lemɛniya waati. Ai ka mɛn mɛn kɔrɔman, wo ni jamarili ɲin ye kelen de ri.

⁸ Wo bɛɛ ni a ta, n ye jamarili mɛn sɛbɛla ka a di ai ma, jamarili kura le wo ri fanan. Isa taamaɲa ni ai la taamaɲa ye wo yirakala tɲa le ri, baa dibi bantɔ le, kɛnɛ jɛrɛ jɛrɛ ye bɔla sisen.

⁹ Ni mɔɔ mɛn ka a fɔ ko a ye taamala kɛnɛ rɔ, ka a tɛrɛn a ye a badenma ɲenematɔmɔnin kɔnna, wo tii ye dibi le rɔ butun.

¹⁰ Mɔɔ mɛn ye a badenma ɲenematɔmɔnin kaninna, wo le ye taamala kɛnɛ rɔ. Foyi tɛ wo tii la, mɛn di a lafili.

¹¹ Kɔni mɔɔ mɛn ye a badenma kɔnna, wo ye dibi le rɔ. A ye taamala dibi rɔ fanan. A ma a lɔn a ye wala yɔrɔ mɛn na, baa dibi ra a ɲa fuyen.

¹² Nba, n na den mɛsɛnilu, n ye sɛbɛ ɲin dila ai ma ka a masɔrɔn ai la julumun da makoto Isa kosɔn.

¹³ Failu, n ye sɛbɛ ɲin dila ai ma ka a masɔrɔn mɛn tɛrɛ ye kɛbi dunuɲa ma dan fɔlɔ, ai ka wo lɔn. Kanberenilu, n

ye seβε jin dila ai ma ka a masɔrɔn ai ra se Ko Juu Tii la.

¹⁴ Den mɛsɛnilu, n ye seβε jin dila ai ma ka a masɔrɔn ai ka Fa Alla lɔn. Failu, n ye seβε jin dila ai ma ka a masɔrɔn mɛn tɛrɛ ye kɛbi dunuɔa ma dan fɔlɔ, ai ka wo lɔn. Kanberenilu, n ye seβε jin dila ai ma ka a masɔrɔn ai jusulatɛni. Alla la kuma ra don ai jusu rɔ. Ai ra se Ko Juu Tii la.

¹⁵ Nba, ai kana dunuɔa kanin, ai kana dunuɔa kɔndɔfenilu kanin. Ni mɔɔ ye dunuɔa kaninna, wo tii tɛ Fa Alla kaninna,

¹⁶ baa dunuɔa ko si ma bɔ Fa Alla rɔ: fari nata juu wo, ɲabɔnanfenilu wo, waso dunuɔa nanfulu la wo. Wo bɛɛ bɔni dunuɔa le rɔ.

¹⁷ Kɔni dunuɔa bantɔ le. A ye nata juu mɛnilu bilala mɔɔilu jusu rɔ, wo bɛɛ fanan bantɔ le. Kɔni mɔɔ mɛn ye Alla sawo kɛla, wo ri to kadawu.

Nenematɔmɔnin juu

¹⁸ N denilu, dunuɔa laban waati le jin. A fɔra ai ye kɔrɔman ko Nenematɔmɔnin juu ri na. Awa, Nenematɔmɔnin juuilu siyaman da wuli sisen. An ka a lɔn wo rɔ ko dunuɔa laban waati le jin.

¹⁹ Mɔɔ woilu bɔra an tɛma, kɔni ii tun tɛ an fen ri, baa ni ii tun ye an doilu ri, ii tun di to an fɛ. Kɔni ii bɔra an fɛ mɛn kɛ ka wa, wo ka a yiraka fewu ko ii si tun tɛ an fen di.

²⁰ Kɔni Mɛn Sɛninman wo ra a Nii Sɛninman najii ai kan, ai bɛɛ a ko lɔn.

²¹ N ye seβε jin dila ai ma ka a masɔrɔn ai ka tuɲa lɔn. N ma a di ai ma tuɲa lɔnbaliya kosɔn. Ai ka a lɔn ko wuya si tɛ bɔla tuɲa rɔ.

²² A ye di? Yon ye wuyafɔla di? Wo ye mɔɔ le ri, mɛn ye a fɔla ko Isa tɛ Nenematɔmɔnin di. Mɛn ye wo fɔla, Nenematɔmɔnin juu le wo ri. A banni an Fa Alla ni a Dence rɔ.

²³ Mɔɔ mɛn banni Dence wo rɔ, Fa Alla tɛ wo tii dafɛ. Kɔni mɛn di a lɔ a la ko Isa ye Alla Dence le ri, wo fanan di Fa Alla lɔn.

²⁴ Nba, ai ka karan mɛn mɛn kɛbi ai la lemɛniya waati, ai ye ai raja wo ye to ai kɔndɔ. Ni wo tora ai kɔndɔ, ai

sidini ri to Alla Dence ma, a ni Fa Alla ma.

²⁵ Ɔɔn de! Nenematɔmɔnin ka lahidi mɛn ta an ye, wo le jin. A ka a fɔ ko a ri ɲenemaya banbali di an ma.

²⁶ N ye ko woilu seβεla ka ai lali mɔɔilu la ko rɔ, mɔɔ mɛnilu ye a kan ka ai lafili.

²⁷ Kɔni Nenematɔmɔnin ka Nii Sɛniman mɛn di ai ma, wo toni ai fɛ. Ai mako tɛ karanmɔɔ la, baa Nii Sɛniman jɛrɛ ye ai karanna fen bɛɛ la. A la karan ye tuɲa le ri. Wuya tɛ a rɔ. Wo le kosɔn, ai sidini ye to Nenematɔmɔnin ma ikomin Nii Sɛniman ka ai karan ɲa mɛn ma.

²⁸ N denilu, ai fasani ye to Nenematɔmɔnin ma, sa an di landaɲa ba sɔrɔn, a ye nala lɔn mɛn, a ni an kana maloya a ɲana.

²⁹ Ai ka a lɔn ko Nenematɔmɔnin telenni le. Wo rɔ, ai ka kan ka a lɔn fanan ko mɔɔ mɛn ye taamala telenbaya kan, wo ye Alla den de ri.

3

¹ A ragbe! An Fa ye an kaninna ɲa mɛn ma, wo ka bon fewu! Fo a ye a fɔla an ma ko a denilu. An ye a denilu le ri jɔ. Dunuɔa mɔɔilu ma Alla lɔn. Wo le ka a kɛ, ii ti se a lɔnna ko andeilu ye a denilu le ri!

² N kanintenilu, an ye Alla denilu le ri sisen! Kɔni an di kɛ ɲa mɛn ma, wo ma gbɛ fɔlɔ. Kɔni an ka a lɔn ko Isa Nenematɔmɔnin na ko wa lenkenemaya, an bɛɛ ri kɛ ikomin a jɛrɛ ye ɲa mɛn ma, baa a ye ɲa mɛn ma, an di a yen ten.

³ Mɔɔ mɛnilu jii lani a rɔ ko ii ri kɛ ikomin Isa, woilu ye ii jɛrɛ seninya ikomin Isa Nenematɔmɔnin seninyani ɲa mɛn ma.

⁴ Mɔɔ mɛnilu bɛɛ ye julumun kɛla, woilu ye Alla la sariya tiɲanna, baa julumun ye Alla la sariya tiɲan de ri.

⁵ Ai ka a lɔn ko Isa Nenematɔmɔnin nara sa a ri mɔɔilu la kojuu bɔ ii ma. Kojuu si tɛ ale ma.

⁶ Mɔɔ si tola Isa ma, wo tii tɛ to hake kɛla. Mɛn tola julumun kɛla, wo tɛ Isa yenna fɔlɔ, a tɛrɛ ma a lɔn.

⁷ N den mɛsɛnilu, ai kana sɔn mɔɔ si ye ai lafili: mɔɔ mɛn ye taamala telenbaaya kan, wo telenni le ikomin Isa Nenematɔmɔnin telenni na mɛn ma.

⁸ Mɔɔ mɛn ye kojuu kɛla, wo ye Kojuu Tii la mɔɔ le ri, baa kɛbi fɔlɔfɔlɔ Kojuu Tii ye kojuu kɛla. Alla Dence nani le ka Kojuu Tii la kɛwaliilu tɔjan fewu.

⁹ Alla wa mɔɔ mɛnilu kɛ a denilu ri, woilu si tɛ tola kojuu kɛla butun, baa Alla la si ye to woilu ma. Ii ti se tola kojuu kɛla, baa Alla ra ii kɛ a denilu ri.

¹⁰ Alla denilu ni Kojuu Tii la denilu ye faranfaasila na mɛn ma ka bɔ i nɔɔn na, wo le jin. Mɔɔ mɛn tɛ telenbaya sila taamala, wo tii tɛ Alla ta ri. Mɔɔ mɛn tɛ a badenma jenematɔmɔnin kaninna, wo tii tɛ Alla ta ri.

Anye an badenma jenematɔmɔninilu kanin

¹¹ Ai ka kuma mɛn mɛn kɛbi ai la lemɛniya waati, wo le jin, fo an ye an nɔɔn kanin.

¹² An kana kɛ ikomin Kabila. Ale tɛrɛ Ko Juu Tii la mɔɔ le ri, mɛn ka a dɔɔcɛ faa. Nfenna a ka a faa? A ka a faa, ka a masɔɔn a jɛrɛ la kɛwaliilu juu le la, ka a tɛrɛn a dɔɔcɛ la kɛwaliilu telenni.

¹³ A kana bara ai rɔ, n badenma, ni ai gboman dunuɔa mɔɔilu yɛ.

¹⁴ Andeilu ye an badenma jenematɔmɔninilu kaninna. Wo le kosɔn, an ka a lɔn ko an da bɔ saya rɔ ka don jenemaya kura rɔ. Mɔɔ mɛnilu tɛ ii badenma jenematɔmɔninilu kaninna, woilu ye saya le rɔ butun.

¹⁵ Mɔɔ mɛn ka a badenma kɔn, wo tii ni mɔɔfaala bɛɛ ka kan. Ai ka a lɔn fanan jenemaya banbali tɛ mɔɔfaala si bolo.

¹⁶ Isa Nenematɔmɔnin ka a jɛrɛ di ka sa an yɛ. An ka kaninteya lɔn wo le fɛ. An fanan ka kan ka an jɛrɛ di ka sa an badenma jenematɔmɔninilu nɔ rɔ.

¹⁷ A ye di? Ni fentii ka a yen ko a badenma jenematɔmɔnin dɛsɛni don? Ni a ka a ban hinala a badenma jenematɔmɔnin wo la, a ri se a fɔla ko Alla la kaninteya ye a fari rɔ wa?

¹⁸ Nba, n denilu, an ye kaninteya mɛn yirakala an badenma jenematɔmɔninilu la, wo kana kɛ da rɔ kuma gbansan di. Kaninteya wo ye kɛ kaninteya jɛrɛ jɛrɛ le ri, mɛn ye yirakala an badenma jenematɔmɔninilu la an na kɛwaliilu fɛ.

¹⁹ Ni an ye an badenma jenematɔmɔninilu kaninna wo na le, an di a lɔn ko an ye tuɔa kan. Ni an ye an badenma jenematɔmɔninilu kaninna wo na le, an hankili siini ri to Alla nɔkɔrɔ fanan,

²⁰ baa hali ni an hankili ka a fɔ ko an ye kojuu kɛlailu le ri, an ka a lɔn ko Alla ka bon an hankili ri paaɔn. Ale le ka ko bɛɛ lɔn.

²¹ N kanintenilu, ni an hankili ma an jalaki, an di se Alla tarala lemɛniya rɔ.

²² An ye fen mɛn tarala, a ri wo di an ma, baa an ye a la jamariliilu labatola. An ye a diyanan koilu le fanan kɛla.

²³ A ka jamarili mɛn di an ma, wo le jin: an ye lemɛniya a dence Isa Nenematɔmɔnin ma, a ni an ye an nɔɔn kanin ikomin Isa Nenematɔmɔnin ka an jamari na mɛn ma.

²⁴ Mɔɔ mɛn ye Alla la jamariliilu labatola, wo tii sidini ye tola Alla ma. Alla fanan sidini ye tola wo tii ma. An ka a lɔn na mɛn ma ko a sidini ye tola an ma, wo le jin: an ye wo lɔnna Nii Sɛniman de sababu la, a ka mɛn di an ma.

4

Wuya kelailu

¹ N kanintenilu, wuya nabiilu ka siya dunuɔa rɔ sisen. Wo rɔ, mɔɔ mɛnilu ka a fɔ ko Alla Nii Sɛniman ye ii fɛ, ai kana la woilu bɛɛ la de! Ai ye ii kɔrɔbɔ butun, sa ai ri a lɔn Alla Nii ye mɛn fɛ.

² Ai ri a lɔn na mɛn ma Alla Nii ye mɛn fɛ, wo le jin: mɔɔ mɛn wa i lɔ a la ko Isa Nenematɔmɔnin nara dunuɔa rɔ ka kɛ adamaden di, Alla Nii Sɛniman ye mɔɔ wo fɛ.

³ Kɔni mɔɔ mɛn ma sɔn i lɔla Isa la ten, Alla Nii tɛ wo fɛ. Wo tii miriya

bɔni Nenematɔmɔnin juu le rɔ. Ai ka wo la ko mɛn ko a natɔ dunuɗa rɔ. Kɔni sisen a ra na.

⁴ N denmisɛnilu, ai ye Alla ta le ri. Ai ra se wuya kelailu la, baa Alla Nii ye ai fɛ. Wo fanka ka bon Kojuu Tii ta ri, wo mɛn ye dunuɗa mɔɔilu fɛ.

⁵ Wuya kela woilu ye dunuɗa ta le ri. Wo le kosɔn, ii ye mɛn fɔla, wo bɛnni dunuɗa mɔɔilu la miriya le ma. Wo rɔ, dunuɗa mɔɔilu ye sɔnna ii la kuma ma.

⁶ Kɔni andeilu ye Alla ta le ri. Mɔɔ mɛn ka Alla lɔn, wo tii ri sɔn an na kuma ma. Kɔni mɔɔ mɛn tɛ Alla ta ri, wo tii ti sɔn an na kuma ma. An di a lɔn wo rɔ Alla Nii Seniman ye mɛnilu fɛ, Nii Seniman mɛn ye tuɗa yirakala mɔɔilu la. An di a lɔn fanan Kojuu Tii ye mɛnilu fɛ, Kojuu Tii mɛn ye mɔɔilu lafilila.

Alla ye a la ko bɛɛ kɛla kaninteya le la

⁷ N kanintenilu, an ye an ɗɔɔn kanin, baa kaninteya farani Alla le la. Mɔɔ si wa mɔɔ kanin, woilu bɛɛ ye Alla denilu le ri. Ii ka Alla lɔn fanan.

⁸ Mɔɔ mɛn tɛ a badenma ɗenematɔmɔnin kaninna, wo tii ma Alla lɔn, baa Alla ye a la ko bɛɛ kɛla kaninteya le la.

⁹ Alla ka a yiraka an na wo le ma ko a ye an kaninna. Baa a ka a dence kelen pe kelaya dunuɗa rɔ, sa an di ɗenemaya jɛɛ jɛɛ sɔrɔn dence wo sababu la.

¹⁰ Kaninteya jɛɛ jɛɛ ye ɗa mɛn ma, wo le ɗin: ka a fɔ ko ande ra Alla kanin, wo tɛ; kɔni ale ka ande kanin ka a dence lana ka a kɛ saraka di sa an na julumunilu ri makoto.

¹¹ Nba, n kanintenilu, ni Alla ra an kanin ten, an fanan ka kan ka an ɗɔɔn kanin de!

¹² Mɔɔ si ma Alla yen a ɗa la fɔlɔ. Kɔni ni an ka an ɗɔɔn kanin, wo ye a yirakala ko Alla sidini ye tola an ma. Ka a la wo kan, Alla ye an fɛ, a la kaninteya dafani an dɔ.

¹³ An ka a lɔn ɗa mɛn ma ko an ye tola le a fɛ, ko a fanan ye tola le an fɛ, wo le ɗin di: baa a ra a la Nii Seniman di an ma.

¹⁴ An da a yen an ɗa la ka wo sereya bɔ ko Fa Alla ka a Dence lana dunuɗa rɔ mɔɔilu kisi kanma.

¹⁵ Ni mɔɔ mɛn ka i lɔ a la ko Isa le Alla Dence ri, Alla sidini ye tola wo tii ma. Wo tii sidini ye tola Alla ma fanan.

¹⁶ An ka a lɔn ko Alla ye an kaninna. An da an na lemɛniya la wo kan. Alla ye a la ko bɛɛ kɛla kaninteya le la. Mɔɔ mɛn ye kaninteya sila taamala, wo tii sidini ye tola Alla ma. Alla sidini ye tola wo tii ma fanan.

¹⁷ Kaninteya dafanin an fari rɔ ɗa wo le ma. Wo rɔ, ni Alla la kiti tɛɛ lon sera, an tɛ silan, baa an ye an taamala dunuɗa rɔ ikomin Isa Nenematɔmɔnin ka a kɛ ɗa mɛn ma.

¹⁸ Silan tɛ bɔla kaninteya rɔ. Alla ye an kaninna ka a dafa fewu. Wo rɔ, an tɛ silanna muumɛ, baa silan bɔni latɔn ko le rɔ, Alla la kititɛɛ tɔrɔya kɔnin. Mɔɔ mɛn silan, Alla la kaninteya dafanin tɛ wo fari rɔ.

¹⁹ Alla le fɔlɔ ka an kanin. Wo le kosɔn, an fanan ye a ni an badenma ɗenematɔmɔninilu kaninna.

²⁰ Ni mɔɔ mɛn ka a fɔ ko a ye Alla kaninna, ka a tɛrɛn a badenma ɗenematɔmɔnin gboman a ye, wo tii ye wuyafɔla le ri, baa a ɗa ye a badenma ɗenematɔmɔnin mɛn na, ni a tɛ wo kaninna, a ti se Alla kaninna, a ɗa tɛ wo mɛn na.

²¹ Alla ka jamarili mɛn fɔ an ye, wo le ɗin: a ka a fɔ ko ni mɔɔ mɛn ye Alla kaninna, fo wo tii ye a badenma ɗenematɔmɔnin fanan kanin.

5

Ai ye la Alla la sereya la

¹ Ni mɔɔ mɛnilu bɛɛ lara a la ko Isa le Nenematɔmɔnin di, woilu bɛɛ ye Alla denilu le ri. Ni mɔɔ mɛnilu ka Fa Alla kanin, woilu ri a denilu fanan kanin.

² Ni an ka Alla kanin ka a la jamariliilu labato, an di a lɔn wo rɔ ko an ye a denilu kaninna.

³ Wo rɔ, Alla kanin ye le; i ye a la jamarili bɛɛ labato. Woilu kɛ fanan ma gbɛɛn an ma.

⁴ Mɔɔ mɛnilu ye Alla denilu ri, woilu bɛɛ ye sela dunuɗa la. Mɛn

da nɔ sɔrɔn dunuɲa ma, wo ye an na lemeniya ri.

⁵ A ye di? Yon ye sela dunuɲa la? Mɔɔ si ti sela dunuɲa la fo mɛn lani a la ko Isa ye Alla Dence le ri.

⁶ Isa Nenematɔmɔnin de nara ji ni jeli fɛ. A ma na ji gbansan fɛ de! A nara ji ni jeli fɛ. Nii Seniman ye sereya bɔla ko tuɲa le wo ri, baa ale le tuɲatii ri.

⁷ Sere sawa ye ye:

⁸ mɛn ye Nii Seniman ni ji ni jeli le ri. Wo sawa bɛɛ bɛnni kan kelen ma.

⁹ Mɔɔilu ye sereya mɛn fɔla, an di la a la ko wo ye tuɲa ri. Kɔni Alla ye sereya mɛn fɔla, wo ka bon mɔɔilu ta ri. Alla ka sereya mɛn fɔ, wo le ɲin: a kumara a Dence la ko rɔ.

¹⁰ Ni mɔɔ mɛn lemeniyara Alla Dence ma, wo tii ra sɔn Alla la sereya wo ma ka wo lamara a jusu rɔ. Kɔni ni mɔɔ mɛn ma la Alla la kuma la, wo tii ra Alla kɛ wuyafɔla ri, baa Alla ka sereya mɛn fɔ a Dence la ko rɔ, wo tii ma la wo la.

¹¹ Alla ka sereya mɛn fɔ, wo le ɲin: a ka a fɔ ko a ra ɲenemaya banbali di an ma, ko ɲenemaya wo ye sɔrɔnna a Dence le fɛ.

¹² Mɔɔ mɛn sidini Alla Dence ma, ɲenemaya banbali ye wo tii bolo. Kɔni mɔɔ mɛn sidini tɛ Alla Dence ma, ɲenemaya banbali tɛ wo tii bolo.

Jii mɛn ye lemeniya mɔɔilu bolo

¹³ N ye sɛbɛ ɲin nawala ai ma, ai mɛnilu lemeniyani Alla Dence ma, sa ai ri a lɔn ko ɲenemaya banbali ye ai bolo.

¹⁴ An lani a la fewu ko ni an ka Alla sawo la ko si si tara a la, a ri an na tarali wo mɛn.

¹⁵ Ikomɛn an ka a lɔn ko a ye an na taralilu mɛnna, an ka a lɔn fanan ko an da ko si si tara a la, a ye wo dila an ma.

¹⁶ Hake do ye ye, mɛn tɛ mɔɔ lawala saya ma. Ni ai do ka a badenma ɲenematɔmɔnin yen hake su wo kɛla, a ye Alla tara wo ye. Alla ri tarali wo mira ka ɲenemaya jɛɛ jɛɛ di a ma. Mɛnilu la julumun ti nala ii lawala saya ma, n kan ye woilu le ma. Kɔni julumun do ye ye, mɛn di mɔɔ lawa

saya ma. N ma a fɔ ko ai ye Alla tara wo tii ye.

¹⁷ Telenbaliya ko bɛɛ ye julumun de ri. Kɔni julumun do ye ye, mɛn tɛ kɛla mɔɔ sa kun di.

¹⁸ An ka a lɔn ko mɔɔ mɔɔ kɛra Alla den di, wo tii tɛ tola hake kɛla, baa Alla Dence ye wo tii lakandanna. Wo rɔ, Ko Juu Tii ti se ko kɛla a la.

¹⁹ An ka a lɔn ko an ye Alla ta le ri, kɔni dunuɲa mɔɔilu bɛɛ ye Ko Juu Tii fanka le kɔrɔ.

²⁰ An ka a lɔn fanan ko Alla Dence nara ka hankili di an ma, sa an di Alla jɛɛ jɛɛ lɔn. An sidini Alla jɛɛ jɛɛ ma, baa an sidini a Dence Isa Nenematɔmɔnin ma. Ale le Alla jɛɛ jɛɛ ri. Ale le fanan ye ɲenemaya banbali dila mɔɔilu ma.

²¹ N na den mɛsɛnilu, ai ye mataa joo koilu ma.

Yuhana Filana

Foli

¹ Sɛbɛ ɲin farani lemɛniya mɔɔilu la dɛkuru mɔɔbakɔrɔ le la. N ye a lawala n badenmuso ma, Alla ka mɛn suwandi, a ni a denilu. Ai bɛɛ duman n yɛ, baa an bɛɛ ye taamala ka bɛn Alla la tuɲa ma. Kɔni n kelen tɛ. Mɛnilu ka tuɲa wo lɔn, ai duman woilu bɛɛ yɛ.

² An ye ai kaninna ka a masɔrɔn Alla la tuɲa ye an ni ai bɛɛ jusu rɔ. A ri to an jusu rɔ kadawu.

³ An Fa Alla ni a Dencɛ Isa Nenematɔmɔnin di hina yiraka an na, ka kininkinin an na, ka jususuma di an ma. Ii ri woilu bɛɛ kɛ an yɛ, andeilu mɛnilu ye taamala ka bɛn Alla la tuɲa ma, ka i ɲɔn kanin.

Tuɲa ni Kaninteya

⁴ N sɛwani kɔsɛbɛ, baa n ka i den doilu yen, ii ye taamala ka bɛn Alla la tuɲa ma ikomin an Fa Alla ka a fɔ an yɛ ɲa mɛn ma.

⁵ Awa, n badenmuso, n ye i madiyala sisen ko an bɛɛ ye i ɲɔn kanin. N ye mɛn sɛbɛla ɲin, jamarili kura tɛ wo ri, baa wo fɔni an yɛ kɛbi a damira waati.

⁶ Ka i ɲɔn kanin, wo tɛ foyi ri fo ka Alla la jamariliilu labato. Ai ka jamarili mɛn mɛn kɛbi a damira waati, wo le ɲin: Ai ye kaninteya sila taama.

⁷ Mɔɔ lafilila ka siya dunuɲa rɔ sisen. Woilu le tɛ ii lɔla a la ko Isa Nenematɔmɔnin nara dunuɲa rɔ ka kɛ adamaden di. Mɔɔ su wo ye mɔɔ lafilila le ri, a ni Nenematɔmɔnin juu.

⁸ Wo le rɔ, ai ye a kɛ kɔɲuma, sa ai kana bɔnɔ ai la baara tɔnɔ rɔ fo ka wo baarayi dafanin sɔrɔn.

⁹ Mɔɔ mɛn tɛ tola Nenematɔmɔnin na karan kan fo ka a ta la a kan, Alla tɛ wo tii dafɛ. Kɔni mɔɔ mɛn toni Nenematɔmɔnin na karan kan, Fa Alla ni a Dencɛ fila bɛɛ ye wo tii dafɛ.

¹⁰ Ni mɔɔ do nara ai wara, mɛn na karan ni Nenematɔmɔnin ta tɛ kelen di, ai kana wo tii lajiya ai wara. Hali ka a fo, ai kana sɔn wo ma,

¹¹ baa ni mɔɔ mɛn ka mɔɔ su wo fo, wo tii ra don mɔɔ wo la kɛwali juuilu rɔ.

Kuma laban

¹² Nba, kuma siyaman ye n fɛ ka a fɔ ai yɛ, kɔni n tɛ a fɛ ka wo bɛɛ kɛ sɛbɛ ri. A lɔɔ ye n na ka wa bɔ ai fɛ, ka kuma ai yɛ ɲa ni ɲa. Ni wo kɛra, an na sɛwa ri kɛ sɛwa dafanin di.

¹³ Nba, Alla ka i nakelenɲɔɔ muso mɛn fanan suwandi yan, wo denilu ye i fola.

Yuhana Sawana

Foli

¹ Sebɛ nin farani lemɛniya mɔɔilu la dɛkuru mɔɔbakɔrɔ le la. N ye a lawala n kaninba Kayusi ma. I duman n ye, baa an bɛɛ ye taamala ka bɛn Alla la tɔɔna ma.

² N kaninba, n ye Alla tarala ko i ye to kɛndɛyani rɔ, ko i la ko bɛɛ ye sabati, ikomin i sɔlɔmɛ sabatini Alla la ko rɔ na mɛn ma.

³ An badenma jɛnematɔmɔnin doilu seni yan, ii ka i la ko fɔ. Ii ka a fɔ ko i fasani Alla ma, ko i ye taamala ka bɛn a la tɔɔna ma. N sɛwara wo rɔ kosɛbɛ,

⁴ baa ni n ka a mɛn ko n denilu ye taamala ka bɛn Alla la tɔɔna ma, foyi tɛ n sɛwala ka tamin wo kan.

Kayusi la taamaɔnaɔnuma

⁵ N kaninba, i ye an badenma jɛnematɔmɔninilu dɛmɛnna, hali ni i tun ma woilu lɔn kɔrɔman. I wa a kɛ ten, i ye a yirakala ko i ye lemɛniya mɔɔ le ri.

⁶ I ka kaninteya yiraka badenma jɛnematɔmɔnin woilu la na mɛn ma, ii ka wo fɔ lemɛniya mɔɔilu la dɛkuru ye yan. Awa, ni i ri ii dɛmɛn ii la taama rɔ wo na ma, mɛn di Alla lasɛwa, wo ri bɛn kosɛbɛ,

⁷ baa ii ye taama wo kɛla jɛnematɔmɔnin de ye. Ii tɛ sɔnna ka lemɛniyabaliilu la dɛmɛnni foyi mira.

⁸ Wo le kosɔn, andeilu ka kan ka mɔɔ su woilu makɔna. Ni wo kɛra, an di kɛ ii baaraɔnɔnma le ri Alla la tɔɔna lasɛ ko rɔ mɔɔilu ma.

Diyotɛrfu ni Demetirusi la ko

⁹ Nba, n ka kuma doilu sɛbɛ ka a lawa lemɛniya mɔɔilu la dɛkuru ma ye. Kɔni Diyotɛrfu tɛ sɔnna an na kumailu ma muumɛ, baa a ye a fɛ ka kɛ ye mɔɔilu la mɔɔba ri.

¹⁰ Wo le kosɔn, ni n sera ye, a ye kojuu mɛnilu kɛla, n di wo bɛɛ labɔ gbɛ rɔ, baa a ye an mafɔla kuma juuila. Kɔni Diyotɛrfu ma dan wo ma de. An badenma jɛnematɔmɔnin mɛnilu

kelayani, a ti sɔn woilu jiya ko ma a wara. Lemɛniya mɔɔ mɛnilu fanan ka a fɔ ko ii ri karanden woilu lajiya, a ri woilu laban wo ma, ka ban ka ii gbɛn ka bɔ lemɛniya mɔɔilu la dɛkuru rɔ.

¹¹ N kaninba, i kana mɔɔ la kojuu laden. Ɛɛn de, i ye mɔɔ la kojuma laden. Mɔɔ mɛnilu ye kojuma kɛla, woilu ye Alla la mɔɔilu le ri. Kɔni mɔɔ mɛnilu ye kojuu kɛla, woilu ma Alla yen.

¹² Nba, bɛɛ ye Demetirusi la sereya bɔla, tɔɔna fanan ye a bɔla. An fanan ye a la sereya le bɔla. I ka a lɔn ko an na sereya ye tɔɔna le ri.

Kuma laban

¹³ Nba, kuma siyaman ye n fɛ ka a fɔ i ye, kɔni n tɛ a fɛ ka wo bɛɛ kɛ sɛbɛ ri.

¹⁴ N miri ye a la ko a tɛ mɛn ba kɛ n di wa bɔ i fɛ. An di kuma na ni na.

¹⁵ Kisi ni nɛma i ye. I teri mɛnilu ye yan, woilu ye i fola. I ye n terilu kelen kelenna bɛɛ fo n ye ye.

Judi a Bataki Judi Alla la Kuma Men Sebe

Judi Kitabu yoro men sebani, wo kawandili madonni Piyeri la sebali filana le ri, a gbengben a suran filana. Ii fila bee mooilu le masasala menilu dina fuuilu lasela menilu te keni hankili juma ri.

Tuwaliilu

¹ Nde Judi le ka jin sebe, Isa Nenematomonin na baaraden, Yakuba nakelenjoo. N ka a lawa an Fa Alla la moo kiliniilu ma, a ka menilu kanin, Isa Nenematomonin ye menilu kandanna.

² Alla ye kininkinin ni jususuma ni kaninteya sabati ai ro.

Wuya karanmooilu la ko

³ N kanintenilu, a loo tere ye n na kosebe n ye jin sebe ai ma ka ben an kisi ko ma, koni n ka a yen de fo n ye a sebe le ka ben ai fanka don ko ma lemeniya makaran do Alla ra men karifa a la jama seniman ma sija kelen haan habadan.

⁴ Ka a masaron moo doilu ra don ai tema gbundu ro menilu jalaki ko tere ra sebe kebi a waati jan. Alla lonbaliilu le woilu ri, menilu ye Alla la solini kela ko haramuninilu ke kundi, ka ii ban Isa Nenematomonin na, an tii kelen pe, an Maari.

⁵ Koni hali ai ka ko jin lon, n ye a labila ko ro ai la ko Maari ka Isirayeli jama lakisi le Misiran jamana ro, koni a ka lemeniyabaliilu fanan halaki wo ko ro.

⁶ Meleka doilu fanan ma ii jere to ii wara, ka ii ban ii lodiya la, Alla ka woilu bila dibi ba ro, ii sidini habadan jalokoilu la haan kiti la lon ba.

⁷ A ye wo ja le ma, Sodomu ni Kamari ni ii laminin soilu fanan tere jalonya kela ka lajooya ke ii joon na

ja do ma men benni te adamadenilu tema. Alla ka woilu fanan ke le misali ri, ka ii jakankatan habadan ta ro.*

⁸ Wo moo menilu donni ai tema, woilu fanan ye siboilu kela menilu ye a kela ii ye ko haramuninilu ke ii fariilu la, ka murunti sariyatiilu ma, ka melekailu lafeya.

⁹ Baa, hali meleka kuntii Mikayeli ma susu Ibulusa jalaki nanili kela. Ii tere ye ko masasala waati men na ka ben Musa su la ko ma, a ka a fo ko, «Maari Alla ye kuma i kanma.»†

¹⁰ Koni moo jinilu ye moo mafola ko ro ii ti men jayenna. Ii ka wo doilu lon ii la hankilidooya ro ikomin soboilu hankili te menilu la, adon wo le yati ye ii bilala halaki ro.

¹¹ Gbalo ye ii ye baa ii ra bila Kabila misali kofe. Ii ra ii bori tonoilu kofe fili ro ikomin Balami. Ii ra halaki ka a masaron ii ra murunti ikomin Kora.‡

¹² Wo mooilu ra ai la nakelenjooya ladennilu laharamun, ka doonnin ke ai fe haan! Ii te maloyala, ka karan ii jere doron na. Ii keni de ikomin banda wa fin ka fo, fono ye donna men koroo ka lafo. Ii keni le fanan ikomin fira koroo wulen waati jiri menilu ti son nadenna, ii ra bo, ka faa sija fila.

¹³ Ii keni le ikomin ji wunwannailu,§ ii ye malobaliya koilu lajensenna ikomin kooji kanfa, ikomin lolo tununnin menilu ye wala sunna habadan men lamarani dun dibi ba ro.

¹⁴ N benba Adama banson woronwulana Hanaki ka nabiya kumailu fo iile le la ko ro ko, «Ii ja lo! Maari ye nala a ni a la meleka seniman waa siyaman,

¹⁵ kosa a ye na bee makiti, ka Alla lonbaliilu bee son yiraka ii la ii la Alla lonbaliya baarailu la ko ro, a ni Alla lonbaliya kojuukelailu la kuma gbelen menilu bee loni Alla ma.»

¹⁶ Wo mooilu ye tola ii dalakasila, ii te wasala. Ii bilani ii la kunfan koilu le

* **1:7** A ragbe A Damira suran 19 kuma diya 1 haan 29 kondoo. † **1:9** Tariku men na ko fo yan, wo te yenna Kitabu kondoo yoro gberere. ‡ **1:11 Kabila** a la ko ragbe A Damira suran 4 kuma diya 3 haan 8 kondoo. **Balami** a la ko ragbe Jateilu Suran 31 kuma diya 16 kondoo. **Kora** a la ko ragbe Jateilu suran 16 kuma diya 1 haan 35 kondoo. § **1:13 Ji wunwannailu:** ikomin fono wo don ji ro.

dɔrɔn kɔfɛ, ka to jɛɛdabaya kumailu fɔla, ka mɔɔilu matɔɔ fen ko rɔ.

Kawandili

¹⁷ Kɔni n kanintenilu, an Maari Isa Nenematɔmɔnin na talibidenbailu ra ko natɔ mɛnilu ko fɔ, wo ye labila ai la.

¹⁸ Ii ka a fɔ le ai ye ko, «Mɔɔ mayɛlɛla ri na le waati laban dɔ, mɛnilu bilani ii la Alla lɔnbaliya kunfan koilu kɔfɛ.»

¹⁹ Wo kojuu kɛlailu le ai ratallana, ii ye bilala ii la dunuɲa hankili kɔfɛ, Nii Sɛniman tɛ mɛnilu fɛ.

²⁰ Kɔni aile, n kanintenilu, ai ye to sabatila ai la lemɛniya sɛniman dɔ, ka Alla matara Nii Sɛniman dɔ.

²¹ Ai ye to Alla la kaninteya rɔ, ai wa kɛ Maari Isa Nenematɔmɔnin na hina

makɔnɔla waati mɛn na, ka wa ai ri jɛnemaya banbali rɔ.

²² Sika ye mɛnilu rɔ, ai ye hina woilu ma.

²³ Ai ye ii faron ta rɔ, ka ii lakisi. Ai ye kininkinin doilu fanan ma Alla la ɲakɔrɔsilan dɔ, hali ii la faanin mɛnilu kɔsɔni ii faribanku diyana koilu fɛ, ii ri wo lagboyaɲɛ.

Alla matara ni Alla tando

²⁴ Mɛn di se ai latankala ko ai kana be, ka ai fɛɛtanilu jiraka a la gbiliya rɔ a ɲakɔrɔ sɛwa rɔ,

²⁵ gbiliya ni mansaya ni fanka ni se ye kɛ wo Alla kelen pe ye, an nakisila, Isa Nenematɔmɔnin baraka rɔ an Maari, kɛbi a damira haan bi haan habadan. Amina.